

ספרי׳ – אוצר החסידים – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל שביעי — שער ששי

יום טוב של ר"ה – תרס"ו

מאת

כ"ק אדמו"ר
אור עולם נזר ישראל ותפארתו כקש"ת

מוהר"ר שלום דובער

זצוקללה"ה נבג"ם זי"ע מליובאוויטש

הוצאה רביעית עם הוספות

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"
770 איסטערן פארקוויי — ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות חמשים ואחת לבריאה
הי׳ תהא שנת אראנו נפלאות

מפתח כללי:

הוספות:

SEFER HAMAAMORIM 5666
Fourth Edition

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y. 11213
Tel. (718) 493-9250 • (718) 774-4000 • (718) 778-0226
Printed in the U.S.A.
5751 • 1991
ISBN 0-8266-5666-8
LCC# 78-150-973

נדפס בדפוס „עוזרא", ע"י מרדכי בן רחל ושלום דובער בן אסתר הדסה
נדפס בדפוס שמחה ובנו גרשון גלוקאָוו
BOOKMART PRESS, INC N. BERGEN, N.J. 07047

ב"ה

פתח דבר

להוצאה ראשונה – ה'תשל"א

על פי הוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א מדפיסים אנו בזה את המשך־המאמרים הידוע בשם „יום טוב של ר"ה — תרס"ו" אשר לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע.

המשך זה כולל אחד וששים מאמרים שנאמרו בשנות תרס"ו־תרס"ח — כמצויין במפתח שבראש הספר.

*　*　*

ה„המשך" נתפרסם כו"כ פעמים בקופיר וכיו"ב, ונדפס כעת בפעם הראשונה על פי השוואה עם כתב ידו של ר' שמואל הסופר[1].

*　*　*

בראש הספר בא: א) מפתח המאמרים עם תוכן התחלת המאמר — נעתק מרשימת כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע[2]. ב) תמונת כ"ק אדמו"ר (בעל ההמשך) נ"ע. בסוף הספר: א) ד"ה כי נער ישראל ואוהבהו, שמח"ת תרס"ו[3]. וד"ה ולא אבה ה"א, תצא תרס"ו[4]. ואף שאינם בהמשך הנ"ל, הנה כיון שאינם בנמצא כלל, שמחנו להזדמנות להו"ל ולזכות בהם את הרבים. ב) הערות וביאורים להתחלת ההמשך — מכ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע[5]. ג) קטע משיחת כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע — ע"ד המשך הנ"ל[6]. ד) ראשי פרקים מתולדות כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע — נעתקו מרשימת בנו כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע[7]. ה) מפתח ענינים. ו) הגהות והערות על סש"ב הנמצאות בהמשך תרס"ו — נערכו ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א[8]. ז) קטע ר"ד כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע (חורף תרצ"ה) — ע"ד המשך הנ"ל[9]. ח) קטע

---

1) ראש המעתיקים בליובאוויטש במשך שנים רבות.

2) נדפס ג"כ בס' „מפתח ספרי מאמרי ודרושי אדמו"ר מהורש"ב" (ע' 23 ואילך).

3) לע"ע נמצאת תח"י רק הנחה מוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, וגם הגהותיו לד"ה זה.

4) בא לידינו אחרי הדפסת ההמשך ולכן נדפס בסופו. לע"ע מצאנו רק הנחה מד"ה זה. וראה לקמן ע' תקסד — ע"ד הנחה זו.

5) עפ"י סיפורי חסידים למד כ"ק אדמו"ר מהורש"ב עם בנו כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ את המשך הנ"ל בתוספת ביאור, וכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ רשם ביאורים אלו והוסיף גם הגהות משלו. התאריכים הנזכרים בביאורים אלו — הם הימים ששמע הביאור או שרשמו. לע"ע הגיעו לידינו רק קטעים אלה.

6) נעתק מלקו"ד כרך ב' (ש, א).

7) נדפסה ג"כ ב„היום יום" בתחלתו. בארוכה יותר ראה חנוך לנער בתחלתו ובסופו.

8) נדפסו בספר המפתחות לספרי ומאמרי חסידות חב"ד (ברוקלין, תשכ"ו). כאן — ליקוט משם דהציונים להמשך תרס"ו וכן לד"ה כי נער ישראל, תרס"ו.

9) מרשימותיו של כ"ק אדמו"ר שליט"א.

משיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א (אחש"פ, תש"ל) — ע"ד המשך הנ"ל[10].

מערכת „אוצר החסידים"

כף מ"ח, ה'תשל"א, ברוקלין, נ. י.

10) הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א. כן ניתוספו הערות וכו'.

ב"ה.

פתח דבר

להוצאה שני' — ה'תשל"ו

באשר הוצאה הראשונה[1] — שבדפוס[2] — של ההמשך „יו"ט של ר"ה — תרס"ו" אזלה מן השוק, מדפיסים אנו בזה הוצאה שני' עם הוספות.

ההוספות[3]: א) פאקסימיליא מגוף כתי"ק של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע: 1) מעמוד הראשון של ה„המשך", 2) מעמוד הראשון של „הגהות לד"ה יו"ט של ר"ה רס"ו"[4]. ב) המאמרים וידבר גו' אנכי[5], תרס"ו; מצה זו, תרס"ז; ששת ימים תאכל מצות, תרס"ז; ויגר מואב[6], תרס"ז.

מאמרים אלה אינם מהמשך הנ"ל[7], ונדפסו מגוף כתב יד קדשו של כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע.

לאחרי הדפסת הוצאה הראשונה הדפסנו[1] לוח התיקון להמשך „יו"ט של ר"ה — תרס"ו" — הוגה על פי השוואה עם גוף כתי"ק כ"ק אדמו"ר מהורש"ב.

ובהוצאה זו — בכדי להקל על הלומד ומעיין — הכנסו התיקונים במקומם.

מערכת „אוצר החסידים"

ב' ניסן, ה'תשל"ו, ברוקלין, נ. י.

1) קה"ת תשל"א.

2) לפני זה נתפרסם בסטנסיל כמה פעמים.

3) נדפסו בקונטרס בפ"ע בשנת תשל"ב (קה"ת, ברוקלין).

4) כולל התחלת וסיום של כל הדרושים (ראה הקדמת כ"ק אדמו"ר שליט"א לתורת שמואל שער שני ע' 4); הוספות (ראה הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בנוגע להמשך תער"ב במפתח למאמרי אדמו"ר מהורש"ב ע' 32).

5) לע"ע, לא מצאתי אלא ההתחלה (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א במפתח הנ"ל ע' 24).

6) רושם, חצי עמוד (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א במפתח שם ע' 25. — הספק שם: כתוב עליו . . וצ"ל נצבים תרס"ז — נפתר ע"י עיון בגוכתי"ק שנכתב שם: רס"ז. ועפ"ז צריך להשמיט הכתוב במפתח שם „ויגר מואב — נצבים").

7) וכן ד"ה כי נער ישראל ואוהבהו, תרס"ו; ד"ה ולא אבה ה"א, תרס"ו — שנדפסו בהוספה להוצאה הא' דהמשך הנ"ל.

פתח דבר

— להוצאה שלישית —

באשר ההוצאות הקודמות[1] של ההמשך „יו"ט של ר"ה — תרס"ו" אזלו מן השוק, מדפיסים אנו בזה הוצאה שלישית עם הוספות.

ההוספות: א) הנחות[2]. ב) השמטה לד"ה ויגש תרס"ח[3]. ג) הקטעים שכתב אליהם כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע: אצ"ל (= אין צריך להעתיק), וכיו"ב[4]. ד) הערות וביאורים להתחלת ההמשך — מכ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע[5].

מערכת „אוצר החסידים"

ער"ח אלול שנת ה'תהי' שנת דברי משיח
ברוקלין, נ. י.

1) הוצאה א' — ברוקלין, תשל"א. הוצאה ב' — ברוקלין, תשל"ו.
2) ד"ה כשעלה משה למרום — יום בדחה"ש. ד"ה אתם נצבים — ש"פ נצבים.
3) בקופיר לא נמצא קטע זה (הנמצא בגוף כתי"ק בשוה"ג), ולכן לא נדפס בהוצאה ראשונה שלא נדפסה מגוף כתי"ק.
4) שלא נכנסו בגוף המאמר. וראה שיחת ש"פ ראה, מבה"ח אלול תשמ"ב.
5) לאחרונה הגיעה לידינו מחברת בגוף כתי"ק כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע ושם נמצא הערות וביאורים אלו — בהוספה להנדפס כבר בהוצאות הקודמות.

בס״ד.

פתח דבר

— להוצאה החדשה —

באשר ההוצאות הקודמות[1] של המשך „יו״ט של ר״ה — תרס״ו״ אזלו מן השוק, מדפיסים אנו בזה הוצאה רביעית עם הוספות.

ההוספות הן: א) ד״ה קמתי אני לפתוח לדודי, ליל שמח״ת — תרס״ו[2]; ב) ד״ה היושבת בגנים, אור לכ״ד טבת — תרס״ז[3].

מערכת „אוצר החסידים״

יא ניסן, שנת ה׳תנש״א (הי׳ תהא שנת אראנו נפלאות),
ברוקלין, נ.י.

---

1) הוצאה ראשונה — קה״ת, ברוקלין, תשל״א: הוצאה שני׳ — ברוקלין תשל״ו: הוצאה שלישית — ברוקלין, תשד״מ.

2) הנחת כ״ק אדמו״ר (מהוריי״צ) נ״ע, צילום גוכי״ק, בתוספת הגהות וביאורים שלו הבאים בחצע״ג. דרוש זה נדפס גם בסה״ש תורת שלום ע׳ 58 ואילך — מהעתקה, עם כו״כ שינויים ובהשמטת ההגהות והביאורים שלו.

3) הנחת כ״ק מו״ח אדמו״ר (הערת כ״ק אדמו״ר שליט״א במפתח למאמרי אדמו״ר מוהרש״ב) [לע״ע לא מצאנו אלא העתקה (כתי׳ מס. 1372 רלח, א ואילך). בהעתקה שתח״י חסר סיום המאמר. וראה גם ד״ה היושבת בגנים תשי״ג (נדפס בסה״מ מלוקט ח״ב ע׳ רכט ואילך).

לפני המאמר נרשם וז״ל: „אור ליום ה׳ וארא בערב כ״ד טבת הי׳ אנשים אחדים ובקשנו דא״ח מכ״ק אאמו״ר הרה״ק שליט״א, ות״ל דברינו נתקבלו ובקשתינו נתמלאה, והנני נותן בזה הרשימה בקצרה״. וראה גם סה״ש תורת שלום ע׳ 85].

מפתח

תרס"ו

יו"ט . . תכלית בריאת כו': כאמור בהקדמתי, הנני מעתיק בזה, מה שציין כ"ק מו"ח אדמו"ר תוכן התחלת המאמר (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א).

תרס"ז

דברים — ראה : בין ש"פ דברים וש"פ ראה דשנת תרס"ו היו מאמרי דא"ח ואינם מההמשך, יש רק הנחות המאמרים (שיחת כ"ח מ"ח תרצ"ה). — לא ראיתים. לע"ע, לא יכולתי לברר ההתחלות (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א).

דברים תרס"ו . . . וירא תרס"ז : ראה סה"ש תש"ג ע' 66 ; לקמן ע' תרלה.

כי נער : — אינו מההמשך — לע"ע, לא מצאתי אלא הנחה מוגהה (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א).

תרס"ח

הוספות

---

* השלמת הדרוש: לא נאמר. נכתב בתור סיום כל הענינים (רשימת כ"ק מו"ח אדמו"ר) — (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א).

תמונת תואר פני הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק נשיא ד' מוהר"ר
שלום דובער מליובאוויטש נ"ע זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

יו"ט של ר"ה

— תרס"ו —

בס"ד, ליל ב' דר"ה, רס"ו

יום טוב של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה, ומפרש בגמ' הטעם משום גזירה דרבה דאמר רבה הכל חייבין בתקיעת שופר ואין הכל בקיאין בתקיעת שופר גזירה שמא יטלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד ויעבירנו ד"א ברה"ר. ולכאורה אינו מובן מה ראו חז"ל לעקור מ"ע דאורייתא משום חשש גזירה בעלמא, והלא החשש הוא להדיוטים וקלי הדעת ואיך מנעו המצוה לגמרי מכמה צדיקים גדולים וטובים, ובפרט מצות שופר שהיא מצוה רמה ונשאה מאד, וכידוע דכל המצות שבחדש זה הם מצות כלליות וכמ"ש במד"ר ע"פ ובחדש השביעי שמושבע בכל שיש בו הרבה מצות וחלוקים המה מהמצות דכל השנה שהן מצות כלליות ובפרט מצות שופר שמעורר וממשיך פנימיות ועצמות אוא"ס כו', וידוע דמצות שופר בכוונתה הרוחניות הו"ע התשובה, וזהו"ע התקיעה הראשונה שהוא בחי' צעקה בקול פשוט שזהו מצד ההתעוררות והתפעלות פנימי שבנפש שבא בהתגלות בקול פשוט דוקא, דהנה יש בחי' התפעלו' פנימי דנפש בעבודה דרעותא דלבא ג"כ והיא בחשאי דוקא וכמו עבודת הכהנים דכהנא בעובדא וברעו"ד שהיא בחשאי כו' כידוע, וכאן הוא בצעקת הקול דוקא והו"ע התשובה כי שניהם הם בבחי' התפעלות פנימי דנפש, אמנם חלוקים המה בענינם דברעו"ד סיבת ההתפעלות היא מצד הקירוב והיינו מצד הרגש האוא"ס שמרגיש בנפשו והוא כשמתבונן בבחי' עצמות אוא"ס שמופלא ומרומם בעולמות שאינו בא בבחי' גילוי בנפשו (מפני שאין נשמתו כלי לזה שיאיר האור הזה בפנימיות בגילוי בנפש) עי"ז נעשה הרצוא להכלל באוא"ס כו' כמשי"ת, ועצם ענין הרצוא ג"כ ענינה הוא בחי' קירוב מה שרוצה להכלל כו' משא"כ בתשו' הרי אין זה מצד הרגש אוא"ס בנפשו כ"א מצד הריחוק דוקא שצר לו מאד מה שנתרחק, ויש בזה ג"כ הרגש האלקות אך זה הוא מה שרע ומר עזבו את הוי' כו', אבל לא שמרגיש אוא"ס ההפלאה והעילוי ומזה הוא התפעלות נפשו כ"א מה שנוגע מאד בעומק לבבו הריחוק מזה נעשה ההתפעלות כו', ויש בזה ג"כ ההמשכה (דער ציען זעך) והרצוא לאלקו' אבל ענינו אינו ענין הקירוב דהיינו שיהי' בזה המבוקש להכלל כו', כ"א מה שרוצה להיות מקורב לאלקו' היינו שלא

יהי' במקום הריחוק כ"א בבחי' הקירוב והוא רק ענין הנתינה והמסירה שמוסר א"ע לאלקות ולקיים רצונו כו', ולכן ברעו"ד שסיבתה הוא מצד הקירוב וענינה הוא ג"כ ענין הקירוב ה"ה בחשאי, ובתשו' להיותה מן הריחוק דוקא לזאת היא בצעקה ובקול פשוט דוקא כו', ויש בתשובה ג"כ שהיא בחשאי והוא כאשר נוגע לו הענין בפנימיות ביותר עד שאין בכחו לצעוק והוא ענין צעקת הלב שלמעלה מצעקת הקול וזהו"ע שברים תרועה בחי' קלא פנימאה דלא אשתמע כו' כידוע ומבואר במ"א. נמצא דשופר הו"ע התשובה וכמ"ש הרמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ד וז"ל, אע"פ שתקיעת שופר בר"ה גזירת הכתוב רמז יש בו כלו' עורו ישנים משנתכם כו', וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם אלו השוכחים את האמת בהבלי הזמן כו' הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם כו' (וי"ל שמרמז ג' עניני' דמלכיות זכרונות שופרות דמ"ש עורו ישנים כו' חפשו במעשיכם וחזרו בתשובה ז"ע מלכיות דע"פ פשוט הרי החטא ועון הוא שעובר ציווי המלך מלכו ש"ע והו"ע המרידה במל' ר"ל והתקון לזה הוא בקבלת עול מלכותו יתב' להיות מסור לה' ולרצונו יתב' חהו"ע התשובה דר"ה שמתחרט מאד ומתמרמר בנפשו על הריחוק שנתרחק כו', ושב אל הוי' בכל לבו להיות מסור ומשועבד אליו לבדו לקיים רצונו יתב' כו', וידוע דעיקר התשובה היא על היראה דוקא שזה הוא בהכרח שיהי' בחי' עבודת עבד וע"ז דוקא שייך ענין בקשת הסליחה כו' וכמ"ש בד"ה כי עמך הסליחה רל"ד, ועצם ענין קבלת עומ"ש דר"ה אינו דומה לקבלת עול דכל השנה שהו"ע קב"ע לבד שלמטה מכל הכחות פנימיים, וקבעמ"ש דר"ה הוא בבחי' פנימיות ועצמות נפשו כו' וכמ"ש במ"א והיינו כענין התשובה כו'. ומ"ש וזכרו בוראכם הו"ע זכרונות דהזכרון למעלה הוא ע"י שזוכר את ה' תמיד ואינו שוכח את האמת כו'. (וי"ל דקבעמ"ש אין בזה ענין השגה והרגש פרטי כ"א הנתינה והמסירה לה' והזכרונות הוא לידע את הוי' בחי' ואמת ה' לעולם איך דהוי' ואלקים כולא חד וכדומה כו', והו"ע שמור לנוקבא וזכור לדכורא כו'). ומ"ש הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם הו"ע שופרות שמבואר שם ענין מתן תורה שהי' בקול שופר דאז נתחייבנו בקיום התומ"צ כו') וזהו כללות ענין מצות שופר שהוא מצות התשובה שלמעלה מכל המצוות כו', ובפרט שכל ההמשכה דר"ה הוא ע"י השופר. וכידוע דר"ה הוא ענין בנין המלכות שממשיכים אז בחי' כתר מלכות דלכן נקרא ראש השנה ע"ש המשכת בחי' כתר מל' שנמשך אז וכמ"ש בפרע"ח, וענין כתר מלכות ידוע שזה ענין הרצון למלוכה דשרש ההמשכה הוא למעלה מאד בבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס כו' וכמ"ש זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון דכמו ביום ראשון בתחלת הבריאה שהי' בחי' התעוררות רצון מצ"ע שנתעורר ברצון למלוכה וברצון על עולמות וכמא' בריש הורמניתא דמלכא כו' שזהו בחי' עצמות אוא"ס שלפני הצמצום, כמו"כ עכשיו בכל ר"ה ור"ה שחוזר כל דבר לקדמותו וצריכים לעורר בחי' הרצון למלוכה בבחי' פנימיות ועצמות א"ס ב"ה כו', וכל זה הוא ע"י השופר וכמא' אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כו' ובמה בשופר, שע"י הצעקה בקול פשוט דשופר מעומקא דלבא מעוררים וממשיכים בחי' הרצון למלוכה כו', וא"כ איך ביטלו חז"ל מצוה זו בר"ה שחל בשבת ואיך ממשיכים אז ההמשכות דר"ה כו', ועם היות דפסוקי

שופרות אומרים גם בר"ה שחל בשבת מ"מ הרי המצוה דשופר והעבודה בזה בבחי' צעקה פנימיות זהו בתקיעת שופר דוקא כו'. והנה להבין זה צל"ת משארז"ל אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה ובמה בשופר, והנה זכרון משמע כמו שנזכר על דבר שלא עלה על דעתו עד עתה ואיך שייך לומר כן למעלה דואתה מחיה את כולם שמחי' כל ברי' בכל רגע מאין ליש ויודע ומשגיח על כל הנבראים מקרני ראמים עד כו' ואם ח"ו לא היו עולים על דעתו ית' הרי לא הי' להם קיום וחיות כלל כו'. אלא יודע את כולם ומשגיח עליהם כו'. ואפי' בבחי' השגחה דד"ע שאינו בבחי' התלבשות כ"א בבחי' מקיף מ"מ ה"ז ידיעה וכמא' גלוי וידוע כו' וזהו עיקר החיות של העולמות כו' וכמ"ש בסש"ב ס"פ מ"ח ובפרט הידיעה דד"ת שהיא בבחי' התלבשות ממש כו' וכמ"ש במ"א וא"כ איך שייך לומר ענין הזכרון למע' כו', וגם צ"ל הסדר דמל' זכרונות ושופרות דאומרים פסוקי זכרונות אחר פסוקי מלכיות, ולכאורה הי' צריכים להקדים פסוקי זכרונות למל' דלאחר שנמשך בחי' המלוכה הרי אינו שייך שהמלך ישכח על עמו שיהי' נופל בזה ענין הזכרון וא"כ לאחר שאו' פסוקי מלכיות שעי"ז תמליכוני עליכם מה מקום עוד לפסוקי זכרונות כו', וגם א"מ מה שאומרים פסוקי שופרות לבסוף ולכאו' הי' צריכים להתחיל בשופרות מאחר דמל' וזכרונות תלוי בשופרות הרי הי' צריכים להתחיל בזה, והגם דתק"ש הוא קודם לברכות מלכיות וזכרונו' מ"מ הרי הי' צריכים לכאורה לומר גם פסוקי שופרות קודם למלכיות כו', אם לא שנאמר דהמשכת מלכיות וזכרונות הוא ע"י תק"ש לבד, וא"כ צ"ל דלפי"ז הרי דאמירת שופרות שאחר מל' וזכרונות אינו בשביל מלכיות כו' לבד שזהו ע"י תקיעת שופר וצ"ל מהו"ע השופר שקודם מלכיות וזכרונות ומהו האמירת שופרות שאחר מלכיות כו' (ולמה בר"ה שחל בשבת שאין תוקעין ומ"מ השופרות שאחר מלכיות כו' אומרים אז ג"כ כו', וגם לפי הנ"ל דהמשכת מלכיות וזכרונות הוא ע"י תקיעת שופר דוקא אינו מובן ביותר קושי' הנ"ל איך ממשיכים זה בר"ה שחל בשבת כו'), והנה התקיעות דמל' זכרונות ושופרות למדו בגמ' מהב' תרועות שנאמר בר"ה ואחת ביום הכפורים שנאמר והעברת שופר תרועה כו'. וצ"ל למה נאמר שתים בר"ה וא' ביוהכ"פ ואיזהי דמל' וזכרונות ואיזהי דשופרות כו'. ולהבין כל זה צלהק"ת דהנה ידוע דתכלית בריאת והתהוות העולמות ותכלית הכוונה בירידת הנשמה בגוף הוא בכדי להמשיך גילוי אוא"ס בעולמות ע"י תו"מ והו"ע יחוד אוא"ס הסוכ"ע בממכ"ע וכמו שאומרים קודם כל מצוה לשם יחוד קב"ה ושכינתי' בחי' יחוד סוכ"ע בממכ"ע שז"ע המשכת גילוי עצמות אוא"ס שזהו תכלית הכוונה בהתהוות העולמות ובירידת הנשמה כו' וכמאמר נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים וכמו דירת האדם עד"מ דעצמות האדם דר בהדירה כו', כמו"כ הוא למעלה כביכול שיהי' בחי' עצמות אוא"ס ב"ה בגילוי למטה כו' וכמ"ש בעה"מ בתחילתו דבריאת העולמות הי' ע"י הצמצום הראשון שהי' באוא"ס ונשאר חלל ומקום פנוי ומזה הוא שורש התהוות הכלים ומציאו' העולמות כולם כו', ואחר הצמצום נמשך גילוי הקו שהוא בחי' גילוי האור להאיר הכלים והעולמות כו', (ועי"ז הי' ההתהוות בפועל וכידוע דההתהוות הכלים וכן התהוות העולמות בכלל הוא ע"י הקו בכח הרשימה כו' וכמו ההיולי שנותן כח כו' וכמ"ש במ"א)

וכללות העולמות בבחי' אורות וכלים ה"ה בתוך החלל ומקו"פ שנשאר אחר הצמצום כו' אמנם מ"ש ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה דלעבדה זו רמ"ח מ"ע ולשמרה שס"ה ל"ת היינו להמשיך תוס' אורות ע"י הקו מאוא"ס שלפני הצמצו' עד שלעתיד יהי' גילוי אוא"ס במקום החלל כמו שהי' קודם הצמצום כו', ולכאורה א"מ מהו ההתחדשות בזה והלא גם קודם הצמצום הי' אוא"ס ממלא כל מקום החלל כו' אך ע"פ פשוט הוא דתחלה כשהי' אוא"ס ממלא מקום החלל הרי לא הי' אפשר להיות מציאת העולמות וא"כ הרי לא הי' הגילוי בעולמות כו' אמנם לאחר שנתהוו העולמות כשממשיכים גילוי אוא"ס שלפני הצמצום הרי הגילוי הוא בעולמות כו', ועם היות דתחלת התהוותם לא הי' אפשר להיות כשהי' מאיר האור שלפני הצמצום מ"מ לאחר שנתהוו יכולים לקבל גם האור הזה כו', וי"ל כמ"ש בע"ח לענין גילוי הקו דאם הי' נשאר בתחלה הקו לא הי' אפשר להתהוות הכלים ואחר שנתהוו גם שמאיר בהם אור הקו אינם מתבטלים כו' כמו"כ הוא בכללות האוא"ס שלפה"צ שלאחר שנתהוו העולמות יכולים לקבל אור זה ג"כ, וי"ל המשל בזה כמו בהשפעת השכל מהרב לתלמיד הרי אם הי' משפיע לו בתחלה עומק פנימיות חכמתו הרי לא הי' אפשר לקבל וצריך להשפיע לו אור מצומצם שלפי ערכו כו' ואחר שמקבל את האור המצומצם ונתפס ונקלט בשכלו הנה אח"כ ה"ה בא על עומק פנימיות שכל הרב (שזהו מה דקאים אדעתי' דרבי' כו') וביכולתו לקבל כו', וצ"ל דזהו ג"כ מצד תיקון הכלי דע"י שנתפס בו השכל מתתקן ומזדכך הכלי מוחין שלו וכידוע דבהשפעת הרב לתלמיד הרי בריבוי השפעה נעשי' חושי התלמיד כמו חושי הרב כו', ובדוגמא כזאת יובן דלאחר שנתהוו העולמות ומאיר בהם אור הקו וידוע ג"כ דהאו"פ מצחצח חצי הכלי מבפנים והאו"מ מצחצח חצי הכלי מבחוץ כו', ולזאת יכולים אח"כ לקבל גם בחי' כללות האור שלמעלה מגילוי הקו כו', והעיקר הוא לפי שההמשכה היא ע"י התורה וכתיב ה' עוז לעמו יתן אין עוז אלא תורה שע"י התורה יכולים הצדיקים לקבל בחי' אוא"ס שלמעלה מעלה מהעולמות ולא יתבטלו במציאותם וכן העולמות יכולים לקבל את האור עי"ז וכמ"ש בסש"ב ס"פ ל"ו, ונמצא הגם שהאור הוא אותו האור שהי' ממלא מקום החלל קודם הצמצום אמנם ההתחדשות בזה מה שיהי' הגילוי בעולמות כו', ועוי"ל שיהי' גילוי אור עליון שלמעלה מהאור הקודם וזהו התוס' אורות שנמשך ע"י התומ"צ שיאיר בחי' פנימיות ועצמי' אוא"ס שלמעלה גם מהאור שהי' ממלא מקום החלל כו' וכמשי"ת. ובדרך כלל זהו גילוי בחי' אוא"ס הסוכ"ע שבשביל זה הי' תכלית הבריאה דעולמות כו', והנה בע"ח בתחילתו כ' דסיבת בריאת העולמות הוא בכדי שיתגלו שלימו' כחותיו ופעולותיו ושמותיו וכינויו כו' וכן אי' בזהר שזהו בכדי שישתמודעון בי' כו' דלפי"ז הרי הכוונה היא על האור דממכ"ע שזהו בחי' כחותיו ופעולותיו ית' השייכים אל העולמות ונתגלו ע"י התהוות העולמות כו' וגם לפי הידוע דעיקר ההתהוות הוא מאוא"ס הסוכ"ע וכמ"ש כל אשר חפץ ה' כו' ה"ז רק בהעלם והגם שאנו יודעים מזה מציאות אוא"ס הסובב שהרי א"א להיות התהוות היש כ"א מאוא"ס הסובב כ"ע כו' וכמ"ש במ"א מ"מ לא זהו בחי' גילוי הסוכ"ע בממכ"ע וגם מ"ש בע"ח שם שעי"ז יודעים את השם הוי' והוא ענין הי' הוה ויהי' שהי' קודם לעולמות ויהי' לאחר העולמות והוה בעת העולמות הנה גם אם נאמר

דהוי' הוא בחי' אוא"ס הסוכ"ע הנה בחי' ידיעה והתגלו' זאת א"ז עדיין בחי' גילוי סוכ"ע בממכ"ע כו', והעיקר מה שנתגלה ע"י ההתהוות הוא דהאור דממכ"ע שמתלבש בעולמות כו' וכן מ"ש בזהר בגין דישתמודעון הרי בחי' הידיעה וההשגה שיכול להיות באלקות הוא בבחי' האור דממכ"ע וע"ש בזהר פ' בא דמ"ב ע"ב דקאי על האורות המתלבשים בכלים כו' הנה ודאי זאת הכוונה נשלמה ע"י הבריאה וההתהוות אבל א"א לומר שזו היא תכלית הכוונה האמיתית שהרי מ"ש בע"ח שיהי' שלם בכל פעולותיו וכחותיו כו' היינו שקודם ההתהוות הי' הכחות בהעלם ובכח ולא הי' בגילוי וא"ז שלימות כי אין הדבר שלם אם אינו ג"כ בפועל וע"י ההתהוות ה"ז בא לידי פועל וגילוי כו', וכמ"ש בע"ח שם בהגה"ה דאמיתית טעם זה באמת לא יתכן למעלה דזה שייך רק בנבראים שכל דבר שהוא בכח אינו דבר כלל ומכ"ש שאינו בבחי' שום פועל כלל כי אם דוקא כאשר מתגלה ופועל דבר ופעולה גשמיות אז הוא הפועל כו', אבל למע' הרי תיכף כשעלה ברצונו להוות הרי מיד נתהוו כל העולמות כידוע, וכמו שכתב הפרדס שער הצחצחות פ"ג וז"ל כי לא מחשבותיו מחשבותינו כו' כי כאשר ידמה אדם בשכלו להוו' כו' הנה מחשבתו לא תפעיל כו' ונמצא הפועל שלם מהכח כי הכח חסר המציאות ואין לו מציאות ושלימות כלל והפועל הוא העיקר והמציאות וזולתו אין דבר ואין כן פעולתיו והוייתו של ממה"מ הקב"ה כי כאשר עלה ברצונו להוות ולהאציל כו' אז נאצל ונצטייר כו' עכ"ל והיינו ע"ס הגנחות במאצילן שנתהוו ע"י עליית הרצון כו' וידוע ומבואר במ"א שזהו באוא"ס שלפה"צ והוא מ"ש בפרד"א עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד דבבחי' זו הי' עליית הרצון וכמ"ש השל"ה יעו"ש ד"ד ובחי' זו היא אצי' דכללות והיינו מה שעלה ברצונו להאציל וממילא נאצלו בחי' ע"ס כו' וגם לפמ"ש הפרדס בשער סדר האצי' פ"ד הובא בשל"ה שם שגם קודם עלות הרצון הי' הספי' בכח כו' וכ"ה בעה"ק הנה מהמבואר שם מובן שגם בזה יש בחי' פועל וכמ"ש נעלמים בו בכחו במציאות דק ונעלם כו' וכן כתב אח"כ עד שכמעט לא יצדק בו שם מציאות הספי' אלא יחוד האמיתי כו', הרי מ"מ יש איזה מציאות דק כו' וצ"ל דלמעלה אינו שייך כח בלא פועל כו' (והכח והפועל שניהם אינם מוכרחי' ח"ו כ"א הם ברצון כו'). (ואמיתיות ענין כח לבד יש לומר שזה בבחי' ומדריג' כזו שאינו שייך בחי' איזה דבר מה והיינו בחי' העצמיות שאינו בבחי' מציאות נמצא ח"ו דאמיתת המצאו הוא שנמצא בבלתי מציאות נמצא כו' ושם אינו שייך ענין הפועל ח"ו וכמו כן אינו שייך שם ענין הכח גם כן דעם היות דבחי' עצמיות נושא הכל אין זה שהוא נושא בכח ח"ו (דאם כן הרי יש איזה מציאות ח"ו) כ"א מה שהעצמות מחייב הכל והוא ענין שמאמיתת המצאו נמצאו כל הנמצאים כו' ומשו"ז אומרים ע"ז שהוא בחי' כח והיינו רק מה שמחייב הכל כו' אבל אינו שייך שם לא בחי' כח ולא בחי' פועל כו' וי"ל דבדוגמא כזאת הוא ג"כ בבחי' עצם האור כו') אמנם בבחי' עליית הרצון כשעלה ברצונו להאציל הרי נאצלו הע"ס באוא"ס גם קודם האצילות וקודם הצמצום כו' כנ"ל בשם הפרדס, וי"ל דזהו בחי' אותיות הרשימו כמו שהן לפה"צ שע"ז אמר בזהר בתחלתו, בריש הורמניתא דמלכא גליף גליפו בטהירו עילאה, דבתחלת

התעוררות הרצון גליף גליפו שהן בחי' חקיקת האותיות שבעצמיות כו', וזהו מה ששיער בעצמו בכח כו' וכמ"ש במ"א והו"ע הרשימה דקודם הצמצום האיר בהם אור הא"ס בגילוי כו' ולפמ"ש במ"א דענין בריש הורמניתא דמלכא הוא למעלה מבחינת כשעלה ברצונו להאציל כו' (עמ"ש בד"ה יו"ט של ר"ה, רס"ה ענין בחי' מחשבה ורצון כו') י"ל דאותיות הרשימו הן למעלה גם מבחי' כשעלה ברצונו כו' (וי"ל דזהו דוגמת בחי' אותיות המחשבה המבואר בלקו"ת ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח ספ"ג) ונמצא מובן מהנ"ל דלמע' בחי' הכח אינו חסר בחי' הפועל וא"כ א"א לומר דבשביל זה הי' אמיתית סיבת הבריאה שהרי הי' שלם בבחי' שלימות כחותיו ופעולותיו גם עד שלא נברא העולם כו', וכמו"כ מ"ש בזהר בגין דישתמודעון לי' הרי עיקר הידיעה וההשגה באוא"ס ב"ה הוא בעולמות העליונים, כמו בעולם האצילות ולמעלה מאצילות ששם מאיר גילוי אור א"ס ב"ה והיינו גילוי הקו שמאיר בעולמות הא"ס שלפני האצילות וגם בעולם האצילות כו' ויודעים ומשיגים בחי' מהות אלקות ממש כו' אבל בעולמות בי"ע הרי האור מוסתר ונעלם שאינו מאיר בגילוי וכל הידיעה וההשגה גם בעולמות בי"ע הרוחני' הוא בבחי' המציאות דאלקות לא בבחי' מהותו ממש כו' והתהוותם הוא באופן זה דווקא שלא יתגלה ולא יורגש בהם האור האלקי ממש שעי"ז נעשו בבחי' יש כו', דעולם האצילות וכ"ש העולמות שלמעלה מאצילות אופן התהוותם הוא שיאיר בהם האור בגילוי ויורגש בהם האור ומציאותם לא יהי' בבחי' מציאות יש כ"א בבחי' אלקות וכמו הכלים דאצילות שהן אלקות ממש ומיוחדים בהאור דאיהו וגרמוהי חד כו', וכללות התהוות האצילות הוא בבחי' קירוב שהרי הן בחי' גילוי ההעלם כו' וכמ"ש במ"א, וי"ל דזה ענין מה שאצילות הוא לשון אצלו וסמוך היינו דאצילות הע"ס דאצילות הוא בבחי' קירוב ומשו"ז כללות הע"ס דאצילות בבחי' או"כ ה"ה דבוקים ומיוחדים באוא"ס המאציל דאיהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד כו' אבל עולמות בי"ע אופן התהוותם הוא ע"י הסתר והעלם הבורא מהגברא שלא יאיר ויורגש בהם מהות האור כו', והגם דאור הנשמה דבי"ע הוא בחי' האלקות דכלים דאצילות כידוע הנה זה האור אינו נרגש מהותו כלל בהכלים דבי"ע כו' וכמאמר התיקונים דבעולם הבריאה לאו איהו וחיוהי וגרמוהי חד כו' ומשו"ז נעשו בבחי' יש ומציאות כו' ובעולמות בי"ע גופא הנה עולמות העליונים הרוחניים אופן התהוותם הוא שיורגש בהם (עס זאל דער הערט ווערין) עכ"פ בחי' המציאות דאלקות ולכן אינם בבחי' יש ממש ואינם בבחי' פירוד ממש כו' ועולם העשיה הגשמי נתהוה דוקא באופן כזה שלא יורגש אפילו בחי' המציאות דאלקות ויהיו נפרדים ממקורם כו' (רק ע"י עבודה ויגיעה ישיג וירגיש את האור האלקי כו', ויכול להרגיש בנפשו גם בחי' האור שלמעלה מהעולמות וגם בחי' מהות האור והו"ע עולמך תראה בחייך כו' וכמ"ש במ"א אבל זהו ע"י עבודה ויגיעה דוקא כו' וג"ז אינו בבחי' הכרחיות שמוכרח בזה כ"א בבחי' בחירה ורצון כו') וכמ"ש במ"א ההפרש בין נבראים דעלמא דאתכ' לנבראים דעדאת"ג דנבראים דעדאת"כ נתהוו באופן להיות מיוחדים במקורן ויהי' בהם הרגש החיות האלקי כו' אבל נבראים דעדאת"ג אופן התהוותם הוא להיות דוקא נפרדים ממקורן ולא יורגש בהם האור והחיות האלקי כו' וא"כ הרי אמיתת הידיעה וההשגה באלקות הוא בעולם אצילות ובעולמות א"ס דוקא

וכך הי' אופן התהוותם היינו שנתהוו בבחי' קירוב ושיהי' בהם בחי' גילוי האור דוקא כו' ובאמת ענין הידיעה באוא"ס שייך גם קודם שנבה"ע וקודם שנאצל אצילות העליון כו' וכמ"ש השל"ה ד"ד ע"א בפי' מאה"ז פקודי דרל"ט ע"א א"ס לא קיימא לאודעא כו' דהיינו קודם עלות הרצון כו' אבל כשעלה ברצונו ית' להאציל אז קיימא לאודעא כו', והיינו לפי שהרצון הוא בחי' גילוי ולהיות דכבר נאצל שם בחי' האצילות בכח כו' כנ"ל לכן קיימא לאודעא כו', ואמנם גם לאחר הצמצום מה שנתגלה להיות בחי' ידיעה וגילוי אור זהו בעולמות העליונים דוקא דאצילות ולמעלה מאצילות כו' אבל בעולמות בי"ע וכ"ש בעולם התחתון אינו מאיר גילוי אוא"ס כו' ואדרבה כל התהוותם הוא ע"י הסתר האור דוקא כ"א לידע את ה' ע"י עבודה ויגיעה דוקא כו', וידוע הוא דתכלית בריאת והתהוות העולמות הוא שיהי' זה העולם התחתון וכמ"ש בסש"ב פל"ו דתכלית השתלשלות העולמות וירידתם ממדרגה למדרגה אינו בשביל העולמות העליונים כו' אלא התכלית הוא עוה"ז התחתון כו' וכמאמר סוף מעשה עלה במחשבה תחלה דסוף מעשה בעשיה בפועל דוקא בהתהוות יש ממש הוא דוקא שעלה במחשבה תחלה בבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס כו' וכמאמר ארץ קדמה לשמים והיינו במחשבה כו' רק בדבור שמים קדמו מפני שכך הוא סדר הבריאה וסדר ההשתלשלות דבכדי שיהי' בחי' יש ממש בעשיה בפועל שזהו ע"י צמצום והסתר האור לגמרי צ"ל תחלה התהוות השמים שהן עולמות הרוחניים ונכלל בזה כללות ההשתלשלות ובפרט עולמות בי"ע הרוחניים כו' שעי"ז מתצמצם ומתעלם האור ממדריגה למדריגה וכ"כ רבו הצמצומים וההעלמות וההסתרים עד שיוכל להיות התהוות עולם התחתון עולם חומרי וגשמי ובלי שום גילוי אור ויהי' בו תערובות רע כו', ומאחר שתכלית הכוונה הוא בהתהוות עולם התחתון דוקא הרי א"א לומר שהכוונה היא רק בגין דישתמודעון בי' דכוונה זו נשלמת בעולמות עליונים דוקא ולא הי' צריך להיות התהוות עולם התחתון כלל וכ"ש שלא יהי' עיקר הכוונה כו', וכמו כן א"א לומר סיבת ההתהוות שמוכרח הדבר מצד השלימות שיהי' שלם בפעולותיו דשלימ' זאת היתה גם קודם שנבה"ע וקודם שנאצל כו' וכ"ש שהי' מספיק בהתהוות עולמות העליונים כו'. אלא הענין הוא כמ"ש במדרש ע"פ שוקיו עמודי שש שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו כו' שזהו מצד התשוקה לבד לא מצד ההכרח ח"ו בשביל השלימות ולא בגין דישתמודעון בי' דמפרש בע"ח שזהו ג"כ מצד השלימות, ויש לומר משום דאל"כ א"מ מה איכפת לי' להקב"ה ומה נוגע למעלה זאת דידעו אותו יתברך ולזאת מפרש שזהו מצד השלימות שיתגלו כחותיו מהעלם אל הגילוי, והגילוי הוא כשיש מי שמקבל את הגילוי אור ויודע אותו כו' אמנם א"א לומר טעם זה על התהוות עולם התחתון שהרי הי' מספיק בהתהוות עולמות העליונים (וגם באצילות הכללות שלפה"צ כו' כנ"ל) ולא הוצרך להיות התהוות עולם התחתון ובפרט שכאן הוא בחי' הסתר והעלם האור תתהווה דוקא באופן כזה כו' כנ"ל אלא שזהו רק מצד התשוקה שנשתוקק הקב"ה לבראותו ואין אנו יודעים טעם שכלי מפני מה נשתוקק כו' והכוונה בזה בכדי להמשיך גילוי עצמות אוא"ס דוקא למטה וע"ז אמרו נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים שאין זה מצד איזה הכרח וטעם שכלי כ"א מפני שנתאווה כך שהוא למעלה מטו"ד (וכמו שאמר רבינו ז"ל ע"ז אויף א תאווה

אין קיץ קשיא) רק שנתאווה שיהי' מציאות תחתונים ויומשך בחי' עצמות אוא"ס למטה שזה ביכולת להמשיך למטה בעולם התחתון דוקא כמשי"ת וההמשכה היא מבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס שלמעלה מעלה מהגילוי שמאיר בעולמות בבחי' ממכ"ע שזהו רק הארה לבד שבערך העולמות ובהארה זו יש חילוקי מדריגות מעלה ומטה עד שבעולם התחתון הוא בבחי' העלם והסתר האור לגמרי כו', אבל כאשר ההמשכה היא מבחי' עצמות אוא"ס אין בזה התחלקות מעלה ומטה, ועיקר הגילוי יהי' למטה דוקא מפני שכך נתאווה מתחלה כביכול ולפי שההמשכה היא ע"י העבודה למטה דוקא כו' וזהו תכלית בריאת והתהוות העולמות ובשביל זה הוא ירידת הנשמה שנש"י על ידי עבודתם ימשיכו בחי' עצמות אוא"ס למטה כו', וההמשכה והגילוי יהי' ע"י בחי' ממכ"ע בכדי שיהי' הגילוי למטה ובכדי שיהי' בבחי' אור פנימי כו', (ועמ"ש בד"ה יו"ט של ר"ה, רנ"ט) וההמשכה היא ע"י תומ"צ שע"י קיום תומ"צ דנש"י ממשיכים בחי' עצמות אוא"ס בעולם כו', וזהו שאמר בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקראת ראשית שע"י נש"י ותורה נמשך תוספ' אורות בעולמות דהיינו גילוי בחי' עצמות אוא"ס כו', והענין הוא דהנה על ידי תומ"צ ממשיכים המשכת אוא"ס בעולם וכמא' לשם יחוד קוב"ה ושכינתא שע"י כל מצוה נעשה בחי' יחוד קוב"ה בנאצלים ונבראים כו', וכל המשכת אוא"ס בעולמות אבי"ע תלוי בקיום המצוות וכמ"ש אם בחוקותי תלכו כו' ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה כו' ועץ השדה כו' וכן מ"ש והי' אם שמוע תשמעו כו' ונתתי מטר ארצכם כו', וידוע דכ"ז מורה על המשכת רוחניים מאוא"ס המאציל בעולמות אבי"ע כו' ולכאורה א"מ למה תלוי כ"ז בקיום התומ"צ והלא כבר ברית כרותה בימי המבול במראה הקשת שאמר וראיתיה לזכור ברית עולם דהיינו שיהי' קיום תמידי לשפע כל העולמות מן המאציל עליון מריכ"ד דאצילות עד סוכ"ד דבי"ע בעוה"ז הגשמי, וז"ש עוד כל ימי הארץ זרע וקציר כו' קיץ וחורף יום ולילה לא ישבותו וא"כ א"א שיופר ח"ו הברית הזה לעולם גם בלתי קיום המצות ח"ו ולמה אמר אם בחוקותי תלכו כו', אך הענין הוא דזה ודאי שא"א שיהי' בבחי' ביטול לגמרי המשכת הרוחניות בעולמות בסדר השתלשלות דאבי"ע מחמת כריתות ברית הנ"ל אבל מ"מ צריכים לקיום המצוות לפי שכל בחי' המשכה ושפע שנמשך מהמאציל לד' עולמות אבי"ע אינו בא רק בבחי' צמצום בבחינת מדה ושיעור רק חיות וקיום העולם לבד ע"פ מאמר קו המדה כו' אבל כדי שיהי' נמשך תוס' אור ושפע חדשה יותר מכפי המדה הקצובה שהוסדה מכבר בסדר ההשתלשלות מצד כריתת ברית הנ"ל, הנה זהו דוקא ע"י קיום תומ"צ ועז"א אם בחוקותי תלכו ונתתי כו' דאזי יומשך אור חדש בתוס' מרובה על העיקר שכבר הוסד ע"פ סדר השתלשלות כו' וזהו כל ענין המצות להמשיך בחי' תוס' אורות דוקא בעולמות וכמ"ש ויניחהו בג"ע לעבדה ולשמרה לעבדה זו רמ"ח מ"ע כו', דמשמע דע"י רמ"ח מ"ע נמשך בחי' תוס' אורות בבחי' אור חדש תמיד בגעה"ע והיינו פי' לעבדה עבודת הגן כי הגם שהג"ע כבר נברא יש מאין כמ"ש ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם כו', זהו בבחי' האור והגילוי דסדר השתלשלות, אלא שבג"ע נאמר שם מלא ה' אלקי' לפי שבג"ע מאיר גילוי אור עליון ממה שמאיר בהעולם, וכידוע דבג"ע מאיר גילוי אור האצילות ונשמות בג"ע משיגים בחי' מהות הזיו כו', וכמ"ש את קשתי נתתי בענן דבר המוקש לי כו', ומבואר במ"א דהיינו בחי' גילוי הקו שמאיר בג"ע

וצדיקים יושבין ונהנין מזיו השכינה שמשיגים בחי' מהות הזיו הזה כו' וכמ"ש במ"א, אמנם כ"ז הוא בחי' האור דסדר השתלשלות שזהו מ"ש ויטע ה' אלקים כו' דהיינו בתחלת בריאת והתהוות ג"ע דביו"ד נברא עוה"ב ויו"ד הוא בחי' חכמה והיינו בחי' אבא עילאה דמקננא באצילות כו' אבל להוסיף גילוי אור אלקי בג"ע הוא ע"י עבודת האדם למטה בקיום התומ"צ דוקא שעי"ז ממשיכים תוס' אורות מאור א"ס המאציל בג"ע וכן בכללות העולמות כו', וזהו שכתוב ישבעו עצי הוי' אשר נטע, עצי הוי' הוא הגילוי דג"ע שמאיר בו גילוי הוי' וכמ"ש ויטע הוי' כו' וישבעו עצי הוי' היינו שממשיכים בחי' תוס' אורות בשם הוי' שמאיר בג"ע ע"י תומ"צ, דהנה בכמה פרשיות דתורה מסיים אני ה', דלכאורה א"מ מהו החותם דאני ה' הלא שם הוי' אינו ידוע לנו בגילוי ממש כו', אך הענין הוא דהנה המשכת בחי' אור חדש מעצמות המאציל באבי"ע שנמשך ע"י תומ"צ הנה נמשך בד' אותיות הוי' והוא היו"ד שהוא בחי' הצמצום דחכמה כמו נקודה בתחלה כו' ואח"כ מן היו"ד נמשך בחי' התרחבות והתפשטות לאורך ורוחב שהוא בחי' הה"א דבינה ואח"כ נמשך בחי' המשכה מלמעלה למטה לאורך שהוא הוא"ו ואח"כ מן הוא"ו נמשך בחי' התפשטות דה"א אחרונה כו' וזהו הכלל בסדר השתלשלות מעילה לעלול שבא ע"י ד' מדרי' אלו בחי' צמצום והתפשטות והמשכה והתפשטות הנכללים בד' אותיות הוי' דכך הוא אופן הבאת והמשכת האור כו' וכמ"ש במ"א בענין ד' אותיות הוי' שבהמשכת הקו כו', ובדרך פרט יש בכל שפע אור פרטי בחי' שם הוי' וכמו באור החכמה נמשך שם הוי' במילוי יודין ובחסד וכל המדות במילוי אלפין כו' דכמו כן בחי' המשכת האור חדש שנמשך ע"י תומ"צ הוא ג"כ ע"י ד' אותיות הוי' לפי שעי"ז הוא הבאת והמשכת האור להיות בבחי' אור פנימי כו' וזהו שהמצות תלויים בד' אותיות וכמו כן יש שם הוי' בכל מצוה דהיינו לפי ההמשכה באיזה מדריגה שנמשך כמו ע"י מצות תפילין נמשך תוס' אור בבחי' המוחין כו' וכה"ג בכל המצות כו', אמנם להיות דההמשכה היא מבחי' עצמות אוא"ס בחי' גילוי אור חדש שלא נמשך עדיין מן המאציל עז"א אני ה' פי' אני אור הכתר שנקרא אין ובחי' אני מאיר בשם הוי' חדש ע"י כל מצוה שא"ז בחי' הוי' שנמשך מכבר בעולמות וסדר השתלשלות כ"א הוא בחי' שם הוי' חדש שנמשך מבחי' עצמות אור א"ס כו', וכמ"ש במתן תורה אנכי ה' אלקיך בחי' אנכי מי שאנכי דהיינו בחי' עצמות אור א"ס שלמעלה מכל השתל' ונמשך משם להיות הוי' אלקיך פי' שם הוי' חדש כנ"ל, ונקרא אלקיך מפני שנעשה על ידך שנשמות ישראל ממשיכים זה על ידי תורה ומצות כו'.

בס"ד, יום ב' דר"ה, רס"ו

זה היום תחלת מעשיך זכרון ליום ראשון, וצ"ל מהו ענין תחלת מעשיך דפי' תחלת מעשיך הוא תחלה דעשיה וצ"ל מהו תחלה דעשיה, וגם משיא זכרון ליום ראשון צ"ל איזה יום הוא יום הראשון אשר תחלת העשיה הוא זכרון ליום

זה. ולהבין זה צ"ל משנת"ל דתכלית ברה"ע ותכלי' הכוונה בירידת הנשמה בגוף הוא להמשיך תוס' אורות ע"י התומ"צ מבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס עד שיהי' גילוי אוא"ס למטה וזהו בראשית בשביל ישראל ובשביל התורה כו', כנ"ל.

ולהבין בתוס' ביאור ענין ההמשכה והתוס' אורו' שנעשים ע"י התומ"צ, יש להקדים תחילה מ"ש עין לא ראתה אלקי' זולתך יעשה למחכה לו, וארז"ל (ברכות דל"ד ע"ב) מאי עין לא ראתה אמר רשב"נ זה עדן שלא שלטה עין כל ברי' שמא תאמר אדה"ר היכן הי' בגן א"ת זהו גן זהו עדן כשהוא אומר ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן הוי גן לחוד ועדן לחוד. והענין הוא דלהיות דבג"ע כתיב ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם הרי משמע לכאורה דגן ועדן הו"ע אחד מאחר שהגן הוא בעדן כו' הנה ממ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן מובן דגן לחוד כו', דהנה עדן ידוע שהוא בחי' התענוג העצמי ופשוט שבעצמות אור א"ס הנקרא שעשועי המלך בעצמותו שהוא בחי' עונג נעלם שלמעלה מבחי' המשכה וגילוי שעז"נ עין לא ראתה שלא שלטה בו עין כל ברי' אפילו משה והאבות ואדה"ר שהי' יציר כפיו של הקב"ה וכמו שהי' קודם החטא שהי' בחי' אדם בשלימות לא ראה בחי' ומדרי' זו מפני שהיא למע' מבחי' המשכה וגילוי כו' כ"א לעתיד בתחה"מ יהי' גילוי בחי' ומדריג' זו דלעתיד יהי' המשכת בחי' העצמות ממש וכמו שאו' ואין דומה לך מושיענו לתחית המתים שיהי' אז גילוי העצמות ממש כו' והגילוים דלעתיד לא יהי' בחי' התפשטות וגילויי אורות כ"א שיומשך ויתגלה בחי' העלם העצמי ממש כו' או שיהי' בבחי' עלי' שיתעלו נש"י בבחי' העלם העצמי דעצמות א"ס וכמ"ש וביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו לפניו ממש בבחי' פנימיות ועצמות א"ס כו' אמנם מה שמקבלים נשמות עכשיו בג"ע שנהנים מזיו השכינה אפי' נשמות היותר גבוהות הוא בחי' הארה בעלמא מבחי' התענוג הנעלם העצמי שנמשך ע"י ריבוי צמצומים והעלמות בירידת המדרי' בכדי שיהי' באפשר להתקבל בנשמות כו', והו"ע הנהר שיוצא מעדן שמפסיק בין עדן לגן ונמשך ממנו הארה לבד להשקות את הגן כו' ולכן לעתיד בתחה"מ שיבואו לגילוי בחי' עדן עצמו וכמארז"ל כל הנביאים לא נתנבאו אלא לימוה"ש אבל עדן עין לא ראתה כו' והיינו דבתחה"מ (שאז יהי' עיקר גילוי בחי' משיח כו') יבואו לבחי' עדן ממש, יהי' זה ע"י בקיעה והעברה בהנהר וכמ"ש עד יעבור עמך ה' עד יעבור כו' שזהו העברה שני' שתהי' על נהר פרת שהוא הנהר היוצא מעדן כו' דכשם שאחר גלות מצרים בכדי לבוא לקבלת התורה הי' צ"ל הבקיעה בים כו' וכידוע דכללות ענין התורה היא המשכת האצילות כו' והים הוא בחי' מלכות דאצילות שמעלמת על האורות דאצילות וקודם מ"ת הי' צ"ל קריעת י"ס קריעת ההעלם שיהי' התחברות אצילות בבי"ע או שיהי' גילוי אצילות בבי"ע או שבי"ע יתעלה באצילות כו' וכמ"ש במ"א. כמו"כ לע"ל לבחי' פנימיות התורה כמו שהיא בבחי' שעשועי המלך בעצמותו כו' דז"ע לימוד התורה דמשיח שילמוד תורה את העם שיהי' בבחי' ראי' לא כלימוד התורה עכשיו שהו"ע השגה, אבל מה שמשיח ילמד תורה את כל ישראל הוא שיראה את המהות כו' וכמ"ש בלקו"ת ד"ה והניף, והיינו שיתגלה מהות התורה כמו שהיא בבחי' מהות ועצמות א"ס שזהו בחי' עדן עצמו כו' ובכדי שיהי' גילוי זה צ"ל בקיעה בהנהר וכמ"ש והניף ידו על הנהר כו' והכהו לז' נחלים כו', והיינו לפי

שהנהר מפסיק על גילוי בחי' עדן וצ"ל בקיעה דוקא כו', והענין דהנה ידוע דנהר הוא בחי' בינה ועדן הוא בחי' חכמה, הגם שנת"ל דעדן הוא בחי' תענוג העצמי הנעלם ופשוט שבעצמות אוא"ס כו' הנה בד"כ זהו בבחי' חכמה בבחי' הפנימי' שבה שלמעלה מס' השתל' והוא בחי' פנימיו' אבא שהוא בחי' פנימי' עתיק שזהו בחי' הנעלם דחכמה שלא ניתן ליהנות כלל כו' וכמ"ש במ"א, וגם כמו שמפרש בזהר דעיקר בחי' עדן הוא בכתר ונקרא עדן עילאה צ"ל דזהו ג"כ בבחי' ח"ס שבכתר והוא בבחי' הפנימי' שבח"ס מה שסתום מצ"ע כו' וכמבואר במ"א וכן הוא במדרי' עליונות יותר עד רכ"ד כו' ונהר היוצא מעדן הוא בחי' בינה וזהו תענוג הנשמות בג"ע שהוא על ההשגה שמשיגים אלקות שזהו בחי' בינה כו' וכמ"ש בסש"ב פל"ט והנה כשם שהגילוי שנמשך בעולמות שהוא מבחי' מלכות דאצילות זהו ע"י הסתר והעלם המל' שמעלמת ומסתרת על האור כו' וכידוע דמל' הוא בחי' דיבור עליון והדיבור מעלים ומכסה על אור ההמשכה וכמו עד"מ באדם הנה אותיות הדיבור הם כלים להשכל והמדות שהם נמשכים ומתלבשים בו אך מ"מ האותיות הם מעלימים על השכל שבתוכן ומצפינים אותו בתוכן שהרי הקטן אף שמבין כל האותיות והתיבות ואומרן היטב עכ"ז אינו מבין כלל ההשכלה שבתוך האותיות רק מי שהוא עצמו חכם מקודם אזי מבין ע"י האותיות כו', אבל מהות האותיות עצמן הוא בחי' העלם לגבי מהות השכל והמדות כו', וכמר"כ יובן באותיות דמל' שהן מעלימים ומצפינים על החב"ד ומדות דאצילות המתלבשים בדיבור העליון שלא יתגלה כלל בברי' כ"א איזה הארה מצומצמת מאד כו' וכמו"כ הוא בהגילוי דגעה"ע דברי' שזהו מה שאימא עילאה מקננא בכורסייא שזהו בחי' הנהר שיוצא מעדן הנה נהר הוא בחי' מחשבה דלהיות שהמחשבה אינה נחה ושוקטת ונמשכת תמיד עש"ז נקרא נהר שנמשך תמיד מלשון ונהרו אליו כו'. והנה המחשבה הוא ג"כ אותיות והם ג"כ רק בחי' לבושים לעצם החכמה כמו הדיבור אלא שהוא לבוש פנימי יותר אבל מ"מ הוא ג"כ בחי' לבוש והעלם לגבי עצמיות בחי' ח"ע ע"ד הנ"ל באותיות הדיבור רק שאין ההעלם כמו באותיות הדיבור כו', וגם ההשגה עצמה ה"ה מעלמת על אור החכמה וכידוע דהאור כמו שמאיר בגילוי בחכמה אינו מאיר בבינה והיינו מפני שההשגה מעלמת כו' וזהו שהנהר מפסיק בין בחי' עדן לגן והגילוי שמאיר בג"ע זהו רק בחי' הארה שנמשך מן בחי' נהר כו', והגם שנת"ל דבג"ע מאיר גילוי אור האצילות דאבא עילאה מקננא באצילות כו' מ"מ בחי' אור האצילות שמאיר בג"ע הוא מבחי' בינה דאצילות לבד, וי"ל דבזה יתרון בחי' הגילוי דג"ע לגבי גילוי בחי' אצי' שבברי' דהרי גבי ונהר יוצא נאמר ומשם יפרד והיינו כמו שבחי' בינה מתלבשת במל' ומתלבשת בבי"ע נעשה בבחי' פירוד אבל כמו שהיא באצי' יוצא כתיב בלי פירוד והפסק כו' די"ל דזהו כמו שמאיר בעולם הברי' נעשה בבחי' פירוד כו' (ואפשר זה"ע היכלות ומדורין דבסש"ב שם) אבל בג"ע מאיר בחי' בינה כמו שהיא יוצא מעדן בלי שום פירוד כו' וכמ"ש בזהר ס"פ נח דע"ד ע"ב וז"ל ואי תימא והכתיב ונהר יוצא כו' ומשם יפרד דמשמע יונקי' מהגן שהוא מל' (ובתוכה הארת בחי' בינה כו') נק' פירוד ודאי הכי הוא דכיון דנטלי מתמן הוי פרודא וכד אינון כנישין תמן לינקא לא הוי פרודא כו' ופי' בזה"ח דקאי על ד' מחנות שכינה וענין הפירוד אינו פירוד לגמרי

ח"ו כ"א ע"ד וכנפיה' פרודות שהן בבחי' אהוי"ר בהתלהבות ומחולקות זמ"ז כו' וכמ"ש בלקו"ת ד"ה וספרתם דחגה"ש (וע"ש דזהו דוקא בהד' מוצאות אבל במוצא גיכ"ק שמחיך בחי' חכמה שזהו בחי' ופניהם שאינם פרודות כו') ואימתי כד נטלין מתמן אבל בעודן מתקשרין בשכינה אינן נפרדין אלא כולם ביחוד אחד כו' וזהו היתרון דג"ע דכתיב בי' ונהר יוצא כו' את הגן שמאיר שם בחי' בינה כמו שמיוחדת בחכמה כו' וזהו שבג"ע מאיר גילוי אצילות דבאצילות אבא עילאה מקננא כו' ולכן באצילות ונהר יוצא כו' וכל המדרי' הן בבחי' אחדות ממש שנקרא עולם האחדות כו' להיות דהחכמה היא בחי' אין ולכן מפני שבכללות האצילות מאיר בחי' אבא ה"ה בבחי' יחוד בתכלית כו' (ועיקר התחלת ההשתלשלות הוא מבחי' בינה כמ"ש במ"א) ובאופן כזה מאיר בג"ע גילוי בחי' הבינה כמו שמיוחדת בחכמה כו', וי"ל שגם גילוי בחי' חכמה מאיר בג"ע וכמ"ש בבה"ז פ' וירא במאה"ז ע"פ וה' פקד דנהר הוא בחי' יסוד אבא ולפי"ז פי' להשקות את הגן הוא בחי' בינה וכמ"ש במק"מ יתרו ד"צ ע"א וע"י הבינה נמשך ג"כ במל' וזהו ב' ההי"ן דלעבדה ולשמרה כו' וי"ל דמאיר גילוי זה ע"י המלכות גם בגעה"ע דבריאה (ובבה"ז שם דזהו בחי' יחוד פנימי דהו"ב וי"ל דזהו עיקר ענין זיו תורתן ועבודתן כו') וזהו ביו"ד נבה"ע בחי' קוץ התחתון דיו"ד בחי' יסוד אבא כו' אבל כ"ז הוא בחי' הארה לבד וא"ז בחי' התענוג העצמי דבחי' עדן כ"א בחי' הארה לבד ממנו כו' ובזה הוא כל העליות דנשמות בג"ע שיש ג' עליות בכ"י וכן בכל שבת ויו"ט שהנשמות עולים בגעה"ע כמ"ש בסש"ב הכל הוא בחי' ההארה לבד מבחי' עדן שיש בזה ריבוי מדריג' מאד וכידוע שיש ריבוי מדריג' בג"ע וכמ"ש מרוב כל בחי' כל חיי העוה"ב כו' כמ"ש במ"א וכמארז"ל צדיקים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב שנאמר ילכו מחיל אל חיל והיינו לפי שהוא בחי' הארה לבד לכן יש בזה ריבוי מדריג' וכידוע דלעתיד לא יהי' בחי' עליות וירידות לפי שיהי' בחי' תענוג העצמי ממש ובבחי' עצמות אינו שייך מדריג' כו' ועכשיו שיש ריבוי מדריג' זהו לפי שהוא הארה לבד, כי הנה בכל בחי' אור בהכרח שיש בו מעומ"ט ראש וסוף כי בקירוב אל מקורו הוא בבחי' ריבוי יותר ובבחי' סוף התפשטותו הוא בבחי' מיעוט האור וכמו אור הנר הרי אינו דומה כמו שהוא בקירוב אל הנר או כשמתרחק בבית הלאה כו' וכן הוא באור אבוקה וגם באור השמש הלא בקירוב אל השמש האור בתוקף ביותר ולמטה אין האור כ"כ כו' ובדוגמא כזאת למעלה דהאור כמו שהוא בקירוב אל המאור הוא בבחי' תוקף האור ביותר וזהו בכל בחי' אור שאינו דומה בהתחלתו כמו בסוף התפשטותו כו' ומאחר שיש בו בכללותו בחי' ראש וסוף ממילא יש בו בפרטי' ריבוי מדרי' כו' אבל העצם הוא בכ"מ בשוה ואין בו ראש וסוף ולא התחלקות מדריג' כלל כו' וזהו עבודת הנשמות בג"ע דהרי הנשמ' למטה עובדים עבודתם וכמו"כ הנשמות למעלה יש בהם עבודה ועבודתם הוא בבחי' העליות ממדריגה למדריגה דבכל עלי' צ"ל בחי' הביטול דמדריגה הראשונה ואח"כ העלי' וההתכללות במדריג' העליונה כו' דדוקא כאשר יהי' בבחי' ביטול במציאות לגמרי מכל וכל ממדרי' התחתונה עד שישכח לגמרי בחי' העונג ההוא והי' כלא הי' ממש אז יוכל לבוא ולעלות למדריג' העונג האלקי העליון ממנו הרבה כו' והיינו לפי שכללות הגילוי הזה הוא הארת בחי' עונג העליון שלמעלה

מהשתלשלות לזאת הריבוי מדריג׳ שבזה הם באין ערוך זל״ז שאין ערוך כלל התחתון לגבי העליון כו׳ ומשו״ז צ״ל ביטול מהות הראשון לגמרי מכל וכל דוקא ואז יוכל לבוא למהות העליון הנבדל ממנו בערך כו׳ וכמו גם בלימוד החכמה כשצריך לבוא להשגה עליונה יותר המובדלת מהשגה הראשונה צ״ל תחלה ביטול ההשגה הראשונה וכמו ר״ז צם מאה תעניתא כדי לישכח תלמוד בבלי בכדי שיוכל לקבל תלמוד ירושלמי כו׳ דלכאורה הלא בלימוד ידוע שמענין א׳ היינו מהשגה קטנה באין אח״כ להשגה גדולה יותר וכמו״כ הולכים מדרגא לדרגא כו׳ וכאן הי׳ צריך לשכוח כו׳, אך זהו לפי שאין תורה כתורת א״י שמובדל בערך מתלמוד בבלי לזאת הגם שהלימוד שלו הי׳ באהוי״ר ובהאתחדות באור התורה עד שלא שלט בו האש כו׳ ומ״מ בכדי לבוא לתלמוד ירושלמי הי׳ צריך לשכוח שזהו ביטול מהות הראשון ואז דוקא יכול לבוא כו׳ וכמו״כ כשצריך לבוא יאל איזה שכל עמוק ה״ה ע״י היגיעה דוקא וכמאמר יגעת ומצאת כו׳ דאור שכל שאינו עמוק כ״כ ה״ה בא בלי יגיעה מעצמו אבל עומק השכל בא ע״י יגיעה דוקא שהיגיעה הו״ע זיכוך וביטול כלי המוחין כו׳, ובשכל עמוק יותר צ״ל ענין ההשתוממות וכמו אשתמום כשעה חדא שהו״ע הביטול מהשגתו הראשונה שלא יש כלל גילוי אור שכל והשגה במוחו ואז דוקא בא על עומק השכל כו׳, וכמו רקבון הגרעין בארץ שמתבטל ונפסד צורתו לגמרי אז יומשך בו כח הצומח להצמיח מאין ליש בחידוש גמור שלא הי׳ זה כל זמן שלא נרקב כו׳ וע״כ ארז״ל אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה וכמ״ש אדם כי ימות באוהל כו׳ וכן אמרו כל תלמיד שאין שפתותיו נוטפו׳ מור כו׳ דבכדי שיהי׳ כלי לקבל זהו דוקא ע״י ביטול המציאות שלו כו׳ וכמו״כ הוא בעליית הנפש בתפלה שזהו דוקא ע״י המרירות והשפלות הקודמת לזה כו׳, וכידוע דכל ענין התפלה הוא בחי׳ קרבת הוי׳ להאיר נפשו באור אלקי ולהיות בבחי׳ קירוב ודביקות באלקות כו׳ או להלהיב נפשו בבחי׳ התלהבות ברשפי אש התשוקה והצמאון כו׳, דהנה בחי׳ הקירוב והדביקות באלקות הוא כשהאור מאיר בגילוי בנפשו והיינו ע״י ההשגה וההתבוננות שמתבונן באלקות בהתקשרות והעמקת הדעת לידע את הענין האלקי איך ומה הוא כו׳, שעי״ז מאיר האור בגילוי בנפשו כו׳ וכמ״ש במ״א, ויש בזה כמה מדרי׳ אם ההתבוננות היא בבחי׳ ממכ״ע והיינו בחי׳ האלקות המתלבש בעולמות דבבחי׳ ומדרי׳ זו שייך ענין השגה ממש ומאיר האור בגילוי ממש בנפשו ונעשה בהי׳ הקירוב והדביקות בנפשו שנדבק בהאור האלקי שמאיר בנפשו כו׳, ואם ההתבוננות היא באוא״ס שלמעלה מעולמות והיינו בבחי׳ ההפלאה והרוממות דאוא״ס ומבין ומשיג ונרגש בנפשו ממש (ע״י העמקת הדעת) בחי׳ ההפלאה והרוממו׳ ועוצם העילוי דאוא״ס ב״ה כו׳, ויכול להיות שבחי׳ זו יאיר ג״כ בנפשו בגילוי בבחי׳ הרגש פנימי ממש כו׳, והיינו בנשמות הגבוהות שהם כלים לאוא״ס ב״ה ומאיר בנפשם בחי׳ אור המופלא דאוא״ס בגילוי ממש כו׳ ה״ה ג״כ בבחי׳ אהבה ודביקות והו״ע אהבה בתענוגים שמתענגים מאד בעצם נפשם על האור הוי׳ המאיר להם עד כלותה ממש שנכלה נפשו בבחי׳ דביקות זו כו׳, אמנם כאשר ההתבוננות הוא באור א״ס שלמעלה מעולמות בבחי׳ ההפלאה כו׳ אבל אין האור מאיר בגילוי בנפשו והוא גם כן בבחי׳ השגה והרגשה שנרגש בנפשו בחי׳ ההפלאה והעילוי אבל אין אור המופלא מאיר בגילוי

בנפשו (וההרגש בזה הוא ג"כ בבחי' פנימי אבל זהו רק מה שמרגיש ענין ההפלאה דאוא"ס לא שנרגש אצלו אור המופלא עצמו כו' וגם הרגש ההפלאה אינו אצלו בבחי' פנימי ממש כ"א כמו שמרגיש דבר הנבדל ונפלא ממנו שאין ההרגש בבחי' פנימי ממש כו' ואין הכוונה שהוא בבחי' חיצוני' ומקיף אלא שאינו בבחי' פנימי ממש מפני שעצם אור המופלא נבדל ממנו כו') (והיינו מפני שאין נשמתו כלי לזה דזהו דוקא בצדיקים גדולים ביותר שנשמתן הוא כלי לאוא"ס ב"ה ולא כל אדם זוכה לזה כו') אז האהבה היא בבחי' רצוא והתלהבות ברשפי אש התשוקה והצמאון להכלל באוא"ס ב"ה כו', דכאשר מאיר האור בגילוי ממש בנפשו אז הוא בבחי' שמחה ותענוג הנפש שמתענג על הוי' ובבחי' דביקות ממש שנדבק בהאור זהוא בחי' אהבה בתענוגים כו' אבל כאשר אין האור מאיר בגילוי ממש רק שנרגש אצלו עוצם ההפלאה והעילוי דאוא"ס ב"ה ה"ה בבחי' רצוא לעלות וליכלל באוא"ס כו', וכללות הענין בזה הוא התגלות אור נפש האלקית ע"י אור האלקי המאיר בנפשו בההתבוננות בגדולת ורוממות אוא"ס שמתפעל בנפשו אם בבחי' קירוב ודביקות או בבחי' עלי' והתכללות כו' ובכדי שתהי' עבודה תמה זו בתפלה הן בבחי' הקירוב והדביקות והן בבחי' עלי' והתכללו' זהו דוקא ע"י הקדמת המרירות והשפלות תחלה וכמא' אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש שהוא בחי' הכנעה ושפלות כו' והיינו ע"י שמתמרמר על ריחוקו ועושה חשבון צדק בנפשו איך שהוא מרוחק לגמרי כו' וכמ"ש במ"א ועי"ז בא לידי הכנעה ושפלות שנעשה נבזה ושפל מאד בעיני עצמו כו' ועי"ז דוקא מאיר אור נפשו אח"כ בתפלה בבחי' השגה וההתבוננות שיאיר אור האלקי בנפשו להיות בבחי' קירוב ובבחי' רשפי אש כו' וכל שהמרירות מצד הריחוק העצום הוא בעומק יותר יהי' יותר גילוי האור והשמחה האלקות בחדות ה' בתפלה וכמא' לפום צערא אגרא דלפי אופן ריבוי הצער והמרירות כן לפי אופן זה מאיר אח"כ ריבוי האור והגילוי כו' וכמו בתשובה דר"ה ויוהכ"פ כל שהתשובה בעומק יותר שהריחוק נוגע לו מאד בעומק פנימי' נפשו ובוכה מאד במר נפשו עד שנפסד כל צורתו לגמרי ונעשה כאין ממש (ער פארלירט זעך לגמרי מכל וכל כו') והו"ע שברים ותרועה גנוחי גניח ילולי יליל כו' בבחי' קלא פנימאה דלא אשתמע כו' כמ"ש במ"א עי"ז דוקא מאיר לו אור עליון יותר ובבחי' ריבוי האור וכמ"ש מן המיצר קראתי י"ה בבחי' המיצר והביטול בתכלית שנעשה אין ממש ועי"ז דוקא ענני במרחב י"ה בבחי' מרחב וריבוי ביותר כו' וכתיב ממעמקים קראתיך הוי' דבכדי שיומשך בחי' שם הוי' מחדש מבחי' פנימי' ועצמות אוא"ס זהו דוקא ע"י התשובה מעומקא דליבא בביטול כל מהותו כו' וכמו"כ הוא בכ"י בתפלה דאין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש שע"י המרירות העצומה בביטול מציאותו ממש עי"ז דוקא מאיר לו אח"כ אור הוי' בתפלה כו', וכן הוא בעסק התורה דהעסק בלימודו לא בנקל יבוא לשלימות לימודו כ"א אחר היגיעה הרבה והצער בנפשו עד היותו כמו מיואש בנפשו לעמוד על החכמה ומצטער בנפשו בשפלות עצומה ויגע ללבבו בדאגה יתירה על העדר ההשגה עד שיחלה בגופו וכה"ג ואז דוקא יבוא על החכמה לעומקה ביתרון אור באור המאיר בפנים מאירות ופנים מסבירות כו' וע"כ מטעם זה מצינו שבכל עליות מתחתון לעליון צ"ל בחי' דבר מה מפסיק ומבדיל ביניהם שע"י יבוא התחתון

לביטול מציאותו לגמרי עד שישכח על מהותו ומדרי' הראשונה לגמרי ואז יעלה למעלה במדרי' העליון דכשם שבהמשכת האור מלמעלמ"ט הרי יש כמה מדרי' שע"י נמשך האור והגילוי והו"ע הפרסאות שיש בכל העולמות ובין כל עולם ועולם שע"י משתנה האור עד שיהי' באפשר שיתקבל בעולם התחתון כו' וכמ"ש במ"א. כמו"כ הוא בעליות מלמטלמ"ע יש ג"כ דבר המפסיק שזהו כמו ממוצע בין התחתון אל העליון והיינו שבמדרי' זו מתבטל התחתון ממציאותו שיוכל לעלות כו', וכמו בעליית הנשמות מגעה"ת לגעה"ע מצד שאין ערוך ביניהם כו' יש דבר המפסיק ומבדיל ביניהם והוא בחי' נה"ד דנגיד ונפיק מקדמוהי כו' שטובלי' בו הנשמות בעלותם מגעה"ת לגעה"ע. וענין טבילה זאת הוא שע"י טבילה זו ישכח ויבוטל ממהות התענוג הראשון שהי' להנשמה בגעה"ת בהשגה הראשונה כו', כדי שלא יבלבל לתענוג העליון הגדול הרבה יותר בהשגה הנפלאה וגבדל בערך שבגעה"ע עד שהוא כערך הגשם לגבי הרוחני כו' וכמו שצ"ל ביטול ושכחה בנשמה בעלותה לגעה"ת שהוא ג"ע דעשיה מכל גשם דתענוג גופני שנדבק בה בעוה"ז בלבושים שלה בהיותה בגוף עד שלא ישאר אף רושם בעלמא מחיזו דהאי עלמא וא"ל לא תוכל לקבל זיו עונג העליון שבגעה"ת, וכמו גשם הגוף ממש שהן התאוות ותענוגים וכה"ג שמבלבלים לרוחני' האלקי דנשמה בהרגש אלקי למטה בעמדו לפני ה' בתפלה שהענינים הגשמיים שעסק בהם כה"י ה"ה מבלבלים אותו ממילא בתפלה גם שעומד לפני ה' באמת להתפלל כו' ולזאת צ"ל תחלה המרירות ושפלות כו' כנ"ל בענין אין עומדין להתפלל אלא כו'. כמו"כ כל רושם מחיזו דהאי עלמא מענינים הגשמיים אפילו מה שהי' בהעברה בעלמא שזהו הנק' חיזו דהאי עלמא ה"ז מבלבל להנשמה מבחי' העונג העליון שבג"ע כו' והו"ע הנה"ד שלפני הג"ע בצאתה מגיהנם גם אחר בירור הרע שבתאוות כו' אלא שנה"ד זה הוא מדרי' תחתונה מה שמזיעתן של החיות נה"ד יוצא כו', כך יש בחי' נה"ד עליון יותר (כי שרש נה"ד הוא גבוה מאד דשרשו מבחי' ת"ת כמ"ש במ"א) שמפסיק בין געה"ת לגעה"ע שטובלין בו הנשמות קודם בואם לפני ה' בגעה"ע והיינו שמתבטלים ממהותם הראשון כו' ובס' הבהיר אי' שיש עמוד בין געה"ת לגעה"ע שבו עולין הנשמות והוא ג"כ בחי' ביטול אמנם הוא ביטול נעלה יותר מהביטול דנה"ד דהביטול דנה"ד הוא שמתפשטי' מגשמיות דתענוג ושכל הראשון והעלי' בהעמוד הו"ע העלי' וההתכללות במדרי' העליונה אבל עדיין קודם שנכלל ממש במדרי' העליונה והוא ביטול שני הנעשה מגילוי אור התענוג העליון שבג"ע העליון שמאיר עליו כו', כי שניהם הם בחי' ממוצעות אלא דנה"ד הוא מצד התחתון שמתבטל מישותו והעמוד הוא מצד גילוי אור העליון שמאיר עליו כו' (ועמ"ש בתו"ח בד"ה ותלד עדה כו' והיינו כמו שנת"ל בעבודה בתפלה שתחלה צ"ל המרירות ושפלות ואז מאיר לו אור האלקי בתפלה שיהי' בבחי' רצוא שז"ע העלי' להתכלל אבל לא נכלל עדיין ואח"כ כאשר נכלל בהאור האלקי כו' וי"ל גם כן דזהו כמ"ש בענין עליית הבירורים מבי"ע לאצילות דהבירור בעולמות בי"ע הוא ע"י בחי' ביטול היש בבחי' אתכפי' כו', וע"ה שמתבררי' מהרע א"א להם עדיין לעלות ולהכלל בקדושת האלקו' דאצילות כ"א ע"י שמאיר עליהם תחלה גילוי הארה מבחי' ש' מ"ה דאצילות והו"ע בירור שני שמלמעלה למטה להיות בהם בחי' ביטול יותר ואז יכולים להכלל בהאלקות

דאצילות שזהו בחי׳ ביטול אמיתי ממש כו׳) ובזה יש ריבוי עליות מאד שעולים הנשמות מדרגא לדרגא שיש ריבוי מדרי׳ בג״ע דבכללות נחלקים בג׳ מיני ג״ע דעולמות בי״ע שהן חלוקים מאד במדריגתן וכמו התענוג שבעשיה במלאכה יפה וכלי נאה שיש בזה תענוג גדול ומ״מ אין ערוך כלל לגבי תענוג שבמדו׳ וכמו התענוג שבמדת האהבה והחסד וכמו אברהם אע״ה שהי׳ לו תענוג גדול בהשפעת חסדו כו׳ ה״ז תענוג נבדל בערך מהתענוג שבעשיה שהוא תענוג גשמי והתענוג שבמדות הוא הרגש רוחני והתענוג שבמדות אין ערוך לגבי התענוג שבשכל והשגה שהוא נבדל בערך בהרגש רוחני ביותר כו׳, וכמו״כ הדוגמא מזה למעלה בגעה״ת דעשיה שבאין ערוך לגבי ג״ע דיצירה שזהו כמו התענוג במדו׳ כו׳, ולמעלה מזה ג״ע דבריאה שהוא כמו תענוג דהשגה כו׳ וכמו״כ יש ג״ע באצילות שנבדל בערך מבי״ע כו׳, ובפרטיות יש בזה ריבוי מדרי׳ מאד כו׳ ובזה הוא עבודת הנשמות דהרי הנשמות למטה הן בבחי׳ מהלכי׳ וא״כ כמו הנשמה שבאה מעוה״ז לג״ע א״א שלא יהי׳ להם עבודה בבחי׳ הילוך כ״א מה שיושבין ונהנין מזיו השכינה אלא ודאי יש בהם ג״כ עבודה בבחי׳ הילוך והיינו בעליות המדרי׳ שעולים ממדרי׳ למדרי׳ בבחי׳ הארת העונג שהיא הארה שבבחי׳ א״ס והעלי׳ בזה הו״ע הילוך שלא בהדרגה כו׳ ואופן העלי׳ הוא ע״י הביטול ממדרי׳ הראשונה ואח״כ בהתכללות במדריגה העליונה וזהו וקדושי׳ בכ״י יהללוך סלה בלי הפסק בעליות מדרי׳ עד אין שיעור כו׳.

והנה בחי׳ הארת העונג שבג״ע זהו הנקרא תחלת מעשיך, דהנה תחלה הוא למעלה מבחי׳ ראש וכמו נעוץ תחלתן בסופן דמבואר במ״א הפי׳ בזה דנעיצת התחלה הוא בסוף יותר מבראש המתפשט הרי דתחלה הוא למעלה מראש והוא נבדל בערך מהראש, דראש וסוף הרי יש להם שייכות זל״ז אבל תחלה שלמעלה מהראש ה״ה נבדל בערך כו׳ וזהו תחלת מעשיך מה שנבדל בערך מעשיה דעשי׳ הן עולמות בי״ע בכלל וכמו״כ עולם האצי׳ הוא בכלל העשיה שהרי נקרא אדם דעשיה דכללות כידוע, ובחי׳ ג״ע שבכל עולם נקרא תחלת מעשיך שהרי זהו הארה שבבחי׳ א״ס כנ״ל ה״ה נבדל בערך מן העולם כו׳ ומ״מ נקרא תחלת מעשיך להיות דהארה זו הגם שהיא בבחי׳ א״ס מ״מ ה״ה מתלבשת בהשתלשלות שהרי הגילוי דג״ע הוא בחי׳ בינה שהיא עיקר ההשתלשלות כו׳ ובחי׳ הארת חכמה והארת העונג זהו שמתלבש בבינה כו׳ והיינו לפי שהיא הארה לבד לכן מתלבשת במדריג׳ ההשתלשלות כו׳ ומשו״ז נקרא תחלת מעשיך אלא שהוא במדרי׳ נבדלת מהעולם כו׳ ומה שאומרים זה היום דר״ה הוא תחלת מעשיך היינו כי בחי׳ גילוי החכמה והעונג זהו מה שנש״י ממשיכים בג״ע והו״ע זיו תורתן ועבודתן כו׳. (ובד״כ ג״ע הוא שכר הנשמות שעוסקים בתומ״צ כו׳) וזהו זה היום דר״ה יום ברוא אדה״ר הוא תחלת מעשיך כו׳.

בס"ד, ש' תשובה, רס"ו

שובה ישראל עד הוי' אלקיך כי כשלת כו', וצ"ל מהו ענין עד הוי' אלקיך והול"ל לה' אלקיך. ולהבין זה צלה"ק משנת"ל בענין עבודת הנשמות בג"ע שהן בבחי' מהלכי' בריבוי העליות להיות דגילוי העונג שבג"ע הן בבחי' א"ס וממילא העליות הן שלא בהדרגה ולזאת העליות ממדרי' למדרי' הוא בחי' הילוך כו' ובין כל מדרי' ומדרי' צ"ל הביטול במציאות מהמדרי' הראשונה והעלי' והתכללות במדרי' העליונה כו'.

וכ"ז הוא בג"ע שהוא הארה לבד מבחי' עצמות התענוג הפשוט הנמשך ע"י בחי' הנהר הנ"ל ויש בזה ריבוי מדרי' כנ"ל אבל בחי' עדן עצמו עין לא ראתה שבהריבוי עליות הנ"ל בנשמות בג"ע מ"מ עין לא ראתה בחי' עדן עצמו שזה יתגלה לעתיד דוקא דלעתיד ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך כו', שיתגלה אז בחי' עצמות התענוג בחי' שעשועי המלך בעצמותו כמו שהוא בעצם הרוממות דא"ס מה שהנשמות עכשיו הולכים ועולים לשם ולא ישיגוהו כו' והיינו דריבוי העליות שלהם הוא בבחי' ההארה שמבחי' עצמות התענוג כנ"ל דההארה הוא גם כן בבחי' א"ס ולכן יש בזה ריבוי מדריגות מאד וריבוי עליות עד אין שיעור כנ"ל לפי שהוא בבחי' א"ס כו', (ומשו"ז ג"כ צ"ל הביטול במציאות בין מדריגה למדריגה כנ"ל מפני שהוא באין ערוך כו' כנ"ל) ובכל העליות לא יגיעו לבחי' רוממות העצמית דא"ס בבחי' התענוג העצמי כו' ואדרבה כל מה שעולין יותר יותר נפלא מהם ובאים יותר לביטול ההשגה לפי שאין שיעור לרוממות דא"ס בעילוי התענוג כו'.

וביאור הענין הוא דהנה מבואר במ"א בפי' משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול שיש בזה ב' פי' הא' עדי עד ל' נצחיות והב' ל' הפסק כמו עד כאן תחום שבת ושניהם אמת דהנה שמו הגדול ידוע שהוא בחי' אור א"ס הבל"ג באיזה מדרי' שהוא אם שזהו בבחי' אוא"ס שלמעלה מסדר השתלשלות אם בשרשו שהוא בחי' אוא"ס שלפנה"צ כו' והיינו בחי' עצמות אוא"ס הבלתי בע"ג דבבחי' ומדרי' זו הפי' עדי עד ל' נצחיות והיינו דבחי' ההילול והשבח ברוממות אוא"ס אין לו שיעור כלל כי יש שבח ותהלה שיש לו קץ וגבול והוא כאשר המשובח הוא בבחי' גבול בחכמתו וגדולתו וכה"ג ולזאת כאשר יגיע לסוף ותכלית מעלתו יופסק שלא יוכל לשבחו עוד ביתר מכפי מדתו כו' אבל ברוממות אוא"ס שאין לו קץ ושיעור כלל ממילא ההילולים והתשבחות הן ג"כ בבחי' בל"ג ושיעור כו'. וזהו"ע העליות דג"ע שהן בריבוי מאד בל"ג כנ"ל לפי שהוא בבחי' א"ס כו', אמנם מזה הטעם עצמו יש בזה פי' הב' עד ל' הפסק דענין ההפסק הוא שבכל ההילולים והתשבחות לא יגיע כלל לבחי' העצמות כי יש ב' עניני' והם עד ועד בכלל ועד ולא עד בכלל, עד ועד בכלל הוא שממדרי' הא' הוא בא ומגיע למדרי' האחרת ועד ולא עד בכלל הוא שלא יגיע ויבוא ממדרי' אחת למדרי' האחרת וזהו"ע ההפסק דהיינו שגם אם הגיע לעילוי היותר גדול עדיין עד ולא עד בכלל שלא תגיע לעולם לאורו האמיתי כו', וי"ל בההארה גופא ג"כ ענין ההפסק ועד ולא עד בכלל דהיינו גם כשבא ומתעלה לאיזה מדריג' הנה לא יבוא ממדרי' זו

למדרי' העליונה כו'. והענין דהנה במדרי' שהן בערך זל"ז והיינו באור שהוא בבחי' גבול בעצם וכמו בהגילוי' דסדר השתלשלות שהן אורות מוגבלים בד"כ ויש בזה ג"כ ריבוי מדרי' זו למעלה מזו כו' אמנם הם בערך זל"ז מאחר שכללות האור הוא בבחי' גבול כו', הנה בבחי' ומדרי' זו יתכן לומר שמהמדרי' התחתונה באים למדרי' העליונה וכמו בשכל הרי תחלה לומדי' שכל קטן ואח"כ באי' לשכל גדול יותר כו' ובפרט בשכליים השייכים זל"ז הרי תחלה צריך לידע השכליים התחתוני' ומזה בא אח"כ לשכליים העליוני' כו' וכמו בכל שכל בפרט הרי תחלה יודעים ומשיגים את הענין שכלי בחיצוניותו ואח"כ מזה מגיעים לבחי' פנימיות ועומק השכל שבזה כו'. ובד"כ כל ידיעתינו בענינים העליונים הוא ע"י שאנו משיגים תחלה הענינים התחתונים ואח"כ אנו יודעים ומשיגים בזה הענינים העליונים כו'. וזהו שכ' הרמב"ם בהל' יסוה"ת פ"ג ה"ט בענין הגלגלים שמכירין עצמן ומכירין המלאכים כו', ובהמפרש שם דשיעור הענין כך הוא שתחלה יודעין ומכירין עצמן ואח"כ מכירין את עילתן כו' והיינו ע"י שמכירין עצמן מכירין אח"כ את עילתן (ומה שמכירין את הקב"ה היינו שמכירין שיש עילה מחויב המציאות אבל לא שמכירין אותו כו' וכמ"ש הרמב"ם שם פ"ב ה"ח גבי ידיעת המלאכים) וזהו עד ועד בכלל דהיינו שממדרי' אחת משיגים מדרי' אחרת העליונה ממנה כו'. אמנם זהו בבחי' עו"ע שהן בערך זל"ז אבל באוא"ס שלמעלה מהשתלשלות עו"ע הגם שיש בזה ג"כ מדרי' וכמשנת"ל דכל בחי' אור יש בו ריבוי מדרי' כו' דכמו"כ הוא ג"כ באוא"ס הסובב וכמ"ש במ"א שגם בעיגולים יש מעלה ומטה כו' הרי המדרי' הם באין ערוך כלל זל"ז (וכמ"ש במ"א דמשו"ז ההילוך והעלי' בהמדרי' שבאוא"ס דוקא הן בבחי' מהלך בל"ג מפני שאין להם ערוך כו' וזהו ההפרש בין עומדים למהלכים שבשניהם יש הילוך כו' וכמ"ש במ"א) הנה גם כשיודע ומשיג בחי' ומדרי' האחת לא יגיע ולא ישיג עי"ז בחי' ומדרי' העליונה והוא מרוחק עדיין ממנה לגמרי לפי שהיא נבדל בערך כו' ואדרבה צ"ל דוקא ביטול מהות השגה הראשונה ואז יגיע למדרי' העליונה כנ"ל, ואם הי' בא למדרי' העליונה ע"י המדרי' הקודמת דוקא הרי הי' צ"ל שלימות ההשגה הראשונה וממנה יגיע כו', וכמו בשכל שמחיצוניות השכל בא אל הפנימי' הרי צ"ל תחלה שלימות השגת השכל בחיצוניותו לידע אותו היטב ואח"כ כשמעיין ומדייק בהענין בא על העומק ופנימי' שבו כו' וכאן צ"ל דוקא ביטול ההשגה הראשונה והיינו לפי שאינם בערך לכן מההשגה הראשונה לא יגיע אל העליונה ואדרבה מבלבלת כו' כ"א ע"י ביטול השגה הראשונה ומה שע"י הביטול הי' בא למדרי' העליונה זהו לפי שביטול הוא כלי לגילוי אור וכמו בהביטול ושפלות בהמרירות שקודם התפלה שמתבטל ונפסד כל מהותו כנ"ל מאיר לו אור הוי' אח"כ בתפלה כנ"ל שזהו רק מצד הביטול והעדר המציאות כו'. וכמו"כ הוא כאן שרק מצד ביטול מהותו עי"ז דוקא יעלה ויגיע למדרי' עליונה יותר כו' וזהו עד ולא עד בכלל דבכל מדרי' שעומד הוא מרוחק עדיין לגמרי מהמדרי' העליונה כו' וכ"ש לגבי העצמות מובן איך שעד ולא עד בכלל שגם כשבא לעילוי היותר גדול לא הגיע כלל לבחי' אורו האמיתי, דבגילוי' שהן בבחי' גבול שם עד ועד בכלל היינו שמגיע למדרי' העליונה אבל בבחי' העצמות הוא בבחי' ולא עד בכלל שלעולם לא יגיע לבחי' העצמות ואדרבה כל מה שעולה יותר יותר יפלא

ממנו כו׳, והיינו שכל מה שמגיע לבחי׳ העליונה יותר בההארה דאוא"ס יבין יותר איך שאמיתי׳ עצמותו נפלא לגמרי ואינו בגדר ידיעה והשגה כלל וכלל כו׳ דאמיתית הידיעה בהפלאת העצמית איך שאמיתות עצמותו אינו בגדר השגה הוא דוקא במי שעוסק בידיעת מדרי׳ הנעלות שבאוא"ס ב"ה דמי שאינו עוסק בענינים אלו אינו יודע איך שאינו בגדר ידיעא (ורק בדרך אמונה שאין זה ידיעא כו׳) ורק העוסק בזה ה"ה יודע כו׳ וזהו דכל מה שעולין הנשמות בג"ע במדרי׳ עליונה יותר בבחי׳ ההארה דאוא"ס יותר יפלא מהם בחי׳ אמיתת העצמות ובאים יותר לידי ביטול ההשגה היינו איך שבאמיתת העצמות שם בחי׳ ביטול ההשגה לגמרי מכל וכל כו׳ (לבד זאת שמתבטל בהם ההשגה מצד המדרי׳ עצמה שעולי׳ בה כו׳ וכידוע דבכל מדרי׳ שהיא עליונה יותר הרי ההשגה היא בבחי׳ הפשטה יותר ובבחי׳ רוחני׳ ההשגה דוקא כו׳ וממילא במדרי׳ העליונות דאוא"ס הרי הידיעה וההשגה שם היא בתכלית ההפשטה עד שאינו בבחי׳ השגה ממש כו׳, וזהו שכשעולי׳ במדרי׳ עליונות באוא"ס ה"ה בבחי׳ ביטול השגה כו׳) (ורק לעתיד יתגלה בחי׳ העצמות ויהי׳ בבחי׳ השגה וכמ"ש במשיח הנה ישכיל עבדי וירום כו׳ מאד שתהי׳ ההשכלה במדרי׳ היותר נעלות וכתיב השכל וידע אותי וכמו שאנו אומרים בראש השנה וידע כל פעול כי אתה פעלתו כו׳ דאז יהי׳ בחי׳ הדעת וההשגה בבחי׳ רוממות העצמות דעצמות א"ס כו׳), וזהו עין לא ראתה דבכל העליות עכשיו גם בנשמות היותר גבוהות כמו האבות ומשרע"ה בריבוי העליות שלהם למעלה מעלה עד אין שיעור בבחי׳ אוא"ס לא הגיעו לבחי׳ רוממות העצמות כו׳ וזהו עין לא ראתה אלקי׳ זולתך דלא ידע לי׳ בר איהו בלחודוי כו׳ ויתגלה כמו שהוא באמיתות עצמותו ית׳ בעוה"ב לנשמות בגופי׳ בזה"ת שעז"א יעשה למחכה לו דוקא כו׳ ובכדי לבוא לבחי׳ העונג העצמי זהו ע"י מעהמ"צ בעשי׳ גשמי׳ דוקא וכמארז"ל כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב שנא׳ ועמך כולם צדיקים בקיום המצות בפר"מ דוקא ומפני זה יש להם חלק לעוה"ב בבחי׳ שעשועים העצמיי׳ כו׳. והענין הוא דהנה סוף מעשה עלה במח"ת משמע שיש במח׳ בחי׳ תחלה וסוף הנק׳ ראש וסוף וסוף מעשה עלה בבחי׳ תחלה דמח׳, דהנה יש ב׳ מדרי׳ במח׳ תחלת המח׳ והוא ראש המח׳ וסוף המח׳. והענין דכאשר עלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא כו׳ זהו הנקרא ראשית המח׳ עד"מ באדם התחתון כשעלה ברצונו לעשות איזה דבר הנה תחלת עליית הרצון במח׳ נק׳ ראשית המח׳ וסופה דמחשבה היינו כשכבר נגמר במח׳ מה שיהי׳ בפועל בהתגלות גמור כו׳, וראשית המח׳ עם סופה יש להם שייכות זל"ז דמה שנגמר אצלו בסוף המח׳ זהו שעלה ונתעורר בראשית המח׳ כו׳. והנמשל מובן למעלה דהנה בחי׳ ז"א דאצי׳ נק׳ סוף המח׳ להיותו בחי׳ המקור והשרש מפעולת ההתהוות יש מאין בג׳ עולמות בי"ע שזהו סוף המח׳ כי כשעלה ברצונו הפשוט להיות ההשתל׳ זהו הנקרא ראשית המח׳ וכשנגמר במח׳ היינו באצי׳ הספיר׳ כשיוצא׳ בגילוי והן בחי׳ ז׳ ימי הבנין דאצילות גדולה וגבו׳ ות"ת כו׳, אמנם מש"א סוף מעשה עלה במח׳ תחלה, הרי עשיה הו"ע אחר ממח׳ וא"א לומר שהעשיה עלה במח׳, ומה שעלה במח׳ הוא רק שתהי׳ העשיה. אלא הפי׳ סוף מעשה עלה במח׳ תחלה היינו דבחי׳ סוף מעשה בפו"מ הוא שעלה במח׳ תחלה* לפני המח׳ היינו לפני ראשית המח׳ ג"כ. דהנה סוף המח׳ הוא שעלה בראשית המח׳ שהרי תחלת

הרצון הוא שיהי' בחי' השתל' העולמות וזהו שנגמר בבחי' סופה דמח' באצי' ע"ס דז"א דאצי' שזהו בחי' גמר ההשתל' שיוכל להיות התהוות עולמות בי"ע כו' אבל בחי' העשיה בפו"מ הוא שעלה גם לפני בחי' ראשית המח' דבשביל זה הי' כל תחלת עליית והתעוררות הרצון כו', וכמארז"ל במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים היינו במי נמלך על תחלת עליית הרצון שעלה ברצונו להאציל ולברוא כו' זהו ע"י נשמותיהן ש"צ שעלה במח' לפניו שיהי' נשמות הצדיקים שיתלבשו בגופי' ויקיימו תומ"צ בפו"מ משו"ז נתעורר כבי' בבחי' הרצון להאציל כו', וזהו סוף מעשה עלה במח' תחלה דסוף מעשה בקיום התומ"צ בפו"מ הוא שעלה במח' תחלה לפני כל התעוררות רצון בכללות השתל' העולמות ומשו"ז נתעורר כבי' בבחי' רצון כו', דתכלית הכוונה מה שעלה בבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' מח' ורצון הנ"ל הוא הקיום דתומ"צ בפו"מ ומשו"ז נתעורר בבחי' רצון כו' ולכן ע"י המצות בפו"מ ממשיכי' בחי' התענוג העצמי לפי שזהו הכוונה הפנימי' והעצמית בבחי' עצמות אוא"ס כו' וזהו דבקיום המצות בפועל אמרו נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני דלפי שזהו תכלית הכוונה משו"ז נח"ר לפני כשנעשה רצוני בפועל כו' ולכן עי"ז דוקא נמשך בחי' עצמות התענוג הפשוט כו', ועפי"ז יובן מה שאו' בר"ה זה היום תחלת מעשיך כו' דלכאו' הרי בכ"ה באלול נבה"ע ולמה נק' ר"ה תחלת מעשיך, אך הענין דתחלת מעשיך פי' תכלית הכוונה זהו הנק' תחלת מעשיך וכמו סוף מעשה עלה במח' תחלה כו' כנ"ל, וזהו בר"ה דוקא שהוא יום ברוא אדה"ר דאז שייך קיום המצות בפו"מ ואז נשלם הכוונה מה שעלה תחלה בבחי' עצמות אוא"ס כו' ולכן נקרא תחלת מעשיך דההתהוות שקודם אינו תחלת מעשיך עדיין ושייכה עדיין לבחי' הראשי' והסוף דמח' כו', דכל העולם לא נברא אלא לצוות לזה כו' אבל בחי' תחלת מעשיך שלמעלה מבחי' ראשית המח' זהו בקיום המצות דוקא וזה שייך דוקא כשנברא אדה"ר ולכן נקרא יום הזה דר"ה תחלת מעשיך כו'. וביאור הענין הוא דהנה כתיב לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד, ופירש"י לכל סיום דבר יש קץ וגבול כו' מפרש תכלה הוא סיום ואינו מובן כל כך הפי' דא"כ היינו תכלה היינו קץ והן דבר א' ממש ומהו לכל תכלה ראיתי קץ, ובגמ' עירובין דכ"א סע"א פירש"י לכל תכלה ראיתי קץ דסוף כל דבר יש קץ למצוא סופו אבל מצותך רחבה מאד ואין קץ לתכלה שלה עכ"ל ולפי"ז י"ל הפי' דתכלה היינו עד"מ סוף העולם ויכולים למצוא קצו וסופו שאף שעומד באמצע העולם יוכל למצוא סופו, וקרוב לזה פי' המצ"ד שכ' וז"ל לכל דבר אשר יש להם תכלה הנה בעין השכל ראיתי הקץ כו' והראב"ע כ' לכל תכלה קץ בלשוננו פעם ראש פעם סוף כמו על שני קצותיו כו' ולפירושו יובן דעם היות דתכלה היינו קץ אמנם מאחר דהראש נקרא ג"כ קץ לזאת הכוונה לכל תכלה ר"ל כ"ד שיש לו תחלה היינו התחלה יש לו קץ וסוף ויותר נראה לומר פי' לכל תכלה דבר שיש לו סוף ראיתי קץ היינו התחלה קצה הראשון דתכלה הוא לשון סוף וקץ הוא התחלה וכמו למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית ובגמ' נדה דנ"ח ע"ב לדברי אין קץ ולדברי חבירי אין סוף ג"כ הפי' קץ התחלה וע' במהרש"א שם, ולפי פירושם י"ל דלכל תכלה ראיתי קץ קאי על הגילוים דסדר השתלשלות שהן בבחי' מדה וגבול, דהגילוים דסדר השתלשלות ה"ה בבחי' התלבשות אורות בכלים והכלים ה"ה ודאי בבחי' גבול שהן מוגבלים בעצם

מהותן ומציאותן כמו כלי החכמה כלי החסד כו', וכמו"כ הן בבחי' גבול בהמשכתן דהגם דהכלים דאצילות נמשכים ומתפשטין גם בבי"ע עד סוף העשיה וכידוע דל' כלים דזו"נ נעשי' נר"ן לבי"ע כו' מ"מ מה שנמשך בבריאה הוא בחי' פנימיות שלהם (היינו בחי' פנימי' דחיצוני' הכלים כו' ועמ"ש באגה"ק בקו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח) וביצירה בחי' אמצעות הכלים כו', ובכללו' הן בבחי' שיעור ומדה כו', וכמא' שיעור קומה של יוצ"ב כו' וקאי על בחי' הכלים דזו"א כו', ובעה"ק אי' אוא"ס כשם שיש לו כח בבלתי בע"ג כמו"כ יש לו כח בגבול והגבול הנמצא ממנו תחלה הן הכלים דע"ס דאצילות כו', וכמו"כ האורות הן ג"כ בבחי' מדה וגבול וכידוע דכללות המשכת הקו הוא המשכה שבבחי' גבול ומדה וכמ"ש בתו"א בהביאור דיביאו לבוש מלכות וכל ענינו הוא לעשות מעומ"ט כמ"ש בע"ח והיינו מה שבמדרי' עליונה מאיר בבחי' ריבוי אור יותר ובבחי' גילוי יותר וזהו נקרא מע' וכשמאיר שלא בריבוי ובגילוי כ"כ יקרא מטה כו' וכמו ההפרש באופני גילויי האורות בעולמות שלמעלה מאצי' ובאצי' כו' וכמו בפרצוף דא"ק שמאיר שם אור הקו בגילוי ממש עד שכל המדרי' דשם הם בבחי' התכללות ממש, דעם היות שצופה ומביט עד סוף כל הדורות מ"מ כולן נסקרין בסקירה אחת בבחי' התכללות עד שהוא כעצם א' וכמ"ש במ"א והיינו מפני שמאיר שם גילוי אוא"ס ממש ובבחי' ראשית הקו הגילוי עוד למעלה יותר והוא מ"ש בע"ח שיש כדוגמת עתיק שלמעל' מגולגלתא דא"ק דהיינו שנבדל בערך גם מבחי' א"ק אמנם גם בבחי' א"ק מאיר גילוי אוא"ס ממש ובעקודי' אין הגילוי כ"כ עד ששם יש התחלקות עשר אורות וגם נתגלה שם בחי' הכלים וכמ"ש בע"ח דהתחלת התגלות הכלים הוא בעקודי' וידוע דהתגלות הכלים הוא ע"י צמצום האור והעדר הגילוי שלו כו' ומ"מ בעקודים ג"כ מאיר גילוי אוא"ס עד שהעשר אורות הן עקודי' וכלולי' בכלי אחד כו' ואח"כ בהתגלו' ע"ס דנקודים ע"ה שהי' בהם ריבוי אור כו' מ"מ הן בחי' עשר אורות בעשר כלים כו' ובפרט בתיקון שהוא בחי' מיעוט האור וריבוי הכלים וכידוע דעיקר הכלים הוא באצי' ועש"ז נקר' עשי' דכללו' כו' וכן באצילות בפרטי הספי' כמו בחכמה מאיר גילוי אוא"ס יותר מבספי' הבינה כו' וכמ"ש בע"ח דבכתר וחכמה מאיר אוא"ס בקירוב מקום ובבינה בריחוק מקום כו' וידוע דאין הכוונה מקום ממש ח"ו אלא שבחכמה מאיר האור בריבוי ובגילוי יותר כו', וכמ"ש מזה באורך בדרוש וככה הגדול רל"ז, וכ"ז נמדד ע"י הקו שמודד אופן הגילוי בעולמות הא"ס ובעולם האצילות ובכל ספי' בפרט וכידוע שיש קוין וצנורות מיוחדים לכל ספירה בפרט שזהו המדידה איך שיהי' אופן הגילוי לכל ספי' וספירה כו' וכמ"ש במ"א וכללות גילוי הקו מסתיים באצי' וידוע דגילוי הקו שבאצי' הוא ג"כ הארת הקו לבד דעצם הקו הוא מאיר רק בעולמות הא"ס שלפני האצי' כו' ובאצי' מאיר רק הארת הקו והארה זו מסתיימת בבחי' מלכות דאצי' כו' ומה שהקו בקע הפרסא עמהם ומאיר בהם בבי"ע כמו באצי' כו' היינו בכלים דמלכות דאצילות אבל לא בבי"ע עצמן כו' וגם הקו עצמו המתלבש בבחי' יושר דא"ק המסתיים בעשיה כו' הרי כללו' בחי' א"ק הגם שנמשך בכל העולמות ה"ה מובדל מהם ואינו מאיר בהם בגילוי כו' וכמ"ש במ"א ולכן העולמות הן בבחי' מציאות יש שהרי אם הי' מאיר בהם בחי' א"ק הרי הי' בבחי' ביטול במציאות לגמרי אלא שבחי' א"ק הגם שנמשך בכל

העולמות ה"ה מובדל מהם כו', ולכן הגם דכל קומה לפניך תשתחוה בבחי' ביטול במציאות מצד הביטול דבחי' א"ק (ואפשר זהו מצד העיגולים דא"ק) ומ"מ אין זה נרגש בהנבראים והביטול שבהם בהרגשתן הוא בבחירתם כו' וכמ"ש במ"א, וממילא מובן דבחי' הקו אינו מאיר בהם ורק הארה והארה דהארה כו' מהקו הוא שמאיר בבי"ע כו', ונמצא דכללו' גילוי הקו יש לו סוף ותכלית שמסתיים אורו כו' כנ"ל וממילא בהכרח שיש לו קץ והתחלה למע' והיינו דהמשכתו הוא לאחר הצמצום דוקא שנתעלם האור הראשון ונעשה חלל ומקו"פ שהי' פנוי מגילוי אור ואח"כ התחיל להאיר בחי' אור הקו כו' ברישא חשכא והדר נהורא כו', ולזאת ע"ה דהקו נמשך מהאוא"ס שלפני הצמצום מ"מ מפני שקדמו הצמצום ומקו"פ בחי' העדר האור כו' ה"ה נמשך בבחי' מדה וגבול ויש סוף ותכלית להמשכתן כו' דהרי לפני הצמצום הי' אוא"ס ממלא כל מקום החלל מראשו עד סופו בשוה כו' וכן יהי' לעתיד כאשר יתגלה בחי' האור העצמי דאוא"ס כמו שהוא לפני הצמצום וכמ"ש ולא יכנף עוד מוריך כו' שלא יהי' בחי' צמצומי' והעלמות עוד כו', ויהי' מנוחה לחיי העולמים דענין המנוחה הוא השביתה מהצמצומים כמ"ש ויכל אלקים ביום השביעי שכלו בחי' הצמצומים דשם אלקים ושבת מהם כו', דעיקר הגילוי הזה יהי' באלף הז' ביום שכולו שבת ומנוחה כו', ואז יהי' גילוי אוא"ס ממש למטה ולא יהי' קץ וסוף כלל אל הגילוים וכמ"ש כי עין בעין יראו כו' ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר כו', וכבר הי' לעולמי' באופן כזה בבהמ"ק שהי' גילוי אוא"ס ממש בקה"ק וכמא' צמצם שכינתו בין שני בדי ארון כו', וכמו"כ בכללות ביהמ"ק והראי' מעשרה נסים שהיו בבהמ"ק ושלש פעמים יראה כל זכורך כו' דכשם שבא לראות כך בא ליראו', מה לראו' בשתי עיניו כו' שראו גילוי אלקות ממש בבית המקדש וכמ"ש מכון לשבתך כו', ובפרט בקה"ק כו' הרי הי' גילוי אוא"ס ממש למטה כו', ומעין זה הוא ג"כ עכשיו בכל שבת ושבת דבו שבת מהצמצומים ומאיר ג"כ שלא ע"י צמצום וממילא נמשך האור והגילוי למטה ג"כ וכמ"ש שבת לה' דבשבת מאיר גילוי שם הוי' שלא ע"י צמצום דשם אלקי' וזהו הטעם דאיסור מלאכה בשבת דמאן דמחוי במחוג קדם מלכא כו' אלא שבחול מותר עשיית מלאכה מפני שאלקות מתעלם ומסתתר מהנבראים אבל בשבת שהאלקות מאיר בגילוי הרי אסור בעשיית מלאכה כו' וכמ"ש בסש"ב ספמ"ו ולכן גם למטה אין תערובות רע כלל בשבת פרש חגיכם ולא פרש שבתכם כו' דאכילה דשבת היא כולו טוב בלי שום תערובות רע כלל בשבת וכמו הלחם פנג דלעתיד שעתידה הארץ שתוציא גלוסקאות כו' שלא יהי' בהם שום תערובות רע וכמו"כ הוא עכשיו בשבת והיינו מפני הגילוי דאוא"ס שמאיר למטה בשבת וממילא יתפרדו כל פועלי און כו' וכן בההמשכה שע"י התורה שנמשך ג"כ בחי' גילוי אוא"ס למטה משום דשרש ההמשכה הוא מאוא"ס שלפני הצמצום וכמ"ש ויהי קול מעל לרקיע וידוע דקאי על קול התורה שלמעלה מהרקיע המפסיק דבשרשו הוא בחי' צמצום הראשון כו', וקול דתורה הוא מלפני הצמצום וממילא נמשך עד למטה ממש כו' וכידוע דתורה כמו שהיא למטה ה"ה כמו שהיא למעלה ממש ולא כמו גילוי הקו שיש בו מעומ"ט ואינו דומה בסוף המשכתו לכמו שהוא בראש כו' אבל התורה היא בשוה מראשית המשכתה עד סוף המשכתה לפי שהיא בל"ג ארוכה מארץ מדה (ומ"ש במ"א

דעיקר גילוי התורה הוא דוקא למטה ולא למעלה ולכן לא ניתנה התורה למלאכים כו', י"ל דזהו דוקא כמו שהתורה היא מושרשת בעצמות ממש דבחי' זו אי אפשר להתגלות כ"א לנשמות המלובשים בגופים למטה דוקא וכמשי"ת (וזה יהי' הגילוי דלעתיד דתורה חדשה מאתי תצא חידוש תורה כו', ומ"מ לא יהי' עוד הפעם מ"ת והיינו שתתגלה התורה כמו שהיא בבחי' שעשועי המלך בעצמותו ממש דלא ידע אנוש ערכה ורק אלקי' הבין דרכה כו' (וכמו עין לא ראתה רק אלקים זולתך כו') דבשביל זה יתלבשו הנשמות בגופים בתחה"מ כו') (ומעין זה גם עכשיו בצדיקים גדולים בעסק תורתם וכמא' עולמך תראה בחייך כו') אבל מצד הגילויי אורות דתורה הרי ישנו לתורה בכל העולמות בעולם האצילות וגם עולמות בי"ע כו' וע"י הנשמות הרי גם המלאכים מקבלים אור התורה וכמ"ש חברי' מקשיבים לקולך כו' וכמ"ש במ"א ואיך שיהי' הרי מה שעיקר התורה הוא למטה דוקא א"ז מפני שהוא בבחי' מדה וגבול דא"כ הרי הי' עיקר הגילוי למע' דוקא וכמו הגילוים שבעול' כו', שהרי ע"פ קו המדה נמדד מדידת האורות ומדידת הכלים והיינו שיהי' גילוי האור לפי"ע הכלים ולפי"ע העולמות שהם כלים יותר לגילוי אוא"ס כו' ולכן מה שנמדד ע"פ קו המדה הוא שיהי' הגילוי למע' דוקא וא"כ מה שהתורה היא דוקא למטה א"ז מצד שנמדדה ע"פ מאמר קו המדה אלא הוא ענין אחר כו' אבל באמת אור התורה הוא למעלה מבחי' מדה וגבול ולכן נמשך ג"כ למטה ממש בעולם התחתון כו') ומשו"ז ת"ח אין אור של גיהנם שולטת בהם (וכמו בשבת שהגיהנם נח בשבת כו') ואין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה כו' והיינו לפי שע"י עסק התורה מאיר גילוי אוא"ס למטה כו' וכמארז"ל שנים שעוסקים בתורה שכינה שרויה כו', ומנין אפילו אחד כו' ואין להקב"ה בעולמו אלא ד"א של הלכה כו', אבל בגילויי' שבעולמות יש בהם מדה וגבול בבחי' סוף ותכלית כנ"ל והיינו מפני שיש להם תחלה שנמשכים ע"י הצמצום כו' ולפמשנת"ל בענין עד ועד בכלל ועד ולא עד בכלל דבהגילויי' דסדר השתל' עד ועד בכלל מפני שהן בערך זל"ז וכשעומד במדרי' אחת ה"ה בערך המדרי' האחרת הן מה שלמטה ממנו (ולכן נקרא עומד כו') והן מה שלמעלה ממנו, ולכן ע"י הוא יודע המדרי' העליונה כו', ולזאת במדרי' זו הנה בכל בחי' ומדרי' שעומד ה"ה יודע גם המדרי' העליונה שיש לה קץ וסוף כו', וזהו כמו שנת"ל בפירוש רש"י בפירוש לכל תכלה כו', דכשעומד באמצע העולם עד"מ ה"ה רואה בעין שכלו שיש קץ כו' והיינו כשעומד במדרי' אחת יודע שיש קץ גם למדריגה העליונה אף שלא הגיע אלי' עדיין והיינו לפי שהן בחי' גבול ובערך זל"ז כו' אבל באורות שלמעלה מהשתל' שהן בבחי' בל"ג ואינן בערך זל"ז כלל ומשו"ז הן בבחי' עד ולא עד בכלל כו' כנ"ל לזאת בבחי' זו בכל מדרי' שעומד אינו שייך לומר שרואה בחי' קץ וסוף דמדריגה העליונה מאחר שאינו בערך המדריגה העליונה ובמדריגה זו שהוא עומד ה"ה בבחי' השגה אצלו אלא שההשגה אינו השגה ממש בבחי' יש אלא השגה מופשטת בבחי' רוחני' כנ"ל והיינו שגם כמו שמשיג את הענין ה"ה בבחי' א"ס כו', הנה מהשגתו בבחי' ומדרי' זו אינו יודע את הבחי' ומדרי' העליונה לומר שגם בה שייך השגה באופן כזה ואדרבה הוא רואה הפלאת ערך המדריגה העליונה איך שאינו שייך בה השגה כלל גם לא בחי' השגה מופשטת כו' דכמו שנת"ל שכל שעולה במדריגה עליונה ה"ה רואה הפלאת ערך העצמות

כמו"כ הוא בהמדרי' שבהארה גופא ג"כ שבכל מדרי' שעומד ה"ה רואה הפלאת ערך העליון שאינו בגדר השגה כלל באיזה השגה שיהי' כו' ואח"כ מה שבא למדרי' עליונה (באופן השגה הנ"ל ובמדרי' עליונה יותר הרבה בבחי' ההפשטה כו') זהו ע"י ביטול מציאותו ומהותו הראשון דעי"ז באמת ה"ה בא למדרי' שאינו בערך והיינו מה שתחלה לא הי' לו שייכות לזה וע"י ביטול מהותו ה"ה בא ממילא למדרי' זו כו' ולכן בבחי' ומדרי' זו אינו שייך לומר ראיתי קץ מאחר שעד ולא עד בכלל כו'. אלא שזהו לפי' רש"י בפירוש ראיתי קץ ולפי הראב"ע אומרו לכל תכלה ראיתי קץ היינו דהגילוי' דס' השתל' שהן בבחי' מדה וגבול ראיתי קץ שהן ע"י הצמצו' דוקא כו', ולפי"ז צ"ל מ"ש * רחבה מצותך מאד היינו שהן בחי' אורות שלמעלה מהשתל' בבחי' בל"ג ואין בהם בחי' תחלה וסוף שזהו הגילוי מבחי' אוא"ס שלפני הצמצום כו'.

וזהו שובה ישראל עד הוי' אלקיך דתשובה צ"ל שיגיע בבחי' עד ולא עד בכלל, דהנה ידוע דסליחת עוונות הוא דוקא מאוא"ס שלמעלה מסדר השתלשלות דהרי בסדר השתלשלות שם שייך פגם כידוע ושיהי' מילוי הפגמים זהו דוקא ע"י אוא"ס שלמעלה מס' השתל' וזהו שממשיכים ע"י תשובה מעומקא דליבא דוקא וכמ"ש לך אמר לבי בקשו פני את פניך הוי' אבקש דבכדי להמשיך מבחי' פנימי' ועצמו' אוא"ס זהו ע"י בקשו פני בבחי' עומק ופנימי' הלב שזה דוקא מעורר וממשיך בבחי' פנימי' ועצמות אוא"ס כו', וזהו שובה ישראל עד הוי' אלקיך שתגיע התשובה דוקא בבחי' עד ולא עד בכלל שזהו בחי' אוא"ס הסובב כו', כי כשלת בעוניך דהנה גם את העולם נתן בלבו, בלבו של אדם, דבכדי להמשיך גילוי אלקות בעולם זהו ע"י שהאדם ממשיך גילוי אוא"ס על נפשו ע"י תומ"צ עי"ז ממשיך הגילוי בעולם ג"כ, ונת"ל דעיקר הכוונה במעשה המצות הוא להמשיך גילוי אוא"ס בעולם דנתאוה הקב"ה כו', ולזאת כאשר כשלת בעוניך ולא נשלמה הכוונה צריכי' להמשיך האוא"ס ע"י התשובה כו'. ופי' כי כשלת הוא שעי"ז הוא נכשל ונופל ר"ל וגורם הירידה בעולם ג"כ, דהנה ירידת הנשמה למטה הוא רק בשביל זה להמשיך אוא"ס בעולמו' כי הנשמה היא מושרשת ג"כ בעצמות אוא"ס ולכן ירדה למטה בגוף גשמי דוקא כידוע ומבואר במ"א, וכמשנת"ל בתורה שהיא מושרשת בעצמות ומשו"ז נתנה דוקא למטה כמו כן הוא בנשמות ג"כ כו', ולכן ביכולת הנשמות דוקא להמשיך בחי' עצמות אוא"ס שא"ז ביכולת המלאכים ולא בכל המדרי' העליונות שבהשתל' כו', ולהיות שזהו תכלית ירידת הנשמה למטה לזאת בהעדר ההמשכה הנ"ל נכשל ונופל ממדריגתו כו' וה"ה גורם ירידה בעולם ג"כ, דלכאורה הלא הגילוים דעולמות הוא שע"פ סדר השתל' ומה נוגע חטא ופגם האדם אל העולמות אלא שזהו לפי שהעולם נתון בלבו של אדם והכוונה להמשיך בחי' עצמות אוא"ס בעולמות ולכן ע"י שהאדם ממשיך אוא"ס ע"י קיום התומ"צ ה"ה גורם עלי' בכל העולמות ולהיפוך ח"ו נעשה הירידה ח"ו בכל העולמות כו' וכמו בחטא עה"ד בפרט כמו"כ הוא בכל חטא ועון בפרט כו' והתיקון הוא ע"י התשובה מעומקא דליבא שממשיך בחי' עצמות אוא"ס ועי"ז מתמלאים כל הפגמים כו', וזהו שאומר שובה ישראל עד הוי' בחי' עד ולא עד בכלל שזהו בחי' עצמות אוא"ס הסובב"ע ועי"ז נמשך מחילה וסליחה כו'.

---

*) בגוכתי"ק „צ"ל מ"ש" אינו ברור.

בס"ד, ליל ב' דחה"ס, רס"ו

לולב וערבה ששה ושבעה לולב שבעה כיצד יו"ט הראשון של חג שחל בשבת לולב שבעה ושאר כל הימים ששה והיינו דביו"ט ראשון של חג לולב דוחה שבת אף בגבולין ובשאר הימים אינו דוחה שבת. וזה הי' בזמן הבית ומשחרב ביהמ"ק גם ביו"ט ראשון אינו דוחה שבת. והטעם אמרו בגמ' משום גזירה דרבה שמא יטלנו בידו וילך אצל הבקי ויעבירנו ד"א ברה"ר. וצ"ל איך משום חשש כזה דחו מ"ע דאורייתא והלא בעצם הדבר אין בזה שום חשש איסור שהרי הוא רק טלטול לבד ואינו דומה גם לשופר שיש שם מלאכת חכמה אבל בנטילת לולב אין שום מלאכה כ"א טלטול לבד וכמ"ש התוס' בר"ה, וא"כ למה דחו המצוה משום חשש בעלמא, והנה ידוע דסוכה הוא בחי' מקיף וסוכה תהי' לצל יומם, ועד עשרים אמה אדם יושב בצל סוכה כו', וצ"ל מהו"ע המקיף דסוכה וידוע דלולב צ"ל בסוכה דוקא וצ"ל השייכות זל"ז גם צ"ל מ"ש בסוכות תשבו שבעת ימים הלא סוכה הוא מקיף וידוע דמקיף אינו בבחי' התישבות וא"כ מהו"ע בסוכות תשבו כו'. ולהבין כ"ז יש להקדים משנת"ל בענין לכל תכלה ראיתי קץ דקאי על הגילוי' דסדר השתל' שהן בבחי' גבול שיש סוף ותכלית להמשכתן וממילא ראיתי קץ היינו התחלתן שהן לאחר הצמצום כו', וגם בבחי' ומדרי' זו עד ועד בכלל ולכן בכל בחי' ומדרי' שעומד ה"ה רואה המדרי' שלמע' ממנו שהיא ג"כ בבחי' קץ וגבול כו'.

ואבן יחייא פי' לכל תכלה ראיתי קץ לכל חמדה ועונג כו'. וכן פי' באגה"ק סי' י"ז לכל תכלה לכל כלות הנפש והיינו לכל כליון ותשוקת הנפש ראיתי קץ שיש להם קץ וגבול אבל רחבה מצותך מאד דבחי' העונג שבמצות הוא בל"ג כו', ובמד"ר בראשית פ"י אי' לכל תכלה כו' לכל יש לו סיקוסים (קץ וגבול) שו"א יש להם סיקוסים (והיינו גם העונג שבשו"א יש להם גבול) חוץ מדבר א' שאין לו סיקוס ואיזהו זה תורה כו', והענין הוא דהנה ידוע דהעונג שבנפש הוא הכח היותר עליון בהכחות מקיפים שבנפש וכמא' אין למע' מעונג שהוא למעלה גם מכח הרצון, וכמו שאנו רואין שהעונג הוא סיבת הרצון דמה שאדם רוצה באיזה דבר הוא מפני התענוג שיש לו בהדבר ההוא ואם לא יהי' לו תענוג בעצם הדבר לא ירצה בו א"כ העונג למעלה מהרצון שה"ה סיבת הרצון כו', וכמו"כ הוא בכל כחות הנפש וכמו כח החכמה שבנפש שתלוי ג"כ בעונג כו', כמו לעולם ילמוד אדם במקום שלבו חפץ וידוע דחפץ הוא רצון שיש בו עונג ואז דוקא ישכיל בזה כו' וכמ"ש במ"א וכמו שאנו רואין דאדם מתענג באיזה דבר בבחי' תענוג עצמי וכללי (כמו בבנין בית וכדומה) דוקא כאשר הדבר שהיא ע"פ גזירת חכמתו כו' והיינו לפי שגזירת חכמתו הוא מצד התענוג בהדבר כו', וכמ"ש במ"א וכמו"כ כל הכחות תלוים בעונג וממילא העונג נמשך ומאיר בכל הכחות כו', ומ"מ מה שמאיר מן העונג בהכחות הוא רק הארה לבד ולכן יש בו שינוים וחילוקי מדרי' כו' דהנה ידוע דכל עצם בלתי מתחלק ובלתי מתפשט כמו שהוא בעצמותו כו', ולכן עצם הנפש אינו מתפשט ואינו מתחלק בהכחות פרטי' שלו וכאשר יש איזה המשכה מעצם הנפש ה"ה נמשך ומאיר כמו שהוא בעצמותו בכל הכחות פרטים בשוה וכמו בהתגלות בחי' יחידה שבנפש בעת השמחה כמו בשמחת נשואין בנו יחידו

וכה״ג שמתגלה אז בחי׳ יחידה שבנפש הרי באים אז כל הכחות בהתגלות מן כח השכל עד כח הדיבור והמעשה ובכולם מאיר אור הנפש בשוה בבחי׳ תוקף האור והגילוי ביותר כו׳ וכמ״ש במ״א, ועי״ה שזהו התגלות בחי׳ הכחות הנעלמים שבנפש כו׳ וכמ״ש במ״א, מ״מ הרי הכחות הנעלמים מתלבשים אז בהכחות הגלוי׳ שהרי גם בעת ההיא ה״ה משכיל בכח עצם שכלו כפי אור שכלו שבמוחו דוקא, שהרי כח השכל כמו שהוא בהעלם בנפש אינו במהות ומציאות שכל זה כלל כידוע ומבואר במ״א, ובהתגלות הנ״ל ה״ה בבחי׳ מציאות ומהות שכל גלוי אלא שמאיר בזה גילוי אור עצם הנפש בבחי׳ תוקף הנביעה ולהשכיל ענינים נעלים ומופלאים מאד מה שלא ישכיל בזמן אחר וכל מה שמשכיל בשכלו בא אצלו לידי השגה אז בבחי׳ עצם האור כמו שהוא כו׳ וכמ״ש במ״א בד״ה וכל העם רואים, רס״ה, וכן הוא בכל הכחות עד כח הדיבור שבנפש שמתלבש בכח הדיבור שבגלוי שה״ה מדבר כו׳, הרי שמתלבשים בהכחות הגלוים אלא שבהם מאיר תוקף האור ובשוה בכולם כו׳, וכמו״כ הוא בתשובה אמיתי׳ מעומקא דלבא שזהו מה שאור עצם הנפש מאיר בגילוי כו׳, וכידוע דבעבוד׳ במוח ולב הרי מה שמתגלים בזה מהכחות דנה״א הוא בחי׳ התגלות כח השכל והמדו׳ לבד להשכיל ולהתבונן בשכלו ולהתעורר באהבה ויראה שזהו התגלות הכחות דנה״א, אבל רק כחות הגלוי׳ לבד כו׳, אבל ענין התשובה שמתעורר עצם הנפש וניזוז ממקומו הן מצד המיצר דחטאים ועוונות ר״ל שמתלכלכים כל השנה כו׳, ובעשי״ת שאז הוא בחי׳ קירוב המאור אל הניצוץ ה״ה משים אל לבו, (חאפט ער זעך יעמאלט) עוצם ריחוקו איך שנתרחק מאלקות ונוגע לו הענין בעומק נפשו (הן עצם הריחוק שהוא במקום הקלי׳ והסט״א ר״ל אשר שנא הוי׳ כו׳ והן מצד הפגם שפגם עי״ז למעלה ובנפשו כו׳ וכמ״ש במ״א) (וזה ג״כ דוקא בעשי״ת דאז הוא קירוב המאור כו׳, נוגע לו אז הענין אל פנימי׳ לבבו יותר כו׳, וכן הוא בכל זמן דעת רצון וכמו בתיקון חצות וקודם התפלה כו׳) ומתמרמר בנפשו מאד עד שכל עצמותו ניזוז ממקומו במרירות עצומה מאד, וכמו באיזה צער עמוק ופנימי בגשמי׳ ר״ל הרי עצם הנפש הוא בבחי׳ תנועה והזזה כו׳, וכמו״כ הוא בתשובה אמיתי׳ כאשר נוגע הענין אל פנימי׳ ועומק לבבו הרי עצם נפשו הוא בבחי׳ תנועה והזזה במרירות עצומה (מיט א שטארקע ניט גוטקייט ביותר) וממילא יש בזה ההמשכה (א ציא) והרצוא לאלקות ג״כ בבחי׳ הזזת כל עצמותה עד כלותה ממש כו׳ אלא שאינו מרגיש אז איך שהוא נמשך כו׳ ומה שמרגיש הוא רק המרירות והצער מהריחוק כו׳, אבל ההמשכה (דעם ציא) לאלקות אינו מרגיש אז כו׳, (דזהו בחי׳ קלא פנימאה דלא אשתמע שנקרא צעקת הלב כו׳ וכמ״ש במ״א) אבל באמת יש כאן תוקף המשכת הנפש לאלקות כו׳, אלא שאינו מורגש מפני שההמשכה הוא מצד הריחוק הגדול שמרוחק מאד ומאד צר לו ממעמדו ומצבו ה״ה בורח מן הרע היינו ממקום המיתה ר״ל וממילא בורח למקום החיים כו׳ אבל עיקר ההתגברות בזה הוא הבריחה כו׳, ועוד זאת הוא שההמשכה (דער ציא) לאלקות הוא כמיואש בנפשו דאז ההמשכה היא בתוקף יותר אלא שיש בזה ב׳ ענינים דלפעמים היאוש הוא מצד הרגש האור ומרגיש תוקף העילוי בזה ועי״ז הוא כמיואש שא״א לבוא למדרי׳ נעלית כזו וכאן אינו כן שאינו מרגיש כאן בחי׳ העילוי דאלקות רק מרגיש מאד פחיתותו (ער הערט זייער זיינע נידעריקייט)

ואיך שאין לו שום שייכות לאלקות כלל וזהו"ע היאוש שהאיך אפשר שיהי' בבחי' קירוב לאלקות אחרי שלפי עניניו אין לו שום שייכות לזה כלל והוא בצער גדול מאד מזה ונעשה תוקף ההמשכה ביותר אלא שבזה גופא הוא תוקף התגברות הצער מהיאוש מצד הריחוק. ולכן אינו נרגש אצלו ההמשכה כו', וכמו"כ יש בחי' התעוררות תשובה שלא ע"י מיצר החטאי' כו' כ"א מצד הקירוב דאוא"ס בחי' קירוב המאור כו', נעשה התעוררות בנשמה בהמשכתה לאלקות כו', ואו"ז מצד שמרגיש אוא"ס ומשו"ז הוא נמשך שזהו בחי' ההמשכה והרצוא דרעו"ד דבכללות הוא עדיין עבודה שע"פ הטעם שמרגיש אוא"ס ומשו"ז הוא נמשך כו', אבל כאן אינו מרגיש בחי' גילוי דאוא"ס והוא התעוררות שנעשה בנשמה למעל' מטו"ד והוא מצד קירוב המאור אל הניצוץ כו' (ובאמת לגבי אמיתת רוממות העצמות הכל כחוטאים ופושעים לגבי' כו' וכמ"ש במ"א ולכן בעשי"ת הכל אומרים אשמנו בגדנו כו') הרי בההגלות הנ"ל דבחי' עצמות הנשמה ה"ה מאירה בכל הכחות בשוה, והראי' שכל הכחות והמדות מתהפכים ממש בעצם מהותן וכמו שאנו רואין בחוש בבע"ת אמיתי שמתהפך בעצם מהותו מן הקצה אל הקצה דכל הענינים שהי' רוצה ומתאווה אליהם ה"ה אינו רוצה עכשיו כלל וכלל וכידוע שהבע"ת צ"ל אי אפשי וכ"ה באמת שאינו רוצה כלל והרצון לאלקות הוא בתוקף ביותר שחפץ מאד באלקות וכל מה ששייך לאלקות נרגש אצלו מאד והיינו מפני שנוגע לו הענין מאד, וכידוע דמה שנוגע לאדם ה"ה מרגיש אותו כו', וכל הענינים האלקיי' שבתחלה לא הרגיש בהם כלל עכשיו הוא מרגיש הכל כו', וכן בכח השכל הוא משתנה בעצם שההנחה שכליות (דער לייג פון שכל) הוא באופן אחר, לבד הטעמים וההשגות יש הנחה השכליות וכמו מושכלות הראשונות מה שהונח בשכל שכן הוא, ויש הפרש בין הנחת השכל שמצד הקדושה ובין הנחת השכל שמהקלי' וסט"א כו' ובבע"ת משתנה ההנחה שכליות (עס לייגט זעך בא עם גאר אנדערש אין שכל מההנחה הקודמת כו') הרי כל הכחות משתנים בעצם מהותם כו', ובבחי' תוקף החיות בכל מדה ומדה בפרט וגם בבחי' עשי' בפועל דמעשה המצות שלו הם ג"כ בבחי' תוקף גדול מאד ובריבוי חיות כו', וכמו בר"ה ועשי"ת הרי הקיום מצות מעשיו' בכאו"א מישראל הוא באופן אחר לגמרי מכמו בכל השנה משום דגם בבחי' הקיום בפועל מאיר בחי' אור העצמי דנשמה כו', אך כ"ז הוא כאשר מאיר גילוי עצם אור הנשמה אבל בחי' הגילויים דנשמה מה שמאיר בהכחות הוא רק הארה לבד מעצם הנפש והארה זו כל מה שנמשך בכחות הגלוים ומושגים יותר יותר היא מתעלמת ואינה מאירה בגילוי כ"כ כו', ויובן זה ממה שאנו רואין בחוש כשאדם משכיל איזה השכלה באיזה ענין הרי בתחלה באה ההשכלה הזו מבחי' כח המשכיל שבנפש דשם אינו בבחי' מהות ומציאות שכל כלל כו' כנ"ל, ונתגלה בכח החכמה שהוא ראשית גילוי אור בבחי' שכל גלוי ונקרא ברק המבריק והיינו מפני שאינו אצלו עדיין בבחי' התיישבו' בכלי מוחו כ"א מרחף במוחו לבד ואינו בבחי' תפיסא עדיק, דהגם שכבר יודע בעצמו את הענין זהו רק שיודע כללו' הענין ואינו בתפיסא ממש בכלי מוחו כי מה שמאיר אצלו בכח החכמה העיקר הוא האור של השכל ההוא ולא בחי' השכלי ממש, ומשו"ז אינו יכול לתופסה עדיין בדבר מה כמו להלבישו באותיות שעי"ז הוא תופס בהדבר ההוא כו', והיינו מפני שעיקר הגילוי הוא

האור ולא השכלי והאור א"א להיות נתפס באותיות כו', ואח"כ בא נקודת ההשכלה לידי השגה והבנה והיינו דוקא כאשר מתעלם האור ונרגש אז בחי' השכלי ה"ה בא אז לידי השגה לפרט הפרטי' שבהנקודה ושיהי' כל ענין מושג בעצמו וכמו"כ השגת הענין בכללו בבחי' השגה ממש בתפיסה בכלי מוחו כו', והרי אנו רואין בחוש דכאשר באה לידי השגה מתעלם בה האור יותר ונרגש בה השכלי יותר אבל האור מתעלם כל מה שבא יותר לידי השגה כו' וכמו"כ הוא באור התענוג שמאיר בשכל הנה נקודת ההשכלה בבחי' ברק המבריק מאיר בו גילוי העונג יותר וכמו צהבו פניו של ר"א שמצא תוספתא חדתא והעונג הוא מעצם הענין, משא"כ כשבא לידי השגה אין התענוג בזה כ"כ, והגם דהתגלות עתיק הוא בבינה היינו שבבינה בא במורגש יותר אבל עיקר גילוי התענוג הוא בחכמה כו', ובחכמה עיקר העונג הוא בעצם האור שמאיר ובבינה התענוג הוא על השכלי לבד כו', ונמצא דגילוי אור הנפש בכלל וכן גילוי העונג בפרט הוא אינו בשוה בכל הכחות ובכח החכמה הוא יותר מבכח הבינה כו', וגם העונג שבחכמה בבחי' ברק המבריק הוא רק בעת שנופל לו ההמצאה וכשנתיישן מעט נפסק העונג שבה כו', וכ"ש העונג שבההשגה שנפסק במעט זמן כו', ומכ"ז מובן שהעונג שנמשך בהכחות הוא רק הארת העונג לבד כו', וכמו"כ הוא בעבודה דכשמתבונן באיזה התבוננות באלקות בגדלות אוא"ס ב"ה ומתפעל באהוי"ר בהתגלות הלב או שהאהוי"ר מכוסי' עדיין בההתבוננות ומתענג על האלקו' שמשיג ה"ז רק הארה בלבד מאוא"ס ב"ה וכידוע דכל השגה היא בריחוק מן העצם דוקא דעצמיות אוא"ס לית מחתב"כ ומה שמאיר בההשגה ה"ז רק בחי' הארה לבד כו' ואפי' בבחי' ראי' דחכמה אינו מאיר בחי' העצמות דאור א"ס, והראי' שהרי משה שהי' בחי' מ"ה דחכמה וכמ"ש ונחנו מה כו' וכתיב והאיש משה עניו מאד כו' שהי' בבחי' ביטול עצמי דחכמה כו' ומ"מ ביקש הראני נא את כבודך והשיבו לו לא תוכל לראות כו' וראית את אחורי ופני לא יראו כו' דמה שמתגלה בבחי' ראי' דחכמה אינו בחי' העצמות כמו שהוא כו', ומכ"ז יובן למעלה דבחי' הארת אא"ס שמאיר בע"ס דאצי' הוא רק הארה בעלמא והגם דאי' בע"ח דבחכמה מאיר אוא"ס בקירוב מקום היינו שמאיר שם האוא"ס בגילוי יותר מכמו בבינה אבל מ"מ אינו בבחי' העצמיות כו' דמשו"ז יש חילוקים בין הגילוי שבחכמה להגילוי שבבינה דכאשר מאיר בחי' העצמות דאור א"ס ה"ה בכולם בשוה וכמשנת"ל במשל בנפש כו' וכמו"כ הוא למעלה וכמו לעתיד שיהי' גילוי עצמות יהי' בכל ההשתל' בשוה כו' וזהו לכל תכלה היינו בחי' העונג שבכללו' מע"ב דמקור העולמות הוא מבחי' חכמה דכולם בחכמה עשית שהיא ראשית ההשתל' וכמש"כ בזהר בענין ויאמר אלקים נעשה אדם דבכל עובדוי דבראשית אבא אמר לאימא כו', לכ"ז ראיתי קץ שהכל הוא בבחי' מדה וגבול מפני שהוא רק בחי' הארה לבד מהעונג העליון שמתלבש בבחי' ההשתל' כו', וגם כללו' בחי' הרצון דמע"ב הוא בחי' חיצוני' הרצון לבד, וכידוע דכל ענין הרצון דברה"ע הוא רק בשביל התומ"צ וכמא' בראשית בשביל ישראל שנקראים ראשית ובשביל התורה כו', שזהו עיקר בחי' פנימיות הכוונה והרצון דמע"ב הוא חיצוני' כו', וממילא מובן דבחי' העונג שבהרצון דמע"ב הוא רק הארה בעלמא כו' משא"כ הרצון דתומ"צ הוא בחי' פנימיות ועצמות הרצון ומלובש בזה בחי' עצמות

תענוג העליון כו', וזהו לכל תכלה ראיתי קץ דלכל בחי' כליון ועונג והיינו בחי' העונג האלקי שבנשמות הן בחי' תענוג הנשמות שבג"ע בריבוי העליות ממדרי' למדרי' כמשנת"ל והן תענוג הנשמה בעבודה למטה בהשגה והתבוננות באלקות ובבחי' ראי' דחכמה כו' וכמו"כ בחי' גילוי התענוג שמאיר בסדר השתל' כו' הכל הוא בבחי' מדה וגבול לפי שהוא בחי' הארת העונג לבד כו' אבל רחבה מצותך מאד דבחי' העונג שברצון דמצות הוא בחי' פנימי' ועצמות העונג שלמעלה מעלה מבחי' העונג והרצון דסדר השתל' כו' והעיקר הוא במצות מעשיות דוקא דסוף מעשה דוקא עלה במח' תחלה כו' דזהו דוקא בחי' פנימי' הכוונה בבחי' פנימי' עצמותו ית' שיהי' קיום המצות במעשה ובזה דוקא נמשך בחי' עצמות התענוג וכמא' נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני דבחי' התענוג העצמי שז"ע נח"ר לפני הוא דוקא כאשר נעשה רצוני בפו"מ כו', ולכן לעתיד דאז יתגלה אמיתית ההמשכה שנעשה עתה ע"י עבודה דנש"י בקיום התומ"צ יהי' הגילוי למטה דוקא כו' דבאמת בחי' מעשה המצוה עכשיו נעשה כלי לאלקות וההתגלות מזה יהי' לעתיד דבחי' עצמות אוא"ס יתגלה למטה דוקא והיינו שיתגלה בחי' עצמות התענוג הפשוט המלובש במעהמ"צ כו' ובזה יובן מה שמקיימי המצות נק' עושין רצונו ש"מ דלכאורה א"מ מהו"ע עושין רצונו ש"מ והלא כבר הי' המשכת רצה"ע בבריאת והתהוות העולמות גם קודם מ"ת כו' וכמ"ש בראשית ברא ות"א בקדמין ברא דהיינו בחי' הכתר וידוע דכתר הוא בחי' רצון וכמ"ש כצנה רצון תעטרנו כו' וכתיב כי אמרתי עולם חסד יבנה דהיינו אמירה ברצון כמ"ש במ"א וכן ברוך שאמר והי' העולם כו' ובזהר א' כד סליק ברעותי' למברי עלמא כו' ובריש הורמניתא כו' ובע"ח כשעלה ברצונו הפשוט כו' הרי שכבר הי' המשכת הרצון בעת בריה"ע א"כ מהו"ע שישראל הן עושין רצונו ש"מ ע"י קיום המצות כו', וגם יפלא לפי"ז מה שעל המצות אומר לשם יחוד קוב"ה ושכינתי' ונת"ל שזהו בחי' יחוד סוכ"ע בממכ"ע הנעשה ע"י המצות כו' ומאחר שכבר הי' המשכת הרצון בבריה"ע ורצון הוא בחי' סובב כידוע וא"כ הרי כבר הי' היחוד דקוב"ה ושכינתי' בעת בריה"ע (וזהו אבא אמר לאימא וכן בבחי' ז"א ומלכות דכ"ז הוא בחי' יחוד קוב"ה ושכינתי' וכידוע דההתהוות בפועל הי' ע"י בחי' ממלא כ"ע אבל הוא בכח הסובב דוקא המכה ונותן כח בהאו"פ כו' וכמ"ש במ"א) וא"כ מהו"ע יחוד קוב"ה ושכינתי' שנעשה ע"י המצות דוקא כו' אך הענין הוא דהנה באמת בחי' הרצון דבריה"ע צריכים ג"כ להמשיך עתה ע"י אתעדל"ת וכמ"ש בע"ח דמתחלה הי' מצד כי חפץ חסד ואח"כ באתעדל"ת תלי' מלתא כי עצמות אוא"ס הוא למעלה מכל ספי' ומדה וכמא' אנת הוא חד ולא בחושבן י"ס כלל כו' חכים ולא בחכמה ידיעא כו' (וכמ"ש במ"א שאנו קוראים אותו ית' חכם הוא רק להפשיט ממנו ית' ענין העדר החכמה כו' אבל לא שהוא חכם בבחי' חכמה ממש הנק' חכמה ידיעא כו') עד ולאו מכל אינון מדו' כלל כו' וכמו שהוא מושלל ומובדל בערך מבחי' חו"ב ומדו' כמו"כ הוא מושלל ג"כ מבחי' הרצון כו' שגם הרצון מה שסליק ברעותי' למברי כו' הוא ג"כ בא ע"י הצמצום דרצון אותיות צנור כו' והוא בא בבחי' התחדשות ממש לגבי אוא"ס כו' וכמו שאנו אומרים המחדש בטובו בכ"י תמיד כו' דבחי' המשכת הרצון בכל עת ובכל רגע להוות ולהחיות העולמות הוא בבחי' התחדשות משום דלגבי עצמות אוא"ס ה"ז בחי'

התחדשות ממש לפי שאין ערוך כלל כו' וכמ"ש מזה בד"ה וכל העם רואים, רס"ה, ולזאת צריכים להמשיך תמיד בחי' הרצון מחדש שיצמצם א"ע כבי' וירצה בבריאת והתהוות העולמות כו' וכמו בר"ה שממשיכים מחדש הרצון להתהוות העולמות כו' שזהו"ע הרצון למלוכה בכלל דאין מלך בלא עם כו' משום דבר"ה חוזר כל דבר לקדמותו כו' ובחי' עצמות אוא"ס מושלל לגמרי מבחי' רצון כו', לזאת צריכים להמשיך אז שיהי' רצון למלוכה ושיהי' התהוות העולמות כו' והיינו ע"י הקבעומ"ש בר"ה בבחי' הנחת כל עצמותו כו' וע"י יו"ד פסוקי מלכיות כו' וזהו זכרון ליום ראשון שהי' מצד כי חפץ חסד כו' וממשיכים בחי' הרצון הזה מחדש בר"ה כו', וכן בכל השנה דהמחדש בטובו כו' צריכים להמשיך בחי' הרצון כו' והיינו ע"י תומ"צ וכמא' תנאי התנה הקב"ה במע"ב כו', וכמ"ש אלה תולדות כו' בזכו' אלה שמות כו', ובזכות אלה המצות כו', ולכן דוקא ת"ח העוסקים בתורה נקראים בנאים שעוסקים בבנינו ש"ע כו' דע"פ פשוט הוא לפי שע"י עסק תורתם ממשיכים בחי' הרצון דבריה"ע שעי"ז מקיימי' את העולם וזהו פי' הפשוט שמקיימים את העולם שנברא בע"מ כו', ובמ"א מבואר דהמשכת החיות לקיום העולם מה שמחדש בטובו כו', הוא ע"י מו"מ באמונה דהנה התהוות העולם נק' מלאכה ולכן מלאכה בגימ' אל אדני, והיינו לפי ששם אל אד' הוא שם דעשיה והו"ע מלאכה מע"ב המחדש בטובו כו' מע"ב וממשיכים בחי' התחדשות זאת ע"י מו"מ באמונה שנק' ג"כ מלאכה וכמ"ש גבי יונה מה מלאכתך ופי' המפרשים ששאלו לו אם עסקת באמונה כו' והיינו כשעושה מלאכתו באמונה שאין בה ח"ו שום נדנוד עבירה דהיינו גזל וגניבה וכן בעסק מו"מ כו' עי"ז ממשיך שיומשך אוא"ס ג"כ בבחי' מלאכה כו', וי"ל ע"פ מ"ש במ"א שיש ב' מיני מלאכה והן ב' מיני עבד הא' שעבודתו היא עבודה גרוע וכמו חטיבת עצים וכה"ג שא"ז מכבוד האדון לעשות בעצמו שיחטוב עצים בעצמו או לערוך שולחן וכדומה כו' וכשהעבד עושה אותם הוא עובד ומשמש בדבר שהאדון בעצמו לא הי' יורד מגדולתו כלל לעשותם וזהו נק' עבד עני שנהנה מיגיע כפו וטורח עבודתו שהמלאכה גרוע היא והיא מערכו ומהותו ומקבל שכר עבודתו בעתים הטובים כו', ועבד הב' הוא שעובד במלאכות דקים ושכליים שהאדון בעצמו הי' עושה כמו הפרנסה במו"מ או נוקב מרגליות ואבנים טובות וכדומה שהמלאכות נכבדו' שהאדון יתעשר מהם וכשהעבד עושה אותם הנה זה נקרא עבדו פי' משלים העבודה שהי' האדון בעצמו עובד והוא נעשה במקומו כו', והדוגמא מזה יובן בעבודה דהנה בריאת והתהוות העולמות הוא מבחי' דבור העליון דמל' דאצילות וכמ"ש ויאמר אלקים כו', בע"מ נבה"ע כו' והו"ע מה שדיבורו של הקב"ה חשיב מעשה כו' שזהו כמשל עבודה הגרועה כחטיבת עצים כו' דלאו אורחי' דמלכא לאשתעי במילין דהדיוטא כו' והוא בחי' ירידה ושפלות גדולה כו' וכמארז"ל במקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו כו' וצריכים לזה עבד עני שיבא בשכר לעבוד עבודה זו (ומ"מ צ"ל כמארז"ל אל תהי' כעבדים המשמשין את הרב ע"מ לקבל פרס כו' והיינו שלא תהי' העבודה בשביל לקבל פרס כו' אלא הכוונה בזה י"ל דכללות העבודה הזאת היא עבודה שעובדים רק בשביל קבלת פרס ולא עבודה שכלית כו', דבעבודה שכלית הרי אין העבודה משום הפרס כ"א מצד העבודה מצ"ע והראי' שהרי גם האדון עצמו עובד עבודה זו כו' אבל עבודה

זו ע"ה שהוא אינו עובד בשביל הפרס אמנם כללו' ענינה הוא בשביל פרס ושכר לבד כו', והיינו שאין העבודה ענין עקרי מצ"ע ואם הי' אפשר להיות בלעדה א"ז ענין מצ"ע אלא שהיא מוכרחת בשביל הקבלת פרס כו') וכמ"ש בזהר פ' פנחס דרכ"ג ע"א בענין ג' מיני עבד שבתפלה לדוד שע"ז נא' הושע עבדך כו' כי עני ואביון אני כו' מתחלה כעני העומד בפתח ואח"כ מקבל פרס כו' שע"י השפלות שמשפיל א"ע בתפלה שמתחנן כו' ה"ה פועל למעלה שיהי' ג"כ בחי' הירידה והשפלות כבי' להוות ולהחיות העולמות כו' וכמו בקבלת עומ"ש שהוא בבחי' עול בהכרח ממש שאינו רוצה כלל רק מכריח א"ע בהכרח דוקא והיינו במי שהאלקות מוסתר ונעלם בנפשו מאד ואינו מתפעל משום ענין אלקי כלל, והתיקון לזה הוא ענין קב"ע בהכרח דוקא וזהו מועיל גם למקיפי' דקליפה ר"ל צריך להכריח א"ע בכל דבר לעשות היפוך רצונו דוקא ואף שאינו מרגיש בזה שום דבר ומ"מ יעשה בדרך קב"ע כו' וזהו עבד עני ואביון שאין לו שום רצון מצ"ע רק הושע עבדך אתה אלקי כו' ועבודה זאת מצ"ע אינה עבודה נעלית ועיקרית רק שמוכרחת כו', והעבד הב' הוא שעושה מלאכות נכבדות שהאדון עצמו הי' עושה והוא במקומו וכמו בנקיבת מרגליות ואב"ט כו', והיינו להמשיך בחי' גילוי אלקות בעולמות ע"י התומ"צ כו' והו"ע העושר שא"ז רק מה שמוכרח לבד לחיות וקיום העולמו' כ"א בחי' העושר להמשיך גילוי אלקות בעולמות כו'. והענין הוא כמ"ש נאוו לחייך בתורים צוארך בחרוזים דפי' צוארך בחרוזים הוא בחי' אב"ט ומרגליות מופרדים וקבועים ותלוים בחוט שהחוט נכנס בהם ומחברם שלא יתפרדו וכך הוא עד"מ הקל קול יעקב שהוא קול התורה אשר יסודתה בהררי קדש בחי' ח"ע דאצילות ונתלבשה בעניני' הגשמיים בשית סדרי משנה זרעים ומועד כו', דלכך נק' אורחות הוי' וכמו האורח והשביל שבו הולך האדם ממקום למקום רחוק מאד הימנו כך התורה הוא הלכות החכמה תוך כל השתל' העולמות עד עוה"ז כו' וזהו הנק' קול יעקב יו"ד עקב שהוא בחי' חוט המבריח מן הקצה אל הקצה דהיינו אפי' בקצה האחרון שהוא רחוק מקצה הראשון לגמרי דהיינו בחי' עלמא דפרודא נמשך קול והמשכה עליונה מלמעלה שיתחברו ויתייחדו גם הם ליחודו ית' כו' וכן הוא במצות שנק' אורחות ה' שע"י נמשך אוא"ס ומתלבש בהדברים הגשמיים ומחברם לאוא"ס ב"ה (ועמ"ש בתו"א ד"ה מי כהוי' אלקינו המגביהי כו') ולמע' היינו המשכת בחי' הקו שנק' חוטא יקירא.קדישא כו' שמאיר ומתלבש בחכמה דאצילות ובעולם האצילות בכלל שיאיר גילוי הקו גם בעולמות בי"ע כו' וזהו בחי' החוט המחבר כו' אמנם ענין נקיבת האב"ט הוא שצריך לעשות מקום חלל וכמ"ש ולבי חלל בקרבי להיות כלי ריקן מחזיק המשכת אוא"ס ב"ה שאין אוא"ס שורה ומתגלה אלא במי שבטל אליו במציאות לגמרי בבחי' אין ממש שלא להיות תופס מקום כלל ליש ודבר וכדי להיות ביטול זה הוא ע"י בחי' קול יעקב שהקול מעורר הכוונה כו' והו"ע כוונת הנפש לצאת מנרתיקה ולהשתפך אל חיק אביה בבחי' ביטול במציאות ולהתכלל במקור החיים מקור התענוגים אוא"ס ב"ה כו', וזהו מה שהמשכת החיות הוא ע"י מלאכה דמו"מ באמונה היינו כמו עבד פשוט העובד עבודתו בשביל קבלת פרס דהיינו החיות המוכרח אל העולמות כו' אמנם ע"י תומ"צ הוא שממשיכים גילוי אלקות בעולם כו', ובדקות יותר יובן ההפרש בין ב' מיני מלאכה ועבודה הנ"ל דעבודה

פשוטה כמו חטיבת עצים כו' וכמו מו"מ באמונה הנ"ל הו"ע עבודת הבירורים למטה לאסוף ולקבץ את הניצוצות הנפרדים בבחי' עלמא דפרודא כו' דז"ע ואספת דגנך כו' וכמ"ש במ"א והיינו ע"י העסק במו"מ שעוסק בענינים גשמיים וכאשר הוא באמונה שלא יש בזה שום נדנוד איסור ומתנהג באמיתות בעסקו ה"ה מברר עי"ז הניצוצות המפוזרים ומפורדים בהם כו' ובפרט כשהעסק הוא בכוונה לש"ש בכדי שירויח ויוכל ליתן צדקה ולעסוק בתורה כו', וכמו"כ כאשר העסק אינו מונע אותו מתורה ותפלה דהיינו שאינו מוטרד ומשוקע כ"כ בהעסק כו' ע"י כ"ז ה"ה מברר בירורים ומעלה הניצוצות שבהדברים הגשמיים כו' ובכלל זה הוא ג"כ האכילה שלש"ש שאוכל דברים גשמיים וכאשר מברך עליו תחלה וסוף ועצם האכילה היא לש"ש לא למלאות תאוות נפשו כ"א שיוכל ללמוד ולהתפלל בכח האכילה ההיא כו' ובפרט כשהכוונה בהאכילה היא שיקבל חיותו מהמוצא פי ה' שהוא הניצוץ שבהמאכל כו', הרי מברר עי"ז הניצוצות שנפלו בהדברים הגשמיים ומעלה אותם למע' כו' אמנם ידוע דעלי' זאת הוא רק בעולמות בי"ע אבל אינו עולה עדיין להכלל בבחי' אלקות דאצי' כו' ובכדי שיעלה באצי' הוא ע"י בחי' ביטול במציאות דוקא כו' וכידוע ההפרש בין יוסף לכל השבטים דכל השבטים הי' עבודתם לברר בירורים בבי"ע והו"ע בחי' ביטול דב"ן ביטול היש לבד כו' ועי"ז ממשיכים הארת אצי' בבריאה בהיכל קד"ק כו' וכמ"ש במ"א אבל יוסף הי' בחי' ביטול דמ"ה ביטול במציאות ממש ועי"ז העלה כל הניצוצות שיתכללו בבחי' אצילות ממש כו' ועי"ז נמשך גילוי אצילות ממש בבי"ע כו' וע"י העבודה בתפלה בבחי' רעו"ד (וכמ"כ ע"י התורה בדרך מלמעלמ"ט כו' וכמ"ש במ"א) וע"י תומ"צ נמשך האור והגילוי מלמעלמ"ט כו' חהו"ע שמקיימים את העולם שממשיכים בחי' גילוי אלקות היינו בחי' גילוי הקו שמאיר בחכמה דאצילות כו'. ועוי"ל דענין עושין רצוש"מ היינו שממשיכים שיאיר הרצון בגילוי בעולם, דהנה הגם שיש המשכת הרצון בעולם דהרי סליק ברעותי' כו' מ"מ הרי אין הרצון מאיר בגילוי דמה שנמשך בגילוי הן הגילוים דסדר השתל' אבל הרצון עצמו אינו מאיר בגילוי וע"י עבודה ממשיכים שיהי' גילוי הרצון ממש בעולם כו'.

וזהו"ע סוכה שהוא גילוי בחי' המקיף שז"ע צל וסכך הסוכה כו', דהנה בר"ה ממשיכים הרצון על עולמות דז"ע הרצון למלוכה שממשיכים בר"ה ואין מלך בלא עם וממילא נמשך הרצון על העולמות והגילוי הוא בסוכות וכמ"ש תקעו בחדש שופר בכסא ליום חגינו דבר"ה ויוהכ"פ הוא עדיין מכוסה ונעלם דהגם דביוהכ"פ נמשך האור אבל ההמשכה הוא למע' עדיין ואינו נמשך למטה, והגילוי למטה הוא בסוכות שז"ע ליום חגינו כו' אמנם הגילוי הוא בבחי' מקיף ובכדי שיאיר בבחי' פנימי' זהו ע"י הלולב, דהנה הלולב הוא המשכת הדעת בנוק' דז"א העומדת בחזה דז"א והיינו בבחי' כתר מל' שכנגד חזה דז"א כו' והוא המשכת בחי' או"פ כו' ולכן צ"ל נטילת לולב בסוכה והיינו שהאו"מ נמשך בבחי' פנימי' כו', ולכן ביו"ט הראשון של חג שחל בשבת אין לולב דוחה שבת דהנה ידוע דבשבת נמשכים המקיפים בפנימיות וזהו הטעם שאין תפילין בשבת להיות כי התפילין הן בחי' מקיפי' לד' מוחין ולכן בולטין ע"ג הראש ובשבת המקיף מאיר בבחי' פנימי' ולכן א"צ אז נטילת לולב כי בלא"ה מאיר המקיף בפנימי' כו'

ובזמן ביהמ"ק היו נוטלין כי יש כמה מדרי' במקיפי' ובשבת שהמקיף מאיר בפנימי' נמשך בחי' מקיף פנימי ועליון יותר ולזאת הי' נטילת לולב גם בשבת בכדי להמשיך בחי' המקיף כו', אך זהו דוקא בזה"ב שהי' בכח להמשיך בחי' מקיף העליון ג"כ לכן הי' לולב דוחה שבת בכ"מ (וע' בלקו"ת ד"ה יו"ט של ר"ה הטעם מה שדחה גם בגבולין) (ודוקא ביו"ט ראשון להיות שאז עיקר הגילוי כו') אבל עכשיו אינו דוחה כי בזה"ג א"א להמשיך בחי' המקיף עליון שיאיר בגילוי דבחי' זו אינו נמשך עתה בפנימי' ע"י לולב ג"כ ומה שאפשר עתה להמשיך ע"י הלולב נמשך בשבת בלא"ה ולכן עכשיו אין לולב דוחה שבת גם ביו"ט ראשון כו'.

בס"ד, שמע"צ, רס"ו

ביום השמיני עצרת תהי' לכם. ואיתא במד"ר משל למלך שעשה סעודה ז' ימים וזימן כל בנ"א שבמדינה לאחר שעברו ז' ימי המשתה אמר לאוהבו כבר יצאנו ידינו מבני המדינה בא ונגלגל אני ואתה במה שתמצא, כך אמר הקב"ה לישראל ביום השמע"צ תהי' לכם באו ונגלגל במה שתמצאו פר א' איל א' כו'. והיינו דבכל ימי החג הקריבו ע' פרים נגד ע' אומות אבל בשמע"צ פר אחד כו' לישראל לבד. וצ"ל מהו"ע ההקרבה דע' פרים נגד כו', דזהו השפעה להם, וצ"ל מהו ענינם ולמה בסוכות דוקא הקריבו ע' פרים, וגם צ"ל דלפי משמעות המדרש דבשמע"צ ההשפעה לנש"י ג"כ מאותה המדרי' עצמה שהי' ההמשכה להע' שרים, שהרי אומר בא ונגלגל במה שתמצא משמע מזה הנמשל דמאותה המדרי' עצמה נמשך ההשפעה לנש"י ואז"מ דהלא ודאי ההשפעה לנש"י הוא ממדרי' גבוה ונעלית הרבה כו'. ולהבין כ"ז צ"ל משנת"ל בענין עושין רצוש"מ דע"י עבודה דתומ"צ ממשיכים שיהי' גילוי אלקות בעולמות והיינו בחי' גילוי הקו שמאיר בחכמה דאצילות יאיר בגילוי בבי"ע ג"כ וגם בחי' הרצון עצמו יאיר בגילוי בעולם כו'.

אך הנה כ"ז הוא גילוי בחי' האורות והגילויים דסדר השתל' וא"ז גילוי בחי' או"ח עדיין אמנם באמת הכוונה בענין עושין רצוש"מ שע"י המצות ממשיכים בחי' פנימיות ועצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' גילוי הקו ולמעלה מבחי' הרצון שבבריאת והתהוות העולמות כו', והענין הוא דהנה ידוע שברצון יש ב' מדרי' בחי' פנימי' הרצון ובחי' חיצוניות הרצון ולמע' הוא בחי' פנימי' וחיצוניות שבכתר וכמ"ש הת"ז אוא"ס מלגאו כתרא עילאה מלבר כו', דבחי' הכתר הוא בחי' החיצוניו' ואוא"ס מלגאו הוא בחי' פנימי' הכתר כו', וביאור הענין יובן עד"מ כמו בהאדם שיש בו ג"כ פנימי' הרצון וחיצוני' הרצון אשר חיצוני' הרצון הוא מה שבא בהתגלות אבל פנימי' הרצון הוא בהעלם שאינו מתגלה כלל אבל הוא תכלית הכוונה, וכמו עד"מ בעסק מו"מ הרי מה שבהתגלות הוא מה

שעוסק בעסקו שמכניס שכלו ומחשבתו בזה ונוסע בנסיעות וכה"ג ובאמת א"ז תכלית חפצו ורצונו כלל כ"א בחיצוני' לבד אבל מה שהוא תכלית חפצו ורצונו הוא הריוח ומשו"ז רצונו בהעסק מו"מ כו', ותכלית פנימי' כוונתו אינו ניכר ונגלה כלל כ"א הוא בהעלם ומה שבא בהתגלות הוא העסק שמתעסק שא"ז פנימי' כוונתו ורצונו כו', וכמו"כ יובן עד"מ כשרוצה אדם לבנות בנין ולדור בו הרי יש בזה התגלות הרצון שרוצה בבנין הבית כי צריך לדירה וכלים לשכון שם כמו שצריך ללבוש ומזון כו', אבל מ"מ א"ז כל בחי' פנימי' ועצמות שלו ממש, כי זהו רק מה שרוצה מצד הטעם שצריך לו דירה דכשם שצריך להלביש א"ע בלבוש כמו"כ צריך לדור בדירה לפי כבודו כו' וא"ז עיקר עצמיות שלו רק בחי' הפנימי' והעצמי' הוא מה שמתענג בכל עצמותו ממש בפנימי' והעלם נפשו בהיכל ודירה זו ואין לו שום טעם כלל ע"ז למה ה"ה מתענג כ"כ בהדירה אלא שהוא תענוג עצמי ופשוט, וכן בעצם פנימי' הרצון מה שהוא רוצה בעצם נפשו בבית ודירה וכידוע דענין הרצון באיזה בית הוא נמצא בהעלם הנפש בפנימי' ממש, הנה מה שהוא רוצה בפנימי' נפשו באיזה בית לעצמו אין בזה טעם ושכל כלל דאח"כ כאשר בא לידי חיצוני' הרצון יש בזה טעם מפני שצריך לו דירה וטוב לו שיהי' לו דירת עצמו וכה"ג דכ"ז הוא רק בחיצוניות הרצון אבל מה שהוא רוצה בפנימי' נפשו בהבית אינו משום הטעמים והענינים שכליי' והראיה שגם אם השכל והטעם ינגד לזה ואז יחלש ממילא הרצון הבא בהתגלות הנה פנימי' הרצון לא יחלש כלל עי"ז וירצה גם אז בהבית בפנימי' נפשו בלי שום חילוק כלל כי פנימי' רצונו אינו מצד הטעם כ"א מצד העצם כו', וזהו עיקר ההפרש בין פנימי' הרצון לחיצוני' הרצון דחיצוני' הרצון הוא הרצון שמורכב בדבר מה כמו בשכל וטעם גלוי לרצון זה שמחמתו רוצה בו, והגם שההתחלה היא ג"כ מהרצון לא מהשכל אמנם הרצון בא ומתלבש בשכל וטעם גלוי להרצון כו' או שמורכב במדות כמו אהבה וחסד והתפארות וניצוח וכה"ג, אבל פנימי' הרצון הוא שאינו מורכב בשום דבר כלל כ"א הוא מצד העצם לבד כו', ולכן פנימי' רצונו א"א לו לפרש ולגלות בחכמה ושכל ונקרא רצון כמוס ונעלם א' רצון פשוט דגם כאשר מתגלה הוא מתגלה כמו שהוא בהעלמו ופשיטותו כו', ולא כמו חיצוני' הרצון שיכול לפרש ולבאר רצונו ע"פ השכל והטעם אבל פנימיות רצונו אינו יכול לפרש כו', ולכן בבחי' פנימית הרצון דוקא הוא בבחי' בל"ג, דחיצוני' הרצון מאחר שהוא בא בבחי' גילוי אור בדבר מה הרי הדבר ההוא מגביל אותו כמו השכל והטעם כו', אבל פנימי' הרצון אינו בא בבחי' גילוי אור כי אינו מורכב בשכל וטעם וממילא הוא בבחי' בל"ג כו', וכך יובן למעלה בבחי' כתר עליון שיש בו בחי' פנימי' וחיצוני' דבחי' חיצוני' הרצון הוא מה שנמשך בחי' רצון בגילוי כמא' כד סליק ברעותי' שזהו רצון גלוי כו', ובא במורכב בבחי' חו"ב ומדות דאצילות כמו שכל וטעם לרצון באדם למטה כו' וכמ"ש בראשית ברא בחוכמתא כו', והלא התהוות העולמות הי' מבחי' הרצון אלא שבא במורכב בחו"ב כו', או מצד שחפץ חסד הוא מפני שטבע הטוב להטיב שזהו בחי' רצון גלוי שמורכב באיזה דבר שיש סיבה וטעם אל הרצון כו' (דקודם שנתגלה יש טעם כמוס אליו או סיבה הגורמת כמו מצד טבע הטוב כו', ולאחר שמתגלה בא ומתלבש בבחי' החכמה להיות טעם ושכל אל הרצון

כו׳) וזהו בחי׳ חיצוני׳ הכתר שנקרא ראש לאצי׳ שאין בזה בחי׳ פנימי׳ ועצמיות כ"כ כו׳, וכמו כי אמרתי עולם חסד יבנה שעלה ברצון להיות בנין העולמות בחסד בחי׳ כי חפץ חסד כו׳ שהוא בחי׳ חיצוני׳ הרצון הנגלה בשכל וטעם ומדות כו׳, דגם מה שנאצל עשר ספירות באורות וכלים והיכלות כמאמר אפיקת עשר תיקונין כו׳ לאנהגא בהון עלמין בחסד ודין כו׳ זהו כמו הרצון בדירה וכלים נאים כנ"ל שאין כ"ז עיקר פנימיות ועצמיות הרצון הפשוט והתענוג הפשוט שאין כל עצמו מלובש בזה כו׳, אך בחי׳ פנימיות הכתר שנחשב מבחי׳ א"ס וכמא׳ א׳א"ס מלגאו כ"ע מלבר זהו בחי׳ פנימיות הרצון דבחי׳ פנימיות ועצמיות אוא"ס ב"ה שהוא הרצון בבחי׳ ההעלם והסתימות שנק׳ סדכ"ס ועילאה על כל עילאין דלית מחשבה תפ"כ דהיינו שאינו נתפס ונגלה כלל בחכמה ומדות כו׳ כי אינו מורכב בדבר זולתו דהיינו שאין שום סיבה ולא שום טעם כלל אל הרצון רק הוא בחי׳ רצון פשוט ועצמי ממש שמצד עצם עצמותו ית׳ שלמע׳ מע׳ לגמרי מבחי׳ החכמה והטעם וע"כ הוא בבחי׳ העלם עצמותו שכל עצמותו בזה כבי׳ שאינו בגדר גילוי בבחי׳ חכמה כו׳, וזהו שרש המצות למטה שנק׳ פנימיות רצה"ע ממש שהוא בבחי׳ פנימי׳ הכתר אשר לא יוכל לבוא בגילוי בחכמה וטעם כלל גם לא בבחי׳ ח"ס שנק׳ טעם כמוס לרצון כו׳ דאע"פ שמבואר במ"א בענין טעם כמוס לרצון שהוא בחי׳ פנימי׳ הרצון דהיינו רצון הנעלם בח"ס שנק׳ טעם כמוס שלא יוכל לבוא בגילוי השכל וטעם וכענין שתוק כך עלה במחשבה לפני שענינו הוא שא"א לגלות בשכל וטעם למה ירצה כך כי זה הרצון נגד השכל והטעם שא׳ וכי זו תורה כו׳, אלא הוא רצון פשוט ונעלם שלמעלה מהשכל כו׳, אבל טעם כמוס עמדי יש לרצון זה ולכך א"ל שתוק כך עלה במחשבה ואינו בבחי׳ עקשות ח"ו כו׳, הנה באמת גם בחי׳ טעם כמוס ונעלם (כשכל הנעלם מכל רעיון) נק׳ טעם לרצון עכ"פ דיהי׳ איך שיהי׳ הרי בא הרצון במורכב בטעם ושכל אלא שהוא שכל נעלם מבחי׳ חכמה גלוי׳ ומן השגה בגילוי אבל יש כאן טעם אל הרצון עכ"פ (ואפי׳ כשהרצון הוא מצד התענוג שלמעלה מהטעם דהיינו לא בחי׳ טעם שכלי אפי׳ בחי׳ שכל הנעלם כו׳, אלא מצד הטעם ועונג (בל"א מצד דעם גישמאק אין דער זאך) ג"ז אינו בחי׳ רצון פנימי ועצמי ממש מאחר שיש איזה סיבה אל הרצון שהוא בחי׳ הטעם והעונג כו׳) ואמיתית בחי׳ פנימי׳ הרצון הוא שאין טעם לרצון כלל אף לא בחי׳ טעם כמוס (וגם לא בחי׳ טעם ועונג כו׳) וזהו עיקר בחי׳ פנימי׳ ועצמות הרצון כידוע שהוא בעצם דגולגלתא שלמעלה מחכמה כו׳, וזהו עיקר שרש המצות שהן בפנימיות הכתר ממש שזהו למעלה גם מטעם כמוס לרצה"ע שבמצות כו׳, ובחי׳ ומדרי׳ זו יתגלה לע"ל שז"ע שכר מצוה מצוה דאמיתית השכר הוא מה שיתגלה עצם המצוה עצמה, דכל הגילוי׳ עכשיו בהשגת הנשמות בג"ע מה שנהנין מזיו השכינה אפי׳ בנשמות היותר גבוהות הכל הוא בבחי׳ טעם ושכל והעונג המורכב בזה אלא שהוא בבחי׳ טעם כמוס וסתום אבל מ"מ הוא בבחי׳ טעם כו׳ וה"ה רק בחי׳ זיו תורתן ועבודתן לבד שאין זה מגיע למעלת עצמות המצות עצמה כמו שהיא בבחי׳ פנימי׳ הרצון שאין טעם לרצון כלל אף לא טעם כמוס כו׳, ועצם המצוה עצמה יתגלה לעתיד והוא מה שיגלה משיח בחי׳ טעמי מצות כמו שהן מצד עצמן (וכמשי"ת בענין רצון ותענוג)

וכמ"ש בי' הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד שזה למעלה מעלה מבחי' ח"ס וכמ"ש בע"ח דמאד הוא בחי' א"ק כו', והוא למעלה גם מבחי' פנימי' התורה עכשיו שהיא בחי' ח"ס דא"א וע"י שנק' טעם כמוס לרצה"ע שבכל מצוה ומצוה וכמו מצות טו"ת שיש בהם טעם כמוס לרצה"ע שמלובש בהם שהטלית הוא בחי' מקיף הכללי והציצית הן המשכת הארה מבחי' המקיף אין ציצית אלא ל' יוצא כו' וד' פרשיות הן ד' מקיפים בד' מוחין ולכן בולטים ע"ג הראש כו' וכמ"ש במ"א וכה"ג בכל המצות יש טעם כמוס שזהו בחי' פנימי' התורה כו', עכ"ז אי"ז פנימי' רצה"ע ממש הנק' פנימי' הכתר ממש שהוא עצמות הרצון הפשוט שבמצות שאין טעם לרצון כלל אפי' לא טעם כמוס דבחי' זו ממשיכים עכשיו בעשיית המצוה בפר"מ ויתגלה לעתיד ע"י משיח כו', וזהו ענין עושין רצוש"מ שעושים וממשיכים בחי' רצה"ע ע"י המצות דהיינו בחי' פנימי' ועצמיות רצונו ית' שלמעלה מעלה מהרצון שבעולמות שהוא בחי' חיצוניות לבד וע"י המצות ממשיכים בחי' פנימי' כו', אמנם מש"א עושין רצונו של מקום מהו"ע מקום, הנה ידוע שיש פי' במקום דקאי על בחי' סוכ"ע וכמ"ש הפרדס ערך מקום שיש פי' שכ"ע נק' מקום והיינו דמקום הוא מקור וכענין ברוך כבוד הוי' ממקומו פי' משרשו ומקורו של הכבוד, ועד"ז יובן כאן ענין עושין רצונו של מקום להמשיך בחי' הרצון ממקורו ושרשו כו', אמנם רבינו ז"ל מפרש בכ"מ דמקום הוא בחי' ממכ"ע, וכן משמע הפי' בלקו"ת מהאריז"ל בפי' הנה מקום אתי וכן פי' בזהר בשלח דס"ג ע"ב ע"פ אל יצא איש ממקומו, ממקומו דא כבוד תתאה והיינו בחי' מל' שהיא מקור בחי' מקום שלמטה וכמ"ש מל' מלכות כל עולמים דמקור בחי' העולמים שהן בבחי' מקום וזמן הוא בחי' מלכות כו', וכמו בחי' מדות העליונות נקראים מקום שהן בחי' ו"ק שזהו מקום כו' ובד"כ הוא בחי' ממכ"ע דשם שייך ענין זמן ומקום כו' וכמ"ש במ"א דענין הזמן הוא בחי' קדימה ואיחור בסדר והדרגה ומקום הוא בחי' מעלה ומטה כו', וגם בחי' רצוא ושוב הוא בחי' זמן כו' וכמשי"ת דכ"ז שייך בבחי' ממכ"ע כו', ועז"א עושין רצוש"מ היינו להמשיך הרצון בבחי' מקום והו"ע המשכת גילוי בחי' אוא"ס הסוכ"ע בבחי' מקור המקום דהיינו בחי' ממכ"ע בכלל ובחי' מל' בפרט עד שיהי' גילוי אוא"ס בבחי' מקום למטה ממש כו', וזה נמשך דוקא ע"י הרצון שבמצות דלכן אומר על המצות לשם יחוד קוב"ה ושכינתי' דעיקר ענין יחוד קוב"ה ושכינתי' שיהי' גילוי בחי' סוכ"ע בממכ"ע וזהו ע"י המצות דוקא כו', והענין הוא דהנה נת"ל דבחי' חיצוני' הרצון ה"ה מורכב באיזה דבר וממילא הוא בא בבחי' גבול שהדבר המרכיב אותו הוא מגביל אותו כו' אבל בחי' פנימי' שאינו מורכב וממילא הוא בבחי' בל"ג כו' וכמר"כ יובן דבחי' חיצוני' הרצון ה"ה בבחי' גבול ולא יומשך משם להיות הגילוי בבחי' מקום כי אדרבה משם נמשך שרש בחי' מקום וזמן כו', כי אם כאשר נמשך מבחי' פנימיות הרצון דוקא נמשך הגילוי בבחי' מקום כו'. וביאור הענין יש להקדים תחלה מה שכל הגילוים העליונים נקר' בשם אור וכמו אור א"ס וכן אור החכמה אור הבינה כו' דכל הגילוים נז' בכהאריז"ל בשם אור ולא בשם שפע, והענין הוא דהגם שידוע דסדר ההשתל' ממדרי' למדרי' הוא שמדרי' התחתונה שבעליון הוא מקור וראשית התהוות התחתון כו', אין הענין בדרך

עו"ע הנז' בדברי החוקר' שהכוונה בעו"ע הוא המשכה ממהות למהות דמהות העילה בבחי' חיצוני' שלו נמשך אל העלול כו', אין הענין כן למעלה דלמע' בחי' מהות ועצמות העליון אינו נמשך אל התחתון כ"א בחי' אורו וזיוו לבד, וכמו עד"מ אור וזיו השמש שהזיו אינו מהות ועצמות השמש כלל וכמו"כ באור וחיות הנפש שא"ז מהות ועצמות הנפש כלל כ"א בחי' אורו וזיוו לבד, שהזיו הוא כערך לבוש האדם שאינו מערך האדם כלל כמו"כ בחי' הזיו אינו מערך העצם עד שנחשב כמו לבוש לבד לגבי העצם, ומ"מ אינו דומה ללבוש האדם שהוא נפרד ממנו לגמרי ואינו נמשך מגוף האדם כלל משא"כ הזיו הרי הוא מתפשט מגוף השמש ואינו נפרד ממנו כלל שבהסתר השמש יסתר אורו וזיוו עמו ובהתגלות השמש יתפשט אורו סביבו, נמצא שהזיו הוא כהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי' פי' שבבחי' מהותו הוא לבוש לבד שאינו מערך העצם אבל בשרש המשכתו ה"ה נמשך מן העצם כו' (ועמ"ש כ"ז באורך בד"ה וכל העם רואים הנ"ל). ועד"מ מבשרי אחזה יובן זה מאותיות המח' (הנה אותיות המח' הן בחי' כלים כידוע וכאן מבואר זה על ענין האורות, ובע"ח שער סדר אבי"ע פ"ג פי' דמח' הוא האור המתפשט באצי' כו', וי"ל לפי שלבוש המח' הוא לבוש המיוחד עם האור המלובש בתוכו ולכן נק' האור ג"כ בשם המח' או י"ל באופן כזה להיות דמח' הוא לבוש המיוחד שמיוחד עם העצם היינו עם האור וגם בשרש ומקור האור כו', א"כ הרי א"ז כמו ענין הכלים שאינם דבוקים במקור האור כ"א בהאור המתלבש בהם, והיינו כמו המח' הבאה באותיות ממש כו', אבל המח' היא בבחי' התאחדות עם עצם ומקור האור וכמו כל תנועה נפשיות ורצוניות בא תיכף במח' ולכן נק' המח' ג"כ רצון מפני שכל מה שעולה ברצון ה"ז בא ממילא במח' לפי שהוא מיוחד בהעצם, כו', אלא שהוא במח' שחושב את הענין ולא באותיות ממש כו', ולא כמו הדיבור שהוא לבוש הנפרד אבל מח' הוא לבוש המחובר ומיוחד ומ"מ הוא בחי' לבוש כו', ולכן ה"ז משל לענין האורות כו', ועמ"ש בזח"א דס"ה ע"א בענין בחי' מח' ובמק"מ שם דמח' הוא בחי' עתיק וע' בפרדס שער הצחצחות פ"ו, ואפשר י"ל עפמ"ש במ"א די"ל דכשם דהאורות דבי"ע הן מהכלים דאצילות וכמ"ש בע"ח דכלים דאצילות נעשים אורות בבי"ע כמו"כ האורות דאצילות הן בחי' הכלים דע"ס הגנוזות כו', וזהו דבחי' מח' הוא בחי' האור כו') דהנה אותיות המח' ה"ה נמשכים ממהות עצמות הנפש כמ"ש בכהאריז"ל דהנפש מליאה אותיות וכמ"ש במ"א וכתיב ויהי האדם לנפש חי' ות"א לרוח ממללא פי' שכח א' מכחות הנפש הוא כח הדיבור וכח המח' והכח ההוא הוא מעצמות הנפש אבל כאשר מתפשט כח המח' לחשוב נעשית מח' בצורת אותיות בבחי' גשם שאינו מערך מהות הנפש כלל שאין שם הגבלה והתחלקות ואינו בערך מהות זה כלל כמח' גשמיות ואעפי"כ שרש המשכתו כשנמשך הוא ממהות הנפש והוא ממש כמשל זיו השמש במקורו כו', ובזה יובן מה שכינו כל התהוות תחתון מהעליון בבחי' אור חיו לבד דהיינו שהעליון בבחי' מאור לגבי התחתון והתחתון כמשל אור חיו לבד של העליון שמעצמות העליון הוא נמשך בשרשו אבל הוא מהות אחר כשנתפשט ונמשך בכך (וי"ל דהכוונה הוא כשהאור מתלבש בהכלי דאז הוא בבחי' מהות נפרד ואין הכוונה בחי' פירוד ח"ו אלא שהוא כמהות אחר כו', והענין הוא כמ"ש

במ"א דבאורות יש ג' מדרי' הא' כמו שהן כלולים במאצילן שעז"נ אנת הוא חד ולא בחושבן, ובחי' הב' הוא בחי' ירידת האור מעצמותו להתלבש בכלים שע"ז א' בס"י ע"ס בלי מ"ה שעדיין הם בבחי' בלי מה בלי מהות כו' ובחי' הג' הוא כשמתלבש האור בהכלים דאז הוא בבחי' מהות חכמה וחסד כו' וכמ"ש במ"א דהכלים הם בחי' גווני האור שעושים גוון ותואר בהאור כו', ועמ"ש במ"א בד"ה צאינה וראינה תר"ס ועל בחי' הב' י"ל שהוא כמו בחי' לבוש שע"ה שאינו מהות אחר אבל הוא באין ערוך אל העצם להיותו בחי' הארה לבד דמשר"ז הוא כלבוש יחשב כו' אבל בחי' גווני האור שנעשים בהאור ע"י הכלים י"ל שזהו כמהות אחר נפרד מן העצם מפני שבהעצם אינו שייך ענין זה כלל כו', וע"ש בד"ה צו"ר הנ"ל) ואעפ"כ היו לאחדים ממש שבהסתלק המקור יסתלק הזיו כו' משא"כ בבחי' השתל' ממהות למהות כו' כמ"ש בד"ה וכל העם רואים הנ"ל, ובאופן כזה הוא בכל הפרצופים המשתלשלים זמ"ז וכמו עד"מ המדות הגם שהם בחי' מאור ומהות לגבי כח המח' הנמשך מהם, הם רק זיו והארה מתפשטת ממקורם זהו כח הבינה הנק' אם הבנים כו', וכמו"כ הוא למעלה דפרצוף ז"א הוא בחי' הארה לבד מהבינה וכן חו"ב לגבי כתר וכמו"כ הכתר לגבי עצמות אוא"ס כו' וכמו הרצון שהוא בחי' התפשטות זיו בלבד ממהות ועצמות הנפש כו', והנה בכללות ענין או"כ הנז' בע"ח בכל מדרי' ומדרי' יש בזה ג' מדרי' וכמשל כח המח' המתפשט ממהות הנפש יש בזה ג' מדרי' הא' ראשית התפשטותו מן המקור דאז עדיין הוא קצת בערך המהות ולא זאת שהוא בערך בעצם מהותו לומר שהוא מהות העצם שה"ה בחי' הארה חיו לבד, אלא הכוונה בבחי' התכללות לבד וזהו מה שאו' שהוא בערך המהות לומר שאינו בבחי' מהות נבדל לפי שאינו בבחי' גילוי אור עדיין ואינו בבחי' מציאות אור עדיין כי ראשית ההמשכה הוא שנמשך בבחי' העלם עדיין ולכן אינו נק' באמת המשכה ממש עדיין דהמשכה הוא שמאיר בגילוי וכאן הוא רק שנמשך קצת והיינו שיהי' אח"כ בחי' המשכה וגילוי אבל בהמשכה זו הוא בהעלם עדיין וממילא אינו במציאות עדיין לומר עליו שהוא כמהות אחר אדרבה הוא כלול ומתאחד במקורו עדיין כו' (וצ"ע אם זהו המדרי' הא' שנת"ל כי שם הכוונה על הע"ס הכלולים בכתר וכאן לפיה"נ הכוונה על הכתר עצמו כו'), וכאשר מתפשט יותר ונעשה בבחי' מח' דהיינו שחושב איזה ענין ה"ה בבחי' גילוי ובבחי' מציאות עד שנופל עליו לומר אז שהוא בבחי' אור וזיו ובבחי' לבוש בלבד, וזהו המדרי' הב' וכאשר המח' נגבלת בהתחלקות אותיות דהיינו שנרגשים האותיות ה"ה בחי' כלים של האור המגבילים את האור וזהו המדרי' הג', ונמצא שבבחי' אורות וכלים ענינם הוא הוא המח' עצמה מה שחושב את הענין והגבלת המח' אבל כח המח' כשנמשך מן המקור בראשית המשכתו אינו בחי' מהות לעצמו עדיין, וממילא מובן שאינו בבחי' נבדל ונפרד כלל אלא תמיד הוא נכלל בהמקור אע"פ שהוא נמשך קצת ממנו כו' וכנ"ל, ולמע' היינו בבחי' הכתר דעם היות שזהו ג"כ מה שנמשך מעצמות אוא"ס להיות בחי' כתר לאצילות כו' הנה ההמשכה היא בבחי' העלם עדיין והוא בבחי' התכללות במקורו עדיין (וכמו אור הכלול בעצמותו שגם בחי' הגילוי אור הוא כלול בעצמותו כו' וכמ"ש במ"א) דאצי' הוא בחי' גילוי אור והוא מן החכמה ולמטה

דחכ' הוא בחי' ראשית הגילוי כו' ויש בזה ב' מדרי' בחי' האור כמו שהוא מצ"ע שהוא בבחי' פשיטות עדיין כו', ובחי' התואר והתמונה שנעשה בהאור מצד הכלי כו' (וי"ל שזהו כענין בחי' שם העצם ושם התואר המבואר במ"א דשם התואר הוא בחי' פנימי' הכלי עדיך כו') וכ"ש הכלי עצמה שהיא בבחי' גבול כו', וכללות בחי' זו הוא בחי' לבוש שאינו מערך ומהות העצם כלל כו' אבל בחי' הכתר הוא למעלה מבחי' גילוי ואינו בבחי' מהות אחר והוא בבחי' התכללות במקורו כו' והנה נת"ל דכל פרצוף הוא בחי' זיו והארה לבד לגבי מקורו, וכמו בחי' ז"א דאצי' שנק' מלך עולם שהוא בחי' מקור העולמות וכמ"ש ששת ימים עשה הוי' כו' שהוא יומין עילאין שהן מדותיו ית' חו"ג כו', הן בחי' שרשיות ומקורות חיים העליונים להחיות כל בחי' נבראים עליונים ותחתונים ה"ה נק' לגבי בחי' חו"ב בחי' אור חיו לבד פי' המשכת והתפשטות אלקות בבחי' צמצום והתחלקות כו' דכל בחי' גילוי אור הוא ע"י הקדמת הצמצום דוקא וא"א להיות שום גילוי שלא ע"י הקדמת הצמצום (ולכן כללות האור שלפני הצמצום הוא בחי' אור הכלול בעצמותו עדיין כו' וכמ"ש במ"א) והאור בעצם הוא אור מצומצם כו' וגם בא בבחי' התחלקות וכנ"ל באותיות המח' כו' וכן בחי' החכמה לגבי רצון העליון שלמעלה מהחכמה אבא יונק ממזל הח' כו' והרצון מאחר שהוא שרש ומקור כל הנאצלים הוא בחי' התפשטות אור וזיו לבד מן העצמות כו', אך בזה הוא ההפרש בין בחי' הרצון לשאר ט' כחות המתפשטים ממנו שהוא נק' מקיף שאינו בבחי' או"פ וכלי כלל מפני שהוא בבחי' ראשית ההתפשטות מן מהות הנפש יותר משאר הט' וכמשל כח המח' בראשית התפשטותה אע"פ שמהותה אינו מהות המקור מ"מ ה"ה נכללת תמיד במקור ואינו בבחי' דבר בפ"ע עדיין משא"כ החכמה הוא בחי' יש ואור חיו גמור כמשל המח' עצמה כו', והנה מה שהרצון אינו בבחי' מהות דבר בפ"ע שה"ה בחי' רצון עכ"פ הענין הוא עד"מ הרצון שבנפש דעם היותו כח מהנפש מ"מ אינו מהות נבדל חוצה להנפש שהרי כל ענין הרצון הוא הטיית הנפש לאיזה דבר לרצות בו הרי כל ענינו הוא רק הטיית הנפש לרצות כו' והגם שמה שהוא רוצה הוא בכח הרצון דוקא שהרי הנפש עצמה כמו שהיא למעלה מהרצון אינו שייך לרצות כו' מ"מ הרי הנפש הוא הרוצה כו', ואינו דומה לכח החכמה והשכל שהיא מציאות לעצמה חוצה לנפש דהגם שהנפש היא המשכלת את הענין שכלי מ"מ כח השכל עצמו שמשכיל הדבר הוא (היינו בבחי' שכל גלוי שמשכיל ומתחכם ומשיג כו') ה"ה מציאות בפ"ע והראי' שהרי אחר שהשכילה הנפש את השכל ויחוק בספר או שישפיע לזולתו ה"ה נשאר גם שיסתלק הנפש מהכח השכל ויתבטל השכל מ"מ מה שכבר השכיל הרי נשאר קיים כו', א"כ הרי בהכרח לומר דכח השכל הנמשך מהנפש ע"ה שהוא בחי' זיו והארה לבד ולא ממהות למהות מ"מ כשנמשך ה"ה נעשה בבחי' מציאות דבר לעצמו כו', והיינו מפני שמתרחק בהתפשטותו ממהות הנפש ועי"ז נעשה בבחי' מציאות כו', ובפרט ע"י התלבשות בכלי המוח כו' (והגם שצריכים לחלק בין המשכת כח השכל מהנפש להמשכת השכל להזולת שהוא ממהות למהות משא"כ בכללות המשכת השכל כו', שהרי כשהנפש מסתלק יתבטל כח השכל ואינו נשאר ממנו כו', הנה באמת הוא בחי' אור חיו לבד

כו׳ (וגם י"ל שזהו לפי שהוא המשכה מאין ליש כו׳ וכמ"ש במ"א) מ"מ מובן מזה שהוא בבחי׳ מציאות אור עכ"פ כו׳) אבל בכח הרצון הרי גם אחר שרוצה כאשר מסתלק הנפש מהרצון אינו נשאר מזה מאומה והוא נצרך תמיד אל הנפש שירצה כו׳, הרי מובן מזה שהרצון אינו מהות דבר בפ"ע ומהותו רק מצד הנפש שהנפש רוצה בבחי׳ הרצון שבו כו׳, ולכן בכל פרצוף ופרצוף בחי׳ הכתר שבו אינו מערך כל השאר הספי׳ שהם בחי׳ או"פ בחי׳ אורות בכלים והיינו לפי שהם בבחי׳ מציאות דבר עכ"פ לעצמן כו׳, אבל הכתר הוא בחי׳ או"מ לפי שאינו מציאות דבר לעצמו וכל מציאותו הוא מצד העצמות וכמו בחי׳ כתר דאצי׳ שהוא בחי׳ הטיית בחי׳ העצמות דאוא"ס לרצות להאציל כבי׳ כו׳, והגם שקודם שנמשך הכתר אינו שייך ענין הרצון הזה כו׳, מ"מ גם כשנמשך אינו מהות דבר לעצמו וכמו הרצון שבנפש הרי מבלעדי הנפש אין לו קיום כלל שהוא רק הטיית העצם כו׳, כמו"כ הוא למע׳ שאינו בבחי׳ מציאות לעצמו כ"א מצד העצמות כו׳, ומשו"ז אינו בגדר התלבשות בכלים כ"א הוא בבחי׳ מקיף לבד כו׳.

ובזה יובן מה שנת"ל דהמשכת גילוי הרצון הוא ע"י תורה ומצות דוקא, והיינו להיות שהרצון הוא בחי׳ המשכת העצמות לרצות כו׳, ולזאת להמשיך גילוי בחי׳ זו הוא ע"י תומ"צ דוקא, והגילוי נמשך לנש"י דוקא, אמנם ענין הקרבת הע׳ פרים הוא שממשיכים בחי׳ גילוי המקיף על הע׳ שרים ג"כ, והיינו בכדי שיתבררו, הגם שהבירור הוא ע"י האו"פ והו"ע הבירור לאט לאט בעבודה בתפלה שהוא בבחי׳ מלחמה שעת צלותא כו׳ שהנה"ב עומד כנגד והנפש האלקית מתגבר עליו ע"י ההתבוננות בגדולת הוי׳ עד שהנה"ב יבין ג"כ את הטוב דאלקות ולהיות ואהבת בשני יצריך כו׳, וכן בשעת האכילה דנהמא ע"פ חרבא כו׳ שזהו ע"י כחות ואורות פנימי׳ כו׳, אמנם בכדי שיוכלו להתברר זהו ע"י המשכת המקיף דאו"מ מסמא כו׳, ובמ"א שע"י הקרבת הקרבנות נאבדו שזהו ודאי ע"י גילוי המקיף כו׳, אמנם בכדי שיתבררו צ"ל ג"כ המשכת המקיף דוקא כו׳, וזהו מה שנמשך להם ע"י נש"י דוקא וכמ"ש הללו את הוי׳ כל גוים כו׳ כי גבר עלינו חסדו דעיקר המשכת המקיף הוא לנש"י ונש"י ממשיכים את האו"מ על הע׳ שרים בכדי שיתבררו כו׳, וזהו בסוכות דוקא דאז הוא גילוי המקיף בחי׳ וימינו תחבקני כו׳ ואז הוא ההקרבה כו׳, אך בשמע"צ אז עצרת תהי׳ לכם לנש"י לבד, וההמשכה דשמע"צ הוא בחי׳ פנימיות המקיף, וזהו ביום השמיני בחי׳ פנימיות בינה שעי"ז נמשך בחי׳ פנימיות המקיף וכמ"ש במ"א, אמנם גם בחי׳ חיצוניות המקיף נמשך אז לנש"י דוקא דחיצוניות נגרר אחר הפנימיות וזהו באו ונגלגל כו׳ שגם החיצוניות נמשך לנש"י דוקא ע"ד ונפלינו כו׳, וזהו לכם דוקא וכמ"ש יהי׳ לך לבדך ואין לזרים אתך כו׳ דבחי׳ פנימיות המקיף הוא לנש"י דוקא וגם חיצוניות המקיף מאיר בבחי׳ פנימיות דוקא, וזהו עצרת תהי׳ לכם דוקא כו׳.

———●———

בס"ד, ש"פ בראשית, רס"ו

ויכולו השמים והארץ וכל צבאם. ואיתא במד"ר כתי' לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד, לכל יש סיקוסים (קץ וגבול חמן, מ"כ) שמים וארץ יש להם סיקוסים חוץ מד"א שאין לו סיקוסים ואיזה זה תורה שנאמר ארוכה מארץ כו'. וצ"ל מש"א שו"א יש להם סיקוסים והלא בעולם יש ג"כ המשכות שהן בבחי' א"ס ובבחי' בל"ג וכידוע שיש המשכת הרצון בעולמות וכמ"ש בראשית ברא ות"א בקדמין ברא כו' ורצון הוא בחי' בל"ג כו', וצ"ל דהחילוק הוא בהגילוי למטה דהרצון שבעולמות הגם שהוא בל"ג מ"מ יש סוף ותכלה להמשכתו שאינו מאיר בגילוי למטה והרצון דתו"מ אין סוף ותכלה להמשכתן ומאיר בגילוי למטה ג"כ כו', וצ"ל מאחר שהרצון הוא בל"ג מפני מה יש קץ וגבול להמשכתו שאינו מאיר בגילוי למטה כו'. ולהבין זה ילה"ק משנת"ל ההפרש בין כתר לשארי ספי' הן בחי' כתר בכללות האצילות והן בכל פרצוף בחי' הכתר שבו דהט' ספירות הן בחי' אור המאיר גילוי דהיינו בבחי' מציאות אור וכמו שמתלבש בכלי הרי נעשה בבחי' מהות אחר כו', אבל בחי' הכתר הגם שזהו ג"כ מה שנמשך אבל הוא בבחי' המשכה נעלמת בבחי' התכללות בעצמותו ואינו בבחי' גילוי אור וממילא אינו בבחי' מציאות ומכ"ש שאינו בבחי' מהות אחר כו'.

וזהו הטעם מה שהכתר דכל פרצוף הוא למעלה מבחי' הזמן לפ"ע הפרצוף ההוא דהנה ידוע דזמן הוא בבריאה והזמן דשית אלפי שנין הוא מהתחלת התהוות הבריאה לא מאצילות היינו שלא נחשב השית אלפי שנין משנאצל אצילות העליון כ"א מבריאה כי אצילות הוא למע' מהזמן ולזאת אינו נחשב הזמן מאצי' עולם האצילות מאחר שהוא למע' מהזמן כי אם מבריאה דוקא. ובזה יתורץ קושיית החוקרים למה נברא העולם בזה הזמן ולא בזמן הקודם, והיינו לפי שקודם שנבה"ע לא הי' זמן כלל וא"כ אינו שייך להקשות למה לא נברא בזמן קודם מאחר שלא הי' אז זמן כ"א בהתחלת הבריאה התחיל ענין הזמן אמנם כמו"כ יובן באצילות שיש בו ג"כ אבי"ע ובחי' אצי' שבאצי' היינו בחי הכתר דחו"ב הן בריאה שבאצי' ח"א יצי' ומל' עשי' וכתר דאצי' הוא בחי' אצילות באצילות, הנה ענין הזמן שבאצילות הוא מבחי' בריאה שבאצילות כו' ולא בחי' זמן ממש אלא בחי' סדר זמנים ומה שיש לזמן מקום באצילות היינו מבחי' בריאה שבאצי' אבל בחי' אצילות שבאצילות דהיינו בחי' הכתר הוא למע' מהזמן כו', וכמו"כ בכל פרצוף שכלול מאבי"ע שז"ע פרצוף שכלול מי"ס וכל א' כלול מאבי"ע וכמ"ש בע"ח שער הפרצופים הנה בחי' אצילות שבו שזה בחי' הכתר הוא למע' מהזמן כו', וכמו בבחי' מל' דידוע דבחי' מלכות הוא שרש בחי' זמן ומקום כמ"ש מל' מכ"ע כו' ה' מלך ה' מלך כו', הנה זהו בבחי' ט"ס דמל' אבל בחי' כתר מל' (הדבוק תמיד בז"א) הוא למעלה מבחי' הזמן דהנה שרש ענין הזמן הוא מבחי' רו"ש ובמ"א מבואר דבחי' זמן הו"ע קדימה ואיחור שבספי' כו', והיינו שזהו ענין הזמן ברוחניות בחי' הסדר והדרגה דקדימה ואיחור כו', וג"ז הוא ע"י בחי' הסתלקות והתפשטות דאז שייך ענין קדימה ואיחור שהכתר נמשך ונפסק המשכתו ונמשך בבחי'

החכמה כו', אבל כאשר ההמשכה היא שלא באופן בחי' הסתלקות והתפשטות אינו שייך בחי' קדימה ואיחור כו' דאז אופן ההמשכה וההתגלות הוא שכולן באין בשוה כו' וכמ"ש במ"א, אמנם שרש וסיבת הזמן בכל מדרי' הוא בחי' הרו"ש שבו כו', וכמ"ש והחיות רצוא ושוב דהחיות אלקי הנמשך מבחי' דבר הוי' להחיות כל הנבראים הוא בבחי' רו"ש בחי' הסתלקות והתפשטות כו' וכמשל נשימת רוח החיים שבאדם שבכל רגע נמשך החיות מן מקור נפשו ומיד כרגע חוזר החיות לצאת ולהסתלק מן הגוף להתעלות ולהתכלל במקורו שנמשך ממנו וחוזר ונמשך חיות אחר כו', וכמו"כ הוא בבחי' החיות האלקי שנמשך להחיות העולמות דאחר שנמשך מיד הוא בבחי' הסתלקות להתכלל במקורו שזהו בחי' הרצוא וחוזר ונמשך חיות אחר כו' וכן הוא בהמשכת האור באצי' ג"כ בבחי' רו"ש כי האור הוא בבחי' רצוא לעלות ולהכלל במקורו כו' וכמ"ש במ"א הטעם ע"ז ועי"ז נעשה בחי' התחלקות הזמן דמאחר שיש בחי' הסתלקות והתפשטות הרי בא האור והחיות בבחי' התחלקות שמסתלק וחוזר ונמשך כו', והיינו שנפסק האור שאם הי' בבחי' המשכה לבד (לא בבחי' הסתלקות והתפשטות) הרי לא הי' נפסק והי' אז בבחי' בל"ג, אבל כאשר הוא בבחי' הסתלקות והתפשטות ה"ה נפסק בהמשכתו ה"ז מקור להתחלקות הזמן כי ענין הזמן הוא ההפסק וכמו כשאומרים שנמשך כשעה ושתים היינו מפני שנפסק ההמשכה שאם הי' נמשך תמיד בלי הפסק אינו שייך לומר כשעה או שתים כ"א מפני שנפסק שזהו"ע הזמן ולזאת בחי' ההפסק שבאור זהו מקור הזמן כו' וגם בהסתלקות והתפשטות יש כאן ענין הזמן כי מה שנסתלק הוא עבר ומה שמתפשט הוא עתיד הרי יש כאן ענין הזמן דעבר ועתיד כו', ובפרט שהחיות הנמשך הוא אור וחיות אחר שהחיות הראשון נכלל במקורו ונמשך חיות אחר כו', וכמ"ש בסש"ב פמ"א בענין י"ב צירופי הוי' ואד' דבכל רגע נמשך צירוף חדש ומה שאומרים שהחיות הוא בבחי' רו"ש (דהיינו שאותו החיות עצמו הוא בבחי' רו"ש) היינו כללות בחי' החיות ההוא והוא דכללות החיות ההוא דמבחי' שם הוי' או משם אד' הוא בבחי' רו"ש, אבל בחיות זה גופא בכל רגע נמשך צירוף חדש לא הצירוף הקודם שהי' בהרגע שלפני' כו' כי יש כמה מדרי' בהמשכת החיות וכמו כאשר נמשך החיות מבחי' חסד ה"ה כלול ג"כ מבחי' גבורה ובחי' גבורה שבגבורה וכן חסד שבחסד כו' בכמה פרטים בריבוי מאד כו' ובכל בחי' הסתלקות והתפשטות מתחדש החיות בבחי' ומדרי' אחרת כו' ועי"ה דלמעלה הכל הוא בבחי' א"ס ובבחי' אחדות והתכללות כו' אבל כאשר נמשך החיות למטה ה"ה בבחי' התחלקות דבכל רגע נמשך חיות אחר ועי"ז נעשה בחי' הזמן כו', אמנם בחי' הרצון שבכל עולם הוא למעלה מבחי' הזמן שלו, דהנה ענין רו"ש הוא כשהחיות הוא בבחי' גילוי ממקורו ומרוחק ממקורו ומתלבש בכלי מוגבל וכמשל אותיות המח' הנ"ל בחי' מח' עצמה והגבלת המח' דמח' עצמה היינו מח' בגילוי שחושב הענין ה"ה במציאות מח' (ולא כמו כח המח' הכלולה במקורה כו' כנ"ל) ומכ"ש הגבלת המח' שהיא בבחי' מציאות מורגש ממש כו' דכמו"כ הוא בהאור כמשנת"ל ואז שייך התשוקה להכלל במקורו להיות שהוא מרוחק ממקורו ה"ה משתוקק להכלל

במקורו ורוצה לצאת מן הגבול ולהתכלל במקורו וז"ע הרצוא שרוצה לצאת מן הכלי כו', ובשעה שיוצא עדיין הוא בכלי והוא בחי' נפרד מאחר שהוא רק ואיך שייך מרוצה לאחר יציאתו מן הגבול שנכלל במקורו כו' כ"א כאשר הוא בהכלי ומרוחק ממקורו אז שייך הרצוא כו' וכללות ענין הרצוא הוא בבחי' הסתלקות דלגבי הכלי ודאי הוא בחי' הסתלקות כמ"ש במ"א, אמנם הוא בבחי' הסתלקות לגבי האור ג"כ דמאחר שמתלבש בהכלי ה"ה מרוחק מן העצם וה"ה בבחי' מהות אחר דהרי בההתגלות ה"ה נעשה בבחי' מציאות אור ובפרט הגוון שנעשה בו ע"י הכלי דמשו"ז הוא בבחי' מהות נפרד כנ"ל, וא"כ בהרצוא הוא בבחי' הסתלקות ממהות למהות היינו למהות דבר שאינו בערכו וה"ז בחי' עלי' שנעתק ממהות ומציאות אל מקורו שאינו בבחי' מהות כלל לפ"ע כו', משא"כ בחי' שרש ומקור החיות של העולמות בראשית המשכתו היינו בחי' הרצון שאינו נמשך כ"כ להיות בבחי' ריחוק ובבחי' נפרד כלל כנ"ל והוא רק בחי' ראשית ההמשכה מן המקור בבחי' העלם עדיין שהוא בבחי' התכללות בהמקור עדיין לא שייך בו ענין המרוצה מאחר שלא נתרחק כלל ואינו עדיין בבחי' מהות ומציאות אחר' א"כ אינו שייך בו הרצוא אלא מה שנמשך קצת וממילא חוזר ונכלל דכל אור שהוא בבחי' המשכה ממילא הוא ג"כ בבחי' התכללות הנה נק' בחי' זו מטי ולא מטי פי' מתפשט ואינו מתפשט ולא בבחי' רו"ש דהרצוא הוא בבחי' מרוצה ויציאה ובבחי' הסתלקות והשוב הוא בבחי' התפשטות והתיישבות שהרי בהשוב ה"ה מאיר בגילוי בהכלי כו' דשניהם אינם שייכי' בבחי' הרצון דהרצוא אינו בבחי' מרוצה מאחר שלא נתרחק כלל ואינו בבחי' הסתלקות מאחר שאינו בבחי' מהות אחר כ"א הוא בבחי' העדר ההתפשטות מצד ההתכללות יותר במקורו ועם היות שיש כאן בחי' התכללות יותר מכמו קודם מ"מ א"א לקרוא זאת בשם רצוא לפי שאינו שייך כאן בחי' המרוצה והיציאה ובחי' ההסתלקות מפני שאינו בבחי' ריחוק ואינו בבחי' התלבשות בכלי אדרבה הוא בבחי' התכללות אלא שבתחלה הוא בבחי' המשכה קצת והיינו בעצמותו לא בבחי' גילוי (וכמו אור הכלול בעצמותו הרי ההמשכה היא הכל בעצמותו עדיין שזהו שגם בההמשכה הוא בבחי' התכללות במקורו כו') ואח"כ ההתכללות שחוזר ונכלל היינו שלא להיות באופן המשכה ג"כ הרי הוא בחי' העדר התפשטות לבד הנק' ולא מטי וכמו"כ בחי' ההמשכה הנק' מטי אינו בבחי' שוב שהו"ע הגילוי ממש של האור והתיישבות שלו משא"כ כאן דגם כאשר נמשך ומתפשט אינו מתפשט להיות בבחי' גילוי אלא שנמשך קצת היינו בהעלם בהתכללות בעצמותו עדיין כו' (דבהאור המתלבש בכלים גם בעת הרצוא הוא בהכלי עדיין כנ"ל וכאן הוא להיפך שגם בהמטי אינו שייך להכלים כלל כו'), ועוד זאת מה שנק' מטי ולא מטי מתפשט ואינו מתפשט מפני שזהו מצד העצמות הן הבחי' ולא מטי והן בחי' המטי, דהנה הרצו"ש שבהאור הוא בהאור מצ"ע לא מצד מקורו שה"ה מרוחק ממקורו וא"כ מה שהוא בבחי' רצוא א"ז שהמקור פועל בו כ"א האור מצ"ע להיות שהוא מרוחק ממקורו ורוצה להיות מקורב וכלול במקורו כו' וכמו בעבודה למטה נעשה הרצוא ע"י ההשגה והתבוננות באלקות בגדולת ה' איך שהוא ממכ"ע וסובכ"ע כו' הרי שהרצוא הוא מעצמו היינו בכח עצמו בהשגתו באלקות לא שהאלקות מאיר בו בגילוי

ועי"ז הוא הרצוא (דבאופן כזה הוא בבחי' אהבה בתענוגים ועמ"ש בסש"ב ספ"מ) כ"א ע"י השגתו בגדולת ה' והוא מרוחק מזה עי"ז נעשה הרצוא כו', וכמו"כ הוא בענין וההיות רו"ש למע' בהאור וחיות האלקי הרצוא הוא מצ"ע שרוצה להכלל כו', משא"כ בבחי' הרצון הנה הולא מטי שהוא כענין רצוא א"ז מצ"ע והשגתו כ"א מצד המקור מפני שהמקור מאיר בו בגילוי ממש עי"ז הוא בחי' ההתכללות במקורו לזאת אינו שייך לומר ע"ז ענין רצוא לפי שא"ז מה שהוא בבחי' רצוא מצ"ע כ"א מצד המקור לבד כו', והנה באופן כזה יש גם בהספי' הגלויות וכמ"ש בע"ח שער מטולמ"ט אשר מטי בכתר לא מטי בחכמה דהיינו כאשר מאיר האור בכתר נכלל האור דחכמה בכתר וכאשר מטי בחכמה לא מטי בבינה כו'. וי"ל דבבחי' זו יש כאן בחי' רצוא וכמו באהבה בתענוגים שזהו מצד האור שמאיר אצלו בגילוי כו', יש כאן מ"מ בחי' הרצוא מה שרץ ונמשך להדבק כו' אלא שאין המרוצה בבחי' צמאון דזהו דוקא כאשר הוא מרוחק עדיין אבל כאשר מאיר עליו האור בגילוי והוא מתענג על האור אינו שייך ענין הצמאון אבל מ"מ יש כאן בחי' הרצוא מה שנמשך בכל עצמותו (ער ציט זעך אין גאנצען) אל האוא"ס כו' והיינו לפי שמ"מ ה"ה בבחי' מציאות בפ"ע לזאת יש כאן בבחי' הרצוא כו' והיינו קודם שנדבק ממש אבל כאשר הוא בבחי' דביקות ממש בהאור א"ס אינו שייך אז בחי' רצוא ומ"מ באמת יש גם אז בחי' רצוא אלא שהוא בהעלם מאד ואינו נרגש כ"כ מפני שהוא בבחי' התכללות ודביקות במקורו ואינו עומד בפ"ע כו', וכמו"כ יובן בבחי' הרצון ע"ה שיש שם ג"כ בחי' רצוא בהעלם אבל הוא אינו שייך לומר ע"ז ענין המרוצה כי הוא כלול במקורו ואינו בבחי' מרוצה וגם אינו נרגש כו', ובפרט לפי משנת"ל דכללות ענין הרצון הוא רק הטיית הנפש והיינו שאינו מהות ומציאות דבר לעצמו כ"א הוא הטיית הנפש לבד כו' וכמו"כ למעלה בחי' הרצון אין זה מהות דבר לעצמו כ"א הטיית בחי' העצמות לרצות כבי' כו' וע"ה שבודאי יש כאן בחי' רצון דהעצמות מצ"ע קודם שעלה ברצונו אינו שייך לזה כלל כו', מ"מ הרי גם לאחר שרוצה הוא העצמות דאוא"ס שרוצה ובלעדו ת"ו אין שום קיום אל הרצון כלל כו' כנ"ל, ואיך שיהי' הרי עיקר ההתגב' בזה הוא בחי' העצמות כו', וא"כ על בחי' ההתכללות זו אינו שייך לו' כ"א העדר התפשטות דעל מהות דבר מה שאינו בחי' העצמות שייך לומר רצוא אבל על בחי' הרצון דהעיקר בזה הוא בחי' העצמות אינו שייך לומר רצוא כ"א העדר ההתפשטות שז"ע ולא מטי כו', וכמו"כ בבחי' השוב הרי בהאור כשנמשך ומאיר גילוי אור הרי א"ז בחי' גילוי העצמות אלא גילוי בחי' האור לבד כו' ולזאת שייך לומר ע"ז שוב דבתחלה הוא בבחי' הסתלקות ואח"כ הוא בחי' שוב (ער קערט זעך אום) אבל בבחי' הרצון הרי בבחי' ההמשכה הוא מה שהעצמות נמשך וכנ"ל שהוא בחי' הטיית העצמות כו' אינו שייך לומר ע"ז שוב כ"א בחי' מטי, וזהו"ע מטי שהוא בחי' התפשטות כו', (ובכללות בבחי' האור לפי שהוא מצ"ע ה"ז בחי' רצו"ש ובהרצון שהוא מצד העצמות אינו שייך בזה רצו"ש כ"א מה שמתפשט ואינו מתפשט כו'), וזה הי' מדריגת רשב"י שאמר (ע' באדר"ז דרצ"ב ע"א) בחד קטירא אתקטרנא נשמתי בי' אחידא בי' להיטא, בהיות כי העלאת מ"ן הו"ע הביטול מגדר גבוליו כידוע ולא

שייך זה אלא כשהוא בגדר כלי, וכמשנת"ל דענין העלי' הוא שנעתק ממהות למהות דהיינו שהוא בבחי' מהות ומציאות דבר מה ובפרט כשמתלבש בכלי שהוא בבחי' גבול כו' אז שייך בו ענין העלי' שמתבטל מבחי' המציאות שלו ועולה ונכלל בבחי' העצמות כו', אבל כשאינו בבחי' מציאות ואינו בגדר כלי ומ"מ הוא בבחי' המשכה שנמשך קצת מן המקור אלא שהוא הראשית כנ"ל לא שייך בו ענין העלאת מ"ן כ"א רק המשכת מ"ד כי גם המ"ד הוא שנמשך מן המקור (נ"ל הכוונה דגם המ"ד הוא שהמקור נמשך, ור"ל שאין זה בחי' אור שהוא כמהות אחר מן המקור שהוא העצמות וכמשנת"ל דכשהאור מתרחק מן העצמות ה"ה נעשה בבחי' מציאות ומהות אור ומתלבש בכלי שנעשה בבחי' דבר נפרד כו' כנ"ל, אבל בחי' הרצון אינו בבחי' מהות ומציאות לעצמו ואינו בבחי' מהות אחר כ"א זה מה שהעצמות נמשך כו') אלא שאינו בחי' כלי (שהרי מה שנמשך ומתלבש בכלי הוא בחי' האור שבא בגילוי שזהו כשמתרחק דוקא) אלא המשכת המקור כנ"ל (דהיינו ראשית ההמשכה לבד כו') (או י"ל הכוונה שאינו בחי' כלי דבחי' הרצון אינו בבחי' כלי אל המשכת העצמות אלא דכללות ענינו הוא בחי' המשכת והטיית העצמות כו') וזהו בי' להיטא שהלהיטו וההתלהבות שלו היא רק מחמת עצמות המקור (בס' פני מלך מפרש בי' להיטא וז"ל שהוא מאיר בה ומתרצה לשכון בתוכה ואז באורו היא לוהטת כאור להט השלהבת עכ"ל, נמצא דלהיטא הוא בחי' גילוי אור הנשמה מה שהיא נמשכת ומאירה הוא בי' דוקא שהוא בחי' המשכת העצמות שלוהט ומאיר) ומיד מתכללת במקור (והו"ע בי' אחידא שהוא בחי' ההתאחדות וההתכללות בהעצמות כו') וזהו מ"ש בה' תתהלל נפשי כשלהבת העולה מאלי' שהוא ענין עבודת מתנה שניתנה מן המקור להלהיב הנפש ולא שתתלהב מעצמה מחשגתה כ"א כשבאה לכלל נקודה חדא בחי' הרצון שלמעלה מהשגה אז תתלהב מאלי' מלהב המקור ותתכלל בהמקור כשלהבת הנמשך קצת מן האש (ר"ל מאש הגחלת היינו מהאש שבתוך הגחלת כו') וחוזר ונכלל בו וזהו בחי' אהבה רבה (או בחי' אהבה בתענוגים וכנ"ל דכאשר העצמות מאיר בגילוי אז בחי' הרצוא בבחי' אהבה בתענוגים בחי' כלות הנפש ממש כו' בבחי' אה"ר הו"ע ההתלהבות וההתכללות במקורו שנעשה ממילא ע"י גילוי העצמות כו') שלמע' מבחי' הכלי שהי' אהרן כה"ר ממשיך (ע"י בחי' הדיקנא שהו"ע הכלי ולבושין לבחי' האהבה העליונה והן לבושים דתו"מ כו' וכמ"ש בתו"א בד"ה ועשית בגדי קדש) מן המקור (היינו מבחי' העצמות כו') לכללות נש"י בשעה שהי' מדליק נרות המנורה כו', וזהו בה' עצמו תתהלל ותתלהב נפשי שהוא הרצון כו', והו"ע בי' אחידא כו', וכעין זה היתה ג"כ תורתו של רשב"י בנגלה שהיתה תורתו אומנתו פי' כלי שלו שהי' יודע הפנימיות בכל פשוטי ההלכות ובשעה שהי' לומד הי' ממשיך עצמות אוא"ס בכל העולמות ע"י פנימיות התורה, דלהיותו אחוז וקשור בעצמות אוא"ס ב"ה כנ"ל הי' כל למודו בבחי' המשכת מ"ד (ובבחי' המ"ד הי' המשכת בחי' העצמות שז"ע בי' להיטא כו' כנ"ל) משא"כ שאר התנאים כשהיו לומדים הי' בחי' העלאת מ"ן בהיות כי נתלבשה התורה בעניינים גשמיים אסור ומותר זה יכול לעלות כו' וההתעסקות בבחי' הכלים הוא בבחי' העלאת מ"ן כנ"ל (וממילא גם ההמשכה אינו בחי'

המשכת העצמות כו') אבל אצל רשב"י הלימוד שלו בנגלה הי' בבחי' ידיעת הפנימיות ולזאת הי' בבחי' המשכת מ"ד והוא בחי' המשכת העצמות כו', וכן יהי' לעתיד לבוא דכתיב ולא יכנף עוד מוריך שלא יהי' בבחי' התלבשות בכלי' כתיב אז כי עין בעין יראו בחי' פנימי' אבא בחב"ד דנוק' כו' שיהי' בחי' זו לכללות נש"י , וכן בענין התפלה לא יהי' בבחי' רצו"ש כ"א בבחי' מטי ולא מטי שמצד בחי' העצמות כו'. ועפ"ז יובן איך שבחי' הכתר הוא למע' מבחי' זמן להיות דבבחי' הכתר שהוא בחי' הרצון אינו שייך ענין רצו"ש שהוא בחי' הסתלקות והמשכה בבחי' התפשטות והתיישבות בכלי כו', ועיקרו הוא בבחי' המשכה דהיינו דענין העליה היינו ההעתקה ממהות למהות אינו שייך בו לפי שאינו מרוחק מן העצם ואינו בבחי' גבול ולזאת עיקרו בבחי' המשכה, אבל ההמשכה הוא שהעצם נמשך והוא בחי' ראשית ההמשכה שאינו בבחי' גילוי בכלים כו' ומה שיש בו התלהבות והתכללות שהו"ע ולא מטי אינו מבחי' הכלים וא"ז מצ"ע כ"א מצד המקור היינו בחי' העצמות כו' ולכן אינו שייך שם ענין הזמן, דענין הזמן שייך רק מצד האור שהוא בבחי' מציאות ובבחי' גבול ומשר"ז העלי' שלו הוא בחי' עלי' ממש שיוצא ומתבטל מבחי' המציאות וההגבלה (והו"ע העליה ממהות למהות כו') ואח"כ בבחי' השוב הוא בבחי' המשכה ממש בבחי' גילוי והתיישבות כו' והן ב' בחי' ממש בחי' הסתלקות והתפשטות ולכן שייך בזה בחי' התחלקות הזמן כו', אבל בהרצן אינו שייך זה כנ"ל, דבבחי' האור הרי הרצוא והשוב הן הפכים זמ"ז דבהרצוא הוא בבחי' עליה והסתלקות מבחי' מציאות ומהות דבר מה לבחי' העדר המציאות ובהשוב הוא שבא מבחי' העדר המציאות לבחי' המציאות כו', אבל בהרצון בחי' המטי ולא מטי אינו בבחי' הפכים ומדרי' מחולקות זמ"ז כי גם בבחי' המטי אינו בבחי' מציאות שה"ה בבחי' התכללות במקורו שאינו בבחי' מציאות אור עדיין כנ"ל, ואם כן הולא מטי מה שנכלל יותר אין זה בבחי' הפכי מהמטי וכמו כן המטי מאחר שאינו נעשה בבחי' מציאות אינו בבחי' הפכי מהולא מטי כו' (ואין לומר דבהיותו בבחי' ולא מטי אינו נמצא כלל אינו כן שא"ז ענין ההתכללות (אלא כענין הרשים כו' ושרפן כו') דבהתכללות ה"ה נמצא ג"כ אלא שאינו בבחי' מציאות כו') ונמצא דבחי' מטי ולא מטי אינן בחי' מדרי' מחולקות והפכים זמ"ז דבשניהם הוא נמצא ובשניהם הוא בבחי' העדר המציאות כו', ולכן אינו שייך כאן ענין התחלקות הזמן כו' ונק' יום שכולו ארוך היינו שהוא בחי' בל"ג ונק' שכולו ארוך פי' שגם בראשו הוא ארוך שבדבר שיש בו ראש וסוף אין עיקר האריכות נופל אלא בסופו דוקא וכמו האריכות בזמן הרי האריכות ניכר בסופו דוקא (והאריכות אינו אריכות באמת אחר שהוא בבחי' גבול כו') משא"כ בדבר שאין לו ראשית ענין האריכות בראשו וסופו שוין הן, וזהו שכולו ארוך שהוא בבחי' בל"ג בעצם כו', ואינו שייך בו בחי' התחלקות הזמן כו', והנה בחי' הרצון הנ"ל הגם דאינו שייך בו בחי' הזמן מ"מ ה"ה שרש ומקור בחי' הזמן דהנה בחי' הרצון הוא ג"כ בחי' אור וזיו לבד אלא שהוא בחי' ראשית ההמשכה אבל הוא בחי' זיו לא בחי' העצמות כו', ולכן שייך בו עכ"פ בחי' התפשטות והעדר התפשטות שהו"ע המשכה והתכללות כו' וגם כמשנת"ל שאינו בבחי' מהות לעצמו כ"א הוא

בחי' הטיית העצמות כו' ה"ז ג"כ מה שהעצמו' כבי' רוצה ברצון כו' שקודם שעלה ברצונו אינו שייך בהעצמות לומר שרוצה כו' וא"כ מה שרוצה בכח הרצון הרי א"ז בחי' העצמות ממש כו' ולכן בבחי' ומדרי' זו הגם שאינו שייך בו בחי' הסתלקות והתפשטות בבחי' רצו"ש מ"מ שייך בו בחי' מטי ולא מטי מתפשט ואינו מתפשט שהוא ג"כ ענין התפשטות והתכללות כו' ומשו"ז ה"ה מקור עכ"פ לבחי' רצו"ש שבהאור דזה שהאור הוא בבחי' רצו"ש זהו שמתהווה ע"י המול"מ שבהמקור כו' (וי"ל דמהלא מטי נעשה בחי' הרצוא ומהמטי נעשה השוב כו', ועמ"ש בד"ה וידבר כו' זאת חוקת התורה רס"ה) וא"כ ה"ה שרש ומקור לזמן עכ"פ דהגם שהרצון הוא בחי' בלי גבול מ"מ להיות שיש בו מטי ולא מטי ה"ה בחי' מקור לזמן עכ"פ כו', אמנם ע"י המצות נמשך בחי' הרצון מבחי' עצמות א"ס ממש שאינו שייך שם בחי' התכללות והתפשטות כלל גם לא בבחי' מטי ולא מטי כו' והענין הוא כמ"ש בסש"ב פמ"א דיחוד קוב"ה ושכינתיה שנעשה ע"י המצות זהו רצונו האמיתי ובהג"ה שם שז"ע המתקות הגבורות בחסדים דע"י שז"ע תליסר חיוורתי דא"א שהן בחי' חסדים דע"י כו', והענין הוא דהנה ידוע דגם בעתיק יש בחי' חסדים וגבורות ובחי' גבורות דעת"י הוא שנמשך בחי' מקור חיים להחיות בבחי' צמצום (לא בחי' עצמות האור כ"א הארה ע"י הצמצום כו') ושיהי' בבחי' הסתלקות מיד למקורו כו', וזהו"ע מה שהרצון הוא בבחי' מטי ולא מטי היינו לפי שנמשך ע"י בחי' גבורות דע"י וידוע דהגבורות הן בחי' רשפי אש שהו"ע ההתלהבות וההתכללות כו' (וכללות הענין הוא שע"י הגבורות נמשך בחי' אור חיו לבד דלכן שייך בו בבחי' ההתלהבות וההתכללות כו') והוא בבחי' מקור החיים כו', וזהו מקור ושרש להיות החיות הנמשך בעולמות בבחי' רצו"ש כנ"ל, אמנם בחי' החסדים דע"י הוא היפך ממש והיינו להיות נמשך כמים היורדים ממקום גבוה למקום נמוך שלא נשתנה מהותם בירידתם למטה ממש כמו שהם למע' בראשית המשכתם, וגם טבעם להיות נמשך ממקום גבוה למקום נמוך ההיפך מטבע האש שטבעו בבחי' הסתלקות מלמטלמ"ע ולכן ג"כ אינו יכול להתמשך מלמעלמ"ט כ"א ע"י צמצום כו' (והיינו לפי שהוא היפך טבעו ולכן צ"ל ע"י צמצום כו'. וגם לפי שטבעו הוא בחי' העלאה שהו"ע הסתר והעלם לזאת גם ההמשכה שנמשך ע"י הגבורות הוא ע"י צמצום כו', והיינו שנמשך בחי' הארה לבד דשייך בה בחי' המשכה והתכללות כו'), אבל בחי' החסדים דע"י הוא מקור בחי' ההמשכות לבד ולא בחי' ההעלאה כלל כו' ובזה נמשך בחי' העצמות ממש שלא ע"י צמצום כלל ולכן עי"ז מתמתקים בחי' הגבורות דע"י כו', דהיינו שמתבטל הצמצום ומאיר בחי' העצמות ובבחי' זו להיותו בחי' המשכה העצמות אינו שייך בזה בחי' המשכה וההתכללות היינו בחי' התפשטות והעדר התפשטות כו' ונמצא מובן מכל הנ"ל דבחי' הרצון שהוא בחי' מקור החיים להחיות את העולמות ה"ה מקור ושרש לבחי' הזמן להיותו בחי' אור וזיו לבד ויש בו ג"כ בחי' מטול"מ שהוא בחי' התפשטות והתכללות כו' אבל בחי' הרצון דמצות הוא המשכת בחי' העצמות שאין שם גם מקור ושרש לבחי' הזמן כו' כנ"ל, ולכן בחי' זו דוקא נק' עורש"מ להמשיך בחי' אוא"ס הסוכ"ע בבחי' מקום דממכ"ע עד גם למטה כו' דבחי' הרצון השייך לחיות

העולמות אחרי שיש שם בחי' מקור להגבלה שבחיות דממכ"ע איך יומשך משם להיות גילוי אוא"ס בבחי' מקום וזמן דהיינו שלא יהי' בחי' ההגבלה דמקום וזמן אחרי שבהרצון גופא יש מקור ההגבלה עכ"פ וממנו נמשך בחי' הגבול דממכ"ע כ"א דוקא ע"י בחי' הרצון דמצות שאין שם גם בחי' מקור ההגבלה וכל ענינו הוא להיות נמשך למטה כמו למע' דוקא בלי צמצום כו'. לזאת עי"ז דוקא נמשך בחי' רצונו ית' במקום דהיינו שגם בבחי' מקום וזמן לא יהי' ההגבלה דמקום וזמן כו'.

וז"ש במד"ר לכל יש סיקוסים שמים וארץ יש להם סיקוסים דגם בחי' הרצון דברה"ע עם היותו בבחי' בל"ג בעצמו מ"מ בהמשכתו יש בחי' קץ וגבול ואינו נמשך בגילוי למטה מפני שיש מקור ההגבלה דזמן ומקום גם בהרצון כו' כנ"ל חוץ מהתורה שאין בה סיקוסים והיינו הרצון דמצות שהוא בל"ג להיות שנמשך בזה בחי' העצמות דאינו שייך שם גם בחי' מקור על זמן ומקום לזאת בהמשכת בחי' ומדריג' נמשך הגילוי גם בבחי' זמן ומקום כו'. וזהו דכל האומר ויכולו כאילו נעשה שותף כו' דהנה מ"ש ויכולו השוה"א זהו מה שהכח האלקי שנמשך בשמים וארץ הוא בבחי' גבול כו' אבל כשאומר ויכולו ה"ה העדות כידוע שמעיד שנבה"ע בשימ"ב וביום השביעי שבת כו' ה"ז מכלל קיום מצות שבת שהו"ע רחבה מצותך מאד שעי"ז נמשך בחי' עצמות אוא"ס להיות הגילוי גם בשו"א כו' זהו שנעשה שותף להקב"ה במע"ב שממשיך גילוי אוא"ס בעולם, והגם דמי אתי מי הי' אתי במע"ב היינו בעצם הבריאה, אבל כאשר נבה"ע הרי העולם נתן בלבו של אדם להמשיך גילוי אלקות בעולם וזהו ע"י שאומר ויכולו שהו"ע קיום מצות שבת ה"ה נעשה שותף שממשיך גילוי אוא"ס בשו"א כו' וענין שותף הוא חבר וכמ"ש והיא חברתך ואשת בריתך ומתרגמינן והיא שותפתך כו' והיינו ענין יחוד קוב"ה ושכינתי' הנעשה ע"י מעהמ"צ כו', וזהו ויכולו השמים והארץ שיש להם קץ וגבול שגם הרצון דברה"ע הוא בבחי' קץ וגבול כו', אך על ידי המצות ממשיכים בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מהרצון דעולמות ועי"ז נמשך גילוי אלקות בעולם וזהו כל האומר ויכולו נעשה שותף להקב"ה שממשיך גילוי אוא"ס בעולם והו"ע יחוד קוב"ה ושכינתי' כו'.

בס"ד, ש"פ נח, רס"ו

אלה תולדות נח נח איש צדיק, ופירש"י ללמדך דעיקר תולדותיהם של צדיקים מעש"ט, והוא מהמד"ר במקומו דאי' הה"ד פרי צדיק עץ חיים מה הן פירותיהן של צדיקים מצות ומע"ט דתולדות הוא לשון גילוי ועז"א אלה תולדות נח דעיקר התולדות והגילוים שלו הן מצות ומעש"ט,

וצ"ל מה שולל בזה דמאחר שאומר דעיקר תולדותיהם הן מצות כו' הרי שולל איזה דבר וצ"ל מהו שולל, דאינו שייך לומר ששולל תולדותיהם הגשמי' דא"א לומר שא"ז תולדותיהם ולגילוים א"ז שייך כ"א צ"ל שהכוונה היא על דבר השייך אל המצות שהוא ג"כ גילוי ומ"מ עיקר הגילוי והתולדה הן מצות ומעש"ט. וצ"ל מהו הכוונה בזה. ולהבין זה צ"ל משנת"ל ההפרש בין הרצון דברה"ע להרצון דמצות, דהרצון של ברה"ע ע"ה שהוא בבחי' בל"ג מ"מ יש בו מקור ההגבלה ולכן מבחי' רצון זה א"א להיות הגילוי בבחי' מקום וזמן אבל הרצון דמצות הוא מבחי' פנימי' ועצמות אוא"ס שאין שם גם מקור להגבלה ולכן מבחי' רצון זה דוקא יכול להיות הגילוי בבחי' זמן ומקום כו'.

ושרש הענין הוא דהנה ידוע דהקו הנמשך מאור א"ס להוות ולהחיות העולמות נמשך בדילוג הערך שלא בסדר והדרגה. וזהו"ע הצמצום הראשון שהי' באוא"ס ונשאר מקו"פ שהו"ע הפסק האור שנתעלם ונכלל בהמאור ואח"כ נמשך הקו שהוא הארה לבד מ.וא"ס שלפה"צ לא בחי' עצמות האור כו' ונמשך בבחי' קו מצומצם במדה ומשקל לפי אופן העולמות שיוכלו לקבל וכמ"ש בע"ח בתחלתו סוף ענף ג', וכללות ענין הקו הוא לעשות מעומ"ט וכמ"ש בע"ח ענף ב' ובמב"ש ש"א פ"ב באריכ' דאם הי' מאיר מאוא"ס שלא ע"י הקו הי' כל העולמות בשוה כו', ולזאת נמשך הקו בכדי להיות מעומ"ט דאותו העולם שמקבל מעליונו של הקו הדבוק באור א"ס הוא בבחי' מעלה שמאיר בו גילוי אוא"ס יותר וכל מה שנמשך יותר מדביקותו באוא"ס מתמעט האור והוא בבחי' מטה כו', וכן הוא בכל ספי' וספי' שבכל עולם שיש בהם ג"כ מעומ"ט ע"י הקו באופן גילויו בכל ספי' כו' וכמ"ש במב"ש שם ומבואר במ"א ומשו"ז בהכרח שיהי' להם קדימה זל"ז באותה הספי' שהוא בבחי' עליונה ונק' מעלה היא קדומה בהתהוותה והתגלותה על המדרי' התחתונה כו' וכמ"ש במב"ש דהסכימה דעת המאציל שלא יהי' ריבוי קוים מאור א"ס המקיף לכל ספי' וספי' דאז היו ג"כ שוין במדריגתן אלא שהיו אז בבחי' מציאות ולא כמו שהי' מאיר עליהם בחי' אוא"ס עצמו שלא ע"י קו כלל דאז לבד שהיו שוין במדריגתן היו בטלים במציאות לגמרי שלא היו העולמות בבחי' מציאות דבר מה והי' אז תועלת הצמצום רק בזה שהי' המשכת והתגלות העולמות דתחלה היו כלולים בהאוא"ס שלפני הצמצום וע"י הצמצום היו בבחי' המשכה והתגלות אבל בעצם מציאותן היו כמו שהי' לפה"צ ממש, וכמו שהוא באמיתי' גם עכשיו כידוע בענין ה' אחד שזהו לפי שמאיר עליהם האוא"ס בגילוי כי לגבי אוא"ס אין הצמצום מעלים ומסתיר ומאיר בגילוי לאחה"צ כמו קודם הצמצום ולזאת ה"ה בטלים במציאות לגמרי וה"ה מיוחדים לגמרי ואם כן מהו"ע ההתהוות שהרי כתיב בראשית ברא אלקים כו', הנה ענין ההתהוות הוא רק שנמשכו ונתגלו דבתחלה היו כלולים, וענין הבריאה הוא שנמשכו ונתגלו חוץ לעצמותו כבי' אבל הם בטלים ומיוחדים לגמרי כו', והיינו שהביטול והיחוד בעולמות הוא כמו היחוד באורות דאיהו וחיוהי חד כמו"כ

הוא באמת בעולמות ג״כ ועוד יותר מצד האוא״ס שמאיר עליהם בגילוי בידיעתו ית׳ כו׳ וכמו״כ אם הי׳ מאיר עליהם האוא״ס שלא ע״י הקו הי׳ בהתגלות באופן כזה כו׳ אבל כאשר מאיר האור ע״י הקו לא האוא״ס עצמו כמו שהוא ה״ה נעשי׳ בבחי׳ מציאות אבל אם הי׳ ריבוי קוים היו שוין במדריגתן ולא הי׳ בהם מעומ״ט כו׳, ולזאת הסכימה דעת המאציל להיות נמשך האור דרך קו א׳ שנמשך ממדרי׳ למדרי׳ היינו מעולם העליון אל העולם התחתון דהתהוות העולם התחתון הוא מהעולם העליון וכמו״כ בהספי׳ ה״ה נמשך ממדרי׳ למדרי׳ דמשתלש׳ זמ״ז וממילא מוכרח שיהי׳ בהם בחי׳ מעומ״ט וקדימה ואיחור כו׳, והנה אם לא הי׳ משתלשלים זמ״ז ג״כ מוכרח שיהי׳ מעומ״ט וקדימה ואיחור מצד המשכתן מן הקו ומ״מ י״ל דאז הי׳ המעומ״ט והקדימה ואיחור בהעולמות עצמן אבל בכל עולם בהפרטי ספי׳ שבו עם היות שהיו חלוקים בעצם מהותם לא הי׳ בהם בחי׳ מעומ״ט ובפרט בחי׳ קדימה ואיחור כו׳ כי הנה כל עולם יש מדידה איך יהי׳ אופן הגילוי דאוא״ס בעולם ההוא ולפי אופן המדידה באותו העולם הי׳ הגילוי באופן כזה בכללות העולם ההוא בכל הפרטים שבו כו׳, וכמו בספי׳ דתהו שהן זת״ז וכן בהספי׳ עצמי׳ שאינם משתלשלים זמ״ז הנה הגם שיש בהם ג״כ מוחין ומדות שמחולקים הם בעצם מהותם דמדות הן בבחי׳ התפעלות שחוץ לעצם והמוחין הן בבחי׳ דביקות בהעצם כו׳ מ״מ הרי בהגילוי אור שבהן הן שוים שגם במדות מאיר תוקף האור והגילוי כמו במוחין כו׳ כידוע ומבואר במ״א ואין בהם התחלקות מעלה׳ ומטה בהגילוי אור שבהם ואינם בבחי׳ קדימה ואיחור כי אם כולם מתגלים כא׳ כו׳ וכמ״ש במ״א, אבל כאשר משתלשלים זמ״ז בהכרח שיהי׳ בהם בחי׳ מעומ״ט וקדימה ואיחור כו׳ וכמ״ש מזה בד״ה וביום הביכורים רנ״ד ובד״ה וכל העם רואים רס״ה (וז״ע בחי׳ זמן ומקום למע׳ באצילות דבחי׳ מעומ״ט הוא בחי׳ מקום שלמע׳ ובחי׳ קדימה ואיחור היא בחי׳ זמן שלמע׳ כו׳ וכמ״ש בד״ה וביום הביכורים הנ״ל) וגם יש בעולמות כמה פרסאות גם בעולמות הא״ס שלפני האצילות וכמ״ש בזהר בתחלת אד״ר ופריס קמי׳ חד פרסא דהיינו בחי׳ הפרסא שבטבור דא״ק כמ״ש בע״ח שער הנקודי׳ פ״ב וכמו״כ יש פרסא בין כתר לאצילות ובעולם האצילות בין חו״ב לז״א שהו״ע הרקיע שע״ג חיון עילאין כו׳ וכ״ש בין אצילות לבריאה ובין בריאה ליצירה כו׳ (וכמ״ש בע״ח שם דבחי׳ פרסא דא״ק הוא בשביל הבריאה כו׳) וכל ענין הפרסאות הוא להעלים את האור ובפרט הפרסא שבין אצילות לבריאה שהוא להעלים ולהסתיר אור האצילות שלא יאיר בבי״ע כו׳ וכידוע דהפרסאו׳ הן בחי׳ אותיות הנקראים דומם שאין בהם שום התפשטות כלל, ואמנם אנו רואין עד״מ באותיות הדיבור הגם שהם דומם מ״מ ה״ה מגלים את השכל דהשפעת השכל אל הזולת הוא ע״י אותיות הדיבור הרי שע״י מאיר אור השכל או המדות שבלב כו׳, ועם היות שהן ג״כ מעלימין על פנימיות האור מ״מ ה״ה מגלים אור כו׳ וכמ״ש במ״א והיינו להיותן אותיות מסודרים בצירופי׳ לפי אופן השכל ה״ה כלים אל האור שמתלבש בהם בגילוי ומאיר ע״י, אך בשהאותיות הם בלתי מסודרים ואין הפסק בין אות לאות הרי אינם מגלים

את האור, ואדרבה האותיות מצ"ע הם מפסיקים ומבדילים ומעלימים על האור שלא יתגלה וכמו אותיות הקמיעות שהאותיות בלתי מסודרים בכדי להסתיר ולהעלים הסוד שבהם כו' וזהו"ע המסך ופרסא למע' שהן אותיות בלתי מסודרים שמפסיק ומסתיר על האור לבלי יתגלה כמו שהוא ומה שמתגלה מן האור ע"י בקיעת המסך הוא אור של תולדה שבאין ערוך כלל לגבי האור כמו שהוא למע' מן הפרסא, וכמו כשמסתירים על אור השמש בבגד עב שנארג בחוטין זעג"ז עד שאין חלל והפסק ביניהם ואין להאור מקום לעבור כ"א ע"י שדוחק ועובר דרך הנקבים הדקים שבהאריגה הרי משתנה האור לגמרי ואינו ממהות האור הקודם כלל, וכמו"כ יובן למע' ענין הפרסא שבין אצילות לבריאה שהוא להעלים על אור האצילות שהוא הארת הקו כו' שלא יאיר בגילוי כמו שהוא כ"א לאחר שבוקע הפרסא שנשתנה ממהותו ונק' אור של תולדה כו', וכל הצמצומים וההעלמות הכל הוא ע"פ מא' קו המדה שמודד מדידת השפעת האור איך שיהי' בכדי שיוכל להיות התהוות העולם וכמ"ש מי מדד בשעלו מים שמודד בחי' המים שמעל לרקיע ופרסא המפסקת איך יהי' אופן המשכתו דאם הי' נמשך האור כמו שהוא לא הי' אפשר להיות התהוות העולמות ולזאת היא המדידה לצמצם ולהעלים את האור כו', והנה שרש המדידה הוא מבחי' הרצון הקדום בעצמותו באוא"ס שלפה"צ כפי שעלה ברצונו ית' באופן וסדר התהוות העולמות דכשנתעורר כבי' ברצון על העולמות הנה ברצון זה הי' ההשערה איך שיהי' אופן העולמות והוא מה ששיער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל אחה"צ כו' ומשם שרש המדידה באופן המשכת האור ובכל הצמצומים וההעלמות בכדי שיתהוו העולמות כמו שעלה ברצונו ית' כו' אמנם הנה ידוע דבקו המדה יש ג' מדרי' כללית הא' הוא הנמדד ע"י קו המודד, והב' הוא הקו המודד עצמו שנותן מדה וגבול לכל דבר, והג' הוא בחי' העצמי שלמע' מקו המדה שממנו נמשך קו המדידה שיהי' באופן זה ובכחו לשנות שיהי' באופן אחר לגמרי וע"ז א' בס"י בשלשה דברים ברא הקב"ה את עולמו בספר וסופר וספור, דהנה ספור הם האותיות שכבר נספרו ונמדדו במדידה מוגבל' כו' וספר הוא המודד את מדידת האותיות. וסופר כו' הוא הכותב הספר שממנו נמשך ב' הבחי' דספר וספור כו' וכמו עד"מ בגשמי' סופר שכותב איזה אותיות, הנה בהכרח שיהי' בזה ב' דברים הא' כשכבר גמר וכתב האותיות בדיו על הקלף והיינו שכבר נגבלו ונמדדו, והב' הוא כאשר לא כתב עדיין האותיות רק שבדעתו מחשב ומצייר איך לכותבם ובוחר לו דרך שבאופן כזה יכתבם, הרי בזה כבר נגבלו ונמדדו האותיות בכח רק שלא באו בפועל עדיין אך ודאי יבואו לידי פועל כפי הציור וההגבלה שבמחשבתו בכח. וזהו הנקרא קו המודד שבזה מודד מדידת האותיות בפועל, וכמו האמה שמודדין בה הסחורה יש ג"כ מה שכבר נמדד בהאמה ועצם האמה שעומדת למדוד בה כל מדידת דבר מה אבל באופן מדידת האמה דוקא דהגם שלא מדד עדיין מ"מ הרי ודאי יהי' ע"י המדידה במדידת אמה דוקא מאחר שהיא מדודה בעצמה כו' אך האדם המודד בכחו לשנות המדידה לגמרי למדוד

במדידה אחרת שלא באופן מדידת האמה כלל כו', וכמו"כ יובן במשל הסופר הנ"ל דמדידת האותיות הוא ע"פ רצונו שצייר תחלה במחשבתו כו' דמן מח' זו א"א להיות המדידה באופן אחר מאחר שהיא כבר מדודה בעצמה באופן כך וכך דוקא וכמו שא"א להיות מן האמה מדידה אחרת כו' כנ"ל, אך הסופר עצמו בכחו הוא לשנות ולכתוב באו"א לגמרי כו' והדוגמא מכ"ז יובן למע' במדידת האורות בכלים והמסכים ופרסאות הנ"ל שזהו בחי' המדידה בפועל בהמשכת האורות והוא ע"פ אופן גזירת חכמתו ורצונו ית' באוא"ס שלפה"צ שיהי' באופן כך וכך והו"ע ההשערה בכח איך יהי' אופן ציור העולמות כך וכך דוקא, והוא הקו המודד שמודד מדידת האורות בפועל אשר הקו המודד הוא מדוד בעצמו דמבחי' מח' ורצון זה א"א להיות מדידה אחרת כ"א כפי המדידה וההשערה בכח כו', אך זהו בחי' חיצוני' הרצון השייך למציאות העולמות ובעצמותו גופא כבי' הוא בחי' אור השייך אל הזולת שכבר נמדד בכח איך שיהי' בפועל כו', אבל בחי' פנימי' ועצמות אור א"ס שלמע' מבחי' הרצון השייך לעולמות ומבחי' ההשערה בכח כו', הרי משם יכול להיות המדידה באופן אחר לגמרי והיינו שיהי' אופני המשכות אחרות לגמרי שלא ע"פ אופן קו המדה כלל כו', דלגבי עצמות אוא"ס אין המדה מסתרת כלל ויכול להאיר בחי' אור העצמות כמו שהוא ממש כו' וזהו ההפרש בין הרצון דמע"ב להרצון דמצות, דהנה ידוע דעיקר המקור להשתל' העולמ' הוא בחי' הרצון והיינו בחי' הרצון הפשוט שלפה"צ שעז"א בזהר בריש הורמניתא דמלכא כו' ובע"ח כשעלה ברצונו הפשוט כו' וכל מה שנעשה אח"כ בכללות סדר ההשתלשלות מרכ"ד עד סוכ"ד הכל כאשר לכל עלה במח' בבחי' הרצה"פ כו', אך כללות בחי' הרצון הזה עם היות שהוא בבחי' עצמות אוא"ס שלפה"צ שלמע' מעלה עדיין מלהיות מקור לסדר השתלשלות מ"מ בעצמותו גופא כבי' הוא בחי' חיצוניות הרצון השייך לעולמות הנמדד בבחי' מדה וגבול שהיא באופן כך וכך דוקא כו' ועם היות שהוא בבחי' בל"ג ממש לגבי השתלשלות העולמות כו' מ"מ הרי יש בו בחי' המדידות בכח שהרצון הוא שיהי' באופן כך וכך כו', ומשם נמשך אח"כ בחי' המדידה בפועל אחה"צ באופן המשכת האורו' בבחי' מעומ"ט וקדימה ואיחור בכדי שירדו העולמות ממדרי' למדרי' ובפרט ע"י הפרסאו' המעלימים ומסתירי' דהכל נמשך מבחי' הרצון הזה כו' אך בחי' הרצון דמצות הוא בחי' פנימי' ועצמות אוא"ס שלמע' מהרצון דעולמות ואינו נמדד בבחי' מדידה והגבלה זו כלל ולכן נמשך משם הגילוי באופן אחר לגמרי והוא שיהי' גילוי אוא"ס ממש בעולמות שלא ע"פ המדידה דמעומ"ט אלא יהי' הגילוי למטה כמו למע' ממש כו', והגם דהמצו' יש להם ג"כ מדידה דכל המצות יש להם גבול ומדה בעצמן ובאופן עשייתן וכמו תפילין שיהי' ד' פרשיות בד' בתים דוקא בשל ראש ובש"י בבית א' ויש כמה פרטי דינים בכתיבת הפרשיות ועשיית הבתים ובהנחתן כו', וציצית צ"ל באופן כך וכך דוקא וכה"ג בכל המצות כמו סוכה לא פחות מז"ט ומשהו ולא יותר מכ' אמה כו', שזהו המדידה ברצה"ע דמצות שהרצון הוא באופן כך וכך דוקא כו' וזהו ענין שהתורה מפרש ומבאר המצות היינו שמבאר

איך הוא הרצון כו', וכ"ז הוא מדידה בהמשכת האורות שדוקא כאשר המצו' עשויין באופן כזה נמשך האור ובא"ל כו', וגם עצם האור הנמשך הוא לכאורה האור דסדר השתלשלות וכמו ע"י התפילין נמשכים בחי' ד' מוחין וע"י הציצית ל"ב נ"ח ובסוכה נמשכים מקיפי' דאימא כו' וכידוע דכל המצות תלוים בשם הוי' ושם הוי' הוא בחי' האור דסדר השתלשלות והד' אותיות הן אופן הבאת והמשכת האור כו' כמ"ש במ"א באורך, ונת"ל בקצרה, אך הענין דמדידה זו א"ז המדידה בהאור עצמו באיזה אופן יומשך בבחי' מדה ומשקל בבחי' צמצום והעלם כו' באופן שיהי' בו התחלקות דמעומ"ט כו', דכ"ז באמת אינו שייך בהאור פנימי ועצמי הנמשך ע"י המצות כו'. דענין המדידה בהאור עצמו דהיינו להגביל ולהעלים את האור זה שייך רק בבחי' ההארה דאוא"ס אף גם בהאוא"ס שלפה"צ בבחי' חיצוניות האור השייך אל העולמות כו', אבל בבחי' עצמות האור אינו שייך מדידה זו כלל ואין הצמצום פועל בו לצמצם ולהעלים כו' וכמ"ש במ"א, כ"א ענין המדידה באיזה אופן נמשך האור ר"ל אימתי נמשך האור העצמי, והיינו שע"י המצות העשוין באופן כך וכך דוקא הוא נמשך שכך עלה ברצונו העצמי והיינו שנמדד כך בבחי' רצון שאין טעם לרצון כלל למה יהי' זה דוקא ושתהי' עשוי' באופן כך וכך דוקא, כי זה מובן שאין המצוה גופא טעם וסיבה אל המדידה וההגבלה שבהרצון דזה שיש מדידה ברצון שזה תהי' מצוה ובאופן כך דוקא וכמו תפילין וכה"ג הרי אין עשית המצוה טעם וסבה אל המדידה וההגבלה ואינו דומה להמדידה שבהרצון השייך לעולמות שהעולמות עצמן הן טעם וסבה אל המדידה כו' כי להיות שעלה ברצונו ית' שיהי' עולמות שיהי' בהם גילוי אוא"ס ובהחילוקים באופן הגילוים כו' וגם שעלה ברצונו ית' שיהי' התהוות עולם התחתון (בשביל הכוונה דנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו') וא"א שיהי' התהוות עולם בבחי' מציאות יש כ"א שיהי' תחלה התהוות עולמות העליונים כו', וכידוע דעולם האצילות הוא ממוצע בין אוא"ס המאציל אל הנבראים ולא עולם האצילות לבד כ"א גם העולמות שלמעלה מאצילות היינו מתחלת ההתהוות הכל הוא בשביל שיהי' עולם התחתון דתחלה צ"ל התהוות בחי' א"ק ושיורד ממדרי' למדרי' ואז דוקא יכול להיות התהוות עולם התחתון כו' (ומה שא"א להיות באו"א באמת מצד אוא"ס הי' אפ"ל התהוות עולם התחתון שלא ע"י אמצעית התהוות עולמות העליונים תחלה אמנם כפי שהי' הכוונה באופן התהוות העולמות צ"ל באופן כך דוקא וכמ"ש במ"א) ומשו"ז הי' המדידה וההשערה בכח בהרצון הפשוט באופן המשכת האורות בכדי שיהי' ההתהוות באופן כזה כו', וא"כ הרי העולמות עצמן הן טעם וסיבה אל המדידה שבהרצון הפשוט ומאחר שהעולמות הן סבת המדידה ממילא המדידה היא להגביל ולצמצם את האור באופן שהעולמות יוכלו לקבל מאחר שזהו סבת המדידה בכדי שיוכלו להיות עולמות באופן כך וכך, א"כ הרי אופן המדידה בהאור הוא באופן שיוכלו להיות ממנו עולמות שזהו"ע הגבלת האור כו', אבל המדידה בהרצון שיהי' המצות באופן כך וכך הרי א"א לומר שעשיית המצות עצמן הן סבת המדידה שהרי מובן היטב איך שהעשיה היא באין ערוך ומה

איכפת לי' כו' ואינו בערך לומר שיהי' נוגע שיהי' באופן כך דוקא כו', ועוד זאת מובן שאינו שייך לומר שעשיית המצות יהי' סבה אל המדידה שהרי גם בלתי המדידה בהרצון הי' אפשר להיות העשיה כי אינו שייך לומר שא"א להיות עשיית התפילין באופן כך וכך אם לא שעלה ברצונו שיהי' התפילין כך וכך דמה שייך לומר כן שהרי ודאי גם אם שלא עלה ברצונו שכך תהי' עשייתן הי' אפשר להיות העשיה דהגם דעצם גשמי' התפילין כמו הקלף והעור כו' לא הי' אפ"ל אם לא שעלה ברצונו ית' שיהי' קלף כו' הרי זה שייך אל הרצון בבריאת והתהוות העולמות ובמה בעצם התהוות הקלף, אבל אינו שייך לומר שלא הי' אפשר להיות כתיבת הפרשיות בדיו על הקלף והנחת התפילין אם לא שעלה ברצונו כך כו', הרי שאין העשיה סבה אל המדידה ומאחר שאין העשי' סיבה אל המדידה ממילא הרי אין המדידה להגביל ולצמצם את האור כ"א מה שכך עלה ברצונו שזאת תהי' מצוה ושכך וכך תהי' אופן עשייתה ואין טעם אל הרצון כלל, ובאמת אנחנו מוכרחים בעשיית המצוה באופן כך וכך דוקא והיינו רק מכני שכך עלה ברצונו ית' וממילא אנו מוכרחים לעשות כך דוקא ולא באו"א ח"ו ואם הי' הרצון לחטוב עצים היינו מוכרחים לחטוב עצים וכה"ג, אבל אל המדידה בהרצון דמצות מה שמדוד שיהי' כך וכך דוקא אין שום טעם וסבה כלל וממילא אין כאן שום מדידה והגבלה בעצם האור רק המדידה הוא דהמשכת האור יהי' ע"י עשיות אלו דוקא. אבל מה שנמשך בזה הוא בחי' אור העצמי כמו שהוא בלי מדה וגבול ונמשך בכל העולמות בלי שום הפרש במעומ"ט כלל כו' ומה שע"י התפילין נמשכים ד' מוחין א"ז בחי' המוחין דסדר השתלשלות אלא שנמשכים מוחין חדשים *ממש*, והיינו דבהמוחין דחב"ד מאיר בחי' פנימיות ועצמות אור א"ס ממש שלמעלה מעלה מבחי' המוחין דסדר השתלשלות כו' ובחי' מוחין אלו מאירים בזו"נ ובכללות העולמות בכל העולמות בכל המדרי' שבהם כו' וכמו"כ הוא בבחי' מקיפים דאימא שבמצות סוכה שנמשך בזה בחי' הפנימיות והעצמות *ממש* דאוא"ס שנמשכים בחי' המקיפים דאימא בכל העולמות עד למטה ממש כו', וזהו ג"כ ענין שם הוי' דמצות תלוים בו הוא בחי' שם הוי' שלמעלה מעלה מסדר השתלשלות וכידוע שיש שם העצם ושם הפעולה דשם הפעולה הוא בחי' הארה לבד ובא בבחי' מדה וגבול כו', ושם העצם הוא שהעצם נקרא כך כו', והיינו דבשם הוי' זה מתגלה בחי' העצמות ממש כו', והגם שיש בו ג"כ אותיות הנה הם בחי' אותיות עצמיים שמגלים כל העצם ונק' לבוש אור שאינו מעלים ומסתיר כלל כ"א אדרבה מגלים כל העצמות כו' כי בלא אותיות א"א להיות שום גילוי אור ובפרט שיהי' בבחי' או"פ צ"ל ע"י אותיות וזהו ענין הד' אותיות דשם הוי' שהן בחי' הבאת והמשכת האור להיות בבחי' או"פ אבל נמשך בזה בחי' הפנימיות והעצמות דא"ס כו', והיו"ד דשם הוי' הוא בחי' צמצום וה' המשכה כו' אמנם ענין הצמצום הוא ע"ד צמצם שכינתו כו' שהעצמות מצמצם א"ע להיות נמשך ונמצא למטה כו' וכמ"ש הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך ואף כי הבית הזה כו', הרי אין זה שנתצמצם ונגבל עצם האור כ"א שבחי' העצמות מה שהשמים ושמי השמים לא יכלכלוך

צמצם א״ע כבי׳ להיות בקדה״ק כמו שהוא ממש כו׳ (ובמ״א מבואר דצמצום הקו הוא ג״כ ע״ד צמצם שכינתו כו׳ אך זהו בהאור וכאן הוא בבחי׳ העצמות כו׳) חהו שע״י הרצון דמצות דוקא נמשך גילוי אוא״ס הסובב בבחי׳ מקום מה שמהרצון דבריה״ע א״א להיות גילוי זה מאחר שהוא שרש המדידה למדוד אופן המשכת האור בבחי׳ התחלקות דמעלה ומטה (שהן בחי׳ התחלקות דמקום וזמן כו׳ כנ״ל) הרי אדרבה משם נמשך להיות בחי׳ מקום וזמן ושיהי׳ למטה בחי׳ העלם והסתר כו׳ כ״א דוקא ע״י הרצה״ע דמצו׳ שהוא למע׳ מע׳ מבחי׳ מדידה משם נמשך האור בלי מדה להיות גילוי העצמות למטה ממש כו׳, ולכן ע״ז עושין רצוש״מ שיומשך בחי׳ הרצון העצמי בגילוי בבחי׳ מקום כו׳ וזהו שעל המצות דוקא אומר לשם יחוד קוב״ה ושכינתי׳ דהגם דבברה״ע הי׳ ג״כ יחוד קוב״ה ושכינתי׳ שהו״ע יחוד הוי׳ ואלקי׳ כו׳ הנה לבד זאת שהוא בחי׳ הוי׳ דסדר השתלשלות שז״ע מה ששיתף עמו מדה״ר שזהו בחי׳ גילוי הקו כידוע שזהו בחי׳ ממכ״ע כו׳, הנה גם מה שלצורך התהוות נמשך מבחי׳ אוא״ס הסובב דכל אשר חפץ הוי׳ עשה כו׳ זהו רק מה שנמשך כח הסובב בהעלם (מה שהאו״מ נותן כח בהאו״פ כו׳) אבל לא בגילוי (שאם הי׳ מאיר בגילוי לא הי׳ אפשר להיות ההתהוות כו׳ כידוע ומבואר במ״א) וגם מה שנמשך גילוי אוא״ס הסובב בעולמות שזה האור מקיף שמאיר כו׳ הרי הגילוי הוא למעלה ולא למטה דע״ה דסוכ״ע הוא למעלה כמו למטה מ״מ למטה הוא נמצא בהעלם ולמעלה מאיר בגילוי יותר וכידוע המשל ממח׳ ורצון שהוא בחי׳ או״מ ונמצא ברגל כמו בראש מ״מ בראש הוא מאיר בגילוי וברגל הוא נמצא בהעלם כו׳, וכמ״ש במ״א, וכ״ז הוא לפי שהוא בחי׳ חיצוניות הרצון כו׳ אבל הרצון דתו״מ הוא בחי׳ פנימיות הרצון דפנימיות ועצמות א״ס ע״ז דוקא נמשך בחי׳. יחוד קוב״ה ושכינתא להיות גילוי ממש דבחי׳ אוא״ס הסוכ״ע בממכ״ע (שזהו בחי׳ מקום בכלל כו׳ כנ״ל) ולהיות הגילוי למטה כו׳ והו״ע יחוד ברכה וקדושה שנעשה ע״י המצות דברכה הוא בחי׳ ממכ״ע כידוע וקדושה הוא בחי׳ סוכ״ע וע״י המצות נעשה יחוד ברכה וקדושה (ר״ת יב״ק) יחוד סוכ״ע וממכ״ע כו׳ שז״ע ברכת המצות אשר קדשנו במצותיו כו׳ שע״י המצות ממשיכים בחי׳ קדושת העצמות דא״ס שיומשך למטה כו׳ והו״ע עושין רצוש״מ כו׳ וכ״ז נמשך ע״י מצות מעשיות שלמטה דוקא ולא ע״י מצות העליונות כמו שהן בבחי׳ רוחניות כו׳, והענין דהנה נת״ל דרצון דמצות הוא בחי׳ רצון עצמי שאינו מורכב בשום דבר ולזאת הוא במצות בעשיה דוקא דמצות רוחניות ה״ה בבחי׳ טעם ושכל שהוא כוונת המצות וא״כ הרי הרצון בזה הוא מורכב בטעם ואינו נמשך בזה בחי׳ הרצון העצמי כ״א בעשי׳ בפועל דוקא שאינו בערך כלל הנה הרצון בזה אינו שייך שהוא מורכב באיזה דבר ונמשך בזה דוקא בחי׳ הרצון העצמי כו׳ והראי׳ מן האבות דקיים אאע״ה כל התורה עד שלא ניתנה והיינו שקיימו את המצות ברוחניות שנעשה ע״ז בחי׳ יחוד העליון באצילות כו׳ ועכ״ז אמר בהם ושמי הוי׳ לא נודעתי להם דשם הוי׳ זה קאי על בחי׳ עצמות אוא״ס דלכן אומר נודעתי ולא הודעתי לפי שקאי על בחי׳ העצמי׳ דאוא״ס שהוא בחי׳ שלישי

המדבר שבתורה כו' וכמ"ש במ"א דבחי' זו לא נתגלה ונמשך בקיום המצות דאבות רק במ"ת נאמר לכן אמור לבנ"י אני הוי' כו' דבמ"ת נתנו לנו מצות מעשיות ובזה דוקא נמשך בחי' העצמות דאוא"ס כו' ומשו"ז ג"כ בקיום המצות העיקר שיהי' בבחי' קבעומ"ש דוקא שהוא בבחי' ביטול הרצון בעצם דוקא דהיינו למע' מן הכוונה וטעם לרצון. וכמ"ד מצות אין צריכות כוונה דהיינו שאין זה עיקר המצוה לעשותה בטעם וכוונה וסוד לרצה"ע שבה כמו במצות תפילין בסוד וטעם דמקיפי' דד' מוחין וציצית בל"ב נ"ח כו' וכה"ג בשארי מצות רק בלא כוונה וטעם כלל אלא רק מצד עצם פנימיות רצה"ע שכך עלה ברצונו ומשו"ז הוא עושה ויש לו חיות גדול בעשית המצוה בזה שמקיים רצה"ע או במה שנעשה רצונו בזה יש לו חיות ותענוג גדול מה שנשלם הרצה"ע, וגם כשמתבונן בעשיית המצוה שזהו רצון העצמי דפנימית ועצמות א"ס נעשה אצלו הענין יקר מאד ויש לו חיות ותענוג גדול בעצם העשיה מפני שזהו הרצון העצמי כו' וזהו נח"ר לפני שאמרתי ונעשה רצוני דבזה שנעשה רצוני בפו"מ נח"ר לפני כו', וזהו הנח"ר והתענוג שלו מה שנח"ר לפני כו' וע"י עשיית המצות באופן כזה בקבעומ"ש ממשיכים בחי' הרצון העצמי כו', וזהו מעלה יתירה שיש במצות מעשיות על התורה דאורייתא מחכמה נפקת ה"ה בבחי' טעם ושכל כו', וכל מצות לימוד התורה הוא בחי' ידיעת התורה דוקא כו', אבל במצות הוא בחי' העשיה בפו"מ ובבחי' קבעומ"ש דוקא דבזה דוקא נמשך בחי' העצמות דא"ס כו', וזהו מ"ש במשיח הקים על שהקים עולה של תורה עולה של תורה דוקא שמגיע למעלה בבחי' עצמות רצה"ע שלמע' מטעם כמוס לרצון כו' והו"ע כתר ש"ט שעולה ע"ג למעלה גם מכתר תורה ברצון שבחכמה הקדומה כו' (ולהמשיך ע"י התורה בחי' העצמות דא"ס זהו דוקא ע"י דדייק במילין דחוכמתא כו' וכמשי"ת) ובגמ' אמרו דעורש"מ הוא בפ' ראשונה דוקא ומבואר בשם הה"מ ז"ל דהיינו ע"י בכל מאדך דוקא, הוא ג"כ ענין א' עם ענין הנ"ל דקבעומ"ש שהוא ג"כ בחי' ביטול עצמי שלמעלה מהטעם דאהבה דבכל לבבך ובכל נפשך הוא מצד הטעם והשכל בהשגה והתבוננות באלקות בהרגש אלקי בנפשו שעי"ז מתפעל ברצוא להכלל כו', או בבחי' קירוב לידבק באלקות כו' דבכלל זה הוא ג"כ בחי' אה"ר ובחי' אה' בתענוגים להתענג על הוי' בתשוקה וחשק בבחי' כלות הנפש כו' שכ"ז הוא בבחי' טעם כמו טעם כמוס וטעם ועונג כו', ובקיום המצות הו"ע והי' אם שמוע תשמעו בפ' שני' דק"ש בבחי' כוונת המצות שעי"ז הוא נדבק באלקות כו' וכמ"ש בסש"ב דאהבה מקור רמ"ח מ"ע כו' דעדיין א"ז בחי' עורש"מ שאינו ממשיך בזה בחי' עצמות הרצון כ"א ע"י אהבה דבכל מאדך שאינה מצד ההשגה ומצד ההרגש דהטוב דאלקות שמתענג ע"ז כו' כי אם מצד עצם נפשו שנמשכה בעצם לעצמות א"ס ב"ה ואז קיום המצות שלו הוא בבחי' קבעומ"ש לקיים רצונו לבד בלי שום כוונה וטעם כו' ובחי' זו דוקא הו"ע עורש"מ שממשיכים בחי' הרצון העצמי דפנימיות ועצמות א"ס כו' ושיהי' הגילוי למטה דוקא דבעשי' המצוה בכוונה שע"י הקדמת אהבה דבכל לבבך ובכל

נפשך ממשיכים ג"כ גילוי אור אבל עיקר הגילוי הוא למעלה ולא למטה דזה שנת"ל שע"י המצות ממשיכים בחי' עצמות אוא"ס בסדר השתלשלות שיהי' הגילוים בכל העולמות עד למטה ממש כמו בד' מוחין דתפילין וסוכה וכה"ג כנ"ל זהו דוקא כאשר יש תחלה הקדמת אהבה דבכל מאדך והעשי' היא בבחי' קבעומ"ש וכמ"ש בסש"ב שצ"ל ב' הכוונות בעשיית המצוה הכוונה כללית דקבעומ"ש והכוונה פרטי' השייך לאותה המצוה דהמשכת העצמות הוא, ע"י הקבעומ"ש דוקא ואז נמשך האור בכללות העולמות עד למטה ממש כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש אלה תולדות נח דעיקר תולדותיהם ש"צ הן מצות ומע"ט והכוונה הוא על עשיית המצוה בפו"מ בקעומ"ש שזהו עיקר התולדות והגילוי דהנה יש תולדות וגילוי גם בבחי' כוונת המצות ובאהבה דבכל לבבך כו' אבל אינו נמשך בזה אור העצמי דא"ס כ"א בעשיית המצות בקבעומ"ש ובהקדמת בכל מאדך עי"ז נמשך בחי' העצמות דא"ס כו', וגם זה עיקר התולדות והגילוי למטה דהגילוי דע"י כוונת המצות הלא עיקר הגילוי הוא למעלה ולמטה מאיר רק הארה לבד אבל עשיית המצות עצמה בקבעומ"ש עי"ז נמשך בחי' העצמות דא"ס ונמשך למטה ממש כמו שהוא, וזהו אלה תולדות נח נח כו', דעיקר התולדות והגילוי הן מעהמ"צ בפו"מ שזהו"ע עורש"מ כו'.

בס"ד, ש"פ לך לך, רס"ו

ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך כו' ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך. וצ"ל והלא ידוע דדרך ממעט את השם ומהו אומר שע"י לך לך עי"ז ואגדלה שמך. והנה רש"י פי' שזהו מה שברכו בהגדלת השם דלהיות שדרך ממעט ג' דברים לזאת ברכו ואעשך כו'. אמנם משמעות הפסוק הוא שע"י לך לך יהי' ממילא הגדלת השם וצ"ל איך הוא. והנה זה שדרך ממעט השם פי' במת"כ בשם רש"י מפני שאי אפשר לקיים ציווי השי"ת בדרך כמו בהיותו במנוחה בביתו ומובן דענין הגדלת השם הוא ג"כ ע"י קיום המצות. וצ"ל מה שיכות ענין המצות לענין השם הן לענין מיעוט השם ושע"י קיום המצות נעשה הגדלת השם, ולהבין זה צלה"ק משנת"ל דענין עושין רש"מ היינו המשכת בחי' הרצון פנימי ועצמי דא"ס שעי"ז נמשך הגילוי למטה וההמשכה היא ע"י קיום המצות בפו"מ בקעומ"ש וע"י הקדמת אהבה דבכל מאדך, ונת' דענין בכל מאדך הוא שאינו ע"פ טו"ד כ"א מצד עצם נפשו שנמשכה בעצם לעצמות א"ס ב"ה.

וביאור הענין הוא דהנה אי' בזהר לית מח' תפיסא בך כלל אבל נתפס איהו ברעותא דלבא. ופי' לית מחתב"כ קאי על בחי' פנימי' ועצמות

אוא"ס דאינו שייך שם תפיסא והשגה כלל דתפיסא שע"י השגה הוא רק בבחי' אוא"ס השייך לעולמות והיינו בההארה אלקי' המתלבשת בעולמות להחיותן ובכלל בהאוא"ס השייך לעולמות אבל בבחי' עצמות אוא"ס אינו שייך תפיסא ע"י השגה כו', דהנה ידוע שיש ב' מיני השגה השגת החיוב והשגת השלילה, השגת החיוב הוא שמשיג עצם הדבר שמשיג איך ומה הוא, והשגת השלילה הוא שעצם הדבר א"א להשיג כ"א מה שאפשר לו לשלול מזה הענינים שבדבר המושג דשם אינם שייכים ענינים אלו. דהשגת החיוב שייך בד"כ בההארה האלקי' המתלבשת בעולמות להיות שזהו רק הארה לבד ומתצמצם ומתלבש בעולמות שייך בזה ענין ההשגה לידע את הדבר איך ומה הוא וכמו מבשרי אחזה אלק' כו' אבל באוא"ס שלמעלה מהתלבשות בעולמות אינו שייך ענין השגה ממש כ"א השגת השלילה מה שביכולתו לשלול שהעניני' שבההארה שמושג אינו שייך לומר באוא"ס שמופלא מעולמות כו', והו"ע השגת ההפלאה שמשיג איך שהאוא"ס מופלא מעולמות וע"י השלילה הרי הוא משיג איכות ואופן ההפלאה מאחר ששולל הענינים שבההארה מהאוא"ס המופלא הרי משיג עי"ז איכות ההפלאה דאוא"ס עד שיכול להיות קצת הכרה בעצם הדבר המופלא כו' כידוע ומבואר במ"א וכ"ז שייך באוא"ס השייך לעולמות אבל בבחי' עצמות אור א"ס שאינו שייך לעולמות כלל אינו שייך שם השגת השלילה ג"כ דהשגת השלילה שייך רק באוא"ס השייך לעולמות לפי שיש לו שייכות אל ההארה המתלבשת בעולמות, והיינו בבחי' אור הסובב בכלל שהוא מקור בחי' ממכ"ע כו', לפיכך שייך לשלול משם פרטי הענינים שבההארה כו', אבל בעצמו' אוא"ס שאינו שייך אל ההארה כלל אינו שייך לשלול משם הענינים שבההארה מאחר שאינו בערך כלל, ועם היות שבודאי מושללים ענינים אלו מבחי' עצמות אוא"ס אבל אינו שייך שידע מזה אופן ההפלאה מאחר שאינו בערך כלל (אז עס איז גאר ניט דאס) איך ידע וישיג משלילה זאת אופן ההפלאה דעצמות אוא"ס וכ"ש שא"א להיות קצת הכרה במהות הדבר כו'. ונמצא דשום השגה אפי' השגת השלילה שזהו המדרי' היותר נעלית שבהשגה אינו שייך באוא"ס וגם אפי' בראי' דחכמה אינו נתפס בחי' עצמות אוא"ס דהרי ראי' דחכמה הו"ע ראיית עין השכל וא"ז תופס בבחי' העצמות כו' והראי' ממשה כו'. וכמשנת"ל (בד"ה לולב וערבה) וזהו לית מחתב"כ דבחי' מח' והשגה דבינה בבחי' היותר עליונה שהו"ע השגת השלילה וגם בחי' מח' דחכמה חשב מ"ה שהוא בחי' ראי' אינו תופס בבחי' העצמות כו' ולא זו בלבד שאינו נתפס בנשמות למטה אלא גם בעולמות עליונים ובעולמות שלמעלה מאצילות אינו נתפס כלל דגם בבחי' ח"ע דאצילות ולמעלה מאצילות אינו נתפס בחי' עצמות אוא"ס וזהו לית מחתב"כ דגם בחי' מח' וחכמה הקדומה אינו תופס בבחי' עצמות כו', אבל נתפס איהו ברעו"ד דבחי' ומדרי' זו דמח' אינו תופס בה ה"ה נתפס ברעו"ד, וצ"ל מהו מעלת רעו"ד שתופס בבחי' עצמות אור א"ס ב"ה. אך הענין הוא דהנה ידוע דבכללות ענין האה' יש ב' מדרי' בחי' אה' פנימי' ואה' חיצוני'. אה' חיצוני' הוא האה' שנלקחה מן הדעת וההשגה והיינו ע"י השגה והתבוננות באלקות שמזה נולדה האה' ויש בזה כמה

אופני התבוננות אם שמתבונן בבחי' גדולת הוי' דהיינו בחי' התפשטות גדולתו בעולמות איך שמהווה ומחי' ריבוי עולמות ונבראים מאד וכמ"ש מה רבו מעשיך ה' ומה גדלו מעשיך ה' שיש גדולי נבראים וריבוי נבראים מאד עד אין קץ ושיעור כלל שבזה נראה וניכר גדולת הוי' וכמא' והגדולה זו מע"ב וכתיב גדול ה' ומהולל מאד בעיר אלקינו אימתי הוא גדול כשהוא בעיר אלקינו שע"י עיר אלקינו עולם הדיבור המהווה עולמות ניכר גדולת הוי' כו' וכדאי' במד"ת ע"פ השמים מספרים כבוד אל משל לגבור שנכנס למדינה ולא היו יודעין גבורתו, הי' שם פקח א' אמר מאבנא דהוא מתגושש בה אתון ידעין גבורתו כך השמים מספרים כבוד אל כו', ובהתבוננות זאת בהתפשטות גדולתו נעשה התפעלות הנפש על אלקות ונעשה בבחי' רצוא כו'. ובפרט כשמתבונן איך שכ"ז הוא במא' ורוח פיו לבד וכמו ברוך שאמר והי' העולם דבאמירה א' נבראו כל העולמות כו', או שמתבונן בעצם הענין שבכל דבר יש כח אלקי המהווה אותו ומחי' אותו כי אין דבר עושה א"ע ואינו חי מעצמו כו' וכמ"ש במ"א פרטי הענין הזה וע"י העמקת הדעת נעשה יקר אצלו האור והחיות האלקי וממילא מתעורר שכל חפצו ורצונו יהי' באלקות כו', וכ"ז הוא ההתבוננות בהארה האלקי' המתלבשת בעולמות כו', וכאשר מתבונן בהאוא"ס שלמעלה מעולמות איך שמופלא מעולמות דכללות האור והחיות האלקי המתלבש בעולמות אפי' בעולמות העליונים הוא הארה לבד. אבל עצמות אוא"ס הוא מופלא ומובדל מעולמות ומשיג בזה איכות ואופן ההפלאה כו' ועי"ז בא לידי אה"ר שיחפוץ בעצמות אוא"ס וכמו מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ שלא ירצה בכל הגילוי' כ"א תכלית חפצו ורצונו הוא בבחי' עצמות אוא"ס כו' וכללות התבוננות אלו הן בתפלה דבפסוד"ז ההתבוננו' היא בגדולת הוי' בענין בריאת והתהוות העולמות ואיך שבמא' א' נבראו כל העולמות כו', ובברכות ק"ש בענין קדוש איך שאוא"ס קדוש ומובדל ומופלא מעולמ' כו' ובק"ש העיקר הוא ההתבוננות בעצמות אוא"ס כו' וז"ע שמע ישראל שמע לשון הבנה ושמע הו"ע שם ע' והיינו כמו שבחי' מל' עולה בז"ת דבינה שהו"ע ע' רבתי כו', וידוע דבחו"ב הוא הביטול דיחו"ע איך שכולא קמי' כל"ח כי המוחין הן למעלה מעולמות, וכידוע בענין אלפים שנה קדמה כו' ולכן במדרי' זו היחוד הוא בבחי' יחו"ע דכולא קמי' כל"ח דזהו ההפרש בין שמע לבשכמל"ו שהוא בבחי' מלכות בחי' יחו"ת להיות כי המלכות היא מקור על עולמות וא"א לומר בזה שאין העולמות תופסים מקום כלל דא"כ מה מהווים כו' אלא שהן בבחי' ביטול היש לבד כו' אבל לגבי אוא"ס שלמע' מעולמות העולמות אינם תופסים מקום כלל היינו שאינם בבחי' מציאות כלל כו' והענין הוא כי הנה האוא"ס שלמעלה מהעולמות ה"ה ג"כ מאיר על העולמות כו' (וידוע דעל בחי' ומדרי' זו אין הצמצום מסתיר כלל כו') וממילא העולמות בטלים במציאות לגמרי כו' אבל לגבי ההארה שנעשה מקור לעולמות העולמות הן בבחי' מציאות אלא שבטלי' בבחי' ביטול היש כו', וזהו שמע ישראל כו' בחי' יחו"ע להכלל ביחודו ית' כו' ובשכמל"ו הוא בחי' יחו"ת והיינו איך שבכל דבר יש אור וחיות אלקי והעיקר הוא האלקות כו', וע"י כ"ז נעשה ואהבת את ה' כו'

וכללות מדרי' הנ"ל במדרי' כלליות הן בחי' חיצוני' הלב עדיין והיא בחי' אה' חיצוני' מפני שבאה מן השגה והתבוננות ואינו נתפס בזה בחי' העצמות דא"ס כ"א בחי' מציאות לבד כו' אבל אה' פנימית היא בחי' פנימי' הלב שלא תבוא מהתבוננות השכל אלא היא באה מלמעלה מן השכל והיא הנק' רעו"ד שבה וע"י יש בחי' תפיסא גם בבחי' עצמות וכמו שדקדק באומרו דוקא לית מח' תפיסא בי' מח' דוקא אבל ברעו"ד נתפס בחי' העצמות, והענין דהנה פנימי' הלב היינו ההתקשרות בבחי' עצמיות שבא מבחי' יחידה שבנפש דוקא וכמו עד"מ התקשרות הבן עם האב שאינו ע"פ טו"ד כלל, אלא רק מצד שנמשכה נפש הבן מן האב מבחי' עצמותו ממש ונחשב כמוהו ממש כענין ברא כרעא דאבוה כו' וממילא ההתקשרות הוא בעצמות האב דוקא ואינו דומה לאהבת אוהב ואהוב הגם שיכול להיות בזה ג"כ תוקף האה' ותוקף ההתקש' (מיט א אוועק לייג) הנה יש בזה איזה סבות אל האה' וההתקשר' אם מפני שמטיב עמו או מצד העילוי והמע' שבו שהוא איש מעולה ומשו"ז הוא אוהב אותו ומקושר אליו כו' הרי צ"ל בזה איזה התבוננות והשגת השכל איך שהוא איש הטוב ואיך שמטיב בחסדו עמו או שיבין בשכלו את הטוב והעילוי במה שהוא מעולה וכאשר יבין אופן העילוי ה"ה נעשה מקושר אליו ומסור אליו (ער ווערט צוא עם איבער גיגעבען כו') אבל זהו דוקא כאשר מבין העילוי שלו משא"כ בלעדי זאת לא יהי' מקושר ומסור אליו כו' וממילא האה' וההתקשרות שלו מגיע רק בהגילוי של האהוב ולא בעצמותו ממש מאחר שזאת היא סיבת האה' מצד טוב מדותיו או טוב שכלו או העילוי שלו הרי ממילא ההתקשר' הוא ג"כ רק בזאת לבד לא בהעצמות שלו ממש כו' משא"כ אהבת האב אל הבן אינו מצד הטוב שבו או מצד העילוי ולא מצד ההשפעה שמשפיע לו כ"א מצד שהוא עצם א' עמו ולזאת א"צ ע"ז שום התבוננות שהרי אין שום טעם וסיבה אל האה' וההתקשרות שיצטרך להתבונן בזה ושעי"ז תהי' האה' כו' כ"א הוא מצד העצם כו' וממילא ההתקשרות היא בהעצמות ממש לא בהגילוים לבד מאחר שאין הגילוי' סבת האה' כ"א העצמות דוקא כו' והאה' וההתקשרות הזאת היא בתמידות בהבן רק לפעמי' היא בהעלם וצריכים לעוררה מההעלם אל הגילוי והיינו כאשר משים אל לבו שהוא אביו בזה מתעורר האה' כו' או לפעמים מתעורר ע"י הריחוק כאשר הם מרוחקים זמ"ז מתעורר עי"ז האה' כו' אבל א"צ לזה התבוננות פרטי' לפי שהאה' היא מצד העצמי' דוקא כו', ולכן אנו רואים אשר דוקא הבן יש בו היכולת לעורר את עצמות האב מה שא"ז ביכולת אדם אחר לעורר כ"כ וכמו כאשר הבן צועק אבא ניזוז האב בכל עצם מהותו ממש מה שלא יהי' ניזוז באופן כזה מצעקת אחר שאינו בנו שניזוז ג"כ עי"ז מ"מ אינו ניזוז בכל עצמותו ממש כמו מצעקת הבן, והיינו לפי שצעקת הבן הוא מעצם עצמותו ממש וה"ה נוגע (ער רירט אַן) בעצמות האב והוא מצד ההתקשרות שלהם בבחי' העצמות שלהם ממש כו' וכמו כן יובן בהתקשרות האמיתי דנשמות ישראל באלקות שנא' בנים אתם להו' אלקיכם וכתיב בני בכורי ישראל שהן בבחי' התקשרות עצמי' לאלקות שיש כמו טבע עצמי' בנה"א לידבק במקור

חוצבה שאין שום טעם וסיבה אל האה' והתקשרות הזאת כ"א מצד שהן בעצם א' כו' וההתקשרות הזאת היא תמידיות בנפש ורק צריכים לעוררה לפעמים והיינו ע"י שנזכר ומשים אל לבו איך שאתה אבינו כו', או שבאה לגילוי ע"י הריחוק וכמו מן המיצר קראתי כו' וכמו ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו כו' והצעקה מה שצועק אל הוי' היא משום כי אתה אבינו והיינו שאז נרגש בו (ווערט אין עם דער הערט) זאת דכי אתה אבינו ומתעורר בחי' ההתקשרות העצמות כו' ובבחי' ההתקשרות הזאת ה"ה תופס בבחי' העצמות ממש וכמו הבן שמעורר עצמות האב כנ"ל כמו"כ נש"י בההתקשרות עצמות שלהם ה"ה תופסים בבחי' העצמות מה שלית מתב"כ כי בחי' מח' והשגה תופס בבחי' גילוי' לבד לא בבחי' העצמות כ"א בבחי' רעו"ד להיותו אחח וקשור בבחי' העצמות ע"כ בזה דוקא נתפס בחי' העצמות כו' והגם שהלב הוא למטה מהמוח ואיך יש בלב דוקא בחי' זו דרעו"ד שתופס בבחי' העצמות, הענין הוא כמ"ש באדר"ז דז"א בעתיקא אחיד ותלי' דאו"א במזלא אתכלילן דחכמה מקבל מבחי' מזל הח' ונוצר חסד בחי' שערות הנמשכים מחכמה שבכתר ובינה ממזל הי"ג ונקה כו' אבל המדות מקבלים מבחי' עתיקא ממש כו' דעם היות שהמדות נולדים מן השכל זהו לידתן לבד אבל עצם שרשן הוא מבחי' עתיק כו' ולכן אנו רואים גם במדות הנולדים מן השכל דיכול להיות אח"כ הגדלה בהמדו' הרבה יותר מהשכל המולידן והיינו מפני שרשן הקדום כו' ולכן בלב דוקא יש בחי' רעו"ד שתופס בזה בחי' העצמות ממש מה דלית מח' תפיסא בי' כו' וע"י האה' זו דבחי' רעו"ד ממילא בחי' קיום המצות שאח"כ בכ"י הוא בבחי' קבלת עומ"ש בלי שום מבוקש לעצמו כ"א מצד הרצה"ע לבד לקיים רצונו כו' וכמו"כ במ"ת דכתיב כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע כי הי' הפנימיות שלהם קשור בבחי' העצמיו' ע"כ אמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע היינו נעשה כל מה שנשמע שהוא למעלה מן הטעם והוא ע"י בחי' רעו"ד דוקא דבאה' שעי"ז השיגו אפי' במדרי' היותר עליונה וכמו באה"ר דמי לי בשמים כו' בחי' קיום המצות דאח"כ הוא להמשיך אור כו' אבל אחר בחי' רעו"ד הנה קיום המצות הוא בבחי' קבעומ"ש רק לקיים רצונו ית' וענין קבעומ"ש הנה במדרי' הביטול הוא למעלה גם מבחי' האה' דבכל מאדך שמצד ההתקשרות כו' דמ"מ היא בבחי' אה' ורצוא והקבעומ"ש הוא בבחי' ביטול יותר והוא המעלה שיש בעבד גם על מדרי' בן כו' (וכמשי"ת) וזהו"ע עושין רש"מ להמשיך בחי' רצון העצמי דעצמות א"ס ממש שזהו ע"י הקדמת בחי' רעו"ד שזה תופס בבחי' העצמות דוקא כנ"ל וע"י קיום המצות אח"כ בבחי' קבעומ"ש ממשיכים בחי' רצון העצמי שבמצות שעי"ז נמשך הגילוי גם למטה בבחי' מקום וזמן כו', והנה בכדי לבוא לבחי' רעו"ד הנ"ל צ"ל קודם העבודה דכחות גלוים שבנפש ולכן נז' בכל מאדך אחר בכל לבבך ובכל נפשך כו', וזהו סדר התפלה דתחלה הוא פסוד"ז והוא לזמר עריצים ע"י ההילולי' ותשבחות כי קודם לזה מצד חומרי' הגוף ונה"ב אינו שייך לשום דבר כלל לעלות במעלות כו' וצ"ל תחלה היציאה ממדריגתו ומצבו הקודם והיינו ע"י פסוד"ז בהילולים ותשבחות וגדולת ה' בבריאת

והתהוות העולמות ובאופן הבריאה איך שבמא' א' נבראו כו', ואח"כ בברכת ק"ש בהתבוננות דביטול המלאכים שעי"ז נעשה הביטול בנה"ב ג"כ להיות שזהו שרשו כו' וכידוע ושייכות זה גם לנה"א ההתבוננות איך שאוא"ס קדוש ומובדל שעי"ז נעשה הרצוא כו' ואח"כ ברוך כבוד כו' המבוקש הוא להיות בחי' המשכה וגילוי אור אך שיהי' המשכת בחי' כבוד ה' ממקומו משרשו ומקורו דוקא כו' ועיקר עבודת הנשמות היא בשמע ישראל (שירת הנשמות כו') והוא ההתבוננות בה' אחד ולהכלל ביחודו ית' והו"ע האה"ר דמי לי בשמים כו' ואח"כ בכל מאדך שבא לבחי' רעו"ד שמצד עצם התקשרות הרצון כו',כנ"ל, ואח"כ אומרים והי' הדברים האלה בד"ת הכתוב מדבר דאחר בחי' רעו"ד בכל מאדך הנה ע"י קיום המצות בקבעומ"ש ממשיכים תוס' אורות בתורה כו', דהנה כתיב כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו כו', וקאי על נש"י וכמו שת"י כל דא בגין אבהתכון כו' ופי' כל הנקרא בשמי נקרא הוא לשון נפעל שהן נקראי' ונמשכים בשמי ומורה הענין שבחי' שמי הוא למטה ממי שנק' ונמשך שם מלמע' וכידוע דשמי הוא בחי' מלכות וישראל הם למע' משמי דישראל עלו במח' ומחשבתן של ישראל קדמה כו' ובשרש הראשון בחי' שמי היא בחי' מלכות דא"ס כמו שהוא לפה"צ שזהו בחי' שמי המיוחד בי וכמא' עד שלנבה"ע שזהו לפה"צ הי' הוא ושמו לבד דבחי' שמו זהו הגילוי דאוא"ס דבעצמות הוא בחי' האור השייך אל העולמות דלכן נק' שמו וכמו שם האדם עד"מ כו' וכידוע, וכמו שבחי' העצמות פשוט בתכלית האחדות פשוטה כמו"כ בחי' גילוי אור העצמות נק' אוא"ס שהוא ג"כ פשוט כו' וזהו הוא ושמו בלבד כו' וממילא לא הי' אפשר שיהי' מזה התהוות העולמות כ"א ע"י הצמצום ומקו"פ ואח"כ נמשך הקו בבחי' קו דק ומצומצם כו', ונמשך ע"י כמה פרסאות שיהי' התהוות עולם האצילות וגם התהוות עולם הבריאה עד התהוות עולם העשיה כו' וכמשנת"ל (בד"ה אלה תולדות נח). אמנם מובן מזה דעכ"פ בחי' מלכות דא"ס הוא שרש הראשון לכל ההשתל' דאבי"ע כו' וזהו מלכותך מכ"ע מלכותך לנוכחהיינו בחי' מל' דא"ס כנודע שהוא מקור כל בחי' מלכות של כל עולם כו' ועז"א כל הנקרא בשמי שהן נקראים בשמי דהיינו שממשיכים תוס' אורות בשמי כו' והיינו להיות דנש"י מושרשים בבחי' עצמות ממש וע"י רעו"ד שלהם וקיום המצות ה"ה ממשיכים תוס' אורות בשמי כו' וכמו וינוחו כו' מקדשי שמך שמקדישים את השם היינו שממשיכים מבחי' אתה קדוש בשמך קדוש כו' והמשכה זאת מה שנק' ונמשך בשמי הוא לכבודי אין כבוד אלא תורה כי תורה היא הכלי אל הגילוי אור וכידוע בענין תלמוד גדול דעם היות דהתעוררות והמשכת האור הוא ע"י המצות כו' מ"מ הכלי לכללות האור הוא תורה וזהו שנק' לכבודי כבודי דוקא להיותה בחי' ראשית ההתלבשות של עצמות המאציל כו' וזהו ג"כ בראתיו יצרתיו דהנה ההפרש בין בריאה ליצירה ידוע דבריאה הוא בחי' התהוות חדשה מאין ליש ויצירה הוא מהעלם אל הגילוי לבד וכמו שמציירין צורה בגולם חומר מתכות וכה"ג שאין כל חדש בציור זה רק שהחומר נחקק בדמות וצורה וה"ז יש מיש כו' והדמיון בזה הוא כמו מח' ודיבור דאותיות המח' הן התהוות חדשה

דקודם המח' לא הי' תחלה אותיות מורגשות ובמח' נתחדשו אותיות כו', אבל בדבור אין התחדשות כ"א מהעלם אל הגילוי כו', ובכחות הנפש זהו"ע חכמה ובינה כי נקודת החכמה בא בבחי' התחדשות דקודם לזה לא הי' מציאות שכל ממש, היינו בכח המשכיל, ונתחדש להיות מציאות שכל וכמ"ש והחכמה מאין תמצא מאין ליש כו'. משא"כ כח הבינה המקבל מהחכמה הוא בבחי' יש מיש דנקודת החכמה כוללת הכל בהעלם, והעלם החכמה בא לידי גילוי בבינה כו' וזהו עיקר ההפרש בין תושב"כ לתורה שבע"פ דתושב"כ הוא בחי' חכמה והוא נמשך מאין ליש מעצמות אוא"ס ב"ה כו', ותושבע"פ היא בחי' בינה והיא רק גילוי בחי' ההעלם דתושב"כ לפרש ולבאר כל מצוה הכתובה בתושב"כ כו', וזהו בראתיו יצרתיו דקאי על תושב"כ ותושבע"פ וכללותם נכלל בפי' לכבודי אלא שנחלקים לב' מדרי' העלם וגילוי כו' ופי' אף עשיתיו היינו שע"י מה ממשיכים בשמי ולכבודי זהו ע"י מעהמ"צ ואומר ע"ז אף עשיתיו אף הפסיק הענין להורות על הפלאת ערך העשיה שמובדל בערך למעלה מבחי' בראתיו כו' וכמ"ש הלא שמוע מזבח טוב כו' דעיקר הכוונה הוא בעשיה בפועל דוקא והגם שע"י הקרבנות ממשיכים גילוי אוא"ס כו' מ"מ שמוע בקיום המצות בפו"מ בקבעומ"ש טוב יותר מזבח כו', שעי"ז ממשיכים בחי' רצון העצמי דעצמות א"ס ממש ועי"ז נמשך תוס' אור בתורה מבחי' העצמות ממש כו' וזהו"ע עושין רש"מ שזהו ע"י קיום המצות בקבעומ"ש ותחלה צ"ל בחי' רעו"ד שמצד התקשרות העצמות ואח"כ ע"י קיום המצו' בקבעומ"ש ממשיכים בחי' רצון העצמי דפנימיות ועצמות א"ס וממשיכים עי"ז בחי' תוס' אורות בתורה כו'.

ומעתה צ"ל משנת"ל בענין עדן עין לא ראתה כו' דעדן הוא בחי' תענוג העצמי דעצמות א"ס שלמע' מעלה מבחי' גילוי התענוג דג"ע דגם הנשמות הגבוהו' ביותר כהאבות ומרע"ה בריבוי העליות שלהם מ"מ עין לא ראתה בבחי' עונג העצמי ממש ונמשך דוקא במעהמ"צ דזהו"ע רחבה מצותך מאד כו' דלכל תכלה הוא בחי' עונג הנמשך ומתלבש בהרצון דברה"ע וגילוי התענוג לנשמות בג"ע ראיתי קץ וגבול לפי שהוא בחי' הארת והתפשטות העונג לבד כו' אבל רחבה מצותך מאד שבזה דוקא נמשך בחי' תענוג העצמי כו' וכמא' נח"ר לפני כו' דלכאורה א"ז מובן הלא המצות הן בחי' רצה"ע ורצון ועונג הן לכאורה ב' כחות מיוחדים וע"ה דהתענוג מתלבש ברצון הרי א"ז בחי' התענוג העצמי דכל התלבשות כח א' בזולתו הוא בחי' התפשטות לבד לא בחי' העצמי שלו כו', וא"כ גם אם נא' שבהרצון דמצות מתלבש התענוג ה"ז בחי' התפשטות לבד ולא בחי' תענוג העצמי כו' ובאמת נת"ל דאין טעם לרצון אף לא בחי' טעם ועונג כו' וא"כ מהו"ע נח"ר לפני כו' דמ"מ יש תענוג בהרצון דמצות כו'. ולהבין זה צל"ת בשרש ענין הרצון והתענוג בההפרש שבין זל"ז דהנה אנו מוצאים ב' ענינים הפכי' בההפרש בין עונג לרצון, דלכאורה אנו רואין בחוש שהתענוג הוא בחי' הפנימית בנפש שאין למע' ממנו וכמא' אין למע' מעונג כו' והרצון הוא

רק בחי' לבוש חיצוני לגבי התענוג דהיינו רק מה שמתפשט מכח התענוג בלבד כי הרי אנו רואים שכל דבר שאין האדם מתענג בו כלל לא יתעורר ברצון אליו ולא יחפוץ בדבר הזה כלל וכל דבר שמתענג בו יטה רצונו להתמשך אליו ולחפוץ בו, ולפ"ע כח התענוג שמתענג בו אם בעומק ופנימי' או בחיצוני' כך יהי' ערך הטיית הרצון והמשכתו לאותו הדבר ברב או במעט בפנימי' או בחיצוני' כי ע"פ הרוב אין אדם חפץ ורוצה בדבר מה רק כאשר מתענג בו כו' דכשם שמדות שע"פ השכל אינם מתעוררי' באדם מעצמן כ"א ע"פ השגת השכל כשמשיג בשכלו שהדבר טוב לפניו אז יתעורר באה' ורצון לדבר הזה ובא"ל לא יתעורר באה' אליו כו', וכן הוא ברצון שלמע' מהמדות שהוא פנימי' המדות ה"ה בא ג"כ מן השכל דוקא וכמ"ש במ"א (דז"ע מה שת"ת דאימא נעשה כתר לז"א שהוא בחי' הרצון פנימי' המדות שבא מן השכל כו') כמו"כ הוא ברצון שלמע' מן השכל שתלוי בתענוג שאינו מתעורר כ"א דוקא כאשר יש לו תענוג בהדבר כו' ולכן אנו רואים שהרצון אינו תמיד ויכול להיות שלא ירצה ובהכרח שיש כח עליון הגורם את הרצון שיבוא כו' ומבואר במ"א דהגורם ומכריח את הרצון הוא הדעת (ודעת זה הוא באוירא שלמע' ממו"ס כמ"ש במ"א) והיינו כי דעת הוא התקשרות ועי"י שמקשר א"ע (ער טראָגט זעך צו) אל הדבר ה"ה מרגיש את הדבר והיינו שנתעורר איזה תענוג בהדבר ההוא ועי"ז מתעורר ברצון אל הדבר ההוא ואנו רואים שהתענוג בדבר הזה הוא בהעלם ובפנימי' בנפשו והרצון הוא בא בגילוי כלבוש חיצוני שאינו רק כהתפשטות התענוג וגילוי שלו ברצון זה וכן הוא בעבודה באה"ר שהוא בחי' הרצון מה שהנפש הוא בבחי' רצון והמשכה אל האלקות להכלל ולהיבטל כו' שזהו מצד הרגש הנפש שמרגיש (ער דער הערט) אוא"ס ב"ה עי"ז הוא נמשך להכלל כו' דענין ההרגש הוא מה שמרגיש בחי' העילוי דאוא"ס וההפלאה איך שמופלא מכל העולמות וההפלאה עצמי' איך שהוא מופלא בעצם כו' דזהו ג"כ ענין הרגש עונג באלקות (אלא שהתענוג הוא בהעלם והרצון בהתגלות כו') ועי"י הרגש העונג דוקא נעשה בחי' האה"ר כו', ולפי"ז הרי התענוג הוא בחי' פנימי' הרצון שנק' חפץ כו', והרצון הוא חיצוני' המלביש להתענוג שבו כו' וע"כ יכול להיות תענוג בלא רצון כהתענוג בשכל ומדות גם בלא התעוררות רצון ואין רצון בלי תענוג בתחלה כו' וכמו שיש בתענוג ריבוי מדרי' זו למע' מזו כך יש ברצון ממש לפ"ע אופן התענוג דוקא, וכמו שאנו רואין בבחי' התענוג שמתענג אדם באיזה מעשה כמו בכלים נאים או בבנין מפואר וציור מעשה רוקם ואורג או בכתב וכן בלבושים נאים וזהו הכל למטה מן התענוג שבדבור שהוא רוחני יותר כמו בדברי אה"ר בתענוגים או בהדבור של שכל וחכמה שמשפיע לתלמידו וכה"ג שיש בזה עונג רב הרבה יותר מהתענוג שבעשי' ועונג שבדבור למטה מן העונג שבמח' שהוא רוחני יותר וכמו שאנו רואים בחוש כשחושב איזה ענין שכלי ונקלט הענין אצלו בהנחה טובה (עס לייגט זעך בא אים אָפּ דער ענין זייער גוט) ה"ה מתענג מאד במח' זו והרבה יותר מהתענוג שבדבור כו' ובד"כ במח' הנק' הגיון הלב יש בזה עונג גדול יותר מבדבור כו' וכן

עונג שבמח' לגבי עונג שבמד' ועונג שבמדות לגבי עונג שבשכל באיזה סברא והמצאה חדשה ובעומק השכל כו' עד העונג שבהתנשאו' וגדולה שהעונג שבזה גדול מכולן כו' וכך הוא ג"כ ערך המשכת הרצון בדבר זה שמתענג בו שהוא לפ"ע העונג אם הוא במעשה ודו"מ ומדות ושכל עד בחי' העונג שבגדולה שהרצון בזה הוא בעומק יותר מהכל כו'. (ויכול להיות שבחי' התענוג שבמעשה כמו במעשה הבנין ובכלים ולבושים נאים יתענג יותר מעונג שבחכמה ואפיל' גם מהעונג שבגדולה וכל הון יקר לפי שיש בכח עונג המעשה יותר מתחלת העונג הרוחני ביותר כו') ואמנם הנה אנו רואים להיפך ג"כ שהרצון הוא בחי' הפנימי' והעונג בחי' החיצוני' המלביש לרצון ותלוי העונג ברצון דוקא, כי הלא אנו רואים שכל דבר שאין האדם חפץ ורוצה בו כלל לא יקבל עונג ממנו גם שעצם הדבר הוא דבר עונג מ"מ כשאין רצונו לזה לא יקבל עונג ולא ירצה להתענג בו כלל כי מה שהוא נגד רצונו אינו לעונג לו אלא לצער יחשב וכל מה שיומשך ויטה רצונו לדבר מה ביותר יתענג וישתעשע בו אף שאינו דבר תענוג בעצם וכמו בתענוגי המאכלים או לבושים והיכלות נאים אם אין חפצו ורצונו בהם כלל לא יתענג מהם כלל וכלל, וכן התענוג בהשגת כסף והון יקר וגם השגת הגדולה והממשלה אם אין לו רצון וחפץ בהם כלל לא יתענג מהם כלל וכלל ולהיפך בדבר שרוצה יתענג בו, וכמו באהבת רעים הנה מפני רצונו וחפצו יתענג מאד בקרבתו, וא"א לומר שזהו מפני שיש בזה בעצם תענוג שהרי מי שאינו אוהבו אינו מתענג בו ורק הוא מפני אהבתו ורצונו אליו ה"ה מתענג בו ולהיפך בשונאו לא יחפוץ ולא יתענג בו כלל ולא ירצה בטובתו כלל בכל דברי תענוג וחמדה שלו, אדרבה הוא קץ בכל דבר תענוג של שונאו כו'. וכמו"כ אנו רואים באדם בעת צרה ר"ל שאז הוא מכווץ ברצונותיו לא יחפוץ להתענג בשום דבר גם בתענוג להתענג בבנו יחידו לא יחפוץ כלל ולא יתענג בזה, ולהיפך בעת שמחתו דאז הוא מתפשט ברצונו יקבל תענוג אפי' משונאו וכל דבר שלא הי' מתענג בזה מעולם, וכמו שאנו רואים שבעת השמחה יקבל תענוג מדברי הבל ושטות ממש שאינו בערכו כלל שיתענג בהם ורק מפני שהוא מרוצה בעצם לכן הכל טוב ויתענג בכל דבר כו'. הרי דהתפעלות התענוג תלוי ברצון דוקא א"כ הרי הרצון שהוא הפנימיות של התענוג וקיומו כו', והתענוג חיצוניות שלו הנגלה לעין הרואה, ולפ"ע הרצון אם בעומק ובפנימיות או בחיצוניות כך ערך התענוג, וכמו"כ בענין עליית התענוג זו למע' מזו תלוי ג"כ בעליית הרצון באופן הנ"ל בריבוי המדרי' שבהתענוג במעשה דו"מ כו'. ולפי"ז מוכרח לומר שאין תענוג בלא רצון תחלה שירצה בעונג זה (וכמו בתענוג שבשכל הוא כאשר רוצה בעונג זה שבשכל או שרוצה בהענין שכלי בכלל או בשכל זה בפרט וכמו לעולם ילמוד אדם במקום שלבו חפץ ואז דוקא יתענג בו כו') ויכול להיות רצון בלא תענוג שהרי אין טעם לרצון והיינו לא טעם ושכל לבד אלא אף לא טעם ועונג לרצון כו', וכמו שאנו רואים כן בעבודה שנת"ל דאה"ר הוא מצד העילוי וההפלאה כו', אמנם יש בחי' רצון מה שנמשך בעצם נפשו לאלקות לא מצד הרגש העילוי וההפלאה וכה"ג כ"א מצד העצם (וואס ער ציט זעך בעצם צוא אלקות) בלי שום טעם ובלי סיבה

כלל, וכמו שנראה בחוש בזמנים דר"ה ועשי"ת שכל הלבבות הן בבחי' התעוררות לאלקות דלכן אז זמן המסוגל לתשובה ולמרירות נפשו על ריחוקו מה' כו', מפני שאז הוא בבחי' התעוררות (און מיט א ציא) לאלקות ה"ה מרגיש אז דוקא את הריחוק שלו ומתמרמר על הריחוק, דבזמן אחר או שאינו מרגיש את הריחוק כ"כ או שאינו מתמרמר ע"ז והיינו מפני שאינו בבחי' קירוב ובבחי' המשכה אל האלקות, אבל בר"ה ועשי"ת מפני שהוא בבחי' התעוררות ובבחי' המשכה אל אלקות ה"ה מרגיש אז את הריחוק ומתמרמר מאד ע"ז, והרי כללות ההתעוררות וההמשכה אל האלקות בהזמן ההוא דר"ה ועשי"ת א"ז מצד ההרגש שמרגיש את העילוי דאלקות (והראי' שהרי זהו בכל אדם בזמן ההוא גם באנשים פשוטים שאינם שייכים לענין הרגש העילוי כו') אלא זהו רק מפני שאז הוא בחי' קירוב המאור אל הניצוץ ולזאת כל הנשמות נמשכ' ממילא אל אלקות בלי שום טעם והרגש ובלי שום סיבה כלל כו', וכמו שבזמן ההוא בכאו"א מחמת קירוב המאור כו' כמו"כ יובן בנשמות הגבוהות עובדי ה' בנשמתם בבחי' עליית נפשם אל ה' וכמ"ש אליך ה' נפשי אשא כו' שהגם שזהו מצד ההרגש דאוא"ס שמרגיש בנפשו א"ז מצד הרגש העילוי וההפלאה דאוא"ס כ"א מצד עצם רצון נפשו שרוצה באוא"ס בפנימי' ובכל עצמו' נפשו וכאשר עצם נפשו מרגיש באוא"ס ב"ה ה"ה נמשך אליו בכל עצמותו כו', אבל אין זה מצד סיבת הרגש העונג כלל כו', הרי יש רצון בלא עונג וכמו הבן הנמשך אל האב הרי זה רק מצד העצם שרוצה מאד באביו (להיותם עצם א' כו') וכמשנת"ל לא מצד העונג שמתענג בו שהרי אנו רואים בחוש שגם כשאין לו תענוג כלל ממנו וכמו כאשר האב הוא איש פשוט שלא לפי מהותו ומ"מ רוצה בו הבן בעצם ונמשך אליו, הרי א"ז מצד העונג כ"א מצד הרצון עצמו בלי שום עונג כו', וא"כ ה"ז להיפך ממשנת"ל באופן הא' שהרצון תלוי בעונג ושאין רצון בלי עונג כו', אמנם הענין הוא דשניהם אמת כי התענוג והרצון א' הם דשניהם בחי' עצם וה"ה שוין במדריגתן, ע"כ לפעמים התענוג פנימי והרצון חיצוני' ולפעמים להיפך שהרצון פנימי והתענוג חיצוני' כי מתחלפי' המה להיות זה מלביש לזה כו', אך יש חילוק בזה דאינן מתחלפין רק בבחי' ההתפשטות שלהם מן העצם לבד, ואופן החילופין תלוי בזה איזה הוא בעצם יותר ואיזהו בהתפשטות יותר, דאם העצם הוא התענוג אז יהי' התפשטות הרצון בבחי' חיצוני' שזהו התפעלות הרצון בכל דבר שיש בו עונג בעצם ולפ"ע העונג דוקא כנ"ל, ואם העצם הוא הרצון שיש בלבו רצון עצמי ופשוט לדבר מה ירצה להתענג בו ואז התענוג הוא בבחי' התפשטות ובבחי' חיצוניות כו', אבל כ"ז שמלבישים זל"ז הוא בבחי' התפשטות שלהם בלבד, אבל בבחי' העצם דרצון ועצם התענוג שנק' תענוג פשוט ורצון פשוט אין הרצון מלביש לתענוג ולא התענוג לרצון ולכן יש רצון בלא תענוג בתחלה ויש תענוג בלא רצון בתחלה כו'. והדוגמא מכ"ז יובן ג"כ בשרש המצות שהן בחי' רצה"ע דנת"ל באופן הא' שא"א לרצון להיות בלי תענוג בתחלה שהתענוג הוא בבחי' פנימי' והרצון בחיצוני' המתפשט ממנו כך ברצה"ע שבכל מצוה יש בו בחי' התענוג העליון שברצון זה שמחמתו יומשך ויתפשט הרצון הזה לפ"ע

התענוג דוקא, ובד"כ זהו שנק' טעמי מצות דאין הכוונה בטעם ושכל לבד אלא ענין העונג שברצון שנק' טעם כמו טעם המתיקות וכמו טוב טעם ודעת שיש בזה ב' פי' טעם של דעת וטעם העונג כו', והן בחי' י"ג חיוורתי שבארחין דגלגלתא שהן בחי' הפנימי' דרה"ע שבמצות שנק' אורחות הוי' בחי' תרי"ג ארחין כו' בהתפשטות ובגילוי בחיצוני' עד למטה במצות מעשיות כו' וכן במחו"ד ומדות ושכל כו' שהתענוג שבמעהמ"צ הוא הפנימי' והרצון שבמעשה חיצוני' המלביש כו' ולמעלה ממנו התענוג והרצון שבדבור ומח' והן בדבור ומח' דתו' או בכוונת המצות כו' אמנם יש להיפך שהרצון הוא בבחי' פנימי' והעונג חיצוני' ומלביש אל הרצון והן בחי' טעמי מצות שלמטה מן עצם הרצון שהרי אין טעם לרצון אלא שהרצון בא במורכב ומתלבש בעונג להיות טעם ועונג בהמצוה, וי"ל דהיינו בכל המצות שיש להם טעם נגלה ע"פ השכל וכמו גזל וגניבה וכה"ג שארז"ל שגם אם לא ציוותה התורה כו' מפני שהשכל מחייב כן, ומ"מ הרי עיקרם הוא בחי' הרצון (שהוזהר בהם ה"ה מקיים רצה"ע וישב ולא עבר עבירה נותנין לו שכר כו') אלא שמורכב בטעם ושכל וכמו"כ בטעם ועונג כו', אמנם כ"ז הוא בבחי' התפשטות שלהם שהן מתחלפין כו', אבל בעצם בחי' התענוג והרצון הפשוטים אינם מלבישים זא"ז דיש תענוג בלא רצון, וי"ל שזהו כענין מ"ש רק באבותיך חשק ה' שהוא התשוקה והתענוג העצמי בנש"י גם קודם שניתן להם התו"מ כו' ויש רצון בלא תענוג וכמו שתוק כך עלה במח' כו' וכמו החוקים דעיקרם הוא בחי' רצון בלא טעם כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש לך לך כו', ואגדלה שמך דהנה ידוע בענין לך לך דהיינו שיבוא ויגיע אל שרש ומקור הנשמה וכמו קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך דפי' רעיתי הוא תורה ויפתי מעהמ"צ ולכי לך היינו אל שרש ומקור הנשמה דלא כל הנשמה מתלבשת בגוף רק הארה ומקצת כו' אבל עיקרה הוא למע' ועז"א לך לך שיבוא אל שרש ומקור הנשמה והיינו בחי' רעו"ד שמצד הרצון העצמי של הנשמה ועצם התקשרותה לאוא"ס כו' כנ"ל, ואז ממשיכים ע"י המצות בחי' הרצון העצמי דעצמות א"ס כו' כנ"ל, וזהו ואגדלה שמך והו"ע כל הנק' בשמי שממשיכים תוס' אורות בשם כנ"ל וזהו"ע הגדלת השם והיינו ע"י המצות דוקא שעי"ז קוראים וממשיכים בהשם כנ"ל, וזהו שפירש"י במד"ר דענין המיעוט וההגדלה בהשם הוא ע"י המצות שע"י קיום המצות נעשה הגדלת השם והיינו ע"י הקדמת בחי' בכל מאדך רעו"ד שזהו"ע לך לך כו', אמנם בכדי לבא לבחי' רעו"ד צ"ל מארצך וממולדתך כו' והו"ע שכחי עמך ובית אביך כו', והיינו היציאה מהנה"ב דכ"ז שהנה"ב מעלים ומסתיר הרי א"א להיות שום דבר כנ"ל, ולזאת צ"ל שכחי עמך כו', ואז ויתאו המלך יפיך כו' ובפרטי' י"ל מארצך הו"ע חומרי' הנה"ב וממולדתך ובית אביך הו"ע מדות ומוחין כו'. (וי"ל שזהו ברכות ק"ש השייך לביטול הנה"ב מצד שרשו וק"ש ביטול הנה"ב שמצד התבוננות כנ"ל) ואז באים לבחי' רעו"ד שהו"ע לך לך כו', ועפי"ז מובן מ"ש ואגדלה שמך דדוקא ע"י לך לך נעשה הגדלת השם דלך לך היינו שיבוא לשרש הנשמה בחי' רעו"ד ואז ע"י קיום המצות נעשה הגדלת השם כו'.

בס"ד, ש"פ וירא, רס"ו

כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' כו', ות"א כי ידעתיו ארי גלי קדמי בדיל דיפקד כו' מפרש ידעתיו לשון ידיעה, והקשה רש"י ז"ל דלפ"ז תי' למען אין לו פי', ולזאת מפרש כי ידעתיו לשון חיבה למען אשר יצוה בשביל אשר יצוה כו'. וצ"ל דבאמת לפי התרגום תי' למען אין לו פי' כלל, ואיך מפרש כי ידעתיו לשון ידיעה וגם צ"ל בפי' התרגום ופי' רש"י שמפרשים לשון ידיעה ולשון חיבה מהו ההפרש ביניהם ברוחניות, ומהו ענין החיבה, ולהבין כ"ז צלה"ק מה שנת"ל בענין רצון ותענוג דשניהם הם בחי' עצם ושוין במדריגתן ולכן מתחלפין דלפעמים תענוג פנימי ולפעמים רצון פנימי, ומה שמתחלפין זהו רק בהתפשטות שלהם אבל בבחי' העצמיות שלהם אינם מתלבשים זב"ז ולכן יכול להיות רצון בלא תענוג ותענוג בלא רצון כו'.

אמנם עדיין אין כ"ז מתיישב דאם נא' דבחי' עצם התענוג ועצם הרצון אינם מתלבשים זב"ז א"כ מאין הוא ההתלבשות זב"ז בבחי' ההתפשטות והחיצוניות שלהם כו', הגם שאנו מוצאים באופן כזה בכחות הנפש שהן מתכללים ומתלבשים זב"ז כמו הכחות דחכמה ובינה הרי חכמה מתלבש בבינה דבינה מקבל מחכמה, והיינו שנקודת החכמה מתלבשת בבינה ובתחלה חכמה כלולה מבינה שהוא ענין הבן בחכמה שיש בנקודת החכמה מה שתוכל לבוא לידי השגה דבינה (הגם שהוא היפך עצם הנקודה דחכ' כו') וכמו"כ בינה כלולה מהחכמה והו"ע וחכם בבינה כו' וכמו"כ המדות מקבלים מהבינה ויש התכללות המדות בבינה כו' וכמו כן המדות כלולים זמ"ז כמו בחסד וגבורה דחסד כלול מגבורה וכן גבורה מהחסד וה"ה מתלבשים זב"ז והיינו מה שיש שסיבת החסד הוא הגבו' ויש להיפך דסיבת הגבו' הוא החסד כו' כידוע ומבואר במ"א וכן בכל הכחות כמו ראי' ושמיעה וכה"ג שכלולים זמ"ז וכמו בקלקול באיזה אבר וכח פרטי מרגיש בכח אחר ולפעמים ע"י העדר כח א' מתגבר הכח האחר וכמו בהעדר כח הראי' מתגבר כח השמיע' וכן להיפך כו' כידוע, וידוע דהכחות האלו כמו שהן בבחי' כחות כלליים בעצם הנפש ה"ה מובדלים זמ"ז כמ"ש במ"א, ומ"מ ה"ה בהתגלות והתפשטות שלהם ה"ה מתכללים ומתלבשים זב"ז כו' כנ"ל, זהו בהכחות כמו שהן מתצמצמים להיות בבחי' כחות פנימיים דאז הם בערך זל"ז ושייך בהם בחי' ההתכללות זע"ז ושמלבישים זא"ז כו', וגם מבואר במ"א שזהו ע"י הכלים דוקא דכאשר מתלבשים בכלים (דאז הם בבחי' כחות פנימיים כו') נעשה בהם ההתכללות כו', דכמו כן הוא בענין רמ"ח פקודין רמ"ח אברין דמלכא שיש בהם ג"כ ההתכללות זמ"ז דלכן כל העוסק במצוה פטור מן המצוה מפני שעי"ז ממשיך גם ההמשכה שע"י המצוה האחרת כו' וכמ"ש במ"א ומ"מ י"ל דזהו דוקא כמו שהן בבחי' רמ"ח אברין שנתלבש בחי' הרצה"ע דמצות בבחי' אברין וכלים דז"א כו', והראי' לזה ממ"ש בזהר שאמר הינוקא לר"י ור"י חמינא בריחא דלבושייכו דלא קריתון ק"ש והיינו מפני שעסקו במצות הכנסת כלה

הי' פטורים מק"ש, ומ"מ הכיר זאת בריחא דלבושייכו היינו בבחי' המקיף דלבושים דמעהמ"צ כו', הרי הגם שהיו פטורים לפי שהמשיכו גם ההמשכה דק"ש י"ל דזהו כמו שהן בבחי' רמ"ח פקודין כו' שהן בבחי' התכללות כו', אבל בבחי' המקיף כו' (וי"ל דלהיות דהתורה היא בבחי' ציור אדה"ע וכמ"ש וזאת התורה אדם כו' לכן באמת ע"פ התורה העוסק במצוה פטור כו') וא"כ בבחי' העונג והרצון שהן בחי' מקיפים מה שייך בהם בחי' התכללו' והתלבשות אם אין התכללות והתאחדות בעצמות הכחות הפשוטים כו' וגם צ"ל מה שנת"ל דאופן החליפין שלהם בההתלבשות תלוי מה שהוא בבחי' עצם ומה בהתפשטות אם העצם הוא התענוג כו' כנ"ל דאינו מובן למה לפעמים יהי' זה העצם ולפעמים זה העצם כו', ובכללות אינו מובן דמאחר שנת"ל דהתענוג והרצון א' הם דשניהם הם בחי' עצם א"כ מה שייך בעצם ב' ענינים דעונג ורצון דזה שייך רק בכחות ב' מיני כחות אבל בהעצם אינו שייך ב' מיני עצם דהעצם א' הוא כו'. ויש להק"ת דאע"פ שנת"ל דלפעמים התענוג בפנימיות ולפעמים הרצון בפנימיות עכ"ז אנו רואין שיש יתרון כח ומעלה לרצון על התענוג. להיות שאנו רואין שיש כח גדול לרצון מן העונג עד שיכול להפוך מעונג לצער ומצער לעונג דהנה התענוג אין לו שליטה על הרצון לשנותו מלא רוצה אל רוצה או מרוצה אל לא רוצה דמה שהאדם אינו רוצה אין בכח התענוג לשנותו שיהי' לו רצון בזה, וכמו מי שהוא חכם גדול ויש לו תענוג גדול בשכל וממילא ה"ה אוהב את המושכלות כו' אבל במה הוא רוצה דוקא במושכלות שהן מצד הקדושה וכמו בחכמת התורה וכה"ג, אבל במה שהוא היפך מאלקות או במה שיכול להביא ח"ו לידי איזה הפסד וקלקול בצד הקדושה אינו חפץ כלל, הנה גם כשיודע היטב שיש בהם חכמות ושכליים עמוקים מאד לא יועיל התענוג (דער גישמאַק) שיש לו במושכלות לרצות בשכליים אלו ואינו משתנה רצונו כלל וכלל מצד העונג הגדול שיש לו במושכלות דמ"מ אינו רוצה כלל וכלל במושכלות אלו כו', וכמו"כ לא ישונה כלל מרוצה ללא רוצה והיינו דמה שהוא רוצה בעצם לא ישונה לעולם וכמו הרצון העצמי שיש בכאו"א מישראל לא ישונה כלל גם אם נשקע ח"ו בריבוי תענוגים גשמיים וממילא נתרחק מאד מאלקות ומ"מ עצם רצונו לא נשתנה כלל ומתגלה לעת מן העתים וכמו שאנו רואים גם בקל שבקלים הנה בעת השמחה ה"ה מתקרב אל יראי אלקים ומדבר בטוב היראה והקירוב לאלקות בקיום התו"מ ואיך שגם הוא חפץ בזה כו' וכה"ג ואין זה שקר דבאמת כן הוא מצד רצונו ה"ה חפץ בקירוב לאלקות ובכל מה שהוא מצד הקדושה אלא שהרצון נתעלם מאד אבל עצם רצונו לא נשתנה כלל וכמ"ש מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה, דמים רבים הן ריבוי התענוגים הגשמי' לא יוכלו לכבות את האהבה דכנס"י להקב"ה כו' ולכן לעתיד כתיב ובאו האובדים בארץ אשור וידוע דארץ אשור הו"ע ריבוי התענוגים הגשמיים כו' וגם האובדים בארץ אשור היינו המשוקעים מאד בריבוי התענוגים שכאלו נאבדו ר"ל בהם מ"מ כאשר יתקע בשופר גדול אז יבואו גם האובדים בארץ אשור להשתחוות כו' מפני שעצם רצונם יש גם עכשיו שלא נשתנה בעצם ולזאת יבאו כו', ולכן זה בנש"י דוקא מפני שבהם דוקא יש בחי' הרצון וההתקשרות עצמי

דבנים אתם לה' אלקיכם כו' וכמשנת"ל (בד"ה לך לך) אשר הרצון הזה אינו נאבד ח"ו ואינו משתנה לעולם כו', והגם דלעתיד אז אהפוך אל עמים לקרזא כולם כו' וכתיב ונהרו אליו כל הגוים כו' מ"מ ידוע דלא יהיו שוין לישראל וכמ"ש ששים המה מלכות ושמונים פלגשים כו' דאיתא במד"ר דקאי על אוה"ע והיינו לאחר הבירור שיקראו מלכות ופלגשים כו' ומ"מ אחת היא יונתי הן נש"י שהן מובדלין ומחולקין גם לעתיד מכל אוה"ע כו' והעיקר במה שהן מחולקין הוא בעצם נקודת הרצון שזהו בנש"י דוקא דבנים אתם כו', וכמ"ש במ"א בענין כתר מל' שזה לא הי' אפשר להמן ליתן גם לאחר שיתברר משום דבחי' זו אינו נמצא בו כלל כו', וכמ"ש בתו"א ד"ה יביאו לבוש מלכות ובהביאור, והיינו דהמשכה זו (דער ציא) שמצד עצם נקודת הרצון אינו נמצא כ"א בנש"י כו' ובחי' זו אינו נכבה ואינו משתנה לעולם גם בריבוי התענוגים הגשמיים אינו משתנה ח"ו הרצון הזה כו', הרי שהתענוג אין לו שליטה על הרצון לשנותו ולהפכו כו', והרצון יש לו שליטה על התענוג להפכו מעונג לצער ומצער לעונג כו', וכמו אם יחפוץ בדבר מה אע"פ שהוא צער גדול לעונג ממש יחשב שהרי אם יקבל עליו יסורים וסיגופ' גדולים ברצון והסכם יהי' לו היסורים לעונג גדול דמשו"ז התירו ת"ח בשבת מפני שהוא לעונג לו ולהיפך אם ימאס בתענוגים אף בתענוג היותר יקר ואהוב יחשב לו לצער ויסורים ממש, וכמו בצ"ג דכתיב בהם שנאו רע שמואסים ממש בכל התענוגים בתכלית המיאוס והשיקוץ לגמרי וכמ"ש בסש"ב, אלא שבצ"ג זהו ע"י האהבה בתענוגים שלהם שעי"ז הוא מואס ברע כו' וכמ"ש בסש"ב פ' יו"ד, ובאמת לפי המובן בסש"ב שם הנה המיאוס ברע הוא מצד האהבה והרצון דמחמת גודל אהבתו לה' כו' ה"ה מואס בכל מה שהוא היפוך אלקות כי הם זה לעומת זה כו' והאהבה בתענוגים היא המהפכת לטוב את בחי' המים שבנה"ב שהרע דנה"ב נהפך להיות טוב גמור כמו יצ"ט ממש כו' אבל הסרת הבגדים הצואים דהיינו למאוס מאד בתענוגי עוה"ז כו' זהו ע"י האהבה והרצון כו'. אמנם כמו"כ אנו רואין בבע"ת אמיתי שימאס בכל התענוגים הגופניים בבחי' מיאוס ממש ויקבל כל צער וסיגוף לעונג ממש וזה רק מפני גודל חפצו ורצונו לשוב באמת, והגם שיש כח בתענוג ג"כ למאוס בכל התענוגים כמו שנאו רע דצ"ג כו' כנ"ל, הנה בכח התענוג זהו לפי שנרגש אצלו איך שהוא בעצם רע ומיאוס בתכלית מצ"ע כו', דבאמת כל התענוגים הגשמיים הם פסולת התענוג העליון והם בבחי' מיאוס באמת וכמ"ש כל שולחנות מלאו קיא צואה דכל שולחנות דזבחי מתים הן התענוגים הגשמיים ה"ה קיא צואה באמת וזהו שבא על אמיתית הדבר אשר הן רע ומיאוס מצד עצמן כו', וסיבת הדבר הוא מצד גודל התקשרותו באהבתו לה' בבחי' אהבה בתענוגים כו', שעי"ז הוא בא על אמיתת הדבר איך שהן בבחי' מיאוס בעצם כו' דלגבי התענוג האמיתי באוא"ס ממילא מתבטל כל דבר תענוג ובפרט התענוגים הגשמיים שהן בבחי' מיאוס בעצם כו' (והרי בכל תענוג כשמגיע לדבר עונג גדול יותר מתבטל העונג הראשון כו') אבל בבע"ת אין זה מפני שעצם הדבר מאוס אצלו מצ"ע ומצד הרגש העונג באלקות כו' כ"א מצד רצונו וחפצו לשוב באמת ותוקף רצונו להיות מקורב ובטל לה' (ולא

מצד ההרגש העונג כ"א מצד העצם כו') ולהתרחק מכל דבר רע כו' עי"ז נעשים אצלו כל התענוגים הגשמיים מאוס לגמרי רק מצד הרצון לאלקות לא שהן מאוסים בעצם מצד הרגש העונג דאלקות כו', ונמצא דבצ"ג מה שמואסים ברע מצד התענוג באלקות אין זה שעצם התענוג הגשמי נהפך למיאוס וצער כ"א מה שע"י התענוג באלקות ה"ה בא אל אמיתות הדבר (חאפט ער זעך אוף דעם אמת) איך שהן בבחי' מיאוס בעצם כו', אבל בבע"ת שאין זה מצד התענוג כ"א מצד הרצון שרוצה לשוב ולהיות מרוחק מן הרע בתכלית ומשו"ז מואס בכל התענוגים הגשמיים רק מפני שהן היפך אלקות ה"ז שעצם התענוג מתהפך למיאוס וצער כו' (ואם נא' דגם בצ"ג המיאוס ברע הוא מצד האהבה והרצון כנ"ל, ג"כ הענין כן שהעונג עצמו מתהפך למיאוס כו') ובפרט בקבלת היסורים לעונג וכמו במס"נ על קדה"ש שצער המיתה והעינוי יקבל ברצון וכמא' אפי' נוטל את נפשך כו' שזה לא יש כ"כ בצ"ג בעבודה דאה"ר בתענוגים, הגם שבאה"ר בתענוגים יש ג"כ מס"נ והוא להתענג על ה' עד כלותה ממש כו', הרי אינו רק כפ"ע העונג כו' והיינו שזהו רק מצד העונג לא מצד עצם הרצון והתקשרותו בה' כו' וכפ"ע העונג בהתקשרות עצמיות עד שנכספה וגם כלתה נפשי כו' וזהו למטה הרבה ממס"נ בפו"מ עקדה"ש וכמו שא' ר"ע מתי יבא לידי ואקיימנו אע"פ שהי' לו מס"נ באה"ר בתענוגים במדרי' עליונה ביותר כו', אלא שלא הי' בבחי' כלות הנפש שהרי ר"ע נכנס בשלום ויצא בשלום כו' וזה גופא הוא מצד הרצון שמושל על התענוג כמשי"ת, אבל מצד התענוג הי' לו בחי' אהבה בתענוגים במדרי' היותר עליונ' שהי' יכול להיות כלות הנפש ממש, ומ"מ אמר מתי יבוא לידי ואקיימנו כו', והיינו לפי שמס"נ על קדה"ש שזה מצד עצם התקשרות הרצון בה' הוא למעלה הרבה מהמס"נ שבאה"ר בתענוגים כו' וזה רק בכח הרצון שהצער יהי' לו לעונג ממש, דע"י אמצעות אה"ר בתענוגים אינם יכולים לבוא לידי קדה"ש בקבלת יסורים ועינוים קשים כו' כ"א רק בתוקף העקשות דכי עם קשה עורף הוא שזהו בחי' רצון פשוט ועצמי שיש בכאו"א מישראל שאינו יכול להיות נפרד מאלקות מפני שהן עצם א' כו' ובכח זה דוקא יקבל כל יסורים ועינוי כו', וכמו"כ הוא בבע"ת ג"כ כו' כנ"ל, ומובן מזה שיש בכח הרצון לעלות בעילוי אחר עילוי כ"כ בעצם הנפש ממש שאין כח זה בתענוג כלל כי אין עליית התענוג אלא במקום שמגיע סוף עומק העונג בעצם בנפשו לבד לא יותר מזה, משא"כ ברצון שמגיע בעצם הנפש ממש למעלה מעונג ואין לו סוף כלל בהתפשטותו כו' עד שאין לך דבר שעומד נגד הרצון ואינם אומרים שאין לך דבר שעומד נגד התענוג כי הרצון עומד נגד התענוג ושולט עליו להפכו כו' כנ"ל, אבל הרצון אין לך דבר שעומד נגדו שאין שליטה וממשלה לעונג על הרצון להפכו אדרבה הרצון מושל ושולט על העונג כו', והראי' מזה שגם באה"ר בתענוגים גופא הרי הרצון מושל ושולט על התענוג והוא מה שיוכל לעמוד על נפשו ולא תכלה נפשו באה"ר בתענוגים בכלות הנפש בפו"מ אלא הוא בבחי' שוב לאחור בקיום התומ"צ וכמו ר"ע שנכנס בשלום ויצא בשלום דבע"כ אתה חי כו' דמבו'

במ"א שזה כבד הרבה יותר מהכלות הנפש, וזהו רק מפני שרצונו בעצם במה שהוא רצון ה' והרצ"ע הוא בבחי' השוב דוקא וכמ"ש לא לתהו כו' וכמ"ש במ"א, ה"ה מושל ושולט על כח התענוג בבחי' כלות הנפש להיות בבחי' שוב כו', (ואע"פ שלפעמים יגבר התאוה והתענוג גם בדבר המזיק ומשחית נפשו ולא יוכל לעמוד על נפשו בתוקף הרצון למנוע מזה כשיגבר כח התאוה כו', ואדרבה ממשיך רצונו לזה כו', זהו מפני שאינו נרגש אצלו שזהו מזיק לנפשו אבל אם הי' מרגיש שזה מזיק לנפשו הנה מצד הרצון לחיות הי' שולט על רוח תאותו כו' וג"ז בדבר שאינו מזיק לכל חיותו ממש שימות תומ"י דבאופן כזה בודאי הוא שולט בתאותו כו', וכמו ברוחניות שהרוח שטות מכסה על האמת ואינו מרגיש שבזה נעשה נפרד שזהו הסיבה שעי"ז עובר העבירה ר"ל אבל אם הי' מרגיש שנעשה נפרד עי"ז לא יעבור העבירה בשו"א, וכמו כשמכריחים אותו ר"ל לעבוד ע"ז הרי יעמוד על נפשו במס"נ ממש מפני שמרגיש שבזה נעשה נפרד לגמרי ואז באמת אין דבר מונע ומעכב ושולט על הכל כו' וכמ"ש בסש"ב פכ"ד וספי"ח) אך לפי"ז צ"ל מה שאמרו אין למע' מעונג דלפי הנ"ל הול"ל אין למעלה מרצון אחרי שהרצון מושל ושולט על העונג כו', אך הענין דבודאי בענין התוקף וממשלה יש בכח ברצון יותר מן העונג, אמנם אין זה מפני שהרצון הוא למעלה מהעונג בעצם הנפש אין הענין כן ואדרבה העונג הוא בעצם הנפש בבחי' פנימי' יותר, ולכן כל רצון יש בו תענוג בהעלם גם בהרצון שבלי תענוג שנת"ל (בד"ה לך לך) שרוצה בדבר רק מצד העצם לא מצד הרגש העונג הנה בהעלם יש בזה עונג אלא שאינו בבחי' תענוג מורגש דהיינו שאינו נרגש ונגלה גם לעצמו כלל, אבל תענוג נעלם יש בזה, וכמו בזה שהבן רוצה בעצם באביו גם שאין לו שום תענוג ממנו ואדרבה כו' כנ"ל היינו שאין לו תענוג נגלה שיאמר ע"ז מציאות עונג באיזה הרגש שיהי' אפי' הרגש נעלם, אבל מ"מ בהעלם בנפשו יש לו עונג מאביו בעצם רק במה שהוא אביו כו', והראי' דבהצער של האב או בהעדרו יצטער מאד בעומק נפשו הרי מוכרח לומר שיש לו עונג בו אלא שאינו נרגש בו כלל כו', וכמו"כ הוא ברוחניות בהמשכת הנפש לאלקות רק מצד העצם לא משום איזה הרגש עונג באלקות כמשנת"ל (בד"ה הנ"ל) בהכרח לומר שיש בזה תענוג נעלם מאד והיינו אשר האלקות זהו תכלית הטוב שלו, אלא שאין זה בבחי' הרגש אצלו כלל ולא משום זה הוא נמשך אל האלקות רק מצד עצם רצונו כו', אבל בהעלם יש בזה עונג בלתי מורגש הנ"ל, וכן מה שע"י הרצון יקבל יסורים ועינוים קשים באהבה הוא ג"כ שיש לו בהעלם עונג בזה, כמו"כ בהיסורים בקדה"ש שזהו רק מצד תוקף הרצון לבד כי מצד האהבה בתענוגים לא הי' מקבל יסורים כאלה בשו"א רק מצד התוקף והעקשות דכי עם קשה עורף כו'. הנה בהעלם יש בזה עונג (והוא אשר בשביל אחדות ה' ואמיתות רצונו כדאי לו לקבל עליו כל היסורים ועינוים קשים ביותר כו', והיינו שנמצא בהעלם בנפש עונג כזה (אזא גישמאק) שבשביל אחדות ה' ואמיתות רצונו כדאי לו כו') אלא שאינו בהרגש אצלו (ויכול להיות שאם הי' אצלו התגברות הרגש זה דבשביל אחדות ה' כדאי

לו כו׳ לא הי׳ יכול לעמוד נגד היסורים כו׳) אלא המס"נ הוא רק מצד תוקף הרצון שאינו יכול להיות נפרד כו׳, אבל בהעלם יש בזה עונג נעלם ועצמי כו׳ (ולא שהעונג הוא סיבת הרצון כי שניהם באים מן העצם בשוה ואין הרצון צריך סיבה אליו מאחר שבא ג"כ מן עצם הנפש ממש אלא שאין רצון בלי עונג לפי שהעונג הוא הפנימיות כו׳ וכמשי"ת). ומה שהרצון מושל ושולט על העונג זהו רק על התפשטו׳ והתגלות העונג שאין זה בחי׳ העונג העצמי כו׳, כי התענוג העצמי אינו מתפשט ומתגלה רק נמצא הוא בבחי׳ הרצון העצמי כו׳, וזהו עיקר ההפרש בין התענוג לרצון דברצון גם בחי׳ הרצון העצמי מתפשט ומתגלה כמו שהוא ובתענוג מה שמתפשט ומתגלה הוא בחי׳ הארת העונג, אבל העונג העצמי אינו מתפשט ומתגלה כו׳, והענין הוא דהנה תענוג ורצון שניהם באים משרש א׳ ממש בעצם הנפש ולא שהן ב׳ כחות מובדלים אלא שניהם באים משרש א׳ ממש, רק שהתענוג הוא הפנימי והרצון הוא החיצוני, ולכן התענוג הוא בהעלם דוקא והרצון הוא בהתגלות דוקא, דהנה הרצון הוא המשכת הנפש כמו היש את נפשך שזהו התקשרות הרצון בדבר זולתו דוקא, ולכן יש ברצון תחלה וסוף שנק׳ תחלת המח׳ וסופה דמח׳ שזהו תחלת התעוררות והמשכת הרצון מן הנפש, וסופה היינו להיכן שהרצון מתפשט ונקשר בו שהוא באותו הדבר שחפץ ורוצה בו, והיינו לפי שהרצון הוא בבחי׳ התגלות ולכן יש לו תחלה והוא תחלת ההתעוררות היינו תחלת ההתגלות, ויש לו סוף היינו מה שנקשר בהדבר כו׳, משא"כ בתענוג שהוא רק בפנימיות הנפש שמתענג ולא ניכר מרוצתו בדבר מה שמתענג בו כלל, והיינו גם כשמתענג באיזה דבר היינו בדבר הזולת אינו ניכר מרוצתו כ"א שמתענג בעצמו בהדבר ההוא, ועיקר התענוג הוא שמתענג בעצמותו ואינו נמשך לשום דבר כלל וכמ"ש במ"א בענין תענוג העצמי של המלך שאינו מורכב בשום דבר היינו לא שמתענג באיזה דבר גם לא בעצם גדולתו ורוממותו כ"א בעצם מהותו לא מצד רוממות מהותו כו׳ (בל"א דער גוט פון זיך אליין ניט אפי׳ פון זיינע אויפגיהייבענקייט בעצם דהיינו רוממות עצם מהותו כ"א דער גוט פון זיין עצם מהות אליין כו׳) דזהו תענוג העצמי דוקא כו׳ וכן אנו רואין דתוקף התענוג ביותר הוא בתענוג דאו"ח דוקא וכמו התענוג מדבר חריף וקיוה׳ דוקא הוא עונג גדול לנפש הרבה יותר מהעונג בדבר המתוק בעצם כו׳ (וכמ"ש במ"א בענין שהריחה ציקי קדרה שהוא התענוג מהבירורים שזה מגיע למע׳ מאד דכד אתכפי׳ סט"א דוקא אסתלק יקרא דקוב"ה כו׳) וכ"ז הוא מפני שעיקר ענין התענוג הוא בבחי׳ הפנימיות ובבחי׳ ההעלם בעצמו דוקא ואינו בבחי׳ המשכה והתגלות והרצון הוא בבחי׳ התגלות כו׳ אמנם משו"ז גופא יש יתרון מעלה ברצון מן התענוג כי הרצון משמעותו ג"כ ענין מרוצה שהוא מרוצת הנפש כמו אחריך נרוצה וכמו בך ארוץ כו׳ וכדאיתא במד"ר למה נק׳ שמה ארץ שרצתה לעשות כו׳ שהכוונה לשון רצון ולשון מרוצה כו׳ כמ"ש במ"א וידוע דכל דבר שבא במרוצה ה"ה בתוקף גדול מאד וכמ"ש במ"א בענין ישיש כגבור לרוץ כו׳ והיינו שיש תוקף וכח גדול בהמשכות והתקשרות הנפש ברצון הזה עד

שתרוץ בכל כחה בעצם נפשה בתוקף ועוז והוא הרצון מקרב ולב איש עמוק ביותר שאין כח כזה בתענוג שגם שתכל הנפש להתענג בעונג נפלא עד כלותה בדבר שמתענג בו, אבל אין זה במרוצה בכח העצמית של הנפש ממש כ"א בהארתה לבד כמו ברצון העמוק ביותר שזהו מה שעצמות הנפש הוא במרוצה כו', והאות והסימן לזה הוא מה שאנו רואין באמיתת הרצון לתכליתו שכל עיקר רצונו וחפצו הוא באמיתת מהות ועצם אותו הדבר שרוצה בו ולא בדבר שהוא טפל ובטל ונכלל בו. וכמו באהבת הבן אל האב ה"ה רוצה בעצם האב דוקא וכמשנת"ל (בד"ה הנ"ל) בענין התקשרות עצמיות דבן אל האב כו', וכמו"כ הוא באהבת איש בכל רצונו לרעהו כנפשו שאינו חפץ לא ברכושו ולא בחכמתו וכל הון יקר שבביתו רק אותו לבד כמו שהוא מצ"ע דוקא, מה שאין בתענוג באופן כזה שרוצה במה שיכול להתענג כמו בחכמתו או בטובו כו', וכן הוא באהבת האב אל הבן שרוצה בעצם מהות הבן דוקא, וכמו שאנו רואין בחוש בענין אהבת הבנים דגם כשהבן אינו כדבעי ח"ו שאינו הולך בדרך הישר ר"ל ומ"מ האב רוצה בו בעצם והיינו שרוצה בעצם מהותו ואינו נוגע כלל מה שאינו כדבעי כו', דמצד התענוג בודאי אינו מתענג בו כלל ואדרבה הוא מצטער מהנהגתו הלא טובה כו', אבל מצד הרצון ה"ה רוצה בו כו', והיינו לפי שתענוג תופס בהחיצוניות במה שיתענג דוקא, והרצון תופס בעצם המהות כו', ובדוגמא כזאת הוא ג"כ למעלה באהבת הקב"ה לכנס"י שרוצים בנש"י כבי' בעצם מהותם דוקא וגם אם אינם כדבעי ח"ו ומ"מ רוצים בהם וכמ"ש ואף גם זאת כו' לא מאסתים כו' והיינו שרוצים בעצם מהותם ועצם המהות באמת הוא טוב וכידוע דבישראל מה שנמצא רע ח"ו ה"ז דבר נוסף על העצם, אבל העצם הוא טוב כו' וכמ"ש לעתיד וקבצתים כו' בם עור ופסח כו' היינו מצד כחות הגלוים כו', ומ"מ קהל גדול ישובו הנה מצד העצם שהוא טוב וממילא יתוקן הכל כו', ומה שיש בתענוג ג"כ שמתענג בעצם הדבר כמו בעצמות אוהבו הנאמן לו וכה"ג בלי שום הנאה לעצמו כו' זהו רק בתענוג הבא בכח הרצון העצמי דוקא שרוצה בעצם מהותו ומתענג בו כו' והיינו שהרצון העצמי ממשיך גם את התענוג העצמי כו' והתענוג העצמי תופס ג"כ בעצם ומהות הדבר כו' אבל מה שבא מכח התענוג הוא במה שנהנה הוא דוקא, והיינו מפני שהמשכת התענוג מה שבא בהתגלות הוא בחי' הארה לבד לכן הוא תופס בחיצוניות הדבר לבד, והמשכת הרצון הוא שהעצם נמשך ולכן הוא תופס דוקא בהעצמי כו' ולכן הסימן על אמיתת עמקו' הרצון שלו ביותר שהוא אמיתי מצד העצם הוא כשרוצה בפנימיותו ועמקותו של אותו הדבר כמו שהוא דוקא ולא בחיצוניות שלו לבד כו', והדוגמא מזה יובן ג"כ בעבודה בענין מס"נ האמיתי באחד אמת כמו בק"ש העיקר הוא בבחי' המשכת אור הרצון דוקא כאשר הוא בעומק אחר עומק דוקא, (וכמו בתשובה דכתיב ממעמקים קראתיך בבחי' עומקא דעומקא דליבא כו' שזהו"ע ממעמקים בב' ממי"ן כו' כמ"ש במ"א) שזהו למעלה מעומק אור התפעלות התענוג אפי' באה"ר בתענוגים עד כלותה כו' שאין זה בבחי' העומק של הנפש כ"כ בבחי' עצמותה ממש כו' ולכן ה"ה תופס רק

במה שהוא נהנה ומתענג שאין זה בחי' אמיתית העצמות דא"ס דלית מח' תב"כ כו', כ"א בבחי' הרצון האמיתי שהוא בבחי' עומק פנימיות נפשו במרוצת כל עצמותה שזה מגיע דוקא בבחי' פנימיות ועצמות א"ס באמיתתו ית' וכמו אליך ה' נפשי אשא אליך ממש וכמו בכל קראינו אליו אליו ולא למדותיו כו' דקאי על המס"נ דק"ש שהוא אליו דוקא וכן אם ישים אליו לבו כו' אליו דוקא ולא לבחי' העונג העליון שנמשך ממנו בעוה"ב רק אליו לבדו ממש כמו שהוא באמיתת עצמותו וכמו שא' דוד אמתך אלקי כו' והענין הוא דבאמת עיקר האות והסימן להבין בין הרצון שמקרב לב איש בעומקא דעומקא אם לא, הוא רק בהתפשטות והתקשרות השגת הרצון באותו הדבר שיחפוץ וישתוקק אליו אם הוא באמיתתו של הדבר יותר כמו שהוא· בפנימיותו ועמקותו בעצמיות שלו ביותר ולא כשההשגה וחפץ רצונו אינו רק בחיצוניות של אותו הדבר בלבד שזהו הוראה גמורה שלא הי' התחלת התעוררות הרצון רק מחיצוניות הנפש ולא מפנימיות ועצמיות שלה כו', וכמ"ש במ"א בענין קמה אלומתי שבזה הי' יתרון מעלת העלאת מ"ן דיוסף על השבטים שהי' מנקודת פנימיות הרצון שבלב ונפש ביותר ע"כ עולה התפשטות רצונו בפנימיות ועצמות דא"ס בעילוי המדרי' ביותר כו'. וזהו הטעם שהתפלה שמקירת הלב כתפלת חנה ותפלת חזקיהו עולה למעלה בעצמות ממש כו' וכמ"ש קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת באמיתות קירות לבבו כו' וכידוע שהתפלה נק' סולם שמוצב ארצה וראשו מגיע השמימה בבחי' עצמות א"ס ממש כו', וזהו בחי' עומק תחת שמגיע אל עומק רום כו', וזהו ענין עלית עומק הרצון בעילוי אחר עילוי דהיינו באותו הדבר שיגיע אליו הרצון לידבק בו ולמע' היינו התקשרות הרצון בעצמות א"ס ב"ה לבדו דוקא, וכמו שא' דוד צמאה לך נפשי לך דוקא וא' מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ דהכוונה במאמר זה הוא לשלול כל דבר זולת ה' אחד לבדו ובזה בא להורות וסימן אמיתי על בחי' עמקות רצון נפשו באחד לדבק בה' במה שלא ירצה ויחשוק בשום דבר שחוץ מבחי' פנימי' ועצמות א"ס לבדו רק כל חפצו ורצונו יגיע וישיג דוקא בפנימי' א"ס במהו"ע דוקא ולא בשום דבר זולתו אף במה שנמשך ומסתעף מאוא"ס ב"ה בבחי' קירוב דהיינו גם במדרי' היותר נעלות שז"ש מי לי בשמים העליונים שהוא בחי' מקיף וסובב הכללי דהיינו בחי' העונג ורצון הכללי שבא בשביל ההשתל' דאבי"ע מלמעלמ"ט שעז"נ הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך כו' שאין זה בחי' הפנימיות והעצמות דא"ס וגם לא יכלכלוך כלל להיות בבחי' כלים לעצמות א"ס דלית מח' תב"כ אפי' בחי' מח' ומקיף היותר עליון כו' וגם מה שירד ונמשך למטה מעונג העליון כגעה"ע וגעה"ת שנק' ארץ עז"א ועמך לא חפצתי בארץ שכ"ז אינו רק בחי' בטל וטפל בעצמות א"ס כי אין כ"ז רק בחי' צמצום אור התענוג והרצון להיות ההשתל' בשו"א דבכלל זה גם הגילוים דג"ע ועוה"ב כנ"ל, דכ"ז רק טפל כאור וזיו בעלמא לגבי שעשועים העצמי' שנק' שעשועי המלך בעצמותו. (שזהו בחי' התענוג העצמי ונעלם שבבחי' הרצון העצמי דתו"מ שיתגלה בחי' תענוג זה לעתיד כו') שלמעלה ממקור כל התענוגים העליונים הכללים והפרטים וכמ"ש כי עמך מקור חיים אפי' מקור כל

התענוגים כו׳, וע"כ מי לי בשמים ועמך מה שעמך טפל ובטל לך בחי׳ כי עמך מקו"ח כו׳ גם בזה לא חפצתי בעיקר הרצון גם לא בשכר המצות ובעוה"ב שנק׳ נועם ה׳ כו׳ רק במהו"ע ממש דוקא, וזהו עיקר ההוראה על בחי׳ עומק הרצון מקרב ולב ונפש בפנימיות ביותר מטעם הנ"ל כו׳, אמנם זהו בכח הרצון דוקא לפי שהרצון נמשך בבחי׳ העצמות שלו ומשו"ז משיג ומגיע בעצם הדבר כו׳ אבל התענוג אינו מגיע בעצם הדבר ממש כנ"ל והיינו לפי שנמשך בחי׳ הארה לבד לכן אינו מגיע אל העצם ממש כו׳ אך זהו בחי׳ התפשטות העונג אבל עצם התענוג הוא בחי׳ העלם דוקא בעצמותו והוא עיקר הפנימי של כל דבר, וגם בחי׳ הרצון העצמי שהוא מצד העצם לבד לא מצד הרגש העונג יש בפנימיותו בחי׳ העונג אלא שזהו העונג העצמי הנעלם לגמרי ואינו מתגלה ואינו נרגש כלל ומה שמתגלה הוא הרצון לבד כו׳ וזהו ענין שאין טעם לרצון אף לא טעם ועונג דבבחי׳ רצון העצמי אין בו שום הרגש ועונג נגלה כלל כ"א בחי׳ הרצון לבד ומה שיש בו בחי׳ תענוג הוא התענוג העצמי הנעלם ופשוט לגמרי שאינו בבחי׳ טעם וסיבה אל הרצון אלא שישנו בבחי׳ רצון העצמי ושניהם הם מצד העצם. ועפי"ז יובן מה שהעונג והרצון מתלבשים זה בזה בבחי׳ התפשטותן הוא מפני ששניהם משרש א׳ באים בעצם הנפש אלא שזה בבחי׳ פנימיות ובבחי׳ העלם וזה בחיצוניות ובבחי׳ התגלות כו׳. וא"א להיות תענוג בלא רצון ולא רצון בלא תענוג דבכל שיש לו תענוג נמשך גם כן הרצון בזה וכמו"כ בכל דבר שרוצה יש בזה תענוג וגם בבחי׳ רצון עצמי יש בו תענוג אלא שהוא בחי׳ עונג הנעלם העצמי כו׳ וזה שיש תוקף ברצון למשול על התענוג היינו על בחי׳ התפשטות התענוג כו׳ והתענוג העצמי באמת הוא כמו הרצון העצמי וי"ל דלכל התפשטות התענוג נכנע אל הרצון כו׳ ובבחי׳ ההתפשטות שלהם הם מתחלפי׳ בהתלבשותם לפעמים התענוג בפנימיות והרצון בחיצוני׳ והיינו לפי הסדר דפנימיות וחיצוניות ולפעמים הרצון בפנימיות והתענוג בחיצוניות והיינו בבחי׳ התפשטות התענוג והרצון הוא בבחי׳ עצמי לכן מתחלה הוא התעוררות הרצון והתענוג בא אח"כ כו׳ ולפעמים ע"י הרצון מתגלה ג"כ בחי׳ התענוג העצמי וכמו שמתענג ברעהו בעצם מהותו (וזהו דוגמא לעתיד שיתגלה תענוג העצמי שבמצו׳ וכמו"כ ישמח ה׳ במעשיו וישמח ישראל בעושיו כו׳) והיינו ע"י הרצון העצמי שבא בהתגלות דוקא ויש בו בחי׳ התענוג העצמי כו׳ כנ"ל ה"ה מתגלה ג"כ ע"י הרצון כו׳ וע"פ כל הנ"ל יובן בבחי׳ רצה"ע שבמצות שהרצון שבהם הוא בחי׳ רצון העצמי דפנימיות ועצמות א"ס ב"ה שאינו מורכב בשום דבר והוא במעשה המצות בפו"מ דוקא ואין טעם לרצון זה כלל לא בחי׳ טעם כמוס ונעלם ולא בחי׳ עונג נגלה כלל (הכוונה בנגלה אינו בחי׳ התפשטות והתגלות ממש אלא אף לא בבחי׳ המשכה נעלמת כלל כו׳). אמנם בהעלם בעצמותו כבי׳ יש בזה תענוג בבחי׳ רצון זה אלא שהוא בחי׳ נעלם ועצמי ממש כו׳. וזהו נח"ר לפני לפני דוקא בבחי׳ פנימיות ועצמות א"ס ב"ה ובהתגלות מצות לאו ליהנות ניתנו לפי שאין טעם לרצון כו׳, אבל בהעלם יש בזה תענוג אבל הוא בחי׳ העונג העצמי דוקא ומה שבא בהתגלות עכשיו הוא בחי׳ הרצון בלבד ולעתיד יתגלה בחי׳

התענוג העצמי שברצון דמעהמ"צ מה שנח"ר לפני כו' יבוא לעתיד בבחי' גילוי ממש כמו שהוא בעצם לנש"י שמקיימים תומ"צ בפו"מ כו', וזהו יעשה למחכה לו פי' מחכה הו"ע התקוה והנה תקוה שייך על דבר שלא נודע אם יבוא הדבר כי על דבר המוכרח להיות ויודע בודאי שיהי' אינו שייך ע"ז תקוה כ"א דוקא על דבר שלא נודע לו בברור שיהי' ע"ז שייך לומר שמקוה שמ"מ יבוא הדבר כו', וברוחניות היינו בדבר המובדל בערך ע"ז שייך ענין התקוה כו' וכמו נפשנו חכתה לה' היינו שאנו מקוים על דבר שלא נודע לנו ואינו מוכרח הדבר ואין אנו יודעים איך אפשר להיות הדבר שלפי הנראה עתה אינו מובן כלל איך יהי' הדבר כו' ומ"מ אנו מאמינים בתוקף ואנו מקוים אשר ודאי יהי' כן כו', ועוד זאת יש בתקוה בחי' ביטול של המקוה וכמו המקוה ומצפה אל חבירו ה"ה בטל ונכנע וטפל אליו וכמו המצפה לשולחן חבירו כו' והדוגמא מזה הוא במעהמ"צ בפו"מ שעי"ז נמשך בחי' הרצון העצמי והתענוג העצמי לעתיד שזהו דבר נבדל שאינו בערך כלל ע"ז שייך ענין התקוה, ובחי' הביטול בזה זה"ע הקבעומ"ש שהו"ע הנחת עצמותו כו' ועז"א יעשה למחכה לו בקיום המצות בפו"מ בבחי' קבעומ"ש שעי"ז נמשך לעתיד בחי' רצון העצמי ותענוג העצמי כו', וזהו לכל תכלה ראיתי קץ רחבה מצותך מאד דכל בחי' כליון ועונג שבעולמות ראיתי קץ שאין זה בחי' עונג העצמי כו' אבל רחבה מצותך מאד בבחי' תענוג העצמי להיות דהרצון דמצות הוא בחי' רצון העצמי ובזה דוקא נמצא בחי' העונג העצמי בחי' שעשועים העצמיים כו', אלא שעכשיו בהתגלות הוא הרצון לבד והעונג הוא בהעלם, והעונג העצמי הזה יתגלה לעתיד בב"א.

ועפ"ז הנ"ל יובן מ"ש כי ידעתיו למען אשר יצוה דפירש"י לשון חיבה והיינו בחי' תענוג העצמי שנמשך ע"י המצות בפו"מ וזהו כי ידעתיו חיבב אותו בבחי' חיבה ואהבה עצמית (וכמו בג' לשונות של חיבה חיבב הקב"ה כו') למען אשר יצוה כו' לעשות צדקה ומשפט והיינו קיום המצות בפו"מ בבחי' קבעומ"ש וכמו לעשות משפט וצדקה בארץ כי באלה חפצתי דוקא בבחי' רצון ותענוג עצמי כו' וכמ"ש במ"א ותרגום מפרש כי ידעתיו לשון ידיעה ומ"ש למען אשר יצוה היינו שהידיעה אינו מכרחת את הבחירה דאעפ"י שגלי קדמי מ"מ הבחירה חפשית והיינו שהידיעה היא כמו שיהי' אחר הבחירה כו' וכמ"ש במ"א (ועמ"ש מזה בד"ה והי' אמונת עתך רנ"ב) וזהו כי ידעתיו דגלי קדמי למען אשר יצוה בדיל דיפקד ידוע לפניו ית' עתה כן בשביל שיבחר כך כו' וי"ל דמה שהתרגום מפרש ל' ידיעה ורש"י פי' לשון חיבה הוא ההפרש בין בחי' רצון העצמי ובחי' עונג העצמי דמ"ש התרגום ארי גלי קדמי קאי על בחי' רצון העצמי שנת"ל שהרצון הוא בהתגלות אבל התענוג הוא בהעלם ויתגלה לעתיד כו' וזהו שת"א ארי גלי קדמי בדיל דיפקד כו' דהיינו שע"י המצות נמשך בחי' רצון העצמי ורש"י פי' ידעתיו ל' חיבה היינו שנמשך גם בחי' התענוג העצמי שהרי ג"ז נמשך ע"י עשיות המצות בפו"מ דעכשיו אלא שהגילוי יהי' לעתיד אבל כבר נמשך עכשיו ע"י קיום המצות בפו"מ וזהו כי ידעתיו לשון חיבה כו'.

בס"ד, ש"פ חיי שרה, רס"ו

ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל. וצ"ל מה שאומר בכל זאינו מפרש במה ברכו וכמו בהברכות הקודמות שמפרש ומפרט את הברכות וכמ"ש ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך כו' וכן וירש זרעך כו' והתברכו בזרעך כו' וכאן אומר סתם שברכו בכל ואינו מפרט כו'. והנה בזהר מדייק מ"ש בכל סתם ומביא ע"ז מ"ש עין לא ראתה כו' יעשה למחכה לו וצ"ל מה שייך מ"ש יעשה למחכה לו לענין וה' ברך כו' בכל, ולהבין זה צלה"ק משנת"ל דיעשה למחכה לו מחכה הוא לשון תקוה שזהו על דבר הנבדל בערך והיינו בחי' רצון ותענוג העצמי, ובתקוה יש בזה ביטול והנחת עצמותו כו', והיינו במעשה המצות בפו"מ בקבעומ"ש שעז"א יעשה למחכה לו שעי"ז נמשך בחי' הרצון והתענוג העצמי שזהו בחי' עדן כו'.

והנה בזח"א דקי"ל ע"ב ע"פ עין לא ראתה כו' יעשה למחכה לו אי' מאי למחכה לו כמד"א (איוב ל"ב) ואלי' חכה את איוב בדברים ואלין אינון דדחקין למלה דחוכמתא ודייקין לי' ומחכאן לי' למנדע ברירא דמילה כו'. מפרש מחכה ל' המתנה ועיכוב וכמו ואלי' חכה כו' וכמו אם יתמהמה חכה לו שהוא ל' תקוה וגם ל' המתנה כו', והוא שממתין על איזה דבר וכמו"כ הוא בעסק התורה ההמתנה והעיכוב והיינו עיון התורה כו'. והענין הוא דהנה עיקר ענין העיון וההגיון בתורה הוא רק העיכוב וההעמדה על הדבר עד שבא להשגת אמיתתה וכמו שאנו רואין בחוש בכל דבר שכלי בכדי שיבוא אל עומק החכמה לאמיתתה כמו על אמיתית הדין באיזה דבר מד"ת הוא דוקא ע"י היגיעה רבה במוחו שמייגע כלי מוחו בעיון גדול ובהעמקה גדולה במתינות דוקא אז יגיע לאמיתות הדבר, וענין היגיעה הוא שאינו מסתפק בהשגת הדבר בהשקפה ראשונה שזהו ידיעה שטחית בלבד ואינו יודע פנימיות הדבר כלל, כ"א כאשר לומד פעם ושתים עד כמה פעמים לא יבין עדיין את הענין כלל היינו שאינו יודע עדיין פנימיות ענינו כלל ואדרבה יוקשה לו הרבה בזה עד שנותן כל כח שכלו והשגתו בזה בעיון גדול ומעמיק דעתו לידע אמיתית הדבר איך הוא וכל שיעמיק יותר יותר יפלא ממנו הענין עד אשר בא אל עומק פנימיות הכוונה ואמיתית הענין שהוא באופן כך וכך, וזהו מעלה יתירה בעיון שעי"ז דוקא בא לעומק אמיתיות הדברים יותר מכמו שהי' מבינו בהשקפה ראשונה מי ששכלו חריף ויכול לבוא על הענין מיד בהשקפה ראשונה לא יבוא לעומק אמיתות ההשכלה כמו מי שמייגע כלי שכלו בריבוי יגיעה שעי"ז בא דוקא לעומק השכל ואמיתית כוונתו וה"ה ממציא כמה שכלים חדשים בהענין שלולא העיון לא הי' בא על הענינים אלו כ"א ע"י העיון והיגיעה דוקא וכמו"כ בכחו אז להרחיב הענין ביותר בריבוי פרטים וריבוי הסתעפות וכל ענין פרטי להסבירו בפנים מסבירות ביותר כו'. וכמ"ש במ"א ההפרש בין לימוד משניות ללימוד התלמוד דמלימוד וגירסת המשניות לא נעשה הולדה חדשה רק מה שמבואר בהמשניות, אבל בלימוד התלמוד שהר"ע

העיון והפלפול בהלכות שבמשניות ה"ז נק' עשב מוריע זרע עץ פרי שמוצאים בפלפולים דין חדש וכמו נפק מלתא מבינייהו שע"י העיון מולידים דין חדש מה שהי' בהעלם דבר קודם העיון וכמו מי שחופר בעומק הארץ ע"י הוא מוצא מי מעיין שהוא נביעה חדשה מן המקור, דמי שאינו חופר בעומק כ"כ ה"ה מוצא רק מים מכונסים או מי נהרות שאינם מים חיים אבל ע"י חפירה בעומק דוקא ה"ה מוצא נביעה חדשה מן המקור הנק' מים חיים וכל מה שחופר בעומק יותר תהי' הנביעה ביותר וכמו"כ מזה תהי' התפשטות המים ביותר וכמו כל התפשטות הנהר הוא מהמעיין דוקא ונהרא מכיפי' מיברך ממקורו ושרשו מהמעיין כו'. וכמו"כ הוא בעסק התורה כשמייגע ביותר לעיין בכל ענין ע"י דוקא ה"ה בא אל עומק הענין וימציא שכליים חדשים עמוקים מאד וממילא יתפשט ויתרחב כל ענין ביותר כו' והענין דהנה ידוע ומבואר במ"א בענין חו"ב שאפשר להיות חכמה בלא בינה ובינה בלא חכמה דיש מי שהוא בעל הבנה להמציא המצאות וסברות חדשות ואינו בעל השגה להשיג ולהבין דבר ולברר וללבן כל דבר כו', ויש שהוא בעל השגה ואינו בעל הבנה וכמו"כ מי שיש בו ב' הכחות יש שעיקרו בכח ההבנה ויש שעיקרו בכח ההשגה שכחו רב להשיג כל דבר וללבן כל ענין איך ומה הוא, וכידוע דמקום הבירור הוא בבינה דוקא, והיינו דוקא כאשר מעיין בהענין לידע איך הוא שזהו השגה אמיתית שמעיין בכל דבר לידע איך הוא, ויתהוה אצלו כמה קושיות וסתירות על הענין או שאינו ניחא לי' (עס לייגט זעך בא עם ניט) וה"ה מייגע לעיין יותר ומוצא בזה עומק שע"י הוא מסיר הקושי' והסתירה או שהגנת יותר כו' ואח"כ מעיין עוד להבין הענין יותר וכל מה שמעיין יותר ה"ה בא אל עומק הענין יותר ומתברר ומתלבן הענין יותר וזהו בינה יתירה ניתנה באשה שע"י כח הבינה דוקא מתברר ומתלבן נקודת החכמה שבא אל עומק ומקור החכמה ומאיר משם נקודת החכמה כמו שהיא לעומקה ואמיתתה וגם הי' משם גילויים חדשים בעומק השכל והחכמה בענין הזה בנביעה רבה ביותר כו' דהנה כח החכמה הבא בבחי' או"י מלמעלמ"ט שלא ע"י יגיעה ועיון כמ"ש והחכמה מאין תמצא יש בזה שיעור ומדה וגבול עד כמה יכול להשכיל ולהשיג והיינו רק לפי כח מקורו בכח המשכיל שלו ואח"כ יכלה כחו שאינו יכול להשכיל ולהשיג יותר, וכידוע דכח המשכיל יש בו ג"כ ציור באיזה אופן ישכיל ועד כמה ישכיל להיו' כי זהו ג"כ כח שבא בבחי' המשכה מהנפש רק שהוא בבחי' המשכה נעלמת כו' וכמ"ש במ"א ומאחר שהוא בבחי' המשכה בהכרח שיש בו ציור באיזה אופן נמשך כו' ולכן אנו רואין שיש כמה חכמים שמסוגלים לחכמה אחת ואינם מסוגלים כלל לחכמה אחרת זה מסוגל לחכמה זו וזה לחכמה זו כו', והיינו מצד ציור דכח המשכיל שלו שנצטייר באופן כזה דכח חכמה זו כמו כח חכמת התכונה או כח חכמת החשבון וכה"ג הוא אצלו בהתגלות יותר כו' וכמ"ש מזה באריכות בד"ה שמח תשמח רג"ז ומאחר שיש ציור באופן המשכתו בפרטיות מדרי' החכמות ממילא יש בו ג"כ ציור והגבלה באיזה אופן ישכיל וכמה שיכול לימשך ולהתפשט היינו כמה

שבכחו להשכול בכל חכמה בפרט וכמו שיש הרבה דרגות בחכמים שזה משכיל באופן כזה וזה באופן אחר וזה משכיל יותר מזולתו ועם היות שזה תלוי ג"כ בכלי המוח אם המה כלים רחבים וראוים לקבל אור החכ׳ כו׳ מ"מ ה"ה רק כלים לבד והעיקר תלוי בטיב כח המשכיל שלו אם נמשך בטוב יכול להשכיל יותר כו׳ (וכמו שאנו רואין שיש מי שכח שכלו גדול וכלי מוחו קטנים ונראה בו גילוי אור השכל להשכיל הרבה אלא שאינו בא בהרחבה ובתפיסה והתיישבות כ"כ אבל עצם ההשכלה היא בטוב בעצם מצד טיב כח שכלו כו׳) ומ"מ הוא בבחי׳ הגבלה כמה שיש בכחו להשכיל כו׳. דמאחר שיש בזה חילוקים דריבוי ומיעוט מה שנמשך בטוב ומה כו׳, וממילא גם הטוב והריבוי הוא בהגבלה כו׳ אבל ע"י העיון ויגיעה ה"ה ממשיך מהעלם עצמות כח החכמה שמשם יכול להיות גילויים בבחי׳ בל"ג ממש כו׳ וכמו שאנו רואין בחוש שיש כמה בנ"א שכלי מוחם וכח שכלם המה קטנים וע"י יגיעה שמייגעים ביותר ללמוד ולהבין ולעיין דוקא בכל ענין ה"ה מגיעים למדרי׳ נעלות מאד בחכמה יותר מאותן שהם חכמים מצד טיב כח שכלם זהיינו לפי שע"י היגיעה מגיעים להעלם עצם כח החכמה ומשם נמשכים גילוים באופן אחר לגמרי כו׳, והגם דחכמה דאו"י ג"כ נמשך מכח הנעלם דחכמה והו"ע כח המשכיל שבנפש שנק׳ שכל הנעלם מכל רעיון כו׳, וידוע דכל כח נעלם הוא למעלה מהגבלה דדוקא כאשר האור בא בגילוי ה"ה בא בבחי׳ גבול וכמו כל שכל פרטי שהוא מוגבל בעצם ויש גבול ושיעור להתפשטותו כו׳ אבל כמו שהוא בהעלם אינו בבחי׳ גבול ושיעור עדיין לפי שלא נמשך ונתגלה עדיין כו׳ וכידוע ומבואר במ"א, אך הענין דהנה יש ב׳ בחי׳ העלם, הא׳ בחי׳ העלם שישנו במציאות וממילא יש בו הגבלה גם כמו שהוא בהעלם עדיין אלא שאינו כמו ההגבלה שבהגילוי אבל מ"מ גם הוא מוגבל אחרי שישנו במציאות. זהב׳ בחי׳ העלם וכח היולי עצמי שאינו בבחי׳ מציאות והוא בבחי׳ בל"ג באמת כו׳, ויובן זה עד"מ באש הגשמי שיש בו ב׳ בחי׳ העלם הנ"ל וכמו עד"מ בצור החלמיש (הנק׳ קרעמין) שמוצאין ממנו אש הרי הצור עצמו אע"פ שיש בו כח החמימות מיסוד האש דמשר"ז הוא מוציא אש מ"מ הרי אין בו אש במציאות כלל וגם החמימות שבו הוא בהעלם ודקות גדול מאד עד שאינו חם במורגש כלל והיינו שאין בו מציאות חמימות ממש כו׳ רק ע"י הכאה בברזל יוצא כח האש הרוחני שיש בו בהעלם כו׳ משא"כ השלהבת הקשורה בגחלת הנה גם בהיותו בתוך הגחלת ולא נראה ונגלה לחוץ הי׳ בו מציאות האש ממש רק שלא הי׳ נראה ואח"כ יוצא לידי גילוי כו׳. וההפרש ביניהם באופן הגילוי הוא בב׳ דברי׳ הא׳ שצור החלמיש א"א להוציא ממנו האש כ"א ע"י יגיעה והכאה שמכין אותו בברזל, משא"כ השלהבת הקשורה בגחלת שבלי עמל ויגיעה יוצא מהעלמו ע"י שנופח בפיו כו׳, אך יש קץ וגבול לגילוי השלהבת דבכלות כחו במקורו כמו שהוא בתוך הגחלת כאשר מתעמם ונכבה וכהה"ג נפסק הגילוי ג"כ משא"כ בצור החלמיש שאינו נפסק ונכלה לעולם ותמיד מוציאים ממנו ניצוצי אש, וזהו ההפרש הב׳ דהשלהבת יש לו גבול משא"כ האש שבתוך הצור הוא בל"ג, וכ"ז תלוי בהפרש הנ"ל באופן עצם מציאת

האש במקורם דהשלהבת גם במקורו בתוך הגחלת הוא במציאות אש ממש ובא רק מהעלם אל הגילוי בהשלהבת ה"ז כמו יש מיש דמה שיש במקור ממילא בא לידי גילוי בלי טורח ויגיעה רבה אך הצור אין בו מציאות אש כלל רק כמו כח היולי וכמו אש היסודי שהוא כח היולי על כל מציאות אש והוא בעצמו אינו אש כלל, והמשכת האש ממנו הוא כמו מאין ליש לזאת אופן הגילוי הוא בטורח ויגיעה דוקא ע"י הכאה אבל אינו נפסק ונמשך תמיד, וזהו ההפרש בין העלם שישנו במציאות להעלם העצמי דההעלם שישנו במציאות יש קץ וגבול להגילויים שלו דמאחר שישנו במציאות ה"ה בבחי' מדה וגבול בעצמו ובכלות כחו ממילא יכלו הגילוים ממנו. אבל העלם העצמי שאינו בבחי' מציאות כלל והוא בבחי' העלם גם לעצמו ולא כמו אש השלהבת גם כמו שהוא בתוך הגחלת ה"ה נעלם רק לגבי הזולת אבל לגבי עצמו ה"ה בגילוי במציאות אש ולכן הוא בבחי' גבול ומדה אבל אש שבצור הוא בבחי' העלם העצמי שגם לעצמו הוא בהעלם דהיינו שאינו במציאות גם לעצמו וממילא אינו בבחי' גבול, ומשו"ז אין שיעור להגילוים הנמשכים ממנו ולא יכלה כחו לעולם כו'. אך אופן הגילוי הוא ע"י הכאה דוקא כי להיותו בבחי' העדר המציאות לגמרי לזאת בכדי שיהי' ממנו בחי' מציאות זהו ע"י יגיעה והכאה דוקא כו', ועפ"ז יובן ההפרש בין בחי' החכמה הבא בדרך או"י להבא בדרך או"ח, דחכמה הבא בבחי' או"י הגם שמקורו הוא בחי' כח נעלם ה"ה בחי' העלם שישנו במציאות והוא בבחי' גילוי במקורו רק שלא האיר עדיין בגילוי ממש אל הזולת וגילוי החכמה שהוא הברק המבריק הוא גילוי אל הזולת ג"כ, והענין הוא דהנה ידוע שכל כח מכחות הנפש כלול מעשר דכמו"כ הוא בבחי' החכמה שכלול ג"כ מעשר כחות מן הרצון דהיינו בחי' הכתר שבו עד סוף הגילוי שלו שזהו בחי' המל' שבו כו', וענין בחי' הכתר שבו הוא בחי' האין של הגילוי יש דחכמה והיינו מה שבא לידי שכל גלוי והוא הברק המבריק שזהו בחי' היש דחכמה (והוא בחי' חכמה שבחכמה) והכתר הוא בחי' האין של היש כו', שז"ע מ"ש והחכמה מאין תמצא דמ"ש תמצא היינו כמו שהחכמה היא בבחי' מציאות בבחי' יש (ויש בזה בחי' חכמה שבחכמה ובינה שבחכמה דחכמה שבחכמה זהו עצם נקודת ההשכלה ובחי' בינה שבה הר"ע הבן בחכמה מה שיש בהנקודה כח לבוא לידי השגה דבינה כו' וכמ"ש במ"א, ובמ"א מבואר דבחי' חכמה שבחכמה הוא בחי' ראי' דחכמה כו' והיינו במדרי' דבחי' פנימיות החכמה ואין זה שייך להמבואר כאן). ומה שהחכמה מאין תמצא בחי' האין זהו בחי' כתר שבחכמה והוא בחי' מקור פרטי להוציא גילוי אור איזה מושכל בפרט, וזהו ההפרש בין כתר שבחכמה לחכמה שבכתר דחכמה שבכתר הוא הכח היולי דשכל קודם שנמשך עדיין להיות בחי' מושכל פרטי אלא שממנו נמשכים כל המושכלות, והוא כח המשכיל שהוא כח היולי על שכל טרם שנובע ממנו מקור אור מושכל כו' ובחי' כתר שבחכמה זהו כמו שכבר נובע האור מושכל מן כח המשכיל אלא שלא בא לגילוי עדיין בבחי' אור שכל גלוי במציאות שכל ממש אבל הוא מוכן ועומד להתגלות כו', ובבחי' זו ודאי ישנה ממש

למציאות אור ההשכלה שה"ה כח פרטי לאיזה מושכל בפרט (ולא שיש שם שכל ממש כמו שהוא אח"כ בגילוי שהרי זהו במקור עדיין, אבל מ"מ יש שם מציאות אור שכל, והיינו שהוא באופן אותה המציאות של השכל ולא שהוא מציאות זו ממש אבל הוא באופן של אותה המציאות וא"א לומר ע"ז שאינו מציאות שכל (וכמו בכח המשכיל כו') ההוא אור אותה ההשכלה ממש הבאה לגילוי אח"כ מאחר שהוא מקורו הפרטי כו') ויובן זה עד"מ מי שמייגע באיזה דבר מושכל וכמו באיזה דבר הלכה שאינו מבין ומייגע א"ע להבין אותה הנה קודם שמאיר לו האור בגילוי ממש ה"ה מרגיש כבר בשכלו את אור השכל קודם שבא לגילוי ממש והיינו מה שמתחיל להאיר לו שהרי כשאינו מבין הענין ה"ה בבחי' חשך והעדר האור ואח"כ מתחיל להאיר לו (עס ווערט עם ליכטיג ואינו ידע עדיין כלל את אור המושכל אבל כבר יצא מן החשך און עס הערט זעך בא עם דיא רעכטקייט פון דעם ענין ועדיין אינו יודע איך ומה הוא כו') ואח"כ בא אור השכל בגילוי ממש כו', ובחי' הרגש האור קודם שנתגלה הוא מפני שאור המושכל כבר נובע מהעלם אל הגילוי מכח המשכיל אלא שהוא בבחי' האין דחכמה עדיין והוא בחי' כתר שבחכמה ולהיות דשם הוא בבחי' מציאות אור שכל לכן כבר נרגש אצלו האור והרעכטקייט אלא שהוא בהעלם עדיין ובא אח"כ בגילוי ממש בבחי' שכל גלוי כו', והוא הנק' פלא דחכמה שמפלא נעשה אלף שהוא גילוי החכמה וכמו אאלפך חכמה וכידוע דאלף הוא לשון לימוד והיינו כמו שבאה החכמה לגילוי ממש ואאלפך חכמה היינו כמו שהחכמה באה לגילוי ממקורה בחי' פלא שהוא האין דחכמה והוא הנק' סוד הבא לידי גילוי אם שהוא עתה סוד וסתום עדיין והוא בבחי' מקיף על החכמה מ"מ ה"ה עתיד לבוא לידי גילוי וכמו כשאדם לומד איזה שכל עמוק שמבין קצת ממנו ולא כולו א"כ מה שמופלא ממנו הוא בבחי' מקיף על מחו אבל בודאי יבוא לידי גילוי שיש בכח שכלו להבין הדבר ויבוא לידי גילוי וא"כ הפליאות מה שמופלא ממנו כעת ונעלם מאתו עדיין א"ז פליאה והעלם אמיתי כו', דמה שמופלא לגמרי אינו יודע כלל אפי' אפס קצה ממנו ג"כ, וכמו כשלומד איזה ענין ורואה שיש איזה עמקות בהענין הזה ואינו יודע עדיין מה הוא (ולא שאינו מבין אותו כ"א אינו יודע עדיין מהו העמקות שבזה) אבל הוא יודע עכ"פ שיש בזה עמקות כי יש עומק בזה שאינו נרגש כלל. והיינו שאינו יודע כלל שיש כאן איזה עמקות כו' אבל כאן הרי יודע כו' והיינו לפי שזהו בחי' פלא דחכמה שהוא בבחי' אור שכל ולכן ה"ה מרגיש עכ"פ שיש בזה עמקות וכמו"כ מה שמבין מקצת ממנו והשאר מופלא עדיין בבחי' מקיף (וג"כ בבחי' מקיף המורגש ויבוא לידי גילוי כו') ואפי' בחי' חכמה שבכתר הנק' תעלומות חכמה או חכמה סתימאה או שכל הנעלם מכל רעיון ובל' הגאונים נק' שכל מופלא כו', ובנפש הוא כח המשכיל והוא כח היולי על כל מיני שכליים והוא בעצמו מושלל עדיין מבחי' שכל וכידוע דכל היולי מושלל מהגילוים הנמשכים ממנו כו'. הנה זהו רק שמושלל מבחי' אור שכל גלוי שאינו שייך בו כלל, אבל מ"מ גם הוא בחי' שכל שהרי נק' שכל נעלם או שכל

מופלא ה"ה שכל עכ"פ והיינו לפי שזהו מה שכבר נמשך מעצם הנפש להיות בבחי' מקור לשכל ואינו בחי' כח עצמי ממש רק מה שכבר נמשך כו' וכשם שבחי' כתר שבחכמה שזהו מה שכבר נובע מכח המשכיל להיות מקור אור מושכל פרטי ה"ה בבחי' אור שכל שמורגש בכלי השכל גם קודם שמתגלה כו', דע"ה שאינו כמו אור השכל הגלוי ממש מ"מ ה"ה שכל כו' כמו כן הכח המשכיל אחרי שכבר נמשך מהנפש להיות מקור לשכל ה"ה ג"כ בבחי' שכל אלא שהוא שכל נעלם ולכן אנו רואין שיש שינוים בכח המשכיל דלפעמים יתרבה אורו בעצמו ואז ישכיל יותר, וכמו בימי הגדלות שהוא חזק וגדול בכח המשכיל שלו ביותר ירבה להתחכם יותר בכל דבר חכמה, משא"כ בהיותו קטן בכח שכלו בימי הקטנות ימעט להתחכם כו', וכמ"ש ימים ידברו ורוב שנים יודיעו חכמה יותר מהעלם כח המשכיל ונק' זקן שקנה חכמה בכח עצם שכלו וע"כ ישכיל יותר בכל מיני התחכמות וכמו זקני ת"ח כ"ז שמזקינים דעתם מתישבת עליהם דסבא דעתוהי סתים כחמר טב דשקיט כו' והוא שמתחזק עצם כח שכלו בתוקף ביותר לאחד ולחבר כמה שכליים הפכיים גם בענינים עמוקים ביותר ולא יתבלבל בהם כלל כו' ובכחו להביא כל ענין עמוק ביותר אל הגילוי וכל רז לא אניס לי' כו' וכמ"ש במ"א (ומה שבעת הזקנה מתחלש כח השכל זהו רק חלישות כלי המוח אבל א"ז נוגע לעצם כח השכל שאדרבה מתחזק יותר כו' ובמ"א מבואר דבזקנה מתחלש כח שכלו בעצם כמו בתינוק כו' אבל מה שבהעדר השינה לא יוכל להשכיל וע"י השינה ישכיל אח"כ יותר אין זה מעלה ומוריד לעצם כח השכל כ"א זהו בהירות כלי המוח כו' וכמ"ש במ"א). ונמצא מובן שגם לבחי' כח המשכיל ההיולי יש מקור המוסיף בו כח או יגרע בו בהעדר אורו ושפעו ממנו כמו השינוי שבין קטנות לגדלות כו', וכמו וה' נתן חכמה לשלמה, וכן יהיב חכמתא לחכימין דחכימין הוא בחי' כח המשכיל העצמי שמקבל מקור השפעתו מלמע' מן החכ' כו', וכן וה' נתן חכמה לשלמה הוא שנתן לו תוקף בעצם כח חכמתו דוקא להיות כח המשכיל ההיולי שלו בתכלית ההתגברות להשכיל ולהתחכם בכל דבר בריבוי התחכמות מאד כו', וכ"ז הוא בכח המשכיל שהוא בבחי' המשכה מהנפש ולכן שייך בו הגדלה וריבוי ותוס' כח כו' וה"ה בבחי' מציאות שכל וחכמה כו' אבל כח ההיולי העצמי דשכל כמו שהוא בעצם הנפש שאינו בבחי' המשכה מן הנפש כלל ואינו בגדר מקור לשכל כלל, דעם היות שכח המשכיל ה"ה נמשך מכח ההיולי העצמי זהו שהוא נמצא ממנו אבל לא שכח השכל העצמי הוא מקור לכח המשכיל מאחר שאינו בבחי' המשכה כלל כו', וכמו התהום שכל המעיינות נמשכים ממנו א"ז שהתהום מקור למעיינות שהרי אינו בשום המשכה כלל להיות נופל עליו שם מקור אלא שהמעיינות נמצאים ממנו ממילא כו', וכמ"כ כח ההיולי העצמי כל השכליים נמצאים ממנו אבל הוא אינו בגדר מקור לשכליי' לפי שאינו בבחי' המשכה כלל ואינו בבחי' מציאות שכל כלל וכלל, והגם שהוא כח היולי על שכל מ"מ להיותו בחי' כח עצמי ממש ואינו בבחי' המשכה כלל ממילא אינו בבחי' מציאות שכל כלל (וכמו צור החלמיש הנ"ל) ולכן משם דוקא נמשכים שכליים

נעלים ונפלאים ביותר להיות שהוא בעצמו אינו בבחי' מציאות שכל כלל, ואינו דומה לכח המשכיל מאחר שכבר נמשך מהנפש וממילא הוא בבחי' ציור שכל עכ"פ הנה הגילוים הנמשכים ממנו הן כפי אופן מקורם ולא יהי' בבחי' הפלאה ביותר ומי שכח המשכיל שלו בטוב ביותר ממילא גם השכליים שלו עמוקים ונעלים יותר אבל מ"מ מוגבלים המה בעצם מציאותם והפלאתם כו' אבל כח ההיולי העצמי שאינו מוגבל בעצמו בבחי' ציור שכלי כלל וממילא יהי' משם שכליים נעלים ונפלאים ביותר והיינו העדר הגבלתם בעצם מציאותם כו', וכמו"כ אין שיעור והגבלה כלל להגילוים ויכול להיות גילוים עד אין שיעור, דכח המשכיל מאחר שהוא בבחי' המשכה ה"ה מוגבל בעצם באופן המשכתו כו' כנ"ל, ולזאת יש הגבלה להגילוי' שלו שיכלה כחו כו' אבל כח ההיולי העצמי שאינו בבחי' המשכה כלל והוא בלתי מוגבל בעצמו וממילא לא יכלה כחו כלל ויהי' הגילוים בבחי' בל"ג כו', אך בכדי להגיע לכח ההיולי העצמי זהו ע"י העיון והיגיעה דוקא שמייגע כלי מוחו על כל דבר מושכל לבוא לעומק אמיתתו דוקא אז דוקא יגיע לההעלם העצמי כו', דהנה כח המשכיל ה"ה ג"כ נמשך מכח ההיולי העצמי אלא שזהו רק מה שנמשך ונמצא אבל לא מה שהוא עצמו נמשך כו', אבל בכדי להיות המשכת הכח ההיולי העצמי זהו ע"י העמל ויגיעה דוקא וכמו הוצאת האש מצור החלמיש שזהו על ידי הכאה דוקא, כמו כן על ידי העמל ויגיעה דוקא על ידי זה הוא ממשיך מכח ההיולי העצמי כו'. והו"ע עמלא דאורייתא שע"י העמל ויגיעה בתורה ע"ז דוקא יגיע לבחי' עצמיות החכמה כמו שהיא בעצמות אוא"ס ממש כו' וכמ"ש בזהר בעמלא דאורייתא דלעילא מן שמשא כו' דשמש הוי' זהו מה שמאיר בבחי' או"י, אבל עמלא דאורייתא שהוא בחי' או"ח ה"ז דוקא חוזר לקדמותו שמגיע וממשיך מבחי' קדמות א"ס ממש כו'.

ועפ"ז יובן מ"ש ואברהם זקן כו' וה' ברך את אברהם בכל, דהנה אברהם הוא בחי' אב רם שכל הנעלם מכל רעיון והיינו בחי' ח"ס חכמה שבכתר שהוא בחי' ההעלם דחכמה אבל הוא בחי' ההעלם דאו"י כו'. אך מ"ש וה' ברך את אברהם בכל היינו שהגיע לבחי' העלם העצמי דחכמה וז"ש בכל סתם שזהו בחי' העלם העצמי שמשם נמשכים הגילוים בבחי' בל"ג ובאו"א לגמרי כו' ולכן אינו מפרט כאן פרטי ענינים כלל לפי שזהו שניתן לו בחי' ההעלם העצמי דוקא, דמה שמפרט בברכות הקודמים ענינים פרטים היינו לפי שהוא בחי' או"י ושייך שם ענינים פרטים וכמשנת"ל שגם המקור הוא בחי' כח המוגבל וההתגלות הוא לפי אופן הגבלת המקור כו', אבל בבחי' העלם העצמי אינו שייך פרטי' כלל שזהו כח הכללי העצמי הבלתי מוגבל ומשם נמשכים ממילא כל הגילוים ובבחי' בל"ג כו', והגיע לזה ע"י הנסיונות שלו וכנ"ל דלהגיע לבחי' העלם העצמי זהו ע"י יגיעה דוקא, וכמו העיון והיגיעה יתירה בתורה עמלא דאורייתא כו', וכמו"כ באברהם ע"י הנסיונות דוקא ע"ז ניתן לו בחי' העלם העצמי דחכמה כו' וזהו ג"כ מה שעיקר העבודה בגלות האחרון הוא בנסיונות דוקא וכמ"ש

כי מנסה ה' אלקיכם כו', שיש מניעות ועיכובים על כל דבר כו' דדרך רשעים צלחה, והרוצים להתקרב אל ה' יש כמה מונעים ומעכבים עד גם מניעות ועיכובים על קיום המצות בפו"מ וצריכים לעמוד נגד כל מונע וכן בקיום המצות בפו"מ להיות חזק בזה בתוקף ועוז בלי שום מניעה ועיכוב ועי"ז דוקא יהי' גילוי העצמות לעתיד כו' וכן הוא באאע"ה שע"י הנסיונות דוקא הגיע למע' ומדרי' זו שניתן לו בחי' העלם העצמי דחכמה כו', וזהו ואברהם זקן בא בימים זקן שקנה חכמה והיינו כענין וה' נתן חכמה כו' שזהו בחי' חכמה דאו"י מה שמתחזק בעצם כח שכלו כו', ואח"כ וה' ברך את אברהם בכל היינו שניתן לו בחי' העלם העצמי דחכמה כו' וזהו שייכות מ"ש יעשה למחכה לו למ"ש בכל, דפי' למחכה הוא דדייקין מילין דחוכמתא כו', שזהו בחי' היגיעה בתורה שמגיעים עי"ז דוקא לבחי' העלם העצמי כו' וזהו ג"כ ענין זה' ברך כו' בכל כו', וז"ש בזהר שם מאי בכל אתר דנהרא דלא פסיק מימוי לעלמין כו' דבבחי' או"י יש בזה גבול ומדה כנ"ל אבל לאברהם ניתן בחי' העלם העצמי דכל ברכאן נפקי מתמן והגילוי' הם בבחי' בל"ג דלא פסיק מימוי לעלמין כו'.

בס"ד, ש"פ תולדות, רס"ו

ויתן לך האלקים מטל השמים כו'. ואי' במד"ר מטל השמים זה מקרא ומשמני הארץ זה משנה זרוב דגן תלמוד ותירוש אגדה. וצ"ל מה"ע שברכו בתורה והלא התורה ניתנה לישראל במ"ת ותחלת הכוונה הי' שיתנו תורה לישראל וכמא' אלה תולדות כו' אלה בזכות מי נבראו ובזכות מי עומדים בזכות אלה שמות בנ"י ואלה בזכות מי כו' בזכות אלה העדות כו', ותנאי התנה הקב"ה במע"ב אם יקיימו ישראל את תורתי כו', הלא עיקר הכוונה דבריאת והתהוות העולם הי' בשביל שיקבלו ישראל את התורה כו' וא"כ מה ברכו בתורה, וגם צ"ל סדר הברכות מטל השמים ומשמני הארץ הלא מטל השמים הבא מלמע' ה"ז גבוה יותר ממשמני הארץ והו"ל לכאורה להקדים תחלה משמני הארץ כו', דבכ"מ הדרך הוא לו' לא זו אף זו א"כ גם כאן הו"ל רוב דגן ומשמני הארץ ואחר כך מטל השמים. גם צ"ל מ"ש ויתן לך האלקים, ולכאורה הו"ל שם הוי' דהרי כל הברכות וגילוי' הם משם הוי' ולמה נא' כאן שם אלקים. ולהבין כ"ז צלה"ק משנת"ל בענין יעשה למחכה לו למאן דדחקין מילין דחוכמתא ודייקין לון כו', דהעיקר הוא דוקא העיון והיגיעה בתורה דהיינו שאינו מבין הענין בהשקפה ראשונה ואדרבה יקשה לו הענין מאד וכל מה שמעיין יותר יקשה לו יותר עד שבא אל עומק השכל כו', ונת' שזה למע' יותר ממי ששכלו חריף ויכול לבוא על הענין בהשקפה ראשונה שאינו בא אל עומק השכל ואמיתת הענין כמו ע"י יגיעה שעי"ז דוקא בא על אמיתת הכוונה כו'.

אמנם עדיין אין כ"ז מתישב והלא ידוע דכללות ענין היגיעה שבתורה נתחדש ע"י מי מריבה שהכה משה את הסלע ע"ז נתחדש שצריכים יגיעה בתורה לבוא אל אמיתות הכוונה דהלא נא' אליו ודברתם אל הסלע ואי' בילקוט שנה עליו פרק אחד ואז לא היו צריכים יגיעה כלל בעסק התורה וע"י שהכה כו' וכדאי' בת"ז תי' כ"א דנ"ג ב' דאם לא דמחא בה לא הוו טרחין ישראל ותנאין ואמוראין באורייתא דבע"פ דאיהו סלע כו' והוה נפיק מיא בלא קשי' ומחלוקת כו'. והענין הוא דהנה ידוע דתורה בעצם היא בחי' עה"ח עץ חיים היא למחזיקים בה כו' דעה"ח אין בו שום תערובות רע ופסולת כלל וממילא אין שום דבר המעלים ומסתיר כלל ומאיר אור האמת כמו שהוא בלי שום יגיעה וטורח כלל. וז"ש ודברתם אל הסלע שנה עליו כו' בדבור לבד בלי טורח ויגיעה כו'. ומה שצריכים עכ"פ דבור י"ל עפמ"ש במ"א בענין ע"ס דאצילות דאי' בס"י ע"ס בלי מה כשלהבת הקשורה בגחלת ועד"מ השלהבת כשהיא בתוך הגחלת היא בבחי' העלם וכדי להמשיך השלהבת מהעלם אל הגילוי הוא ע"י רוח הנופח בכח, וכך עד"מ ע"י הבל פה של המדבר ד"ת שהוא בחי' לרוח ממללא עי"ז ממשיך אור התורה ממקורה מההעלם אל הגילוי כו' וכמ"ש בס"י ע"ס כו' כשלהבת קשורה בגחלת כו' אחת רוח אלקים חיים כו' שע"י רוח נמשך אח"כ גם בחי' אש שהוא גילוי בחי' השלהבת כו' וכמ"ש כ"ז בלק"ת ד"ה קמפלגי במתיבתא דרקיע, וע"י שהכה בסלע ירדה התורה ונתלבשה בבחי' עה"ד שיש שם תערובות פסולת שמעלים ומסתיר על אור האמת ולכן צריכים יגיעה וטרחה עד שבאים אל אמיתית הדבר כו'. ונמצא דכללות הענין מה שצריכים יגיעה בתורה הוא בדרך עונש ואיך אומ' שעי"ז דוקא באים אל עומק הדבר ואמיתית ביותר, והידיעה שע"י יגיעה יותר טוב ממי שבא על הענין שלא ע"י יגיעה שאינו מגיע אל אמיתת הדבר כמו שע"י יגיעה כו'. אך הענין הוא דבדוגמא כזאת אנו מוצאים בלוחות ראשונות ולוחות האחרונות דבמ"ת היו במדרי' הצדיקים דישראל שעמדו במעמד הר סיני פסקה זוהמתן והיינו ע"י הגילוי מלמע' שהי' מאיר גילוי אוא"ס ממש למטה וכמ"ש וירד הוי' על ה"ס ועי"ז פסקה זוהמתן שלא הי' זה בכח עצמן כ"א מלמעלה והגם דכתיב כי ברח העם שברחו מן הרע הרי הי' זה בבחי' אתכפי' לבד וכמ"ש בסש"ב, וגם בספה"ע ידוע שהבירור הוא בבחי' אתכפי' כו' כ"א ע"י הגילוי מלמעלה עי"ז פסקה זוהמתן כו' וע"י חטא העגל חזרה כו' וניתנו אח"כ הלוה"א ע"י התשובה דלכן ניתנו ביוהכ"פ יום התשובה ויום סליחת עוונות, ועכ"ז לא פסקה זוהמתן וצריכים אח"כ בירור כו'. זמ"מ אמרו רז"ל במדרש רבה תשא ר"פ מ"ו ההד"ד ויגד לך תעלומות חכמה כי כפלים לתושי' א"ל הקב"ה למשה אל תצטער על הלוחות הראשונות ששברת שלא היו אלא עשה"ד לבד ובלוחות השניים אני נותן לך שיהי' בהם מדרש הלכות ואגדות כו'. ולכאורה א"מ והלא הלוחות הראשונות היו בודאי גבוהים במדרי' וכן מבואר בגמ' דעירובין דנ"ד א' שאלמלא נשתברו הלוחות לא נשתכחה תורה מישראל ולא הי' אומה ולשון שולטת בהם, והיינו לפי שהלוחה"ר היו כולו פנים וידוע דשכחה היא

מבחי' אחוריים ולהיות שהיו כולו פנים לזאת לא הי' שכחה כלל (והגם דאי' באגה"ק ד"ה דוד זמירות קרית להו שגם לוחה"א לא הי' בהם פנים ואחור, י"ל דאם לא נשתברו הלוחות לא הי' בחי' אחוריים כלל בכל התורה אבל בלוחה"א רק בהם לבד לא הי' בחי' אחור אבל בכללות התורה יש בחי' פנים ואחור וכמ"ש והיא כתובה פנים ואחור כו') וזהו ג"כ מה שלא הי' כל אומה ולשון שולטת בהם דמאחר שהיו בבחי' כולו פנים לא הי' שום אחיזה כלל ולא היו שולטים כלל כו', והגם דעכשיו ג"כ אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה כו', זהו רק במי שעוסק בתורה הוא בן חורין, אבל בלוחה"ר לא הי' אומה ולשון שולטת בכללות ישראל כו', הרי דמעלתן גבוה מלוחה"א ובלק"ת מהאריז"ל ס"פ תשא אי' כי אחר שחטאו ישראל בעגל נתמעטה השגת משה ולא נשאר אלא חלק א' מאלף וז"ס אלף זעירא דויקרא, וע"ז רמזו רז"ל לך רד רד מגדולתך דכלום נתתי לך גדולה אלא בשביל ישראל והיינו לפי שישראל היו בבחי' רגל שלו כמ"ש שש מאות אלף רגלי כו' אנכי בקרבו, ומ"מ בהם וע"י נמשך למשה בחי' מקיף וראש כו' ואותן האורות לא נתמלאו אח"כ כשניתנו הלוחות שניים, ורק בשבת נותנים לו במתנה כו', וגם מאחר שהלוחות השניים הם מעשי ידי משה ודאי אינם בערך הלוחות הראשונות שהן מעשה אלקים הגם שהמכתב בשניים ג"כ מכתב אלקים, מ"מ יש יתרון גדול מה שהראשונות היו מעשה אלקים כו', דזה שמצד הלוחה"ר לא הי' אומה ולשון שולטת בכללות ישראל זהו לפי שהיו מעשה אלקים וכמ"ש במ"א. והנה בנדרים דכ"ב ב' אמרו אלמלא חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וס' יהושע לבד שנא' כי ברוב חכמה רוב כעס, מובן מזה דמה שניתן ריבוי תורה זהו מצד החטא, ולכאורה א"מ דא"כ חוטא נשכר שמאחר שחטאו נתוסף להם תורה, אך הנה רש"י פי' לפי שבעטו וחטאו נוסף להם רוח חכמה להטריחן יותר, וא"מ דמ"מ ה"ז ריבוי תורה כו'. והענין הוא דהנה אני ה' לא שניתי ואתם בנ"י לא כליתם, פי' שהנביא מתמי' שאני ה' לא שניתי ואיך אתם בנ"י לא כליתם, והיינו כי ע"י ההתבתנות בבחי' אני ה' לא שניתי ואתה הוא קודם שנבה"ע ואתה הוא לאחר שנבה"ע בלי שום שינוי כלל וכלל, והיינו לפי שכלליות ההשתל' הוא מבחי' הארה בעלמא שאינו נוגע כלל, דכללות ההתהוות הוא מבחי' מל' דמלך שמו נק' עליהם וכמו שם האדם שאינו נוגע לעצמות האדם כ"א לזולתו שיקראו בשמו כמו"כ בחי' מל' ע"ה שנעשה מקור לעולמות היא בחי' הארה לבד שאינו נוגע כלל כו', ובאמת כתיב כי נשגב שמו לבדו דגם בחי' שמו הוא נשגב לבדו והתהוות העולמות עז"א על כל שבח מעשה ידיך שהוא בחי' מעשה ידיך לבד שזהו הארה חיצוני' יותר גם מבחי' שם, דהנה שם האדם הגם שאינו נוגע מ"מ יש לו שייכות שהרי נפנה לקוראיו בשמו אבל עשי' אין לה שייכות כלל שהרי אינו נמשך האדם אחר מעשה ידיו כו' והיינו שהיא בחי' הארה חיצוני' לגמרי כו', וע"י התבוננות זאת הי' צ"ל בבחי' כליון ותשוקה אליו ית' להיות בבחי' ועמך לא חפצתי אפי' בחי' כי עמך מקו"ח מאחר שהוא רק עמך טפל ובטל לך כי מי לי בשמים געה"ע כו' שלא יחפוץ בשום דבר

לא בגהע"ת והעליון ולא בעוה"ב כ"א א"ס עצומ"ה והיינו לפי שכולם הם רק מהארה בעלמא עד שלא שניתי כלל מהתהוותן ואי לזאת באיזה יחפוץ אם בהארה הנפרשת או בעצמותו עיקר ומקור הכל וע"ז הנביא מתמה איך לא כליתם מההתבוננות דאני ה' לא שניתי אך הסיבה לזה היא מפני שאתם בני יעקב מל' עקוב הלב מכל ואנוש הוא פי' חלוש הוא דהיינו מפני חלישות הנפש שאין בכחה לצאת מנרתיקה ומאסרה להתבונן באלקות כדבעי דהיינו שיהי' נרגש הענין בנפשו ולהתפעל ע"ז וכמ"ש כשל בעוני כחי שע"י העוונות נכשל ונחלש כח הנפש וכמ"ש כ"א עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם, פי' אלקיכם הוא אלקו' שבנפש וכמו ה' אלקינו וכידוע דבשם אלקים כתיב אלקינו שלא נמצא כן בשארי שמות, והיינו כי שם אלקים הוא שמצמצם להיות מאיר בפנימיות בנש"י וע"ד צמצם שכינתו כו' וכמ"ש בלקו"ת ד"ה מה טובו, וזהו כ"א עוונותיכם מבדילים כו' אלקיכם שאין האלקות נרגש בנפש כו'. ובאמת גם לא עוונות ממש אלא גם גשמיות וחומריות הגוף נעשה מסך מבדיל דעון הוא מל' עיוות ועיקום דכשמעקם דרכו ונמשך אחר חומריות הגוף ה"ז מפסיק בין אלקות להנשמה ועושה חלישות בנפש וכמא' תוקפא דגופא חולשא דנפשא דתוקף החומריות מחליש את הנפש שאינו יכול לצאת ולהתגבר על חומריות הנה"ב להתבונן כדבעי ולהיות באהוי"ר כו', וזהו ותרא את עני אבותינו במצרים דאין עני אלא בדעת ודעת נחלק לחו"ג שהן אהוי"ר והוא בחי' הכוסף והתשוקה הנ"ל והיינו ע"י שהם במצרים בחי' מיצר הגוף שמגביל ומלביש הנפש מאד ולזה ניתנה התורה לישראל שהתורה נק' עוז שהיא הנותנת כח ועוז לנה"א להתגבר על חומריות הגוף ונה"ב וגסותם לצאת ממסגר אסיר וכמ"ש ה' עוז לעמו יתן פי' ע"י התורה שנק' עוז שנתן לעמו עי"ז הוא מברך אותם בשלום ב' בחי' שלום כמארז"ל שלום בפממש"ע ושלום בפמשמ"ט שלום הוא בחי' התקשרות והשלום בפממש"ע היא בחי' גילוי אוא"ס ב"ה ממש בנה"א להיות קשורה ומיוחדת בבחי' ביטול ממש והשלום בפמשמ"ט היינו הארת כחות הנפש האלקית המלובשים בגוף ונה"ב שלא יהי' מונע ומעכב מצד הגוף ונה"ב רק שיהיו כולם מסכימים ומתרצים לבחי' ביטול זה, כי התורה שנק' עוז נק' ג"כ תושי' שמתשת כח הסט"א שמצד הגוף כו'. וז"ע התורה בדרך כלל שהיא להוסיף עוז בנה"א ולהתיש כח הנה"ב כו' ועפ"ז יובן ההפרש בין לוחה"ר שקודם חטא העגל ובין לוח"א שאחר חטא העגל, כי לוחה"ר הי' ע"ד כללי התו' וזהו שהי' בהם עשה"ד לבד או חמשה חומשי תורה כו' דהיינו תושב"כ לבד שזהו התורה כמו שהיא בבחי' כללות עדיין, דאורייתא מחכמה נפקת דחכמה היא בחי' כלל כו' אמנם בלוח"א יש מדרש הלכות ואגדות, פי' הלכות היא כל הלכה בדקדוק ושיעור והו"ע פרטי התורה שנפרט כל ענין בדרך פרט כו', וידוע שהפרטים נמשכו מבחי' מו"ס דוקא למע' מבחי' כללי התורה שמבחי' חכמה כו' והוא בחי' קו המדה בוצינא דקרדוניתא הוא בחי' גבורה דע"י שמלובש במו"ס שמודד כל המדידות שתהי' הסוכה ז"ט ומשהו דוקא וכה"ג, ועמ"ש בלקו"ת ד"ה בשעה שהקדימו, וזהו תעלומות חכמה כו' בחי' עומק החכמה דמו"ס כו', וע"ד ד"ס

ששרשם מבחי' סופר שלמע' מספר כמ"ש בלק"ת ד"ה שחורה אני דרוה"ב, ולכן נק' רוב חכמה ותעלומות חכמה כו', וכ"ז הוא בכדי לברר עה"ד טו"ר כי שרש הבירורים הוא מבחי' ח"ס דוקא דמה שאמרו בחכמה אתברירו היינו בבחי' ח"ס דוקא וכמ"ש באגה"ק ד"ה למה נסמכה וזהו שאחר חטא העגל ניתן להם הרבה תורה לפי שהיו צריכים לברר בירורים דעה"ד לזאת ניתנה הרבה תורה דהיינו פרטי התורה שהן מבחי' ח"ס, דלולא חטא העגל הי' מספיק בחי' כללות התורה לפי שפסקה זוהמתן ולא היו צריכים לברר כו', אבל ע"י חטא העגל ניתוסף להם ריבוי תורה היינו בחי' פרטי התורה בכדי לברר בירורים עי"ז. וזהו מה שבמשך הזמן ניתוסף עוד תו' וכמו כל הגדרים וסייגים בדקדוקי סופרים שאנו רואים שכמעט כל התלמוד מלא מהלכות וחומרות שהחמירו חז"ל והוסיפו כמה גדרים וסייגים לתורה שכ"ז ניתוסף בזמן בית שני, וידוע דהגדרים וסייגים ודקדוקי סופרים שרשם למע' מאד וכמארז"ל ע"פ כי טובים דודיך מיין אמרה כנס"י לפני הקב"ה עריבים עלי ד"ס יותר מיינה של תורה, פי' יינה ש"ת הוא פנימי' התורה כמשארז"ל נכנס יין יצא סוד, וד"ס עריבים על כנס"י יותר מיינה ש"ת מסודות התורה כי כל הגדרים והחומרות שבדברי רז"ל ודרכי מוסר שבאגדות ופרקי אבות כולם נמשכו מבחי' אה"ר כמ"ש אהבתי אתכם אמר ה' כמו למשל אדם מחמת אהבתו על בנו מדקדק עמו יותר להוסיף עליו שמירה מעולה בגדרים וסייגים בכל האפשרי בע"כ שיהי' מנוקה מכל וכל כו', כך מחמת גודל אהבתו ית' אלינו מחמיר ומדקדק עלינו בדקדוקי סופרים שהם המה דברי תורתו הנמשכים מאה"ר בגדרים וסייגים לזכותינו לטוב לנו שנהי' נקיים לפניו ית' ולכן ע"י הגדרים וסייגים בדקדוקי סופרים דוקא נמשך בחי' אה"ר בנפש מפני ששרשם מבחי' אה"ר דוקא כו' כנ"ל. והנה בזמן שבהמ"ק קיים הי' סגי בדאורייתא כי היתה נאמנה את ה' רוחינו ולא משכנו חבל עבותות אהבתינו לתאוות גשמיים והי' בנקל להיות בהתלהבות לעבודת ה' גם מבלי התעוררות אהבה (היינו בחי' אה"ר כו' וגם לא היו צריכים שמירה יתירה מפני שהיו מרוחקים מהרע והיו בבחי' קירוב לאלקות כו') אך דור אחר דור שנתמעטו הלבבות השלימות בעבודת ה' באהבה ברשפי אש ונכוינו באש זרה באהבה ותאות גופניות וכ"כ גברו עלינו ר"ל עד כי לא נוכל לעבוד את ה' בלתי שנתעורר מזה אה"ר ע"י דקדוקי סופרים וחומריהם בכל פרטי' הן בבחי' סו"מ בכל החומרות שבגמ' ופוסקים זהן בוע"ט בדברי מוסר שבאגדות ומילי דאבות כו', ועד"ז יובן בהפרש שבין לוחה"ר ללוח"א שאלמלא חטאו ישראל בחטא העגל לא ניתן להם כ"א חמשה חומשי תורה וס' יהושע, והי' די לברר עי"ז כי ישראל ע"י עמידתם בה"ס פסקה זוהמתן כו', ומ"מ צריכים בחי' עוז ותושי' דתורה כי אע"פ שנפסקה כו' מ"מ לא נתבטל לגמרי שזה יהי' לעתיד דוקא כו', אמנם ע"י חטא העגל חזרה כו', ולכן בכדי לברר בחי' עה"ד טו"ר יש בלוחה"א מדרש הלכות ואגדות ושורשן מבחי' ח"ס ובחי' אה"ר כו' כי בחכמה איתברירו וכשצריכים לברר יותר מההכרח שיומשך מבחי' תעלומות חכמה בחי' ח"ס, וזהו כדי להטריחן היינו ענין הטורח והיגיעה בעבודת הבירורים שעי"ז יתוקן הפגם כו'. ואלמלא חטאו לא הי' צריכים לזה, אבל ע"י החטא

צריכים לריבוי תורה שנמשך ממדרי' עליונה יותר בכדי לברר כו'. אמנם ע"י הבירורים דוקא עי"ז יהי' עלי' יתירה כמ"ש והי' ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים ש' ב"ן חצים אל הים הקדמוני בינה או חכ' כו' וכמ"ש הנה ישכיל עבדי דוקא בירור ש' ב"ן שעי"ז דוקא ירום ונשא וגבה מאד כו', והנה כמו כללות ההפרש בין להו"ר ללוה"א שזהו ההפרש בכלל בין תושב"כ לתושבע"פ דתושב"כ הוא בחי' הכלל דתורה ובתושבע"פ נפרטו הפרטי' דוקא שהן במדרי' גבוה יותר בכדי לברר בירורים וע"י הבירורים דוקא עי"ז דוקא מגיעים למדריגה עליונה יותר כו' כנ"ל, כמו"כ בתושבע"פ גופא יש הפרש בזה בין תלמוד בבלי לתלמוד ירושלמי, דהנה בתלמוד בבלי העיקר הוא הפלפול בריבוי קושיות והעלמות עד שבא על הסברא האמיתית, משא"כ ת"י רובם הם הלכות פסוקות בלי פלפול דעיקר ענין הפלפול הוא אשר השגה הראשונה שמשיג בהענין ה"ה מקשה ע"ז ריבוי קושיות שהן העלמות והסתרים על הגילוי אור ההשגה עד שבא לגילוי השגה עליונה יותר שבזה מתרץ כל הקושיות ואח"כ מעיין יותר ומבטל ההשגה השני' ע"י הקושיות שמוצא גם על השגה זו כו' וכן בהשגה שלישית כו' עד שנשאר הדבר בהעלם והסתר שמופלא אצלו הענין לגמרי איך ומה הוא, אך שלא נשאר כך בהעלם כ"א שאחר כל ההעלמות והעדר הידיעה יבוא להשגת אמיתיות הדבר ע"י היגיעה הרבה והעיון הטוב שמעמיק א"ע בעצם הענין בהעמקה גדולה ביותר ה"ה מוצא ההשגה האמיתית בעומק ופנימיות הענין איך ומה הוא ובזה ממילא סרו כל הקושיות וההעלמות ומאיר אור האמת ביותר זך ובהיר מאד כו', אמנם מה שגרם לו שיבא על תכלית אמיתות הדבר כמו שהוא הן הקושיות וההעלמות דוקא דאם לא הי' מיגע א"ע לעיין בהענין ולהקשות כו' הי' נשאר כמו שהי' בהשגה הראשונה שאין זה האמיתית כו' כ"א ע"י הקושיות דוקא עי"ז מגיע לאור אמיתות הדבר כו', ועוד זאת בפעולת הקושיות לבד מה שע"י ההעלם והסתר מגיע לעומק פנימיות השכל דמשו"ז לבד הרי מ"מ מי ששכלו טוב וחריף יוכל לבוא לעומק השכל גם בלי העלמות והסתרים כו'. ובאמת ע"י העלם והסתר הקושי' מגיע למע' יותר מצד כח או"ח שמגיע בכח החכמה העצמי דוקא מה שבבחי' או"י אינו נמשך משם כו' כמשנת"ל (בהדרוש שלפני זה) אמנם יש בזה עוד מעלה יתירה הרבה מה שע"י הקושיות הוא מברר הסיגים והפסולת שבהשכל עד שיוצא הדבר מושכל זך ונקי בלי שום תערובות פסולת כלל, ומאיר בזה אור עליון יותר וכמו שאנו רואין בהשגת איזה ענין כאשר מקשה בו איזה קושיות ומתרץ נעשה אצלו בהיר יותר הענין ומאיר בו אור יותר עם היות שלא נתוסף לו בזה איזה עומק יותר ע"י הקושי' רק שנעשה בהיר יותר בעצם ע"י שמקשה ומתרץ, והיינו מפני שמתבררי' הסיגים שבהאור השכל עי"ז נעשה בו הבהירות ובאותו השכל עצמו (הגם שאין בו עומק יותר מצד השכל) מאיר בו אור יותר כו', והיינו לפי שאור השכל כמו שבא בדרך או"י להיות שאין זה אמיתית האור ממש עדיין יש בו תערובות פסולת והן הקושי' כו' וע"י שמקשה ומפלפל כנ"ל ה"ה מברר כל הסיגי' והפסולת שבהשכל כו', וכמו שמסננ' יין במשמרת כמה פעמים שבכל פעם מוציא אף הסיגים היותר דקים עד שיוצא היין זך וצלול

לגמרי כו'. כמו"כ ענין הפלפול הוא להסיר הסיגים והפסולת והוא ע"י ריבוי הקושיות והתירוצים שהפסולת נדחה ומאיר אור האמת כו', וכמו מצרף לכסף שהשלהבת עושה בלבול ותערובות בהכסף עולה ויורד ועי"ז מתברר הסיג כו' כמו"כ הפלפול בריבוי הקושיות ותירוצים וביטול התירוצים וכו' ע"י כ"ז אח"כ מאיר אור האמת כמו שהוא לאמיתתו כו', וזהו במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי שנק' חשך והעלם, והיינו לפי שכל עיקר ענין תלמוד בבלי הוא הפלפול בריבוי הקושיות להחשיך ולהעלים כל אור השגה והוא בדרך או"ח מלמטלמ"ע להעלים כל דבר בהעלם אחר העלם כו', אך לא שישאר כך בהעלם כ"א שעי"ז מגיע להעלם העצמי דחכמה שנמשך משם אור עומק יותר להסיר כל ההעלמות כו', וזהו מצד מעלת או"ח כו', אמנם עוד יש בזה מעלה יתירה מה שמברר הסיגים והפסולת כו' ועי"ז מגיע למע' גם מבחי' העלם העצמי דחכמה והיינו בחי' התורה כמו שהיא בבחי' אמיתית עצמותו ית' מה שלא ידע אנוש ערכה כ"א אלקי' הבין דרכה כו' והוא למע' מע' מאור התורה שנמשכה בבחי' או"י שזהו מה שידע אנוש כו' אבל בחי' אמיתית אור התורה הוא שאינו בבחי' המשכה כלל ורק אלקי' זולתו הבין דרכה והיא בחי' שעשועי המלך בעצמותו כו', דבחי' אלקי' זהו בחי' העלם העצמי דא"ס שלמע' מבחי' שם הוי' שהוא בחי' הגילוי ובחי' אלקים הוא בחי' העלם העצמי ממש כו', וזהו מה שהתורה נקראת תושי' שמתשת את הנה"ב זהו דוקא מצד שרש התורה בבחי' העלם העצמי ממש שבכח זה דוקא נדחה חשך דנה"ב כו' וכמ"ש בלקו"ת ד"ה כי כארץ ובהביאור בענין כן אד' הוי' (בניקוד אלקי') יצמיח צדקה ותהלה כו', וע"י הבירורים שבתורה עי"ז דוקא מגיעים לבחי' אמיתת התורה כמו שהיא בבחי' העלם העצמי ממש בחי' שעשועים העצמי' שלמע' מבחי' העלם העצמי דחכמה כו', וזהו דוקא בתלמוד בבלי שהלימוד הוא בפלפול בריבוי העלמות והסתרים להאיר מתוך חשיכה דוקא כו', אבל תלמוד ירושלמי רובם הלכות פסוקות וטעמי ההלכות כמו שהי' בקבלה, אבל לא בריבוי קושיות כו', והנה באמת א"א לומר דבני א"י הי' לימודם רק בהשקפה ראשונה ולא הגיעו לאור האמת ח"ו דזה א"א לומר כלל ואדרבה הרי אין תורה כתורת א"י כו', אך הענין הוא כדאי' ברע"מ דכל קושי' הוא מסט' דקלי' שהן גבורות קשות וע"י שמקשה ומתרץ ה"ה מברר גבורות אלו כו'. והנה ידוע דבא"י נמשך ההשפעה מעולם היצי' ובחו"ל מעולם העשיה וידוע ג"כ דעיקר הקלי' הן בעולם העשי' כו', ולכן בחו"ל גזרו טומאה על אוירה כו' שטמא מק"נ כו' ומשו"ז בחו"ל א"א להאיר אור האמת כ"א ע"י ריבוי קושיות שמחשיכים ומעלימים על האור וע"י ריבוי הפלפול שמברר בזה כל הסיגים ופסולת שהו"ע בירור דק"נ ועי"ז דוקא בא אל אור האמת כו', וכמו האריז"ל שהי' מקשה כ"כ בלימוד ההלכות עד שהי' מזיע שעי"ז נשבר כח הסט"א ומאיר אור האמת כו'. אבל בני א"י ששם אין ההסתר כ"כ בנקל להגיע לאור האמת ואינה צריכה לריבוי קושיות שהאור הי' מאיר להם בדרך או"י שאין דבר מסתיר כו'. וכמו בתו' שבכתב שמאיר אור התורה כמו שהיא בבחי' חכמה ברורה וא"צ בירור עוד שכבר היא מבוררת למע' ומאירה למטה בבחי' גילוי כמו שהיא בבחי' אור האמת כו' וכמ"ש במ"א, כמו"כ הוא בדוגמא כזאת בת"י כו',

אבל בחו"ל נתלבש אור התורה בכמה לבושים המעלימים (והן בחי' קש ותבן שבתו' כו') וצריכים לברר להסיר ההעלמות כו'. וזהו מעלת ת"י על תלמוד בבלי לפי שמאיר בה בחי' החכמה ברורה כמו שהיא למע' שהוא בחי' גילוי אור גדול מאד כו', שאינו בערך לגבי הגילוי שמאיר בתלמוד בבלי שבה האור מוסתר כו', וזהו כל רב מבבל וכל רבי מא"י שנתוסף יו"ד דהיינו בחי' חכמה שמאיר בגילוי בת"י כו', ומ"מ יש יתרון מעלה בתלמוד בבלי שע"י היגיעה בבירור הקושיות מגיע לבחי' ההעלם העצמי דתורה מה שהאלקים הבין דרכה כו', שאין זה נמשך בבחי' ההמשכה דאו"י כו', וכמו הצור שכחו בל"ג והוא ע"י הכאה דוקא כמו"כ ע"י היגיעה דוקא בריבוי קושיות בהעלם אחר העלם בבחי' או"ח מלמטלמ"ע שעי"ז מברר כל סיג ופסולת מגיע לבחי' העלם העצמי שמשם יאיר אור עמוק ופנימי יותר כו' (ועי"ד לוחות הראשונות ולוחות שניות כו'). ועפ"ז יובן דעם היות דמה שצריכים יגיעה בתורה זהו שנתחדש ע"י הכאת משה בסלע שירדה אור התורה ונתלבשה בלבושים שצריכים יגיעה לברר את הלבושים עד שמגיעים לאור האמת כו' מ"מ עי"ז דוקא יש יתרון מעלה שמגיעים לבחי' אמיתית אור התורה ממש כמו שהיא בבחי' העלם העצמי ממש שלמע' גם מבחי' העלם העצמי דחכמה כו' (ועיין הנ"ל צ"ל מה שר"ז צם מאה תעניתא בכדי לישכח כו', מאחר שתלמוד בבלי הוא במדרי' גבוה כ"כ כו', וי"ל כמו הנשמה בצאתה מעוה"ז לעלות לג"ע התחתון צ"ל טבילה בנה"ד כו' כמשנת"ל גם שעסקה בעוה"ז בעבודת הבירורים ומ"מ צ"ל טבילה כו', דהגם שע"י הבירורים מבררים הניצוצות דתהו ויש בזה יתרון אור גדול כידוע מ"מ להיות שהמברר צריך להתלבש בלבוש המתברר מתדבקים בהלבושים מבחי' הפסולת כו', וכמו ויז נצחם על בגדי וכל מלבושי אגאלתי כו' ולזאת צריך טהרה והעברה כו' וכמו"כ י"ל בעסק התורה בקושיות והעלמות שהן מצד הקלי' ולזאת הגם שעי"ז באים למדרי' עליונה יותר מ"מ הרי מתלבשים בלבושים דק"ב ולזאת צריכים טהרה וא"ל ה"ז מבלבל כו', אך לפ"ז הוא מצד הלבושים לבד ולפי משנת"ל (בד"ה זה היום) הוא מצד ההשגה שבאין לת"י כו' ואפשר זהו בבחי' השגה דתורה שבבחי' או"י שגם בתלמוד בבלי יש בחי' או"י ואו"ח וההשגה שבבחי' או"י שבתלמוד בבלי אין ערוך לגבי בחי' או"י דתלמוד ירושלמי כו' כנ"ל, אמנם ודאי ר"ז הי' ג"כ בבחי' או"ח וכידוע דר"ז הי' חריף ומקשה כדאי' בגמ' שלהי הוריות והר"ע הפלפול כו' ולפמ"ש במ"א ההפרש בין חריף ומקשה למתון ומסיק, דחריף ומקשה הוא שמרוב חריפותו בקושיות אע"פ שזהו עילוי גדול מ"מ לאחר ירידתו מתכלית ההעלם כזה לא יוכל לכוין לאמיתת הדין וההלכה איך שהוא ע"פ אמיתתו ש"ת כו', ומתון ומסיק הוא ג"כ חריף ומקשה, אבל ירידתו לאחר הפלפול הוא לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא דוקא כו' (וע' בפרש"י בהוריות שם ובתוס' הרא"ש כמו שהובא בע"י) ולפי"ז ניחא כו'. וגם י"ל דבגילוי אור יש מעלה יותר בת"י ובהפלפול דתלמוד בבלי הגם שמגיעים לבחי' אמיתית העצמות מ"מ עיקר הגילוי מזה יהי' לעתיד כו' שתתגלה התורה כמו שהיא בבחי' שעשועים העצמים כו'). וזהו יעשה למחכה לו אלין דדחקין כו' ודייקין למנדע ברירא דמלתא כו' דדוקא כשמדייק בעסק התורה בריבוי עבודה ועמל

ויגיעה לעיין היטב לבוא אל אמיתת הכוונה ע"י ריבוי קושיות לברר וללבן כל דבר בבחי' אר"ח ה"ז חוזר לקדמותו בבחי' העלם העצמי כו' וכמו עד"מ עמל מלאכה בשדה כשמייגע ביגיעה עצומה לעבוד אדמתו ולתקנה להסיר כל דבר המונע אל הצמיחה עד שתהי' כתיקונה אז דוקא יצמח בריבוי מאד ויראה הצלחה רבה בטוב מלאכתו כו' וכמ"ש עובד אדמתו ביגיעה ועמל דוקא ישבע לחם בל"ג כו' וכמו"כ בעיון הטוב בד"ת בכל כח שכלו בטורח לייגע א"ע הרבה ולעמוד זמן רב על כל דבר שרוצה להשיג אור האמת דוקא ומברר כל הסיגים כו' יבוא לעומק האמיתי בעומק אחר עומק עד שכל העלם יתגלה לו לפי שמגיע בבחי' העלם העצמי שנמשכים משם גילוי' בבחי' א"ס כו', וזהו דבחי' עדן עצמו שזהו התורה כמו בבחי' שעשועי המלך בעצמותו אשר עין לא ראתה בחי' זו בכל הגילוי' דאו"י דתורה גם בהשגות הנשמות היותר גבוהות בגעה"ע ורק אלקי' זולתך דאלקי' הבין דרכה כו' יעשה למחכה לו למאן דדייק במילין דחוכמתא כו' ואע"פ שחכמה דתורה מאין דכתר תמצא מהעלם אל הגילוי כו' אבל יגיעה זאת שמדייק ומקשה א"ע על הדבר מאד זהו העלאה לעורר לעצמות העדן להוסיף כח רב להשיג בהעלם דהעלם דסדכ"ס דלית מח' תב"כ שעין לא ראתה אפי' חכמה הקדומה כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש ויתן לך האלקים מטל השמים זה מקרא כו', דלכאורה מה ברכו בתורה דהלא ניתנה תורה לישראל. אך הענין דמה שניתנה תורה לישראל היינו כמו שהיא בבחי' או"י וכמשנת"ל דלוחה"ר זהו בחי' כללות התורה דאורייתא מחכמה נפקת שזהו כמו שהתורה היא בבחי' חכמה ברורה ונמשכה בבחי' או"י כו', אבל בלוחה"א ניתנה מדרש הלכות ואגדות פרטי התורה דשרשן מבחי' תעלומות חכמה כו', והכוונה בכדי לברר בירורים ע"י שעי"ז מגיעים למע' יותר גם מבחי' העלם העצמי דחכמה כו', והנה ברכות אלו היו בכדי לברר בהם וע"י כו' וכידוע דיצחק רצה לברך את עשו היינו שעי"ז יתברר בעצמו, וטעה בזה כי הבירורים צ"ל ע"י יעקב דוקא, וע"ז הו"ע הברכות בכדי לברר כו' וז"ש מטל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן כו' מקרא משנה והלכות כו' דהיינו פרטי התורה דוקא שבכח זה יוכל לברר את עשו וע"י הבירורים יהי' הגילוי דבחי' עצמות א"ס בחי' שעשועי העצמי' ממש כו', וזהו שאומר ויתן לך האלקים היינו מ"ש אלקים הבין דרכה בחי' העלם העצמי דא"ס דמשם כח הבירורים הנ"ל כו', וזהו ויתן לך שנתן לו בחי' ומדרי' זו כו', ובמד"ר איתא ויתן לך את אלקותו היינו בחי' העלם העצמי כו', וזהו מטל השמים זה מקרא כו' י"ל דהנה טל הוא בבחי' המשכה מלמע' וזהו בחי' או"י דתורה, ובחי' משנה הלכות ואגדות הן בחי' פרטי התורה שמבחי' תעלומות חכ' כו', ועיקר הבירור הוא בהלכות יותר מבמשנה וכן אגדות שהן מבחי' אה"ר כו' כנ"ל, וזהו ויתן לך שברכו בתורה היינו כמו שהיא בבחי' או"ח ואו' ויתן לך האלקים שיהי' בכחו לברר בירורי' וע"י הבירורים יהי' גילוי בחי' העלם העצמי דא"ס ממש כו'.

בס"ד, ש"פ ויצא, רס"ו

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה. וצ"ל והלא כבר כתיב וילך פדנה ארם, ולמה נכפל עוד ויצא יעקב כו' וילך כו'. ובמד"ר אי' ע"ז והלא כבר כתיב וישמע אל אביו כו' ולמה נאמר ויצא כו', אלא אמר אבא בשעה שבקש לצאת לחו"ל מהיכן הורשה לא מבאר שבע אף אני הריני הולך לבאר שבע אם ינתן לי רשות הרי אני יוצא כו', וצ"ל מה"ע נטילת רשות מבאר שבע דוקא כו'. והנה בטעם קריאת שם העיר באר שבע אנו מוצאים בזה ב' ענינים דבאברהם כתיב ע"כ קרא למקום ההוא באר שבע כי שם נשבעו כו', וביצחק כתיב ויקרא אותה שבעה ע"כ קרא שם העיר באר שבע ע"ש הבאר השביעי ג' דאברהם שסתמום פלשתים וחזר וחפרן וג' שלו וזה הי' הבאר השביעי כו', ואיתא בפי' הרמ"ע ספורנו דבימי אברהם נק' העיר באר שבע בקמץ דפי' ל' שבועה ובימי יצחק נק' באר שבע בסגול שהוא ל' שבועה וגם ל' שבע, ולפ"ז צ"ל מ"ש כאן באר שבע בקמץ והלא הוא יצא מבאר שבע דיצחק והול"ל באר שבע בסגול, ובמדרש מפרש באר שבע דכאן ל' שבועה ואר שם מבאר שבע מבארה של שבועה ופי' המת"כ משרשה ומקורה של שבועה והיינו עומקה של שבועה. וצ"ל מה שייכות ענין השבועה לכאן ומהו ענין עומקה של שבועה כו'. ולהבין כ"ז צלה"ק משנת"ל בענין יעשה למחכה לו למאן דדחקין מילין דחוכמתא כו' דבחי' עדן שיהי' לעתיד היינו בחי' העלם העצמי דא"ס זהו דוקא ע"י הדיוק והעיון בתורה שע"ז דוקא מגיעים לבחי' העלם העצמי ממש כו'.

אמנם עדיין צ"ל דלפי הנ"ל כל ענין בחי' העדן דעוה"ב אינו רק לאותן שעוסקין בפלפול ודיוק דחכמה דתורה ובאמת הרי ארז"ל כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב הי' גם ע"ה ופשוטי הערך שאינם שייכים לעסק התורה ובפרט לענין הפלפול יזכו ג"כ לבחי' העדן דעוה"ב ועוד צ"ל דהלא נת"ל דעיקר הגילוי דעוה"ב בחי' עדן אינו בא רק ע"י מצות מעשיות שהן בחי' תענוג העצמי ורצון העצמי שאין טעם לרצון כלל אף לא טעם כמוס לרצון כו' וזהו מה שכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב אפי' ע"ה כו'. והיינו ע"י קיום המצות בפועל שלהם שבזה דוקא נמשך בחי' העונג העצמי כמו שהוא בפנימיות ועצמו' א"ס כו', ונת' הטעם ע"ז להיות כי בחי' הרצון והתענוג העצמי' אינם באי' במורכב בשום דבר ולזאת אינן נמשכים בבחי' כוונת המצו' שזהו בחי' טעם ושכל כו' כ"א במצות מעשיות בקבעומ"ש שזהו שאינו מורכב בשום דבר כי אין העשי' בפו"מ בגדר כלי ושייכות לזה כו' (וכמשנת"ל בד"ה תולדות נח) ולפ"ז יפלא מאד איך ע"י הדיוק והעיון במילין דחוכמתא יגיע לבחי' עדן שהרי העיון הכל הוא בטעם הדבר לידע אמיתית הכוונה כו' כנ"ל ואיך יגיע זאת לעצמו' התענוג והרצון שאינו בא במורכב בשום טעם ושכל כו', וגם יפלא מ"ש ואהי' אצלו שעשועים שהתורה היא בחי' שעשועים העצמיים דעצמות א"ס והלא התורה היא בחי' חכמה וכמא' אורייתא מחכמה נפקת ועד רכ"ד תו' היא בחי' חכמה עד בחי' חכמה שבעצמות א"ס כו' אבל מאחר שהיא בחי' חכמה איך היא בחי' שעשועים העצמיים שאינו בא במורכב

בחכמה כו׳, אך הענין הוא דהנה מ"ש יעשה למחכה למאן דדייק כו׳ הנה העיקר בזה הוא העיון והדיוק שזהו בחי׳ או"ח שחוזר לקדמותו ועם היות שזהו לידע אמיתית הכוונה בטעם ושכל הדבר ואיך יגיע בזה לבחי׳ העצמו׳, הנה להיות שזהו ע"י כח או"ח בזה מגיע לבחי׳ העצמות כו׳. וכמו בצור החלמיש הרי ע"י הכאה דוקא ממשיך את האש מההעלם העצמי שאינו במציאות כלל כו׳ כמו"כ ע"י העיון בהעלם אחר העלם בריבוי הקושיות כו׳, מגיע לבחי׳ העלם העצמי כו׳. אך לכאורה כ"ז הוא בחי׳ העלם העצמי דחכמה ומה שייך זה לבחי׳ תענוג העצמי שאינו מורכב כו׳. הענין הוא דהנה ידוע דפנימי׳ אבא הוא פנימיות עתיק והיינו דאין זאת שהחכמה מקבלת מעתיק כ"א הוא בחי׳ פנימי׳ עתיק ממש (דבאמת בבחי׳ עצמיות עתיק אינו שייך לומר שהחכמה מקבלת משם דכל קבלה ידוע שהוא בחי׳ זיו והארה לבד וכמו בהשפעת הרב. לתלמיד הרי מה שמקבל הוא רק הארה לבד. כי כללות ענין השפעת השכל שמהרב אל התלמיד הוא רק בחי׳ הארה כידוע, וזהו שמקבל התלמיד שהוא רק הארה לבד כו׳. ובבחי׳ עצמיות עתיק להיותו בחי׳ פנימי׳ ועצמו׳ א"ס הרי כל עצם בלתי נמשך ומתפשט* להיות בבחי׳ גילוי אור וזיו כ"א המשכת העצמות ממש כו׳. אך מ"ש פנימיות אבא פנימיות עתיק הכוונה שהוא בחי׳ פנימיות עתיק ממש ולא שבזה נמשך בחי׳ העצמיו׳ כו׳, כי יש במשפיע ומקבל ג"כ בחי׳ השפעה עצמיות וכמו בהשפעה להוליד בדומה שהיא השפעה עצמיות כו׳. אמנם זה שיש משפיע ומקבל שהמקבל הוא דבר לעצמו ומקבל ההשפעה כו׳. אבל כאן אין זה שהחכמה מקבלת בחי׳ עצמיות דעתיק כ"א דפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק ממש כו׳) וכידוע ומבו׳ במ"א בבחי׳ חכמה דאצילות דבחי׳ אין דחכמה בחי׳ מ"ה שבו הוא האין דכתר ממש שז"ש והחכמה מאין תמצא וכמו המציאה הרי מה שאבד זה מצא זה ולא נשתנה במהותה כלל רק שבא מרשות לרשות כו׳ כמו"כ בחי׳ אין דחכמה זהו שנמצא מבחי׳ אין דכתר שהוא בחי׳ אין דכתר ממש, אלא שנמצא בין הנאצלים כו׳, ולכן לא ניתן ליהנות כלל ולמע׳ מע׳ מבחי׳ השגה היינו שאינו בא לידי השגה כלל לפי שהוא בחי׳ האין דכתר ממש כו׳, וכן הוא בבחי׳ ח"ס דבחי׳ פנימיות ח"ס הוא בחי׳ פנימיות הכתר וכידוע בענין ב׳ בחי׳ סתימו׳ שבח"ס הא׳ מה שסתום מן המקבלי׳ לבד דהיינו שזהו מה שבערך המקבלים אלא שאין המקבלים יכולים לקבל הגילוי אבל אפשר לבוא לידי גילוי כו׳ והב׳ מה שסתום מצ"ע שאינו בגדר גילוי כלל ואינו בא לידי גילוי לעולם כו׳, שזהו ההפרש בין עתיק לאריך דבחי׳ אריך הוא ראש ומקור לנאצלים א"כ ה"ה בגדר גילוי להם אלא שזהו למע׳ מהגילוי ממש בנאצלי׳ כו׳ אבל בחי׳ עתיק הוא בחי׳ תחתונה שבמאציל שאינו בערך הנאצלי׳ כלל ונק׳ עתיק מל׳ המעתיק הרים שנעתק ונבדל מהם כו׳ וכמו"כ הוא בבחי׳ ח"ס דפנימיות ח"ס אינו בערך המקבלי׳ כלל כו׳, וכמ"ש במ"א דעיקר הממוצע בין המאציל לנאצלים הוא בחי׳ ח"ס כי כל ממוצע צ"ל בלול מב׳ המדרי׳ וכמו"כ הוא בהממוצע שבין המאציל לנאצלים שיש בו מבחי׳ תחתונה שבמאציל וגם בחי׳ ראש ומקור לנאצלים ובכללות הוא בחי׳ הכתר שכלול מעתיק ואריך שהן ב׳ בחי׳ הנ"ל וכנ"ל אמנם בכתר זהו בב׳ פרצופי׳ מיוחדים ועיקר הממוצע

*) בגוכתי"ק אינו ברור אם תיבת „ומתפשט" נמחקה.

הוא בחי׳ ח״ס שזהו מדרי׳ אחת שכוללת ב׳ המדרי׳ הנ״ל, דבחי׳ חיצוני׳ שבו הוא מה ששייך לנאצלים ובחי׳ הפנימיות שבו אינו בערך הנאצלי׳ כמו בחי׳ עצמיות עתיק כו׳, וידוע דבחי׳ עתיק הוא בחי׳ התענוג וא״כ מאחר דפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק הרי זהו בחי׳ התענוג העצמי והתענוג דעצמות א״ס כו׳, והרי אנו רואין שגם בחי׳ חיצוני׳ השכל נמשך מן התענוג והיינו דהשכלת שכלו הוא כפי אופן התענוג דוקא, וכמו עד״מ אדם הרוצה לבנות בית שיש לו תענוג בבנין הבית הנה כפי אופן התענוג שלו בעצם הבית לפי אופן כזה הוא משכיל בשכלו באופן הבית בציור החדרים וכה״ג שזהו כפי אופן התענוג דוקא כו׳, וכמ״ש במ״א וכמו״כ בהשכלה בכל ענין ומה שזה משכיל באופן כזה וזה באו״א הכל הוא מצד התענוג דלפי אופן תענוג נפשו בהענין לפי אופן כזה הוא השכלתו בזה כו׳ כי החכמה והתענוג יש להם שייכות זל״ז כו׳, ושניהם נק׳ טעם טעם וענג וטעם ועצה כו׳ ובחי׳ פנימיות חכמה הוא בחי׳ פנימיות ועצמו׳ התענוג ממש כו׳ (ולכן טעמים לפעמים בכתר ולפעמים בחכמה כו׳) וזהו דפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק ממש שזהו בחי׳ פנימיות ועצמות א״ס כו׳ וראי׳ לזה ממ״ש כי אתה אבינו דקאי על בחי׳ חכמה וכמ״ש בזח״ב ד״צ ע״א וכ״ה באדר״ז דר״צ ע״א וע״ש בא״ז והאי אב נפק מע״ק ובג״כ לא אשתמודע ת״ח אלקי׳ הבין דרכה כו׳ אבל והוא (נר׳ דקאי על בחי׳ ע״ק) ידע כו׳ ועמ״ש בס׳ הוד מלך דרי״ו ע״ב) והרי ידוע דנש״י מושרשים בפנימיות ועצמות א״ס ממש וכמא׳ ומחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר וצ״ל משום דפנימיות חכמה הוא בחי׳ עצמות ממש כו׳ וכמ״ש בנים אתם לה׳ אלקיכם וכמו הבן הנמשך מעצמות מוח האב הרי כל העצמות של האב נתן אל הבן עד שיכול להיות יפה כח הבן כו׳ מפני שנמשך לו בחי׳ העצמות של האב שלמעלה מכל הגילוי׳ כו׳ וכמ״ש במ״א, וכמו״כ יובן למע׳ דבחי׳ עצמות החכמה היא בחי׳ עצמות ממש, ולכן נש״י שנמשכים מבחי׳ חכמה ה״ה מושרשים בבחי׳ עצמות א״ס כו׳, וכמו״כ בתורה שהיא מחכמה הרי אמרו במד״ר ע״פ ויקחו לי תרומה אותי אתם לוקחי׳ כו׳, מכרתי לכם תורתי כבי׳ נמכרתי עמה כו׳ דאורייתא וקוב״ה כולא חד חד ממש כו׳, וזהו שהחכמה נק׳ עדן כמ״ש בזהר יתרו שם וכמשנת״ל דבכ״מ עדן הוא בחי׳ חכמה ועדן הוא בחי׳ עונג העצמי הפשוט כו׳ והיינו משום דפנימיות אבא הוא פנימי׳ עתיק ממש בחי׳ העונג העצמי כו׳, ולכן א׳ על התורה ואהי׳ אצלו שעשועים בחי׳ שעשועים העצמיי׳ כו׳, ונמצא מובן דבחי׳ העלם העצמי דחכמה זהו בחי׳ עצמות התענוג הפשוט (שלמע׳ מבחי׳ גילוי התענוג כו׳) ולכן התגלות השכליים שמצד ההעלם העצמי הן באמת באופן אחר לגמרי מהשכליים הנמשכים בדרך אור ישר בעומקם ובבחינת הפלאה שלהם שמופלאים ביותר להיותם מבחי׳ עצמות התענוג כו׳ וי״ל כמשנת״ל (בד״ה כי ידעתיו) במצות שהן בחי׳ רצון עצמי שבזה נמצא בחי׳ התענוג העצמי ועכשיו ההתגלות הוא הרצון ולעתיד יתגלה התענוג כו׳, כמו״כ הוא בתורה דחכמה דתורה הוא בחי׳ התענוג העצמי אלא דמה שמתגלה עכשיו הוא בבחי׳ חכמה ושכל עצמי ולעתיד יתגלה בחי׳ האמיתית שהוא בחי׳ התענוג וזה״ע טעמי תורה שיתגלה לעתיד שלא יהי׳ בבחי׳ ענין שכלי כ״א מה שיתגלה בכל ענין

בחי' התענוג העצמי הפשוט כו' ובכדי לבוא לבחי' העלם העצמי דחכמה מה שפנימיות אבא כו' זהו על ידי דדייק במילין דחוכמתא שע"י העיון והדיוק דוקא בבחי' יגיעה שהוא בחי' או"ח עי"ז דוקא מגיע לבחי' העלם העצמי דחכמה כו', ועוי"ל דבחי' העלם העצמי דא"ס בחי' שעשועים העצמיים הוא למע' מבחי' העלם העצמי דח"ע ומגיעים לזה דוקא ע"י בחי' העיון והדיוק במילין דחוכמתא שזהו בחי' עולה ש"ת שמגיע למע' בבחי' שעשועים העצמיים בהעלם העצמי דא"ס כו', ועם היות דעצמות החכמה הוא ג"כ בחי' עצמות התענוג וכנ"ל דפנימיות אבא כו' הנה יש עוד מדרי' עליונה יותר כו'. וילה"ק תחלה מה שאנו מוצאים מדרשו' חלוקו' בענין עוה"ב, דהנה בגמ' ברכות די"ז ע"א אי' עוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתיה כו' אלא צדיקים יושבים ועטרותיהן בראשיהן ונהנין מזיו השכינה, ובמד"ר ויקרא פי"ג אי' א"ר ברכי' ב"ר יצחק אריסטון (סעודת בקר, מ"כ) עתיד הקב"ה לעשות לעבדיו הצדיקים לע"ל כו', והוא סעודת לויתן ושור הבר שיהי' לעתיד כו', והענין הוא דבעוה"ב יהי' ב' מדרי' וכידוע דהגילוי דעוה"ב הוא בחי' שם אהי' שמורה על לעתיד אנא זמין לאתגלאה כו', ויש בזה ב' מדרי' אהי' אשר אהי' כו', והענין הוא דהנה כללות התענוג דלעתיד יהי' בחי' תענוג הפשוט, כי יש תענוג הפשוט ותענוג המורכב וכידוע שיש שיר פשוט שיר כפול ושיר משולש כו' דשיר כפול הוא העונג המורכב בחו"ב והוא התענוג המורכב בהשגה דכשמשיג איזה ענין אלקי ה"ה מתענג ע"ז הן התענוג על עצם ההשגה והן מה שמתענג מהענין שכלי שמשיג כו' וכ"ש בבחי' ראי' דחכמה שיש בזה תענוג וכידוע דבראי' מלובש בזה ריבוי עונג כו' אמנם כללות בחי' התענוג הזה הוא רק הארה לבד ובא בבחי' צמצום וכמו שאנו רואין בהתפעלות התענוג והשמחה בהשגה דבינה שהוא מצומצם מאד לפ"ע ההשגה לבד בכאו"א כו' שלא יתפשט ויתרחב בזה התענוג בעצמו בהתרחבו' יתירה כ"א לפ"ע ההשגה לבד כו', וגם בבחי' תמצית עומק המושג שנק' עומק בינה בחי' אין של היש דהשגה והיינו מה שלאחר ההשגה בריבוי פרטים וריבוי הסברים ה"ה בא אל עומק המושג היינו איך הוא השגת עצם ענין המושכל מכל הפרטי' וההסברים שמכ"ז ה"ה משיג את עצם ענין המושכל ביותר, כי הפרטי' וההסברים ה"ה מבארי' את הענין שכלי אמנם בעת שטרוד בהפרטי' וההסברים אינו נרגש כ"כ עצם המושכל כו', אך אח"כ כשבא אל עומק המושג איך הוא עצם המושכל ע"פ כל הפרטי' וההסברים ה"ה יודע את עצם המושכל בטוב מאד ומאיר אצלו אור עצם המושכל בריבוי אור שכל ובבהירות וזכות מאד (זייער קלאר און זייער ריין דער עצם המושכל כו') שמזה נמשך השיר בהבל הלב בדרך ממילא שהלב מתפעל ממילא בקול ניגון ושיר מצד הכוונה פנימי' שבמוח כו' (וכידוע ומבואר במ"א דכאשר השגת השכל הוא בבחי' חיצוני' בלבד והיינו בבחי' לבושי השגה לבד שהענין האלקי ה"ה מוסתר בלבושי ההשגה אז צריך לייגע א"ע לעורר התפעלות הלב במדות אהוי"ר ע"י הבכן כו' והאהוי"ר הוא בבחי' חיצוניות לבד כו', אבל כאשר בההתבוננות ה"ה מרגיש את הענין האלקי שמשיג ומתבונן בו לא רק השכלי ולבושי ההשגה כ"א שמאיר אצלו האור אלקי בגילוי ובפרט בבחי' תמצית ההשגה ועומק

המושג שמאיר אצלו עצם הענין אלקי שמשיג בגילוי במוחו כו' נעשה התפעלות הלב בדרך ממילא וא"צ לייגע ע"ז כלל שממילא הלב מתפעל ונמשך אחר המוח כו') וכשיר הלוים שהיו יודעים לכוין בשיר והיינו שהעיקר הי' אצלם בחי' הכוונה פנימי' שבמות כו' וכמ"ש ועבד הלוי הוא בחי' פנימי' בינה כו', וממילא נעשה השיר ונגון דהבל הלב כו', ומ"מ גם בזה בא השיר והעונג בצמצום לפ"ע כאו"א בהשגתו שהרי יש בזה חילוקי מדרי' דכמו שיש חילוקי מדרי' בהשגה בכאו"א לפ"ע כמר"כ הוא ג"כ בעומק המושג כו' דודאי גם בלוים הי' ג"כ חילוקי מדרי' וכמו שיר המלאכי' (שהוא ג"כ שיר הבא ממילא כמ"ש במ"א) שיש בזה כמה חילוקי מדרי' כו', וכמו"כ בבחי' ראי' דחכמה שהוא שיר עליון יותר שלמע' מאותי' הדבור, כי בחי' השיר דעומק המושג בא בהתלבשות באותי' הדבור וכמו שיר הלוים שהי' מצד הכוונה פנימי' כנ"ל מ"מ הי' שיר בדבור כו', אבל בחי' שיר עליון דראי' דחכמה אינו בא באותיות הדבור ונק' שיר אל שהוא עבודה דשבת בבחי' שיר ותענוג דאז תתענג על ה' כו' שהשיר בא ממילא וכמ"ש ולא ראה עמל בישראל דקאי על שבת דאז הן בבחי' ישראל שיר אל הבא בלי עמל ויגיעה אלא בדרך ממילא מצד בחי' הראי' דחכמה כו' גם זה התענוג מצומצם בכאו"א כו' מפני שגם עונג זה ה"ה בא במורכב באיזה דבר, והיינו בבחי' ראי' דחכמה, שא"ז בחי' העצמי ממש וכמ"ש וראית את אחורי כו' וכמשנת"ל (בד"ה לולב וערבה), וממילא העונג שבזה הוא עונג מורכב שהוא בחי' הארת העונג ובא בצמצום לפ"ע כו', והוא הנק' שיר כפול דחו"ב שהן ב' עומקי' דחו"ב כו' אבל בחי' שיר פשוט הוא מה שאנו רואין שאחר התפעלו' התענוג והשמחה בחו"ב המצומצם כנ"ל יבוא האדם לבחי' התפעלות יתירה בתענוג ושמחת הנפש בעצמה ומהותה שלא לפ"ע ההשגה וראי' דחכמה כלל וכלל ונק' שמחת הנפש והתענגה בתענוג ושמחה עצמי' ממש כמו שירת הים שהי' מצד נשמתם דבחי' יחידה ממש מפני שנתגלה עליהם מבחי' ההעלם דעצמות אוא"ס ממש כמו שא' זה אלי כו' דכאו"א מראה באצבע זה אלי כו' בבחינ' ראי' בעין ממש כו', וזה למע' מבחי' ראי' דחכמה שזהו ראי' דעין השכל וכמו איזה חכם הרואה שרואה את הנולד מאין ליש שזהו הראי' בעין השכל דאע"פ שרואה בעיני שכלו אמיתת הדבר כמו שרואה בעיניו ממש, ולא בבחי' השגה לבד כו', מ"מ א"ז ראיית המהות ממש, ואינו כמו נבואה שהוא בחי' ראיית המהות ממש כו', ומ"ש בנביאים ביד הנביאים אדמה היינו מפני שראייתם הוא בבחי' מל' שהיא בחי' דמות כו' אבל הוא בחי' ראיית המהות ממש דמדרי' זו כו', ועם היות שיש מעלה בראי' דחכמה שיכול להיות במדרי' נעלית יותר וכמא' חכם עדיף מנביא שיכול לראות בעין השכל הרבה למע' יותר בהשגו' אלקו' דע"ס דאצי' ולמע' מע' גם בא"ק ובעצמות אוא"ס שלפה"צ כו' וכמו רשב"י ורע"ק והסבות שראו למע' מאד כו', אבל כ"ז הוא בראיית עין השכל, משא"כ בנבואה עם היות שזהו בבחי' מל' או בנו"ה לבד אבל הוא בבחי' ראיית העין ממש כו' וכמ"ש במ"א דמדרי' הנביא שמהות ועצמות אלקות מתגלה בחב"ד ובפיו ולשונו כו', הנה הוא רואה ממש בכח הראי' הגשמיי מהות ועצמות אלקות כו', ויש מדרי' בנבואה כמו נבואת משה

שנתנבא בזה כו' וכתיב בו פה אל פה כו' ומראה ולא בחידות כו' וכתיב ודבר ה' אל משה פא"פ כו' כאשר ידבר איש כו' שזהו דוקא בראיית מהו"ע דא"ס באמיתת עצמותו ובבחי' ראיית המהות ממש כו', והגם דכתיב בי' וראית את אחורי כו' היינו בבחי' ראיית השכל, אבל בנבואה ראה בבחי' ראי' ממש במהו"ע א"ס כו', וכמ"ש בזהר משפטים דקט"ו סע"ב שא"ל רשב"י דבעין השכל דבלבך אתחזי כולא כו' אבל בנבואה בעיינין ממש כו', וידוע דבקרי"ס היו כולם במדרי' משה שזכו כולם לנבואה ובבחי' זה כו' והיינו שראו ממש בחי' מהות ועצמות א"ס וזה הי' השירה שלהם כו', וכן במ"ת דכתיב וכל העם רואים את הקולות בבחי' ראי' ממש שעכדו"ד פרחה נשמתן כו', וכמו שיהי' לעתיד שם נשמחה בו בו ממש כו' (ויש הארה בעלמא מזה לצ"ג בשבת ויו"ט בשבת במזמור שיר ליום שכולו שבת בחי' שיר פשוט זה שבעצמות הנשמה וביו"ט בשמחה עצמיות כמש"א וישמחו בך ישראל בך ממש כו') וזהו שיר השירים כו' שהוא שיר ורננא דאורייתא בטעמים ונגינות שיש בזה מבחי' הטעם ותענוג הפשוט דשעשועי' העצמי' כו', וזהו כללות בחי' התענוג דלע"ל שיהי' בבחי' שיר פשוט דהיינו בחי' העונג הפשוט דעצמות הנפש שמצד העלם העצמו' דאוא"ס שאינו בא במורכב בבחי' חו"ב גם בבחי' ראי' דחכמה כו' כנ"ל (וצ"ל דמה שמשיח ילמד תורה את ישראל שיהי' בבחי' ראי' כמ"ש במ"א היינו שיהי' בבחי' ראיית המהות ממש ולא בראיית עין השכל לבד כ"א שיראה ממש לכל ישראל בחי' אמיתות אלקות כו', ובמ"א אי' דמ"ש הנה ישכיל עבדי כו' מאד הוא למטה במדרי' מראיית משה דפא"פ כו' ומראה כו' דישכיל הוא בחי' ראיית השכל ובמשה הי' ראיית המהות ממש כנ"ל, וצ"ל דהיינו ההפרש בין הגילוי' דימוה"מ לעוה"ב דעיקר הגילוי יהי' לעוה"ב ויהי' ע"י משה גואל אחרון שהוא יהי' משיח כו'). אך הנה בשיר של תענוג הפשוט זה יש ב' מדריג' הא' בחי' עונג הנעלם הבא במורגש דוקא. והוא כמו שאנו רואים שגם שיר פשוט ועצמי הזה מעצמו' הנפש ממש הרי בא בהגשמה ממש בהבל הלב בשר וכמ"ש לבי ובשרי ירננו כו', וכמו בשירת הים שהי' בבחי' ראיית המהות ממש ומ"מ הי' שירה בדיבור כו', והיינו שזהו מה שתענוג העצמי שבעצם הנפש בא בהגשמה דוקא כו', וכמו שמצינו בדוד דכתיב ודוד מפזז ומכרכר כו' בבחי' התפעלות עצמי ממש וכריקוד בעת שמחת בית השואבה בלא שיר כלל שהריקוד מורה על התפעלות והזות כל העצמיות ממש כו' וכמ"ש במ"א, דההתפעלות באברי' חיצוני' כמו המספק בידיו וכ"ש המרקד ברגליו ממילא בלי הכנה (וכ"ש כאשר הוא בלא שיר כו') ה"ז מצד הזות עצמו' נפשו שאין גם בחי' התענוג דשיר פשוט יגיע לאמיתתו כמו שהוא כו', ומ"מ ה"ה בא במורגש בריקוד ותנועות אברי' במורגש כו', וכך הי' במ"ת שקבלו בגופם במורגש כל בחי' התענוג העליון שגנוז בפנימי' התורה בהרגשה ממש ע"י טל תורה שהחי' אותם כו', וזהו ג"כ ענין שפרחה נשמתן על כדו"ד הרי לא הי' ענין מיתה ח"ו שהרי הי' אז מעין עוה"ב שהי' חירות ממות כו', אלא שזהו שהתענוג הפשוט בא במורגש וממילא לא יכלו לסבול כו', ואחר כך החזירן בטל תחי' י"ל שזהו ענין ה' עוז לעמו יתן שיוכל לקבל כו', תמצא מה שלא יכלו לקבל תחלה הוא מפני שבא במורגש וכן מה שאחר כך

הי' ביכולתם לקבל הוא גם כן בבחינת מורגש דוקא כו', וזהו גם כן הגילוי דלעתיד דכתיב להנחיל אוהבי יש יש דתענוג המורגש שבא מן בחי' ההעלם דתענוג העצמי הפשוט לגילוי גמור במורגש בלי שינוי המהות כלל כו', וכמו שיש גם עכשיו בתענוג הנשמות ברוחניות ג"כ במורגש בחיך הטועם כמו נפשנו חכתה כו', והיינו בהשגות רזין וסודות התורה הפנימית כר"ע שזלגו עיניו דמעות כו' והיינו מפני שבא במורגש כו' וכה"ג יהי' לע"ל דכתיב בבכי יבואו כו' והיינו מפני שהעונג יהי' במורגש דמזה יהי' סיבת הבכי' כו', והגם דהבכי' היא מצד שהכלי אינה יכולה לקבל וכידוע שבא מכיווץ המוחין כו', מ"מ זהו לפי שהאור בא במורגש בכלי וגם לפי שכללות העונג הוא במורגש ואין הכלי יכולה לסבול משו"ז הוא הבכי', אבל אם לא הי' בא במורגש אינו שייך ענין הבכי' כו' אבל מדרי' הב' דעוה"ב הוא שיתעלו נש"י בבחי' עצמו' התענוג הנעלם שבעצמות א"ס ממש שנק' שעשועי' העצמיים ממש שלא בא בגילוי כלל בבחי' עונג מורגש אפי' בטעמי תורה רק נשאר בבחי' מקיף והעלם כו' ומגיעים לבחי' זו ע"י עבודת הבירורים דוקא וכמשי"ת.

ועפ"ז יובן מ"ש ויצא יעקב מבאר שבע כו', דהנה הילוך דיעקב הי' לברר בירורים דזאת היתה עבודתו בבית לבן שבירר בחי' צאן לבן וכידוע דצאן הוא לשון יציאה וכמ"ש צאי לך בעקבי הצאן והן בחי' אורות שנשרו ונפלו מבחי' לובן העליון ומזה בירור מדרי' נעלו' מאד בחי' עקודי' נקודי' וברודי' כו' שזהו כללות עולם התיקון כו' וכמ"ש במ"א, והנה הכח לזה לברר הוא מבחי' העלם העצמי דא"ס דוקא וכמשנת"ל (בד"ה ויתן לך) בענין אלקים הבין כו' וע"י הבירורים נעשה גילוי בחי' זו שז"ע בחי' עדן שיהי' לעתיד כו' ועז"א ויצא יעקב מבאר שבע לשון שבועה, דהנה כתיב אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם כו', דענין השבועה הוא מבחי' פנימיות ועצמות אור א"ס דוקא כו' וכמ"ש במ"א, אמנם ענין באר שבע עומקה של שבועה והיינו בחי' זמדרי' הב' שהוא בחי' העלם העצמי דא"ס ממש דמשם נמשך הכח לברר כו', וז"ע נטילת רשות מבאר שבע דאבא מהיכן הורשה לו כו' (הגם דלא הורשה ממש זהו מפני שהוא עולה לה' כו', אבל הנטילת רשות צ"ל מבאר שבע דוקא כו') אף אני הרי אני הולך כו' דענין נטילת רשות הוא שהכח לברר הוא ממדרי' זו דוקא ונמצא דענין נטילת רשות מבאר שבע הוא אותו הענין עצמו דויתן לך האלקים שניתן לו בחי' העלם העצמי ממש בכדי שיהי' בכח לברר וכמשנת"ל, וכמו"כ הוא נטילת רשות מבאר שבע בחי' עומקה של שבועה דמשם הוא דוקא הכח לברר כו', וז"ש באר שבע בקמץ לשון שבועה דהי' צריך למדרי' זו בכדי שיהי' ביכולתו לברר והעיקר הוא בחי' עומקה של שבועה כו' כנ"ל, וזהו שכופל היציאה שלו והיינו שבכאן מבאר דיציאה שלו הי' לברר בירורים ובאיזה כח ביכולתו לברר עז"א ויצא יעקב מבאר שבע דיציאה שלו הוא מעומקה של שבועה דעי"ז ביכולתו לברר, וע"י הבירורים יעלה ויגיע לבחי' ומדרי' זו שהוא בחי' שעשועים העצמיים ממש כו'.

בס"ד, ש"פ וישלח, רס"ו

וישלח יעקב מלאכים לפניו אל עשו אחיו כו' ויצו אותם לא' כה תאמרון לאדוני לעשו כו' עם לבן גרתי ואחר עד עתה ויהי לי שור וחמור וצאן כו' ואשלחה להגיד לאדוני למצוא חן בעיניך כו'. וצ"ל מה שמודיע לו עם לבן גרתי והלא עשו ידע שהי' אצל לבן, ומה נוגע זה שהי' אצל לבן, וביותר א"מ מ"ש ויהי לי שור וחמור כו' והלא ידע שעשו שונא לו והרי הי' צריך להעלים טובו ממנו ולמה להודיעו דיהי לי שור וחמור כו'. והנה רש"י פי' עם לבן גרתי ותרי"ג מצות שמרתי, וג"ז א"מ הלא ידע את עשו שאינו מייקר ענין קיום מצות מה מודיע לו ששמר תרי"ג מצות, וגם צ"ל מ"ש ואחר עד עתה מפני מה הי' צריך למהר לבוא שאומר ואחר כו', וגם אינו אומר טעם וסיבה אל האיחור כו', ולהבין כ"ז צלה"ק משנת"ל דכללות גילוי התענוג דלעתיד הוא בחי' עונג הפשוט שאינו בא במורכב בשום דבר גם לא בבחי' ראי' דחכמה כו', אלא שבעונג הפשוט גופא יש ב' מדרי' בחי' עונג הפשוט הבא במורגש בטעמי תורה ובחי' שעשועים העצמיים ממש שאינו בא במורגש כלל אפי' בטעמי תורה כו'.

וביאור הענין הוא דהנה לפי הנ"ל צ"ל דבחי' תענוג העצמי שאינו בא במורגש הוא למע' במדרי' מבחי' תענוג העצמי שבא במורגש, ולכאורה א"מ מה שייך לחלק מדרי' בבחי' תענוג העצמי מאחר ששניהם הם בחי' עצם כו', ואם נאמר שהן שוין במדריגתן למה זה בא במורגש וזה אינו בא במורגש גם בטעמי תורה ומצות כו', וגם א"א לומר דהתענוג שבתורה אינו בחי' תענוג העצמי בחי' השעשועים העצמיים שהרי איתא במד"ר שע"י התורה אותי אתם לוקחים אותי ממש כבי' כו' כנ"ל (בד"ה ויצא). אך הענין הוא דהנה נת"ל (בד"ה הנ"ל) דפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק ממש, ונת"ל דהיינו בחי' אין ומ"ה דחכמה שהוא בחי' אין דכתר ממש רק שנמצא בין הנאצלים, ולכן לא ניתן ליהנות בו לפי שהוא בחי' האין דפנימיות הכתר דלית מחתב"כ כו', ומבואר במ"א דמאחר דבחי' אין דחכמה לא ניתן ליהנות בו מהו התועלת ממה שנמצא בין הנאצלים. אך הענין הוא דבחי' האין כמו שהוא בבחי' פנימיות הכתר ממש הרי אינו בבחי' ידיעה והשגה כלל ואינו בגדר תפיסא כלל, וזהו"ע רדל"א דלא ידע ולא אתיידע פי' דלא אתיידע כלל וכענין בחי' הסתימו' שמצ"ע שנת"ל ונק' סדכ"ס והיינו משום שלא ידע כו' וכמ"ש במ"א. אבל כאשר בא בבחי' חכמה להיות בין הנאצלים יש ביכולת לבוא לבחי' זו ע"י הקדמת הידיעה וההשגה כו', והיינו שע"י ידיעת השלילה יכול להיות קצת הכרה במהות הדבר כו' וכמ"ש במ"א. ולפי משנת"ל (בד"ה לך לך) דהשגת השלילה וההכרה שע"ז שייך רק בהגילוי' דאוא"ס לא בבחי' העצמי כו', וגם נת"ל (בד"ה ויצא) דגם בחי' ראי' דחכמה א"ז בחי' העצמו' כ"א בחי' הארה לבד כו', י"ל שזהו מה שנתפס עכ"פ בבחי' השלילה דמצות ל"ת, וכידוע דלאו קודם להן דשרש מל"ת למע' משרש מ"ע והיינו שהן דוקא בבחי' אוא"ס שלמע' מבחי' גילוי השגה כו', והיינו שע"י מצות ל"ת תופסי' בבחי' אין דחכמה מה שלא ניתנה ליהנות בבחי' גילוי אור כו', והו"ע שמי עם י"ה שס"ה כו', אבל בחי' האין כמו שהוא

בבחי' פנימיות הכתר אינו בבחי' תפיסא גם בבחי' שלילה דל"ת כ"א כאשר בא בבחי' החכמה דוקא כו' והגם שזהו בחי' האין דפנימיות הכתר ממש דפנימיות אבא כו', מ"מ אינו דומה כמו שהוא בבחי' פנימיות הכתר ממש לכמו שבא בבחי' החכמה דעכ"פ הוא בבחי' תפיסא בבחי' שלילה דל"ת כו'. וי"ל כמו בחי' עתיק גופא דידוע דפי' עתיק הוא לשון העתקה מספר לספר כמו אשר העתיקו חזקי' כו', והיינו שהוא בחי' המשכת המהות והעצמות ממש שנמשך בבחי' כתר כו', וכמו המעתיק מספר לספר ה"ה ממש אותה הדבר שבהספר אלא שנעתק ובא בספר זה, ומ"מ הרי בהעתקה זו הרי נעשה בבחי' ממוצע בין המאציל אל הנאצלים דע"ה דבחי' עתיק גם כמו שנמשך בבחי' כתר הוא בחי' תחתונה שבמאציל והוא נעתק ונבדל לגמרי מהע"ס דאצילות כו', מ"מ הרי בחי' עצמות המאציל אינו בגדר בחי' ממוצע ובמה שבא בבחי' כתר ה"ה בחי' ממוצע עכ"פ בין המאציל לנאצלים כו' (ואפשר י"ל כמו המתורגמן שמקבל מהדורש ומשפיע אל העם וכמו בימיהם שהי' מתורגמן בין החכם הדורש בין העם לפי שהחכם הדורש הי' מובדל בערך לא הי' אפשר להעם לקבל ממנו כ"א ע"י ממוצע, וענין האמצעי בזה ידוע שזהו אשר הממוצע היינו המתורגמן מקבל ההשפעה מהדורש כמו שהיא ואצלו באה ההשפעה לפ"ע כליו וחושיו, כי המתורגמן הגם שיכול לקבל השפעת הדורש מ"מ א"ז שחושיו דומין ממש אל חושי הדורש כי אז לא היו יכולים לקבל ממנו ג"כ, אלא כליו וחושיו הן בערך העם וע"י שמביא את שכל הרב לפ"ע חושיו יכולים העם לקבל את ההשפעה כו', הרי מה שהעם מקבלים זהו ההשפעה כמו שהיא ע"פ חושי המתורגמן ועצם השפעת הרב נעלם מהם לגמרי שנשאר בהעלם מהם גם אח"כ כו', אמנם גם אצל המתורגמן גם לאחר שמביא את הענין לפ"ע חושיו, מ"מ עצם השפעת הרב עומד אצלו בבחי' הבדלת הערך, כי מה שהביא את הענין לפ"ע חושיו א"ז שעצם השפעת הרב משתנה אצלו ובא לפ"ע חושיו דזאת אין ביכולתו כלל (דמאחר שאין חושיו מתדמים ממש לחושי הרב ושכל הרב נבדל בערך כו' לזאת אין ביכולתו להביא את שכל הרב בחושיו בפנימיות ממש שישתנה ויהי' לפי חושיו כו') וא"ז כמו העם המקבלים מהמתורגמן דגוף השפעת המתורגמן בא לפ"ע הכלים והחושים שלהם לפי שהן בערך זל"ז כו', אבל השפעת הרב הוא נבדל בערך גם מחושי המתורגמן, כ"א זהו מה שמשכל הרב שמקבל לוקח מזה הענין שבא בכלים ובחושים שלו, וכמו עד"מ כשלומדים מענין א' עוד ענין אחר הרי הענין שלומדים א"ז הענין שממנו למד כו', אלא דשם הן ב' ענינים ממש, אמנם כמו"כ יובן בהמתורגמן שהענין שמביא לפ"ע חושיו הוא רק מה שלוקח משכל הרב, אבל א"ז עצמיות שכל הרב כלל דעצמיות שכל הרב עומד אצלו בבחי' הפלאה והבדלה כ"א שמזה לוקח ענין כו', ומ"מ הרי דוקא ע"י שמקבל ההשפעה מהרב ה"ה משפיע אל העם, והיינו דאותו הענין שמביא לפ"ע חושיו א"ז שכל המתורגמן עצמו דמעצמו לא הי' משכיל שכל זה כ"א דוקא ע"י שמקבל שכל הרב, אלא שאין זה שכל הרב עצמו כ"א לפי אופן עצם השכלי שקיבל מהרב שנרגש אצלו עצם השכלי של הרב הוא מביא מזה ענין שכלי כפי חושיו עד שבא בגילוי אל המקבלים וזהו"ע הממוצע כו', והדוגמא מזה יובן למע' בבחי' הכתר שהוא ממוצע בין המאציל לנאצלי'

וכלול מבחי' עתיק ואריך דבחי' עתיק הוא שנעתק ונבדל לגמרי רק שממנו נמצאים בחי' האורות דאריך שא"ז בחי' אורות דעתיק ממש כו', ומבחי' אורות דאריך נמשך אל הנאצלים כו', א"כ מה שמאיר בנאצלים הן בחי' האורות דאריך לבד, אבל עצמות בחי' עתיק נעתק מהם לגמרי וגם בכתר גופא בחי' עצמות עתיק הוא בבחי' העתקה והבדלה כ"א שמזה נמצאים אורות דאריך שהוא כמו אור אחר כו') וזהו בחי' ממוצע השייך לעולמות היינו בין המאציל אל הנאצלים כו', וידוע דע"י אמצעי' הכתר נעשה התחברות אוא"ס עם נש"י שהוא ג"כ כענין הממוצע אלא שהוא באו"א מהנ"ל, והענין הוא כידוע בענין התחברות העליון עם התחתון שהוא על ב' אופני' או שהעליון יורד למטה או שהתחתון עולה למעלה. אמנם כאשר התחתון אינו יכול לעלות למעלה אל העליון יש עוד אופן ג' והוא שהעליון יורד למטה עד מקום האמצעי שבין העליון לתחתון והתחתון עולה למעלה עד מקום הנ"ל ושם באמצע הם מתיחדים. ודוגמא לדבר כמו ההפרש בין בחי' וירד ה' על ה"ס שהי' גילוי אוא"ס ממש למטה, שזהו מה שהעליון יורד למטה, ובין לעתיד שיהי' עליית התחתון למעלה, וכידוע דלעתיד יזדכך המטה ויהי' במקום המעלה כו' וכמ"ש בסידור סד"ה אד' שפתי תפתח בתפלת ר"ה, ואופן הג' הוא כמו ומשה עלה אל האלקים שהי' בהר מ' יום לחם לא אכל אפי' לחם דמן כו' ושם נתיחד עמו הדבור כו', והטעם לזה לפי שהשגת משה בהר הי' גבוה מאד ע"כ ע"י ירידה לבד הנמשך מלמעלמ"ט לא הי' יכול להיות בחי' זו (דירידת העליון למטה הוא בב' אופנים, או שההמשכה היא להיות בבחי' גילוי ממש אל התחתון בבחי' פנימיות ואז ההמשכה היא בחי' הארה לבד, וכאשר נמשך בחי' העצמות אז א"ז בבחי' גילוי אל המקבל בבחי' פנימיות כי אין המקבל כלי אל זה, ולזאת בחי' המשכה זו אל משה להיות גילוי בחי' התורה שזהו המשכת העצמות ובבחי' פנימיות לא הי' אפשר להיות ע"י ירידת העליון למטה כו') וגם ע"י עלי' לבד דמשה לא יכול לעלו' כ"כ, אלא לאחר שעלה ונזדכך בכל מה שאפשר לפי בחי' משה ונחנו מ"ה, וגם מלמעלמ"ט נמשך האור בבחי' ירידה אזי יוכל להתחבר ב' הבחי' (והיינו דאז מאיר העליון בבחי' פנימיות כו'), וכמו"כ הוא בכללות נש"י יש ג"כ שמקום החיבור באמצע וכמ"ש לעברך בברית ה' אלקיך כו' ולהיות לך לאלקים דפי' לעברך בברית כו' הוא לעבור ממדרי' למדרי' כו' עד מקום המח' העליונה בחי' א"א שרש ומקור הנאצלים, ולהיות לך לאלקים היינו שאוא"ס ב"ה השפיל א"ע כבי' בבחי' עתיק ושם הוא החיבור שמאיר בחי' עצמות אוא"ס בנש"י כו' וכמ"ש בלקו"ת ד"ה אתם נצבים ובסוף הביאור דכי הארץ תוציא צמחה, אמנם זהו דוקא כאשר השפיל את עצמו כביכול בבחינת עתיק והיינו להיות שעל ידי בחינת ירידת אוא"ס בבחינת עתיק עם היותו בחינת העתקת המהות כו', מכל מקום ה"ה נעשה בבחי' ממוצע יכול להיות עי"ז בחי' התחברות דאוא"ס בנש"י כו', וכשם שהכתר הוא בחי' ממוצע בין אוא"ס המאציל אל הנאצלים, כמו כן בחי' אצי' בכלל ה"ז ממוצע בין אוא"ס המאציל אל הנבראים כו' כידוע. ויש בזה ג"כ בחי' ירידת העצמו' כבי' להיות בבחי' ממוצע, והיינו מה שפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק דבחי' עתיק עצמו זהו מה שנעתק ונבדל לגמרי כו', אבל ע"י שנמשך בבחי' חכמה נעשה בבחי' ממוצע כו', וכידוע דב' בחי' שבממוצע

דאצי' הן בחי' ח"ע וח"ת וכמ"ש בתו"א ד"ה כי אברהם לא ידענו, וע"י אצי' יוכלו להתיחד ב' הפכים היינו המאציל עליון א"ס ב"ה עם הנבראים דבי"ע כו', ובמ"א מבואר דהחיבור הוא ע"י חו"ב דבינה נקראת שכינתא עילאה ע"ש שמשכנת כו' ה"ז שייך אל התחתון כו', וכידוע דעיקר בחי' ממכ"ע הוא מבחי' בינה כו' וע"כ שם מקום החיבור עם האוא"ס המאיר בחכמה כו'. והיינו דעולם האצילות אצילותו זהו בחי' ממוצע ובבחי' זו יוכל להיות ההתחברות כו', והנה ידוע שהתורה היא ג"כ בחי' ממוצע בין עצמות אוא"ס לנש"י וכמא' תלת קשרין מתקשראין דא בדא ישראל מתקשראין באורייתא ואורייתא בקוב"ה כו' שע"י התורה נעשה יחוד וחיבור דנש"י באוא"ס, כי בתורה יש ב' בחי' וכמ"ש עוטה אור כשלמה בחי' פנימיות וחיצוניות כו'. דנש"י עולים עד בחי' השלמה ובחי' עצמות אוא"ס ב"ה יורד ומשפיל בבחי' האור שבשלמה, ועי"ז הוא היחוד דבחי' עצמות אוא"ס שורה ומתגלה בנש"י כו' (וכידוע דהתורה נקראת ברית כמ"ש אלה דברי הברית כו' וע"פ הדברים האלה כרת ה' עמכם ברית כו', דענין הכריתות ברית דתורה הוא שאין דבר המפסיק ביניהם שמתחברים בבחי' העצמות אוא"ס שבתורה כו', וכמ"ש במ"א. וזהו ההפרש בין בחי' הממוצע השייך לעולמות להממוצע דאור א"ס ונש"י, דבעולמות הממוצע מפסיק ביניהם ומה שנמשך בעולם הוא בחי' הארה לבד לא בחי' העצמות כנ"ל בענין הממוצע, אבל בתורה אין הממוצע מפסיק ומתחברים נש"י בבחי' עצמות אוא"ס ב"ה כו'). ועפ"ז יובן ב' המדרי' שבבחי' התענוג העצמי הפשוט דבחי' התענוג הבא במורגש ע"ה שזהו בחי' התענוג העצמי ממש שבבחי' ההעלם העצמי דא"ס אמנם זהו כמו שהתענוג הנ"ל בא בבחי' העלם העצמי דחכמה שבתורה שבעצמות א"ס כו', שזהו בחי' התענוג העצמי ממש, אבל להיותו בא בבחי' חכמה ה"ה בא במורגש לנש"י בבחי' טעמי תורה וטעמי מצות (היינו בחי' העונג הנעלם העצמי שבמצות כו' וכמו שנת"ל) דכשם דבחי' עתיק שהוא בחי' העתקת המהות ממש כבי' ומ"מ ע"י שבא להיות בחי' כתר ועתיק כו' הרי נעשה בחי' ממוצע עכ"פ כו', ועי"ז נעשה ההתחברות שמאיר האור בנש"י כו' כנ"ל, וכמו"כ בבחי' פנימיות עתיק כאשר בא בבחי' פנימיות אבא ה"ז בחי' ממוצע ויכול להיות בזה ההתחברות והתפיסא ע"י מצות ל"ת כו', שז"ע שמי עם י"ה שס"ה כו', וכ"ה בהממוצע דתורה שעי"ז מתקשראין נש"י בבחי' עצמות אוא"ס שבתורה כו', כמו"כ יובן גם בשרש הראשון בבחי' עצמות ממש שע"י שבחי' התענוג העצמי בא בבחי' ההעלם העצמי דחכמה דתורה כו' ה"ה בא במורגש בנש"י לעתיד בטעמי תורה ומצות והו"ע ת' עלמין דכסופין דירתון צדיקייא לעתיד שזהו בחי' עונג מורגש כו' דהגם דעונג זה אינו בא במורכב בבחי' חכמה וטעם דבחי' העלם העצמי דחכמה א"ז בחי' טעם וחכמה כ"א בחי' עונג וכמשנ"ל (ד"ה ויצא יעקב) דעכשיו ההתגלות מזה הוא בחי' שכלי, אבל בעצם הוא בחי' עונג ממש והו"ע מה שפנימיות אבא הוא פנימיות עתיק ממש כו' ומכל מקום הוא בא במורגש כו' כנ"ל. וזהו גם כן מש"א במדרש רבה אותי אתם לוקחים ע"י התורה שזהו בחי' התענוג העצמי דעצמות א"ס כמו שבא בבחי' חכמה דתורה כו', ולמעלה מזה הוא בחי' התענוג העצמי כמו שהוא בבחי' העלם העצמי דא"ס ממש שלא בא בבחי' העלם העצמי דחכמה שאינו בא במורגש

כלל גם לא בטעמי תו"מ כו', וכמו בחי' עצמות אוא"ס שלא בא להיות בבחי' כתר ועתיק כו' וכמו בחי' עתיק עצמו שלא בא עדיין בבחי' חכמה כו' הרי אינו בבחי' ממוצע כלל ואינו שייך תפיסא כלל גם לא בבחי' שלילה דל"ת כו', וכמו"כ הוא בבחי' תענוג העצמי כמו שהוא בבחי' מקיף הנעלם בעצמותו ממש שאינו בבחי' המשכה גם לא בבחי' העלם העצמי דחכמה כו' הרי אינו בא בבחי' מורגש כלל כו' וזהו העלי' הב' שיהי' לנש"י לעתיד, דהנה גם לעתיד יהי' בחי' עליות וכמ"ש וקוי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים וכמשארז"ל אותן אלף שנה שעתיד הקב"ה לחדש את עולמו צדיקים מה הן עושין הקב"ה עושה להם כנפי' כנשרים ושטים ע"פ המים כו', והיינו אחר שיבואו לעתיד לבחי' התענוג העצמי שבהעלם החכ' שז"ע בחי' טעמי תורה דבחי' זו נק' לחדש את עולמו י"ל לפי שיש דוגמתה גם עכשיו בעולם והוא מה שפנימיות אבא פנימיות עתיק וכמו"כ בחי' הממוצע דכתר כנ"ל, ולכן מה שיתגלה בחי' התענוג העצמי שבהעלם דחכמה נק' לחדש את עולמו לבד כו', ואז צדיקים מה הן עושין כו' והיינו שיהי' להם עלי' עוד מה שיהי' שטים ע"פ המים דחכמה בבחי' מקיף העצמי דשעשועי' העצמיים דעצמות א"ס ממש שלא בא בבחי' העלם העצמי דחכמה וכמ"ש ונחי' לפניו לפניו ממש בחי' פנימיות ועצמות א"ס כו', כי להיות דנש"י מושרשים בבחי' עצמיות ממש שלמע' מבחי' חכ' דתורה גם בשרש הראשון כו' וכמ"ש רק באבותיך חשק ה' גם קודם שניתנה להם התורה חשק ה' באבותיך בבחי' תענוג העצמי ממש שלא בא עדיין בבחי' העלם העצמי דחכמה כו', ולזאת יתעלו לעתיד לבחי' ומדרי' זו כו' (ומה שלעתיד לא יהי' עוד עליו' היינו כאשר יתעלו בבחי' תענוג העצמי ויחיו לפניו ממש כו') ועפ"ז יובן המדרשות חלוקו' בענין עוה"ב דמדרש א' שיעשה הקב"ה סעודה כו', ובגמ' א' דעוה"ב אין בו אכילה כו'. הענין הוא דענין סעודת לויתן ושור הבר שיהי' לעתיד זהו בחי' תענוג העצמי הבא במורגש בטעמי תורה וזהו העלי' הא' דלעתיד שיהי' גילוי בחי' תענוג העצמי הנעלם כו', אבל מש"א העוה"ב אין בו אכו"ש הו"ע העלי' הב' והוא בחי' אהי' אשר אהי' דלאחר גילוי בחי' התענוג העצמי שבחכמה דתורה אנא זמין לאתגלאה עוד בבחי' תענוג העצמי הבלתי מורגש גם בטעמי תורה כו', וזהו שאין בו אכו"ש שאינו בא במורגש כלל כו' וזהו כענין שכתוב אכלו ריעים כו', ואיתא בזהר אבל באתרי' לאו אורחא למיכל ומבואר במ"א דאכלו ריעים היינו בבחי' חו"ב אבל באתרי' בחי' עתיק לאו אורחי' כו', והיינו כנ"ל דבחי' תענוג העצמי כשבא בבחי' העלם העצמי דחכמה שם שייך ענין אכילה, והיינו שבא בבחי' עונג מורגש כו', אבל באתרי' בבחי' עתיק עצמו שלא בא בבחי' פנימיות אבא כו', ובשרש הראשון הוא בחי' התענוג עצמי כמו שהוא בעצמותו ממש לאו אורחא למיכל שאינו בא בבחי' מורגש כלל כו', וזהו ג"כ ההפרש בין שבת ליוהכ"פ דשבת מצוה לענגו באכו"ש והוא בחי' העונג העצמי שבא במורגש כו' וכידוע דאכילה דשבת אין בה תערובות רע כלל וכמו האכילה דלעתיד כו', והיינו לפי שזהו בחי' תענוג העצמי לכן אין בזה תערובות כלל כו', אבל ביוה"כ אסור באכו"ש והוא כמו העוה"ב שאין בו אכו"ש כו', ואדרבה צריך לענות נפשו בה' עינוים כו', והיינו לפי שיוהכ"פ מעין עוה"ב והוא תענוג

העצמי שאינו בא במורגש כלל ולכן נאסר כל תענוג מורגש ביוה"כ ואדרבה צ"ל עינוי היפך העונג המורגש וכמ"ש ועניתם את נפשותיכם דקאי גם על הנשמה שיבוטל ממנה ע"י העינוי כל בחי' עונג מורגש ויגיע לבחי' תענוג העצמי הבלתי מורגש כלל כו', והנה בכדי להגיע לבחי' תענוג העצמי כמו שהוא בעצמותו ממש א"א להיות זאת ע"י תו"מ שהרי זהו למעלה גם מבחי' טעמי תומ"צ בשרשן הראשון כו' כ"א זהו ע"י התשובה מעומקא דלבא דוקא שמגיע בבחי' עצמות א"ס ממש כו' (וזהו יתרון מעלת לוחות האחרונות על הלוחות הראשונות דמ"ת שהן מצד מעלת התו"מ ולוח"א הן מעלת התשובה דלכן ניתנו ביוה"כ שהו"ע סליחת העוונות בי"ג מדה"ר שהמשיך משה כו'). הענין הוא דהנה ארז"ל במקום שבע"ת עומדי' צ"ג אינן יכולין לעמוד ואיתא בזהר הטעם ע"ז משום דבע"ת משכין לי' בחילא יתיר כו', ולכאורה א"מ והרי צ"ג עבודתם הוא בבחי' תענוג העצמי בעצם נשמתם שהוא באה"ר בתענוגים להתענג על ה' בבחי' כלות הנפש ממש שזה מגיע בודאי בכל פנימיות נפשם ממש עד כלותה כו', ומפני מה בע"ת משכין לי' בחילא יתיר דמשמע שהוא בכח חזק יותר מאה"ר בתענוגים דצ"ג כו'. והלא גם בצדיקים העבודה היא בעצם נשמתם כו' כנ"ל, אך הענין הוא דהנה ידוע בפי' ממעמקים קראתיך ה' דמ"ם הא' דממעמקים הוא בחי' עומק דכתר שבכתר שלמע' מב' עומקים דכתר שבחו"ב והוא הנק' עומקא דעומקא שזהו בבע"ת אמיתיים דוקא שאין זה ביכולת הצ"ג כו', דהנה שרש נשמת הצדיקי' הוא בבחי' תענוג הפשוט שבחו"ב ומדות דאצילות וגם למע' מזה בשרש הראשון הוא בבחי' שעשועים העצמיי' שבחכמתו ית' וע"כ לא יוכלו הצ"ג להגיע גם באה"ר בתענוגים שלהם בבחי' שיר פשוט או בשמחה של תו"מ רק למקור חוצבם הראשון בבחי' תענוג העצמי שבהעלם העצמי דחכמה כו', שהוא נק' בחי' עונג מורגש בערך לגבי אמיתית אור העצמות דא"ס בבחי' התענוג הנעלם שלמע' מגילוי אור זה שבחכמה דתורה הקדומה כו', והראי' שהרי עבודתם הוא בבחי' עונג מורגש וגם מס"נ שלהם בבחי' כלות הנפש מחמת רוב תגבורת האה"ר בתענוגים בעריבות מתיקות ידידות עוז התקשרות נשמתם באלקים חיים ג"ז רק בבחי' עונג המורגש בנפשם כו' וממילא א"ז בחי' התפעלות עצמיו' הנפש ממש, שלמע' מזה הוא התפעלות עצמיו' דבע"ת בבכי' רבה מעומקא דעומקא מקירות הלב עד כלותו ממש כראב"ד שיצא נשמתו בבכי' וכה"ג זהו יותר עליון ממס"נ דאה"ר להתענג על ה' כו' דהרי גם המס"נ דאה"ר בתענוגים ה"ה בבחי' עונג מורגש, אבל בבע"ת הרי אדרבה הוא בבחי' צער ומרירות הנפש ביותר שנוגע לו בעומק ופנימי' הנפש ממש עד כלותה שזה מגיע בעצמות הנפש ממש הרבה יותר מבחי' העונג המורגש כו', וכמו כן מגיע למע' בבחי' תענוג הנעלם שבעצמות שאין ביכולת הצ"ג להגיע לזה ע"י האה' בתענוגים וע"י השמחה דתו"מ כו' (רק ע"י מס"נ על התו"מ יכולים להגיע לבחי' העצמות ממש וכמו י' הרוגי מלכות שהעלו מ"ן עד ימוה"מ ועוה"ב לפי שמס"נ זה הי' על התורה עצמה כו' לא בבחי' הרגש דחכמה דתורה כנ"ל וכמו בימי מרדכי ואסתר ובימי החשמונאים והוא המס"נ על קדה"ש שבכאו"א מישראל כו', וכן ע"י יסורים של אהבה דצ"ג בו', וגם בכלל נש"י ע"י לחץ ודוחק השעבוד דויאנחו בנ"י מן העבודה ויזעקו

כו', שנפתח עי"ז נקודת עצמות יהדותם שבעומק נפשם בבחי' יחידה יותר מהתפעלות המדו' דאה"ר בתענוגים כו') וזהו דבעה"ת משכין לי' בחילא יתיר פי' שממשיכים לבחי' עצמות א"ס בכח רב וחזק הרבה יותר מהמשכות דצ"ג בכח דביקותם הנפלאה כו', אמנם עדיין א"ז מובן לכאורה דאיך יהי' כח גדול בצער זה דמרירות עצומה בבע"ת אמיתי יותר מגופו של התענוג הנפלא דצ"ג דהלא ידוע דצער ועונג ב' קוין שקולין הן דלפ"ע העונג בעומק יותר ירבה הצער והמרירות על העדרו כו', וא"כ גם כאן בבע"ת ע"ה דמרירות שלהם אינו מחמת הרגש העונג שמצטערים על העדרו כ"א שמצטערים ומתמרמרים על עצם ריחוקם, מ"מ ודאי לא יגדל כח המרירות מהריחוק יותר מהתענוג שלהם אם הי' בקירוב מאחר שהן ב' קוין שקולים כו', ואדרבה אם הי' מרגישים בתשובתם בחי' העונג הנפלא בהקירוב דאלקות הי' מקום לומר שיגדל הצער על התענוג שבהקירוב וזהו מחמת התענוג גופא, וכידוע דכל דבר שא"א לו להשיג יתרבה התשוקה והחשק בזה וממילא יצטער יותר על העדרו וכמו בחולת אהבה כו', והיינו דוקא אם היו מרגישים העונג שבקירוב יש מקום לומר שיגדל הצער על העונג שבקירוב לפי שבהריחוק יגדל הרגש העונג שבהקירוב יותר מפני העדרו ולזאת ממילא יגדל הצער מהריחוק כו', והיינו מחמת העונג גופא שלפ"ע ההרגש בהעונג שבהקירוב (שמתרבה ומתגדל אצלו מפני העדרו כו' כנ"ל) לפ"ע זה יהי' הצער על הריחוק כו', אבל כאשר באמת בבע"ת אין בהם הרגש העונג בהקירוב ולא ע"ז המה מצטערים כ"א שמצטערים על עצם ריחוק למה יגדל הצער והמרירות זאת יותר על העונג דצ"ג, והגם שאנו רואין דבאמת יגדל הצער והמרירות שלהם יותר מהתענוג ש"צ, י"ל דאם היו צדיקים הי' אצלם העונג בהקירוב ג"כ יותר ולכן גדול הצער שלהם אבל לא שהצער על הריחוק גדול בעצם על העונג שבקירוב, כ"א הוא לפ"ע העונג דוקא ולמה נא' שיגדל יותר הצער על העונג עד שמשכין לקוב"ה בחילא יתיר כו', אך הענין הוא כמ"ש מן המיצר קראתי י"ה כו' ועי"ז דוקא ענני במרחב י"ה כו', דהנה זהו הכלל בכל דבר הבא מן המיצר והדוחק ביותר הוא שבא לכלל התפשטות כח גדול וחזק שאינו בערכו כלל וכלל, וכמו מיצר הגידים שבארץ שגורמים התגברות המעיינות דתהום לעלות בכח גדול מלמטלמ"ע לבקוע אבנים (שנק' אבנים מפולמות) וכקולע אבן שמפני שמתעכב בקלע ומשפילו למטה עי"ז יזרק האבן בכח גדול שלא הי' בכחו כלל וכמותח ביתר וקשת כו', דכל מה שמושך יותר את הקשת על היתר נזרק החץ למרחוק יותר כו', וזהו"ע תקיעת שופר בצדו הא' הקצר שבא במיצר ודוחק גדול ביותר, עי"ז דוקא מתפשט ומתחזק הקול בצדו הרחב ביותר כו' וכמו"כ יובן בבע"ת דבחי' המיצר שלהם בבחי' הצער והמרירות על הריחוק ה"ז מגיע בבחי' עומק פנימיות הנפש הרבה יותר מבחי' התענוג בהקירוב כו', והיינו שנוגע לעצם נקודת היהדות שלו שזהו עצם הנקודה הפנימיות דנה"א כו', וזהו הטעם מה שיגדל הצער על העונג לפי שזהו בא מן המיצר ביותר על הריחוק ה"ז מגיע בבחי' עומק ופנימיות הנפש הרבה יותר מהעונג על הקירוב כו', וממילא מגיע למע' ג"כ בבחי' פנימיות ועצמות א"ס למע' מצ"ג משום דמשכין לי' בחילא יתיר בכח חזק יותר בעצם נפשם כו', וזהו מה שענין התשובה הוא בבחי' הדילוג

דוקא שלא בהדרגה ולא כמו עבודת הצדיקים שהוא בבחי' סדר והדרגה וכמו הלוך ונסוע מדרגא לדרגא כו' וכמו ילכו מחיל אל חיל בתענוג הנשמות בג"ע, וכמ"כ הוא בבחי' אה"ר בתענוגים למטה הכל בבחי' הדרגה כו', אבל עבודת הבע"ת הוא לדלג שור שלא בהדרגה מתכלית הריחוק אל תכלית הקירוב שיוצא מתכלית השפלות והחומריות אל תכלית העילוי והדקו' ביותר כו', וידוע דכל דילוג הוא בכח גדול ביותר דוקא, וכמו עד"מ כאשר חפץ אדם לעבור נהר גדול ורחב או חפירה גדולה ורחבה שאין בכחו כלל לדלג ולקפץ מעבר לעבר כ"א כאשר יתן כל כחו בהפקירות גדולה שלא בהדרגה כלל אז ידלג בדילוג גדול הרבה יותר מכפי כחו שלא בערכו כלל וכמו במלחמה שנמסר נפשו בהפקירות יכול לדלג על נהר וחפירה גדולה משא"כ כשאינו בבחי' הפקירות שמשער בנפשו בערך כחו בהדרגה לא יוכל לדלג כ"א לפי כחו כו', וזהו דמיון להבין מש"א בבע"ת דמשכין לי' בחילא יתיר שהוא כח הדילוג הגדול לצאת מחומריו' גופו בהפקירות בעצמי' למאוס בחייו ממש מפני שנגע לו המרירות עד הנפש ממש הוא הגורם העלאת נפשם עד רום המעלות שלא בהדרגה כלל כי נתן כל כחו בעומקא דלבא שלא לפ"ע וכתשובת ראב"ד שיצא נשמתו כו' שהעלה נפשו ברום המעלות מאד מה שאין בכח צ"ג לעלות כו', וסיבת הדבר מה שהוא שלא בהדרגה זהו מטעם הנ"ל שבכל מיצר ודוחק ביותר עי"ז יבוא לכלל התגברות שאין לו שיעור כו', וזהו מן המיצר קראתי מחמת המיצר ודוחק שבנקודת פנימיות הלב שנגעה אל עצם נקודת יהדותו למאוס בחיי הבלו ממש מעוצם המרירות עי"ז דוקא ענני במרחב י"ה בהתרחבות אור העצמות דא"ס שלא יכול לבוא בגילוי כלל גם בעומק התענוג דחו"ב כו' שזהו אמיתית המרחב, דכל מה שהוא בבחי' המשכה ממילא אינו בבחי' אמיתת המרחב ממש כו', ובחי' אמיתת המרחב העצמי הוא כמו שהוא בעצמותו ממש כו', וזהו המ"ם דממעמקים שע"י תשובה מעומקא דלבא דוקא מגיע בבחי' עומק והעלם העצמי דא"ס דהיינו בבחי' התענוג העצמי שבעצמות א"ס ממש שלמע' מבחי' טעמי תורה ומצות כו' וזהו מ"ש והי' ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים חצים אל הים הקדמוני כו', וידוע דמ"ח הוא שבוקעי' את עפר הארץ כו', והן הניצוצי' שנפלו למטה מטה כו' וכן בד"כ ירידת הנשמה שירדה למטה בגוף ונה"ב חומרי שנתרחק מאלקות כו', ונעשים מבחי' מ"ת סוכין אנן בעינן למהוי קדם מלכא שזהו בחי' מ"ח שעולים בתגבורת גדולה מצד עוצם המרירות כמ"ש הלך ילך ובכה כו' וכמו מעיינות שבוקעים האבנים כו' והו"ע בקיעת האבן דנה"ב בתגבורת גדולה ומרירות עצומה כו', ובפרט בבע"ת כנ"ל ה"ז עולה למעלה מבחי' ים הקדמוני שזהו בחי' החכמה הקדומה דתורה ובחי' התענוג העצמי שבזה כו', וע"י בקיעת האבן דנה"ב ובפרט ע"י תשובה מגיע בבחי' העלם העצמות ממש שממשיך משם גילוים חדשים לגמרי וכמו ממעמקים קראתיך הוי' הרי קורא שם הוי' מחדש מבחי' עצמות א"ס ממש כו' דז"ש שובה ישראל עד הוי' אלקיך שע"י התשובה האמיתית ה"ה מגיע בבחי' העצמות ממש, וזהו עד הוי' אלקיך למע' מבחי' הוי' דתו"מ כו' וכמ"ש במ"א, ועי"ז ממשיך תוס' אורות בתו"מ ג"כ דעסק התורה וקיום המצות שאחר התשובה מאיר בזה ג"כ מבחי' תענוג העצמי ממש כו', וז"ש קחו עמכם דברים ושובו אל ה' דהדברים הן תו"מ וכמ"ש

והיו הדברים האלה כו' וקחו עמכם דברים דתו"מ ושובו אל הוי' להאיר בדברים הללו דתו"מ אור שם הוי' הנפלא הזה דמבחי' ממעמקים כו' וכמא' תכלית חכ' תשובה ומעש"ט תשובה קודם למעש"ט ועי"ז המעשים טובים ומאירי' כו' ועד"א דמבחי' מ"ח הנ"ל שעי' תשובה יומשך חצים אל הים הקדמוני בחי' התורה וחצים אל הים האחרון הן מעש"ט בקעומ"ש שלימה שנק' ים האחרון כו' והיינו שיומשך עי"ז תוס' אור בתו"מ כו', וזהו הטעם מה שמלכא משיחא אתי לאתבא צדיקיא בתיובתא בכדי שיגיעו למקום שבע"ת עומדים דבכדי להגיע לבחי' תענוג הנעלם העצמי כמו שהוא בעצמות ממש א"א להגיע ע"י תומ"צ כ"א ע"י התשובה דוקא ועי"ז ממשיכים תוס' אורות בתו"מ ג"כ כו' כנ"ל.

ועפ"ז יובן מ"ש וישלח יעקב מלאכים כו' עם לבן גרתי כו'. דהנה נת"ל (בד"ה ויצא) דהילוך יעקב ללבן הי' לברר בירורים. אמנם זהו מה שבירר למע' בבחי' הטוב והקדושה והיינו מה שבירר בחי' עקודים נקודים כו' שזהו כללות עולם התיקון כו' והבירור הי' בהאורות שנשרו ונפלו מבחי' לובן העליון כו' שכ"ז הבירור הוא למע' כו' והבירור הוא ע"י תו"מ מאחר שהבירור הוא בהטוב ממילא הבירור הוא ע"י תו"מ כו', אך הבירור דעשו הוא הבירור בבחי' הרע דנוגה, כי עשו בשרשו הי' למע' מאד בבחי' מקיפי' דתהו, אבל למטה נפל בבחי' הרע כו' דהבירור הזה הוא ע"י תשובה דוקא שעי"ז מהפכין גם את הרע לטוב כו'. אמנם לברר בחי' הרע צ"ל תחלה בחי' הבירור בהטוב דקשוט עצמך כו' והי' צריך להתחזק תחלה בבחי' הבירורים דתיקון ואז ביכולתו לברר את בחי' הרע כו', וזהו ששלח מלאכים אל עשו ומודיע לו עם לבן גרתי ותרי"ג מצות שמרתי והיינו שמודיע לו שגם בירור כל הבירורים למע' בבחי' הטוב ע"י המצות וכבר נתחזק בבחי' התיקון ועתה הגיע העת לברר את עשו בחי' הרע כו' כי ביכולתו עתה לברר כו', וזהו שאומר ויהי לי שור וחמור כו' שזהו בחי' מדרי' דקדושה בכור שורו הדר לו כו' ישכר חמור גרם כו', ואחרי שנתחזק בבחי' התיקון ביכולתו לברר את הרע דעשו כו', וז"ש ואחר עד עתה דבאמת לא הו"ל לאחר כ"כ כי הברכות שברכו יצחק הן בכדי לברר את עשו, דיצחק רצה לברך את עשו והיינו שיתברר בזה אבל באמת צ"ל זה ע"י יעקב דוקא, ונמצא דהברכות דיצחק העיקר הכוונה הוא בכדי לברר את עשו בכח זה כו' (ובירכו בתורה דתו' באה גם בטענות של שקר שזהו"ע בירור הרע כו') ולזאת תיכף כשקיבל הברכות הי' צריך לברר את עשו אבל לא הי' אפשר כי הי' צריך להתחזק תחלה בבחי' התיקון כו', וז"ש ואחר עד עתה שלא הי' צריך לאחר, אבל הי' מוכרח לאחר והטעם הוא כי עם לבן גרתי לברר בבחי' הטוב ולהתחזק בעצמו כו' כנ"ל, ותיכף כאשר נפטר מבית לבן שלח אל עשו והו"ע בירור הרע כו' וז"ש ואשלחה להגיד לאדוני למצוא חן בעיניך דהנה מציאת חן ידוע שזהו בחי' מקיף והיינו בחי' המקיפים דתהו כו' ופי' למצוא חן הוא שיומשכו המקיפי' דתהו בבחי' התיקון בפנימיות ויהי' תוס' אורות כו', והיינו כמשנת"ל שע"י הבירורי' דתשובה עי"ז יצאו מ"ח שהן הבירורי' חצים אל הים הקדמוני וחצים כו' שעי"ז נמשך תוס' אורות בתו' כו', וזהו מציאת חן שיהי' תוס' אורות בתו' כו', וזהו שמיד שנפטר מלבן שלח אל עשו לבררו

ומודיעו שעם לבן גרתי ובירר ע"י המצות בחי' הבירורים דהטוב ונתחזק כבר בעצמו ועתה ביכולתו לברר את עשו שהוא הרע ע"י התשובה כו' ואשלחה להגיד כו' למצוא חן שיומשך עי"ז בחי' תוס' אורות בתורה כו'.

———•———

בס"ד, ש"פ וישב וש"ח, דס"ו

נ"ח מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ והיכן מנח לה בשמאל כדי שתהא מזוזה בימין ונ"ח משמאל. וצ"ל מה שייכות נ"ח למזוזה שצ"ל מזוזה מימין ונ"ח כו'. ומשמע דאם לא מזוזה א"א להיות נ"ח משמאל, ולכאורה אינו מובן מה תלוי' זב"ז כו'. והנה כתיב כי נר מצוה ותו"א ופי' השל"ה דתורה אור הוא כמו אבוקה גדולה אבל נר מצוה הוא כמו נר יחידי ופרטי כו', ולפי"ז אינו מובן למה מקדים נר מצוה לותירה אור והו"ל להקדים תורה למצות כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק תחלה מה שנת"ל דתכלית הגילוי דלעתיד הוא בחי' העונג והשעשועים העצמי' הבלתי מורגש כלל גם לא בטעמי תורה ומצות והוא מה שאינו בא גם בבחי' העלם העצמי דחכמה, ובכדי להגיע לזה א"א ע"י תומ"צ מאחר שאינו בא גם בטעמי תורה ומצות כ"א ע"י תשובה דוקא דמשכין לי' בחילא יתיר שמגיע בבחי' העלם העצמי ממש כו'.

והנה באמת ע"י עסק התורה יכולים להגיע לבחי' התענוג העצמי הבלתי מורגש היינו כמו שהוא בבחי' העלם העצמות דא"ס. וזהו ע"י הדיוק במילין דחוכמתא כו', והנה לפי משנת"ל (בד"ה ויתן לך) מובן שיש בזה ב' ענינים הא' מה שע"י יגיעה בא אל אמיתית הכוונה באור השכל ההוא לאמיתתו ולעומקו ביותר שזהו מבחי' העלם העצמי דחכמה דנמשך משם עומק אור השכל ההוא ביותר הרבה מבחי' העומק דאו"י. והיינו מה שנמשך מבחי' העלם החכ' לבד. אמנם יש בזה עוד ענין מה שמברר את הסיגים והפסולת שבהשכל ע"י הקושיות ותירוצים וכמשנת"ל דכל קושי' היא מהס"א שמעלים ומסתיר כו'. וע"י שמגיע אל עומק השכל יותר הרי הוא מסיר את העלם והסתר הקושי' כו', נמצא לבד זאת מה שמגיע אל עומק השכל הי"ה מברר עי"ז את הסיגים ופסולת המסתירים כו', שבזה הוא יתרין מעלת תלמוד בבלי על ת"י דע"ה דת"י הוא חכמה ברורה שאין שם העלמות והסתרים הרי אין שם ענין הבירורים כו' אבל בתלמוד בבלי דבמחשכים הושיבני בריבוי העלמות והסתרים שמעלים על אמיתית החכמה וצריך ריבוי יגיעה בריבוי הפלפול בקושיות ותירוצים הנה ע"י היגיעה בזה הי"ה מברר את הפסולת ביגיעתו ובא אל אמיתית הכוונה עי"ז מגיע למע' יותר כו', והיינו בבחי' שעשועים העצמיים ממש כנ"ל. וביאור הענין הוא דהנה כתיב ואלה דברי דוד האחרונים נאום כו' ונאום הגבר הוקם על וארז"ל במד"ר ס"פ קרח שהקים עולה של תורה, ויש להבין מהו"ע עולה של תורה כו', ומהו שהקים עול זה דמשמע שהקים והעלה והגביה אותו למע' ומדרי'

עליונה יותר כו׳. וילה"ק תחלה מ"ש נר הוי׳ נשמת אדם שזהו כמו אור הנר שטבעו לעלות למע׳ וגם לירד למטה וכך הוא עולה ויורד תמיד וכמו"כ הנשמה נמשלה לנר והיינו מה שהיא בבחי׳ רצו"ש תמיד כמו כל הנשמה תהלל י"ה וכן אמר בחיות ושרפים והחיות רצו"ש כו׳. והנה א"א לומר דמהות הנשמה היא בחי׳ אש שהרי אמר ויפח באפיו כו׳ ונפיחה הוא ברוח ולא באש, וכך ל׳ נשמה הוא כענין הנשימה שבחוטם ואף כו׳. וכמו רוח החיים שבלב שעולה ויורד בדפיקו דליבא בבחי׳ רצו"ש כו׳, שכ"ז הוא בחי׳ רוח, אך באמת שרש ענין מהות הנשמה אינו רק בחי׳ רוח והבל כמ"ש ויפח באפיו כו׳ וכמו והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה דמשמע דנתינה זו ברוח כו׳. אמנם יש בזה ב׳ מדרי׳ רוח ונשמה כמ"ש אכן רוח הוא באנוש ונשמת שדי תבינם דרוח בלב ונשמה במוח, דרוח הו"ע המדות דכל ענין המדות הוא ענין ההתפעלות בהתלהבות שזהו בחי׳ רוח ונשמה הו"ע בחי׳ השכל והשגה כו׳, ויש בה מע׳ יתירה בבחי׳ נשמה שהיא בבחי׳ אור ממש ונק׳ נר הוי׳ והיינו בחי׳ הארה אלקי׳ ממש שנק׳ אור המאיר ונמשכת מבחי׳ אור האלקי העליון ולכך נק׳ נשמת שדי ממש בבחי׳ חלק אלקה ממש והוא מה שתאיר באור השגה והבנה באלקות כחכם המאיר עיניו בשכל דחו"ב הן בחי׳ אור המאיר כידוע, ושרש אור הפרטי דנשמת האדם הנמשך מאור הכללי שהוא מ"ש כי הוי׳ אלקיך אש כו׳ שהוא שרש ומקור כל בחי׳ אור המאיר וכמו משל אש היסודי כו׳ ועכ"ז עצם הנשמה וכללותה הוא בחי׳ רוח וכמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים כו׳ וכנ"ל. והנה ידוע דהאש טבעו להיות בבחי׳ הסתלקות למע׳ דוקא ולא לירד למטה כלל, ולא כמו רוח דהגם שעולה ג"כ למע׳ מ"מ אינו עולה למע׳ לגמרי אלא מתפשט לצדדין בשטח רחב. דהנה אש ה"ה שעולה למעלה לגמרי ואין זה ענין עלי׳ כ"א ענין הסתלקות שמסתלק לגמרי אבל הרוח אינו מסתלק לגמרי אלא עולה למע׳ קצת ומתפשט לצדדין וגם יורד למטה שהרי הרוח מנשב מלמעלמ"ט כו׳. והיינו לפי שהרוח הוא ממוצע בין אש למים וכידוע דבהד׳ יסודות האש למע׳ מכולם ותחתיו הרוח ותחתיו המים, וטבע האש להיות בבחי׳ הסתלקות לגמרי כי טבע העצמי דאש הוא להיות רק למע׳ ולא לירד למטה כלל וכמו האש היסודי שאינו יורד למטה כלל. ומשו"ז ג"כ האש שלמטה טבעו רק להסתלק למע׳ כו׳, וטבע המים הוא לירד למטה דוקא מגבוה לנמוך כו׳, והרוח להיותו ממוצע בין המים והאש על כן יש בו ב׳ הענינים שעולה למעלה וגם יורד למטה כו׳, והדוגמא מזה יובן בנפש האדם על פי משנת"ל דרוח בלב ונשמה במוח, דהנה המדות הגם שיש בהם ענין ההתלהבות וההתפעלות וכידוע דעיקר ענין ההתפעלות הוא במדות דוקא, מכל מקום יש בבחי׳ תנועה והתפעלות דמדות בחי׳ העלאה והמשכה. והענין דהנה ידוע כללות ההפרש בין המוחין למדות שהן הפכים זה מזה הן בפעולתן והן בעצם מהותן דהנה פעולת המדות כמו לפעול פעולת החסד עד"מ הוא דוקא כאשר יש על מי להתחסד או פעולת הרחמים הוא כאשר יש על מי להתרחם, או בהיפוך הנהגת הגבורה הוא ג"כ על זולתו דוקא, שעל עצמו אינו נופל כלל לשון חסד ורחמים. ומה ששייך לעורר ר"ר על עצמו היינו מזולתו שיתעורר ברחמים עליו כו׳, ובכלל זה הוא ג"כ לעורר ר"ר על נפשו והיינו כאשר מרוחק מאלקות והוא בבחי׳ זולת

כו׳ (ובאמת הכל, באין ערוך לגבי עצמות כו׳) שייך התעוררות על נפשו כו׳, אבל אינו שייך שהוא בעצמו יתחסד עם עצמו או יתרחם על עצמו כו׳, וכמו"כ הוא למע׳ דכתיב זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם המה. דבחי׳ רחמים וחסדים שייכים דוקא כשיש עולם, משא"כ בלא העולם אינו שייך רחמים וחסדים כו׳. וגם עצם מהות המדה שהיא האהבה עד"מ היא דוקא כשיש דבר הזולת מה שיאהב אז נתעורר במדת האהבה, אבל כשלא יש דבר הזולת אינו מתעורר באהבה כלל כו׳. משא"כ ענין השכל הוא להיפך דגם כשלא יש למי להשפיע יכול לישב לעצמו ולהשכיל השכלות, והגם שע"י השפעה אל הזולת מתוסף אצל המשפיע, מ"מ הרי אנו רואים בחוש שגם בלי השפעה אל הזולת יכול להשכיל הרבה והשכלות עמוקות מאד כו׳ ולהבין הענין לעצמו כו׳ (ובאמת זה שע"י השפעה אל הזולת מתוסף כו׳ אין זה מצד כח השכל עצמו שצריך אל הזולת דוקא כ"א משום דנעוץ תב"ס וסוב"ת שכך הוצב בסדר ההשתל׳ בכדי שיהי׳ ענין משפיע ומקבל כו׳ וכמ"ש מזה בסידור בהדרוש שאחר עלינו אבל לא שעצם הכח פעולתו כשיש זולת דוקא, ולא כמו המדות שמצד עצמן אינו שייך פעולתן כ"א כשיש זולת דוקא, אבל המוחין פעולתן מצ"ע הוא ג"כ כשאין זולת כו׳). וגם בעצם מציאות השכל טבעו הוא להיפך מטבע המדות דכאשר צריך להשכיל איזה שכל חדש הרי הזולת מבלבל אותו וצ"ל בפ"ע דוקא, וגם בעצמו ה"ה צריך לצמצם ולהעלים כל הכחות, דכאשר איזה כח הוא בהתגלות ה"ז מבלבל אל השכל, וגם כח הרצון אם מאיר בגילוי ה"ז מבלבל אל השכל, ואפי׳ הרצון להתחכם אם הוא בהתגלות לא יוכל להשכיל כ"א דוקא כאשר בהעלם יש לו רצון בהענין ושכלי ורוצה להתחכם בו יתחכם וישכיל כו׳, אבל כאשר הוא בהתגלות ה"ז מבלבל אל השכל ולא יוכל להשכיל כו׳, וכמ"ש מזה בד"ה וכל העם רואים רס"ה. וכ"ש הכחות שלמטה מהשכל שהן מבלבלים וצריך להעלימם כו׳, וגם כח השכל גופא ה"ה מצמצם ומשקיט מפעולתו בשעה שצריך להשכיל איזה שכל להעלותו אל כח המשכיל שהוא מקור השכל עד שיושפע שפע ההשכלה מן כח המשכיל כו׳, וכענין שתיק רב וכמו אשתומם כשעה חדא, דענין השתיקה וההשתוממות הוא העלאת שכלו אל מקורו וע"י זה דוקא בא השפעת השכל כו׳. ועוד זאת שהרי עצם המוחין עיקרם הוא בבחי׳ העלאה ובבחי׳ דביקות למע׳ וכידוע בענין עילה ועלול דכל עילה ה"ה בחי׳ עלול לגבי העילה שלמעלה ממנה. וידוע דכל עלול ה"ה דבוק בעילתו והיינו בבחי׳ הג"ר של העילה. דבבחי׳ זו ה"ה בבחי׳ עלול לגבי למעלה ושם הוא בבחי׳ עלי׳ ודביקות להמדרי׳ שלמעלה ממנו ואינו יורד ונשפע למטה. ומה שיורד להשפיע למטה הוא בחי׳ ז"ת שבו. אבל הג"ר הן בבחי׳ דביקות למעלה ולכן שבת הוא בבחי׳ המוחין דוקא כידוע, שהו"ע השביתה והעלי׳ היפוך בחי׳ ההמשכה כו׳. וכמ"ש במ"א דבכל פרצוף בחי׳ השבת שבו הוא בג"ר שבו. וזהו ההפרש בין שבת לששת ימי החול שהן בחי׳ המדות שמהן נמשך ההשפעה שהוא בחי׳ ירידת והמשכת האור

מלמעלמ"ט. וזהו"ע ששת ימי המעשה בבריאת והתהוות העולמות להוות כל הנבראים ולהחיותן כו' שזהו מבחי' המדות דוקא, אבל שבת הוא ג"ר דוקא שהו"ע השביתה והעלי' מלמטלמ"ע דוקא כו' (ומה שכל הולדה הוא מבחי' המוחין דוקא וכידוע הטעם שקטן אינו מוליד מפני שלא נשלם בבחי' המוחין כו' וכמ"ש בע"ח זהו כאשר המוחין מאירים בז"א דוקא, ויש בחי' הולדה שנמשך מבחי' מוחין דגדלות דאו"א, וכ"ז הוא כאשר המוחין מאירים בז"א וכאשר הגילוי הוא מבחי' מוחין דגדלות אז הוא בחי' יחוד זו"נ להוליד נשמות כו' וכמ"ש במ"א, אבל המוחין עצמן הן בבחי' דביקות ובבחי' העלאה למעלה דוקא כו'). וכמו"כ הוא בבחי' המוחין למטה שהן בבחי' העלאה דוקא וכמו מי שהוא בעל מוחין טבעו הוא בבחי' הבדלה שאינו מתערב בשום דבר כו', ולכן מי שיש לו מוחין דגדלות אינו מתפעל משום. דבר ואין שום דבר מבלבל אותו והיינו מפני שהוא מובדל כו', וכמ"ש במ"א ביוסף שלא הי' מבלבל אותו שום דבר מעבודתו מפני שהי' מובדל בערך כו' (ומבואר במ"א שז"ע מוחין דגדלות בחי' ד"ע כו'). וכמו"כ הוא בעבודה דענין המוחין הו"ע הדביקות שנדבק בהענין האלקי בבחי' ביטול ויחוד ממש כו'. משא"כ המדות הן בבחי' התפעלות דע"ה שזהו ג"כ ענין התלהבות ורצוא מ"מ אינו בבחי' יחוד ובבחי' ביטול ממש כ"א הוא בחי' ההתפעלות על דבר שחוץ לעצם כו', והוא כענין ההמשכה אל דבר הזולת כו', ולכן עיקר קיום המצות הוא ע"י המדות דוקא וכידוע דאהוי"ר הן עיקר חיות המצות וקיומן. וזהו מצד ב' טעמים הא' לפי שהמדות אינם בבחי' עלי' ודביקות ממש לזאת חפץ מאד בקיום המצות שעי"ז תהי' הדביקות כו' וכמ"ש בסש"ב והמקיימן באמת הוא האוהב כו', וגם לפי שהן בבחי' המשכה לכן הן שייכים אל המצות ונותנים חיות בקיום המצות כו', אבל המוחין אינם שייכים לקיום המצות בפו"מ וכמו שאנ"ר דבעבודה בבחי' מוחין לבד אפי' בהעבודה שבזה אם הוא בבחי' המוחין לבד אין זה מביא אותו לענין קיום המצות (עס מאנט עם ניט צוא קיום המצות בפו"מ) וגם לא יהי' לו חיות בקיום המצות בפו"מ כ"א על ידי המדות אהוי"ר דוקא כו', שזה דוקא מביא אותו (עס מאנט עם זייער) לקיום המצות ונותן חיות גדול בזה כו', וגם בחי' מח' טובה שהו"ע בחי' דו"ר שבתבונת מוחו רק הקב"ה מצרפה למעשה מפני שהן למע' מבחי' עשי' וכמ"ש בסש"ב פט"ז, ולהיות שהן בחי' מדות על כל פנים זהו רק מפני שגבהה מעלתן כו' וכמ"ש בסש"ב שם. אבל המוחין עצמן אינן שייכים למעשה מפני שהן בבחי' עלי' ודביקות למע' דוקא לכן לא יהי' מזה ההתעוררות למעשה ואינן בבחי' חיות לעשי' כ"א המדות דוקא כו'. וזהו ההפרש בין רוח לנשמה דנשמה שהיא בחי' מוחין הן בחי' אש דכמו טבע האש להיות בבחי' עלי' והסתלקות דוקא כמו"כ טבע המוחין הוא בבחי' הסתלקות למע' בבחי' הבדלה דוקא כו', אבל רוח שבלב שהן המדות ע"ה שהן ג"כ בבחי' רצוא ובבחי' העלאה. אבל יש בהם גם בחי' ההמשכה להיות שכל ענין המדות הוא מה ששייך אל הזולת דוקא, לכן

יש בהם ב' הענינים בחי' העלאה לגבי למע' וגם בחי' ההמשכה לגבי למטה כו'. ועצם הדבר מה ששייכים אל הזולת הרי עיקרן הוא ענין ההמשכה דמוחין מאחר שהן לעצמן דוקא ה"ה היפוך ההמשכה וזהו דעיקר טבעם בבחי' העלאה ההבדלה דוקא אבל המדות מאחר שהן אל הזולת עיקרן הוא בבחי' המשכה והתגלות דוקא כו', ולכן גם ענין העלי' וסיבתה אינו דומה במוחין ובמדות, דבמדות הוא מצד הרצון שרוצה בהדבר לא מצד עצמן שטבעם הוא לעלות כ"א עצם טבעם הוא להימשך ולהתקשר באיזה דבר ולזאת פעמים הוא בבחי' העלאה ופעמים בבחי' המשכה כו', וההעלאה היא רק מצד טבע ההתקשרות שבהם להמשך לאיזה דבר כו', משא"כ המוחין העלי' שבהם הוא מצד שטבעם הוא להיות בבחי' עלי' והסתלקות לגבי למע' דוקא, וכמו טבע הבעל מוחין להיות בהבדלה כנ"ל, והרי המוחין הן בבחי' המשכה כידוע, זהו בחי' חיצוניות השכל, אבל עצם השכל הוא בבחי' העלאה ודביקות כו', ובד"כ בחי' ההמשכה דמוחין זהו מה שהן בבחי' אור המאיר וכאשר השכל גדול יותר ה"ה נמשך ומאיר למרחוק כו', וכמו החכם המאיר עיני כל כו', אבל בכ"מ שנמשך הוא בבחי' הבדלה דוקא, וכמו שמן שאינו מתערב בשום דבר ועי"ה שמפעפע בכל דבר ומ"מ בכ"מ שהוא ה"ה מובדל כו' וכמ"ש במ"א, ולכן כללות ההפרש בין המוחין למדות הוא דמוחין הן בהעלם וכמו הנסתרות לה' אלקינו וא"ב כו' שהן נסתר ונעלם כו' והמדות הן בהתגלות דוקא ונק' אלה כו' כידוע, וזהו ב' מדרי' דרוח ואש בנפש האדם שהן בחי' מוחין ומדות כו'. והנה הרמב"ם במו"נ ח"א פ"נ פי' דרוח הוא רצון כמו מי תכן את רוח הוי', והענין הוא כידוע דרצון זהו בחי' עצמות הנפש שלמעלה משכל ומדות כו', ונת"ל דכללות הנפש ועצמותו הוא בחי' רוח דכתיב בי' ויפח באפיו כו', והיינו כי הרצון הוא ג"כ בחי' ההמשכה וההתקשרות לדבר הזולת דז"ע הרצון הטיית והמשכת הנפש לדבר שרוצה כו' וכמו שנת"ל במדות דטבעם הוא בבחי' התקשרות אל הדבר הזולת ולזאת הן בבחי' העלאה והמשכה כו', כמו"כ הוא בבחי' הרצון דגם שהוא בבחי' העלאה לעלות למע' וכמו בהרצוא דאה"ר כו', אין זה מצד שעצם טבעו הוא בבחי' העלאה כ"א שטבעו הוא להמשך ולהתקשר בדבר הזולת כו'. ולזאת הוא בבחי' העלאה והמשכה בשוה כו', וזהו שהמצות שהן רצוה"ע יש מצות שהן בבחי' העלאה ויש שהן בבחי' המשכה כו', אבל תורה שהיא בחי' חכמה הרי נמשלו ד"ת לאש כו', ומה שהתורה היא בבחי' המשכה היינו שהיא בחי' אור המאיר וה"ה בבחי' אור גדול ביותר וכמו אבוקה גדולה המאירה למרחוק כו', אבל בכ"מ היא בבחי' שכל נפלא ונבדל דוקא כו' (ושרש הענין הוא כמשנת"ל (בד"ה כי ידעתיו) בענין תענוג ורצון דתענוג הוא בבחי' העלם ובבחי' א"ת דוקא ורצון הוא בבחי' התגלות ובבחי' המשכה דוקא כו', וכמו"כ הוא ההפרש בין רצון למוחין וכן בין מוחין למדות כו'), (ועמ"ש בסש"ב פי"ט כאור הנר כו' כך נשמת האדם כו' בטבעה כו' וטבע זה כו' והיא בחי' חכמה שבנפש כו', ומש"ש וכן בחי' רוח ונפש כו' י"ל דזהו מצד בחי' החכמה שטבעה כך כו' אבל רוח בעצם טבעו הוא בחי' ההתקשרות

כו' כנ"ל, ואפשר מ"ש בסש"ב הוא ע"פ מ"ש בע"ח דמדבר הוא בחי' אש ובלקו"ת בכ"ד אי' דמדבר רוח ואש חי כו'), והנה האש יש בו ג"כ עלי' וירידה וכמו שאנו רואין באור הנר שהוא עולה ויורד תמיד הרי יש בו ג"כ המשכה, וע"ה שזהו ע"י שנאחז בהפתילה או בהעצים כו', מ"מ הרי אם לא הי' בו ענין ההמשכה והירידה לא הי' נח כלל בהפתילה והעצים ולא הי' נאחז בהם אלא הי' רק בבחי' עליה והסתלקות כו', ומה שמ"מ נאחז בהפתילה ונח בו לכלות ולשרוף את הפתילה כו', זהו מפני שיש בו ענין ההמשכה ג"כ כו', וכמו כן בהעלי' שלו הרי אינו בבחי' הסתלקות לגמרי לבד זאת שאינו עולה לגמרי אלא חוזר ויורד ונח בהפתילה הנה עצם עליתו אינו בבחי' הסתלקות והיינו שאינו קופץ מהפתילה אלא עולה בנחת והדרגה. וע"ה דלכאורה זהו מצד הפתילה שהרי כשהפתילה היא כזו שאין האור נאחז בה שאינה נשרפת באש הרי האש קופץ ועולה כו', מ"מ אם לא הי' בו רק ענין העליה הי' צ"ל בקפיצה והסתלקות גם כשנאחז בהפתילה, ובהכרח לומר דמה שעולה בנחת והדרגה זהו בהאש עצמו לא מצד אחזתו כו', ולכן גם לאחר שנכלה ונשרף הפתילה לגמרי אינו קופץ האש אלא עולה לבד, וידוע דהעליה והירידה היא בהאש הלבן שאינו נאחז בהפתילה, דהאש הנאחז בהפתילה הוא האש השחור והוא נח בהפתילה והאש הלבן עולה ויורד כו', ולכאורה זהו היפוך טבע האש לגמרי, אך הענין דהעליה והירידה שבאש זהו ע"י הרוח דוקא, וכמו שאנו רואין דבלא אויר אין האש דולק ואינו מאיר, דלכן אסור לכפות כלי ע"ג הנר בשבת מפני שנכבה מצד העדר האויר כו' וכמו באויר מעופש אין הנר דולק גם אם תהי' הפתילה כזו שנאחז בה האור ה"ה נכבה שאין האש נח בהפתילה וכמו"כ אינו עולה ג"כ אלא נכבש ונכבה כו'. וע"ה שזהו מכובד האויר מ"מ הרי אינו עולה אלא מסתלק כו', דעליית וירידת האש הוא ע"י האויר, שהאויר פועל בו היפך טבעו והוא שינוח בהפתילה, וכמו כן העליה שלו ממה שעולה בנחת זהו ע"י הרוח כו', והדוגמא מזה יובן בנר הוי' נשמת אדם שנק' נר שזהו בחי' אור המאיר דמוחין כנ"ל, וכמו"כ כללות בחי' אור המאיר דנשמה והיינו כמו שטבע האש לעלות למעלה וכמו הניצוץ הנמשך אל השלהבת כו', כמו"כ הוא בניצוץ האלקי שבנשמה שטבעה לעלות למעלה ליכלל ולידבק באור הוי' במס"נ בכליון והסתלקות וכמו כלתה נפשי כו', בעונג וכוסף גדול לצאת מחומר גופני וכמו אליך הוי' נפשי אשא למעלה כמו בהתפעלות האהבה לאלקות בבחי' רק לבך ברוח חיים שבלב כך הוא בנשמה שבמוח כמו כל הנשמה תהלל כו', וזהו בטבע הנשמה לעלות כו' כמו טבע האש לעלות למעלה אל מקורו האש היסודי כך טבע הנשמה לעלות למקור חוצבה שנמשכה משם והוא שם הוי' ושם אלקים כו', כי כל דבר נמשך אל שרשו העצמי ע"כ זהו כמו טבעיות בניצוץ האלקי שתחפוץ לעלות ולידבק בשרשה באלקים חיים בתשוקה ודביקה באהבה נפלאה כרשפי אש העולה כו', ולכן בכדי לעורר בחי' הרשפי אש דנה"א הוא ע"י ההתבוננות בשרשו ומקור חוצבו, וז"ע ק"ש שאומרים שמע ישראל ה' אלקי' כו' וע"י נעשה ואהבת כו', והיינו כאשר

מתבונן דהוי' אלקינו פי' הוי' הוא הי' הוה ויהיה ונכללים בשם הוי' והוא שהי' הוה ויהיה הכל שוה אצלו והוא לבדו יחיד ומיוחד ואין בו שום שינוי ח"ו בין הי' להוה ויהי' כמ"ש אני הוי' לא שניתי ואתה הוא עד שלא נבה"ע ואתה הוא משנברה"ע כו' כי כולא קמי' כלא חשיב כו', ובחי' הוי' שזהו בחי' עצמות אוא"ס הוא עצמו ית' הוא אלקינו, פי' כחינו וחיותינו שהוא הוא מקור החיים של כל נש"י שעלו במח' כו', משא"כ שאר כל הנבראים שמקור חיותם הוא בחי' מלך כו' וכמ"ש בלקו"ת בד"ה בפ' נסכים וע"י ההתבוננות במקור חוצבו ע"ז יתלהב לבו בבחי' רצוא ותשוקה להכלל ביחודו ית' כו', דהתלהבות זאת יש בנשמה בעצם בטבעה להמשך אל מקור חוצבה, והתבוננות הנ"ל הוא המעורר את הרשפי אש והצמאון כו'. אך הנה מבואר לעיל בזה שהאש עולה למעלה הוא ע"י הרוח והאויר דוקא, וכמו שאנו רואין בנר כשהוא באויר מעופש ה"ה נכבש וכבה, וזה שיהי' עולה למע' הוא ע"י האויר דוקא כו', וכמו"כ יובן בהניצוץ אלקי מה שעולה למעלה זהו ע"י בחי' רוח דוקא, כי עצם מהות הנשמה היא בחי' הבל ורוח (רק שהיא בחי' הבל ורוח פנימי ועצמי דמאן דנפח מתוכו ומפנימיותו נפח כו' משא"כ בחי' רוח פיו שמחי' כל הנבראים מהבל ודבור העליון זהו בחי' חיצוני' כו' כידוע) ובחי' רוח אלקי שמתנוצץ בנשמה היא המעוררה לעלות כשלהבת באהבה וחשק וצמאון כו', וכמו שאנו רואים באדם רוח התעוררות שיתעורר' ברוח טהרה לילך בדרכי הוי' ולאהבה ולדבקה בו באמת, והתעוררות זו היא הגורמת העלאת הניצוץ האלקי בבחי' רשפי אש כו', והגם שזהו מטבע הניצוץ כו' כנ"ל, מ"מ ה"ז תלוי ברוח המעורר דוקא, ולפ"ע ההתעוררות דבחי' הרוח האלקי שבו כך תהי' בחי' התלהבות האלקי בנשמה בבחי' רשפי אש כו', וכאשר אין רוח התעוררות באדם כלל אזי לא יהי' בניצוץ האלקי התשוקה ברשפי אש רק בהעלם וקטנות מאד עד שעומד ומוכן לבוא לידי כיבוי ח"ו ע"י הבל ורוח גס דנה"ב שרוח הבהמה יורדת כו', וע"י התעוררות הרוח האלקי ע"ז דוקא תתלהב הניצוץ כו' (וכללות הענין בזה הוא כי התלהבות הנשמה בבחי' רשפי אש התשוקה לעלות למע' כו', וכמו"כ הירידה למטה שהו"ע רצו"ש כו' ה"ז נעשה בנשמה בכח עליון הבא לה מלמע' דוקא כמשי"ת, ובחי' רוח הוא בחי' מהות ועצמות הנשמה והיינו התקשרות בחי' הרצון דנשמה באלקות מקור חוצבה כו', ולכן ההתעוררות הוא בבחי' רוח דוקא בחי' הרצון דבבחי' זו היא ההתקשרות כו', וע"י התעוררות בחי' הרוח דוקא תהי' ההתלהבות כו') וכמו"כ אופן בחי' העלי' דניצוץ האלקי ברשפי אש שיהי' בהדרגה זהו ג"כ ע"י הרוח וכמשנת"ל במשל דהאש מצ"ע גם אם הי' נאחז בהפתילה הי' קופץ ועולה מפני שטבע האש מצ"ע הוא להיות למעלה ולא לירד למטה כלל ולזאת גם כשנאחז בפתילה הי' קופץ ומסתלק כו', וזה שיהי' עליית האש בנחת והדרגה הוא ע"י האויר דוקא כו', וכמו"כ יובן בדוגמא כזאת דבכדי שתהי' ההתלהבות בהדרגה במדה ומשקל זהו ע"י הרוח דוקא כו', והענין הוא ע"פ הידוע ומבואר במ"א בענין ההפרש בין תהו לתיקון דספי' דתהו היו בבחי' רצוא דוקא, וענין התיקון עיקרו הוא בחי' שוב.

דהנה ענין הרצוא הו"ע היציאה וההסתלקות מבחי' הכלים וכמו אם רץ לבך שהוא בחי' הרצוא והצמאון לעלות למע' כו', וכאשר תתגבר התפעלות התשוקה האלקית ביותר אז ימאס באמת בחיי גופו הגשמי מצד שחפץ ומשתוקק לידבק בהוי' אחד כו', ויכול להיות התגברות התפעלות הנפש בתשוקה זאת עד שהכחות וכלי המוח והלב לא יכילו את ההתפעלות העצומה ויהי' בבחי' כלות הנפש ממש כו', וכמו"כ הוא באהבה בתענוגים להתענג על הוי' כו' שבהתגברות העריבות והמתיקות האלקי ביותר יבוא לידי כלות הנפש כו', וכמ"ש בבני אהרן בקרבתם לפני הוי' בבחי' הקירוב בתכלית בעריבות נעימות ידידות עד שתגעל הנפש כו' וכהג' סבות שנסתלקו באדרא כו' וכמיתת נשיקין כו' וכמ"ש במ"א, ועי"ה שזהו עבודה נעלית מאד, מ"מ אין זה תכלית הכוונה וכמ"ש הסבי עיניך מנגדי דבחי' עינים הו"ע לאסתכלא ביקרא דמלכא בחי' אהבה בתענוגים כו' ואומר ע"ז הסבי עיניך שזהו מנגדי נגד הוי' כו' שלא זאת היא הכוונה האמיתית כ"א להיות בבחי' שוב דוקא וכמ"ש לא לתהו בראה אלא לשבת יצרה שז"ע התיקון שהוא בחי' שוב דוקא והו"ע המשכת אורות בכלים ע"י קיום תומ"צ כו' שזהו רצון העצמי בבחי' פנימיות ועצמות א"ס להמשיך גילוי אלקות למטה דוקא וכמא' נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דוקא וסוף מעשה בקיום התומ"צ בפרמ הוא שעלה במח' תחלה כו'. והנה גם בתיקון יש בחי' רצוא שהרי א"א להיות שום המשכה בלי העלאה קודם וכמ"ש אם ישים אליו לבו כו' וכמא' כל האומר אין לי אלא תורה כו', דתורה היא המשכה מלמע' למטה וצ"ל תפלה ג"כ שהיא העלאה מלמטלמ"ע כו', וכמו"כ בתו"מ גופא יש בהם בחי' רצו"ש וכידוע שיש כמה מצות שהן בבחי' העלאה וכמו תרומה ל' ארמותא כו', וכן קרבנות שהן בבחי' העלאה דרזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס כו', אלא שצ"ל בחי' המשכה ושוב שז"ע עולה ומנחה זבח ונסכים כו' כידוע. אבל צ"ל רצוא ג"כ, וידוע דבתיקון יש ג"כ בחי' רצוא בתוקף הרצון והצמאון ובבחי' מס"נ ממש וכמו בנפ"א שהו"ע מס"נ בפו"מ וכמא' דדמי כאלו אתפטר מהאי עלמא כו' וכמו עקידת יצחק שפרחה נשמתו כו' וכמ"ש במ"א, אלא שבתיקון גם בבחי' רצוא היותר גבוה תעלה ה"ה בבחי' שוב אח"כ וכמו ר"ע שנכנס בשלום ויצא בשלום דהיינו שנכנס בבחי' רצוא במקום שנכנס בן עזאי אלא דב"ע הי' בבחי' גבורות דאש לבד וכדאיתא במדרש שהי' אש מלהטת סביביו בעת עסק תורתו כו', ולזאת הי' בבחי' כלות הנפש ממש בחי' רצוא בלא שוב כו' ואין זאת הכוונה האמיתית כו' כנ"ל, אבל ר"ע הגם שהי' בבחי' תוקף הרצוא ביותר הי' אח"כ בבחי' שוב דעייל ונפיק כו', והיינו שהי' הרצוא בבחי' מדה ומשקל באופן שיהי' אחריו שוב כו' (ומבואר במ"א שזהו מפני שהרצון העצמי דבחי' עצמות א"ס הוא בבחי' השוב דוקא ולזאת מצד כללות הנחת עצמותו וביטול רצונו למה שהוא אמיתית רצוה"ע משו"ז הרצוא הוא באופן כזה שבא אח"כ בבחי' שוב כו', ובד"כ הו"ע קבעומ"ש דזה פועל ממילא גם בתוקף הרצוא להיות כפי אופן רצוה"ע דוקא כו') וזהו דבחי' רשפי אש דנשמה בבחי' הרצוא היא במדה ומשקל שלא

להיות בבחי' הסתלקות לגמרי כ"א שהעלי' תהי' בנחת והדרגה בלי התגברות יתירה כ"א באופן שיהי' בבחי' שוב אח"כ כו', וזהו לפי שמהות הנשמה היא בחי' רוח ע"י ז הוא ההעלאה באופן הנ"ל, דבחי' אש מצ"ע הי' בבחי' הסתלקות לגמרי וכמו הרצוא דתהו כו', אך בחי' אש דנשמה היא מבחי' התיקון שהיא בבחי' רצו"ש דעייל ונפיק כו', והיינו מפני שעיקרה היא בחי' רוח וממילא גם האש כלול מרוח שתהי' ההעלאה באופן שיהי' בבחי' שוב אח"כ כו', וכמו"כ כללות ענין השוב שיש בנשמה הוא ע"י בחי' הרוח שבה, וכנ"ל במשל דמה שהאש נח בהפתילה זהו ע"י האויר דוקא, וכמו"כ מה שיש בניצוץ הנשמה האלקית לחפוץ בקרבת אלקים שיומשך בו כמו שהוא למטה על ידי תו"מ בבחי' ירידה באורות וכלים דוקא היפוך העליה וההסתלקות דאו"ח כו' דזהו מה שנק' נר הוי' שהיא בבחי' רצו"ש דוקא שיש בה ג"כ כח הירידה וההמשכה מלמעלה למטה לגנוז האור בכלי דוקא וכמו והאר עינינו בתורתיך כו', ולהיות גילוי אלקות בנפשו כמו שהיא למטה בכלים מכלים שונים ע"י המצות וכה"ג (וזהו ואהבת ב"פ אור בחי' או"י ואו"ח כו'), הנה סיבת ירידה והמשכה זו היא מבחי' הרוח שיתעורר להמשיך גילוי אלקות בנשמתו, דכשם שיש התעוררות הרוח האלקי לאהבה את הוי' ולדבקה בו בבחי' רצוא כו', כמו"כ יש התעוררות הרוח האלקי להיות הולך בדרכי ה' בתו"מ וצדקה וגם במדומ"ע כו', והתעוררות זאת היא המורידה את הניצוץ האלקי דנשמה וממשיך ומוריד את האש דנשמה למטה שיחפץ בהמשכת האור למטה כו' כנ"ל. וכמ"ש רוח ה' תנחנו דבחי' הירידה וההמשכה להיות האש האלקי נח למטה ויחפוץ בהמשכת אלקות ע"י תומ"צ כו', זהו דוקא ע"י בחי' הרוח אלקי שבנשמה כו'.

וזהו מ"ש כי נר מצוה ותורה אור דפי' ותורה אור הוא כמשל מדורה גדולה והיינו בחי' אור המאיר דבחי' מוחין דאורייתא מחכמה נפקת כו', שזהו בחי' אש וכנ"ל. דמוחין הן בחי' אש אלא שהן בחי' אור המאיר והאור דתורה הוא בחי' ריבוי אור ואור מופלא כו', ונר מצוה היא בחי' אור פרטי וכידוע דבתורה הוא בחי' כללות האור ובמצות מתחלק האור בבחי' כלים פרטים כו', ולכן נק' נר שהוא כמו נר יחידי כו', אך זהו כמו שהמצות מקבלים מאור התורה, אבל שרש המצות הן בבחי' רצה"ע שלמע' מחכמה דתורה, וכל בחי' אור המאיר דתורה תלוי במצות דוקא וכמשנת"ל דגילוי האש תלוי ברוח ואויר וכמו כן האור דתורה תלוי במצות וכמא' כל האומר אין לי אלא תורה כו', כ"א צ"ל גמ"ח, וכמו טוב טעם ודעת למדני כי במצותיך האמנתי כו', וזהו שהקדים נר מצוה לותורה אור לפי שכל בחי' האור דתורה תלוי במצות כו'. וזהו ג"כ מה שנ"ח מצוה להניחה על פתח ביתו מבחוץ ובשמאל דוקא, כי נר חנוכה הוא ותו"א כי הנה ידוע דמלחמת היונים הי' מלחמה רוחניות כי לא רצו לשעבד גופם כ"א להשכיחם תורתך כו' וזהו שטמאו כל השמנים שהיו בהיכל והיינו מה שחכמות חיצוניות מטמאין בחי' חכמה דקדושה כו', וכשגברו מלכות בית חשמונאי ונצחום תקנו להדליק נרות והיינו בחי' ותורה אור להאיר את החשך להיות כי אור התורה היא בחי' אור המאיר למרחוק בכחו להאיר בחי' החשך ג"כ, וזהו שצ"ל מבחוץ דוקא

לרה"ר טורא דפרודא ובשמאל דוקא לתקן קו השמאל ע"י אור דתורה כו', ורק תחלה הי' צ"ל מה שגברו ונצחום בכח מס"נ דוקא שהרי טמאו בחי' שמן דחכמה דתורה ואיך אפשר שתאיר ולזאת היו צריכים תחלה ההגברה מה שנתגברו עליהם בכח מס"נ ואח"כ אפשר להאיר ע"י אור התורה כו', וזהו ג"כ מה שצ"ל מזוזה מימין ונ"ח משמאל והיינו מה שע"י מצות דוקא מאיר האור דתורה כנ"ל, וי"ל דכאשר נטמאה נפשו ר"ל בחכמות חיצוניות אינו מועיל אור התורה להאיר נפשו כי אין זה מאיר כו', כנ"ל, כ"א צ"ל קיום המצות בפו"מ שיהי' בתוקף גדול בזה שזה דוקא מטריד נפשו מטומאה הנ"ל, ואז דוקא יכול להאיר נפשו באור התורה, וזהו דוקא כאשר יש מזוזה מימין קיום המצות בפו"מ, אז נ"ח משמאל כו' והיינו כמו בימי חשמונאי הי' צ"ל תחלה המס"נ בפו"מ ואח"כ תיקנו נרות דחנוכה בחי' ותורה אור כמו"כ עכשיו צ"ל קיום המצות בפו"מ ואז יכול להאיר נפשו באור התורה וזהו בכדי שתהי' מזוזה מימין ועי"ז נ"ח משמאל להאיר קו השמאל כו'.

בס"ד, ש"פ ויגש, רס"ו

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני ואי' בזהר דהגשת יהודה ליוסף הו"ע סמיכת גאולה לתפלה דיוסף הוא בחי' גאולה וכידוע דגאולה הוא בחי' יסוד וכמ"ש אם יגאלך טוב יגאל אמרו צדיק כי טוב ויוסף הוא בחי' יסוד צ"ע כו', ויהודה הוא בחי' מלכות שהו"ע תפלה ואני תפלה כו', ולזאת הגשת יהודה ז"ע סמיכת גאולה לתפלה, וצ"ל הלא כאן יהודה ניגש ליוסף והיינו לפי שיוסף הי' גבוה במדרי' מיהודה דיסוד למע' ממלכות והתחתון צריך לעלות וליגש אל העליון ולמה שם סמיכת גאולה לתפלה דמשמע מזה שיש יתרון מעלה בתפלה בחי' יהודה כו'. ולהבין זה צלה"ק מה שנת"ל בענין נר ה' נשמת אדם דנשמה נמשלה לנר כמו שאור הנר עולה ויורד כמו כן בנשמה יש בה העליה שהוא בחי' הרצוא שבה דהיינו בחי' אור המאיר דנשמה שהו"ע התגלות אור האהבה ברשפי אש בבחי' תשוקה וצמאון כו', ונת"ל דכמו שאור הנר בכדי שיהי' דולק ומאיר זהו ע"י הרוח ואויר דוקא כמו כן בחי' אור המאיר דנשמה להיות בבחי' רצוא זהו דוקא על ידי בחי' רוח ה' כו'.

וביאור הענין הוא דהנה יש להבין מאין הוא ההתעוררות בהנשמה לעלות למעלה וכמו"כ לירד למטה שתחפוץ בקיום התו"מ כנ"ל, דא"א לומר שזהו בהנשמה בכח עצמה מצד טבע כל דבר להמשך לשרשו כו', דא"כ מאין יש בה כח הירידה וההמשכה כו', שע"ז אינו שייך משום שטבעה להמשך למקורה שזה שייך על העלי' לא על הירידה וההמשכה כו', ובאמת גם בהעלי' א"א שזהו רק משום שטבעה להמשך למקורה דמה שטבע כל דבר לימשך אל מקורו זהו דוקא כאשר מרגיש את מקורו, ועם היות שיש כח

המושך בכל דבר שנמשך ממילא למקורו כמו זרוק חוטרא לאוירא אעיקרא קאי זהו מצד הטבע בלי הרגש ואין זה ענין המשכה ורצוא אבל להיות בבחי' רצוא להכלל במקורו זהו דוקא כאשר מרגיש את מקורו, וכמו באור למעלה שטבע האור להכלל במקורו, זהו לפי שהוא דבוק במקורו ומרגיש מקורו לזאת טבע זו להמשך ולהיכלל כו' אבל כאשר אינו נרגש המקור כמו בנבראים שהגם שהם ג"כ הארה מהאור האלקי כמ"ש בסש"ב ח"ב מ"מ הרי אין בהם ההמשכה להיכלל למע' ואדרבה רוח הבהמה היורדת כו', וכמו כללות ההפרש בין אורות וכלים דטבע האור לעלות למע' וטבע הכלים לירד למטה וידוע דזהו לפי שהאור דבוק במקורו והכלים אינם בבחי' דביקות ולזאת טבע הכלים דוקא לירד למטה כו', וכמו"כ בנבראים בכלל מפני שאינם דבוקים במקורם ואינו נרגש בהם המקור אין טבעם לעלות למעלה כו', וכמו"כ הנשמה כמו שירדה למטה הרי נתרחקה מאד ממקורה וכידוע בענין נשמה שנתתי בי טהורה היא אתה בראתה כו' דהנשמה בשרשה טהורה היא והיינו כמו שהיא באצילות ולמעלה מאצילות בבחינת טהירו עילאה כו' ושם היא באמת בתכלית הדביקות והיחוד באלקות כו' וכמא' חבוקה ודבוקה שהיא מיוחדת ודבוקה ממש באלקות כו' והגם דאי' באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד דהנשמות גם כמו שהן באצילות כבר יצאו ונפרדו מהכלים כו' זהו בהתהוות הנשמות שנתהוו להיות במציאות בפ"ע, אבל מ"מ היא דבוקה ומיוחדת כו' (כמו הבן שמקושר בעצם באביו כו') וגם צ"ל שיש בזה חילוקי' במדרי' הנשמה שיש בה בחי נר"ן ח"י הנה מה שחבוקה ומיוחדת תמיד זהו בחי' יחידה שבה (עם היות דמ"ש כבר יצאו ונפרדו כו' קאי על כללות הנשמה) אבל במדרי' שלמטה מזה הנה דוקא בזמנים דעת רצון שמאיר האור מלמע' אז הן בבחי' דביקות והתכללות במקורן כו', אך הנה כמו שירדה למטה דעז"א אתה בראת אתה יצרת כו' שנעשית בבחי' בריאה יש מאין שאינה בבחי' דביקות במקורה כו', דעם היות דענין יש מאין דנשמה אינו כמו יש מאין דכללות הנבראים כו' כידוע ומבואר במ"א, מ"מ ה"ה בבחי' יש עד שתוכל להתלבש בגוף ונה"ב שזהו"ע ואתה נפחת בי כו', שבודאי כמו שהיא למטה אינו נרגש בה מקורה להיות בה משו"ז ההמשכה והרצוא כי נתרחקה מאד כו' ואם עכ"ז נאמר שנרגש בה מקורה וזו היא סיבת הרצוא שלה שנמשכת לשרשה כו', א"כ מפני מה הוא לפרקים והי' צ"ל בהרצוא בתמידות כו', וא"כ בהכרח לומר שאין זה מטעם הנ"ל. אך הענין הוא דסיבת התעוררות הרצו"ש שבנשמה הוא ע"י הכח האלקי המאיר על הנשמה מלמע' וכמו שנא' לאהרן בהדלקת הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות כו', דז' נרות ידוע שהן נש"י, וז"ע העלאת הנרות מה שאהרן כה"ר ממשיך בהם בחי' אה"ר להיות בבחי' רצוא כו', וכח ההעלאה הזאת היא אל מול פני המנורה שזהו בחי' פנימיות ועצמות אוא"ס ובד"כ היינו בחי' פנימי' המל' בחי' כנס"י שרש ומקור הפנימי דנש"י כו', ומשם נמשך להאיר את הנרות דנש"י להיות בבחי' רצוא דאה"ר כו', וכמו"כ משם נמשך להיות בחי' השוב כו', והענין הוא דהנה ידוע שהחיות והאור האלקי בכללות הנבראים

נמשך בבחי' רצו"ש בעליה וירידה דוקא דז"ש והחיות רו"ש דקאי גם על החיות האלקי שמחי' כל הנבראים וכל העולמות מאין ליש שהוא בבחי' רצו"ש וכמ"ש כי הוי' אלקיך אש אוכלה כו' כמו האש שעולה ויורד תמיד כו', אלא דמלמעלמ"ט הו"ע מטי ולא מטי כו' ובחי' כח הפועל דאור וחיות האלקי עושה בנפעל שיהי' כמוהו ג"כ בבחי' רצו"ש וז"ש והחיות רצו"ש בחיות ושרפים דבריאה ויצי' שעבודתם ברצו"ש עד גם צבא השמים דעשי' שאומרים שירה ברצו"ש דוקא, וכמא' כל בעלי השיר יוצאים בשיר ונמשכי' בשיר שזהו"ע השירה דמלאכים עליונים וצבא השמים וכמו וצבא השמים לך משתחוים כו' שהוא ברצו"ש דוקא (וכמ"ש במ"א דגם באופנים וגלגלים ענין סיבובם הו"ע רצו"ש כו' ועמ"ש בד"ה לעומת המסגרת רס"ה) זהו הכל מכח ושפע אור האלקי עליהם שהוא בבחי' רצו"ש עולה ויורד כו' לכך ימצא בהם בחי' הרצו"ש שהו"ע הביטול והעליה למעלה וגם בחי' הירידה וההמשכה למטה כו', וכמו"כ יובן בנפש האדם שהיא בבחי' רצו"ש שזהו ע"י כח עליון הבא מלמעלה, אלא שבאדם הוא ממדרי' עליונה יותר מב' טעמים הא' לפי שירד ונתלבש בלבוש גשמי לזאת אינו מספיק בחי' הרצו"ש שבהחיות לעוררו בבחי' רצו"ש לפי שאין זה נרגש בו כ"כ, ועוד זאת להיות שעבודתו היא עבודה פנימיות למעלה מעלה מעבודת המלאכים וצבא השמים כו' כידוע. לכן גם ההתעוררו' בא ממדריגה עליונה יותר, והיינו מבחי' עצמות אוא"ס שנמשך גילוי אור עליון על הנשמות לעוררם בבחי' רצוא לעלות למע' וכידוע בענין וישכם לבן בבוקר כו' דלבן הוא בחי' לובן העליון, והיינו בחי' אוא"ס שלמע' מסדר השתל' כו', ונמשך הארה מבחי' לובן העליון בבחי' בקר דאברהם אוהבי לעורר נש"י בבחי' רצוא וכמו שאנ"ר בחוש שבכל בקר אור יש התעוררות פתאום בכל נשמה שמתעוררת לעבודת הוי' לילך ולידבק בהוי' אחד באהוי"ר באמת ולא לילך אחרי ההבל כו' ולא יחפוץ בחיים הגשמיים להתגאל בתאוות זרות כו' אלא ימאס בהם ויחפוץ רק בקרבת אלקים לבדו כו', והתעוררות כזאת תמצא בכל אדם לפ"ע בכל עת ושעת הכושר למע' שיומשך עליו רוח ממרום פתאום לעוררו בזה ברוח חיים שבלבו והוא מה שמתעורר לבבו פתאום בלי. הכנה מקודם כלל דאם הי' לו הכנה בלבו בהתעוררות מצ"ע ודאי רוח איתי רוח ואמשיך רוח להמשיך עליו מלמעלה לעוררו, אבל כשמתעורר פתאום בלא הכנת עצמו כלל זהו אות ומופת גמור שמלמעלה מעוררים אותו וכמו שיש ב"ק בכ"י שמכרזת שובו כו', וכמו"כ הוא במדרי' עליונות דרצוא שבא ג"כ ע"י התעוררות מלמע' דוקא וכמו במלאכים יש כח אלקי המעוררם לעלות וכידוע דה"ג דאימא מעוררי' למעלה מלאכים עליונים כו', וענין הה"ג היינו בחי' הרצוא וההסתלקות דהאור האלקי שפועל בחי' הרצוא בנבראים כנ"ל, וכמו"כ הוא בבחי' גבורות דמל' דע"י בחי' הרצוא שבה נעשה הרצוא בנבראים ומלאכים עליונים וכמ"ש בזהר דכד איהי סלקא כולהו סלקין אבתרה בבחי' תוקף הרצוא ביותר כו', וכך הוא בנשמות שנק' נר הוי' נמשך בהם מלמע' שיתעוררו ממילא לעלות למע' כניצוץ העולה מאליה להיכלל בשלהבת כו', והו"ע בחי' אה"ר בנשמות להיות

בבחי' תוקף הרצוא כמו שהיא בעצם בנשמה בטבעה ותולדתה להמשך אל עצמות אוא"ס ממש וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו' להיות שרשה ומקורה בבחי' עצמות והיא מקושרת בעצם באוא"ס בבחי' התקשרות עצמי' ולזאת תמשך אליו ית' בכל עצם נפשה ומהותה להכלל כו' וכמו הניצוץ שנמשך במרוצה גדולה להכלל בהשלהבת כו', כמו"כ הנפש נמשכת והולכת במרוצה גדולה להכלל באוא"ס ב"ה כו', אמנם כ"ז לא נעשה ונתעורר בהנשמה מעצמה כ"א ע"י כח עליון דוקא שז"ע מה שאהרן כה"ר מדליק את הנרות שפועל בחי' אהו"ר בנש"י היינו שמעוררם לעלות למע' כו', אל מול פני המנורה יאירו כו' דהיינו ההעלאה אל בחי' פני המנורה שזהו בחי' פנימיות ועצמות אוא"ס כו', ומשם גופא נמשך הכח הזה וההתעוררות הזאת שיעלו למע' כו' דכאשר מאיר בחי' עצמות אוא"ס בהנשמה נעשה בחי' הרצוא להכלל בבחי' עצמות אוא"ס כו' וכמ"ש בכהאריז"ל על פסוק רשפי' רשפי אש דקאי על הרשפי אש דכנסת ישראל ומהיכן יצאה אש זה היינו בחי' הרשפי אש דכנס"י משלהבת שיצאה מי"ה וכמ"ש בלקו"ת מהאריז"ל פ' וירא בענין עמון ומואב, והיינו דבחי' הרשפי אש דאהו"ר בנש"י היא באה מלמעלה ועז"נ עבודת מתנה אתן את כהונתכם שהיא האהבה העליונה הבאה מלמעלה להיות כשלהבת העולה מאליה כו' וכמ"ש בסידור בהערה לתיקון חצות, ונמצא הגם שיש בטבע בכל ניצוץ אלקי לעלות למעלה ליכלל ולידבק במקור חוצבה באלקות והוא בחי' אהו"ר כניצוץ שעולה ונכללת בשלהבת כו' הנה התעוררות זו לעלות נמשך לה מלמעלה וכמו עד יערה עלינו רוח ממרום דוקא והוא בעת זמן הכושר שיש עת רצון למעלה וכמו בשבת שאז מאיר בחי' רצוה"ע ונמשך בחי' אהו"ר בנש"י כו' וכן ביו"ט כו', ונמצא הן בבחי' ההתעוררות כללית בכ"י הוא ע"י גילוי מלמעלה שהנשמה מתחדשת בכ"י בבחי' כח ואור עליון לעוררה לעבודת הוי' שזהו ההארה מבחי' לובן עליון כנ"ל והו"ע חדשים לבקרים שמתחדשת כו' כנ"ל והן בבחי' אהו"ר דנשמות כניצוץ הנמשך כו' הוא מה שבא בהנשמה מלמעלה דוקא כו' וכמ"ש כי אתה נרי הוי' דהתעוררות בחי' נר הוי' דנשמה להיות בבחי' רצוא הוא מלמע' דוקא דאתה נרי כו', והתעוררות זאת היא בבחי' רוח דוקא וכמו עד יערה עלינו רוח ממרום רוח דוקא. דרוח הוא בחי' רצון שמתעורר הרצון שבנפש מלמעלה, כו' כי ענין הרצוא בבחי' רשפי אש זהו במדר' הנשמה שהיא בבחי' המשכה (שאינה מקושרת ודבוקה ממש כו') שם שייך ענין הרשפי אש לעלות כו' ומתעורר ע"י הרצון כו' כי האור העליון המעורר את האדם הן בכללות העבודה והן בבחי' אהו"ר הוא שנרגש בהרצון שבנפש שמתעורר ברצונו כו', והרצון שהוא הרוח הוא המביא את יסוד האש שבנפש לידי גילוי להיות בבחי' רצוא כו', וכמו"כ בחי' השוב מה שיתפוץ בקרבת אלקי' להמשיך את האור למטה ע"י תו"מ כו', כנ"ל, זהו ע"י התעוררות מלמעלה, וכמו שנת"ל דכשם שהתעוררות הרוח שבאדם הוא להיות בבחי' רצוא דהיינו לאהבה את הוי' כו' כמו כן הוא התעוררות הרוח ללכת בדרכיו בתורה ומצות כו', דמעצמו לא הי' הולך בדרכי הוי' בבחי' שוב בקיום

התומ"צ כי זהו היפך טבע הנשמה כ"א מפני שזהו רצוה"ע, אבל אין זה נרגש בהנשמה למטה ולזאת לא הי' הולך כו' כ"א מצד ההתעוררות מלמע' שנתעורר ע"ז כו' והוא ג"כ מצד ההארה העליונה שמבחי' לובן העליון דבהתעוררות זו יש זאת ג"כ להיות כל היום בקיום התו"מ כדבעי כו', ובפרט בחי' השוב שאחר הרצוא דאה"ר שזהו ע"י כח עליון והוא מ"ש ואתה משמרה בקרבי שלא תהי' בבחי' כליון לגמרי בהאה"ר כ"א להיות בבחי' שוב למטה כו' וכ"ז הוא בבחי' הרצון שהוא עצם התקשרותו לאלקות והנתינה והמסירה שלו לאלקות (דיא איבער גיגעבונקייט און דיא אוועק גילייגטקייט צום רצה"ע כו') (עי' לקמן ד"ה כי כאשר השמים) ואמיתית הרצון דעצמות א"ס הוא בבחי' השוב דלא לתהו בראה כו', והרצון הזה הוא נרגש ברצון האדם ופועל בו שלאחר כל רצוא יהי' בבחי' שוב דוקא כו'. אמנם עדיין צ"ל דלפי הנ"ל הלא עבודת האדם אינה מכח עצמו כ"א מה שמעוררים אותו מלמע' להיות בבחי' רצו"ש היינו לאהבה את הוי' וללכת בדרכיו כו', והלא ידוע דעיקר העבודה היא שתהי' מכח עצמו דוקא בבחירתו ורצונו כו', אבל מה שע"י התעוררות מלמע' הלא אין זו עבודה שבבחירתו ואין זו עבודה כלל כו', אך הענין הוא דהנה באמת בחי' ההתעוררות הנ"ל הבאה מלמעלה מה שמתעורר פתאום בלי הכנה לאהבה את ה' כו', ה"ז רק כמו הקדמה אל העבודה האמיתית שייגע האדם א"ע בעבודה במוח ולב כו', וכמו שאנ"ר בחוש דהתעוררות הזאת היא חולפת ועוברת במעט זמן דעם היות שלשעתה היא בתוקף גדול הנה במעט זמן היא חולפת ועוברת והי' כלא הי' כו' רק בעת הזאת שיש לו התעוררות מלמעלה צריך האדם לייגע א"ע לבוא לידי עבודה פנימיות בהתבוננות באלקות ולהוליד אהוי"ר כו', דלהיות שע"י ההתעוררות הנ"ל נעשה פתיחת הלב ופתיחת הנפש בכלל ולכן הוא מסוגל אז להיות בהתבוננות אמיתי להתבונן באלקות ולהבין היטב את הענין שיוקלט במוחו בהנחה טובה ומאיר הענין האלקי בגילוי בנפשו כו' אשר לא בכל עת וזמן הוא מוכשר לזה דיש עתים שגם אם חפץ להתבונן ולהיות מקורב לאלקות אבל לא יכול להתבונן שאין ההשגה כדבעי ואין בזה חיות ואינו נקלט במוחו כו', והיינו מצד עניינים המעלימים ומסתירי' על נפשו והם עניני הגוף וגה"ב וחומריותם כו' (אם הם עניינים גלוים המבלבלים את הנפש בעת התפלה בכמה מח"ז הרהורים רעים וכמה שמתאמץ בהתבוננות לא ינוח אצלו הענין כלל וגם אינו מועיל לגרש את המחשבות כו' והיינו מפני שנטמאה נפשו בח"נ וכה"ג אשר מעלים ומסתיר על הנפש שאינו מאיר בו האור האלקי, ומזה באים לו ג"כ המחשבות המבלבלות כו', וגם נפשו מתעבה ומתגשם ע"ז שאינו כלי לאלקות כו', או שהן בהעלם דע"ה שאינו מבלבלים לו בגלוי מ"מ יש דבר המונע ומסתיר והיינו ג"כ מענינים הנ"ל אלא שהן ממה שהי' מכבר הימים ועכשיו אינו שייך לענינים אלו אלא שלא תיקן אותם, ולזאת אם כי אינם מבלבלים לו בגלוי, מ"מ לעיתים ה"ז מסתיר על הנפש שמטמטם המוח והלב כו') ומשו"ז אינו יכול להתבונן ומכ"ש לבוא לידי אהוי"ר כו' (ולכן העצה לזה הוא לעורר ר"ר על נפשו שעי"ז מעורר וממשיך עליו בחי' רחמים

העליונים שע"י הארת בחי' רחמים העליונים מתבטלים ההעלמות וההסתרים שמהנה"ב ועושה פתיחת הנפש שיהי' ביכולתו להתבונן כו'), אמנם כאשר יש התעוררות מלמעלה ה"ז מסיר ההעלמות וההסתרים ונעשה מסוגל ומוכשר להתבוננות וצריך לייגע א"ע להשיג את הענין האלקי בטוב ובהעמקת הדעת שיורגש בנפשו היטב ושיתעורר בלבבו בבחי' אהבה וקירוב לאלקות לדבקה בו שיהי' כל חפצו ורצונו רק בהאור והחיות האלקי כו', וזו היא העבודה האמיתית שהיא בבחי' קיום בנפשו דע"ה שא"א שתהי' ההתבוננות והאהבה בתמידות אמנם נשאר מזה על כל היום להיות סו"מ וע"ט בפו"מ להזהר מאד מכל דבר שהוא היפך אלקות ושמעלים ומסתיר על אלקות ולהיות לו חיות בקיום המצות ויחפוץ בהם כו', משא"כ ע"י בחי' התעוררות הנ"ל לבדה שהיא בבחי' מקיף לבד וממילא אינה שייכה לקיום המצות בפו"מ כו' ובפרט לתיקון ובירור הנה"ב שזהו ע"י העבודה הנ"ל בבחי' פנימיות דוקא, דכאשר מתעורר באהבה שחפץ באמת באלקות הרי כל מה שאינו אלקות ובפרט מה שהוא היפך אלקות הרי אינו חפץ כלל וכלל, ועי"ז נכנעים ונחלשים המדות טבעים דנה"ב ומתבטלים במשך זמן כו', ומכ"ש כאשר מייגע בעבודתו לברר ולתקן פרטי המדות דנה"ב, והיינו שמייגע א"ע שגם הנה"ב יבין את הענין האלקי והטוב דאלקות ויתעורר גם הוא באהבה להוי' שעי"ז נעשה כפי' וביטול דמדות טבעים דנה"ב כו', דכל זה אינו שייך בהתעוררות לבדה הבאה מלמעלה כ"א דוקא ע"י העבודה הנעשה מכח התעוררות זאת כו', והגם שפועלת ג"כ בנה"ב שלא יעלים ויסתיר על הנה"א ויהי' ביכולתו להתבונן כו' כנ"ל זהו רק מה שפועל ביטול כללי בנה"ב ורק לשעתו אבל לא שהוא נכנע ומתבטל בעצם עי"ז, כי הנה"ב אינו שייך לאור וגילוי זה שיאיר בתוכו כו', דדוקא בנה"א שהוא שייך בעצם אל האור העליון ה"ז פועל בו פתיחת הנפש להיות מוכשר ומסוגל אל עבודה האמיתית כו' כנ"ל, אבל הנה"ב אינו שייך לזה כלל ורק מצד שהיא הארה גבוה ה"ז פועל ביטול בנה"ב בכללות (וגם זה אינו בהענינים פנימיים ועצמיים שלו כו') אבל אינו פועל בו ביטול בעצם כו', וכשמסתלק האור ה"ה כמו שהי' כו' (ואינו דומה ג"כ לענין תושי' דתורה שמתשת כח הנה"ב כמשנת"ל (בד"ה ויתן לך) שזהו בדרך בירור להיות כי התורה היא בבחי' אור פנימי ומתלבשת גם בעניני שקר לברר כו' ה"ז פועל הבירור בנה"ב שמתברר ומתבטל בעצם והוא בבחי' קיום בו וכמו בעבודה הנ"ל במוח ולב כו' ואדרבה עוד יותר לפי שהוא הבירור מלמעלמ"ט כו' וכידוע, אבל התעוררות הנ"ל היא בבחי' מקיף וממילא אין הנה"ב מתברר עי"ז כו') ורק ע"י העבודה בבחי' פנימיות דוקא במוח ולב עי"ז נעשה בירור וביטול הנה"ב כו', ועוד זאת שהעבודה בבחי' פנימיות היא נותנת כח ועוז בנפשו להיות עוד בעבודה זו להתבונן ולהתעורר באהוי"ר כו' להיות שנעשה עי"ז בעצם בבחי' קירוב לאלקות (וגם הנה"ב נחלש ונתבטל כו' כנ"ל) ממילא יעבוד עבודתו עוד וא"צ ע"ז התעוררות מלמע' עוד הפעם כ"א מעצמו יעבוד עבודתו ויעלה במעלות בעא"ע במדרי' הקירוב והדביקות הלוך ונסוע כו', והנה העבודה הזאת שבבחי' פנימיות ה"ה מכח עצמו שמייגע א"ע בההתבוננות ושיהי' נרגש בפנימיות וצריך ע"ז יגיעת

נפש ויגיעת בשר כו', וכן להתעורר באהוי"ר כו' הגם שבא בדרך עו"ע מ"מ צ"ל הכנה ע"ז כו', וכמ"ש מזה בד"ה וכל העם רואים רס"ה, וע"ה שכ"ז הוא מכח ההתעוררות מלמעלה שעושה פתיחת הנפש שלו כנ"ל, וגם בעת ההתבוננו' והתפעלות ישנו לבחי' התעוררות הנ"ל בהעלם כו', מ"מ ההתבוננות וההרגש פנימי והתעוררות אהוי"ר הכל הוא מכח עצמו ויגיעתו רק שבא מכח ההתעוררות כו' (ובאמת בעת ההתבוננות צ"ל להעלים ההתפעלות שמצד ההתעוררות דאל"כ לא תהי' ההתבוננות כדבעי ולא תהי' בבחי' או"פ כו') וה"ז רק שהוא בדרך עזר וסיוע שיוכל להיות ההתבוננות אבל ההתבוננות עצמה וכללות העבודה ה"ז מכח עצמו כו', וההתעוררות הנ"ל והעבודה פנימיות הם עיקר העבודה כי התעוררות הנ"ל היא לבדה אינה עבודה מצ"ע כ"א מה שהיא הקדמה שתהי' העבודה עי"ז כו' (וכידוע דההתפעלות בהתלהבות שבבחי' מקיף א"ז עבודה כו' וכנ"ל שאינו שייך לקיום תו"מ ולבירור נה"ב כו') וכמו וישכם לבן בבקר שזהו הקדמה שתהי' העבודה אח"כ בתפלה אבל ההתעוררות לבדה אינה עבודה כו', ואינה דומה לבחי' אהבה העליונה הנמשכת ע"י אהרן כה"ר שהאהבה עצמה היא עבודה ואדרבה היא עבודה גבוה ונעלית מאד בבחי' תוקף האהבה והרצוא שמצד עצם הנשמה כו', אבל התעוררות הנ"ל אין זו עבודה מעצמה כ"א הקדמה לבד כו', ואפשר י"ל שזהו כענין ההפרש בין חנוכת הנשיאים לעבודת אהרן בהדלקת הנרות שא' לו חייך שלך גדול משלהם כו', דהנה ענין החינוך הוא עד"מ כמו שמחנכים את התינוק שילך לבית הספר שחינוך זה הוא שילך אח"כ מעצמו בלי ציווי כלל ולכן עיקר החינוך הוא בהתחלה דוקא כמו שהאב מחנך לבנו הקטן ומוליכו לביהס"פ שהעיקר הוא שילך אח"כ מעצמו בחשק ורצון ויקבל בכי טוב כל מה שילמוד כו', ולזאת צריך שבראשונה ילך עמו האב ומרבה לו במוהר ומתן ומגביה את לבו בימין מקרבת ביתר מכפי המדה ומפזר לו מתנות נכבדות בעיני התינוק שזהו לנשיאות נפשו לעוררו בחשק להילוך זה בפעם הראשון ואח"כ יוכל לילך מההתעוררות עצמו כו', וכך הו"ע חנוכת הבית שבהתחלה כאשר נכנס בו צריך לחנך את ביתו במשתה וסעודה ומביאים רעיו מתנות וכמו ממיתי מזון טוב ומברכים אותו שיצליח בבית הזה, שכ"ז הוא המשכה מבחי' מקיף ומזל העליון שישכון בבית הזה ליתן בו כח הברכה והשפע בפרנסה ובני וחיי כו', כמ"ש להניח ברכה אל ביתך כי המקום והבית גורם כו', שבחנוכה זו נמשך אח"כ מצד מקום הבית עצמו שיצליח בו ויומשך בו כל ברכה ושפע בכל אשר יעשה בבית הזה כו', ובדוגמא כזאת יובן בחנוכת המזבח ע"י הנשיאים וכידוע בענין המזבח החיצון שהוא בחי' מלכות דאצילות ואש תמיד תוקד על המזבח הן ה"ג דמלכות שמבררים בירורים דרפ"ח ניצוצים כו', והו"ע העבודה בתפלה בבחי' אהבה בהתלהבות ורשפי אש כו' דאש זה דקדושה שורף ומכלה אש זרה דלעו"ז כו' וכמשי"ת וע"ז היה תחלה חנוכת הנשיאים בריבוי קרבנות וגם הקטרת קטרת על מזבח החיצון כו' והוא שהמשיכו בבחי' מל' גילוי אור עליון ביותר כו'. וכ"ז הוא כדי ליתן כח ועוז להיות במזבח כח העלאת מ"ן באש שלמטה שהן בחי' ה"ג שבמלכות להעלות ולברר לרפ"ח ניצוצים בבחי' ביטול היש לאין כו', שכ"ז יהי' כח במזבח מצ"ע להביא

תמיד בלי הפסק כמ"ש אש תמיד תוקד כו', ורק בפעם הראשון צ"ל החינוך בהמשכה מרובה בכדי שיהי' אח"כ ההעלאת מ"ן מצ"ע כו', אבל עבודת אהרן הי' תמידית להדליק את הנרות בכ"י, והיינו שאי"ז כענין החינוך אלא זאת היא גופא של העבודה להמשיך בנש"י בחי' אה"ר שלמע' מטו"ד, והיינו להמשיך בהם גילוי אור עצמי דאוא"ס בחי' פני המנורה שעי"ז יתעוררו בבחי' אה"ר כמשנת"ל וא"ז כמו הקדמה אל איזה עבודה כ"א היא היא העבודה עצמה כו', ולכן הי' עבודה זו בכ"י (היינו ביום חתונתו וביום שמחת לבו בזמן ביהמ"ק שהי' אפשר להיות עבודה זו בנש"י כו', וכמו כן גם עכשיו יכול להיות ע"י שמחה של מצוה כו' ועמ"ש בתו"א ד"ה ואתה תצוה) וכמו"כ י"ל בענין ההתעוררות הבאה מלמעלה פתאום שאין זו עבודה מצ"ע כ"א שעי"ז יעבוד אח"כ בכח עצמו דוקא וה"ז כמו חינוך התינוק שנותנים לו מתנה מרובה והוא רק לנשיאת נפשו שילך אח"כ מעצמו בחשק ותשוקה כו', כמו"כ התעוררות הנ"ל הוא בכדי שילך אח"כ מעצמו בתפלה בעבודתו בהתבוננות ובאהוי"ר בקירוב לאלקות כו', ותמיד ילך בדרכו בהילוך זה וכמשנת"ל, דע"י עבודה בבחי' פנימיות מאחר שנעשה בבחי' קירוב ממילא יהי' עוד בעבודה זו ויעלה במעלת הקירוב הלוך ונסוע כו', וא"צ להתעוררות עוד הפעם אלא ילך הלוך ועלה בכח עצמו כו' אבל בחי' אה"ר דאהרן אין זה בבחי' הקדמה כ"א זהו העבודה מה שבא לבחי' אה"ר לעלות ולהכלל באוא"ס מצד עצם נפשו כניצוץ הנמשך אל השלהבת כו' כנ"ל, ובמ"א מבואר דגם העבודה בבחי' פנימיות הנ"ל היא ג"כ מכח הדלקת הנרות דאהרן והוא מ"ש מחוץ לפרוכת כו' יערוך אותו אהרן וכתיב ובהעלות אהרן כו', דפי' יערוך אותו בעבודה הוא להיות העבודה דבחי' מוחין ומדות, והענין דהנה יערוך הוא ל' סידור וכמו שת"א יערוך יסדר כו' וגם ל' ערך וכמו ואתה אנוש בערכי והו"ע דמיון וכמו שתרגם בערכי דדמי לי, ובחי' זו בנפש שיהי' בבחי' אדם אדמה לעליון והיינו ע"י הדבק במדותיו כו' שזהו העבודה בעשר כחות נפשו להיות בדמות שלמע' כו', וזהו ג"כ ענין הסידור היינו סדור ע"ס שבנפש לגבי למע' לקשר חב"ד שבנפשו אל חב"ד שלמע' והיינו ע"י התורה כו' (וי"ל ג"כ ע"י השגה והתבוננות באלקות כו', ואפשר זהו בכלל הדבק במדותיו כו') ומחדומ"ע שבנפשו במחדומ"ע שלמע' כו', גם ענין ערך הן המדות שע"פ שכל שבאין בדרך עו"ע מן השכל וידוע שכל עלול יש לו ערך ויחוס עם עילתו כו', אבל ענין ובהעלות אהרן הו"ע האה"ר שלמע' מן השכל והיינו שהאדם נעשה בבחי' מאד כו' והיא העלאה לבחי' עצמות אוא"ס שאין ערוך לך וכמ"ש במ"א בענין אליו ולא למדותיו כו', וידוע דבנפש ג"כ בבחי' המדות שלמע' מהשכל אין שם ענין ערך כו', אמנם גם לפי הנ"ל עצם העבודה דמוחין ומדות הוא באדם מכח עצמו וביגיעתו להיות דבוק במדותיו כו', ורק שאהרן המשיך כח ע"ז ע"י הערכת הנרות אבל העבודה היא מכח עצמו דוקא כו'.

וזהו מ"ש ויגש אליו יהודה, דהנה יהודה הוא בחי' מל' ובכדי שיהי' עלי' המל' זהו ע"י המשכה מלמע' וע"ד לכה דודי לקראת כלה בעליות דשבת שזהו ע"י גילוי מלמעלה כו', וכמו"כ הוא בעליית המל' בד"כ כו'.

והגילוי הוא מבחי' יוסף צ"ע שממשיך האור מלמעלה לבחי' מל' להיות עליית המל', וז"ע הגשת יהודה ליוסף שהו"ע עליית והתכללות המל' שעולה מבי"ע לאצילות כו' וזהו ג"כ ענין סמיכת גאולה לתפלה, דתפלה היא העלאה מלמטלמ"ע, וסמיכת גאולה זהו הכח הנמשך מלמעלה להיות העלי' כו' וכמ"ש במ"א, אמנם הגילוי מלמע' זהו רק בכדי שתהי' העליה אבל תכלית הכוונה היא העליה עצמה שזהו העיקר כו', ובפרט בעליית המלכות כאשר עולה למע' אז היא למע' במדרי' שזהו מעלת יהודה שלמע' במדרי' מיוסף וכמו לעתיד דכתיב ודוד עבדי נשיא עליהם דבחי' מלכות תהי' למעל' במדרי' כו', וזהו"ע סמיכת גאולה לתפלה שזהו המשכת האור מלמעלה להיות בחי' הרצוא והעליה דמלכות שזהו הגשת יהודה ליוסף, ומ"מ אומר הלשון סמיכת גאולה לתפלה דהיינו כאשר המלכות עולה למעלה אז היא למעלה במדרי' שזהו תכלית הכוונה והיא למעלה ממדרי' יוסף וזה יתגלה לעתיד דודוד עבדי יהי' נשיא כו'.

———●———

בס"ד, ש"פ ויחי, רס"ו

יהודה אתה יודוך אחיך ידך בעורף אויביך. וצ"ל דלכאורה תי' אתה מיותר והול"ל יהודה יודוך אחיך או אותך יודוך אחיך מהו יהודה אתה כו'. גם צ"ל הלא ראובן שמעון ולוי גבוהים במדרי' מיהודה דראובן ושמעון ידוע שהן חו"ג או חו"ב דראובן ע"ש כי ראה הוי' ושמעון ע"ש כי שמע הוי' שהם חו"ב ולוי מל' הפעם ילוה כו' שהוא בחי' דעת המחבר ויהודה הוא בחי' מלכות וכמו"כ בעבודה ראובן הוא בחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא שהיא האהבה שע"י בחי' ראי' ושמעון הוא בחי' יראה, ה' שמעתי שמעך יראתי כו', ולוי בחי' התקשרות כו', ויהודה הוא בחי' הודאה לבד, וא"כ ה"ה גבוהים במדרי' ממנו ומפני מה יודוך אחיך, וגם מהו"ע ידך בעורף אויביך ומה שייכים ב' הענינים דיודוך אחיך וידך בעורף אויביך זל"ז, ולהבין זה צלה"ק משנת"ל ההרצוא שבנשמה הוא ע"י כח עליון דהארת לובן העליון שמעורר את הנשמה לאהבה את הוי' כו', ומ"מ עצם הרצוא הוא בכח עצמו ויגיעתו דוקא והכח עליון הוא רק בבחי' התעוררות לבד, אבל צריך לייגע א"ע להיות בבחי' רצוא, ונת' דההתעוררות עצמה אינו עבודה כלל ואינו דומה לאה"ר דאהרן שבא ג"כ מלמעלה שהיא עצמה עבודה אבל ההתעוררות היא עצמה אינו עבודה והעבודה היא בכח עצמו דוקא.

והנה לכאורה צ"ל מאחר דבחי' התעוררות ובחי' אה"ר דאהרן שניהם נמשכים מבחי' עצמות אוא"ס דבחי' לובן העליון זהו בחי' עצמות אוא"ס כו', ובפרט לפי משנת"ל דההתעוררות הוא ג"כ מהדלקת הנרות דאהרן כה"ר שזהו"ע ההערכה וההדלקה דמ"ש יערוך אותו אהרן וזהו מה שנותן כח על העבודה פנימיות דמוח ולב, ומ"ש ובהעלות אהרן היא בחי'

האהבה רבה כו', וא"כ מאחר ששניהם נמשכים מבחי' עצמות אוא"ס למה הארת לובן העליון היא בבחי' התעוררות לבד והמשכה דאהרן היא עבודה ממש ואדרבה עבודה נעלית ביותר, אך הענין הוא דהגם דהכל הוא מה שנמשך מבחי' עצמות אוא"ס מ"מ יש חילוק באופן ההמשכה, והענין הוא דהנה ידוע דהאור האלקי הנמשך בעולם בבחי' גילוי היינו בבחי' התלבשות היא בחי' הארה חיצוניות והארה מצומצמת לבד, דהנה עצמות אור א"ס אינו בערך העולמות כלל וכאשר האיר בגילוי בחי' העצמות דאוא"ס לא הי' אפשר להיות התהוות העולמות כלל והי' צ"ל הצמצום שהוא בחי' סילוק האור והגילוי לגמרי כו', ונמשך אח"כ המשכת הקו שהוא בחי' הארה חיצוניות לבד, והגם דשרש המשכתו הוא מאוא"ס שלפני הצמצום מ"מ ה"ה נמשך ע"י הצמצום שהוא בחי' הארה חיצוניות ומצומצמת שבאין ערוך כלל לגבי האוא"ס שלפה"צ כו', וע"י בחי' זו נעשה התהוות העולמות וזהו המתלבש בעולמות להחיותן שזהו בחי' הארה חיצוניות לבד, וגם בחי' עצמיות הקו הוא המתלבש בעולמות הא"ס שלמע' מאצילות, אבל בעולם האצילות מאיר רק הארת הקו לבד, והארה זו מסתיימת במלכות דאצי' ובעולמות בי"ע אינו בחי' הארת הקו ג"כ כ"א רק בחי' המציאות דאלקות דבאצי' מאיר עכ"פ מהות הזיו דע"ה בחי' זיו והארה לבד מ"מ מאיר שם מהות הזיו וההארה דלמע' מאצי' מאיר מהות העצמות ובאצי' מהות הזיו, וכידוע דבאור יש בחי' עצם האור ובחי' התפשטות האור שהוא בחי' זיו והארה לבד דכמו"כ בבחי' הקו יש בו בחי' עצם והתפשטות דבחי' עצם אור הקו מאיר למע' מאצי' והוא בחי' מהות העצם ובאצילות מאיר מהות הזיו, אבל בבי"ע אינו מאיר בחי' מהות כ"א בחי' מציאות לבד, וכמארז"ל ע"פ כי לא יראני האדם וחי דקאי על חיוה"ק דאפי' החיות הנושאות את הכסא אינן רואין את הכבוד בבחי' ראיית המהות כ"א בבחי' ידיעת המציאות לבד כו' ובעולמות בי"ע גופא הולך ומתמעט האור עד שבנבראים למטה אינו מאיר בחי' המציאות דאלקות ג"כ דהגם שיש חיות אלקי בכל נברא וכ"א מרגיש שיש חיות המחיה אותו מ"מ אינו מרגיש שהחיות הוא אלקות, עד שיכול להיות ח"ו היפוך מאלקות, והיינו לפי שאינו מרגיש שהחיות שלו הוא אלקות דבעולמות עליונים שמרגישים שהחיות הוא אלקות אינם יכולים להיות היפוך ח"ו מהאלקות, אבל בנבראים למטה אינו נרגש החיות שהוא אלקות כו', ונמצא דהאור והחיות שלמטה הוא בחי' הארה חיצוניות לגמרי עד שאינו נרגש כלל כו', והיינו לפי שגם כללות האור הוא בחי' הארה לבד שלפי ערך העולמות ובאה בבחי' התלבשות בעולמות וממילא מתמעט ממדרי' למדרי' עד שלמטה הוא בחי' הארה חיצוניות ביותר כו', אבל בחי' עצמות אוא"ס אינו בא בבחי' התלבשות בעולמות כ"א בבחי' סובב לבד, והנה בחי' סובב אין הכוונה שהוא בבחי' מקיף מלמע' לבד כ"א שהוא בתוך עלמין ובתוך כל הנבראים וכמ"ש את השוא"ה אני מלא והוא בחי' עיקר החיות כו', אלא שאינו בבחי' התלבשות בהם וכמ"ש בסש"ב והיינו שאינו נרגש כלל בעולמות כו', ולכן בחי' זו דסובב הגם שהוא עיקר החיות המחיה את העולמות והנבראים ומ"מ א"ז פועל שום עילוי כלל בהעולמות שיהיו במעלתן כפי אפן האור, ואינו

כמו האור פנימי שהאור פועל עילוי בהנבראים שהם כפי אופן האור המתלבש בתוכן, וכמו שיש חילוקים בעולמות כמו עולם האצילות ועולמות בי"ע דעולם האצילות מובדל בערך מעולמות בי"ע שהוא בחי' אלקות ממש ואינו בבחי' יש כלל ועולמות בי"ע הן בבחי' יש וכמו"כ בהע"ס שבכל עולם שיש בהם חילוקי מדרי' בבחי' מעלה ומטה וכמו בחי' חב"ד וחג"ת כו', שכ"ז לפי גילוי האור פנימי שמאיר בהם דלפי אופן האור כן הוא מעלת ומדרי' העולמות והספי' כו', אבל מצד האו"מ הגם שמאיר בכל העולמות והנבראים מ"מ אינו נעשה משו"ז עילוי בהעולמות והנבראים שיהי' כפי מדרי' האור והיינו לפי שאינו מתלבש בהם ואינו נרגש בהעולמות כו' ונמצא דמה שמאיר בגילוי בעולמות היינו מה שבא בבחי' התלבשות שז"ע הגילוי כו' הוא בחי' הארה חיצוניות לבד שזהו בחי' אור פנימי, אבל בחי' עצמות שבבחי' מקיף אינו בא בגילוי כו', ומ"מ יש ג"כ גילוים דאורות מקיפים בעולמות וכמו ע"י המצות הרי נמשך גילוי האו"מ וכידוע דמצות הן רצה"ע שהוא בחי' האו"מ שנמשך ע"י המצות וכמ"ש והלך לפניך צדקך וכבוד ה' יאספך שע"י המצות נמשך או"מ על הנשמה שזהו גילוי בחי' המקיף כו', אמנם יש בזה חילוקים באופן הגילוי דהנה ע"י המצות הגם שנמשך גילוי האו"מ מ"מ הוא בבחי' מקיף לבד ואינו מאיר בפנימיות דהנה מצות הן בבחי' מלכות מצות המלך, ומלכות היא בחי' לבוש וכמ"ש ה' מלך גאות לבש וכמו יביאו לבוש מלכות, והיינו שע"י המצות מאיר האור בבחי' מקיף לבד, וכמו במצות תפילין שנמשך עליו ע"י הנחת התפילין בחי' הד' מוחין עליונים, מ"מ אין האור דד' מוחין העליונים נכנס בבחי' גילוי ממש בהאדם כ"א בבחי' מקיף לבד ולכן הם בולטים למע' על הראש כו', וכמו"כ הוא בשארי מצות כו', ולכן בקיום המצות הגם שעי"ז מאיר עליו גילוי האו"מ אינו נעשה עי"ז במעלתו ומדריגתו כפי אופן האור, הגם שהאדם מתעלה עי"ז מ"מ אינו נעשה במעלה ומדרי' זו, כ"א האור שמאיר ע"י המצוה מסייע לו שיכול להתעלות במעלה ומדרי' והיינו ע"י עבודה ויגיעה דוקא כו' (דבחי' האו"מ שיש בעולמ' תמיד הרי א"ז פועל ומסייע, משא"כ ע"י המצות מפני שנמשך גילוי המקיף ה"ז מסייע לו שיוכל לעלות עי"ז אבל זהו דוקא כשעובד ומייגע א"ע אבל ע"י המצוה עצמה אינו נעשה באופן כזה כו') והיינו לפי שהוא בבחי' מקיף לבד וכמו וכבוד ה' יאספך וכמ"ש וימיני תחבקני שהוא בבחי' מקיף לבד (שו"ע החיבוק כו') אך לפעמים יש שמקיף מאיר בפנימיות וכמו בשבת שהמקיף מאיר בפנימיות דז"ע מה ששבת לאו זמן תפילין הוא להיות דתפילין הן בחי' או"מ כנ"ל ובשבת מאיר המקיף בפנימיות כו' ולכן בשבת נעשה בחי' עילוי בעולמות ונבראים שמתעלים במעלתן כו' וכידוע בענין ביום השביעי נתעלה וישב על כסא כבודו, וידוע דכסא כבודו הן בחי' כלים דבריאה ובשבת מתעלים הכלים דבריאה באצילות ומאיר ומתלבש בהם אור האצילות כו' וכמו"כ באדם למטה העבודה בשבת היא בחי' אה"ר דוקא והיינו לפי שמאיר גילוי האו"מ וממילא מתעלים במדרי' שהעבודה היא במדרי' נעלית יותר כו' וז"ע נשמה יתירה שבשבת כו', וכמו"כ ע"י התורה נמשך האו"מ בגילוי בפנימיות דהתורה שרשה מבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס והגם דאורייתא

מחכמה נפקת זהו רק נפקת מחכ' אבל שרשה הוא מבחי' רצה"ע, וידוע דתורה היא בחי' פנימיות ונק' בשם מזון וכמו ותורתך בתוך מעי כו' והיינו שהאו"מ מאיר ע"י התורה בבחי' פנימיות כו'. אמנם צ"ל האיך אפשר שהאו"מ יאיר בבחי' פנימי והלא הנבראים אינם יכולים לקבל כ"א בחי' אור מצומצם כו' אך הענין דגילוי האו"מ הוא בעת וזמן רצון למעלה ומצד אוא"ס כל יכול אפשר להיות שגם האו"מ יאיר בבחי' פנימי' כו', ומ"מ זהו ג"כ ע"י הזדככות המקבל דלכן גילוי המקיף הוא בשבת דוקא שיש תחלה ההזדככות בששת ימי החול ואז נמשך גילוי המקיף בשבת כי א"א להיות שבת בלי הקדמת ששת ימי החול קודם וכמארז"ל המהלך במדבר ואינו יודע אימתי שבת מונה ששה ומשמר יום אחד, הלא צ"ל תחלה הששה ימים כו', והיינו לפי שצ"ל הזיכוך קודם ואז יכול להיות גילוי המקיף כו'. והגם דגם לאח"כ שמזדכך התחתון אינו בערך בחי' אור א"ס הסוכ"ע, מ"מ ע"י שמזדכך ה"ה ראוי לקבל גילוי אור שלמע' מהאור המתלבש בכלים ועי"ה שאינו בערך בחי' אוא"ס הסובב מ"מ לאחר שמזדכך וראוי לבחי' אור שלמעלה מכלים וגם הוא שעת ועת רצון נמשך גילוי המקיף בבחי' פנימי והזיכוך גופא גורם שיהי' הגילוי באופן כזה שיאיר בפנימיות דלולא הזיכוך הנה מצד עת רצון נמשך גילוי האו"מ, אבל הוא בבחי' מקיף לבד וכמו בהתעוררות בנ"ל דוישכם לבן כו', שזהו בעת רצון למע' בכל בקר אור כו', מ"מ הוא בבחי' מקיף לבד כו', אמנם הזיכוך שלו פועל שהגילוי יהי' באופן כזה שיאיר בבחי' פנימיות ולהיות שנזדכך וראוי לגילוי אור עליון יותר וכללות ענין הזיכוך הוא ענין ביטול הכלים והיינו העדר הכלי, לכן נמשך האו"מ בבחי' פנימי' כו', ולכן הגילוי בשבת דוקא ע"י הזיכוך והביטול דששת ימי החול וכן בתורה דהעיקר בלימוד התורה הוא הביטול דוקא כו' ובמעשה המצות י"ל דהעיקר הו"ע עשיית הכלים כידוע, לכן הגם שנמשך עי"ז גילוי האו"מ מ"מ הוא בבחי' מקיף לבד כו' (ומ"מ אינו דומה להתעוררות הנ"ל כי הרי מתעלה עי"ז כנ"ל, והיינו לפי שהוא ע"י עבודה דקיום המצוה כו'). והנה בגילוי האו"מ בבחי' פנימי י"ל שיש בזה הפרש אם מאיר בבחי' פנימי ממש א"ל, וכמו בשבת שמאיר המקיף בבחי' פנימי מ"מ א"ז שנעשה כמו או"פ ממש רק זאת שנרגש בפנימיות, אבל הוא בבחי' מקיף (בל"א ער הערט או"מ לא שהמקיף נעשה פנימי ממש כו') ולכן העבודה בשבת הוא בבחי' אה"ר שזהו בחי' או"מ, והיינו שהגילוי הוא בבחי' או"מ ולהיות שנרגש בפנימיות העבודה הוא באופן כזה, אבל הוא בבחי' מקיף כו'. אמנם בתורה האו"מ נעשה או"פ ממש לא רק שמרגיש את האור מקיף אלא שהמקיף נעשה פנימי כו', וי"ל דזהו ההפרש בין משה לאהרן דמשה הוא שושבינא דמלכא ואהרן שושבינא דמטרוניתא, דלכאורה הרי משה המשיך את האור והגילוי בנש"י (ונק' רעי' מהימנא כו' כידוע) ואהרן המשיך ג"כ הגילוי מעצמות אוא"ס כו' וכמשנת"ל (בד"ה ויגש אליו) ומהו ההפרש ביניהם, אך הענין דהמשכת משה הי' שהמשיך בחי' האור דעצמות אוא"ס בגילוי שיהי' בבחי' גילוי ממש בנש"י היינו שיהי' בבחי' או"פ ממש, וזהו שושבינא דמלכא שממשיך אוא"ס ב"ה בגילוי ממש כו', ואהרן בחי' שודמ"ט שממשיך

ג"כ גילוי אוא"ס אבל לא שמאיר בגילוי ממש היינו להיות בבחי' אור"פ כ"א הגילוי הוא שיורגש בנש"י בבחי' פנימיות אבל מרגישים אותו בבחי' או"מ כו', וזהו שנק' שודמ"ט דממשיך הגילוי רק להיות נרגש בנש"י לבד כו' ומ"מ שניהם הם גילוי המקיף בבחי' פנימי, והיינו לפי שהוא ע"י הקדמת העבודה וזיכוך קודם כו', וע"פ כל הנ"ל יובן ההפרש בין בחי' ההתעוררות הנ"ל ובין המשכה דאהרן כה"ג הגם ששניהם נמשכים מבחי' עצמות אוא"ס מ"מ בחי' התעוררות הנ"ל להיות שזהו רק מצד אתעדל"ע לבד מצד עת רצון כו' ההמשכה היא בבחי' מקיף לבד לכן הוא רק בדרך התעוררות ואין זה עבודה מצ"ע כו', אבל המשכה דאהרן להיות שזהו ע"י הקדמת הזיכוך לזאת ההמשכה היא בפנימיות ולכן זה גופא עבודה היא ואדרבה עבודה נעלי' יותר כמו מצד בחי' האו"מ כו', וממוצא דבר נשמע דבחי' אה"ר דאהרן הגם שהיא באה מלמעלה ואין זה מכח עצמו כ"א מה שנותנים לו מלמעלה שתתלהב ותתלהט נפשו מאלי' כו', אמנם בכדי שתהי' אה"ר הנ"ל צ"ל תחלה העבודה במוח ולב ביגיעה דוקא ואח"כ באה מלמעלה האהבה הנ"ל. דהנה ידוע דכל הגילוים מאוא"ס שלמעלה מסדר השתל' שנמשכים ומתגלים מעצמן באתערדל"ע שלא ע"י אתעדל"ת ה"ה נמשכים דוקא כאשר יש שלימות בהעבודה שבבחי' אתערדל"ת כו' וכמו כשנותנין לאדם מתנה שזהו לא שהרויח, ומ"מ אי לאו דעביד לי' ניחא לנפשי' לא הוה יהיב לי', דמה שנותנין לו הוא בדרך מתנה, ומ"מ זהו דוקא כשעביד ניחא לנפשי' כו', וכידוע בענין המשכת שעה"נ דבינה בחג השבועות שנא' ע"ז תספרו חמשים יום והלא אין סופרים רק מ"ט ימים והיינו לפי מה שאפשר להיות באתעדל"ת אתערדל"ע הוא במ"ט שע"ב, אבל שעה"נ הוא למע' מאתעדל"ת ומאיר בחג השבועות בבחי' אתעדל"ע מצ"ע, ומ"מ אומר ע"ז תספרו חמשים יום, והיינו מפני שהגם שנמשך מעצמו ומ"מ ה"ה נמשך דוקא כאשר יש שלימות בבחי' שבאתעדל"ת אתעדל"ע כו', וכמו"כ הוא בהמשכת אה"ר שהיא האהבה שלמע' מטו"ד ושרשה מבחי' אוא"ס שלמע' מהשתל' וידוע דאתעדל"ת מגיע רק בסדר השתל' דהתחלת ההשתל' הוא מהחכ' כי מהחכ' ולמטה הוא מה ששייך לעולמות להיותן בחי' אורות המתלבשים בכלים כו' ולזאת בבחי' השתל' שייך אתעדל"ת שהנבראים בעבודתם ויגיעתם ממשיכים בחי' זו, אבל באוא"ס שלמע' מסדר השתל' שאינו בערך הנבראים כלל אינו תופס מקום שם עבודת הנבראים ואינו בערך שימשיכו זאת בעבודתם כו', וכמו"כ בנפש האדם הנה מוחו הוא ברשותו להתבונן בו בכל אשר יחפוץ כו', וכמ"ש בסש"ב, והגם שמן השכל ולמטה מלובש בנה"ב וכידוע דהנה"ב כלול ג"כ משכל ומדות והשכל ומדות דנה"א מלובשים בשכל ומדות דנה"ב ולכן צריך האדם יגיעה רבה בזה לבד זאת שצריך יגיעה על עצם התגלות השכל שלא ישכיל וישיג מעצמו כ"א ע"י יגיעה, הנה צריך יגיעה יתירה מצד ההתלבשות בהנה"ב והיינו שצריך תחלה להגביר הכחות דנה"א שיהי' בהתגלות יותר מהכחות דנה"ב, והיינו ההגברה בכללית להוציא ממסגר אסיר להיות הנה"א וכחותיו בהתגלות יותר בכדי שישיג ויתבונן באלקות בהתבוננות אמיתי ומכ"ש להתעורר באהוי"ר כו', שעל כ"ז צריך

עבודה ויגיעה רבה כו', אבל להיות שזהו מכחות הנפש הבאים בבחי' התלבשות ביכולתו ע"י יגיעתו להגביר אותם ולהביאן מן ההעלם אל הגילוי כו', אבל הרצון שבנפש שהוא בבחי' מקיף ע"ה שאינו מתלבש בנה"ב שאין דבר מסתיר על הרצון ומשו"ז כאשר מתגלה הרצון ה"ה בתוקף גדול שאין דבר עומד נגד הרצון כו', מ"מ להיות שאינו בהתלבשות אין הרצון ברשותו לעוררו ביגיעתו כו', כ"א העבודה בבחי' הרצון שזהו בחי' האה"ר הוא שנותנים מלמעלה דוקא כו', אבל זהו דוקא כאשר יהי' שלימות העבודה שמבחי' החכמה ולמטה כל מה שיש בכח הנפש אזי ממילא יאיר ויתגלה אור הרצון העליון ב"ה ברצון הנפש בבחי' גילוי להיות בחי' אה"ר הנ"ל וזהו שאמרז"ל פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לך כפתחו של אולם, דהנה כל השערים שבמקדש הי' להם דלתות חוץ משל אולם, כי הנה השערים הם שערי ההשפעה להמשיך חיות ומזון לעולם והי' להם דלתות לפתוח ולסגור כו' והיינו שבאתעדל"ת נמשך אתעדל"ע כו', אבל פתח האולם לא הי' לו דלתות והיינו שזהו בחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת כו', ובעבודה הענין דכל השערים הם בנפש הכחות שמחכמה ולמטה וכמ"ש בס"י ושערים בנפש והן ראי' ושמיעה וריח ודבור דראי' ושמיעה הן חו"ב או חו"ג כו', ובד"כ השערים הן הע"ס שבנפש שהעבודה בהם מגיע בע"ס שלמעלה כו', וכידוע דהעבודה שע"פ טו"ד הוא בהאור דסדר השתל' דשם שייך ענין הידיעה וההשגה כו', ובאתעדל"ת בהעבודה שע"פ טו"ד ממשיכים אתעדל"ע מהגילוים ואורות דסדר השתל' כו', אבל ענין פתחו של אולם שאין לו דלתות היינו שזהו בחי' אתעדל"ע שאין אתעדל"ת מגיע לשם ואינו תלוי באתעדל"ת כו', ובעבו' היינו בחי' אה"ר שהיא מצד עצם הנפש בחי' הרצון שבנפש כו', ומ"מ נמשך דוקא כאשר פתחו לי כחודה של מחט כו', דהיינו מה שיש בכח הנפש מצ"ע ואז דוקא ואני אפתח כו', ובלקו"ת בהביאור דצו"ר המתחיל להבין הטעם מבואר דענין ואני אפתח לך כו', ה"ז למעלה מבחי' אה"ר, דאה"ר זהו בחי' האתעדל"ע הנמשך ע"י אתעדל"ת כו', והיינו כי בחי' אה"ר הגם שזהו מבחי' אוא"ס שלמע' מסדר השתל' מ"מ ה"ז ממה ששייך לסדר השתל' וכידוע שזהו בחי' מקיף דחי' הרצון שבנפש שיש לו אחיזה עדיין בהכחות ולמע' היינו בחי' אריך כו', ולזאת ע"י העבודה בהכחות שמחכמה ולמטה האתעדל"ע ע"ז הוא התגלות בחי' אה"ר כו', והיינו שע"י העבודה בכחות פנימיים ממשיכים האו"פ וגם האו"מ השייך אל הפנימי כו', ועז"א אשה מזרעת תחלה יולדת זכר אשה היא כנס"י וכאשר אשה מזרעת תחלה בעבודה שע"פ טו"ד כו' יולדת זכר בחי' דכר הוא בחי' אה"ר כו', וענין ואני אפתח לך כו' הוא בחי' האתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת והו"ע קדושתי שלמעלה מקדושתכם כו' וי"ל דהיינו בחי' אהבה בתענוגים שלמעלה מאה"ר כו' כידוע, וגם בחי' זו נמשך דוקא כאשר יש שלימות בהמדרי' שביכולתו להגיע מצ"ע כו', וי"ל דואני אפתח לך כפתחו של אולם כולל ב' בחי' אהבה הנ"ל דפתחו של אולם הי' ארבעים אמה והן ב' פעמים ד' שהם ב' מדרי' שבכתר כמ"ש בהביאור דאני ישנה בלקו"ת פ"ב בהג"ה, ומשם שרש ב' בחי'

אהבה הנ"ל וע"י פתחי לי כו' נמשך מלמעלה הב' בחי' אהבה כו', ונמצא דגם גילוי בחי' אה"ר ע"ה שזהו מה שנמשך מלמעלה מ"מ נמשך דוקא כאשר יש שלימות העבודה שמכח עצמו ויגיעתו אז נמשך מלמעלה בחי' אה"ר כו', והוא שכר עבודתו שע"י עבודה ויגיעה, וכידוע בענין תפלה דשבת שהיא בחי' אה"ר ואהבת"ע והו"ע ישראל שיר אל כו' כמ"ש במ"א, ודוקא מי שטרח בע"ש בפולחנא דרחימותא בהאהבה שע"פ טו"ד שהיא בבחי' עבודה ויגיעה כו' ה"ה בא על שכרו בשבת בהעבודה דאה"ר ואהבה בתענוגים כו', והנה ענין מי שטרח בע"ש כו' הוא ג"כ ענין הטרחא ויגיעה לברר את הנה"ב כו', דהנה ידוע ההפרש בין תפלה דחול לתפלה דשבת דתפלה דחול הוא לברר ולזכך את הנה"ב שע"ז הוא תכלית כוונת ירידת הנשמה בגוף כי הנשמה עצמה אינה צריכה תיקון ולא ירדה בשביל עצמה דכשם דהשתל' עולמות העליונים כמו עולם האצילות כו' אינם בשביל עצמן וכמ"ש במ"א דתיקון ובירור עולמות העליונים הי' מלמעלה והיינו שאוא"ס המאציל תיקן ובירר הכלים דאצילות כו' ואין בירורם ותיקונם בכח עצמן כ"א ע"י אוא"ס המאציל כו', ועצם אצילתן היינו אצילות האורות והתגלות שלהם ה"ה בבחי' ירידה להם שהרי ירדו בזה ממעלתן כמו שהן כלולים בהעלם באוא"ס המאציל כו', וכמ"ש בסש"ב והואיל ולהן ירידה כו' וכמ"ש מזה במ"א, וכמו"כ הוא בנה"א שהנשמה עצמה היא שנתבררה בבחי' בירור מלמעלמ"ט ואין בה בחי' תערובות רע ח"ו כלל וא"צ בירור ותיקון עוד כו', ומ"ש במ"א תערובות רע שבנפשו (עמ"ש באגה"ק ד"ה והי' מעשה הצדקה שלום) אין הכוונה בחי' רע ח"ו כ"א קאי על העבודה שבבחי' ד"ת שהיא עבודה מוהגשת שההרגש הו"ע הישות ויכול להיות מזה יניקת החיצונים שיפול ח"ו בתאוות זרות או בכעס וכה"ג וכענין אברהם יצא ממנו כו' ויצחק כו', וכמ"ש במ"א, וכללות בחי' דעת תחתון הו"ע ביטול היש לבד שעם היותו בטל ה"ה בבחי' יש עכ"פ כו', וגם עצם הביטול דד"ת הוא ע"פ טו"ד כידוע וכנגד דעת דקדושה יש דעת דלעו"ז והיינו מה שלפעמים בוחר ע"י הדעת שלו הטוב דקדושה כשמכיר את בוראו כי הוא חייך כו', ולפעמים בוחר בדעתו ח"ו להיפך כו', והגם שזה שבוחר ח"ו להיפך אין זה מהדעת דקדושת כ"א מדעת דלעו"ז כו', מ"מ מה שיש מקום לדעת דלעו"ז זהו לפי שכללות עבודתו הוא ע"פ הדעת דוקא, דכאשר העבודה היא בבחי' שלמעלה מטו"ד הלא אין מקום להבחירה דדעת ואינו שייך שיבחור ח"ו במה שהוא היפך מאלקות כו', אבל כאשר העבודה היא ע"פ הדעת הנה כשם שיש דעת דקדושה להבין את הטוב דאלקות כמו"כ יש דעת דלעו"ז להבין את הטוב דלעו"ז כו', ונמצא דמה שהעבודה היא ע"פ טו"ד היא שגרמה ונותנת מקום לבחי' דעת דלעו"ז כו' (ומ"מ זהו דוקא בבחי' דעת תחתון אבל בד"ע (הגם שזהו ג"כ עבודה בבחי' דעת אלא שהידיעה היא בבחי' עצמות אוא"ס ואין זה בחי' ידיעה שכלית ממש כ"א בחי' הכרה והרגשה כו', ונדבק ונתבטל ממש בהאלקות כו') אין מקום כלל ח"ו לבחי' דעת דלעו"ז להיות דד"ע הוא ענין בחי' הביטול במציאות כו'. משא"כ דעת תחתון הוא בחי' יש עדיין ולכן נותן מקום כו') וזהו"ע

תערובות רע שבנפשו, אבל לא שיש ח"ו תערובות רע ממש בנפשו כו׳, וג"ז דוקא בנשמות דזרע בהמה והיינו נשמות דבי"ע שהדעת שבהם הוא בחי׳ דעת תחתון כידוע, והיינו כמו כללות ההפרש בין הבירור דעולם האצילות להבירור דעולמות בי"ע דעולם האצילות נתברר באופן שיהי׳ בבחי׳ תכלית הביטול ממש ועולמות בי"ע נתבררו להיות ג"כ בבחי׳ ביטול, אבל ביטול היש לבד וכמו המלאכים כו׳ וכמו"כ הוא ההפרש בבירור הנשמות כו׳, ועמ"ש בלקו"ת בהביאור דמי מנה, ועצם ירידת הנשמה למטה ה"ז ירידה גדולה לפניה וכידוע דשרש כל הנשמות הן באצילות וכמ"ש בזהר דכל נשמתא הוה קיימא בדיוקנא קמי׳ מלכא קדישא כו׳ וכמ"ש חי הוי׳ אשר עמדתי לפניו כו׳ והיינו כמו שהן באצילות כו׳ ושם הוא עיקרם ויסודם כו׳ וכידוע דעיקר מדרי׳ הנשמות שייכים בעולם האצילות דוקא דשם מקומם האמיתי והתהוותם בבי"ע הוא בבחי׳ ירידה כו׳ ולא כמו המלאכים דעיקרם שייך לעולמות בי"ע הגם שיש להם ג"כ שורש באצילות, אבל הוא בבחי׳ חיצוניות הכלים לבד דכללות ענין חיצוניות הכלים הוא בע"ס גופא מה ששייך אל העולמות דוקא שאינם בחי׳ עצמות הכלים כ"א להשפיע על ידן כו׳, והיינו מפני שעיקרן שייך לבי"ע כו׳, אבל הנשמות שרשן בכלים הוא בבחי׳ פנימיות דוקא שזהו בחי׳ עצמות הכלים כו׳ כידוע ומבואר במ"א. וממילא מובן דהתהוותן בבי"ע הוא בבחי׳ ירידה וכמ"ש נשמה שנתת בי טהורה היא שזהו עצם מציאותה מצ"ע כו׳ ואח"כ אתה בראת כו׳ שזהו בחי׳ ירידת הנשמה עד שירדה למטה ונתלבשה בגוף תה"ב כו׳, והואיל וכ"ז הוא ירידה אלי׳ הרי אין זה בשביל עצמה כ"א תכלית הכוונה בירידתה הוא לברר ולתקן את הנה"ב כו׳, ועל זה נאמר ימים יוצרו שניתן להנפש זמן כמה שתהי׳ מלובשת בגוף ימים ושנים והוא לפי מהות הנה"ב דוקא, כי הנה"א היא נצחית וגם שרשה למע׳ מהזמן אך משום שנפה"א מצ"ע אין צריך תיקון שנמשכה מבחי׳ התיקון דהיינו מיחוד זו"ב דאצילות או דבי"ע כו׳ כנ"ל רק שירדה לברר את הנה"ב שהיא נמשכת משבירת הכלים דרפ"ח ניצוצות ומתבררת ע"י הנה"א, ולכן מספר הימים של חיי האדם הן הן כמספר הניצוצות שצריכים בירור מהרע ובכל יום מתחדש בגוף ניצוץ חדש דהיינו שמתברר מהרע דנה"ב ניצוץ חדש וכשאין נמשכין ויוצאין עוד ניצוצות שמתבררים אז כלין ימי חיי הנה"ב בגוף ונכללין כל הניצוצות בנה"א כו׳ ועי"ז מתעלה גם הנה"א כו׳, וז"ע אדם ובהמה תושיע הוי׳ שהנה"א נמשך משם מ"ה בגימט׳ אדם והוא בחי׳ התיקון ונה"ב שרשה משבירת הכלים שנפלו משם ב"ן בחי׳ בהמה וע"י שנה"א מבררת לנה"ב להיות אדם ובהמה יחד נכללים באלקות עי"ז תושיע הוי׳ כו׳, וזהו עבודת הנה"א בששת ימי החול ולברר ולתקן את הנה"ב כו׳, שעז"נ ששת ימים תעבוד שהיא העבודה והיגיעה דנה"א לברר את הנה"ב כו׳ ועיקר העבודה הזאת היא בתפלה וכידוע דתפלה היא במקום הקרבנות, וכמו בקרבנות שהיו מקריבים בהמה ע"ג המזבח והיתה נכללת באש שלמע׳ ארי׳ דאכיל קורבנין כו׳, דהנה הבהמה היא מיסוד האש דחי הוא נגד אש כו׳, ולזאת נכללת ונשרפת באש שלמעלה שהוא בחי׳ אש אוכלה אש כו׳, וגם הי׳ צ"ל אש שלמטה וכמשארז"ל דאעפ"י שאש יורד מלמעלה מצוה להביא מן ההדיוט

כו', וכמו"כ הוא עכשיו בתפלה הקרבת הנה"ב שנכללת באש שלמעלה ואש שלמטה כו'. וענין אש שלמעלה היינו בחי' שלהבת י"ה דנה"א כו' (ואין זה בחי' שלהבת י"ה דאהו"ר שנת"ל אלא הוא בחי' האהבה הבאה ע"י התבוננות ג"כ דבחי' יגיעה כו') והוא ענין האהבה בבחי' רשפי אש דנה"א שנעשה ע"י ההתבוננות בבחי' עצמות אוא"ס כו', והיינו איך שאוא"ס מופלא ומובדל מעולמות ואינו בערך העולמות כלל כו', והגם דלכאורה מהו הפלא שהוא מובדל ומופלא מעולמות שהרי עולמות בכלל הם מדרי' תחתונה ומהו הפלא בההפלאה וההבדלה מזה כו', אמנם באמת ידוע דהתהוות עולמות התחתונים הוא ג"כ ענין נפלא מאד דהתהוות יש מאין ה"ז בחיק הבורא לא בחיק הנבראים היינו שבנבראים לא יש בדוגמא כזאת כלל והוא נפלא מהם לגמרי שאין יודעים כלל וכלל איך מתהווה יש מאין כו' וכמו"כ ההפלאה באופן התהוות שזהו ע"י התלבשות כח הפועל בנפעל ומ"מ ה"ה מתעלם ומסתתר מהם כו' וכמ"ש במ"א, וכללות ענין התהוות העולמות ה"ז גדולתו ית' וכמא' והגדולה זו מעשה בראשית וכמ"ש גדול הוי' כו' דמה שמהווים ריבוי עולמות ונבראים וגדולי נבראים ובפרט שהוא בדרך יש מאין ה"ז ענין גדול ונפלא מאד כו', אלא שלגבי עוצם גדולתו ית' אמרו במקום שאתה מוצא גדולתו אתה מוצא ענוותנותו ית' שלגבי' ה"ז בחי' ענוה ושפלות עם היות שהענין מצ"ע הו"ע גדול ונפלא כו', ובכלל זו שאוא"ס מופלא כו' ה"ז גם מעולמות עליונים כמו עולם האצילות וכה"ג דהעולמות הן ג"כ במדרי' עליונה בבחי' גילוי אוא"ס ובעצם מהותן שהן אלקות כו', ועצמיות אוא"ס הוא מופלא ומובדל מהם כו' שע"י התבוננות בזה נעשה בחי' רשפי אש ותשוקה בנפש לבחי' עצמות אוא"ס וכמ"ש מי לי בשמים ועמך כו', וכמו"כ בההתבוננות בק"ש בה' אחד איך שהעולמות בטלים ומיוחדים באוא"ס בתכלית כו', והיינו מצד בחי' עצמות אוא"ס שאין שום דבר מעלים ומסתיר על אוא"ס וה"ה מאיר בגילוי על העולמות גם לאחר שנתהוו כו', וממילא ה"ה בטלים ומיוחדים בתכלית שאין שום מציאות כלל כו' וכמ"ש מזה לעיל (בד"ה אלה תולדות נח ובד"ה לך לך) ומבואר במ"א באורך, ועי"ז הוא בבחי' תשוקה וצמאון להכלל ביחודו ית' כו', ובבחי' רשפי אש של הנה"א נשרף ונכלה הנה"ב ג"כ בבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא שגם הנה"ב ירצה באלקות ולהכלל ביחודו ית' כו', עם היות שהנה"ב א"א שיבין ענינים אלו כ"כ כמו הנה"א, מ"מ הרי עכ"פ יבין זאת אשר בהכרח שהוא כן אלא שבנה"א ה"ז בבחי' הנחה טובה ומאיר אצלו הענין ומורגש בנפשו כו', מה שאינו באופן כזה בנה"ב, אבל מ"מ ה"ה מבין ומשיג את הענין כו', ולבד זאת להיות שהנה"א מלובש בהנה"ב והתפעלות האהבה דנה"א היא ע"י השגה והתבוננות שזהו בהתלבשות בנה"ט כו', לזאת בהרשפי אש דנה"א נשרף ונכלה הנה"ב ג"כ כו' כנ"ל. אמנם בכדי שתהי' בחי' רשפי אש הנ"ל וביותר בכדי שתפעול על הנה"ב צריך להיות תחלה בחי' אש שלמעלה השייך לנה"ב בפרט וגם צריך להיות בחי' אש שלמטה, והיינו משארז"ל שמצוה להביא מן ההדיוט כו', וענין אש של הדיוט הוא להתבונן בגדולת הוי' כל חד לפום שיעורא דילי'

ולהלהיב לבו ונפשו לעבודת הוי' והיינו שיתבונן איך שמהוים עולמות מאין ליש ויתבונן ויעמיק דעתו בזה איך שהוא ענין נפלא מאד הן עצם ענין הבריאה והן אופן הבריאה כו' כנ"ל. ואיך שנתהוו ריבוי עולמות ונבראים עד אין קץ ושיעור וגדולי נבראים כו' וכמ"ש מה גדלו מעשיך ה' ומה רבו מעשיך ה' כו', ואתה מחי' את כולם שנמשך אור וחיות לכאו"א לפי מדריגתו כו', ובכל יום מתחדשים בחיות חדש וכמ"ש חדשים לבקרים כו' ומחדש בכל יום תמיד מע"ב דבהתחשך חשך הלילה ה"ז בחי' הסתלקות החיות שנשאר חיות מצומצם לבד ונעשה אח"כ אור היום והוא בחי' חידוש החיות, וכך יראה האדם בעצמו שבלילה ישן וחיותו מסתלק ממנו ונשאר רק קיסטא דחיותא ובקומו נעשה ברי' חדשה שמתחדש בו החיות כו', ומזה יבין על כל יצורי עולם שמתחדשים בחיות חדש בכ"י כו', וכמו"כ הוא באמת בכל עת ורגע כו', והנה אנו רואין בחוש שכאשר רואה אדם דבר חידוש ה"ה מתפעל מאד וכמו"כ בהתבוננות הנ"ל כאשר יראה בעיניו ולבבו יבין דהיינו שישים אל לבו התחדשות החיות הן בעצמו והן בכל הנבראים איך שמתחדשים בכ"י ובכל עת ובכל רגע כו', אשר אריכות ההתבוננות הזאת היא בפסוד"ז בבריאת והתהוות העולמות והנבראים ובהמשכת החיות לכאו"א כפי ערכו ומדריגתו כו', ואיך שכל הנבראים מהללים ומשבחים כו', וע"י כ"ז יתלהב לבו וישים אליו לבו ונשמתו כו' דחידושה של דבר הוא הגורם ההתלהבות והתפעלות הנפש שמתפעל על הדבר ונמשך לזה כו'. והנה התפעלות הזאת גורם רוממות והגבהת הנפש ויציאתה מהחומריות ונתקרבה לאלקות בכללותה כו', וזהו בחי' אש שלמטה ואח"כ צ"ל אש שלמעלה השייך לנה"ב בפרט והיינו בברכת ק"ש ואח"כ בק"ש הוא בחי' אש שלמעלה דנה"א בבחי' רשפי אש שלו שבזה נשרף ונכלה הנה"ב לגמרי כו' וכמשי"ת, ואח"כ בשמו"ע הוא בא על שכרו בגילוי בחי' אה"ר מלמעלה שזהו ע"י העבודה והיגיעה דנה"א בבחי' עבודה פנימי' במוח ולב ולברר ולתקן את הנה"ב כו' אז מאיר לו מלמעלה בחי' האהבה עליונה כו'.

ועפי"ז יובן מ"ש יהודה אתה יודוך אחיך, דהנה יהודה הוא בחי' תפלה והגם שזהו בחי' הודאה לבד הפעם אודה כו' הנה ידוע דבחי' הודאה זאת היא גבוה במעלה ומדרי' מאד, שזהו"ע בחי' ביטול עצמי ממש מצד עצם הנפש בחי' ראיית מהות אלקות כו' שזהו"ע השתחוואות דשמו"ע כו', דבד"כ הוא בחי' אה"ר הבאה מלמעלה כו', אמנם בכדי לבוא לזה זהו ע"י הקדמה תחלה בעבודה פנימיות דמוח ולב כו' כנ"ל, וזהו"ע ראובן ושמעון כו' דראובן הוא בחי' האהבה שע"י התבוננות דפסוד"ז וכמ"ש בתו"א ד"ה יהודה אתה ועמ"ש בד"ה שמאלו תחת לראשי בפ' תשא, ושמעון הוא בחי' יראה ה' שמעתי שמעך יראתי והיינו בברכות ק"ש וק"ש כו' ולוי הוא ההתקשרות והו"ע אמת ויציב זכמשי"ת, ועי"ז אח"כ בשמו"ע בחי' ביטול במציאות שמבחי' אהבה העליונה כו', וזהו"ע יודוך אחיך לפי שיהודה שהוא בחי' שמו"ע ה"ה גבוה במעלה ומדרי' הרבה מהם, וע"י הקדמת בחי' ראובן ושמעון כו' באים לבחי' יהודה כו', וענין

ידך בעורף אויביך, אויביך קאי על הנה"ב ובכדי להיות ידך כו' הנה מבחי' יהודה מובן שגורם הביטול לגמרי בהנה"ב כו', אמנם י"ל דקאי על בירור וביטול הנה"ב שנעשה ע"י העבודה פנימיות דנה"א שזהו מה שהנה"א עובד לתקן את הנה"ב כנ"ל שזהו ג"כ הקדמה לגילוי בחי' אה"ר דמי שטרח בע"ש כו', וזהו יהודה אתה בכדי שיהי' בחי' יהודה בבחי' גילוי (דזהו שאמר אתה בחי' גילוי לנוכח כו') זהו ע"י שיודוך אחיך שזהו העבודה פנימיות דנה"א (בחי' פתחי לי כחודה כו') וע"י שידך בעורף אויביך שזהו העבודה דנה"א לתקן את הנה"ב בפסוד"ז וברכות ק"ש וק"ש כו', ועי"ז יהודה אתה גילוי בחי' אה"ר הבאה מלמעלה כו'.

———•———

בס"ד, ש"פ שמות, רס"ו

וילך איש מבית לוי ויקח את בת לוי. וצ"ל מהו אומרו וילך איש הול"ל ויקח איש מבית כו', ובזהר פ' פנחס דר"ן ע"ב איתא כיון דאיהי אזעירת גרמא בשירתא כדין כתיב וילך איש מבית לוי ויקח כו' מיד כהנא רבא אתער לה ואחיד לה וחביק לה כו'. וצ"ל מהו"ע דאזעירת גרמא בשירתא ואז כה"ר אתער לה כו', ומהו הג' לשונות אתער ואחיד וחביק. ולהבין זה צריך להק' משנת"ל דבכדי לבוא לבחי' אה"ר זהו ע"י הקדמת העבודה והיגיעה בעבודה פנימיות דמוח ולב דוקא, וגם ע"י הטרחא והיגיעה בבירור ותיקון הנה"ב ונת"ל דבירור ותיקון הנה"ב הוא בתפלה דתפלה כנגד תמידין תקנו הקרבת הנה"ב והיינו ע"י אש שלמטה ואש שלמעלה השייך לנה"ב ואש שלמעלה דנה"א, ונת' דאש שלמטה הוא ההתבוננות דפסוד"ז ועתה צריך להבין מהו האש שלמעלה השייך לנה"ב בפרט.

והנה האש שלמעלה דנה"ב היא ההתבוננות בביטול המלאכים איך שמתלהבים ומתלהטים בלהבת ושלהבת רשפי אש ליבטל ולהכלל באור הוי' השופע עליהם כו', שעי"ז יאיר אור האהבה גם על כח המתאוה שבנה"ב שנלקח משם לעורר לבו להיות נעתק מתענוגים גשמיים אשר נשקע בהם ולהיות נמשך אחר שרשו להבטל ולהכלל באור הוי' כו', וע"ז הוא שתקנו אנשי כה"ג ברכות ק"ש שתים לפניה אשר שם נאמר ונשנה עבודת המלאכים איך שהם בטלים להוי' כו' דלכאורה א"מ מה שאנו מזכירים מה שהמלאכים אומרים קדוש וכי אנחנו לא נדע את השבח ההוא שהוא ית' קדוש ומובדל ולמה אנו מזכירים שבח זה בשם המלאכים דוקא, ועוד זאת יפלא מה שמזכירים ההתפעלות שלהם איך שמשמיעים ביראה דא"ח כו' עונים באימה ואומרים ביראה כו', וכי אנחנו צריכים להתפעל מהתפעלות שלהם דוקא הלא הנשמות גבוהים מהם כידוע וממ"ב

או שהנשמות לא יתפעלו ממה שמתפעלים המלאכים וכידוע בענין בכל מאדך שהוא בכאו"א לפי"ע כו', ואם גם הנשמות צריכים להתפעל מזה למה להם ליקח ההתפעלות ממלאכים. אך הענין הוא דזהו בשביל הנה"ב דלהיות שהנה"ב נלקח מחיות המרכבה ולזאת ע"י ההתבוננות בהשבחים של המלאכים ובהתפעלות האהבה שלהם עי"ז יאיר אור האהבה גם על הנה"ב שיתפעל גם הוא באהבה כו', וזהו בחי' אש שלמעלה השייך לנה"ב בפרט בחי' ארי' דאכיל קורבנין שהיא האהבה ברשפי אש דמלאכים כו'. והנה התפעלות המלאכים ברשפי אש שלהם הוא ע"י ההתבוננות במקור חוצבם לבד ההתבוננות איך שהתהוותן הוא מהארה לבד מבחי' מלכות, אבל עצם המלכות נשגב ומרומם מהם כמ"ש כי נשגב שמו לבדו כו', הנה ההתבוננות שלהם היא במקורם המהוום ובאופן התהוותם כו', והענין הוא דהנה התהוות העולמות ונבראים אינו כמו פעולה גשמיות הנפעל מכח האדם שהוא יש מיש רק שמשנה את הצורה ע"י כח שלו, לכן אף שכחו מתלבש בפעולה ההיא ונשאר קצת רושם כידוע, עכ"ז הפעולה נפרדת ממנו לאחר שפעלה ואין צריך עוד לכח הפועל מאחר שגם מתחלה הי' יש גמור ממש, וגם בכח הפועל של האדם לא נשאר כלל לא מעצם מהות הכלי ולא מהצורה הרוחניות שבה היינו התועלת שבה מה שהכלי מביאה איזה תועלת הרי לא נמצא התועלת הזה בכח הפועל כו'. ונמצא שיש יתרון לנפעל על הפועל במה שיש בנפעל מה שאין בפועל והיינו התועלת שיש בהכלי שזה לא נמצא בכח הפועל ומקבל שלימות זו מהכלי כו', הגם כי, מכח הפעילה נמשכה אבל לאחר שנמשכה ה"ה דבר בפ"ע ואין בכח הפעול' שביד ממהות הנפעל כלל, ונמצא יחסר השלימות בלעדי הכלי וכמו שאין בכלי שלימות קודם שנעשית אשר לא תעשה מעצמה כ"א מכח הפועל כו', כמו"כ לאחר שנעשית אין שלימות בהפועל בלי הכלי והכלי משלמת אותו כו'. משא"כ עד"מ התהוות זיו השמש מהשמש לפי שהזיו לא הי' בבחי' יש בפ"ע כלל קודם המשכתו ממאור השמש ע"כ גם אחר שנמשך ממאור השמש צריך הוא תמיד לשמש ואינו נפרד בפ"ע שהרי בלילה שהשמש הולכת תחת הארץ הי' כלא הי' הזיו שהאיר ממנו לארץ ולדרים עליה כל היום כולו, ועוד זאת שהרי בגופו של השמש יש ג"כ האור והזיו שאם הזיו נמשך למרחוק מכ"ש שישנו בגוף מאור השמש ומאיר ומתפשט שם ביתר שאת ויתר עז מהתפשטותו והארתו בחלל העולם רק שאינו עולה בשם כלל ובטל במציאותו לגבי המקור שהוא המאור כו' וכמ"ש בסש"ב פל"ג. ונמצא כ"ז להיפוך מכח הפועל של האדם הפועל איזה פעולה דשם הפעולה אינה התחדשות והיא נפרדת מן האדם לגמרי שתוכל להיות גם בלעדו וגם אין ממהותה כלל בהאדם וא"כ כח האדם חסר השלימות כו', אבל בזיו השמש הרי זה התחדשות שלא הי' קודם (ואם כי א"ז התחדשות לגמרי שהרי הי' הזיו בהשמש גם קודם שנמשך כו', היינו שאין זה התחדשות לגבי השמש אבל לגבי העולם הוא התחדשות כו') וא"א להיות הזיו בלעדי השמש כו' (והנה מה שא"א להיות הזיו בלעדי השמש אין זה מצד ההתחדשות לבד כ"א מצד שהוא אור הדבוק במקורו

כו' כידוע ומבואר במ"א אמנם בנבראים באמת מה שא"א שיהיו בלעדי מקורם העיקר הוא מצד ההתחדשות כידוע, וההתחדשות הוא הסיבה שמוכרחים להיות דבוקים במקורם להתחדש תמיד כו', אלא שיש חילוק באופן הדביקות בין אור ומאור לנברא ובורא כו', וכמ"ש מזה בד"ה תקעו רס"ד, והיינו הן מצד החיות והן בגוף הנברא כו') שאין שלימות להזיו בלי המאור, וגם לאחר שנמשך נמצא מהותו בהמאור ואדרבה ביתר שאת כו', הרי השלימות בהמאור תמיד לבד מה שהוא בבחי' מאור יש בו השלימות שמצד הזיו ג"כ, אלא שבטל שמה במציאות לגמרי כו'. והנמשל מזה יובן למעלה שהנבראים הם בבחי' התחדשות וכתיב כי ממך הכל שהתהוות היש הוא מאין המוחלט ממש, ע"כ הם צריכים תמיד אל מקורם להתהוות מאין כמו הזיו שצריך כל רגע אל המאור כו'. ועוד זאת שגם חיותם וקיומם השופע בתוכם ומהוה אותם מאין ליש ה"ה כלול במקורם ונמצא שם ביתר שאת כמו התכללות הזיו במאור השמש כו', וזהו כי עמך מקור חיים פי' המקור חיים שמתלבש בכל הנמצאים להוותם ולהחיותם ישנה עמך דהיינו בגוף המאור כו', ומה שהנבראים עצמן מחודשין אין זה מוסיף שלימות ח"ו, הא' שבאמת ה"ה ג"כ רק הארה לבד כו' וכמ"ש בסש"ב ח"ב פ"ג ומה שהם מחודשים בבחי' יש זהו רק בהרגשתן לבד כו' (וכמשנת"ל בזיו השמש שהוא התחדשות רק לגבי העולם כמו"כ הוא בנבראים שהן בבחי' התחדשות רק בהרגשתן במציאותן בעולם כו') והב' שבאמת גם במקורם בא"ס ב"ה יש מציאותם והיינו הע"ס הגנוזות בעצמות (וכמ"ש הפרדס שהן שרשי הכלים כו') ושיער בעצמו בכח כו', (וכ"ז בבחי' הזיו הכלול בעצמותו ית' כו') ועם היות שאין זה בחי' מציאות כמו שהן בהתגלות אח"כ היינו שבמקורן הן בבחי' ביטול במציאות לגמרי, אבל מ"מ ישנם בהשערה כו', א"כ הרי אינו חסר ח"ו השלימות הזאת ג"כ כו', וכמו שנת"ל בהתחלת הדרוש דלמע' כח אינו חסר פועל כו', והגם דלכאורה א"כ איך נק' הבריאה יש מאין מאחר שהחיות שבהם וגם בנמצאים עצמן כלול תחלה וגם עכשיו בהמאור וא"כ מהו ההתחדשות דהרי מה שהי' הוא שנהי' כו'. הענין הוא דמה שאנו אומרים שהתהוות הנבראים ממנו ית' הוא כמשל המשכת הזיו מהשמש זהו לומר שביטול הנבראים אצלו ית' הוא כביטול זיו השמש לגבי השמש דהיינו משום שלא הי' סיבה אחרת לזה היש זולתו ית' כמו שאין לזיו השמש סיבה אחרת כלל זולת השמש, לאפוקי מפעולת האדם איזה כלי שכלי זו יש לה סיבה אחרת עיקרית זולת האדם והיא המתכת או העץ או העפר שממנה עשה הכלי כו', ולכן אין הכלי בטילה כלל אל האדם שהיא מציאות דבר לעצמה ואינה צריכה כלל אל האדם כו', והנברא להיות שאין לו סיבה אחרת זולתו ית' ה"ה בטל לאלקות שאינו דבר לעצמו כ"א ע"י המקור דוקא והוא צריך למקורו תמיד כו' (ועמ"ש מזה בד"ה וכל העם רואים רס"ה, בכל המדרי' דרצון ושכל כו') אבל מ"מ לא נעריך כלל התהוות הנבראים ממנו ית' לומר שהוא כמו התהוות הזיו מהשמש שהרי הזיו הוא מעין מהות השמש ממש ונמצא הזיו ממש בהשמש באופן כמו שהוא בהתגלות אח"כ (ועמ"ש

לקמן בענין כללות האוא"ס שלפני הצמצום איך שאינו דומה למשל אור וזיו השמש כו') וה"ז התהוות יש מיש, לא כן התהוות הנבראים ממנו ית' שאין ערוך נברא לבורא ה"ז התהוות יש מאין ואפס המוחלט, והיינו שגם החיות המחי' את הנברא הוא בבחי' יש מאין וגם לגבי מקורו הכלול בהמאור כנ"ל, וכידוע שהחיות כשמחי' את הנברא ה"ה בבחי' יש וכאשר כלול במקורו ה"ה בבחי' אין כו' וכמ"ש מזה בלקו"ת ד"ה תקעו הב', ומכ"ש גוף הנברא שהוא בבחי' יש מאין וכמו עד"מ התהוות גשמי' עוה"ז ממנו ית' הרי גשמיותו אין ערוך להרוחניות כלל וה"ז התחדשות יש מאין, ומ"מ הזיו המחי' את הנבראים והוא המקיימן בכ"ר שמבלעדו הנבראים הם בבחי' אפס, וכידוע שבאמת כל מציאות הנבראים הוא האין האלקי המהווה אותם ומחי' אותם כו', הרי זיו זה וגם עצם הנבראים כלולים במקור א"ס ב"ה כנ"ל וביתר שאת ויתר עז כו', וממילא הרי אין התגלות הזיו מוסיף ח"ו שום שלימות כלל בא"ס ב"ה, וא"כ לענין ביטול הנברא לא"ס ב"ה לא פחות הוא ממשל וערך ביטול זיו השמש בשמש שהביטול הוא בב' דברים הא' שהזיו צריך תמיד להמאור ואינו יש בפ"ע. והב' שגם בהמאור לא יחסר אפילו השלימות שיש בהזיו מלבד מה שמהות המאור משובח ושלם לאין שיעור מהזיו שזהו שלימות אחר (והיינו השלימות והיתרון שיש בעצם על הארה כו') הנה גם מהות השלימות שיש בהזיו (בהנמשל היינו ענין ע"ס כו', וכמשי"ת לקמן (בענין הנוטע אזן) השלימות שבזה) ג"כ לא נחסר בהמאור שהרי גם הזיו ממש ישנו בהמאור ביתר שאת ממה שהוא על הארץ כו', והדוגמא מזה הוא ביטול הנבראים לגבי א"ס ב"ה שיש בביטול זה ב' דברים, הא' שצריכים תמיד להארתו ית' ואינם בבחי' מציאות בפ"ע כו', והב' שגם בהמאור א"ס ב"ה לא נחסר בו ח"ו מכל מיני שלימות שיש באבי"ע וישנו שם ממש כמו שהזיו יש במאור כו'. (וענין הביטול של הנבראים בזה הוא שאינם מוסיפים שום שלימות בא"ס ב"ה ואינן עושין שום שינוי ח"ו. דמצד הנבראים היינו שאינם תופסים כלל להוסיף דבר במציאותם כו', ונמצא דב' מיני ביטול הם שני ענינים הפכים דמה שצריכים תמיד להארתו ית' ה"ז בחי' קירוב ושייכות אל הנבראים ומ"מ אינם תופסים מקו' כלל להוסיף איזה שלימות ח"ו כו') ובזה יובן מ"ש הנוטע אזן הלא ישמע אם יוצר עין הלא יביט דלכאורה תמוה מי הוא כסיל כזה שיאמר שהנוטע אזן לא ישמע עד שהוצרך הכתוב להוציא מסברא זו, אך הענין כי לכאורה יש סברא לומר כיון שהבורא ית' מרומם ונשגב מהנבראים א"כ אינו שייך כלל לתאר בו השלימות שיש בנבראים דראיית העין ושמיעת האזן זהו מעלת הנבראים, אבל בבורא ית' אין לתאר בחי' אלו, ובאמת הרי הוא ית' יודע ומשגיח על כל פרט ופרט, אלא שיש בזה הפרש אם הוא בבחי' יודע לידוע דיודע הוא בבחי' התלבשות וידוע אינו בבחי' התלבשות כו' וכמ"ש בזה בתו"א ד"ה ארדה נא. (ובד"כ הוא ההפרש בין ע"ס דאצילות ובין ההשגחה דע"ס הגנוזות כו' וכמ"ש במ"א). ולזה בא הכתוב לומר כי האומנם אמת נכון הדבר שהבורא נשגב ומרומם לבדו ואין ערוך לו כלל דכולא קמי' כלא חשיב,

אבל מ"מ כיון שהוא יוצר ובורא בחי' עין ואזן א"כ השלימות שיש בכחות אלו פשיטא שהם כלולים ונמצאים בו ג"כ רק שהוא בדרך נפלא יותר לאין קץ כו', וידוע דלמעלה בחי' עין ואזן הן מלאכים שנק' מארי דאשגחותא וכמ"ש עיני ה' אזני ה' כו' וכמ"ש מזה בתו"א ד"ה ארדה נא, ובאצילות הן בחי' חו"ב שנק' ראי' ושמיעה כו' דכ"ז שייך בהאור וזיו מאתו ית' דבזה דוקא שייך מציאות הספי' דחו"ב וכו' כמ"ש במ"א, אמנם להיות שהאור והזיו כלול בא"ס ב"ה לזאת יש שם ג"כ בחי' ע"ס הגנוזות במאצילן אלא שהם נעלים ונפלאים ביותר (וכמ"ש במ"א ההפרש בין ע"ס הגנוזות לעשר ספירות הגלויות שהחילוק הוא בעצם מציאותן שאינם בבחי' מציאות ממש כו' ובבחי' ההתכללות שבהם כו') וזהו שהשלימות שבהזיו יש בהעצמות להיות שהזיו כלול בו כו', ובזה הוא שאנו מדמין את התהוות הנבראים להתהוות הזיו מן השמש, אמנם עוד בה שלישי' בביטול הנבראים אצלו ית' מה שאין בביטול זיו השמש לגבי השמש והוא מה שהנבראים וכמו כן החיות כמו שבא בהתגלות להיות בבחי' חיות אין ערוך כלל אצלו ית' מלבד מה שאין ערוך הגבול לגבי א"ס עוד זאת שעצם מציאותם הוא באין ערוך לגבי מקורם, והיינו מה שהתהוותם הוא בבחי' יש מאין באין ערוך כו', משא"כ בביטול זיו השמש לגבי השמש לא יתכן כלל לומר כן שהרי שניהם בעלי גבול וגם הזיו מעין המאור ולא באין ערוך כו', וזהו"ע התפעלות המלאכים ומרכבה דפני ארי' כו', דמלבד זאת שמשיגים איך שהתהוותם הוא רק מהארה לבד ועצמות אוא"ס קדוש ומובדל, עוד זאת כאו"א מהם רואה ומשיג ההעלם שלו כדוגמתו ממש באצילות בבחי' מלכות דאצילות דכליל כולהון כו', וכמ"ש בע"ח שיש כל מיני דצ"ח באצילות כמו שנק' המלכות בשם סלע ואבן, ולפעמים בשם עפר ולפעמים בשם שושנה וכן תפוח כו' והיינו בחי' הזיו והחיות שנמשך להוות ולהחיות כל פרטי הנבראים האלו שהזיו כלול במקורו ויש בו כל פרטי המדרי' שבאים ממנו בהתגלות כו', וכמו"כ כל פרטי מדרי' המלאכים כלולים במקורם היינו בהזיו והאור הכלול בבחי' מלכות כו' הרי ריבוי רבבות השתל' האורות וההתהוות יש בהמאור העצמי של מדת מלכות דאצילות כו', מזה הן מתפעלים מאד, והיינו מה שהתהוותם הוא באופן כזה שאינם בבחי' מציאות לעצמן אלא צריכים להתחדש תמיד כו' וביותר מה שכולם בצביונם ישנם בבחי' מלכות דאצילות ולא יחסר כלל בלעדם ולא יקבל שום שלימות עמהם ואדרבה הוא באופן משובח הרבה יותר כו', וזהו שאומרים קדוש כו' הוי' צבאות כו' דהוי' צבאות מובדל ומרומם בערך מן הנפעלי' שלא יחסר בלעדם ואין שינוי כלל כו' כנ"ל, והנה ע"י התבוננות הזאת בהתפעלות והתלהבות המרכבה העליונה עי"ז נמשך גילוי אור האהבה העליונה דמרכבה על הנה"ב ג"כ שנלקח משם להיות נעתק מתאותיו הגשמים ויוכלל החום שלו באש שלמעלה דהיינו שיתפעל בהתפעלות רשפי אש לה' ע"ד האש דמלאכים כו', וזהו"ע ההקרבה שנכלל הנה"ב בבחי' האש דארי' דאכיל קורבנין כו', וידוע דעיקר ההקרבה הי' החלב והדם וכמו"כ בנה"ב דחלב הו"ע תענוגים גשמיים שמהם באים החלב והשמנונית וכמו שמועה טובה

תדשן כו׳, ודם הו"ע רתיחת הדמים בחי׳ הגבורות דנה"ב כמו הכעס וכה"ג הבאים מיסוד האש שבו בפרט כו׳ (וגם התאות ותענוגים הם מיסוד האש שהו"ע חום התאוה כו׳ כי כללותו של הנה"ב הוא מיסוד האש כו׳ כנ"ל) וגם ענין חלב ודם הוא אם תאות התענוגים הם בקרירות או ברשפי אש ורתיחות הדמים בזה כו׳ וכמ"ש במ"א. וכ"ז נכלל באש שלמעלה שע"י היגיעה וההתבוננות בהעמקת הדעת בעבודת המלאכים בהתבוננות שלהם ובההתפעלות והתלהבות מאיר מלמעלה על הנה"ב הארה מאור האהבה דמלאכים העליונים להיות נעתק מכל התאוות ותענוגים ויתפעל ג"כ בהתפעלות רשפי אש לה׳ כו׳. ובזה גופא יש אש שלמטה ואש שלמעלה אש שלמטה הוא היגיעה בהתבוננות הנ"ל שמשיגים המלאכים ובאופן ההתפעלות שלהם שעי"ז מתפעל ג"כ כו׳, והאש שלמעלה הוא מה שנמשך עי"ז גילוי אור מלמעלה מהאהבה דמלאכים כו׳. (והנה בבית שני חסר אש מלמעלה וכדאי׳ בגמ׳ דיומא, ואעפ"כ הקרבן כשר ע"י אש שלמטה, מזה יכול האדם ללמוד שגם אם אין נופל עליו שלהבת י"ה ברשפי אש האהבה שלמעלה מבחי׳ פני ארי׳ ובלבד שמייגע עצמו, מצוה להביא אש מן ההדיוט עכ"פ היינו להתבונן בגדולת ה׳ בפסוד"ז ובביטול המלאכים כנ"ל ועי"ז יולד בנפשו הבהמית אש והתפעלות כו׳ או התפעלות בשכל עכ"פ וה"ז בחי׳ אש של הדיוט שהוא ענין בפ"ע לבד האש הנמשך מלמעלה מבחי׳ פני ארי׳ רק שבא ונמשך מהתבוננות הביטול דחיות הקדש שהם שרש הנה"ב כו׳), אמנם בחי׳ ביטול זה דנה"ב מה שנכלל באש שלמעלה דארי׳ דאכיל קורבנין הוא בבחי׳ ביטול היש והיינו בבחי׳ אתכפי׳ לבד, כי כללות הביטול דמלאכים הוא בחי׳ הביטול דשם ב"ן, וכמשנת"ל דהתפעלות המלאכים הוא ממה שרואים ומשיגים החיות שלהם הכלול במקורם, ומקור זה הוא בחי׳ שם ב"ן שהוא בחי׳ מלכות דאצילות הנק׳ אימא תתאה שהוא מקור החיות דבי"ע כו׳ (וגם מה שמשיגים איך שעצמות אוא"ס קדוש ומובדל היינו בחי׳ העצמות דמלכות בחי׳ נשגב שמו וכמו והים עומד עליהם מלמעלה כו׳ כי כל השגתם הוא בבחי׳ מלכות לבד וכמא׳ בורא קדושים ישתבח שמך כו׳ בחי׳ שמך לבד וכולם משבחים ומפארים כו׳ את שם כו׳), וזהו מה שהחיות מנושאות ע"י הכסא כס א׳ פי׳ אלף הוא שם מ"ה במילוי אלפין בחי׳ אדם וכיסוי לבחי׳ זו הוא שם ב"ן, והם מנושאות בהתפעלות האהבה שלהם מבחי׳ ומדרי׳ זו כו׳. וידוע דהבירור וביטול דשם ב"ן הוא בבחי׳ ביטול היש לבד כו׳, אך ע"י העבודה הזאת בהתבוננות ביטול דמלאכים מזה יבוא ויגיע לבחי׳ ומעלת ומדרי׳ ביטול גדול מזה בק"ש להכלל באדם שעל כסא בחי׳ פנימיות דאדם בגימ׳ מ"ה והוא בחי׳ הביטול במציאות הנעשה ע"י ההתבוננות בעצמות אוא"ס שלמעלה מבחי׳ מקור לעולמות ובבחי׳ ה׳ אחד דק"ש כו׳ כנ"ל (בד"ה יהודה אתה) שזהו בחי׳ רשפי אש דנשמות בבחי׳ שלהבת י"ה ממש וזהו אמיתית בחי׳ האש שלמעלה בחי׳ אש הוי׳ דנה"א וכמ"ש בת"ז אית אש ואית אש, אית אש דלא באש הוי׳, והיינו בחי׳ רשפי אש דמלאכים שהוא משם אלקים בחי׳ מלכות השייך לעולמות כו׳ (דבד"כ הוא בחי׳ אש שלמטה). ואית אש דבאש הוי׳ הוא

בחי' שלהבת י"ה דנשמות שמעצמות אוא"ס כו' והוא בחי' אש הוי' בחי' שם מ"ה כו' (ומ"מ בחי' קול דממה דקה למעלה מזה כמ"ש בלקו"ת בהביאור דאת קרבני לחמי, וי"ל דזהו בחי' אה"ר כו') ובאש זה נשרף ונכלה הנה"ב לגמרי בבחי' ביטול במציאות כו', וזהו הבירור דשם מ"ה שמברר מה שכבר מבורר ע"י שם ב"ן והוא להיות עולה לה' בבחי' ביטול לגמרי כו', ואח"כ בעבודה דכל היום הוא ג"כ בירור הנה"ב בפרט באכילה דנהמא אפום חרבא ליכול ע"י שכופה תאותו שלא לאכול מה שאינו מוכרח לו וגם מה שמוכרח ה"ה אוכל רק מצד ההכרח ולא למלאות תאות נפשו כ"א בכוונה לש"ש כו' שעי"ז מתברר הנה"ב כו', ויש בזה ג"כ מה שהוא בדרך כפי' לבד והוא בירור דב"ן ויש בחי' בירור דמ"ה וכמו צדיק אוכל לשובע נפשו כו', והוא משארז"ל בשתי אכילות הכתוב מדבר א' אכילת מזבח וא' אכילת כהנים דכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים ומבואר במ"א דאכילת מזבח הוא בחי' שם ב"ן ואכילת כהנים בחי' שם מ"ה כו' וזהו ג"כ ענין צדיק אוכל לשובע כו', שנעשה הבירור בדרך ממילא ע"י בחי' שם מ"ה כו', וכידוע שכן הוא אופן הבירור דשם מ"ה כו', וכמ"ש במ"א, וזהו שארז"ל דבזמן שאין בהמ"ק קיים שולחנו של אדם מכפר עליו דהשולחן מכפר כמו מזבח, דמה שמזבח מכפר הוא ע"י הבירור דבהמה שנמשך מבחי' התהו שקדם כו', וכמו כן ע"י השולחן שעי"ז נעשה בירור נה"ב נמשכים ג"כ אורות דתהו ולכן מכפר כו', וכמ"ש במ"א, ונמצא דע"י אכילה נעשה ג"כ הבירור דנה"ב כמו בתפלה כו', וגם בכאן מתברר המאכל והוא הבירור דצו"ח וכן בעסק מו"מ כשהוא כדבעי למיהוי בלי שום נדנוד איסור דדבר שקר וכה"ג ובלי ריבוי שקיעה וטרדא שאינו מונע ומבלבל לעסק התורה והתפלה כו' ובפרט כשהוא בכוונה לש"ש בכדי לקיים מצוה בזה כמו צדקה או ללמוד במנוחה וכן הוא עושה באמת שנותן צדקה ולומד כו' (וי"ל דזהו בחי' בירור דמ"ה שבזה כו') ה"ה מברר את הדצ"ח כו' וגם הנה"ב מתברר שהרי הנה"ב רוצה רק מה שטוב לו ואין מניעה לשקר וגם לגנוב בשביל טובת עצמו וכאשר מונע א"ע מכל ענינים האלו מתברר ומתתקן הנה"ב בזה כו'. ובמ"א מבואר דבתפלה הוא בירור נפש השכליות והוא השכל דנה"ב, אבל הבירור דנה"ב ממש והן המדות דנה"ב הוא באכילה דוקא, ומ"מ גם בתפלה הוא הבירור דמדות דנה"ב ג"כ. אלא י"ל דבתפלה הוא בכח ובאכילה הבירור בפו"מ כו', ולכן דוקא שולחן מכפר שהוא בחי' הבירור וההקרבה בפועל כו', וכ"ז הוא העבודה דששת ימי החול דאז הוא עבודת הנשמה לברר את הנה"ב שהוא בבחי' עבודה ויגיעה שצריך לייגע א"ע בהתבוננות בגדולת ה' ובביטול המלאכים עד ההתבוננות בעצמות אוא"ס ושיהי' בהעמקת הדעת ולעורר את האהבה כו' (וכמשנת"ל (ד"ה הנ"ל) בענין אש שלמטה שהוא התעוררות התלהבות בפסוד"ז וכמו"כ בברכות ק"ש בהתבוננות התפעלות המלאכים הרי צריך לייגע עצמו להתפעל ג"כ בזה (היינו שגם הנה"ב יתפעל כו' ולכה"פ בהתפעלות השכל עכ"פ כו' כנ"ל) ועי"ז מאיר עליו אור האהבה דמרכבה העליונה כו' וכן התפעלות הרשפי אש דשלהבת י"ה דנשמה ה"ז ע"י יגיעה שאין זו האהבה הבאה

מלמעלה כ"א מה שבא ביגיעתו בהתבוננות בהעמקת הדעת כו׳), ובכ"ז הכוונה לברר את הנה"ב שזאת היא עבודתו בששת ימי החול, ועז"נ כי לי בנ"י עבדים לעבוד עבודת הבירורים דק"נ בטרחא ויגיעת המוח בהתבוננות ע"י הנשמה האלקית להפוך חשך לאור כו׳, וזהו כל ימי חיי הבלי האדם לעבוד עבודה תמה זו לברר את הנה"ב ולטהר לבו לה׳ לבדו כו׳ שעז"א ימים יוצרו כו׳ כנ"ל, ואח"כ בשבת העיקר הוא התפעלות הנשמה האלקית מצד עצמה כמו כל הנשמה תהלל י"ה שהנשמה עצמה תהלל י"ה בלי יש בזה חיבור עם הלב בשר כלל, והו"ע התפעלות העונג האלקי שמתענג על ה׳ שזהו למעלה גם מבחי׳ שלהבת י"ה הנ"ל וכדמיון התענוג שברית שהנשמה נהנה ממנו ולא הגוף וידוע דהיינו בבחי׳ עצם הנשמה שלמעלה מהתלבשות בגוף כו׳ והו"ע ריח הקטרת שהי׳ על מזבח הפנימי דקטרת מל׳ התקשרות וכמ"ש בזהר שנק׳ קשורא דנשמתא שהוא בחי׳ התקשרות עצם הנשמה שמתקשרת באוא"ס ב"ה וכמו בחד קטירא אתקטרנא כו׳, והוא בחי׳ התפעלות פנימיות הלב שלמעלה מבחי׳ התלהבות דשלהבת י"ה ג"כ, והוא הנק׳ קלא פנימאה דלא אשתמע כו׳ שאינו רק בחי׳ העומק של ההתקשרות הגדולה ליכלל ולידבק למעלה כו׳, ולכך לא הי׳ צריך להיות אש שלמעלה ע"ג המזבח הפנימי כי אש שלמעלה כמו שלהבת י"ה דנשמה הנ"ל (מה שנק׳ כאן אש שלמעלה אין הכוונה שבאה מלמעלה כ"א מפני שהיא בחי׳ אש הוי׳ כו׳ וכנ"ל) היא באה בלב בשר במורגש וברעש כו׳, אע"פ שמצד עצם התפעלות הנשמה היא בבחי׳ שלהבת י"ה שאינו במורגש גופני כלל כו׳ שהרי היא מהתבוננות דעצמות אוא"ס שלמעלה מעולמות ועיקר הרגש הענין הוא בהנשמה דוקא והיא המתפעלת בזה כו׳, מ"מ ה"ז מתלבש בלבוש המתברר שהוא התלהבות חום הטבעי בלב בשר כו׳, והיינו שמרגיש התפעלות אלקי זה עצמו בלב בשר במורגש ממש כו׳, וניכר זה בקול הניגון בדביקות שבא במורגש בהבל הלב כו׳, והיינו לפי שזהו עבודת הנשמה לברר את הנה"ב להיות נשרף ונכלה באש זה דשלהבת י"ה כו׳ כנ"ל, אבל הנשמה עצמה אינה צריכה בירור ותיקון שכבר הובררה ששרשה מעולם התיקון כו׳ כנ"ל רק צריכה עלי׳ ודיבוק למעלה בבחי׳ התכללות והתקשרות בעצמותו ית׳ כביטול הנר באבוקה שזהו כמו לאשתאבא בגופא דמלכא ממש כו׳, ולכן לא יש בבחי׳ זו אש של מעלה שאין זה ענין בחי׳ התלהבות במורגש כו׳ (וכמו אור הנר שאינו ברעש כו׳ וכמ"ש במ"א ההפרש בין אש המנורה לאש הקרבנות דאש הקרבנות הוא ברעש והוא מבחי׳ גבורות דאימא ואש המנורה הוא בחשאי ונק׳ אור המאיר והוא ע"י השמן שהוא בחי׳ אבא שגם הגבורות דשם הן חסדים כו׳, ולפי מש"כ צ"ל שזהו למעלה גם מבחי׳ שמן דחכמה והוא בחי׳ ההתקשרות שמצד עצם הרצון שבנשמה כו׳) רק שמצוה להביא גחלים לוחשות ממזבח החיצון אל מזבח הפנימי דהיינו שיהי׳ מן הבירורים דרפ"ח ניצוצות שכבר הוברר להיות ע"ז ענין הקטרת העולה מן הגחלים להיות מעלה לנשמות מעלה מעלה לאשתאבא בגופא דמלכא כו׳, והיינו שע"י העבודה בבירור הנה"ב ע"ז דוקא הוא העלי׳ דנה"א כו׳ (וגם ענין הבאת גחלים כו׳ הר"ע ויחד לבבינו יחוד

הב' לבבות כו' וכמ"ש במ"א), והעבודה זו דמצד עצם הנשמה היא הבאה מלמעלה שאין זה בהנשמה מצ"ע כי א"א לבוא לזה ע"י עצמה ובכחה כ"א מה שנותנים מלמעלה בחי' עבודת מתנה כו', וזהו"ע בחד קטירא אתקטרנא בי' אחידו בי' להיטא בי' דוקא וכמו בה' תתהלל נפשי כו' וכמו שנת"ל (בד"ה ויכולו השמים והארץ) שזה בא מלמעלה כו', אמנם דוקא כאשר יש תחלה בחי' עבודה ויגיעה במה שבכחו לבוא בכח עצמו אז נותנים לו מלמעלה בחי' אהבה הנ"ל, וזהו מי שטרח בע"ש בבחי' עבודה ויגיעה לברר ולתקן את הנה"ב ע"י טרחא ויגיעת נפש ובשר בהתבוננות כנ"ל יאכל בשבת בבחי' גילוי אור רצוה"ע להיות בחי' אה"ר ואהבה בתענוגים שמצד הנשמה עצמה כו', והוא שכר עבודתה בבירור ותיקון נה"ב שכפי טוב עבודתה בששת ימי החול בבירור הנה"ב ה"ה באה על שכרה בשבת בגילוי בחי' האהבה העליונה כו', וכמו"כ הוא בכל יום בתפלת שמו"ע הוא מעין בחי' שבת כו' דתחלה העבודה בפסוד"ז היא עבודה ברעש ובבחי' התפעלות מורגשת וכמו אמירת ההילולים ותשבחות שיסדר שבחו של מקום שהוא בקול ודיבור דוקא ובבחינת שירה וזמרה בהתפעלות יתירה, וכן בק"ש שהוא התפעלות הנשמה בבחי' שלהבת י"ה מ"מ באה ג"כ במורגש בלב בשר כו' כנ"ל, והטעם לפי שכ"ז הוא להפוך חומריות הגוף ונה"ב שאין זה מתברר רק בהתלהבות דלב בשר דוקא דלבי ובשרי ירננו כו', ואח"כ מאמת ויציב ואילך הוא לעבוד עבודת הנשמה האלקית לצורך עליות עצמה כו', וזה שכר עבודתה כו', וזהו בווין תתקטר כו' בט"ו ווי"ן דאוי"צ שזהו ההמשכה מבחי' צדיק חי עלמין שז"ע וי"ו כו' להעלות ולקשר הנשמות כו', וזהו אמת ויציב מל' יציבא מילתא ומתוקן ומקובל שזה מאמת את האמת דאהבה דבכל לבבך דק"ש, דכאשר האהבה דבכל לבבך בשני יצריך היא באמת כו', והיינו דשלהבת י"ה דנה"א היא באמיתית ונשרף ונכלה בה הנה"ב כו' אז נמשך מלמעלה לקשר את הנה"א בבחי' התקשרות והתכללות למעלה שהוא בחי' אהבה העליונה כו' ובפרט בשמו"ע שהיא בחי' ביטול דנשמה מצ"ע בבחי' ביטול במציאות והו"ע קול דממה דקה בחי' קלא פנימאה הנ"ל, וכ"ז הוא ע"י העבודה ויגיעה תחלה לברר את הנה"ב דלפי אופן עבודתו בפסוד"ז וברכות ק"ש וק"ש לברר את הנה"ב לפי אופן כזה הוא ביטול הנשמה והתקשרותה מצ"ע בשמו"ע שזהו גילוי בחי' האהבה העליונה כו', ונמצא דהגם דבחי' אה"ר היא שבאה מלמע' מ"מ זהו דוקא ע"י שטרח ויגע תחלה בכח עצמו לברר ולתקן את הנה"ב עי"ז דוקא הוא בא על שכרו בבחי' גילוי האה"ר העליונה כו', ובאמת גם בזה נמשך לו עזר וסיוע מלמעלה להכניע את הנה"ב וכנ"ל בענין אש שלמע' שנמשך עליו משרשו ומקורו של הנה"ב כו', וגם כמארז"ל אלמלא עוזרו לא הוה יכול לו וכמ"ש כי יעמוד לימין אביון כו', כי לולא העזר מלמעלה ח"ו לא הי' מועיל גם בחי' הרשפי אש דהנשמה בחי' שלהבת י"ה כו' שתתבטל הנה"ב ויהי' בטל לאלקות כו', וגם כללות העבודה בהתבוננות והתעוררות אהוי"ר היא בזמן ועת המוכשר לזה וכמ"ש בסש"ב פי"ב דזמן ק"ש ותפלה הוא זמן מחין דגדלות למעלה וגם למטה הוא

שעת הכושר לכל אדם לקשר דעתו ומחשבתו כו' ואז דוקא הי' שולט ומושל על הנה"ב כו', עכ"ז הי' בעבודתו ויגיעתו דוקא דכשמייגע א"ע בהזמן והעת המוכשר אז תהי' ההתבוננות כדבעי שיונח ויוקלט בנפשו בטוב ויתעורר באהוי"ר כו', אבל כ"ז הוא דוקא כאשר מתייגע בעת והזמן הכושר להתבונן ולהתעורר באהוי"ר ואז מאיר בו אור ה' להיות נדחה הנה"ב כו', אבל עצם העבודה היא ביגיעתו בכח עצמו דוקא כו'.

וע"פ הנ"ל* מ"ש וילך איש מבית לוי כו', דאי' בזהר כד אזעירת גרמא בשירתא, והיינו הביטול דנה"א בעבודתו ויגיעתו בכח עצמו בפסוד"ז ובק"ש שהוא שיר הנשמות כו', וזהו אזעירת גרמא בשירתא בחי' ביטול שלה כו', ומיד כה"ר אתער לה כו' דהיינו המשכת בחי' האה"ר שבאה מלמעלה אך דוקא כאשר יש תחלה העבודה שבכח עצמו כו' כנ"ל, ולזאת כיון דאזעירת כו' מיד כה"ר כו' וענין אתער ואחיד וחביק י"ל דאתער היא בחי' ההתעוררות שנמשך מלמעלה להיות העבודה פנימיות שזהו הארת בחי' לובן העליון וענין הערכת הנרות כנ"ל (ד"ה ויגש אליו) והוא בבחי' התעוררות לבד כמש"ש והיינו שאינו בבחי' גילוי בפנימיות ממש כנ"ל (ד"ה יהודה אתה). ואחיד לה וחביק לה י"ל שזהו כשמאיר האו"מ בגילוי בפנימיות שיש בזה ב' אופנים כנ"ל בד"ה הנ"ל, הא' שנרגש בבחי' מקיף לבד, וזהו וחביק לה, והב' שנעשה בבחי' אור פנימי ממש, וזהו ואחיד כו', או י"ל דחביק לה הוא בחי' האה"ר ואחיד הו"ע ההתכללות שע"י האה"ר נכלל באוא"ס כו', וזהו וילך איש מבית לוי, דהנה לוי הו"ע אמת ויציב, ונת"ל דזהו עבודת הנשמה מצ"ע שכר עבודתה בהבירור דנה"ב כו' והיינו גילוי בחי' אה"ר כו', וזהו כיון דאזעירת גרמא בשירתא בפסוד"ז וברכות ק"ש וק"ש אז וילך איש מבית לוי באמת ויציב ושמו"ע כו', ופי' וילך הוא ע"ד ונתתי לך מהלכים כו' וכידוע דענין ההילוך בעבודה הוא בבחי' עלי' בלי גבול דוקא וכמ"ש במ"א, והיינו בהעבודה דאה"ר דוקא כו', וזהו וילך איש כו' דכאשר יש תחלה העבודה פנימיות דנה"א והעבודה דנה"א לברר את נפה"ב אז וילך איש כו' שנמשך מלמע' בחי' אה"ר שזהו בחי' מהלכים כו'.

———•———

בס"ד, ש"פ וארא, ר"ח שבט, רס"ו

כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עומדים לפני כן יעמוד זרעכם כו'. וצ"ל מש"א השמים החדשים כו' אשר אני עושה הלא גם השו"א דעכשיו נבראו מאלקו' וכמ"ש בראשית ברא אלקים כו' ומה"ע אשר אני עושה כו' ומה"ע השו"א החדשים אשר הם עומדים לפני, וגם מהו"ע זרעכם ושמכם שאו' ע"ז דכאשר השוה"א החדשים כן יעמוד זרעכם כו'. ולהבין זה צלה"ק תחלה משנת"ל דבחי' הרצוא דנשמות

הנ"ל מ"ש: כ"ה בגוכי"ק, ואוצ"ל: הנ"ל יובן מ"ש.

יש כח התעוררות ע"ז מלמע' שבכל בקר אור מעוררים נשמות לאהבה את ה', אמנם זה בבחי' התעוררות לבד, אבל אמיתית הרצוא היא בכח עצמו דוקא ע"י היגיעה בהתבוננות ולבוא לידי אהבה כו', ובחי' אה"ר הגם שבאה מלמעלה זהו ג"כ ע"י הקדמת העבודה מכח עצמו דוקא הן בעבודה פנימיות דנה"א והן בעבודת הנה"א לברר ולתקן את הנה"ב דמי שטרח בע"ש יאכל בשבת בחי' גילוי אה"ר כו'.

והנה תכלית העבודה היא שיהי' בבחי' רצוא ושוב והיינו דלאחר התפלה בהתעוררות אהוי"ר יהי' אח"כ קיום התו"מ כל היום, וכשם שהרצוא הוא בכח עצמו כמו"כ השוב הוא בכח עצמה של הנשמה כו', והגם שיש התעוררות מלמעלה גם על השוב וכמשנת"ל במשל דמה שהאש נח בפתילה או בהעצים אין זה מכח עצמו כ"א ע"י הרוח שפועל בו ההתפשטות והירידה היפך טבע ההסתלקות שבו כו', וכמו"כ בנר ה' נשמת אדם מה שהיא בבחי' שוב בקיום התו"מ הוא ע"י התעוררות בחי' רוח ה' מלמעלה כו' וכמשנת"ל דההתעוררות היא בזה ג"כ שילך בדרכי הוי' ולהמשיך אלקות בנפשו כו', מ"מ הרי נת"ל (בד"ה ויגש אליו) דגם בהרצוא הרי שיהי' בבחי' פנימיות בנפשו בהתבוננות אמיתי ובאהוי"ר כו' זהו ע"י עבודתו ויגיעתו דוקא כו', כמו"כ השוב בכדי שיהי' בבחי' פנימיות היינו בקבעומ"ש או בהכוונה פרטיות שבמצות, וכידוע שבעשיית המצות יש ב' ענינים הא' שעושה את המצוה בבחי' קב"ע היינו מצד רצונו ית' לבד כו', והב' הכוונה פרטיות שבכל מצוה הן בהמשכת האורות בכלים למעלה והן בעבודה למטה בנפש האדם שבכל מצוה יש עבודה פרטיות, וכמו בתפילין לשעבד הלב והמוח כו' וכה"ג בשארי המצות כו', הנה בכדי שתהי' המצוה בבחי' פנימי' בא' מהאופנים הנ"ל זהו ע"י יגיעתו דוקא שצריך לייגע בזה שתהי' עשיית המצוה כדבעי דמההתעוררות לבד לא תהי' העשי' באופן הנ"ל כ"א עשי' לבד בלי הכוונה ועיקר השוב הוא שיהי' בבחי' פנימיות, וזה בא ע"י יגיעה דוקא, ובאמת השוב הוא בכח עצמו עוד יותר מהרצוא, דהנה בהרצוא להיות שהוא אז בבחי' קירוב לאלקות נרגש בו בחי' ההתעוררות גם בעת עבודתו ויגיעתו בכח עצמו, דהיינו שגם בעת ההתבוננות וגם בעת התעורר' האהבה הגם שהיא בכחו מ"מ נרגש אצלו בעת ההיא בבחי' מקיף ההתעוררות מלמעלה כו' (וגם הוא בזמן ועת מוכשר לעבודה כו' כנ"ל בד"ה וילך איש) אבל השוב ה"ה בכה"ז שאז אינו בבחי' קירוב ודביקות באלקות הגם שאינו בבחי' ריחוק ח"ו אבל ג"כ אינו בבחי' קירוב כו' ממילא אינו נרגש בו כ"כ בחי' ההתעוררות מלמעלה כו', וי"ל דהגם דבחי' הרצוא והשוב שניהם באים ע"י בחי' ההתעוררות מלמעלה דוישכם לבן בבקר כו', מ"מ על בחי' הרצוא מספיק האור המאיר עליו בבחי' מקיף שזהו בחי' החיצוניות דאוא"ס כו', וכידוע דבאוא"ס גופא יש בחי' חיצוניות ופנימיות וכמא' אוא"ס מלגאו כתרא עילאה מלבר כו' ומה שבא בבחי' מקיף זהו מבחי' החיצוניות דאוא"ס כו' וזה מספיק על בחי' הרצוא מלמטלמ"ע כו' להיות שהרצוא בד"כ הוא בבחי' חיצוניות דאוא"ס כידוע

ומבואר במ"א, ולזאת מספיק ע"ז הכח ג"כ מההארה שמבחי' חיצוניות שמאירה בבחי' מקיף לבד כו', אבל בחי' השוב זהו דוקא מכח בחי' הפנימיות דאוא"ס כו', דהנה השוב בשרשו הוא למעלה מבחי' הרצוא כי זהו תכלית הכוונה להיות בחי' שוב דוקא, והיינו שזה מושרש בבחי' הפנימי' והעצמיות דוקא כו', ולכן משם דוקא נמשך עיקר הכח להיות בבחי' שוב כו', ובכדי שתהי' בחי' זו נרגש בנפש צ"ל ע"י הכנה דוקא, דבחי' מקיף יכול לפעול גם כשאינו כלי אל האור ואינו ראוי לזה כו', לפי שהוא בבחי' מקיף לבד וא"צ כלי ולכן ה"ז פועל התעוררות בנפש, אבל בחי' אור פנימי ועצמי אינו נרגש בנפש כ"א כאשר נזדכך ומתעלה במדרגתו להיות ראוי לבחי' גילוי אור זה, אבל בלעדי זאת אינו נרגש בנפש כו', ולכן העבודה דבחי' שוב הוא בכח עצמו יותר מהרצוא כו', והנה במלאכים למעלה מה שחיות הקדש הם ברצו"ש, הנה גם השוב הוא ע"י גילוי אור ה' עליהם מלמעלה וכמו שפרש"י ז"ל ע"פ והחיות רצו"ש דכשמוציאות ראשן מתחת הרקיע שעל ראשיהן הם נרתעות לאחוריהם מאימת השכינה כו' והיינו שע"י שמאיר עליהם האור שלמעלה מהרקיע ה"ה נעשים בבחי' שוב כו', והיינו ג"כ שבהשוב מאיר עליהם גילוי אור עליון מבהרצוא, דהרצוא הוא מצד הארה לבד היינו שאינו מאיר עליהם עדיין עצמות האור והשוב הוא מצד שמאיר עליהם בחי' עצמות האור כו', וכמו"כ הוא בנשמות למטה דידוע דרצוא הוא בבינה ושוב בחכמה, דהנה ע"י ההתבוננות בגדולת ה' איך שהוא ית' ממכ"ע וסובכ"ע כו' ורק הודו על ארץ ושמים כו', נולד מזה ההתפעלות באהבה כרשפי אש כו', דמה שמאיר בההתבוננות הוא בחי' הארה לבד דהרי כל השגה אינו בעצם ומהות הדבר כ"א בהארתו לבד והיינו בבחי' המציאות שלו לבד לא בהעצם דאינו שייך בזה השגה כו' אבל בחי' חכמה הוא בחי' שוב להיות שהחכמה היא בחי' ראי' והו"ע ראיית המהות (בחי' מהות הזיו כו') וע"י ראיית מהות ועצמות אלקות ה"ה נעשה בבחי' שוב היפך בחי' הרצוא כי מתבטל ממציאותו וא"א לו להיות בבחי' רצוא שהוא בחי' יש ודבר כ"א בבחי' שוב כו', וכמו עד"מ ההתפעלות וההתלהבות מגדולת המלך שייך דוקא כאשר הוא מרוחק מהמלך ושומע מרחוק מגדולת המלך ה"ה מתפעל מגדולת המלך בהתלהבות גדולה כו', אבל כשבא לפני המלך ורואה יקר תפארת גדולתו אינו שייך אז התפעלות כלל אלא מתבטל בעצם מציאותו ונופל לארץ כאבן דומם כו', וכמו"כ יובן ברוחניות דבבחי' ראי' דחכמה שרואה מהות אלקות אינו בבחי' התפעלות רצוא כלל כ"א הוא בבחי' שוב למטה כי אין בו כח כלל לעלות למעלה כ"א לעשות למטה כלים לגילוי אלקות מה שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דוקא כו', והגם דמבו' במ"א דמבחי' ראי' דחכמה נעשה בחי' הדביקות וכידוע בענין אינו דומה שמיעה לראי' דכאשר שומע מאיזה דבר איך שהוא טוב ואח"כ רואה את מהות הדבר הרי מתפעל באופן אחר לגמרי כו', ומבואר במ"א שזהו מה שנדבק בעצם הדבר ואינו יכול לזוז ממנה כלל כו', וכמו"כ הוא בבחי' ראי' דחכמה במהות אלקות שנדבק במהות ועצמות אלקות בבחי' דביקות אמיתי שאינו יכול להפרד מזה כלל כו', והרי ענין הדביקות

הוא בחי' רצוא להדבק מלמטה למעלה דוקא כו' (וכמו שרואין בחוש שבהדביקות שמצד הראי' בטוב הדבר יש בזה רצוא מה שנמשך ונדבק (ער ציט זעך צוא דער זאך) וכמשנת"ל (בד"ה ויכולו השמים) שגם באהבה בתענוגים יש בחי' מרוצה כו') אלא שהרצוא והדביקות היא בביטול כל עצמותו שמתבטל לגמרי בזה כו' וכמו בשמו"ע שהיא בבחי' חכמה כידוע הרי מתבטל לגמרי עד שאין בו כח לדבר וכמו אין מילין בלשוני כ"א אד' שפתי תפתח כו', ומ"מ הוא בבחי' רצוא מלמטלמ"ע כו', הענין הוא דיש הפרש בזה אם הוא במוח לבד או כשבא אל הלב ג"כ, דכאשר הוא במוח לבד אז הוא בבחי' רצוא ודביקות ביותר כו', אבל כאשר נמשך מן המוח אל הלב וכמו ולבי ראה הרבה חכמה וכמא' בעין השכל דבלבך אתחזי כולא בלבך דוקא כו', אז הוא בבחי' שוב דוקא כו', והיינו כאשר ראיית עין השכל שבמוח נרגש בלב ג"כ כו', וכמו בגשמיות אנו רואין שדבר העתיד להיות נרגש בלב דוקא, וכמו איזהו חכם הרואה כו' שהחכם בכח חכמתו רואה דבר העתיד להיות שנראה אצלו הדבר בקירוב כאלו כבר בא ומתאמת אצלו מאד כו' כמו"כ הוא בראיית הלב שהלב מרגיש דבר העתיד להיות וכמו לב יודע מרת נפשו וכן להיפך בדבר שמחה ועונג באיזה ענין פנימי ועצמי דוקא מרגיש הלב כו', ופועל בו הזזה גדולה כאלו הדבר כבר בא כו', וכמו"כ הוא בעבודה כאשר נרגש בלב בחי' הראי' שבמוח אז גורם בחי' השפלות והביטול להיות בבחי' שוב דוקא כו', והיינו מה שבחכמה יש ג"כ בחי' רצו"ש בחי' הרצוא כשהוא במוח החכמה לבד והרצוא הוא ג"כ בבחי' ביטול בתכלית כו' ושוב כשנרגש בלב ג"כ כו', (וי"ל שזהו עד"מ בשר כשרואה את המלך ביקר תפארת גדולתו ה"ה נעשה אז בבחי' קירוב ודביקות יותר שנדבק נפשו ביוקר גדולת המלך כו' וטוב לו הדבר מאד ומתענג ע"ז כו', אבל העבד (גם מי שהוא בקירוב תמיד אל המלך) כשרואה את המלך ביקר תפארת גדולתו ה"ה מתבטל לגמרי שאינו יכול להיות בקירוב כלל כ"א נרתע לאחוריו ביראה גדולה כו', וזהו לפי שהשר עיקרו בבחי' המוחין וכל ענינו הוא שהוא מיועצי המלך, וה"ה מקבל את יוקר גדולת המלך במוחו ומתענג ע"ז ונדבק בו ביותר, והעבד עיקרו הוא בקבלת עול דקבלת עול הוא בלב דוקא כו', לכן ה"ה מקבל ענין יוקר גדולת המלך בלב ולזאת פועל בו השפלות והביטול ביותר שאינו יכול להיות בקירוב כלל כו', וידוע דחכמה הוא בחי' ביטול דעבד וכמו משה עבדי כו' והוא ביותר דוקא כאשר בחי' הראי' דחכ' בא אל הלב כו', והוא בחי' עומק הלב שלמעלה יותר מעונג המוח כו') ואיך שיהי' בחי' שוב זה שמצד בחי' הראי' דחכמה הוא מצד גילוי האור עליון שמאיר עליו שעי"ז נעשה בחי' שוב כו', אך זהו ג"כ רק מה שהאור העליון פועל להיות בבחי' שוב, אבל עצם קיום התו"מ שנעשה עי"ז למטה ה"ז מכח עצמו ורק שזה בא בכח האור העצמי שמאיר עליו שזהו הגורם בחי' הביטול שלו להיות למטה דוקא ולעשות כלים לאלקות, אבל עצם העשי' ודאי היא בכח עצמו וכמשנת"ל דעצם בחי' השוב בקיום התו"מ הוא בכח עצמו דוקא כו'. אמנם משו"ז א"א לחשוב את השוב בכח עצמו שהרי הכוונה

פנימיות שבמצות הוא בדרך ממילא על ידי הגילוי אור עליון וכן העשי' היא בכחו ועשיתו, אבל הפנימיות בזה הוא ע"י האור האלקי שמאיר אצלו בראי' דחכמה כו', ועיקר השוב הוא הכוונה פנימיות כו' כנ"ל, אמנם גם כללות הענין להיות גילוי אור עליון כמו בבחי' ראי' דחכמה הנ"ל להיות ע"ז השוב כנ"ל בכדי לבוא לזה ה"ז ע"י יגיעה ועבודה בהזדככות נפשו בהשגה והתבוננות ואהוי"ר כו', כי צריכים לזכות לבחי' ראי' דחכמה והיינו ע"י עבודה ויגיעה תחלה בהשגה והתבוננות והזדככות נפשו באהוי"ר כו', אז ה"ה זוכה לבחי' ראי' דחכמה כו', וגם עצם בחי' הראי' דעין השכל הוא ע"י יגיעה ואין זה כמו גילוי אור האה"ר הנ"ל שזהו מה שנמשך מלמעלה בדרך מתנה לאחר השלימות במה שבאפשר להיות ביגיעתו ובחירתו כו' וכמשנת"ל (בד"ה יהודה אתה ובד"ה וילך איש) הרי על האה"ר עצמה אינו שייך יגיעה כ"א באה מעצמה מלמע' כו', אבל בחי' ראיית עין השכל וההתאמתות דחכמה זהו גופא בא ע"י יגיעה והתקשרות דעתו בהעמקה יתירה בהענין כו', ובמ"א מבואר שזהו ע"י הקדמת השגת השלילה וידיעת ההפלאה עד שבא לידי הכרה במהות דבר הנפלא כו', והחילוק הוא אם הראי' היא בהאלקות שבא בבחי' התלבשות בעולמות ושייך בזה השגה ממש (שיש בזה ג"כ השגת הענין וראיית המהות כו') דבכדי לבוא לבחי' ראי' בזה הוא ע"י התקשרות דעתו בהענין כו', וכאשר הראי' היא באוא"ס שלמעלה מהשתל' והתלבשות בעולמות צ"ל תחלה השגת השלילה וידיעת ההפלאה והכרה במהות הדבר ואח"כ בא לבחי' ראיית המהות כו' (וי"ל דענין ראיית עין השכל הוא למעלה מהכרה שזהו בדעת, ועם היות שאין זה ענין השגה, מ"מ למעלה מזה בחי' ראיית עין השכל שהיא התאמתות דחכמה שזהו יותר במהות ועצם הדבר ששניהם הם במהות הדבר מ"מ בחי' הראי' היא יותר במהות ועצם הדבר מהכרה, כי בהכרה יש בזה נגיעת השכל והיינו מה שהשכל מכיר הדבר, לא מה שהשכל משיג כ"א מה שמכיר והיינו במהות הדבר מ"מ מאחר שזהו מה שהשכל מכיר אין זה בהעצם ממש, אבל בראי' דחכמה אין בזה תערובות נגיעה שכלית כלל וה"ז מגיע במהות העצם ממש כו', ולכן ה"ז יותר בבחי' בהירות אצלו רק שבההתאמתות מאיר אצלו אור העצמי יותר מבהכרה, ולהיפך בתפיסא בכלי המוחין ה"ז בפחות מענין ההכרה כו', וי"ל דלאחר ההכרה בא לידי התאמתות כו') אבל כ"ז הוא ע"י יגיעה דוקא כו' (ויכול להיות שעצם ההתאמתות בא לו פתאום מלמעלה אבל זהו ע"י היגיעה בזה וכמו כשמתייגע על איזה ענין שכלי ואח"כ בא לו פתאום הענין שכלי כו' הרי אינו שייך לומר שבא לו מלמעלה מעצמו כ"א ע"י יגיעתו דוקא, ומה שבא פתאום זהו לפי שהוא שכל עמוק, דשכל שאינו עמוק כ"כ ה"ה בא בסדר והדרגה מבחי' חכמה שבכתר לכתר שבחכ' עד שבא בבחי' חכמה גלוי' וכמשנת"ל (בד"ה ואברהם זקן) משא"כ שכל עמוק בא בדרך דילוג מבחי' כתר שבחכמה לחכ' הגלוי' וזהו שבא פתאום, אבל מ"מ ה"ז על ידי יגיעתו דוקא כו', ובדוגמא כזאת הוא ג"כ בבחי' ראי' דחכמה אלא שהוא במדרי' נעלית באין ערוך כו', וי"ל ג"כ דבחי' ראי'

היא באה מלמעלה, והיינו דעל עצם ענין ההתאמתות אינו שייך יגיעה ע"ז עצמו כ"א בא מלמעלה פתאום כו', ואינו דומה לשכל עמוק הנ"ל שהיגיעה היא על השגת השכל ממש, אבל כאן על הראי' עצמה אינו שייך יגיעה כ"א באה פתאום מלמעלה כו', אבל זהו דוקא לאחר ההקדמה ביגיעה בהשגת השלילה ובהכרה ושלא ינתק דעתו מהענין וזהו תנאי עיקרי שלא ינתק דעתו מזה ויהי' מקושר תמיד בהענין בתמידיות ממש ואז בא לו פתאום מלמעלה דער לייג פון התאמתות כו', וא"כ זהו בדוגמת גילוי בחי' אה"ר הנ"ל, דכמו האה"ר באה מלמעלה ע"י הקדמת העבודה פנימיות דמוח ולב כו', כמו"כ הראי' בא מלמע' ע"י הקדמת היגיעה בהשגת השלילה כו', ומ"מ אינן דומים זל"ז דבאה"ר הרי היגיעה היא בדבר שאינה שייכה כלל להגילוי שאח"כ, והיינו העבודה דמוח ולב שאינו בערך האה"ר כלל ואינו ממינה כלל, וממילא הגילוי דאה"ר ה"ז גילוי מלמעלה בבחי' אתעדל"ע לבד כו', אבל בראי' דחכמה הרי היגיעה היא בענינים השייכים אלי' והמביאים את בחי' הראי' דחכמה, והיינו השגת השלילה וידיעת ההפלאה וההכרה וההתקשרות התמידי כו' שכל אלה המה ענינים השייכים ומביאים לידי בחי' ראי' דחכמה א"כ הרי הגילוי דראי' דחכמה היא יותר הרבה בכח עצמו ויגיעתו מבחי' אה"ר כו'), והנה כ"ז הוא מי שהגיע למעלה ומדרי' זו דבחי' ראי' דחכמה ול'היות בבחי' שוב כו' כנ"ל, אבל מי שלא הגיע עדיין למדרי' זו הרי השוב מה שמתחזק בתו"מ בסו"מ ועו"ט ובעסק התורה כה"י ה"ז בכח עצמו כו' כנ"ל, והגם שמועיל בזה הרשימה הנשארת מהאוי"ר שבתפלה דמשר"ז הוא סו"מ ועו"ט כה"י כו'. הנה לבד זאת שגם האהוי"ר שבתפלה היא ע"י עבודתו ויגיעתו כו' כנ"ל, הנה מה שלא ימצא נוחם לנפשו בלי עסק התורה וקיום המצות כל היום כמשי"ת ומה שמתחזק כה"י בקיום התומ"צ אין זה מצד הרשימה הנ"ל כ"א מצד עצמו והיינו מצד הקבעומ"ש שבו (וואס ער איז בעצם אוועק גיגעבין צוא אלקות) משו"ז לא תנוח נפשו כ"א בעבודתו בבחי' עבודת עבד כה"י בקיום התו"מ בבחי' שוב דוקא ומתחזק בזה בתוקף גדול מטעם הנ"ל, ואפשר י"ל דהנה למעלה בחי' רצוא שייך רק בהאור והגילוי מא"ס ב"ה והיא משום איזה סיבה וטעם וכידוע דסיבת הרצוא בהאור הוא להיות שהוא הארה לבד וכל הארה נמשכת אל מקורה להכלל במקורה לפי שהיא הארה ולא עצם והיא מרגשת מקורה לכן היא בבחי' רצוא להכלל כו', ובפרט שההארה הזאת כמו שהיא במקורה היא במדרי' נעלית הרבה באין ערוך כמו שהיא אח"כ בהתגלות כו', ולזאת היא בבחי' רצוא ותשוקה להכלל במקורה כו' וגם יש סיבה אל הרצוא מצד התלבשות האור בהכלי ולפי שאינו בערך הכלי וכידוע דכלים ואורות הן הפכים זה מזה כו', לזאת אחרי שהאור מאיר בהכלי ה"ה חוזר ומסתלק בבחי' רצוא כו', וכמ"ש כ"ז במ"א, אבל בהעצמות אינו שייך בחי' רצוא להיותו בחי' עצמי כו' וגם כשנמשך בחי' העצם אינו שייך לומר ח"ו שחוזר ומסתלק כו' כי מצד בחי' העצמות יכול להיות גם במקום שאינו בערך כלל וכמו צמצם שכינתו כו', וגם אינו בבחי' התיישבות בבחי' אור בכלי דהיינו שיהי' כלי שלפי ערך ויהי' בבחי' אור וגילוי לפ"ע הכלי כו'

דכ"ז אינו שייך בבחי' העצמות כו' (ולכן המשכת בחי' העצמות הוא במצות מעשיות דוקא שאינו בגדר כלי כו' וכמשנת"ל (בד"ה אלה תולדות נח) וכן בתורה ונש"י להיותם בחי' עצמות כו'), אבל בחי' השוב שייך בהאור והיינו בהאור לא מצ"ע שזה היפך טבעו כידוע כ"א מצד העצמי שהרצון בעצמות להיות בחי' גילוי אור ומשו"ז הוא יורד ונמשך כו' וכמ"ש במ"א דמה שהאור יורד למטה הוא בבחי' הכרח כו' (והמכריח הוא שרש הכלי שלמעלה מהאור כו' ונעוץ תחלתן בסופן לכן הוא בבחי' רצון וחשק בהאור להתלבש בהכלי מפני שמקבל ע"ז מהאור העצמי שבהכלי כו' וכמ"ש במ"א). אמנם בבחי' העצמות שייך ג"כ בחי' שוב להיות המשכת העצמות כו', וכידוע דבחי' השוב באמת נטוע ומושרש בעצמות א"ס ב"ה דלא לתהו בראו אלא לשבת כו' שזהו בחי' הרצון העצמי שנטוע ומושרש בעצמות א"ס ממש כו', וה"ז רק מצד העצם בלי שום סיבה וטעם ח"ו כ"א משום שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו' שע"ז גופא אין שום טעם וסיבה למה נתאוה רק מצד עצמו ממש שאינו מורכב בשום דבר כלל ח"ו כו', ועפ"ז י"ל בד"א דזהו מה שבנשמות ג"כ בחי' הרצוא הוא ע"י איזה טעם וסיבה והיינו שנעשה ע"י ההתעוררות מלמעלה כו', והרצוא הוא בבחי' האורות והגילוים שבנפש כו', אבל בחי' השוב הוא בהנשמה מכח עצמה בשרשה שמושרשת בבחי' עצמות א"ס ב"ה כו', דלהיות שבעצמות א"ס נטוע ומושרש בחי' השוב דוקא לזאת בעצם הנשמה שמושרשת בעצם יש בה בחי' השוב בעצם כו', ובנשמה זהו בחי' ביטול העצם שלה שלא להיות בבחי' דביקות ובבחי' כליון בעצמות כ"א להיות בבחי' שוב למטה דוקא בקיום תומ"צ כו', וזהו מה שאנו רואים שימצא באדם כח וחיזוק מצ"ע דוקא להיות הולך בדרכי ה' בתו"מ כה"י דהיינו שלא יוכל למצוא מנוח לנפשו אם לא שיעסוק ויעבוד איזה ענין עבודה אלקית באופן המשכת גילוי אור אלקי להתלבש בדבור או במעשה דוקא כמו בדבור בד"ת ומעשה הצדקה ומצוה זולתה בזאת דוקא תנוח רוחו ודעתו ותתנחם נפשו ואם לאו לא תנוח רוחו ודעתו כלל באהבה ודביקות לעלות למעלה כו' כ"א בבחי' המשכת האור ע"י תו"מ כו', ואין זה מצד בחי' האהבה ורצוא שלו בתפלה בכדי לרוות צמאונו אחר הרצוא כו', כמו שאנו רואין בחוש שאין זה בכדי לרוות צמאונו לבד כ"א מצד בחי' השפלות והענוה שהוא בבחי' אין ומ"ה בעצם שהוא היפך ממש להעלאה דרצוא שהוא בחי' יש ודבר כו', וע"כ לא ימצא מרגוע לנפשו כ"א בעסק התורה או בקיום המצות כו', והיינו מצד הביטול שבעצם הנפש בבחי' ביטול עצמי כנ"ל, וע"י התפלה מאיר ונרגש בו הביטול הזה וכמו בבחי' ראי' דחכמה שנרגש בלב כנ"ל וכה"ג דמשו"ז הוא בבחי' שוב כו', או מצד הקבעומ"ש שבו דכללות ענין קבעומ"ש הוא ג"כ מצד הביטול העצמי שבנשמה (דלכן הוא בנש"י דוקא), (ובא בפועל ג"כ ע"י התפלה כו'), אלא שבקעומ"ש ה"ז בא באופן וציור אחר, דבשפלות הנ"ל ה"ז מצד שהוא בבחי' אין ומה בעצם לכן לא ימצא נוחם לנפשו כ"א כו', ובקבעומ"ש הוא מצד שנתון ומסור לה' ואינו בבחי' מציאות לעצמו כלל ומשו"ז ירצה מאד מה שהוא רצון העליון ולא מה שהוא רצון עצמו

כו׳, וזהו מה שלא תתנחם נפשו בבחי׳ האהבה ודביקות באלקות כו׳ שזהו התפשטות רצון עצמו כו׳, כ"א בזאת דוקא תתנחם נפשו בעסק התורה וקיום המצות בבחי׳ המשכה כו׳ שזהו רצונו האמיתי ית׳ כו׳ ובדברו בד"ת אינו רק כמו בחי׳ כלי לדבר ה׳ שמדבר בפיו במקראות ובמשניות שזהו רק מצד הביטול האמיתי בעצמו כו׳, וזהו"ע השוב בקיום התו"מ שזהו בכח עצמו דוקא לא מצד ההתעוררות מלמעלה כו׳ (וזהו ג"כ הטעם מה שיש בכח האדם להכריח א"ע בעסק התורה וקיום המצות גם שאין לו רצון וחשק בזה, והיינו לפי שכללות ואמיתית העבודה בבחי׳ שוב הוא בהנשמה מצ"ע דוקא והיינו מצד נתינתה לה׳ בבחי׳ קבעומ"ש שזה יש בכאו"א מצד עצם נשמתו כו׳, ולזאת יכול להכריח א"ע לידי עבודה בפועל כו׳, ובאמת גם בעבודה בהתבוננות והתעוררות אהוי"ר אם מייגע א"ע לבוא מצ"ע לידי עבודה זו בלי התעוררות מלמעלה וגם שמחו ולבו אטומים ה"ה מייגע א"ע בכמה עצות בנפשו לפתוח מוחו ולבו ולייגע מאד בהתבוננות והעמקת הדעת להיות נרגש הענין האלקי בנפשו ולהתפעל באהבה ויראה כו׳. הנה כ"ז כאשר הוא בכח עצמו ה"ז יקר ביותר ופועל הרבה יותר בנפשו להיות בבחי׳ ביטול פנימי יותר והוא בבחי׳ קיום בנפשו יותר, וכאשר נת"ל (ד"ה ויגש אליו) דאהוי"ר שבא ע"י יגיעה דוקא היא עיקר העבודה שהיא בבחי׳ קיום כו׳ הנה ביותר הוא כאשר מייגע א"ע גם לפתוח לבו וכו׳ דהכל הוא ביגיעה ובכח עצמו דוקא ה"ז בבחי׳ פנימיות יותר ופועל הרבה יותר בנפש כו׳), וכן מה שכל רצוא יש אחריו שוב והיינו גם בבחי׳ רצוא היותר עליונה בבחי׳ תוקף הרצוא ה"ה אח"כ בבחי׳ שוב וכמו רע"ק שנכנס בשלום ויצא בשלום כו׳ ונת"ל (בד"ה נ"ח מצוה כו׳) דהרצוא הוא באופן כזה שיהי׳ אחריו שוב כו׳ זהו גם כן בכח האדם מצד עצמו כו׳ דהנה מה שהרצוא הוא במדה ובמשקל בלי התגברות יתירה להיות בבחינת יציאה לגמרי כו׳ זהו מצד כללות הביטול שלו בבחינת הנחת עצמותו כו׳, דבאמת בנקל הרבה יותר להיות בבחינת כלות הנפש מלהיות למטה בקיום התורה ומצות כדבעי, דיותר בנקל הוא להיות בבחינת רצוא מלהיות בבחינת שוב כו׳ (הגם שהשוב יכול להיות בהכרח כנ"ל, משא"כ הרצוא כו׳. אמנם כאשר כחות הנפש הם בבחי׳ גילוי הנה הרצוא הוא בנקל יותר הרבה מן השוב כו׳) דלבד זאת שנקל יותר להיות בבחי׳ הפשטה מלהיות בהלבשה ושיהי׳ כדבעי למהוי, ועי"ד מ"ש במ"א בענין נדרים שהו"ע הפרישות וכמארז"ל דנדרים סייג לפרישות והיינו כאשר אין ביכולתו לברר את הדבר צריך לפרוש א"ע מזה וכמו ע"ה אסור לאכול בשר מפני שאין ביכולתו לברר את הגבורות דרשפי אש וחום דבשר לזאת צריך לפרוש א"ע מזה כו׳, וכמ"ש במ"א וכן הוא ענין הנדרים בכלל כו׳. ומ"מ הרי מה שהחכם מתיר את הנדר ה"ז מעלה ומדרי׳ גבוה יותר דלפי שהוא גבוה במדרי׳ (שיש בו בחי׳ הביטול דחכמה כו׳) אינו צריך לפרוש א"ע לפי שביכולתו לברר את הדבר כו׳, ח"ע היתר נדרים כו׳ כמ"ש במ"א. וכמו"כ בכללות העבודה להיות מופשט לגמרי מעניני העולם ולהיות בבחי׳ רצוא ודביקות באלקות ה"ז בנקל יותר מלהיות למטה ולהיות בבחי׳ יחוד באלקות בכל עשיותיו ובכל עניני הגשמיים שלו כו׳ ומבואר במ"א די"ל שז"ע יחוד בחי׳ יחו"ע ויחו"ת, דבבחי׳

יחו"ע מצ"ע הגם שזהו ג"כ ביטול ויחוד הדברים התחתונים שהן בבחי' אחדות ממש באוא"ס ב"ה וכידוע בענין ה' אחד שהז"ר וארץ וד"ר העולם בטלים ומיוחדים בתכלית כו', אך זהו לפי שכולא קמי' כלא חשיב שבטלים במציאות באמת לגבי אוא"ס ב"ה, וביותר לפי המבואר במ"א הענין דלפי שלגבי עצמות אוא"ס אין שום דבר מעלים ומסתיר כלל והרי מאיר גילוי אוא"ס ממש בעולם וממילא אין העולם במציאות כלל שהוא בטל ומיוחד בעצמותו כמו קודם שנברא כו' וכמ"ש במ"א, וכמשנת"ל (בד"ה אלה תולדות), אבל ענין יחוד יחו"ע ויחו"ת הוא שגם כמו שהעולם הוא במציאות הוא בבחי' ביטול ויחוד בתכלית כו', והיינו שגם בההנהגה גשמיות באכו"ש וכה"ג הוא בבחי' ביטול במציאות ממש בלי שום הרגש גשמי כלל וכלל, וכמו בשבת שמצוה לענגו באכו"ש דאכילה דשבת אין זה עונג גשמי כ"א עונג רוחני כו' (וכדאי' בסה"ק בענין סעודה דמוצאי שבת שהיא להיות הרושם מהעונג דאכילה דשבת על כל השבוע, דמה שאומר ויהי נועם במוצ"ש הוא שישאר הרושם מהתענוג דתפלה דשבת על כל השבוע וע"י סעודת מלוה מלכה נשאר רושם העונג דאכילה דשבת כו'), וכמו"כ הוא בצדיקים הגדולים בכל השבוע שהאכילה שלהם היא בבחי' צדיק אוכל לשובע נפשו שהוא בחי' תענוג אלקי כו' והוא בזה בבחי' ביטול ויחוד ממש באלקות כמו בבחי' ביטול ודביקות ממש באהוי"ר בתפלה כו', וזהו שהוא בבחי' התיישבות והתלבשות בעניני העולם ובהם גופא הוא בבחי' אלקות ממש כו' וזה מדרי' גבוה ונעלה מאד כו' (ואין זה כמו בחי' היחוד דה' אחד מלמעלמ"ט המבואר במ"א, דשם הכוונה שהדברים התחתונים הן אלקות ממש כו', אבל כאן ה"ה בבחי' מציאות גשמי אלא שע"י ביטולו ותוקף התיחדותו באלקות כמו שהוא למטה דוקא לזאת כל עשיותיו הגשמי' הן אלקות כו', והיינו שהוא ע"י עבודתו מהפך את הדברים הגשמים שנעשים אלקות כו') ועבודה זו היא למעלה הרבה מבחי' יחו"ע מצ"ע וכ"ש מבחי' כלות הנפש כו', ולבד זאת בחי' כלות הנפש בנקל לפי שזהו יותר בטבע הנפש (היינו בבחי' התגלות הנפש (לא בהעצמי שלו ממש) כ"א בחיצוניותו, ומובן דאין הכוונה חיצוניות ממש כ"א מה שנק' חיצוניות לגבי העצם ממש והיינו בחי' האור והגילוי שלו כו'. וי"ל דכמו שנת"ל (בד"ה כי ידעתיו) בענין רצון ותענוג דשניהם בחי' עצם אלא שהרצון הוא חיצוניות ובהתגלות והתענוג פנימית ובהעלם כו', כמו"כ הוא בבחי' רצו"ש דשניהם הן בעצם הנפש אלא שהרצוא בבחי' החיצוניות והשוב בבחי' הפנימיות כו') לעלות למעלה וכמשנת"ל (בד"ה נ"ח מצוה להניחה כו') שטבע הניצוץ האלקי לעלות למעלה שיש בזה תוקף ותשוקה גדולה בנפש כו', וגם שבזה נרגש בו יותר האלקות שמאיר יותר בגילוי בנפשו (הגם שהוא בדרך העלאה אמנם נפשו מאירה מאד בהאור האלקי כו'). (והגם שבאמת ע"י השוב מאיר גילוי אור עליון יותר וכמשנת"ל שהוא בחי' אור עצמי כו' הנה אמיתית הגילוי מזה יהי' לעתיד ועכשיו אינו מאיר בגילוי כ"כ כמו בהרצוא שמאירה נפשו ממש כו') וכ"ש באה"ר בתענוגים כו', דמשום כ"ז בנקל יותר בחי' הרצוא מהשוב כו', ובפרט בבחי' תוקף הרצוא לנתק א"ע מהרצוא וכליון נפשו ולהיות בבחי' שוב זה כבד מאד והוא רק מצד הנחת עצמותו לגמרי שבטל מאד אל רצה"ע, דהרצה"ע הנטוע ומושרש בעצמות א"ס ב"ה הוא שיהי' בבחי' שוב דוקא כו', ומצד עוצם ביטולו

אל אמיתות רצה"ע ה"ה מניח א"ע להיות בבחי' שוב למטה דוקא כו', ובחי' הנחת עצמותו הנ"ל הו"ע קבלת עומ"ש שהרי אין זה כפי הרגש שלו וכפי עונג נפשו מה שלו טוב, כי הוא מצ"ע הי' רוצה יותר בבחי' כלות הנפש כו' ורק מצד אמיתות רצה"ע הוא בבחי' שוב כו' כנ"ל, וא"כ זהו בחי' קבעומ"ש (וואס ער לייגט זיך אוועק בכל עצמותו צוא עצמות א"ס כו') ובכח זה דוקא הוא בבחי' שוב כו', אמנם באמת הרי הרצוא הוא באופן כזה שיהי' אח"כ בבחי' שוב והיינו שיהי' במדה ומשקל כו', והיינו ג"כ מצד הקבעומ"ש שבו שזהו כללות ביטולו והנחתו בעצם אל אמיתת עצמות א"ס ב"ה ה"ז פועל בדרך ממילא בהרצוא שגם תוקף הרצוא יהי' עכ"פ בהדרגה לא בהתפעלות והתגברות יתירה כ"א באופן שיהי' שוב כו' (וי"ל שזהו ע"ד המבואר במ"א המשל מב' מיני שרים היושבים לפני המלך במשתה וסעודה שצריכים לשמוח כו'. הנה בשרים המקורבים הנק' יועצי המלך הרי השמחה בהתגלות ובהעלם יש בהם יראת המלך כו'. והשרים הבלתי מקורבים רק עובדים עבודת המלך לכל אשר יצא תפקידו על המדינה כו', הגם ששמחים ג"כ בשמחתו מ"מ יתגבר אצלם היראה כו', ובדוגמא כזאת י"ל כאן שמחמת הביטול שיש בו בעצם מצד הקבעומ"ש כו' ה"ז פועל שגם התגלות הרצוא שלהם עם היות שהוא בתוקף הרצוא ובגילוי דוקא ומ"מ אינו בבחי' התגברות יתירה כו', כמו עבד שמקבל עליו עול האדון הרי עול האדון מונח עליו תמיד שגם בתוקף שמחתו לא יעבור גבולו להיות היפך מרצון האדון כו') (ומובן שאין זה דומה בעצם לענין הנ"ל כ"א בדרך דוגמא לבד כו'). וענין קבעומ"ש ה"ז מכח עצמו דוקא וכמו במלכותא דארעא הרי ענין קב"ע הוא שהעם מקבלים מעצמן עול מלכותו ומכתירים אותו למלך עליהם ועי"ז הוא נעשה מלך והם עבדים אליו כו', וכמו"כ הוא בענין קבעומ"ש שאין זה מצד הגילוי מלמעלה כ"א מה שנש"י מעצמן דוקא מקבלים עליהם עול מלכותו ית' להיות מונחים ובטלים אליו כו' (וידוע דקבעומ"ש הוא בבחירה ורצון דוקא ולכן דוקא אדה"ר קבל עליו עול מל' ית' וא' ה' מלך כו', והיינו שע"י בחירה ורצון יהי' בבחי' ביטול שלמעלה מטו"ד כו' וכמ"ש במ"א). וז"ע קבעו"מ בר"ה שמכתירין אותו ית' בבחי' מל' שעי"ז ממשיכים להיות בחי' רצון למלוכה ויהי' מלך כו', ובודאי ע"י גילוי בחי' מל' עי"ז נעשה בחי' היראה והפחד וכמו ומוראך עליהם על המלאכים למעלה וכמו"כ הוא בנשמות למטה כו'. אבל זהו כאשר נמשך הרצון להיות מלך כו' והמשכה זו הוא ע"י קבלת עול מלכות כו', (ומ"מ צ"ל שזהו מצד התקשרות עצם נפשם בעצמות א"ס ב"ה דלפי שבעצמות ה"ה מקושרים ומיוחדים באמיתת עצמותו ית' ובטלים בבחי' ביטול עצמי כנ"ל לזאת גם למטה ה"ה מקבלים עליהם עומ"ש להיות בטלים בתכלית כו'. אבל זה נעלם מאד עד שעצם ענין הקבעומ"ש הוא בכח עצמו דוקא כו'), ועי"י הקבלת עומ"ש עי"ז הוא העבודה האמיתית בבחי' רצו"ש הנ"ל שיהי' כדבעי ובד"כ לבטל כל רצונו מפני רצון ה' בתו' ומצות כו', וכמו העבד שקיבל עליו עול אדונו לעבוד אותו אז ע"י קבלה זו נעשה כח וחיזוק בעצמו לעבודתו לבטל א"ע לפניו בכל אשר יגזור אומר כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה. דהנה שו"א הן רצוא ושוב ארץ היא בחי' רצוא וכמא' למה נק' שמה ארץ

שרצתה כו' בכה ארוך גדוד כו', ושמים הוא בחי' שוב, כי שמים הם בחי' משפיעים והיינו בחי' המשכת מ"ד שע"י קיום תו"מ שזהו בחי' שוב כו'. והנה זה שייך עכשיו בעבודה בחי' רצו"ש בכח עצמו ויגיעתו, אבל על לעתיד אומר כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה דלעתיד יהי' ג"כ בחי' רצו"ש, אבל יהי' מצד עצמות אוא"ס, וזהו אשר אני עושה שיהי' הרצו"ש מלמעלה (וכענין בי' אחידא בי' להיטא כו' כמשנת"ל בד"ה ויכולו השמים) ואומר ע"ז כן יעמוד זרעכם ושמכם. זרעכם הוא בחי' הזריעה שע"י תורה ומצות בחי' אור זרוע לצדיק כו', ושמכם הו"ע קבלת עומ"ש וכמו ויעש דוד שם כו', והיינו דעבודה דעכשיו בקבעומ"ש וקיום התו"מ יתעלו ג"כ לעתיד בבחי' עצמות אוא"ס ב"ה. וזהו כי כאשר השמים החדשים כו' להיות דעיקר ותכלית העבודה היא להיות רצו"ש דוקא ולעתיד יהי' ג"כ רצו"ש. אבל יהי' מצד עצמות אוא"ס. וזהו השו"א אשר אני עושה וכן יעמוד זרעכם ושמכם דהעבודה דבחי' רו"ש דעכשיו תתעלה ג"כ לעתיד בבחי' עצמות כו'.

בס"ד, ש"פ בא, רס"ו

החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה. וצ"ל והלא ר"ח תשרי הוא ראש השנה שכולל כל השנה דעש"ז נק' ראש דכמו שהראש כולל כללות חיות הגוף כמו"כ ר"ה כולל כללות חיות השנה ונחלק אח"כ לי"ב ר"ח וכל ר"ח ללמ"ד יום, נמצא דר"ה הוא ראש וראשון לכל חדשי השנה, ולמה נא' על ר"ח ניסן שהוא ראש חדשים כו'. והנה בעקידה כ' דעל ב' אופנים יכולים אנו לידע גדלות הבורא, הא' מהנהגת הטבע יכולים אנו להכיר גדולת הבורא מההנהגה תמידית שמתנהג תמיד באופן א' בלי שינוי ובלי הפסק בזה ניכר כח הא"ס, וכמו השמש והירח והכוכבים וכל הגלגלים בסיבובם התמידי שמסבבים תמיד ממזרח למערב ואינם משנים את תפקידם ובלי הפסק, דמצד עצמן מאחר שהן בע"ג הי' צ"ל הפסק לסיבובם, וכמו"כ הי' צ"ל בהם שינוי דכל בע"ג ה"ה משתנה, וא"כ ניכר בזה כח הא"ס כו' (וכמ"ש מזה במ"א באורך) וכמו"כ בכללות הנבראים בצבא השמים וצבא הארץ שהן קיימים במין ובאיש ניכר בזה כח הא"ס כו' וכמ"ש במ"א, והב' הוא מההנהגה שלמעלה מהטבע וכמו בנס יצי"מ וקרי"ס וכה"ג שהו"ע שידוד המערכות וביטול הטבע בזה ניכר גדלות הבורא עוד ביותר מבהנהגת הטבע. ולהבין שרש ענין ב' הנהגות הנ"ל צלה"ק משנת"ל דנר ה' נשמת אדם וכמו הנר שעולה ויורד תמיד כמו"כ הנשמה היא תמיד בבחי' רו"ש, ונת' שיש ע"ז התעוררות מלמעלה שמעוררים את האדם להיות בבחי' רו"ש, אמנם עיקר הרו"ש הוא בכח עצמו ויגיעתו דוקא שמתייגע להיות בבחי' אהבה ותשוקה לאלקות וגם האה"ר באה דוקא ע"י הטרחא ויגיעה בהעבודה פנימיות דמוח ולב ותיקון הנה"ב כו', והשוב הוא ג"כ בכח עצמו ועוד יותר מהרצוא, כי אמיתית השוב הוא מצד עצם הנשמה מצד הביטול ושפלות כו' ומצד הקבעומ"ש שבו דמשו"ז הוא בבחי' שוב כו', וקבעומ"ש הוא בכח עצמו ויגיעתו כמשנת"ל.

ולהבין בתוס' ביאור כללות ענין הנ"ל למה צריכים עבודה בכח עצמו דוקא ומהו המעלה בזה, והלא האהוי"ר הבאים מלמעלה הם גבוהים במעלה ובמדרי' הרבה יותר וא"כ מפני מה צ"ל דוקא עבודה בכח עצמו ומהו היתרון בעבודה זו. הענין הוא דהנה כתיב ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע בין עובד אלקים לאשר לא עבדו דמשמע דאשר לא עבדו אינו רשע ומקיים המצות ואינו עובר ח"ו על ל"ת, ומ"מ אינו עובד אלקים כלל וזה פלא דמאחר שמקיים כל המצות ובודאי יש בו ג"כ אהוי"ר דאז דוקא קיום המצות כדבעי וכמ"ש בסש"ב ואיך יקרא אשר לא עבדו כו'. אך הענין דהנה ידוע שיש בחי' בן ובחי' עבד דלפעמים נק' נש"י בשם בנים ולפעמים בשם עבדים וכמ"ש בני בכורי ישראל, בנים אתם לה' אלקיכם, וכתיב שמע יעקב עבדי, אל תירא עבדי יעקב, כי לי בנ"י עבדים עבדי הם. ובפרטיות הן ב' מיני נשמות יש נשמות שנק' בנים ויש נשמות שנק' עבדים וכמא' אם כבנים אם כעבדים כו', וכללות ההפרש בין בנים לעבדים אי' בע"ח בסופו דעבד היינו בחי' נר"ן דבי"ע ומי שזוכה לנרנ"ח מאצילות הוא בבחי' בן להקב"ה. וברע"מ פ' בהר דקי"א ע"ב אי' בזמנא דידע לי' ב"נ לקוב"ה באורח כלל כדין אקרי עבד כו' ובזמנא דידע לי' אורח פרט כדין אקרי בן רהימא דילי' כבן דחפיש בגניזא בכל רזין דביתא כו'. ופי' הרמ"ק באוה"ח דמי שיש לו נשמה דאצילות הוא ידע כל גניזין ורזא דביתא כו'. (וזהו העוסקים בקבלה כו'), אבל כשיש לו רק נר"ן דבי"ע (והיינו שיודע את אלקות רק ע"פ השכל כו')' ידע לי' לקוב"ה רק באורח כלל ולית לי' רשו לחפשא בגניזוי כו'. ונמצא דבנים הן נשמות דאצילות ועבדים נשמות דבי"ע, והנה ידוע דנשמות דבחי' בנים ועבדים שניהם נמשכים מבחי' יחוד זו"נ דאצילות כי בד"כ התהוות הנשמות הוא מבחי' אצילות דווקא, דבחי' זו"נ דבריאה אין בכחם להוות נשמות כ"א מלאכים כמ"ש בע"ח שער סדר אבי"ע, אבל התהוות הנשמות הן מאצילות דוקא, אמנם מבואר שם בע"ח דיחוד זו"נ הוא להוליד נשמות בבריאה, כי נשמות דאצילות ממש הן הנולדים מיחוד או"א ונק' אחים וריעים לז"א כו' כמ"ש במ"א, אבל נשמות הנולדים מיחוד זו"נ הוא שנולדים בבי"ע כו'. ומ"מ יש בזה ב' בחי' בחי' בנים שהן נשמות דאצילות ובחי' עבדים שהן נשמות דבי"ע והיינו ההפרש בין נשמות דדכורא לנשמות דנוק' והן נשמות דמ"ה דעיקרם הוא מבחי' ז"א ונשמות דב"ן דעיקרם מבחי' מלכות, דעם היות דכל הנשמות כלולים בבחי' ז"א ונמשכים מבחי' צדיק חי עלמין בבחי' מלכות וכמא' כל נשמתא הוה קיימא בדיוקנאה קמי' מלכא קדישא בחי' ז"א דאצילות שנק' מלכא כו' כידוע, וכמו"כ כל הנשמות נכללים בבחי' מלכות בבחי' עיבור ונמשכים ע"י המלכות דוקא, מ"מ יש בזה ב' מדרי' שיש נשמות דעיקרן הוא מבחי' ז"א דוקא ואינן מתעכבים כ"כ בבחי' עיבור במל' וכמו נשמת משה שהי' בבחי' עיבור רק ז' חדשים, והיינו שלא נשתנה בזה בעצם מהותו שהוא בחי' נשמה דמ"ה, ויש שעיקרן הוא מבחי' מלכות ומתעכבים יותר בבחי' עיבור וכמו אלי' שהי' בעיבור יב"ח כו' והן נשמות דב"ן, ונשמות דעיקרן מבחי' ז"א הן בחי' נשמות דאצילות דגם בירידתן למטה הן בחי' אצילות וכידוע דז"א הוא סוף עולם הא"ס, ונמצא ה"ה בכלל עולם הא"ס אלא שהוא בחי' סוף כו' היינו שזהו בחי' המשכת וגילוי האור דאצילות, דהנה בחי' מלכות הוא בחי' שרש

ומקור דבי"ע שבאצילות דגם בהיותה באצילות היא שייכה לעולמות בי"ע. אבל בחי' ז"א הוא מה ששייך לאצילות וכידוע בענין כרוב א' מקצה מזה כו' שהן ז"א ומלכות ב' בחינות שבממוצע דאצילות כו' כמ"ש בתו"א ד"ה מי יתנך, ולזאת בחי' ז"א דאצילות שממשיך גילוי אור האצילות הנה הנשמות הנמשכים משם גם בירידתן בבי"ע הן בבחי' אצילות כו' וכמ"ש וידגו לרוב בקרב הארץ שגם בארץ הם בבחי' דגים שבים שבטלים ומיוחדים לאלקות בתכלית כמו הביטול ויחוד דבחי' אצילות כו' (והגם דים הוא בחי' מלכות אמנם הוא בחי' פנימיות המלכות שאינו מקור לבי"ע כו' כי כללות ההפרש בין נשמות דמ"ה לנשמות דב"ן הוא ההפרש בין בחי' פנימיות לחיצוניות, כי גם נשמות דב"ן יש להם שרש בזו"א, וכמו"כ גם נשמות דמ"ה יש להם מקום במלכות אלא שזה בבחי' פנימיות דזו"נ וזה בבחי' חיצוניות כו') ולכן נשמות אלו דבחי' מ"ה עיקר עבודתם למטה הוא מצד נשמתם דוקא בבחי' ביטול במציאות ממש ובבחי' התקשרות ודביקות עצמי באלקות כו' והן הנק' עובדי הוי' בנשמתן כו', אבל נשמות דב"ן עיקר עבודתן הוא בביטול גופם דוקא בבחי' ביטול היש לבד. והיינו לפי ששרשן מבחי' מלכות שרש ומקור דבי"ע לכן יש להם שייכות אל הגוף ובזה הוא עבודתם לפעול ביטול הגוף דהביטול שמצד הגוף הוא בחי' ביטול היש לבד כו', (והגם שנת"ל (בד"ה יהודה אתה) ההפרש בין נשמות למלאכים דמלאכים עיקרן שייך לבי"ע ונשמות עיקרן שייך לאצילות כו'. י"ל דבהכלים שרש כל הנשמות הוא מבחי' פנימיות הכלים. אמנם בהאור יש ג"כ פנימיות וחיצוניות דחיצוניות האור הוא שנמשך בבי"ע ונעשה מקור לבי"ע כידוע, ומ"מ ה"ה קדוש ומובדל מבי"ע וכידוע בענין אין קדוש כהוי' כו' ונשמות דב"ן שרשן בבחי' חיצוניות האור שהוא קדוש ומובדל מבי"ע ומ"מ יש לו שייכות כו') והענין הוא דהנה נשמות דמ"ה עיקר ההתגלות למטה הוא הנשמה שמאירה בגילוי אצלם והגוף הוא רק כטפל אצלם ואינו מעלים ומסתיר כלל על אור נשמתם כו' וכמו משה שא' ונתתי מטר ארצכם כו' שזהו מצד נשמתו שהיתה מיוחדת ודבוקה ממש באוא"ס ב"ה והגוף הוא כטפל בעלמא שאינו מעלים בלל כו', אבל נשמות שמבחי' מלכות יש להם שייכות אל הגוף וממילא הגוף מסתיר עליהם וצריכים עבודה לתקן גופם להיות בבחי' ביטול והביטול הוא בבחי' ביטול היש לבד כו'. דכמו"כ הוא גם בנשמות הגבוהות מבחי' שם ב"ן ג"כ עיקרם בביטול וזיכוך גופם אלא שהוא בבחי' זיכוך בתכלית עד שהגוף נהפך לגמרי אל מציאות רוחני וכמו באלי' שגופו נעשה כמו גוף המלאך ועלה למעלה שנזדכך יותר גם מגופו של משה שהי' גופו צריך קבורה ואלי' עלה בגופו השמימה כו' (ומ"מ הי' גופו של משה בטל בתכלית עד שעמד על עמדו בעת קבלת הנבואה לפי שהי' גופו כלי לאלקות כו' כמ"ש במ"א, וי"ל דבמשה הי' ביטול גופו מצד התגלות אור נשמתו ועי"ד כמו ענין ה' אחד שהעולם בטל במציאות באמת לפי שבאמת מאיר עצמות אוא"ס בגילוי בעולם כו' כידוע ומבואר במ"א (וע' משנת"ל ד"ה כי כאשר השמים). וכמו כן במשה מצד התגלות אור נשמתו נתבטל ממילא הגוף ממציאותו כו' (והנראה לומר שזהו ע"ד היחוד דה' אחד מלמעלמ"ט כו') וי"ל דנשמת משה הי' מיחוד או"א ממש וכמ"ש מן המים משיתיהו כו' ולכן גילוי אור נשמתו פעל בגוף בחי' הביטול במציאות שהי' בחי' כלי ממש לאלקות כו'

וידוע דבאו"א היחוד בבחי' יחו"ע כו' ומ"מ כשנסתלקה נשמתו הי' הגוף צריך קבורה ולא עלה למעלה ובאלי' לפי שזהו מה שנזדכך בבחי' זיכוך בתכלית לכן עלה בגופו למעלה כו', ומ"מ אי' בע"ח שער מ"ן ומ"ד ד"א ביו"ד הרוגי מלכות דגופות שלהם היו כ"כ מזוככין עד שהיו ראוין בערך נשמות בנ"א אחרים כי זהו מעלת הצדיקים לזכך גופם ולעשותן צורה כו' עכ"ל. ואם כי הביא שם ראי' מאלי' מ"מ נראה דהכוונה על כל הצדיקים כו' ובודאי יש בזה חילוקי מדרי' דבצדיקים הגם שלא נאמר בהם מיתה (כ"א גויעה כו' וצ"ע ממשה) מ"מ לא עלה גופם ואלי' עלה בגופו ממש כו', ואפשר דעשרה ה"מ היו נשמות דב"ן וע"ז הכוונה בע"ח שם) וכן דוד שהי' נשמתו מבחי' מלכות הי' למטה בבחי' ביטול בחומר גופו דוקא שהי' לב נשבר ונדכה תמיד וכמ"ש כי עני ואביון אני כו', דביטול זה דלב נשבר ונדכה וכי עני ואביון כו' זהו דוקא במי שהביטול מצד הגוף שהו"ע ביטול הישות והחומריות דוקא, דבהביטול שמצד הנשמה הגם שהביטול הוא בבחי' ביטול במציאות ממש מ"מ יש בזה הגבהה ג"כ וכמו במשה שהי' בבחי' תכלית הביטול דמ"ה ומ"מ הי' בו הגבהה ורוממות וכמו שש מאות כו' אשר אנכי בקרבו כו', וכמו אנכי עומד בין ה' כו', וכן ביוסף שהי' נשמה דמ"ה כידוע הי' בו הנהגה דרוממות וכמו ויכלכל יוסף כו', ויוסף הוא המשביר כו' שהי' מלך במצרים כו' דודאי באופן כזה הי' עבודתו ברוחני' כו', וכן הרשב"י שא' בחד קטירא אתקטרנא כו' שהי' בבחי' ביטול דמ"ה וכידוע שהי' מנשמות דעדאת"כ כו', ומ"מ הי' בו הגבהה וכמו אנא סימנא בעלמא, ואם שנים הם אני ובני כו', הרי דנשמות דמ"ה הגם שהן בתכלית הביטול מ"מ יש בהם בחי' הגבהה ורוממות כו' ואדרבה זהו מצד עוצם הביטול שלהם שאינן בבחי' מציאות לעצמן כלל ממילא ההגבהה אינו הגבהת עצמן ח"ו כ"א הגבהת והתנשאות האלקות שבהם שזהו כל עצם מהותן כו' אבל במקום שהביטול הוא מצד הגוף הוא בבחי' שפלות לגמרי בלי שום הגבהה והתנשאות וז"ע לב נשבר כו', והוא הביטול דבחי' הישות והחומריות דוקא (שנק' ביטול היש בכלל כו') וגם כמו שהן למעלה בבחי' עיבור במל' ג"כ העיקר הוא בזיכוך חומרם דהיינו בחי' לבושי הנשמה כו' (וגם מצד הנשמה יש מה שנק' זיכוך החומרי וביותר הוא בהלבושים כו') וזה הנותן להם כח להיות בחי' ביטול גופם בירידתם למטה כו', וכמו"כ אנו רואין בהרבה בנ"א שיש בהם ביטול היש בעצם שבקל מאד ישבר לבם החומרי ויתבטלו מגסותם והם עובדי ה' בגופם באמיתות בקיום המצות בפו"מ באמונה ובתום לבב בלי השגה והתבוננות ואהוי"ר שכליות כ"כ אלא באהוי"ר טבעית במעט התבוננות כו', והוא מפני ששרש נשמתם הוא מבחי' נשמות דנוק' דשם העיקר בחי' ביטול היש כו', אבל נשמות דמ"ה עיקר עבודתם הוא בבחי' ביטול מצד נשמתם דוקא בהשגה והתבוננות (היינו בבחי' ד"ע כו') ובבחי' דביקות אמיתי באוא"ס בבחי' ביטול במציאות ממש כו'. וכללות ההפרש הוא כנ"ל דנשמות דמ"ה שהן מבחי' ז"א שייכים לבחי' אצילות והן נשמות דאצילות ואינן שייכי' אל הישות והחומריות כ"כ כו', ונשמות דב"ן שמבחי' מל' הן שייכים אל הבריאה והן נשמות דבי"ע בכלל, לכן עבודתם בבחי' ביטול היש והחומרי כו' (ומ"מ נשמות דוד ואלי' הן נשמות דאצילות ולכן באמת גם למטה הי' חומרם בבחי' ביטול במציאות ממש

וכמו באלי׳ שעלה בגופו כו׳, ובדוד כתיב תכלית שנאה שנאתים שזהו שהרע דנה״ב נהפך לטוב ממש וכמ״ש בסש״ב פ״ט ויו״ד וכתיב ולבי חלל בקרבי שהרגו בתענית כו׳, והיינו לפי שהיו נשמות דאצילות הי׳ ביטול גופם וחומרם בבחי׳ ביטול במציאות כו׳, אבל מ״מ זהו מה שפעלו וזככו גופם באופן כזה וכנ״ל בההפרש בין משה ואלי׳, והיינו שעבודתם בביטול הישות והחומריות וזהו לפי שנשמתם הוא מבחי׳ מלכות לכן הם שייכים לבחי׳ היש לבררו ולזככו כו׳, אלא שהזיכוך הוא בתכלית כו׳ כנ״ל, וזהו בנשמות הגבוהות דב״ן שהן נשמות דאצילות (ובודאי יש בזה חילוק גם במעלת הנשמות עצמן דנשמות דמ״ה הן במדרי׳ הביטול למעלה יותר מנשמות דב״ן אפי׳ שהן בבחי׳ אצילות כו׳ (וע״ד כללות ההפרש בין יחו״ע ליחו״ת כמו״כ יש בבחי׳ יחו״ע דאצילות ג״כ מדרי׳ והן בחי׳ ד״ע וד״ת כו׳), ואפשר דנשמות דב״ן בחי׳ נר״ן שלהם הוא מבי״ע וחלק האצילות שבהם הוא בחי׳ ח״י, ובנשמות הגבוהות האיר אצלם בגילוי בחי׳ אצילות שבהם כו׳, ונשמות דמ״ה כללות הנרנח״י שלהם הוא מאצילות כו׳), אמנם בכללות בחי׳ נשמות דב״ן הן נשמות דבי״ע ונשמות דמ״ה הן נשמות דאצילות כו׳). וביאור הענין הוא, דהנה ידוע דכללות ב׳ בחי׳ נשמות הנ״ל היינו נשמות דאצילות ונשמות דבי״ע הן ב׳ בחי׳ דזרע אדם וזרע בהמה וכמ״ש וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה דנשמות דאצילות נק׳ זרע אדם דאדם בגימ׳ מ״ה ונשמות דבי״ע נק׳ זרע בהמה דבהמה בגימ׳ ב״ן. והענין הוא דהנה אצילות נק׳ אדם ע״ש אדמה לעליון כי בחי׳ אצילות הוא רק ההמשכה והגילוי מבחי׳ ההעלם שלמעלה מאצילות כו׳, דמה שלמעלה מאצילות זהו מה שאוא״ס סתום ונעלם הגם שזהו ג״כ בחי׳ המשכה לבד מבחי׳ עצמי׳ א״ס ב״ה וממילא הוא בחי׳ הארה לבד כו׳, ומ״מ ה״ז בחי׳ המשכה נעלמת שבבחי׳ סתימות ואינו מאיר בגילוי לפי שהיא בחי׳ הארה עצמיות שא״א שתהי׳ בבחי׳ גילוי ממש כו׳ (ויש ג״כ המשכה שבבחי׳ סתימות שזהו המשכת בחי׳ העצמיות כו׳ והיינו בחי׳ פנימיות הכתר כו׳ וכמ״ש במ״א). ואצילות הוא בחי׳ גילוי והיינו מה שהאור בא בבחי׳ גילוי ובבחי׳ ידיעה בהכלים דאצילות וגם במדרי׳ שלמטה מאצילות שביכולת לידע בבחי׳ אור א״ס ב״ה כו׳, וזהו״ע אצילות שהוא מל׳ ויאצל מן הרוח כו׳ שהו״ע התגלות האור כו׳, והגם שבודאי אינו בחי׳ אור הנעלם ממש שא״א לבוא לידי גילוי ממש ובחי׳ ומדרי׳ זו באה לידי גילוי כו׳, מ״מ הוא בחי׳ גילוי ההעלם לבד ולא בריאה חדשה יש מאין להיות כמהות אחר ח״ו, וכמו אצילות רוחו של משה על ע׳ זקנים שהי׳ תחלה בהעלם ברוחו של משה ונתגלה על הע׳ זקנים, דעם היות שבודאי אינו דומה הארה זו שעל הזקנים לגבי רוחו של משה שלא הי׳ באפשרו להשפיל א״ע בבשר וע״י הזקנים הי׳ השפעת בשר כו׳, מ״מ זהו מרוחו של משה ממש, וכידוע דההשפעה הי׳ צ״ל מבחי׳ משה דוקא אלא שהי׳ ע״י אמצעית הזקנים כו׳ וכמ״ש במ״א, והיינו לפי שהזקנים הי׳ בערך מדרי׳ משה והי׳ נבואתם ג״כ בבחי׳ זה וכמארז״ל דכל הנביאים נתנבאו בכה ומשה נתנבא בזה שאין הזקנים בכלל שארי הנביאים (וכמא׳ וזקנים לנביאים) רק במדרי׳ משה כו׳, וכמו״כ הו״ע אצילות שהוא בחי׳ גילוי ההעלם דאוא״ס המאציל ואין זה התחדשות להיות מהות אחר כ״א בחי׳ גילוי ההעלם לבד כו׳, ולכן נק׳ אצילות קנין וכידוע בענין ברוך עושך ויוצרך

ובוראך שהן ג' עולמות בי"ע. וברוך קונך קאי על בחי' אצילות, דבריאה אינו שייך רק בדבר מחודש מעיקרו דוקא דהיינו דבר שנתחדש מאין ליש וכמו אם בריאה יברא ה' כו' שזהו דבר חידוש יש מאין שנתחדש וכידוע בענין חידוש יש מאין דהיינו שלא היה הדבר במציאות כלל בתחלה רק עתה הנה הוא מתהוה ומתחדש מציאותו יש מאין כו', אבל הקנין הוא עד"מ הקונה סחורה שמוציאה מרשות המוכר לרשותו שאין זה התחדשות כלל בגוף הדבר לומר שנתחדש מציאותו ברשות הקונה שהרי הוא הדבר כמו שהי' בהויתו ברשות המוכר בלי שום שינוי כלל כו' רק מה שהי' ביד המוכר נק' העלם דבר וכאשר בא לידי הקונה נק' גילוי ההעלם אחר שהוציאו לרשותו כו', וכמשל זה נק' בשם קנין למעלה דהיינו בחי' אורות דאצילות שלא באו בבחי' התחדשות מאוא"ס המאציל כ"א בבחי' גילוי ההעלם לבד דהיינו דבחי' האורות שהיו כלולים בהעלם באוא"ס המאציל הוא שבאו לידי גילוי כו', וזהו שנק' קנין שאין זה מהות חדש כו', ומ"מ אינו דומה ממש לקנין שהוא אותו הדבר כמו שהוא ממש רק שבא לרשות אחר (ובהנמשל הוא כמשנת"ל (ד"ה ויצא יעקב) בענין פנימיות אבא פנימיות עתיק כו'), אבל כאן הרי אין זה ממש כמו שהן באוא"ס המאציל כו' כנ"ל, אלא שאין זה מהות חדש ג"כ רק מה שבא מהעלם אל הגילוי כו' ועם היות שההעלם הוא למע' מהגילוי, מ"מ הגילוי הוא מעין ההעלם ממש כו', וזהו אדמה לעליון דאצילות הוא מעין בחי' ההעלם דאור א"ס המאציל כו', והגם דכתיב והחכמה מאין תמצא דבחי' חכ' שהיא בחי' ראשית הגילוי דאצילות היא בבחי' יש מאין ואפי' א"ק נק' בריאה יש מאין לגבי בחי' אצי' דכללות כו', דבחי' אצילות דכללות הוא בחי' אוא"ס שלפני הצמצום ובחי' מלכות דא"ס שאחר הצמצום הוא בחי' מל' דאצילות דכללות והוא מקור המהווה מאין ליש בחי' א"ק שנק' אדם דבריאה דכללות כו', וכ"ש בחי' אצילות שנק' עשי' שהוא בחי' יש מאין ואיך הוא אדמה לעליון כו'. אך הענין הוא דלגבי אוא"ס ממש הסוכ"ע החכמה היא יש מאין וגם בחי' א"ק נק' יש מאין לגבי אמיתית בחי' הסובב דהיינו בחי' מלכות דא"ס כו', (בדרוש ג' מיני אדם משמע שא"ק נק' בריאה יש מאין היינו בחי' הכלים דא"ק, אבל האורות הן בחי' אצילות כו', אמנם בביאור מאה"ז פ' תרומה ע"פ אתה הראת מובן דכללות בחי' א"ק בחי' העצמות והכלים הן בחי' יש מאין לגבי עצמות אוא"ס כו', והיינו בבחי' חיצוניות א"ק שנק' אור כללי והוא כמו בחי' אריך לגבי כל העולמות שנכלל בזה בחי' אורות וכלים כו', ובחי' האצילות שבא"ק היינו מה שיש כדוגמת עתיק לעילא מגולגלתא דא"ק שזהו בחי' ראשית הקו הנמשך ממל' דא"ס שנעשה בחי' עתיק לא"ק כו'). אך מה שנק' אצילות ואדמה לעליון היינו לגבי א"ק שנק' ג"כ בשם א"ס בהשאלה, לפי שהוא למעלה מעלה מבחי' הכלים דאצילות וכמו שנק' הים מים שאין להם סוף אף שבאמת אינן אין סוף ממש כו', וכמו"כ יובן הדוגמא בבחי' א"ק שעם היותו בחי' בריאה לגבי אוא"ס ב"ה, מ"מ נק' בחי' א"ס לגבי מדרי' שלמטה ממנו. וכידוע דא"ק נק' אור כללי שכולל כל ההשתל' מרכ"ד עד סוכ"ד בבחי' השוואה ממש והיינו שאינם שם בבחי' התחלקות ולא בבחי' מציאות ניכרת כלל כו', ועמ"ש מענין התכללות דא"ק במ"א בד"ה בשעה שהקדימו רס"ב, ובד"ה תקעו רס"ד, וממילא הכל הוא בבחי' א"ס ובבחי' בלי גבול כו' וכמ"ש

בע"ח שער סדר אצילות פ"א דא"ק כלול מי"ס וכולם נק' א"ס בערך עולם האצילות כו', ומ"מ להיותו בחי' אדם דברי' נק' אצילות אדמה לעליון לגבי מדרי' זו כו'. והענין הוא, דהנה ההמשכה והגילוי מבחי' א"ק הוא ע"י צמצום וגם ע"י פרסא וכמ"ש באדר"ר בתחלתו ופריס קמי' חד פרסא כו' דפי' בע"ח שער הנקודים פ"ב שזהו בחי' פרסא דא"ק דאחר הצמצום הניח פרסא כו', ועם היות דענין הצמצום הוא סילוק האור למעלה כו', מ"מ הרי אינו דומה צמצום דא"ק לצמצום דא"ס וכמ"ש מזה בד"ה תקעו הנ"ל, והיינו דבחי' צמצום זה הוא בחי' מיעוט האור אבל לא שמשתנה עי"ז כו', אבל בחי' פרסא הוא שמתעבה האור ומשתנה כו', כמש"ש, ומבואר בע"ח שם דענין הפרסא היא בכדי שיוכל גם הבריאה לקבל אורו, אבל בשביל האצילות מספיק הצמצום לבד שיוכל לקבל אורו כו', וא"כ הרי האור והגילוי מא"ק לאצילות הוא שאינו משתנה האור לכן אצי' בחי' אדמה לעליון לגבי א"ק כו', אך זהו לגבי א"ק שהוא בחי' אדם דברי' שיש לו שייכות אל האצילות שנק' אור כללי ואריך של העולמות כו' כנ"ל, אבל לגבי בחי' אוא"ס שלמע' מא"ק (והיינו בחי' פנימיות א"ק בחי' עתיק שבו כו' שאינו בגדר גם בבחי' אור כללי כו'), נק' החכ' יש מאין וגם א"ק נק' בריאה לגבי מדרי' זו כו' כנ"ל. אמנם י"ל דגם לגבי הקו הנמשך מאוא"ס שהוא למעלה מבחי' א"ק כו' גם לגבי בחי' זו שייך לומר דאצילות הוא בחי' אדמה לעליון ומה שנק' יש מאין זהו לגבי עצמות אוא"ס שלמעלה מהקו כו', ויש לבאר זה בב' אופנים, דהנה לפעמים מבואר דהקו הוא המשכה שבבחי' גבול ומדה וכמ"ש בתו"א בהתוס' ביאור דיביאו לבוש מלכות שיש ב' מיני המשכות מאוא"ס ב"ה, הא' היא בבחי' א"ס ממש והיינו ההמשכה דבחי' מחה"ק דאנא אמלוך שזהו בחי' מלכות דא"ס שהוא בחי' סובב ומקיף הכללי על כללות השתל', כי להיות שזהו בחי' גילוי אור עצמותו ע"כ באה ההארה בבחי' א"ס ממש כו', והנה הארה זו היא ג"כ מה שמאיר לאחר הצמצום ונעשה בבחי' מקיף כו', אלא שהארה זו היא לפי אופן בחי' אור העצמות דא"ס שלפני הצמצום, והיינו שגם לאחר הצמצום הוא בבחי' א"ס ולכן היא בבחי' מקיף וסובב בלבד על העולמות כי בבחי' פנימי' א"א להיות כ"א בבחי' מקיף כו', ובודאי שאין זה בחי' אור העצמות ממש דאוא"ס שלפני הצמצום כ"א בחי' חיצוני' שלו בלבד כו', מ"מ להיות שזהו מבחי' אור העצמית דא"ס הנה גם בחי' הזיו וההארה שבבחי' חיצוניות היא בבחי' אור רב ובבחי' א"ס כו', וההמשכה הב' היא שבבחי' גבול ומדה והיינו בחי' הקו וחוט הנמשך מאור א"ס שהוא המשכה שבבחי' גבול ומדה להיות בבחי' או"פ בעולמות שיתיישב בבחי' פנימיות בכלים דע"ס כו' שא"א שיקבלו האור שבבחי' א"ס כ"א כאשר בא בבחי' מדה וגבול שזהו בחי' הקו כו', (דהנה ידוע שיש ב' דיעות בענין האורות הא' שהן פשוטים ממש ואינו שייך בהם בחי' חכ' וחסד כלל כו' וכמ"ש בהביאור דעולת תמיד תקס"ט, ולפי זה הקו הוא ההמשכה בבחי' בלי גבול בעצם אלא שנמדד ע"פ מא' קו המדה כמה אור יומשך בבחי' חכמה היינו להוות ולהחיות את הכלים דחכמה וכמה יומשך בבחי' בינה היינו להוות ולהחיות כלי הבינה וכה"ג במדות כו' וכמש"ש (ועי"ז נעשה התחלקות המדרי' בספי' במעלתן ומדריגתן כו'), והב' שבהאורות עצמן יש ג"כ ע"ס בחי' אור החכמה ואור החסד כו', וכמ"ש הפרדס

בשער עצמות וכלים (דמ"ש בד"ה יביאו לבוש מלכות הוא ע"פ דעה זו וכמ"ש בדרוש הר"מ מרקנטי) אלא שהע"ס שבאור ה"ה בבחי' פשיטות ואין לגבי הע"ס שבכלים כו', ולפי דיעה זו הקו הוא המשכה שבבחי' גבול ומדה כו') וראשית גילוי הקו הוא בחכמה והיינו שבחי' כח ומהות החכמה שזהו בחי' האור הוא מהקו, וכלי החכמה המגבילה להיות בבחי' יש הוא מהארת הסוכ"ע כו' וכמש"ש בהביאור הנ"ל דלהיות התהוות בחי' יש זהו בכח הסובב דוקא כו', וא"כ נשמע מזה שכח ומהות החכמה דהיינו בחי' האור אין נק' יש מאין דדוקא בחי' הכלי זהו שבא בבחי' יש מאין והתהוותה מאוא"ס הסובב כו', אבל האור שנמשך אינו בבחי' יש מאין כו', והקו ה"ה נמשך מבחי' אוא"ס שהאור מעין המאור ולכן נק' בחי' חכמה דאצילות (וכן כללות האצילות) בשם אדם אדמה לעליון כו', והתהוות החכמה מהקו הוא ע"י ריבוי השתל' וכמה צמצומים בבחי' מיעוט האור וכמו צמצום א"ק וסוד הדיקנא כו', ומ"מ אינו נק' יש מאין כו'. אך דוקא לגבי הקו שייך לומר כן לפי שהקו הוא מה שאוא"ס מאיר בבחי' גבול ומדה שהי' ע"פ צמצום ומקו"פ שהוא הסתלקות בחי' א"ס שלא להיות בגילוי בחי' א"ס אלא בחי' גבול ומדה והוא ראשית הגילוי בחכמה כו', ע"כ כיון שהקו עם היותו הארה מבחי' האוא"ס, מ"מ כיון שהוא מה שאוא"ס אינו מאיר בבחי' א"ס כ"א בבחי' גבול ומדה, לכן לגבי בחי' זו שייך לומר בחי' ראשית הגילוי בחכמה ולא נק' החכמה יש מאין לגבי בחי' זו דהארה שבבחי' גבול ומדה כ"א ע"ד אצילות מההעלם אל הגילוי כו', אבל לגבי מה שאוא"ס ב"ה מאיר בבחי' א"ס ממש ולא בבחי' גבול ומדה והוא בחי' סוכ"ע הנה לגבי בחי' זו אפי' א"ק שלמעלה מעלה מהאצילות נק' בריאה יש מאין וכ"ש בחי' חכמה דאצילות כי בא"ס עצמו לא שייך כלל גדר ספירות אלו (וכמש"ש שמצד הארה זו דסוכ"ע הי' ממשיך ריבוי רבבות ספי' וגם באופן ומהות אחר כו') עד שיתכן לומר שהחכמה היא מההעלם אל הגילוי כו', רק לגבי הקו שייך לומר כן כיון שהוא הארה שבגבול ומדה כו', אבל לגבי א"ס ב"ה הסוכ"ע נא' והחכמה עצמה ממש מאין תמצא בבחי' יש מאין כי א"ס ב"ה שלמעלה מהקו אינו בגדר חכמה כלל כו'.

והנה מב' המשכות הנ"ל דבבחי' א"ס ובבחי' גבול ומדה הוא שרש ב' הנהגות הנ"ל הנהגת הטבע וההנהגה שלמעלה מהטבע. דהנהגת הטבע הוא מההמשכה שבבחי' גבול ומדה שזהו בחי' האור והחיות פנימי שמתלבש בעולמות להחיותן שהוא מקור הנהגת כל העולמות והנבראים כו'. ושרש ההמשכה היא מהקו בחי' ממכ"ע כו' ולהיות דהקו הוא מעין המאור שהוא ג"כ בבחי' א"ס, לכן הנהגת הטבע היא תמידית בלי שום שינוי והפסק שניכר בזה כח הא"ס כו' כנ"ל. אמנם ההנהגה שלמעלה מהטבע זהו מבחי' ההמשכה שבבחי' א"ס ובל"ג, ולכן בזה ניכר גילוי אוא"ס יותר להיות דבחי' ההמשכה שבבחי' א"ס אינו בא בבחי' התלבשות בעולמות והגילוי דבחי' זו הוא גילוי בחי' א"ס הבלי גבול ממש כו', ולכן בזה ניכר גדולת הא"ס ביותר כו'. וזהו החדש הזה לכם ראש חדשים, דהגם דתשרי הוא ר"ה הנה תשרי הוא זמן בריאת העולמות שזהו מההארה אלקית שבא בבחי' התלבשות בעולמות להיות מזה הנהגת הטבע ושרשו הוא מההמשכה שבבחי' גבול ומדה כו', אבל ניסן הוא חדש של גאולה

שזהו הנהגה שלמעלה מהטבע וכמו הנסים דיצ"מ וקרי"ס דשרש ההמשכה הוא מההמשכה שבבחי' א"ס וכמא' עד שנגלה עליהם ממה"מ כו' ובמורא גדול זה גילוי שכינה בחי' מלכות דא"ס כו' כידוע, ולפי"ז ניחא ב' הענינים דתשרי נק' ר"ה ונק' ראש שכולל כל השנה וזהו בההמשכה שבבחי' גבול כו', אמנם מ"ש החודש הזה לכם ראש חדשים שניסן נק' ראש היינו בההמשכה שבבחי' א"ס דבהמשכה נק' ניסן ראש והוא חדש של גאולה כו'.

בס"ד, ש"פ בשלח, רס"ו

ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה כל הלילה כו' ויבקעו המים. וצ"ל והלא קרי"ס לא הי' ענין טבעי כ"א הי' נס נפלא היוצא מדרכי הטבע, וא"כ למה הי' צריך להיות הרוח קדים שזהו כמו הנהגה טבעית אשר באמת הי' זה למעלה מהטבע לא הי' צריך להיות שום הכנות לזה כו'. ולהבין זה צ"ל משנת"ל דאצילות נק' אדם ע"ש אדמה לעליון להיות שהוא בחי' גילוי ההעלם כו' והגם דכתי' והחכמה מאין תמצא כו' נת"ל דמה שאצילות הוא אדמה לעליון היינו לגבי א"ק וגם לגבי כללות הקו כי ב' מיני המשכות יש א' בבחי' גבול ומדה והיינו גילוי הקו, והב' בבחי' א"ס שזהו הארת בחי' מלכות דא"ס, והקו ג"כ שרש המשכתו מלפני הצמצום והוא מעין המאור ולגבי בחי' זו חכמה דאצילות היא בבחי' אדמה לעליון ולגבי ההמשכה שבבחי' א"ס כתי' והחכמה מאין כו'.

אמנם עדיין צ"ל מאחר שחכמה לגבי הקו היא בבחי' אדמה לעליון היינו בבחי' אצילות שהוא בחי' גילוי ההעלם והקו הוא מבחי' עצמות אוא"ס שלפה"צ שהאור הוא מעין המאור א"כ ה"ה ג"כ בבחי' גילוי ההעלם, והגם דהמשכת הקו הוא ע"י הצמצום מ"מ הרי מבואר בע"ח שזהו מה שאחר הצמצום המשיך מן אוא"ס קו א' ישר מן אור העיגול שלו כו' וראש העליון של הקו נמשך מן הא"ס עצמו ונוגע בו כו'. ובפרט לפי מ"ש במ"א דאופן המשכת הקו הוא שאחר הצמצום והתעלמות האור שז"ע ריחוק נמשך אח"כ להיות בבחי' קירוב כו'. והיינו דבשביל המשכת הקו הי' תנועה הפכית מהצמצום הקודם שהו"ע סילוק האור ואח"כ חזר ונמשך האור היינו באוא"ס שלפה"צ חזר והאיר בכדי שיהי' המשכת הקו כו', וכמו עד"מ בהשפעת השכל מהרב אל התלמיד דבתחלה צ"ל צמצום האור שמעלים אור שכלו לגמרי ואח"כ בכדי שיהי' נמצא האור השייך אל המקבל הרי חוזר האור ומאיר כו'. כי מהסילוק לבד הרי לא ימצא האור השייך אל המקבל כ"א ממה שחוזר ומאיר אח"כ כו'. ובאמת גם מהסילוק גופא כבר נמצא האור השייך אל המקבל והיינו כאשר הסילוק והצמצום הוא באופן כזה דוקא שימצא כו' כי יכול להיות סילוק לגמרי כמו שלא השכיל שום שכל כלל ואז לא ימצא מזה שום אור כו', אבל כאשר הסילוק אינו לגמרי אז מהסילוק גופא נמצא האור השייך אל המקבל להיות שכבר נמצא האור גם קודם שצמצם א"ע

אלא שאז אינו ניכר כלל וידוע שע"י הצמצום נעשה הבדלה בין הפנימיות לחיצוניות ועי"ז נעשה ניכר האור של המקבל כו' אבל זהו רק בבחי' נקודה כללית לבד ואינו בא עדיין בבחי' גילוי ואפי' במורגש לעצמו ובכדי שיהי' האור השייך אל המקבל בבחי' גילוי גם לעצמו זהו דוקא ע"י שחוזר ומאיר כו', וכמו"כ יובן למע' דבכדי שיהי' גילוי הקו זהו דוקא ע"י שלפני הצמצום גופא חוזר האור ומאיר כו', ומובן שאינו מאיר בגילוי ממש כמו שהי' קודם דא"א שיהי' אז גילוי האור כו', אבל מ"מ ה"ה מאיר כו' ועמ"ש מזה בד"ה תקעו רס"א, וא"כ הרי המשכת הקו הוא ע"י הקירוב דאוא"ס כו', וא"כ מאחר שהקו הוא מעין האוא"ס שלפה"צ והחכמה היא בבחי' גילוי ההעלם לגבי הקו איך החכמה היא בחי' יש מאין לגבי עצמות אור א"ס כו'. וגם צ"ל בעיקר הענין שנת"ל שיש ב' מיני המשכות בבחי' א"ס ובבחי' מדה וגבול והיינו בחי' מל' דא"ס בחי' סובב הכללי ובחי' הקו שהוא בחי' ממכ"ע דמאחר דשניהם נמשכים מהאוא"ס שלפה"צ למה זה בבחי' א"ס וזה בבחי' גבול כו'. אך הענין הוא, דהנה ידוע מה דאיתא בזהר ובתיקונים דאוא"ס הוא למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית, ולכאורה אינו מובן איך שייך מעלה ומטה באוא"ס, וגם מאחר דאוא"ס הוא למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית א"כ הרי לא יש חילוק בין מעלה ומטה והול"ל דאוא"ס לית אתר פנוי מיניה מהו"ע למעלה עד כו' ולמטה כו'. והענין הוא, דהנה יש להקדים תחלה פי' א"ס מהו א"ס דידוע הקושי' בזה למה קראו בשם א"ס ולא בשם אין לו תחלה שהוא מעלה יתירה וכמ"ש הרמ"ע בס' פלח הרמון שע"ד פ"ג כי כל קדמון נצחי ולא כל נצחי קדמון שרבים מן הנבראים יהי' נצחיים ברצון הבורא, אבל אין שום קדמון זולת הבורא ית' לבד שהוא לבדו הוא הקדמון שמציאותו מעצמותו ואין לו סיבה אחרת ח"ו. משא"כ שאר הנמצאים כולם מחודשים מאין ליש ואפי' א"ק נק' אדם דבריאה שיש לו תחלה ונק' קדמון רק להיותו קדם לאצילות כו', וא"כ כיון שעיקר הענין הוא שהקב"ה אין לו תחלה שזהו רק מה שבו ית' ולא בזולתו, א"כ כך הי' להם להמקובלים לקרותו ולמה נק' בפי כל ס' הקבלה בשם א"ס. אך הענין יובן בהקדם מה שנחלקו המקובלים בענין הכתר אם הוא ממנין הע"ס, דרבים מהמקובלים ס"ל שהכתר אינו נמנה בע"ס ונק' א"ס והרמ"ק בפרדס שער אם הא"ס הוא הכתר נחלק עליהם דהכתר הוא ג"כ מכלל הע"ס, וביאור דברי המקובלים הנ"ל דס"ל דהעילוי שיש לכתר על כל הספירות (דזהו לכל הדעות שיש עילוי לכתר כו') הוא שכולם הן מחודשים מאין ליש משא"כ בחי' הכתר אינו מחודש (דלהיות בכל הספי' מן החכמה ולמטה יש כלים שז"ע בריאה יש מאין כידוע, אבל בכתר לא יש בו כלים וכמ"ש בזהר בא דמ"ב ע"ב ותמן לית מאנא למתפס לי' למנדע בי' ידיעה כלל כו' עכ"ל. ולפי המתבאר כאן י"ל שגם מצד האור נק' מחודשים וכנ"ל שהחכמה נק' יש מאין לגבי עצמות אוא"ס, משא"כ הכתר הוא ההמשכה שבבחי' א"ס כו') ע"ז אמרז"ל עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד שבחי' שמו שהי' ג"כ עד שלא נבה"ע אצילות היינו בחי' הכתר והוא הנק' א"ס, ולדבריהם אתי שפיר שנק' א"ס ולא נק' אין לו תחלה שהרי באמת יש לו תחלה הוא בעל השם וכמארז"ל הוא ושמו, משא"כ מהותו ועצמותו לא שייך כלל לקרות א"ס כנ"ל, אך הרמ"ק ז"ל נחלק עליהם והביא ראיות שהכתר הוא מכלל ע"ס ממש שהן מחודשים, אלא

דתחלת אצילות שיהי' שייך לומר ספי' ממש והמתגלה אלינו (דהא בהא תלי' דמה שהוא בבחי' ספי' במציאות ממילא הוא בבחי' מתגלה כו') הוא מן החכמה ולמטה אבל הכתר הוא בבחי' תכלית ההעלם לגמרי לפי שבכתר מאיר גילוי אוא"ס ממש ולזאת אינו בבחי' מציאות מתגלה כו', וזהו העילוי שבכתר כו', אבל הוא ג"כ מה שנאצל מעצמות המאציל כו', והאריז"ל בע"ח שעמ"א הכריע דהכתר הוא ממוצע ויש בו מבחי' תחתונה שבמאציל ונק' מצד בחי' זו א"ס ויש בו מבחי' שרש הנאצלים ומצד בחי' זו הוא במנין הע"ס. וגם דבריו צריכים ביאור דאיך שייך לומר שיש בו מבחי' א"ס ממש כיון שאין הכתר א"ס א"כ א"ס הוא מהותו ועצמותו איך שייך שיהי' בכתר מבחי' זו (דהנה הפרדס ס"ל שכתר בכלל הוא בחי' נאצל ועלול מא"ס וא"כ מה שהא"ס מאיר בכתר ה"ה בחי' הארה לבד כי כל גילוי הוא בחי' הארה לבד לא בחי' העצמות כ"א מה שמאיר מאורו בהעלול ממנו ולהיות שזהו גילוי בחי' האור דא"ס ממש לזאת הכתר הוא בתכלית ההעלם כו' כנ"ל, אבל האריז"ל או' דבחי' עליונו שבכתר דהיינו בחי' עתיק הוא בחי' תחתונה שבא"ס ואם נאמר דא"ס הוא בחי' העצמות איך שייך דבכתר יהי' בחי' זו כו'), ועוד איך שייך בהעצמות ממש לומר בחי' תחתונה או עליונה כו'. אך הענין דכמו שנחלקו המקובלים בענין הכתר והאריז"ל הכריע כו', כמו כן יש כעין מחלוקת זו בפי' ל' א"ס, דהרמ"ק ס"ל דשם א"ס קאי לעצמות הבורא, והרמ"ע שם פ"ד ס"ל דבחי' רצונו ית' הוא הנק' א"ס ונק' סיבה ראשונה אל כל הנמצאים, משא"כ מהותו ועצמותו אין לייחס אפי' תואר סיבה כו'. ומדברי האריז"ל מובן להדי' הכרעה בזה דמאחר שכתב שבכתר יש בחי' תחתונה של א"ס וכאלו נאמר בחי' מלכות שבמלכות דא"ס כו' מובן ומבואר בהדי' דא"ס אין ר"ל העצמות של הבורא ממש דבמהותו ועצמותו ממש אין שייך כלל ח"ו לומר בחי' תחתונה או עליונה כנ"ל, אלא ודאי א"ס לאו היינו מהו"ע ממש עד שיצדק בזה לומר בחי' תחתונה כו'. ומ"מ מובן מדבריו ג"כ דלא ס"ל כלל מ"ש הרמ"ע דרצונו הוא הנק' א"ס וכמובן דבחי' מאציל המבו' שם אינו בחי' הרצון כו', ועוד דהרי בחי' רצון נק' בו ג"כ כתר ואף שיש רעדכ"ר ונק' א"ק או כתר דא"ק מ"מ מאחר שאמר שבבחי' כתר (אפי' דא"ק) שהוא הנק' רצון יש בו מבחי' תחתונה של א"ס מובן ומבואר דא"ס למע' מעלה מבחי' רצון, ונמצא מובן מדברי האריז"ל דבחי' הנק' א"ס הוא למעלה מבחי' רצון ומ"מ לאו היינו מהו"ע ממש. והנה להבין מהו בחי' זו הנק' א"ס צ"ל מה הכריח את הרמ"ק לפרש דא"ס קאי על העצמות, וכמו"כ להבין מה שהכריח את המקובלים הראשונים לומר שהכתר הוא הנק' א"ס. והענין הוא דהנה כתיב אני הוי' לא שניתי שלא יש שום שינוי כלל מצד התהוות העולמות וכמא' אתה הוא עד שלא נברה"ע ואתה הוא כו', והיינו שאינו כמו הנשמה שמחי' את הגוף שמתפעלת ומקבלת שינויים ממקרי הגוף לפי שמלובשת ממש בתוך לבושי הגוף כו', והיינו הכחות של הנפש כמו כח השכל והמדות (שנק' לפעמים עצמות הנפש לגבי לבושי מחדומ"ע) שהן נתפסים ומתלבשים ממש באברי הגוף ומקבלים שינוים על ידן באופן ההעלם והגילוי שבהם וכמו בהחילוק בין קטנות לגדלות שהחילוק הוא בהאברים ועי"ז נעשה שינוי בהכחות כו' וכמ"ש במ"א. וגם עצם הנפש הגם שאינו מלובשת ממש בגוף ואין בה שינוים דקטנות וגדלות כו' מ"מ ה"ה נתפסת ג"כ בגוף ומוגדרת בו

שהרי בעת שמחי' את הגוף הזה אינה יכולה להחיות גוף אחר כו' וכמ"ש במ"א הרי שהיא מוגדרת בו עכ"פ כו', משא"כ מה שהוא ית' מחי' את כולם ומהוה אותם מאין ליש אין עצמותו ית' מלובש ונתפס בהם ח"ו רק בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם. ואף שאין לו דמות הגוף אך דברה תורה כלשון בנ"א. והוא כמו למשל בנפש האדם שהדבור שמדבר לזולתו אינה בחי' עצמיות של הנפש כלל כ"א חיצוניות של הנפש בלבד כי אין נחסר כלל בהנפש מרוב דיבור שמדבר לזולתו שאף שמדבר הרבה אין נחסר כלל מהנפש כו' (ובאמת כן הוא גם בהכחות לגבי עצם הנפש שאינו נחסר כלום מהנפש ע"י הכחות וכמו בהשפעת השכל והמדות כו' ואין עושין שום שינוי בהנפש כלל כו', והיינו לפי שבאמת הן ג"כ רק הארה לבד ולא עצמות הנפש כלל כו'. אמנם הדבור הוא הארה חיצוניות יותר שאינו עושה שינוי וחסרון גם בהכחות כו', והעיקר בזה הוא כי הבל הדבור הוא הבל חיצוני לגמרי כו' וכמ"ש במ"א) והיינו לפי שהוא הארה חיצוניות לגמרי מהנפש ואינו בבחי' עצמית כלל וכלל כו', וכמו"כ כללות בחי' החיות הנמשך בעולמות הוא מבחי' דיבור עליון שאין זה בחי' עצמות כלל כ"א בחי' הארה חיצוני' לבד כו'. אבל בחי' העצמות אינו בגדר העולמות ואינו בערך התלבשות בעולמות כלל כו'. וז"ש קדוש כו' ה' צבאות כו' דעצמות א"ס קדוש ומובדל ואינו מתלבש כלל בעלמין רק בחי' דבורו לבד מתלבש בעולמות להוותן ולהחיותן כו', ולכן אינו פועל שום שינוי בעצמותו להיות שזהו רק בחי' הארה חיצוניות לבד. אבל בחי' עצמותו הוא רק בבחי' סוכ"ע שאינו מתלבש בהם כ"א בבחי' סובב לבד, ועז"נ את השמים ואת הארץ אני מלא אני ממש מלא כו' דלית אתר פנוי מיני' כו' רק שאינו מתלבש ונתפס כלל כו'. ובזה יובן טו"ד הרמ"ק דפי' שא"ס נק' מהו"ע של הבורא ממש וכל מה שנאצל ממנו לא נק' כלל א"ס. וטעמו כי אין לומר ל' א"ס שמורה על בלי גבול ממש רק עליו ית' ממש ולא על דבר המסובב ונמשך ממנו והוא לבד הקדמון ואין סוף כו', כי הנה ענין א"ס הוא ב' דברים הא' שהוא בחי' א"ס להתפשטותו שז"ע א"ס בלי גבול שא"ס להתפשטותו ואמיתית ענין זה שייך רק בעצמות ממש, הגם דכל עצם בלתי מתפשט כו', מ"מ אמיתית נושא הענין דא"ס להתפשטותו שייך רק בבחי' העצמות כי מה שנאצל ונתגלה מן העצמות הגם דשם שייך ענין התפשטות הנה אין זה בהם ענין עצמי מצד עצמן דמאחר שיש להם תחלה ממילא יש להם תכלה מצד עצמן ורק בבחי' העצמות ממש שייך לומר א"ס באמת להיותו בחי' קדמון האמיתי שאין לו תחלה וממילא אין לו תכלה כו' (אלא שאינו שייך לומר בו א"ס להתפשטותו בפועל כי אינו בבחי' התפשטות והמשכה אבל נושא ענין הא"ס שייך לומר רק בבחי' עצמותו ממש כו') אבל מה שנמצא ונאצל מאתו ית' הרי אינו שייך בחי' א"ס בעצם כ"א שהן בבחי' א"ס ברצונו לבד. וכמ"ש הרמ"ע שהן נצחיים ברצון הבורא לבד כו' וכמו באור שהוא בבחי' א"ס מפני שהוא מעין המאור כו', (והיינו שכך הוא ברצונו ית' שיהי' בבחי' דביקות כו') אבל לא מצד עצמן כו'. והב' ענין א"ס שהוא בלי גבול ממש היינו שאין לומר בו איזה ענין פרטי ולתארו באיזה הגבלה שיהי' לומר שהוא בבחי' ומדרי' כזו או בחי' ומדרי' כזו אפי' בתוארי ענינים היותר מופלאים והיותר נעלים ואף לא בבחי' בלי גבול ובבחי' גבול כו' ואין לשלול ממנו שום דבר וה"ה נושא את

הכל (בבחי' היכולת ולא בבחי' פועל ח"ו אף לא בבחי' כח שהוא ג"כ כפועל כמש"נ במ"א כ"א בבחי' היכולת כו') והוא מושלל מהכל כו'. וז"ע א"ס שלילת כל התוארים שלילת הגבול ושלילת הבלי גבול שלילת החיוב ושלילת השלילה וממילא יש בו הכל כו'. דכ"ז אינו שייך רק בבחי' העצמות ממש שמציאותו מעצמו' שהוא הנמצא האמיתי שאינו בבחי' מציאות נמצא. ר"ל שהוא נמצא לא בבחי' מציאות בזה דוקא שייך לומר אמיתית ענין א"ס כנ"ל (ובזה יומתק ג"כ מ"ש במ"א שאינו שייך לומר בו א"ס לפי שאין לתארו כו', דאדרבה ש' א"ס כנ"ל הו"ע שלילת כל התוארים לגמרי כו') אבל בבחי' האור ובכל מה שנאצל ממנו אינו שייך לומר בחי' א"ס בבחי' ומדרי' האמיתית שבזה כנ"ל רק להיות שהאור הוא מעין המאור יש בו כח המאור וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד שיש בו גם כח זה דמציאותו מעצמותו מצד הדביקות במקורו ומעין מקורו כו' (ועמ"ש בד"ה וביום שמחתכם ובמועדיכם) ולפי"ז אפשר שייך בהאור ג"כ בחי' א"ס כנ"ל. ולכן התהוות הנבראים מאין ליש הוא ע"י האור בכח הא"ס, והיינו מבחי' האור דסובב"ע ומבואר במ"א הטעם שא"א להיות התהוות היש מבחי' ממכ"ע לפי שממכ"ע הוא בחי' גבול ומוגדר בגדר הגבלה רוחניות וא"א להיות מזה התהוות הגשמיות ואפי' בכמה רבבות השתל' יהי' הכל בבחי' רוחניות כו' כ"א דוקא מבחי אור הסובב הוא התהוות היש שאינו מוגדר בגדר הגבלת הרוחניות דוקא כו', וזהו מה שרוחניות וגשמיות שוין לפניו כו' א"כ ה"ה בבחי' א"ס כנ"ל, אבל כ"ז אינו בו מצ"ע ח"ו כ"א להיותו מעין מקורו, וזהו שההתהוות הוא בכח הא"ס דוקא, וכמו שדקדק באגה"ק הנ"ל בלשונו הט' וכדי שיהי' היש הזה הנברא בכח הא"ס בעל גבול ומדה נתלבש אור א"ס כו'. וזהו שהרמ"ק ז"ל ימאן לומר שם א"ס על דבר המסובב ונמשך ממנו ית' (י"ל הכוונה על בחי' אור בכלל ובחי' אורות הנאצלים בפרט ובד"כ הוא בחי' סוכ"ע וממכ"ע כו') כ"א בחי' עצמות ממש הוא בחי' א"ס האמיתי כו' כנ"ל, כי הנה כל מה שנדחקו המקובלים הראשונים לומר שהכתר נק' ג"כ א"ס וכן הרמ"ע שפי' שהרצון נק' א"ס הוא רק כדי לפרש איך אני הוי' לא שניתי שאין שום שינוי בו ית' ושום התפעלות ע"י בריאת העולם כו', דלכאורה א"מ כלל איך לא יהי' שום שינוי מבריאת עולמות רבים ועצומים מאד כו'. וידוע דההתהוות הוא בכח הא"ס דוקא שהוא לבדו דוקא בכחו ויכולתו להוות מאין ליש כו' וא"כ איך לא שניתי כלל, ולכן פי' שההשפעה בעולמות (היינו להוות העולמות ולהחיות את העולמות) עם שהוא כח הא"ס ממש לחדש מאין ליש א"ז עושה התפעלות בהעצמות הבורא לפי שההתהוות הוא ע"י הרצון או הכתר לפ"ד מקובלים הראשונים, שבחי' רצון זה הוא א"ס ממש (היינו דלדעתם הרצון או הכתר הוא בחי' א"ס ממש מצד עצמו כי הם מפרשים מ"ש בפרדר"א הוא ושמו בלבד שמו היינו בחי' רצון וכן שמו בגימ' רצון ומאחר שעד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו לבד הרי שמו קדמון כקדמותו ית', ובעבוה"ק ח"א רפ"ב הביא בשם ביאור סודות הרמב"ן ז"ל שהכתר קדמון כקדמון א"ס ועם היותו עלול מן העצמות מ"מ דעתם שהוא קדמון כקדמותו ית' (וצ"ל דהיינו משום שלא הי' זמן שלא יהי' הרצון כו') וזהו דס"ל שהרצון או הכתר הוא בחי' א"ס ממש, ולכן ע"י הוא ההתהוות כו'. והרמ"ק חולק ע"ז ואומר שאין ליתן קדמות לשום דבר הנמצא ממנו כ"א אליו ית' לבד, וכן הוא

באמת. ודעת רבינו ז"ל באגה"ק שההתהוות היא ע"י האור (והיינו האור הבא בגילוי) לא מפני שהוא בבחי' קדמות ח"ו כ"א מפני שהוא מעין המאור ולכן הוא מהוה בכח הא"ס כו' כנ"ל, וזהו מה שחידש רבינו נ"ע דהאור נק' א"ס מפני שהוא מעין המאור, דהמקובלים הראשונים דעתם דשמו שהוא הרצון הוא א"ס מצ"ע כנ"ל, ורבינו חידש דשמו הוא אור והוא א"ס לא מצ"ע כ"א מצד המאור דהיינו שהוא מעין המאור כו' ויש בהאור (היינו בהאור הכלול בעצמותו כו') בחי' שהוא בחי' קדמון כקדמותו ית' אבל זהו מה שאינו בבחי' מציאות אור כלל וכלל וממילא לא יקשה ע"ז קושיות הרמ"ק ז"ל וכמשי"ת לקמן בד"ה כי עמך מקו"ח) ולכן יהי' בו וע"י ההתהוות מאין ליש, ועכ"ז אינו עצמיות ומהות הבורא ממש רק בחי' המשכת אור ממנו לבד (והיינו בחי' רצון הנמצא ממנו שזהו בחי' שמו לדעתם ז"ל (ופי' שמו אור זהו שחידש רבינו ז"ל ויש בזה ב' מדרי' מה שהוא בבחי' גילוי (היינו גם לפה"צ) וע"ז אינו שייך לומר קדמון ח"ו כ"א מה שהוא מעין המאור והב' כמו שכלול בעצמותו ממש ובבחי' זו שייך לומר קדמון כקדמותו ית' וכמשי"ת)), והרויחו בזה שאין ההתהוות מבחי' עצמות ממש דיקשה לפי"ז איך לא שניתי שה"ה עכ"פ מקור לעולמות כו', ולדבריהם ניחא שההתהוות הוא מבחי' הכתר או הרצון, ולזאת בחי' עצמות הבורא לא שניתי כלל מפני שאינו בבחי' מקור לעולמות כ"א הרצון הנמצא ממנו כו', וכמו שפי' הרמ"ע שם שבחי' הרצון הנק' א"ס הוא סיבה ראשונה אל הנמצאים שאין סיבה למעלה ממנו (להיות בבחי' מקור אל הנמצאים) ומהו"ע נק' סיבת כל הסיבות (שממנו נמצא הכל ולדעתם אפשר צ"ל כך דבמציאותו ית' נמצא הרצון כו' אבל לא שהוא בבחי' מקור ח"ו). אכן הרמ"ק ז"ל ימאן בזה וס"ל דהקושי' איך לא שניתי לק"מ עם היות הוא עצמותו ית' ממש סיבה ראשונה אך הוא רק בבחי' סוכ"ע ואינו מתלבש ונתפס בתוכם ולא כמו הנשמה בגוף כו', ולכן אין שום שינוי בו ית' מבריאת העולמות, דהמסובב אינו פועל שינוי בהסיבה, דזהו ההפרש בין עילת העילות לסיבת הסיבות, דעו"ע העלול פועל שינוי בהעילה אבל סבה"ס אין המסובב פועל שינוי כו', וא"כ הוא סיבת כל הסיבות כו', ובחי' האור המתלבש ממש בעולמות הוא רק מבחי' דבר ה' שהוא הארה חיצוניות שאין פועל שום שינוי כו' כנ"ל, והרויח בזה שאצ"ל שם א"ס זולת על מהותו ועצמותו ית' לבד, וגם אצ"ל רצון קדום ח"ו, כי הוא לבדו הקדמון והוא לבדו בחי' הא"ס האמיתי דאין לו תחלה ואין לו תכלה בבחי' בל"ג באמת כו' (וכן הוא האמת כו' כנ"ל). ובאמת שדרך זו של הרמ"ק נכונה וסלולה יותר שא"א לומר כלל ענין רצון קדום דמאחר שזהו בחי' מציאות דבר שאינו בחי' עצמות איך נאמר ע"ז שהוא קדום ח"ו שזה אינו שייך כ"א על העצמות לא על זולתו כו', וא"כ בחי' הרצון שאינו עצמו' והוא נמצא מן העצמות איך נאמר ע"ז קדום ח"ו. דגם באוא"ס שלפה"צ במה ששייך לומר בחי' עלות הרצון הוא מחודש וכמו"כ הוא בכללות בחי' אור שהוא מחודש והיינו שהוא נמצא ממנו וברצונו דוקא לא בהכרח ח"ו א"כ ה"ז כמו שקדמו ההעדר (ר"ל דבהאור והגילוי ממנו ית' היינו בכללות האוא"ס שלפה"צ אין אנו יכולים לומר שקדמו ההעדר ממש דא"כ נהי' מוכרחים לומר ענין רצון ממש בעצמותו (שעלה ברצונו שיהי' גילוי כו') וזהו א"א לומר ח"ו, אבל זאת

מוכרח שאין הגילוי מאתו הכרחי ח"ו, והיינו שביכולתו ית' שלא יהי' האור ומה שמאיר אור הוא רק מפני שכך הוא רצונו שיאיר אור כו', וכל גילוי רצונית ה"ז כמו שקדמו ההעדר, ועם היות שלא יש כאן רצון בפועל ח"ו מ"מ ה"ה גילוי רצונית דוקא וממילא כאלו קדמו ההעדר כו'. ונמצא דלבד זאת שהאור אינו עצמות ומשו"ז אינו נופל עליו לומר שם קדמות עוד זאת שהוא מחודש באמת כו', וכ"ש בחי' הרצון שהוא מחודש להיות שענין הרצון הוא בהאור והגילוי שכבר האיר בגילוי מאתו ית' וכמ"ש בע"ח דע כי טרם שנאצלו כו' הי' אור עליון פשוט ממלא כו' וכשעלה ברצונו הפשוט כו', וא"כ אינו שייך כלל לומר רצון קדום כו') וממילא אינו שייך לומר ע"ז שם קדמון ח"ו כלל וכלל, וגם איך יתואר הרצון בשם א"ס, כי פי' א"ס היינו שהוא פשוט בתכלית הפשיטות ומושלל מגדר חכמה או שאר מהות פרטי שיוכלו לומר עליו כי זה הוא, ולכן נק' קדוש ל' הבדלה שמובדל בערך מכל מהות ותואר פרטי עד שאמרו בת"ז שהי' יכול להיות מא"ס התהוות ספי' אין קץ שאינן מהות הע"ס חכ' חסד כו', וא"כ איך שייך לומר בחי' זו על הרצון שהוא מהות פרטי כמו החכמה, א"ז הרצון הוא מע"ס ונק' כתר ולכן אנו מבקשים יהי רצון כלומר שיתהווה בחי' רצון וכן מבואר בע"ח באומרו שבכתר יש בחי' תחתונה מא"ס הרי שהכתר עצמו שהוא רצון העליון אינו א"ס ממש רק שבחי' א"ס מתלבש בו כו'. אך מ"מ ג"כ א"א לומר כדעת הרמ"ק ז"ל דבחי' הנק' א"ס הוא ממש מהותו ועצמותו של הבורא ואין שום מציאות זולת מדרי' זו הנק' א"ס, דא"כ הרי התהוות העולמות הוא מהעצמות ממש וא"כ איך לא שניתי כו', דהגם שאינו מתלבש בעולמות מ"מ ה"ה בבחי' מקור אל העולמות ומאחר שהוא בבחי' מקור הגם שזהו שנתהוו העולמות בדרך ממילא לא בבחי' התלבשות וא"כ א"ז בבחי' שינוי והתפעלות ממש מ"מ לא יתכן לומר ע"ז לא שניתי, הן מצד עצם ההתהוות דהרי מ"מ הוא בורא ומהווה את העולמות והן מצד הרצון להתהוות שהרי קודם שנתהוו לא היו העולמות ועלה ברצונו להוות כו' הרי כ"ז הוא בחי' שינוי דאינו שייך לומר כן ח"ו בעצמות הבורא כו'. וגם א"א לומר שלא יש מציאות הנק' אור א"ס זולת מציאות העצמות, דהרי מ"מ אמר בפרדר"א עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו לבד הרי אמר ג"כ בחי' שמו, וכתיב אני הוי' הוא שמי והפי' דשם הוי' הוא רק בחי' שמו אבל הוא עצמו למעלה מבחי' שמו, ח"ש בכל יום אברכך ואהללה שמך כו' ואמר לך טוב להודות ולשמך נאה לזמר כו', וכן לפמ"ש בע"ח ענין הצמצום שהי' באוא"ס לא יתכן כלל כ"ז לומר בהעצמות ממש וכמ"ש בתו"א ד"ה פתח אלי', וכן מ"ש בספרים שהבריאה יש מאין וידוע הקושי' הלא ממך הכל כתי' ואיך הוא מאין אלא התירוץ הוא שאפי' מקור החיות של כל העולמות נק' אין וכלא חשיב ממש לגבי מהר"ע, וז"ש והחכמה מאין תמצא פי' ח"ע ראשית האצילות שהתהוותה מא"ס בבחי' יש מאין לא בדרך השתל' ער"ע, הנה מ"מ גם מקור זה המהווה החכמה בבחי' יש מאין נק' אין ואפס ממש לגבי מהר"ע דכלא חשיב, והיינו משום שמקור זה הוא בחי' סוכ"ע ובאמת שמהר"ע ית' למעלה מעלה גם מלהיות בחי' סובב לעלמין כי אינו בגדר עלמין כלל, והיינו כמ"ש כי נשגב שמו לבדו, פי' אפי' מה שהוא בחי' נשגב היינו סוכ"ע שהוא נשגב וקדוש ומובדל מ"מ הוא רק

בחי' שמו לבדו רק שהוא הנק' שמו הגדול, כי בחי' סובב הוא שהוא בחי' מקיף להעולמות ועם היות שיש בזה ג"כ מקיף קרוב ומקיף רחוק כמו הלבוש שעשוי למדת הגוף ממש ובחי' בית שמקיף מרחוק ואינו למדת הגוף כו' וכמ"ש במ"א, עכ"ז ב' הבחי' לא יצדקו לומר על מהו"ע שאינו בגדר עלמין כלל אפי' להיות בחי' סובב להם באיזה אופן ומדרי' שיהי' כו'. וח"ש אתה הוא הוי' לבדך ואם נאמר שנמשך להיות בבחי' סובב לעלמין אעפ"י שאינו התפעלות ח"ו עכ"ז ירידה היא כו' וא"כ איך הוא לבדך כו', ובאמת אתה הוא לבדך ממש בבחי' הבדלה לגמרי גם עתה אפילו לאחר שעשית את השמים כו' ממש כמו קודם שעשית כו', ואין זאת רק משום כי כל בחי' סוכ"ע הוא רק בחי' שמו לבד אבל אתה ממש הוא לבדך כמו קודם בריאת העולם שאינו בגדר העלמין כלל אפילו להיות נק' סובב כו'. וזה א"א להעמיס לפי' הרמ"ק דא"ס הסוכ"ע היינו העצמות ממש כו' ואיך נק' זה יש מאין, ואם נאמר הכוונה מאין שאינו בבחי' יש פשיטא שאינו בבחי' יש ח"ו אבל באמת הוא הנמצא האמיתי ונק' יש האמיתי ואינו שייך לומר ע"ז ח"ו שם אין כו'. אך הענין הוא דבאמת בהכרח לומר שיש בחי' שאינו בחי' עצמות כ"א נמצא מן העצמות ובחי' זו נק' ג"כ א"ס שמבחי' זו הוא המקור לעולמות (וכמ"ש הרמ"ע דבחי' הנמצא מן העצמות היא סיבת ומקור הנבראים והעצמות הוא סיבת כל הסיבות, אבל לא שהוא בבחי' מקור ח"ו וכנ"ל) והוא בבחי' סובב ומקיף אל העולמות כו', והוא בחי' אין ואפס דכלא ממש חשיב לגבי העצמות כו', אבל א"ז בחי' הכתר או בחי' הרצון דאינו שייך לומר ע"ז שם א"ס כנ"ל (וגם יהי' מוכרח לפ"ז לומר רצון קדום כנ"ל וזה א"א לומר כנ"ל) אלא זהו בחי' האור והגילוי מן העצמות שהוא בחי' הארה לבד ולא עצם כלל וכמשי"ת, ולכן הוא בבחי' אין ואפס ממש לגבי העצמות, ומ"מ הוא בבחי' א"ס אבל לא מצד עצמו כ"א להיותו מעין המאור ולכן יכול להיות מזה התהוות העולמות להיותו בחי' א"ס, ונמצא שאין ההתהוות מן העצמות ממש כ"א מן האור שהוא ג"כ א"ס מפני שהוא מעין המאור כו', ובאור יש ג"כ מדרי' שהוא בבחי' קדמון אלא שזהו לא בבחי' האור כמו שהוא בבחי' מציאות אור כ"א כמו שהוא בבחי' העלם העצמות ממש כו' וכמשי"ת.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש ויולך ה' את הים ברוח קדים כו' ויבקעו כו', דהנה ים ויבשה הוא העלם וגילוי והוא מסוכ"ד עד רכ"ד וכידוע דים הוא בחי' מלכות דאצילות כמו שהיא באצילות שמעלים אורות האצילות בתוכה כו', ולמעלה מזה הוא בחי' עליונה שבכתר בחי' עתיק כו' וכמ"ש מזה בד"ה מים רבים הגדול רל"ו, ולמעלה מזה הוא בחי' צמצום הראשון התעלמות האור כו', וענין קרי"ס הוא שיתגלה בחי' העלם כו' וכמו באצילות הוא שיתגלה בחי' האצילות בבי"ע וכידוע דקי"ס הוא התחברות אצילות ובי"ע כו', ולמעלה מאצילות הוא שיתגלה בחי' העלם עצמות המאציל כו', ובשרש הראשון הוא שיהי' גילוי בחי' העלם העצמי דא"ס והיינו גילוי בחי' עצם האור כמו שהוא בהעלם העצמות כו', כי קרי"ס הי' הכנה למ"ת דע"י התורה נמשך גילוי בחי' עצמות א"ס כו' והגילוי הזה הי' בקרי"ס כו', וזהו ויולך ה' את

הים ברוח קדים בחי' קדמונו ש"ע והיינו בחי' העלם העצמי דא"ס שזהו אמיתית הגילוי דקרי"ס כו'. ולפי"ז מובן דענין הרוח קדים לא הי' זה כמו הכנה טבעית אלא דזהו אמיתית הגילוי דקרי"ס שנתגלה בחי' הא"ס קדמונו של עולם והיינו בחי' עצם האור כמו שהוא בהעלם העצמות ממש וזהר"ע הרוח קדים כו', וזהו הכנה למ"ת שע"י התורה נמשך גילוי בחי' ומדריגה זו כו'.

בס"ד, ש"פ תשא, פ"פ, רס"ו

וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר כו'. וצ"ל מהו"ע ב"פ הוי' דמאחר שאומר וידבר הוי' אל משה מהו עוד אשר צוה הוי'. והנה חקת התורה ידוע שהוא ל' חקיקה וכדאיתא במדרש חקת שבהם חקקתי שמים וארץ. וצ"ל מהו"ע חקיקת שו"א. הלא השו"א נבראו בבחי' בריאה לא בבחי' חקיקה לבד וכמ"ש בראשית ברא אלקים את השמים כו' ומהר"ע חקת שו"א כו'. גם צ"ל הלא התורה היא למעלה משו"א והיינו שהאור שממשיכים ע"י התורה ומצות א"ז בחי' האור השייך לעולמות לבד כ"א גילוי אור נעלה יותר, וכידוע דזהו ההפרש בין כריתות ברית דנח לכריתות ברית דאברהם ומשה דכר"ב דנח מ"ש עוד כל ימי הארץ כו' הוא כר"ב על קיום העולם והיינו שיומשך החיות השייך לעולמות כו', אבל כר"ב דאברהם ביום ההוא כרת ה' את אברם ברית כו' הוא על תו"מ, וכמארז"ל מנח לא העמדתי מגינים וצדיקים וממך אני מעמיד מגינים וצדיקים כו', וכמו"כ כר"ב דמשה הנה אנכי כורת כו' אעשה נפלאות אשר לא נבראו בכל הארץ כו' והר"ע יג"מ שזהו הכר"ב על תורה ועל תשובה כו' וכמ"ש במ"א שע"י תורה ותשובה נמשכים גילוים ואורות נעלים מאד שלמעלה מהאור השייך לעולמות, וא"כ מהו"ע חקת שבהם חקקתי כו' מה שייך חקיקת שו"א לחקת התורה כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק משנת"ל שבהכרח לומר שיש מדרי' זולת העצמו' שנק' א"ס והוא בחי' האור שהוא בחי' הארה לבד וכאין ואפס לגבי עצמות ומ"מ הוא בבחי' א"ס לפי שהאור מעין המאור כו'.

ולהבין זה בתוס' ביאור צ"ל ענין אור א"ס. דהנה ידוע ומבואר במ"א דענין אור א"ס אין הכוונה אור של א"ס דלפ"ז יהי' הכוונה בא"ס על העצמות, א"א לומר כן, דעל עצמות למה נאמר א"ס ולא אין לו תחלה שזה מעלה יתירה על א"ס וכמשנת"ל (ד"ה ויולך ה') וגם על עצמות אינו שייך לומר א"ס להתפשטותו דהעצמות אינו בבחי' התפשטות, וגם הלא א"ס הוא ג"כ תואר ועל עצמות אינו שייך תואר א"ס ג"כ, כן מבואר במ"א, ולפמשנת"ל (בד"ה הנ"ל) הרי אמיתת ענין א"ס להתפשטותו שייך דוקא על עצמות לבד ונת' דהיינו נושא הענין דא"ס להתפשטותו דאמיתית זאת שייך רק על עצמות כו', וגם נת' דא"ס אינו תואר כ"א שלילת כל התוארים, הנה באמת אמיתת

ענין א"ס הוא בבחי' עצמות דוקא ומ"מ ענין אור א"ס אין הכוונה אור של א"ס דהול"ל אור אין תחלה ולא אור א"ס כו'. ועוד שאינם מדברים אודות עצמותו ית' ממש ובכ"מ שנז' א"ס בסה"ק אין הכוונה על בחי' עצמות ממש כי גם בחי' מלכות דא"ס אי' בע"ח דאין לנו רשות לדבר בו וכ"ש בחי' עצמות כו', ומה שנז' א"ס בסה"ק אין הכוונה על בחי' עצמות והראי' ממ"ש בע"ח בתחלתו צמצם א"ס א"ע בנקודה האמצעית שבו וצמצם אורו כו' מובן דשם א"ס אינו קאי על עצמות דבעצמותו ית' לא הי' צמצום ח"ו, אלא הכוונה על האור ובהאור גופא יש מדרי' שעז"נ צמצם א"ס א"ע כו' וצמצם אורו כו' אבל הכל בהאור כו', וזהו פי' אור א"ס שהאור הוא א"ס והיינו לפי שהאור מעין המאור ולכן הוא בבחי' א"ס כו'. וביאור הענין צ"ל ההפרש בין אור לשפע מה שבסה"ק נא' ל' אור ובל' החוקרים נא' ל' שפע. דהנה שפע הוא מהות דבר מה הנשפע ונמשך, וכמו שפעת מים וכן שפע ימים כו', דמים הנמשכים ממקום למקום הרי מהות המים נמשכים ונגרים ממקום למקום כו'. וכמו"כ הוא בכחות הרוחנים כמו כח הזריקה עד"מ כשזורק אבן או צרור ברגלו הרי נבדל ונפרש מקצת כח וחיות מכח הרגל ומתלבש בגוף הדבר הנזרק, הגם שאינו מתלבש בפנימיותו מ"מ נק' זה מתלבש מפני שכח הפועל פועל בבחי' פעולה לא בבחי' סיבה, כי כאשר זורק מלמעלמ"ט או פעולת הזורק בו רק בדרך סיבה שהרי הוא נופל מעצמו והזורק הוא רק סיבה שיפול אבל עצם הנפילה הוא מעצמו ויכול להיות בזה ג"כ פעולה והוא שמפילו בכח מ"מ א"ז פעולה כו', אבל כשזורקו מלמטלמ"ע היפך טבע האבן הרי כח הזורק בו בבחי' פעולה שזהו התלבשות כח הפועל בהנפעל שהרי טבע האבן ליפול למטה ומחמת הכח הנבדל מהרגל יזרוק האבן הגבה למעלה והכח נושאו באויר ואינו מניחו ליפול. ואף שהרגל כבר הונח במקומו ואין לו שייכות אל אותו הכח שנבדל והופרש בהאבן הנושאו באויר כו' מ"מ בעת הזריקה הרי נמשך מהות כח הרגל בהאבן שנושאו באויר למעלה כו', ולכן עושה שינוי והתפעלות בו שצריך לזרוק ולא יוזרק מעצמו ובעת הזריקה אינו יכול להלוך ברגלו, משא"כ לאחר הזריקה הרגל במנוחה והשקט וגם יכול להלוך ברגלו כו', והיינו מפני שנתפס ונתלבש בזה לכן עושה בו שינוי והתפעלות כו', וכללות כח הזריקה הוא כח היותר אחרון והוא בחי' הארה מצומצמת מאד ומ"מ גוף ומהות ההארה נמשך בזה כו'. וכמו"כ בכח השכל וכמו השפעת השכל מן הרב אל התלמיד הנה הגם דכללות ענין השפעת השכל הוא הארה לבד וכידוע ההפרש בין השפעת השכל להשפעה להוליד בדומה שהיא השפעה עצמיות ולכן נעשה מזה מהות שכל אצל הבן משא"כ השפעת השכל הוא רק הארה לבד שאינו מהות ועצמיות שכלו ממש ולכן דוקא כאשר התלמיד הוא בעל שכל בעצמו אז ה"ה מתלמד עי"ז אבל כשאין לו שכל מעצמו לא יועיל לו כלל השפעת הרב וכמאי' העולם א קאפ קען מען ניט ארוף שטעלין והיינו לפי שהוא הארה לבד ומ"מ נמשך בזה גוף ההארה שהרי גוף שכלו של הרב הוא שנמשך ונשפע בזה והראי' שהמקבל מקבל בזה שכל דהיינו שנמצא עי"ז שכל אצל המקבל לא מהות אחר והיינו לפי שההשפעה היא גוף ומהות הדבר, דבכ"מ שההשפעה אינו מהות הדבר הנה מה שנמצא מזה הוא מהות אחר לא

מהות דבר הנמשך אבל כאשר הנמצא הוא אותו המהות לא מהות אחר ה"ז הוראה שההשפעה הוא שנמשך מהות הדבר כו׳, וכמ"ש במ"א ההפרש בין השפעת השכל להשפעת המדות מן השכל דהשפעת המדות א"ז אמיתת ענין עו"ע דעו"ע הוא שמהות העילה מתלבש בהעלול אבל בהשפעת המדות מן השכל אין מהות השכל נמשך מזה, שהרי התפעלות המדה הוא מן הבכן לבד דכאשר מתבונן איך שאלקות מהווה ומחיה את הנבראים ובכל נברא יש כח אלקי המהווה אותו והעיקר הוא האלקות עי"ז מתפעל באהבה לאלקות שכל חפצו ורצונו יהי׳ בהאלקות לבד ולא בהדבר הגשמי כו׳, הנה מה שמאיר בהמדה הוא רק הבכן איך שיש חיות אלקי והעיקר הוא האלקות כו׳ אבל הענין שכלי איך שבהכרח שיש כח האלקי המהווה ומחי׳ זה אינו מאיר כלל בהמדה כו׳, וכמו"כ בהתבוננות בגדולת ורוממות הנה הענין שכלי בזה איך שהוא גדול ומרומם, ואופן הגדולה והרוממות זה אינו מאיר בהמדה כ"א זאת אשר ה׳ גדול ומרומם ומזה מתפעל כו׳ הרי זהו רק הארת השכל לא מהות השכל לכן מה שנולד ונמצא מזה הוא מדות ולא שכל כו׳ וכמ"ש מזה באורך בד"ה וכל העם רואים רס"ה, ולפעמים יש שהשכל עצמו מאיר בהמדות והן בחי׳ גדלות המדות שאין התהוותן מהבכן לבד כ"א שמהות השכל שבמוח מאיר בלב ג"כ ואז המדות באמת אינן מדות כ"א הן כמו שכל ממש וכמ"ש בד"ה יו"ט של ר"ה רס"ה, דמדות דגדלות שהן פנימיות המדות הרי הן כמהות מוחין ממש והיינו לפי שנמשך ומאיר מהות הארת השכל בלב, אבל בחיצוניות השכל וחיצוניות המדות מה שמאיר מן השכל בלב הוא הארה לבד ולכן מה שנמצא מזה הוא מדות ולא מוחין כו׳, אבל בהשפעת השכל מהרב אל התלמיד הרי נמצא בהתלמיד ג"כ שכל והיינו לפי שנמשך בזה מהות השכל לא הארה לבד כו׳, ולכן אנו רואין שההשפעה נשאר תמיד אצל התלמיד בקיומו גם לאחר שנפסקה ההשפעה ואפי׳ לאחר סילוק המשפיע ומ"מ נשארה ההשפעה אצל המקבל ויכול להעמיק בה ולהשיג פנימיותה ויש לו חיות בזה כו׳, והיינו לפי שהוא המשכת המהות שמהות שכלו נמשך בזה לכן נשאר לעולם גם לאחר סילוק המשפיע, דבכ"מ שההמשכה היא הארה לבד הרי כאשר מסתלק העצם מתבטלת ההארה כידוע, וזהו שאנו רואין בהשפעת המדות מהשכל הנה מה שנמצא מהשכל בהמדה הוא החיות בהמדה ע"י הרגש הבכן כו׳ הרי כשנפסק ונתעלם השכל מתבטל החיות שבהמדה כו׳ (ויכול להיות חיות בהמדה גם לאחר שמתעלם השכל אבל הוא חיות המדות לא חיות השכל כו׳) אבל בהשפעת השכל נשארה ההשפעה לעולם והיינו לפי שנמשך ונשפע מהות הארת השכל כו׳ (ומה שהמדה עצמה נשארה גם לאחר העלם השכל זהו לפי שהמדה היא מהות דבר בפ"ע ואין עצם התהוותה מן השכל כ"א הולדה שלה לבד כו׳ וכידוע), נמצא דהשפעת השכל הוא שנמשך מהות הארת השכל כו׳ ולכן המשפיע נתפס ומתלבש בהשפעה שהרי לא יושפע השכל מעצמו כ"א צריך להשפיע את השכל ובעת ההשפעה א"א לו להשכיל שכל אחר ומכ"ש שא"א לו להשפיע שכל אחר וזהו שנתפס ומתלבש בזה כו׳, וגם עושה בו שינוי והתפעלות שע"י ההשפעה מיתוסף שכל אצל המשפיע וכמא׳ ומתלמידי יותר מכולם לבד זאת שיש תלמיד המחכים את רבו ע"י הקושיות וכה"ג הנה ע"י עצם ההשפעה

לתלמידיו מתוסף שכל אצל המשפיע כידוע, וכמו"כ י"ל שע"י העדר השפעה נעשה גרעון אצל המשפיע כו', וגם צ"ל בהשפעה כליות יועצות איך להשפיע באופן שיתקבל אצל המקבל, וכמו שיש מלמד שהוא בעל פועל שהתלמיד מתלמד ע"י השפעתו ויש מי שאינו בעל פועל אף שהוא בעילוי בשכלו יותר מהבעל פועל ומשיג יותר מ"מ זה פועל בהתלמיד וזה אינו פועל, ולכאורה הרי ענין הלימוד תלוי בהשגה דמי שהוא בעל שכל גדול יותר יכול ללמד יותר שהרי כשיגדל התלמיד צריכים להחליף המלמד שיהי' בעל שכל גדול והמלמדו מקרא אינו יכול ללמדו משנה וגמ' היינו שא"י להסביר לו משנה וגמרא כו' ומפני מה זה פועל יותר כו', אך הענין הוא שזה שהוא בעל פועל היינו שיודע לכלכל דבר במשפט איך להסביר לו השכל שמתחדשים אצלו תמיד אותיות המכוונים אל השכל שמלבישים את השכל שעי"ז התלמיד מקבל ומבין את השכל ולכן מתלמד עי"ז אבל האחר שאינו בעל פועל היינו שאינו יודע לכלכל דבר באופן שיתקבל אצל התלמיד ולזאת גם שהוא בעל שכל גדול לא יועיל זאת אל התלמיד מאחר שאינו מקבל ואינו מבין את השכל כו' אבל הבעל פועל הוא שיודע לכלכל דבריו וז"ע כליות יועצות איך להשפיע ולכן ה"ה פועל בהתלמיד וכאשר יגדיל התלמיד צריך משפיע בעל שכל והשגה יותר אבל מה שפועל בו הוא דוקא כאשר יש כליות יועצות כו', ונמצא שיש כאן שינוי והתפעלות בהמשפיע ע"י ההשפעה כו', ומובן בזה שההשפעה גופא ג"כ משתנית בזה שהרי ענין כליות יועצות הוא שמשפיע לו לא כמו שההשפעה היא אצלו גם כמו שהיא כבר לפ"ע המקבל כ"א משתנית מכמו שהיא, דזהו ההפרש בין הבעל פועל לשאינו בעל פועל דמי שאינו בעל פועל שאינו יודע לכלכל דבריו ה"ה משפיע את השכל כמו שהוא וא"ז מתקבל אצל התלמיד אבל הבעל פועל ע"י כלכול דבריו משתנה ההשפעה שעי"ז מתקבל אצל המקבל כו' והיינו שעושה שינוי בההשפעה ובהמשפיע כו', ונמצא לבד זאת שהמשפיע צ"ל מוטרד בההשפעה להשפיע צ"ל מוטרד ג"כ איך שיתקבל בהמקבל כו' וזהו שינוי והתפעלות במשפיע כו', וכ"ז הוא לפי שההשפעה היא שנמשך מהות הארת השכל ולכן נתפס ומתלבש בזה ועושה בו שינוי והתפעלות כו', וזהו הנק' שפע שנמשך ונשפע מהות הדבר וממילא פועל שינוי בהמשפיע כו'.

ועפ" הנ"ל יובן דמה שנק' בל' החוקרים בשם שפע הוא בל' המקובלים ובל' החסידות בשם התלבשות דענין ההתלבשות הוא שגוף ומהות הדבר מתלבש וממילא המשפיע נתפס ומתלבש בזה שעושה בו שינוי והתפעלות כו', דענין ההתלבשות שייך בכחות חיצוניים כמו כח הזריקה הנ"ל וכמ"כ במלאכת הציור והכתיבה ובד"כ בכחות הגלויים דשכל ומדות וכמו שהמדות מתלבשים בדבור ומחשבה, והתלבשות המדות בדבור ע"פ פשוט הוא התלבשות הקול בדבור שהקול מהבל הלב, ובדקות יותר הוא התלבשות המדה ממש כמו כשמדבר דברי אהבה וכה"ג שהמדה באה בבחי' התלבשות בדבור שמתלבש בזה לדבר כו', וכמו"כ המשכת המדות במחשבה הוא ג"כ בבחי' התלבשות הגם שהמח' משוטטת תמיד, ולכאורה היא כמו מעצמה אמנם באמת זהו התלבשות המדות לחשוב ולהרהר ולכן המח' היא בסדר והדרגה כו', וכמו"כ השכל הוא בבחי'

התלבשות במח׳ ודבור לחשוב ולדבר בסדר והדרגה כו׳. אבל למעלה מכחות הגלוים אינו שייך התלבשות וכמו כח הרצון אינו בבחי׳ התלבשות דאף שהרצון פועל ג"כ דבור או מח׳ אמנם הוא רק בבחי׳ סיבה לבד לא בבחי׳ פעולה בהתלבשות ולכן הדבור או המח׳ שע"י הרצון אינן בסדר והדרגה דדבור ומח׳ שבכוונה הן מסודרים אבל ע"י הרצון אינן מסודרים והיינו מפני שאינו בא בבחי׳ התלבשות כ"א בבחי׳ סיבה לבד כו׳. וכמו"כ הוא למעלה דבסדר השתל׳ שמהחכמה ולמטה שייך בזה התלבשות בעולמות ונמשך בזה מהות ההארה כו׳ אבל למעלה מהשתל׳ אינו שייך בזה התלבשות וכמו אוא"ס הסוכ"ע שהוא בבחי׳ סיבה לבד לעולמות כו׳. ועפי"ז יובן מ"ש לאהבה את ה"א כי הוא חייך דכמו שהאדם, אוהב חיי נפשו והיינו שרוצה בהתפשטות וגילוי החיות כמו"כ כשמתבונן שהאלקות מחי׳ עולמות ונבראים והעיקר הוא האלקות ה"ה אוהב את הוי׳ ורוצה בגילוי ה׳ שיאיר גילוי אלקות בעולם ובנפשו כו׳ שע"י האהבה מאיר לו באמת האלקות בגילוי בנפשו ובחלקו בהעולם כו׳, הנה הגילוי הזה הוא שמאיר לו מהות ההארה האלקית ממש, וכמו בחיי נפשו הרי מה שמאיר גילוי החיות היא גוף ומהות החיות, וכידוע ומבואר במ"א ההפרש בין התפשטות החיות בגוף להמשכת החיות שע"י שערות דהמשכת החיות באברי הגוף הוא שנמשך מהות החיות אבל ההמשכה שע"י שערות הוא הארה לבד כו׳, כמו"כ הוא בהאהבה דכי הוא חייך שעי"ז נמשך לו גילוי החיות האלקי זהו שנמשך לו גילוי מהות ההארה האלקית ממש כו׳. אמנם זהו דוקא בההארה דסדר השתל׳ לפי שהארה זאת באה בבחי׳ התלבשות ממש בעולמות ומחי׳ בבחי׳ שפע כנ"ל לכן בזה שייך המשכת המהות ממש כו׳ אבל באוא"ס שלמעלה מהשתל׳ משם ההמשכה בבחי׳ שערות לבד לפי שמשם נמשך החיות בבחי׳ אור לא בבחי׳ שפע שאין זה המשכת המהות כמשי"ת לכן משם ההמשכה היא בבחי׳ שערות לבד כו׳, ובזה יובן מה שמצינו בע"ח ג"כ ל׳ שפע שהו"ע המשכת המהות די"ל שזהו בהבחי׳ השייכים לעולמות דבזה שייך ענין שפע שהוא המשכת מהות הארה שבאה בבחי׳ התלבשות אבל במדרי׳ שלמעלה מעולמות ההמשכה היא בבחי׳ אור לא בבחי׳ שפע כו׳. דהנה ענין אור הוא שזהו רק הארה לבד לא מהות הדבר כלל, עד"מ אור וזיו השמש שהוא הארה לבד שהרי מהות השמש עצמה אינה מתפשטת בעולם להאיר כ"א מה שמאיר הוא רק הארה לבד שאין בה מן העצם כלל עם היות שההארה היא מעין העצם דעצם השמש בהירה ממילא האור הוא מאיר כו׳ ומ"מ אין בו מהעצם כלל כו׳, ולכן אין העצם נתפס ומתלבש בזה שהרי האור נמשך בדרך ממילא מהשמש וא"צ שום טרדא והתעסקות בהשמש להאיר אור אלא מאיר ממילא וכמו"כ א"צ התעסקות להאיר בבית אלא ממילא נעשה אור בבית כו׳, וכמו שבכניסין נר לבית הרי ממילא נעשה האור בהבית א"כ אין זה השפעה מהנר שמשפעת להאיר את הבית דהשפעת האור מהנר אינו בדרך התעסקות כ"א בדרך ממילא כמו"כ מה שמאירה הבית הוא בדרך ממילא כו׳, וכמו כשמחממים מתכות באש הרי המתכות מתחמם ממילא מהאש, דגילוי החום מהאש הוא בדרך ממילא וכמו"כ זה שמחמם את המתכות הוא בדרך ממילא כו׳, ומה שהנפחים נופחים במפוח שלהם בהאש זהו רק לקרב את האש אל

המתכות או להוציא את האש מהעלם אל הגילוי כי אפשר להכבות כו' אבל חימום המתכות הוא בדרך ממילא כו', וכמו"כ השמש מאירה ממילא את הבית שלא ע"י התעסקות כו', ולכן אין האור פועל שום שינוי בהשמש דכאשר נמשך האור אין מזה שום תוספת בהשמש וכמו"כ כשפורסין סדין לפני אור השמש או כאשר השמים מתכסים בעבים אין זה עושה שום גרעון בהשמש כו', וכמו"כ הוא באור וחיות הנפש המחי' את הגוף שהוא רק הארה לבד לא עצם הנפש כלל דעצם הנפש אינו בגדר חיות להחיות, דהנה ענין חיות להחיות הוא בחי' התפשטות וכל עצם בלתי מתפשט וממילא אינו בבחי' חיות להחיות ומה שנמשך להחיות הוא הארה לבד כו', ועם היות שההארה היא לפי אופן העצם שהעצם הוא חי וממילא ההארה היא בחי' חיות להחיות, וכמו אור וזיו השמש שעצם השמש היא בהירה ממילא הגילוי הוא אור להאיר כמו"כ בנפש להיותו חי הגילוי וההארה ממנו הוא להחיות כו', ולזאת אנו יודעים מההארה את מציאות העצם והיינו מזה שההארה היא חיות להחיות אנו יודעים שהנפש הוא חי בעצם לא שהוא חי מאיזה דבר, דאם הי' חי מאיזה דבר לא בבחי' חיות עצמי לא הי' אפשר לו להחיות כו', וכמו הגוף שהוא ג"כ חי שהרי הגוף אינו כמו לבוש שבו רק מלובש דבר החי כ"א הגוף עצמו הוא חי אבל מ"מ הרי החיות שלו הוא רק מצד הנשמה לא שהוא חי בעצם ולזאת אין ביכולת הגוף להחיות דבר והנפש שההארה מאתו הוא חיות להחיות זהו מפני שהנפש הוא חי בעצם כו' (ולמעלה החיות הוא מבחי' הכלים (וכידוע דכלים דזו"נ נעשים נר"ן לבי"ע) והיינו לפי שהכלים הם אלקות ממש לכן הם בבחי' חיות כו'), וכמו"כ אנו יודעים מהארת הנפש באיזה מדרי' הוא הנפש וכמו אם שרשו מבחי' החסדים או מבחי' הגבורות וכמו ב"ש וב"ה כו' וכמו"כ אם מבחי' מוחין או מדות כו' דכל זה אפשר לידע מההארה כו' והיינו לפי שהיא גילוי העצם שמעין העצם כו', אבל מ"מ ה"ז הארה לבד שאין בה מן העצם כלל, ולזאת מה שאנו יודעים מההארה הוא רק מציאות העצם אבל מהות עצם הנשמה אין אנו יודעים כלל מההארה, וזהו לפי שהיא הארה לבד ואין בה העצם כלל כו', ולכן אין ההארה פועלת שינוי כלל בהעצם שאינו נוגע כלל אם נמשכת ההארה ומאירה להחיות א"ל אין זה נוגע שגם כשלא נמשכת הארת הנפש אין זה שום גרעון בנפש וכמו כל חי מתנענע הרי גם בלתי התנועה הוא חי דענין שמתנענע הוא בחי' תנועת החיות והיינו התפשטות החיות להחיות כו' הרי גם אם אינו מתנענע ומתפשט מ"מ הוא חי בעצם כו', וכמו"כ כשנמשך החיות אינו מתוסף עי"ז דבר בעצם הנפש כו', ומ"ש זכר ונקבה בראם ויברך אותם ומבואר במ"א שזהו שלצורך השפעה נתוסף אור בהמשפיע וכמו בעטרה שעטרה לו אמו כו' זהו בבחי' השפעה עצמיות כו', אבל בהמשכת הארה להחיות אינו מתוסף עי"ז מאומה בעצם הנפש כו', ולכן אין העצם נתפס ומתלבש בההתפשטות וההארה שהרי גילוי ההארה הוא בדרך ממילא וכמו כל חי מתנענע ה"ז בדרך ממילא שהחי ממילא מתנענע כו' וכמו"כ מה שמחי' את הגוף ה"ז שלא ע"י התעסקות כ"א כשמאיר בגוף ממילא הגוף חי ממנו, ומה שצ"ל הכנת הגוף לקבל צורת הנפש זהו רק ההכנה כללית שיהי' גוף האדם ולא כגוף הבע"ח וזהו מה שנברא כך להיות מוכן לקבל צורת הנפש אבל

אח"כ אינו צריך שום הכנה עוד, ואין זה כמו בהשפעת השכל מהמשפיע להמקבל צ"ל התעסקות המשפיע בההשפעה איך ומה להשפיע שיתקבל אל המקבל והו"ע כליות יועצות הנ"ל ה"ז התעסקות המשפיע איך להבין את השכל אל המקבל, וכן המקבל צריך יגיעה והתעסקות לקבל את השכל כו', אבל בחיות הנפש בגוף א"צ לא יגיעת והתעסקות הגוף לקבל אור הנפש לחיות ממנו ולא התעסקות הארת הנפש להחיות את הגוף כו', ומה שצריך הנפש לצמצם א"ע להחיות את הגוף כידוע, זהו רק בכדי שיהי' שייך אל הגוף להחיותו כי מצ"ע הרי ההארה היא אינו בערך הגוף כלל וצריך להיות צמצום בנפש שיהי' שייך אל הגוף, אבל כאשר הוא שייך אל הגוף הרי הגוף ממילא חי ממנו, וה"ז כמו עד"מ שהנפחים מנפחים בהאש בכדי לקרבו אל הברזל וממילא מחמם את הברזל כנ"ל כמו"כ הצמצום הוא רק לקרב את הנפש אל הגוף שיהי' שייך אליו ואח"כ ה"ה מחי' את הגוף בדרך ממילא כו', וכ"ז הוא לפי שהוא הארה לבד שההמשכה והחיות הוא בבחי' אור וממילא הוא בלי טרדא והתעסקות שאינו נתפס ומתלבש בזה. אמנם באור וחיות הנפש הרי העצם מוגדר בההתפשטות דכאשר מחי' גוף זה א"א להחיות גוף אחר וכידוע במ"ש בזהר שהרשב"י שאל מאלי' מפני מה לא הי' בהאדרא וא"ל מפני שהי' צריך להציל רהמ"ס וחביריו ופי' בקול ברמה שזהו לפי שהי' צריך להתלבש בגוף בשביל כבודו של רהמ"ס וממילא א"א להיות בגוף אחר כי נפש א' א"א להתלבש בב' גופים, ומה שאלי' נמצא בכל ב"מ בכמה מקומות בשעה א' זהו ניצוצות ממנו כו', הרי שהנפש מוגדר בהגוף כו' ויובן זה מאור חיו השמש שאינו מוגדר שהרי השמש מאיר בכ"מ בשוה וגם מה שפועל בצמחים וכמו ממגד תבואות שמש וכה"ג שארי פעולות ה"ה בהכל בשעה א' כו'. אך הנה השמש מוכרח בהגילוי ואין זה תלוי בבחירת השמש ולמעלה אינו שייך הכרחיות ח"ו, וזאת מובן מהנפש שאינו מוכרח בהגילוים ממנו כי יכול להיות שיתעלם האור והגילוי ויוכלל בעצמותו וכמו בגלגולים ר"ל דנפש האדם מגולגלת בגוף הבהמה שאין בהבהמה שום התחדשות מזה היינו מפני שהנפש מצומצמת שם לגמרי והאור והגילוי כלול בעצם כו', וכמו"כ יוכל להעלים כח פרטי שיתעלם לגמרי וכמו באאע"ה שכבש רחמיו מעל בנו יחידו שיתעלם לגמרי שאם לא הי' מתעלם מדת האהבה והרחמים לגמרי לא הי' אפשר להיות שיהי' הפועל כדבעי, והרי האהבה לבנו יחידו היא טבעית ומ"מ ביכולתו להעלים מובן שהגילוי הוא רצונית (עם היות שאין אנו מרגישים שגילוי כחות הטבעים הם ברצון דוקא, מ"מ מזה שביכולתו להעלים מובן שהגילוי הוא ברצון דוקא) ומ"מ הוא בדרך ממילא כנ"ל דחי ממילא מתנענע כו' לא ע"י טרדא והתעסקות כו' והיינו לפי שהוא הארה לבד לכן הוא שלא ע"י טרדא והתעסקות כו'. והדוגמא מכ"ז יובן למעלה מה שנק' אור שזהו בחי' הארה לבד שאין בו מן העצם כלל ולכן אינו פועל שום שינוי והתפעלות כלל ואין העצם נתפס ומתלבש בזה שאינו מוטרד ואינו מוגדר ח"ו שהוא גילוי שבדרך ממילא כו' עם היות שהוא גילוי רצונית דוקא מ"מ הגילוי הוא בדרך ממילא שאינו נתפס ונתלבש בזה כו', אמנם הוא גילוי העצם שלפי אופן העצם ממש דזהו באור דוקא ולא בשפע דההשפעה אינה כמו שהיא בעצם המשפיע וכמשנת"ל

במשל השפעת הרב אל התלמיד בענין כליות יועצות הרי ענין העצה איך ומה להשפיע הרי זהו שמשתנה ההשפעה מכמו שהיא אצלו שתהי' באופן שתתקבל אל המקבל כו' אבל אור ה"ה גילוי העצם כמו העצם ממש כו', ולכן האור הוא ג"כ בבחי' א"ס וכל מה שיש בהמאור יש בהאור ג"כ לפי שהוא מעין המאור כו', וזהו הטעם מה שביכולת האור להוות דנת"ל (בד"ה ויולך ה') דההתהוות צ"ל מבחי' א"ס דוקא הנה האור להיותו בבחי' א"ס ממש מפני שהוא מעין המאור לכן ביכולתו להוות כו', ומ"מ נק' הבריאה יש מאין דהיינו מאין ואפס כמשנ"ת שם להיותו רק הארה לבד ולא עצם כלל ה"ה בבחי' אין ואפס לגבי העצמות כו', ובחי' זו היא בבחי' מקור לעולמות ולא בחי' העצמות ממש כדעת הפרדס כי עצמות אינו בגדר מקור וסיבה על עולמות כ"א הוא בחי' סיבת כל הסיבות כו' והמקור לעולמות הוא בחי' אור א"ס שהוא ג"כ א"ס והוא בחי' הארה לבד מן העצמות כו', ומ"מ אופן ההתהוות שהאור מהווה הוא רק בבחי' סיבה לבד דלהיות בחי' מקור ממש להוות זה שייך בבחי' שפע דוקא שהוא בבחי' תפיסא והתלבשות אבל בחי' אור להיותו בחי' גילוי העצם אינו בא בבחי' תפיסא והתלבשות אלא הוא בבחי' סיבה בלבד אל העולמות כו' (ועמ"ש לקמן ד"ה אדם כי יהי') ומה שהוא בבחי' מקור בבחי' קירוב הוא בד"כ האור שאחר הצמצום ובד"פ הוא בבחי' שפע כו'.

ועפ"ז הנ"ל יובן מ"ש זאת חקת התורה דאיתא במדרש חקת שבהם חקקתי שמו"א דענין חוקות שמו"א הוא בבחי' אוא"ס כו', דבריאת שמו"א להיות בבחי' בריאה ממש בבחי' התלבשות כענין בראשית ברא כו' שנעשה בבחי' יש ממש זהו מבחי' שפע דוקא אבל בבחי' אור' הוא שהוא בבחי' סיבה ההתהוות מצד מדרי' זו אינו בבחי' מציאות יש ממש כ"א בבחי' חקיקה לבד וכענין גליף גליפו כו', וזהו"ע חקות שמו"א היינו ההתהוות כמו שהיא מבחי' אור שהוא בבחי' חקיקה לבד כו', והמשכה זו זהו ע"י תו"מ וזה"ע חוקת התורה שממשיכים בחי' החקיקה כו'. וזהו"ע ב"פ הוי' שאומר כאן וידבר הוי' כו' אשר צוה הוי' כו' וידוע דוידבר הוי' הוא בחי' שם הוי' דחכמה שהוא המדבר אל משה כו' זאת חקת התורה אשר צוה הוי' היינו בחי' שם הוי' שבעצמות אוא"ס שלפני הצמצום בחי' אור א"ס כו' דמשם נמשך בחי' חוקת התורה שבהם חקקתי שמו"א להיות נמשך בעולם גילוי בחי' אור א"ס וכמו שהעולמות הן בבחי' חקיקה לבד כו', והיינו ע"י חקת התורה שעי"ז ממשיכים חוקות שמים וארץ כו'.

בס"ד, ש"פ ויק"פ, רס"ו

כי עמך מקו"ח באורך נראה אור. וצ"ל מ"ש כי עמך מקו"ח ולכאורה הול"ל כי אתה מקו"ח. וגם מה"ע באורך נראה אור, דמה מחלק זה לב' ענינים דמקו"ח הוא ג"כ בחי' אור כו'. והנה בתדב"א אי' דכי עמך מקו"ח קאי על האור שיאיר לעתיד, ואין מקו"ח אלא תורה שנא' עץ חיים היא למחזיקים

בה, באורך נראה אור קאי על האור שנברא ביום ראשון משימ"ב. וצ"ל מהו ההפרש בין אור דלעתיד לאור שנברא ביום ראשון שבו הי' ג"כ אדה"ר מביט מסוף העולם ועד סופו כידוע, והלא גם אור זה גנוז לצדיקים לע"ל והיכן גנוז בתורה כו'. וגם צ"ל מה שייכות אור דלעתיד לתורה שעו"א ואין מקו"ח כו'. וגם הלא התורה ישנה אצלינו עכשיו ג"כ. ולהבין כ"ז צלה"ק משנת"ל דאור א"ס הוא בחי' הארה לבד ולא עצם שזהו שנק' אור ולא שפע אלא שהוא בחי' גילוי העצם שבזה יש יתרון באור על שפע שהאור הוא כמו העצם כי הוא דבוק ממש במקורו וה"ה כמו העצם ממש.

והנה כללות בחי' אור זה הוא בחי' אור הכלול בעצמותו היינו קודם שנתגלה להיות בבחי' מציאות אור אחר הצמצום דאז שייך בו בחי' מדרי' פרטיות כמו רצון וכה"ג אמנם בחי' האור כמו שמאיר מעצמות המאור לפני הצמצום הוא כלול בעצמותו עדיין. ופי' אור הכלול בעצמותו היינו שאינו בבחי' מציאות אור וממילא אינו בבחי' גילוי אור עדיין ואינו שייך בו שום גדר פרטי כמו רצון כו' כנ"ל, ועז"א עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו לבד, פי' לפני הצמצום הראשון (שזה"ע נבה"ע כו' כמ"ש במ"א) הי' הוא ושמו בחי' האור בבחי' בלבד שהי' כלול בהמאור כו', וכמו בשמש הרי ידוע שיש ג"כ האור והזיו כמו שהוא בעצם השמש קודם שמאיר לארץ ולדרים עליה כו' וכמ"ש בסש"ב וכמו"כ יובן למעלה כבי' דודאי דבחי' האור שמאיר מאוא"ס אל העולמות לאחר הצמצום ה"ה כלול תחלה בעצמותו ית' כו', רק שאינו דומה בחי' האור הכלול בהמאור להאור וזיו הכלול בהשמש כי האור הנמשך מהשמש הוא בעל כרחה של השמש שלא בטובתה שאין להשמש בחירה בזה שלא יהי' האור, וכמו כשמדליקין נר בבית נמשך האורה בעל כרחה של הנר ואין בידה שלא להאיר וכמו"כ הוא בהשמש שהאור בה היא סגולה טבעית שנבראה כך שתאיר, והיינו שנבראה מציאות דבר בהירה שניתן בה האור שתאיר ומאירה בעל כרחה, וא"כ האור הכלול בה הוא נמצא במציאות ממש מאחר שאינה מאירה ברצונה כ"א מפני שניתן בה האור בבריאותה שזה כמו שמדליקין את הנר שיש כאן מציאות אור ומאירה בעל כרחה, כמו"כ הוא בהשמש הסגולה טבעית שניתן לה בעת הבריאה זהו כמו הדלקתה עד"מ ומאירה עי"ז בע"כ, א"כ הרי יש בה מציאות אור ממש כו' וכידוע דכל דבר שיש בבחי' מציאות בהכרח שיבוא בגילוי מאחר שכבר ישנו במציאות בהעלם כו', דמזה מכריחים דכחות העצמיים ההיולים אינם בבחי' מציאות דבר דאם היו בבחי' מציאות דבר היו מוכרחים להיות בגילוי והרי אנו רואין שאינן מוכרחים בהגילוי שלהם וכמו בשוטה שאינו מתגלה כח החכמה וכן החסד באיש אכזרי וכה"ג וכמשנת"ל (ד"ה כי תשא) מוכרח לומר שאינן בבחי' מציאות דבר כו', וא"כ יובן באור וזיו השמש מאחר שמוכרח להאיר הרי בהכרח שהאור בו הוא בבחי' מציאות ממש כו', משא"כ למעלה הרי האור הנמשך ממנו ית' להאיר בעולמות אינו בבחי' הכרחי ח"ו כ"א בבחירה ורצון, שהרי גם אור השמש ולאחר שנתהווה ה"ה מאיר ברצונו ית' דוקא וכמ"ש האומר לחרס ולא יזרח שביכולתו ית' למנוע שלא יהי' התפשטות וגילוי הזיו מהשמש, הרי

סגולה טבעית זו שבהמשכת האור מהשמש יוכל שימנע שלא יאיר, וכ"ש שהוא כן למעלה באורו הנמשך ממנו ית' שאע"פ שנמשך דרך הארה וזיו לא בבחי' המשכה עצמיות כו' וההמשכה שבבחי' אור וזיו בלבד ה"ה בבחי' גילוי העצם שאינו בא ע"י הכנה מהעצם כ"א בדרך ממילא כו', וכמשנת"ל בד"ה הנ"ל בההפרש בין אור ושפע בענין כליות יועצות כו', דמשו"ז בחי' השפע הוא בבחי' שינוי לגבי העצם והאור הוא כמו העצם כו' (דכמו"כ הוא גם בהמשכת הקו שהוא בבחי' אור לא בבחי' שפע כו') עכ"ז נמשך דוקא ברצונו ית' שהי' אפשר להיות שלא יאיר האור ורק מפני רצונו שיאיר לזאת מאיר כו', וא"כ מאחר שהאור והגילוי ממנו ית' שנמשך להאיר בעולמות אינו כמו אור השמש כנ"ל כ"א מה שמאיר ברצונו דוקא א"כ ממילא מובן דבחי' האור הכלול בעצמותו אינו בחי' אור ממש כ"א הוא מה שבכחו ויכולתו להאיר אור אבל לא שהוא בבחי' מציאות אור ממש, דדבר המוכרח להאיר כמו השמש והנר בהכרח שיש בו האור במציאות גם קודם שמאיר אבל בחי' אור א"ס שאינו מוכרח ח"ו להאיר אור כ"א ביכולתו להאיר וביכולתו שלא להאיר מובן דבחי' האור הכלול בעצמותו הוא בחי' יכולת לבד מה שביכולתו להאיר כו' ולא שיש שם מציאות אור ממש כו', וכמו עד"מ בכחות הנפש הרי גם הכחות כמו שהן בבחי' המשכה נעלמת וכמו כח המשכיל ה"ז רק מה שביכולתו להשכיל ;לא יש שם מציאות שכל ממש וכמשנת"ל (בד"ה ואברהם זקן) אלא שבכח המשכיל להיות שזהו מה שכבר נמשך להיות מקור לשכל ה"ה בבחי' שכל נעלם עכ"פ כו' כמשנ"ת שם אבל בכח היולי העצמי שאינו בבחי' המשכה כלל הרי אינו בבחי' מציאות שכל כלל וכלל כו', אמנם גם בחי' כח ההיולי העצמי הגם שאינו בבחי' המשכה ה"ה בבחי' כח היולי עכ"פ דהיינו שזהו מהותו מה שהוא היולי לשכל כו', אבל באור הא"ס שלפני הצמצום אינו שייך לומר גם זאת שהוא ע"ד כח היולי ח"ו לגבי האורות שלאחר הצמצום כו', דהנה ידוע דבחי' העצמות ית' הגם שאנו קוראין אותו מאור אין הענין שמהותו הוא אור וזהו עצמותו ח"ו וכמ"ש במ"א דמשו"ז המשל דאבן טוב המאיר יותר מכוון ממשל אור השמש דהשמש כל מהותה הוא אור אבל האב"ט הרי מהות האבן הוא דבר בפ"ע, וכמו"כ הוא בבחי' העצמות שלא זהו עצמותו שהוא מקור לאור ח"ו, וכמ"ש במ"א לא זהו עיקר האלקות מה שהעולמות מתהוים ממנו ומקבלים חיותם והתהוותם מאלקותו ית' כו', כ"א עצמותו ית' נבדל לגמרי כו', ובחי' האור שהוא בחי' גילוי העצם עם היות שהוא בחי' אור מ"מ אינו בבחי' היולי לאור ח"ו וממילא אינו בבחי' מציאות אור כלל וכלל כ"א בבחי' יכולת לבד כו', וזהו ענין שמו שלפני הצמצום היינו מה שביכולתו להאיר כו' וכמ"ש במ"א דלכאורה מה שייך שמו קודם שנבהע"ע מי קראו בשמו כו' אלא שזהו מה שביכולתו להאיר ולהוות אבל לא שהוא בו בבחי' מציאות ממש ח"ו כ"א מה שביכולתו לבד כו'. אמנם עדיין צ"ל דהלא ידוע שגם לפני הצמצום הי' בחי' גילוי אור דאל"כ מה"ע הצמצום שהרי הי' בהאור והגילוי לא בהעצמות ח"ו, א"כ בהכרח לומר שגם לפני הצמצום הי' בחי' גילוי אור כו' וכמ"ש בע"ח מפורש דטרם שנאצלו כו' הי' אור עליון פשוט ממלא כל המציאות כו' וכשעלה ברצונו הפשוט כו' צמצם א"ע כו' הרי הי' בחי'

אור גם לפני הצמצום אך הענין הוא דבאמת באוא"ס גם אם הוא בבחי' אור אינו מוכרח ח"ו בהגילוי כו'. אמנם הענין בזה הוא דזה שנת' לעיל זהו בכללות לגבי האור שאחר הצמצום הנה כללות בחי' האור הכלול בעצמותו הוא בבחי' יכולת לבד כו' דכן הוא באמת שלגבי האור לאחר הצמצום הנה בחי' האור שלפני הצמצום אינו בבחי' מציאות אור כלל כ"א בבחי' יכולת לבד כו' אך בפרטיות יש בהאור שלפני הצמצום ב' מדריגות. והענין דהנה אנו אומרים אתה קדוש ושמך קדוש, ולכאורה אינו מובן מאחר ששניהם בבחי' קדוש הול"ל אתה ושמך קדוש למה מחלק כו', אך דפי' אתה קדוש אתה לנוכח היינו מהותו ועצמותו והוא הנק' בחי' עצמות המאור שאין לו תחלה ואין לו תכלה, שהוא קדוש ומובדל לגמרי גם מלהיות מקור לבחי' השתל' דאבי"ע שאינו בגדר עלמין כלל ולא שייך לומר עליו אפילו בחי' סובב ומקיף להשתל' אבי"ע כו', ונק' קדוש ומובדל מצ"ע לא שהוא מובדל מאיזה דבר כ"א הוא קדוש ומובדל מצ"ע כו' אבל בחי' שמו שהוא בחי' הנק' אור א"ס והוא האור המאיר מן המאור שאור זה שהוא ג"כ א"ס ממש כמשנת"ל (ד"ה כי תשא) נק' ג"כ קדוש אלא שזהו מה שקדוש ומובדל מהשתל' כי יש לו שייכות להשתל' מאחר שהוא בחי' אור וגילוי לכן יש לו שייכות אל ההשתל' אלא שהוא קדוש ומובדל מהם והוא בבחי' סובב ומקיף להם וכידוע בענין עיגול הגדול שלפני הקו שזהו בחי' אור הא"ס שלפני הצמצום שסובב ומקיף כללות ההשתל' שמהקו מרכ"ד עד סוכ"ד כולם בהשוואה מפני שמובדל מהם ומ"מ הוא בגדר בחי' סובב כו'. אמנם בהאור יש ב' מדרי' כי יש בו מה שכלול בעצמות המאור ממש וכידוע דבהאור יש בחי' עצם ובחי' התפשטות והכל לפני הצמצום כו', דבחי' עצם האור הוא כמו שכלול בעצמות המאור ממש ואז הוא בבחי' קדוש כמו אתה קדוש שאינו עדיין אפילו בבחי' סובב כו' (ועז"א ושמך קדוש שקדוש ומובדל לגמרי כו') ויש בו בחי' התפשטות ובחי' גילוי האור הכל בעצמותו לפני הצמצום כו' ואז הוא עכ"פ בגדר שייכות להשתל' ובבחי' מקור למקור להם והוא בבחי' סובב כו' והו"ע בחי' עיגול הגדול כנ"ל וגם נמשך ממנו הארה בבחי' קו כו', ומובן מזה דעם היות שהאור הנמשך ממנו ית' נק' א"ס בכלל והוא רק בבחי' מקיף להשתל' לכולם בשוה עד שא"ק ועשי' הגשמיות שוין ממש לגבי אור זה אעפ"כ כשאור זה כלול במאור הוא בבחי' עילוי רב ועצום מאד הרבה יותר מכמו שהוא בא בגילוי שהוא בגדר בחי' סובב ומקיף כו', וכמו שכת' בסידור בענין קדוש אתה ונורא שמך דתכלית העלי' העצומה דנעילת יוה"כ (דיוהכ"פ הוא מעין העלי' היותר עליונה דלעתיד בבחי' שעשועים העצמיים ממש דעוה"ב אין בו אכו"ש כו' וכמשנת"ל (ד"ה וישלח יעקב) אשר אמיתית העלי' הזאת ביוה"כ הוא בנעילה כו') הוא מה שהאור נכלל במאור כו', וכידוע ומבואר בכ"מ דלהיות סובב לעלמין אינו בערך לגבי העצמות שאינו בגדר עלמין, וא"כ כשהאור כלול במאור שאינו בגדר עלמין כלל הוא עילוי אין קץ מכמו שנתגלה אפילו לפני הצמצום שמ"מ הגילוי הוא להיות מקור למקור לעלמין וסובב להם כו', ועל בחי' ומדרי' זו אי' בזהר פ' נח דס"ה ע"א לאו אינון נהורין שאינו בבחי' מציאות אור כ"א כלול ומיוחד ממש בעצמות המאור כו', וכמ"ש בשל"ה

בתחלתו בענין הוא ושמו אחד, ולפעמים נא' אתה אחד ושמך אחד שמחלקים בין אתה ושמך והיינו כמו שהאור הוא בבחי' גילוי דעם היות שהוא ג"כ אחד מ"מ אינו בבחי' אחדות ממש עם העצמות שה"ה בבחי' אור וגילוי עכ"פ וממילא בחי' האחדות שלו עצמו אינו כמו אחדות העצמות כו' אבל מ"ש הוא ושמו אחד היינו דבחי' שמו מיוחד ממש בבחי' העצמות והכל בחי' אחדות אחת ממש, והיינו כשהאור כלול במאור דאז הוא ושמו אחד וזהו ר"ת הוא הוא ושמו אחד כו' כי אז הכל בבחי' הוא לבד שלא יש עוד דבר כלל גם לא בחי' אור כו'. ולהבין זאת מעט מזעיר, יובן ע"פ מ"ש בפרדס שער סדר האצילות פ"ד שהקשה על ענין ע"ס הגנוזות במאצילן שזהו נגד הכלל שהא"ס פשוט בתכלית הפשיטות כי אם הי' הספי' בתוך הא"ס אינו פשוט כו', ותי' שהוא עד"מ אבן החלמיש שמוציאין ממנו האש ע"י הכאת הברזל בו שלא יצדק לומר שהאש ההוא הי' ממש בתוך האבן כו' אלא האש ההוא נעלם בתוך האבן ומיוחד בו באופן שאין בין האבן ובין האש שבתוכה חילוק ופירוד כלל, כן הדבר בעצם האלקות קודם התפשטו לנהל התחתונים היו הספי' מתיחדים איש באחיו וכולם מיוחדים בעצמותו כו' ואינם מהות ספירות ח"ו עכת"ד. והנה ענין ע"ס הגנוזות פי' רבינו ז"ל שהן ע"ס דעתיק ובמ"א איתא שהן ע"ס דעקודים ולא בבחי' העצמות דאוא"ס כי באמת הנמשל לא א"ש כ"כ אפי' לפי משל הנ"ל שבאבן יש רק כח האש ולא אש ממש דמ"מ ה"ה כח לאש ולא למים ובאמת א"ס ב"ה לאו מכא"מ איהו כלל (אם לא שי"ל בחי' זו כשעלה ברצונו להאציל כו' וכמ"ש במ"א), וז"ש בסש"ב ח"א פ"ב וח"ב פ"ט בהג"ה שאפי' ענין הוא היודע והוא הדיעה עצמה לא שייך לומר למעלה מאצילות, אך אפשר ראוי לומר משל זה עכ"פ ביאור למשנת"ל שיש ב' בחי' בהאור א"ס דלפעמים הוא כלול במאור ולפעמים יורד ומתגלה להיות מקור למקור כו', שבחי' היותו כלול במאור הוא למעלה מעלה מבחי' התגלותו כו', וע"ז שפיר שייך לומר משל הנ"ל שהאור כשהוא כלול במאור הוא מיוחד בעצם המאור ולא שמהות האור ממש נמצא שם רק כמשל האש כשהוא כלול בהאבן שלא יצדק לומר שאש ממש הוא בתוך האבן בפ"ע חוץ ממהות האבן אלא שם רק האבן לבד רק שיש בכח האבן שיומשך ויצא ממנו אש, וכח זה אינו דבר אחר זולת מהות האבן, כך עד"ז י"ל ענין התכללות האור שהוא בהמאור שאין בחי' אור זה כמו ע"ד שהוא כשנמשך בגילוי להיות מקור למקור עכ"פ לעלמין שהוא בבחי' אור עכ"פ אבל כשכלול במאור הוא שם בעילוי רב ואין קץ יותר שמתאחד עם המאור, והיינו דכמו במשל האבן שאין שם אש ממש רק מה שיש בכחו שיצא ממנו אש כך עד"מ המבדיל בין קדש כו' י"ל ענין התכללות האור במאור שאין שם בחי' האור כלל כ"א הוא כח יכולת זו שיש במהותו ועצמותו ית' שיאיר ממנו אור וזיו שיהי' אין סוף ממש, ויכולת זו זה"ע שמו שהי' קודם שנבה"ע דפי' שמו הוא בחי' האור ועד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו לבד היינו בחי' היכולת הנ"ל שביכולתו להאיר כו'. והענין דהנה בחי' האור כמו שהוא בבחי' התגלות הוא ג"כ ענין בחי' שמו ונכלל ג"כ במ"ש עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו כו', וכמ"ש במ"א דנבה"ע קאי על הצמצום הראשון שזהו התחלת הבריאה וכמ"ש בע"ח בתחלתו בהג"ה שע"י

הצמצום נתגלה שרש הדין וממנה נעשה המקום כו׳ ועמש"ש סוף ענף ג׳ וכמ"ש במ"א, ועד שלא נבה"ע היינו לפני הצמצום הי׳ הוא ושמו כו׳, אמנם ההפרש כמשנת"ל בשם השל"ה דבבחי׳ התגלות האור שם בחי׳ אתה אחד ושמך אחד וכמו שכלול במאור שם הוא ושמו אחד הוא שמו ושמו הוא כו׳ והוא בחי׳ הכח והיכולת שבעצמות שביכולתו להאיר כו׳, וזהו דענין הוא ושמו לבד שזהו כענין הוא ושמו אחד היינו בבחי׳ האור כשכלול במאור כו׳. והנה י"ל דיש ב׳ מדרי׳ בבחי׳ האור כמו שהוא בהתגלות לבד בחי׳ האור כמו שכלול במאור, דהנה הפרדס ביאר ענין ע"ס הגנוזות באור הא"ס ממש כנ"ל, וכ"כ רבינו ז"ל באיזה דרושים דשייך ספי׳ באוא"ס וכמ"ש בביאור ששים המה מלכות המתחיל לבאר ענין דילוג כת"י הר"פ ז"ל דבעצמות אין שייך ספי׳ אבל בהאור שייך ספי׳ אלא שלא יש מספר לספירות כו׳, ומבואר במ"א שזה מתאים ג"כ עם מ"ש בע"ח שמ"א פ"ג דעם היות שכ׳ שם שאין שם דמות וספי׳ ח"ו כלל אין הכוונה שאין שייך שם ספי׳ כלל שהרי מ"מ כ׳ כאלו נאמר מל׳ שבמל׳ שבא"ס אלא הכוונה לשלול ענין ספי׳ באוא"ס אף גם כמ"ש הפרדס כמשל החלמיש כנ"ל אלא הן כמו שמות וכמ"ש בהביאור דואני נתתי בהוספות לתו"א בענין השבחים שקוראים אותו ית׳ בשם חכים וחסיד וכה"ג שמעוררים בזה להיות מאציל בחי׳ החכמה כו׳, וכמו עד"מ באדם כשמשבחים אותו בשם חכם שמעוררים את כח העלם לבוא לגילוי כו׳ אלא שבאדם ה"ה חכם בהעלם גם קודם שמשבחים אותו היינו שיש בו כח החכמה בהעלם מ"מ קודם שקראוהו חכם לא הי׳ יודע בעצמו מחכמתו כו׳ שע"י השבחים מתגלים אצלו שכלי׳ חדשים שלא הי׳ קודם כו׳ וכאלו עתה נעשה חכם בקריאה והתעוררות זו ובאוא"ס באמת כן הוא שע"י קריאת שם לבד נעשה כבי׳ חכם להקרות מאציל אור החכמה כו׳ שקודם הקריאה גם בהעלם לא ימצא מציאות מקור אורות הנאצלים וע"י קריאת השמות נעשה ההעלם כו׳, ומחלק שם בין הכחות הכלולים באדם הכלולים בנפש שישנם עכ"פ בהעלם באיזה אופן שיהי׳ כו׳ (במ"א מבואר די"ל דמה שהנפש עצמו נושא כל הכחות היינו רק מה שע"י מציאותו בעצם נמצאו הכחות כו׳ די"ל שזהו כענין היכולת הנ"ל) ובין שמו של האדם שאינו כ"כ בהעלם בו קודם שיקראוהו כו׳, וז"ע הספי׳ שבאוא"ס שזהו כענין קריאת שמות כו׳, ומבואר במ"א דכ"ז שייך לומר בעלות הרצון להאציל אז שייך ענין הספי׳ כו׳ וכמ"ש הפרדס שער הצחצחות פ"ג וז"ל כי כאשר עלה ברצונו להוות ולהאציל כו׳ אז נאצל ונצטייר כולו בעצמותו כו׳ אז דייקא ועוד כ׳ שם והנה המציאות והיחוד והמקור הזה נתגלה מצד בחי׳ רצונו אל האצילות כו׳, דכמו"כ לפמשנ"ת דלפי מ"ש בע"ח הן כמו שמות כו׳ ג"כ הוא דוקא בעלות הרצון כו׳, אבל מצד עצם האור לא שייך לומר כן כי הוא בתכלית הפשיטות שהאור מעין המאור כו׳. והנה ענין עליית הרצון שייך בהאור והיינו בהאור שהוא בבחי׳ גילוי (דלפני הצמצום) שייך ענין עליית הרצון, דזה פשוט דמ"ש בעלות הרצון אין הכוונה שעלה ברצונו שיהי׳ בחי׳ גילוי האור דא"כ יצטרך לומר דעליית הרצון הוא בעצמות המאור וזה א"א לומר כלל דבעצמות המאור אינו שייך ח"ו ענין רצון בפועל וכמשנת"ל ד"ה ויולך ה׳ את הים (ואין הכוונה פועל ממש ח"ו שהרי גם הספי׳ שבעלות

הרצון הו"ע שיער בעצמו בכח כו', אלא זהו מה שכח הוא כמו פועל כו' ועמ"ש לעיל בהתחלת הדרוש) אלא ודאי דזהו בבחי' גילוי האור כו' וכמ"ש בע"ח כשעלה ברצונו הפשוט להאציל כו' דזהו כאשר אוא"ס הי' ממלא מקום החלל כו' דזהו בחי' גילוי האור כו' וכמשנת"ל, וא"כ הרי בבחי' האור כמו שבא בהתגלות יש ב' מדרי', הא' קודם שעלה ברצונו להאציל ולברוא כו' שאינו שייך שם בחי' ספי' כלל והב' כשעלה ברצונו להאציל כו' שאזי ע"י הרצון נתהווה שרש ומקור לספירות כו' והיינו שיהי' ביכולת להיות מקור לספי' וכמשנת"ל דבאוא"ס שלפני הצמצום לא יש מציאות ספי' כלל כ"א ע"ד קריאת שמות, והיינו שע"י הקריאה נעשה המקור וההעלם, וזהו בבחי' עלות הרצון שם הוא בחי' היכולת להיות מקורי הספי' ע"י הקריאה כו' אבל קודם עלות הרצון הוא למעלה גם מבחי' יכולת זו כו'. אמנם מ"ש רבינו נ"ע שבהאור שייך ספי' אלא שלא יש מספר לספירות י"ל שזה גם בהאור שקודם עלות הרצון כו', כי הנה עליית הרצון הוא שיהי' עשר ספי' עשר ולא תשע כו' ולזאת בבחי' עלות הרצון הוא בחי' היכולת לע"ס כו' אבל בעצם האור קודם שעלה ברצונו כו' הוא מה שביכולתו להוות ספי' עד אין קץ כו'. ונמצא דבבחי' שמו הגדול יש ב' מדרי' הא' מצ"ע הוא אור א"ס ממש הב' מה שנכלל בו ג"כ כח הספי' כו', ומבואר במ"א שזהו כמו הוי' בניקוד אלקים שהוא בבינה, והענין כי הוי' הוא האורות דאצילות ושם אלקים הוא הכלי, והכלים הם ג' בחי' נר"נ שמתחילים מבינה כו', וא"כ ע"י הבינה הוא התחברות האור עם הכלי לכן הוא הוי' בניקוד אלקים שזהו מורה על חיבור אור בכלי, אבל חכמה נק' הוי' לבד כי שם רק איהו וחיוהי חד למעלה מבחי' גרמוהי שהם כלים דנר"נ כו', ועד"ז יובן ג"כ בבחי' שמו הגדול משארז"ל עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד יש בו ג"כ ב' בחי' דוגמת הוי' בניקוד אלקים, היינו מצ"ע הוא אור א"ס ממש ונק' מקור לבחי' סוכ"ע אמנם כלול בו ג"כ שרש לבחי' ממכ"ע המאיר בבחי' גבול וזה"ע שרש הספי' שבהאור אך בחי' זו היינו ע"י שעלה ברצונו להיות שרש לבחי' ע"ס דאצילות כו', וכ"ז הוא בהאור כמו שבא בגילוי שהוא בבחי' אור עכ"פ וגם קודם שעלה ברצונו להאציל שייך בו לומר מקור לבחי' סוכ"ע כו', אבל האור כמו שכלול במאור שאין שם בחי' מציאות אור כלל ולא יש שם שום דבר זולת העצמות כ"א מה שביכולתו להאיר כו' דע"ז אינו שייך לומר גם מקור לסוכ"ע כו' ובבחי' זו הוא שמו ושמו הוא ממש כו' (וי"ל שהן ג' מדרי' יחיד אחד וקדמון המבואר במ"א וביותר יתאים לפמשנת"ל) דגם קודם עלות הרצון שייך ספי' אין קץ וזהו בחי' אחד כו', ובחי' השערה בכח הו"ע קדמון כו' וכמ"ש במ"א, ובכללות זהו בחי' הוא אחד ושמו אחד כו' אבל בחי' יחיד זהו כשהאור כלול במאור שמיוחד ממש במאור שאין שם שום דבר זולת המאור כלל וזהו בחי' הוא ושמו אחד כו', ובשל"ה כ' דהוא ושמו אחד היינו קודם עלות הרצון כו' אמנם י"ל ג"כ כנ"ל וכמשנת"ל דבחי' עלות הרצון הוא בבחי' גילוי האור וממילא צ"ל דענין הוא ושמו אחד ממש הוא למעלה מקודם עלות הרצון כו'). ובזה יובן מ"ש בעה"ק ח"א פ"ב בפי' הי' הוא ושמו לבד מה שקבלו בזה בעלי העבודה איש מפי איש כו' כי קודם שנאצל אצילות העליון הי' אדון יחיד כו' הוא ושמו

בלבד והכוונה בשמו רום מעלה הנק' אויר קדמון כי הוא קדמון כקדמותו כו', ודעתו שזהו בחי' הכתר, והקשה ע"ז הרמ"ק איך נאמר על הכתר שהוא בחי' קדמון שהרי גם הכתר עלול מאוא"ס ולא יתכן לומר ע"ז קדמון ח"ו, והרמ"ע מפרש דשמו הוא בחי' רצון, וגם בזה לא תיקן הרבה דהרי הרצון הוא ג"כ מהות פרטי כו' והרי יש כאן בחי' מהות רצון מה שבעצמות אינו שייך לומר זאת כו' כנ"ל בד"ה ויולך ה' את הים וכמו שהקשה ע"ז בס' שערי אורה ומשו"ז נטה מדעת זאת מטעם דאין קדמון כ"א מהותו ועצמותו כו', אבל לפי משנ"ת כאן דבחי' שמו הוא בחי' אור המאיר מהמאור דאפי' לאחר הגילוי הוא למעלה עדיין ממהות ספירה וספירות פרטיות וכמו שנת"ל דגם בעלות הרצון שיש מקור לספי' היינו רק כמו שמות שעי"ז נעשה ההעלם אבל קודם שיקראוהו אינם במציאות גם בהעלם כו' ומכ"ש קודם עלות הרצון שאינו שייך ענין ספי' כלל (וגם לפמשנת"ל די"ל שם ספי' אין קץ היינו מה שיכול להיות משם ספי' אין קץ וזהו דוקא מצד הפשיטות שלו וכמא' הזהר כהאי בוצינא דאתפשט לכל סטר ועיבר וכד תסתכל לא תמצא רק חד בוצינא כו' וידוע הפי' בזה דמשום שאיהו חד בבחי' פשיטות בתכלית לכן מתפשט לכל סטר ועיבר בבחי' בלי גבול כו' וכמ"ש במ"א) כי הוא פשוט בתכלית הפשיטות שהאור מעין המאור רק שהוא כמו זיו והארה שאין ערוך לגבי עצם המאור כו' הרי אין כאן שום מהות דבר זולת המאור כו', אמנם ביותר יובן זה בהיות האור כלול במאור לפמשנת"ל שבחי' התכללות זו נק' יכולת של המאור להאיר ממנו אור כו' הרי א"כ הרי ענין הוא ושמו הוא כמו הוא לבד שהרי אין כאן שום דבר כלל זולת המאור ומה שביכולתו להאיר כו', וזהו שנק' שמו ולא אור ממש, דכמו שהוא בגילוי הרי נק' אור וכמ"ש בע"ח ובכל סה"ק אור א"ס כו' (ונק' ג"כ שמו וכנ"ל דכללות האוא"ס שעד שלא נבהי"ע נק' שמו כו' וקודם עלות הרצון נק' שמו ואחר עלות הרצון נק' שמות כו' וכמ"ש במ"א) אבל עיקר בחי' שמו הוא כשכלול במאור שנק' שמו ולא אור, כי אור שייך לקרותו כשהוא בגילוי אבל בעודו בהעלם בעצמותו ממש שנק' רק יכולת כו' ה"ז כמשל השם כשאין קורא לו והוא בפ"ע הרי אין השם כמו בחי' אור כו', ואין כאן רק מהות ועצמות האדם רק מה שיש ביכולתו לפנות לקוראו בשמו כו', כך הוא ענין שמו מה שביכולתו שיאיר ממנו אור בבחי' א"ס כו' אבל אין כאן בחי' אור כלל וכמ"ש בזהר לאו אינון נהורין כו' רק מה שביכולתו להאיר כו', ובחי' היכולת ה"ה קדמון כקדמותו ממש, וזה מוכרח לומר כן שהכח הזה הוא קדמון בקדמותו שהרי לא נתחדש ח"ו דבר בהעצמות דבחי' העצמות יש ביכולתו להאיר כו', וזהו שמו קדמון דבחי' שמו כמו שכלול בעצמותו אינו בחי' מציאות ומהות דבר כלל וכלל כ"א היכולת שבעצמות להאיר כו' דזהו קדמון ממש כקדמותו ית' כו', ולפ"ז צ"ל דמה שנק' אור א"ס ולא אין לו תחלה היינו בבחי' האור והגילוי כו' אבל שמו הכלול במאור שהר"ע היכולת לבד בחי' זו אינו נק' אור כ"א שמו והוא קדמון כקדמותו ית' כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש כי עמך מקו"ח באורך נראה אור, דלכאורה מה מחלק כו'. והענין הוא דבאמת כ"ז מדבר בבחי' האור, אך הנה נת"ל דבאור יש ב' מדרי' היינו כמו שהוא כלול בעצמותו ממש וכמו שהוא בבחי' המשכה והתפשטות (והכל לפני הצמצום כו'), וזהו כי עמך מקו"ח והיינו בבחי' האור הכלול בעצמותו שהוא בבחי' עמך ממש כו', וזהו מה ששמו קדמון כקדמותו כו', ומ"ש באורך נראה אור היינו בחי' ההמשכה וההתפשטות דאוא"ס דבחי' זו נק' אור וזהו באורך כו' אבל מה שעמך מקו"ח אין זה בחי' אור כ"א בחי' שמו הכלול בו כו' כנ"ל. וזהו ג"כ מ"ש בתדב"א דכי עמך מקו"ח קאי על לעתיד, והיינו דלעתיד יתגלה בחי' זו דהיינו שיהי' אז גילוי בחי' העלם העצמי דא"ס דזהו בחי' שמו המיוחד בו ממש כו' וכמשי"ת, והגילוי הוא ע"י התורה דיעשה למחכה לו למאן דדייק במילין דחוכמתא כו' וכמשי"ת, וי"ל דזהו מש"א ואין עץ חיים אלא תורה שעי"ז יהי' הגילוי דלעתיד והיינו ע"י עסק התורה עכשיו בבחי' יגיעה כו' וכמו שנת"ל (בד"ה ואברהם זקן וד"ה ויתן לך), ומ"ש באורך נראה אור הוא בחי' האור שנברא ביום ראשון שזהו בחי' ההמשכה וההתפשטות דאוא"ס שהוא בבחי' א"ס ממש כו', ולכן הי' אדה"ר מביט בו וע"י מסוף עולם ועד סופו כו' דזה שיש הגבלת וחילוקי מדרי' הכל הוא בבחי' האור שבא בבחי' מדה וגבול לפי אופן העולמות כו' אבל בגילוי בחי' אוא"ס שלפני הצמצום הרי לא יש חילוקי מדרי' כלל וזהו שהי' מביט כו', ובחי' ומדרי' זו ג"כ יתגלה לעתיד וזהו בחי' העלי' הראשונה שיהי' לעתיד שיתגלה בחי' הא"ס שלפני הצמצום וזהו שגנזו לצדיקים לע"ל והיכן גנזו בתורה כו' שגם גילוי זה הוא ע"י התורה כו' (וי"ל שזהו ע"י בחי' עסק התורה בבחי' או"י כו' או י"ל שזהו ע"י יגיעה בתורה והמשכה הנ"ל דבחי' העלם העצמי זהו דוקא ע"י הבירורים דתורה כו', וע' משנת"ל ד"ה ויתן לך) אבל בחי' כי עמך מקור חיים זהו בחי' העלם העצמי דא"ס ממש שיאיר ויתגלה לעתיד ע"י עסק התורה וזהו אין עץ חיים אלא תורה כו'.

בס"ד, ש"פ ויקרא, רס"ו

אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה כו'. וצ"ל מהו"ע אומרו אדם כי יקריב והול"ל סתם כי יקריב מהו אדם כי יקריב. ובזהר פ' יתרו דפ"ו ע"א אי' זכאין אינון ישראל דקוב"ה קרא לון אדם דכתיב ואתנה צאני כו' אדם אתם, אדם כי יקריב מכם קרבן, מ"ט קרא לון אדם משום דכתיב ואתם הדבקים בה' אלקיכם כו'. וצ"ל מה שייך ענין הדביקות לזה דמשו"ז דוקא נק' אדם. ובמד"ר במקומו אי' ג"כ משל למלך שהי' לו פרקסין (מלבוש שלובשין על הבשר, מ"כ) והי' מצוה את עבדו וא"ל קפלו ונערו ותן דעתך עליו, א"ל עבדו אדוני המלך מכל הפרקסין שיש לך אי אתה מצוה לי אלא ע"ז א"ל שאני מדביקו לגופי, כך אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע מע' אומות

שיש לך אי אתה מצוה אותי אלא צו את בנ"י דבר אל בנ"י א"ל שהן דבוקין לי הה"ד כי כאשר ידבק האזור על מתני איש. ומובן מזה ג"כ דמה שנש"י נק' אדם הוא ע"ש הדביקות וצ"ל זה, ומה שייך זה לקרבנות דלפי שהן דבוקין בי לכן יכול להקריב קרבן. גם צ"ל למה אינו מביא במד"ר ג"כ פסוק זה דואתם הדבקים הנא' בתורה וכתי' בו מפורש שהן דבוקין כו' ולמה הביא הפסוק דכאשר ידבק האזור כו'. ולהבין כ"ז צלה"ק מה שנת"ל שיש ב' מדרי' באוא"ס בחי' האור כמו שהוא בבחי' המשכה וגילוי והיינו כללות בחי' האוא"ס (לא בחי' ההתפשטות בלבד שבאוא"ס כ"א כללות בחי' האור בחי' עצם האור והתפשטות האור כו') ובחי' האור כמו שהוא כלול בעצמות המאור שאינו בבחי' אור כלל ואינו מהות לעצמו כ"א מה שהעצמות בכחו ויכולתו להאיר אור כו'.

והנה בכלל בחי' היכולת שבעצמות הוא ג"כ היכולת להיפך לצמצם גילוי האור שיאיר רק בגבול ותכלית כו', וכידוע דכל אור וגילוי א"א שיצמצם ויגביל א"ע בהמשכת' כו' כ"א מאין שנמשך האור והגילוי משם נמשך הכח לצמצם ולהגביל כו' דבעצמותו ית' הוא בבחי' כח ויכולת כו' דכשם שביכולתו להאיר כך ביכולתו שלא להאיר אור כו' כמשנת"ל (ד"ה ויולך ה' את הים וד"ה כי עמך) וכך ביכולתו להעלים בחי' האור והגילוי שיוכלל בעצמותו וכמשנת"ל (ד"ה כי עמך) דלפעמים האור נכלל במאור וכמו בעליות דנעילה דיו"כ כו', וכמו"כ ביכולתו לצמצם ולהגביל כל גילוי כו', דהנה כללות ענין היכולת הו"ע בחי' כח וכמו אתה עשית את השמים ואת הארץ בכחך הגדול, דפי' כח בעצמותו ית' הו"ע היכולת, וכשם שהיכולת להאיר בבחי' א"ס נק' כחך הגדול כמו"כ היכולת לצמצם האור והזיו שהוא א"ס ממש שיהי' הגילוי רק בבחי' קו ומדה היפך מהות הזיו שהוא א"ס הרי כח יכולת וגבורה זו נק' ג"כ בכחך הגדול כו', ואדרבה זהו עיקר בחי' הכח והגבורה להעלים ולהסתיר כו', וכמו"כ לצמצם ולהגביל כל בחי' גילוי אור כו', וזה"ע שרש הגבורות במקורן למעלה מהחסדים כי בחי' גילוי האור זהו כמו בחי' החסד להיות מים יורדין מגבוה לנמוך, אבל בחי' הסתלקות האור במאור זהו בחי' גבורות ובחי' התכללות זו הוא עילוי נפלא מאד כו' כמשנת"ל ד"ה הנ"ל, אמנם גם זאת שמ"מ יומשך האור הוא ג"כ בחי' בכחך הגדול, ועם היות דכח הוא בחי' גבורה הרי ידוע דיש גבורה שהיא בחי' תגבורת החיות וכמ"ש במ"א ממשל כי הדם הוא הנפש כו'. ועפ"ז יובן מש"א אוא"ס למעלה עד אין קץ ולמטה עד אין תכלית דלכאו'ה אינו מובן מה שייך מעלה ומטה באוא"ס, וגם מאחר שהוא למעלה עד כו' ולמטה עד כו' הרי לא יש מעומ"ט והול"ל דאוא"ס לית אתר פנוי מיני' כו' וכמשנת"ל (ד"ה ויולך), ולפי הנ"ל יובן דזהו מה שיש בעצמות היכולת להאיר אור שיהי' בבחי' א"ס וביכולתו שלא להאיר דמזה נעשה בהאור ב' ענינים הא' בחי' האור והגילוי שזהו מה שא"ס להתפשטותו כו' והב' בחי' העלי' והתכללות שיתעלם האור בעצמותו ויהי' האור כלול במאור כו' ובכלל זה הוא ג"כ בחי' הצמצום וההגבלה שהאור הבלי גבול יהי' בבחי' גבול ומדה כו', וזהו למעלה עד כו' ולמטה כו' דאין

הכוונה ענין מעלה ומטה כ"א בחי' ההעלם והגילוי בהאור, דבעצמות הכל הוא בבחי' יכולת דביכולתו להאיר וביכולתו שלא להאיר ומזה הוא בהאור בחי' הגילוי וההתפשטות של האור ובחי' ההעלם להיות כלול במאור כו', ובד"כ הוא בחי' כח הבלי גבול ובחי' כח הגבול, דמבחי' הגילוי נמשך שיהי' בבחי' א"ס דוקא ומבחי' ההעלם הוא שיהי' בבחי' גבול וצמצום כו', ולזאת בחי' הגילוי הוא בחי' כח הבלי גבול דבכל מקום יהי' הגילוי בבחי' א"ס להתפשטותו כו' ומבחי' ההעלם הוא בחי' כח הגבול שתהי' ההמשכה בבחי' גבול ומדה דוקא כו'. וזהו ב' המדרי' שיש באור הא"ס שלפני הצמצום כמו שהוא קודם עלות הרצון שהוא בבחי' א"ס והיינו שביכולתו להוות ספי' עד אין קץ כו', ובחי' עלות הרצון שהוא בחי' היכולת על ע"ס כו' כנ"ל בד"ה כי עמך כו', וזהו בחי' כח הבלי גבול ובחי' כח הגבול שבא"ס כו', וזהו ג"כ ענין ב' מיני ההמשכות שאחר הצמצום שזהו המשכת בחי' סוכ"ע והמשכת בחי' ממכ"ע כו', וזהו ההפרש לאחר הצמצום בין המשכת בחי' סוכ"ע להמשכת בחי' ממכ"ע דהיינו בחי' מל' דא"ס כמו שהוא לאחר הצמצום דמ"מ הוא בבחי' בלי גבול והמשכת הקו שהוא ההמשכה שבבחי' גבול ומדה, והיינו דהמשכת הסובב הוא מבחי' כח הבלי גבול דבאוא"ס (והיינו קודם עלות הרצון דבאוא"ס עצמו הוא מקור בחי' הסובב כמשנת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח) בב' המדרי' שבבחי' גילוי האור כו') ולזאת גם לאחר הצמצום הוא בבחי' בלי גבול כו' והוא להיות רק בבחי' סובב ומקיף כו' והמשכת בחי' ממכ"ע הוא מבחי' כח הגבול (דזהו מה שיש באוא"ס שרש לספירות כו' כמשנת"ל) לזאת נמשך אור שהוא בבחי' גבול ומדה כו'. ונמצא לפ"ז בחי' הקו שהוא המשכה בבחי' גבול ומדה הוא מבחי' כח הגבול שבא"ס שהוא ג"כ א"ס אלא שזהו מה שכחו בגבול להיות ע"ס כו', ולגבי בחי' זו הקו הוא מעין המאור שהוא ההמשכה מהעלם אל הגילוי כו', דכח הגבול הוא כח הא"ס ממש ונמשך משם הקו לא ע"ד בריאה יש מאין כ"א מהעלם אל הגילוי שהאור מעין המאור כו', ומ"מ אין ערוך לגבי אוא"ס ממש כמו שאין ערוך הגבול לבלתי בע"ג, דבאוא"ס שלמעלה משרש ומקור הקו דהיינו קודם עלות הרצון הוא למעלה לגמרי ממהות חכ' כו' (וכמשנת"ל דמהאור קודם עלות הרצון הי' יכול להיות ריבוי רבבות ספי' באופנים אחרים שלא ממהות הע"ס כלל כו', ובפרט לפי משנ"ת דקודם עלות הרצון אינו שייך ספי' כלל כו') דדוקא כאשר עלה ברצונו להאציל אז שייך שרש לספי' והן ע"ס הגנוזות במאצילן כו' כנ"ל אבל קודם עלות הרצון אין שרש כלל לע"ס בבחי' גבול ומדה כו', ולכן לגבי מדרי' זו הקו הוא בבחי' אין ערוך כו', וכמו כן הוא בבחי' חכמה שהוא בחי' אדמה לעליון לגבי הקו שרש האורות כו' וכמו"כ לגבי שרש ומקור הקו היינו בחי' ע"ס הגנוזות כו', אבל לגבי אוא"ס הבלי גבול הוא בבחי' אין ערוך כו' ונק' יש מאין לגבי בחי' ומדרי' זו כו', וזהו מ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו דאדם הו"ע ע"ס דאצילות שהן ציור אדם גולגלתא מוחא כו', ונק' אדם מל' אדמה לעליון והיינו שהוא בצלמנו היינו מבחי' ע"ס הגנוזות במאצילן שמהם נמשכו האורות דע"ס שהם בחי' נשמה של אדם דאצילות כו' (וכדמותנו בחי' הרשימה שממנו שרש הכלים דאצילות כו' שהן בחי' גופא כו') וע' בפלח הרמון ש"א פ"א בפי'

בגוכתי"ק נרשם בשוה"ג: ענין שהקו מעין המאור כח הגבול. שיש כח א"ס בהקו כענין איש לא נעדר. ע' החדש

ספירות מל' השמים מספרים שהן מגלות המחשבות הנעלמות ירצה שהן דוגמא למקורן של צחצחות המיוחד בעצם השרש בהעלם המחשבה כו' (ר"ל בעליית הרצון כו' יעו"ש, ובשער י"א פ"ג ועי"ש בעסיס רמונים פ"ו. ולפ"ז י"ל דב' הבחי' הן שרשי העצמות ושרשי הכלים כו') והיינו דהספי' הן בחי' גילוי ההעלם לגבי ע"ס הגנוזות במאצילן כו', אכן האור א"ס עצמו לא שייך בו בחי' אדם כי לא אדם הוא כו' דלגבי בחי' זו הוא כענין יש מאין כו'. ועוי"ל דהקו הגם שהוא מעין המאור מ"מ הוא באין ערוך גם לגבי בחי' כח הגבול שבא"ס והחכמה היא בחי' אדמה לעליון לגבי הקו אבל הוא בחי' יש מאין לגבי שרש ומקור הקו כו'. ויובן עפמשנ"ת במ"א בענין הכלים דאצי' דידוע דענין הכלים הוא המגביל את האור והשפע (שם מבואר ע"פ השיטה שהאור הוא בבחי' פשיטות בבחי' בלי גבול והכלים הם בחי' גבול כו', וי"ל שיבואר גם לפי משי"כ שגם בהאורות יש ע"ס וכמשי"ת). דהנה הגם שנת"ל דהקו הוא המשכה בבחי' מדה וגבול והאורות דאצילות הן בבחי' ע"ס כו', מ"מ ה"ה בבחי' אורות שמעין המאור ואינן בחי' גבול ממש שיכול להיות התפשטותן בבחי' א"ס וגם אינן בבחי' חכמה וחסד ממש כו', והיינו לפי שהאורות מתייחדים עם אוא"ס המאציל וכמא' איהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד כו', פי' חיוהי הוא המשכת האורות מעצמות האור שמיוחדים ממש בעצמות כו', וז"ש איהו וחיוהי איהו בחי' עצמות המאציל וחיוהי בחי' התפשטות הארתו בע"ס דאצי' חד ממש כו', והגם שאומר ג"כ איהו וגרמוהי חד דגרמוהי הן הכלים הן ג"כ חד כו' מ"מ אינו דומה היחוד בהם ולכן מחלק ואומר ב"פ חד כו', והענין הוא דהנה היחוד שלהם הוא הביטול מה שהן בטלים אל אוא"ס המאציל, וידוע שיש בביטול ב' מדרי' הא' בחי' אין וביטול גמור והב' בחי' יש שבטל לאין כו', ובכללות הוא ההפרש בין אורות לכלים דהאורות הן בבחי' אין וביטול גמור כי בהאורות נרגש בחי' האין האמיתי דאור המאציל ולזאת הביטול שלהם הוא בבחי' ביטול גמור כו', ולזאת בחי' היחוד שלהם הוא בבחי' תכלית היחוד וההתכללות באוא"ס המאציל עד שאינן בבחי' חכמה וחסד ממש כו', דאם נאמר שהן בבחי' חכמה וחסד ממש ה"ה בבחי' מהות ומציאות דבר שיאמר עליו כי הוא זה א"כ איך הם בבחי' יחוד עצמי עם המאציל להיות בבחי' חד ממש כו', אלא בהכרח לומר דלהיות שנרגש בהם בחי' האין האמיתי ה"ה בבחי' ביטול גמור בבחי' העדר המציאות לגמרי ולזאת הן בבחי' יחוד עצמי כו', אבל בהכלים אינו נרגש כ"כ בחי' האין האמיתי דאור המאציל והביטול שלהם הוא בבחי' ביטול היש לבד, ולזאת הן בבחי' מציאות חכמה וחסד כו' ואינן בבחי' יחוד עצמי כמו האורות כו', ומאחר שהאורות אינן מוגבלים ממש בבחי' ע"ס ממש מכ"ש שאינן מוגבלים בהמשכתן והתפשטותן שהוא בבחי' א"ס כו'. אמנם באמת גם אם נאמר שהאורות הן בבחי' ע"ס חכמה וחסד כו' מ"מ אין סוף להתפשטותן, וכמ"ש במ"א דכל גילוי אור בהכרח שיהי' בו פרטיים ומ"מ כל אור פרטי הוא בבחי' א"ס כו', וכמו"כ בהאורות דאצילות הגם שהן אורות פרטים מ"מ התפשטותן הוא בבחי' א"ס כו' (כי מה שנוגע כאן לענינינו הוא שהתפשטותן הוא בבחי' א"ס והכלים מגבילים להיות המשכתן בבחי' גבול כו'), (ומ"מ צ"ל ג"כ שזהו מצד היחוד במאצילן דהלא הן

המשכה שבבחי' גבול ומדה וא"כ מה שהן בבחי' א"ס להתפשטותן זהו מצד היחוד והדביקות במקורן, אמנם לפי השטה דהאורות פשוטים מובן הענין בפשיטות שהאורות הן בלי גבול והכלים הן המגבילים את האורות הן בעצם מהותן והן בהתפשטותן כו'), ונמצא דעיקר הגבלת האור הוא ע"י הכלי. והנה למטה בבחי' כח החיות האלקי שבנבראים אנו רואין שהוא בבחי' גבול וקצבה ממש שהרי כלה כחו ושפעו במהות הנבראים כמו שמים וארץ שנקצב ונגבל מהותם במדה ושיעור מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה עובי כל רקיע כו', וממילא גם הכח המתלבש בתוכם להחיותם נמשך בהם בבחי' הגבלה וצמצום כדי חיותם לבד, וזה מוסכם מכל החוקרים שא"א שיהי' כח בלתי מוגבל מלובש בגוף וכלי שהוא בע"ג, ומאחר שהשו"א וכן כל הנבראים מוגבלים בהכרח שהחיות המתלבש בתוכם הוא ג"כ בבחי' גבול וכמ"ש הרמב"ם במו"נ בההקדמות הקדמה י"ב וז"ל כי כל כח שימצא מתפשט בגוף (ר"ל מתגלה בגוף שזהו התלבשות וכידוע שזה"ע גילוי מה שמתלבש בפנימיות וכידוע בענין ממכ"ע וסוכ"ע וכמ"ש בסש"ב פמ"ח) הוא בעל תכלית להיות הגשם בעל תכלית עכ"ל. וא"כ בכלים דאצילות אם נאמר שהן בחי' גבול ממש איך מתלבש בהן האור שבבחי' א"ס ובלי גבול, מאחר שא"א שכח בלי גבול יתלבש בגבול וא"כ גם הכלים דאצילות אם נאמר שהן כמו גבול דבי"ע ח"ו איך מתלבש האור א"ס בהם בבחי' התלבשות ממש כו', אך הענין הוא דבאמת אע"פ שהכלי היא המגביל את האור אין ערוך כלל לגבול החיות אלקי שבנבראים לענין גבול שבכלים דאצילות הגם שיקראו שניהם בשם א' ובל' גבול כו', בהיות כי הגבול דחיות הנבראים הוא גבול ממש שיש לו סוף ותכלה במהלך ת"ק שנה וכדומה, אבל כלים דאצילות אין להם סוף ואין להם קץ כלל להיות שהן בחי' אלקות ממש ה"ה ג"כ בבחי' א"ס כו'. אך מה שהוא מגביל את האור הענין הוא שההגבלה היא בבחי' עצמות אלקות לא חוץ ממנו דהיינו בכח הפועל של האצילות במה שלא יומשך הכח והשפע אלקי יותר מדאי ויהי' בו צמצום ועכבה לעכב ולעצור את כח השפע הנה יש לזה בעצמות כח מיוחד לצמצם את כח העצמות וזה יקרא בשם כלי כו', ולכן ה"ה פועל את הצמצום והעכבה רק חוץ לעצמותו דהיינו בהתגלות האור לפעול חוץ לעצמו, אבל בכח העצמות אינו מצמצם ומעכב כלל כו'. ויובן דוגמת זה עד"מ באדם התחתון כשפועל בכח שבידו לכתוב וכדומה הרי הי' כח שביד מתפשט הרבה מאד ויש בכלי היד כח רוחני מכח היד עצמה שפעולתו לעצור ולעכב בלתי תתפשט אלא בקצבה וגבול כך וכך דהיינו לכתוב אות אלף לבד וכדומה, הנה כשמקיים בפו"מ צמצום זה וכותב רק אלף לבד הרי בא כח היד לידי גבול ממש שלא נמשך מכח היד בפעולה נגלית על הנייר רק האלף כו', אבל הכח שביד שפעולתו לעכב כנ"ל שגרם סיבת הצמצום הזה לא נמשכה על הנייר חוץ לעצמו כלל אלא הוא בעצמות כח היד כמו שהי' בו קודם הכתיבה, אבל אינו בא בפעולה ממש אלא נשאר בעצם כח הפועל והוא עושה הגבול בכח הפועל שביד שלא יתפשט יותר מדאי והיינו כשמתגלה חוץ לעצמו, אבל לא שההגבלה (היינו כח המגביל) היא חוץ לעצמו לזאת לא

יקרא גבול כו' (י"ל הכוונה על ב' אופנים. הא' מאחר שההגבלה היינו כח המגביל היא בכח הפעולה גופא לא חוץ ממנו ה"ז הגבלה רצונית לא הגבלה הכרחיות דכאשר דבר מבחוץ מגביל אותו וכמו אדם שמגביל אותו חבירו בכחו ה"ז הגבלה הכרחיות שלא יוכל להתפשט יותר וא"כ ה"ז גבול ממש, אבל כאשר הוא עצמו מגביל את עצמו ה"ז רק הגבלה רצונית והגבלה רצונית אינו גבול אמיתי, כי אינו מוגבל בזה באמת וכמו"כ הוא כאשר ההגבלה היא בכח הפועל גופא לא חוץ ממנו ה"ז הגבלה רצונית שאינו גבול אמיתי, וממילא הרי הכח המגביל אינו גבול ממש, הגם שפועל ההגבלה מ"מ אינו גבול אמיתי שיכריח את ההגבלה באמת כ"א הגבלה רצוניות לבד מאחר שהוא בכח הפועל עצמו לא חוץ ממנו, וזהו הכלל דכל כח שהוא בפועל העצמי אינו גבול כלל כמו הפועל בעצמו כו', והאופן הב' הוא שכח המגביל הזה פועל ההגבלה דוקא בהתפשטות האור חוץ לעצמו דהיינו כאשר יתגלה הכח חוץ להיד יהי' בהגבלה, אבל כמו שהכח הוא בהיד עדיין קודם שנמשך לפעול חוץ לעצמו אינו מגביל בפועל כ"א הוא הגבלה בכח ולא בפועל והגבלה בכח אינו הגבלה כלל כו') והדוגמא מזה יובן בכלים דאצילות שזהו מה שבכח הפועל דאצילות היינו בכח הגילוי כלול בו כח הגבול להגביל את האור דכאשר יומשך חוץ לאצילות לא יתפשט יותר מדאי כ"א בגבול וקצבה כו', אבל אין זה גבול שחוץ לעצמו כ"א מה שכלול בכח הפועל עצמו ונשאר כלול בו לעולם כו' ומה שהוא פועל ההגבלה בפועל הוא רק בהאור כמו שנמשך חוץ לאצילות דוקא כו' ולא יקרא זאת גבול כלל. הא' מאחר שאינו חוץ לכח הפועל כ"א מה שכלול בכח הפועל גופא הוא הגבלה רצוניות לא הכרחיות וא"ז גבול אמיתי וממילא הרי הכח הגבול אינו גבול באמת, ועם היות דההמשכה והפעולה היא מוגבלת ממש (וכמו שמבואר במ"א דכל הגבלה רצוניות עם היות שמצד המשפיע ההגבלה היא רצוניות לבד ואינו מוגבל בזה, מ"מ הרי המקבלים ההגבלה הם מוכרחים בהגבלה זאת כו', וכמו"כ החיות הנמשך בפועל בנבראים ה"ה מוגבל ממש במדה וקצבה), אבל מאחר שמצד כח הפועל אינו הגבלה הכרחיות כ"א רצוניות הרי הכח המגביל אינו גבול אמיתי כו', והב' דמה שמגביל בפועל זהו כאשר האור נמשך חוץ לאצילות היינו שההשפעה שבבי"ע תהי' בבחי' גבול, אבל באצילות גופא אינו בבחי' גבול בפועל כ"א גבול בכח וגבול בכח אינו הגבלה כו', ולכן גם כמו שמתלבשין בהכלים ה"ה בבחי' א"ס להתפשטותן כו', וגם עם היות שמגבילים את האור להיות בבחי' חכמה וחסד אין זה בבחי' הגבלה ממש, וכידוע שגם כמו שהאורות מלובשי' בכלים הנה בעצם הן בבחי' פשיטות ממש רק נראים כגוון הכלים כו', וכמ"ש בפרדס המשל ממים שבכלים כו' וכמ"ש במ"א. וזהו שאמרו בפרקי היכלות שיעור קומה של יוצר בראשית רל"ו אלפים פרסאות וכ' הפרדס שע"ד ספ"א דאין הכוונה פרסאות ממש בענין כמות ח"ו אלא הל' נגזר מל' פריסת מלכותך, והכוונה ניצוצות מתפשטים ממנו לכל צד כו', עכ"פ מספר רל"ו אלפי' פרסאות הוא לכאורה כענין ל' מהלך ת"ק שנה בנבראים בענין הגבול, אך באמת אינו דומה כלל כי בנבראים

החיות מוגבל ממש בבחי' הגבלה בפועל, אבל ענין רל"ו שבכלים אינו שהם מוגבלים בכך בפועל כ"א הכוונה מה שיש בכחם לעצור ולהגביל המשכת כח הפועל הנמשך בתוך הנפעל שלא יומשך רק בגבול זה, אבל לא שיש ח"ו גבול זה באצילות, כי באצילות הוא רק בחי' כח הגבול היינו גבול בכח לא בפועל, וההגבלה בפועל היא בהמשכת האור בבי"ע לא כמו שהוא באצילות כו', והגם שנת"ל (בהתחלת הדרוש ובד"ה וילך איש) דלמעלה אין כח חסר פועל כו', וא"כ הרי הגבלה בכח היא הגבלה בפועל, באמת כן הוא, מ"מ הרי הפועל הוא לפי אופן מדרי' הכח דוקא, וכמו שנת' שם בענין הראי' וההשגחה דד"ע שהיא ג"כ השגחה, אבל מ"מ אינו בבחי' התלבשות בנבראים כו' וכמ"ש בסש"ב פמ"ח דהידיעה שהקב"ה יודע את כל הנבראים מקפת כל נברא ונברא מראשו ועד תחתיתו ותוכו ותוך תוכו הכל בפועל ממש כו', וידיעה זו היא חיות כל נברא והתהוותו מאין ליש כו', ומבואר שם דזהו בחי' סוכ"ע שאינו בא בבחי' התלבשות כו' וכמש"ש בס"פ הרי ידיעה זו מאחר שהיא בבחי' א"ס אינו נק' בשם מתלבשת כו', אף שידיעה זו כוללת כל עביו ותוכו בפועל ממש כו', הרי אף שידיעה זאת היא ידיעה בפועל ומחי' את הנבראים ומהווה אותם בכח ידיעה זו, מ"מ היא בבחי' א"ס ממש ואינו מוגבל כפי אופן הנבראים להיות בהם בבחי' התלבשות כו', הרי שהפועל הוא לפי מדרי' א"ס הסובב דוקא בבחי' בלי גבול כו', והידיעה דד"ת היא בבחי' התלבשות היינו שבאה בבחי' גבול כפי אופן הנבראים כו' להיות שזהו בחי' האור דממכ"ע שמדוד ומוגבל לפ"ע העולמות כו', וכמו"כ יובן בכלים דאצילות הגם שבודאי מגבילים גם באצילות מאחר שהן כח הגבול ה"ה מגבילים בפועל ג"כ, אמנם בחי' גבול זה הוא בחי' בלי גבול ממש, ולהיות מזה הגבלה ממש בבי"ע זהו דוקא בהאור הנמשך חוץ לאצילות ומתלבש בהנבראים שם הוא הגבול בפועל היינו בבחי' גבול ממש, אבל מה שמגביל באצילות הגבלה זו גופא היא בבחי' בלי גבול, וכמו בבחי' ידיעה הנ"ל שגם בהתגלות היא בבחי' בל"ג, ובאופן כזה הוא באצילות גופא גם בהאורות המתלבשים בהכלים כו', ועפ"ז י"ל מ"ש בעה"ק אור א"ס כשם שיש לו כח בבבע"ג כך כו' והגבול הנמצא ממנו תחלה הן כלים דאצילות כו', וא"כ הרי הכלים הן בחי' גבול וסותר לכאורה למשנ"ת שאינן בבחי' גבול כו', וע"פ הנ"ל ניחא דבחי' הגבול שבכח האצילות הוא בחי' בל"ג ממש לגבי גבול בפועל דבי"ע, ומה שנמשך מהם גבול ממש זהו בבי"ע דוקא, אבל באצילות גם הפועל הוא לפי אופן הכח והיינו שהפועל הוא ג"כ בבחי' בלי גבול ממש כו'. ומכל הנ"ל יובן ג"כ עד"ז לענין הקו שהוא המשכה שבבחי' גבול ומדה, ושרש המשכתו הוא מבחי' כח הגבול שבא"ס כמשנת"ל, הנה הקו כשנמשך בגילוי הוא בבחי' גבול ממש לגבי א"ס, וממנו נמשך החכמה לא ע"ד יש מאין כו'. אמנם בחי' כח המשכת גבול זה כשכלול בא"ס אינו גבול ממש רק כח המגביל שממנו יומשך הקו בבחי' גבול כו', אבל הכח המגביל הוא בבחי' א"ס באמת כו', ולכן כללות בחי' האור שלפני הצמצום הוא בבחי' א"ס ובבחי' בל"ג כו', גם כשעלה ברצונו להאציל

כו' ושיער בעצמו בכח כו' הכל הי' בבחי' א"ס עד שהוצרך להיות הצמצום כו', א"כ לפ"ז יובן דעם היות שהחכמה מהקו אינו יש מאין וגם הקו לגבי א"ס אינו שייך לקרותו יש מאין שה"ה אלקות מעין המאור כו' מ"מ הרי הן בבחי' גבול ומדה בפועל ובא"ס עצמו אין בו התכללות גבול כי בא"ס כלול רק כח המגביל שיוכל לימשך ממנו השפעת הקו שהוא גבול ואלקות, פי' אלקות כשמאיר בצמצום עצום שהו"ע גבול ומדה, דכח השפעה זו ודאי כלול בא"ס והיינו בחי' כח המגביל שבא"ס אבל כ"ז בבחי' א"ס גופא ה"ה ג"כ בבחי' א"ס ממש כו', והגבול הנמשך ממנו בפועל הוא בחי' הקו כו', ונמצא שהקו הגם שהוא מעין מקורו שלפני הצמצום שהוא בחי' אלקות ממש ובבחי' אור כו', מ"מ הוא באין ערוך לגבי מקורו שהוא בבחי' א"ס והקו הוא בבחי' גבול ומדה כו', וכ"ש שאין ערוך כלל לגבי עצמות אוא"ס הבלתי מוגבל שבו אין שייך שום בחי' אלו ממה שיש בהקו המוגבל רק בו (בבחי' התפשטות שלו כו') שייך כח המגביל שיומשך הקו כו', ונמצא לפי זה בחי' חכמה דאצילות היא אדמה לעליון לגבי הקו, אבל היא באין ערוך לגבי אוא"ס שלפני הצמצום גם לגבי שרש ומקור הקו ומכ"ש לגבי אוא"ס הבלי גבול כו', חהו והחכמה מאין תמצא כמו יש מאין ר"ל גבול מבלי גבול כו', וכ"ז הוא לפמ"ש בביאור דיביאו לבוש מלכות שהקו הוא המשכה שבבחי' גבול ומדה, וזה ע"פ דעת העה"ק והפרדס שבאורות יש ג"כ ע"ס כו', אמנם ברוב הדרושים מבואר שהקו הוא ג"כ המשכה שבבחי' בלי גבול, והיינו דשרשו הוא מבחי' אוא"ס הבלתי בע"ג והוא מעין המאור שהוא ג"כ בבחי' א"ס ולכן כל היחודים הן ע"י הקו לפי שהוא בבחי' א"ס כו' אלא שנמשך בבחי' קו, והיינו מה שאוא"ס הבלי גבול צמצם א"ע להיות בבחי' קו ושיוכל להתלבש בכלים (ודוקא בכלים שהם בבחי' ביטול וכמו כלי החכמה ובד"כ בכלים דאצילות שהן אלקות כו') וע"ד צמצם שכינ' בין שני בדי ארון שהאוא"ס הבל"ג יהי' בין בדי ארון בקדה"ק כו', וכמ"ש הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך ואף כי הבית הזה כו', והיינו דבהבית הזה שורה האור דשמים ושמי השמים לא יכלכלוך והיינו בחי' האוא"ס הבל"ג שמצמצם א"ע כו'. וכמו"כ הוא בבחי' הקו שזהו שהאוא"ס הבל"ג צמצם א"ע להיות בבחי' קו כו', ומבואר במ"א די"ל דצמצום הקו הו"ע נגע בו הצמצום דל' זה אי' במ"א על העיגול הגדול שלפני הקו, כי ענין הצמצום הוא סילוק האור שנתעלם האור ונכלל בהמאור ונשאר מקום פנוי מגילוי אור כו', אבל בעיגול הגדול שלפני הקו דהיינו האור שנסתלק ונשאר בבחי' מקיף כו', הנה בבחי' זו רק נגע בו הצמצום דהאוא"ס שהאיר בגילוי במקום החלל סילק אותו כבי' על הצד שנעשה בבחי' עיגול ומקיף כו' שכל האור הוא שם ולא יצא לחוץ כלל כו'. א"כ אינו שייך לומר ע"ז צמצום ממש, דצמצום הוא סילוק האור לגמרי וכאן הוא להיפך שכל האור בשלימות הוא שם בהעיגול הגדול, רק נגע בו הצמצום היינו שיהי' רק שם ולא יתגלה לחוץ כו', ועמ"ש בעה"מ שער שעשועי המלך פנ"ז ובס' שערי ג"ע בענין זה, וזהו שנק' נגע בו הצמצום כו'. והנה צמצום הקו הוא ג"כ רק בחי' נגע בו הצמצום שה"ה בחי' גילוי

אור ושרש המשכתו הוא מאוא"ס שלפני הצמצום וכמ"ש בע"ח בתחלתו, ובהגהת אוצ"ח בתחלתו אי' וז"ל האדם הישר יצא מאור הא"ס מבחי' שלא הגיע בו הצמצום כו' עכ"ל. וי"ל דהיינו מה ששרש הקו הוא מאוא"ס הבל"ג, דהרי בהאוא"ס שהי' ממלא מקום החלל הי' עליית הרצון ובחי' השערה בכח כו' ובבחי' זו הי' הצמצום כו'. וא"כ גם בחי' האוא"ס המקיף הוא מבחי' עליית הרצון כו', אבל הקו דשרשו מבחי' שלא הגיע בו הצמצום היינו מבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' עליי' הרצון כו' (וזהו שרש האו"פ למעלה משרש האו"מ כו' וכמ"ש במ"א), ומ"מ הוא באין ערוך לגבי שרשו ומקורו ונק' יש מאין כו', והענין הוא כידוע במשל אור וזיו השמש בשמש דשם הוא בטל במציאות ממש עד שאינו עולה בשם אור וזיו כלל וכמ"ש בסש"ב דדוקא כמו שהוא בחלל העולם ה"ה במציאות זיו, אבל כמו שכלול במאור השמש ה"ה בבחי' אין ואפס באמת כו' ע"ש בח"ב, ועמ"ש מזה בד"ה וכל העם רואים רס"ה (בד"ה נשא את ראש), וכמו כן בבחי' גילוי הקו דכמו שהוא במקורו ה"ה בבחי' אין ואפס ממש, ובפרט לפי משנת"ל דכללות האור שלפני הצמצום שזהו האור הכלול בעצמותו הוא בבחי' יכולת לבד מה שביכולתו להאיר, אבל לא שהוא בחי' אור ממש כו', והקו כמו שהוא בגילוי ה"ה בבחי' אור בבחי' מציאות כו' לכן נק' יש מאין לגבי מקורו כו'. וזהו והחכמה מאין תמצא דהאור דחכמה עם היותו בבחי' אור פשוט ה"ה בבחי' יש מאין לגבי עצמות אוא"ס שכן הוא בהקו שנק' ג"כ יש מאין כו', ומ"מ אור החכמה דאצי' הוא בבחי' אדמה לעליון לגבי הקו והוא בחי' גילוי ההעלם לבד כו' (וכן הוא באמת בהקו ג"כ שהוא בבחי' אדמה לעליון ובבחי' גילוי ההעלם למקורו שה"ה בבחי' א"ס ממש א"כ מאיר מעין מקורו שהוא בחי' אוא"ס וכמו כן אור הקו הוא בחי' אוא"ס בבחי' בל"ג בעצם כו', אלא שהוא ג"כ אין ערוך להיותו בבחי' מציאות ומקורו הוא בבחי' אין ואפס ממש כו'), וזהו שנק' אצילות בשם אדם בחי' אדמה לעליון לגבי אור הקו כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש אדם כי יקריב מכם קרבן דהקרבת הקרבן הוא ע"י האדם דוקא, ל' אדם הוא ל' אדמה לעליון שהוא בחי' אלקות לכן ביכולתו להקריב קרבן, דהנה ידוע דכללות ענין הקרבנות הו"ע הבירורים שמבררים את הבהמה הגשמית ומעלים אותה לשרשה שנכללת באש שלמטה ואש שלמעלה כו', וכ"ז בכח בחי' אדם דוקא להיותו אדמה לעליון, וכידוע דכל הבירורים הוא מבחי' אצילות דוקא דאצילות מברר בי"ע להיות האצילות בחי' אדם אדמה לעליון כו' כנ"ל, אמנם מה שבחי' אדם הוא אדמה לעליון זהו ע"י בחי' הדביקות שדבוק במקורו כו', וזהו שנת"ל דהאורות דאצילות הנמשכין מן הקו הן בבחי' אדמה לעליון להיות שהאור דבוק במקורו ולזאת ה"ה מעין מקורו כו' וא"כ מה שהאורות דאצילות הן בבחי' אדם אדמה לעליון העיקר הוא ע"י הדביקות שבהם כו', וכמו"כ בנשמות דאצילות שהן בבחי' אדם בבחי' אדמה לעליון כו' וכמשי"ת, זהו מצד הדביקות שהן דבוקים באוא"ס כו', וזהו שא' בזהר זכאין ישראל דקוב"ה קרא לון אדם כו' מ"ט משום

דכתיב ואתם הדבקים כו׳ דמשו"ז דוקא הן בבחי׳ אדם כו׳, וזהו ג"כ שא׳ במדרש לפי שהן דבוקין לי כו׳, ושייך זה לענין הקרבנות דדוקא להיותו בבחי׳ דביקות שהוא בחי׳ אדם ביכולתו להקריב קרבן כו׳. (וגם כידוע דקרבן הוא ל׳ קירוב הכחות והשמות כמ"ש הבחיי, ודוקא מי שהוא בבחי׳ יחוד וקירוב ביכולתו לקרב כו׳ והכל ענין א׳ כנ"ל) וכמ"ש במ"א בענין ושם נעשה לפניך כמצות רצונך, דעיקר שלימות הקרבנות יהי׳ לעתיד דוקא לפי שאז יהי׳ בחי׳ השלימות דאדם כו׳, ומה שבמדרש הביא פסוק כאשר ידבק האזור כו׳ י"ל דהנה לקמן ית׳ דגם הכלים דאצי׳ הן בבחי׳ אדם להיותן ג"כ בבחי׳ דביקות, אלא שאינן בבחי׳ יחוד עצמי כמו האורות כו׳ וכמשנת"ל בענין איהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי כו׳. ולפי"ז י"ל דבזהר מדבר בבחי׳ הדביקות דאורות דאצי׳ ולכן הביא הפסוק דואתם הדבקים בה׳ אלקיכם שזהו בבחי׳ דביקות ממש כו׳ (והיינו כמו ששרש הנשמות מבחי׳ האורות עצמן כו׳), ובמדרש מדבר בבחי׳ הכלים, לזאת הביא פסוק כאשר ידבק האזור שזהו כמו עוד דבר שמתיחד כו׳, (ומ"מ בחי׳ היחוד דכלים דאצילות הוא ג"כ בבחי׳ היחוד דיחו"ע כו׳ ועמ"ש בסש"ב פ"כ וכ"א וכמ"ש במ"א), וזהו אדם כי יקריב דהקרבת הקרבן הוא ע"י האדם דוקא להיות דאדם הוא בבחי׳ דביקות ומשום זה הוא בבחי׳ אדמה לעליון כו׳, לכן ביכולתו דוקא להקריב קרבן כו׳.

בס"ד, ש"פ תו"מ, רס"ו

אדם כי יהי׳ בעור בשרו שאת או ספחת כו׳. וצ"ל מפני מה נא׳ אדם ולא איש, דהנה ידוע שיש ד׳ מדרי׳ אנוש גבר איש אדם, ואדם הוא מדרי׳ היותר נעלית וכמ"ש בזהר ולמה נא׳ כאן אדם דוקא, ולמה דוקא בעור בשרו כו׳, וגם צ"ל מ"ש והובא אל אהרן הכהן כו׳. ולהבין זה צלה"ק משנת"ל דאורות דאצילות נק׳ אדם ע"ש אדמה לעליון שהוא בחי׳ הקו שרש ומקור האורות כו׳. וכמו"כ הקו הוא בבחי׳ אדמה לעליון לגבי שרשו ומקורו כו׳. עם היות שהוא בבחי׳ אין ערוך לגבי מקורו מ"מ הוא ג"כ בבחי׳ אדמה לעליון כו׳. וכמו שנת"ל בב׳ האופנים בענין הקו ובשרשו ומקורו באוא"ס שלפני הצמצום כו׳, וכמו"כ הוא בבחי׳ האורות דאצילות כו׳.

אמנם באמת צריכים לומר מה שאצילות נק׳ אדם הוא מצד בחי׳ הכלים ג"כ דהרי עיקר בחי׳ אדם היינו הכלים, וכידוע דשם אדם הוא שמורה על ג׳ קוין בבחי׳ ציור אדם בע"ס כו׳ שזהו באצילות דלמעלה מאצילות הוא בחי׳ כי לא אדם הוא דאינו שייך שם ציור אדם בבחי׳ התחלקות ע"ס מוחין ומדות וג׳ קוין וכה"ג כ"א באצי׳ כו׳ כידוע, ובאצי׳ גופא הרי עיקר ציור אדם הוא מצד הכלים דוקא דלא מיבעי להשיטה דהאורות פשוטים - הרי ודאי

מצד האורות אינו שייך ציור אדם, אלא אפי' לפי משנת"ל דהקו הוא המשכה שבבחי' מדה וגבול ויש באורות ג"כ ע"ס, מ"מ ודאי האורות מצ"ע אינן בבחי' ע"ס ממש בבחי' ציור מוגבל דמוחין ומדות ממש וכמשנת"ל (ד"ה אדם כי יקריב) וכ"ש שאינו בבחי' ציור אדם שיהי' בבחי' עו"ע ויקבלו זמ"ז דאינו שייך זה בהאורות עצמן כ"א בהתלבשותן בכלים וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד דלהפרדס (דס"ל שבאורות יש ע"ס כמשנת"ל) שייך עו"ע בע"ס בהשתל' הספי' בספי' עצמן בבחי' הכלים דוקא כו', וא"כ עיקר ענין ציור אדם הוא בבחי' הכלים, וא"כ צ"ל דמה שאדם אדמה לעליון הוא ג"כ בבחי' הכלים, ולכאורה איך הן אדמה כו' והלא הכלים הן בחי' בריאה שבאצי' כו' כידוע. אך הענין הוא דאפי' בחי' הכלים דאצילות כיון שהן אלקות ממש הן אדמה לעליון לגבי בחי' א"ק שנמשכו משם דרך אצילות מהעלם אל הגילוי ולא דרך בריאה יש מאין כו'. להיות כי בחי' כלים דאצילות כבר הן כלולים ונתהוו בבחי' א"ק והתהוות שלהם באצי' הוא בחי' המשכה מהעלם אל הגילוי לבד כו'. והענין הוא דהנה ידוע דא"ק הוא בחי' מחה"ק שע"ז אמרו צופה ומביט עד סוף כל דרגין בסקירה א' שהיא מח' א' כללית הכוללת כל השתל' העולמות כו'. דהנה יש ב' מיני רצון, הא' בחי' רצה"פ שבעצמות שנכלל בעצמותו ממש שלא נק' עדיין בשם מח' ורצון כלל, כי מתאחד עדיין בעצמותו ממש, עם היות שהוא רצון שכבר נתעורר בו בעצמותו והוחלט רצון זה בעצמו כמו איך לעשות דבר חסד פלוני או איך לדבר ולחשוב בו או להשפיל באיזה דבר שכל וחכמה או להיות לו רצון ותענוג בדבר מה כו'. מ"מ בחי' מח' ורצון זה הוא בהעלם בעצמו עדיין ואינו בבחי' התעוררות והתפעלות שיהי' שייך לעשי' בפועל כלל רק מה שעלה ברצונו בעצמו לדבר זה ונשאר בהעלם בעצמו ואינו שייך עדיין כלל לפועל כו', ועם היות שע"י הרצון המוחלט הזה מתעורר אח"כ בבחי' רצון גלוי בדבר הזה דלולא שהי' הרצון המוחלט לא הי' הרצון הגלוי, רק מפני שכבר נתעורר בזה בעצמותו והוחלט בעצמו להיות כך משו"ז נתעורר אח"כ ברצון גלוי בזה. מ"מ הרצון המוחלט נשאר כלול בהעלם בעצמותו כו'. כי זה שמתעורר בהרצון הגלוי א"ז שהרצון המוחלט בא מהעלם אל הגילוי, כי כל המשכה מהעלם אל הגילוי ידוע שזהו מה שההעלם מתעורר להביא את הגילוי. וכידוע ההפרש בין עו"ע ליש מאין דעו"ע הוא התגלות שבערך העילה, והיינו לפי שאופן ההמשכה וההתגלות הוא בקירוב שהעילה מתלבשת בזה להביא את העלול, וכמו כל מניע מתנענע בעצמו דכלל זה הוא בבחי' עו"ע דוקא להיות דהתגלות העלול הוא ע"י תנועת והתעוררות העילה שמתלבש בזה להביא את העלול כו', וכמו בשכל ומדות שהמדות מתגלים מן השכל והיינו דוקא כאשר השכל מתלבש בזה להשכיל בענין המדה הזאת כו', ומשו"ז מתהוה ומתגלה העלול לפי ערך מדרי' העילה כו', משא"כ בחי' יש מאין אין האין מתלבש בזה להמציא את היש כ"א נעשה ונתהוה ממנו בדרך ממילא שלא בבחי' התלבשות בו כו', ולכן נתהוה ע"ז דבר שבאין ערוך כו'. (הגם דלכאורה הוא להיפך דעו"ע להיות שהעלול הוא רק רוחני בערך העילה הי"ה נמצא

ומתגלה בדרך ממילא מהעילה זיש מאין מאחר שהיש אינו מערך האין כלל איך יתהוה ממנו בדרך ממילא, כי איך יתהווה בדרך ממילא דבר שבאין ערוך כו׳, כ"א דוקא ע"י שמהווים אותו כו׳, הנה האמת כן הוא שהעלול מתהווה בדרך ממילא מהעילה אמנם זהו דוקא כאשר העילה מתלבשת ובא בענין העלול כו׳, והיינו דמהתפשטות העילה מתהווה העלול בדרך ממילא כו׳, וכמו בשכל ומדות שהמדות נמצאים בדרך ממילא מן השכל דכאשר משכיל באיזה דבר איך שהוא טוב וכה"ג מתעורר ממילא באהבה לזה וכן להיפך כו׳, אבל זהו דוקא כאשר משכיל בטוב הדבר, אבל אם לא ישכיל בזה לא תהי׳ המדה כו׳, ונמצא הרי השכל נתפס ומתפעל בהתהוות זו כו׳, משא"כ ביש מאין הגם שהאין צריך להוות את היש, ומהתפשטות האין לא יתהווה היש בדרך ממילא כי כמה שיתפשט יהי׳ הכל בבחי׳ אין שאינו בערך היש כלל, כ"א צריך האין להוות היש כו׳, מ"מ אין האין נתפס ומתפעל בהתהוות זאת, דאם הי׳ האין נתפס ומתפעל בהתהוות היש הרי אז הי׳ בבחי׳ קירוב אל היש א"כ איך תהי׳ ההתהוות בבחי׳ יש כו׳. אלא שאין האין נתפס ומתפעל בהיש והוא בבחי׳ ריחוק ממנו ולכן ההתהוות הוא בבחי׳ יש כו׳, ומ"מ הוא שהאין מהווה דוקא את היש לא שמתהווה ממילא כו׳. והענין הוא דהתהוות היש הוא ע"י שעלה ברצונו בבחי׳ האין להוות את היש, והרצון מספיק שיהי׳ מזה ההתהוות כו׳, והרצון הוא בבחי׳ ריחוק והבדלה שאינו מתפעל בעצמו בהדבר שרוצה כו׳, וזהו שההתהוות היא דוקא כשהאין מהווה את היש היינו כשעלה ברצונו שיהי׳ מציאות יש כו׳, אבל אינו נתפס ומתפעל בההתהוות זאת כו׳. וזהו שנת׳ שההתהוות היא בדרך ממילא היינו שאין המהווה מתפעל ונתפס בזה כו׳. ואמיתית הענין איך ומה הוא אינו מובן לנו, כי בנבראים לא יש כלל דוגמת ענין יש מאין ואין אנו יודעים איך הוא כו׳. אבל זה מובן שבהכרח לומר שאינו מתפעל בזה, דאל"כ ה"ה בבחי׳ קירוב והי׳ צ"ל ההתהוות בדוגמת המהווה כו׳, ומאחר שההתהוות היא בבחי׳ אין ערוך בהכרח שהמהווה אינו נתפס ומתפעל בזה כו׳, ויש לבאר זה קצת שזהו ע"י הרצון שעלה ברצונו כו׳ כנ"ל. וזהו ההפרש בין עילה לסיבה דעילה הוא שמתגלה ומתלבש בהדבר להוותו וממילא מתפעל בעצמו בזה כו׳, וסיבה היא שאינו מתגלה ואינו מתלבש בו כ"א הוא כמו סיבה הגורם אל הדבר מרחוק שיתהווה בדרך ממילא ולזאת אינו מתפעל בעצמו בהדבר כו׳ וכמשנת"ל בד"ה ויולך ה׳ את הים), ובדוגמא כזאת יובן בבחי׳ רצון המוחלט הנ"ל עם היות שע"י נמצא בחי׳ הרצון הגלוי א"ז שהרצון המוחלט מתעורר ומתפעל בעצמו ושע"י"ז יעלה ויבא הרצון הגלוי, אלא הרצון הגלוי הוא כמו הוי׳ חדשה שנתעורר עתה בהדבר מחדש כי ההתעוררות הקודמת וההחלט אינו שייך למעשה עדיין לפי שאינו בבחי׳ התפעלות והתגלות ממש להיות שייך לפועל כ"א הוא בהעלם בעצמו, וכאשר נתעורר עתה ברצון גלוי שזהו התפעלות השייכות לפועל להיותו מקור לפועל א"ז שנתעורר ונתפעל ברצון המוחלט לבא לידי רצון גלוי, אלא הוא כמו רצון מחדש והרצון המוחלט נשאר בהעלם בעצמו כמקודם והוא רק סיבה אל הרצון הגלוי ולא עילה אליו כו׳

(כי יש בחי' רצון המוחלט שלמעלה מזה שאינו בבחי' סיבה ג"כ והוא הרצון המוחלט בעצם שאינו בא ע"י התעוררות כלל אלא הוא מוחלט בעצם מצד העצם כו' וכמ"ש מזה בד"ה יו"ט של ר"ה רס"ה בתחלתו, שהרצון המוחלט הזה אינו גם בבחי' סיבה כלל וכלל אל הרצון הגלוי כו', והרצון המוחלט הנ"ל הבא ע"י התעוררות בעצמו כו' ה"ז בבחי' סיבה עכ"פ, אבל רק סיבה לבד ולא עילה אליו באופן שהרצון הגלוי אינו המשכה מהעלם אל הגילוי כ"א כהוי' חדשה כו') ההדוגמא מב' בחי' רצון הנ"ל יובן למעלה שזהו בחי' טה"ע וטה"ת, דבחי' טה"ע הוא לפני הצמצום וכמא' גליף גליפו בטה"ע והוא מה ששיער בעצמו בכח כו', והיינו כאשר נתעורר כבי' בבחי' רצון פשוט להאציל ולברוא כו' שיער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל כל ההשתל' מרכ"ד עד סוכ"ד בבחי' הע"ס שבכל עולם ובהעולמות והנבראים כל מה שנתהוה אחר הצמצום עלה בבחי' הרצון הנ"ל בבחי' השערה בכח כו' והוחלט הדבר להיות כן כו', וכמ"ש במ"א בענין במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים דע"י בחי' הרצון והתענוג בקיום התומ"צ בפו"מ הוחלט להיות רוצה ומתענג כבי' בבריאת והתהוות העולמות ולהשכיל בזה ולחשוב כו', אבל הכל הוא בעצמותו עדיין שלא בא כלל לבחי' התפשטות חוץ מן העצמות עדיין כו' והיינו שא"ז עדיין בבחי' התפעלות כבי' השייך לפועל כ"א מה ששיער בעצמו כביכול והוחלט בעצמו הכל בבחי' העלם עצמותו עדיין כו', ולכן בחי' זו אינו גם בבחי' מקיף כללי לעולמות מאחר שא"ז ח"ו בבחי' התפעלות לפועל לזאת אינו ג"כ בבחי' כלל ומקיף להם כו'. (ומ"מ נעשה בבחי' עיגול ומקיף על הקו שזהו"ע בחי' עיגול הגדול כו'. אבל הכל הוא לפני הצמצום עדיין, וכידוע שהעיגול הגדול ה"ה בחי' האוא"ס שלפני הצמצום ורק נגע בו הצמצום כו' כמשנת"ל (בד"ה אדם כי יקריב) זהיינו לאחר הצמצום והמשכת הקו נשאר האוא"ס שלפני הצמצום בבחי' מקיף על הקו כו', אבל לא שהוא בבחי' מקיף ממש לעולמות שזה שייך רק בבחי' טה"ת שהוא בחי' הכלל דעולמות ה"ה בבחי' מקיף עליהם כו'. ובפרטיות יש בבחי' רצון הנ"ל דטה"ע ב' מדרי' בחי' רצה"פ ובחי' ההשערה כו', דכאשר עלה ברצונו הפשוט כבי' להאציל ולברוא כו' כבר כלול שם הכל אלא שזהו בהעלם לגמרי שאינם ניכרים הפרטים גם לעצמו כבי', חהו בחי' טה"ע עצמה כו'. ומה שגליף גליפו בטה"ע זהו בחי' ההשערה בכח שהפרטים הם בבחי' גילוי לעצמו כו'. אבל בכללות הכל הוא בבחי' העלם בעצמותו שאינו שייך לפועל כלל כו'. וי"ל דבחי' עיגול הגדול כולל ב' המדריגות הנ"ל, ולפמ"ש במ"א הוא בחי' מקיף זמקיף למקיף והוא לידע מה שברצונו כו', והכל באוא"ס שלפני הצמצום כו' ועמ"ש בשעהת"פ בענין ברוך שמו). וע"י בחי' הרצון המוחלט הזה נמצא ונתהוה לאחר הצמצום בחי' טה"ת שזהו בחי' הכלל דעולמות השייך לעולמות והוא בחי' מקיף עליהם כו', ועם היות דשרש טה"ת הוא מבחי' טה"ע, מ"מ אין זה המשכה מהעלם אל הגילוי דבחי' רצון המוחלט דטה"ע נשאר בבחי' העלם בעצמותו ואינו בבחי' התעוררות בגילוי כו', כ"א הוא כמו בחי' סיבה לבד לבחי'

הרצון דטה"ע כו', הרצון הזה דבחי' טה"ת הוא בבחי' התחדשות לגבי בחי' טה"ע כו' וכנ"ל במשל. והנה בחי' טה"ת זהו בחי' מחה"ק דא"ק שהיא בחי' מח' כללית על כל העולמות וכל מה שנתהוה אח"כ כו'. והוא בבחי' כלל לגבי פרטי העולמות והנבראים כו', ויובן עד"מ אדם שרוצה לעשות איזה דבר כמו לבנות בנין גדול וכיוצא הנה בראשית עלות במחשבתו אותו הדבר לא יהי' הדבר במחשבתו כל פרט ממנו בפ"ע כ"א כל פרטיו נכללו יחד במח' זו דהיינו שיצייר במחשבתו אותו הענין מראשו לסופו יחד בהשואה א' כמו הבית גגו וקירותיו וחלוניו ופתחיו תופסם כולם יחד במח' זו האחת. ואמנם אח"כ כשמוציא הדבר מהמח' אל הדיבור כדי להוציא הדבר לפועל המעשה אז מדבר נידון כל פרט ופרט בפ"ע, וגם בחי' המח' השייך לדבור זה הוא ג"כ לכל פרט בפ"ע ונק' מח' זו מח' תתאה שהיא מח' שבדבור כו' שהיא מקור הדבור לכן היא ג"כ לכל פרט בפ"ע כמו הדבור, משא"כ בבחי' המח' עילאה שהיא עלות הדבר במחשבתו שאינו שייך לדבור עדיין שם נכללו כל פרטי פרטיות הדבר הכל במח' א' ולא נעדר דבר אפי' אפס קצהו, ואח"כ כשמוציא הענין בדבור ובמח' תתאה השייך לדבור לכל פרט בפ"ע הנה אין כל חדש במו"ד זה ממה שהי' במח' הכללית שהרי הכל נכלל במח' ההיא לא נעדר דבר רק שהוא המשכה מהעלם אל הגילוי, ואז נמשך כל פרט בפ"ע וכשהי' נכלל בבחי' העלם במח' שם היו כלולים יחד בבחי' כלל. נמצא זהו כעין המשכה מהכלל אל הפרט דכל הפרטים כלולים תחלה בהכלל ואח"כ כאשר נמשכים בדרך פרט אין זה התחדשות בעצם, והגם דכמו שהן בכלל הן בעילוי רב מכמו שהן בבחי' פרט (וכמו כל שכל כאשר הוא במח' מאיר בו אור רב יותר מכמו שהוא בדבור, וגם כל פרטי השכל הם נכללים שם בד"כ ובדבור נפרטו כו' והא בהא תליא וכמ"ש במ"א), מ"מ אין התחדשות בעצם הדבר כלל וה"ז מהעלם אל הגילוי לבד כו', והדוגמא מזה יובן למעלה בבחי' מחה"ק דא"ק דזהו מה שעלה במחשבתו ית' (בבחי' מל' דא"ס שאחר הצמצום כו') להיות התהוות העולמות דבמח' זו עלו ונסקרו כולם לפניו מרכ"ד עד סוכ"ד במח' א' ממש. והיינו כל סדרי השתל' העולמות דעולם העקודים ונקודים ועולם האצילות עד סוף העשי' וכל פרטי הנבראים שבהם וכל מה שיהי' באורך הזמן שית אלפי שנין דהוה עלמא וכל המאורעות שיהי' בזה הזמן כו', הכל כאשר לכל עלה במח' זו לא נעדר דבר מכל מה שנהי' אח"כ כו', אלא דכולם נסקרים בסקירה א' בבחי' כללות ובהשוואה א', אבל הכל כלול שם כו', והיינו לפי שמח' זו היא תחלת המח' על כל העולמות ואינו כמו מח' פרטיות וכמו בחי' כתר דאצילות שזהו בחי' רצון ומח' פרטיות השייך לאצילות בפרט ונק' בחי' מח' תתאה לגבי בחי' מח' הנ"ל, אבל בחי' מחה"ק היא מח' כללית על כל העולמות ולזאת כל העולמות בפרט עד סוף העשי' הכל עלה במח' האחת הלזו, ואח"כ כשנפרטו בבחי' מח' השייך לדבור ובדבור כמו כתר דאצילות ועולם האצילות כו' וכה"ג אין זה התחדשות כי כבר הי' כלול הכל כו' וכמו במשל הנ"ל במחשבת האדם דתחלת המח' כוללת הכל ואח"כ כשבא לידי מח' ודבור אין זה

התחדשות כ"א מהעלם אל הגילוי לבד. כמו"כ הוא למעלה דבחי' ההתגלות בפרט אין זה התחדשות כו', אך הנה באמת אין המשל דומה לנמשל דכתיב כי לא מחשבותי מחשבותיכם כי במח' של האדם אף שעלה במחשבתו כל הבנין אין המח' זו מהוה ופועלת מאומה עתה בעלות המח', רק שעי"ז יומשך אח"כ לדבור ומהדבור למעשה שישכור פועלים ויבנו כו', לא כן למעלה שמיד כשעלה במחה"ק להיות התהוות ע"ס דאבי"ע וכל הנמצאים דאבי"ע הרי מיד ממש נתהוו ע"י מח' זו והן כלולות ממש במח' זו. וזהו כי לא מחשבותי מחשבותיכם שמחשבת האדם אינו פועל מאומה, משא"כ למעלה שע"י המח' נעשה ההתהוות ממש, רק ששם היו בענין משובח ונעלה יותר לאין קץ מכמו שהן אח"כ כו', וא"כ יובן מזה דהתהוות בחי' ע"ס דאצילות היינו הכלים דאצילות אין זה התחדשות כלל מאחר שכבר הי' התהוותם בא"ק בחי' מחה"ק כו', וא"כ מה שיצאו ונפרטו אח"כ בהתגלות אין זה דבר חדש כלל מאחר שכבר עלו במח' הכללית דא"ק ונתהוו שם ממש כו', וזהו קורא הדורות מראש פי' ראש הוא בחי' א"ק שנק' ראש ע"ש שכולל כל העולמות וכמו הראש שכולל כל החיות וכל הכחות כלולים בראש כו', כמו"כ בחי' א"ק שכולל כל העולמות נק' ראש כו', וכמ"ש במ"א דא"ק הוא בחי' אריך לגבי עולמות אבי"ע וכמו בחי' א"א דאצילות נק' ראש ומקור האצילות שכולל כל האצילות כו', כמו"כ בחי' א"ק נק' ראש ומקור לאבי"ע שכולל כולם כו'. והדורות הן הע"ס שנק' דורות מל' דארי דארי והן שורות שורות דחב"ד שורה א' וחג"ת שורה ב' כו', שכל ע"ס וענפיהן היו כלולים בא"ק ומה שנמשכו אח"כ ונתגלו נק' בחי' זו קורא הדורות שהוא בחי' קריאה והמשכה מהעלם אל הגילוי וכמו אדם הקורא לחבירו ראובן בא לכאן מבית אל החוץ עד"מ, כך בחי' המשכת הע"ס דאצילות מא"ק הוא המשכה מהעלם אל הגילוי לבד כו', והגם דלפי"ז הרי גם הע"ס דבי"ע הן לכאורה בחי' המשכה מהעלם אל הגילוי לבד ממחה"ק דא"ק כו' והרי הכלים דבי"ע ודאי הן בבחי' התחדשות ובאין ערוך ממש גם לגבי אצילות ומכ"ש לגבי א"ק שהרי הן בחי' יש ממש וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד והיש הנברא כו', ומאחר שהיו כלולים בא"ק ונתהוו שם למה הם בבחי' התחדשות. אך באמת הרי כן הוא שהן בבחי' התחדשות, א"כ כמו"כ נאמר בכלים דאצילות אע"פ שכלולים כו' ומ"מ הן בבחי' התחדשות כו', אך הענין הוא דהגם דאופן התכללותם בא"ק הוא בבחי' סקירה א' בהשוואה, מ"מ הרי עלו כולם בבחי' פרט וכמו צופה ומביט עד סוף כל הדורות כל דור ודור בפרט ומ"מ כולם נסקרים בסקירה א' (ע' ר"ה די"ח א'), והיינו לפי שאינן בבחי' מציאות ממש ולכן נכללין כולם במח' א' כו' אבל היינו כולם בפרט דוקא, שהרי זהו בחי' הרצון והמח' איך יהי' העולמות א"כ הרי בהכרח עלה במח' כבי' על כל עולם באיזה אופן יהי' כו', ולפי"ז הרי עלה שם דכלים דאצילות יהי' בחי' אלקות ממש וכלים דבי"ע יהיו בבחי' התחדשות היינו שיהי' בבחי' יש כו' (ועם היות שנתהוו שם ע"י מח' זו כנ"ל ובלא ספק הוא דבא"ק הכל הוא בבחי' אלקות ממש, מ"מ בודאי יש בזה חילוקי מדרי' בא"ק גופא ובדוגמא

כמו בחי' פנימיות הכלים וחיצוניות הכלים באצילות שהכל אלקות ומ"מ אינם דומים זל"ז כו', או י"ל כמו נשמת האדם ונשמת המלאכים כמו שהן באצילות שהן מעין אלקות כמ"ש באגה"ק הנ"ל, ומ"מ אינן שוין דנשמות גם כמו שירדו אח"כ לבי"ע עיקרן שייך לאצילות ומלאכים שייכים עיקרן לבי"ע כו' וכמשנת"ל (בד"ה יהודה אתה), ובדוגמא כזאת יובן בענין אצילות ובי"ע כמו שהן כלולים במחה"ק דא"ק דהכל אלקות ומ"מ אינן שוין כו', ומובן דבא"ק הוא במדרי' נעלית עד אין קץ מכמו בדוגמאות הנ"ל באצילות ואינן בבחי' מדרי' חלוקות בבחי' מציאות ממש אפי' כמו בחי' המציאות דאצילות כו') ועוד זאת והוא העיקר (ואפשר דהא בהא תליא) דאינו דומה אופן המשכת אצילות מא"ק להמשכת בי"ע, וכמ"ש בע"ח שער הנקודים פ"ב דבכדי שיוכל אצילות לקבל מבחי' א"ק (והיינו בחי' התהוות האצי' כו') הוא ע"י צמצום, אבל כדי שיוכל גם הבריאה לקבל הוא ע"י פרסא כו', וידוע דענין הצמצום דא"ק אינו כמו צמצום הא"ס כמ"ש במ"א, והוא כענין מיעוט לבד ולכן בחי' הכלים דאצילות הגם שנתהוו מא"ק דרך צמצום מ"מ הן אלקות ממש ואינן בבחי' התחדשות כו', אבל הכלים דבריאה להיות התהותן מא"ק הוא ע"י פרסה שעי"ז משתנה האור וכמו הפרסה המפסקת בין אצילות לבריאה שעי"ז משתנה האור ובא בבחי' שינוי המהות כידוע, כמו"כ בשרש המשכתן מבחי' מחה"ק מאחר שזהו ע"י פרסא (והיא שרש בחי' פרסא הנ"ל כמש"ש בע"ח) ה"ה משתנים ובאים בבחי' שינוי המהות להיות בבחי' התחדשות כו', (ושני הענינים הא בהא תלי' דבחי' כלים דאצילות להיות שכמו שעלו במחה"ק דא"ק הן שם בבחי' פנימיות יותר לכן התהותם והתגלותן הוא ע"י צמצום ומיעוט בלבד וכלים דבי"ע להיותן שם בבחי' חיצוניות לכן התהוותם הוא ע"י פרסא כו', וכמו בנשמות ומלאכים ידוע דלהיות הנשמות הן בבחי' פנימיות לכן לא פעל בהם בחי' הפרסא שישתנו במהותן אלא גם כמו שנעשו נשמות דבי"ע הן בחי' אלקות בעצם ומלאכים להיותן בבחי' חיצוניות נתהוו בבחי' יש ממש כו' וכמ"ש במ"א וכמו"כ יובן בכלים דאצילות וכלים דבי"ע כו' כנ"ל, ועפ"ז יובן ג"כ דלפי מה שית' לקמן (בד"ה וספרתם לכם) דגם כלים דאצילות נמשכו ע"י הפרסא דא"ק, מ"מ לא נשתנו בעצם מהותן וה"ה אלקות ממש כמו שהן בא"ק כו', ובפרט שהפרסא אינה כמו הפרסא שבין אצי' לבי"ע כו', וכמשי"ת) דכשם שבבחי' הגילוים דא"ק שבכל העולמות וכידוע דרגלי א"ק מסתיימים בעשי', הרי יש בזה חילוקי מדרי' דבאצילות מאיר בבחי' גילוי וכמ"ש בע"ח שער סדר אבי"ע פ"א וג' דא"ס ע"י התלבשותו בבחי' חכמה שלמעלה מאצילות (דהיינו בחי' חכמה דא"ק כמ"ש במ"א) מתלבש באצילות כו' שכל האצילות מקבלים מבחי' חכמה דא"ק, משא"כ בבי"ע אינו מאיר בגילוי בחי' א"ק, זהנה א"א שלא יהי' גילוי בחי' זו כלל בבי"ע, דא"כ מהו התועלת ממה שרגלי א"ק הם בעשי' כו', ובמ"א מבואר דמוכרח להיות גילוי בחי' זו בישראל כו', אלא שיש ההפרש גדול בין הגילוי מזה בבי"ע להגילוי שבאצילות, דהנה מה שמוכרח להיות בכאו"א מישראל הארת גילוי בחי' א"ק מבואר במ"א דהיינו בחי' אהבה המסותרת

שיש בכל אחד מישראל בניצוץ נשמתו ליכלל ולידבק בה' אחד דעש"ז נק' כלה כו', ואהבה זו יש בכח כל אחד מישראל בתמידות כו'. ואפי' בפחותי ערך ע"ה יש בחי' זו רק שאינה בהתגלות מורגשת בנפשם תמיד רק מוסתרת בבחי' מקיף ושומר עליהם מלמעלה, ולכן יש בכח כל א' מישראל למסור נפשו על קדה"ש בלי שום טו"ד השגת אלקות רק בבחי' אמונה כו', והיינו שאינו יכול להיות נפרד מאלקות כו', ועז"א אע"ג דאיהו לא חזי מזלי' חזי, פי' אע"ג שאין בחי' זו בבחי' השגה בבינתו מזלי' חזי היינו שרש נשמת כאו"א מישראל חזי ממש, אשר אין באפשרו כלל לזוח מזה כי רואה ממש בלי שום השגת השכל רק ראי' ממש (ועמ"ש מזה בד"ה יו"ט של ר"ה רס"ה) כי משם נלקחו שרש נש"י וכמא' ישראל עלו במח' רק אין בהתגלות מוחו ולבו ומסותרת היא למטה בהשתל' כו', וע"ז יש בחירה בכל א' מישראל להוציאה מהסתרה כו' (וי"ל דהיינו בחי' רשפי אש דשלהבת י"ה בחי' אש הוי' דנש"י שנת"ל בד"ה וילך איש), ובפרט כשבא לידי קדה"ש כו' כנ"ל. וזהו מהארת גילוי בחי' א"ק שיש בכל העולמות גם בעשיה עי"ז יש בחי' אהמ"ס הנ"ל בכאו"א מישראל שמצד שרשם בא"ק שיכול להיות בגילוי כנ"ל (והיינו מבחי' יושר דא"ק, ובחי' עיגולים דא"ק המקיפים כל העולמות עד סוף העשיה מהם בחי' הביטול בכל הנבראים שבטלים ממילא בלי שום הרגש כלל בנפשם כו', וכמ"ש במ"א בענין וכל קומה לפניך תשתחוה דהיינו בחי' ציור קומה דא"ק וכל העולמות ונבראים שכולם לפניך תשתחוה בבחי' ביטול בתכלית ומ"מ מצד ההרגש פנימי המה בעלי בחירה כו' וכמ"ש מזה בד"ה והי' אמונת עתך, רנ"ב), אך מה שבאצילות מאיר בבחי' גילוי י"ל דזהו בחי' יחו"ע ובחי' ד"ע דאצילות כו', והיינו בחי' הביטול האמיתי דאצילות דכולא קמי' כלא חשיב מפני שמושג ומורגש שם איך שהוא לבדו הוא ואין זולתו כו' וכמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה, והי"ז בחי' גילוי והרגש פנימי ממש כו'. (וכן מבואר במ"א דבחי' חכמה דא"ק היא בבחי' התלבשות באצילות וכ"מ מל' הע"ח שם פ"א ונתלבש באצילות ובפ"ג ומאיר באצילות כו', ומובן שם דהכוונה בבחי' גילוי ממש כו'), וכמו"כ יובן בענין ההתהוות שאינו דומה התהוות האצילות מא"ק להתהוות דבי"ע, דאצילות נתהווה מא"ק שלא בבחי' שינוי המהות והוא בחי' המשכה מהעלם אל הגילוי לבד, אבל התהוות בי"ע הוא בחי' התחדשות ממש גם לגבי אצילות ומכ"ש לגבי א"ק כו', ולזאת בחי' הכלים דאצי' הן בבחי' אדמה לעליון לגבי בחי' א"ק לפי שהן בבחי' המשכה מהעלם אל הגילוי מבחי' כלים דא"ק כו', אמנם זהו דוקא לגבי א"ק, אבל לגבי עצמות אוא"ב גם לגבי בחי' כח הגבול שבא"ס שזהו"ע בחי' שיער בעצמו בכח כו' הכלים דאצילות הן בחי' יש מאין וגם א"ק נק' אדם דבריאה לגבי בחי' זו בחי' יש מאין, וכמשנת"ל דבחי' טה"ע אינו גם בבחי' כלל לגבי העולמות כי הוא בבחי' העלם בעצמותו ונשאר כך בהעלם גם כאשר נתהווה בחי' טה"ת בחי' מחה"ק דא"ק כי זהו כמו בחי' סיבה לבד אל בחי' הרצון ומח' הקדומה כו' דההתהוות בבחי' סיבה (או בבחי' עילה) הוא בחי' יש מאין כו', כנ"ל, ובפרט שכאן הי' באמצע בחי' הצמצום

א"כ הוא בבחי' אין ערוך לגמרי כו' *(ובמ"א אי' על האותיות דגליף גליפו (שזהו בבחי' ההשערה כו') דג"ז הוא הנשאר בבחי' העלם הסתלקות קצת כו', הרי לא הי' בזה צמצום גמור כו'. וי"ל דהיינו בחי' אותיות הרשימה כו', והנה בע"ח בתחלתו ס' ענ"ג אי' שע"י צמצום האור ומיעוטו נתגלה הויות הכלי ואחר שכבר נתגלה ונתהווה כו', ומבואר במ"א דזהו בחי' הרשימה, די"ל דאותיות הרשימו הן בחי' התגלות לבד שה"ה בחי' רושם מלפני הצמצום כו'. וידוע דאותיות הרשימה הן בחי' האותיות דגליף גליפו כו', אלא שקודם הצמצום הי' מאיר האוא"ס ע"י האותיות ולא היו ניכרים האותיות כלל וע"י הצמצום נתגלו האותיות כו', ונמצא לא נתחדש בהם דבר ח"ו כ"א מה שנתגלו כו'. ועם היות שי"ל שעי"ז נעשו בבחי' מציאות יותר כו' זהו רק מצד ההתגלות לא שנתהוו ח"ו בבחי' מציאות רק שע"י סילוק האור והתגלות האותיות נעשו בבחי' כזו כמו אותיות מורגשים יותר כו' (ועמ"ש מזה בד"ה תקעו רס"ד) ומ"ש בע"ח ע"י צמצום האור ומיעוטו נתגלה כו' לכאורה איך יקרא צמצום הראשון בשם מיעוט וה"ה בחי' סילוק לגמרי כו', י"ל ע"פ מ"ש במ"א דאותיות הרשימו לא נגע בהם הצמצום הגם שקודם הי' גילוי אוא"ס דרך האותיות וע"י הצמצום נסתלק האור בבחי' העלם שלא להיות גילוי האור ע"י האותיות כו', אמנם זהו רק בפעולת האותיות ולא בעצם האותיות שנאמר שהאותיות אינם ראוים אל האור כי עצם האותיות לא זזו ממקומם ולא ע"ד שבה"כ ח"ו שהאותיות נתפרדו כו', אבל כאן הרי האותיות ראוים אל האור רק שהצמצום הי' שלא יהי' הגילוי ע"י האותיות כו', ולפי"ז י"ל דפעולת הצמצום הי' שלא יהי' הגילוי ע"י האותיות, והיינו בחי' סילוק האור לגבי מקום החלל. אבל לגבי עצם האותיות אין זה בחי' סילוק כו' כי מאחר שהאותיות ראוים אל האור ממילא לא נסתלק האור מהם ומאיר בהם כמקודם. ונמצא שאין זה סילוק לגבי האותיות ומ"מ נק' מיעוט דהרי בתחלה הי' הגילוי באופן שיהי' הגילוי בהם וע"י במקום החלל ועתה הגילוי רק לגבי האותיות לבד ה"ז בחי' מיעוט כו' (כי ודאי אינו דומה אופן הגילוי בהאותיות קודם הצמצום לאח"כ שקודם הי' אופן הגילוי בכדי שיאיר על ידן כו'. ובפרט לפמ"ש שהצמצום לא הי' גם בפעולת האותיות כ"א בהאור שנתעלם כו', ולזאת גם בהאותיות עם היות שלהיותן ראוים אל האור מאיר בהם האור לעצמן מ"מ אינו דומה כו'). אך ידוע דרשימו הוא רק שרש ומקור הכלים והן בבחי' התגלות לבד, אבל התהוות הכלים דא"ק מבחי' הרשימו הוא בבחי' יש מאין כו' ואח"כ להיות כלים דאצילות מא"ק הוא מהעלם אל הגילוי לבד כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש אדם כי יהי' בעור בשרו כו', דאדם הוא מדרי' היותר נעלית והיינו בחי' האצי' שהוא בבחי' אדמה לעליון גם מצד הכלים כו'. ולמטה היינו בחי' נשמות דאצילות שנק' אדם. והנה אדם הזה כשמוכשרין מעשיו ותיקן כל הדברים כו' יכול להיות שבעור בשרו בחי' התחתונה שבו (חיצוניות דחיצוניות הכלים) עדיין לא נתברר הרע והפסולת ונולדים סימנים בגשמיות בבשרו שלא כדרך הטבע והם הנגעים שאינם מליחות

---

*) חסר סיום המוסגר.

המצוים וכמ"ש הרמב"ם סוף הל' טומאת צרעת דענין הנגעים הי' בדרך אות ופלא בישראל בכדי לתקנם כו', ובזה"ז אינו נוהג ענין הנגעים כי אין זה דבר מצוי, ודוקא במי שתיקן ובירר כל הרע בכל הדברים ורק בחיצוניותו לבד בסוף לבושיו נמצא איזה פסולת לכן נולדו הנגעים בכדי לתקן ולברר גם סוף הלבושים כו', וזהו שאמר אדם כי יהי' בעור בשרו אדם דוקא שהוא מדרי' היותר נעלה שכבר תיקן הכלי יכול להיות בעור בשרו נגע צרעת בכדי לתקן גם החיצוניות כו', והתיקון הוא והובא אל הכהן כו', וי"ל ע"פ משנת"ל (ד"ה ויגש וד"ה יהודה אתה) דאהרן ממשיך בחי' אה"ר בנשמות, שזהו למעלה מאצילות, ובד"כ היא בחי' ההמשכה שבבחי' א"ס כו', לכן משם נמשך לתקן גם בחי' החיצוניות וסוף הלבושים כו', וזהו אדם כי יהי' בעור בשרו אדם דוקא ורק בעור בשרו כו', והתיקון הוא והובא אל אהרן הכהן כו'.

בס"ד, ש"פ אחו"ק, רס"ו

וידבר כו' דבר אל כל עדת בנ"י כו' קדושים תהיו כי קדוש אני. וצ"ל ענין הנתינת טעם באמרו קדושים תהיו לפי שקדוש אני. איך יתחייב שיהי' יציר כפיו דומה לקונו וכמ"ש האוה"ת. והגם שארז"ל במד"ר פ' קדושים ע"פ כי תבאו אל הארץ ונטעתם ריבר"ס פתח אחרי ה' תלכו וכי אפשר לב"ו להלוך אחר הקב"ה כו' אלא מתחלת ברייתו של עולם לא נתעסק אלא במטע תחלה אף אתם כו'. וכן מ"ע מהתורה ללכת בדרכיו מה הוא חנון כו'. כמארז"ל בספרי וברמב"ם הובא בשו"ע רבינו ז"ל סי' קנ"ו סעיף ג', שציונו להתדמות לבוראינו ית'. הלא גם הם עצמם אמרו וכי אפשר להלוך כו'. ועוד שענין ההילוך אחריו וכן ההילוך בדרכיו מה הוא רחום כו' אינו דומה למעלת בחי' הקדושה, שמעלת הקדושה יש לו יתרון על ההילוך בדרכיו, וכ"ש על ענין בחי' ההילוך אחרי ה' כו'. וא"כ אינו מובן נתינת הטעם שמפני שהוא ית' קדוש לכן תהיו קדושים כו'. ובמדרש אי' יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם, ולכאורה ה"ז היפך מהמובן בפסוק שאדרבה זהו נתינת טעם כו' כנ"ל. ולהבין כ"ז צלה"ק משנת"ל דאצילות נק' אדם גם מצד הכלים דאצילות להיותן בבחי' אדמה לעליון לגבי א"ק להיות שכבר נתהוו במחה"ק דא"ק והתהוותן באצילות הוא בבחי' המשכה מהעלם אל הגילוי לבד כו'.

וע"פ הנ"ל י"ל דמה שאצילות נק' קנין יתכן יותר בהתגלות הכלים דאצילות מבחי' א"ק, דהנה נת"ל (ד"ה החדש הזה) דקנין הוא שאותו המהות שהי' ברשות המוכר בא לרשות הקונה, ונת' שם דבאורות דאצילות א"א לומר שהן אותו המהות ממש דאור הנעלם שבעצמות המאציל שה"ה למעלה מגילוי וההתגלות דאצילות ה"ה בחי' הארה לבד מאור הנעלם

(וכידוע דלמעלה מאצילות מאיר עצמות הקו ובאצילות רק הארת הקו כו׳) אלא שאינו מהות אחר ח״ו ועש״ז נק׳ קנין לפי שאינו מהות חדש אבל אינו אותו המהות ממש כו׳. אבל בכלים י״ל שהן אותו המהות ממש דכלים דא״ק, דהנה בא״ק כבר נתהוו הכלים וכמ״ש במב״ש ש״א ספ״ב דאל״כ במה יפרד א״ק מהא״ס כו׳. אלא שבא״ק הן בבחי׳ התכללות ממש שכולם הם בהשוואה ממש ואינו ניכר בחי׳ חכמה לבדה ובחי׳ הבינה לבדה כו׳, וההתגלות דספי׳ דאצילות הוא שנפרטה בחי׳ החכ׳ לבדה ובחי׳ הבינה לבדה כו׳ דחכמה דאצילות באה בפ״ע לבדה כו׳. אבל היא אותה החכמה דא״ק אלא שנפרטה להיות בפ״ע משארי הספי׳ (וממילא עי״ז נעשית בבחי׳ מציאות ובבחי׳ מיעוט האור כו׳ וכמ״ש במ״א) וכמ״ש במ״א המשל ע״ז כמו כמה אותיות מצורפים יחד בתיבה אחת כמו תי׳ ברוך וכשמפרטים ממנו אות ב׳ לבדו עד״מ ה״ה אותו הב׳ ממש שהי׳ בתי׳ ברוך כו׳, ועד״ז הו״ע מה שנפרטו הע״ס בחי׳ הכלים דאצילות מהכלים דא״ק דבחי׳ חכמה דאצילות היא אותה המהות דבחי׳ חכמה דא״ק, והגם דכמו שהיתה כלולה בא״ק היתה בבחי׳ פשיטות ובבחי׳ העדר המציאות לגמרי עד שהיו כלולים יחד בהשוואה כו׳ כנ״ל. ובהתגלות היא בבחי׳ מציאות כו׳. הנה בחי׳ פשיטותה והעדר מציאותה בא״ק זהו רק מצד האוא״ס שמאיר שם דזהו ההפרש בין האורות להכלים דהאורות ה״ה בבחי׳ אין בעצם כשכלולים במקורם דעם היות שזהו מצד מקורם (וכמו זיו השמש בשמש שהוא בבחי׳ אין ואפס ובטל במציאות לגבי מאור השמש כו׳ כמ״ש בסש״ב ח״ב פ״ג) מ״מ האור בעצם הוא בבחי׳ ריבוי אור ביותר היינו במדרי׳ נעלית ובאופן אחר מכמו שהוא אח״כ ובבחי׳ אין בתכלית עד שאינו בגדר גילוי בעולמות והגילוי הוא רק הארה לבד ממנו כו׳ כנ״ל. אבל בהכלים אין העדר מציאותם מצ״ע, דמצ״ע ה״ה בבחי׳ מציאות שנתהוו להיות בבחי׳ מציאות כו׳ (דזהו ההפרש בין התהוות האורות להתהוות הכלים, דהאורות לא נתהוו להיות בבחי׳ מציאות כ״א להיות בחי׳ גילוי אור, ובשרשם הם בבחי׳ גילוי העצם כו׳, אבל הכלים נתהוו להיות בבחי׳ מציאות כו׳) והעדר מציאותם הוא מצד האור שמאיר בהם ועליהם כו׳ וכמ״ש במ״א, וכשנפרטים שמתעלם האור נעשים בבחי׳ מציאות כו׳, וא״כ ע״ז יתכן יותר לומר ענין קנין דהכלים דאצילות הן אותו המהות דכלים דא״ק שהן שם ג״כ בבחי׳ מציאות אלא דבא״ק היו בהעלם כלולים בא״ק בבחי׳ פשיטות מצד האור שהאיר בגילוי ובאצילות נתגלו מההעלם וה״ה בבחי׳ מציאות ניכרת ומורגשת כו׳.

אמנם עדיין צ״ל איך שייך ענין גילוי ההעלם בכלים, הלא ידוע הכלל דא״א להיות התהוות יש מיש אם לא שיהי׳ בחי׳ אין באמצע וכידוע המשל ע״ז מזריעת הגרעין בארץ דא״א להיות ממנו צמיחה אם לא שיורקב תחלה ויופסד מציאותו לגמרי ויהי׳ אין אז דוקא תהי׳ הצמיחה כו׳. וכמו״כ הוא ברוחניות שא״א להיות התהוות יש מיש כ״א שיהי׳ בתחלה בבחי׳ אין כנ״ל, וא״כ אינו מובן בהתהוות הכלים מא״ק הרי גם בא״ק הן בבחי׳ מציאות הגם ששם הן בבחי׳ פשיטות מ״מ בעצם הן בבחי׳ מציאות

כמשנת״ל עד שהכלים דאצי׳ נק׳ קנין לגבי זה והיינו שהן בבחי׳ גילוי ההעלם לבד ואיך יתכן שיהי׳ מציאות ממציאות בבחי׳ גילוי ההעלם כו׳. אך הענין הוא, דהנה כתיב ויקרא הוי׳ הוי׳ שיש ב׳ שמות הוי׳ שם הוי׳ דלתתא ושם הוי׳ דלעילא, ופי׳ ויקרא הוי׳ הוי׳ שקרא והמשיך שם הוי׳ דלתתא משם הוי׳ דלעילא (או שהמשיך תוס׳ אורות משם הוי׳ דלעילא בשם הוי׳ דלתתא), דהנה שם הוי׳ דלתתא הוא שם הוי׳ הבא בגילוי להוות ולהחיות עולמות ונבראים מאין ליש וזהו שם הוי׳ ל׳ מהוה שהוא מקור להתהוות העולמות דבכדי שיהי׳ התהוות יש מאין זהו ע״י ד׳ אותיות שם הוי׳ דוקא יו״ד צמצום ה״א התפשטו׳ כו׳, והגם דההתהוות הי׳ ע״י שם אלקים וכמ״ש בראשית ברא אלקים כו׳, מ״מ תחלה צ״ל צמצום האור ע״י ד׳ אותיות דשם הוי׳ דלולא זאת לא הי׳ אפשר להיות ההתהוות משם אלקים כו׳, וגם ידוע דמ״ש ברא אלקים אין הכוונה דשם אלקים עצמו בורא ומהווה דההתהוות הוא משם הוי׳, דשם אלקים הוא רק כמו מגן ונרתק לשם הוי׳ כמ״ש כי שמש ומגן הוי׳ אלקים כו׳, אבל עיקר המהווה הוא שם הוי׳ וז״ע למ״ד כלים דז״א שנעשים נר״ן לבי״ע שזהו אור הנשמה דבי״ע שמזה נבראו הכלים די״ס דבי״ע וגם כל הנבראים והנוצרים והנעשים כו׳ וכמ״ש באגה״ק ד״ה איהו וחיוהי חד. והלמ״ד כלים הן ג׳ אותיות הו״ה דשם הוי׳ שמתלבשים בבי״ע להוותם כו׳, והיינו שמתחלה צ״ל צמצום האור ע״י ד׳ אותיות הוי׳ בכדי שיוכל להיות התהוות מאין ליש ואח״כ ההתהוות בפועל הוא ג״כ ע״י אותיות וכלים דהוי׳ בהתלבשותן בשם אלקים כו׳. והענין דהנה יש ב׳ מיני שפע, הא׳ הבאה בסדר והדרגה מעילה לעלול מיש ליש שיכול לבוא השפע כמו שהיא במשפיע אל המקבל וכמו בגשמיות, בהשפעת הצדקה מעשיר לעני וכמו״כ הוא בהשפעות רוחניות שבאה השפע אל המקבל בלי שינוי המהות וכמו בהשפעת השכל מן משפיע אל מקבל שהן בערך זל״ז דגוף ההשפעה כמו שהוא אצל המשפיע באה אל המקבל כו׳, והשפע הב׳ היא הבאה בדילוג הערך והמדרי׳ מן המשפיע אל המקבל בשינוי המהות לגמרי שזהו הנק׳ מאין ליש לפי שאין ערוך כלל למקבל לגבי המשפיע שאז צריך שתבא השפע מן המשפיע ע״י בחי׳ צמצום אור עצמותו לגמרי בכדי שתוכל לבוא השפע לפ״ע כלי המקבל לבד, והיינו בבחי׳ כח ושפע אור האלקי העליון שהוא בלתי בע״ג ותכלית ואין ערוך כלל לנברא בע״ג לגבי בלתי בע״ג כידוע, וע״כ כשהוצרך להיות התהוות נבראים בע״ג מן הבורא ית׳ שהוא בלתי בע״ג א״א להיות כמו אופן שפע הא׳ מעצמות המשפיע בדרך עו״ע כשאר ההשתל׳ אלא ע״י בחי׳ צמצום האור האלקי בתחלה לגמרי והוא כדי שיוכל להיות אח״כ שינוי האור לפ״ע הנצרך להיות מהות התהוות הבריאה דבע״ג כו׳. ובא״ל לא הי׳ מציאות בע״ג אלא הכל הי׳ בבחי׳ אלקות בלתי בע״ג, וזהו״ע ד׳ אותיות שם הוי׳ דהוי׳ ל׳ מהווה בבחי׳ שם הפעולה שמהווה את הכל מאין ליש כו׳, וכידוע דאות יו״ד דשם הוי׳ שאינו רק כמו נקודה לבד בלי התפשטות שטח אורך ורוחב מורה על בחי׳ צמצום אור העצמות שמעלים ומצמצם בתחלה כל בחי׳ אור השפע שבעצמותו לגמרי עד שנשאר רק כמו נקודה

א׳ לבד. וענין נקודה זאת זהו רק מה שנשאר בעצם השפע רק לצורך התהוות הנבראים בע"ג לבד שזהו רק נקודה א׳ לגבי האור הקודם, וגם זאת הוא בבחי׳ צמצום ובבחי׳ כללות לבד כו׳ (דמה שהיא בבחי׳ כללות זהו ג"כ צמצום לגבי התפשטות האור הקודם (גם לגבי בחי׳ חיצוניות שבו כו׳) ולגבי בחי׳ התפשטות שאח"כ בחי׳ כללית זאת הוא בבחי׳ ריבוי אור כו׳). והמשל בזה ידוע מן השפעת שכל וחכמה מרב גדול לתלמיד קטן הערך שאין ערוך כלל לתלמידו אליו שיוכל לקבל השכל כמו שהוא אצלו ברוחב חכמתו ובינתו ע"כ ודאי צריך שהרב החפץ להשפיע לצמצם עצם אור שפע שכל זה בלתי יתגלה השכלת עצמו באותו השכל ונשאר רק נקודה א׳ שזהו מה שנתצמצם מן השכל מה שבערך לבוא אל המקבל שבאין ערוך לגבי אור עצמות שכלו, ונקודה זו כוללת בהעלם וצמצום כל מה שיושפע להמקבל באורך ורוחב כו׳. וענין הה׳ שאחר היו"ד הוא בחי׳ התפשטות באורך ורוחב בענין השפע הזאת כפי הצריך לבוא אל המקבל דוקא, כי הנקודה כמו שהיא ה"ה כללות עדיין ולא ידע המקבל ממנה את הענין שכלי שזהו למעלה מהשגתו, וגם יש בהנקודה ריבוי אור עדיין וכידוע דבכל אור שכל כמו שהוא בכללות עדיין הוא בבחי׳ ריבוי אור שאין זה לפ"ע המקבל, כ"א צריך לפרט הפרטים שבהנקודה מה שאפשר לבוא בהשגת המקבל וגם בזה מתעלם האור והגילוי שבהנקודה כללית כו׳. אך כ"ז בעצמות המשפיע שמשער בעצמו הפרטים שבהשכל (וכמו שמצייר במח׳ איך להביא הציור או השכל בלשון וכתב). ואח"כ הוא"ו שהולך ביושר מלמעלמ"ט קו קצר ומצומצם זהו הילוך השפע דה"א לאחר ששיער את הפרטי׳ לפ"ע המקבל אמנם הוא בעצמותו עדיין, אח"כ הוא הוא"ו שהוא ההמשכה והגילוי והוא ההשפעה אל המקבל בבחי׳ המשכה בקו ישר מלמעלמ"ט, והיינו מה שבא השכל בקצרה בלי התרחבות הפרטים, אבל בבחי׳ המשכה מלמעלמ"ט וכמו קיצור המשנה שיש בה הפרטים אלא שהם בקצרה שאינם מבוארים עדיין וגם לא נפרטו כל הפרטים שבכל ענין וענין כו׳, והוא"ו בראשו יו"ד שהוא בחי׳ הצמצום מן ההתפשטות הקודמת דבהמשכה זאת מתעלם עוד האור כו׳. ואח"כ הה"א הוא התפשטות והתרחבות הפרטים שבהוא"ו והוא השטח הנתפס בהמקבל, כי ההמשכה דוא"ו אינו בבחי׳ תפיסה והשגה ממש בכלי המקבל, כי זהו רק מה שיודע את השכל בכללות עדיין כנ"ל, ואינו בא אצלו בבחי׳ תפיסה בהגשמה לפ"ע החושים והכלים שלו, אבל הה׳ זהו השטח של המקבל שנתפס בכלים שלו ובא אצלו בהגשמה לפ"ע החושים שלו (ומ"מ מאיר לו עי"ז גילוי אור וזה מזכך הכלים שלו אלא שבא הענין לפ"ע הכלים שלו כו׳) וכמ"ש כ"ז במ"א, והנמשל מכ"ז יובן למעלה בעיקר טעם קריאת שם הוי׳ ע"ש בחי׳ התהוות כל בע"ג מבבע"ג שאין ערוך כלל ביניהם ע"כ הוצרך להיות ע"י ד׳ אותיות אלו דשם הוי׳ שהוא יו"ד צמצום אור העצמות בתחלה שזהו ההעלם והצמצום לגמרי עד שלא נשאר רק כנקודה דיו"ד והו"ע צמצום החכמה בשביל מע"ב מאין ליש (כמו שמצמצם עצם כח שכלו בשביל השכלה קטנה לבנות בנין והיינו לבוא לכלל שכל שאינו במהות וערך שכלו כלל כו׳), וזהו

בחי' הנקודה היא החכמה השייך לבריאת העולמות שבאין ערוך לגבי העצמות כלל כו', ונקודה זאת דחכמה כוללת בעצמה כל בחי' אור וחיות השייך אל העולמות כו' והו"ע בראשית נמי מאמר הוא אלא שהוא מא' כללי שכולל כל מה שיומשך ממנו בזמן ומקום בעש"נ גם בכללות דאבי"ע שעתיד להתמשך בשית אלפי שנין כו'. והוא יו"ד דשם הוי' שמורה ענין עתיד ותמידי כמו יו"ד דככה יעשה איוב כו', והיינו כי יו"ד זה כולל כל מה שעתיד להתמשך תמיד כו', ולא שהוא בגילוי אלא כולל בהעלם ובתמצית עדיין כו', ולהיותה בבחי' כללות עדיין ומאיר בה ריבוי אור הנה כללות בחי' אות יו"ד אינו בבחי' גילוי כלל עדיין לגבי העולמות וא"א להיות מזה התהוות העולמות כו', וצ"ל אח"ז בחי' התפשטות דה"א ראשונה שזהו מה שנפרטו הפרטים שבהנקודה שזהו בחי' הגילוי יותר השייך אל העולמות. אמנם בזה מתעלם האור לגבי הנקודה כו', ומ"מ כ"ז עדיין בעצמות המשפיע וה"ז למעלה עדיין מבחי' גילוי אל המקבלים וכ"ש להיות בבחי' תפיסה במקבלים (והיינו להיות מזה בחי' היש ממש כו'). ועז"נ הנסתרות לה' אלקינו בחי' חו"ב שזהו מה שנסתר ונעלם עדיין ואינו בא בבחי' גילוי בעולמות עדיין כו', ואח"כ והנגלות לנו כו', ו"ה נגלות כו', והיינו שאחר הה"א מתצמצם עוד האור ובא באות וא"ו שזהו בחי' ז"א שנק' אלה ל' גילוי והוא בחי' גילוי אור אל העולמות וכמ"ש כי אמרתי עולם חסד יבנה, זכור רחמיך וחסדיך כי מעולם כו'. אמנם גילוי זה הגם שהוא בבחי' המשכה מ"מ הוא בבחי' כללות עדיין וא"א להיות מזה התהוות בחי' יש מאין ממש כ"א מבחי' שטח דה"א אחרונה שהוא בחי' כח הפועל בנפעל ממש להיות ההתהוות מאין ליש גמור כו', וכללות הד' אותיות הוי' הן בע"ס דאצילות בסדר והדרגה דבחי' חו"ב וז"א ומל' וכידוע דאצילות בכלל הוא בחי' ממוצע בין אוא"ס המאציל אל הנבראים, והד' אותיות הוי' הן סדר הבאת והמשכת האור שיהי' אפשר להיות ממנו התהוות היש דבי"ע כו', (וראשית הצמצום דיו"ד בבחי' חכמה הוא שבא האור בדרך אין ערוך לגבי עצמות אוא"ס הסוכ"ע וכמשנת"ל בענין והחכמה מאין תמצא כו', וכמו"כ הוא בד"פ בחכמה לגבי הכתר כו', ואח"כ מהחכמה ולמטה הוא בבחי' הצמצום ממדרי' למדרי' בבחי' סדר והדרגה כו'). ושם הוי' זה הוא שבא בגילוי לצורך התהוות העולמות שזהו גילוי בחי' האור דאצילות וכמשנת"ל (ד"ה החדש הזה) דאצילות הוא בחי' הגילוי והוא בשביל התהוות בי"ע כו' כנ"ל, ואח"כ בא בחי' ד' אותיות אלו בגילוי בבי"ע והו"ע למ"ד כלים דזו"נ שנעשים בחי' נשמה לבי"ע ומהווה מאין ליש והם בחי' נר"ן דז"א ומל' שהם ג' אותיות הו"ה. והיו"ד הוא בחי' אצילות כו', וזהו ביו"ד נברא עוה"ב געה"ע ממוצע בין אצילות ובריאה וכידוע דבג"ע מאיר גילוי אור האצילות דנשמות יושבין ונהנין מזיו השכינה שהוא בחי' גילוי מהות האלקות המושג לנשמות הצדיקים בג"ע כו'. וה"א הוא בעולם הבריאה שאינ' מאיר שם מהות אלקות ממש כ"א בחי' השגת המציאות לבד וכמארז"ל ע"פ כי לא יראני כו' אפי' חיוה"ק כו' אינם רואין את הכבוד בבחי' ראי' המהות כו', ומ"מ משיגים בחי' המציאות

דאלקות בהשגה גמורה כו', וז"ע שרפים עומדים ממעל לו מעל לוא"ז, והיינו לפי שאימא עילאה מקננא בכורסיא שהו"ע ההשגה וההבנה באלקות ומאיר בהם גילוי אלקות ע"י השגתם כו', ולכן עולם הבריאה אינו עדיין בבחי' יש ממש, והיינו מפני שמאיר שם גילוי אלקות כו', וכמשנת"ל דיו"ד וה"א הוא כמו שלעצמו עדיין כמו"כ הוא בעולמות דעולם הבריאה אינו עדיין בבחי' יש בגילוי כ"א בחי' אפשרות הישות לבד כו' כידוע ומבואר במ"א, ונק' חשך והעלם לגבי למטה וכמ"ש ובורא חשך כו', והתגלות היש הוא ביצירה ונק' אור, והיינו לפי שביצירה מאיר בחי' הוא"ו דשם הוי' שנת"ל שזהו מה שנתצמצם האור מבחי' ההתפשטות דה"א ראשונה ובא בבחי' גילוי אל המקבלים כו', ולזאת בעולמות נעשה מזה בחי' מציאות יש בהתגלות בעולם היצירה כו', ומ"מ ידוע דעולם היצירה ג"כ אינו עדיין בחי' יש ממש ועיקר היש הוא בעולם העשי' דוקא להיות דההתלבשות בעשיה הוא בחי' ה"א אחרונה מל' דאצי' דאופן בעשיה והוא בחי' תכלית צמצום האור להיות נתפס במקבלים ובעולמות היינו מה שנתפס בבחי' יש דנבראים והוא הכח האלקי המהווה מאין ליש ממש כו', ונמצא דשם הוי' בא בגילוי בעולמות בי"ע להוותם מאין ליש כו', וזהו הטעם שהכל יכולים להלל ולשבח לשם הוי' אפי' המלאכים וברואים התחתונים ביותר בשמים וארץ וכל צבאם וכמ"ש יהללו שם הוי' כו', והלא שם הוי' שייך לנשמות דוקא והעיקר ע"י תו"מ שנק' תורת ה' ומצות ה' כו' וכמ"ש וארא אל אברהם כו' ושמי הוי' לא נודעתי להם כו' לכן אמור לבנ"י אני הוי' ע"י תו"מ כו', וכמ"ש במ"א. ומ"מ כל הברואים מהללים ומשבחים לשם הוי' כו', אך זהו בשם הוי' דלתתא להיות דשם הוי' זה בא בעולמות להוותם מאין ליש, ועם היות דהחיות המתלבש בתוכם ממש הוא בחי' שם אלקים כו', מ"מ הרי עיקר התהוותם הוא משם הוי' דוקא דהוי' מהוה כו' כנ"ל. והגם שבודאי הוא בבחי' הבדלת הערך מנבראים דבי"ע (י"ל דגם בכלים דבי"ע הנה מה שבהם בהתלבשות ממש הן האורות נפש רוח שהן ג"כ יש מאין מאור הנשמה כו', וכ"ש בנבראים דבחי' האור דכלים דאצילות הוא בבחי' הבדלה מהם כו'), מ"מ מאחר שבא להיות בבחי' מקור המהווה שייך שהנבראים דבי"ע יהללו וישבחו כו', והנה נת"ל (ד"ה אדם כי יהי') דקודם ההתהוות בפועל הרי עלו כל העולמות והנבראים תחלה במח' שזהו בחי' הרצון מה שנתעורר ברצון כבי' להיות התהוות העולמות והיינו בחי' מחה"ק דא"ק כו', ועז"א בזהר כד סליק ברעותא למברי עלמא דקאי על בחי' א"ק כדאי' בע"ח, וממילא הרי יש שם הוי' גם בבחי' הרצון ומחה"ק דא"ק כו', אלא דשם הוי' זה אינו מקור להתהוות כ"א מה שעלה ברצונו שתהי' ההתהוות ע"י שם הוי' דלתתא כו', ונת"ל שם שיש בחי' הרצון כמו שהוא באוא"ס לפני הצמצום מה שעלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא כו', והו"ע מש"א בזהר בריש הורמנותא דמלכא שהוא בחי' התעוררות הרצון דעצמות אוא"ס להאציל ולברוא כו' גליף גלופו בטה"ע שהו"ע שיער בעצמו בכח כו', והיינו בחי' רצון המוחלט שהוחלט בעצמותו שיהי' התהוות העולמות ובאופן כך וכך כו', אלא שזהו

בבחי' העלם בעצמותו עדיין כו' ומבחי' הרצון המוחלט נמצא הרצון ומחה"ק הנ"ל אחר הצמצום שהוא ג"כ בחי' רצון כללי על כל ההשתל' כו', אמנם הרי זה בא בדרך אין ערוך מבחי' רצון המוחלט הנ"ל דאוא"ס כמו שהוא לפני הצמצום אינו בגדר העולמות כלל גם לא בגדר רצון כללי כלל לעולמ' כו', ומה שנתהווה בחי' מחה"ק דא"ק שהוא בחי' רצון הכללי לעולמות זהו ע"י צמצום שהוא בחי' התעלמות האור הראשון לגמרי בכדי שיהי' בחי' הרצון ומחה"ק הנ"ל, וזהו"ע היו"ד דשם הוי' זה שהוא בחי' העלם אור העצמות דא"ס ונשאר רק נקודה א' לבד הוא בחי' האור השייך אל העולמות כו', ובכללות הוא בחי' נקודת הרושם שנשאר אחר הצמצום כו', דנקודה זו כוללת בעצמה כל מה שבא בגילוי אח"כ בעולמות כו' וכמ"ש במ"א, ובפרטיות היינו בחי' חכמה הקדומה דא"ק דכשם שבחי' חכמה דאצילות היא בחי' חכמה דמע"ב היא בחי' נקודה דיו"ד הנשאר אחר הצמצום דבחי' כתר כו' כנ"ל. כמו"כ בחי' חכמה דא"ק היא בחי' חכמה דמע"ב שעוז"נ כולם בחכמה עשית כו' כמ"ש בע"ח. ונקודה זאת כוללת בעצמה כל מה שיתגלה אח"כ בכללות ההשתל' מרכ"ד עד סוכ"ד הכל כלול בנקודה זאת דחכמה אלא שהוא בהעלם בבחי' כללות עדיין כו', וה"א זהו מה שבא לידי התפשטות אורך ורוחב והוא שנפרטו הפרטים שבנקודת החכמה כו' (ואין הכוונה שיהי' פרטים ממש בבחי' התחלקות דהרי כללות זה הוא בחי' מחה"ק דא"ק שלמעלה מהתחלקות כו', אלא שבא"ק גופא זהו בחי' התפשטות כו' וכמשנת"ל (ד"ה אדם כי יהי') דמ"מ יש בא"ק כל הפרטים רק שעומדים בהשוואה שז"ע צופה ומביט עד סוף כל הדורות וכולם בסקירה א' כו') והוא בחי' בינה דא"ק, והו"ה היינו בחי' ההמשכה וההתפשטו' והכל בבחי' פרצוף דא"ק גופא, ומבחי' ההתפשטות דה"א אחרונה שבו הוא בחי' ההמשכה והגילוי בעולמות והיינו שמבחי' מל' דא"ק נעשה כתר ועתיק דאצי' כו', וזהו"ע שם הוי' שבמחה"ק דא"ק שהן בחי' ע"ס שבו הנק' ע"ס הגנוזות וכדמשמע בע"ח שע"א ענף ד', וגם כולל בחי' ד' עולמות אבי"ע הכלולים בא"ק שנכללים בשם הוי' יו"ד אצילות ה' בריאה כו' והכל כמו שהוא בא"ק כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש קדושים תהיו כי קדוש אני שזהו נתינת טעם דלהיות דבחי' אצילות היא בבחי' אדמה לעליון לגבי בחי' א"ק וכמשנת"ל בענין הד' אותיות הוי' שיש באצילות בסדר הבאת והמשכת האור שזהו בדוגמא כמו הד' אותיות שבא"ק כו', ולזאת או' קדושים תהיו כי קדוש אני כו', דקאי על שם הוי' דא"ק דכמו"כ קדושים תהיו בבחי' קדושת הוי' דאצי' שבבחי' אדמה לעליון כו', ומ"מ ארז"ל ע"ז יכול כמוני ת"ל כו' קדושתי למעלה כו'. י"ל להיות דאציל' הוא רק אדמה לעליון, אבל בחי' א"ק למעלה מהאציל' ז"ע קדושתי שלמעלה כו', וגם י"ל לפי משנת"ל (ד"ה אדם כי יהי') דכלים דאצילות הן בבחי' אדמה לעליון רק לגבי א"ק, אבל בחי' רצון הפשוט דסה"ע הן באין ערוך כו' עז"א קדושתי למעלה מקדושתכם כו', וזהו קדושים תהיו להיות כי קדוש אני בחי' הוי' דא"ק כו' (ובכללות נשמות זהו ע"י שיהי' גדורים ופרושים כו' היינו ע"י המצות ובפרט במל"ת

שעי"ז יתעלו לבחי' קדושה זו להיות בבחי' אדמה כו'). ומ"מ יכול כמוני כמו בחי' א"ק ממש וכ"ש לגבי אוא"ס שלמעלה מבחי' א"ק ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם כו'.

בס"ד, ש"פ אמור, רס"ו

וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה. וצ"ל מהו אומרו ממחרת השבת והלא הכוונה היא ממחרת היו"ט, וזהו שאומר מיום הביאכם את עומר כו', וא"כ מפני מה אומר ממחרת השבת וכידוע שהצדוקים טעו בזה ואמרו ממחרת השבת ממש, והאמת הוא ממחרת היו"ט וא"כ כך הול"ל. וגם מהו וספרתם לכם והול"ל וספרתם ממחרת כו'. וגם צ"ל מהו"ע שבע שבתות תמימות תהיינה מהו"ע התמימות בשבתות כו'. ולהבין כ"ז צלה"ק משנת"ל דיש שם הוי' באצילות והיינו בסדר הבאת האור ע"י הע"ס דאצילות כו', וכמו"כ יש שם הוי' בא"ק והיינו בע"ס דא"ק שנק' ע"ס הגנוזות כו'.

והנה הע"ס דא"ק הן בבחי' התכללות לגמרי וכמשנת"ל (ד"ה אדם כי יהי') דא"ק הוא בחי' אור כללי שכולל כל ההשתל' מרכ"ד עד סוכ"ד בהשואה א' וכמא' צופה ומביט עד סוף כל הדורות בסקירה אחת כו', והיינו לפי שע"ס דא"ק אינם בבחי' מציאות להיות ניכרים למציאות בפ"ע כו', וידוע המשל בזה שזהו כמו כחות הכלולים בנפש כמו כח השכל וכח המדות שישנם גם בעצם הנפש דאל"כ מאין באים הכחות כו', אבל שם הם אינם במציאות כחות ממש, דהכחות כמו שהן בגילוי ה"ה במציאות מורגשת וכמו כח החכמה שהוא כח מורגש ואנו יודעים אותו והגדרתו איך ומה הוא, והיינו שמקבל ויודע כל דבר בבחי' כללות דוקא ואנו מרגישים אופן הידיעה, ר"ל איך אנו יודעים את הדבר מצד כח החכמה כו'. ובאופן האור והגילוי בהענין כו', והתפעלות הנפש בזה הוא בבחי' דביקות לא בבחי' התפעלות כו', כידוע. וכמו"כ כח הבינה אנו יודעים אותו וההגדרה לידע בכל דבר בבחי' התפשטות וברבוי פרטים ואנו מרגישים אופן הידיעה בהענין ע"י כח הבינה ואופן האור והגילוי כו', ובכח הבינה הוא בבחי' התפעלות לא בבחי' דביקות לבד כו', הרי שהכחות האלו הם בבחי' מציאות מורגשת שאנו יודעים איך ומה המה וכה"ג הוא בכל הכחות שכולם הם במציאות מורגשת והכחות אלו כמו שהן בהעלם וכמו בכח המשכיל שהוא בחי' כח החכמה וכח הבינה כו' אינם בבחי' מציאות מורגשת שהרי אין אנו מרגישים אותן ואין אנו יודעים איך ומה המה כו', רק אנו יודעים מציאותן ע"י הכחות הגלוים שאנו מרגישים שכח השכל המאיר במוח ה"ה נמשך מאיזה מקור מזה אנו יודעים שיש מקור השכל אבל אין אנו מרגישים אותו ממש, והיינו לפי שכח השכל מופשט

ממציאות שכל עדיין לכן אינו מורגש כו׳, וכן המדות שלמעלה מהשכל נק׳ טורי חשוכא כידוע והיינו שהן בבחי׳ העלם כו׳, ומ"מ גם כח המשכיל מוגדר בגדר שכל והוא רק פשוט ממציאות שכל ממש, אבל מ"מ הוא מוגדר ג"כ בגדר שכל וכמשנ"ל (ד"ה ואברהם זקן) וכמ"ש במ"א דבחי׳ חו"ב הנעלמים הנה כח החכמה הוא שרואה ביטול כל דבר והתכללותו בבחי׳ אין, וכח הבינה הוא איך שהאין הוא בכל דבר כו׳ (והן ב׳ יחודים דה׳ אחד מלמעלמ"ט ומלמטלמ"ע כו׳), ועם היות שזהו בבחי׳ הפשטה לגמרי ממציאות חו"ב שהן בגילוי כו׳, דחו"ב כמו שהן בגילוי ה"ה כחות שכליים, אלא שהחכמה היא שהשכלי הוא בבחי׳ נקודה ובינה הוא שהשכלי בבחי׳ התרחבות כו׳ אבל הכל ענין שכלי כו׳, משא"כ בחי׳ חו"ב הנעלמים א"ז ענין שכלי כלל כי אין זה מה שמושג ומובן כך או כך כו׳, אלא שזהו בחי׳ הרגש ענין האלקי עם שהכל כלול כו׳ או כו׳ כנ"ל, מ"מ ה"ז ג"כ הגדרה, זה מוגדר בגדר זה וזה כו׳, ובאמת אין זה יוצא מההגדרה דכחות השכליים דחו"ב, דהכלל בזה שהחכמה היא בבחי׳ נקודה ובינה היא בבחי׳ התפשטות ולכן בכח החכמה הנעלמה נרגש איך שהכל כלול בהאין האלקי ובכח הבינה נרגש איך שהאין האלקי הוא בכל דבר והיינו בחי׳ נקודה והתפשטות כו׳ (וכמ"ש במ"א בענין ונתתי כו׳ יורה ומלקוש כו׳), וי"ל שזהו רק בחי׳ הגבלה והגדרה מופשטת אבל לא בלתי מוגדר לגמרי כו׳, אבל כמו שהכחות כלולים בעצם הנפש הוא שאינן מוגדרים בשום גדר וגבול כלל. והיינו כל כח כמו שהוא בבחי׳ פשיטות בתכלית שמופשט לגמרי מההגדרה שלו וכמשנת"ל (בד"ה הנ"ל) דכח ההיולי העצמי דשכל אינו שכל כלל ונק׳ העלם שאינו במציאות אפי׳ לעצמו כו׳, וכמו"כ הוא בכל כח פרטי דכח החכמה אינו בגדר החכמה כלל וכלל באיזה הגדרה שיהי׳, וכמו"כ כח הבינה אינו בגדר הבינה כלל וכה"ג בכל הכחות שאינם מוגדרים בשום גדר כלל וכלל כו׳, ולכן עומדים שם כולם בהשוואה ממש לפי שאינם בבחי׳ מציאות ניכרת כלל וכלל כו׳, אבל מ"מ א"א לומר שאינם בבחי׳ כחות כלל אלא שהן כחות פשוטים לגמרי שמופשטים מאיזה הגדרה והגבלה שיהי׳ גם מהגבלה רוחניות הבלתי מורגשת כו׳, והנה איך הם כחות בלתי מוגדרים באמת אין אנו יכולים להבין זאת כי בד"כ אין אנו משיגים ענין הפשיטות וכל השגתינו הוא שאנו משיגים דבר המוגדר ומוגבל לא מה שהוא פשוט וממילא א"א לנו להבין פשיטות הכחות ובפרט באופן הנ"ל. אמנם זאת בהכרח לומר שהן בבחי׳ פשיטות בתכלית, כי מאחר שהן כולם שם בהשוואה ממש וכמא׳ וכולן נסקרין בסקירה אחת, ואם נאמר שיש בהם איזה הגדרה שיהי׳ גם בחי׳ הגדרה מופשטת ה"ה מחולקים זמ"ז ואיך עומדים בבחי׳ התכללות ממש בהשוואה גמורה בסקירה א׳ כו׳, אלא בהכרח לומר שהן בבחי׳ פשיטות לגמרי בלי שום הגדרה כלל וכלל ולכן עומדים כולם בהשוואה כו׳ (ויש לצייר זה קצת כמו כשרואה איזה נוי ויופי ואיזה דבר ואינו יודע עדיין מהו הדבר ומפני מה הוא היופי בזה וידוע דעיקר היופי הוא מהקוים הדקים שבהציור אבל הוא אינו יודע כלל מהפרטים וממה הוא היופי רק רואה יופי גדול מאד והיינו שמקבל את

הדבר בפשיטותו לבד כו', ובאמת אין זה משל לכחות עצמיים כי כאן הרי יש ענינים מוגבלים הגורמים את היופי רק הוא רואה את הפשיטות עדיין כו'. אמנם כמו"כ הוא בראי' דחכמה דמה שיודע בבחי' ראי' דחכמה הוא שרואה פשיטות הדבר כמו שהוא בלתי מוגדר עדיין ולכן יכול להביא אח"כ את הענין בכמה השגות ובכמה הגדרות מפני שיודע את הדבר כמו שהוא בפשיטותו כו', ומ"מ ג"ז אינו בלתי מוגדר לגמרי לבד שזה מוגדר בכללות הענין כמו ההתאמתות והראי' בענין כולא קמי' כלא חשיב או בענין ה' אחד או דלית אתר פנוי כו' וכה"ג או כדאי' בזהר נושא עון חמית כו' וכה"ג, הנה הענין בעצמו הוא מוגדר עדיין והיינו באיזה אופן הוא רואה ויודע את הענין כו', כי יש חילוקים באופן הראי' וכמו שבודאי לא הי' דומה ראיית הרשב"י לראיית תלמידיו וכה"ג אלא שא"ז הגדרה שכליות להיות מוגדר ממש, וי"ל שזה מכוון לענין הגבלה מופשטת אבל לא כמו פשיטות מהגדרה לגמרי, ורק כמו ציור בזה יכול להיות מענין הנ"ל, וביותר יובן מהמשל הגשמי הנ"ל שרואה היופי בהדבר ואינו תופס כלל הפרטים אלא תופס פשיטות היופי הרי יש כאן פרטים המביאים וגורמים את היופי והוא אינו יודע הפרטים כלל כ"א פשיטות הדבר כו', אלא שזהו במשל גשמי וממילא יש כאן פרטים ממש, אמנם מזה אין לצייר איך שיהי' כחות פרטים בבחי' פשיטות לגמרי כו'). אמנם מוכרחים אנו לומר שהכחות הן פשוטים לגמרי מכל הגדרה באיזה אופן שיהי' שבאם הי' בהם איזה הגדרה שיהי' לא הי' אפשר שיהי' בהשוואה א', א"כ מוכרח לומר שהן מופשטים לגמרי כו' וראי' לזה ממה שארז"ל רואין את הנשמע ושומעין את הנראה דבמ"ת שהאיר אצלם אור עצם נשמתן היו רואין את הנשמע כו' הרי כ"כ הוא פשיטותן מהגדרה עד שמתחלפין בפעולתן ומ"מ הי' ראי' ושמיעה אלא שפשיטותן הוא כ"כ עד שיכולים להתחלף בהפעולה כו'. (והנה ידוע דמלאכים הם מופשטים מגשם לגבינו דגם הגופים שלהם הם מיסודות הרוחניים אש ורוח והיינו אש ורוח דעולם היצירה, ומכ"ש נפשם שהוא פשוט מגשם. וזה במלאכים דיצירה ומלאכים דבריאה הנק' שרפים ודאי הם מופשטים לגמרי לגבינו ובלתי ספק הוא אשר הכחות העצמיים הן יותר פשוטים מהגדרה מפשיטות המלאכים היותר נעלים כו'), ואחר כ"ז אין לומר שאינם כחות כלל שהרי הן כחות אלא שהן כחות פשוטים בתכלית כו', וכמו"כ יובן עד"מ באותיות שבנפש דהנה אותיות הדיבור הן אותיות מורגשות בבחי' יש, אבל אותיות המח' אינן מורגשים כ"כ בישות רק הן מורגשים לעצמו ואותיות שבחכמה הן רק אותיות ניכרים לבד וכ"ש אותיות שברצון ותענוג שאינן ניכרים כל כך ומ"מ ה"ה אותיות במציאות מוגבלת אלא שזהו כמו הגבלה מופשטת אבל לא בלתי מוגבלים כו'. והנה ידוע שיש אותיות גם בעצם הנפש וכמא' הנפש מלאה אותיות והרי האותיות שבעצם הנפש אינם במציאות מוגבלת כלל כי אינו שייך בנפש שום מציאות מוגבל וה"ה פשוטים לגמרי מכל הגבלה כו'. ומ"מ ה"ה אותיות שיש אותיות בנפש אלא שהן אותיות פשוטים לגמרי בלי שום הגבלה כלל כו'. והדוגמא מכל הנ"ל יובן בע"ס דא"ק שהן בבחי'

פשיטות בתכלית שם עד שעומדים שם כולם בהשוואה וכמו בחי' חכמה דא"ק אינה בבחי' מציאות מוגבלת כלל וכלל באיזה הגבלה שיהי' שאינה בגדר והגבלת החכמה כלל אלא בבחי' פשיטות לגמרי וכמו"כ בחי' הבינה דא"ק וכה"ג בכל הע"ס דא"ק כו'. והיינו מצד הביטול שלהם והתכללותם בהאוא"ס שמאיר בא"ק אינם בבחי' מציאות מוגבלת ובבחי' מציאות ניכרת כלל וכמשל הנ"ל בהכחות עצמיים הפשוטים וכמשל האותיות הפשוטים שבעצם הנפש כו'. ולכן נק' ע"ס הגנוזות בחי' סתים ונעלם לגמרי שאינם בבחי' מציאות ניכרת כלל כו'. ונק' מים עליונים שמעל לרקיע כו'. כי בכללות בחי' ע"ס הגנוזות וע"ס הגלויות הן בחי' עלמא דאתכסי' ועלמא דאתגלי', דהנה בפרטיות המדרי' בחי' עדאת"ג היינו בחי' זו"נ המלובשים בבי"ע וכנ"ל (בד"ה קדושים תהיו) דבחי' למ"ד כלים דזו"נ כו', שהנברא גראה יש ונפרד כו', ועדאת"כ זהו בחי' אצי' יחו"ע דשם הכל בבחי' ביטול כנוני ימא שא"א להיות נפרד כו'. ועד"מ כמו אותיות הדיבור שמתגלים אל הזולת ונפרדים מן האדם, משא"כ אותיות המח' שהן מיוחדים עם הנפש ואינם בבחי' מציאות נפרד כו', וכמו כן הוא ההפרש בד"כ בין בי"ע לאצי' כו' וכמ"ש בע"ח שער סדר אבי"ע פ"ג דאצילות בחי' מח' ובריאה דיבור כו'. ולכן בקרי"ס שהי' התחברות אצילות ובי"ע כתיב ויראו את הוי' היינו אותיות מא' עד ת"ו כמו שנכללין בשרשן באצילות שהן בבחי' ביטול כו', וכמו שהחילוק בין ים ויבשה עדאתכ"ס ועדאת"ג בבחי' אצי' ובי"ע ובין אותיות המח' הנק' ים לאותיות הדבור. כך יש הבדל זה גם בע"ס עצמן בין ע"ס הגלויות שנק' עדאת"ג שם הוי' דלתתא לגבי ע"ס הגנוזות שנק' סתים להיותן מתאחדין ומתכללים בא"ס בתכלית הביטול וההתכללות שאינן בבחי' מציאות כלל כו', ומ"מ הרי יש ע"ס בא"ק ולא כמו באוא"ס שלפני הצמצום שלא יש שם ספי' כלל וכמ"ש בע"ח שלא יצדק תואר ספי' בא"ס וכמו שנת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח), אבל בא"ק הרי יש שם ספי' אלא שהן בבחי' פשיטות לא שאין שם ספי' כלל שבזה מובדל א"ק מהא"ס וכנ"ל (ד"ה קדושים תהיו) בשם המבו"ש. וז"ע שם הוי' דלעילא שהן בחי' ע"ס שברצון ומחה"ק דא"ק כו' ועז"א ויקרא הוי' הוי' דהיינו ההמשכה משם הוי' דלעילא בשם הוי' דלתתא דאומר ע"ז ויקרא שהוא בחי' קריאה והמשכה מההעלם אל הגילוי לבד, דעם היות דע"ס דא"ק הם בחי' פשיטות לגמרי שאינן בבחי' מציאות כלל והע"ס דאצילות הן בבחי' מציאות מ"מ מאחר שגם בא"ק יש עכ"פ בחי' ספי' א"ז בבחי' התחדשות כ"א בבחי' קריאה מהעלם אל הגילוי וכנ"ל בענין קורא הדורות כו' והנה בין ב' שמות הוי' הנ"ל יש פסיק טעמא בגוויהו, ואי' בזהר באד"ר דקל"ח ע"א והיינו רזא דתנינן ה' ה' פסיק טעמא בגוויהו בכלהו אתר דשמא אדכר תרי זמני פסיק טעמא בגוויהו כגון אברהם אברהם כו' מ"ט בתראה שלים קדמאה לא שלים כו', אבל משה לא אפסיק טעמא בגווי' דמיומא דאתייליד שלים הוה כו' אוף הכי ה' ה' קדמאה שלים בתראה שלים בכולהו עכ"ל, ולכאורה א"מ מ"ש אוף הכי ה' ה' כו' דמשמע שזהו כמו משה משה והלא שם לא פסיק טעמא. והר"ל

לדמות לאברהם אברהם כו׳, ובמ"א משמע שהכוונה באמת הוא לדמות לאברהם אברהם, ופי׳ דבתראה שלים היינו בחי׳ שם הוי׳ דלעילא, וי"ל דמדמה בחי׳ פסיק טעמא שבהוויות לבחי׳ לא פסיק טעמא דמשה, והענין דהנה מה שאברהם אברהם פסיק טעמא בגוויי׳ היינו דכמו שירד נשמת אברהם בעולם הבריאה הוא באין ערוך כלל לגבי מדריגתו באצילות וכמ"ש באגה"ק סי׳ ט"ו ד"ה להבין משל ומליצה בענין ואנכי עפר ואפר והיינו שאינו בבחי׳ מהות זה כלל כו׳ יעו"ש אבל משה משה לא פסיק טעמא בגוי׳ שגם בירידתו למטה הי׳ בבחי׳ נשמה דאצילות ממש ולא נשתנה ממהותו כלל והי׳ למטה כמו שהוא באצילות ממש כו׳, ואוף הכי ה׳ ה׳ פסיק טעמא קדמאה שלים בתראה שלים בכולהו כו׳, דהנה בחי׳ פסיק טעמא הנ"ל דאברהם אברהם פסיק טעמא משה משה לא פסיק טעמא היינו ענין הפרסא המפסקת בין אצילות לבריאה שעי"ז משתנה ממהות למהות כו׳, וזהו דאברהם אברהם פסיק טעמא שע"י הפרסא הי׳ למטה בבחי׳ שינוי המהות לגבי שרשו, ומשה משה לא פסיק טעמא שלא פעל בו הפרסא והי׳ למטה כמו בשרשו למעלה כו׳. אך הנה נודע שיש בחי׳ פרסאות גם שלמעלה מאצילות וכמ"ש והבדילה הפרוכת לכם בין קדש ובין קדה"ק, דקדש הוא בחי׳ אצילות וקה"ק היינו אוא"ס שלמעלה מאצילות כו׳ שיש בחי׳ פרסא המפסקת ביניהם כו׳. אמנם אינו דומה הפרסא שלמעלה מאצילות להפרסא שבין אצילות לבי"ע וכמ"ש מזה בד"ה תקעו. רס"ד. ועיקר ההפרש הוא דפרסא שבין אצילות לבי"ע היא כמו מהות זר שמדבר מענין אחר שלא מענין האצילות כו׳, אבל הפרסא שבין אוא"ס המאציל לאצילות אינו כמו שמדבר ממהות אחר כו׳, והיינו שאין הפרסא מעלמת באופן כזה להיות משתנה הדבר שיהי׳ כמהות אחר אלא הוא אותו המהות כמו שהוא למעלה מן הפרסא כו׳, וז"ע הפרסא שבין ב׳ שמות הוי׳ שזהו בין א"ק לאצילות, דעם היות שהוא פסיק טעמא דהע"ס דא"ק הם בבחי׳ פשיטות ובבחי׳ העדר המציאות לגמרי והע"ס דאצילות הן בבחי׳ מציאות, מ"מ אין זה שינוי בעצם המהות דמ"מ הן הן בחי׳ הע"ס דא"ק וכמו שנת"ל (ד"ה קדושים תהיו) דחכמה דאצילות היא בחי׳ חכמה דא"ק אלא שנעשית בבחי׳ מציאות כו׳, וז"ש אוף הכי ה׳ ה׳ כו׳ דבחי׳ פסיק טעמא דהויות הוא כמו לא פסיק טעמא דמשה שלא נשתנה ממהותו, וכמו"כ בחי׳ פסיק טעמא דהויות עם היות שזהו בחי׳ פרסא מ"מ אין הע"ס דהוי׳ דלתתא משתנים במהותן כלל מהע"ס דהוי׳ דלעילא כו׳. וזהו ויקרא הוי׳ הוי׳ דהגם שפסיק טעמא בגווייהו ומ"מ כתיב ויקרא שהוא בחי׳ המשכה מהעלם לגילוי לפי שאינו משתנה ע"י פרסא זו ומ"מ ההמשכה היא ע"י פרסא כו׳, ולפי"ז צ"ל דמ"ש בע"ח דבשביל אצילות מספיק בחי׳ צמצום דא"ק לבד היינו בשביל האורות דאצילות (וצ"ע דבהביאור דכי ביום הזה דלק"ת משמע שגם האורות הן ע"י פרסא), אבל המשכת כלים דאצילות מכלים דא"ק הוא ע"י פרסא אלא שאינו כמו הפרסא שבין אצילות לבריאה כו׳. ועפי"ז יתורץ קושי׳ הנ"ל איך יהיה התהוות יש מיש בדרך גילוי ההעלם דלפי הנ"ל באמת זהו ע"י פרסא דענין הפרסא הוא כמו דבר המפסיק

שמתעלמת ההמשכה בהפרסה (וכמשנ"ת בלק"ת בד"ה הנ"ל שזהו כמשל שלג שתחלתו מים וסופו מים ובאמצע אינו מים אלא שגילודו רק כו' וכמ"ש במ"א) אלא שאינו בחי' העלם לגמרי שתשתנה ההמשכה אבל מ"מ הוא ע"י הפסק כו', וזהו"ע המשכת הכלים דאצילות שהוא בבחי' המשכה מהעלם לגילוי שאינו משתנה ומ"מ הוא ע"י הפסק פרסא כו'. ולפ"ז אינו דומה ההמשכה מהעלם לגילוי דאורות לההמשכה דכלים וכמו בעצם התהוותם אינו דומה התהוות הכלים להתהוות האורות דהתהוות האורות הוא בבחי' דביקות במקורן וכמשנ"ל (ד"ה ויולך ה' את הים) דהמשכת הקו הוא ע"י בחי' הקירוב כו' והתהוות הכלים אינו בבחי' דביקות במקורן ומ"מ הן בחי' אצילות, ומבואר במ"א שזהו כמו עד"מ הניצוץ שנבדל מן האבוקה ומ"מ הוא אותו המהות ממש כו', כמו"כ הוא בהמשכתן מא"ק דהאורות הן בבחי' גילוי ההעלם ממש רק ע"י צמצום דא"ק והכלים הן ג"כ בבחי' גילוי ההעלם אבל הוא ע"י פרסא כו'. וזהו דאצילות הוא בחי' אלקות ממש דגם הכלים דאצילות הן אלקות ממש, והיינו לפי שהתהוות והמשכת האצילות הוא בבחי' גילוי העלם לבד שלא נשתנה כלל כו'. וזהו הטעם שנק' אדם ל' אדמה לעליון והיינו לגבי כללות בחי' הקו הנמשך מאוא"ס וגם הכלים דאצילות הן בבחי' אדמה לעליון לגבי בחי' א"ק כו'. משא"כ כלים דבי"ע הן בחי' בריאה יש מאין ממש לגבי אצילות שאינן מהות האצילות כלל כו'. וגם האורות דבי"ע שהן בחי' הכלים דאצילות אינן כמהות בחי' הכלים דאצילות שהרי המשכתן הוא ע"י בקיעת הפרסא וכמ"ש בת"ז דבבריאה לאו איהו וחיוהי חד כו', אבל אצילות הוא בחי' אלקות ממש גם בחי' הכלים והן בבחי' יחוד בתכלית דאיהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד כו'. ועד"ז יובן בנשמות דאצילות שנק' זרע אדם שאינן בבחי' יש ודבר נפרד אלא הן בחי' אלקות וגם כמו שירדו למטה לא נשתנו ממהותן וה"ה בבחי' אלקות דאצילות עד שאין העולם מסתיר בפניהם כלל שיכולים לעסוק בטרדות עוה"ז ואעפ"כ הם קשורים ודבוקים במקורם בתכלית הביטול בשעת עסקם ממש ולא יפריד אותם טרדת עוה"ז כלל כי במה נחשב הוא לגבי אלקות כיון שגם לאחר התלבשות נשמתם בגופם יש בה גילוי מבחי' אצילות ולא נשתנה להיות יש ודבר נפרד כו' (י"ל דבזה הכוונה שגם הגר"ן מאצילות ומה שיש גילוי אצילות היינו בחי' ח"י כו' ועמש"ל ד"ה החדש הזה), א"כ אין כל עוה"ז תופס מקום לבלבלם ח"ו מקשר הדביקות כו', ויוכלו לתפוס ב' מחשבות כא', מעין שאין שייך לומר למעלה ח"ו שידיעת עניני העולם היא כמח' זרה ח"ו כו' כי אינו תופס מקום כו' (במ"א מבו' בענין ידיעת טו"ר למעלה שאין ידיעת הרע מבלבל מפני שהיא ידיעה שבבחי' מקיף לבד כו', ובכאן נר' הכוונה דגם שהידיעה היא בבחי' פנימיות היינו בהתלבשות בזה, מ"מ אין הענין תופס מקום לבלבלו מהדביקות באלקות מפני שהוא בעצם מובדל מזה ואין לו שייכות לענינים אלו כו') והוא ענין מ"ש ביוסף לעשות מלאכתו למבדק בכתבי דחושבנא שעם היות שעסק בצרכי עוה"ז בעסקים גדולים אינם מבלבלים מחשבתו מלהיות מרכבה ממש גם בשעת העסק, והיינו

לפי שהי' נשמתו מאצילות וכל הנשמות דאצילות אין להם שייכות אל העוה"ז כלל ולזאת אין מבלבל להם כלל מדביקותם באלקות כו', ומכל הנ"ל יובן מ"ש ברע"מ פ' בהר דנשמות דאצילות נק' בנים כבן דחפיש בגניזא ובכל רזין דביתא והיינו שיודעים ומשיגים בבחי' האורות דאצילות וכידוע דע"ס דאצילות נק' רזא דמהימנותא כו', וזהו דידעין כל רזא דביתא היינו בחי' הע"ס דאצילות ומתאחדים ממש בידיעה והשגה זו בתכלית הדביקות ובבחי' ביטול בתכלית עד שמובדלים ומופרשים הם לגמרי מעניני העולם שאין להם שייכות לזה כלל או שכל עניניהם הגשמיים המה אלקות ממש (ועמש"ל ד"ה כי כאשר השמים החדשים בסופו) כי דביקות והתקשרות נפשם היא בעצם אלקות דאצילות ומאיר אצלם האלקות בגילוי ממש למטה כו', וז"ש באוהח"מ דנשמות דאצילות יודעים אלקות מדרך קבלה לא בבחי' שכלי בלבד כו', והענין ברוחניות הוא שהידיעה שלהם הוא בבחי' הכרה ובבחי' ראי' (שזהו מדרי' אצילות דאבא עילאה מקננא באצילות כו') שרואים בחי' מהות אלקות דאצילות ולזאת הם בבחי' דביקות ממש באלקות ובביטול אמיתי כו', ולהיות שמאיר אצלם אור נשמתם בגילוי למטה בבחי' ראי' ודביקות הנ"ל ממילא מתבטל גופם וכל עניניהם הגשמיים כו' וכנ"ל (בד"ה החדש הזה).

ועפי"ז יובן מ"ש וספרתם לכם, דהנה וספרתם הוא ל' ספירות ובהירות כמו אבן ספיר וכן ע"ס הוא ל' בהירות, וזהו וספרתם לכם כו' היינו להמשיך העשר ספירות שיאירו לכם למטה כו' דבנשמות דאצילות מאיר בהם גילוי אור האצילות גם למטה כנ"ל, אמנם בנשמות דבי"ע אינו מאיר אור האצילות עז"א וספרתם לכם כו'. וזהר"ע ספה"ע להמשיך אור האצילות למטה וכידוע דעומר הי' משעורים מאכל בהמה מיכלא דההיא בעירא בחי' מל' דאצי' דמאכלה הן הבירורים דנוגה שמבררים, וזה הי' ענין קרבן וזהו ג"כ ענין ספה"ע לברר את המדות דנה"ב. וזהו"ע מ"ט ימים נגד ז"מ כ"א כלול מז', והיינו ע"י המשכת או"מ שממשיכים מבחי' בינה דאצילות וזהו היום יום א' יום הוא בחי' גילוי שממשיכים בחי' או"מ דאימא לברר מדה זו הפרטיות וכן בכל המ"ט ימים כו'. וזהו וספרתם לכם להמשיך בחי' אור אי' לברר את הנה"ב כו'. והנה ידוע דעיקר הבירורים הוא מבחי' חכמה וכמא' בחכמה אתברירו וזהו ממחרת השבת שזהו בחי' מוחין דאבא שצריכים להמשיך גם בחי' אור אבא, ולכן אמר ממחרת השבת ולא ממחרת היו"ט דיו"ט הוא בחי' מוחין דאימא כידוע, וכאן צריכים להמשיך בחי' אור אבא לכן א' ממחרת השבת דוקא, אמנם מש"א שבע שבתות תמימות תהיינה זהו להורות על ההמשכה דבחי' אוא"ס שלמעלה מאצילות והו"ע שנת"ל דחפיש בגניזא בבחי' אורות סתומים כו', דענין שבתות תמימות הוא להורות על המשכת אור השייך לזה שעי"ז נעשה שלימות השבת הגם שבלא זה הוא ג"כ שבת כו', וע"ד מ"ש במשנה פ"ם דערכין גבי שנה תמימה לרבות חדש העיבור כו' שתמימה מרבה דבר השייך להשנה אע"פ שגם זולת זה נחשב שנה, וכ"ה בענין שבתות תמימות בחי' שבתו של שבת, דהנה שבת הוא בחי' אצילות שאדמה לעליון בחי'

א"ק כו', ושבתות תמימות היינו המשכות בחי' האור הא"ס שאצילות הוא בחי' אדמה לעליון לגבי מדרי' זו כו', וזהו ג"כ ענין ממחרת השבת שלמעלה מבחי' שבת כו'. והיינו המשכה הנ"ל, ובספה"ע נמשך כ"ז בבחי' מקיף ועי"ז אח"כ הגילוי בבחי' פנימיות בשבועות זמן מ"ת כו'. וזהו וספרתם לכם ל' ספירה וגם ל' בהירות שע"י ספה"ע ממשיכים גילוי בחי' אור האצילות בחי' אר"מ דאי' וגם בחי' אור אבא, וזהו ממחרת השבת דוקא בחי' מוחין דאבא, וגם ממחרת השבת שלמעלה מבחי' שבת והיינו בחי' האורות סתומים שלמע' מאצילות ועז"א אח"כ שבע שבתות תמימות תהיינה כו'.

ועפ"ז הנ"ל יובן ג"כ ענין ל"ג בעומר. דהנה ידוע דבחכמה יש ל"ב נתיבות, ולפי משנת"ל דספה"ע הוא המשכת בחי' אור אי' אמנם נמשך בזה גם בחי' אור אבא, וא"כ ביום הל"ב לעומר נסתיימו המשכת הל"ב נתיבות והייתי סובר שנסתיים אור החכמה ומשם ואילך נמשך רק הבינה לבד, אך באמת אינו כן ונמשך אור החכמה גם אח"כ ויום הל"ג הוא המשכת ל"ב נת"ח במל' חכמה תתאה כדרך שפי' הבחיי פ' תזריע ע"פ ושלשים יום ושלשת ימים תשב על דמי טהרה, דל"ג יום היינו התחברות בחי' ח"ע בח"ת וכמר"כ הוא הענין כאן, וכיון שנתחברה בבחי' מל' ביום הל"ג לכן גם כל הימים עד מ"ט ימי העומר מאיר ג"כ בחי' ח"ע כו'. ונמצא זה כענין אל יתהלל חכם בחכמתו היינו בחי' ח"ע עצמה כ"א בזאת דוקא היינו התחברות בחי' ח"ע בח"ת דוקא, ואז תהי' המשכת גילוי החכמה גם בבי"ע וכידוע בענין חכמות בחוץ חכמות תרין כו', ובכדי שיהי' התחברות זו ויהי' המשכת גילוי החכמה בבי"ע צ"ל ההמשכה מלמעלה מהחכמה והיינו ממו"ס כו', ועמ"ש בסידור שער התפילין על מאה"ז ואתחנן רס"ב בענין וממשיכותא דמוחא עילאה כו', והנה ידוע דפנימיות התורה שרשה מבחי' פנימיות החכמה דזה ההפרש בין סתים וגלי' שבתורה, דגלי' היא מבחי' חיצוניות החכמה וסתים מבחי' פנימיות החכמה דהיינו בחי' ח"ס כו' וכמ"ש במ"א, וזהר"ע ל"ג בעומר, דהנה ל"ג בעומר הוא כענין השבועות דשבועות הי' מ"ת דתורה הנגלית ול"ג הוא מ"ת דתורה הנסתר, דלהיות דבל"ג הוא התחברות בחי' ח"ע בח"ת ומאיר אז בחי' ח"ס כנ"ל שזהו שרש ומקור פנימיות התורה לכן אז זמן מ"ת דבחי' פנימיות התורה כו', וזהו דבל"ג הוא הילולא דרשב"י ע"ה, דהנה רשב"י הי' מתלמידי ר"ע שכולן הי' בהם עיקר מקור התורה וכידוע שע"י הוחזרה התורה לישראל כו', אמנם כולם היו מקור התורה הנגלית והרשב"י הי' מקור פנימיות התורה דכל ימי חיו הי' משפיע פנימיות התורה רזין דאורייתא כו', וכמשנת"ל (ד"ה ויכולו השוה"א) שגם לימוד תורתו הנגלית הי' בבחי' המשכת אור הפנימי והסתום כו', כי הרשב"י הי' נשמתו מבחי' אצילות עצמו מבלי הסתר בכלים דבריאה והי' כבן דידע בכל רזין דביתא וחפיש בגניזא בבחי' האורות דאצילות והאורות סתומים שלמעלה מאצילות כו', ולכן הי' הוא עיקר המגלה בחי' סתים דתורה כו', ולכן הי' הסתלקותו בל"ג בעומר דאז הוא גילוי בחי' ומדרי' זו, וידוע דבעת ההסתלקות אז הוא אמיתית העלי' באמיתות מדריגתו ואז הוא בחי' גילוי אור עצם מדריגתו ביותר, ולכן הי' הסתלקותו

ביום הל"ג בעומר ואז הוא גילוי בחי' פנימיות התורה כו', וזהו שנק' הילולא דכמו חה"ש הוא יום חתונתו זמן מ"ת כמו"כ יום הסתלקות הרשב"י ע"ה זמן גילוי בחי' פנימיות התורה נק' ג"כ יום הילולא דרשב"י ע"ה.

בס"ד, ש"פ בהוב"ח, רס"ו

כי תבאו אל הארץ ושבתה הארץ שבת לה' שש שנים תזרע כו' ובשנה השביעית כו'. וצ"ל אומרו כי תבאו אל הארץ ושבתה משמע שמיד שיבאו אל הארץ תיכף ושבתה כו', ובאמת הרי צ"ל תחלה ששה שנות עבודה ואח"כ שביעית וכמ"ש אח"כ שש שנים תזרע שדך כו' ובשנה השביעית כו', וא"כ מהו"ע כי תבאו ושבתה כו'. ועניין השביתה הוא אחר עבודה דוקא ומה שייך שביתה קודם העבודה כו'. ולהבין זה ילה"ק מה שנת"ל דנשמות דאצילות נק' בנים דידעין רזא דביתא הן בחי' ע"ס דאצילות וכבן דחפיש בגניזא היינו בבחי' אורות הסתומים שלמעלה מאצילות כו'.

וביאור העניין ילה"ק מ"ש תתן אמת ליעקב חסד לאברהם כו', וידוע הקושי' בזה מהו"ע שנותנים אמת ליעקב והלא יעקב הוא מדת האמת וכמ"ש קטנתי מכל החסדים ומכל האמת כו' וכידוע דיעקב הוא בחי' הת"ת שהוא מדת האמת כו' וכמ"ש במ"א, ומה צריכים ליתן אמת ליעקב. וצ"ל תחלה מהו בחי' האמת, דהנה כתיב ואמת הוי' לעולם ומשמע מזה דבעולם אינו מאיר מדת האמת ועז"א ואמת הוי' לעולם שיומשך מדת האמת בעולם כו', ומשמע ג"כ דמדת האמת שייך לשם הוי' דוקא וכמ"ש רש"י ע"פ ושמי הוי' לא נודעתי להם לא ניכרתי להם במדת האמיתי' שלי כו', וצ"ל מהו בחי' אמת ה'. והעניין הוא דהנה כתיב אל דעות הוי' שיש ב' מיני דעות ד"ע וד"ת, ד"ע הוא מלמעלמ"ט מצד המשפיע, וד"ת הוא דעה שמלמטלמ"ע מצד המקבל והן ב' הפכים ממש. והעניין הוא כידוע דהתהוות הבריאה שהיא בע"ג מהבורא ית' שהוא בבע"ג שאין ערוך כלל כו' כ"ז א"א להיות כ"א ע"י צמצום והעלם אור העצמות, ומה שנמשך ממנו ית' אחר הצמצום אור ושפע אלקות להיות מקור לנבראים הוא רק הארה דהארה לבד כו' כמו הודו על ארץ ושמים הוד וזיו דאור כו' והיינו בחי' מל' דאצילות שנמשך בבי"ע להוות עולמות בי"ע ה"ז הארה דהארה לבד כו' וכמ"ש במ"א, והארה זו היא בחי' אין וכלא ממש לגבי אור עצמות האלקות בבחי' המל' כידוע, ונמצא שאצל המשפיע שהיא דעה העליונה מלמעלמ"ט זהו מיש לאין דהיינו מבחי' יש האמיתי שהוא עצמות אור המשפיע שהוא מקורא ושרשא דכולא שממנו נמשך מקור כל חיים כמ"ש כי עמך מקו"ח כו' ונמשך ע"י צמצום האור להיות בבחי' שפע מצומצמת וגבולית לפ"ע הנבראים שהן בע"ג ששפע זאת הנשפעת מאורו העצמי אחר הצמצום נק' אין באמת כלא ממש הוא כו', וכח אלקי זה לגבי עצמות אור המשפיע שהוא בחי' יש האמיתי ה"ז מיש לאין,

וזהו בחי' ד"ע מלמעלמ"ט כו', אבל ד"ת שמצד המקבלים נק' שפע זו האלקית שהוא כח האלקי המתצמצם להוותן ולהחיותן בשם מאין ליש, ומה שנק' אין א"ז לפי שהוא הארה דכלא חשיב שהרי לגבי הנבראים אינו שייך שהוא כלא שהרי זהו מקור המהוום, ואם היו מרגישים באמת שהוא הארה ובבחי' אין איך יאמרו שהוא מאין ליש דמכ"ש הוא שהן בבחי' אין ממש כו', אלא פי' מאין ליש הא' הוא שמשיגים שהכח האלקי המהווה אינו בבחי' מהות ומציאות דבר מה כמו שהנבראים מרגישים א"ע שהן בבחי' מציאות יש משיגים הם שהכח אלקי אינו במציאות יש כ"א בבחי' אין ולא דבר כו' (והשגה זאת היא מהיש גופא וכידוע דיש מיש א"א להיות כ"א מבחי' אין דוקא, וא"כ מזה שמרגישים א"ע בבחי' יש ה"ה יודעים דמקור המהוום הוא בחי' אין ולא דבר כו'), והב' מה שנק' אין הוא ע"ש ההעלם וההסתר שכח האלקי המהווה את הנבראים אינו בא בגילוי בהם רק הוא בבחי' העלם והסתר כו', לפי שגם זה הכח האלקי שבא ע"י צמצום אור העצמות הוא באין ערוך כלל לגבי הנבראים בע"ג ומציאות יש כו' וכנ"ל דהכח האלקי הוא בבחי' אין ולא דבר ממש הרי שאינו בערך הנברא כלל, ואם הי' ההתהוות בבחי' קירוב לא הי' אפשר להיות מציאות היש כלל (וגם אח"כ אם הי' הכח האלקי מאיר בגילוי על הנבראים היו מתבטלים במציאותם לגמרי כו' וכמ"ש במ"א) כ"א הוא ע"י העלם והסתר הבורא מהנברא וכמ"ש אכן אתה אל מסתתר כו', וע"כ נק' הבריאה יש מאין שמהות הבריאה הוא בחי' יש גמור ומורגש ונתהווה מכח האלקי שנק' אין לגביהם שהוא בחי' העלם והסתר כו', וכמו שאנו רואין בכל בריאה דעוה"ז דזה שבמציאות יש ונראה ונגלה הוא מהות הבריאה והכח האלקי המהווה ומחיה אותו הוא בבחי' אין שאינו נראה ונגלה כלל בהם כו', והגם שאנו רואין בכל הנבראים דדצח"מ שהן חיים היינו שנראה בהם החיות ג"כ, הנה החיות הזה הוא ג"כ בחי' יש וגשמי לגבי אמיתי' החיות האלקי המהווה ומחי' אותו (ולכן אין אנו מרגישים גם בעצמינו שהחיות הוא אלקות, וכידוע דבישראל עיקר החיות הוא מנה"א כמ"ש בסש"ב ומ"מ אין מרגישים שהחיות הוא אלקות, והיינו מפני שמוסתר בהחיות הטבעי דנה"ט כו' וכ"ש בכל הנבראים שהאלקות מוסתר בהם מאד כו') וכמו חיות הרוחני דנפש האדם בגופו שהגוף נראה בבחי' יש בחי בשר גשמי ומקור זה החיות שהוא רוחניות החיות דנפש הוא נעלם ואינו נגלה כלל כו', אבל לגבי המשפיע נהפוך הוא שאור ושפע הנגלית מאתו אחר הצמצום נק' שפע גבולית שהיא בבחי' אין ממש והמשפיע הוא היש האמיתי כו' כנ"ל. ונמצא לפי"ז אין כאן רק ג' מדרי' יש ואין ויש, יש האמיתי ומה שנמשך ע"י צמצום נק' אין והוא האין דיש הנברא שלגבי המשפיע כלא חשיב ולגבי הנברא הוא מקור המהווה אותו כנ"ל ונק' אין ע"ש לא דבר וע"ש ההעלם וההסתר כו', והנברא הוא היש המורגש כו'. ויש כאן ב' צמצומים, הא' צמצום אור העצמות והב' צמצום האור האלקי הנק' הארה דהארה שגם הוא בהעלם והסתר בנבראים כנ"ל וכמא' הושיט הקב"ה אצבעו כו' דהכל בבחי' מדה וצמצום כו'. ולפי"ז צ"ל דמ"ש ואמת הוי' לעולם היינו שיהי' גילוי אלקות בעולם דלהיות דהאור והחיות האלקי הוא נעלם ונסתר מנבראים כנ"ל זהו"ע אומרו ואמת הוי'

לעולם שהאור האלקי יאיר בגילוי בעולם, והיינו שהנבראים ירגישו את החיות האלקי המחיה אותם וממילא יהיו בטלים לאלקו' כו', דהנה ע"י צמצום הב' הנ"ל שהאור האלקי מתעלם ומסתתר הרי אין הנבראים מרגישים כלל שיש בהם אור וחיות אלקי דהגם שמרגישים שיש להם חיות אבל אין מרגישים שהחיות הוא אלקות כנ"ל ולכן הן בבחי' יש גמור ובבחי' פירוד כו', וענין ואמת הוי' הוא שירגישו את האמת שיש בהם אור וחיות אלקי ושהעיקר הוא האלקות כו', ועי"ז מתבטל הישות שלהם ויהיו בטלים לאלקות כו'. ובאמת לא יתכן לפרש מ"ש ואמת הוי' על גילוי בחי' האין המהווה את היש ביותר מכפי הצמצום הב' שהרי הצמצום הזה הוא בשם אלקים, וכידוע דכללות האור האלקי שנעשה מקור לעולמות הוא בחי' שם אלקים וכמ"ש שמש ומגן הוי' אלקים דשם אלקים הוא בחי' מגן ונרתק לשם הוי' שמעלים ומסתיר בכדי שיוכל להיות התהוות העולמות כו', והיינו בחי' צמצום הא' הנ"ל שמתצמצם אור העצמות ומאיר רק הארה דהארה כו', דבחי' אור העצמות בכלל הוא בחי' שם הוי' שנק' שם העצם כו' דמזה לא הי' אפשר להיות התהוות העולמות להיות בבחי' יש כו', והרי ההתהוות היא מ"מ משם הוי' דוקא דהוי' ל' מהווה שכל הוי' הוא משם הוי' דוקא וכמ"ש במ"א, הנה זהו ע"י שם אלקים שמצמצם ומעלים על השם הוי' להיות גילוי אור הוי' בבחי' הארה דהארה לבד דמזה יכול להיות התהוות העולמות כו' וז"ש בראשית ברא אלקים דאין הכוונה דההתהוות היא משם אלקים עצמו כ"א משם הוי' שנמשך ע"י שם אלקים ונק' ע"ש השם אלקים שהוא המצמצם ומעלים להיות אור הוי' באופן כזה שיהי' באפשר להיות מזה התהוות העולמות כו', וכמו שאור השמש המאיר לארץ נק' אור הנרתק כו' וכמשי"ת, ונת"ל דבהארה דהארה זו בכדי שיתהווה מזה מציאות יש ממש צ"ל צמצום ב' והו"ע שמתעלם ומסתתר כו', וא"כ מה שמאיר יתר מכפי הצמצום הב' ה"ז רק גילוי בחי' שם אלקים ולא גילוי שם הוי' ממש כו'. אך הענין הוא דהנה באמת יש כאן ד' מדריגות והיינו מיש לאין ומאין ליש, דהנה בחי' האין של היש הנברא אין זה בחי' האין של היש האמיתי, כ"א הן ב' בחי' אין. והענין דהנה בחי' האין של היש האמיתי הוא בחי' האור והגילוי מעצמות א"ס הנק' יש אמיתי כו', וזהו שההארה היא בבחי' אין וכלא ממש לגבי היש האמיתי והיינו שבההארה עצמה נרגש זאת שהיא בבחי' כלא, שהרי ידוע שכל אור הוא דבוק במקורו ומאחר שדבוק במקורו ה"ה מרגיש את מקורו וממילא ה"ה בבחי' אין ממש לגבי מקורו כו', וכמ"ש בסש"ב בהג"ה פל"ה דהוא לבדו הוא ואין זולתו וזו היא מדרי' החכמה והיינו שבחכמה נרגש איך שהוא לבדו הוא ואין זולתו וכ"ש במדרי' שלמעלה מהחכמה כו', וא"כ ההארה היא בבחי' ביטול במציאות לגבי מקורה, וממילא הרי א"א שתהי' בבחי' מקור למציאות דבר מה מאחר שהיא בבחי' העדר המציאות כו', אלא בהכרח לומר דההארה שנעשה מקור ליש א"ז בחי' האין של היש האמיתי כ"א בחי' הארה דהארה וכידוע דבחי' הארה דהארה היא הארה נבדלת ממקורה וכמ"ש מזה בד"ה וכל העם רואים רנ"ה, וא"כ אינו נרגש בה מקורה ואינו בבחי' ביטול במציאות וביכולת להיות בחי' מקור ליש כו', אבל בחי' האין של היש האמיתי הוא הארת אור פנימי מעצמות

ומהות המאציל שנק' גילוי העצם כו', דהגם שאינו רק הארה לבד אבל זהו אור העצמות וזהו מיש האמיתי לאין, והארה זאת היא בבחי' ביטול במציאות ממש ובבחי' אין ואפס דכלא חשיב ממש כו', והארה זאת דכלא חשיב לגבי עצמות היא שנתצמצם לבא בשם הוי' דהיינו בע"ס דאצילות יו"ד חכמה וה"א בינה כו', ואח"כ נמשך משם הוי' לשם אלקים להיות אין ליש הנפרד ונק' הארה דהארה כו', וז"ש כי עמך מקו"ח באורך נראה אור, פי' כי עמך מקו"ח הוא בחי' האין הא' בחי' אור העצמי שהוא עמך ממש בטל וטפל לך כו' (והוא בחי' האור הכלול בעצמותו שהוא בבחי' אפס ממש כו' כמ"ש במ"א) והוא ג"כ בא בצמצום דאותיות דשם הוי' שבע"ס דאצילות כו' כנ"ל (ועש"ז נק' מקור החיים כו') ובאורך נראה אור היינו בחי' הארה דהארה הנ"ל, וזהו בחי' אין של היש אין הב' והוא שם אלקים שהוא המהוה הנבראים וגם הוא בא בצמצום והסתר שמתעלם ומסתתר מהנבראים וכמו שנת"ל. ונמצא יש כאן ג' צמצומים, צמצום הא' באור העצמות שבא בד' אותיות דהוי' דאצילות, וצמצום הב' משם הוי' לשם אלקים להיות מקור לנבראים, וצמצום הג' בההארה דהארה דשם אלקים שמהווה ומחיה את הנבראים להיות בבחי' יש גמור כו'. ובד"כ צמצום הא' הוא מן המאציל לאצילות, וצמצום הב' מאצילות לבי"ע, שע"ס דאצילות הוא בשם הוי' ומאצילות לבריאה הוא משם הוי' לשם אלקים כו'. ועפי"ז יתפרש ענין ואמת הוי' לעולם שיהי' גילוי שם הוי' בעולם, כי הכח האלקי המהווה ומחיה עולמות הוא מבחי' שם אלקים דהיינו בחי' מלכות דאצילות כמו שנתצמצם בבי"ע כו', שזהו בחי' האין המקור ליש, וגם בחי' זו מתעלם ומסתתר כו', וענין ואמת הוי' שיאיר גילוי שם הוי' שהוא בחי' האין של היש האמיתי והוא גילוי בחי' דעה העליונה כו'. אך אינו מובן עדיין מהו ענין ואמת הוי' דפי' אמיתית שם הוי' הרי גילוי הנ"ל הוא רק אמיתית שם אלקים כו', דהלא שם אלקים מעלים ומסתיר על שם הוי' וכמ"ש שמש ומגן כו' וכנ"ל, וכאשר מאיר גילוי שם הוי' בשם אלקים ה"ז אמיתית שם האלקים, דהיינו שהאור המאיר בשם אלקים ומתעלם ומסתתר בו (בהרמ"ז ר"פ פקודי אי' אל הים אותיות אלקים, א"כ אלקים בחי' ים, וידוע דים הוא בחי' מלכות שכונסת בתוכה אורות ומעלמת עליהם כו'. אמנם במ"א מבואר דים הוא בחי' הוי' היינו ה' אחרונה, ושם אלקים הוא בחי' ארץ כו', לפ"ז צ"ל כאן דאור הוי' דשם אלקים מעלים ומסתיר על אור זה) יאיר בגילוי כו', ויותר יתכן לפרש ענין אמיתית האלקי' ע"פ מ"ש במ"א בענין יחוד הוי' אלקים דשם אלקים באמת אינו מסתיר על שם הוי' דלהיות דהכח המגביל דשם אלקים ה"ה עצמות אלקות ממש כמו שם הוי', ועצם אינו מסתיר על עצם כו' וכמ"ש מזה במ"א בד"ה וידעת היום, ומה שמסתיר זהו רק לעינינו כו', וא"כ מה שמאיר גילוי שם הוי' ה"ז רק אמיתי' דשם אלקים לא אמיתית דשם הוי' כו'. אך הענין דפי' ואמת הוי' היינו שיהי' גילוי בחי' אור העצמות קודם שנתצמצם עדיין בהד' אותיות הוי', דנת"ל דבחי' האין של היש האמיתי הוא בחי' גילוי העצם דמהות ועצמות המאציל, ואור זה מתצמצם באותיות הוי' בע"ס דאצילות כו', וזהו"ע אמיתית דהוי' שיאיר בחי' אור העצמות כמו שהוא בעצם קודם שמתצמצם כו', וזהו אמיתית ענין ד"ע שיאיר גילוי בחי'

האין האמיתי ממש כו'. והענין הוא דהנה ידוע שיש ב' אופנים בע"ס בסדר עמידתן, האופן הא' שעומדים זה תחת זה ובסדר הזה הדעת עומד תחת חו"ב ומחבר מוחין ומדות כו', והאופן הב' הוא שהן בג' קוין חח"ן מימין כו' ובסדר הזה עומד הדעת בין חו"ב ותחת הכתר וממשיך גילוי אור הכתר במוחין ומדות כו' וכמ"ש מזה בתו"א בהביאור דמים רבים דפ' תולדות. וההפרש בזה הוא דלפי אופן הא' ההמשכה שע"י הדעת הוא המשכת האור דסדר השתל' לבד וזהו בחי' ד"ת וכמשנת"ל דההמשכה שמע"ס דאצילות א"ז עדיין בחי' אמיתי' דשם הוי' כו', ומ"מ צ"ל דזהו בחי' ד"ת דאצילות דלגבי נבראים דבי"ע הרי גילוי האצילות הוא בחי' ד"ע בכלל, דד"ת דבי"ע היינו הרגש בחי' האין המהווה את היש היינו רק שיש בחי' אין אלקי המהווה את היש אבל מ"מ היש הוא בבחי' מציאות דבר כו' (שהרי בחי' אין זה להיותו מקור ליש ה"ה נותן מקום למציאות היש כו', ולכן גם הביטול בזה הוא בחי' ביטול היש בלבד כו' וכמ"ש במ"א) וגילוי אור האצילות ה"ה בד"כ גילוי בחי' האין דיש האמיתי (אלא שזהו כמו שנתצמצם באותיות הוי' כו' כנ"ל) דמצד בחי' זו לא יש מקום ליש כלל כו', דבגילוי בחי' ומדריגה זו הרגש הנשמה הוא איך שכולא קמי' כלא כו', וכמ"ש במ"א בענין הוי' אחד דמצד גילוי שם הוי' הוא בחי' האחדות דז"ר וארץ וד"ר בטלים לגמרי כו' שזהו בחי' ד"ע כו', אלא שבאצילות הוא בחי' ד"ת להיות שזהו גילוי האורות דסדר השתל' לבד ואין זה אמיתי' הוי' ממש דגילוי הוי' זה הוא שם הוי' דסדר השתל' דהוי' הוא ל' מהווה דמקור כל התהוות הוא משם הוי' דוקא, אלא שמצד שם הוי' אין ההתהוות בבחי' יש כו' (וכמ"ש במ"א בענין יהללו את שם הוי' כי הוא צוה ונבראו מאליו וממילא שאי"ז בבחי' התהוות יש כו', וע' משנת"ל ד"ה אדם כי יהי') והיינו רק שאינו נותן מקום ליש, אבל מ"מ ה"ז מקור להתהוות כו', אבל אמיתי' הוי' הוא גילוי שם הוי' דלעילא שלמעלה מהשתל' שאינו מקור להתהוות כלל כו', וזהו בחי' ד"ע שממשיך גילוי אור הכתר והיינו גילוי אוא"ס שלמעלה מהשתל' כו'. והנה ידוע דבכללות הגילוים הרי גילוי הקו הוא ג"כ בחי' ד"ת והיינו בחי' אין של היש הנאצל כו' וכמו שנת"ל (ד"ה החדש הזה) דהקו הוא המשכה שבבחי' מדה וגבול כו', ובכללות ה"ז בחי' גילוי אור השייך אל העולמות להוותן ולהחיותן כו', ובחי' האין של היש האמיתי הוא מבחי' האוא"ס שלפני הצמצום שהוא בחי' גילוי העצם כו' וכמשנת"ל (בד"ה וידבר כו' זאת חקת) בענין בחי' אור א"ס כו', וידוע ג"כ דבכללות המשכת הקו יש ד' אותיות הוי' וכמ"ש במ"א, ואוא"ס שלפני הצמצום זהו קודם שנתצמצם עדיין בהאותיות הוי' השייך לעולמות כו', והוא בחי' הוי' דלעילא הוי' שברצון כו' כמ"ש במ"א. ובחי' ד"ע שזהו גילוי האוא"ס שלמעלה מהשתל' בשרשו זהו גילוי בחי' האוא"ס שלפני הצמצום כו', וז"ש בזהר דחפיש בגניזו כו' דנשמות דאצילות יודעים ומכירים גם בבחי' אורות סתומים ונעלמים שלמעלה מאצילות שזהו אמיתי' בחי' ד"ע כנ"ל, להיות דאצילות אדמה לעליון לזאת מגיעים גם לבחי' האורות שלמעלה מסדר השתל' ובשרשן היינו בחי' אוא"ס שלפני הצמצום כו'. אמנם עדיין צ"ל מ"ש תתן אמת ליעקב, הלא יעקב הוא מדת האמת ומהו"ע תתן אמת כו'. אך הענין הוא דהנה ידוע

שיש ב' מדרי' יעקב וישראל ואיתא בזהר פ' וישלח דקע"ד ע"א שהן נגד ב' שמות הוי' ואלקים, דיעקב הוא בחי' שם אלקים, וא"כ בבחי' יעקב שייך ענין תתן אמת, דהנה נת"ל דבחי' האמת הר"ע ואמת הוי' לעולם גילוי שם הוי' ובחי' אמיתית דהוי' כו', ולהיות דיעקב הוא בחי' שם אלקים לכן שייך נתינת בחי' אמת ליעקב גילוי בחי' אמיתות דהוי' כו'. וביאור הענין הוא דהנה בחי' ישראל ויעקב הן ב' מדריגות דבן ועבד דכאשר נש"י נזכרו בשם ישראל נק' בנים וכמ"ש בני בכורי ישראל וכשנקראים בשם יעקב נק' עבדים וכמ"ש שמע יעקב עבדי כו', (ומ"מ לפעמים כתיב כי לי בנ"י עבדים הרי גם ישראל נק' עבד, ולפמ"ש במד"ר פס"ג בפ' תולדות י"ל דבני ישראל היינו יעקב כו', אמנם באמת יש מדרי' עבד שגם ישראל נק' עבד וכמשי"ת). והנה מה שיעקב נק' עבד היינו שהוא עובד אלקים שמתקן בחי' ההסתר דשם אלקים. והענין דהנה כתיב שמש ומגן הוי' אלקים, דשם אלקים הוא בחי' המגן ונרתק דשם הוי' וכמו עד"מ בשמש הגשמי שיש גופו של השמש והאור שלה ויש האור שמן הנרתק דזהו האור המאיר על הארץ, שהרי הזיו של השמש הוא בטל ונכלל במאור השמש כו' וכמ"ש בסש"ב שנמצא האור והזיו בגופו של השמש והוא שם בתוקף האור ביותר אלא שבטל שם במציאות לגמרי עד שאינו עולה בשם אור וזיו כלל כו', ואם הי' מאיר אור השמש בלי נרתק הי' האור ג"כ באופן כזה בבחי' תוקף האור שלא הי' העולם יכול לקבל וכמא' לעתיד הקב"ה מוציא חמה מנרתקה צדיקים כו' ורשעים כו' (והנה באור השמש י"ל דלולא הנרתק הי' בתוקף האור אבל מ"מ הי' במציאות האור עכ"פ ולא כמו שהוא במקורו כו', אך בהנמשל למעלה י"ל שגם הגילוי הי' בבחי' ביטול במציאות לגמרי עד שלא הי' עולה בשם אור חיו וכמשנת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח) דא"א לומר על כללות האור שלפני הצמצום שאינו במציאות כלל כ"א בבחי' יכולת מ"מ ה"ה בטל במציאות לגמרי כו', וי"ל לפי שבהאור נרגש בחי' העצמות ולזאת כמה שמתפשט הרי נרגש בו בחי' העצמות (כי העצמות הוא בכ"מ כו') ולזאת בכל התפשטותו ה"ה בטל במציאות שאינו עולה בשם אור כלל כו', ולכן כללות האוא"ס שלפה"צ נק' אור הכלול בעצמותו כו'), ומה שנראה אור השמש בבחי' יש ודבר בפ"ע שאינו בטל כו' והוא באופן שיהי' באפשר לקבלו זהו ע"י הנרתק שעי"ז הוא התגלות האור חוץ להשמש וממילא נעשה בבחי' מציאות כו' והוא באין ערוך לגבי אור השמש עצמו כו', ונק' האור הזה בשם אור הנרתק עם היותו אור השמש אך לפי שבאין ערוך אור השמש עצמו והנרתק הוא שפועל בו שיהי' באופן כזה משו"ז נק' אור הנרתק כו'. והדוגמא מזה יובן באור חיו האלקי המאיר בעולמות להוותן ולהחיותן שזהו דוקא ע"י שם האלקים המעלים ומסתיר על אור הוי' להיות נמצא בבחי' מציאות אור בפ"ע בחי' הארה נבדלת כו' (והר"ע הארה דהארה הנ"ל דהיינו הארה נבדלת כו' כמ"ש במ"א) ואם לאו הי' בחי' חיו הזה נכלל במאור עצמו שהוא שם הוי' בחי' אצילות בכלל והי' בבחי' תוקף האור ובבחי' ביטול במציאות שלא הי' לפ"ע העולמות כלל כו', חהו בחי' מדת מלכות דאצילות שמהווה כל הנבראים מאין ליש ממש בבחי' גבול וכמ"ש מלא כל הארץ כבודו ותרגום כבודו זיו יקרי' בחי' הארה לבד שמזה אפשר להיות התהוות העולמות

כו', ועז"נ כי עמך מקו"ח באורך נראה אור, פי' באורך העצמי שהוא שם הוי' שנמשל לשמש כנ"ל נראה אור וזיו לבד ע"י אמצעות שם אלקים שהוא כמו הנרתק לשם הוי' כנ"ל, והי"ז אור של תולדה לבד כמו האור הנראה מתוך המסך המסתיר לעצם האור כו', וע"כ יכול להיות נבראים בבחי' נפרד ממש להיות שאינו מאיר ואינו נרגש בהם האור העצמי דשם הוי' כלל וגם האור הזה דשם אלקים מתעלם ומסתתר מהם כנ"ל, לזאת הנבראים הם בבחי' מציאות יש ודבר נפרד ממש כו', וא"כ עיקר סיבת התהוות מאין ליש נפרד הוא ע"י שם אלקים דוקא, ולפי אופן ההעלם וההסתר דשם אלקים לפי אופן כזה הוא בחי' ישות ופירוד הנבראים ובהתרבות הלבושים וההסתרים ע"י ק"כ צירופי אלקים נמשך למטה בעשיה החשך וההסתר ביותר כו', וע"כ ירדה הנשמה למטה להיות עובד אלקים דהיינו לעבוד ולתקן בחי' החשך וההסתר הנמשך משם אלקים לאהפכא חשוכא לנהורא וזהו אשר ברא אלקים לעשות ופי' במדרש לעשות לתקן והיינו לתקן ההסתר הנמשך משם אלקים והוא ע"י ביטול היש לאין כאשר האדם למטה שמלובש בגוף ונה"ב שהן בבחי' יש ופירוד המתאווה לכל ענינים הגופניים ותאוות הגשמיים והוא אינו נמשך אחרי ענינים הגשמיים אדרבה כופה א"ע בכל פרט שלא לרצות בהם ע"י עבודתו ויגיעתו לידע ולהרגיש איך שיש בהם חיות אלקי והעיקר הוא האלקות אבל הגשמי עצמו בלי החיות האלקי הוא דבר מיאוס ושיקוץ באמת (וכמו הגוף בלי חיות הנפש הרי במשך זמן קטן נרקב ונפסד ונעשה מאוס לגמרי שהוא קץ בו כו', כמו"כ הוא כאשר תופס את הדבר הגשמי בלי החיות האלקי שבו והיינו כאשר רוצה ליהנות מהגשמי בעצם ולהתענג בו בתענוגי בנ"א כו' הרי תופס בדבר המאוס בעצם כו') ועי"ז פועל בנפשו לכפות א"ע בכל הענינם הגשמיים וירצה רק בהאלקות דהיינו שגם כל דבריו הגשמיים יהיו לש"ש ויקבל חיות מהאלקות שבו וכמ"ש כי לא על הלחם לבדו כו' כ"א על כל מוצא פי הוי' כו', ועי"ז מסיר ההעלמות וההסתרים דשם אלקים ומהפך חשוכא לנהורא שיאיר לו בחלקו בעולם בחי' גילוי שם הוי' שאין העולם מסתיר לו על אלקות ואדרבה ע"י העולם ה"ה רואה ומשיג בחי' אלקות במוחש ביותר ונרגש בו יותר כו' (וכמ"ש במ"א דבאמת העולם וכל הדברים שבו ה"ז משל על אלקות שע"י המשל יודעים יותר את הנמשל כו') והיינו שע"י שם אלקים מתגלה יותר הגילוי דשם הוי' דלפי האמת כן הוא דהוי' ואלקים כולא חד כו' וכמ"ש במ"א בד"ה וידעת כו', וזהו שמתהפך החשך לאור שאדרבה ע"י הלבושים דשם אלקים מאיר לו ביותר גילוי דשם הוי' כו', וז"ע עובד אלקים מל' עורות עבודים דעיבוד העור הוא שמתקנו, כך העור הו"ע כתנות עור דק"נ ששרשו משם אלקים כו', ומשם נמשכים כל התאוות ותענוגים כו' ועובד אלקים לתקן ההסתר כו' ועי"ז נמשך תוס' אור ע"י עצם התיקון שמאיר עי"ז גילוי אור עליון וגם שעי"ז יאיר לו ביותר גילוי שם הוי' כו' כנ"ל, וזהו"ע יעקב עבדי היינו בחי' עובד אלקים לתקן ההסתר דשם אלקים שיהי' גילוי שם הוי' כו', אבל ישראל הוא ע"ש כי שרית עם אלקים שמושל ושולט על שם אלקים והיינו שאין השם אלקים מעלים ומסתיר והוא בחי' גילוי הוי' בלי שום הסתר כלל כו' והגם דיעקב ממשיך ג"כ גילוי שם הוי'

כנ"ל הנה זהו ע"י העבודה בשם אלקים לתקן את ההעלם ועי"ז דוקא נמשך גילוי שם הוי', וגם כמשנת"ל בענין אתהפכא חשוכא לנהורא שאחר הבירור ותיקון ה"ה יודע את הוי' מההעלמות וההסתרים גופא כו', הרי מ"מ זהו ע"י ההסתר דשם אלקים והיינו שהוא מלובש בהעולם ובמציאות היש שנתהווה משם אלקים ובהם וע"י הוא יודע את הוי' שמאיר לו הגילוי דשם הוי', ועם היות שעי"ז הוא יודע את הוי' במוחש ונקלט בבחי' פנימיות מאד, מ"מ מאחר שהידיעה היא ע"י ההעלם דשם אלקים אין זה גילוי הוי' ממש כמו שהוא (ואמיתית העילוי במדרי' יעקב עבדי הוא כאשר ההעלם דשם אלקים עצמו מאיר בגילוי כו' (וכענין ויהי הענן והחשך ויאר כו' שהענן והחשך עצמו מאיר כו' וכמ"ש במ"א) וכידוע דשרש התהוות היש ושרש כל ההעלמות הן מבחי' העלם העצמי דא"ס כו', שזהו באמת גילוי אור עליון באין ערוך לגבי גילוי שם הוי' כו', וזהו אמיתית הגילוי שיהי' לעתיד שההעלם בעצמו יאיר כו', והיינו ע"י העבודה עכשיו דבחי' יעקב עבדי בבחי' בירור וביטול היש כו' וכמשי"ת, אבל אמיתית גילוי זה יהי' בגמר הבירורים ומעין זה מאיר גם עכשיו לנשמות הגבוהות אשר הגיעו למדרי' עולמך תראה בחייך כו' וכמ"ש במ"א בענין שהאבות היו טפלים כו', אבל גילוי שם הוי' שמאיר ע"י שם אלקים גם ע"י הבירור ותיקון דשם אלקים א"ז ממש אמיתית הגילוי דשם הוי' כו') אבל בחי' ישראל שהוא גילוי שם הוי' היינו גילוי בחי' שם הוי' ממש שאין השם אלקים והעולם מסתיר כלל כו', וכמו שמצד שם הוי' עצמו לא הי' אפשר להיות התהוות העולם כמו"כ לאחר שנתהווה הנה לגבי שם הוי' הוא בטל בתכלית ואינו מעלים כלל כו', וע"ד כמו בביהמ"ק שהי' גילוי שם הוי' וכמ"ש אכן יש הוי' במקום הזה כו', הרי הי' המקום בטל בתכלית שהרי מקום הארון אינו מן המדה, והגם שהארון הי' מחזיק אמתיים וחצי עכ"ז עשרים אמה דקדה"ק הי' עשר מכאן ועשר מכאן ולא הי' ב' אמות וחצי של הארון תופסים מקום כלל בדופן קדה"ק והיינו מפני שהאיר שם בחי' שלמעלה מהמקום והוא גילוי שם הוי' ולכן הי' המקום בטל וכמ"ש הנה מקום אתי, וכמו"כ מצינו בענין הזמן כמשארז"ל שהראה הקב"ה לאדם הראשון דור דור ודורשיו כו' שהראה לו כל אריכות הזמן דשית אלפי שנין בזמן קצר שזהו ג"כ הארת בחי' למעלה מן הזמן בזמן והי' הזמן בטל כו', וע"ד בחי' ביטול דשר של אש ושר של מים וכמארז"ל ע"פ המשל ופחד עמו עושה שלום כו' שעם היות שמיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש עכ"ז כשמאיר עליהם הארה היותר גבוה מהם הם בטלים בתכלית ואינם מכבים זא"ז כאלו אינם הפכים זה מזה כלל, ועד"ז הוא בזמן ומקום כשמאיר בהם הארה מבחי' שלמעלה מזמן ומקום אז הזמן ומקום בטלים כו' (וכידוע בהבעש"ט ז"ל אשר הזמן ומקום לא הי' מגביל ומעלים לפניו כלל וראה בהוה מה שיהי' במשך זמן וכן ראה מה שבריחוק מקום ממנו בראיית הדבר ממש כו', ואפשר י"ל מה שא' שמואל לשאול אנכי הרואה (דהנביא הי' נק' רואה לפנים כו' ומה שנענש זהו על שאמר אנכי לא אני) שהנביא רואה בעיניו ממש את הדבר ואין המקום מעלים לפניו וראה את האתונות כו', והיינו מצד גילוי בחי' למעלה מזמן ומקום בזמן ומקום כו', ובמדרי' זאת הי' הבעש"ט

ז"ל) ועי"ד זה מצינו בתורה דכתיב ולא קם נביא עוד כמשה שלכאורה הי' צ"ל ולא יקום ל' להבא ולמה א' ולא קם שמשמע ל' עבר שהכוונה הוא שלא יקום להבא ג"כ, אלא מפני שבתורה מאיר שלמעלה מן הזמן ששם עבר ועתיד שניהם כאחד כו', וזה"ע בחי' ישראל שהוא גילוי שם הוי', ומובן דזהו ג"כ יחוד הוי' ואלקים וכמו בדוגמאות הנ"ל דמ"מ יש כאן מקום וזמן אלא שאין המקום והזמן מגביל ומעלים כלל, והו"ע יחוד הוי' ואלקים מלמעלמ"ט כו', והיינו דבשם אלקים מאיר גילוי שם הוי' ממש ואין השם אלקים מעלים ומסתיר כלל כו'.

ועפ"ז יובן מ"ש כי תבאו אל הארץ ושבתה הארץ וי"ל דקאי על בחי' ומדרי' ישראל, דבמדרי' זו אינו שייך עבודה ויגיעה כלל שהרי אין דבר מעלים ומסתיר כלל כו' וכמשנת"ל, ועבודה דנשמות אלו דבחי' ישראל אינו לתקן בחי' ההעלם כ"א להיות בבחי' ביטול במציאות בבחי' דביקות באוא"ס ולהמשיך בחי' גילוי אוא"ס מלמעלה למטה כו', ועז"נ ושבתה הארץ דמיד כי תבאו ושבתה שא"צ עבודה ויגיעה תחלה ועי"ז יהי' הגילוי כו' כנ"ל, ומ"ש שש שנים תזרע כו' קאי על בחי' ומדרי' יעקב דבזה צריכים עבודה ויגיעה לתקן את היש כי יש כאן דבר המסתיר וצריכים לתקן את ההסתר ועי"ז דוקא יהי' הגילוי, וז"ש שש שנים תזרע שדך כו' דכ"ז הוא עבודת הבירורים תנא סידורא דפת נקט החורש והזורע כו' שזהו לתקן ולברר כו', ואח"כ ובשנה השביעית שבת לה' בחי' הביטול כמו מצד גילוי שם הוי' כו' (והוא בחי' הוי' שמאיר ע"י הסרת ההסתר דשם אלקים כו' כנ"ל), אבל בנשמות הגבוהות שנק' ישראל מיד כי תבאו אל הארץ (היינו תפלה) ושבתה כו' וענין ושבתה (דלכאורה מה שייך שביתה בלא עבודה) הוא כמא' ספ"ד וארעא אתבטלת דהיינו בחי' ביטול במציאות כו', וזהו כי תבאו אל הארץ ושבתה הארץ, והיינו בבחי' ישראל מיד ושבתה כו', ואח"כ מדבר במדרי' יעקב עבדי ועז"א שש שנים תזרע בבחי' עבודה ויגיעה ועי"ז אח"כ ובשנה השביעית שבת לה' כו'.

בס"ד, ש"פ במדבר, רס"ו

וידבר ה' אל משה במדבר סיני באוהל מועד כו' שאו את ראש כל עדת בנ"י למשפחותם לבית אבותם במספר שמות כל זכר לגולגלותם תפקדו כו' אתה ואהרן. וצ"ל למה בא הכתוב להשמיענו שנאמרה הפ' במדבר סיני באו"מ והלא כל הפרשיות נאמרו במדבר סיני באוהל מועד ומ"מ לא נא' בהם במדב"ס באוה"מ, ומה משמיענו כאן כו', גם צ"ל מהו"ע למשפחותם לבית אבותם כו' כל זכר לגולגלותם מהו ג' ענינים אלו, וגם מה שהי'

ע"י משה ואהרן דוקא. ולהבין כ"ז צלה"ק תחלה משנת"ל ב' המדרי' דיעקב וישראל דיעקב הוא בחי' יעקב עבדי שעובד לתקן בחי' ההסתר דשם אלקים ועי"ז מאיר גילוי שם הוי'. וישראל הוא בחי' כי שרית עם אלקים והיינו גילוי בחי' עצם שם הוי' שאין השם אלקים מסתיר עליו כלל כו'.

והנה בעבודה ב' הבחי' דיעקב וישראל עבד ובן הן תורה ותפלה. כי תפלה הוא בחי' עבודה וכמ"ש ולעבדו בכל לבבכם וארז"ל איזהו עבודה שבלב זו תפלה שז"ע בחי' עבודת עבד לתקן דבר כו'. וישראל הוא מעלת ומדרי' דתורה (להמשיך אלקות מלמעלה למטה כו') ולכן בכל התורה נאמר דבר אל בני ישראל צו את בנ"י ולא אמר דבר או צו אל בני יעקב. מפני שמעלת ומדרי' התורה הוא בחי' ישראל וכמ"ש ותורה שם בישראל כו'. ולהבין זה צ"ל מ"ש במגילה שראה יחזקאל והיא כתובה פנים ואחור. פי' פנים ואחור. פנים קאי על בחי' תורה כמ"ש חכמת אדם תאיר פניו ופי' רז"ל במד"ר קהלת ר"פ ח' חכמת אדם קאי על הקב"ה דכתיב ואשמע קול אדם בין אולי (דניאל ח' ט"ז) וכתיב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם כו'. ולכאורה א"מ איך שייך דמות כמראה אדם על הקב"ה הלא אין לו דמות הגוף ולא גוף. וכן צ"ל מ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו האיך יתכן לומר שהאדם נברא בצלם ודמות של מעלה הלא אין לו דמות הגוף ולא גוף כו'. אך הענין הוא דהנה כתיב כי לא מחשבותי מחשבותיכם. ולכאורה צ"ל ענין אומרו שלא מחשבותי מחשבותיכם הלא עפ"ע גם דיבורו ית' אינו שוה לדבור האדם ולמה על המחשבה דוקא אמר כי לא מחשבותי כו'. ויובן ע"פ מארז"ל בגמרא ומד"ר ז' דברים קדמו לעולם תורה ותשובה וג"ע כו' ומחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר. וידוע ביאור דברי הגדה זו שהעולם נברא מבחי' הדבור כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו ובע"מ נבה"ע. ואמנם ז' דברים אלו נמשכו מבחי' מחשבה שלמעלה מבחי' הדבור ובתוך בחי' מחשבה זו שקדמה למעלת העולם שנברא בדבור הנה מחשבתן של ישראל קדום לכל דבר. וזהו כוונת אמרם ז"ל נש"י עלו במחשבה היינו שעלו במחשבה בבחי' היותר עליונה היינו והיותר קדומה כו'. וביאור הענין י"ל דהנה איתא בע"ח דאצילות הוא בחי' מחשבה ורצון ובריאה דבור. והענין דהתהוות עולם הבריאה הוא מבחי' מלכות דאצילות בחי' דבור העליון ולכן נתהווה העולם בבחי' מציאות יש כו'. וכן בחי' האור והחיות האלקי המאיר בבי"ע והוא בחי' אור הנשמה כו' הוא מבחי' הדבור וכידוע דלמ"ד כלים דמלכות כו' וכמ"ש בע"ח שם. ולכן בבריאה לאו איהו וחיוהי וגרמוהי חד כו'. אבל באצילות בחי' מחשבה דמחשבה היא מיוחדת ממש עם הנפש ומחשבה א' פועלת בכל האברים והמחשבה והפעולה באים כאחת כו'. וז"ע איהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד כו'. והנה הז' דברים הם מבחי' אצילות וכידוע דג"ע הוא גילוי בחי' אצילות שז"ע זיו השכינה כו' וכמ"ש במ"א. וכן תורה ותשובה כו' הכל גילוי בחי' האצי' כו' וזהו שקדמו לעולם כו'. דהגם דהכל הי' כלול באצילות ונתהוו אח"כ בבי"ע בידוע (וכמ"ש במ"א דמלכות דאצילות נק' בשם אבן וסלע ולפעמים בשם תפוח ושושנה ולפעמים בשם בהמה כו') הנה כל ההתהוות כמו שהי' באצילות

הם באו"א לגמרי מכמו שהן באים בבריאה שבאים בבחי' יש מאין כו' אבל הז' דברים הנ"ל נמשכו בבריאה כמו שהן באצילות וכמו הג"ע שהוא בבריאה ומאיר שם גילוי הארת האצילות ממש וכן התורה הרי ידוע דכמו שהיא באצילות כך ירדה בבי"ע כו'. וענין מחשבתן של ישראל קדום לכל דבר היינו שישראל עלו במחשבה בבחי' מחה"ק דא"ק שלמעלה מעלה מבחי' מח' דאצילות וכמשנת"ל (בהדרושים הקודמים) דאצילות אדמה לעליון בחי' א"ק ומובן דא"ק למעלה הרבה מבחי' מח' דאצילות כו', וישראל עלו במחשבה בחי' מחה"ק כו'. והנה בלק"ת בהביאור דיונתי מבואר דבנשמות יש ב' מדרי' בחי' שרש הנשמה כמו שהיא למעלה ובחי' זו היא שעלה במח' הנ"ל, ובחי' הנשמה המלובשת בגוף שזהו הארה מבחי' מלכות דאצילות כו', ולפי"ז אינו מובן מה"ע מחשבתן ש"י קדמה כו' הלא כל העולמות והנבראים מושרשין בא"ק כידוע ומהו ההתחדשות בזה בנש"י הלא מצד השרש הנה שרש כל הנבראים הוא במחה"ק דא"ק כו'. וי"ל עפמ"ש בלק"ת ד"ה למנצח על השמינית ונת' לעיל (ד"ה אדם כי יהי') דהארת גילוי בחי' א"ק מוכרח להיות בכ"א מישראל כו', והיינו בחי' ואתה משמרה בקרבי כו', דמש"א נשמה שנתת בי טהורה היא היינו בחי' האצילות שבנשמה אבל ואתה משמרה בקרבי הוא בחי' הארת א"ק כו', וזהו"ע כלות הנפש שיש בכאו"א מישראל בטבעו שעל ש"ז נק' בשם כלה מל' כלתה נפשי שיש בכאו"א בניצוץ נשמתו ליכלל ולידבק בה' אחד ואהבה זו יש בכח כ"א מישראל בתמידות כו' ומזה ג"כ כח המס"נ שיש בכאו"א מישראל אפילו בקשב"ק שמוסרים נפשם על קדה"ש בלי שום טו"ד רק בבחי' אמונה כו', וכח זה הוא בנש"י דוקא שאינו נמצא כח זה במלאכים ובה"ג כ"א בנשמות כו', ודוקא כמו שירדה הנשמה למטה יש בה התגלות כח המס"נ כו', וכידוע דהנשמה כמו שהיא למעלה עיקר עבודתה הוא בבחי' שכל ומדות ודוקא כמו שירדה למטה דבחי' שכל ומדות בה בהעלם אז דוקא מתגלה בה הכח דמס"נ ובחי' כלות הנפש הנ"ל, דכ"ז הוא מהארת בחי' א"ק דוקא כו', ונמצא דהנשמה כמו שהיא למטה יש בה כח שרשה ומקורה כו', וזהו החידוש בנש"י לגבי כל הנבראים שגם למטה יש בהם גילוי הארת בחי' שרשם ומקורם שבא"ק, והיינו לפי שבא"ק גופא הן במדרי' עליונה יותר (ועמ"ש לעיל ד"ה אדם כי יהי') לכן נמשך הארת בחי' מקורם גם למטה כו', ועדיין צ"ל מ"ש מחשבתן ש"י קדמה לכ"ד גם לתורה והלא התורה ידוע דשרשה מבחי' חכמה הקדומה דא"ק, וידוע ג"כ דהתורה כמו שהיא למעלה ירדה למטה כו' וא"כ איך מחשבתן ש"י קדמה לתורה. אך הענין דהנה במ"א מבואר פי' עלו במחשבה היינו במחה"ק דא"ק גופא עלו בבחי' היותר עליונה כו'. והענין הוא דהנה איתא בשע"ק להרח"ו דנשמה מבריאה וחי' מאצילות ויחידה מא"ק ובע"ח שער דרושי אבי"ע פ"ג דיחידה היא כמו בחי' א"א הכוללת בתוכה כל הד' מדרי' דנרנ"ח, ויש עוד בחי' שלמעלה מהיחידה היינו ניצוץ אלקות שהוא המתלבש ביחידה זו כו', והוא דוגמת בחי' עתיק המתלבש בא"א כו', וידוע ג"כ מ"ש המ"ח דא"ק הוא בחי' אריך דכללות ד' עולמות אבי"ע, וזהו דמשם שרש היחידה שהוא ג"כ כמו א"א כנ"ל, וא"כ הניצוץ אלקות המלובש ביחידה שרשה מבחי' המלובש באריך כו', והיינו בחי' פנימיות א"ק והוא מ"ש בע"ח

שער שבה"כ פ"ה שיש כדוגמת עתיק כו', ובחי' מדרי' זו בנשמות הוא למעלה מבחי' התורה שהיא בחי' חכמה דא"ק כו', וזהו דישראל עלו במחשבה למעלה גם מבחי' התורה כו' (ומ"מ גם בתורה בחי' פנימיות התורה היא מבחי' פנימיות רצה"ע בחי' שעשוע המלך בעצמותו כו', דצ"ל שזהו ג"כ בחי' עתיק דא"ק כו', ומ"מ נש"י הן למעלה גם ממדריגה זו כו' וכמשי"ת. ועמ"ש לעיל (בד"ה כי ידעתיו) בענין רק באבותיך חשק ה' גם קודם מ"ת כו' והראי' מתשובה כו', ומ"ש בזהר ח"א דר"ה סע"א שהתורה אמרה ב"נ דאת בעי למברי כו' וא"ל וכי למגנא כו' ומבואר במ"א דהכוונה דתורה להמשיך בחי' א"א מהעלם לגילוי כו', י"ל שזהו שההמשכה צ"ל ע"י אמצעות התורה וכענין מ"ש בלק"ת בהביאור דיונתי בענין גילוי שרש הנשמה בנשמה המלובשת בגוף כו'). והנה ענין עלו במחשבה יובן עד"מ שאנו רואין מי שיש לו בן יחיד שחביב עליו ביותר ומשתעשע בו הנה דמות דיוקנו חקוק על לבו ומוח וזכרונו תמיד, ועד"ז יובן מה שנש"י עלו בבחי' המחשבה דכתיב בני בכורי ישראל, בנים אתם לה' אלקיכם שחיבבן כבבת עינו כמ"ש יצרנהו באישון עינו כו', וכתיב הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים כו', ולזאת עלו במח' ית' דדמות דיוקנם חקוק כבי' כו'. רק שלמטה אינו כמו למעלה, שלמטה א"א שיצייר דמות בנו רק אחר שנולד וראה אותו בצלמו ודמותו משא"כ למעלה יתכן ענין עלה במח' גם קודם שנתהוו, ונודע שהמח' למעלה אינו כמו מח' למטה שלמטה גם כשיחשוב כל היום וכל הלילה לא יתהווה מזה מאומה אבל למעלה תומ"י כשעלה ענין נש"י מיד נתהוו, וזשה"כ כי לא מחשבותי מחשבותיכם, אומרו מחשבותי דוקא, כי מהדבור דלמטה יכול להיות ג"כ איזה התהוות וכמ"ש באשר דבר מלך שלטן, שכאשר מצוה בדבורו לבד הרי הציווי גורם שיעשה ע"י מה שמצוה בדבורג, שהגם שלא הדבור לבד הוא העושה עכ"ז הרי הדבור גורם עשיית זולתו עכ"פ, אבל המח' שיחשוב שיעשה כן לא תפעול העשי' בזולת ג"כ משא"כ למעלה שתיכף שעלה במח' מיד נתהווה, ולכן אמר שלא מחשבותי מחשבותיכם, ובאמת גם דבורו ית' אינו כדברי הנבראי' שהרי בנבראים הדבור הוא רק גרם המעשה לבד ולא העושה, משא"כ למעלה הדבור עצמו הוא העושה, אמנם דבר זה הוא לא בבחי' הדבור לבד כ"א בכל המדות העליונות שהרי החסד שלמטה הוא רק גרם השפעת הטוב להחיות זולתו משא"כ למעלה מדת החסד הוא עצמו המחי' כמש"א מכלכל חיים בחסד וכן מדת הגבורה ושארי מדית כמ"ש במ"א, וא"כ לכאורה בזה שוה הדבור שהיא מדת המלכות לכל המדות דז"א, אך באמת גם בזה חלוק הדבור מהחסד עד"מ שדבורו של הקב"ה חשיב מעשה, פי' שהוא עצמו משתנה להיות בחי' מעשה, שלמטה דבור ומעשה ב' דברים הם ולמעלה דבורו עצמו חשיב מעשה, משא"כ החסד עם היות שהוא עצמו מחי' ולא רק גורם החיות מ"מ אינו משתנה להיות דבר אחר כמו עשיית הדבר שמהות העשי' משונה ממהות הדבור ונתהווה מהדבור כו', ואמנם בבחי' המח' משונה המח' שלמעלה ממח' שלמטה שהמח' שלמטה גם כשיחשוב כל היום כו' לא יתהווה מזה מאומה שגם זולתו לא ידע לעשות הדבר שחושב. הגם שלעצמו יספיק המח' שחושב וע"י שחושב יכול לעשות (ועמ"ש בע"ח שער סדר אבי"ע שם) וא"כ

הרי המחשבה פועלת בדרך גרם כמו הדבור, הענין הוא כידוע שיש הפרש בין ההתהוות שמן המח' לההתהוות שמהדבור, שמהדבור נעשה מציאות יש ממש, משא"כ מהמח' נעשה בבחי' מציאות רוחני עדיין עם היות שנעשה בבחי' מציאות ממש אבל לא מציאות יש ממש, כי להיות הדבור הוא גילוי אל הזולת לזאת למעלה נעשה מזה דבר הנק' זולת היינו מציאות יש ודבר נפרד כו', אבל מח' שהיא רק הגילוי לעצמו לא לזולתו לזאת נתהווה מזה נבראים שאינם בבחי' הזולת כ"א מיוחדים כו' וכמ"ש במ"א, וזהו שהדבור למטה הגם שהוא רק גרם ולא ממהות הדבור כו' כנ"ל מ"מ עצם הפעולה הרי מתדמה בערך קצת, אבל הפעולה שע"י מחשבת האדם היא ג"כ עשי' ממש ואינו משתווה ומתדמה כלל אל פעולת המח' למעלה, וזהו דמח' למטה לא תפעול מאומה כפי פעולת המחשבה, ומה שפועלת באדם העשי' (בדרך גרם כו') אין זה פעולת המחשבה כ"א פעולת הדבור, כי פעולת המח' היא שתהי' התהוות רוחני וזאת אינה פועלת המחשבה דלמטה כלל כו' (ובזה יובן מ"ש במ"א דהעשיה באדם היינו מה שעושה בעצמו הוא ע"י הדבור, ולכאורה החוש מכחיש זה. אך הנה באמת צ"ל שזהו ע"י השתל' ממח' לכח הדבור ומכח הדבור למעשה, כי פעולת העשיה היא מדבור דוקא (ובאדם עצמו הוא מכח הדבור) לא מהמח', וא"כ המח' עצמה אינה פועלת באדם מאומה כו') משא"כ למעלה כשעלה במח' מיד נתהווה, ולכן אמר כי לא מחשבותי מחשבותיכם, שבחי' המחשבה שלמטה אין לה דמיון כלל לבחי' המחשבה שלמעלה כו'. והנה בחי' זו מה שנש"י עלו במחשבה ז"ע בחי' כמראה אדם שאמר יחזקאל הנביא, כי באמת באוא"ס עצומ"ה אינו שייך כלל לומר כמראה אדם, כי אדם הוא בחי' התחלקות ג' קוין חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא ת"ת גופא, שז"ע בחי' ג' מדות חג"ת, אבל אוא"ס הוא למעלה מבחי' המדות וכמא' לאו מכא"מ כלל ואפי' החכמה כעשי' גשמיות נחשבת לפניו ית' כמ"ש כולם בחכמה עשית, ומה שנק' בשם כמראה אדם זהו רק מה שנתלבש בבחי' מדות בשביל נש"י, שז"ע מה שנש"י עלו במח' כנ"ל שזהו בחי' כמראה אדם מה שעל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, ובמע"ב אמר נעשה אדם בצלמנו פי' שכמו שנש"י עלו בבחי' המח' קודם שנבה"ע שזהו בחי' מראה אדם הנ"ל, כן בבחי' צלם ודמות זה נעשה בחי' האדם שלמטה בעשיה כו', וכמשנת"ל דבנשמות למטה מאיר בהם גילוי בחי' שרשם ומקורם כמו שעלו במחה"ק דא"ק כו'. והנה בד"כ בחי' כמראה אדם היינו בחי' ז"א דאצילות, אמנם י"ל דקאי ג"כ על בחי' מחה"ק דא"ק. דהנה מבואר במ"א דפרצוף א"ק חלוק מכל הפרצופים במה שנק' בשם אדם דכל הפרצופים יש להם שמות פרטיים וכמו פרצוף עתיק ופרצוף אריך פרצוף אבא כו' ופרצוף א"ק אין לו שם פרטי כ"א נק' בשם אדם. והענין הוא להיות דשם אדם מורה על התכללות, לבד זאת שהאדם כלול מכל הכחות שבזה חלוק מכל הבע"ח שלכולם יש להם פעל א' או ב' פעלים אבל האדם משתנה לכמה פעולות שונות, לבד זאת שם אדם מורה שכלול מהמדרי' היותר עליונה עד המדרי' היותר תחתונה וכל מה שיש בעולמות מרכ"ד עד סוכ"ד הכל נכלל בהאדם שהרי הנה"א שבו יוכל להיות ממדרי' העליונות דאצילות ונתלבש בגוף גשמי שיש בו ג"כ

מותרות ופסולת כמו שערות וצפרנים שהן מותרות וגם יש בו פסולת לגמרי שנדחה ממנו ויוצאים ממנו וצריך להרחיק מהם לענין ק"ש ותפלה והכל כלול בהאדם כו', וכמו מרע"ה שהי' נשמתו ממדרי' היותר עליונה דאצי' וכידוע דשרש נשמת משה היתה מאור אבא דאצילות וכמו שכתוב מן המים משיתיהו כו', וידוע שהי' משמיטה הראשונה שלפני התיקון וזהו מן המים בחי' חסד שהיא שמיטה הראשונה ומשם משיתיהו בשמיטה זו בבחי' חכמה דתיקון כו' וכמ"ש בתו"א ד"ה ויאמר כו' מי שם פה לאדם, ונתלבש ג"כ בגוף גשמי ונפש טבעי שמצד זה הי' מוכרח לאכו"ש גשמיות, ולולא שהי' צדיק גמור הרי מחמת הנה"ט מצ"ע הי' אפשר להמשך אחרי הגשמיות כו' אך לפי שהי' צדיק ונתגברו בו כחות נפשו האלקית על הנה"ב והי' בו התגברות הצורה על החומר עד שגם נה"ט שלו הי' כולו לה' לבדו כו' וגם גופו הי' בטל בתכלית כו' כמ"ש במ"א וכמשנת"ל (בד"ה החדש הזה לכם), וכמו"כ אדה"ר דנשמתו הי' מבחי' זיהרא עילאה דאצי' ונתלבש בגוף גשמי כו', וכן הוא בכאו"א מישראל דכ"א יש בו נה"א ושרש כל הנשמות הן מאצילות דכל נשמתא הוה קיימא בדיוקנאה קמי' מלכא קדישא ושרש שרשן למעלה מעלה מאצילות כו' כידוע ונתלבש בגוף גשמי שלמטה במדרי' גם מגופי הבע"ח וצריך לאכו"ש גשמיות כו', הרי דאדם כולל כל המדרי' מרכ"ד עד סוכ"ד כו'. והדוגמא מזה הוא בבחי' פרצוף דא"ק שכולל הכל מרכ"ד עד סוכ"ד כל מה שנאצל ונברא כו', והיינו מה שכולל בחי' הנשמות שעלו במח' במדרי' היותר עליונה כו' עד סוף העשיה כל הנבראים פרטיים הכל כלול בבחי' פרצוף דא"ק כו', והנה ידוע דתכלית הכוונה בבריאת והתהוות העולמות הוא האדם והיינו דבשביל הנשמות שהן עיקר ותכלית הכוונה ובשבילם נברא הכל וכמא' כל העולם כו' אלא לצוות לזה כו', וזהו מה שא"ק כולל כל מה שנמצא ונברא הנה העיקר הוא בחי' התכללות הנשמות שעלו במחה"ק דא"ק ובשביל זה עלו כל העולמות והנבראים הכלולים בו כו', וזהו בחי' כמראה אדם דהיינו בחי' הנשמות שעלו במח' בשביל זה כולל כל מה שנאצל ונברא כו', ועל בחי' כמראה אדם שלמעלה נא' חכמת אדם תאיר פניו, פי' חכמת אדם קאי על התורה שנק' ג"כ בשם אדם וכמ"ש זאת התורה אדם, רק שהיא בחי' חכמה שבאדם, והיא בחי' פנימי שבאדם היינו בחי' המוחין שבאדם העליון, ולהיות כי בבחי' התיקון הוא בחי' התכללות לכן גם בבחי' המוחין יש כלול כל הרמ"ח אברין של אדם שהן רמ"ח פיקודין ושס"ה ל"ת שהן שס"ה גידין כו' ולכן אנו רואין שגידי המוח נמשכים בכל האברים אפילו ברגלים והוא מפני שבמוח עצמו יש ג"כ ציור אדם, ובחי' חכמת אדם זה דהיינו בחי' חכמה דתורה תאיר פניו של בחי' כמראה אדם הנ"ל שו"ע מה שנש"י עלו במח' וכמו עד"מ שאנו רואין למטה כשנופל לאדם איזה השכלה חדשה אשר מתענג בה מצהיבים פניו וכמארז"ל בר"א צהבו פניו מפני שמצא תוספתא חדתא, וכן ארז"ל בריב"ע שא"ל מטרוניתא פניך דומים למלוי ברבית או למגדלי חזירים א"ל הא והא אסורים לי אלא שחכמת אדם תאיר פניו, והיינו מפני שבחכמה מלובש בחי' עונג וכשמשיג השגה חדשה מאיר בה העונג אשר עי"ז צוהבים פניו כו', והו"ע הדרת פנים שנמשך מבחי' עצמיות החכ', ולמעלה היינו גילוי בחי' תיקון ואמת דמעצמיות ח"ס וזהו תורת אמת היתה בפיהו היינו

גילוי בחי' תיקון ואמת, ואי' ברמ"ז ר"פ ויקרא דדעת דעתיק מאיר בתיקון הז' תיקון ואמת דדעת אסהיד באנפין כו', וידוע דדעת דעתיק הוא בחי' פנימיות עתיק כו', וזהו"ע עטרת תפארת שיבה שהוא בחי' הדרת פנים, דהנה יש זקנה ושיבה ואי' בלק"ת מהאריז"ל ע"פ מפני שיבה תקום והדרת פני זקן דזקן היינו דיקנא דז"א ושיבה דיקנא דא"א. והענין הוא דהנה ז"א נק' לפעמים בשם נער וכמ"ש כי נער ישראל ואוהבהו ואי' בזהר ס"פ בא דמ"ג ע"א כי נער ישראל ואוהבהו ישראל זוטא שמע ישראל ישראל סבא, וידוע דישראל זוטא זהו בחי' ז"א וישראל סבא זהו בחי' חכמה רק בחי' נה"י שבו, אך לפי מ"ש בלק"ת הנ"ל דוהדרת פני זקן זהו ז"א א"כ גם ז"א נק' לפעמים בשם ישראל סבא וכמו שכתוב בפע"ח שכ"ב גבי שבועות שזהו"ע במ"ת נדמה להם כזקן כו', והיינו כשמאיר בו מי"ג ת"ד דא"א, וגילוי בחי' יגת"ד בז"א נמשכים בו מהחכמה וכמ"ש במ"א בענין דא"א וז"א יש להם דיקנא ואבא אין לו דיקנא, דשרש בחי' הדיקנא דז"א הוא בבחי' דיקנא דא"א ונמשך ע"י אבא בז"א (ומבואר שם הטעם מפני מה אבא עצמו אין לו דיקנא) ועז"נ עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם, פי' עטרת זקנים בחי' הדיקנא דא"א שהו"ע עטרת תפארת בחי' הדרת פנים נמשך בבני בנים בחי' ז"א, ואעפ"כ ותפארת בנים אבותם כי דיקנא זו דז"א בא מכח מוחין דאבא כו', כי אין אוא"ס שורה ומתגלה כ"א בבחי' החכמה כמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה, וכשמאיר בחי' מוחין דגדלות בז"א נמשך בז"א גילוי בחי' י"ג ת"ד כו' ואז נק' ז"א זקן כו', וענין שיבה זהו בחי' סבא דסבין, ואי' במאו"א אות סמ"ך סעיף י"ח שזהו בחי' ח"ס דחכמה דאצילות הוא בחי' זקן בחי' סבא וח"ס הוא בחי' סבא דסבין, ומבואר במ"א שזהו בענין המופלא שבסנהדרין וכדאיתא במשנה דסנהדרין דסנהדרי גדולה היתה של ע"א שנאמר אספה לי שבעים איש ומשה על גביהם, וידוע דע' זקנים הן כדוגמת האצילות והמופלא שבסנהדרין זהו בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן שאינו במנין הספירות והיינו בחי' פנימיות הכתר בחי' עתיק כו' כידוע, ומבואר במ"א דזהו בחי' רדל"א דהיינו בחי' דעת דעתיק כו' (עמ"ש בד"ה תקעו רס"ד), וא"כ י"ל דזהו בחי' הארת פנים הנ"ל בחי' תיקון ואמת שנת"ל שזהו גילוי בחי' דעת דעתיק דאסהיד כו' וזהו אמיתית הגילוי דתורה וכדאי' במד"ר ע"פ אחד עשר יום מחורב במיוחד שבעשרה והוא דבור אנכי ומבואר במ"א דהיינו הבחי' שאינו נמנה במנין הע"ס שע"י התורה מאיר גילוי בחי' זו כו', וז"ע חכמת אדם תאיר פניו דקאי על התורה שע"ז נמשך הדרת פנים דבחי' כמראה אדם בחי' ישראל עלו במחשבה והוא גילוי בחי' עתיק בחי' עצמות התענוג כו'. ולפי משנת"ל די"ל דקאי על בחי' אדם דמחה"ק דא"ק, א"כ צ"ל דבחי' הארת פנים היינו גילוי בחי' כדוגמת עתיק שלעילא מגולגלתא דא"ק דמבואר במ"א שז"ע קוב"ה אסתכל באורייתא כו' בחי' פנימיות א"ק כו' (ועפמ"ש במ"ח מס' כללות העולמות פ"ב דא"ק הוא בחי' אריך של כללות העולמות וכנז' לעיל, וזהו ג"כ בחי' התורה שהיא כלי אומנתו של הקב"ה כו' דהיינו בחי' א"ק כו' כמ"ש במ"א, וא"כ י"ל דענין קוב"ה אסתכל כו' היינו רק בחי' פנימיות אריך שזהו חיצוניות עתיק כו', וי"ל דבחי' עתיק דלעילא מגולגלתא

דילי' זהו בחי' פנימיות עתיק כו', ועמ"ש בלק"ת בהביאור דשבת שבתון דמש"א במד"ר יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם דזהו למעלה גם מקדה"ק, ומבואר שם בשם הרמ"ז דקדה"ק היינו תלת רישין דנכלל בזה גם רדל"א, וא"כ מהו בחי' יכול כמוני כו' ומבואר שם דזהו בחי' א"ס שמתלבש בעתיק כו' יער"ש, והיינו בחי' פנימיות עתיק א"ס שמתלבש בעתיק, וא"כ צ"ל דגם בא"ק יש מדרי' שלמעלה מעתיק דילי' והוא בחי' א"ס שמתלבש בעתיק שזהו אמיתית בחי' פנימיות עתיק כו'. ואפשר י"ל דהנה בחי' עתיק דלעילא מגולגלתא דא"ק ידוע שזהו בחי' ראשית גילוי הקו קודם שמתלבש עדיין בא"ק, וא"כ י"ל דבחי' פנימיות עתיק הוא בחי' מל' דא"ס שהיא ההמשכה שבבחי' א"ס כו' כמו שנת"ל (בד"ה החדש ובד"ה אדם כי יקריב), די"ל שמאיר בחי' זו גם בבחי' ראשית הקו בחי' עתיק הנ"ל, והענין הוא עפמ"ש במד"ר המשל ממראות גדולות ומראות קטנות הוי כשהוא רוצה את השמים ואת הארץ אני מלא וכשהוא רוצה הי' מדבר עם משה מבין שני בדי ארון כו' ומבו' בלק"ת ד"ה ויקח קרח דזהו המשכת בחי' אוא"ס הסוכ"ע דכמו שהוא בבחי' א"ס ובלי גבול ה"ה מתלבש בחכמה כו', וכמו"כ י"ל בשרש הראשון בחי' עתיק דא"ק (ועמשנת"ל ד"ה ויצא יעקב) שמאיר ומתלבש בזה בחי' מלכות דא"ס וזהו בחי' פנימיות עתיק כו'). והגם דנת"ל דשרש הנשמות ג"כ מבחי' עתיק דלעילא מגולגלתא דא"ק, וגם נת"ל דשרש הנשמות למעלה מהתורה כו', י"ל דזה ששרש הנשמות הוא למעלה היינו דשרש הנשמות הוא מבחי' עצמות התענוג ושרש התורה היא מבחי' חכמה שבה מלובש בחי' עצמות עתיק בחי' עצמות התענוג (ועמשנת"ל ד"ה כי ידעתיו בסופו), וזהו מעלת נש"י גם על פנימיות התורה דנש"י מושרשים בבחי' פנימיות עתיק ממש ותורה היא בחי' פנימיות עתיק המלובש בחכמה דא"ק כו' ועמשנת"ל ד"ה וישלח יעקב) * ומ"מ המשכת גילוי בחי' עצמות עתיק בנש"י הוא ע"י התורה. והענין הוא כידוע ההפרש בין תורה לנש"י דבתורה הרי אורייתא וקוב"ה כולא חד, אבל נש"י הרי נתהוו להיות בבחי' מהות בפ"ע וכמשל הבן הגם שהוא ממהות ועצמות האב מ"מ הוא נמצא במהות בפ"ע וכמר"כ הוא בנש"י כו', ולכן נש"י באו בבחי' ז"א וכנ"ל בענין כמראה אדם וכידוע דישראל הוא בחי' ז"ת בכלל וו' מדרי' יש בנש"י נגד ז"מ כו', והגם שהתורה היא ג"כ בז"א וכידוע דתושב"כ היא בחי' ז"א מ"מ הכל הוא בבחי' המוחין, אבל הנשמות הן בבחי' המדות כו', והיינו לפי שהתהוותם הוא להיות במציאות בפ"ע לכן באו הנשמות בבחי' המדות כו'. ומשר"ז גילוי בחי' עצמות אוא"ס בחי' עצמות עתיק הנ"ל בנשמות הוא ע"י התורה דוקא, וז"ע חכמת אדם תאיר פניו דבחי' חכמת אדם שהיא התורה בחי' אדם פנימי שבה מלובש בחי' מקור התענוגי' בחי' עצמות עתיק כנ"ל תאיר פניו של בחי' כמראה אדם העליון הנ"ל.

והנה בכדי שתהי' המשכה זו דבחי' הארת פנים דתורה צ"ל תחלה העלאה מלמטה למעלה וכמא' כל האומר אין לי אלא תורה כו' וצ"ל תפלה ג"כ שהוא בחי' רצוא וצמאון הנפש כו', וכידוע דתפלה היא בחי' התחברות

*) חסר התחלת המוסגר.

נשמה המלובשת בגוף עם שרש ומקור הנשמה, והיינו בחי' הרצוא כמו שהיא מצד שרש ומקור הנשמה ועי"ז תהי' אחר כך ההמשכה מבחי' שרש ומקור האמיתי דנשמות בבחי' פנימיות עתיק ע"י התורה שזהו בחי' הארת פנים כו', וכמו בשבת שאינו דומה מאור פניו של אדם בשבת כו', והיינו לפי שבשבת מאיר גילוי בחי' שרש ומקור הנשמה כו'. וזה"ע במדבר סיני באהל מועד, דהנה כתיב מי זאת עולה מן המדבר וארז"ל כל עילוי מן המדבר, כי מדבר הוא בחי' צמאון וכמ"ש מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה צמאה לך נפשי כו', וכתיב רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף, דלכאורה בגשמיות אינו מובן איך שייך לומר בב"א רעב וצמא כו', אלא שקאי על בחי' רוחניות האהבה שיש בחי' אהבה כמו רעב ללחם ויש בחי' אהבה בבחי' צמאון שהיא אהבה בתוקף ביותר כו', וזהו"ע בחי' מדבר שהוא בחי' הרצוא והצמאון כו' וזהו בחי' ההעלאה כו' ואהל מועד הוא בחי' ההמשכה, דמועד הוא מלשון ונועדתי לך שמה שזהו בחי' ההמשכה מלמעלה למטה כו' (וענין אהל מועד היינו בחי' או"מ דמצות ובחי' או"פ דתורה כו'). וזהו שאו את ראש כל עדת בנ"י, דהנה ענין נשיאת ראש היינו שיהי' בהם גילוי בחי' שרש ומקור נשמתם כמו שהן בשרשם ומקורם בבחי' פנימיות עתיק כו', והיינו ע"י ההעלאה וההמשכה דבחי' במדבר סיני ואהל מועד כו', וזהו שא' כאן דוקא במדב"ס באוה"מ להיות דפרשה זו מדברת בעיקר נשיאת ראש דהיינו גילוי שרשם ומקורם וזהו דוקא ע"י ב' המדרי' דבמדב"ס ואוה"מ כו' כנ"ל, וזהו שהי' ע"י משה ואהרן דוקא, כי משה הוא שושבינא דמלכא והוא הממשיך בחי' הגילוי דאוא"ס בחי' הארת פנים הנ"ל, ואהרן הוא שושבינא דמטרוניתא שפועל בנש"י להיות בבחי' מדבר וצמאון כו', וענין למשפחותם ולבית אבותם כו' הנה למשפחותם היינו ע' נפש דיעקב שהן ז"מ כלולים מעשר כו', וזהו בחי' כמראה אדם דבחי' ז"א כו' כנ"ל, ולבית אבותם היינו בחי' חו"ב וזהו בחי' חכמת אדם כו', ואח"כ לגולגלותם בחי' גולגלתא בחי' הכתר שזהו עיקר בחי' הארת פנים בחי' עטרת תפארת כו'. וזהו וידבר כו' במדב"ס באוה"מ דהיינו בחי' העלאה והמשכה ועי"ז שאו את ראש בחי' נשיאת ראש שיאיר בחי' גילוי אוא"ס כו', והיינו משה ואהרן שושד"מ ושושדמ"ט כו', וסדר העלי' היא למשפחותם לבית אבותם ולגולגלותם כו'.

בס"ד, ליל א' דחה"ש, רס"ו

ועשית חג שבועות לה' אלקיך מסת נדבת ידך כו' ופירש"י מסת נדבת ידך די נדבת כו', וכמו שת"א על די מחסורו מסת מחסורו, והיינו שיקריב קרבנות בריבוי יותר מן המעשר שבידו. וצ"ל למה נאמר זה בחג השבועות דוקא והלא בכל המועדים צ"ל כן שיהיו הקרבנות בויתור ולכאורה הול"ל זאת בחג הפסח שהוא המועד הראשון וממנו נלמד על כל המועדים

ולמה נאמר זה בחגה"ש, וצ"ל שיש לזה שייכות לשבועות דוקא. ולכאורה מה שייך ענין הויתור לשבועות כו'. גם צ"ל מ"ש חג שבועות לה' אלקיך משמע שהחג הוא לה' אלקיך דוקא. ולהבין זה צלה"ק מה שנת"ל בענין חכמת אדם תאיר פניו דאדם קאי על אדה"ע והוא בחי' במראה אדם בחי' ז"א דאצילות ובשרשו הוא בחי' אדם דפרצוף דא"ק, וחכמת אדם קאי על התורה שהיא בחי' חכמה דא"ק שבה מלובש בחי' פנימיות עתיק דא"ק כו' והיא תאיר פניו של אדם שע"י התורה נמשך בחי' הארת פנים דבחי' במראה אדם שלמעלה כו'.

והנה אמרז"ל במד"ר פ' נשא פי"א ע"פ יאר ה' פניו אליך יאר זה מאור תורה וכן דרשו יאר ה' פניו אליך שיביט בך בפנים מאירות. והיינו שע"י התורה נמשך למטה באדם התחתון ג"כ בחי' הארת פנים מן בחי' הארת פנים העליון כו'. דהנה בתורה כתיב הליכות עולם לו שע"י התורה נעשה בחי' ההילוך כו'. והענין דהנה התורה שלמטה היא בחי' משל לגבי למעלה וכמ"ש כאשר יאמר משל הקדמוני שקאי על התורה שהיא בחי' משל. וע"ד דכתיב בשלמה וידבר שלמה שלשת אלפים משל. וענין המשל עם היות שהמשל מסתיר על הנמשל מ"מ ע"י המשל מבינים הנמשל דבלתי המשל לא הי' מבין את השכל וע"י המשל מבינו בטוב, דכאשר השכל עמוק מאד א"א להשיגו כ"א ע"י התלבשותו בלבוש אשר ע"י אמצעות המשל מבינים הנמשל בטוב, נמצא דפעולת המשל הוא שמביא וממשיך את אור השכל שיבינו אותו גם מי שלא הי' מבינו בלעדי זאת או כמו שכל עמוק שא"א להבינו בלא משל וע"י המשל מבינים אותו כו', ולכן בשלמה דכתיב בו וה' נתן חכמה לשלמה פי' שניתן לו במתנה בחי' חכמה תתאה דמל' דאצילות המהווה בי"ע לכן השיג שלמה שלשת אלפים משל נגד ג' עולמות בי"ע שבכל עולם יש אלף מדרי' אשר כל אחד הוא רק כמו משל לגבי שלמעלה הימנו, ונגד ג' עולמות אלו השיג ג' אלפים משל שהם ג' אלפים מדריגות שעד בחי' חכמה תתאה דמלכות דאצילות. ועד"מ חשן ואפוד שלמטה שנתלבש בגשמיות החשן ואפוד שעשו לאהרן כה"ג הנה הוא רק בחי' משל לבד לבחי' החשן ואפוד שיש למעלה ברוחניות העשיה, וכן חשן ואפוד שברוחניות העשיה ה"ה בחי' משל לגבי שלמעלה הימנו כו'. ועד"ז השיג שלמה ג' אלפים מדרי' שכ"א ה"ה רק משל לגבי שלמעלה הימנו כו', וכל ג' אלפים משל אלו זהו רק לגבי ג' עולמות בי"ע כנ"ל. ובאמת יש עוד מדרי' הרבה יותר רק ששלמה לא השיג יותר מן בחי' ח"ת המהוה בי"ע כו' כנ"ל, אמנם ענין כל המשלים הנ"ל הן להביא את האור והגילוי למטה מטה דהרי החשן ואפוד שלמטה שהוא משל לחשן ואפוד דעשיה הרוחניות ה"ה בדוגמתן ויודעים אנו מזה בחי' חשן ואפוד דעשי' דלולא זאת לא היינו יודעים כלל ענין חשן ואפוד דרוחניות העשי' וע"י חשן ואפוד הגשמיים אנו יודעים מזה בחי' חשן ואפוד הרוחניים כו', וכן בהאלף מדרי' דעשי' וכולם הן משל לגבי יצירה כו' עד בחי' ח"ע דאצילות ולמעלה מעלה כו', א"כ הרי ע"י המשלים דתורה נמשך האור ממדרי' למדרי' עד למטה מטה כו'. וז"ע הליכות עולם לו ודרשו רז"ל א"ת

הליכות אלא הלכות שע"י בחי' התורה נמשך ההילוך מלמעלה למטה, וכמו המהלך שיכול לילך למרחוק מאד כך ע"י התורה נמשך בחי' ההארת פנים עד למטה, והיינו שמבחי' חכמת אדם שהיא חכמת התורה המאירה את פני בחי' כמראה אדה"ע יומשך גם באדם שלמטה שיאירו פניו כו'. וזהו מה שנמשל התורה לשלג כמ"ש לבושי' כתלג חיור שקאי על התורה דהיינו כמו השלג שעיקר מהותו היא מים אלא שנקרש ונגלד וכשמתפשר נעשה עוה"פ מים רק באמצעותו כשנקרש ונגלד נראה מהותו לשלג, וכך התורה היא חכ' בראש וחכ' בסוף שבתחלה היא בחי' מים המצמיחים כל מיני תענוג היינו בחי' תענוג רוחני אשר עי"ז תאיר פניו של בחי' כמראה אדם שלמעלה כנ"ל, ובסוף ה"ה ג"כ בחי' מים להצמיח התענוג באדם שלמטה הלומד תורה עד שיצהיבו פניו שלמטה מבחי' התענוג כו', ואם כי התורה למטה מלובשת בענינים גשמיים מ"מ זהו כמו המשל שע"י מבינים השכל כמו"כ ע"י בחי' משל הקדמוני דתורה נמשך בחי' א"ס קדמונו ש"ע בחי' הארת פנים כו' בגילוי גם באדם שלמטה כו', וזהו יאר זהו מאור תורה בחי' אור א"ס שבתורה אשר יאר ה' פניו אליך, והיינו כמו שלמעלה בחי' חכמת אדם דתורה תאיר בחי' פני כמראה אדם אשר היא מראה דמות כבוד הוי' כו'. כן יאר ה' פניו הנ"ל שמאיר מאור התורה גם אליך למטה בגשמיות שע"י לימוד התורה הרי ע"י התורה נעשה בחי' הילוך והמשכה למטה שגם פני הלומד תורה יצהיבו מבחי' עונג העליון אשר תאיר בחי' פני כמראה אדם כו', וזהו ג"כ שיביט בך בפנים מאירות, וידוע דפנים מאירות היא בחי' חכמה שבה מלובש בחי' עצמות התענוג כנ"ל (בד"ה במד"ס) וזהו יאר שיביט בך גם למטה בבחי' פנים מאירות הנ"ל. וזהו שאה"כ בית יעקב לכו ונלכה באור הוי', פי' באור הוי' היינו באור שמאיר בשם הוי' היינו בחי' חכמת אדם פנימי אשר תאיר פני בחי' כמראה אדם שהיא מראה דמות כבוד הוי' כו', ופי' בית יעקב היינו נש"י שלמטה שע"י לימוד התורה לכו ונלכה באור שבשם הוי' היינו בחי' הארת פנים שלמעלה שנתארך ונמשך גם למטה כו'. וזהו דכתיב כמים הפנים לפנים כן לב האדם אל האדם, פי' כמה"פ קאי על התורה שנק' בשם מים כמ"ש הוי כל צמא לכו למים, והיינו כמו שהמים מטהרים את האדם כך התורה היא מטהר ומזכך את האדם, וכמו שהמים יורדים מגבוה לנמוך כמו"כ התורה נמשכה מלמעלה למטה וממשכת בחי' הארת פנים העליון עד למטה כו', וזהו פי' כמה"פ לפנים שבחי' מי התורה ממשיכים בחי' הארת פנים דחכמה לבחי' הפנים העליון דבחי' כמראה אדם הנ"ל, כן לב אדה"ע דבחי' כמראה אדם לאדם היינו בחי' אדם התחתון כו', והיינו שע"י התורה נמשך בחי' הארת פנים גם למטה באדם שלמטה כו'. ובזה יובן ג"כ מה ששבת נק' פנים חדשות שזהו מפני שבשבת מאיר בחי' מוחין חדשים, דהנה שבת לאו זמן תפילין הוא, כי ענין התפילין הוא שבהם וע"י נמשכין בחי' ד' מוחין כידוע, אמנם מצות תפילין היא לשאת אותם ע"ג הראש שרומז שעם היות שממשיכים ע"י בחי' המוחין אמנם זהו ע"ג הראש בבחי' מקיף לבד ולא בבחי' פנימיות, אך בשבת נמשכים המקיפים להיות בחי' פנימיים כו', ולכן שבת לאו זמן תפילין הוא להיות כי ע"י התפילין נמשך בחי' המוחין רק

בבחי' מקיף לבד אבל בשבת מאיר מקיף זה בבחי' פנימיות, ולכן נק' בשם פנים חדשות, ולכן ארז"ל אינו דומה מאור פניו של אדם בשבת למאור פניו בחול להיות כי בשבת מאיר בחי' הארת פנים מבחי' המוחין שנמשכים בפנימיות להאיר פניו כו', וכמו שע"י התורה נמשך בחי' הארת פנים שלמעלה שמאיר גם באדם למטה כנ"ל כמו"כ הוא בשבת כו' (ועמשנת"ל ד"ה יהודה אתה), וזהו שארז"ל הכל מודים דמ"ת הי' בשבת כי בשבת הוא בחי' הארת פנים ולכן אז ניתנה התורה שהיא בחי' הארת פנים דעיקר הגילוי הזה הי' במ"ת וכידוע דחכמת אדם תאיר פניו קאי על מ"ת שאז הי' גילוי בחי' הארת פנים ולכן הי' בשבת דוקא כו', וזהו שנק' התורה בשם מגלה כתובה פנים כי ע"י התורה נמשך בחי' הארת פנים כו'. והנה כמו שע"י התורה נמשך בחי' הארת פנים כמו"כ ע"י המצות נמשך ג"כ בחי' הארת פנים כמ"ש עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא, פי' שיבה הוא בחי' י"ג ת"ד שהם בחי' יגמה"ר (וזהו"ע יג"מ שהתורה נדרשת בהם שהם כנגד יגמה"ר), ופי' תפארת שיבה הוא בחי' הדרת פנים, ועיקר הדרת פנים תלוי בזקן וכמארז"ל על ר' יוחנן שלא הי' לו הדרת פנים מפני שלא הי' לו זקן, ולפי משנת"ל (ד"ה וידבר כו' במד"ס) ענין הדרת פנים הוא בחי' תיקון הז' מיגת"ד תיקון ואמת גילוי בחי' עצמות עתיק כו', ובחי' תפארת שיבה זו בחי' הדרת פנים שז"ע בחי' הארת פנים שע"י חכמת אדם כנ"ל, ה"ז בדרך צדקה תמצא שע"י הצדקה נמשך בחי' הדרת פנים שז"ע בחי' הארת פנים כו', והיינו שע"י שנותן צדקה לעני ומחי' אותו עי"ז נמשך מלמעלה ג"כ בחי' באור פני מלך חיים שזהו גילוי בחי' עתיק דלית שמאלא בהאי עתיקא כו', והענין דהנה כתיב וצדקה כנחל איתן, פי' נחל איתן היא המשכה הנמשכת מבחי' איתן, וידוע דאיתן הוא בחי' פנימיות החכמה וכמ"ש משכיל לאיתן כו' (ונכלל בזה ג"כ גילוי בחי' עתיק, וז"ע איתן כמשמעו קשה שהוא בחי' תוקף העצמות כו', וגם איתן האזרחי ענינו ישן שאינו מחודש ובד"כ הוא בחי' האצילות דאצי' אינו מחודש, וכידוע ההפרש בין אצילות לבריאה דבריאה הוא שנתחדש יש מאין אבל אצילות הוא גילוי ההעלם שאינו מהות חדש כו', וכמשנת"ל באורך דאצילות הוא בחי' אדמה לעליון כו', ובד"פ הוא בחי' עתיק שזהו בחי' תחתונה שבמאציל והוא בחי' העתקת העצמות כו', ועמ"ש מזה בד"ה ויעמוד העם מרחוק רנ"ח) ואותיות איתן משמשות לעתיד אנא עתיד לאתגליא וכמ"ש הנה ישכיל עבדי כו' דאז יהי' גילוי בחי' איתן, וזהו משכיל לאיתן האזרחי, פי' האזרחי היינו שיזרח לעתיד בנש"י דאז יהי' עיקר גילוי בחי' ומדרי' זו, אמנם ענין נחל איתן הוא המשכת בחי' איתן בחי' פנימיות ועצמיות החכ' שיאיר גם בהמדות שבלב שזהו בחי' פנימיות הלב ותעלומות לב כו', דהנה ידוע שיש חיצוניות הלב ופנימיות הלב, חיצוניות הלב הוא כאשר ההשגה וההתבוננות היא בהארה אלקית שמהווה עולמות ומתלבש בתוכם להחיותם כו' דזה בא בבחי' השגה ממש בתפיסא בכלים כו' ונתפעל מזה בלב בבחי' אהבה לאלקות אם כענין לאהבה את ה"א כי הוא חייך כו' או מגדולתו ית' בענין ההתהוות דוהגדולה זו מע"ב כו', אמנם במדרי' זו אין הלב מתאחד עם המוח היינו שאינו מאיר כל ההשגה שבמוח בלב כ"א האהבה לבד ואין הלב

מתפעל בדרך ממילא מהשגת המוח כ"א ע"י הבכן כו', וצריך לזה יגיעה והכנה בנפשו ע"ז כו' וכמ"ש מזה בד"ה וכל העם רואים רס"ה, אך בחי' פנימיות הלב הוא בחי' פנימיות בינה והיינו שההשגה היא בבחי' פנימיות ועצמיות אוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' מקור לעולמות והתלבשות בהם כו', והוא ההתבוננות בעצמות אוא"ס כמו שהוא מצ"ע בבחי' ההפלאה דאוא"ס באופן ההפלאה והרגש האוא"ס המופלא כו' (ויש בזה ג"כ ב' ענינים אם השגת ההפלאה היא מהאורות והגילוים שמאירים בעולמות איך שענינים אלו אינם שייכים באוא"ס שהוא מופלא מהם כו' ומזה אנו יודעים אופן ההפלאה כו', אמנם זהו ג"כ בחי' הארת העצמות שנק' בד"כ בחי' סוכ"ע כו', אבל בבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' סוכ"ע אינו שייך השגת ההפלאה באופן הנ"ל דמאחר שאינו שייך כלל אל האורות והגילוים שבעולמות הרי א"א לידע הפלאתו מזה שמופלא מאורות וגילוים אלו כו' וכמשנת"ל (ד"ה לך לך), כ"א ענין הפלאת העצמות הוא שהוא מופלא בעצם כו', ומי שיודע ענין העצם יוכל לידע ולהכיר אופן הפלאת העצם כו'. ומ"מ בב' אופנים הנ"ל ההשגה וההתבוננות היא בבחי' עצמות אוא"ס לא מצד השייכות אל העולמות כ"א שבאופן הא' השגת הפלאתו ית' היא מהגילוים שבעולמות אבל העיקר בזה הוא השגת ההפלאה דאוא"ס ב"ה ובזה הוא מתפעל כו' והוא בחי' פנימיות בינה כו'), וענין תעלומות לב הוא גילוי בחי' חכמה שלמעלה גם מבחי' פנימיות בינה שהו"ע השגה והתבוננות אלא שהוא בבחי' עצמות אוא"ס ולא בבחי' תפיסא בכלים ממש כו', אבל בחי' חכמה הוא למעלה מהשגה והוא בחי' ראיית המהות דאלקות שאינו בבחי' השגה כלל כ"א מה שבעין השכל רואה בבחי' התאמתות בחי' המהות דאלקות (ועמ"ש מזה לעיל ד"ה כי כאשר השמים החדשים) ובבחי' ומדרי' זו דבחי' פנימיות הלב ותעלומות לב מתאחד המוח והלב שהגילוי שבמוח מאיר ונרגש בלב ג"כ ואינו צריך התעסקות להתפעל בלב כ"א המדות מתעוררים ממילא ומאיר בהם כל עצמות האור כמו במוח כו' (והמדות הן ג"כ כמהות מוחין כו' וכמ"ש במ"א). וי"ל עפמ"ש במ"א דזה שהתפעלות המדות הוא מהבכן לבד זהו כאשר ההרגש בההתבוננות הוא בההשגה ובהשכלי לבד (שזהו עיקר בחי' חיצוניות בינה כו') דאז אין השכל מאיר בלב כי מיצר הגרון מפסיק ומעלים ונמשך רק הבכן לבד כו' וכמ"ש במ"א, אבל כאשר ההרגש הוא בנושא המושכל היינו בהאלקות שבהענין אז התפעלות המדות נעשים בדרך ממילא כו', דמאחר שהאור האלקי מאיר בגילוי במוחו אין מיצר הגרון מפסיק ע"ז ומאיר בגילוי בלב ג"כ כו', וא"כ בבחי' פנימיות הלב שהיא ההתבוננות בעצמות אור א"ס ושאינו בא בבחי' תפיסא ממש בכלי ההשגה כו' וכ"ש בבחי' חכמה בחי' ראי' כו' הרי בזה נרגש בחי' העצמות דאלקות לכן מאיר ממילא בלב ג"כ דעצם האור כמו שהוא במוח מאיר בלב ונעשה ממילא התעוררות המדות והמדות הן כמו מוחין כו', וזהו בחי' נחל איתן כו'. והנה גילוי בחי' נחל איתן בחי' פנימיות הלב ותעלומות לב נמשך מלמעלה ועז"נ ומל ה' אלקיך את לבבך שפי' ומל הוא ל' גילוי וכמו וקטפת מלילות (שהוא בשרש א' עם מלל ל' דבור וגילוי) שבחי' גילוי זה יהי' אחר ומלתם את ערלת לבבכם וכמ"ש במ"א שיש ג'

בחי' מילה הגשמיות ומילת ערלת הלב ובחי' הג' היינו מ"ש ומל ה' אלקיך את לבבך שבבחי' זו לא נז' ערלת הלב מפני שקאי על בחי' פנימיות הלב שלא יש שם בחי' ערלה כלל כ"א כדי שיתגלה בחי' זו וזהו ע"י ב' בחי' מילה היינו הגשמיות ומילת ערלת הלב, והיינו המדות טבעיים דנה"ב שמעלימים ומסתירים על הנה"א, וזהו העבודה דבחי' חיצוניות הלב שעל ידי ההשגה והתבוננות באלקות ה"ה מכניע המדות טבעים דנה"ב, ותחלה צ"ל הכפי' והביטול כללי דנה"ב דהיינו הסרת העביות והחומריות ממש דנה"ב דכאשר נמשך אחרי תאוות ותענוגים גשמיים בפו"מ ומשוקע בזה ה"ז מסתיר לגמרי שמטמטם לבו שאינו מתפעל כלל בלב דגם כאשר במוחו יבין את הענין האלקי ומתפעל בזה במוחו מ"מ אין זה נוגע אל הלב כלל כו', וגם יכול להיות ההסתר כ"כ שמטמטם מוחו ג"כ והיינו כאשר משוקע ביותר ר"ל בתאוות גשמיים (היינו גם בתאוות היתר) שזה מטמטם מוחו שאינו מבין ומשיג כלל כו', וצ"ל תחלה כפי' וביטול כללי דנה"ב (וזהו ע"י מרירות נפשו על ריחוקו שנעשה בבחי' לב נשבר כו') שיהי' כלי קצת לענין אלקי שיבין וישיג את הענין האלקי ויהי' נוגע ללב דהיינו שיתפעל בלבו מהטוב דאלקות ויתעורר באהבה לאלקות ועי"ז מכניע ומבטל המדות דנה"ב כו' כידוע, וכ"ז הוא העבודה דחיצוניות הלב שהיא בבחי' עבודה ויגיעה כו', ועי"ז זוכים לבחי' ומל ה' אלקיך של' הכתוב משמע ל' הבטחה לעתיד כמו אותיות איתן כו' שאז ומל הוי' אלקיך את לבבך היינו גילוי בחי' איתן בחי' פנימיות ותעלומות לב כו', ועיקר הגילוי הזה יהי' לעתיד אמנם מעין זה מאיר גם עכשיו והיינו ע"י הצדקה שז"ע וצדקה כנחל איתן שע"י הצדקה נמשך בחי' נחל איתן הנ"ל, וזהו ג"כ מ"ש עטרת תפארת שיבה בחי' הדרת פנים בדרך צדקה תמצא שנמשך ע"י הצדקה וכמו"כ בכל המצות שנק' בשם צדקה כידוע ממ"ש וצדקה תהי' לנו כו', והיינו דע"י המצות נמשך בחי' הארת פנים שתהי' העבודה בבחי' פנימיות הלב ותעלומות לב שזהו בחי' הארת פנים כו', וזהו דכתיב תחת אשר לא עבדת את ה"א בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, פי' כל הוא העמוד המחבר געה"ע וגעה"ת ובד"כ הוא בחי' האור והגילוי המאיר בג"ע בחי' כל חיי עוה"ב כו', ורוב כל היינו ריבוי מדרי' שבג"ע, ועבודה בשמחה היא טוב יותר מרוב כל, כי יפה שעה א' בתשובה ומע"ט בעוה"ז כו' דהגילויים שבג"ע ה"ה רק הארה לבד, אבל ע"י המצות ממשיכים בחי' הארת פנים שזהו גילוי בחי' אור פנימי ועצמי בחי' עצמות עתיק כו' כנ"ל.

ואחור הוא בחי' תפלה שנק' אחור, והענין דכתיב אחרי ה' אלקיכם תלכו שענין מעלת ההילוך אחרי ה' ז"ע היותינו בבחי' הביטול לילך אחרי ה' אלקינו, וכמו שהבן הולך אחר אביו שזהו רק מצד הביטול והתקשרות העצמות אליו לכן הוא נמשך אחריו גם כשאינו מראה לו הארת פניו כמו כאשר טרוד ועסוק באיזה ענין כו' מ"מ נמשך תמיד אחר אביו כו', כמו"כ מה שאנו נמשכים והולכים אחרי ה' תמיד זהו מצד ביטול והתקשרות נפשינו בעצם בה' כו', וכענין דכתיב זכרתי לך חסד נעוריך כו' לכתך אחרי במדבר שהיו בבחי' הביטול שהלכו במדבר לא מקום זרע ובלי הכנת מזון רק שבטחו

בה׳ והלכו אחריו בבחי׳ הביטול, ועד"ז הוא מ"ש אחרי ה׳ אלקיכם תלכו בבחי׳ הביטול לאלקות שז"ע התפלה שעיקר התפלה היא בחי׳ שפיכת הנפש בבחי׳ הביטול לאלקות כמו ואהבת את ה׳ אלקיך בכל לבבך בשני יצריך בנה"א ובנה"ב, ע"י ההתבוננות באחד הוא בחי׳ יחו"ע ובשכמל"ו הוא בחי׳ יחו"ת (דבחי׳ יחו"ע הוא הביטול דנה"א ויחו"ת הוא הביטול דנה"ב וכמ"ש בתו"א ד"ה בכ"ה בכסלו, ובמ"א מבואר שגם הנה"ב יכול להבין ההתבוננות דה׳ אחד אלא שאין הענין אצלו בבחי׳ דעת והרגשה ממש כמו בהנה"א כו׳, וממילא אין בו הביטול דיחו"ע בעצם כ"א במה ששייך לפועל בלבד וכמ"ש במ"א, שהעבודה בפועל דיחו"ע היא כשמתבונן ומשיג איך שכל הדברים הגשמיים הם בבחי׳ העדר המציאות לגמרי באמת לאמתו וה"ה במציאותם עתה ממש כמו שהיו במציאותם קודם שנתהוו וכמו שהן באצילות כו׳, ה"ז פועל ענין העדר הרגש הישות בעצמו בעצם מציאותו וכן העדר הרגש התאוה בענינים הגשמיים אשר הענינים הגופניים שלו הם עכ"פ בבחי׳ דקות ביותר כו׳ (אשר בהעבודה האמיתי׳ דיחו"ע הוא בבחי׳ ביטול במציאות לגמרי וכאן עכ"פ הוא בבחי׳ העדר הרגש הישות והתאוה כו׳) ומצד ההתבוננות והיחוד אשר כל הדברים הגשמיים הם אלקות ממש, והיינו שהן בבחי׳ מציאות אלא שמציאותם הוא אלקות כו׳, דבהתבוננות הקודם הוא שאינם בבחי׳ מציאות כלל וה"ה במציאותן למטה כמו שהן באצילות ממש כו׳, ובהתבוננות זו הוא שהן בבחי׳ מציאות אבל מציאותם הוא אלקות כו׳ (ומובן שאין זה במדרי׳ תחתונה מהנ"ל, אלא שהחילוק הוא באופן ההרגש דבאופן הא׳ ההרגש הוא שאינם במציאות (והיינו שהכל נכלל באין) ובאופן הב׳ ההרגש הוא שהן בבחי׳ מציאות והן אלקות (והיינו שהאין האלקי מתפשט בכל דבר כו׳, ועמשנת"ל ד"ה וספרתם לכם) והכל הוא במדרי׳ א׳, ואדרבה האופן הב׳ הוא במדרי׳ נעלית יותר) (שז"ע ה׳ אחד מלמעלמ"ט) עי"ז יהי׳ אצלו קצת הרגש אלקי בעשיותיו הגשמיים דגם בעסקו בהענינים הגשמיים אינו בבחי׳ נפרד מאלקות ואינו מפריד הדברים הגשמיים מאלקות לעשותם ליש כו׳, כ"א יש בו קצת הרגש אלקי בזה וכמו באכילה דשבת כו׳ וממילא ה"ז מוסיף לו חיות בתורה ותפלה ואין לזר אתו כו׳, עם היות דבעבודה זו אין הענין שאוכל בכוונה בכדי שיוכל ללמוד ולהתפלל בכח האכילה ההיא שזהו בהעבודה דיחו"ת כו׳, אמנם בעבודה זו ממילא אין בהאכילה תערובות פסולת חיני בישא כו׳ כ"א הוא רק בצד הקדושה להוסיף כח וחיות בתורה ועבודה כו׳ וכמ"ש במ"א בענין המן שנק׳ לחם הקלוקל שלא הי׳ בו פסולת כלל והי׳ בבחי׳ הקדושה לבד כו׳, וההשגה וההתבוננות דיחו"ע שיהי׳ שייך להעבודה בפועל לבד כנ"ל זה יכול להיות בנה"ב ג"כ כו׳), אשר ע"י העמקת הדעת בההתבוננות יבוא לבחי׳ התשוקה לאלקות כי מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, שמים וארץ הם תענוגים רוחניים וגשמיים ולהיות רק עמך טפל ובטל לך לכן לא חפצתי בהם כ"א להכלל ולהבטל באוא"ס ב"ה, ועש"ז נק׳ התפלה בשם אחור להיות כי מדריגתה הוא להיות בבחי׳ ההילוך אחרי ה׳ כו׳. אמנם לכאורה צ"ל מאחר שההתבוננות והביטול הוא בבחי׳ יחו"ע מפני מה קרא בשם אחרי ה׳ לבד, וצ"ל תחלה ענין לכתך אחרי במדבר וגם מ"ש זכרתי לך

חסד נעוריך מה"ע זכירה זו. ויש להקדים תחלה מ"ש ותאמר ציון עזבני הוי' ואד' שכחני, ויש לתמוה איך נא' ואד' שכחני והלא אין שכחה לפני כסא כבודך ומה שייך שכחה למעלה. אך הענין הוא דבאמת השכחה אינה מצד האלקות כ"א מצד ההתלבשות בריבוי העלמות והסתרים בזה"ג עד שנמשך לנש"י שיקבלו חיות מהאור האלקי כו', ומשו"ז שייך שכחה כבי', וכמו"כ נכלל בזה השכחה דנש"י שזה גורם ג"כ למעלה השכחה כו'. והענין דהנה צ"ל מהו ההפרש בין עזיבה לשכחה ומה שבעזיבה או' הוי' ובשכחה או' שם אד'. הנה בדוגמא כזאת מצינו מ"ש ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו, והקשה בזהר פ' מקץ דקצ"ג ע"ב מאי ולא זכר וישכחהו, והתירוץ כמו שפי' הרמ"ז שזהו בחי' דו"נ דקליפה, וההפרש ביניהם מובן שם דולא זכר הוא מצ"ע שאינו זוכר ולא שיש דבר המשכח כ"א רק שאינו זוכר מצ"ע, והיינו מצד העדר הדעת שדעת הוא היפך השכחה, כי ענין הדעת הו"ע ההתקשרות שנקשר אצלו וגם נרגש אצלו הענין וממילא נשאר אצלו תמיד, וידוע ג"כ שהדעת מחבר חו"ב וחכמה הוא מוח הזכרון וכידוע בהד"פ דפ' קדש היא נגד החכמה וכתוב בה ולזכרון בין עיניך כו', אבל בהעדר הדעת וכמו בהיסח הדעת נעשה השכחה. אך זהו רק שלא זכר שאינו זוכר הדבר מצד ההעדר אבל לא יש כאן דבר המשכח כו', אבל וישכחהו היינו שיש דבר המשכח וכמו ונשכח כל השבע שהי' באמ"צ מפני הרעב כו' שהרעב משכח את השבע כו', וזהו דו"נ דקליפה, דבקדושה הנה בדכורא הוא בחי' הזכירה לפי שיש לו דעת הממשיך מבחי' יסוד דאבא כידוע, ומה ששייך ענין השכחה הוא רק בנוק' שהנשים דעתן קלות, וידוע הענין דקל הוא בגימ' ה"פ הוי' והיינו רק בחי' ה"ג לבד, דדעת כלול מבחי' ה"ח וה"ג אשר הה"ח הן מבחי' חסדים דאבא וה"ג מבחי' אימא ועיקר הזכרון הוא מבחי' חכמה להיות שזהו עיקר בחי' פנים ושכחה היא מצד בחי' אחוריים וחיצוניות כידוע, ובינה היא בחי' חיצוניות לגבי החכמה (וכמו עד"מ הסבר הדבר בכל דבר שכל אדם שוכח בקל יותר מגוף ועצם השכל שאינו נשכח בנקל כ"כ כו') והחכמה להיותה בחי' פנימי' הוא בחי' זכרון כו', וזהו ג"כ דבחי' ז"א שהדעת הוא בשלימות בבחי' ה"ח וה"ג שמחו"ב שעז"נ כי סר לראות בגימ' יו"ד פעמים הוי', והיינו שמאיר בו בחי' הפנימי' דחכמה דמשו"ז ג"כ אינו בא בבחי' התלבשות כ"כ, לכן שם הוא בחי' הזכרון, אבל בחי' נוק' דז"א שדעתה קל מבחי' ה"ג דאימא לבד ואין לה דעת שלם שמבחי' ה"ח דאבא דמשו"ז ה"ה באה בבחי' התלבשות בהעלמות והסתרים ולכן שייך שם שכחה כו', וכנגד זה בלעו"ז בבחי' דכר דקליפה הוא בחי' העדר הזכרון לבד כי הקלי' אין להם דעת לכן הוא בבחי' העדר הזכרון ושוכח, אבל בנוק' דקלי' הוא בחי' השכחה שיש דבר המשכח והיינו דבר המעלים כו', וזהו ולא זכר שר המשקים כו', דהנה ידוע דשר המשקים הו"ע הקנה שמחבר המוח עם הלב ולמעלה הו"ע מ"ש ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן דנהר הוא בחי' יסוד הנמשך למל' הנק' גן הוא בחי' גילוי התענוג דמים מצמיחים כל מיני תענוג והיינו בחי' התענוג באלקות, וכמ"ש אז תתענג על הוי' כו', וכמו באדם למטה כשמתבונן ומשיג אלקות ה"ה מתענג ע"ז כו', אך הנה כתיב ונהר יוצא כו' ומשם יפרד והי' לד' ראשים, שהד'

נהרות הן בקדושה עדיין והוא בחי' התענוג באלקות והתשוקה להמשיך גילוי אלקות כו', אבל בריבוי השתל' נמשך ד' נהרות שהן מגדלים ומצמיחים כל הדברים גשמיים, וזהו"ע שר המשקים שהוא א' מג' שרי פרעה קנה ושט כו', שהו"ע התאוות ותענוגי עוה"ז, ועז"נ ולא זכר שר המשקים את יוסף, יוסף הוא בחי' התענוג ושעשועים שבתורה כו', ועמ"ש בתו"א ד"ה מקץ הב', ושר המשקים דקלי' להיות שאין להם דעת לא זכר את יוסף להיות בחי' התענוג דקדושה עד שישכחהו שיש דבר המשכה, והיינו שנמשך אחר התאוות ותענוגי עוה"ז שזה משכח ממנו כל אור וכל הרגש אלקי שבנפשו ואינו שייך כלל לבחי' התענוג האלקי בתורה ותפלה כו', בתחלה הוא רק בבחי' העדר הזכרון שאינו מרגיש התענוג האלקי בתורה ותפלה והוא מצד העדר הדעת שאינו מתעסק ואינו מקשר דעתו בזה, ואח"כ הוא בבחי' שכחה שאינו שייך כלל לזה כו', ועי"ז גורמים ג"כ ענין השכחה למעלה שזהו ע"י ריבוי העלמות והסתרים כו'. דהנה ענין עזיבה ושכחה הוא ג"כ בדוגמת ולא זכר וישכחהו, דמצד שם הוי' הוא בחי' עזיבה לבד כי אינו שייך שם ענין השכחה ח"ו כ"א ענין העזיבה שזהו מה שבגלותא קוב"ה סליק לעילא ולעילא כו' (וגם ענין העזיבה הוא מה שאינו מאיר בחי' ה"ח דאבא, וזהו ותאמר ציון בחי' יסוד דנוק' עזבני הוי' בחי' ה"פ הוי' דה"ח דאבא כו') אבל בשם אד' הוא בחי' השכחה, כי שם אד' הוא בחי' כיסוי והסתר לשם הוי' וכמו שמש ומגן הוי' אלקים כו' כ"ש שם אד' כו', ושם אד' מתלבש בבחי' לבושים המעלימים דאד' בגימ' היכל וידוע דהיכלות הם עלמין המלבישים ומסתירים בכדי שיוכל להיות התהוות הנבראים וכמו התהוות המלאכים ופרטי השגתם זהו ע"י ההיכלות שמעלימים על האור להיות בבחי' אור מצומצם ומוגבל לפ"ע המלאכים כו', וכמ"ש מזה בלק"ת ד"ה שלח לך ובד"ה טובה הארץ כו', ועי"ז נעשה בחי' השכחה. דהנה ידוע שיש ב' מיני המשכות הא' בחי' המשכת האור והחיות להחיות העולמות, והב' בחי' תוס' אורות שממשיכים ע"י תומ"צ כו', והן ב' מיני שפע מה שבסוד שורש ובסוד תוס' כו', וידוע דבכללות בחי' ההמשכה שבסוד שורש הוא מבחי' שם אד' שמתצמצם לפ"ע העולמות כו' (ובשרש הראשון הוא בחי' מל' דא"ס שמשם נמשך הקו כו') וההמשכה שבסוד תוס' הוא בחי' גילוי שם הוי' וכידוע דתו"מ הן תורת הוי' ומצות הוי' כו' (ושרש ההמשכה היא למעלה מבחי' מלכות דא"ס שז"ע אנא אמלוך ותכלית הכוונה פנימיות בזה הוא בשביל ההמשכה דתומ"צ כו', וי"ל דזהו בחי' פנימיות הקו דמבואר במ"א די"ל דזהו מה שהקו שרשו מבחי' ת"ת הנעלם כו'), והנה בההמשכה שבסוד תוס' בזה נראים ישראל לדבר עיקר וחשוב וכמ"ש השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך ישראל, שמים הוא שם מים בחי' התורה שנמשלה למים, וכאשר ההשקפה היא ע"י התורה אזי וברך את עמך ישראל שאנו נתראים לדבר חשוב כי עיקר ההמשכה היא ע"י התורה והתורה אצלנו בהתגלות כו' וכמ"ש בתו"א ד"ה כי עמך מקו"ח, אבל בההמשכה שלהחיות העולמות הרי הכל שוים וכמ"ש במ"א ההפרש בין טוב ה' לכל לטוב ה' לקויו דטוב ה' לכל זהו מצד ההמשכה להחיות העולמות (שמבחי' יחוד חיצוני דאו"א בחי' סוד שרש הנ"ל) דכולם שוים שם, ובפרט

נבראים העליונים כמו המלאכים נראים יותר להיות עבודתם הוא בבחי' אהוי"ר כו', וזהו ואד' שכחני שמצד בחי' שם אד' עי"ז שכחני שאינו נראים לדבר חשוב ומסתפקים במלאכים העליונים כו', וכדאיתא בילקוט ע"פ עלי נפשי תשתוחח שזהו טענת כנס"י שהנפ"מ מהגלות הוא רק לנו אתה מה איכפת לך שרפים אומרים קדוש אופנים אומרים ברוך ומה איכפת לך רק עלי נפשי תשתוחח כו', וכ"ז נמשך משם אד' שהוא שנמשך מקור החיות לנבראים ובבחי' זו כבי' שכחני כו', והוא שיש סיבה לזה דבר המשכח והיינו מה שעוסקים להחיות העולמות ובבחי' זו יש יתרון למלאכים שאומרים קדוש וברוך ועי"ז שכחני כו', אמנם עוד יותר מזה הוא שמצד ההעלמות הנ"ל שבשם אד' הנה בריבוי ההשתל' נעשה מלך אלקים על גוים שמתלבשים ומתעלמים בע"ש דנוגה שמעלימים ומסתירים לגמרי שזהו דבר המשכח ממש, וכמ"ש במאו"א אות ש' שכח אותיות חשך כו', והו"ע בחי' חשך דקלי' המחשיך על אור הקדושה וכידוע דחשך אינו רק העדר האור כ"א הוא בריאה בפ"ע וכמ"ש בורא חשך כו', שהחשך מחשיך ומעלים כו', ועי"ז נעשה השכחה כו', והיינו דוקא כשנש"י מקבלים מבחי' אחוריים וחיצוניות דכשמקבלים מבחי' הפנימיות אז יאר ה' פניו אליך דוקא כו' אבל כשמקבלים מבחי' אחוריים ה"ה מקבלים ע"י הע"ש כו', ועמ"ש מזה בסידור ד"ה עבדים היינו, וזה נעשה ע"י השכחה למטה שממשיך א"ע בתאוות ותענוגים גשמיים ובד"כ בעניני העולם המטרידים ומבלבלים מוחו ולבו דמשו"ז אינו עוסק בתורה ותפלה ושוכח על ה' כו', ועי"ז נעשים ריבוי ההעלמות וההסתרים המחשיכים כו', ומש"א אין שכחה לפני כסא כבודך דמשמע דגם בעת שאד' שכחני ומ"מ אין שכחה לפני כסא כבודך הוא בבחי' אוא"ס הסוכ"ע הנק' כסא כבודך וכמו השמים כסאי כו', דכללות ההפרש מה שאד' שכחני ומה שאינו שייך שכחה זהו בין בחי' סוכ"ע לבחי' ממכ"ע דמצד ממכ"ע שייך שכחה לפי שהאור דממכ"ע בא בבחי' התלבשות וכללות האור הוא מה שנתצמצם להיות מקור לעולמות ולהחיות העולמות כו', ומצד ריבוי ההתלבשות שייך שכחה כו' כנ"ל, אבל בחי' אוא"ס הסוכ"ע אינו שייך להיות מקור לעולמות ואינו בא בבחי' התלבשות כלל ולכן בבחי' זו אינו שייך שכחה, והעיקר הוא בחי' פנימיות המקיף דשם אינו שייך ענין העזיבה ג"כ כו' וכמ"ש הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל בחי' עינא פקיחא דלא נאים משום דלית גבינין דמכסיין עליהון והיינו בבחי' סוכ"ע אשר הארה מבחי' זו נמשך תמיד לנש"י דזהו בחי' טל העליון דלא מיעצר ונמשך תמיד בבחי' אתעדל"ע מצ"ע שעז"נ שראשי נמלא טל רסיסי לילה דבלילה זמן החשך שלא יש שום עבודה בבחי' אתעדל"ת כו' נמשך בחי' טל העליון לעורר את הנשמות כו', וז"ש ואף גם זאת כו' לא מאסתים כו', שגם בזמן הגלות שהוא בחי' זמן החשך שמצד הפנימיות יש בחי' שכחה מ"מ לא מאסתים מצד הארת בחי' הסובב שמאיר ונמשך תמיד בנש"י כו', והנה כמו"כ הוא בנש"י הגם שיש בהם שכחה לפרקים מצד העבודה דמוח ולב כו' כנ"ל, וזהו דאני ישנה בגלותא בבחי' שינה שאין השכל ומדות מאירים בגילוי דבעבודה הוא שבזה"ג המוח ולב טרודים בעניני העולם וממילא מתעלמים מאד כו' כנ"ל, מ"מ ולבי ער מהארת בחי' סוכ"ע שמאיר בכל נפש מישראל גם בזה"ג בבחי' נקודת הלב שלמעלה מהדעת והוא

בחי' בכל מאדך שלמעלה מטו"ד שבא מצד הארת גילוי בחי' מאד העליון בחי' סוכ"ע כו', הנה אור זה מאיר בקביעות ותמידות בלי שינוי והפסק כלל דלהיות כי אני ה' לא שניתי וע"כ גם אתם בני יעקב לא כליתם שז"ע לא מאסתים לכלותם כו' שמאיר תמיד הארה זו בבחי' נקודת הלב דנש"י כו', והטעם הוא מפני כי בחי' נקודת הלב דכנס"י הוא בחי' כתר דדחל שלמעלה מהחכמה שבה והיא תמיד למעלה באצילות והיינו בחי' כתר מלכות בחי' סובב שבממלא (וכמ"ש במ"א דארץ בד"כ הוא בחי' יושר בחי' ממכ"ע ומ"מ היא כדורית והיינו בחי' מקיף דיושר כו' ובארץ מלמטלמ"ע היינו בחי' הרצוא שבמל' למען יזמרך כבוד כו') ובחי' כתר מלכות דבוק תמיד בחזה דז"א בסוד לעולם ה' דברך נצב בשמים כו' כידוע, ועז"נ שימני כחותם על לבך ואיתא בזח"ב דקי"ד א' אף ע"ג דאזיל הכא והכא דיוקני אשתאר בך לעלם כו', פי' אזיל הכא והכא היינו בחי' ט"ס דמלכות שיורדים למטה בבחי' זו שייך שכחה מצד ההעלם וההסתר כו' כנ"ל וכמו"כ בנש"י הוא בחי' המוחין ומדות שמתעלמים לפעמים כו' כנ"ל, מ"מ דיוקני היינו עצם בחי' נקודת המל' בחי' כתר שבה אשתאר בך לעלם ואינו בבחי' התלבשות וממילא אינו שייך בזה ענין השכחה כו' (בזהר"ק פקודי דרל"ד דנקודה השרשית ירדה בבריאה ונעשית בחי' עתיק וכ"ה בע"ח שער סדר אבי"ע פ"א, י"ל ע"פ מ"ש בהביאור דשמאלו תחת לראשי בענין בחי' כתר מל' שדבוק תמיד בז"א ובחי' כתר דקטנות הוא בחי' הארת הרצון כו' יעו"ש, והוא בחי' רישא וגולגלתא כו') ובחי' זו היא כלי שמקבלת מבחי' אורות דז"א שזהו בחי' סובב האמיתי לגבי בחי' המלכות כו', ומאיר בבחי' כתר דמלכות. וזהו בחי' אור הסובב שמאיר בכנס"י תמיד להיות בבחי' מס"נ שלמעלה מטו"ד (בחי' נקודת הלב עצמה י"ל שזהו בחי' האמונה דלכתך אחרי שית' לקמן, ומס"נ זהו ע"י הארת ז"א כו' וע' זכור הגדול בתחלתו), כי נקודת פנימיות הרצון שהוא מהות הנפש מאיר בנקודת הלב כו'. וזהו ענין זכרתי לך חסד נעוריך, פי' חסד הוא בחי' האהבה הנמשכת כמים הבאה מצד השגה והתבוננות כו' שמצומצמת בלב כנס"י והוא בחי' קטנות המוחין והמדות עד שיפול בה בחי' שכחה כנ"ל, ונק' חסד נעוריך בבחי' קטנות ונערות כמו כי נער ישראל כו', הנה זכרתי לך זאת האהבה להעלותה למעלה בבחי' זכירה והיינו בחי' האה"ר והמס"נ כנ"ל, והיינו עליית בחי' כחות הנפש והארת הנשמה המלובשת בגוף אל שרש ומקור הנשמה שלמעלה מהתלבשות כו', וכמו התפלה שנק' סולם מוצב ארצה כו' והיא התחברות בחי' הנשמה המלובשת בגוף עם שרש ומקור הנשמה מלמטלמ"ע כו' ועי"ז יהי' גילוי בחי' עצמות הנשמה גם בנשמה שבגוף דהעבודה דמוח ולב יהי' ג"כ בבחי' גדלות המוחין ובבחי' גילוי אור ממש שלא יהי' שייך בהם שכחה כלל (וכמו לא תשכח תש כח דבהארת הנשמה שבגוף יש לפעמים תשישות כח מצד ההתלבשות בנה"ב דתוקפא דגופא חולשא דנשמתא כו', וזה"ע בחי' שכחה הנ"ל, אבל כאשר מאיר מבחי' עצמות הנשמה אז אין בה תשישות כח אדרבה הוא בבחי' תוקף האור והגילוי כו') ויש בזה יתרון מה שהוא בבחי' פנימיות כו' וכידוע דהעבודה דמוח ולב הוא בבחי' הרגש פנימי ובבחי' התיישבות כו' דמשו"ז יש יתרון מעלה בעבודה זו על העבודה בבחי' מקיף

דנשמה שהיא בבחי' קירוב ודביקות יותר ושייכה יותר לקיום התומ"צ בבחי' חיות פנימי כו', אלא שהעבודה בבחי' מקיף הוא בבחי' גילוי אור יותר בנפשו שמאיר בזה בחי' פנימיות ועצמות אור א"ס ובחי' גילוי אור פנימיות ועצמות נפשו כו', אבל כשיהי' התחברות ב' בחי' הנ"ל אז יש בזה ב' המעלות שמאיר בזה תוקף האור והגילוי והוא בבחי' אור פנימי להיות בבחי' דביקות עצמי בבחי' הרגש פנימי ממש וקיום התו"מ הוא בבחי' חיות פנימי ועצמי ממש כו', ולמעלה הוא שיאיר בחי' אור הסובב האמיתי (בחי' פנימיות הכתר כו') גם בבחי' חיצוניות המלכות המתלבשת בבי"ע כו', וי"ל דהיינו שיאיר גם בבחי' ה"ס התחתונות דמלכות וכמ"ש בסידור בענין ישיש כגבור לרוץ אורח כו', דבה"ס העליונות דמלכות מאיר תמיד האור והגילוי דז"א, וכמשנת"ל דכתר מל' דבוק תמיד למעלה בז"א ואינה יורדת בבי"ע, כמו"כ הוא בד"כ בבחי' ה"ס העליונות דמל', ומה שמאיר לבי"ע הן בחי' ה"ס התחתונות דלפעמים מאיר בהם ולפעמים כו', ועז"נ ישיש כגבור כו' שיאיר האור תמיד גם בה"ס התחתונות כו', וזהו זכרתי לך חסד נעוריך דבחי' חסד נעוריך שהוא בחי' קטנות יהי' בבחי' זכירה דדכורא בבחי' הגדלות כו'.

ועפ"ז יובן מ"ש ועשית חג שבועות לה' אלקיך, דהנה איתא בפע"ח דבשבועות נמשך בחי' הכתר ומתחלק חצי' לז"א וחצי' למלכות, והיינו דבשבועות נמשך בחי' סובב האמיתי בחי' פנימיות הכתר שמאיר למלכות גם בבחי' חיצוניות המלכות, וזהו ועשית חג שבועות להוי' אלקיך ז"א ומלכות וחג הוא בחי' גילוי והיינו הגילוי להוי' אלקיך בחי' ז"א ומלכות בשוה כו'. דע"פ סדר השתל' נמשך למלכות בחי' הארה חיצוניות לבד ומתעלם ומסתתר כנ"ל שז"ע שכחה, אבל ענין חג להוי' אלקיך היינו שיהיה גילוי בחי' פנימיות הכתר ויהיה הגילוי גם במלכות שגם במלכות לא יהיה שייך ענין השכחה כו'. וזהו ג"כ מ"ש מסת נדבת ידך, דהנה ענין הויתור הוא בבחי' כתר שמשם ההמשכה היא בבחי' ויתור, וכמו ענין אריכות ימים הוא מבחי' א"א כו', ובפרט מבחי' פנימי' הכתר ההשפעה היא בריבוי ובויתור כו', ולכן בחג השבועות שאז הגילוי הוא מבחי' פנימיות הכתר צ"ל ההנהגה למטה ג"כ בבחי' ויתור כו', וזהו שבחג השבועות דוקא נאמר מסת נדבת ידך, ובאמת הוא בכל המועדים (לפי שבכולם מאיר הארת בחינת הכתר כו') שצ"ל בויתור כו', מ"מ העיקר הוא בחג השבועות שאז גילוי בחי' פנימיות הכתר, דבפסח הגם שא"א עד שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה כו', הנה לבד זאת שאין זה אמיתית הגילוי הנ"ל וכידוע בענין ובמורא גדול זו גילוי שכינה דהיינו בחי' מל' דא"ס כו', הנה אף שצ"ל שגם הגילוי דמ"ת היה בפסח להיות שזהו התחלת הגילוי ויצ"מ הכנה למ"ת, ולזאת היה גם הגילוי שבמ"ת ג"כ כו', מ"מ הרי היה לפי שעה לבד, אבל בחג השבועות הוא עיקר הגילוי דבחי' ומדרי' זו והיא בבחינת קביעות כו', לכן בחג השבועות דוקא נאמר מסת נדבת ידך כו', וי"ל דבעבודה ענין הויתור הוא בחי' אה"ר דבכל מאדך וכמ"ש בסש"ב ס"פ מ"ט תתלהט נפשו ותתלבש ברוח נדיבה להתנדב כו' דהיינו בחי' אה"ר שזהו הכלי לגילוי האור דבחי' סובב האמיתי כו' כנ"ל, וזהו דבחג השבועות

דאז גילוי בחי' פנימיות הכתר צ"ל בחי' הויתור שהר"ע האה"ר שזהו בחי' הכלי כו', וי"ל דו"ע הטבילה דליל שבועות כדאיתא בזהר, ומבואר במ"א דטבילה זו אותיות הביטל והוא בחי' ביטול במציאות כו' וכמבואר שם בענין סיג לחכמה שתיקה שזהו בחי' פנימי' הכתר כו', וזהו ועשית חג שבועות להוי' אלקיך דבשבועות נמשך בחי' הכתר לז"א ולנוק', והיינו שנמשך בחי' פנימיות הכתר ומאיר גם למלכות אפילו בבחי' חיצוניות המלכות כו', ועז"נ מסת נדבת ידך שצ"ל ויתור שזהו הכלי לאמיתות הגילוי הנ"ל.

בס"ד, ליל ב' דחה"ש, רס"ו

השמים מספרים כבוד אל כו', ואיתא בזהר ח"א ד"ח ע"א השמים דא חתן דעאל לחופה כו', וקודם לזה מבאר דליל שבועות נק' לילא דכלה היינו דאז הוא תיקון המלכות ע"י עסק התורה שעוסקים בלילה זו שעי"ז נעשה תיקון המלכות בכדי שתתקבל למחר ביום השבועות בחי' הכתר הנמשך לה כו', ועז"א השמים מספרים השמים דא חתן דעאל לחופה מספרים מתנהרין כזוהרא דספיר כו' כבוד אל דא כבוד כלה כו', וצ"ל מה"ע השמים דא חתן דעאל לחופה והלא שמים הוא בחי' מקיף וא"כ הוא ענין א' עם בחי' החופה שהיא ג"כ בחי' מקיף כנודע, וא"כ מה"ע השמים דא חתן דעאל לחופה כו', ומה"ע כבוד אל דא כבוד כלה כו'. ולהבין זה צלה"ק משנת"ל בענין זכרתי לך חסד נעוריך דחסד נעוריך היא בחי' אהבה דקטנות היינו האהבה שע"פ טו"ד דבזה יכול להיות שכחה כו', וענין זכרתי לך שתתעלה בבחי' הגדלות שגם המוחי' ומדות יהיו בבחינת גדלות המוחין וגדלות המדות ויהיו בבחינת זכירה שלא יהיה בהם ענין השכחה ותשישות כח כלל כו'.

והנה ע"י מה תהי' בחי' זכירה הנ"ל זהו ע"י לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה, ויובן זה עד"מ כשהאב רוצה לנסות את בנו הקטן וחביב אליו לידע אם עמוקה חכמתו ואם נאמנה אהבתו אליו ה"ה מסתיר א"ע ומסתלק במקום מוצנע ונעלם, ואם התינוק טפש הוא לא יבין שהרחקה זאת אינה אמיתית ויסבור שהיא אמיתי ולא יגיע לאביו לעולם ויבכה במר נפשו על אשר לא יראה עוד את אביו ולא יבקש אותו כלל מאחר שחושב שנסתלק באמת ומתייאש ממנו, ואף שהוא בוכה על ההעדר מ"מ זהו רק לפי שעה ואח"כ ישכח עליו ואינו בוכה ונמצא שגם אהבתו אל אביו אינה בשלימות כו', אבל תינוק חכם מבין שההרחקה אינה כ"א לנסות אותו ושע"י התאמצות לבקש את אביו תתוסף אהבת האב בכפליים כי זה היה כוונת האב מתחלה, וע"כ לא יבכה כלל כ"א תיכף בהסתלק' האב ממנו ירוץ אחריו לבקשו בדרכי נתיבות אביו ולילך בעקבות אביו במסילות שדרך בהם, ואע"פ שאינו רואה ומוצא אותו אך יודע את דרכו אשר ידרכו רגלי האב ומתאמץ לרוץ בהם לראות את

אביו מאחוריו ואעפ״י שלא יראה פניו וכשרואה האב גודל התאמצות הבן מפני גודל התקשרותו אליו לרוץ אחריו בדרכי חשך ולא אור הארת פני האב, אז יתוסף בלב האב אה״ר לבנו בכפליים ומחזיר האב פניו אליו ומתגלה לו בבחי׳ הארת פנים ברוב אהבה וחיבה יתירה ומנשקו בבחי׳ נשיקין כפולים מפני שתתגבר האהבה בכפליים מכמו שהיתה מצד ההרחקה שהיתה האהבה טמונה ומכוסה בהעלם בכוונת ההרחקה ועתה נתגלית מן חשך לאור כו׳, והדוגמא מזה יובן בעבודה בריבוי המניעות המונעים בשעת התפלה גילוי נקודת הלב בחי׳ בכל מאדך בחי׳ זכירה הנ״ל אשר לא ימוט לעולם שזהו מצד ההרחקה (כענין עזבני ה׳) שמתרחק ה׳ מלהתפס בגילוי במוח או בלב אדרבה מאד קשה להעמיק הדעת או התפעלות הלב כו׳, גם בהעבודה שע״פ טו״ד כבד מאד לקשר דעתו באמת שיהיה מאיר הענין האלקי בגילוי בנפשו כו׳ ובפרט שיתפעל בלבו באמת לאהבה את ה׳ גם בהאהבה שע״פ טו״ד תכבד הדבר מאד כו׳, והיינו מצד ריבוי ההעלמות וההסתרים שמעלימים ומסתירים כו׳. והבן חכם מבין אשר הרחקה זו אינה אמיתית ח״ו כ״א לנסות אותו, ולזאת אף בחשך לא ימנע א״ע מלהשתדל בכל כח עוז ותעצומות לרוץ אחרי אביו והו״ע לכתך אחרי במדבר כו׳. והיינו שיתבונן איך שכל הגילוים בעולמות העליונים כ״ז הוא בחי׳ הארה לבד ואיך שכולא קמיה כלא חשיב ממש כו׳, וע״כ ראוי שתכלה אליו נפש כל חי אליו דוקא ולא ירצה בשום גילוי אור מי לי בשמים כו׳. כ״א כך יאתה לו שיהיה כל חפצו ורצונו להכלל בעצמותו ית׳ כו׳, ואף שאין לבו נתפעל בזה ברשפי אש באמת מ״מ יתגבר בזה להתבונן בענינים אלו בתפלה ולהתפעל בזה בבחי׳ חיצוניות הרצון עכ״פ וכידוע שגם ברצון יש פנימיות וחיצוניות, והיינו שגם בעבודה שלמעלה מטו״ד יש פנימיות וחיצוניות דכאשר האור האלקי בהתבוננות הנ״ל מאיר בגילוי ממש בנפשו ואז מתפעל באמת בבחי׳ פנימיות נקודת לבו שנמשך אל ה׳ בתוקף הרצוא בכל עצם נפשו כו׳, אבל כאשר אין אור האלקי מאיר בגילוי כ״א מה שמתבונן בזה באריכות ההתבוננות ומתפעל בלבו שכך ראוי להיות יהיה בבחינת כליון אליו ית׳ לבדו שזה מתאמת אצלו מאד שכך ראוי להיות כו׳ (ויש בזה ג״כ קצת התפעלות בלבו שמתפעל ונמשך קצת אל עצמות אוא״ס והיינו לא בבחי׳ לאהבה כו׳ כי הוא חייך לבד כ״א להכלל כו׳ ואינו בבחי׳ הרגש עצמו כ״כ כ״א בבחי׳ ביטול וכליון כו׳), וכ״ז הוא בבחי׳ חיצוניות שאין זה אמיתית שירגיש באמת בהאור העצמי ויהיה בבחינת כליון ממש כו׳, מ״מ עם היות שזהו בחי׳ אחוריים וחיצוניות לבד ה״ה עוסק בזה בתפלה ומתייגע להבין הענין ולהתבונן בו ולהתעורר בבחי׳ חיצוניות עכ״פ כו׳, וכמו״כ יחזק במעוזו להיות כל היום דבוק מחשבתו ודבורו במהות חכמתו ית׳ שהיא התורה ע״י התבוננות זו שהחליט בדעתו בשעת התפלה לרצות בבחינת עצמות אוא״ס דוקא וידוע דהמשכת העצמות הוא בתורה דוקא וכמ״ש והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוך כו׳ דבד״ת הכ׳ מדבר שבתורה נמשך בחי׳ עצמות א״ס כו׳ וכל ההלכות דתו׳ וכן כל המצות הן הן דרכיו ית׳ אשר א״ס עצומ״ה הולך בהם כו׳ וכמ״ש ושמרו דרך ה׳ כו׳ וכתיב הליכות עולם לו כו׳ וכידוע ומבואר במ״א, ואף שעניני התורה הם צמצומים בענינים

הגשמיים שהן בחי' אחוריים כו', ומה גם שהוא אינו יודע ומרגיש בזה בחי' מהות חכמתו ורצונו יתברך בבחי' הארת פנים ממש כו', ומ"מ ישתדל בכל כחו ללכת בהם ולהגות בהם כל שעה כו', וע"י השתדלות אחרי ה' בהרחקה זו תתגבר אהבת האב אליו בכפליים ויבוא לכלל נקודת הלב באמת והיינו שיאיר לו אור הסובב בגילוי ממש בנפשו ויהיה בבחינת רצוא וכליון באמת כו', ועוד זאת שיאיר גם בהכחות פנימיים דמוח ולב שיהיו בבחינת ריבוי אור ובבחי' גדלות כנ"ל, וי"ל שזה"ע בחי' הגילוי בכפליים היינו שלבד גילוי בחי' אה"ר מאיר הגילוי במוח ולב ג"כ כו', וזהו הגילוי בתפלה וכמו"כ בתורה מאיר לו ע"ז בחי' הארת פנים ממש כנ"ל בענין חכמת אדם תאיר פניו כו', וכ"ז נעשה ע"י ההילוך הקודם שהולך בתום אחרי ה' כו', וזה"ע אחרי ה' תלכו שיש בזה ב' אופנים הא' כפשוטו שהולך בבחי' אחוריים וחיצוניות לבד גם כשאינו מאיר לו אור הוי' בבחי' גילוי ממש מ"מ הולך בדרכו בהתבוננות בבחי' עצמות אוא"ס ורץ אחריו בבחי' חיצוניות לבד כו', ומתחזק בעבודה זו כו' כנ"ל ושתהיה באמת עכ"פ כפי יכולתו לא בדמיונות שוא בבחי' מקיף לבד כ"א שמייגע א"ע להבין הענין היטב ומתאמת אצלו באמת שכך יאתה לו כו' ומתבטל ע"ז מהרגש עצמו ונמשך קצת בבחי' רצוא כו', שכ"ז הוא בבחי' אחוריים וחיצוניות כנ"ל (ובכלל זה הוא ג"כ בחי' ההילוך ע"י השגה אלקית במוח ולב בבחי' חיצוניות הלב כו'). וגם החיזוק בעסק התורה וקיום המצות שאינו רק מה שהולך אחרי אביו ואינו רואה פניו כלל כו', ועי"ז שימצא תמימות הלב בהילוך זה עי"ז יאיר אור הוי' אליו בגילוי ממש ונעשה כל בחי' חיצוניות לפנימיות. וזהו פי' הב' באחרי ה' תלכו למלאות בחי' אחרי ה' שיהי' כמו בפנימיות כו' והנה גילוי בחי' זו בנש"י הי' במ"ת וכמארז"ל על כל דבור ודבור פרחה נשמתן, והיינו שהיה גילוי בחי' מהות ועצמות נשמתן שהאיר בגילוי גם בכחות הנפש המלובשים בגוף וכמ"ש וכל העם רואים את הקולות רואין את הנשמע כו' שזהו מצד גילוי עצם הנשמה דשם לא יש התחלקות דראי' ושמיעה ולכן יכול להיות רואין את הנשמע כו', ומ"מ היה בהם ראיה ושמיעה והיינו מפני שהיה הגילוי בהכחות פנימי' כו', וז"ש אנכי הוי' אלקיך, אנכי הוא בחי' אנכי מי שאנכי פי' שאין מכיר ומשיג בחי' אנכי אלא אנכי בעצמי דלא ידע לי' בר איהו בלחודוהי כו', והוי' אלקיך הוא בחי' אלקות המתפשט ומתלבש בנש"י כו'. ובמ"ת היה גילוי בחי' אנכי בחי' מהות ועצמות א"ס בבחי' הוי' אלקיך בהאלקות המתפשט ומתלבש בנש"י שזהו גילוי בחי' הארת פנים בחי' אור פנימי ועצמי דא"ס כו' דבנשמה היינו גילוי בחי' עצמות הנשמה כמו שהיא חבוקה ודבוקה בך בבחי' רצון א' לה' לבדו שהאיר אז תוך כחות הנפש בגילוי אור רב ועצום כו', וזהו ע"י הקדמה תחלה בגלות ושעבוד מצרים והיציאה ממצרים שהיה בתוקף האמונה בבחי' לכתך אחרי כו' וכמו ויאמן העם ויאמינו בה' כו' דבתכלית קושי השעבוד במצרים בריבוי ההעלמות וההסתרים שא' פרעה לא ידעתי את הוי' דבאמת הי' ההעלם וההסתר ומ"מ היו בתוקף האמונה ויצאו ממצרים אל המדבר לא מקום זרע כו' וה' ניסה אותם בכמה נסיונות וכמו ברדיפת פרעה וחילו אחריהם וכה"ג בלכתם במדבר בלא מים והילוכם היה רק בבחי' אחרי ה' היינו מרחוק ביותר

כי לא ראו אור פני ה' מקרוב עד מ"ת כו', ומ"מ לא נסוג אחור לבם, אדרבה נתאמצו ללכת בתוקף האמונה וצעקו אל ה' מפנימיות נפשם אעפ"י שלא ראו את הוי' כו', וע"י תוקף ההילוך אחרי ה' מפנימיות נפשם האיר ה' ובבחי' הארת פנים להם בעוצם הגילוי במ"ת בבחי' אנכי כו' בבחי' נשיקין כפולים דאיתא בע"ח שער הכללים שזהו בחי' נשמה לנשמה בחי' יחידה שבנפש כו', והיינו שהאיר להם בחי' מהות ועצמות א"ס ובחי' מהות ועצמות הנשמה בבחי' גילוי ממש בכחות הנפש שז"ע זכרתי לך כו' כנ"ל, וכמו"כ יהיה לעתיד וביתר שאת כו', ע"י האריכות גלות האחרון בריבוי ההעלמות וההסתרים שמעלים ומסתיר לגמרי על אלקות וכמ"ש ואנכי הסתר אסתיר פני דסליק לעילא ולעילא כו', וגם בריבוי יגיעה מאד בעבודה בתפלה במוח ולב לא תהיה השגה גמורה ממש באלקות מפני שה' רחוק ממנו ואינו נראה אור ה' בגילוי גם בריבוי יגיעה, ועוד זאת יש ריבוי בלבולים מצד הסט"א שמתחזקים ע"י ההעלמות כו', ומטרידים ומבלבלים נפשו גם כל היום בשעבוד הפרנסה אשר בנפשו יביא לחמו בריבוי טרדא כו' וממילא מבלבל לו אח"כ בתפלה וגם מי שאינו עוסק בענינים אלו ה"ה מטרידים ומבלבלים בכמה מח"ז בעת התפלה שלא יבוא לידי השגה אמיתית והתעוררות אהוי"ר אמיתית כו' וכ"ש לבוא לבחי' פנימיות נקודת הלב כו', ועכ"ז ה"ה מתאמצים בעבודתם ומיגעים א"ע בבחי' עבודה פנימיות דמוח ולב אף שאינה אמיתית ממש ומ"מ מייגע א"ע בהתבוננות ובהתעוררות הלב כמה שאפשר להיות כו', וכמו"כ בעבודה בבחי' נקודת הלב ע"י ההתבוננות בעצמות אוא"ס אף שהיא בבחי' אחרי ה' לבד כו' כנ"ל, ויחזק במעוזו בעסק התורה וקיום המצות אף שאינו מאיר לו עי"ז שום גילוי אור ממש, ומ"מ הוא מחזיק בעסק התורה בתוקף להיות שזהו אמיתית ומהות חכמתו ית' וכן בעסק המצות שזהו רצונו ית' האמיתי כו' רק מצד הידיעה שיודע שהאמת הוא שהן בחי' חכמתו ורצונו ית' ואוא"ס מאיר ומתלבש בתורה ואף שהוא אינו מרגיש אבל האמת כן הוא ומשו"ז ה"ה מתחזק ומשתדל מאד להיות עוסק בתורה כל היום וכמו"כ בקיום המצות כו', ועי"ז יאר הוי' פניו אלינו לעתיד בבחי' גילוי הארת פנים ביותר ובבחי' נשיקין כפולים וכמ"ש ישקני מנשיקות פיהו והן גילוי טעמי תורה שיהיה לעתיד שזהו גילוי בחי' מהות ועצמות א"ס שיאיר בבחי' השגה פנימיות ממש וכולם ידעו אותי ממש כו'. וזהר"ע זכרתי לך חסד נעוריך ע"י לכתך אחרי במדבר כמו ביצ"מ ומ"ת. וכמו"כ בזה"ג עכשיו והגילוי דלעתיד דע"י ההילוך עתה בתוקף ההילוך אחרי ה' עי"ז זכרתי לך בגילוי בחי' פנימיות ועצמות א"ס שיאיר בגילוי ממש בפנימיות בנש"י כו'.

ולהבין כ"ז בתוס' ביאור, הנה יש להקדים מ"ש זה שמי לעלם וזה זכרי כו'. וארז"ל שמי עם י"ה שס"ה ל"ת וזכרי עם ו"ה רמ"ח מ"ע. וצ"ל מדוע יהיה מניעת האיסור סור מרע בי"ה ועשיית הטוב שזהו עשיות המצות בו"ה שלמטה מי"ה, ולפעמים ארז"ל ויתר הקב"ה על ע"ז וג"ע וש"ד ולא ויתר על עון ביטול תורה, והלא ביטול תורה ז"ע מ"ע ואיך ויתר כו' ולא ויתר על ביטול תורה וחורבן בהמ"ק היה על ביטול תורה דוקא, אך הענין הוא

דהנה ידוע דכנס"י נק' רעייתי דפי' רעייתי פרנסתי שמפרנסין לאביהן שבשמים, והוא ע"י המצות שעושין שמוסיפים אורות ברמ"ח אברין דמלכא דרמ"ח פקודין הן רמ"ח אברין דמלכא בחי' ז"א, וע"י קיום המצות מתקשראין נש"י ברמ"ח אברין דמלכא, ומוסיפים תוס' אורות ברמ"ח אברין והן נכללין ונבלעי' בהאורות עליונים כו'. והנה המשכת האורות העליונים שממשיכים ע"י המצות צריכים שמירה וכמ"ש ושמרתם מצותי שצריכים שימור כו' (וכמו ושמרתם את המצות שצריכים שימור מחימוץ כו') והיינו מפני שיכול להיות בזה אחיזה ויניקה לחיצונים וכמארז"ל הני מאני דרבנן דבלו מינייהו, פי' מאני דרבנן הן הלבושים דמעהמ"צ ועז"א הני מאני כו' מינייהו שיכול להיות בזה אחיזה כו', ובפרט כשאינו זהירים ומרוחקים כ"כ מהרע בשמירת שס"ה ל"ת אזי בולעים החיצונים מבחי' סט' דקדושה הוא האור האלקי השוכן בנש"י בתוך טומאתם, וגם מקיום המצות שלהם כו', וכמ"ש נבלע ישראל בגוים שניצוץ האלקי נבלע בע"ש וכתיב ויאכלו ישראל בכל פה היינו בכל מיני בליעה וכמ"ש בקום עלינו אדם כו' וברוך ה' שלא נתננו טרף כו' ולעתיד והוצאתי בלעם מפיהם כו', חיל בלע ויקיאנו כו'. והנה השמירה לכ"ז הוא שס"ה ל"ת דע"י הזהירות בשס"ה ל"ת שנש"י מרוחקים מהרע אין להם בליעה בהם כו' דעש"ז נק' יונתי שאינה נזקקת ומתקשרת אלא לבן זוגה לבד כו', ואין להם שום שייכות אל הסט"א כו', ועוד זאת שהזהירות בל"ת שומר שלא יהיה שום יניקה מהאורות עליונים דרמ"ח מ"ע כו', והענין הוא דהנה כל שמירה הוא ע"י אור מקיף דוקא כידוע, ואמיתית האו"מ נמשך ע"י ול"ת דוקא, והגם דע"י מ"ע ממשיכים ג"כ בחי' או"מ וכידוע דמצות הן בחי' רצה"ע ומשו"ז נק' לבושים כו', מ"מ במצות גופא הנה המשכת אמיתיות האו"מ הוא ע"י מל"ת דוקא, והענין הוא דהנה ידוע שיש ב' מיני מקיפים מקיף הקרוב ומקיף הרחוק דבחי' מקיף הקרוב הן בחי' המקיפים דסדר השתל' וכמ"ש בע"ח דבחי' פנימיות שבעליון נעשה מקיף אל התחתון, דחיצוניות שבעליון הוא בבחי' פנימי אל התחתון והיינו האור שבא בבחי' גילוי ממש אל המקבל ומתלבש בכלי המקבל שנעשה לו בבחי' אור פנימי כו', אבל בחי' פנימי' העליון שלמעלה מכלי המקבל הוא בבחינת מקיף על המקבל, וכמו עד"מ במוחין ומדות הנה ידוע דלידת המדות הוא מבחי' חיצוניות השכל דבחי' פנימיות השכל אינו שייך למדות, דענין פנימיות השכל הוא בחי' עומק המושג בתמצית נקודת השכל והוא ההשגה בעצם הענין שכלי בעומק הכוונה שבו שאינו בא בלבושי השגה בהסבר דברים ולא בבחינת התרחבות והתפשטות היינו לא בריבוי פרטים ובכל ענין רק בחי' נקודה התמצית של הענין ההוא כו' שזהו הידיעה וההשגה בעצם ענין המושכל איך ומה הוא כו' דמזה לא יהיה בחי' לידת המדות מפני שלמעלה הוא לגמרי מן המדות כו', וחיצוניות השכל הוא אור השכל הבא בהשגה בריבוי הפרטים שבו וכל פרט הוא בהתרחבות גדולה בלבושי השגה בכמה הסברים כו', דמזה אפשר להיות הולדות המדות, אך גם בזה הרי לא כל השכל מתגלה בהמדה שאם היה השכל מאיר בגילוי בהמדה היה מתבטל מציאות המדה, דכשם שבשכל עצמו אינו נרגש מציאת המדה אף שישנה שם כו', והיינו מפני גילוי אור המוחין כו' וכמ"ש במ"א, כמו"כ לאחר שבאה המדה

בהתגלות אם היה מאיר בה אור השכל בגילוי תתבטל המדה כו', אלא מה שבא בגילוי בהמדה הוא רק הבכן מהשכל הנשאר מההשגה וההתבוננות לאחר שנתעלם השכל שזה מאיר בפנימיות המדה ונעשה בבחי' מוחין למדות כו' כידוע, והנה אנו רואין שההשגה שבמוח הגם שאינו מאיר בגילוי בהמדה מ"מ ה"ה מאיר עלי' בבחינת מקיף, דהיינו מה שגם בעת התפעלות המדה אינו נשכח ממנו ההשגה לגמרי כ"א מאיר עליו בבחינת מקיף שמרגיש את הענין שהשיג והתבונן בו בבחי' מקיף עכ"פ שזה נותן חיות בהמדה והוא שתהיה המדה בבחי' קירוב אל הענין האלקי וממילא הוא בבחינת ביטול יותר כו', וכמ"ש במ"א, נמצא דבחי' חיצוניות שבשכל דבכללות הוא אור השכל השייך למדות מה שמאיר ומתלבש ממנו בהמדה הוא בחי' החיצוניות שלו היינו הבכן שנעשה פנימי להמדה בבחי' מוחין אלי', ובחי' הפנימיות שבו דהיינו עצם ההשגה היא בחי' מקיף לבד כו', אבל פנימיות השכל ממש בבחי' עומק המושג הוא למעלה מבחי' המדות לגמרי כו' (ומה שיש מדות גם מבחי' פנימיות המוחין זהו בחי' גדלות המדות בחי' פנימיות הלב שנת"ל בד"ה ועשית ח"ש, ומה שאור המוחין מאיר כמו שהוא בלב ג"כ שמדות אלו הן כמו מוחין ממש כו' כמ"ש במ"א), וזהו הכלל דבחי' חיצוניות שבעליון נעשה פנימי אל התחתון ופנימיות העליון נעשה בבחי' מקיף אל התחתון, כו', וכן הוא בכל עו"ע דמה שמתלבש בפנימיות בהעלול הוא רק חיצוניות העילה, אבל בחי' פנימיות העילה הוא בחי' מקיף לבד על העלול כו', ומ"מ הוא בחי' מקיף שיש לו שייכות אל המקבל וכנ"ל דכללותו זהו בחי' חיצוניות השכל השייך למדות כו'. והמקיף הוא ג"כ מצומצם כפי מדת המקבל, רק שזהו למע' מהכלי שלו וא"א שיתלבש בו בפנימיות ממש, אבל מ"מ ה"ה בערך הכלי, והיינו מפני שהמקיף הזה אינו שהוא בבחי' מקיף בעצם שאינו בגדר הפנימי כלל, אלא שהוא בבחי' מקיף לגבי הדבר המוקף לבד, והיינו מפני קוטן כלי המוקף, שאם היה המוקף בכלים רחבים היה מאיר בו האור בבחי' פנימי וכמו שבהעליון ה"ז פנימיות העליון כו' ובתחתון שהוא בבחי' מקיף זהו מצד קוטן הכלי שלו לבד כו', והדוגמא מזה יובן למעלה במקיפים דסדר השתל' כמו בע"ס דאצילות דנמשכים ומשתלשלים זמ"ז כמו מחו"ב לז"א ומז"א למלכות, הנה מה שהעליון הוא בחי' שרש ומקור לתחתון זהו בחי' חיצוניות שבו דבחי' הפנימיות ממש שבעליון אין לו שייכות אל התחתון כלל וכמו בחי' פנימיות חו"ב הוא למעלה לגמרי מלהיות מקור למדות ובחי' פנימיות המוחין עיקרן הן בבחי' הבדלה ובבחי' עלי' למעלה כו' וכמו שנת"ל (בד"ה נ"ח מצוה), ומה שנעשה מקור למדות הוא בחי' חיצוניות המוחין, דמה שבינה נק' אם הבנים הוא בחי' קטנות דאימא בחי' תבונה דתבונה אותיות בן ובת והיינו כאשר משפעת לז"א כמ"ש הפרדס בערכי הכינוים, וכללות בחי' תבונה היינו ז"ת דבינה, ויש יחוד ישסו"ת הנק' או"א תתאין מקור המדות דיש"ס הוא בחי' נה"י דאבא ומיחוד ישסו"ת נמשך ז"א כו' (וישראל זוטא הוא בחי' מוחין שבמדות כמ"ש בתו"א סד"ה ואלה שמות), אבל בחי' או"א עילאין שהן מוחין דאו"א הן למעלה מבחי' מקור לז"א כו', ונמצא מה שמקור לז"א הוא בחי' חיצוניות המוחין בחי' ישסו"ת דבד"כ זהו בחי' ז"ת לבד (ובפרטיות הן בחי' נה"י לבד), אמנם

מה שמתלבש בפנימיות דז"א הוא רק בחי' החיצוניות דתבונה בחי' נה"י דאימא שנעשים מוחין לז"א (דעם היות דכללות בחי' תבונה הוא נה"י דבינה מ"מ מה שנעשה מוחין לז"א זהו בחי' נה"י דתבונה) ובחי' הפנימיות דתבונה הוא בבחי' כתר ומקיף לז"א, וז"ע ת"ת דאימא שנעשה כתר לז"א דהיינו בחי' ת"ת דתבונה וכמ"ש בע"ח שער דרושי הצלם דרוש ה', וכמו"כ מבחי' ז"א למלכות הרי מה שנמשך למל' זהו מבחי' חיצוניות דז"א, אבל בחי' פנימיות ז"א הוא למעלה מבחי' המלכות וכידוע דשרש המשכת המלכות הוא מהנקב שאחורי הז"א היינו מבחי' חזה דז"א שזהו בסוף הת"ת שלו כו', וכידוע המשל בזה דבתוקף המדות א"א לדבר כ"א כאשר מתצמצם ומתעלם האור כו', ובכללות ההפרש בין פנימיות לחיצוניות דז"א יובן ממ"ש בסידור שער המועדים על מאה"ז תלתא דזמינין מקדש כו', ומה שמאיר בפנימיות המלכות הוא בחי' נה"י דז"א לבד שנעשים מוחין דנוק', אבל בחי' הפנימיות (היינו פנימיות דחיצוניות) הוא בבחי' כתר ומקיף לבד וכידוע דת"ת דז"א נעשה כתר לנוק' כו' (ועם היות דת"ת הוא בחי' פנימיות ז"א כמ"ש בסידור שם, הנה בחי' כתר דנוק' הוא מב' שלישים תחתונים דז"א כמ"ש בע"ח, ועיקר הת"ת הוא בחי' שליש העליון כו', ועמ"ש מענין ג' שלישי ת"ת בלקו"ת ד"ה כי תבואו כו' ונטעתם כו'), וכמו"כ הוא בבחי' כתר דאצילות ז'דוע שיש ב' בחי' עתיק ואריך שהן בחי' פנימיות הכתר וחיצוניות הכתר, ובחי' פנימיות הכתר הוא מה שנעתק ונבדל מסדר השתל' שאינו בבחי' מקור כלל לע"ס דאצילות כו' כידוע, ובחי' חיצוניות הכתר שהוא בחי' א"א הוא ראש ומקור דאצילות דבחי' אורות פנימיים ומקיפים דאצילות הן מבחי' א"א, וכידוע דאורות דאצילות המתלבשים בכלים דאצילות הוא מה שנמשך מבחי' א"א, וכמו"כ בחי' כתר ומקיף כללי דאצילות היינו בחי' א"א בחי' חיצוניות הכתר דבחי' זו דוקא הוא שנעשה בבחי' מקיף, משא"כ בחי' עתיק אינו גם בבחי' מקיף לאצילות (כ"א בבחי' מקיף הרחוק כו'), וכן הכתרים דאו"א הן מבחי' א"א וכמ"ש בע"ח שער אנ"ך פ"ח דיש בחי' ישסו"ת בגרון דא"א ומשם נמשך או"א, ובחי' הכתרים דאו"א הן ג"כ מבחי' גרון דא"א וכמ"ש בעמה"מ שער י"ב פ"ז ופ"ט ושער י"ג פ"ד, ובחי' מקיפים הנ"ל הן בחי' מקיפים פרטיים דבחי' הפנימי' שבעליון, היינו בחי' הפנימיות שבחיצוניות נעשה בבחינת מקיף אל התחתון כו', ובד"כ בחי' המקיפים שבהשתל' הן הנמשכים מבחי' הקו, וכידוע דהקו הוא בחי' יושר דכל ענין הקו הוא להיות גילוי בבחי' פנימיות כו', ואי' בע"ח דהקו נמשך ומתעגל וחוזר ונמשך וחוזר ומתעגל כו', דתחלה הוא נמשך בבחי' פנימי ואח"כ מתעגל בבחי' מקיף כו', וזהו דבחי' פנימי שבעליון נעשה בבחי' מקיף אל התחתון כו' וכמ"ש בסידור בהביאור דאני לדודי (ולכאורה משמע דעיגולים הנמשכים מהקו שרשן מעיגול הגדול וכמ"ש בלק"ת ד"ה ויקח קרח, וי"ל דבאמת כל המקיפים שרשן מעיגול הגדול אמנם הן מבחי' חיצוניות המקיף שאין זה בחי' המקיף האמיתי דאמיתית המקיף היינו מה שמובדל לגמרי כו'), וכ"ז הוא בחי' מקיף הקרוב דהיינו בחי' מקיף השייך להשתל' כו', אמנם בחי' מקיף הרחוק הוא שמובדל בערך לגמרי ואינו שייך אל ההשתל' כלל שאינו מקור להשתל' גם לא בבחינת מקיף עליהם כו',

וי"ל דבהשתל׳ זהו בחי׳ פנימיות ועצמות העליון שאינו מקור אל התחתון וכמו שנת"ל דכללות הענין מה שהעליון מקור לתחתון זהו בבחי׳ החיצוניות לבד, אבל בחי׳ פנימיות העליון ממש אינו מקור כלל אל התחתון כו׳, והיינו שמובדל לגמרי מן התחתון כו׳ וכמו בז"א בחי׳ הפנימיות שבו היינו בחי׳ הת"ת וכמו"כ בכללות ז"א מה שמאיר בו בחי׳ עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי׳ מקור להשתל׳ וכידוע דבת"ת מאיר מבחי׳ פנימיות הכתר וזהו בחי׳ הפנימיות דז"א, ועמ"ש בסידור בד"ה הנ"ל ובלק"ת ד"ה קא מיפלגי במתיבתא דרקיע ובהגהות לשם שלא נדפס, ובהביאור דוהניף הכהן, וכמו"כ בחי׳ פנימיות או"א שזהו בחי׳ עצמות חו"ב שאינם בבחי׳ מקור לז"א כו׳ כנ"ל, וכן בכתר בחי׳ פנימיות הכתר בחי׳ עתיק שנעתק ונבדל לגמרי כו׳, ובשרש הראשון י"ל שזהו בחי׳ פנימיות ועצמות אוא"ס שלמעלה גם מבחי׳ עיגול הגדול שלפני הקו, דהנה בחי׳ העיגול הגדול הגם שאינו בבחי׳ מקור להשתל׳ וכמו שנת"ל (ד"ה אדם כי יהיה כו׳), מ"מ ה"ה בבחי׳ שייכות להשתל׳, ומה שהוא בבחינת מקיף הוא רק מפני שא"א להתקבל בכלים בפנימיות כו׳, וכמובן ממ"ש בע"ח דתחלת הכל היה אור עליון פשוט ממלא כל המציאות ולא היה בו ראש וסוף ומעלה ומטה כו׳, וידוע דענין ראש וסוף ומעומ"ט שייך בבחי׳ פנימיות דוקא וכשאו׳ שלא הי׳ בו ראש וסוף כו׳ היינו שלא היה אפ"ל בבחינת פנימיות כו׳ וכאשר עלה ברצונו להאציל סילק אורו הגדול על הצד כו׳ וזהו בחי׳ העיגול הגדול שנעשה בבחי׳ עיגול ומקיף על כללות ההשתל׳ כו׳, והאור פנימי נמשך בהם מהקו שזהו מה שמאיר לאחר הצמצום מבחי׳ האור שנסתלק וכמ"ש בע"ח שנמשך הקו מן האור העיגול שלו כו׳, ובסוף ענף ג׳ כ׳ וסילק האור ואח"כ החזירו כו׳ דרך הקו כו׳, אלא שהוא בבחי׳ קו מצומצם לפי אופן העולמות כו׳, והגם שאינו בחי׳ מהות האור שלפני הצמצום מ"מ הרי אינו מהות אחר ח"ו וה"ז הארה מהאוא"ס שלפני הצמצום כו׳ (ועמ"ש לעיל ד"ה ויולך ה׳ את הים), וא"כ הרי אפס קצהו מאיר בבחי׳ פנימיות בסדר השתל׳ והוא בחי׳ הקו ומה שלא היה אפשר להיות בבחי׳ פנימיות נשאר בבחי׳ מקיף כו׳, וא"כ י"ל שזהו ג"כ בחי׳ מקיף הקרוב דהיינו מה שנשאר מבחי׳ הפנימי מפני שאין המקבלים יכולים לקבלו בבחי׳ פנימיות כו׳ (ובדא"פ י"ל גם בזה דוגמת משנת"ל דפנימיות שבעליון נעשה מקיף כו׳ ע"פ המבואר במ"א דבחי׳ גליף גליפו הן בחי׳ אותיות הרשימו, ונת"ל (ד"ה אדם כי יהי׳) די"ל שגם אחר הצמצום מאיר האור בהאותיות דרשימו, אלא שלגבי מקום החלל הוא בבחי׳ סילוק ובבחי׳ עיגול ומקיף לבד כו׳, והיינו שבתחלה קודם הצמצום היה מאיר גילוי האור באותיות הרשימו וכן לאחר הצמצום כו׳, ולגבי השתל׳ הוא בבחי׳ עיגול כו׳), והענין הוא דהנה ידוע דכללות בחי׳ אור זה הוא מה שלפני הצמצום מאיר בעצמותו בחי׳ אור השייך אל העולמות כו׳, ולכן היה בבחי׳ אור זה בחי׳ עליית הרצון ושיער בעצמו בכח כו׳, ולכן ה"ה בבחי׳ מקיף עכ"פ אל העולמות כו׳ (וי"ל דבסדר השתל׳ אחר הצמצום הזה בחי׳ מקיף הוא בבחי׳ מקור כו׳ וכמשנת"ל בד"ה הנ"ל בענין טה"ת כו׳ ולפני הצמצום אינו שייך בחי׳ מקור להשתל׳ וכמו שנת׳ שם בענין טה"ע, אבל מ"מ הוא בבחי׳ שייכות כו׳), אמנם בחי׳ מקיף הרחוק בשרשו י"ל שהוא בחי׳ עצם האור דהיינו האור כמו שהוא

לעצמו שגם בעצמותו אינו בבחי' גילוי השייך לעולמות שאין לו שום שייכות כלל אל העולמות כו'. ובד"כ בחי' עצם האור הוא שאינו בבחי' גילוי כלל וכידוע שיש בהאור בחי' עצם והתפשטות דהתפשטות הוא מה שמאיר ומתגלה והכל בעצמותו, אבל בחי' עצם האור הוא שאינו בשום המשכה והתפשטות כלל כו', וכמו עד"מ כחות העצמיים הכלולים ומושרשים בעצם הנפש כו' כידוע ומבואר במ"א.

ועפ"ז יובן מ"ש בזהר ע"פ השמים מספרים השמים דא חתן דעאל לחופה דהגם דשמים הן בחי' מקיף, מ"מ ה"ז בחי' מקיף הקרוב בחי' המקיפים דסדר השתל' כו' (וכמ"ש אני אענה את השמים והם יענו את הארץ כו'. א"כ ה"ז בחי' מקיף השייך אל הפנימי כו'). אמנם ענין בחי' החופה כאן הוא בחי' מקיף הרחוק כו', וכמשנת"ל (ד"ה ועשית ח"ש) דהגילוי בחג השבועות הוא בחי' פנימיות הכתר שנת"ל שזהו מה שנעתק מסדר השתל' שאינו בבחי' מקור להם כו', ובשרש שרשו הוא בחי' עצמות א"ס שאינו בבחינ' המשכה כלל כו', ולזה אמר השמים דא חתן דעאל לחופה דבחי' המקיף הקרוב עאל לחופה בחי' אמיתית המקיף דהיינו בחי' מקיף הרחוק כו'. וזהו שפי' מספרים מתנהרין. דהנה בזהר פ' תרומה דקל"ו ע"ב פי' מספרים מנהרין ומנצצין כו', וכאן פי' מתנהרין דהשמים מתנהרין ומקבלים מלמעלה מהם והיינו מבחי' מקיף וסובב האמיתי כו', כבוד אל דא כבוד כלה בחי' המקיפים דמלכות כו'. (וי"ל דהיינו בחי' נקודת הלב שהיא כלי לבחי' הסובב האמיתי כמשנת"ל בד"ה הנ"ל), וזהו השמים מספרים כבוד אל דבחג השבועות שאז גילוי בחי' פנימיות הכתר שמאיר למלכות ג"כ כו' צ"ל בליל שבועות בחי' תיקון המלכות ע"י עסק התורה (וכמו"כ ע"י הטבילה וביטול הנ"ל בד"ה הנ"ל) שתקבל עי"ז בחי' גילוי הנ"ל, ואזי ביום השבועות השמים בחי' המקיפים דסדר השתל' מתנהרין מבחי' המקיף העצמי דבחי' פנימיות הכתר ומאיר הגילוי גם בבחי' המלכות שז"ע כבוד אל כו'.

בס"ד, ש"פ נשא, רס"ו

נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם כו'. וצ"ל מה"ע גם הם והול"ל סתם נשא את ראש בני גרשון כמ"ש בבני קהת נשא את ראש בני קהת ולמה נאמר כאן גם הם. וברבות שה"ש אי' שלכן נא' גם הם שלא תאמר שהם פחותים מבני קהת אלא מפני כבוד התורה כו'. ולכאורה אדרבה אם אינם פחותים לא הול"ל גם הם כ"א סתם. וממ"ש גם הם משמע שאינם כמו בני קהת ומ"מ אינם פחותים מהם כו'. ולהבין זה צלה"ק משנת"ל שיש ב' מיני מקיפים בחי' מקיף הקרוב ומקיף הרחוק, דמקיף הקרוב הן המקיפים דסדר השתל' דפנימי שבעליון נעשה מקיף לתחתון ובשרש הראשון באוא"ס שלפני

הצמצום הוא בחי' האור והגילוי השייך לעולמות כו'. ובחי' מקיף הרחוק היינו שאינו בחי' מקור להשתל' ובשרש הראשון היינו בחי' עצמות אור א"ס שאינו בבחי' המשכה וגילוי כלל כו'.

ובזה יובן שרש ההפרש בין מ"ע ומל"ת דהנה מ"ע הרי עיקרם הוא עשיית הכלים וכמארז"ל ע"פ ועשיתם אותם מעלה אני עליכם כאלו עשאוני, והיינו שע"י המצות נעשה תיקון הכלי, והיינו הגדלת הכלים דז"א וכידוע דז"א הוא בעל ט"ס וההגדלה היא להיות בבחי' רמ"ח איברים דספ"ט פ"א רת"ס רמ"ג וה"ח המגדילים רמ"ח וז"ע עשיית המצות לעשות תיקון הכלים ועי"ז נמשך האור המתלבש בכלים וכידוע דכלים למעלה ממשיכים את האור דעש"ז נק' אברים כמו אברים שממשיכים את החיות כו'. וזהו מה שאמרו כאלו עשאוני, דלכאורה מהו כאלו והרי ע"י המצות נעשה תיקון הכלי ממש, וא"כ מהו כאלו כו', אלא דקאי על המשכת האור ועז"א כאלו עשאוני דמה שעושים ע"י המצות הוא תיקון הכלי ועי"ז ממילא נמשך האור כו', ובמ"א מבואר שע"י המצות ממשיכים את האור וע"י המשכת האור נעשה הגדלת הכלים וכמא' הת"ז וכמיא דאשקי לאילנא שעי"ז נעשה הגדלת האילן וכמ"ש בתו"א ד"ה משה ידבר דרוה"ב, ואיך שיהיה הנה האור הנמשך עי"ז הוא בחי' האור השייך אל הכלים, ועם היות שע"י המצות נמשך בחי' אור מקיף ג"כ מ"מ מאחר שזהו ע"י עשיית הכלים הנה האו"מ הנמשך הוא בחי' מקיף הקרוב עד שרשו הראשון בבחי' האור השייך לבחי' ההשתל' כו'. וזהו שהמצות הן לבושים שהן בחי' מקיף, אבל הוא בחי' מקיף הקרוב, וכידוע ההפרש בין לבוש ובית דשניהם הן בבחי' מקיף על האדם, אמנם לבוש הוא כמדת האדם ובית הוא מקיפו מרחוק כו', והדוגמא מזה למעלה דמצות הן לבושים היינו שבהן וע"י נמשך בחי' המקיפים דסדר השתל' עד רום המעלות כו' כנ"ל (בד"ה השמים מספרים). אבל מל"ת שאינם בבחי' כלים אדרבה הן בחי' העדר הכלי לא תעשה והיינו מניעת דבר כו', הנה עי"ז נמשך מבחי' מהות ועצמות האור שלמעלה מגדר ההשתל' והוא בחי' מקיף הרחוק עד שרשו הראשון בבחי' מהות ועצם האור שאינו בבחי' המשכה וגילוי כלל כו' דבחי' ומדרי' זו נמשך דוקא ע"י מל"ת כו' לפי שאינם בבחי' כלים כו', וגם להיות כי כל ענין מל"ת הו"ע דחיית הרע, דמ"ע כל ענינם הוא להמשיך אור כי לא יש במ"ע ענין דחיית הרע כ"א בחי' המשכת האור, ולכן נק' אברים רמ"ח איברין דמלכא דאיברים הם בחי' המשכות כו' דאבר פירושו דבר הבולט וכמו כיצד מאברים את הערים למאן דתני מאברין באלף דפי' מה שבולט ויוצא כו', וכמו"כ למעלה ענין אברים היינו בחי' המשכות כו'. וכמארז"ל לעבדו רמ"ח מ"ע ולשמרה שס"ה ל"ת. דענין עבודת הגן הו"ע המשכת אלקות בג"ע כו', ולשמרה היינו להרחיק את הרע ולהבדילו כו', ולזאת המ"ע להיות עיקרן בחי' המשכה ה"ה ממשיכים את האור שכבר הוא בבחינת המשכה בהעלם עכ"פ כו', והיינו בחי' האור השייך להשתל' כו', אבל מל"ת שאין ענינם להמשיך אור כ"א לדחות את הרע ה"ז ממשיך בחי' מהות ועצם האור כמו שהוא למעלה מבחי' המשכה עדיין כו'. ועוד זאת כי ענין דחיית הרע הוא בחי' גבורה וכידוע דמ"ע ומל"ת הן בחי'

חסדים וגבורות מ"ע ה"ח ומל"ת ה"ג והגבורות הן בשרשן למעלה מהחסדים כו' וכמשנת"ל (ד"ה אדם כי יקריב) דאמיתית בחי' הכח והיכולת שבעצמות הוא בחי' גבורה, דחסדים הן כמים היורדין כו' דהיינו בחי' המשכת האור בבחי' גילוי העצם כו', אבל בחי' הגבורות בשרשן הוא בחי' האור הכלול בעצמותו ממש בבחי' כח ויכולת כו', והיינו בחי' העה"ם העצמי דא"ס כו'. ולזאת ע"י רמ"ח מ"ע שהן בחי' ה"ח ממשיכים האור שהוא בבחי' המשכה כו', והיינו בחי' כללות האוא"ס שהוא בבחינת המשכה בבחי' גילוי העצם כו', אבל ע"י שס"ה ל"ת שהן בחי' ה"ג נמשך בחי' מהות ועצמות אוא"ס שהוא בחי' העלם העצמי כו', וביאור הענין הוא, דהנה אי' באד"ר דקל"ב רע"א כתיב קווצותיו תלתלים שחורות כעורב וכתיב ושער רישי' כעמר נקא לא קשי' הא בדיקנא עילאה והא בדיקנא תתאה (א"א וז"א) וע"ד כד אתייהיבת אורייתא לישראל אתייהיבת באש שחורה ע"ג אש לבנה כו', וזהו שרש ההלכות דמ"ע ומל"ת, דמ"ע הן מבחי' ושער רישי' כעמר נקא בחי' לובן העליון מבחי' רב חסד שבגולגלתא שנק' עמר נקא, ומל"ת הן מבחי' גבורות והן בחי' שערות שחורות כעורב כו', והענין הוא, דהנה ידוע דכללות ההשתל' הוא מבחי' יו"ד דה"י אחרונה דשם ס"ג שבטה"ע שנבקע ונמשך למטה כמ"ש בעמה"מ שער ג', וזהו דאי' בזהר דבמח' אחת נבראו העולמות. והיינו דבחי' יו"ד דשם ס"ג לגבי כללות טה"ע היא כמו מח' א' לגבי מח' כללית כו', דבכדי להיות מח' א' זו היא ע"י צמצום, וכמו עד"מ באדם להיות מח' אחת ממח' כללית ה"ז בחי' צמצום גדול ובאין ערוך לגבי המח' כללית כערך טפה לגבי ים כו', או כמספר א' ברבוא רבבות אלפים כו' כך ערך בחי' מח' א' דבחי' יו"ד דס"ג לגבי בחי' עצמות טה"ע כערך טפה בים אוקיינוס וכדומה. וזהו דאיתא בזהר גליף גליפו בטה"ע, פי' כפל הלשון גליף גליפו היינו חקיקה דחקיקה דהיינו מאות יו"ד דס"ג הנ"ל שחקוק בטה"ע יצא ונמשך הארה ממנו למטה ע"י בקוע לבד כמו אז יבקע כשחר כו', דענין הבקיעה הוא שנמשך הארה לבד ע"י בקיעת החשך המחשיך ומסתיר על האור והיינו הצמצום כו', ורק הארה לבד הוא שבוקע ויוצא ומאיר את החשך כו', וכמו עד"מ באדם שלא יוכל לחשוב רק מח' אחת מיוחדת כ"א ע"י צמצום גדול בעצמות המח' כו', כך ע"י הצמצום באוא"ס בחי' טה"ע עצמה נמשך הארה הנ"ל דבחי' יו"ד דס"ג שבקע את הצמצום כו' *(ופי' חקיקה דחקיקה היינו כי ענין החקיקה זהו ג"כ צמצום כידוע, ונמשך מזה הארה לבד בדרך בקיעה שזהו עוד צמצום כו' כנ"ל, וצמצום זה היינו בקיעת היו"ד דשם ס"ג הוא צמצום עצום הרבה יותר מבחי' חקיקה הנ"ל דטה"ע, ומ"מ נק' בשם גליפו וחקיקה, כי הנה גליפו זו יש בזה עוד ענין שהו"ע בליטה לחוץ כמו אותי' החותם שבולטים לחוץ, והוא למעלה בחי' גילוי אותיות המח' הא' הנ"ל הבאה מהעלם עצמות המח' הנעלמה וכלולה בעצמותו לפני הצמצום כו', והיינו המשכה שבבחי' גילוי מההעלם כו', וזהו ג"כ ענין הבקיעה שנבקע בחי' היו"ד דשם ס"ג כו', כמו"כ בקיעת אור שהוא גילוי מההעלם וכמו בקיעת אור השחר אחר העלם האור בחשכת הלילה (ומאיר האור שהיה בהעלם ובא בגילוי כו') או כבקיעת מים בכלי סתומה שנעלמו המים בה כו', ולפי זה צ"ל דענין המח' א' היינו

*) חסר סיום המוסבר.

בחי' ההמשכה שבבחי' א"ס שנת"ל (ד"ה החדש הזה) דהגם שההמשכה היא ע"י הצמצום, מ"מ הרי גם לאחר הצמצום היא בבחינת א"ס כמו קודם הצמצום כו', וזהו שההמשכה היא בבחי' גילוי ההעלם כו', אמנם בכ"ד מבואר דענין הבקיעה היא כמו בקיעת השערות דהיינו בחי' המשכה מצומצמת שבאין ערוך לגבי האור הקודם כו', וא"כ צ"ל דקאי על גילוי הקו שנמשל להמשכת השערות וכידוע שנק' מזל שעז"א בזהר האי חוטא יקירא קדישא כו' אקרי מזל כו' דהמשכת הקו הוא ע"י הצמצום והוא הארה מצומצמת שבאין ערוך לגבי אור הקודם כו', וזה"ע הבקיעה דהיינו בקיעת הקו וכמ"ש במ"א בענין אז יבקע כשחר דהיינו בקיעת הקו כו', (ולפי זה צ"ל דבחי' מח' א' היינו בחי' ראשית גילוי הקו כו') ומ"מ נק' בשם גליפו ובליטה דהיינו גילוי ההעלם כו', דהנה נת"ל (ד"ה ויולך ה' את הים) דהמשכת הקו הגם שהוא ע"י הצמצום, מ"מ ע"י הקירוב דאוא"ס שלפני הצמצום דהיינו שלאחר הצמצום והסתלקות האור חזר להאיר (היפך מהתנועה הקודמת כו') להיות עי"ז המשכת הקו כו', וההמשכה היא דרך הצמצום אמנם הוא ע"י הקירוב דאוא"ס כו' וכמשנ"ת שם ובד"ה תקעו רס"א, ולכן הקו בבחי' אדמה לעליון לגבי אוא"ס שלפני הצמצום כו' (בב' האופנים שנת"ל בדרושים הקודמים אם בבחי' כח שבגבול שבא"ס שלפני הצמצום או בכח הבלי גבול כו'), וא"כ עם היות המשכתו ע"י הצמצום מ"מ הוא בבחי' גילוי ההעלם כו', דהגם שאינו אותו האור ממש כו', מ"מ המשכתו הוא ע"י קירוב האור א"ס והוא מעין האוא"ס שלפני הצמצום כו', וזהו שהוא בבחי' בקיעה ובבחי' גליפו כו', אך סיבת הבקיעה הזאת היא מתגבורת שפע האור הנעלם עד שלא יוכל להתעלם ויבוא קצתו לידי גילוי, הגם שלא יבוא ממנו רק בחי' המותרות וכמו בקיעת השערות כמ"ש במ"א, מ"מ זהו בסיבת תגבורת האור דוקא כו' וכענין אגברי חמרא אדרדקי כו' שמפני תגבורת אור שפע החכמה בחכם בהכרח שיפול מחכמתו להשפיע לזולתו כחביות המליאה ביותר שמזה יבוא סיבת הבקיעה בסדקים שבה כו', ובדוגמא כזאת יובן בבחי' ירידת ההארה המצומצמת דמח' א' הנ"ל הנה היא באה בבחי' בליטת וגליפת אור שהוא בבחי' גילוי ההעלם כו', והיא בחי' בקיעה הבאה מצד בחי' תגבורת אור העצמות שמשו"ז יבוא אפס קצהו לידי גילוי כו', וענין בחי' תגבורת אור העצמות הוא בחי' תגבורת אור החסד שיורד מגבוה לנמוך כו' כי אוא"ס למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית, דענין למטה עד כו' הוא בחי' החסד (ועמ"ש ד"ה אדם כי יקריב), והיינו בחי' כי חפץ חסד הוא לפי שמטבע הטוב להטיב כו', וזהו תגבורת האור בחי' החסד שעי"ז נעשה הבקיעה כו', וזהו מ"ש יומם יצוה ה' חסדו, יומם הוא בחי' טה"ע הנ"ל ויצוה חסדו להאיר אור למטה כו'. ולפי זה מקור כל ההשתל' שנמשך ממח' א' הנ"ל הוא רק בחי' ה"ח שזהו תגבורת אור חסדו ית' דבחי' טה"ע כו' כנ"ל, ומובן דגם כללות בחי' טה"ע הוא בחי' גילוי אור היינו אור שהוא בבחי' המשכה ויש לו שייכות אל העולמות אלא שהוא בבחי' מח' כללית עדיין ולמעלה עדיין מבחי' גילוי ממש כו' וכנ"ל (ד"ה השמים מספרים) בענין מ"ש בע"ח ולא היה בו ראש וסוף כו' ואפס קצהו נמשך בגילוי כו', וזהו ההמשכה

דמ"ע שע"י ממשיכים בחי' האור דמח' א' הנ"ל או גם בחי' טה"ע הנ"ל שיאיר ויומשך בעולמות כו'. וזהו שמ"ע הן בחי' ה"ח דבשרש הראשון היינו בחי' ה"ח הראשונים שבעצמות אוא"ס שירד בבחי' בקיעת אור למטה כי חפץ חסד הוא כו', וזה"ע ושער רישי' כעמר נקא בחי' לובן העליון שזהו בחי' חסד והיינו שע"י מ"ע נמשך התגלות בחי' רצונו וחסדו ית' כו', אבל לא יוכל להגיע ע"י מ"ע לעצמית אוא"ס ממש שלמעלה מבחי' ה"ח הנ"ל, והיינו לבחי' עצמות שאינו בבחי' המשכה ואינו שייך לעולמות כלל כו', אבל שרש המל"ת גבוהים משרש מ"ע שעי"ז נמשך בחי' אור העצמי דא"ס כו', להיות שכל עיקר בחי' הל"ת הוא רק ענין המניעה לבד, והיינו שלא לעשות דבר פלוני והוא העדר ההמשכה והתפשטות שזהו בחי' גבורה וגם ענין דחיית הרע הו"ע גבורה וכמו איזה גבור הכובש כו', והיינו הך כו' דשרשו בבחי' הגבורות העליונות עד רום המעלות, וע"כ נא' במל"ת דוקא קווצותיו תלתלים שחורות כעורב שחורות דוקא ולא לבנות, כלובן דעמר נקא שהוא שרש מ"ע, כי הגבורה היפך החסדים היינו בבחי' העדר ההתפשטות כו', ומשו"ז המל"ת מגיעים בבחי' העצמות כו', והענין הוא דהנה ידוע דלאו קודם להן כי בחי' ההן הוא כל דבר הנתפס ונמשך בכלי, כמו עד"מ שיכולים להמשיך נפהא"ד בהתלבשות שונות בדברים רבים לפעול עליו שירצה ויתענג בהם והיינו מפני שיש לאותן הדברים בחי' תפיסא והשגת ערך בנפשו ולזאת תומשך הנפש ותתפס בהם כאור בכלי כו', אבל כאשר אור הנפש מרומם ומובדל בערך מאותן הדברים לא תומשך כלל אחריהן ולא תתפס ותתלבש בהם מפני שאין ערך ותפיסא לדברים אלו בנפש זו וכמו רוממות נפש המלך שלא תתפס נפשו בדברים קטני הערך והכל כקטנות לגבי רוממות נפשו כו', אבל בחי' הלאו תתפס גם נפש המרומם כמו דברים שלא יוכל לסבול אותם מפני ששנאה נפשו אותם יתעורר בעצמו ויגזור אומר להתרחק מהם כו', וכמו"כ כשמרחיקים ודוחים דברים השנואים אצלו מתעורר בעצמותו מזה כו', כי הלאו מגיע יותר בפנימיות ועצמות הנפש ולזאת אף שלא יתעורר מעשיית הטוב מפני שנפשו מרומם מאד, מ"מ יתעורר ע"י דחיית והרחקת הדבר השנאוי אליו כו', והדוגמא מזה יובן במל"ת שהן מניעת והרחקת הדברים שנגד רצונו ית' שזה מגיע בבחי' רוממות העצמות מה שאינו בגדר המשכה כלל דמ"ע מגיעים רק בבחי' האור שכבר הוא בבחי' המשכה ותופס מקום שם הענינים דמ"ע ולכן נתפס האור הזה להיות נמשך ומתלבש בהם ע"י כו', אבל בבחי' עצם האור שאינו בבחי' המשכה אינו תופס מקום הענינים האלו להיות נתפס בהם כו', משא"כ בחי' הרחקת דברים שמנגד לרצונו ית' זה מגיע גם בבחי' עצם האור שלמעלה מבחי' המשכה עד בחי' העלם העצמות ממש כו', וזהו שרש בחי' הגבורה כו' שלמעלה משרש החסדים להרחיק כל רע כו', ולזאת ע"י קיום מל"ת בהרחקת הרע מתעורר ונמשך בחי' האור העצמי דא"ס כו', וזהו הטעם מה שמל"ת למטה אינן בבחי' עשיית דבר מה כ"א בבחי' שב ואל תעשה בבחי' תוקף הכח והגבורה להתגבר על הרע להרחיקו ולדחותו כו', להיות כי שרשן הוא מבחי' אור העצמות ממש שלמעלה מעלה מגדר גילוי בכלים וא"א להמשיך זאת ע"י עשיית כלים כ"א ע"י העדר הכלים דוקא כו', ומכל הנ"ל יובן איך שע"י מל"ת

נמשך בבחי' המקיף הרחוק, והיינו בחי' גילוי עצמות אוא"ס שאינו בגדר השתל' כלל ואינו שייך אל ההשתל' כלל כו', וזהו ג"כ שרש ענין שמי עם י"ה שס"ה וזכרי עם ו"ה רמ"ח, דזהו עיקר ההפרש בין מ"ע למל"ת. דמ"ע הן בו"ה בבחי' המדות והיינו בחי' ה"ח שזהו עד רום המעלות בחי' אור חסדו ית' בחי' כי חפץ חסד להיות הורדת האור כו', דכ"ז הוא האור כמו שהוא בבחי' המשכה וגילוי כו', וזהו דרמ"ח פקודין הן רמ"ח אברין דמלכא בחי' ז"א שהוא בחי' הגילוי כידוע בענין אלה כו', ושרשן בכתר בבחי' רצון דאריך ובחי' ז"ת דעתיק המתלבשות בא"א עד בחי' ה"ח שבעצמות כו' כנ"ל, אבל מל"ת הן בבחי' המוחין דבד"כ הן למעלה מבחי' הגילוי וכידוע בענין הנסתרות כו', והן בחי' מקיפים לגבי בחי' המדות כו', והעיקר הוא שע"י מל"ת נעשה יחוד או"א בבחי' פנימיות חו"ב שלמעלה מבחי' שייכות אל המדות וכמשנת"ל (ד"ה השמים מספרים), וכמו"כ בכתר הן בבחי' ג"ר דעתיק שאינן מתלבשין בא"א כו' וכדאיתא בזח"א דנ"א ע"א ועל נהורא חיורא שרי' לעילא נהורא סתימאה דאקיף לי', ופי' הרמ"ז (הובא בסה"מ סימן קלט) דנהורא סתימאה הוא סוד הכתר הסתום ומקיף את הכל כו', והיינו בחי' ג"ר דעתיק כו', וזהו בחי' אש שחורה דמשם שרש הל"ת כו', ובשרש הראשון היינו בחי' עצמות האור א"ס שלפני הצמצום מה שאינו בבחי' המשכה כלל כו', ובחי' העלם העצמי דא"ס כו', וגילוי זה יהיה לעתיד דעכשיו אינו מאיר בגילוי בחי' זו כו', דמ"ע הן בחי' נהורא חיורא שהוא בחי' האור שיכול לבוא לידי גלוי והיינו בחי' ה"ח הנ"ל, שהוא ג"כ או"מ, אבל הוא בחי' מקיף הקרוב הבא בגילוי ויכול להיות גילוי אור זה ע"י המצות כו' (ועמשנת"ל ד"ה יהודה אתה), אבל ע"י מל"ת אינו מאיר הגילוי עתה, וזהו שהן בבחי' שערות דז"א שערות שחורות כי אין האור בא בבחי' גילוי רצונו בקום עשה כ"א בבחי' לא כו', וכמשנת"ל שהלאו מגיע יותר בפנימיות ועצמות נפשו וממילא ע"י הלאו יודעים יותר עצם מהותו והיינו מהמנגד אליו, אבל הוא בבחינת ידיעת השלילה לבד כו', ומ"מ יש בזה ג"כ הכרת המהות שיודעים מהות הדבר שזה בבחי' מנגד אליו כו', אבל אין זה גילוי ממש, והיינו מפני ששרשן מבחי' נהורא סתימאה דמקיף לנהורא חיורא אשר לגודל מדריגתו אינו מושג ענינו ומהותו כו', ובחי' המקיף הזה הוא בחי' מקיף הרחוק שאינו בבחי' גילוי כלל כו' ושרש שרשו הוא בבחי' העלם העצמי כו' כנ"ל, כ"א לעתיד יתגלה בחי' ומדרי' זו בבחי' גילוי ממש ע"י קיום מל"ת עכשיו כו'. והנה פעולת המצות בעבודה הוא להמשיך בחי' אה"ר בנפש וכידוע דאה"ר היא אהבה שלמעלה מטו"ד והיא האהבה הבאה מלמעלה וכמשנת"ל (ד"ה ויגש וד"ה יהודה אתה וד"ה וילך איש), ובכדי שיהי' גילוי בחי' אה"ר בנפש זהו ע"י המצות להיות כי המצות הן בחי' רצה"ע שלמעלה מבחי' החכמה שהרי אין טעם על המצות רק מפני שכך עלה ברצונו יתברך, וע"כ הם מעוררים וממשיכים בנפש גילוי בחי' אה"ר כו', והגם דעשיית המצות הוא בהדרגה ובהתישבות בכחות מוגבלים כו' וכידוע דאהוי"ר שלצורך קיום המצות הן בחי' אהוי"ר שע"פ הטו"ד וכמ"ש בסש"ב ח"א פ"ד והמקיימן באמת הוא האוהב את שם ה' וחפץ לדבקה בו כו' דהיינו בחי' האהבה שע"פ הטעם כו' ועמ"ש בפ"מ מ"מ ע"י המצות נעשה גילוי בחי' אה"ר, וע"ז אמרו

במשנה דאבות עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו פי' רצונו הוא הרצון שלמעלה מטו"ד, כי למעלה הרצון הוא אינו ע"פ הטעם כו', ואין זה כמו למטה שהאדם רוצה דבר שהוא חסר, וא"כ הוא ע"פ הטעם שהשכל מחייב שצריך להדבר וע"כ הוא רצונו, אבל אוא"ס ב"ה ה"ה שלימותא דכולא וכלום חסר כו', וא"כ הרצון שלמעלה אינו ע"פ הטעם והשכל המושג כו', ורצונך הוא הרצון שע"פ הטעם כו', וזהו עשה רצונו כרצונך, וקאי הן על העבודה בהתבוננות להתבונן בגדולתו יתברך דעם היות שבעצם הוא ענין שלמעלה מהשגה ומ"מ צריך לייגע א"ע ע"פ השכל והטעם ולהעמיק א"ע בהענין ולהתעורר משו"ז ברצון לה' וזהו מה שרצונו כרצונך דברצון שלו שע"פ טו"ד הוא מתבונן ומתפעל מבחי' גדולתו שבעצם הוא למעלה מהטעם כו', והן בקיום המצות אומר ג"כ עשה רצונו כרצונך דהרצון שבמצות שבעצם הן למעלה מטו"ד יעשה כרצונך דעשיית המצות יהיו באהוי"ר שע"פ הטו"ד ועי"ז יעשה רצונך כרצונו שיאיר ויתגלה בנפש בחי' אה"ר שלמעלה מטו"ד כו', וכמו במ"ת שכפה עליהם הר כגיגית שזהו גילוי בחי' אהבה העליונה כידוע, וכמו"כ עכשיו ע"י קיום המצות נמשך גילוי בחי' אה"ר כו'. אך בכדי להיות בחי' אה"ר בנפש גם בזה"ג זהו ע"י מל"ת דוקא. דהנה בכדי לפעול בזה"ג והחשך צריכים גילוי אור עליון יותר וכידוע בענין מ"ש כי אתה נרי הוי' והוי' יגיה חשכי דהוי' הראשון הוא שם הוי' דסדר השתל' ושם הוי' זה יאיר נרי בזה"ב, אבל בכדי להגיה חשכי בזה"ג בדורות האחרונים זהו ע"י והוי' דוקא שהוא שם הוי' דלעילא שלמעלה מהשתל' וכמ"ש בתו"א ד"ה כי אתה נרי, ועד"ז יובן כאן דבזמן שהיה מאיר גילוי אלקות בנש"י היה מספיק הגילוי שע"י מ"ע לעורר בבחי' אה"ר, וכמו"כ גם עכשיו בצדיקים גדולים דעבודתם באה"ר ומספיק לָהם ההמשכה שע"י מ"ע כו', אבל בכדי לעורר בבחי' אה"ר גם בזה"ג והחשך וכמשנת"ל (ד"ה השמים מספרים) בענין לכתך אחרי כו' להיות בחי' אה"ר בבחי' לכתך אחרי כו' זהו ע"י מל"ת דוקא, וכידוע שע"י הגדרים וסייגים בדקדוקי סופרים ע"ז נעשה בחי' אה"ר גם בזה"ג לפי שהן מצד האהבה יתירה כו' וכמשנת"ל (ד"ה ויתן לך), וכמו"כ במל"ת לפי ששרשן מבחי' פנימיות הכתר בחי' נהורא סתימאה ומגיעים בבחי' פנימיות ועצמיות א"ס כו' כנ"ל, לכן בכחם לפעול שגם בזה"ג והחשך יהיה בחי' אה"ר בנש"י כו', וכמו בנעילה דיוהכ"פ דאז פועל התעוררות גם בהמרוחקים ביותר ר"ל שמתעוררים בתשובה בעת נעילה והיינו מפני שאז הוא עליית המלכות בג"ר דעתיק ומאיר בחי' זו בנש"י לכן מתעוררים כולם כו'. וכמו לעתיד כאשר יתקע בשופר גדול שמבחי' פנימיות עתיק ובאו האובדים בארץ אשור כו' דהיינו אפי' הנשמות שירדו מטה מטה ונבלעו בתוך אשור ומצרים והשופר דעכשיו אינו מעוררם, אבל כאשר יתקע בשופר גדול גם הם יתעוררו כו' ועד"ז יובן במל"ת שהן מבחי' פנימיות עתיק כו' וכן כל הגדרים וסייגים דרובם ככולם הן בעניני ל"ת ה"ה פועלים בנש"י שגם בזמן החשך יהיה בהם בחי' אה"ר כו', וי"ל דלכן כל המל"ת ישנם גם עכשיו בזה"ג דהרי במ"ע רוב המצות אינם נוהגים עכשיו, והיינו לפי שהן בחי' גילוי אור ועכשיו מצד ריבוי ההעלמות וההסתרים א"א להיות הגילוי כו' וכמ"ש בפע"ח הטעם לענין

תכלת שאינו נוהג עכשיו כו', וזה שייך באור שיש לו שייכות אל הפנימי וה"ה בבחי' גילוי אור לכן שייך ע"ז מניעה ועיכוב שמצד ההעלמות א"א להאיר כו', אבל בבחי' פנימי' ועצמות א"ס שלמעלה מבחי' המשכה וגילוי ע"ז אינו שייך שום מונע ומעכב כו', ועז"נ עד מהרה ירוץ דברו שאין ע"ז שום עיכוב מצד המניעות שיוכל להיות בסדר השתל' כו' וכמ"ש מזה בד"ה והנה פרח מטה אהרן. ופועל גם למטה בגשמיות כו', וכמו"כ הוא במל"ת שנמשכים גם בזה"ג בלי שום מניעה ועיכוב אלא שאינן בבחי' גילוי אור ממש כו' (וכענין ידיעת השלילה כו' כנ"ל), ומ"מ ה"ה פועלים גם בזה"ג ולעתיד יהיה בגילוי ממש בחי' ומדרי' זו כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש נשא את ראש בני גרשון גם הם, דהנה גרשון הוא ל' גירוש והיינו לגרש ולדחות את הרע, ולכן היו נושאים את היריעות בחי' אר"מ שמסמא עיני החיצונים כו', ובד"כ הו"ע מל"ת כו', ובני קהת היו נושאים את הארון שבו הלוחות בחי' או"פ כו'. וזהו שא' במדרש שלא תאמר שהם פחותים מבני קהת כו', מאחר שהן ממשיכים בחי' המקיף ובפרט שהן לגרש את הרע שזה"ע מל"ת ה"ה ממשיכים בחי' עצמות המקיף דבשרשו הוא בחי' העלם העצמי דעצמות א"ס שזהו למעלה הרבה מבחי' מ"ע כו' וכנ"ל, ומ"מ נא' בהם גם הם דעיקר נשיאת ראש הוא בבני קהת, והיינו מפני כבוד התורה שיש בזה ב' המעלות שזהו ג"כ ההמשכה מבחי' עצמות אוא"ס וההמשכה היא בבחי' פנימיות כו', ולכן בהם עיקר הנשיאות ראש ובבני גרשון נא' גם הם כו' ולא מפני שפחותים מהם דעם היותם בחי' מצות כו', הנה זהו ההמשכה דמל"ת שהוא המשכת העצמות כו', אלא מפני כבוד התורה דע"י מל"ת נמשך בבחי' מקיף בלבד וע"י התורה נמשך בבחי' או"פ כו'.

בס"ד, ש"פ שלח, רס"ו

וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם ולא תתורו אחרי לבבכם כו'. וצ"ל מה"ע זכירת המצות הלא העיקר הוא עשיית המצות בפועל וכמ"ש אח"כ ועשיתם אותם ומה"ע הזכירה. גם צ"ל מה שייך זה למצות ציצית שע"י הציצית עי"ז וזכרתם כו'. ורש"י פי' לפי שבציצית יש מספר תרי"ג ה"ז כולל כל המצות. וגם זאת צ"ל מה"ע שציצית כוללים כל המצות ועי"ז תהיה הזכירה כו'. והעיקר הכוונה וראיתם אותו על התכלת דקאי על מ"ש קודם לזה ונתנו על ציצית כו'. ולהבין כ"ז צלה"ק מה שנת"ל בענין מ"ע ומל"ת דשרשם למעלה בב' בחי' מקיף. מקיף הקרוב ומקיף הרחוק, ונת"ל דבחי' מקיף הקרוב הן המקיפים דסדר השתל' ובשרש הראשון היינו בחי' ה"ח דטה"ע שבאור א"ס שלפני הצמצום שהו"ע ההמשכה והגילוי אור כו', ומקיף הרחוק היינו המקיפים שלמעלה מהשתל' ובשרשו היינו בחי' אוא"ס שלמעלה מבחי' המשכה וגילוי ובחי' העלם העצמי דא"ס כו'.

ומעתה צ"ל מה שהשס"ה ל"ת הן שמירה להאורות דמ"ע והענין הוא דהנה האורות והגילוים דרמ"ח מ"ע להיות שהן בחי' מקיף הקרוב לכן יכול להיות בזה עדיין אחיזת החיצונים וכנ"ל (ד"ה השמים מספרים) בענין הני מאני דרבנן כו'. והענין הוא, דהנה ארז"ל לא כאברהם שיצא ממנו ישמעאל, פי' יצא שיצא ממנו בבחי' סיגים ופסולת שלו כו' דהיינו בחי' מותרי החסדי' דקדושה שיצא מאברהם איש החסד כו', ובתחלה היה חסד דישמעאל כלול בחסד דאברהם, ואח"כ יצא ממנו בבחי' סיג נפרד מן הפנימיות וכמו מצרף לכסף כו' דבתחלה הסיגים מעורבים בתוך הכסף וע"י הצירוף יוצאים הפסולת ונשאר הכסף נקי כך בתחלה סיגי החסדים מעורבים בתוך החסדים דאברהם ויצאו ונפרדו ממנו כו', וזהו שאמר ל' יצא ולא הוליד כו', וכמו אברהם הוליד את יצחק דענין ההולדה הוא מהעלם אל הגילוי דהיינו הארה מההעלם והוא מעין ההעלם כו', אבל כאן אמר יצא דהיינו שיצא בבחי' סיג ופסולת בבחי' פירוד כו', ולזה הטעם היה ישמעאל בכור ליצחק כי יציאת הסיג הוא תחלה ואח"כ יוצא הנקי וכמא' קליפה קדמה לפרי כו' שקודם שיצמח פנימיות הפרי תצמח הפסולת תחלה ותצא ראשונה כו', וכך בעשו לגבי יצחק א' יצחק יצא ממנו עשו דגם זה הוא יציאה בפירוד לעצמו ונק' סוספיתא דדהבא פסולת הזהב שיוצא זאחר ההיתוך והבירור כו' וז"ש בעשו ויצא הראשון אדמוני שהיה בכור ליעקב מטעם הנ"ל דהסיגים ופסולת יוצאים תחלה להפנימי כו'. אך הנה לכ"ז ודאי יש שיעור ומדה לאור וחיות האלקי דחסד עליון המצומצם בבחי' סיג זה הנק' פסולת חסד עליון, וא"כ כבר היה כלה כח חיותם ושפעם לגמרי דאינו דומה למדרי' הקדושה הגם שהן ג"כ רק הארות לבד וממילא אין להם קיום מצ"ע כו' וכמ"ש במ"א, מ"מ ה"ה דבוקים במקורם ומשו"ז ה"ה בבחי' קיום עצמי מצד עצמן כו' וכמ"ש במ"א, ועמ"ש בד"ה וביום שמחתכם ובמועדיכם. והיינו הן באורות והן בכלים שהן דבוקין ועי"ז הן בבחי' קיום וכמו"כ הוא בנש"י וכמ"ש ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם כו' דלהיותם דבוקים בה' אלקיכם ה"ה חיים וקיימים כו'. וכן הוא באור וחיות האלקי המתלבש בנבראים להחיותן שהוא ג"כ בבחינת דביקות וכמא' המחדש בטובו בכי"ת דההתחדשות ממקורו זהו הדביקות במקורו כמ"ש במ"א, אלא שהדביקות היא בבחי' התחדשות דוקא כו' וכמ"ש מזה בד"ה תקעו. אבל בקליפה וסט"א מאחר שהן נפרדים שהפרידן מאחדותו ית' היה צ"ל כלה כח חיותם ושפעם לגמרי כו', ומה שאנו רואים שיש קיום זמן רב להשפעת החיות בשר של ישמעאל יותר מכפי המדה והשיעור שלו בעצם מהותו שהוא רק בחי' צמצום המותרות כו' בהכרח לומר שמקבל גם עתה בחי' אור וחיות דחסד עליון דקדושה כי הנה גם לאחר שיצא ישמעאל מאברהם בחי' נפרד לעצמו בבחי' סיג עכ"ז אינו מהות נפרד לגמרי מאברהם שהרי מ"מ בנו הוא וכמ"ש וירע לאברם על אודות בנו, וא' לו ישמעאל יחי' לפניך כו'. והענין הוא שגם אח"כ נמשך אור ושפע מאברהם לישמעאל בבחינת מקיף מרחוק לא בבחינת פנימי מקרוב (וכמו ביצחק שנמשך האור בפנימיות בבחי' התאחדות ממש כו'. ובישמעאל הוא מרחוק בבחי' מקיף וגם זאת בבחי' מקיף הרחוק דהיינו בבחי' הבדלה כו') ולהיותו בבחי' מקיף לבד ואינו נבלע בהם ויש לו שייכות

עדיין אל הקדושה לזאת הוא בבחינת חיות כו' (דניצוץ הקדושה שנבלע בהם וה"ה בבחי' פירוד באמת אינו בבחי' חיות כלל כו') וגם להיותו בבחי' מקיף לבד, ע"כ מאריך יותר קיום אור שפעם ואינו כלה בזמן קצר כ"כ כו', ודוגמא לזה הוא מה שמצינו שיש ביניקת החיצונים שמקבלים מבחי' מקיף כמו ענין הלבונה שבי"א סממני הקטורת, אשר ידוע שהי"א סממנים הן לנגד י"א הארורים שבתורה והן י"א כתרין דמסאבותא כו', אמנם בזה מובדל ענין הלבונה משאר היו"ד סממנים שהן בחי' ע"ס דנוגה כמ"ש במ"א. והלבונה הוא בחי' המקיף המאיר עליהם, שהוא מבחי' הקדושה עדיין ונק' לבונה זכה אלא שהוא בבחי' חיות אל הקלי' המחיה אותם בבחי' מקיף כו', וכמו"כ הוא מה שמקבלים שר של ישמעאל בבחי' מקיף מהארת חסד עליון כו', וכן שר של עשו מקבל מבחי' מקיף מהארת בחי' גבורות דקדושה כו' וכמ"ש במ"א בענין ובראשי חדשיכם ב' ראשים היינו לברר וליקח מהם בחי' המקיף וכענין סר צלם כו', ולהיות שיש לסט"א חיות שבבחי' מקיף לכן יכול להיות להם אחיזה בבחי' המקיף דקדושה וזהו דבהמשכת האו"מ שע"י מ"ע יכול להיות אחיזה ח"ו, וע"י מל"ת נעשה שמירה להאורות דמ"ע כו'. והענין הוא דהנה את זלעו"ז עשה אלקים, וכשם שיש בקדושה בחי' או"פ ואו"מ כמו"כ יש בלעו"ז ג"כ או"פ ואו"מ וכמ"ש הסירו הבגדים הצואים שהן בחי' מקיפים דלעו"ז כו'. והענין הוא כמשארז"ל (יומא ל"ט א') אדם מקדש א"ע מעט מקדשין אותו הרבה מלמטה מקדשין אותו מלמעלה כו' מטמא עצמו מעט מטמאין אותו הרבה (פרש"י מניחין אותו וכמו הבא לטמא כו') מלמטה מטמאין אותו מלמעלה כו'. דהנה ידוע דכל העלאה גורם המשכה כפי אופן אותה ההעלאה דוקא משום דרוח איתי רוח ואמשיך רוח דרוח העולה מלמטה למעלה ממשיך בחי' הרוח מלמעלמ"ט, אבל ההמשכה היא כפי אופן רוח העולה מלמטה כו', וזהו בחי' אתעדל"ע שלפ"ע אתעדל"ת שהוא באו"פ כו', אבל יש המשכה דאו"מ שההמשכה אינה לפ"ע ההעלאה שלמטה וז"ש אדם מקדש א"ע מעט בקדושה יתירה באיזה הכנה טובה כו' מקדשין אותו הרבה מלמעלה בריבוי גדול בכפלי כפליים מכפי ההעלאה וההכנה מלמטה כו', וכמו"כ הבא לטהר מסייעין לו לטהר לבבו מה שלא היה ביכולתו מצ"ע כלל והוא בחי' מקיף דקדושה וטהרה לטהר ולקדש לכל אשר חפץ והכין לבו מעט, לטהר ולקדש לבבו ודעתו יותר מזה בריבוי הרבה כו', וזהו ג"כ מה שנופל לאדם פתאום הרהורי תשובה ולא נודע לו מאין בא לו זאת וכמו"כ מה שבכל בקר אור מתעורר לבבו לעבוד את ה' וללכת בדרכיו כו' וכמשנת"ל (ד"ה ויגש אליו), והתעוררות אלו הם גם כאשר לא יש הכנה בלבו לטהרה וקדושה אפילו במעט כו', מ"מ להיות זהו כאשר חפץ בכלל בקרבת ה' שרוצה בכללות להיות מקורב וההיפוך את הריחוק אינו חפץ כלל כו' אז בא לו מלמעלה לעוררו להיות בבחי' קירוב ובתשובה כו', וי"ל דבחי' ההתעוררות שבכל בוקר וכמו"כ ההתעוררות על תשובה נמשך על כאו"א מישראל יהיה מי שיהיה, אלא דמי שחפץ בכללות עכ"פ להיות מקורב לאלקות נרגש בו ההתעוררות הזאת ומתעורר באמת לשוב או לעבדו ית' כו', אבל מי שאינו חפץ כלל ח"ו אינו נרגש בו ההתעוררות לפעול עליו איזה התעוררות ברוחניות כו', דהנה ידוע דבד"כ ענינים החומריים והגשמיים מעלימים

ומסתירים בפני אור הקדושה, וכמו להיות מאיר אור אלקי במוחו ולבו ה"ה החומריות מונע ומעכב שאינו מאיר האור כו' והיינו בא"פ כו'. אמנם כאשר החומריות והעביות היא ביותר ר"ל ה"ז מעלים ומסתיר ומונע ומעכב הרגש האו"מ ג"כ כו'. אך הנה כללות המשכת בחי' התעוררות הנ"ל כ"ז הוא מבחי' מקיפים דקדושה כו', וכמו"כ בלעו"ז יש ג"כ מה שהוא לפ"ע מעשיו כמו גם אם עשה דבר איסור ר"ל מ"מ אם אינו נשקע בזה ח"ו כמו באונס או בשוגג וכה"ג וממילא אינו נשקע בזה ה"ה יכול לבוא לתשובה בנקל כו' אבל מי שנותן א"ע לדבר עבירה ר"ל וכמו הממרק עצמו לעבירה ונשקע בזה עי"ז נטמא נפשו ביותר באו"מ דקלי' ה"ה רחוק מתשובה, ואדרבה שמושך אותו הלאה כו' וכמו עבירה גוררת עבירה כו', ובפרט כשנותן א"ע בהרהורים רעים ר"ל דהרהורי עבירה קשים מעבירה בפרט הזה שמטמא אותו ומושך אותו ביותר ר"ל, כי מח' בכלל היא בחי' או"מ, דבדבור ג"כ הבל הפה נעשה בבחי' או"מ על הנפש ומ"מ הדבור הוא או"פ כו', אבל מח' הוא יותר או"מ שה"ה לבוש אל המוחין והמוחין הן מקיפים בכלל כמ"ש במ"א. והמח' נמשכת ממהות הנפש הרבה יותר מדיבור כידוע ולכן היא תמידיות שאינה נפסקת לעולם להיות הנפש תמידי ונצחי כמו"כ המח' היא תמידיות ונצחיות כו', ולכן כל מח' שחשב באיזה דבר אף שחלפה והלכה לה לא תאבד לעולם אלא קיימת כי נצחית היא מאחר שהיא ממהות הנפש כו' (וכבד הרבה יותר להסיר האותיות דמח' בדבר איסור מגוף דבר האיסור כו' וכמ"ש במ"א בענין חומת בת ציון הורידי כנחל דמעה כו', שע"י הדמעות דוקא שבוכה במר נפשו על המח"ז ודבורים רעים ה"ה מעביר ומכבס את האותיות כו', וזהו ג"כ מה שהרהורי עבירה קשין כי גוף העבירה נתקן ע"י זיכוך וצירוף דגיהנם, אבל האותיות מר"ד אינן נטהרים בזה כ"א בנה"ד שאחר הגיהנם שזהו כענין הדמעות כו' בכדי לטהר מהבגדים צואים כו'. וזהו גם באותיות הדבור מ"מ ביותר הוא במח' לפי שהיא לבוש המיוחד כו'). ולהיות שהמח' היא ממהות הנפש והיא תמידית ה"ה פוגמת מאד ועלולה לקבל טומאה בתחלה יותר משארי כחות הנפש כו', וע"י טומאת המח' ממילא מתטמאים שארי הכחות להיותה או"מ שמקפת את הנפש ומורידה וממשיכה כו', וכאשר מושך אדם לבו לטמא עצמו בהרהורים רעים וחטאים אפילו מעט, ממשיך על נפשו מלמעלה היינו מהיכלות הקלי' שמטמאים אותו ר"ל בכפלי כפליים מהעלאה שלו וכמ"ש אם ללצים הוא יליץ כו', והבא לטמא נפשו פותחין לו הרבה שערי טומאה כו', ולא עוד אלא שמטמאים אותו מהיכלות הטומאה גם אם לא טמא עצמו אלא מעט והוא מה שנופל לאדם פתאום הרהורים רעים שאינו מכוין לזה כלל ומבלבלים אותו מאד לבלתי יוכל לצאת מהם כלל כו' ואף שאינו רוצה כו', וזהו מבחי' מקיף דקלי' שסובבים ומקיפים את הנשמה וכמו עון עקבי יסובני, סבוני גם סבבוני כו', ונק' ממשלת זדים דחייבא מבלבלים לו כו' ועז"נ גם מממשלת זדים חשוך כו' אל ימשלו בי כו', ולהיות שיש בלעו"ז ג"כ בחי' מקיפים לזאת יכול להיות אחיזה גם בבחי' מקיף דקדושה הנמשך ע"י מ"ע כו', ולזאת צריכים שמירה שלא יהיה להם אחיזה כו', והשמירה היא ע"י שס"ה ל"ת כו'. דהנה ידוע משארז"ל בגיטין (דף ס"ו א') בבואה אית להו בבואה דבבואה לית להו, ופי' בבואה היינו בחי' מקיף

דחי' דזהו בחי' מקיף הקרוב בחי' זו יש גם בלעו"ז שיש בהם ג"כ בחי' מקיף כנ"ל, אבל בבואה דבבואה בחי' מקיף דיחידה שהוא בחי' מקיף הרחוק בחי' זו לא יש בסט"א, דהנה בחי' יחידה היא שמקבלת מבחי' יחיד והיינו בחי' ההתקשרות עצמיות דנש"י בעצמות א"ס ב"ה דזה אינו שייך רק בנש"י דמשו"ז יש בהם תוקף הרצון ביותר לאלקות בבחי' רצון א' לה' לבדו ואין בו שום צד פירוד כלל שאינו יכול להיות נפרד ח"ו מאלקות כ"א בבחי' רצון א' לה' לבדו כו', ובסט"א לא יש בחי' זו, הגם דבסט"א יש ג"כ בחי' תוקף הרצון מאד כו' ואדרבה הרי בסט"א התוקף יותר מבקדושה וכידוע דסט' דקדושה הוא בבחינת רך כקנה ובבחינת הכנעה ושפלות ובסט"א בחי' קשה כארז ובתוקף הישות והגסות כו', אמנם זה שבסט"א התוקף יותר היינו מפני שבקדושה עיקר ההנהגה היא ע"פ השכל שפועל הביטול במדות כו' כידוע, ובסט"א ההנהגה ע"פ המדות והרצון כו', ומצד הרצון יש תוקף גדול מאד בקדושה וכנ"ל שאינו יכול כלל להיות נפרד ח"ו כו' אבל מ"מ הרי יש תוקף גדול גם בסט"א ולמה אמרו בבואה דבבואה לית להו, הענין הוא דעם היות שיש בהם תוקף הרצון, מ"מ אינו באופן שא"א להיות באופן אחר, דבקדושה הרי תוקף הרצון וההתקשרות הוא באופן כזה שאינו יכול להיות באופן אחר כלל, היינו שאינו יכול להיות נפרד מאלקות בשום אופן ומשו"ז מוסר נפשו במס"נ על קדוה"ש משום כי באופן אחר א"א להיות וכשצריך משו"ז למסור נפשו אין מניעה כו', אבל בסט"א הגם שיש ג"כ תוקף הרצון ויכול למסור נפשו על רצונו אין זה משום שהרצון וההתקשרות הוא באופן כזה שא"א להיות באופן אחר, אלא יכול להיות באופן אחר ולא למסור נפשו אלא שהוא רוצה למסור נפשו לא שהוא מוכרח לזה מצד תוקף הרצון שא"א לזוז מזה כו', אבל בקדושה הוא בבחי' תוקף באמת שא"א לו כלל לזוז מזה וא"א להיות באופן אחר ח"ו, ומשו"ז ממילא הוא מוסר נפשו כו' (גם שאינו רוצה בזה באמת כי רוצה הוא לחיות כו', אבל אין שום דבר עומד נגד תוקף הרצון וההתקשרות לאלקות שאינו יכול להיות נפרד מזה ח"ו בשום ענין ואופן כלל כו') ותוקף כזה לא יש בסט"א כלל כו', וגם עוד זאת דבקדושה בבחי' הרצון דיחידה אין בו שום התחלקות מדרי' וממילא הוא בתוקף מאד, אבל תוקף הרצון דסט"א אינו בדבר א' כ"א הרבה רצונות בכמה דברים ובכאו"א הרצון בתוקף, וממילא אין בשום א' מהם תוקף גדול ואדרבה הרצונות מבלבלים זא"ז ומחלישים זא"ז או מבטלים זא"ז כו', אבל בקדושה בנה"א בחי' הרצון דיחידה הוא בבחינת רצון א' בלי שום התחלקות כלל כו' הגם שבקדושה יש ג"כ כמה רצונות כמו הרצונות פרטים דמצות כו', הנה לבד זאת שהרצונות האלו אינם רצונים מחולקים ומובדלים זמ"ז ולכן אינם מחלישים זא"ז אדרבה הם מחזקים זא"ז כו', ולכן העוסק במצוה פטור מן המצוה, והיינו מפני שע"י קיום מצוה זו נמשך לו גם ההמשכה שע"י המצוה שפטור ממנה כו' וכמ"ש במ"א (ועמש"ל ד"ה כי ידעתיו), הנה באמת הרצון דיחידה הוא למעלה מהרצונות דמצות כו' שזהו בחי' הרצון העצמי דעצם הנפש שמצד עצם התקשרותו באלקות ואין זה שייך להרצון דמצות, ולזאת בבחי' רצון זה אין בו שום התחלקות כלל אלא הוא בבחינת רצון פשוט ועצמי כו', ובמצות ה"ז בא בבחינת מעשה המצות בעצם העשיה שבזה לא יש חילוקי

מדרי' כלל, דמה שיש חילוקים בהרצונות דמצות היינו בבחי' הכוונה פרטיות, אבל בעצם העשיה בולם שוים וכמא' אל תהי יושב ושוקל במצותי' של תורה כו', והתוקף בבחי' מעשה המצות עצמן הוא בנש"י מהרצון וההתקשרות עצמי דנש"י באלקות שזהו בכאו"א בשוה כו'. והרצון הוא א' ואין בו התחלקות כלל כו', ורצון כזה לא יש בסט"א כלל כו', ושרש הענין הוא דרצון זה דבחי' יחידה שבנש"י זהו הנמשך מבחי' פנימיות ועצמות א"ס דנגד בחי' זו לא יש לעו"ז דכ"ז שייך רק לגבי בחי' הגילויים, אבל לא לגבי בחי' העצמות כו', ומשו"ז לא יש בחי' זו בסט"א ואין להם אחיזה בבחי' ומדרי' זו כו', ואדרבה ע"י גילוי בחי' זו מתבטל כל רצון זר וכמו סר צלם מעליהם שמתבטל בחי' המקיף שלהם מצד הגילוי דעצמות אוא"ס כו'. וכידוע דבפנימיות המקיף (והיינו בחי' מקיף הרחוק), שם דוקא נש"י אני הוא ולא אחר כו' כמ"ש במ"א, ומה שמקבלים מבחי' המקיף היינו מבחי' חיצוניות המקיף, וכאשר מאיר ומתגלה בחי' פנימיות המקיף אז גם החיצוניות נמשך בבחי' פנימיות דוקא וא"א להם לקבל מהמקיף ועי"ז סר צלם מעליהם שמסתלק המקיף שלהם כו', ומתבטל יניקתם מהמקיף וממילא מתאבדים כו', וכמו במחנה סנחריב דכתיב ויצא מלאך ה' ויך במחנה כו', ומבואר במ"א דהיינו שהי' גילוי בחי' פנימיות המקיף ועי"ז ממילא נאבדו כו' כנ"ל וע"פ הנ"ל יובן בענין מ"ע ומל"ת דמל"ת הם שימור למ"ע להיות דע"י מל"ת נמשך בחי' מקיף הרחוק דבחי' פנימיות ועצמות א"ס דבבחי' זו אין להם שום צד אחיזה כלל וכלל ולכן ה"ז נעשה שימור להאורות דמ"ע שלא יוכלו לינק ממדרי' זו ואדרבה יתפרדו כל פועלי עון שמתבטלים ונאבדים ע"י המשכה זו שנמשך ע"י המל"ת כו', והנה יש עוד טעם מה שמ"ע צריכים שמירה דעם היותן בחי' רצה"ע ותרי"ג מצות הן תרי"ג ארחין דגולגלתא, מ"מ הרי נתלבשו בדברים גשמיים כמו ציצית בצמר גשמי ותפילין בקלף גשמי וד"מ שבלולב בצמחים גשמיים כו' וכה"ג בכל המצות אשר הדברים האלו היו תחלה תחת ממשלת ק"נ שמשם נמשך חיותם וכמא' אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה כו', וכן כל דבר שלמטה יש לו מזל המשפיע אליו כו', וידוע דהמזלות הן הע"ש דנוגה כו', והגם שהחיות מצ"ע הוא האור האלקי המחי' את כל הנבראים כו', אבל הוא נמשך ע"י התלבשות המזלות דנוגה כו', וע"י שעושין בו המצוה נכלל חיות זה בקדושת ה' אחד כו', ומ"מ צריכים שמירה להיות שנתלבשו בדברים הגשמיים רק שנמשך בהם הרצה"ע ע"כ צריכים שימור יפה וחזק שלא יומשך מזה יניקת החיצונים ח"ו. כי הדבר שהיא מבחי' תערובות טו"ר אעפ"י שנתברר ונתעלה צריך שמירה מעולה שלא יומשך ממנו יניקה כו', משא"כ בחי' הטוב בעצם אינו צריך שמירה כ"כ כו', וז"ש עושה משפט לעשוקים, פי' עשוקים הם הניצוצות שנפלו בשבה"כ או ע"י חטא עה"ד שהן עשוקים בידי החיצונים, ועושה משפט לעשוקים משפט דאיהו רחמי והוא מה שהקב"ה מרחם עליהם להעלותן לשרשן כו' ע"י שבדבר צומח זה כמו פרי האתרוג יעשה ישראל מצוה ולקיים בו מצות ולקחתם לכם פרי עץ הדר כו' (ועי"ז מתעלה כללות הצומח כו' וכמ"ש בסש"ב פל"ד) וכן בכסף וזהב שעושה בו צדקה וכה"ג עי"ז מתעלים הניצוצות לשרשן כו', ואח"כ אומר בסוף המזמור ה' שומר את גרים, גרים הם הניצוצות הנבררות

כו' ה' שומר אותם שגם לאחר שנתבררו ונתעלו צריכים שמירה מעולה שלא יהיו חוזרים ונופלים כו' וכמ"ש בסידור ע"פ זה, וכמו מי שחטא ועשה תשובה צריך שמירה מעולה שלא יחזור לסורו ח"ו, משא"כ מי שלא טעם טעם חטא מימיו שא"צ לשמירה כ"כ כו', וז"ע תשובת הגדר שעושה גדר גם בדברים המותרים בכדי שיתרחק מן הרע בתכלית ולא יתאווה לדבר עבירה ח"ו. והבע"ת צריך לזה יותר ממי שלא חטא מעולם, ומה שארז"ל אל יאמר אדם אי אפשי כו', אלא אפשי ואבשבש"מ גזר עלי כו', פי' הה"מ ז"ל שזהו במי שלא חטא מעולם, אבל הבע"ת צ"ל כל מיני רע ואיסור מאוסים אצלו מצד שהן רע כו' (ועמשנת"ל ד"ה כי ידעתיו ושם מבואר דבצדיקים המיאוס דכל התענוגים הגשמיים הוא מצד התענוג באלקות כו', אבל בבע"ת המיאוס דתענוגים הגשמיים הוא מצד שהן רע כו', וכן צ"ל בבע"ת כי אם יהיה מצד התענוג האלקי יכול להיות אצלם מקום עדיין להתענוגים הגשמיים, אבל כאשר הוא מצד הרע אז אין להם מקום כלל כו'), ונמצא מבואר דמי שהיה כבר למטה במדרי' צריך שמירה יתירה גם לאחר שנתעלה, וזהו שנצטוינו על שמירת המצות דמפני שהאור העליון נתלבש בדברים גשמיים דוקא שהם מבחי' ק"נ, ע"כ צריכים שמירה שלא יהיה בזה יניקת החיצונים ח"ו, והשמירה היא ע"י שס"ה ל"ת להיות כי הל"ת הן הרחקת והבדלת הרע דזה כל ענינם לדחות את הרע שלא יגעו בנפשו כו', ואופן הדחי' אינו בדרך התלבשות בהדבר ולא כמו מ"ע שע"י ג"כ נדחה הרע והטוב נכלל בקדושה, אמנם זהו ע"י התלבשות והתעסקות בהדבר ההוא והיינו בבחי' קירוב כו', אבל מל"ת אינו ע"י התלבשות והתעסקות בו כו', וגם אינו להפוך הדבר לטוב כ"א לדחותו בלבד, שגם הניצוץ מקדושה שבו שבהכרח יש בכל דבר ניצוץ מקדושה המחי' אותו כו' גם הוא נדחה כו', וז"ע גבורות דהלכות דמל"ת שאומר קווצותיו תלתלים שחורות כו' לפסוק שהדבר אסור שעי"ז נדחה שהגם שיש בו ניצוץ מקדושה דוחין אותו כו' וכמ"ש בהביאור דשחורה אני ספ"ג (ואפשר מתעלה ע"י התשובה דהבע"ת מהפך את הרע לטוב ומכ"ש שמעלה הניצוץ דקדושה שבדברים האסורים שנכשל בהם ר"ל, די"ל שמעלה עי"ז ג"כ כללות הניצוצות דקדושה שבדברים האסורים כו', ולהיות שמהפך את הרע לטוב לכן גם הבע"ת צריך שמירה כו' כנ"ל), ולזאת בחי' זו אינה צריכה שמירה מאחר שאינה בבחי' התלבשות ואין ענינה להפוך כו', והאור דמל"ת הוא בחי' אור פנימי ועצמי שא"א להיות בזה אחיזה כו' כנ"ל (ומשו"ז אינו בא בהתלבשות כו' כנ"ל) ולכן ה"ז שמירה למ"ע להיות שזהו הרחקת רע וגם הן בבחי' ומדרי' כזו שאין בהם אחיזה ולכן ה"ה בבחי' שמירה אל המ"ע כו' וכמו"כ הוא בתורה שהיא שמירה אל המצות כי הנה התורה הגם דמחכמה נפקת אמנם שרשה הוא מבחי' הכתר מבחי' פנימיות הכתר כו' וכמשנת"ל (ד"ה וידבר כו' במדב"ס) בענין אחד עשר המיוחד שבעשרה כו' וכן הוא בד"כ בתורה וכמ"ש בתו"א סד"ה וארא דרוה"ר שע"י התורה נמשך מבחי' יחיד בחי' מהותו ועצמותו ית' כו', וז"ש ותורה אור נאמר אור לשון יחיד, דמצות הן בחי' תרי"ג ארחין שהן תרי"ג אורות בבחי' התחלקות כו', אבל בתורה נאמר ותורה אור לשון יחיד והיינו בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן כו', וי"ל שזהו כמו שנת"ל בענין יחידה שהיא בבחי' רצון

א׳ כו׳, וכמו״כ התורה להיותה המשכה מבחי׳ יחיד לכן היא אור א׳ כו׳, וזהו הטעם שעבירה מכבה מצוה היינו גילוי ההארה שנמשך ע״י המצוה כו׳, ואין עבירה מכבה תורה להיות התורה היא בחי׳ פנימיות ועצמות אוא״ס שאין שם אחיזה ויניקה כלל לכן אין עבירה מכבה אותה כו׳, ואדרבה אורייתא מגינה ומצלי מגינה מן היסורין ומצלי מן החטא כו׳ והיינו ששומר שלא יבוא לידי חטא ולא יהיה יניקה לסט״א כו׳, והענין דהנה התורה נקראת ג״כ בית והעיקר הוא בתורה שבע״פ וכמארז״ל ובנית ביתך זו גמרא כו׳, ומבואר במ״א בענין בית וחצר, דחצר אינו מקורה ויורד לתוכו מטר וגם פסולת כו׳, אבל הבית הוא מקורה ואינו מניח הפסולת ליפול בתוכו כו׳ וכמו״כ התורה היא בית המקורה שכאשר מעמיק שכלו בעסק התורה בפרד״ס שכל עצמותו מראשו עד רגלו מלובש ומעוטף בו וא״א להיות ממנו יניקה כו׳ (ובאמת הרי התורה מגינה ומצלי גם בעידנא דלא עסיק בה, והיינו לפי שע״י התורה נמשך אור מבחי׳ פנימיות ועצמות אוא״ס בחי׳ מקיף הרחוק ולכן הוא שומר ומציל כו׳ וכנ״ל בענין ל״ת כו׳), וגם הנה כל תושבע״פ הוא להחמיר על עניני התורה וז״ע דקדוקי סופרים להשמר ולהזהר ולהיות נקי מכל וכל בבחי׳ סו״מ שהן כל שס״ה ל״ת ולגדור גדר שלא יבוא לידי איסור תורה ח״ו, וכן בבחי׳ ועשה טוב יש בתורה שבע״פ כמה דקדוקים פרטים להחמיר ולהוסיף בהם כמה ענינים, וכמו במילין דאבות ומילין דחוכמתא שיש בהם כמה מדות טובות וכמה ענינים שנמצא באבות ואגדות שהן נוספים על ד״ת שזה כל יסוד תושבע״פ להחמיר על ד״ת, ועי״ז נעשה הרחקת והפרדת הרע שלא יהיה שום יניקה כלל ונרחקים לגמרי מן הקדושה ועי״ז ממילא מתבטלים וכמ״ש בלק״ת מהאריז״ל פ׳ בשלח בענין תחום שבת יעו״ש. וזהו שהתורה היא שמירה לרמ״ח מ״ע לפי שענינה הוא הרחקת הרע שלא יהיה להם יניקה מהקדושה כו׳, וכל הלכות התורה לפסוק שזה אסור ה״ז דחיית הרע ושלא ע״י התלבשות בהדבר (כ״א מה שלומד ועוסק בהדברים הגשמיים והוא בבחי׳ או״פ כידוע ה״ז נק׳ לפעמים התלבשות, אבל אין זה התלבשות והתעסקות בגוף הדבר ההוא כמו במ״ע כו׳) אלא הדבר נדחה ממילא כו׳, וכידוע דהבירור דתורה הוא בדרך מלמעלמ״ט דהיינו שהדבר נתברר ממילא כו׳ כמ״ש במ״א, והעיקר שע״י עסק התורה נמשך גילוי בחי׳ פנימיות הכתר כנ״ל עד שרש הראשון בבחי׳ פנימיות ועצמות א״ס כו׳, וכמו השס״ה ל״ת שהן בי״ה עד שרשן הראשון בעצמות א״ס כו׳ כנ״ל, כמו״כ הוא בתורה כו׳, והמשכת אור העצמי שומר שלא יהיה שום יניקה הן מהאו״פ והן מהאו״מ כו׳, ואדרבה הן נדחין ונאבדים עי״ז כו׳, ועפ״ז יובן משארז״ל ויתר על כו׳ ולא ויתר על ביטול תורה דאם היה עסק התורה כדבעי למהוי לא היה שום אחיזה ויניקה לסט״א, אבל ע״י בטול תורה שהלב והמוח פנוים מן החכמה דתורה, והיינו שאינו מקורה כחצר כנ״ל, והרי המח׳ שהיא תמידית כנ״ל כאשר היא פנויה מתורה ה״ה מהרהרת בדברים בטלים והרהורים רעים שעי״ז נעשה ממשלת זדים ר״ל כנ״ל, ועסק המצות לא יועיל לזה כי יכולים לאחוז ולינק מזה כו׳ כנ״ל, ולכן זהו דוקא שגרמה חורבן בהמ״ק אשר נבלעו כו׳, אבל אם היה עסק התורה והיו ממשיכים בחי׳ עצמות א״ס ע״י עסק התורה (שז״ע ברכת התורה כידוע) ממילא לא היה

שום שליטה וממשלה כלל וכלל כו׳, ועי"פ כל הנ"ל יובן שרש ענין זכרתי לך חסד נעוריך כו׳, דהנה חסד נעוריך הן מ"ע שהן בחי׳ ה"ח כנ"ל הן בחי׳ חסדים דז"א וכן בחי׳ ה"ח דאריך עד בחי׳ כי חפץ חסד הוא שבאוא"ס שלפני הצמצום כו׳ שכ"ז הוא בחי׳ האור שבא בבחי׳ המשכה וגילוי שאין זה בחי׳ פנימיות ועצמות האור כו׳, וענין זכרתי לך הנה זכירה היא במוח החכמה כידוע, דשכחה שייך בבחי׳ אחוריים וחיצוניות כו׳, כי ענין השכחה הוא מצד הקלי׳ וסט"א ושייך רק במקום שיש להם אחיזה והיינו בבחי׳ אחוריים וחיצוניות כו׳, אבל בבחי׳ חכ׳ שזהו בחי׳ הפנימיות שם הואהזכירה ואינו שייך שם שכחה כלל כו׳, וענין זכרתי לך חסד נעורייך הוא דבמ"ע יאיר ג"כ בחי׳ זכירה דהיינו גילוי בחי׳ הפנימיות עד שרשן הראשון בעצמות א"ס כו׳, והיינו ע"י לכתך אחרי במדבר, פי׳ לכתך אחרי קאי על שס"ה ל"ת להיות שבהם אינו מאיר האור בגילוי כמו במ"ע שהן המשכת וגילוי אור, אבל ל"ת אינם בבחי׳ גילוי אור כ"א בבחי׳ לא כו׳ כנ"ל, והידיעה בזה היא בבחי׳ ידיעת השלילה לבד כו׳ כנ"ל (ד"ה נשא), לזאת נק׳ אחרי מצד מדרי׳ הגילוים כו׳, וכן מה שמל"ת פועלים בנפש הוא להיות בחי׳ אה"ר גם בזה"ג והחשך כנ"ל (בד"ה הנ"ל דהאה"ר בזה"ג נת"ל (ד"ה השמים מספרים) שהיא בבחינת אחרי שהרי אין זה שמאיר לו הגילוי ממש רק מה שמבין שהאמת כן הוא ולזאת כך יאתה כו׳. וגם בנשמות הגבוהות שמאיר להם האור בבחי׳ ידיעה והרגשה כו׳ ה"ז בבחי׳ ידיעת השלילה לבד שהוא קצת הכרה לבד כו׳, ואינו דומה לההמשכה דמ"ע שפועל ג"כ בחי׳ אה"ר הרי נמשך בזה אור שבא בגילוי ממש בנשמות הצדיקים הגדולים בבחי׳ ראי׳ ממש כו׳, אבל ההמשכה דע"י מל"ת הרי א"א להיות עתה בגילוי ממש (ולעתיד יהיה הגילוי כו׳) כ"א בבחינת ידיעת השלילה לבד ולכן ג"ז נק׳ אחרי כו׳, אמנם ע"י התוקף והעוז דהילוך אחרי בשס"ה ל"ת גם שאינו מאיר לו עי"ז שום אור וגילוי כו׳ (וגם הגבורה בבחי׳ תגבורת גדולה על הרע לדחותו כו׳), וכמו כן התוקף ועוז בהתעסקות האה"ר בזה"ג ובהחיזוק בקיום התומ"צ שזהו בכח הל"ת דוקא שזה דוקא נותן כח להיות בחי׳ האה"ר כנ"ל ולהחזיק במעוזו בקיום המצות כו׳, עי"ז זכרתי לך חסד נעוריך שגם במ"ע יאיר בחי׳ אור פנימי ועצמי דא"ס להיות גילוי אוא"ס ממש בנפשו ולהיות עבודה האמיתית דבחי׳ נקודת הלב כו׳, והיינו שע"י רמ"ח מ"ע שהן בחי׳ גילוי עי"ז מאיר גילוי בחי׳ המשכת האור שע"י מל"ת ג"כ כו׳, ולא יהיה בחי׳ אחרי כ"א שיהיה עצמות האור בגילוי ממש שז"ע זכרתי לך כו׳, (ועיקר הגילוי יהיה לעתיד והו"ע מ"ש יהללו שמו במחול התחברות ב׳ המדרי׳ וכמ"ש בסידור, ועמ"ש בד"ה יו"ט של ר"ה, רנ"ט, ד"ה לכל תכלה כו׳ רחבה מצותך כו׳).

ועפ"ז יובן מ"ש וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות כו׳, דענין זכירת המצות הוא שהמצות יהיו בבחי׳ זכירה והו"ע זכרתי לך חסד נעוריך, דמ"ע שהן בחי׳ ה"ח יהיו בבחי׳ זכירה בבחי׳ גילוי דפנימיות ועצמות א"ס ואז א"א להיות מהם יניקה ח"ו, ובהן ועל ידן מאיר הגילוי בנש"י שיהיה בבחי׳ גילוי ממש בנשמתן כו׳ דע"י מל"ת הגם שנמשך האור אבל הוא בהעלם וע"י המ"ע נמשך

בהם בגילוי כנ"ל, וזהו וזכרתם כו' להיות בבחי' זכירה כו' (ומ"ש ועשיתם אותם י"ל כמשנת"ל שע"י מעשה המצות בפועל ג"כ נמשך בחי' מקיף הרחוק, כי עצם העשיה היא מצד בחי' מקיף דיחידה כו' כמשנת"ל), ובכדי שתהיה הזכירה זהו ע"י וראיתם אותו היינו ע"י מצות ציצית דציצית כולל מ"ע ומל"ת, וזהו"ע חוטי לבן וחוט תכלת שבציצית, חוטי הלבן הן בחי' מ"ע שז"ע ושער רישי' כעמר נקי וכמ"ש ויקחני בציצית ראשי כו', וחוט התכלת הוא בחי' מל"ת, וכידוע דחוט התכלת הגם שזהו בחי' גבורות דאכיל ושצי כו', הנה בשרשו זהו למעלה מחוטי הלבן וכמ"ש בלק"ת ד"ה ויקח קרח דחוטי הלבן הן מבחי' חסדים דאי' וחוט התכלת בחי' גבורות דאבא, והיינו בחי' נהורא סתימאה שאינו בבחי' גילוי עכשיו, ולכן אין התכלת נוהג עכשיו מפני שעתה אינו בבחי' גילוי ויתגלה לעתיד כו', וזהו וראיתם אותו במצות ציצית ועי"ז וזכרתם כו', והעיקר קאי וראיתם אותו על החוט תכלת להיות שזהו כענין מל"ת ועי"ז דוקא נעשה הזכירה במ"ע כו' כנ"ל, וזהו וראיתם וזכרתם את כל מצות ה' ועשיתם אותם והיינו מ"ע, ומ"ש ולא תתורו היינו מל"ת וע"י וראיתם אותו עי"ז וזכרתם שגם המ"ע יהיו בבחינת זכירה כו'.

בס"ד, ש"פ קרח, רס"ו

ויקח קרח בן יצהר בן קהת כו'. ואי' במד"ר ומד"ת מה כתיב למעלה מן הענין ועשו להם ציצית לקח קרח טלית שכולו תכלת ואמר למשה זו חייבת בציצית או פטורה א"ל חייבת, א"ל טלית ממין אחר חוט א' של תכלת פוטרה זו שכולה תכלת לא תפטור עצמה, ועוד שאלו בית מלא ספרים אם חייבת במזוזה כו'. וצ"ל מה היה סברתו של קרח דטלית שכולה תכלת תהיה פטורה מציצית והלא ציצית היא מצוה בפ"ע ומאי נ"מ אם היא ממין אחר או מתכלת כו', והק"ו שלו באמת אינו עולה יפה הלא לבד החוט תכלת צ"ל הציצית חוטי לבן (והי' ניחא אם היה שאלתו לפוטרה מתכלת אבל לא מציצית בכלל כו'. ומפרשי המדרש כ' ששאל על התכלת), וגם מה"ע בית מלא ספרים אם חייבת במזוזה כו', ומה שייכות בית מלא ספרים לטלית שכולה תכלת, וכללות הענין צ"ל הלא עיקר כונתו היה לחלוק על הכהונה ומה התחיל בזה דטלית שכולה תכלת כו', מה שייכות יש לזה עם עיקר ענין מחלקותו כו', ולהבין כ"ז צלה"ק מה שנת"ל דמ"ע ומל"ת הן ב' בחי' מקיף, מ"ע בחי' מקיף הקרוב השייך להשתל' ומל"ת בחי' מקיף הרחוק שאינו שייך להשתל', והיינו בחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' המשכה כו'.

אמנם לפי הנ"ל צ"ל מה"ע שמי עם י"ה שס"ה זכרי עם ו"ה רמ"ח הלא י"ה וו"ה הן בחי' מוחין ומדות דכ"ז הוא בחי' פנימי, וא"כ מה שייכות לזה בחי' מקיף הקרוב ובחי' מקיף הרחוק דהכל בחי' או"מ והוי' הוא בחי' או"פ,

וכידוע דהוי' הוא בחי' אור המתלבש בכלים כו', אך הנה במל"ת שהן בי"ה הגם דשרשן הוא בבחי' מקיף הרחוק י"ל ע"פ משנת"ל (ד"ה השמים מספרים) דעצמיות חו"ב הוא למעלה מבחי' מקור לז"א והיינו למע' מבחי' מקור להשתל' כו', אבל מ"ע שהן בו"ה מה שייך זה לשרשן בבחי' מקיף כו', גם צ"ל והלא תרי"ג מצות כוללים מ"ע ומל"ת והתרי"ג מצות הן תרי"ג ארחין דגולגלתא וידוע דגולגלתא הוא בחי' מקיף הקרוב וכמו ושער רישי' בחי' חסד שבגולגלתא כו' כנ"ל (בד"ה נשא) ואיך השס"ה ל"ת הן בגולגלתא כו'. אך הענין הוא, דהנה אי' בזהר שיש רישא וגולגלתא ומוח. ופי' המק"מ והרמ"ז דרישא היא בחי' עיקרית ואמיתית הכתר וגולגלתא בחי' חיצוניות הכתר כו'. והענין הוא, דהנה כתר ועטרה הוא הסובב ועוטר, אך גם הגולגולת הוא סובב את המוח, אבל הוא מעצם א' עם המוח שה"ה מגופו ולא יתכן כ"כ לקרותו מקיף וסובב כי ל' מקיף מורה ההרחק מנגד שמובדל בערך והלא זה הוא קרוב בערך, אבל הכתר שהוא העטרה שעל הגולגולת שעשוי מאבנים טובים הוא לבוש נפרד לגמרי ולא יתכן לקרותו שהוא סובב בעצם, כי הוא נבדל ממנו לגמרי והוא בעצם מדומם שלמטה ממנו במדרי' כ"א שיסבבנו בראשו ויגביהנו למעלה מראשו להיות לו עטרת תפארת כו', כי כל תפארת לא יהיה מן העצם הקרוב אליו כ"א מהרחוק ממנו או מה שנפל הרבה הימנו או מהגבוה הרבה הימנו ותפארת העטרת הוא שיגביהנו למעלה מערכו עד שיתפאר ויתנשא בה וישים עטרה לראשו מפני חשיבותו בעיניו הגבה למעלה ממנו כו', והנמשל הוא שבחי' יחידה שבנפש שאינו מתלבש בגוף כלל הוא בחי' הכתר האמיתי שבבחי' עטרה על המוחין והגולגולת כו', אבל הרצון שבנפש הגם שהוא ג"כ סובב כל כחות הנפש הגלוים באברי הגוף והוא הנק' גולגולת הוא רק הארה לבד מבחי' הכתר האמיתי והוא בבחי' כלי אליו כו', ולהיותו עכ"פ הארה מבחי' הכתר האמיתי וכלי אליו לכן גם הוא אינו בבחי' התלבשות באברי הגוף כמו כל הכחות כ"א בבחי' מקיף לכל הכחות כו', וזהו דניקב עצם הגולגולת אינו במשהו כמו בניקב קרום של מוח, כי אם היה מכלל כחות הנפש והי' בבחי' התלבשות ממש בגוף היה האבר והכלי שלו דהיינו הגולגולת ממוזג לפ"ע דקות חיות הרצון וכמו המוח שממוזג לפ"ע כח השכל ומשו"ז נקיבתו במשהו, כי לפ"ע מעלת הכח צ"ל דקות הכלי וצריך שתהיה בשלימות דוקא ואם אינה בשלימות מסתלק ממנה החיות כו' (ובדוגמא ברוחניות וסביביו נשערה מאד שמדקדק עם הצדיקים אפי' כחוט השערה כו') אבל מאחר שאינו מכלל כחות הנפש כ"א הוא כלי ואחיזה להשראת היחידה שלמעלה מהגוף לגמרי לכך העצם שהוא האבר שלו ג"כ אינו בבחי' כלי אליו כ"א רק הכנה להשראה שישרה בו הרצון לא בבחי' כלי ממש כו'. וביאור הענין הוא, דהנה ידוע דבחי' מקיף ופנימי הו"ע סובב וממלא, וההפרש ביניהם הוא בג' דברים, הא' שבחי' ממלא הוא בבחי' אור וכלי דהיינו שהאור והחיות בא בבחי' גילוי גמור למקבלים והו"ע אור וכלי שנתפס האור בהדבר שמתלבש בו להיות לו לאור וחיות ממש דהיינו דוקא כאשר האור בגילוי בהכלי, וזהו כאשר הכלי תופסת את האור אז הוא בבחינת גילוי ובבחינת חיות אליו וזהו הנק' אור וכלי כו'. אבל בחי' סובב השפעתו הוא בבחינת העלם במקבלים כי אין הדבר

שמתלבש בו׳ בבחי׳ כלי אליו שיתפס בו להיות בבחי׳ גילוי׳ אור וחיות כמו כל בחי׳ אור וכלי כו׳, וההפרש הב׳ הוא שהמקיף היינו בחי׳ הסובב הארתו בהעלם בשוה בכל העולמות מראש עד סוף באופן ומדרי׳ א׳ לא שבעולם זה הוא נמצא ביותר ובזה בפחות אלא שוה בכולם, אבל בחי׳ הפנימי שהוא בחי׳ ממלא הארתו והשפעתו הוא בבחינת חילוקי מדרי׳ בהשתנות ולא בכולם בשוה אלא בראש יאיר אור יותר והולך ומתמעט במיעוט אחר מיעוט עד שבסוף הוא במיעוט לגמרי, ונמצא יש כאן הפרש מעלה ומטה דבראש שמאיר האור בגילוי יותר הוא מעלה וכשמתמעט האור הוא בבחינת מטה כו׳, וכמ"ש בע"ח דהמשכת הקו הוא לעשות מעלה ומטה להיותו בחי׳ אור פנימי שאינו מאיר בכל העולמות בשוה ממילא נעשה עי"ז בחי׳ מעלה ומטה כו׳, וההפרש הג׳ דבחי׳ המקיף איננו מתחלק לחלקים כלל אלא כולו הארה אחת פשוטה בלי התחלקות מדרי׳ כלל כו׳, אבל בחי׳ הפנימי הוא בא בבחי׳ התחלקות מדרי׳. והיינו שהאור מחולק במדרי׳ שונות שאינו דומה אופן האור והגילוי שלמעלה מאצילות ואופן האור והגילוי דאצילות וכן בבי"ע כו׳, וכן בפרטי מדרי׳ הע"ס שבכל עולם כו׳, אבל בחי׳ המקיף הוא הארה א׳ פשוטה בלי התחלקות כו׳, וכל הג׳ חלוקים באמת הכל עולה לסגנון א׳ ושרש וסיבה אחת להם, דאור הממלא הוא מה שנתצמצם ונגבל לפ"ע העולמות ולכן הוא בהם בבחי׳ התלבשות ממש בבחי׳ גילוי כו׳ ואינו שוה בכל העולמות כ"א בכל עולם לפ"ע כו׳, ומשו"ז יש בו בעצמו חילוקי מדרי׳ כו׳ והסובב להיות שאינו נתצמצם לפ"ע העולמות לזאת אינו בבחי׳ התלבשות בהם והארתו בשוה בכולם והוא בבחינת פשיטות כו׳, ולהבין זה הנה מבשרי אחזה אלק׳ וכמ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו שנעשה בצלם ודמות שלמעלה, וארז"ל מה הנשמה ממלא את כל הגוף כך הקב"ה ממלא כו׳ וא"כ נוכל להבין כל ג׳ חילוקים הנ"ל למעלה ממה שאנו מוצאים ענינים אלו בנפש האדם כו׳. להיות ידוע דהנפש היא כלולה מה׳ מדרי׳ נר"נ ח"י, אשר ג׳ מדרי׳ נר"נ מלובשים בג׳ כלים כללים מוח לב וכבד, השכל מלובש במוח שבראש, והרוח בלב והנפש בכבד, והוא בבחי׳ התלבשות אור וכלי ממש, שהרי השכל ששורה במוח הגם שהמוח הוא גשמי ממש והשכל הוא רוחני אעפ"כ ה"ה מתלבש במוח ומתאחד עמו, שהרי אנו רואין שלפי אופן מזגו של המוח הגשמי כך יהיה אופן מזג השכל הרוחני, וכמו במוח החכמה ומוח הבינה הרי ידוע דמוח החכמה הוא קר ולח ולזאת הוא כלי לכח החכמה דענינו הוא להשכיל בכל דבר בבחי׳ נקודה כללית דוקא שז"ע נקודת ההשכלה דבריקת וסקירת השכל שכל הענין שכלי הוא בנקודה אחת, וגם הוא בבחינת התיישבות העדר ההתפעלות כ"א בבחי׳ הדביקות שנדבק בהענין כו׳ כידוע ומבואר במ"א, וזהו טבע דקר ולח וכמו טבע המים לדבק וכן ענין הקרירות הו"ע ההתיישבות כו׳, וזהו בכללות כח החכמה ובזה יש כמה אופנים באיזה אופן הוא משכיל בכל ענין וכמו"כ בהתיישבות בזה יש כמה אופנים וחילוקי מדרי׳ בשכלי בנ"א ואם בעומק יותר א"ל והכל הוא לפי אופן מזיגת המוח הגשמי כן הוא אופן ההשכלה כו׳, וכמו"כ במוח הבינה שהוא חם ויבש ולזאת הוא כלי לכח הבינה דענינו הוא לפרט כל דבר שכלי בריבוי

פרטים דוקא דהיינו לפרט את הנקודה דחכמה כידוע, והוא בבחי׳ התפעלות שמתפעל על הענין שכלי כו׳, דבזה יש ג״כ כמה אופנים אם הוא מקבל את הענין בהתרחבות יותר ובכחו לפרט יותר את הענין שכלי והוא בבחי׳ תפיסא והתישבות או שהוא באופן אחר כו׳, וכ״ז הוא לפי אופן מזיגת חומר המוח לפי אופן כזה הוא אור השכל הרוחני כו׳ (ועם היות דבד״כ הכנת החומר הוא לפי אופן הצורה דלפי אופן כח החכמה כן הוא הכנת מוח החכמה כו׳, אמנם בפרטיות אופן התגלות הצורה הוא לפי אופן מזיגת החומר דוקא וכמשי״ת), וכן הוא בכללות מזיגת המוח אם הוא יבש וחם ביותר לא יהיה מזג השכל טוב, ואם הוא מזג קר ולח ביותר ג״כ לא יהיה מזג השכל טוב אך במזג ממוצע בין קר ולח וחם ויבש לפי אופן טוב המזג במוח הגשמי כך יהיה השראת אור השכל במזג טוב ואם בבחי׳ העומק או רוחב ואם במושכלות דקות וצחות וכה״ג הכל תלוי בחומר המוח אם הוא חומר דק ואם הוא במזיגה טובה ולפי אופן המזיגה כו׳, ואם היה המוח ערך נבדל לגמרי מן אור השכל מה שייכות וחיבור יש להם זע״ז כ״כ, אלא מוכרח לומר שיש בהגשמת טבעי המוח מעין ודוגמת טבע מהות אור הרוחני של השכל עצמו עד שנעשה המוח בחי׳ כלי גמור לאור השכל שמאיר בו בגילוי ממש והיינו שכלי המוח תופס באור השכל בבחי׳ תפיסא והרגשה ממש שמהות אור השכל ממש (ואין הכוונה על עצם השכל כ״א הארת מהותו ממש) הוא שממולא ומורגש בכלי המוח ונתפס בו כתפיסת המים בכלי וכה״ג, ולזאת לפי אופן מזג המוח ממש יהיה כן מזג השכל ולא ישתנה אפילו בקוש״י כו׳. וכ״ז לפי שמזגו של מוח יש לו ערך ויחוס להתיחס בדמיון מזג השכל ה״ה כלי אל אור השכל שממולא ומורגש ממנו ולפ״ע הכלי כן הוא האור כו׳, וכמו״כ כח הראיה הרוחני שבנפש המלובש בעין שהעין לפי מזגו בשחור ולבן שבו כך יבוא אור הראיה הרוחניות וכמו טוב עין וכן להיפך לפי אופן החומר כך יהיה האור הראיה לפי שטבע חומר יש לו יחוס ודמיון אל טבע אור הראיה כו׳, וכן הוא בכל הכחות והאברים וכמו כלי הפה בה׳ מוצאות שהן בחי׳ כלים לדבור הרוחני שבנפש שנק׳ רוח ממללא שבכל מוצא מלובש רוחניות האותיות שבנפש שיוצאים בו כמו אחה״ע מהגרון כו׳, הרי האותיות הרוחנים נתפסים ממש בפה בהמוצאות ומניעין אותן להוציא במבטא גשמי כו׳, אמנם מאין ימצא מזיגת הטבע בחומר האברים הרי אין זה מן האברים מצד עצמן כ״א מן הנפש, דמאור וחיות הנפש נעשה מזיגת הטבע בהאברים בתחלת התהוות הולד שהוא מתהווה בחומר וצורה דוקא ולא שמתהווה החומר תחלה אלא כא׳ הן באים בכל אבר ואבר כו׳, וא״כ להיפך הוא שכפי אופן הצורה כך מתהווה אליו החומר שיקבל באופן הצורה דוקא, וזהו מה שנמצא הטבעת החומר מוכן ומוטבע במזג לפי אופן טבע מהות האור והחיות דוקא מפני שמכחו וממנו הוא בא כו׳, וכמו שאנו רואים בכלי הרגל להילוך ובכלי היד לפעול פעולה שבודאי יש בהם בחי׳ הרכבה גשמיות בגידים ודם שבהם שמורכב בהם באופן שיחייב מזה תנועת הרגל להילוך או תנועת היד לפעול הפעולה, ואם היה ההרכבה בהם באופן אחר לא היה הרגל פועל ההילוך והיד לא הי׳ פועל הפעולה והמעשה כו׳, ומ״מ הרי בלא האור והחיות שברגל ויד בעורקים ודם הוא הנפש כו׳, אינו מועיל ההרכבה הגשמיות שלהם מצד עצם

גשם הדם והגידים כו׳, והיינו שהעיקר הוא המזיגה והרכבה הרוחניות שבהרגל והיד (ר״ל מה שנק׳ רוחני לגבי גשם הדם ממש כו׳) כמו החמימות וקרירות וכה״ג מזיגות אחרות המחייבים ענין התנועה כו׳, והרי מזיגה זאת היא מהנפש דלפי אופן כח ההילוך כן היא המזיגה הרוחניות בדם וגידים שברגל באופן שתפעול פעולת ההילוך כו׳, וכמו״כ ההרכבה הגשמיות היא ג״כ לפי אופן הכח והחיות כו׳, וכן הוא בכל האברים כו׳, אלא שזהו כללות הכנת האברים במזגם ותכונתם שהן לפי הכחות דלפי אופן בנין הצורה הוא בנין החומר כו׳, והיינו שהאור והחיות הוא מה שנתצמצם לבוא בבחי׳ גילוי והיינו להיות בבחי׳ אור פנימי לכן מתהוים ממנו הכלים לפי מזגם ותכונתם שיהיו ראוים לקבל כו׳, אבל פרטי אופן ההתגלות בכל כח הוא לפי אופן מזיגת חומר האבר כו׳ כנ״ל, ועכ״פ הרי מובן מכ״ז שהאברים מקבלים הרוחניות דנפש בבחי׳ גילוי גמור שהוא בבחי׳ אור וכלי שהאור נתפס מהותו בהכלי והכלי נעשה מעין האור ודוגמתו כו׳, אשר ע״כ לא יחליפו את תפקידם כו׳, וכ״ז הוא לפי שהוא אור מצומצם דענינו להאיר בגילוי בבחי׳ פנימיות ממש כו׳ כנ״ל. ומובן מזה שהכחות באים בהתחלקות ואינם בכל האברים בשוה, דמאחר שהאור הוא לפ״ע הכלים והאברים, והרי האברים אינם שוים בהמזיגה שלהם ובד״כ בעצם חומרם בהדקות והעביות שבהם, ולפי אופן כזה בא בהם התגלות אור וחיות הנפש, דבאבר שהוא דק יותר מאיר בו אור וחיות הנפש יותר מאבר שאינו דק כ״כ, וכמו בחומר המוח שהוא חומר דק הרבה יותר מחומר הרגל מאיר ומתלבש בו אור וחיות הנפש יותר מבהרגל כו׳, דכמו שחומר המוח הוא כלי לאור וכח השכל שהוא כח נעלה הרבה מכח ההילוך שברגל כו׳ והיינו לפי שחומר המוח הוא דק יותר וראוי לקבל כח השכל כו׳, כמו״כ מאיר בו אור הנפש יותר בהתגלות מברגל כו׳, וכמו״כ מובן מהנ״ל דבהאור וחיות גופא יש בו חילוקי מדרי׳ והן בד״כ התחלקות מדרי׳ הכחות כו׳, מאחר דמזיגת טבע האברים הוא מהאור והחיות כנ״ל, א״כ הרי בהכרח שהאור וחיות גופא יש בו התחלקות מדרי׳ דלפי אופן כזה הוא מזיגת האברים כו׳, וכ״ז הוא לפי שהוא אור מצומצם ממילא הוא בבחי׳ התחלקות כחות ומדרי׳ פרטיים כו׳, דכל אור שמתצמצם בכללות אופן הארתו ה״ה בא בבחי׳ חילוקי מדרי׳ כו׳, ולהיות דכל ענינו הוא להאיר בבחי׳ פנימי ממילא ה״ה צריך כלים שיתלבש בהם האור ולפי אופן הכלים כן הוא הגילוי בכל כלי לפ״ע וה״ה בא בבחי׳ התלבשות ממש כו׳, וכ״ז הוא בכחות נר״ן שזהו האור שנתצמצם להיות בבחי׳ פנימי כו׳. אך בחי׳ חי׳ יחידה הן בבחי׳ מקיף שבלתי מתלבשים בגוף בבחי׳ אור וכלי כלל, ויובן דבר זה ממה שאנו רואים שיש בחי׳ התפשטות אור מעצם הנפש שאינו בא בגדר התחלקות בג׳ מדרי׳ דמוח לב וכבד כו׳, ומלבד שלא בא בהתחלקות בג׳ אברים הכלליים ומכ״ש להתחלק בפרט בכל אבר כו׳, הנה גם בחי׳ עצם הארת והשפעת אור זה אינו בא בבחי׳ גילוי גמור להיות מורגש וממולא בחומר האברים כו׳, ואעפ״כ האור הזה שורה עצמותו בכל האברים רק שהוא שורה בהעלם דוקא לא בגילוי כו׳, והנה אנו רואים ענין הארה כזאת באור הרצון שנמשך מן הנפש בגוף, להיות שא״א לומר כלל שיש אבר וכלי לאור הרצון הנמשך מן הנפש לומר בו שהוא נתפס במהותו שם (היינו בבחי׳

תפיסא ממש שהכלי תתפס אותו שז"ע הגילוי כו' כנ"ל) והכלי והאבר ההוא יהיה במו חומר מעין הצורה כנ"ל בחומר המוח ואור השכל כו', שהרי אנו רואים שכאשר יומשך אור הרצון באדם לפשוט יד או רגל, או שירצה להיפך לכווץ אותם הרי מיד האברים דיד ורגל נשמעים לרצון זה שהיד מיד תתפשט או תתכווץ כפי הרצון דוקא בלי איחור ושיהי' כלל, ואם היה להרצון כלי ואבר מיוחד הי' בהכרח שישתהה איזה זמן עד שיפעול ביד או ברגל כי אז היה צ"ל המשכת הרצון בדרך השתל' הכחות ובהכרח שיהיה בזה שהיות זמן, כי בכל המשכה שבסדר השתל' צ"ל התלבשות והתאחדות הכח העליון בהכח התחתון שנמשך ואחר כך נמשך עוד למטה היינו בכח התחתון יותר כו', וזה א"א להיות כרגע כו', ומאחר שאנו רואים שפועל מיד בהכרח שאין לו כלי ואבר מיוחד שיהיה בו בהתלבשות כו' ומ"מ עצמות כח הרצון נמצא בהאבר שפועל בו, דלכאורה צ"ל למה נשמעים האברים להרצון דוקא, והיינו מפני מה תהי' התנועה ע"י הרצון דוקא ולמה לא תהי' בהם התנועה רק מצד עצם החיות שבהם דהיינו תנועה נפשית וחיונית שמוטבע בחי להניע או לכווץ שכבר מוכן חומר הרכבתם לצורה הרוחניות של הנפש כנ"ל, ולמה אנו רואים שגם שכבר יש בהטבעה לתנועה זאת ביד ורגל, מ"מ לא יניעו מצד עצם מזג החיות שבהם אלא דוקא ע"פ הארת אור הרצון שמאיר בהם, דהיינו כאשר יעלה ברצונו לפשוט ידו אז תפשוט מיד ובלתי הרצון תנוח בלי תנועה, וגם מה שיבוא לפעמים ביד תנועה פתאומית ממילא בלי בחירה כלל גם זה הוא ע"פ גידי המוח שבהן שורה הרצון המתפשטים ביד להניע גם תנועה שבדרך ממילא ונק' תנועה רצוניות לא תנועה נפשיות, גם בשינה שבאה התנועה ממילא בלא רצון ומח' לזה, מ"מ מאיר בה מקצת מן הרצון שנשאר בהם הדמיון שבגידי המוח כו', כי בלא רצון לא תהיה התנועה וראי' לזה מחולי מַאנְיֶע הידוע שהוא קלקול בגידי המוח שנסתלק הרצון מן התנועה אז ינוח כאבן דומם גם שיש בכל הגוף התנועה נפשיות שמצד גידי הדם והבשר בשלימות הבריאה כו', ולכאורה למה לא יניע היד והרגל גם בלא הרצון מאחר שיש ביכולתם בכח החיות הרוחני שבהם כו', אך הענין בזה הוא כי ענין התנועה זהו בדרך שליטה וממשלה על היד ועל התנועה החיונית שיתפשט או יתכווץ, וכח זה אין בהחיות שביד ורגל למשול עליהם להניעם כ"א להחיותם לבד, אבל אין בהם כח ממשלה זו להניע את האבר כ"א אל הרצון לבד שהוא מושל על התנועה החיונית לפשוט או לכווץ כו', והיינו לפי שמהות כח הרצון נמצא בהיד והרגל בעת התנועה, ולכן ה"ה מושל על התנועה החיונית ועל עצם היד והרגל להניעם, והענין הוא כידוע שיש ב' מיני גידים הנמשכים מן המוח, הא' שבהם נמשך האור והחיות הרוחני (והיינו ממוח הבינה כו' כמ"ש במ"א) ונק' גידי התנועה וההרגש החיונית והנפשית לעשות בהאברים כל מזג טבעם החיונית והתנועה וההרגש, כמו מה שירגיש כאב בכל אבר זהו מגידי המוח המתפשטים בכל אבר, ואם יקולקלו הגידים האלו יבוטל ההרגש באותו אבר לגמרי, וכך התנועה של אותו אבר תבטל לגמרי שלא יהיה בו היכולת להניע גם אם ירצה מפני קלקול הגידים האלו שלא יש התנועה החיונית בהאבר ההוא והב' הם גידים דקים ביותר ואין בהם גם חיות הרוחני הנ"ל ונק' גידי

הרצון המתפשטים ג"כ בכל אבר ואבר להיות ממשלתו על התנועה שבגידי החיות שבאבר ההוא להיות התנועה בהאבר בתנועתו החיונית כפי הרצון המלובש בהגידים דקים שבהאבר, ואע"פ שהתנועה עצמה היא תנועת החיות שבהאבר, אבל באיזה אופן יהיה תנועתו הוא דוקא ע"י ממשלת הרצון הזה שמלובש בהגידים דקים, ולזאת בלא הרצון אינו מתנענע כ"א ע"פ הרצון דוקא שלפי הרצון הבא בעת זו בגידים דקים הללו כן יניע בתנועתו ולא ישנה תפקידו וכמו הסוס שלא ישנה ההנהגה וההטי' שרוכבו מטהו גם שהילוכו מצד עצמו וכחו אבל אינו רק כפי רצון רוכבו דוקא כו', ומעתה צ"ל במהות ענין התלבשות הרצון בהאבר באיזה אופן הוא, דהנה לכאורה היה מהראוי לומר שמלובש בהאבר בבחי' התלבשות ממש ובתוקף הגילוי באופן שאור הרצון הוא עיקר מקור החיות שבהאבר, מאחר שהוא העיקר המושל בהתנועה החיונית שבו וגם לעשות היפך טבעו כמו לפשוט הרגל באש וכה"ג גם שמטבע החי להתרחק מן האש או להכות ברגלו על האבן והברזל עד שיכאב ביותר כו', ולכאורה צ"ל שזהו מצד שהרצון הוא בא בבחי' התלבשות ובגילוי ביותר כו', אבל באמת אינו כן שהרי ע"י המשכת אור הרצון ביד וברגל להניע אנו רואים שלא ניתוסף שום אור וחיות כלל ביד ורגל ואין שום חילוק כלל בין קודם התנועה לאח"כ וכן גם כשירבה המשכת הרצון או ימעט לא ניכר הפרש בחיות האבר כלל (ויכול להיות שע"י המשכת הרצון יהי' יותר חיות בהאבר, והיינו שהתנועה החיונית תהיה בתוקף יותר שזהו מגידי החיות הנ"ל, והיינו לפי שע"י הרצון מתוסף החיות הפנימי כמשי"ת, אבל מצד הרצון עצמו אינו ניתוסף חיות כלל בהאבר) ואם היה הרצון בבחי' עיקר החיות בבחי' התלבשות ובגילוי הי' צריך להיות תוס' אור וחיות כו', וכמו בהארת השכל במוחו ורוח בלב שהתוס' בהם ניכר ונראה כו', ועוד ראי' שאם היה הרצון בבחי' התלבשות בגילוי כמו החיות פנימי היה צריך להתפעל גם הוא בתוס' אור ממה שמתפעל החיות הנפשי כמו המאכל שעל ידו יתחזקו כחות הנפש החיונית בכל האברים כמו השכל במוח כו', ואנו רואים שלא ישתנה הרצון ולא יתפעל כלל והוא קודם האכילה בשוה כמו שהוא אחר האכילה, כי רק הדם הוא שמתרבה ע"י המאכל וממילא שורה בו יותר אור וחיות הנפש, וזהו מה שהכחות מתחזקים ומתרבה הארתם ע"י המאכל מפני שהן בהתלבשות ממש בהאברים וע"י המאכל מתוסף דם ובשר לכן מתרבה ג"כ הארת הנפש כו', משא"כ הרצון להיות מהות נבדל בערך לגמרי מהאברים ומהחיות שלהם לא ישתנה ויתפעל בשינוי לעולם בתוספות או גרעון ע"י תוספות וגירעון אור וחיות האברים כי אינו מערך בחי' חיות הנפש שבמזג הדם והבשר כלל כו', ועכ"ז אנו רואים שהרצון מלובש ממש בכל אבר להניע תנועתו, ובהסתלק הרצון לגמרי יבוטל לגמרי התנועה גם שהחיות של האברים בשלימות הבריאה כנ"ל וגם אנו רואים שתגרע אור חיות הנפש או יתוסף ע"י הארת הרצון שהרי אם עושים נח"ר לאדם לעשות רצונו הרי אז יתוסף אור וחיות בנפשו וכחותיו גם בפנימיות המוח והלב וכל האברים ולהיפך מהעדר רצונו כמו כשמכעיסים אותו תתמרמר הנפש ותגרע אור וחיות שלה במוח ולב כו', ודבר זה נראה כפלא שסותר א"ע שאם אין הרצון מתפעל כלל מהתפעלות כחות הנפש במאכל וכה"ג למה כחות הנפש מתפעלים מן הרצון לעשות מה

שברצונו וגם בתוספות וגרעון כו', ובהכרח לומר דשניהם אמת שאין הרצון מתפעל מכחות הנפש שבאברים וחיות האברים מתפעלים ממנו, וא"כ ממילא מובן שהרצון יש לו חיבור עם חיות האברים מאחר שמתפעלים ממנו וגם אין לו חיבור כלל מאחר שאינו מתפעל מהם, ואין זה כדבר פלא איך יהיה ב' הפכים בנושא א' שיש לו חיבור ואין לו חיבור כו' לפי שיש ב' מיני חיבור וקשר. הא' כמו חיבור וקשר חיות הנפש באברים שהוא בא בבחי' התלבשות בגילוי גמור להיות אור וחיות בבחי' אור וכלי כו' כנ"ל, ולכן מתפעל ומתחזק ע"י ריבוי והגדלת הכלים דהיינו הדם ובשר כו' כנ"ל, ואם היה אופן התלבשות ברצון כך בהאברים היה באמת לפלא, כענין ב' הפכים הנ"ל, אבל האמת הוא דהתלבשות הרצון בהגידים דקים שלו שבכל אבר כנ"ל הוא בהעלם בבחי' מקיף (וזהו אופן החיבור וההתקשרות הב' שהעצם נמשך ונמצא כאן. אבל הוא בהעלם כו') ולא בגילוי אור עד שהאבר אינו ממולא ומורגש ממנו כלל ואין לו תפיסא בו כלל כי הוא נבדל בערך מהאבר ומהאור וחיות שלו ולכן אינו מתפעל ומשתנה מחיזוק החיות שע"י המאכל ואינו ניכר בהאבר שום תוס' חיות מהרצון הנמצא בו כו', ועכ"ז ישנו להרצון במציאותו ומהותו שם בהאבר וע"כ מושל על החיות שבו להניעו כנ"ל, וגורם תוס' או גרעון באור וחיות שבו כו' כנ"ל, והיינו שהוא תופס בהם ומושל עליהם כו', ונמצא שיש לרצון חיבור בחיות האברים אבל באופן שהוא מתחבר ותופס בהם והם אינם תופסים ומתחברים עמו להיות הוא להם בבחי' אור וחיות ממש (כמו בהאור וחיות פנימי שהאברים תופסים בהחיות שהם ממולאים ומורגשים ממנו ולזאת נעשה להם בחי' חיות ממש כו' כנ"ל, אבל הרצון אין האברים והחיות שלהם תופסים בו כו') כי מה שהוא מתלבש ונמצא בכל אבר אינו שבא בגדר וסוג אור וחיות נפשי כו', וה"ז כמו שנתפס האדם בלבוש שהוא מלובש ונמצא בו ותופס בהלבוש להניעו ולעשות בו כחפצו, והלבוש אין לו שום תפיסא בו ולא שום חיבור עמו ולא כמו גוף ונפש שהנפש מתלבש ממש בהגוף והגוף תופס בו להיות לו לחיות ממש כנ"ל, אבל בלבוש האדם תופס בו והלבוש אינו תופס בו כלל כו', וכמו"כ הוא בהרצון שמתלבש בהאברים והוא תופס בהאברים והחיות שבהם להניעם ולעשות בהם כרצונו, והם אינם תופסים בו כלל להיות בבחי' חיות להם ולהתפעל ולהשתנות ע"י כו', וז"ע ההמשכה שבבחי' מקיף שהוא נמצא ומתלבש בהמשכתו ותופס בהדבר לפעול בו כו' והוא אינו נתפס בהדבר כו', וכ"ז הוא מפני שאור הרצון אינו מתצמצם לבוא בבחי' גילוי ממש בהאברים כ"א אופן המשכתו הוא בהעלם בבחי' מקיף לבד כו', ונמצא מובן מכ"ז דבחי' הרצון נמשך עצמותו בכל האברים למשול ולשלוט עליהם לפעול בהם כרצונו בבחי' תוס' וגרעון אור ולהניעם וכה"ג. אבל המשכתו הוא בבחי' העלם דוקא שהם אינם תופסים בו כלל להיות בבחי' אור וכלי כו', ועפ"ז יובן ג"כ ענין הב' שהמקיף הארתו שוה בכל מקום שנמשך והוא כמו הרצון שמאיר ומלובש בשוה בכל האברים ואין הפרש כלל לגבי ענין ההתלבשות שבו בגידים הדקים בין ההתלבשות בכלי המוח לפעול פעולת אור השכל כפי הרצון או שיהיה תוספות אור השכל שירבה להשכיל ולהתחכם כו' (וכמו הלומד במקום שלבו חפץ כו') ובין ההתלבשות ביד ורגל לפעול פעולה או להניע כו', כי

בכולם נמשך עצמותו ולא בבחי' גילוי כו' מאחר שאינו בבחי' אור וכלי א"כ הרי אין המשכתו לפי אופן הכלי ולפי ערכה בדקות ועילוי שלה אלא הוא נמשך בכל מקום בשוה. אם עצם התגלות הרצון הוא בתוקף (כמו באיש שעיקר הנהגתו ע"פ הרצון כו') הוא בכל הכחות בתוקף ואם בחלישות הוא בכל הכחות בחלישות כי אין בו חילוקים באופן המשכתו בכל האברים כו', וכמו כן יובן בענין הג' שאין בו התחלקות מדרי' דמהות הרצון א' הוא ואותו הרצון שנמשך במוח שבראש לפעול ההשכלה הוא אותו הרצון שנמשך ברגל להניעו כו', כי להיות שאינו אור מצומצם ממילא אין בו התחלקות מדרי' כלל כו', והדוגמא מכ"ז יובן למעלה בבחי' ציור אדה"ע דאצילות בבחי' התלבשות אורות בכלים דבכללות מתחלק ג"כ בג' מדרי' דוגמת תלת שליטין דמוחא ליבא וכבדא למטה באדם התחתון כו', והן בחי' חב"ד וחג"ת ונה"י שהן בחי' כלים ממש אל האור, הגם שרחוק ערך הכלי מן האור כו', מ"מ יש להם איזה יחוס ושייכות כו', וכמו מזיגת הטבע דאברים הגשמיים יש להם שייכות אל מזיגת טבע הכחות כו', כמו"כ יובן למעלה בע"ס דאצילות דהאר"כ הן בבחי' חומר וצורה שהחומר יש לו שייכות אל הצורה, ולזאת הכלי תופס בהאור שהאור מתלבש בה ומאיר בה בגילוי ממש שהיא ממולא ומורגש ממש מהאור והאור נעשה להם בבחי' אור וחיות ממש כו', וכללות בנין הכלים הוא לפ"ע האור (וידוע דמהתעבות האור נעשה הכלי כו'), ואיפן גילוי האור לפי אופן הכלי דוקא כו' הכל כנ"ל במשל באדם התחתון כו', ובכללות הן ג' מדרי' הנ"ל, ובפרטיות יש כמה כלים מכלים שונים והכל הוא בבחי' אור בכלי כו', (כמו"כ הוא באדם דבריאה שהוא בחי' מלכות דאצילות בבריאה שהוא ג"כ בציור אדם ראש יד ורגל כו', וכידוע דהמלאכים העליונים נק' אברין דשכינתא כמו עיני ה' אזני ה' כו', וכמו"כ יש מלאכים דאצילות שנק' ג"כ עיני ה' אזני ה'. ויש שמבחי' ז"א ויש מבחי' מל' וכמו עיני ה' המה משוטטים או עיני ה' משוטטות כו' (והמלאכים דבחי' מלכות הן מלאכים דברי' כו'), ואמנם בין באצילות ובין בבריאה הרי כל אור מאיר לפי אופן הכלי דוקא ונעשה בבחי' אור וחיות ממש כאור וחיות הנפש באברי הגוף כו', ונמצא דאור זה הוא בא בגילוי ממש ומאיר בכל כלי לפי ערכה דלפי ערך דקות ועילוי הכלי לפ"ע זה מאיר בה האור וכן בכל עולם לפי ערכו דוקא, וגם יש התחלקות מדרי' בהאור גופא כו', וכ"ז הוא לפי שהוא אור מצומצם דענינו להיות בבחי' התלבשות בעולמות בגילוי ממש כו'. אך בחי' האורות מקיפים הן שאינם באים בבחי' גילוי בבחי' אור וכלי כלל וכמו המקיפים דחי' ויחידה שבנפש האדם שאינם מתלבשים באברי הגוף להיות בבחינת חיות ממש בגילוי כי אין להאברים שום תפיסא בהם להיות להם בבחי' חיות כו', ומ"מ ה"ה תופסים באור וחיות האברים ופועלים בהם כרצונם כנ"ל, במשל. וכמו"כ הוא בדוגמא כזאת למעלה דאיהו תפיס בכולהו עלמין ולית מאן דתפיס בי' כלל, דכל העולמות והכלים אין להם שום תפיסא באור א"ס כלל דלית מחתב"כ אפילו מחה"ק דא"ק כו', וממילא אינו נעשה להם בבחי' אור וחיות בגילוי בהתלבשות כו' ומ"מ אע"ג דלית מאן דתפיס בי' מ"מ איהו תפיס בכולהון והיינו בחי' התלבשות ותפיסת אור רצה"ע דבחי' כ"ע בכל פרטי חלקי ההשתל' בנאצלים ונבראים ונוצרים עד סוף

העשיה וכמ"ש כל אשר חפץ ה' עשה גם.בבחי' רגלי העשיה בעוה"ז הוא שולט ומושל ומנהיגם כרצונו כמו מסדר את הכוכבים ברקיע כרצונו כו', וכמצביא עביד בחיל שמיא גם בהע"ש כו', ועם היות שהנהגתם הוא בכח האור והחיות פנימי שבהם כו', אמנם הכל הוא ע"פ הרצון דוקא כו', אלא שהרצון הוא בכולם בשוה ואין בו התחלקות מדרי' מאחר שאינו מתלבש בבחי' אור וכלי וממילא אינו באופן הכלים ולא באופן העולמות ואותו הרצון הפועל בעולמות העליונים הוא הרצון הפועל בעולמות התחתונים דהכל הוא רצה"ע דהארתו שוה ובכל מקום כו', ואין בו התחלקות מדרי' כלל כי אינו אור מצומצם להיות בבחי' התחלקות מדרי' ולהיות בבחי' גילוי בעולמות ומ"מ הוא נמצא בעולמות ופועל בכ"מ שהכל הוא ע"פ רצונו וכפי רצונו דוקא והארתו שוה בכל מקום ממש כו', וכמ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא ולית אתר פנוי מיני' שהוא בכל מקום בשוה ממש כו'. והנה הגם דבחי' המקיף הוא בכל מקום בשוה מראש עד רגל כו' ואינו מתחלק לחלקים ולא ישונה מהותו כו' כי אינו נתפס בגדר אור בכלי כלל כו' כנ"ל באורך, מ"מ אנו רואין ג"כ להיפך שהוא מאיר ומתפשט בדרך פרט לפעול באבר פרטי לבד וכמו בפשיטות היד לבדו או בתנועת הרגל לבדו, וא"כ הרי לכאורה הוא ג"כ מתצמצם ומתחלק לחלקים בכל אבר בפרט עד שיהיה רק באבר א' לבד כו', אך באמת אין זה התחלקות כלל גם מה שהוא מאיר בכל אבר בפרט מאחר שלא נתפס שם כלל בבחי' אוב"כ דגם שמתלבש בהאבר הפרטי אינו בו בבחי' תפיסא, כי עצם אורו אינו בא בבחי' התחלקות והתלבשות כו', אך מה שמאיר ופועל בכל אבר בפרט הוא רק ענין ממשלתו שבא אורו למשול בדרך פרט באבר זה ולפעמים באבר אחר, וזהו כמו שליח לדבר מלך לגמור ולקיים דברו ורצונו בדבר פרטי כו', כך כללות ענין הרצון הוא בבחי' מקיף הכללי בלי התחלקות כלל, אך מה שהאברים נשמעים לרצונו דרך פרט לפעמים רק באבר א' לפשוט ידו וכה"ג זהו הנשלח הארה פרטית מן הרצון הכללי להיות קיום דברו ורצונו בדבר זה בפרט, ולפעמים מאיר הממשלה של הרצון בדבר אחר ואין זה התחלקות לגבי כללות הרצון כלל, ומובן דהארה זו היא בחי' הארה חיצוניות הנשלחת מעצם הרצון בד"פ בכל אבר כו', וגם הארה זו אינה בבחינת התחלקות בעצם ואינה באה בבחינת תפיסא ממש בהאבר ופועלת רק בבחינת מקיף כו' (והתנועה עצמה היא בכל האו"פ כו' כנ"ל). אך לגבי עצם הרצון טרם שיושלחו הארותיו הללו הוא רק בחי' חיצוניות כו', ובד"כ היא בחי' מקיף דחי' שהוא בחי' חיצוניות דיחידה, דמקיף דיחידה הוא בחי' מקיף כללי ולא בא כלל להאיר בדרך פרט, וחיצוניות הארתו דהיינו בחי' מקיף דחי' בא בבחי' מקיף פרטי כנ"ל, וג"ז בא בבחי' מקיף לבד לא בבחי' התלבשות ותפיסא כו' כנ"ל, וכך יובן למעלה בבחי' מקיף דרצה"ע הפשוט שלמעלה מבחי' התחלקות הקו כו' הוא עצמית בחי' המקיף מסביב לבחי' ההשתל' דקו כו', והוא בחי' סובב האמיתי שאינו שופע ומאיר כלל דרך פרט בחלקי ההשתל' דקו כו', אבל הארה חיצוניות ממנו נעשה בחי' כתר פרטי לבחי' האו"פ שהוא הרצה"ע השולט ובא בד"פ בכל אור וכלי מראש עד סוף וכמו כל אשר חפץ ה' עשה הרי יש רצון בעשיה לבד ויש רצה"ע ביצירה לבד וכן באצילות ולמעלה כו', רק שאעפ"כ הוא שולט בכולן בשוה ואין זה נק' התחלקות באמת כי הרצון

בכולן בשוה לא מיבעי' בחי' הרצון הכללי דשוה בכולן וסובב כולן בשוה כו', אלא שגם בחי' הרצון הפרטי הוא בכולן בשוה בבחי' רצון לבד, ולכן אינו בא בבחי' התלבשות ותפיסא כו', רק ההתחלקות היא בהארת הממשלה כמו השליח לדבר מיוחד כו' אבל מ"מ אינו רק בחי' חיצוניות ובחי' הארה לבד מבחי' מקיף הכללי שזהו בחי' כתר האמיתי, ובחי' כתר הפרטי הוא בחי' הארה לבד ולכן הוא בא בבחי' כתר פרטי ומ"מ להיותו הארה מבחי' הכתר האמיתי לכן גם הוא בבחי' מקיף לבד בלי בחי' התחלקות והתלבשות כו', וזהו בחי' המקיף דגולגלתא שהוא בחי' מקיף הקרוב בחי' מקיף הפרטי והוא בחי' הארה לבד מבחי' מקיף הכללי שזהו אמיתית עצמות המקיף והוא כדמיון בחי' העטרה שע"ג הראש והגולגלת שנבדל בערך כו', וכמו"כ הוא בבחי' מקיף האמיתי שנבדל בערך מכללות ההשתל' והוא בבחינת מקיף הרחוק עליהם ואינו מאיר בהם בבחי' הפרטים שלהם כו', אבל בחי' המקיף דגולגלתא בד"כ הוא בחי' מקיף דחי' שבא בבחי' מקיף פרטי לכל ההשתל' להיות בבחי' מקיף לכל מדרי' בפרט כו', והוא בחי' הארה לבד כו', ומ"מ להיותו הארה מבחי' מקיף הכללי לזאת גם הוא בבחי' מקיף לבד לא בבחי' התלבשות ותפיסא כו', והוא בחי' כלי להשראת בחי' המקיף האמיתי כו', ובד"פ יש בבחי' מקיף דגולגלתא ג"כ ב' מדריגות כי להיות שנמשך מבחי' מקיף האמיתי לזאת יש מבחי' מקיף האמיתי היינו מבחי' עצמות המקיף ומבחי' ההתפשטות כו', וכמו בלבושים (דבד"כ הוא בחי' מקיף הקרוב כו' כידוע) יש לבושי הגוף ויש לבושי הראש והן ב' מיני מקיפים מקיפי הראש ומקיפי הגוף, והענין הוא דהנה מבחי' גולגלתא נמשכים תרי"ג ארחין שהן בחי' תרי"ג מצות והיינו בחי' תרי"ג מקיפים פרטים, אך ד"כ הן נחלקים לשני מקיפים והן בחי' מקיפי הג"ר חב"ד ומקיפי הז"ת, דמקיפי הג"ר הן עצם הגולגלתא והוא למעלה מבחי' מקיפי הז"ת הגם שהן ג"כ נמשכים מארחין דגולגלתא, מ"מ מקיפי הג"ר הם בודאי נעלים יותר, והיינו שבזה מאיר מבחי' עצמות המקיף בחי' המקיף האמיתי כו', ובחי' מקיפי הז"ת הוא בחי' התפשטות והארת המקיף לבד כו'. (אך כללות כולן נמשכים מבחי' העטרת שעל הגולגלת המקיף הכללי הכולל כולם כו', ומשו"ז יש במקיף זה ג"כ ב' מדריגות כו' כנ"ל), וזהו שמי עם י"ה שס"ה ל"ת, וזכרי עם ו"ה רמ"ח מ"ע. דהנה שם הוי' זה הוא בחי' הוי' שבכתר שלמעלה מאצי' דמ"ע שרשם מבחי' ו"ה היינו בחי' ז"ת שבכתר והם בחי' מקיפים לז"ת דאצילות, ול"ת שרשן מג"ר שבכתר בחי' י"ה וה"ה מקיפים לג"ר דאצילות כו', וזהו מעלת בחי' מל"ת על מ"ע דכללות כולם הוא בבחי' ארחין דגולגלתא וכללות בחי' הוי' זה דשמי עם י"ה שס"ה וזכרי עם ו"ה רמ"ח הכל הוא בחי' שם הוי' שבכתר, וזהו דמ"ע הן בו"ה היינו בז"ת דכתר שהן בחי' מקיף לא בחי' פנימי, והן בחי' מקיפים דז"ת כו', ומעלת השס"ה ל"ת שהן בחי' הג"ר שבכתר שהן מבחי' עצמות המקיף והן בחי' מקיפים דג"ר דאצילות כו' (והיינו בחי' עצמות חר"ב כו').

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש ויקח קרח, דאיתא במדרש ששאל טלית שכולה תכלת אם חייבת בציצית, דהנה נת"ל (ד"ה וראיתם אותו וזכרתם) דתכלת הוא

בחינת מקיף הרחוק שזהו בחי' עצמות המקיף כו', וטען קרח דטלית שכולה תכלת פטורה מציצית, דהרי העיקר הוא בחי' המקיף הרחוק בחי' הכתר האמיתי, ואחר שנמשך בחי' כתר האמיתי א"כ למה צריכים ענין הציצית (ובפרט דציצית הן בחי' מ"ע שזהו מבחי' מקיף הקרוב בחי' ו"ה ושייך בבחי' טלית סתם בחי' התפשטות הרצון, אבל טלית שכולה תכלת ה"ז המשכה עליונה יותר מבחי' הציצית כו'), ובאמת טעה בזה, דמבחי' מקיף הרחוק עצמו אין מזה המשכה בבחי' הפנימיות, וכנ"ל דבחי' עצמות הוא נבדל בערך שאינו מאיר בבחי' הפנימיות כלל כו', וזהו מה שנת"ל (ד"ה הנ"ל) דההמשכה מבחי' ל"ת הוא ע"י מ"ע דוקא דלהיותן בחי' גילוי יאיר בהן וע"י דוקא גם בחי' עצמות המקיף כו', וזהו זכרתי לך חסד נעוריך דוקא כו' וכמשנ"ת שם, ולכן טלית שכולה תכלת ג"כ חייבת בציצית כי העיקר הוא ההמשכה בבחי' פנימיות וזהו ע"י הציצית דוקא כו', וכמו"כ אמר בית מלא ספרים אם חייבת במזוזה, דמזוזה הוא בחי' מקיף הקרוב וכמ"ש במ"א בענין מזוזה מימין בחי' וימינו תחבקני שזהו בחי' ה"ח כו', ובית הוא בחי' מקיף הרחוק כו'. (וענין בית מלא ספרים י"ל דהכוונה על בחי' תושבע"פ שזהו בחי' בית כמשנת"ל ד"ה הנ"ל, וטלית שכולה תכלת הוא במצות והיינו מל"ת, ובית מלא ספרים הוא בחי' הנ"ל בתורה שע"י תושבע"פ נמשך בחי' עצמות המקיף כו'), ובאמת חייבת במזוזה דלהיות ההמשכה בבחי' פנימיות זהו ע"י המ"ע כו' (וי"ל שזהו כמשארז"ל כל האומר אין לי אלא תורה כו' אלא צ"ל תורה וגמ"ח כו', גם י"ל דענין מזוזה בבית מלא ספרים הנ"ל הו"ע הלימוד ע"מ לעשות דוקא, ובדקות הו"ע הביטול בעסק התורה שיהיה נתון ומסור לאמיתית הרצה"ע דוקא, ובפרט בחי' הקבעומ"ש שבעסק התורה דתושבע"פ שית' לקמן בד"ה וה' אמר המכסה אני, וזהו"ע מזוזה שהו"ע בחי' הביטול דקבעומ"ש בבחי' עשיה בפועל כו' וכמ"ש בד"ה וכתבתם על מזוזות ביתך. רכ"ט), וכללית מחלקותו היה על הכהונה, דהנה ידוע שנתקנא בשערותיו של אהרן כדאי' בכהאריז"ל ומרומז במד"ר, וענין השערות הוא להיות ההמשכה בבחי' הפנימיות כו', דאהרן כה"ר הוא מבחי' שלמעלה מאצילות בחי' רב חסד כו', וענין השערות הן כי א"א להיות ההמשכה בבחי' הפנימיות כ"א ע"י השערות כו', וזהו ממש ענין הציצית וכמ"ש ויקחני בציצית ראשי כו' וכמ"ש בלק"ת ד"ה ויקח קרח, וקרח רצה לומר שיספיק המשכת המקיף לבד וא"צ לשערות כו', וזהו מה שטען דטלית שכולה תכלת פטורה מציצית וכן בית מלא ספרים פטורה ממזוזה כו', ומזה לחלק יצא על כהונת אהרן שא"צ להמשכה דשערות כו', אבל באמת שגה ברואה דטלית שכולה תכלת חייבת בציצית, וכן בית מלא ספרים חייבת במזוזה להיות דהעיקר הוא ההמשכה בבחי' פנימיות ובחי' עצמות המקיף בעצם אין מזה שום המשכה וגילוי בבחינת פנימיות כ"א ע"י מ"ע דוקא שהן בחי' גילוי כו', וזהו"ע כהונת אהרן דע"י השערות דאהרן כה"ר בהן וע"י דוקא נמשך גילוי בחי' עצמות המקיף בבחי' הפנימי כו', והוא בחי' כשמן הטוב היורד על הראש ועל הזקן זקן אהרן כו'.

בס"ד, ש"פ חקת, רס"ו

אז ישיר ישראל עלי באר ענו לה. הנה באר קאי על כנס"י וכמ"ש מעין גנים באר מים חיים. וידוע דמעין גנים קאי על הנשמה כמו שהיא למעלה. וזהו גנים הן געה"ע וגעה"ת וכידוע דהנשמה קודם בואה לגוף היא בג"ע כו', ואח"כ בירידתה למטה בגוף ה"ה נעשית בבחי' באר מים חיים כו' ועז"א עלי באר כו'. וצ"ל מה"ע אומרו עלי באר וגם מה"ע ענו לה, דלכאורה אין לזה פי'. ולהבין זה צלה"ק משנת"ל דשמי עם י"ה שס"ה וזכרי עם ו"ה רמ"ח. דבד"כ הוא בחי' שם הוי' שבכתר דמ"ע הן בו"ה והן מקיפים דז"ת ומל"ת הן בי"ה שהן מקיפים דג"ר. ובד"כ הן בחי' מקיף הקרוב ומקיף הרחוק דמקיף הרחוק הוא בחי' עצמות ואמיתית המקיף כו'.

ולהבין בתוס' ביאור ענין שמי עם י"ה שס"ה. דידוע דשמי הוא בחי' מלכות שנק' שם. ומה"ע שמי עם י"ה דמה שייך זה לבחי' י"ה כו', ובזה יובן ג"כ ענין זכרתי לך חסד נעוריך כו'. הנה ילה"ק תחלה מה שידוע דבעליית המל' יש ג' מדריגות. הא' כמו שהיא בבחי' נקודה תחת היסוד שזהו תחלת עלייתה כמו שהיא עולה מבי"ע ה"ה בבחי' נקודה תה"י שזהו בחי' תכלית הקטנות ונסתר בזה כל פרצופה דבי"ע, דבהיותה בבי"ע היא בבחי' פרצוף בבי"ע ובעלייתה באצילות נסתר כל פרצופה ונעשית בבחי' נקודה תה"י. וזהו דהיותה בחי' נקודה הוא ג"כ בחי' עליית המלכות אלא שזהו תחלת עלייתה באצילות שהיא בבחי' נתחה"י כו', ואח"כ היא נבנית בבחי' פרצוף אחורי הז"א מן החזה ולמטה, וזהו עלי' הב'. ועלי' הג' הוא כאשר היא בבחי' פב"פ חב"ד בחב"ד ושוין בקומתן דכתר א' לשניהם כו', והיינו שהמלכות מקבלת ג"כ מאימא כו'. וזהו זכרתי לך חסד נעוריך להיות שוין בקומתן ע"י לכתך אחרי בבחי' נקודה תה"י כו'. וביאור הענין דהנה ידוע דז"א ומלכות הן ממוצעים בין אוא"ס המאציל אל הנבראים, דבחי' ז"א הוא הממוצע לחבר ולהמשיך המשכת אור המאציל למטה מטה ובחי' מלכות היא הממוצע לקבלת הנבראים בע"ג כו' (וכמ"כ להעלות הנבראים בע"ב להיות בבחי' ביטול לאלקות כו'). דהנה באמת אין ערוך כלל וכלל בין הנבראים לגבי עצמות אוא"ס שהנבראים הם בבחי' גבול ממש ואוא"ס הוא בלתי מוגבל כלל כו'. וכולא קמי' כלא ממש ואפילו הארת הקו שרש האצילות לא נחשב לגבי העצמות אלא כטיפה לגבי ים אוקיינוס כו'. וא"כ מאחר שאין ערוך ביניהם איך יתהוו הנבראים מאוא"ס ב"ה. ואין הפלא על הבריאה וההתהוות עצמה שהרי זהו כח הבל יכול כו'. וכמו כללות ההתהוות שהוא ענין נפלא להיות דבר מלא דבר כו'. וכמ"כ הוא הפלא להיות מאוא"ס נבראים בע"ג כו', אך מה שאינו מובן הוא מה שמתלבש בתוכם חיות אלקי להחיותם כו'. דעי"ז יפלא איך יתלבש אוא"ס הבלתי בע"ג בנבראים בע"ג להחיותם כו', אך צ"ל ע"י בחי' ממוצעים דהיינו שיהי' ממוצע מצד אוא"ס וממוצע מצד הנבראים, והממוצע שמצד אוא"ס להוריד ולהמשיך אור הא"ס למטה ביותר הוא בחי' ז"א כי נחשב לבחי' האחרונה וסוף כל המדריגות שבאוא"ס כו'. להיות ידוע דז"א

הו"ע בחי' המדות דאצילות ומה שנק' בשם מדות הוא ע"ש המדה והצמצום למדוד שיעור ומדה בבחי' מדה וגבול להארת אוא"ס למטה (עמשנת"ל ד"ה אדם כי יקריב) ואם לא שהיה אוא"ס מתלבש בבחי' המדות דז"א הללו המגבילים ומצמצמים אורו במדה וגבול לא היו המקבלים יכולים לקבל אור שפעו הבלתי מוגבל. אך ע"י שהאור מתצמצם במדות הללו מתקבלים במקבלים, ולכך נק' בשם מדותיו של המאציל כדמיון מדותיו של אדם התחתון שמגבילים אורו ושפעו העצמית כו'. דהנפש עצמה מובדלת בערך מבחי' חו"ג וכמו"כ אור שפעו העצמי לא יש בו בחי' התחלקות דחו"ג וכידוע דבהאור העצמי דנפש אין הכחות בבחי' התחלקות וגם תהיה ההשפעה משם בבחי' בלי גבול, והמדות הן כחות השייכים אל הגילוי לזולתו ה"ה בבחי' הגבלה והתחלקות דחו"ג והשפעת החסד והגב' הוא במדה מוגבלת כו', וה"ה מגבילים את בחי' אור שפעו העצמי להיות בבחי' גבול כו', ולכן עיקר הנהגת האדם הוא בבחי' המדות דוקא מפני שהם מגבילים אור שפע הנפש כו', וכמו"כ יובן למעלה דהגבלת אור הא"ס הוא בבחי' המדות דז"א, אבל בחי' עצמות אוא"ס אמרו דלאו מכא"מ כלל והוא בחי' כי לא אדם כו', וזהו ג"כ הטעם שנק' זעיר אנפין, דפי' זעיר היינו קטון הכמות להיות כי אורות עליונים של העצמות דא"ס הקודמין לפני האצילות הרי הן בבחי' א"ס וגם בירידתן למטה באצילות בג"ר דאצילות כח"ב עדיין יש בהם מבחי' אוא"ס שע"י קו"ח כו', ולכן או"א נק' עדיין ימי קדם וכענין אלפים שנה קדמה כו', שהן למעלה עדיין מהעולמות שאין האור מוגבל לפ"ע העולמות כו'. אך בבוא האור למטה במדות דאצילות הנק' ימי עולם שמה מתצמצם מאד האור דא"ס שבקו כו' לפי שהמדות מגבילים את האור כו' כנ"ל, ולכן נק' בשם זעיר אנפין ל' קטנות ששם נתקטן ונתצמצם האור שיוכל להיות הגילוי למטה כו', והממוצע מצד הנבראים היא בחי' מלכות דאצילות להיות דבחי' המלכות היא מקור כל הנבראים וכידוע פי' מלכותך מלכות כ"ע, דכל העולמים התהוותם מבחי' המלכות, ולכן בבחי' המלכות שייך ענין הזמן כנודע מענין מלך מלך ימלוך כו', משא"כ באוא"ס אינו שייך זמן כלל וגם בז"א שייך רק סדר זמנים כידוע אבל ענין הזמן הוא במלכות דוקא, להיותה מקור הזמן כו', וגם כמו שהיא באצילות ה"ה בחי' שרש ומקור דבי"ע שבאצילות כו', והגילוי מבחי' ז"א הוא שמאיר במלכות וע"י המלכות נמשך בעולמות כו', כי א"א לעולמות לקבל מבחי' ז"א עצמו, כי הגם דבז"א כבר נתצמצם ונגבל האור מ"מ ה"ה בבחי' א"ס עדיין *(דזהו רק מה שנתצמצם להיות בבחי' חסד ובבחי' גבורה כו', אבל החסד הוא בבחי' א"ס כו' ובד"כ הוא בחי' כח הגבול שבא"ס שאינו בחי' גבול ממש כו', וכמשנת"ל (ד"ה אדם כי יקריב), וזהו דבחי' ז"א הוא בכלל המדרי' שבא"ס עדיין כו', ולכן אין העולמות יכולים לקבל מבחי' ז"א, כ"א מבחי' המלכות דוקא (וכמו שית"ל במשל קבלת התלמיד מהדבור דוקא) דבחי' המלכות מקור דבי"ע מקבלת מז"א ומשפעת בעולמות בי"ע וכידוע בענין ואמונה כל זאת וקיים עלינו דבחי' מלכות היא בחי' מקבל וגם בחי' משפיע דהיינו שמקבלת מז"א ומשפעת בבי"ע וזהו"ע יחוד זו"נ דבחי' סוף ותחתית המדרי' שבאוא"ס בחי' ז"א משפיע במלכות מקור הנבראים ובחי' המלכות משפעת לבי"ע, דבחי' ז"א ומלכות נק' משפיע ומקבל

*) חסר סיום המוסגר.

דז"א הוא מוריד וממשיך האור דא"ס והוא בחי' סיומא דגופא דאצילות והיינו סיום עולם הא"ס כו' ומשפיע למלכות מקור דבי"ע, ובפרטיות גם בחי' ז"א הוא בחי' מקבל שנמשך בו האור מלמעלה ונמצא לגבי מעלה הוא בחי' מקבל ולגבי מלכות הוא משפיע, וכמו"כ המלכות היא בחי' מקבל לגבי ז"א ובחי' משפיע לגבי בי"ע כו', אלא שהז"א הוא בחי' הירידה וההמשכה דהאור דא"ס ובכללותו הוא בהמדריגות שבאוא"ס, ולכן הוא בבחי' משפיע בד"כ, ובחי' מלכות הוא בחי' מקור דבי"ע לכן בכללותה היא בחי' מקבל מאוא"ס שבז"א כו', ובאמצעות שניהם דוקא ביחודם נמשך האור מעצמות המאציל לנבראים ומתחבר ארוו בבעל גבול כו', ויובן כ"ז עד"מ בהשפעת הרב לתלמיד שהתלמיד אינו בערך הרב ע"כ מוכרח הרב לצמצם את שפע השכל ולהמעיטו בתכלית שיהיה באופן מצומצם רק כפי ערך כלי התלמיד ולא יותר, והנה גם כשמצמצם כפי הראוי עכ"ז קודם שנתגלה בדיבור אל התלמיד הנה שכל זה מופלא ונבדל עדיין מכלי התלמיד גם שנתצמצם כבר כפי מדת קבלתו, דמאחר ששכל זה המצומצם לא בא עדיין בגילוי בדבור והוא כלול בשכל הרב ה"ה עדיין מערך שכל והשגת הרב (ואין הכוונה שהיא כערך שכל העצמי של הרב דכללות השכל הזה גם פנימיותו אין ערוך לגבי השכל העצמי של הרב אפילו לגבי החיצוניות שבו כו' כמשי"ת, אלא הכוונה דבחי' החיצוניות של שכל הרב היינו מה שבא אחר צמצום עצמות שכלו והוא שייך אל המקבל הרי אינו דומה מה שהרב יודע בהענין הזה בהשגתו למה שהתלמיד יודע בהענין, והיינו שכל והשגת הרב המלובש ומצומצם בשכל זה המצומצם כפי ערך התלמיד כו', הנה קודם שנתגלה בדבור מאיר בזה בגילוי קצת עדיין שכל והשגת הרב בזה) שאין ערוך להמקבל אליו, כי אין ביכולת התלמיד לקבל רק מדבור הרב לא מעצמות השגת הרב גם שהוא בצמצום לפ"ע קבלת התלמיד כו' (וזהו הטעם מה שהתחלת הגילוי אל הזולת הוא מדיבור דוקא לא קודם לכן מפני שאור השכל כמו שהוא קודם המשכתו בדיבור אינו עדיין בערך המקבל, עם היות שכבר נתצמצם לפ"ע כלי המקבל מ"מ מאיר בו עדיין בגילוי קצת שכל והשגת הרב מה שהוא יודע בהענין הזה כו' כנ"ל). ואמנם ודאי צמצום שכל זה מאחר שנתצמצם כפי מדת כלי המקבל ה"ה נעשה מקור לקבלת התלמיד ע"י הדבור כמו מקור הנובע בהעלם ומתגלה אח"כ, כך בחי' מקור זה הוא נובע בהעלם בהיותו אצל הרב המשפיע לפי צמצום המקבל ומתגלה בדבור אליו כו', אבל עצם אור השכל שרוצה הרב להשפיע (היינו בחי' חיצוניות שלו שכבר נמצא אצל הרב מה ששייך אל התלמיד) כמו שהוא קודם שצמצם לפי מדת כלי המקבל ה"ה למעלה עדיין מלהיות מקור להשגת התלמיד ע"י הדבור כי נחשב עדיין מעצם השגת הרב (היינו שיש בזה עדיין כח שכל והשגת הרב כו'), ועכ"ז יש לה ערך ויחוס עם ההשגה המתצמצמת אצל הרב כפי מדת כלי המקבל שנק' מקור לקבלת התלמיד הנ"ל, שהרי כללות השכל הזה הוא מה ששייך אל המקבל אלא שלא נתצמצם עדיין כפי כלי המקבל, ולזאת הגם שאינו מקור עדיין לקבלת המקבל מ"מ הרי יש לו ערך ויחוס אל ההשגה המצומצמת כפי מדת המקבל כו', וא"כ גם היא עדיין אין לה ערך לגבי עצם השגת הרב ממש דהיינו כמו שהשכל מושג להרב עצמו קודם שרוצה להשפיע

דאז גם החיצוניות הוא באו"א לגמרי, וכידוע דבעצם השגת הרב עצמו קודם שמצמצם א"ע להביא אור שכל השייך אל המקבל הנה גם החיצוניות שבהשכל נבדל בערך לגמרי מהמקבל כי גם החיצוניות ה"ה כמו הפנימיות ואינו ניכר כלל בין החיצוניות להפנימיות ואינו בגדר השפעה והמשכה לזולתו כלל כמו בחי' עצמות השגתו ממש שאינו בערך ירידת שפע לשום מקבל כלל כו', וכאשר ירצה להשפיע אור שכל זה המושג לעצמו להביא לזולתו צריך לבוא לידי צמצום בעצמותו ומהותו שעי"ז בא אור השכל באו"א מכמו שהוא לעצמו כו' מלבד מה שמצמצמו לפ"ע מדת כלי המקבל כו', דבאמת צמצום זה בעצמות השגתו ממש להביא אור שכל השייך אל התלמיד הוא צמצום עצום הרבה יותר מצמצום הב' שמפני מיעוט כלי המקבל כי הצמצום בסיבת מיעוט כלי המקבל אינו צמצום אמיתי בעצם השכל רק שמעלימו ומקצרו וממעטו באופן שיתקבל כו', אבל הצמצום שמתצמצם כשרוצה להשפיע דהיינו להביא אור שכל השייך אל התלמיד הרי עצם השכל ירד ממהותו ועצמותו כמו שהוא לגבי עצמו בתכלית העילוי והעומק ולהיות אור שכל אל המקבל שבאין ערוך לגבי עצמו כו', ונמצא שיש כאן ג' מיני צמצומים הא' צמצום אור עצמות שכל הרב להביא אור שכל השייך אל המקבל כו' (והוא הצמצום היותר עצום כו' כנ"ל). והב' צמצום אור שכל זה שיהיה כפי מדת כלי המקבל כו', והג' לאחר שנתצמצם כפי אופן כלי המקבל מתצמצם עוד בדבור שממנו משיג המקבל אשר רחוק ערך השכל המושג בדבור להשכל שאצל המשפיע קודם בואו לדבור גם שהוא מצומצם רק כפי כלי המקבל כו' כמשנת"ל, (וי"ל דצמצום הא' כולל ב' אותיות י"ה שנת"ל (בד"ה קדושים תהיו), וצמצום הב' הוא הצמצום דאות וא"ו, אלא דשם נת' שהוא בחי' המשכה וגילוי אל המקבל, ולפי המבואר כאן הוא הכל בהמשפיע כמו שכבר נמדד כמדת כלי המקבל והכל א' הוא, וצמצום הג' הו"ע אות ה' אחרונה כו'). והנה דבור הרב ה"ה מקור להשגת התלמיד השומע ומקבל מהדבור דהרי כל השגת התלמיד הוא מזה ששומע השכל מדבור הרב. הנה ודאי השגת התלמיד מן הדבור אינו כמו השגת השכל המושג בהדבור מצד עצמו, והיינו שאין התלמיד משיג כל השכל המלובש בהדבור הגם שהשכל מצומצם לפי צמצום חלקי אותיות הדבור המקבלות אור השכל שאותיות אלו נושאים את השכל כו', מ"מ מה שהמקבל שומע ומשיג ע"י אותיות הדבור הוא בצמצום גדול הרבה יותר וזה צמצום ד' כו' שגם השטח הנתפס בהמקבל שהן אותיות הדבור כו' מתצמצם ג"כ ואינו מקבל רק מקצת מזה בחי' חיצוניות לבד כו', אמנם זה מובן שגם צמצום השכל שבאותיות הדבור איננו צמצום ומיעוט רק לגבי המקבלים מן הדבור אבל המדבר עצמו א"א שיהיה צמצום לגבו, שה"ה יודע בזה כל עומק ופנימיות השכל כו', מאחר שהוא המדבר בעצמו איך יתצמצם אצלו באמת השכל המושג אצלו בסיבת אמירת האותיות בהבל הפה הגשמי גם שבאמת הוגבל ונתמעט אורה בדבור כו', מ"מ אינו מגביל לגבי עצמות נפש המדברת כלל כו'. והנה ידוע שהדבור מקבל מהמדות שבלב ע"י אמצעית הבל הלב שבוקע ויוצא בה' מוצאות הפה כידוע, וכל פרטי התחלקות אותיות הדבור בגילוי כולן הן תחלה בהבל הלב שמשם נמצא מוצא הדבור, והנה מקור הדבור שבלב זהו מה שנמדד ונתצמצם לפי ערך כלי

קבלת הדבור והוא בחי' צמצום לגבי מהות המדות עצמן שבלב בחי' חג"ת כו', והוא בחי' המקור המשפיע אל הדבור, אבל עצם המדות חג"ת הן למעלה עדיין מלהשפיע בדבור, מ"מ ה"ז ג"כ מה שנתהווה כבר מדות בהתגלות שבאים אח"כ בדבור, וכידוע דכללות ענין המדות ה"ה בשביל הגילוי אל הזולת, כי לעצמו אינו שייך ענין המדות כ"א אל הזולת כידוע, וא"כ גם עצם המדה בחי' חג"ת שבה אחרי שהיא כבר בבחי' מדה ה"ז בשביל הדבור כו', וה"ז ג"כ צמצום לגבי עצמות המדה ממש היינו בחי' הטעם והשכל שבהמדה שזה אינו בא כלל בהתלבשות בדבור וכמו המדבר דברי אהבה הרי מה שמתגלה הוא רק המדה לא הטעם והשכל כו', וכ"ש המדרי' שבשכל שלמעלה מזה כו' וכמשי"ת, ונמצא יש כאן ג"כ ג' צמצומים. הצמצום הא' לבוא לכלל מדה להיות שייך להשפעה אל הדבור (דמשכל לבד שלא ע"י אמצעית המדות לא היה אפשר להיות ההשפעה בדבור כו'), והב' צמצום המדה כפי אופן קבלת כלי הדבור כו', והג' צמצום כלי הדבור שגם לאחר שנתצמצמה המדה לפי אופן הדבור הנה בהדבור גופא מתצמצם ונגבל האור כו' כנ"ל בהשפעת השכל ע"י הדבור כו', ועוד צמצום ד' שהשומע ומקבל את הדבור אינו מקבל את כל האור והשפע שבהדבור כ"א הארה ומקצת ממנו כו', והדוגמא מכ"ז יובן למעלה בבחי' זו"נ דאצילות שנק' משפיע ומקבל. והענין הוא דהנה ידוע דז"א הן המה בחי' מדות דאצילות חג"ת נה"י המקבלים כללות אורות ההשפעה מעצמות המאציל באמצעות חו"ב שמתלבשין במדות שנק' או"א דאצילות עד"מ התלבשות השכל במדות למטה באדם התחתון וכמשי"ת, ואיתא בע"ח דנוק' דז"א מקבלת מהחזה דז"א ולמטה והיינו עד"מ כמו הדבור שלמטה שמקבל מהבל הלב שזהו ע"י צמצום המדות להיות בפי ערך כלי הדבור כנ"ל, כמו"כ למעלה הוא בחי' צמצום המדות שבז"א להיות מקור לדבור העליון דמלכות והוא בחי' יסוד ז"א המשפיע למלכות, וזהו צמצום הב' כי צמצום הא' הוא בחי' צמצום עצם המדות דז"א להיות באים לכלל גילוי ולכלל בחי' השפעה אל הדבור עליון, וצמצום הג' הוא בחי' צמצום הדבור עצמו לאחר שמקבל מצמצום המדות כו', והדבור הוא מקור כל בע"ג דבי"ע כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו כו', וא"א לנבראים לקבל כ"א מבחי' הדבור בחי' המלכות, כי אם היו מקבלים מבחי' מדות דאצילות גם מבחי' צמצום שלהם היינו גם כשהן בבחי' מקור להשפיע כל פרטי הדבור היו מתבטלין ממציאות הגבלתן לגמרי כו', וכמו עד"מ התלמיד השומע שמקבל מן הדבור שבא אליו בהגבלה וא"א לו לקבל מהמדות שבלב המשפיע גם אחר הצמצום שלהם כו', כך א"א לעולמות לקבל מבחי' ז"א כ"א מבחי' המלכות דוקא וכמשנת"ל, וענין יחוד ז"א ומלכות היינו שהדבור העליון עולה לקבל מבחי' צמצום המדות דז"א דאצי' והמדות דז"א מתצמצמים ומתחברים להשפיע לדבור כו', ואח"כ יורד הדבור העליון להשפיע למטה כו', ומובן דלגבי עצם אור המשפיע ומדות ודבור בחי' זו"נ אין חילוק בין צמצום המדות לצמצום הדבור כו' וכנ"ל במשל, ובכ"ז יובן מה שזו"נ דאצילות נק' ממוצעים כללים בין עצמות המאציל לנבראים בע"ג ותכלית, להיות כי בחי' ז"א הוא המשפיע לדבור ע"י ב' הצמצומים שנת"ל בחי' צמצום עצמותו (וזהו צמצום הא' הנ"ל). והב' שמתצמצם כפי הכנת המקבל היינו כפי כלי הדבור כו',

והוא בחי' מקבל תחלה מהמאציל ומתצמצם בצמצומים הנ"ל ואז נמשך על ידו אור המאציל למטה בדבור מקור כל המקבלים, וכמו"כ מבחי' מלכות לבי"ע ג"כ ב' צמצומים כאלה צמצום עצמות קבלתה והוא מה שבאה בבחי' ירידה להשפיע בדבור כשמדבר לזולתו שאינו דומה לדבור עצמותו כו' (עמ"ש עד"ז בד"ה להבין מ"ש באוצ"ח ספ"ג). והב' צמצום הגבלת הדבור שנעשה מקור אל המקבל השומע שאינו משיג רק אפס קצהו כו' כנ"ל, וע"י בחי' יחוד זו"נ ע"י שניהם נמשך ומתחבר אור המאציל בנבראים ויש להם חיבור ובלעדם אין ערוך כלל וכלל ביניהם כו'. ונמצא בכללות נק' זו"נ בחי' ממוצע בין המאציל לנבראים כו'.

ומעתה צ"ל ענין עליית המלכות להיות בבחי' פב"פ ושוין בקומתן כו', ותחלה צ"ל בחי' ההסתר והצמצ' דמלכות להיות רק בבחי' נקודה תחת היסוד ואח"כ בבחי' אב"א ואח"כ פב"פ כו', וביאור הענין צריכים להבין בהשפעת השכל במדות שיש בזה ג"כ ג' צמצומים הנ"ל שמן המדות אל הדבור כי גם השכל והמדות נק' משפיע ומקבל שהמדות מקבלים מן השכל ונולדים ממנו וכידוע דחו"ב נק' או"א המולידים המדות כו', והענין הוא, דהנה ידוע דכל מדה כלולה מיו"ד הנכלל בד"כ בג' מדריגות חב"ד חג"ת נה"י וכמו מדת החסד כלול מג' אלה והן בחי' מוטבע מורגש מושכל, מוטבע הוא בחי' נה"י שבמדה שזהו בחי' כלי ההשפעה של המדה לבד ואין בזה הרגש חיות והתעוררות בהתפעלות המדה כ"א בחי' ההשפעה לבד וכמ"ש במ"א, דנר"ה נק' בדי ערבות שאין בהם טעם וריח כו', וכמו המתחסד רק מצד הנצחון לא שיש מדת החסד באמת בלבו, ממילא אין בזה חיות והתעוררות כלל כו', וכמו"כ בד"כ השפעת המדה הוא לאחר שכבר נתעלם התעוררות החסד שבלבו ונשארה רק ההשפעה בפועל כו', ואפשר מה שנק' זה מוטבע הוא כמו כל ענין טבעי אינו נעשה מצד ההתעוררות בהדבר ומצד הרגש החיות בזה כ"א מצד ההטבעה לבד כו', ובחי' מורגש הוא עצם בחי' החסד קודם שמשפיע והוא בחי' חג"ת שבה, והיינו בחי' התעוררות המדה בבחי' חיות מורגש ובהתפעלות בהענין שזהו עצם המדה שלמעלה עדיין מהשפעה, וכידוע דעצם המדה אינו שייך עדיין לפועל וא"א לבוא בדבור וכמו בתוקף ההתפעלות אינו יכול לדבר כו' כידוע, וא"כ ה"ז למעלה עדיין מהשפעה וגילוי ממש כו', ובחי' מושכל הוא הטעם והשכל של מדת החסד שזהו בחי' חב"ד שבה כו', כי לידת והתגלות המדות הוא מן השכל, ולזאת יש התלבשות שכל בהמדה לאחר שנתהווה המדה שזהו בחי' הטעם והשכל של המדה כו', והנה יש להבין מהו ההפרש בין השכל שממנו נולד המדה ובין השכל המלובש בהמדה הנק' חב"ד שבה. אך הענין הוא דאותו אור השכל הנותן טעם ואור וחיות אל המדה הוא שבא בבחי' צמצום גדול ואין לו ערוך לגבי אור השכל שממנו נולדה המדה שהוא ענין שכלי בעצם בבחי' שכליים ולא בחי' מדה, משא"כ השכל המלובש בהמדה הוא מצטייר רק כפי אופן מהות המדה לבד, ע"ד דוגמא כאשר אור השכל יגזור ויחייב לאהוב דבר מה מאיזה השכלה וטעם הנה אותה ההשכלה נלקחת מעצמות אור השכל והיא מהות שכלי רק שהולידה לאותה האהבה בזה שגזרה

וחיבה אותה לבד, אבל אינו מתפעל במהות המדה עדיין כ"א שמאיר אצלו אור השכל בהענין והוא העיקר כו', וכמו המלך שדן לזכות ולחיוב ע"פ שכלו דמה שדן הוא חיוב שכלו ולא מדה כלל ונק' שכל המטה כלפי חסד או שכל המטה כלפי דין והן בחי' חו"ג שבמוחין שהוא ההטי' לחסד ולדין, אבל הכל הוא במוחין עדיין והן בחי' ו"ק דחו"ב בחי' חסד שבבינה וחסד שבחכמה שזהו רק ההטי' אבל לא שמתפעל בהמדה כ"א הכל בבחי' שכל כו', אבל חכמה שבחסד הוא לאחר שמתפעל באהבה במהות מדה ומלובש בה שכל וטעם, דהעיקר הוא המדה אלא שיש בה אור שכל ג"כ ואין זה אור השכל הקודם כ"א הארה לבד המתלבש בהמדה וזהו ע"י בחי' הדעת הממשיך אור השכל בהמדות ונק' דעת המתפשט וכידוע דדעת הוא פנימיות המדות ונק' מפתחא דכליל שית והיינו שגורם שיהי' התפעלות המדות מן השכל ומאיר אור השכל בהמדה, אבל הוא הארה לבד מהשכל הקודם (וכמ"ש במ"א ונת' ג"כ לעיל דמה שמאיר בהמדה הוא רק הבכן כו') ומצומצם ונעלם במהות המדה כו', ומובן מזה שבחי' חב"ד שבמדות הוא שבא אחר צמצום עצם השכל שגוזר והוליד את המדה, דעם היות דעצם השכל הוא שמחייב את המדה (והו"ע דעת נוטה שיש הטי' בשכל אם לזכות או כו' והוא שכל המטה כלפי חסד ושכל המטה כו' והיינו בבחי' נוק' דחו"ב כנ"ל וביותר בבחי' דעת נוטה שבזה כו' וכמ"ש במ"א), מ"מ אין זה בבחינת התלבשות בהמדה שאינו מתפעל בהמדה עדיין כ"א מה שטרוד בהענין שכלי לבד כו', ולהיות בחי' מוחין חב"ד להמדות שזהו מהבכן של השכל דהיינו דוקא לאחר שנתצמצם ומתעלם אור עצם השכל ונשארה רק הארה לבד שזה נעשה בבחי' מוחין למדות כו', ונמצא יש כאן ג"כ ג' צמצומים. צמצום הא' מן פנימיות ועצמות השכל לבוא לכלל השפעה להוליד המדות דפנימיות השכל אינו שייך כלל לענין המדות כ"א חיצוניותו לבד (וכמשנת"ל ד"ה השמים מספרים), וזה צמצום עצום לבוא לכלל השפעה בבחי' חיצוניות כו', (וכמשנת"ל בהשפעת השכל אל התלמיד בענין צמצום הא'), וצמצום הב' הוא באור שכל זה לאחר שבא לכלל משפיע שמצמצם רק כפי אופן המדה, והיינו בחי' חיצוניות השכל גופא בעצם השכל והסברא ולהיות בבחי' הטי' לחסד או לגבו' שז"ע שכל המטה כו' או דעת נוטה כו' שהן בחי' חג"ת שבשכל, דבחיצוניות השכל גופא בחי' חב"ד שבו הוא העיון שכלי בעצם הסברא ואין בזה שום הטי' עדיין לחסד ולגבו' כו', ואין זה עדיין בחי' השכל המחייב את המדה כי אינו ניכר בזה עדיין המדה כ"א מה שטרוד בעצם השכל, מ"מ הוא בחי' חיצוניות השכל ויש לו ערך ויחוס אל השכל המתצמצם כפי אופן המדה דהיינו בחי' ההטי' לחסד כו', כי בחי' פנימיות ועצמות השכל ממש הוא באופן אחר לגמרי, ולעולם לא יבוא לכלל שייכות אל המדות כו' (עם היות דמזה באים ג"כ מדות אך הם מדות אחרים לגמרי והן מדות דגדלות שהן כמו מוחין וכמ"ש במ"א), ובחי' חיצוניות השכל ה"ה בא עכ"פ לכלל מדה, אלא דבחי' הפנימיות שבו הוא הטרדא והעיון בעצם השכלי ואינו ניכר עדיין המדה, וזהו בחי' חב"ד שבשכל, והחיצוניות שבו הוא בחי' ההטי' אל המדות שכל המטה כלפי חסד או כו' ע"י דעת נוטה כו', והן בחי' ו"ק שבשכל בחי' חג"ת שבו שזהו ג"כ ע"י צמצום כו', והיינו צמצום הב'. וצמצום הג' הוא שמתצמצם

ומתעלם אור עצם השכל ונשאר רק הבכן שזהו בחי' המוחין של המדות כו', וצמצום הד' הוא כמו שהמוחין מתלבשים בהמדה כו' וכמשנת"ל בהשפעת השכל בדבור בד' מיני צמצומים כו', והנמשל מכ"ז יובן למע' בבחי' המדות דאצילות שמקבלים בחי' חב"ד שלהם מאור חו"ב דאצילות ע"י כמה צמצומים בבחי' צמצום ומיעוט האור דבחי' נה"י דחו"ב נעשים מוחין לז"א (ובאמת הוא בחי' נה"י דתבונה לבד וכמו שנת"ל בד"ה השמים מספרים) והיינו ע"י הצמצום בבחי' חב"ד וחג"ת דחו"ב ורק בחי' האחרונה שבהם נעשה בחי' מוחין לז"א, ומז"א למלכות דאצילות ג"כ ע"י צמצום גדול כנ"ל במשל בהשפעת המדות לדבור כו', ונמצא בחי' הארת אור אבא במל' באה אחר מיעוטים וצמצומים רבים כי המדות לא יוכלו לקבל רק הארה מצומצמת מאד דהיינו בחי' נה"י לבד כנ"ל, וגם זה האור דחכמה שבמדות דז"א מקבלת המלכות ע"י צמצום גדול כו' והיינו ע"י בחי' נה"י לבד דנה"י דז"א נעשים מוחין לנוק' כו' כנ"ל, אמנם יחוד זו"נ בבחי' פב"פ שהוא חב"ד בחב"ד הרי אז מקבלות בחי' חב"ד דנוק' מחב"ד דז"א ממש, ולא ע"י צמצום דמדות בבחי' ג' מיני צמצומים הנ"ל, והענין הוא דבחי' דבור העליון הוא בבחי' שלימות המעלה שראוי לקבל בחי' אור דחו"ב שבמדות דז"א כמו שהוא בעצמות המדות ממש בלתי מיעוט וצמצום כלל, והיינו שבחי' חב"ד שבדבור מקבל מבחי' חב"ד דז"א עצמן מבלתי ירידת ומיעוט האור כלל רק כמו שהורק מכלי אל כלי שמהות הדבר בכלי שהריקוהו שם ממש כמו שהוא בכלי שממנו נרוק ואין כאן שינוי המהות כלל רק שינוי מקום בלבד כו' וממילא גם בבחי' מלכות אינו משתנה האור, דהרי האור המצומצם שמאיר אל המקבל הרי כמו שנתפס אצל המקבל ה"ה משתנה מכמו שנשפע מהמשפיע כו' (שזהו בחי' צמצום הד'), והיינו דוקא כאשר נמשך אור מצומצם לבד, אבל כאשר מאיר הוא כמו שהוא בהמשפיע אינו משתנה גם כשנתפס בהמקבל כו', ולא כמו הלבנה שמקבלת אור השמש שמשתנה האור בכלי הלבנה, אבל לעתיד והיה אור הלבנה כאור החמה ואור החמה כו', דהיינו שהחמה תשפיע ללבנה אבל לא יהיה שינוי האור כלל בלבנה מכמו שהוא בהחמה כו', וכמו השגת התלמיד מהות השגת הרב כמו שהיא אצל הרב ממש ולא ישונה השגת המקבל מהשגת המשפיע כלל וכלל רק כמו שהורק מכלי אל כלי ולא כמשל הנ"ל ברב ותלמיד שמשתנה השפע בריבוי צמצומים כו' כנ"ל, וזהו ענין פב"פ חב"ד דז"א בחב"ד דנוק' ולא כמו שמקבלים בחי' חב"ד שלה מבחי' חג"ת דז"א שבהם מצומצם יותר אור השכל ובפרט בחי' חזה דז"א שהוא צמצום יותר והיינו בחי' נה"י דז"א בחי' מוטבע שהן בחי' כלי ההשפעה לחוץ לבד כו' שזהו בחי' צמצום הג' שבמדות רק כפי קבלת הדבור לבד כו', וכאשר בחי' חב"ד דנוק' בבחי' יחוד בחג"ת דז"א עז"א ימינא ושמאלא וביניהו כלה כו', אבל בחי' פב"פ הוא יחוד בחי' חב"ד דנוק' בחב"ד דז"א עצמן כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש עלי באר ענו לה, דהנה ארז"ל בראשית בשביל ישראל שנקראים ראשית ובשביל התורה שנקראת ראשית דעיקר בריאת העולמות היה בשביל שני דברים אלו והענין הוא, דהנה ארז"ל נתאווה הקב"ה

להיות לו דירה בתחתונים, והיינו להיות גילוי בחי' עצמות אוא"ס למטה, דהגם דבלא"ה מלא כה"כ, אמנם הוא בחי' זיו והארה לבד ומה שמאיר למטה הוא בחי' הארה מצומצמת ביותר, אבל ענין הדירה בתחתונים הוא להיות גילוי בחי' עצמות אוא"ס למטה כמו למעלה כו', והיינו כמשנת"ל דכשהמלכות מקבלת מבחי' תחתונה דז"א בחי' נה"י שבו אז מתצמצם האור ומסתתר בבחי' מלכות עד שמאיר למטה רק הארה מצומצמת ביותר, אבל כאשר המלכות מקבלת מבחי' חב"ד דז"א אז אין המלכות משנה את האור ומאיר האור בגילוי ממש למטה כמו שהוא למעלה כו', והנה בכדי להיות בחי' דירה בתחתונים זהו ע"י התורה וכידוע שע"י התורה נעשה המשכה מלמעלמ"ט והיינו שע"י התורה נמשך גילוי אוא"ס למטה כו', וזהו בראשית בשביל התורה כו', דכל כוונת התהוות העולמות הוא להיות לו דירה בתחתונים וזה נעשה ע"י התורה כו'. אמנם הנה ידוע דאוא"ס לית מח' תב"כ והתורה היא בחי' חכמה, ואיך יומשך גילוי אוא"ס ע"י התורה, אך הנה עז"א בשביל ישראל שנקראים ראשית, והענין הוא דהגם דלית מחתב"כ אבל נתפס איהו ברעו"ד שהו"ע רצון פשוט להיות אליך ה' נפשי אשא מי לי בשמים כו', והו"ע אהבה דבכל מאדך כו', ועי"ז ממשיכים המשכת אוא"ס בתורה כו', ובכדי לבוא לבחי' רעו"ד עז"נ ויצעקו אל ה' בצר להם והיינו מן המיצר והדוחק בגשמיות וגם בעבודה ע"י שהוא ממארי דחושבנא להתבונן איך שהוא רחוק מאד מאלקות כו' ועי"ז יבוא לבחי' ויצעקו אל ה' להיות צעק לבם לבחי' עצמות אוא"ס ב"ה, וזהו"ע באר מים חיים, וכמו הבאר בגשמיות שהמים שבו הם ממי הים דמי הים הם מלוחים וכשבוקעים עפר הארץ נעשים מ"ח כו', כמו"כ הנשמה כשהיתה למעלה לא היה לה בחי' רעו"ד כ"א ע"י התלבשותה בגוף ונה"ב המעלים ומסתיר על אור קדושת ה' באהבות ורצונות זרות, והוא בוקע חשך הגוף ונה"ב להיות בבחי' רצון פשוט לה' לבד הנה ע"י נעשה בבחי' באר מים חיים, וזהו"ע עלי באר שהיא בבחי' העלאה מלמטלמ"ע לצאת ממאסר הגוף ונה"ב להיות אליך ה' נפשי אשא בבחי' רצון פשוט כו', ועי"ז ענו לה הוא בחי' המשכה מלמעלמ"ט להיות גילוי אוא"ס למטה ע"י התורה כו' כנ"ל, ועז"א באר חפרוה שרים דכמו הבאר בגשמיות צריך לחפור רגבי האדמה המכסים על המים, כמו כן בעבודה צ"ל חפירה כו', והיינו להיות ממארי דחושבנא מרירות על ריחוקו ועי"ז נעשה בבחי' באר כו' כנ"ל. דהנה באר הוא ר"ת בידך אפקיד רוחי, ותיקנו לומר פסוק זה קודם השינה בק"ש שעהמ"ט, והיינו שמתבונן קודם השינה שנותן נפשו בפקדון ויתבונן למי הוא נותן נפשו והלא כתיב לא יגורך רע והאיך ימסור נפשו המליאה רעות רבות כו', שעי"ז יתמלא רתת ופחד גדול על הפצעים והחבורות שנעשו בנפשו ע"י מחדו"מ שלו הפוגמים נפשו ויתחרט מאוד על כל מחדו"מ אשר לא לה' המה ויהי' בבחי' צעקה כנ"ל ואז יהיה בבחינת באר הנובעת מתתא לעילא להעלות נפשו לה' נקי' וטהורה כו', וזהו אז ישיר ישראל כו' עלי באר כו' דעיקר הכוונה הוא להמשיך בחי' גילוי אלקות בבחי' מלכות למעלה ולהיות גילוי אוא"ס ממש למטה כו', והיינו ע"י עלי באר שהוא בחי' ההעלאה מלמטלמ"ע ועי"ז ענו לה בחי' ההמשכה מלמעלה למטה כו'.

בס"ד, ש"פ בלק, רס"ו

כי מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב, ואיתא במד"ר פ' בא פ' ט"ו מראש צורים אראנו אלו האבות, מוצאים אנו מתחלה הי' המקום מבקש לכונן העולם ולא הי' מוצא עד שעמדו האבות, משל למלך שהי' מבקש לבנות מדינה גזר וחפשו מקום לבנות בו המדינה בא ליתן היסוד והיו המים עולים מן התהום ולא היו מניחים כו' ומצא שם צור גדול אמר כאן אני קובע את המדינה על הצורים הללו, כך מתחלה הי' העולם מים במים והי' האלקים מבקש לכונן עולמו ולא היו הרשעים מניחים כו' כיון שבאו האבות וזכו אמר הקב"ה על' אלו אני מכונן את העולם שנאמר כי לה' מצוקי ארץ וישת עליהם תבל. וצ"ל מהו"ע שהי' המקום מבקש לכונן העולם ולא הי' מוצא, ומהו המשל ממים שהיו המים עולים כו', וכיון שבאו האבות וזכו אמר הקב"ה על אלו אני מכונן כו'. ולהבין כ"ז צלה"ק משנת"ל ענין עליית המלכו' להיות בבחי' פב"פ והיינו יחוד בחי' חב"ד דנוק' בחב"ד דז"א. והיינו שאין מקבלת מבחי' נה"י דז"א לבד וגם לא מבחי' חג"ת כ"א מבחי' חב"ד דז"א, והיינו שכל בחי' האור שמאיר בז"א מאיר מז"א למלכות בלי שום צמצום כלל בסדר ההשתל' דחב"ד חג"ת נה"י כו'.

אך בחי' חב"ד דז"א ה"ה ג"כ בא ע"י צמצום גדול מעצם אור חו"ב כנ"ל, ויש עלי' יותר נעלה לבחי' הנוק' דבחי' חב"ד שלה אינם מקבלים מבחי' חב"ד דז"א אלא מקבלים ג"כ מאור חו"ב כמו שז"א מקבל וזהו הנק' שוין בקומתן כדוגמת השמש ולבנה שנק' שני המאורות הגדולים ושניהם היו משתמשים בכתר א' קודם שהמעיטה הירח א"ע לקבל מן השמש כו', ולמעלה היינו בחי' ת"ת דאימא שהוא בחי' כתר א' לז"א ומלכות כו', וכמו עד"מ השפעת השכל באותיות הדבור הרי הדבור מקבל משכל עצמו שלא ע"י המדות, דהנה ידוע דהדבור נק' עלמא דאתגליא ע"ש בחי' גילוי המדות שמתגלים בדבור, וכל עיקר ענין הדבור אינו אלא שיגלה מצפון המדות שבלב כמו אם יאהוב אדם לזולתו יגלה את האהבה ע"י הדבור או התפארות שיש בלבבו יגלנה ע"י הדבור כו', ולעצמו א"צ להדבור כלל כ"א לגלות המדות לזולתו ועש"ז נק' עלמא דאתגליא כו', ונמצא הדבור בחי' מקבל והמדות הן המקורים שמהם נובע ההמשכה בדבור כו', והנה יש עוד בחי' דבור שנעלה הרבה במדרי' זה והוא כאשר אין הדבור מקבל מן המדות אלא מקבל מן השכל והחכמה כמו דברי חכמה שאדם מדבר שאין למדות שייכות לדבור זה כלל, אלא השכל הוא מקורו שנובע גילוי בדבור וכמו שהשכל הוא מקור למדות כן הוא מקור לדבור ונמצא מקור א' לשניהם בהשוואה א' כו', והגם דהשפעת השכל בדבור צ"ל ג"כ ע"י המדות והיינו שירצה לדבר בהענין שכלי דאל"כ לא יוכל לדבר בו כו' וכמ"ש במ"א, הנה זהו רק בחי' מעבר המדות לבד שאין זה פועל שום שינוי בהאור וההשפעה נק' ע"ש השכל כו', וכידוע ההפרש בין מעבר להתלבשות, דהתלבשות הוא כאשר האור מתעכב בהמדרי' התחתונה ומשתנה למהות המדרי' התחתונה כו' ולזאת נק' ההשפעה ע"ש המדרי' התחתונה כו', וכמו כאשר אור המוחין מאיר בז"א ומתעכב בו דהיינו

שנעשה כמהות בחי' ז"א ואח"כ כשנמשכה ההשפעה במלכות ה"ז השפעת ז"א לבד כו', אבל בחי' מעבר הוא שאין האור מתעכב ומשתנה בהמדרי' התחתונה, ועם היות שזה שעובר ע"י המדרי' התחתונה ה"ז פועל שעי"ז דוקא יוכל להאיר למטה מ"מ אינו משתנה כלל וה"ה כמו שנשפעת מהמדרי' העליונה ונק' ההשפעה ע"ש המדרי' העליונה כו', וזהו בהשפעת השכל בדבור עם היות שזהו ע"י מעבר המדות מ"מ ה"ז בחי' השפעת השכל ממש, והיינו דהשכל הוא אז בחי' מקור הדבור כו'. וזה הגילוי הוא בר"ח וכמ"ש בפע"ח דבר"ח המלכות עולה ג"כ עם הז"א ואינה טפילה אליו כ"א בחי' כתר א' לשניהם כו', וז"ש שער החצר כו' הפונה קדים מקדם למע"ב דהיינו בחי' המוחין עצמן למעלה מהמוחין המתלבשים בז"א וכמ"ש בלק"ת ד"ה והי' מדי חדש כו', וביום החדש יפתח דאז מקבלת המלכות מבחי' מוחין דאו"א עצמן כו'. ואמנם בחי' האור והשפע דמוחין חו"ב שנמשך לשניהם כ"ז הוא ע"י צמצום המוחין כו', שהרי כ"ז הוא מבחי' אור המוחין שמדוד ומשוער לפי אופן המדות, אלא שזהו מה שלא נתלבש עדיין במדות דז"א ומאיר למלכות ג"כ, ויותר נראה לומר שזהו כמו בחי' המדות שבמוחין קודם שמתפעל עדיין בבחי' הבכן כו' (שזהו בחי' נה"י דאימא שמשוער רק כפי המדות כו') והיינו בחי' חג"ת דאימא וזהו מה שת"ת דאימא נעשה כתר לזו"נ כו', או י"ל למעלה מזה שזהו כמו בחי' עצם השכל המחייב את המדה שג"ז בא ע"י צמצום מבחי' פנימיות ועצמות השכל שאינו שייך למדות כלל להיות בחי' אור שכל השייך למדות עכ"פ כו' וכנ"ל. ויש עוד עלי' לבחי' זו"נ יחד שיקבלו הארת אור חו"ב עצמן כמו שהוא קודם ירידת אורן במדות גם להיות בחי' משפיע כלל והיינו חיצוניות השכל שאין זה עצם השכל ממש כו' וכידוע דעצם המוחין שאינם שייכים למדות ה"ה למעלה מעלה הרבה מבחי' המוחין השייכים למדות כו' וכנ"ל, והיינו בחי' מוחין דגדלות כו' וכמ"ש מזה בסידור ח"ב בשבת ברכות * ד"ה השמים מספרים כו', וה"ז עד"מ כאשר כלי המקבל מוכשר לקבל עצם שכל הרב כמו שהוא במהותו העצמי מבלי יצטרך להוריד ולמעט אורו שהוא העצמות שכלו ממש כו', וכמו"כ הוא למעלה דבחי' זו"נ מקבלין מבחי' מוחין דאו"א עצמן ממש כו', והוא בחי' יחוד פב"פ באופן אחר דהיינו דבחי' פנימיות חב"ד דז"א שוה ממש עם בחי' פנימיות חב"ד דמלכות שמקבלים שניהם מבחי' פנימיות ועצמות המוחין דאו"א כו' (וי"ל דזהו בחי' חדשו של חדש דגילוי זה יהי' לעתיד כו', וי"ל דבחי' א"ת עט"ב שזהו בחי' עלי' הו' כו' הוא למעלה מזה כו', ואפשר י"ל שזהו כדוגמת ב' העליות שיהי' לעתיד כמו שנת"ל). וביאור הענין יובן עד"מ חכמה שבדבור (שנק' למעלה חב"ד דנוק') כאשר אין השכל המושג ע"י הדבור נמשך מצד הדבור עצמו רק מעצם כח השכל שבכלי המוח ממש כמו הטרוד בשכל עמוק שיבטא בשפתיו בחשאי כפי השכל מעצמו וע"ד אדני שפתי תפתח בתפלה כמו"כ הוא בתורה שהדבור בא בדרך ממילא כו', וכמו"כ הו"ע תען לשוני אמרתך כעונה אחר הקורא כו' וכמו הרחב פיך ואמלאהו כו' וכמו שכ' במ"א, ואין הדבור רק כלי לעצם השכל בלי העלם וצמצום השכל כלל, כך למעלה בחי' חב"ד דנוק' כלי לבחי' חכמה בראש דבחי' פנימיות ח"ע מלובש בבחי' פנימי' חכמה דמקבל כו'.

*) צ"ע פי' תיבה זו (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א בקונט' העבודה ע' 6).
הערה לאחר זמן: (אח"כ א"ל כ"ק מו"ח אדמו"ר שכן נק' בכ"מ).

ונמצא מובן מכל הנ"ל שיש ד' מדרי' זו למעלה מזו בבחי' משפיע ומקבל שהן זו"נ, הא' בחי' צמצום המשפיע שהוא בחי' ז"א שמצטרך להתצמצם בחי' חכ' העצמות שנק' אור אבא עד שמתצמצם במדותיו וגם בזה מתצמצם עד בחי' נה"י שבמדות שנק' חוה דז"א ושם מקבלות בחי' חב"ד דנוק' כו', והב' למעלה מזה שמקבלת המלכות מהג"ת בחי' עצם המדות דז"א קודם ירידתן להשפיע כו' (והו"ע ימינא ושמאלא וביניהו כו'), והג' כשמקבלות מבחי' חב"ד דז"א ממש וזהו בחי' פב"פ כו', והד' למעלה מזה כשמקבלות ממקור חב"ד דז"א עצמו, והיינו שהמלכות מקבלת ג"כ מבחי' מוחין דאימא ות"ת דאימא נעשה כתר לשניהם כו', ויש בזה עוד עלי' והוא שזו"נ מקבלים שניהם, מקבלים מבחי' עצמות המוחין ממש דהיינו כמו שהוא בבחי' פנימיות ועצמות השכל ממש שלמעלה מגדר שייכות אל המדות מאיר ונמשך במדות (ואז המדות הן באו"א לגמרי כנ"ל וכמ"ש במ"א) ובדבור כו', והיינו דבזו"נ מאיר בחי' מוחין דאו"א עצמן ממש כו', והנה קודם שיבוא המקבל להיות בבחי' פב"פ עם המשפיע צ"ל תחלה בבחי' נקודה תחת היסוד שזהו בחי' תכלית השפלות דמלכות בבחי' צמצום לגמרי כו', וגם קבלתה בבחי' ריחוק גדול מהמשפיע דהיינו שאינה מקבלת רק בחי' נה"י שבנה"י דז"א שזהו תכלית וסוף כל הצמצומים דמשפיע, ויש בזה ג"כ מבחי' מוחין דחב"ד דז"א, אבל הוא מצומצם בתכלית הצמצום ונק' מוחין דקטנות לגמרי כי גם בחי' נה"י דז"א נק' בדי ערבות שאין בהם טעם וריח דמוחין כי אינם רק כלי ההשפעה לבר מגופא כו' אבל בחי' נה"י שבנה"י הוא בבחי' צמצום לגמרי בתכלית הקטנות כו'. ויובן זה בעבודת ה' בתפלה בחי' התפעלות של מְרירות הנפש על עוצם ריחוק נפשו מאלקות שהיא רק העדר וביטול עצמותו מהתקשרותו בעניני עוה"ז ע"י מרירות זאת, אבל אינו מתפעל מצד אלקות כי אין לו השגה באלקות רק בבחי' מוחין דקטנות מאד דמרחוק ה' נראה לי כו', שזהו בחי' הידיעה וההרגש כללי באלקות כו' דמשו"ז הוא מצטער מאד על ריחוקו מה' כו', ואין מוחו ולבו מתפעלים מצד האלקות רק התפעלותו על אודות הריחוק שנתרחק וצועק במר נפשו וכמ"ש ויצעקו אל ה' בצר להם כו', וכמו"כ למעלה בחי' מלכות שעולה מן המדבר דנוגה דבי"ע ונסתר כל פרצופה ונעשית נקודה תחה"י כמ"ש בזהר דאזעירת גרמי', וזהו בחי' נקודה תחה"י שהוא רק העדר התפשטות היש ועדיין אינו דורש ומבקש לקבל בבחי' השגה במהות המשפיע רק מרחוק נראה לו בבחי' צמצום היותר אחרון וזהו תחת היסוד כו', וזהו לכתך אחרי במדבר שהלכו במדבר אחרי ה' והוא כמשל התינוק שהולך ומבקש את אביו ואינו רואהו רק מאחוריו והולך בדרכי נתיבות האב בבחי' אחוריים דאב כו' (והיינו בעסק התורה וקיום המצות שהן בחי' דרכי ה', אבל הוא הולך בהם בבחי' אחוריים לבד וכמשנת"ל בד"ה השמים מספרים), ולמעלה היינו בחי' הליכה אחרי ה' בבחי' נקודה תחה"י בבחי' מוחין דקטנות כו', כי גם בקירוב והילוך זה אע"פ שהוא בבחי' קטנות מאד, מ"מ יש בזה קצת מוחין והשגת אלקות מרחוק עכ"פ שהוא בחי' הידיעה והרגש הכללי עכ"פ כנ"ל, וכמו התינוק שמכיר את אביו מרחוק עכ"פ ויודע לקרות אבא כו' (ובכלל זה הוא ג"כ בחי' ההשגה וההתבוננות איך שכולא קמי' כלא כו' אף שאינו בבחי'

השגה גמורה שיאיר אצלו הענין בגילוי כו' ואיך שכך יאתה לו להיות בבחי' כליון כו' כמשנ"ת בד"ה הנ"ל דכ"ז הוא הידיעה מרחוק ובבחי' אחוריים לבד כו') וגם בחי' הארת אור אבא בז"א מאיר ג"כ בבחי' מוחין לכנס"י רק שהיא בתכלית הקטנות כו' (וכמו ענין המצה שהוא בחי' קטנות דאור אבא כו') ונק' אחרי ה' בחי' אחוריים וחיצוניות בחי' נה"י שבנה"י כו', וזהו לכתך אחרי במדבר בחי' אחרי ה' כו'. אך ע"י דוקא נתעלה המלכות לקבל בחי' פב"פ וכמ"ש זכרתי לך חסד נעוריך דע"י לכתך אחרי בבחי' תכלית הקטנות ע"ז זכרתי לך חסד נעוריך דמיעוט וקטנות זאת היא לצורך עלי' לגדלות המוחין כמו במ"ת, וכמו"כ לעתיד שיהי' בחי' פב"פ במדרי' היותר עליונה בבחי' תכלית הקירוב כו', כי כך היא המדה בכ"מ שמסיבת תכלית הריחוק יבוא תכלית שלימות הקירוב וכידוע במשל המרקדים זה כנגד זה דבסיבת הריחוק יתקרבו אחר כך בקירוב אמיתי יותר מאם לא היו מתרחקים בתחלה כו', וכמו"כ הוא בנמשל שע"י הריחוק הקודם הנה ע"י ההילוך בבחי' הרחקה נעשה אח"כ הקירוב ביותר כי נוספת האהבה בכפליים כו', וזה הי' תכלית כוונת הריחוק הקודם בכדי שיה' שלימות הקירוב אח"כ כו', וזהו דע"י שהמלכות היא תחלה בבחי' נקודה תה"י ע"ז דוקא נעשה בה העלי' אח"כ בבחי' פב"פ עד שתקבל מבחי' עצמות המוחין דאו"א ממש כו'.

וע"פ כל הנ"ל יובן מה שהתפלה נק' אחרי ה' עם היות שזהו בחי' ההילוך בבחי' ביטול בתכלית שנמשכים אחרי ה' כבן הנמשך אחר אביו כו', מ"מ כ"ז הוא בבחי' לכתך אחרי שאינו מאיר בחי' הארת פנים כמו בתורה שהוא בחי' הארת פנים בגילוי וכמשנת"ל (ד"ה וידבר כו' במד"ס וד"ה ועשית ח"ש) אבל בתפלה הוא שאינו מאיר לו בחי' הארת פנים כלל כ"א מה שרואה את ה' מרחוק לגמרי כבן הרואה את אביו מאחוריו בלבד כו', והיינו בחי' הידיעה כללית לבד באלקות להיות מזה רק הצעקה מהריחוק כו', וכמו"כ מה שהולך בעקבות אביו בההשגה וההתבוננות דכולא קמי' כלא ובהפלאה ורוממות ה' שזהו רק הראי' מאחוריו לבד כי עצם הענין רחוק ממנו לגמרי וההתפעלות היא רק ממה שמתאמת אצלו שכך יאתה לו כו', ועם היות שאופן ההתפעלות היא כמו בבחי' יחו"ע ובבחי' אה"ר כו' (לא ההתפעלות דלאהבה את ה"א כי הוא חייך כו') מ"מ ה"ז בבחי' אחוריים וחיצוניות לבד כו', אמנם ע"י תוקף ההילוך הזה בבחי' אחרי ה' בשמע וב"ש כו' ע"ז מתגבר ומתוסף האה"ר למעלה בעצמות או"א שכבי' מחזיר פניו אליו אח"כ באמת ויציב שהוא היכל הרצון בבחי' נשיקין כפולין (וכמ"ש בפע"ח דבאוי"צ הוא בחי' הנשיקין) בחי' התדבקות רוחא ברוחא כו', והנשיקין הן בבחי' מקיף עדיין ואח"כ יאיר לו אור הארת פני מלך חיים בבחי' גילוי בפנימיות נפשו ממש בשמו"ע בחי' יחוד פב"פ להיות בבחי' ביטול במציאות ממש (וכידוע דשמו"ע באצילות בחי' יחו"ע כו')· ובבחי' אה"ר בבחי' כליון לעצמות או"ס כו' (ועמ"ש ד"ה יהודה אתה), וכ"ז נעשה ע"י ההילוך הקודם בבחי' לכתך אחרי כו' ע"ז דוקא זכרתי לך כו' שהקטנות מתעלה לבחי' הגדלות שיאיר בזה בחי' גדלות דאור אבא בחי' זכירה וגם למעלה מזה דהיינו גילוי בחי' פנימיות ועצמות אור א"ס בפנימיות נש"י בבחי' פנימיות המוחין ומדות

שלהם להיות בבחי' גדלות דיחו"ע ובבחי' גילוי אור פנימ' נפשם גילוי עצם נקודת הרצון כו', וכ"ז בתפלה שהיא בחי' מלכות בחי' כנס"י שמתעלה במדרי' כזו ע"י ההילוך הקודם בבחי' אחרי ה' שהו"ע נקודה תה"י כו'. וזהו ג"כ ענין שמי עם י"ה שס"ה שע"י שס"ה ל"ת נעשה עליית המלכות שיאיר בה בחי' נהורא סתימאה ג"ר דעתיק עד שרש הראשון בבחי' העלם העצמי דא"ס כו' וכמשנת"ל בד"ה נשא את ראש, והיינו ע"י ההילוך בבחי' אחרי ה' היינו דבמל"ת אין בהם בחי' גילוי אור כ"א בחי' העדר ומניעת דבר והוא רק בחי' תוקף הגבורה להתגבר על הרע להרחיקו ולדחותו כו' דבד"כ הוא בחי' העדר התפשטות הנ"ל כו', ועי"ז יהי' לעתיד גילוי בחי' עצמות אוא"ס במלכות כו', וזהו שמי עם י"ה, דשמי הוא בחי' מלכות והיינו עליית המלכות שמאיר בה מבחי' עצמות המוחין, ודוקא בחי' עצמיות המוחין יכול להיות נמשך גם בבחי' המלכות, וזהו ג"כ ענין יסוד אבא ארוך פי' השפעת עצמות השכל יוכל להמשיך ולהשפיל עצמו במקום נמוך יותר מיסוד אימא שהוא גילוי ההשגה, והטעם שהרי אנו רואין כשאדם מצוה לבנו איזה דבר שיעשה אם יאמר לו הטעם והדעת למה יעשה כך אפשר שאין כלי השגת הבן מקבל הטעם והשכל ההוא ולא יעשה כלל מה שציוהו האב אבל כשאומר לו שיעשה הדבר בלי נתינת טעם יוכל הבן לקיים מאמר אביו מבלי אשר ידע כוונת אביו, הרי שעצמות הדבר יוכל להתמשך למטה כו', וזהו דבחי' עצמות המוחין נמשכים בבחי' חב"ד דנוק' כו', וזהו שנעשה ע"י ל"ת דוקא שהן בבחי' אחרי ה' וכמשנת"ל (ד"ה וראיתם אותו) הנה ע"י תוקף ההילוך דמל"ת עי"ז נעשה עליית המלכות שעולה בבחי' י"ה דהיינו בחי' עצמות המוחין דאו"א ממש והוא בחי' נהורא סתימאה כו' שמגיע למעלה עד בחי' העלם העצמי דא"ס כו' וכמשנת"ל (ד"ה נשא את ראש) וזהו שמי עם י"ה כו'. (וענין זכרתי לך צ"ל שהוא בבחי' מל' שתעלה בבחי' זכירה וגם בבחי' ז"א שהוא ענין מ"ע כו' דע"י המלכות יהי' תוס' אורות בבחי' ז"א כו' וכידוע ומבואר במ"א). ועוי"ל מה שהתפלה נק' אחור דלבד זאת דההילוך דתפלה היא בבחי' אחרי ה' כנ"ל הנה גם ההתבוננות אשר ממנה בא ההילוך הוא ג"כ בבחי' אחרי ה'. דהנה כל עיקר ההתבוננות הוא בבחי' זיו והארה לבד שהוא בחי' מלכותך מכ"ע, וכידוע דכל הגילוים בעולמות הוא מבחי' מלכות דא"ס שזהו בחי' ראשית הגילוי שמאיר מעצמות אוא"ס בעולמות ומזה הוא כל הגילוים דסדר השתל' כו', דהנה בשרש הראשון בחי' הארת אוא"ס השייך לעולמות הוא בחי' המחשבה דאנא אמלוך דלהיות שעלה ברצונו אנא אמלוך ואין מלך בלא עם ומשו"ז נתעורר כבי' ברצון על התהוות העולמות כו', וז"ש כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו כו', ולכבודי כבוד הוא בחי' מלכות כי כבוד שייך למלוכה וכמשארז"ל מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול, וגם כבוד הוא בחי' לבוש וכמארז"ל ר' יוחנן קארי למאני מכבדותא, ובחי' מלכות הוא בחי' לבוש וכמ"ש ה' מלך גאות לבש כו', וכללות בחי' כבוד מלכות הוא בחי' ההתפשטות שחוץ ממנו והיינו בחי' ההתנשאות על הזולת כו', וכידוע שיש בהתנשאות ב' מדריגות, הא' בחי' ההתנשאות שמצ"ע, והיינו מה שהוא מרומם ומנושא בעצם לא בבחי' התנשאות על הזולת כי מובדל הוא מן הזולת לגמרי

שאינו בערך כלל גם להיות בבחי' התנשאות עליו אלא הוא מנושא ומרומם מצ"ע כו', והב' בחי' ההתנשאות על הזולת דעם היות שהוא בבחי' התנשאות עליו מ"מ הרי יש לו שייכות עכ"פ אל הזולת כו', וב' מדריגות הנ"ל למעלה הר"ע המלך הקדוש והמלך המשפט דהמלך הקדוש הוא כמו שהוא קדוש ומובדל מצ"ע כו', והיינו בבחי' עצמות אוא"ס שלפני הצמצום שאינו שייך כלל לעולמות כו', והמלך המשפט הוא בחי' ההתנשאות על העולמות והיינו בחי' מל' דא"ס כמו שהוא לאחר הצמצום כו' (ומקור בחי' זו באור א"ס שלפני הצמצום הוא בד"כ בבחי' התפשטות האור שבעצמות אוא"ס דשם שייך עליית הרצון והשערה בכח כו'), וזהו ההפרש בין שרש נש"י לשרש העולמות דהנה שרש נש"י הוא ג"כ מבחי' המלכות וכמא' כל ישראל בני מלכים הם אלא דשרש הנשמות הוא בבחי' עצם המלכות ממש בבחי' התנשאות העצמי שמצ"ע כו', ולכן בר"ה דאז הוא עליית המלכות בשרשה הראשון בבחי' ההתנשאות שמצ"ע שז"ע המלך הקדוש שאומרים בר"ה כו' וכמ"ש במ"א, הרי נש"י ממשיכים אז בחי' הרצון למלוכה גם על העולמות ע"י שמקבלים עליהם עומ"ש בר"ה וכמו אדה"ר שא' ה' מלך גאות לבש כו', והוא ע"י קבעומ"ש שלו כו', והיינו לפי ששרש נש"י היא בבחי' עצמות א"ס בבחי' ההתנשאות שמצ"ע לכן ביכולתם דוקא להמשיך הרצון למלוכה כו', אבל שרש העולמות הוא מבחי' ההתפשטות דמלכות שחוץ לעצמותו שהוא בחי' ההתנשאות על הזולת כו', וזהו הנק' כבוד מל', וז"ש כל הנק' בשמי ולכבודי, דהנה שמי הוא ג"כ בחי' מלכות אלא שהוא בחי' שמי המיוחד בי והיינו בחי' ההתנשאות שמצ"ע, וז"ש בתרגום ע"פ כל הנקרא בשמי כל דא בגין אבהתכון צדיקיא דאתקרי שמי עליהון, והיינו דשרש הנשמות הוא מבחי' שמי המיוחד בי כו', ולכבודי היינו בחי' התפשטות מלכותו ית' שרש ומקור העולמות והיא המח' דאנא אמלוך כו'. ויש בבחי' התפשטות דמדה זו דמלכות דא"ס ע"ס כח"ב וחג"ת כו', וכתר מל' הוא בחי' רצון ותענוג שבמדה זו כאדם שרוצה להיות בהתנשאות על זולתו שצריך להמשיך לו רצון ותענוג בזה כו', ובפרטיות יש בחי' לבוש גאות וכבוד מלך ורוממות המל', דלבוש גאות הוא בחי' שם ס"ג דהיינו בחי' בינה שבמל' וכבוד מלך שם ע"ב בחי' חכמה שבמלכות, וי"ל דשניהם הן בבחי' השפעה פנימיות דבחי' מלכות, והיא בחי' השפעה בקירוב דמלכות, וכמו במשפטי המלך והחוקים בהנהגת המדינה שזהו מבחי' חו"ב כו', ולהיות דבכללות הנהגת המלוכה הרי זה שמשתרר ברצונו והעיקר הפועל הוא בחי' ההתנשאות כו', ולכן ה"ז נקרא לבוש גאות וכבוד מלך כו', ורוממות המלך זהו בחי' ההתנשאות על העם בחי' כתר מלכות כו', ובד"כ הוא בחי' ולכבודי בחי' המחשבה דאנא אמלוך כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש כי מראש צורים אראנו אלו האבות מוצאים אנו שהי' המקום מבקש לכונן העולם ולא הי' מוצא כו'. דהנה נת"ל דבחי' הרצון שבבריאת והתהוות העולמות הוא בחי' חיצוניות הרצון בחי' ההתפשטות לבד שז"ע ולכבודי בחי' ההתפשטות שחוץ לעצמותו כבי' והיינו בחי' החיצוניות דמלכות דא"ס כו', אבל בחי' הפנימיות והעצמות דמלכות דא"ס זהו מה שהוא

בבחי' התנשאות בעצם שזהו שרש נש"י כו', וזהו עיקר הכוונה בבריאת והתהוות העולמות בשביל ישראל דוקא בראשית בשביל ישראל כו' להיות שהן מושרשים בבחי' עצמות וע"י יושלם הכוונה דנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו', ולזאת הם דוקא ממשיכים הרצון למלוכה על העולמות כו' כנ"ל. וזהו שהעולם צריך יסוד שע"ז יתכונן העולם, כי העולם מצ"ע אינו בערך כלל להיות הרצון בזה כ"א מצד הכוונה פנימיות דנתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים שזהו יסוד וקיום העולם כו', ועז"א שהי' המקום מבקש לכונן את העולם ולא הי' מוצא עד שעמדו האבות משל למלך שהי' מבקש לבנות מדינה כו' והיו המים עולים כו'. והענין הוא דהנה ידוע ענין התהו והתיקון שע"ז ארז"ל במד"ר מלמד שהי' הקב"ה בונה עולמות ומחריבן ואמר דין אהני' לי ודין לא אהני' כו' דעיקר הכוונה הוא בבחי' התיקון דוקא ושרש התיקון הוא למעלה משרש התהו וכמ"ש במ"א ששניהם עלו במחשבה אלא שהתהו הוא בבחי' חיצוניות והתיקון הוא בבחי' הפנימיות להיות דהכוונה פנימיות זהו בבחי' התיקון דוקא בקיום התו"מ שזהו בחי' התיקון כידוע ומבואר במ"א, ומשבה"כ דתהו שנפלו למטה נתהוו הקלי' והסט"א שהן היפך הכוונה לגמרי כו', ועז"א שהי' מבקש לכונן את העולם כפי הכוונה האמיתית ולהיות בבחי' קיום ע"י יסוד התו"מ ולא היו הרשעים מניחים להיותם היפך הכוונה וגרמו חורבן העולם ר"ל וכמו דור אנוש שעלו המים וצפום ודור המבול כו', וענין המשל ממים הוא להיות כי מים הן בחי' התהו וכידוע בענין ים וארץ דים הוא בחי' עגולים שזהו בחי' התהו כידוע וארץ הוא בחי' יושר (בחי' עגולים דיושר כמ"ש במ"א) שזהו בחי' התיקון כו', וזהו שהיו המים עולים כו', כיון שבאו האבות וזכו כו' והיינו שהאבות היו כפי אמיתית הכוונה דבחי' עצמות א"ס בקיום התורה כו' שז"ע מ"ש כל הנק' בשמי כל דא בגין אבהתכון צדיקיא שהן מושרשים בבחי' שמי המיוחד בי כנ"ל שזהו בחי' העצמות דא"ס כו', אמר הקב"ה עליהם אני מכונן את העולם שעליהם יהי' קיום ועמידת העולם שעי"ז יושלם הכוונה האמיתית בברה"ע להמשיך בחי' הפנימיות ועצמות דא"ס להיות לו דירה בתחתונים כו'. וזהו כי מראש צורים אראנו אלו האבות שהן הנקראים בשמי שמושרשין בשמי המיוחד בי והמשיכו בחי' עצמות כו', וכן בניהם אחריהם שממשיכים בחי' עצמות א"ס ע"י תו"מ כו', וזהו הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב דהיינו ענין ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, וכדאיתא בגמרא סנהדרין דל"ט, והיינו שממשיכים בחי' אחדות עצמותו בארץ שז"ע דירה כו'. וזהו והי' האלקים מבקש לכונן את העולם, דהנה אלקים הוא בחי' העלם העצמי דא"ס וכמשנת"ל (ד"ה ויתן לך האלקים) ששם שרש נש"י, וזהו הכוונה בברה"ע להמשיך בחי' העלם העצמי דא"ס להיות בגילוי למטה שזה ממשיכים נש"י וזהו קיום ועמידת העולם, וזהו שהי' האלקים מבקש לכונן כו' להיות שמשם דוקא יסוד וקיום העולם כו', וזהו ג"כ מ"ש מתחלה הי' המקום מבקש לכונן את העולם כו' וכמ"ש במ"א בענין הרשימו שהיא מקור בחי' מקום כו', וזהו כי מראש צורים אראנו אלו האבות שזהו בחי' צור ויסוד שעליהם נתכונן העולם כו' וכן בניהם אחריהם הן עם לבדד ישכון ובגוים לא יתחשב דמי כעמך ישראל

גוי אחד כו' דשרשן בבחי' שמי העצמי ממש והן יסוד וקיום העולם לפי שע"י דוקא נשלם הכוונה דנתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים כו'.

בס"ד, ש"פ פנחס, רס"ו

תתן אמת ליעקב חסד לאברהם. וצ"ל והלא יעקב מדתו מדת האמת. וכידוע דיעקב הוא בחי' מדת הת"ת בחי' קו האמצעי שע"ז נא' ונתתם לי אות אמת ואיתא בזהר ע"ז דא אות וא"ו בחי' קו האמצעי שהוא מדת הת"ת שזהו בחי' אמת וכמ"ש במ"א. וא"כ מה"ע נתינת האמת ליעקב. ולהבין זה צלה"ק משנת"ל בענין כל הנקרא בשמי ולכבודי כו'. דשמי הוא שמי המיוחד בי והיינו בחי' עצמות המלכות דא"ס בחי' ההתנשאות שמצ"ע ששם שרש ומקור נש"י כו'. ולכבודי זהו בחי' התפשטות המלוכה שחוץ לעצמותו כביכול דהיינו להיות מלך על עם כו'. שזהו שרש ומקור העולמות כו'.

ועז"א ולכבודי בראתיו יצרתיו שמבחי' כבוד שהוא בחי' מלכות בחי' המחשבה דאנא אמלוך מזה נתהוו בחי' בראתיו יצרתיו כו'. בראתיו הוא בחי' עלמין סתימין דלא אתגליין ויצרתיו בחי' עלמין דאתגליין. וכמ"ש יוצר אור ובורא חשך שבריאה נק' חשך שאינו נגלית והיינו מפני ריבוי האור דמשו"ז היא בבחי' חשך והעלם לגבי למטה. וכמו באור השמש אינם יכולים להסתכל מפני תוקף וריבוי האור כו' וכמו הסומא שא"י לראות שזהו רק מפני שנתייבשו הגלידים הדקים המכסים על העין כו' ומשו"ז נקרא סגי נהור כו' וכמ"ש במ"א. וזהו ג"כ מה שבריאה נקראת חשך שמפני ריבוי האור ה"ה בבחי' חשך למטה כו'. וגם בעצמו הוא בבחי' חשך. והיינו ע"ד מ"ש בת"ז כ"ע אע"ג דאיהו אור צח אור מצוחצח אוכם הוא קדם עה"ע שהו"ע הביטול שנק' שחרות וחשך בבחי' העדר ההתפשטות כו'. והיינו מצד הקירוב לאוא"ס וידוע ומורגש שם בחי' האוא"ס לזאת הוא בבחי' חשך וביטול כו' וכמ"ש במ"א בענין כולא קמי' כלא חשיב קמי' דוקא היינו במדרי' כזו שנרגש שהוא קמי' כו' וכל מה שהוא יותר קמי' ה"ה יותר כלא כו'. וי"ל דשייכות ג"כ לענין גילוי האור עפמ"ש במ"א בענין אין זולתך דקאי על גילוי הקו. דלהיות שהקו הוא בחי' אור הדבוק במקורו לזאת נרגש שם איך שהוא לבדו הוא ואין זולתו כו'. והיינו בהאור דוקא לפי שהאור דבוק במקורו ה"ה מרגיש את מקורו כו' (ומבחי' הכלים וכן מהתהוות העולמות אנו יודעים שאין ערוך כו') וזה"ע החשך שמצד ריבוי האור דהיינו דלפי שמאיר שם גילוי אור עליון יותר (דז"ע ריבוי האור) והיינו אור הדבוק במקורו לזאת הוא בבחי' חשך וביטול בבחי' העדר המציאות כו'. והעיקר יתפרש זה בבחי' אדם דבריאה דכללות דהיינו בחי' א"ק שגם הכלים דשם הם בבחי' העדר המציאות לגמרי וכמו שנת"ל (ד"ה וספרתם לכם) דע"ס דא"ק הן בבחי' פשיטות לגמרי כו'. והיינו לפי שבא"ק מאיר גילוי אוא"ס ממש הדבוק במקורו

ונרגש שם איך שהוא לבדו הוא ואין זולתו כו', אמנם יתפרש ג"כ בבחי' בריאה הפרטיות שהרי ידוע דבבריאה לא יש עדיין מציאות יש עד שאין אנו יכולים לכנותו בשם ונק' תהו דבר שמתהה כו' כידוע ומבואר במ"א א"כ ה"ה ג"כ בבחי' חשך בבחי' העדר המציאות כו', ומבואר במ"א שזהו לפי שבריאה הוא היש הראשון שנברא מהאין האלקי מאיר שם גילוי האין ומשו"ז אין העולם במציאות יש עדיך וכמו אותיות החקוקים על אבן טוב כו' (מ"מ לומר מצד שהאור דבוק במקורו כבד לומר על עולם הבריאה הפרטיות וזה שייך בבחי' בריאה דכללות כו'), ויצירה הוא בחי' אור לפי שאינו מאיר שם האור בגילוי כ"כ ה"ז בבחי' מציאות בעצמו וגם בבחי' גילוי לזולתו כו', ויתפרש ג"כ בבחי' יצירה דכללות שזהו התחלת הגילוי מבחי' העלם דא"ק, וגם שם הוא התחלת הכלים וכמ"ש בע"ח דהתחלת הכלים הוא בעקודים כו', והעיקר יתפרש זה בבחי' יצירה דפרטיות כו', וזהו מ"ש בכהאריז"ל דכשיגיע ליוצ"א ימשמש בתש"י ובבורא חשך ימשמש בתש"ר שתש"ר הם למעלה מתש"י ונרמז בבורא חשך דוקא, והיינו לפי שהחשך דבריאה הוא למעלה מבחי' האור דיצירה כו' כנ"ל, וזהו בחי' עלמא דאתכסיא ועדאת"ג דבד"פ התהוותם הוא מבחי' מח' ודבור דמח' הוא בחי' העלם ומזה נתהוו בחי' עלמין סתימין כו' וזהו ההתהוות שמבחי' מחשבה דאנא אמלוך כו' וההתהוות דעלמין דאתגליין זהו שנפרט ע"י בחי' הדבור להיות עולמות בבחי' מציאות כו', והר"ע מאמר סתום ומאמר פתוח כו'. אמנם בכללות אומר ולכבודי בראתיו יצרתיו כו' דכללות התהוות העולמות הוא מבחי' כבוד מלכות בחי' התפשטות מלכותו ית', והיינו דמבחי' מח' דאנא אמלוך שזהו בחי' התפשטות דמלכות דא"ס נתהוו בחי' בי"ע הכללים בחי' א"ק אדם דבריאה דכללות ועקודים נקודים כו', דהתהוות זאת זהו לפי שעלה ברצונו ומח' אנא אמלוך כו', אבל בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' מח' זו אינו שייך לעולמות כלל כו', וא"כ כל האורות והגילוים בעולמות הכל הוא מבחי' מלכותך לבד כו', שכל ענין בחי' מלכותך נק' אחרי הוי', דהנה כתיב מושיב מלכים לכסא, וכתיב וישב ה' מלך לעולם, הרי דענין המלוכה הוא בחי' ישיבה, והנה בחי' ישיבה היא בבחי' אחוריים לבד, וכך מ"ש מלכותך מכ"ע זהו רק בחי' אחוריים וחיצוניות לבד שהוא רק בחי' זיו והארה שאינו נוגע לעצמיותו, דלהיות דכללות ענין המלוכה היא בחי' ההתנשאות על הזולת ה"ז בחי' הארה לבד, דעם היות דכל המדות הן ג"כ שייכים אל הזולת דוקא לא לעצמו מ"מ ה"ז בחי' הקירוב שלו אל הזולת וכידוע דהשפעת המדות הן בבחי' קירוב כו' והשפעה שבבחי' קירוב הוא שנמשך גוף ומהות הדבר וכידוע בענין גילוי ההעלם דעו"ע כו' וכמ"ש מזה בד"ה וידבר כו' כה"ד האלה רס"ה (ובאמת זה ג"כ הארה לא העצם ממש אלא שנמשך גוף ההארה כו', והגם דלמטה במדות ג"כ אין גוף המדה נמשכת כ"א מה שגורם ההשפעה כו', אמנם למעלה הרי במדות אופן ההמשכה היא שגוף המדות נמשכים וכמו מכלכל חיים בחסד כו', ובדוגמא כזאת יש למטה ג"כ כמו המפייסו כו' וכמ"ש במ"א), אבל בחי' מלכות הגם שהיא ג"כ התחברות המלך עם העם כו', הרי ההתחברות היא ע"י הריחוק וההתנשאות דוקא וממילא אינו נמשך בחי' העצמות כ"א בחי'

זיו והארה לבד כו', והיינו שאינו נמשך גם עצמות ההארה ומהותה כ"א בחי' הארה דהארה לבד כו'. והגם דענין המלוכה בשרשה היא למעלה מאד וכידוע דענין המלוכה מגיע בעצם מהות הנפש כו', מ"מ בחי' ההתנשאות בפועל על הזולת הוא בחי' הארה דהארה לבד שאינו נוגע לעצמותו כו', וכמו"כ למעלה בחי' המחשבה ורצון דאנא אמלוך שהיא בחי' המלוכה וההתנשאות על העולמות ה"ז בחי' זיו והארה לבד כו', וזהו בחי' מלכות דא"ס שאחר הצמצום דעם היות שהיא ההמשכה שבבחי' א"ס כמשנת"ל (סד"ה החדש הזה לכם ובהדרושים שאח"כ) מ"מ גם המשכה זו היא בחי' הארה לבד לגבי עצמות אוא"ס כו', וזהו מלכותך מלכות כל עולמים, פי' כל עולה מספרו חמשים, והיינו שכל האריכות דנו"ן אלפי' יובלות הם הכל מבחי' מלכותך לבד כו', וכמ"ש לכו חזו מפעלות אלקים אשר שם שמות בארץ וארז"ל א"ת שַׁמות אלא שֵׁמות, והענין כי בחי' שַׁמות הו"ע חד חרוב דהיינו בחי' מנוחה סוף ותכלית כל העליות ואעפ"כ כ"ז הוא בחי' שמות שאין זה אלא מבחי' שמו מדת מלכותו ית', וז"ע שמות בארץ, ארץ הוא בחי' מלכות ופי' שמות בארץ דכל העליות הכל הוא בבחי' המל' לבד, וכמא' יחיד חי העולמים מלך כו', כלומר שהוא יחיד ומיוחד לבדו כמו קודם שנבה"ע שאינו בגדר עלמין כלל ומה שהוא חי העולמים הנה החיות המתפשט בעולמות אינו אלא בבחי' מלך ומלכותך מכ"ע כתיב שכל העליות וכל העולמות עד רום המעלות בכל שמיטה ושמיטה וכמה שמיטין ויובלות כו' הן הם רק בחי' מלכותו ית' שמתענגים ונהנים מזיו השכינה ובעונג זה יש כמה מדרי' ועליות עד רום המעלות, וכ"ז הוא רק התפשטות זיו כבוד מלכותו ית' (במ"א מבואר דזיו השכינה שיה' לעתיד הוא בחי' אוא"ס הסוכ"ע כו', אבל כ"ז הוא מבחי' המלכות כו' ולכן נק' זיו השכינה כו'), וכדי שיהי' בחי' מלוכה זו כתיב כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו שזהו ע"י בחי' גבורות וצמצומים, וזהו ג"כ שאו' אתה גבור לעולם אד' שכדי שיהי' בחי' שם אד' שמורה איך שאנת אשתמודע אדון על כולא זהו ע"י שאתה גבור שע"י בחי' הגבורות וצמצומים עי"ז נמשך שיהי' בחי' אדון לעולם כו'. וזהו שאומרים בנוסח התפלה כמה פסוקים המורים שההתבוננות היא בבחי' מלכות שנק' אחרי הוי' כמו יהללו את שם הוי' היינו בחי' שם והארה מבחי' שם הוי', וכן ישתבח שמך לעד מלכנו, וכולם מקדישם ומעריצים וממליכים את שם כו' שהוא בחי' אריכות ההתבוננות איך ששרש התהוות כל העולמות העליונים והתחתונים הוא רק מבחי' זיו והארה בעלמא שאינו נוגע כלל לבחי' עצמותו ית', והתבוננות זאת עיקרה היא בפסוק שני דק"ש בשכמל"ו (דבד"כ הוא בכללות התפלה שיש בה פסוקים כנ"ל ועיקרה היא בפסוק בשכמל"ו) וכידוע בפי' שם כבוד מלכותו שזהו בחי' הארה דהארה דבחי' מלכות, ובחי' זו היא לעולם ועד והיינו כענין מלכותך מכ"ע הנ"ל, ועי"ז נעשה להיות ואהבת את הוי' אלקיך כו', דהיינו להיות בבחי' אהבה ותשוקה לעצמותו ית' כמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כו' כנ"ל (בד"ה ועשית ח"ש ובהדרושים שאח"כ) כ"א כלה שארי ולבבי בבחי' צמאון כמ"ש צמאה לך נפשי, שענין הצמאון הוא תשוקה נפלאה מאד שלכן נאֱ' ל' צמאון ולא אמר ל' רעב, לפי שענין בחי' הצמאון היא תשוקה

יותר נפלאה כמו מי שהוא צמא למים היא תשוקה היותר גדולה מכמו הרעב ללחם ולכן אמר צמאה לך נפשי שע"י ההתבוננות בתפלה איך שכל ההתהוות וכל הגילוים הכל הוא בחי' זיו והארה לבד הבאה ע"י ריבוי צמצומים מאד, ולכן אני הוי' לא שניתי כלל כו', עי"ז בא להיות בבחי' צמאון ותשוקה לאוא"ס עצמו"ה שלא יהי' לו שום רצון אחר כלל כמו הצמא למים שמפני שהתשוקה למים היא גדולה כ"כ עד שכל רצונותיו בטלים לגבי צמאונו למים ואין לו רצון אחר כלל כו', וכל זה הוא ע"י ההתבוננות בבחי' אחרי הוי' היינו שכל השתל' העולמות הוא בבחי' אחוריים וחיצוניות שהוא הארה בעלמא לבד כו', ולכן נק' התפלה בשם אחור כו'. וזהו בחי' יעקב עבדי עבודה דתפלה שאינו מאיר בחי' גילוי שם הוי' כ"א העבודה היא בהגילוים שע"י שם אלקים דהיינו ההתבוננות בבחי' זיו והארה לבד שע"י הצמצום כו' הנק' אחרי הוי' כו' כנ"ל, וגם כללות ההילוך הוא בבחי' אחוריים וחיצוניות שאינו מאיר בחי' הארת פנים דשם הוי' כ"א בחי' אחוריים לבד כו' כנ"ל בפי' הא' דאחרי ה', והעבודה בזה היא להיות בבחי' רצון ותשוקה לעצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' הצמצום דשם אלקים כו', אבל זהו ע"י ההתבוננות בהזיו וההארה ועי"ז בא לבחי' הצמאון לעצמות אוא"ס, והיינו לא שעבודתו היא בבחי' עצמות אוא"ס להתבונן ולידע בחי' הפלאת העצמות ורוממות האוא"ס ושעי"ז יתפעל אל בחי' העצמות כו' כ"א ההשגה והתבוננות שלו היא בההארה המצומצמת דשם אלקים ועי"ז שמשיג שזהו רק הארה לבד כנ"ל בפי' הב' דאחרי ה' עי"ז יתפעל בצמאון ותשוקה לבחי' עצמות אוא"ס כו' (ובאופן הא' בפי' אחרי ה' העבודה היא זה גופא להיות בבחי' הילוך זה ללכת בדרכי ועקבות אביו לראותו מאחוריו עכ"פ כו' ונכלל בזה הן היגיעה בההתבוננות והן הביטול וההמשכה מה שנמשך אל עצמותו ית' מפני שכך יאתה לו כו' כמשנת"ל ד"ה השמים מספרים, והרצוא הוא בבחי' תוקף הרצון כמו מצד ההשגה דבחי' כולא קמי' ומצד בחי' הפלאת ורוממות דאוא"ס כו', אלא שהוא בבחי' אחוריים לבד שאינו מאיר אצלו האור בגילוי כו' וכמשנ"ת שם), וכמו"כ העבודה להסיר ההעלמות וההסתרים דשם אלקים כו' דכ"ז שייך להזיו והארה שע"י הצמצום כו'. וכ"ז הוא בחי' יעקב עבדי שע"י העבודה בבחי' שם אלקים מאיר אח"כ גילוי שם הוי' כו', והו"ע בחי' החזרת פנים שהאב מחזיר פניו אליו ועוד באה"ר בכפליים כו', והו"ע בחי' זכרתי לך שנעשה ע"י בחי' לכתך אחרי כמשנת"ל בד"ה הנ"ל, וגם ע"י בחי' צמאה לך נפשי על ידי ההתבוננות בבחי' הזיו והארה מאיר לו גילוי בחי' עצמות אוא"ס כו' (ואמיתית הגילוי יהי' לעתיד ורק מעין זה מאיר גם עכשיו וכמשנת"ל ד"ה נשא את ראש בענין מל"ת כו'). אבל ישראל הוא בחי' גילוי שם הוי' ע"י תו"מ, דכל ענין התו"מ הוא בחי' גילוי שם הוי' שנק' תורת הוי' ומצות הוי', וכידוע דמה שניתנה התורה הוא שיהי' גילוי בחי' עצמות אוא"ס שלפני הצמצום שלמעלה מעלה מבחי' מקור לעולמות כו' וזהו בחי' ישראל שהוא בחי' גילוי עצמות אוא"ס שלמעלה מעלה משם אלקים ואין השם אלקים מסתיר ע"ז כלל כו', והוא בחי' הארת פנים דיאר הוי' פניו אליך שע"י התורה נמשך בחי' הארת פנים דפנים אדה"ע ומאיר גם באדם התחתון וכמשנת"ל (בד"ה ועשית ח"ש),

והארת פנים הוא מבחי' פנימיות עתיק כמשנת"ל (ד"ה במד"ס), והיינו דבבחי' ישראל העבודה היא בבחי' אוא"ס שלמעלה מבחי' הצמצומים, והיינו בבחי' גילוי שם הוי' שלמעלה מבחי' הצמצום דשם אלקים, ובשרש שרשו הוא בחי' עצמות אור א"ס שלמעלה מגדר שייכות אל העולמות כו'. וזהו מה שיעקב נקרא יעקב עבדי שעבודתו היא בבחי' עמל ויגיעה להיות שאינו מאיר לו גילוי שם הוי', ובעבודה הוא בבחי' שם אלקים לזאת צריך עבודה ויגיעה רבה עד שישיג את הענין האלקי ויורגש בנפשו ומכ"ש שיאיר האור האלקי בגילוי בנפשו לכ"ז צריך יגיעה רבה כו', ובפרט לפי משנת"ל (בד"ה השמים מספרים) בענין לכתך אחרי בזה"ג והחשך שהאלקות הוא בבחי' ריחוק וצריך לייגע ביגיעת נפש ויגיעת בשר לראות אלקות בבחי' אחוריים וחיצוניות עכ"פ שגם אז אינו מאיר לו אור הוי' בגילוי כו' כ"א שע"י הילוך זה מחזיר פניו אליו אח"כ להאיר אור פניו ית' להיות לו גילוי אור ה' ממש ולהיות בבחי' אה"ר באמת כו' כנ"ל (בד"ה הנ"ל), אבל עבודתו היא ביגיעה רבה מאד כו', וכמו"כ בהתבוננות בתפלה בבחי' זיו והארה דבחי' מלכותך כו' כמשנת"ל, ה"ז ג"כ בבחי' עמל ויגיעה מאחר שהעבודה היא בהאור הנמשך ע"י הצמצום דשם אלקים ונק' בד"כ אור אלקים ולא אור הוי' כו' וכמשנת"ל (ד"ה כי תבאו כו') ממילא אין האור מאיר בגילוי כ"א ע"י היגיעה דוקא כו', ועוד יותר מזה שצריך להיות עמל נפשו בעבודה זו מפני ההעלמות וההסתרים דנה"ב שהנה"ב מטריד ומבלבל אותו בעת התפלה בכמה בלבולים ומח"ז והרהורים שאינם מניחים להעמיק שכלו ובינתו בהענין כו', והיינו להיות שיש כאן בחי' הצמצום והסתר דשם אלקים שמעלים ומסתיר על האור כו', לזאת יש להנה"ב מקום להטריד ולבלבל וכידוע דנה"ב הוא מק"נ שמקבלת מבחי' אחוריים דשם אלקים מבחי' מ"ח צירופים האחרונים דשם אלקים שנק' אדמת בני חם שהן ע"ש דנוגה כו', ולזאת צריך עבודה ויגיעה רבה בתפלה להסיר הטרדות והבלבולים דנה"ב שהן ההעלמות וההסתרים שלו (ועמשנת"ל ד"ה ויגש אליו) ויאיר אור נפשו האלקית להתבונן ולהשיג ולהרגיש את הענין האלקי כו' וגם הלא זאת היא העבודה האמיתית דתפלה להתגבר על הנה"ב ולהכניעו שזהו ע"י יגיעה רבה ועצומה מאד וכמא' שעת צלותא שעת קרבא דשעת התפלה היא זמן המלחמה עם הנה"ב (וזהו הטעם מה שאז דוקא נופלים לו מח"ז שזהו מה שמתגבר הנה"ב נגד הנה"א דכשמתבונן בבחי' חב"ד שבנפשו ברוממות וגדולת ה' כו' עומדין כנגדו מח"ז דנה"ב לבלבלו כו') והיינו להביא לידי התגלות את הכחות דנפש האלקית בהשגה והתבוננות ובהתעוררות אהוי"ר שעי"ז נכנעים המדות טבעים דנה"ב ומתגבר עליהם כו' וכמשנת"ל (ד"ה יהודה אתה וד"ה וילך איש) בענין ההקרבה דנה"ב באש שלמטה ואש שלמעלה השייך לנה"ב ואש שלמעלה דנה"א כו', וכ"ז שייך בבחי' יעקב שהוא העבודה בבחי' שם אלקים כו', וזהו יעקב יו"ד עקב דהיינו ירידת הנשמה למטה בגוף ונה"ב ובריבוי ההעלמות והסתרים כו', והעבודה היא לברר ולתקן את הנה"ב כו', אבל בחי' ישראל שהוא בחי' גילוי שם הוי' ממש הרי אין העבודה לברר ולתקן כו', והיינו שגם העבודה דתפלה אינה בבחי' עמל ויגיעה הן בענין השגת והרגשת האור האלקי שהרי האלקות

מאיר אצלו בגילוי ממש ואין לו בזה שום עמל וטורח כלל, מאחר שאין דבר המעלים ומסתיר כלל הן על אור ה' והן על אור נפשו כו', וגם אין בו העמל ויגיעה לברר את הנה"ב כי אין הנה"ב מעלים ומסתיר אצלו כלל ולא זאת היא עבודתו בתפלה כי ענין התפלה שלו תמיד היא במדרי' תפלה דשבת שהיא רק התפעלות אלקי מצד הנשמה בעצמה שנק' עובדי ה' בנשמתם להתענג על ה' בעריבות מתיקות ידידות עוז ההתקשרות והדביקות מצד עצם נשמתו שנמשך אל עצמות אור א"ס כניצוץ אל האבוקה כו' שבזה א"צ יגיעת הנפש כי התפעלות זו היא עצמות התענוג אלקות והיא טבעית ממש בנפש להתפעל על ה' אם בבחי' רצוא דבחי' אה"ר ברשפי אש מצד הרגש עצם הנשמה בחי' העצמות דאוא"ס כו' או בבחי' כליון דאהבה בתענוגים להתענג על ה' עד כלותה כו' דכ"ז הוא בטבע בנפש בלתי יצטרך ליגיעה ועמל כלל וכלל, אלא רק ע"י שירה וזמרה שהוא בחי' רצוא וכליון כו' (ע"ד כל בעלי השיר יוצאין בשיר כו') וכידוע דשיר הוא בחי' כליון ודביקות הנפש למעלה כו', וכמו שאנו רואין בקול ניגון דההתפעלות הנפש בזה הוא למעלה מהשגה והבנה, והיינו מה שלמעלה מהשכל המושג, שהרי בנגינה כשמנגן בקול הניגון כשיוצא ממעמקי הלב באיזה כוונה והשגת דבר מה תתבטל צירופי אותיות מחשבת אותה הדבר היינו דבר ההשגה והכוונה כו', והי"ה אז בבחי' התפעלות ודביקות הנפש שלמעלה מהשגה כו', וכמו"כ אנו רואין שע"י מתיקות בשיר יכול להתעלף עד שתצא נפשו שזהו מפני עומק השיר שנפשו מתכללת להכלל ולהבטל עד שכל כחות הנפש שהם בבחי' ירידה והתפשטות להחיות את הגוף הם מתכללים לנקודת פנימיות לבבו לצאת עמה ממאסרי הגוף המגבילים אותה היפך כליתה לעלות ולדבק בפנימי' רצונה האמיתי כו', נמצא דענין השיר הוא בחי' כליון הנפש ודביקותה למעלה כו', והשירה וזמרה ג"כ מאליו בא כמו שאנו רואין בהתפעלות עצמות הנפש שממילא בא לידי שירה ורנה, והיינו שאין השירה מעורר את התפעלות הנפש (שזה כמו עבודה ויגיעה כו') אלא אדרבה כו' (ומה שקול מעורר את הכוונה היינו רק בעבודה שבכחות פנימי' שבנפש בשכל ומדות כו', וגם בזה בבחי' כוונה פנימיות שמצד פנימיות בינה וכ"ש שמצד בחי' מ"ה דחכמה בא השיר וניגון מאליו וממילא וכמו רע"מ שהי' מנגן בכל מיני ניגון בצלותא שזהו מה שבא בדרך ממילא מבחי' כוונה פנימיות דבחי' מ"ה כו' וכמ"ש במ"א, ועמשנת"ל ד"ה ויצא יעקב) כי השירה וזמרה באה מצד התפעלות עצמית שנתפעל וניזוז ממקומו כו', אלא שבחי' הכליון בפועל הוא בהשיר כו' (וזהו יוצאין בשיר כו') והוא בא מצד התענוג העצמי שמתענג על ה' בבחי' אה"ר בתענוגים כו', וכ"ז שאין טורח ויגיעה בגוף ועצם העבודה וכבן שיעבוד לאביו באהבה עצמיות בתענוג גדול ולא יחשב לו לעמל וטרחא ויגיעה כלל, אדרבה לא ירגיש כלל בזה שום עבודה ועמל רק תענוג ונח"ר כו', שכל עבודה ועמל הוא רק בדבר שאין לו תענוג בזה ועושה שלא לרצונו כו' (וכמו הטרחא ויגיעה במו"מ שאע"פ שסופו יהי' לנח"ר כשירויח, אבל עד שירויח יש לו עול משא וטרחא ביגיעה באופן העסקים והכל עושה שלא לרצון וחשק וכמו אדם לעמל יולד כו' וכן מה יתרון לאדם בכל עמלו כו' כמו לחרוש ולזרוע ולייגע א"ע

שיצמיח פרי וכן בפיזור מעות בעסק מו"מ עד שבא הריוות כו', וכמו"כ הוא בעבודת עבד לאדונו שהיא לטורח עליו כו' וכמשי"ת), אבל הבן שעובד הוא רק מצד אה"ר עצמית ולא מצד אהבה שנקנית מן השכל והטעם (שבזה תחלתה ג"כ בעמל היינו שהוא לטורח ומשא עד שמאיר לו הענין כו', וגם אז דהיינו כשכבר יש האהבה א"א לאמר ע"ז שהיא בלי עמל וטורח לגמרי כי אין הרצון ותשוקה באופן כזה שיתענג ממש בזה מאחר שהוא מצד הטעם לבד וממילא יש בזה קצת טורח כו') כ"א מצד העצם כו' ויש לו תענוג ונח"ר ממש בהעבודה ואינו מרגיש בזה שום עבודה וטורח כו', וכמו"כ בעבודה בתפלה שהיא מצד התענוג העצמי באלקות כו', וזהו שנק' ישראל שיר אל, פי' שהשיר הוא בא רק מצד אלקות לבד כו', ונק' שיר אל ולא שיר אלקים כו', דבעבודה זו אין בזה שום עבודה ויגיעה כלל ואין ענינה לתקן את הנה"ב כ"א היא עבודת הנשמה מצ"ע כו' כנ"ל, אבל יעקב הוא בחי' יעקב עבדי עובד אלקים שעבודתו הוא בהאורות וגילוים דשם אלקים כו' דבזה יש עבודה ויגיעה הן בגוף העבודה לפי שאין האור מאיר בגילוי כו' כנ"ל, וגם יש בזה עמל ויגיעה לברר את הנה"ב וכמו"כ כל הדברים השייכים לנה"ב, לפי שבהשתל' דשם אלקים נתהווה הנה"ב, ולזאת עבודתו של יעקב בתפלה לתקן כו', וכמו"כ בעסק התורה דבישראל ענין עסק התורה הוא רק להמשיך גילוי אלקות וביעקב העיקר הוא לברר בירורים בכח התורה כו', וי"ל ע"פ משנת"ל (ד"ה ויכולו השמים) ההפרש בין רשב"י לשארי תנאים שבהם הי' לימוד התורה בבחי' העלאת מ"ן בהיות שהתורה נתלבשה בענינים גשמיים והעסק בתורה לאמר זה אסור וזה מותר דזה יכול לעלות כו', והיינו ההתעסקות בהכלים כו', אבל רשב"י גם לימוד הנגלה שלו הי' בבחי' המשכת מ"ד דהיינו שהי' יודע הפנימיות בכל פשוטי ההלכות (וכמו שא' דוד בפקודיך אשיחה בגילוי בדבור דנגלה דתורה ומ"מ אביטה אורחותיך בחי' אורחות הוי' שבכל דבור דתורה מאיר גילוי אוא"ס ממש כו') ובשעה שהי' לומד הי' ממשיך עצמות אוא"ס בכל העולמות כו', וזהו עיקר ענין עסק התורה דבחי' ישראל להמשיך גילוי אלקות ע"י התורה כו' (והבירור נעשה בדרך ממילא וכמו שרצה משה להמשיך בכללות נש"י בחי' הראי' אעברה נא ואראה כו' שיהי' מלאכתן נעשה ע"י אחרים, פי' שיתבררו מעצמן ולא יצטרכו המה לברר בירורים כו', וכמו שהי' במסעות שבמדבר שהי' הארון הורג הנחשים שבמדבר נחש שרף כו' והי' מיישר להם הדרך כו', וכענין ידבר עמים שהי' בזמן בהמ"ק שע"ז נאמר קומה ה' למנוחתיך, וכן אמר משה קומה ה' ויפוצו כו', והיינו כמשנת"ל (ד"ה כי תבואו כו' ושבתה) דבחי' ישראל הוא שממשיך גילוי שם הוי' ועי"ז מתבטלים ממילא כל ההעלמות וההסתרים כו') אבל בחי' יעקב הוא שעסק התורה הוא לברר בירורים כו' (וגם בזה אופן הבירור דתורה הוא בדרך מלמעלמ"ט (ולא כמו התפלה שהיא מלמטה למעלה ואחר הבירור דתפלה הוא הבירור דתורה כו' שנק' בירור שני כנ"ל וכמ"ש במ"א) אבל הוא ע"י התעסקות והתלבשות (עמשנת"ל ד"ה וראיתם אותו) שמתלבש בענינים אלו לבררם, וכנ"ל בענין עסק התורה בשארי תנאים כו' וכמשי"ת בענין תושבע"פ בכלל כו', וזהו כוונת עסק התורה בזה כו'), וי"ל שזהו מה שהתורה

היא בבחי' ירושה וכמ"ש תורה צוה לנו משה מורשה כו' דענין ירושה הוא מה שיורש אורות דתהו שע"י עסק התורה מברר בירורי' ויורש אורות דתהו כו' (והנה ירושה שייך לבן דוקא י"ל שכללות התורה הוא בחי' בן וכמשנת"ל (ד"ה ויגש אליו) דיעקב הוא בחי' תפלה ;תורה היא בחי' ישראל, ולזאת גם ביעקב ענין התורה הוא בחי' בן ואופן הבירור הוא בדרך מלמעלה למטה כו' כנ"ל, ומ"מ יש בזה חילוק כנ"ל, דבבחי' ישראל עיקר עסק התורה הוא בבחי' הפנימיות והבירור נעשה שלא ע"י התעסקות כלל בהדבר כו', ובבחי' יעקב הוא ע"י ההתעסקות עכ"פ בגשמיות ההלכה כו') והיינו בחי' גליא דתורה שהיא לברר בירורים כו', וזהו שאמר קהלת יעקב דביעקב עסק התורה היא בבחי' מורשה כו' (וענין קהלת יעקב היינו בחי' האסיפה וקיבוץ דיעקב הוא בחי' יו"ד שיורד בעקב לברר כו', וקהלת יעקב היינו אסיפת יעקב כו'), ויש בתורה שהיא בבחי' מתנה וכמו שאנו מברכים נותן התורה, מתן תורה, והיינו בחי' סתים דתורה בחי' טל תורה כו' דבחי' זו אינו לברר כ"א היא בחי' המשכת אוא"ס כו', וזה"ע התורה דבחי' ישראל כו', וכמו"כ בקיום המצות שנתלבשו בדברים גשמיים ציצית בצמר גשמי כו' שזהו לברר את הדברים הגשמיים כו' כידוע, וזהו דוקא בבחי' יעקב דעסק המצות הוא בבחי' תיקון הכלים כו', אבל בבחי' ישראל ענין עסק המצות הוא בחי' גילוי אוא"ס כו', והיינו שבמעשה המצוה הגשמית מאיר לו בגילוי ממש בחי' הסוד והרז שיש בזה כו', דבאופן כזה הוא ענין קיום המצות דצדיקים הגדולים כרשב"י כו' וכמ"ש במ"א, וכ"ז הוא מפני שיעקב עבודתו הוא בבחי' שם אלקים המסתיר להיות עובד אלקים לתקן בחי' ההסתר ועל ידי זה מאיר גילוי אור הוי' כו', וישראל הוא בחי' גילוי שם הוי' ממש שאין השם אלקים מסתיר כלל כו', ובנשמה גופא ההפרש הוא דבחי' ישראל הוא גילוי דהנשמה כמו שהיא למעלה, דהנה נת"ל (ד"ה במד"ס כו') דישראל עלו במחשבה בבחי' מראה אדם דאצילות ולמעלה מזה מבחי' מחה"ק דא"ק כו', וכמו שהיא למעלה בבחי' עליית הנשמה במח' כמו"כ ירדה למטה כו' (והו"ע נשמה שנתת בי טהורה היא כו'), ובחי' יעקב הוא כמו שירדה הנשמה בבחי' בראת יצרת ונפחת בי כו', ולזאת בחי' ישראל בכלל זהו בחי' עובדי הוי' בנשמתן שמאיר להם גילוי הוי' ממש ואין להם שייך אל הגוף כ"א עבודת הנשמה עצמה כו', אבל בחי' יעקב להיותו בבחי' בראת כו' אינו מאיר בהם גילוי האור ממש והן שייכים אל הגוף והעבודה היא לתקן כו'.

ועפ"ז יובן מ"ש תתן אמת ליעקב שצריכים ליתן בחי' אמת ליעקב. דהנה ענין אמת נת"ל (בד"ה כי תבואו כו' ושבתה כו') שז"ע ואמת הוי' גילוי בחי' שם הוי' ובחי' אמיתית דהוי' דהיינו מה שלמעלה משם הוי' כו', ובחי' יעקב להיות כללות עבודתו הוא בבחי' שם אלקים לזאת נאמר תתן אמת ליעקב ליתן לו בחי' אמת היינו בחי' אמיתית דהוי' כו', והגם דיעקב עצמו הוא בחי' אמת היינו בחי' האמת דסדר השתל', דהנה נת"ל בד"ה כי תבאו כו' ושבתה הארץ כו' שיש ב' מדריגות בבחי' ד"ת, הא' בחי' ד"ת דבי"ע והב' בחי' ד"ת דאצילות כו', דד"ת דאצילות הוא ג"כ בחי' ד"ע בחי' גילוי שם הוי' אלא שאין זה בחי' אמיתות הוי' ממש כו', ובחי' אמת לאמיתו

הוא בחי' אמיתית שם הוי' דהיינו בחי' אוא"ס שלמעלה מאצילות, וזהו הדעה העליונה האמיתית כו' יער"ש (וזהו ההפרש בין גילוי שם הוי' שמאיר ע"י העבודה דשם אלקים דבד"כ הוא בחי' אור האצילות דבזה שייך ההעלם דשם אלקים כו', ובחי' ישראל דהעבודה היא בבחי' שם הוי' שאין האלקים מסתיר היינו בחי' האוא"ס שלמעלה מאצילות כו') וזהו תתן אמת ליעקב, דעם היות דיעקב מדתו מדת האמת מ"מ זהו בחי' האמת דסדר השתל' לבד, וענין נתינת האמת היינו בחי' אמיתית הוי' ממש כו'. וזהו תתן אמת בחי' אמת לאמיתו כו'.

בס"ד, ש"פ מטו"מ, רס"ו

ומקנה רב הי' לבני ראובן ולבני גד כו' ויראו את ארץ יעזר כו' והנה המקום מקום מקנה כו' יותן את הארץ הזאת לעבדיך לאחוזה, והשיב להם משה ע"ז דברי תוכחה, ולבסוף א"ל אם תחלצו לפני ה' ונכבשה הארץ לפני ה' והיתה הארץ הזאת לכם לאחוזה. וצ"ל למה בחרו בעבר הירדן דוקא, ומה תלוי זה בכבישת הארץ דוקא שהתנה עמהם שאם תחלצו לפני ה' ונכבשה הארץ לפני ה' אז דוקא והיתה הארץ הזאת לכם לאחזה כו'. ולהבין זה צלה"ק מה שנת"ל ענין יעקב וישראל דיעקב הוא בחי' יעקב עבדי שעבודתו הוא בהאור המצומצם דשם אלקים ועי"ז דוקא בא לגילוי שם הוי', ועיקר עבודתו הוא בעבודת הבירורים לברר ולתקן את נה"ב וכל הענינים השייכים לנה"ב כו', וממילא עבודתו היא בבחי' עמל ויגיעה הן בעצם השגת האור האלקי מאחר שהוא אור מצומצם הנעלם ונסתר כו', והן מצד המניעות ועיכובים שמצד הנה"ב המעלים ומסתיר על אור נפשו האלקית, ובפרט העמל ויגיעה בתיקון ובירור הנה"ב וכל השייכות אליו שכ"ז בא ביגיעה רבה ועצומה כו', אבל ישראל הוא שעבודתו היא בבחי' עצם שם הוי' שאין השם אלקים מסתיר עליו כלל וממילא אין בזה שום עבודה ויגיעה כלל, וכמו"כ אין בו עמל ויגיעה לתקן ולברר את הנפש הבהמית כי אין הנה"ב מעלים ומסתיר עליו, ואין זאת עיקר עבודתו בעבודת הבירורים כ"א עיקר עבודתו הוא להמשיך גילוי אלקות כו'.

והנה לפי הנ"ל הרי מעלת ומדרי' ישראל למעלה הרבה ממדרי' יעקב, אמנם באמת יש יתרון גדול במדרי' יעקב עבדי על מדרי' ישראל. דהנה נת"ל (ד"ה ושבתה) דישראל הוא בחי' בן ויעקב נק' עבד, וענין בחי' בן יובן עד"מ כמו הבן אל אביו שיש בהבן בטבעו אהבה אל אביו ובאהה"ר ועצומה ונמשך אחריו וחפץ מאד מה שהוא רצון האב דמה שהוא רצון האב הוא ג"כ רצון הבן ומה שהוא נגד רצון האב ה"ז ג"כ נגד רצון הבן בתכלית, ועוד זאת דמה שהוא רצון האב מחייב שכל הבן שכן צריך להיות, ובד"כ מתאים שכל הבן אל שכל האב, דכמו שמחייב שכל האב כן מחייב שכל הבן

וה"ה עושה כפי רצון האב בכל פרט, וגם עובדו בעבודה בפו"מ בעבודה תמה בכל לבו ונפשו, אך כ"ז הוא רק מפני שנמשך מן האב שהולידו והוא נחשב מעצמותו כמא׳ דברא כרעא דאבוה כו׳, ולכך נמשך אליו באהבה וחשק תמיד כי כל דבר נמשך אל שרשו, ולכך ג"כ מתאים הרצון והכחות של הבן אל האב כי ממנו לוקח כו׳, ולזאת גם מה שיצוה עליו לעבוד ולעשות אין זה עליו לטורח ולמשא כלל אלא אדרבה יעבוד ויעשה רצונו בנחת ושמחה יותר ממה שעובד לצורך עצמו וכמו שא׳ כברא דאשתדל בתר אבוהי ואימי׳ יתיר מגרמי׳ כו׳, וכך יובן בנש"י שנק׳ בנים כמ"ש בנים אתם לה׳ אלקיכם, בני בכורי ישראל וכה"ג והוא מצד שרש נש"י למעלה שנמשכים מפנימיות עצמות דא"ס בחכמה שבמוח כמא׳ חכמה מוחא כו׳ וכמו כי אתה אבינו ממש, ולזאת גם בבחי׳ העבודה האלקית כמו בק"ש ותפלה ותו"מ כל היום לא תכבד עליו כלל עבודה זו, וה"ז כמו טבע בנפשם האלקית לילך בדרך ה׳ בלי לנטות ימין ושמאל בלא עול ומשא כלל, וכל מה שהוא רצון העליון ה"ז רצונו ג"כ שרוצה בזה באמת בפנימיות נפשו, ולהיפך מה שהוא היפך רצה"ע שנאה נפשו ממש כו׳, כי רצונו הוא כמו רצה"ע ממש כו׳, וכמו"כ בהשגת אלקות כמו עד"מ שמתאים שכל הבן לשכל האב כו׳ כנ"ל, כמו"כ הוא בנמשל דנשמות אלו שנק׳ בנים ה"ה בדוגמא שלמעלה דכמו שיש למעלה בעולם האצילות בחי׳ חו"ב שהו"ע הידיעה וההשגה באוא"ס המאיר באצילות כו׳, כמו"כ הוא בחי׳ חו"ב דנשמות אלו שיודעים ומשיגים ממש בחי׳ אוא"ס ב"ה, וכל השגותיו הוא רק בטוב האלקית ולא יבין אחרת כלל היינו שאין שכלו מחייב ח"ו באופן אחר כלל וכלל כ"א יבין הענייני אלקי׳ והטוב דאלקות בחיוב שכלי ממש, עד גם בחי׳ ההשגה דד"ע בחי׳ ואמת הוי׳ כו׳ כפי שהיא אמיתית הדעה העליונה האמיתית כמשנת"ל (ד"ה ושבתה) ה"ה יודע ומשיג ממש את הענין מאחר שהחו"ב שלו בדוגמא שלמעלה ממש (והוא במדרי׳ נבדלת לגמרי מהכחות חו"ב דשארי נשמות כו׳) והונח אצלו הדבר בהנחה טובה (עס לייגט זעך בא עם אָפּ דיא זאך זייער גוט בשכלו) וכ"ז הוא מפני שהוא חלק אלקה ממעל ממש משו"ז יבין אמיתית הדברים כמו שהן כו׳, וכמו שיש בבן בטבעו לימשך אחרי אביו באה"ר ובעבודה תמה לעשות רצונו בשמחה כו׳ כנ"ל, כמו"כ הוא בנשמות אלו כמו טבע בנפשם לימשך בהתלהבות אה"ר כניצוץ הנמשך אל שרשו ושמחה בעבודה שבמוח ולב בתפלה ותו"מ בשמחה ש"מ לעשות נח"ר לאבשב"ש כו׳, וזהו ג"כ מה שנמשך בנש"י כח ועוז משפע האלקית לעורר בהם את האהבה והתשוקה האלקית לצאת מכלי הגבלתם לגמרי כו׳ וכמו"כ מה שמתעורר האדם פתאום בכל בקר אור לעבודת ה׳ בלי שום הכנה כלל כמשנת"ל (ד"ה ויגש אליו), כ"ז הוא מפני שנש"י הן מבחי׳ עצמות א"ס נמשך בהם האור תמיד לעוררם כו׳. אבל הנה יש עוד מדרי׳ שנק׳ בחי׳ עבד והוא ג"כ בנש"י מצד הגופים כמ"ש כי לי בנ"י עבדים כו׳, והוא כמו מעשה העבד לאדון שאנו רואין שעיקר ענין העבדות אינו רק בבחי׳ עול, והיינו שאינו רוצה כלל בהעבודה וכל עבודתו הוא בבחי׳ עול גדול שמוטל עליו מאימת האדון לעבוד כל עבודה קשה וכבידה ביותר אף שמאד נגד כחו ורצונו כו׳ ותכבד עליו העבודה עד שתקצר רוחו ונפשו

עליו וגם בלילה לא ינוח בשינה ויכביד עליו עולו עול ברזל לעבודתו כמו להקיצו משינתו המועטת לעבודה ולא יתנהו השב רוחו כלל, ועכ"ז יקבל העבד עבודה זו מצד עול האדון אע"פ שבע"כ הוא, ונעשה אצלו כמו טבע בנפשו ממש לשאת העול והמשא והטורח הגדול בעבודה קשה כמו שהורגל השור לעול והחמור למשא וקבלת העול הזה נקנה אצל העבד כטבעיות ממש, וכ"ז הוא מפני שבזה שנותן א"ע לעבד (וואס ער גיט זיך אוועק פאר א עבד) ה"ה מתבטל בכל עצם מהותו כאלו אינו במציאות בעולם לעצמו כלל ואינו נברא בעולם רק למלאכה ושירות לאדונו וה"ה נחשב כרכושו וקנין כספו ממש כו׳, ומשו"ז מקבל עליו כל עבודה קשה וכבידה ביותר ואינו מהרהר כלל כו׳ כי כך צריך להיות (בל"א אַט אַזוי דאַרף זיין) כי זהו כל מהותו רק העבודה והשירות כו׳, ולכן ה"ז אצלו כטבעית ממש לשאת העול והמשא כו׳. והנה ודאי עבד כזה אין לו שמחה ונח"ר לעצמו כלל בעבודתו בעול קשה כזה, ועכ"ז מה שנתמלא רצון אדונו מכל טורח עבודתו זהו כל חיותו ומציאותו שלזה נברא ונוצר ואין לו דבר עצמי זולת זאת כי אין לו מקום ומציאות ומהות בפ"ע כלל כי נרצע ונקנה נפשו וגופו וכל אשר לו לאדונו דגם מה שקנה זמצא והרויח הכל הוא לאדונו כידוע. ואמנם יש בחי׳ עבד שעבודתו מאהבה ותענוג ושמחה דוקא, והוא ששמח ומתענג בעבודתו מצד גודל אהבתו והתקשרותו בלו"נ לאדונו, וההתקשרותו ואהבתו אינו מצד שהוא ממהותו ועצמו כמו הבן ולא מצד שהוא נהנה ומקבל ממנו שזהו מה שלו טוב ממנו כו׳, ובהתגלות אהבתו ה"ה מקבל מאתו כו׳, רק להיותו נעלה במדרי׳ וה"ה יודע ומכיר גודל מעלת האדון והפלאתו משו"ז נתקשר אליו באהבה וחיבה יתירה מצד האדון עצמו לא מצד הנאתו שלו טוב כו׳, וזהו סיבת השירות שמשרתו ומשמשו שהוא רק בדרך קבלת עול (ולא כמו אוהב לאהוב וכמשי"ת), וכ"ז הוא מצד מעלת האדון מפני שמכיר מעלת האדון משו"ז נתקשר אליו באהבה וחיבה יתירה ומשו"ז שיעבד עצמו וגופו לשרתו בשירות השייך לכבוד האדון ולמזונו ושולחנו והנהגת ביתו, והאדון ג"כ סומך עליו ומאמין לו ומוסר לו כבוד דכל אשר להאדון ברכושו בכלי כסף וזהב וכל הון ביתו נותן לידו כמו אליעזר עבד אברהם שהי׳ זקן ביתו מושל בכל אשר לו כו׳, וכיוסף שהי׳ מצליח בבית אדונו שיש מעבד כזה ברכה מרובה בבית האדון בכפלי כפליים כו׳, והרי עבד כזה אינו עובד בעול ומשא כלל רק מאה"ר שחפץ בגדולת ועושר והצלחת האדון ובשלוותו להיות לו נח"ר ותענוג ע"כ משתדל בעצמו בכל כח עוז ותעצומות הן בשירות שמשרתו לצורך גופו ומזונו ולבושו ומשקהו כמו לערוך שולחן בכל מעדני טוב שעשה לו ולנקות לבושיו וליפותם (בנמשל י"ל ענין המעדנים טובים היינו עבודת הבירורים הן בתיקון הכחות דנה"ב והן בתיקון ובירור כל הדברים הגשמיים שעוסק בהם ומקבל חיותו מהם כו׳ שיהי׳ הכל לש"ש דוקא ולא יתגאל ח"ו באיזה דבר מותרי ולא להתאוות זאת בתאוות חמדת הלב כ"א בכוונה לש"ש בלבד כו׳, דכ"ז במדרי׳ עבד הא׳ הוא מצד היראה ופחד האלקים כו׳ כמשי"ת, ובעבד הב׳ הוא מצד האהבה וההתקשרות, והיינו לעשות נח"ר ותענוג למעלה כו׳ וכמ"ש בסש"ב פכ"ז וס"פ ל"ג, וענין יופי הלבושים י"ל שזה"ע קיום המצות שע"י נעשים לבושים יפים והיינו בחי׳ לבוש מלכות שיהי׳ הגילוי גם בבי"ע והגילוי יהי׳ במקום הראוי דוקא

והיינו לנש"י כו', וזהו ההיפך מבחי' לבוש קדרות וכמ"ש בלק"ת שה"ש בהביאור הא' דיונתי פ"ג (די"ל שזהו"ע פושעי ישראל מלאים מצות כו', שהם מלובשים בבגדים צואים שלהם כמ"ש בתו"א ד"ה אסרי לגפן, ואז יש יניקה לחיצונים ממצות אלו כו' וכמשנת"ל (ד"ה השמים מספרים), או דענין לבושי קדרות הו"ע אברהם יצא ממנו כו' שנת"ל (ד"ה וראיתם אותו) והיינו שמאהוי"ר יכול להיות יניקה ח"ו וכמ"ש בלק"ת בהביאור דוידעת הא') אבל ע"י המצות נעשים לבושים יפים כו' כנ"ל) גם י"ל דענין נקיון הלבושים הוא כענין כבס בין לבושו דלבושים דמעהמ"צ צריכים כבוס מפני שיכול להיות ח"ו כענין פושעי ישראל כו', וכמ"ש בתו"א ד"ה אסרי לגפן, וי"ל ע"פ משנת"ל (ד"ה וראיתם) שהמצות להיות שנתלבשו בדברים גשמיים המעורבים טו"ר הנה גם לאחר שנתעלו צריכים שמירה כו', וי"ל דכמו"כ צריכים כבוס מפני היותם במקום תערובות טו"ר (ובפרט הניצוץ שנתברר כו') ועמ"ש בלק"ת שה"ש ד"ה שניך כעדר פ"ד בענין שעלו מן הרחצה שקאי על הלבושים דמעה"מ שצריכים רחיצה במי החכמה (בחי' יחו"ע כו'), ועמ"ש בתו"א ד"ה בכ"ה בכסלו בתחלתו בענין בירור המדות אהוי"ר ע"י החכמה כו', ועמ"ש במ"א בענין נס"י כו' (בד"ה גן נעול תר"מ), והכבוס הו"ע שמחה ש"מ, והשמחה היא מזה גופא שהמצות הן אוא"ס כו', ולפי מש"כ צ"ל שהשמחה היא מזה שמקיים ריצה"ע ועושה נח"ר ליוצרו כו' וזהו"ע נקיון הלבושים כו') ולתקן יופי והידור כלי יקר שלו (י"ל דהיינו כלים דמעהמ"צ גשמיים שהדברים הגשמיים נעשים כלים לאלקות והם כלים יקרים מאד לפי שנעשו ע"י הבירור כו', גם י"ל שהן אותיות התפלה שהן אותיות שנתבררו וכמ"ש במ"א ההפרש בין אבן ללבינה דאבן בידי שמים והיינו אותיות התורה והן אותיות דמ"ה, ולבינה בידי אדם והיינו אותיות התפלה שהן אותיות דב"ן, וכאשר האותיות יוצאים מעומק הלב בתפלה ה"ה נעשים אבנים טובים ומאירים וכמא' מט"ט קושר כתרים לקונו מתפלותיהן ש"י כתר העשוי מאבנים טובים כו') ולהשקותו מיין הטוב בכלי יקר (יין הטוב הוא בחי' פנימיות התורה וכידוע מענין יינה ש"ת כו', וענין יין הטוב בכלי יקר י"ל דהיינו כוונת המצות, ועם היות דכוונת המצות הן בהגילוים דסדר השתל' ובד"כ בהאורות השייכים לסדר השתל' ובד"כ הוא עבודת הצדיקים כו', הענין הוא דבאמת הרי יש רצון בהגילוים דסדר השתל', שיהי' התלבשות אורות בכלים וכאשר ממשיכים תוספת אורות יש בזה נח"ר למעלה כו', חאת היא עבודת עבד בכוונת המצות רק מצד הנח"ר שלמעלה בההמשכה והתוס' אורות שנמשכים עי"ז בסדר השתל' כו', ואין כוונתו לעצמו להנאתו שיומשך לו האור והגילוי בנפשו (שזהו בד"כ ענין העבודה בכוונת המצות כו') כ"א לעשות נח"ר לבד כו'), וכ"ז הוא בכדי שיהי' האדון מקבל נח"ר ועונג מטוב תיקונו בכל אלה וכה"ג, והרי ודאי כל עבודת העבד היקר כזה הוא רק בזריזות ושמחה ותענוג גדול בכל אשר עושה לנח"ר לאדונו שמקבל מזה עונג ושמחה ואין משא כלל וכלל בעבדות שלו מצד עוצם פנימיות התקשרותו באה"ר שבעצמות נפשו שמחמת זה הוא שמסר א"ע לעבודתו לטובתו בכל לבו ונפשו וכן להתאמץ בכל כח שכלו ומדותיו

בהנהגת בית האדון במלאכתו בבית ובשדה להרויח למצוא תוס׳ ברכה כו׳ עד שיוכל להיות שמטוב הצלחת העבד היקר כזה שהשליך נפשו מנגד רק להוסיף ברכה והצלחה בבית האדון וזה כל מגמתו יותר מהאדון והבעה"ב עצמו שיתעשר ויתגדל האדון בכל הון יקר וגדולה יתירה שלא הי׳ ביכולת האדון מכח עצמו ומזלו כלל כו׳ (וכמו יוסף שהי׳ איש מצליח ומתברך אדונו ממלאכתו ביותר כו׳, וכה"ג נא׳ במשיח הנה ישכיל עבדי פי׳ ישכיל יצליח עד כי גבה מאד כו׳ וכמשי"ת). והנה הדוגמא מכ"ז בב׳ מיני עבד הנ"ל, יובן ג"כ בעבודה האלקית וכמו שנקראים בנ"י עבדים מצד הגופים שצריכים לקבל עליהם עומ"ש לעבודה האלקית וכמו שאו׳ אבינו מלכנו ונק׳ מלך ישראל וגואלו כו׳, הנה קבלת עול זה הוא כמו קבלת עול העבד הפשוט לאדונו הנ"ל שאין עיקר עבודתו רק בעול גדול לסבול כל עבודה קשה כו׳ אף שמאד נגד רצונו כנ"ל, מ"מ נעשה זה כטבע אצלו מצד עול העבדות שקיבל עליו מפני יראת ופחד האדון כו׳ וזה כל מהותו לעבוד עבודת אדונו ואינו מהות ומציאות לעצמו כלל כו׳, וכך הוא בכל קבלת עומ"ש מצד יראה אלקית שזהו שנק׳ עובד אלקים דוקא, דאלקים ל׳ שררה ואדנות שמקבל עליו עול אדנות וממשלה האלקית מצד אימה ופחד נפשו שמחמת זה משעבד כל גופו הגשמי להיות גם הוא כמו שור לעול ממש, והיינו לייגע עצמו וכחו האנושי בהיפך מטבעו ורצונו החומרי דהיינו רק לילך בעול התורה ומצות כל היום ואע"פ שזה נגד טבעו שאינו חפץ בעול התורה ולא בשום עול כ"א להיות חפשי בכל כו׳, ומ"מ ה"ה מקבל עליו עול התורה והמצות לייגע בזה כל היום ולא משום שמוצא בזה תועלת לעצמו או מצד שהדבר טוב לו מפני שמרגיש האור שיש בזה ולא בכדי לעשות נח"ר כו׳ שאינו שייך לזה כלל כ"א מצד קבעומ"ש לבד משו"ז מוכרח הוא לעשות מה שהוא רצון וחפץ ה׳ ואינו יכול להיות חפשי לילך בבטילות כי עול האדון הוא אדון כל אינו מניחו להיות בטל מאיזה עבודה שיהי׳ ומכריחו לעשות מה שהוא רצונו ית׳ כו׳, וכמו העבד בגשמיות הנה העבדות האמיתי היא שלא יהי׳ בטל כלל כ"א תמיד יעבוד את אדונו ויעשה איזה דבר השייך לאדונו, כמו"כ הוא ברוחניות שהעול מ"ש שעליו אינו מניחו לילך בבטילות כ"א לעבוד עבודתו תמיד והגם שהוא בעול שאינו חפץ באמת בזה אך שהעומ"ש שעליו מכריחו לזה שא"א להיות באופן אחר ח"ו, וגם בלילה לא ינוח בשינה היינו לנדד משינתו ולעסוק בתורה או בשירים ותשבחות באמירת תהלים וכה"ג, וגם בעת השינה יהי׳ עליו קבלת עומ"ש שתהי׳ השינה כדבעי ובהשכיבה ע"פ הדין שלא יבוא לידי מכשול ח"ו כו׳, וגם להקיץ א"ע בעת הנצרך הן בהנוגע אל השמירה בפועל והזהירות כו׳ או בכדי לעבוד עבודתו כו׳, וכמו כן ה"ה כופה א"ע בכל התענוגים הגשמיים וכובש רוח תאוותו אעפ"י שזה מאד נגד טבעו לעזוב דבר שהמשיך נפשו לזה, מ"מ מבטל רצונו וטבעו בע"כ דרך כפי׳ והכרח שלא לעשות בשו"א מה שהוא נגד רצון ה׳ כו׳ (ועצם הכפי׳ אינה כבדה לו כ"כ כי הקבלת עול מסייע לו כי מצד הקבלת עומ"ש שעליו ה"ה ירא לנפשו לעשות ח"ו מה שהוא נגד כו׳, ובפרט שקבלת העבדות הוא באופן כזה שאינו מהות לעצמו כלל ממילא בנקל לו לבטל את רצונו ולהניח א"ע כו׳), וגם

ישתדל להתיש כח הרע שבלבו ע"י שמייגע א"ע במוחו ולבו בתפלה לבטל כל רצון זר (וצ"ל שאין זה ע"י התעוררות אהוי"ר ממש אלא ע"י התבוננות בעניני אלקות להיות יראת ה' עליו כו', וגם לא בהתבוננות אמיתי מעומק השכל כו') ולעצור רוח תאותו אף במו"ד מצד עומ"ש שקיבל עליו שימנענו מכל רע בפו"מ עכ"פ ומכריחו לעבודה האלקית בועשה טוב בתפלה ותו"מ וצדקה כו', אף שתכבד עליו העבודה (היינו כללות העבודה) ותקצר רוחו בעמלו כי לא ימצא נח"ר ועונג בעבודתו מאחר שהכל בכפי' והכרח ועומד תמיד בביטול הרצון ובכיווץ בלי שום התפשטות כו', ואינו מוצא שום מעלה לעצמו שהרי אין בו איזה עילוי מאיזה גילוי אור כ"א העשיה בפועל וג"ז הוא בהכרח כנ"ל, וכללות עבודתו הוא מה שעושה לכבוד קונו וגם אם עושה כתיקונה הרי מצד העבדות שלו צריך לעשות כן ואם הוא עבד נאמן אינו שייך שיחזיק טובה לעצמו כו', וגם הרי כל טובו הוא לאדונו וכמ"ש במ"א עד"מ העבד שעושה איזה כלי נאה ויפה מאד הרי התפארת מזה הוא אל האדון ולא יקרא ע"ז שם העבד כלל כו' וכמשי"ת, וכמו"כ הוא בעבודה שאינו לוקח לעצמו מאומה מעבודתו התמימה כי אינו בשביל עצמו כ"א הנח"ר הוא לאדונו כו', ומ"מ ה"ה משתדל מאד בעבודתו וישים נפשו כשור לעול ויט שכמו לסבול עול תו"מ אף בע"כ כי נתן עליו עומ"ש כעול ברזל לעבודה האלקי' ונעשה אצלו כטבעיות ממש מחמת שנקנה ונרצע בכל עצם מהותו לקונו ואין לו מציאות ומהות בפ"ע כלל, ולכך עבד כזה אין לו רק לעשות מה שמוטל עליו בעול לבד ואין לו שמחה ועונג כלל בעבודתו אדרבה הוא תמיד בשפלות ונבזה בעיניו בלי מהות יש ודבר כלל אף שישלים עבודתו בטוב בכל אשר מוטל עליו כרצון האדון הרי נק' עבד לרבו ואין לו לעצמו כלום, ואף מה שיקבל פרס וירויח הכל לרבו כו', וזהו אל תהיו כעבדים המשמשין ע"מ לקבל פרס אלא שאינו מקבל לעצמו כלום כ"א הכל לרבו כו', ועל בחי' עבד כזה אמר דוד שמח נפש עבדך כו' כי עבד כזה צריך שישמחנו האדון כי אין לו שמחה ועונג בעבודתו ויגיעתו כלל וכלל ולכך אמר שמח נפש עבדך כו' (וכמשי"ת ענין השמחה הזאת) כי אליך ה' נפשי אשא שהוא מס"ב לקבל עליו עול כזה להשליך נפשו לגמרי לבטל כל רצונו וטבעו לייגע כל נפשו בעבודה שזהו כמי שנושא את נפשו ממש ומוסר א"ע בכל כו' להיות נרצע לעבד לעולם כו' וזהו שנקרא עובד אלקים בעול כבד שזהו כל עבודתו הוא למעלה מכפי טבעו ורגילותו כמו בעמל תורה שקבל עליו לקרות ולשנות פרק א' ואם הוא רק כפי רגילותו וטבעו שהוא אוהב בטבעו לשקוד ולהתמיד בלמוד אין זו עבודה בעול כלל אבל ביתר מכפי טבעו ורגילותו ביגיעה ועמל רב עד מיצוי הנפש ממש וכמ"ש אדם כי ימות באהל באהלו של תורה שממית עצמו עלי' ונק' עמל תורה כו' (וז"ע עולה ש"ת כו'). וז"ש ע"פ ושבתם כו' בין עובד אלקים לאשר לא עבדו שאינו דומה השונה פרקו מאה פעמים למאה פעמים ואחד, שבפעם הא' שהוא יתר מרגילותו וטבעו נק' עובד אלקים בעול תורה כו' ובק' פעמים אע"פ ששונה בעבודה קשה ויגיעה רבה מ"מ אינו נקרא עובד אלקים להיות שיש לו חשק בטבעו להיות שוקד ולחזור על למודו עד ק' פעמים כי כך היא טבעו ורגילותו, אבל בפעם הא' היתירה

על טבעו שמאד נגד רצונו יתכבד עליו ביותר פעם הא׳ הזה זהו שנק׳ עובד אלקים בעול גמור כו׳, וכך הוא בשארי מצות כמו במצות צדקה שיעשה נגד טבעו ורצונו באיש כילי וקמצן שממונו חביב עליו מגופו ונפשו בטבעו ואינו מוציא להוצאות ביתו רק בקימוץ גדול כדי סיפוק צרכו כו׳ ואמנם במצות צדקה להחיות העניים יכול לפזר יותר מטבעו הרבה חהו מצד עומ"ש שעליו שנקרא עובד אלקים שמבטל טבעו וכח יגיע כפיו שנשא נפשו ע"ז ונותן לעני כו׳ רק לקיים רצון ה׳ כי ירא למרוד בקונו ואימתו מוטלת עליו כו׳, אבל כשאינו מפזר רק כפי טבעו בנדבת הלב ולא יותר אין זה נקרא עובד אלקים בעול לבטל טבעו ורגילותו כו׳, וכך הוא בכל המדות שמעציר רוחו ומתאפק ומושל בטבעו הרע וקשה בע"כ דוקא מצד קבעומ"ש כו׳, כמו המושל ברוחו לבלתי יכעוס בכעס קשה ולא יקום ויטור לרעהו ולא לחשוב רע על אדם או לעשות לו רע ח"ו ושלא לדבר להי"ר ורכילות ולא לעסוק בהוללות כו׳, אע"פ שזה נגד טבעו שהוא לץ ובעל להי"ר כו׳ זהו רק שעומ"ש עליו בעול כבד להניח ולבטל רצונו הטבעי, וכך בכל התאוות כתאוות האכילה ותאות המשגל והשגת הון ועושר וכבוד וניצוח אע"פ שאין בזה איסור יתאפק וימשול ברוחו למנוע א"ע מכל אלה ביתר מכחו וטבעו אע"פ שבטבעו הוא רודף כבוד ועושר והתנשאות ומ"מ יסתפק במועט ויסבול כל מה שיעשו לו נגד רצונו וכמו שומע חרפתו וקללתו ואינו משיב וכה"ג בכל המדות טבעי׳ כו׳, וכ"ז הוא ביגיעה רבה ועול גדול ביותר ורק מצד העומ"ש שעליו, ועיקר היגיעה ועבודה היא רק לעשות נגד טבעו ואפי׳ בדבור קל בהתאפקות בדבור וכן במח"ז כו׳, וכמו"כ בהוללות אם בטבעו הוא בעל מרה לבינה יעשה עצמו בעוצב וימעט מאד בדבור וישמור פיו ולשונו ולא ילך בגדלות והתפשטות בקומה זקופה ורוח גבוה לדבר גדולות כ"א בהכנעה ושפלות וענוה גדולה ואע"פ שבטבעו הוא רוח גבוה ורחב לב כו׳, ובכל אלה אעפ"י שלא נהפך טבעיות שלו כלל רק שמכניע הלב ועוצר רוחו וכובש יצרו בע"כ שנק׳ לאכפי׳ לסט"א לבד יש בזה נח"ר גדול למעלה וכמ"ש בסש"ב פרק כ"ז דשני מיני נח"ר לפניו ית׳ למעלה כו׳, והשנית כד אתכפי׳ הסט"א בעודה בתקפה וגבורתה ומגבי׳ עצמה כנשר ומשם מורידה ה׳ כו׳, והיינו ע"י הכפי׳ למטה בכל הכחות הטבעים שלו כנ"ל אתכפי׳ סט"א למעלה כו׳ שיש בזה נח"ר גדול ובפרט כשהוא מצד עומ"ש שעליו כו׳ כנ"ל, ונק׳ עובד אלקים באמת, ופי׳ עובד אלקים הוא מל׳ עורות עבודים ל׳ תיקון היינו שמתקן לבחי׳ שם אלקים בגימ׳ הטבע במה שמכניע הטבע הגופנית שהוא מק"נ ונכלל בשם אלקים דקדושה הן בהכפי׳ בסו"מ בכל הפרטים הנ"ל כמו בתאוות ותענוגים ולהי"ר ורכילות וכה"ג הרי ע"י שמושל על עצמו וכובש תאוותיו הרי נכנע בזה הטבעית שמק"נ ומתוסף כחו עי"ז בקדושה כו׳, והן בוע"ט כמו בעסק התורה בכפי׳ וכן במצות צדקה כו׳ כנ"ל נכנע בזה בחי׳ ק"נ ונכללת בקדושה כו׳, משא"כ מי שלא עבד אלקים בעומ"ש לעמוד על נפשו נגד טבעו כנ"ל אע"פ שעושה מצות ולומד תורה ומתפלל בכ"י ויום אלא שהוא בחיצוניות ע"צ ההרגל לבד ואין בזה הנחת עצמו והנחת כחותיו הטבעים כלל וכמ"ש יען כי נגש כו׳ בפיו ושפתיו כבדוני בתפלה ולבו רחק ממני שזהו מן השפה לחוץ מצד

הרגילות שכך רגילותו מנעוריו כו׳, וכן ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה ברגילות וטבעות ממש, אבל זהו מה שהרגילום אבותיהם מנעוריהם לבד שאין בזה שום צד ענין עבודה בעומ"ש מכח עצמן לעשות נגד טבעו דוקא אף שהוא בע"כ כו׳ כנ"ל, אין זה עובד אלקים כלל כו׳. וז"ש ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע דודאי היכר גמור יש ביניהם ונראה לעין במעשיהם בהיפך מטוב לרע כו׳, כך ממש תתבוננו ותראו הבדל הניכר לעין הרואה בין עובד אלקים למעלה מטבעו בעול מ"ש ממש לאשר לא עבדו בעול כלל כנ"ל אע"פ שמעשיהם בעבודה האלקית כמו בתפלה ותו"מ א׳ הוא ממש, ובאמת הבדל ביניהם כמו בין צדיק לרשע ממש דעם היות שאינו רשע ח"ו אבל אין בלבו עומ"ש כלל כו׳, והאדם יראה רק לעיניו בחיצוניות המעשה לבד וה׳ יראה ללבב אם שיש בלבו עומ"ש בעבודתו ומכניע טבעו לגמרי מצד העומ"ש שעליו שזהו עובד אלקים באמת כו׳ כנ"ל אם שאין בלבו עומ"ש כלל ואינו מכניע טבעו כלל כו׳ כנ"ל, ואפילו מי שהוא מתמיד בטבעו ואינו מחומם וכה"ג כמ"ש בסש"ב פט"ו, מ"מ אינו מכניע טבעו כלל ואין בו עומ"ש כו׳ ונק׳ לא עבדו כו׳, אבל עובד אלקים הוא שמקבל עליו עומ"ש מצד יראה ופחד אלקים כו׳ ומצד עומ"ש דוקא שעליו ה"ה עושה מה שעושה הן בסו"מ והן בוע"ט כו׳.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש ומקנה רב הי׳ לבני ראובן ולבני גד כו׳. והענין דהנה ידוע ההפרש בין יוסף לכל השבטים שהשבטים היו רועי צאן והיינו שבחרו להם עבודה שלא יבלבל אותם ויוכלו להיות מרכבה לאלקות גם בעסקם בעוה"ז כו׳, משא"כ יוסף שהי׳ טרוד בעסקים וכמשארז"ל ע"פ ויבא הביתה כו׳ .למבדק בכתבי דחושבנא כו׳ ואח"כ הי׳ מלך במצרים שהי׳ טרוד הרבה כו׳, אמנם להיות כי הי׳ נשמה דאצילות שמובדל בערך מבי"ע לא הי׳ לו שום מניעה כלל לעבודתו שגם בעת טרדתו בהעולם הי׳ בשעת מעשה מרכבה לאלקות כו׳ וכמשנת"ל (סד"ה וספרתם לכם), אבל השבטים להיותם מבחי׳ מרכבתא תתאה דבי"ע לא הי׳ ביכולתם בעת הטרדא להיות באותו זמן עצמו בבחי׳ מרכבה כו׳, וזהו דבני ראובן ובני גד שהי׳ מבחי׳ מרכ"ת והיו במדרי׳ עבד לכן בחרו להיות רועי צאן דוקא, וזהו ומקנה רב הי׳ לבני ראובן כו׳ שהי׳ עסקם במקנה צאן דוקא כו׳, וזהו ג"כ מה שבחרו בעבר הירדן, דהנה ארץ היא בחי׳ רצוא וכמא׳ למה נק׳ שמה ארץ מפני שרצתה כו׳, והיינו בחי׳ הרצוא דמי לי בשמים ועמך לא חפצתי כו׳ שזהו מצד הידיעה והשגה וההרגש דבחי׳ הרוממות וההפלאה דאוא"ס כו׳ שזהו בנשמות שהן בבחי׳ עובדי הוי׳ בחי׳ עבד נאמן ובחי׳ בן כו׳ וכמשנת"ל (ד"ה תתן אמת), אבל נשמות דבי"ע בחי׳ עבד פשוט הן בבחי׳ עובד אלקים שעבודתם הוא בירור הנה"ב (שזהו ג"כ ענין מקנה רב בחי׳ נשמות דזרע בהמה ועבודתם הוא בתיקון ובירור הנה"ב כו׳) לכן בחרו בעבר הירדן, דהנה במד"ר פ׳ נשא פ"ז חשיב העשר קדושות דא"י מקודשת מכל הארצות ארץ כנען מקודשת מעבר הירדן, והיינו כי הגם שעבר הירדן ג"כ בכלל א"י לגבי שארי ארצות מ"מ ארץ כנען מקודשת כו׳, והיינו דארץ כנען היא בבחי׳ הרצוא דמי לי בשמים כו׳ שזהו הרצוא דבחי׳ עובדי הוי׳ (והיינו העבודה שמצד הנשמה

כו׳), אבל עבר הירדן זהו העבודה דבחי׳ עובד אלקים כו׳. אמנם הנה עבודת משה הי׳ להמשיך בחי׳ הדעת גם בנשמות דזרע בהמה וכמ״ש ונתתי עשב כו׳, אמר להם אם תחלצו למלחמה עם הנה״ב עד שמצד זה יבואו לבחי׳ תוקף הרצוא כענין בכל מאדך שבא מצד המנגד כו׳, וזהו אם תחלצו למלחמה לפני הוי׳ כו׳ ונכבשה הארץ שתדחקו ותבאו לבחי׳ הרצון עד שתבואו לבחי׳ לפני ה׳ כענין התהלך לפני בבחי׳ הפנימיות כו׳ (וי״ל דהיינו בחי׳ גילוי שם הוי׳ שע״י שם אלקים דהיינו שע״י העבודה בבחי׳ אלקים יהי׳ גילוי שם הוי׳ כו׳ וכמו שנת״ל ד״ה הנ״ל), אז והיתה הארץ הזאת לכם לאחוזה שתנחלו ותרישו בבחי׳ ירושה גם הארץ הזאת שבעבר הירדן, והיינו היתרון שנעשה ע״י בירור הנה״ב שגם הארץ הזאת הגם שאינה מקודשת כ״כ תהי׳ לכם לאחוזה ע״י העבודה בהעלאת הנה״ב כו׳.

בס״ד, ש״פ דברים, וס״ו

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל במדבר בערבה כו׳. הקשה בכי״ק דלא מצינו שדבר משה אל כל ישראל אלא כאן ובפ׳ הקהל, וצ״ל היתכן שא׳ ידבר אל כל ישראל כו׳, וגם צ״ל מה שהקשה מהרמ״א למה בתחלת דבריו הוכיחם ע״ד הנסתר במדבר בערבה כו׳, ואם מפני כבודן של ישראל הלא אח״כ בפ׳ עקב הוכיחם בגלוי כאמרו ובתבערה ובמסה מקציפים הייתם כו׳ ממרים הייתם כו׳, ולמה כאן הוכיחם ע״ד הנסתר דוקא, ולהבין זה צלה״ק משנת״ל שיש ב׳ בחי׳ עבד. הא׳ שעבודתו היא מצד העול לבד שאין לו אהבה והתקשרות אל האדון כי אינו יודע מעלת ומדרי׳ האדון ואין לו אהבה אליו כ״א עול האדון שעליו שזה מכריחו לעבוד בכל עבודה קשה וכבידה ביותר מה שלמעלה מכחו וטבעו כו׳, וכמו״כ הוא ברוחניות שאין לו בחי׳ אהבה והתקשרות לאלקות כ״א עומ״ש שעליו שהוא בחי׳ היראה ופחד אלקים שעליו ה״ז מכריחו לעבוד בקיום התו״מ בפו״מ אף שהוא בדרך עול ומשא כי אינו חפץ בזה באמת כי הוא רוצה להיות חפשי כו׳, אמנם העול מ״ש שעליו אינו מניחו להיות בבטילות ומכריחו להיות סו״מ וע״ט והיינו שמבטל טבעו ורצונו בכל פרט ופרט ועושה יותר מרגילותו הכל רק מצד הקבעומ״ש שעליו כו׳.

אך הנה בחי׳ עבד הב׳ הנ״ל שעבודתו בשמחה ותענוג ולא תכבד עליו העבודה ויעבוד בכל עבודה קשה וכבידה בכל אשר יגזור אדתו עליו ואע״פ שיהי׳ למעלה ונגד טבעו לגמרי עד מס״נ ממש לא ירגיש כלל בעצמו למשא ולעול כלל אדרבה יעשה הכל מאה״ר בעונג ושמחה כו׳, וכ״ז מצד עוצם התקשרותו בלו״נ לאדונו כו׳ כנ״ל, הנה כ״ז יש בנשמות הגבוהות שיש להם ידיעה והשגה באוא״ס, והיינו באוא״ס שלמעלה מעולמות שיודעים ומשיגים בחי׳ הרוממות וההפלאה דאוא״ס איך שאוא״ס מרומם ומופלא מעולמות וגם

ההפלאה דאור א"ס מצ"ע ואופן ההפלאה כו' וכ"ז ידעים ומרגישים היטב בנפשם כו' (ובודאי שאין ידיעתם בזה כמו בנשמות שנק' בנים שבהם ההשגה באו"א לגמרי ועיקרם בבחי' ראי' כו', מ"מ גם נשמות אלו יודעים ומשיגים את ענין ההפלאה דאוא"ס ומרגישים זאת בנפשם כו'), ועי"ז נעשה אצלם אהבה והתקשרות גדולה באוא"ס כו', ומ"מ אין האהבה באופן כזה שיתאחדו ממש באוא"ס, שזה שייך דוקא בנשמות דאצילות דאיהו וחיוהי וגרמוהי חד כו', דכמו"כ הוא בנשמות דאצי' להיותן אלקות ממש לזאת הן מתאחדים ממש באוא"ס כו', אבל נשמות אלו להיותן נשמות דבי"ע כמשי"ת א"א שיהיו בבחי' התאחדות ממש כו', כ"א בחי' הידיעה וההרגשה שלהם ברוממות והפלאת אוא"ס ובחי' האהבה היתירה שלהם באוא"ס ב"ה פועל בהם בחי' העבדות שלהם והוא שנותנים ומוסרים א"ע בכל עצם נפשם לעבדו ית' בכל מיני שירות ועבודה רק לצורך גבוה ולא לצורך עצמם כלל כ"א לעשות נח"ר לקונו כו', ונשמות אלו הן הנק' עובדי הוי' בכלל שלמעלה מעובד אלקים בכלל דעובד אלקים בכלל זהו היראה ואימה יתירה בקבלת עומ"ש באמת כב"ל (בד"ה ומקנה רב), ועובד הוי' הוא רק מצד האהבה וההתקשרות האמיתי ע"כ ישליך נפשו מנגד ויהי' לעבד נאמן לשרתו בכל מיני שירות וכמו אליעזר עבד אברהם כו', שהכיר מעלת ומדריגת אברהם שהוא נעלה מאד ומשו"ז מסר א"ע לעבד אליו כו', וכן יהושע הי' נער משרת למשה כעבד נאמן וכן אלישע לאלי' שזהו רק מצד פנימיות ההתקשרות כו' (ואע"פ שקבלו מהם הרבה השפעות חכמה בתורה ונבואה וכמו משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ונתן מהודו עליו כו' וכן אלישע מאלי' וכמ"ש ויהי' נא פי שנים כו', וכן אליעזר מאברהם וכמשארז"ל ע"פ ובן משק ביתי שהי' דולה ומשקה כו', מ"מ אין זה כמו התלמיד לרבו דכל כוונת התלמיד הוא לקבל מרבו, הרי כל כוונתו רק לטובת עצמו כו', דכל סיבת האהבה וההתקשרות הוא ההשפעה שמקבל מרבו, וע"י הקירוב שלו אליו ה"ה משפיע לו ביותר, וזהו כל כוונת האהבה והקירוב רק בשביל ההשפעה כו', והיינו מפני שהביטול וההתקשרות שלו לרבו הוא רק לכחות הגלוים שלו והיינו השפעת השכל כו' (ועמשנת"ל ד"ה לך לך), אבל יהושע ואלישע שהיו משרתים דענין השירות אינו מה שלצורך עצמו, וזהו שהי' בהם מעלה יתירה לעשות רק מה שלטובת רבו ואינו מכוון להנאתו כלל, והיינו שהיו ג"כ בבחי' עבד ממש אלא שהעבדות הי' מצד האהבה וההתקשרות הגדולה בעצמות הרב כו' (ע"י ידיעת העילוי וההפלאה כו'), וממילא לא תכבד עליו העבודה כלל אדרבה הוא בשמחה ועונג רב כו') וכך הי' משה נקרא עבד הוי' דוקא והוא שאמר לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא כו', שזהו כעבד הנאמן בבית ובכל אשר לו שנמסר הכל לידו מכל הון ביתו היינו דכל סדר ההשתל' ניתן ע"י להמשיך בהם תוספת אורות כו' שהוא כבעה"ב עצמו ועושה ומצליח להביא תוס' ברכה כו', וכענין ועתה יגדל נא כח אד' בחי' הגדלת כח כו' וכמ"ש במ"א, וכך הוא בכל הנשמות בפרט שנק' עובדי הוי' דכללות סדר ההשתל' ניתן על ידן להמשיך בהם תוס' אור כו', וכמארז"ל ע"פ לאל גומר עלי אמר הקב"ה אני ואתם נסכים למה שישראל עושין למטה כו' דבכל המועדים הרי מאירים תוס' אורות עליונים בכללות סדר השתל' כידוע, וזה תלוי בהב"ד שלמטה בקידוש

החדש וקביעת המועדים כו', וזה"ע עבד נאמן אשר האדון סומך עליו ומוסר אליו הכל והעבד בטוב עבודתו והשתדלותו מוסיף ברכה רבה בבית אדונו כו', וכמו"כ בעובדי ה' שבטוב עבודתם ממשיכים ריבוי תוס' אורות כו', ועבודתם היא באהבה ושמחה ותענוג גדול וכמ"ש עבדו את ה' בשמחה דוקא לשמוח בשמחת ה' וחדות ה' היא מעוזו כו', שאינו רוצה לעצמו מאומה כ"א הוא שמח מהשמחה ונח"ר שלמעלה, וכמו בשמחה של מצוה מהנה"ר ועונג של מעלה כו', שכ"ז אינו רק מצד עוצם ההתקשרות פנימיות שבלב ומוח דמשו"ז יניח כל עצמו לעסוק בעבודת ה' לצורך גבוה כו' הן בעבודה חיצוניות בקיום המצות בפו"מ במעשה כעבד פשוט ממש כו', והן בעבודה פנימיות בטיב כוונתו בעשיותיו גופא להמשיך תוס' אורות למעלה וגם שיהי' הגילוי למטה וכמו ביחוד הוי' ואלקים למעלה ולמטה לייחדא קוב"ה ושכינתא בתחתונים כו', וכ"ז בבחי' עבודת עבד, והיינו לא כמו בעבודה שע"פ טו"ד דהעיקר היא הכוונה וכללותה היא לצורך עצמו שיהי' גילוי אור אלקי בנפשו כו', וכאן גוף העשיה והכוונה שניהם שוים והכל לצורך גבוה להשלים הכוונה העליונה ולהיות נח"ר ועתג למעלה כו', וה"ה כעבד לשרת בכל מיני שירות ככהן משרת בבית ה' להקריב קרבן ולערוך שולחן ה' ולהקטיר קטורת כו', וכמו להושיט יין בכלי ולתקן ולייפות הלבושים וההיכלות וכל כלי יקר שיהי' לכבוד ולתפארת ולנח"ר לאדונו כו', כך עובדי הוי' בתו"מ לתקן בחי' הכלים ולבושים נאים במעשה המצות שזהו לברר בירורים דרפ"ח ניצוצות וכהעלאה דקרבן וקטורת לריח ניחוח להוי' ולשמח לב אדם העליון בניסוך היין המשמח אלקים כו', וי"ל שזהו יחוד הוי' ואלקים והיינו ע"י המשכת תוס' אור בשם הוי' וכמ"ש הסך נסך שכר להוי' כו', ומבואר במ"א שזהו המשכה שלמעלה מטו"ד והיינו מאוא"ס שלמעלה מהשתל' כו', וכמו"כ הוא בתיקון ההיכלות כו', ובכל הון ביתו העליון נאמן הוא לעשות כבעה"ב עצמו דהיינו לכוון ברצון הפנימיות ושיהי' תוס' ברכה באו"כ בבית ובשדה כמו ע"י תושב"כ ותושבע"פ כו', וכ"ז הוא מצד גודל ההתקשרות והנחת עצמותו כו', וכאברהם שהי' עובד ה' רק מגודל התקשרות אה"ר שנמצא לבבו נאמן באמת עד שמסר כל עצמו ונפשו רק לעשות נח"ר ליוצרו אף במה שמנגד טבעו כמו לשחוט לבנו יחידו וכה"ג לפי שהי' רחימא דמלכא כידוע דמשו"ז לא תכבד כלל על עבד נאמן הזה כל עבודה קשה יעשה הכל בנחת ושמחה יתירה כו' ולא כמו העבד הא' שעושה בעול רק מצד יראת אלקים שתכבד עליו העבודה כו', אבל עבד זה לא תכבד עליו כלל ואדרבה כו', וכמו"כ מרע"ה שמסר נפשו על נש"י ואמר מחני נא כו' וכן במלחמת מדין כו' וכה"ג ובכל ביתו הי' נאמן להמשיך תוס' אורות כו', וגם יש ע"י עבד נאמן בית הנ"ל תוס' ברכה והצלחה בכל הון ביתו בכפלי כפליים עד שיגדל ויתעשר על ידו ביותר בכל אשר לו יותר מע"י עצמו כו', והיינו יותר ממה שהוקצב ע"פ סדר השתל' כו', וכידוע שיש סוד שרש וסוד תוס' דמה שהוא בסוד שרש זה נמשך תמיד מצ"ע כו', אבל הוא בחי' הארה לבד כו', אמנם בחי' תוס' אורות אינם נמשכים מעצמו כ"א ע"י עבודה דוקא דכך הוא רצה"ע שזה יומשך ע"י עבודה דוקא כו', וכמו ע"י משה עבד הוי' שנמצא תוס' ברכה בכל האו"כ העליונים דע"ס דאצילות שהן בחי' הוי' בכלל ע"י תו"מ שנמשך

ע"י משה למטה, ח"ש לא כן עבדי משה בכל ביתי כו' ואתפשטותא דמשה בכל דרא בפרטי נשמות שנק' עובדי הוי' בתר"מ לשמה ובכללות נש"י שיקבלו התר"מ באהבה ורצון כמו הללו את ה' כל עבדי ה' כו' שע"י עבודתם בשמחה ובטוב לבב לעשות נח"ר ליוצרם מוסיפים תוס' ברכה למעלה בשם הוי' ביחוד עליון שנעשה על ידם ע"י תו"מ כו', וזהו כי לי בנ"י עבדים עבדי הם, פי' עבדי הוי' בבחי' עבד נאמן בית בתו"מ שנק' הון ביתו כו', וזהו בחי' עבד שלמעלה מבחי' בן הנ"ל דאע"פ שעבודתו של הבן לאביו ג"כ הוא ברוב שמחה ותענוג לעשות נח"ר לאביו ולא תכבד עליו כלל כל עבודה קשה ביותר בשביל אביו עד מס"נ ממש וכמא' ברא דרחים לי' כו' ומסר גרמי' למיתה עליה כו', הרי זה מצד שנמשך לשרשו כי הרי יש כח המושך בנפש הבן מצד כח האב עד שנמשך אליו ממילא שזהו כמו טבע בנפשו מצד התולדה כו', וכך בנש"י שנק' בנים נמשך להם כח ההתעוררות מאביהם שבשמים שיומשכו אחריו בכל לב ונפש כמו משכני אחריך כו', שזהו מצד שרשם בעצמות א"ס ע"כ לא תכבד עליהם העבודה האלקית ולא ינטו ימין ושמאל כו', אבל אין זה מכח עצמן ובחירתם וממילא לא יהי' עי"ז כ"כ תוס' אור ושפע וברכת ה' למעלה כו', דגם הבן ממשיך תוס' אורות עליונים, אבל לא כ"כ מפני שאין זה מכח עצמו כו', משא"כ ע"י בחי' עבד נאמן בית הנ"ל הגם שזהו מצד עוצם ההתקשרות שלו כו' כנ"ל, הרי ההתקשרות היא מצד עצמו והכרתו דוקא וכן גם עבודתו, ומה שמשליך נפשו מנגד הוא מכח עצמו דוקא לא מצד הכח העליון שמושכו אליו שמכריחו למסור נפשו כברא דמסר גרמי' למיתה כו', שזהו מצד כח האב שמכריחו לזה, והי"ה עושה זאת באהבה ושמחה רבה, אבל אין זה תלוי בבחירתו כלל כי מקושר הוא בעצם בשרשו וא"א להיות באו"א כלל כו', אבל בהעבד אין זה מצד שהוא שרשו אלא שהוא מצד עצמו התקשר א"ע ונתן א"ע אליו לעבדו בכל לו"נ עד מס"נ בפו"מ וכמו אברהם שהכיר את בוראו מצ"ע דוקא וכמו שית', וכמשה עבד ה' כו' ונעשה כבעה"ב עצמו להביא תוס' ברכה בשלו שאין זה בכח הבן כ"כ לפי שאין זה בכח עצמו כ"א בכח האב כו', והיינו שנק' ישראל עבדים עבדי הוי' לשלימות המעלה שיהי' בהם כח מצד עצמם בעבודתם בתו"מ ואהוי"ר להוסיף אורות באצילות בתוס' ברכה למעלה יותר מעצם שרשם כו', ולזה נמשכו הנשמות בגופים שיהי' נק' עבדים דירידה זו לצורך עלי' היא כידוע להעלות נשמתם ע"י קדושת העצמית דתו"מ למעלה משרשם בחכמה שבמוח האב כו', והוא ע"י שמחה וטוב לבב במצות דוקא שמזה יהי' העוה"ב שהוא בחי' תוס' אור וברכה רבה הנעשה ע"י שמחה ש"מ כמו ברכת ה' היא תעשיר כו', והנה הגם שלפי המובן מכל הנ"ל בההפרש שבין עבד הא' הנק' עובד אלקים בעול מ"ש לעבד הב' הנק' עובד הוי' שעובד בשמחה ותענוג כנ"ל ודאי שאין ערוך ביניהם דעבד הא' עובד בע"כ ותכבד עליו העבודה עד שתקצר רוחו כו', משא"כ עבד הב' שמניח כל עצמו רק לה' לבדו באהבה וחשק ונתוסף ריבוי ברכה בעבודתו כנ"ל, עכ"ז יש יתרון מעלה רבה בעבודה בעול דוקא יותר מבעבודה באהבה דעבד נאמן הנ"ל מכמה טעמים, הא' מצד עצם העבודה, דהנה העבודה הבאה מצד האהבה וההתקשרות האמיתי כנ"ל כל מה שיעשה ויעבוד להאדון לא נק' עבודה כלל, כי ענין

העבודה הוא שעושה מה שהוא היפך טבעו ורצונו העצמי ואינו חפץ בזה אדרבה כבד עליו הדבר מאד ועושה רק מצד עול האדון כו', אבל כאשר חפץ בעצמו בזה ואינו כבד לו הדבר אין זה עבודה כלל כו', והרי עבודת עבד הנאמן ה"ה עצמו חפץ בכל העבודות ויש לו בזה תענוג ונח"ר במה שעובד ומשמש אותו כו' ממילא אין זה עבודה כלל, ועבודה כזאת יעשה ג"כ האוהב הנאמן לאוהבו מצד עוצם התקשרות האהבה וכאהבת הבן אל האב ואשה לאישה שישרת אותו ויעשה רצונו בכל אשר יגזור אומר עליו כמו לתקן תיקוני ביתו ולבושיו וכליו וגם כל מלאכת הבית והשדה להיות בזה תוס' ברכה כאשה עקרת הבית שתעשה באמונה לבעלה כמו א"ח כו', בטח בה לב בעלה כו' גמלתהו טוב כו' וכן הבן בנכסי אביו שמוסר הכל לידו, ולמה יגדל מעלת עבודת העבד נאמן יותר מעבודת אשתו ובנו וכל או"נ כנפשו שכל אלה אינו רק מצד ההתקשרות באה"ר ונפלאה עד שמתבטל מכל עצמו לעבדתו ולרצונו כו', והגם שיש בזה חילוקים ויתרונות זה על זה, דבאוהב נאמן הגם שעושה מצד אהבתו והתקשרותו אליו, מ"מ יש בזה טובת עצמו והנאתו, וכידוע דכל אהבה ה"ה תלוי בדבר דזה שאוהב אותו הוא מצד הטוב שעשה והשפיע לו אם בהשפעת המדות כמו בגמ"ח וכה"ג או בהשפעת השכל כו', ולזאת הקירוב וההתקשרות של האוהב אל הנאהב הוא מפני שקבל ממנו, ולכן כל מה שעושה רצונו של הנאהב הוא בשביל עצמו שעי"ז יתקרב יותר ויקבל ממנו יותר כו', וכמשנת"ל ברב ותלמיד כו', לבד באהבה עצמית שאינו תלוי בדבר דהקירוב וההתקשרות וכן השימוש בעשיות רצונו אינו לטובת עצמו והנאתו, ונמצא דזהו דוקא ביטול והנחת עצמותו, כי באוהב ונאהב הרי השימוש שמשמש את אוהבו או רבו ושעושה רצונו אין זה הנחת עצמו כ"א אדרבה כו', משא"כ באהבה שאינה תלוי' בשום דבר הוא בבחי' ביטול והנחת עצמותו כו', וזה בב' אופנים. הא' באהבת והתקשרות הבן לאביו שמתבטל הוא מכל עצמותו ואינו עושה לצורך עצמו כ"א לצורך אביו שחפץ בטובתו ובתענוג שלו דוקא, ובד"כ ה"ה חפץ שיושלם רצון אביו כו', והאופן הב' בעבד נאמן הנ"ל דהתקשרותו ג"כ אינה תלוי' באיזה דבר וה"ה ג"כ בבחי' ביטול והנחת עצמותו שכל השירות והשימוש הוא רק לצורך האדון שיושלם רצונו ושיהי' לו תענוג ונח"ר כו' כנ"ל, ויש יתרון מעלה בעבד נאמן על הבן כמשנת"ל דבהבן אינו מכח עצמו רק מכח האב ובעבד הוא בכח עצמו כו' כנ"ל, הרי שיש חילוקים בג' אלה זה למעלה מזה, דבאוהב ונאהב לא יש בחי' הנחת עצמו, ובבן הוא בבחי' הנחת עצמו, אבל אינו בכח עצמו, ובעבד נאמן הוא בכח עצמו כו', אמנם החילוקים האלו הם באיזה מדרי' היא הקירוב וההתקשרות (וממילא יש חילוק ג"כ בגוף אופן ההתקשרות כו') ובהנח"ר הנעשה ע"י השירות ושימוש שלהם, דבאוהב ונאהב ההתקשרות בד"כ היא רק בהכחות הגלוים ובמה ששייך לגילוי לבד כו' לא בהעצמות ממש (וממילא ההתקשרות אינו בעומק ובפנימיות הנפש כ"כ כו', ולזאת ב' אוהבים צריכים לכריתות ברית מפני שיוכל להיות שתופר אהבתם וע"י הכר"ב מעלים אהבתם למעלה מן השכל כו' וכמ"ש במ"א) ובאב ובן וכן בעבד נאמן ההתקשרות הוא בהעצמות דוקא (ובודאי בזה יש יתרון בבן מבעבד דההתקשרות היא יותר בעומק ופנימיות נפשו עד עצמותו ממש שה"ה עצם א' ממש כו', וי"ל

דמשו"ז יש ג"כ יתרון מעלה בענין הביטול והנחת עצמו בבן על העבד, דהבן חפץ שישלם רצון האב ולא איכפת לי' אם על ידו או ע"י אחר רק שישלם רצונו כו', והעבד נאמן חפץ ג"כ רק בהשלמת רצון האדון, אבל חפץ שיהי' על ידו כו', ועמ"ש בבה"ז פקודי ע"פ והנה איש מראהו כו' בסופו בענין מ"ש בדוד אם כה יאמר לא חפצתי כו') וגם יש הילוק בהנח"ר דבבן ועבד יש הרבה יותר נח"ר מבאוהב ואהוב שהוא לצורך עצמו ובן ועבד הוא לצורך האב והאדון כו', ויש יתרון בהנח"ר בעבד נאמן על הבן להיות דבהבן ה"ה מכח האב ובעבד מכה עצמו כנ"ל (והיתרון בהנח"ר היינו יתרון בהתוס' ברכה כו', וזהו שנת"ל שהתוס' ברכה בריבוי והצלחה יתירה היא בעבד נאמן יותר מע"י הבן עם היות שע"י הבן ג"כ נמשך תוס' ברכה כו' כנ"ל, ויש בן שהוא ג"כ עבד כו' כמשי"ת), וכ"ז הוא בהנח"ר (שגם בזה יש יתרון בעבד הא' כמשי"ת) אבל בגוף ועצם העבודה הנה אופן עבודת האוהב לאהוב ובן לאביו ועבד נאמן לאדונו משתוים המה וכולם אינם עבודה אמיתית להיות שזהו מצד ההתקשרות שעושה באהבה וחשק כו', אבל עבודת העבד הפשוט שעובד בעול לבד שלא מצד האהבה וחשק אדרבה תכבד עליו העבודה ולא יחפוץ בה כלל וגם לעשות נח"ר להאדון ולהגדיל כבודו אין לו בלבו התקשרות אהבה כ"כ רק מצד היראה ופחד שאימת האדון עליו עושה בע"כ כנ"ל (ד"ה ומקנה רב) זהו שנק' עבודה ממש, ועבודתו היא **בתמידית** בלי שום שינוי וחילוף ולא יגרע עבודתו ואף בעבודות פשוטות כחטיבת עצים ושאיבת מים וכה"ג שוה אצלו כמו עבודות דקות כהושטת כלי יקר לשתי' וליפות השולחן ולבוש וכה"ג כי הכל עובד מצד העול המוטל עליו לבד כו', ואינו דומה כמו העבד הנאמן שעושה מצד האהבה וההתקשרות החזקה אל אדונו שיוכל להיות בזה שינוים, כי מאחר שיש בזה תערובות אהבה בהכרח שיהי' בזה איזה שינוי לעת מן העתים כו', והענין הוא כי הנה באהבה והתקשרות הרי יש בזה השתתפות משניהם מהעבד המקושר ומהאדון שאליו הוא מקושר, ועם היות שמצד האדון לא יהי' שינוי לעולם והכל הוא באופן א' (להיות שאין זה מצד טיב השפעתו או מצד טיב כחותיו וכה"ג כ"א מצד עצמו כו'), אבל מצד העבד יכול להיות שינוי קצת לעתים כו', ובפרט שההתקשרות אינו כמו התקשרות הבן אל האב שהיא התקשרות עצמיות מצד שהם עצם א' כו', ועם היות דהתקשרות העבד הוא ג"כ בכל עצם מהותו למעלה מטו"ד ולא כמו רב ותלמיד כו' כנ"ל, מ"מ יכול להיות בזה שינוי. הא' שלפעמים מתעלם ההתקשרות והאהבה וא"א שתהי' תמיד בהתגלות, ובודאי אינו דומה בעת שהוא בהעלם לעת שהיא בהתגלות כו', הב' שהרי מ"מ יש לו בזה הרגש עילוי לעצמו בגוף ועצם ההתקשרות והאהבה שהרי ההתקשרות היא מצד העילוי של האדון ולא בכל העתים דומה הרגש העילוי כו', וממילא בהכרח שיש בזה חילוקי מדרי' באופן ההתקשרות כו' (ובאמת גם כשאינו מרגיש את העילוי יש לו ג"כ תוקף ההתקשרות אליו מצד ההרגש שמכבר כו', מ"מ אינו דומה אם הרגש העילוי הוא בהתגלות או שהוא בהעלם, ובהתגלות לא כל העתים שוים בהרגש העילוי כו'), וגם בהעובדות שלו הרי יש לו בזה גילוי אור בנפשו והיינו זה גופא מה שעושה נח"ר להאדון ומשלים רצונו כו', ועם היות שאין זה כוונתו בשביל האור והגילוי שלו, אבל

מ"מ הרי יש מזה גילוי אור בנפשו כו', ומשום כ"ז יכול ליפול בזה שינוים וגם חילוקים בפרטי העבודות וא"א שיהי' אצלו שזה חטיבת עצים בשביל האדון להשטת כלי יקרה אל האדון לשתותו ויותר ישתדל להושיט כלי כו', דהרי עבד זה עובד בכדי לעשות נחת"ר כו' (ומזה הוא מתענג וזהו הגילוי כו'), ואינו דומה באמת הנח"ר של האדון ממלאכה זו כמו ממלאכה בקי' ויקרה כו' אם לא שיודע שזה רצון האדון שיחטוב עצים או שיודע שנוגע מאד להאדון כו', והג' דבעבודת העבד הנאמן בהכרח שיש בזה איזה טעם ודעת שמשכיל ומתחכם לידע רצונו של האדון וגם עושה את העובדות שלו בהשכל ודעת כי מה שהעבד הזה מצליח בעבודתו הוא משני טעמים מצד עוצם ההתקשרות שלו שנתן נפשו ממש על רכושו וקנינו של האדון יותר מהאדון עצמו כו' כנ"ל, וגם מצד שמשכיל ומתחכם בכל דבר איך ומה לעשות ועבד נאמן כזה הקב"ה מצליח בידו כו' (וכמו ביוסף אצל פוטיפר וכן אח"כ כשהי' מלך במצרים כו'), אבל להיות שיש בזה השתתפות העבד א"א שלא יהי' בזה איזה שינוי כו', דלפעמים אינו מתחכם כ"כ ואינו עומד על אמיתת הדבר כו' (ומי לנו גדול ממרע"ה שהי' עבד נאמן וכמ"ש בכל ביתי נאמן הוא כו', ומ"מ כתיב יען לא האמנתם בי כו' דבזה הפרט בהסלע לא השלים הכונה כו'), אבל עבודת העבד הפשוט מאחר שאינו מצד האהבה כ"א מצד היראה אין בזה שום השתתפות מצד העבד כלל וכמשי"ת שהעבד אינו מציאות לעצמו ואינו מהות בפ"ע כלל מן האדון כו' ועושה רק מה שנצטווה כו' כי בהעבד לא יש רק העשיה בפועל ומה שנצטווה לבד כו' לזאת אין שינוי כלל בעבודתו ולא יגרע עבודתו לעולם כו', וכמו"כ כל העבודות שוין אצלו כי הרי אינו עושה בשביל הנח"ר כ"א שצריך לעבוד את אדונו וממילא כל הענינים הנצרכים אל האדון שוין אצלו כו', וכן הוא בעבודה האלקית שמקבל האדם ע"ע עומ"ש עול ממש וכמ"ש עבדו את ה' ביראה דוקא וכמלאכים שנק' משרתים ועבדים מצד עול מ"ש שעליהם וכמא' וכולם מקבלים עליהם עומ"ש כו' ואימתך עליהם כו', והיינו לא מצד התקשרות אהבה רק מצד היראה והאימה כו' דאפי' מלאכים שעבודתם באהבה וכמו מחנה מיכאל באהבה כו' הנה כללות עבודתם הוא מצד היראה דוקא וכידוע דהעיקר במלאכים הוא בחי' הקבלת עומ"ש כו' (וי"ל ע"ד ומי איכא חברותא כלפי שמיא כו' ושייך רק בנש"י ענין התקשרות האהבה להיותן בחי' בנים בעצם כו'), וכן הוא בנשמות שיש שעיקרן הוא בקבעומ"ש וכל עבודתן הוא מצד עומ"ש שעליהם דעיקר עבודת עבד הוא שעבודתו הוא בעול דוקא אף שתכבד העבודה *(ולא כעובד מאהבה שחפץ ומשתוקק הוא בעבודתו כי הקירוב לאלקות טוב לו מאד הן בשעת העבודה בתפלה והן בקיום המצות ועסק התורה שע"י כ"ז מאיר לו אור הוי' בנפשו וזאת היא כוונתו בעבודתו ויש לו חשק גדול בזה ומתענג ע"ז כו', אבל כאשר העבודה היא בקבעומ"ש שאין לו הרגש אור בנפשו ולא משו"ז הוא עובד כו', הרי כללות עבודתו הן היגיעה בתפלה שבאה לו ביגיעת נפש ויגיעת בשר כו' כמ"ש בסש"ב פמ"ב, וכן עסק התורה וקיום המצות שהכל הוא מצד העול לא מצד איזה הרגש אור כו' תכבד עליו

---

*) חסר סיום המוסגר.

הדבר מאד, ורק מצד עול מ"ש שעליו ה"ה מייגע את עצמו בתפלה להאריך בהתבוננות עד שיתעורר באהבה כו', אבל כללות העבודה היא כמשא כבידה עליו כו' (וחפץ בזה ועוסק בזה בפועל רק מצד העומ"ש, והעול הזה הוא נעשה אצלו כטבע להיות בעבודה זו תמיד כשור לעול כו') ואין בה נח"ר ושמחה כלל וכלל רק הכרחיות וחיוב גדול מצד העומ"ש המוטל עליו וע"כ לא יגרע מעבודתו יום ולילה כמו בעול תורה ועול מצות ועול תפלה והוא שנק' עבודה ממש כו', משא"כ בעבודת העבד הנאמן העובד מצד עוצם התקשרות אהבתו לה' עם היות שאין זה אהבה שע"פ טו"ד כ"א מצד העילוי וההפלאה דאוא"ס ועצם האהבה אין ענינה בחי' אהבה ורצוא כ"א היא התקשרות בבחי' הנחת עצמו (בל"א ער לייגט זיך אוועק און גיט זיך אין גאנצין אוועק צוא אלקות) מצד הרגש העילוי וההפלאה שבאוא"ס כו', וכמשנת"ל בענין העבד הב' שאין זה מצד יראת האדון ואימתו שעליו כ"א מצד שידע רוממות ומעלת האדון ה"ה מתקשר אליו בכל עצם נפשו, אמנם ההתקשרות היא בבחי' ביטול (לא כהתקשרות האוהב אל האהוב) שמתבטל אליו ומניח א"ע אליו לגמרי לשרתו בכל מיני שירות הכל בשביל האדון לבד בלי שום קבלת טובה לעצמו כלל כו', וכמו"כ הוא בעבודה שמצד הרגש נפשו שמרגיש מאד בחי' אמיתית העילוי והרוממות דאור א"ס ה"ה מתבטל לגמרי ומניח א"ע מכל וכל לעבוד את ה' בכל מיני עבודה כפי רצון העליון ורק בשביל להשלים רצונו ית' ולעשות נח"ר למעלה ואין כוונתו לעצמו כלל להיות גילוי אור בנפשו כ"א להשלים רצה"ע כו', ומובן שזה מדרי' נעלית מאד הן בעצם ההרגש האלקי והן בהביטול והנחת עצמו והן בהעבודה עצמה כשהיא בכדי לעשות נח"ר ליוצרו כו', אבל אינו נק' זה בשם עבודה כ"כ להיות כי עבודתו היא בחפץ ותשוקה שחפץ מאד בזה הן בעבודה בתפלה א"צ יגיעה כלל כי אין לו דברים המונעים אותו וגם אריכות ההתבוננות אין זה יגיעה אצלו *(כי אדרבה זהו פנימיות חפצו ורצונו כו' ולא תכבד עליו העבודה כלל וכלל אדרבה כו', וגם א"צ אריכות ההתבוננות כלל כי יש לו הרגש באוא"ס כו', והן הביטול והנחת עצמו עם היות שזהו כיווץ בנפש הנה בעבד כזה אין זה כיווץ הנפש כלל, ודוקא בעבד פשוט העובד בעול הנה הביטול שלו הוא כיווץ בנפשו דמשו"ז ג"כ אין בו שמחה דאדרבה הוא מכווץ תמיד כו', אלא שהכיווץ הוא כטבע אצלו שכך צריך להיות כו', אבל בהעבד הב' הביטול והנחת עצמותו אין זה כיווץ כלל מאחר שהנחת עצמו הוא מצד התקשרות נפשו שנתקשר באוא"ס כו', ואדרבה הוא בשמחה וטוב לב כו', ולא שהשמחה היא מהביטול ומהנחתו וגם לא שהשמחה היא בהתגלות אצלו כו', כ"א בעצם הענין כך הוא שהוא בבחי' שמחה וטוב לב תמיד כו', וכמו"כ עסק התורה ועסק המצות אין זה בבחי' עול אצלו כלל וכלל כי חפץ הוא בזה בכדי לעשות נח"ר ליוצרו כו', וא"כ אין זה עבודה ממש כו', וגם אינו שוה תמיד במדרגתו ובהכרח שיהי' בזה איזה שינוים, כי א"א שתהי' ההתקשרות תמיד באופן ומדרי' א' ולפעמים היא בהעלם ולפעמים באופן כך כו', ובעבודתו הרי יש לו גילוי אור בנפשו אם כי אינו מכוין לעצמו להנאתו מ"מ הרי מאיר האור

*) חסר סיום המוסגר.

והגילוי בנפשו ומתענג בזה גופא שעושה נח"ר ליוצרו ומזה טוב לו וממילא לא כל העובדות שוין אצלו, כי באמת מצד התגלות התענוג והנח"ר למעלה אין בכל הענינים בשוה, וכמ"ש במ"א בענין ואני תורתך שעשעתי שבתענוג יש כמה מדרי' כו', ובעבודות נעלות כמו בהמשכת אלקות למטה וכה"ג יש בזה גילוי תענוג יותר כו', וממילא העבד הזה ישתדל בענינים אלו יותר כו' (וכן צריך להיות במדרי' עבד נאמן כו') אם לא שלפעמים לצורך שעה נוגע גם עבודה פשוטה ויש מזה נח"ר גדול למעלה ה"ה עובד גם בעבודה פשוטה כי כדאי לו כל העובדות אפילו שאינן לפי כבודו בשביל הנח"ר שעושה בזה למעלה (ואין זה כמו דהמע"ה שאמר ונקלותי מאד כו', שזהו מצד שפלות עצמו שהי' נבזה ושפל בעיניו ובעת שהי' גילוי אלקות כמו בנשיאת הארון כו' הי' נבזה ושפל ביותר בעיניו, וזהו כמו עבד שאינו מציאות לעצמו כלל ומתבטל מכל עצמותו לגמרי כו', אבל העבד הנ"ל שמניח א"ע לעבוד בכל העובדות אף שאינו לפי כבודו מפני הנח"ר שיהי' מזה למעלה ובשביל זה כדאי לו הכל כו').

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל, פי' כל ישראל היינו כל המדרי' שבישראל בחי' עבד נאמן ובחי' עבד פשוט כו', דהנה כללות ענין התוכחה הוא להוציא את האהבה (וכן ענין העבודה בכלל) מן ההעלם אל הגילוי כו', ושייך זה גם בעבד נאמן לפמשנת"ל שבעבד נאמן לא בכל העתים האהבה וההתקשרות בשוה דלפעמים שמתעלם כו', וממילא שייך תוכחה להוציא האהבה מהעלם לגילוי כו', ומכ"ש דבעבד שייך תוכחה לעוררו בעבודתו ושיהי' כדבעי כו'. אך יש בזה ב' מדריגות והן ב' מיני תוכחה ע"ד הנסתר וע"ד הנגלה כו', והענין הוא כדאיתא ברמ"ז שדברי תוכחה שע"ד הנסתר הן מבחי' גבורות דאבא שעו"נ הנסתרות לה' אלקינו כו', ומבואר במ"א דפעולתם ברוחניות הוא להוציא את האהבה המוסתרת מהעלם אל הגילוי, והוא בחי' הרצון פשוט שיש בכאו"א, ולהיות כי ולבי ער לוזאת להוציא בחי' זו מהעלם אל הגילוי די ברמז לבד והיינו ד"ת שע"ד הנסתר, אבל להביא התגלות בחי' נר"ן שבנפש ע"ז הן ד"ת שע"ד הנגלה כו'. וכמו"כ הוא ההפרש בין עבד נאמן לעבד פשוט דבעבד נאמן די ד"ת שע"ד הנסתר שפועל בו ההתעוררות כו' ובעבד פשוט הוא ד"ת ע"ד הנגלה כו', וזהו שמתחלה אמר ד"ת ברמז ואח"כ אמר ד"ת בגילוי כו'. וזהו אלה הדברים שדבר משה אל כל ישראל היינו לכל המדריגות שבישראל הן בחי' עבד נאמן והן בחי' עבד פשוט כו'.

בס"ד, ש"פ ראה, רס"ו

אחרי ה' אלקיכם תלכו ואותו תיראו ואת מצותיו תשמרו כו'. וחשיב כאן ששה דברים. וצ"ל מה שמתחיל אחרי ה' תלכו דמשמע שזהו העיקר ועי"ז יהיו גם החמשה דברים שחשיב אח"כ, ולכאורה הלא ענין דאחרי ה' תלכו היא מדריגה נמוכה בעבודה שהוא ההילוך בבחי' אחוריים וחיצוניות בלבד וכמשנ"ת בדרושים הקודמים, ואיך עי"ז יבוא לכל המדריגות הנעלות

שחשיב כאן. ולהבין זה צלה"ק משנת"ל ענין ב' בחי' עבד, עבד נאמן ועבד פשוט. דעבד פשוט הוא שעובד רק מצד עול האדון שעליו לא מצד האהבה וההתקשרות ולא בכדי לעשות נח"ר אל האדון כ"א מצד יראת ועול האדון שעליו, והעבודה היא בעול שאינו חפץ בזה כי אין לו שום תענוג בעבודתו אדרבה הוא בכיווץ תמיד ותכבד עליו העבודה רק שהורגל בעול זה ונעשה כטבע אצלו מפני ביטול והנחת עצמו כו', וכמו"כ הוא ברוחניות שאין לו אהבה באלקות כ"א בחי' קבלת עומ"ש מפני יראת אלקים שעליו וזהו סיבת עבודתו בסו"מ וע"ט אף שאינו חפץ באמת בזה והוא נגד טבעו ואין לו שום תענוג בעבודתו כי אין לו שום גילוי אור בנפשו כו', ממילא העבודה היא לעול ולמשא כו', מ"מ הוא מבטל טבעו ורצונו בכל פרט ופרט והורגל בזה להיות כשור לעול כו' מפני עומ"ש שעליו שנקנה ונרצע להיות לעבד לעולם כו'. אבל עבד נאמן הוא שיודע מעלת ומדרי' האדון ונתקשר אליו באהבה וחיבה יתירה ומשו"ז נתן א"ע להיות לו לעבד לשרתו בכל מיני שירות וחפץ מאד בטובת האדון ובנח"ר שלו וזהו סיבת עבודתו מפני האהבה וחיבה יתירה שחפץ לעשות אליו נח"ר, וממילא לא תכבד עליו העבודה כלל אדרבה הוא מקבל עונג מזה שעושה נח"ר לאדונו כו'. והנמשל מזה ברוחניות היינו בנשמות גבוהות שיודעים ומכירים רוממות והפלאות אור א"ס, ומשו"ז הוא בבחי' אהבה והתקשרות באור א"ס כו' אלא שאינו בהתאחדות ממש כ"א שמצד האהבה מוסר א"ע בבחי' עבדות לעבדו ית' בכל מיני עבודה רק לצורך גבוה ולעשות נח"ר למעלה, ולא תכבד עליו העבודה כלל אדרבה הוא בשמחה ובטוב לבב תמיד ויש לו תענוג ונח"ר מזה שעושה נח"ר למעלה כו', ונת' דאין זה אמיתית ענין העבודה דענינה הוא דוקא לבטל רצונו וטבעו ובעבד נאמן ה"ה חפץ בזה ויש לו תענוג, וגם יכול להיות שינוים בזה מצד הרגש האהבה והרגש העונג שאינו תמיד בשוה וגם יש חילוקים בהעובדות מפני שאין התענוג בשוה בכל העובדות כו', אבל בעבד פשוט הוא עבודה ממש שהרי עובד בעול היפך טבעו ורצונו כו', והרי אין לו שום גילוי אור בנפשו והיינו שאין לו שום הרגש תענוג בעבודתו ועיקרו הוא העשיה בפועל ממילא אין בזה שום שינוי שתמיד הוא בעבודתו וכל העובדות שוים אצלו כו'.

והנה במ"א מבואר שגם בעבד פשוט יש לו תענוג ונח"ר בעבודתו, דהנה העול שעל העבד מאדונו אינו מעורר בעבד כ"א המעשה בלבד מאחר שאין לו אהבה פנימיות אל האדון שמסיבתה יעשה כו', וע"כ אין להעבד נח"ר כלל בעבודתו כמו שנת"ל (ד"ה ומקנה רב), וע"כ הי' מהראוי שלא יהי' במעשהו שום השתדלות יתירה כמו לעשות המלאכה נאה ומהודרת שיהי' לנוי ולתפארת לאדונו ויהי' לו נח"ר כו', כי זה א"א כ"א כאשר יהי' לו תענוג ונח"ר בעבודתו כו', ואנו רואין שימצא כן בעבד שמשתדל ביותר ליפות הדבר שיהי' נאה כו', אין זאת כ"א שיש גם בעול הזה ענין העונג שמקבל העבד ממה שיהי' לאדונו נח"ר כו', ומשו"ז משתדל בעבודתו ליפות אותה כו', הרי שגם בעבד פשוט יש לו תענוג ונח"ר מהנח"ר של האדון כו'. אך הענין הוא דבאמת גם בעבד פשוט יש לו תענוג בעבודתו, אמנם לא מצד האהבה יתענג העבד בנח"ר של אדונו כי אין לו אהבה אל אדונו כ"א מצד

שהפקיר עצמו מכל וכל לגבי אדונו ואין לו נח"ר של עצמו כלל כ"א הנח"ר של אדונו הוא הנח"ר שלו כי אינו מציאות לעצמו וכמשי"ת (וה"ה דבוק לאדונו כמו א' מאבריו של האדון כו') וזהו התענוג והנח"ר שלו בעבודתו דהיינו הנח"ר של האדון ממש שזהו הנח"ר שלו כו', ומשר"ז משתדל בעבודתו כו' (וכמו העושה דבר תפארת לעצמו הרי משתדל שתהי' נאה ויפה ביותר כו' כמו"כ כאן מאחר שהוא הוא עצמו של האדון שאינו שום מציאות לעצמו כלל וכל מציאותו הוא רק מציאות האדון כו', ולזאת הגם כי לא לו יהי' התפארת בזה שלא יקרא שמו על הדבר ולא יוודע כלל שהוא פעל ועשה כל זאת כו', הנה כ"ז אינו נוגע לו כלל כי אינו חושב אודות עצמו כלל מאחר שאינו שום מציאות לעצמו דכל מציאותו הוא רק העבדות כו', אמנם משר"ז גופא הרי מציאותו הוא רק מציאות האדון לבד וממילא הנח"ר של האדון זהו הנח"ר שלו כו', ומובן שגם זה אינו בא בהרגש ובהתגלות כ"כ אלא שכך הוא הענין בזה בדרך מאליו וממילא כו'), אבל בעבד הנאמן אין זה שהנח"ר של האדון ממש הוא הנח"ר שלו כ"א מצד אהבתו אל האדון ה"ה מקבל נח"ר מזה שיש נח"ר להאדון (או מזה שעושה נח"ר להאדון כו' וכמשנת"ל ההפרש בין עבד לבן בזה) להיות כי זהו כללות עבודתו לעשות נח"ר ולזאת הנח"ר שמקבל הוא נח"ר שלו, משא"כ העבד הפשוט שאין לו רק העשיה שמצד הציווי לבד לזאת מה שיש בזה נח"ר ה"ז רק של האדון כו'. וכמו"כ הוא ברוחניות דבעבד פשוט שעבודתו הוא בעול מצד היראה דעומ"ש שעליו הנה הנח"ר והעונג שלמעלה זהו עצמו נח"ר שלו, אבל בהעבד הנאמן שעבודתו מצד האהבה וההתקשרות ובכדי לעשות נח"ר למעלה כו' הנה הנח"ר שמקבל הוא מזה ה"ז נח"ר שלו כו'. ונמצא דעבד נאמן יש לו עונג בעבודתו שהוא תענוג שלו כו', וא"כ הרי אין זה ביטול כל עצמותו לגמרי מכל וכל, ויכול להיות בזה שינוים כו', וגם יכול להיות חילוקי מדריגות בפרטי העובדות כו', וגם עבד כזה ודאי ישכיל ויתחכם לידע את רצונו ית', ואם יש בזה טעם ועונג ואם באופן כזה דוקא או באופן אחר כו' והכל ע"פ הטעם והעונג (לא ע"פ טו"ד ממש כו') (ואין זה כמו ענין ההשתדלות לידיעת רצה"ע שבתושבע"פ שית' כי שם אינו ע"פ הטעם ועונג כו' וכמשי"ת) ואם כי בודאי מכוין לאמיתתו של דבר מ"מ יכול להיות שלפעמים אינו מכוין כו', מה שאין כ"ז בהעבד הא' שעושה רק מהעול והיראה שעליו ואין בזה שום שינוי כלל כו'. ועוד יש יתרון מעלה בעבודת העבד הפשוט שבעבודה זו שביטל כל המהות של העבד הזה שאין לו מקום ומציאות בפ"ע כלל וכלל כי נקנה ונרצע לעבד לעולם ולכך מבטל כל עצמותו ומהותו לעבודה זו, והעיקר הוא מפני שהעבדות שלו הוא מצד קבלת עול שלו ומזה מתבטל כל עצמותו לגמרי (וזהו ג"כ מה שעושה היפך טבעו לגמרי מפני שמתבטל בכל עצמותו כו'), נמצא שנקראת העבודה הזאת ע"ש האדון עצמו מצד שאין העבד אלא כרכושו וקנינו וכמו שיעבוד בשורו וחמורו שישביחו שדותיו ברוב תבואות לא נק' ע"ש השור כי קנין כספו הוא וכן מה שיעשה העבד הכל לרבו הוא, היינו שנק' ע"ש האדון, וכמו העבודה שעובד בשורו וחמורו הרי נק' ע"ש האדון שהוא עובד ועושה את הדבר אלא שעושה ע"י

שורו כו', כמו"כ העבודה שע"י העבד הפשוט נק' ע"ש האדון שהאדון עצמו הוא שעשה את הדבר אלא שעושה ע"י עבדיו כו', ומשו"ז יש בעבודה זו יתרון גדול על העובד באהבה והתקשרות שנק' ע"ש העובד ואע"פ שיצליח בעבודתו ויתגדל כבוד האדון נק' ע"ש העובד ולא ע"ש האדון, ובאמת כן הוא שהעבד הוא העושה את ההגדלה כו', שהרי עבד זה אין ענינו העשי' גופא כ"א להשכיל איך לעשות וכמשנת"ל (ד"ה אלה הדברים) דעבד הזה אין אומרים לו פרטי הדבר והוא בעצמו מתחכם איך לעשות כו', א"כ הרי הוא בחכמתו והשכלתו הוא שפעל וגרם ההגדלה ברכושו של האדון כו', ובעצם מהותו ה"ה מציאות בפ"ע מן האדון והוא פועל ועושה בכח חכמתו כו', משא"כ בעבודת עבד הנקנה לו אע"פ שעובד בעול זהו ביטול כל עצמות ומהות העבד ממש ונק' רק ע"ש האדון שעושה רק מה שנצטווה ואין לו מהות בפ"ע כלל כו', ובזה יובן שיש בזה עוד מעלה גדולה מאד דמאחר שהעבד אינו מהות לעצמו כלל אלא הוא כרכושו וקנינו כשורו וכה"ג, נמצא דמה שהעבד עושה ה"ה כמו שהאדון בעצמו עושה ע"כ הברכה שיש במעשה ידיו יערב לו לאדון ביותר כמו שהי' האדון בעצמו עושה מלאכה ביגיע כפיו והי' מצליח מלאכתו מאד שיערב לאדם ביותר ממה שהיו או"נ נותנים לו שפע רב משלהם או שהיו משביחים בנכסיו בטוב השתדלותם שיש בזה הרכבה מהאהבה של העבד נאמן שאין זה בחי' העצמית שלו כ"כ כיגיעתו בעצמו בדבר עמל מלאכה וכמו"כ ע"י עבדים שעובדים כשור לעול ממש שמשביח בשדותיו וכאש"ל שזהו כמו שהרויח הון מיגיע. עצמו ביגיעת כפיו וזהו יקר מאד ונעלה הרבה יותר כו', והיינו מצד ההתחדשות שמחדש דבר כו', כי עיקר התענוג הוא מהתחדשות דבר דוקא שזה ערב אל האדם מאד, וכמו שמקבל אדם עונג גדול בעצמות נפשו במה שיפרנס עצמו ביגיעה ועמל דוקא שמתחדש מאין ליש יותר מכל הון ביתו שמוצא מן המוכן שהרויחו לו אוהביו ועבדיו הנאמנים כו', כי גם במעט פרנסה מיגיעה ועמל נפשו ישלים נפשו הרבה יותר מכל הון שמתעשר מהתאמצות אחרים זולתו כו', והיינו מפני שזהו התחדשות שחידש דבר ביגיעתו ואינו מן המוכן אצלו כו', ולכן אנו רואין שמה שמרויח מיגיע כפיו ממש יותר חביב ויקר אצלו ממה שמרויח בכח שכלו וחכמתו כו', וזהו מפני שזהו חידוש דבר יותר להרויח ביגיע כפיו ממש (ולכן צריך יגיעה יותר) ומשו"ז יקר הדבר ביותר כו', וכמו"כ הוא בכללות מה שמתענג ממה שמרויח ביגיעתו דוקא זהו מפני שהוא התחדשות דבר לכן מתענג בזה באין ערוך ממה שבא לו מעבודת אוהבו שהוא אצלו מן המוכן כו', והעבד העושה בעול ה"ז כאלו הוא בעצמו מעמל ומייגע בזה ויערב לו לנפשו מאד ויהי' בזה עונג ונח"ר גדול כו'. והדוגמא מכ"ז יובן ברוחניות בעבודת עבד דעיקר ענין העבודה הוא בעבד שעובד בעומ"ש דוקא שזהו בחי' עבודה ויגיעה בכח עצמו דוקא ובבחי' ביטול והכנעת הטבע כו', להיות דבעבד זה אין בו בחי' הרגש אור אלקי ואינו יודע רוממות והפלאת אוא"ס ואין בו בחי' אהבה והתקשרות בנפשו לאוא"ס ב"ה כ"א מה שמקבל עליו עומ"ש שזהו בכח עצמו דוקא, ולא כמו בן אל האב דהתקשרותו ואהבתו אל האב הוא מצד האב שהולידו והוא עצם א' כו', וכמו"כ הוא בנשמות שנק'

בנים שהן בבחי' קירוב בעצם באוא"ס וכמשנת"ל (בד"ה וספרתם) דנשמות דאצילות הן בחי' אדם אדמה לעליון שאינן בבחי' יש ודבר נפרד כלל כ"א בחי' אלקות וכמו אלקות דאצילות שזהו בבחי' תכלית הקירוב באוא"ס אצלו וסמוך כו', וכמו"כ בנשמות דאצילות כו' וידעין כל רזא דביתא בע"ס דאצילות וכבן דחפיש בגניזא היינו בבחי' אוא"ס שלמעלה מאצילות ובע"ס הגנוזות כו', דכ"ז הוא בחי' תכלית הקירוב והדביקות באוא"ס, והיינו לפי שהן בעצם בבחי' קירוב ולא נתרחקו כלל והיינו שאינן בבחי' יש כ"א בבחי' אלקות כנ"ל, ולזאת הן בבחי' תכלית הדביקות באוא"ס כו', ויש בהם כח המעורר והמושך מלמעלה וכמו משכני אחריך כו' וכנ"ל, הרי אין בזה עבודה ויגיעה כלל ולזאת גם כל העובדות בקיום המצות בפועל ובעסק התורה וגם במס"נ שלהם כברא דרחים כו' ומסר גרמי' למיתה כו' אין זה בכח עצמם ובחירתם כ"א מצד ההתקשרות עצמות שלו באוא"ס כהתקשרות הבן בהאב כו', וא"צ ע"ז עבודה ויגיעה כלל כו', ובפרט בבחי' אה"ר ואהבה בתענוגים שזהו בבחי' הרגש אור כו', וכמו"כ בהשגתם אין בזה שום עבודה ויגיעה כלל אחר שהן בדוגמא שלמעלה ממש וכמשנת"ל (ד"ה אלה הדברים), וכמו"כ הוא גם בעבודת עבד הנאמן שמצד האהבה וההתקשרות אל האור א"ס הגם שאינו בבחי' התקשרות עצמית כבן אל האב שזהו מצד האב לבד ואין בזה כח ובחירת הבן כלל, אבל בהעבד ה"ז מצדו שהתקשר א"ע כו', כי הרי העבד הוא שאינו בבחי' קירוב בעצם, כי בחי' עבדים בכלל הן בחי' נשמות דבי"ע שהן בחי' יש בכלל ואינן בבחי' קירוב לאור א"ס כו', וא"כ ההתקשרות שלהם הוא מצדם שמתקשרים ומניחים א"ע אל ה' כו', וכמשנת"ל ד"ה הנ"ל, מ"מ ה"ה יודעים ומשיגים אוא"ס דבנשמות דבי"ע גופא בחי' עבד הנאמן הוא במדריגה נעלית (וכידוע שיש כמה מדריגות כמו עבד כנעני ועבד עברי ואמה העבריה כו' וכמ"ש במ"א) שיודע ומשיג רוממות והפלאת אוא"ס ומשו"ז ה"ה מתקשר בתוקף ההתקשרות והאהבה באוא"ס כו', ועם היות דהשגה שלהם היא אינה שלא ביגיעה מאחר שאינם בדוגמא שלמעלה כו', ומ"מ היא לא ביגיעה כ"כ מפני שנשמות אלו אוא"ס מתגלה עליהם כו' וכמשי"ת, וע"י ההשגה הרי ההתקשרות באה ממילא דמאחר שמשיגים בחי' הרוממות וההפלאה דאור א"ס ה"ה מתקשרים באהבה רבה ובאהבה בתענוגים באוא"ס ב"ה כו', ויש בזה ג"כ כח המושך מצד אוא"ס ב"ה שמגלה א"ע לעבדיו הנאמנים אליו כו', ואפשר דבחי' עבד הנאמן הוא עד"מ כמו השר שהוא ג"כ עבד ולא בן ומ"מ ה"ה בבחי' קירוב ויודע רוממות המלך והמלך מתגלה לפניו בגילוי כחותיו הנעלים וברצונו המרומם כו', דכ"ז פועל על השר שמתקשר מאד אל המלך ועובד עבודתו באהבה וחשק וגם יכול למסור נפשו ממש וכ"ז מפני אהבת המלך והמלוכה כו', ומה שפועל עליו האהבה וההתקשרות הוא קירוב התגלות המלך אליו בהשתתפות קירוב ומעלה שלו שראוי הוא להיות מקורב ולידע את רוממות המלך כו', וכך הוא בנשמות שנק' עובדי הוי' שהאוא"ס הוא בבחי' קירוב אליהם שמאיר גילוי אוא"ס בנפשם, והיינו מצד מעלת ומדרי' נשמתם שלא ירדו כ"כ למטה בהתלבשות בגוף ונה"ב ואינם שייכים אל הענינים הגשמיים (עם היות שאינם מופשטים לגמרי מן הגשמיות כמו נשמות

דאצילות שמופשטים לגמרי או שהגשמיות שלהם הוא אלקות ממש וכמו שנת"ל בד"ה כי כאשר השמים החדשים) ואין להם העלמות והסתרים על אור נפשם, ועיקר ההתעסקות שלהם הוא רק בעניני אלקות לידע את ה' כו', וממילא בחי' האוא"ס מאיר בגילוי יותר עליהם שיודעים בחי' רוממות אוא"ס ולהיות בבחי' התקשרות אהבה כו', ונמצא דזהו מצד מעלת נשמתם שהיא במדרי' גבוה (וכמ"ש במ"א שגם בנשמות דבי"ע יש שהן מאו"א דבריאה ויש שמבחי' זו"נ וכן מה שעיקרן בבחי' ז"א או שעיקרן בבחי' מלכות וכמו"כ הוא ביצירה ועשיה כו') ומצד הגילוי דאוא"ס כו', הרי דגופא של האהבה והתקשרות אינו בכח עצמו ויגיעתו כ"כ וממילא אין בזה בחי' ביטול מהותו כ"כ כו', וכמו"כ העבודה בתפלה ותו"מ אין זה בבחי' ביטול והכנעת הטבע להיות כי אין הטבע מעלים ומסתיר לו כ"כ וחפץ ומשתוקק הוא בכל העובדות מצד התקשרותו להי' כו', והיינו שגם גופו ונפשו הטבעית חפצים בעבודת ה' כי אינם בבחי' חומרי כ"כ להעלים ולהסתיר על אור נשמתם, ומה שעכ"פ יש בהם מחומר הגוף ה"ה מתבטלים מפני אור ה' שמאיר עליו באהבתו אל ה' כו' (והנה א"א לומר בזה דביטול חומרם הוא בבחי' מלמעלמ"ט מצד הגילוי אור כו' שזהו במדרי' נשמות דאצילות דוקא אבל נשמות דבי"ע עבודתם ג"כ לזכך גופם וחומרם, אמנם במדרי' הגבוהות בנשמות דבי"ע אין זה עיקר עבודתם כו', והעיקר הוא שהחומר שלהם אינו בבחי' חומרי ממש וממילא אין זה נק' בחי' היפך הטבעית ממש כו', ולעיל (בד"ה החדש הזה) נתבאר שגם נשמות דאצילות שמבחי' ב"ן עיקר עבודתם לזכך חומרם כו', ובודאי כן הוא בכללות הענין דנשמות דמ"ה הן עובדי הוי' בנשמתן ונשמות דב"ן הן עובדי הוי' בגופם כו', אבל בפרטיות יש בזה כמה מעלות ומדריגות כו', וי"ל דנשמות דמיחוד או"א דבריאה או דעיקרן מבחי' ז"א דבריאה ה"ה גבוהים בכללות מדרי' עבודתם מעבודת נשמות דב"ן דאצילות עם היות דודאי בכללותן הם במדרי' עבד שזהו כולל כללות נשמות דבי"ע, מ"מ נשמות דשרשן מבחי' או"א וז"א דבריאה י"ל שיש יתרון מעלה בעבודתם כו', והיינו שהן בדוגמא בחי' נשמות דמ"ה דאצילות דהבירור בהם בבחי' מלמעלמ"ט כו', אם כי בודאי הן פחותים הרבה במדרי' מנשמות דב"ן דאצי' במהותן ובהגילוי אור שלהם כו', ומ"מ י"ל דאופן עבודתם הוא כמו בבחי' מ"ה כו', ובדוגמא שנת' במ"א בענין שהבינה נק' היא וז"א נק' זה כו'), וזהו שנת"ל דעבודתם אינו בבחי' עבודה ממש היינו להכניע טבעם וחומרם אלא יש להם חשק ורצון ותענוג בעבודתם כו', אשר כ"ז הוא להיפך בעבד הפשוט העובד בעול, דנשמתו היא ממדרי' התחתונות דבי"ע והיא בבחי' גסות ועביות שנק' גס הרוח שהרוחניות הוא בבחי' גסות כו' וכמ"ש במ"א, והיינו שגם מצד נשמתו אינו כלי כ"כ לאור ה' כו' וירדה ונתלבשה בגוף ונה"ב חומריים וגשמיים המעלימים על אור נשמתו, ומשו"ז יש לו שייכות אל גשמיות העולם ואין עיקר התעסקו ונתינתו בעניני אלקי' כי נתון הוא ג"כ לענינים הגשמיים וממילא אינו יודע ומשיג כ"כ עניני אלקות וצריך יגיעה רבה עד שיבין איזה ענין אלקי, וגם זאת אינו בבחי' השגה גמורה ממש וכ"ש בידיעת בחי' עצמות אוא"ס כמו רוממות והפלאת ה' כו' הוא רחוק מזה לגמרי ויודע רק בדרך

מקיף אבל להבין ולהשיג תוכן הענין בהשגה וידיעה גמורה ממש אינו שייך לזה ומכ"ש שיאיר הענין האלקי בנפשו כו' (ויכול להיות רק בבחי' לכתך אחרי שנת"ל בד"ה השמים מספרים), וכמו"כ אין אור ה' מאיר ומתגלה אליו כמו בנשמות הנק' עובדי הוי' כנ"ל, אלא עיקר עבודתו היא בבחי' קבלת עומ"ש שזהו מכח עצמו דוקא לקבל עליו עול מלכותו ית' להיות יראתו ופחדו עליו והוא יהי' לעבד אליו ית' כו'. והגם דלכאורה גם בזה יש כח עליון מה שהוא ית' בבחי' מלך ונק' מלך ישראל כו', וכמו במלכותא דארעא הרי רוממות והתנשאות המלך הוא שגורם האימה ופחד על אנשי המדינה להיות יראתו עליהם כו', הנה באמת זהו דוקא כאשר מקבלים עול מלכותו עליהם אז אימתו ופחדו עליהם מחמת ההתנשאות שלו כו', ועצם קבלת מלכותו הוא בכח עצמם דוקא (וכידוע דמלוכה הוא ברצון דוקא כו') שמקבלים אותו למלך ונותנים עצמן אליו להיות יראתו עליהם כו', והראי' שהרי מלך אחר שלא ממדינתו אין אימתו ופחדו עליו כלל הגם שיש בו ג"כ התנשאות כו', והיינו מפני שלא קבל אותו למלך עליו כו' (משא"כ בשר יכול להיות אהבתו והתקשרותו גם למלך אחר שיודע מעלתו ורוממותו בעצם כו', ומ"מ ודאי הוא בטל דוקא למלך שלו וחפץ דוקא בטוב המלך שלו כו' וזהו העיקר מצד כח העבדות שבו כו'), והדוגמא מזה יובן במלכותא דרקיע דעיקר ענין קבלת עומ"ש הוא בכח עצמו דוקא, וזהו שעד שנברא אדה"ר לא הי' נקרא מלך כבי' ואדה"ר קבל מלכותו ית' ואז נקרא מלך כבי' כו' (ומש"א אדון עולם אשר מלך בטרם כל יצור נברא וכמ"ש במ"א בפי' אין מלך בלא עם אין ל' הן כלומר יש מלך גם בלא עם והיינו בבחי' מלוכה העליונה כו' זהו בחי' מלוכה מצד עצמותו ית' כמו שהוא מרומם ומנושא מצ"ע והו"ע מלך הקדוש כו' וכמשנת"ל (ד"ה כי מראש צורים), אבל להיות בבחי' מלך על עם זהו דוקא ע"י קבלת עול מלכות כו') וכמו בר"ה שמכתירין אותו ית' בכתר מלכות כו' וכמשנת"ל (סד"ה כי כאשר השמים החדשים), וממילא הביטול והנחת עצמותו בזה הוא הרבה יותר באין ערוך מכמו בעבד הנאמן שיש בו כח המושך אותו מלמעלה הוא בחי' גילוי אור ה' שמאיר בנפשו שמצד זה היא האהבה וההתקשרות כו' כנ"ל, אבל בעבד זה שאינו רק מצד הקבעומ"ש והוא מכח עצמו דוקא כנ"ל, הרי הנחת עצמותו הוא הרבה יותר כו', ואופן הביטול הוא שאינו מציאות לעצמו כלל רק נקנה ונרצע לעבד אליו ית' מבלי השאיר לעצמו מאומה, וזהו כל עבודתו בעסק התורה וקיום המצות רק מצד הציווי שנצטווה כך לא בשביל עצמו כלל וכלל להיות לו גילוי אור בנפשו עי"ז כי אינו יודע בזה שום סוד וכוונה במעהמ"צ ולא זאת הוא כוונתו להמשיך בזה גילוי אורות כו', וגם לא לעשות נח"ר למעלה כי אין עבודתו מצד האהבה והתקשרות כו' כ"א לקיים רצונו ית', וכל העובדות שוים אצלו בלי שום חילוק כלל כי הכל הוא רצונו ית' כו', וכ"ז הוא רק מצד היראה דעומ"ש שעליו ולזאת כל עבודתו הוא בעמל ויגיעה שאין לו רצון וחפץ בזה ואדרבה תכבד עליו הדבר מאד רק שמגיח ומבטל א"ע ואת רצונו לגמרי ולעשות רק מה שהוא רצונו ית' לבד, וזהו דוקא שנק' עבודה שהיא בבחי' עבודה ויגיעה היפך טבעו לגמרי בבחי' ביטול הטבע כו', ובעבד זה טבעו הוא בבחי' חומרי

ממש להיות כי ירד למטה שגם הרוחני' שבו היא בבחי' גסות ונתלבש בגוף ונה"ב חומרי ממש כו' כנ"ל, וא"כ הרי הביטול שלו הוא ביטול החומרי ממש, וביטול החומריות שלו הכל הוא מכח עצמו ויגיעתו דוקא שהרי אין בו איזה גילוי אור אלקי שמשו"ז יהי' הביטול (כמו בעבד הנאמן כנ"ל) כ"א הוא מכח עצמו דוקא, א"כ ה"ז התחדשות דבר שמחדש ביגיעתו להפוך טבעו וחומרו כו', כי בעבד הנאמן אין כאן התחדשות כי הרי לא ירד כ"כ ולא נתלבש בחומריות כ"כ כנ"ל ובפרט נשמתו הרי היא במדרי' גבוה כו' כנ"ל, ומה שיש בו ג"כ בחי' הכנעת הטבע הרי מסייע לו בזה הגילוי אור עליון המאיר בנשמתו כו' כנ"ל, וא"כ אין זה התחדשות כ"כ מפני שאין הטבע בבחי' חומרי כ"כ מפני שלא הוא בעצמו המכניע את הטבע כ"א האור האלקי כו', אבל בעבד פשוט הרי הטבע היא בבחי' חומרי ממש והוא עצמו הוא המכניע ומבטל את הטבע א"כ ה"ז התחדשות גמורה הן מצד הטבע עצמה שמתהפכת ממהות למהות שזהו התחדשות והן מצד זה שאין לו דבר מן המוכן (היינו שהאור האלקי יפעול בעצמו כו') כ"א הכל הוא בעבודתו ויגיעתו הגדולה בכח עצמו דוקא כו', וביטול חומרו נעשה בבחי' ביטול כל מציאותו לגמרי שאינו לעצמו כלל, וכמו העבד הגשמי שאינו עושה שום דבר לעצמו כלל וכל אשר עושה וכל מה שיש לו הכל לאדונו כי אינו מציאות דבר לעצמו כלל כו', כמו"כ העבד הזה שעובד בעול אין לו לעצמו כלום לא מיבעי' בענינים גשמיים וחומריים שאינו שייך לזה כלל כי נתבטל חומרו לגמרי מכל וכל מצד עומ"ש שעליו, וכמו העבד הגשמי שמחמת כובד העול שעליו אין לו הגבהת הלב להתאוות דבר (וכמו העני והמדוכא ביסורים ר"ל אינו בערך שיתאוה דבר תאוה כו') וכמו"כ הוא ברוחניות שמחמת עומ"ש שעליו אינו שייך לתאוות גשמיים כו', הנה גם בענינים רוחניים בתפלה ותורה וקיום המצות אין זה בבחי' גילוי אור לעצמו כלל שאינו חפץ בזה כלל כ"א הכל לאדונו אדון כל כו', ולא איכפת לי' כלל מה שנעשה מזה למעלה כ"א חובה ומצוה עליו לעבוד עבודות אלו באמת ובתום לבבו מפני שכך הוא רצונו ית' כו', וכמו"כ עבודתו בבחי' עבודת הבירורים כמו במעהמ"צ בגשמיות וכן בכל ענינים הגשמיים כמו באכו"ש וכה"ג הכל הוא בבחי' עבודה ויגיעה ובכח עצמו דוקא. ובד"כ עיקר ענין עבודת הבירורים הוא בעבד זה דוקא, וכמו עבד פשוט דעבודתו היא לעבוד עבודות פשוטות בתיקון המאכלים וכה"ג וכן כל מיני עבודה בשדה, דברוחניות הוא עבודת הבירורים אשר ברא אלקים לעשות לתקן שהוא תיקון המאכלים להיות ראוין לעלות על שלחן המלך מלכו ש"ע כו', וכן כל עבודה בשדה דחקל תפוחין קדישין מה שמלכות מבררת בירורים הכל בחי' עבד זה עושה כו', דעבד הנאמן הגם שמשמש ג"כ לאדונו בכל מיני שירות כמו לערוך שולחן וכדומה להושיט יין בכלי יקר כו', שזהו ג"כ ענין עבודת הבירורים כו', מ"מ אין זה עבודות פשוטות ממש כמו תיקון המאכלים כו' ונת"ל (ד"ה אלה הדברים) שזהו כמו ענין עבודת הקרבנות לריח ניחוח לה' ולהושיט יין בחי' יינה ש"ת וכן כלים יקרים דמעהמ"צ כו', שכ"ז אינו בחי' עבודות פשוטות בדברים גשמיים לבררם ולתקנם כו', דכמו שהעבד הזה בכללותו אינו בבחי' חומרי וגשמי כנ"ל, כמו"כ עבודתו גם בעבודת הבירורים

אינו בחומריות וגשמיות ממש כו', ואף גם זאת הנה עבודתו היא מצד האהבה וההתקשרות לא בכח עצמו ממש כו', ובד"כ אין עיקר עבודת העבד זה בעבודת הבירורים כ"א בענינים נעלים יותר כו'. והענין הוא כמשנת"ל (ד"ה לולב וערבה) שיש ב' מיני עבד, הא' שעובד במלאכות דקים ושכליים שהאדון בעצמו הי' עושה כמו עסק הפרנסה במו"מ וכמו נקיבת מרגליות ואבנים טובות וכה"ג עבודות נכבדות שהאדון יתעשר בהם כו', והב' עבד פשוט שעושה עבודות גרועות כמו לחטוב עצים ולתקן מאכלים ולערוך שולחן וכה"ג עבודות שאינו מכבודו של האדון לעשות בעצמו כו', והדוגמא בזה ברוחניות דעבודת העבד הא' הוא להמשיך גילוי אלקות בעולם שז"ע נקיבת מרגליות להמשיך בהם החוט והו"ע הקול קול יעקב קול התורה הממשיך גילוי אלקות למטה, ולעשות כלים בזה בבחי' ביטול נפשו והו"ע ולבי חלל בקרבי כו', והעבד הב' הוא שעבודתו הוא בבחי' עבודת בירורים למטה כמו במו"מ באמונה לאסוף ולקבץ כל הניצוצות להעלותן מן הפירוד ליחודו ית' כו', וכמו"כ ע"י אכילה לש"ש כו' וכמשנ"ת שם (ושם נת' דזהו עבודה ע"מ לקבל פרס, והיינו לפי שעי"ז נמשך החיות שבעולמות כו' לא שהוא בשביל קבלת פרס ממש ח"ו וכמשנ"ת שם, ולעיל נת' דעבודת העבד הזה הוא שלא ע"מ לקבל פרס כי אין מכוין כלל לעצמו ולהנאתו כו'), והיינו דהעבודה לברר בירורים הוא דוקא בעבד זה שעובד בעול כו', ואופן הבירורים הוא בבחי' התחדשות להיות שהעבודה היא בדברים גשמיים וחומריים שתחת ממשלת ק"נ והן בבחי' הריחוק לגמרי מאלקות וכשמקבץ ומאסף את הניצוצות שנתרחקו מאד ונכללים בבחי' הביטול כו' ה"ז התחדשות דבר לגבי כמו שהי' קודם בבחי' שינוי ממהות למהות אחר כו', והעבודה היא בכח עצמו ויגיעתו שאינו נהנה מן המוכן אליו כ"א בעמל ויגיעה שגם שיש לו שייכות לדברים הגשמיים ואינו מאיר לו איזה גילוי אור והוא מלובש בהענינים הגשמיים כמו בעסק מו"מ ומלאכה וכה"ג, וביגיעתו ועמל נפשו הוא עובד שתהי' מלאכתו באמונה ולש"ש בכדי לברר הדברים הגשמיים כו', שזהו בבחי' התחדשות שמחדש דבר ועושה יש מאין ועי"ז ממשיך בחי' התחדשות מאין ליש דהיינו המשכה חדשה שלא בהדרגה כלל כו', וכמו העובד בשדה בחרישה וזריעה וקצירה כו' שמחדש דבר מאין ליש בצמיחת התבואה בריבוי שזהו ע"י עמל נפשו בחרישה וזריעה כו' וכמ"ש הזורעים בדמעה בריבוי יגיעה ועמל דוקא אז ברנה יקצורו בתוס' וריבוי ברכה ביותר כו', וכמו"כ בחי' ההתחדשות בעבודת הבירורים שנעשה ע"י העמל ויגיעה דוקא ה"ז מגיע למעלה מעלה מאד להמשיך עי"ז אור חדש המחודש מעיקרו הרבה יותר מעבודת העבד הנאמן שממשיך גילוי אלקות כו' הנה עבודת העבד העובד בעומ"ש בכח עצמו ויגיעתו שמחדש דבר בעבודתו הן בעצמו והן בהבירורים שמברר מגיע למעלה הרבה יותר באין ערוך כלל כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש אחרי ה' אלקיכם תלכו ואותו תיראו כו', דהעיקר הוא ההילוך אחרי ה' שזהו מדריגת עבד פשוט, דהגם שהיא מדריגה נמוכה שאין בזה שום גילוי אור לא בחי' ידיעה והשגה באוא"ס, ולא בחי' אהבה והתקשרות כו', והעבודה היא בעול ורק מה שנצטווה לבד ומחמת שנצטווה

לבד כו', הנה בזה עיקר הביטול והנחת עצמותו והביטול הוא בביטול כל מציאותו שאינו שום מציאות לעצמו כלל כו', וה"ז מגיע למעלה מאד בבחי' עצמות א"ס ממש וכמשי"ת, וזהו אחרי ה' אלקיכם תלכו בעבודת עֶבד פשוט ועי"ז ממילא תגיעו לכל המעלות והמדרי' הגבוהות ביותר עד בחי' ובו תדבקון שזהו דביקות עצם הנפש בעצמות אוא"ס דביקות עצם בעצם כו' וכמ"ש במ"א, כ"ז הוא דוקא כאשר אחרי ה' אלקיכם תלכו העבודה דְעבד פשוט כו'.

בס"ד, ש"פ תבוא, רס"ו

והי' כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך נחלה וירשתה וישבת בה. וצ"ל שמתחלה א' נותן לך נחלה דהיינו מתנה ואח"כ אומר וירשתה שהיא ירושה. ולכאורה אחרי שנתנה במתנה מה"ע הירושה כו'. ולהבין זה צלה"ק משנת"ל בענין בחי' עבד נאמן ועבד פשוט שיש יתרון מעלה בעבד פשוט שהו"ע עבודה והיינו דוקא בעמל ויגיעה שזהו ביטול והנחת עצמותו שבזה מחדש דבר שהיש והטבע החומרי מתבטל ממש כו', ועי"ז מגיע למעלה הרבה באין ערוך מבחי' עבד נאמן כו'.

וביאור הענין הוא דהנה אחר חטא עה"ד כתיב בזעת אפיך תאכל לחם, והיינו שצריך לעבוד את האדמה לתקנה מקלקולה שנתקלקלה בחטא עה"ד בתערובות רע ועל ידי עבודת האדם בחרישה וזריעה כו' יתקן לברר הטוב מן הרע עד שיוציא לחם טוב למזון כו', ועבודה הזאת באה לאדם ביגיעה רבה ועצומה לכך א' בזעת אפיך תאכל לחם שזהו ג"כ מהקללות שנתקלל שיאכל לחמו בזעת אפו כמו הזיעה באדם שיוצא מתוך כבידות העול ביותר כו'. ולכאורה צ"ל מה זו קללה לאדם הלא כל מה שיעבוד האדם אדמתו יותר בתיקוני' ובירורים שלה ודאי ימצא בה מזונו ומחיתו הרבה יותר וכמ"ש עובד אדמתו ישבע לחם כדי שביעה לרוב כו', שג"ז נאמר בתורה הקדומה דכשם שנאמר בזעת אפיך כו' כך נאמר עובד אדמתו ישבע לחם כו', וכל שיעבוד ויגע בה ביותר תהי' בה הברכה יותר כו'. אך הענין הוא, דהנה אנו רואין בגוף ענין השפע דפרנסה ב' מדריגות. א' השפע וברכה האלקי' שהולך ויורד מלמעלה למטה ביושר שזהו בקו החסדים דאר"י שה' זן ומפרנס בטובו הגדול בחן ובחסד לכל הברואים כמו שאומר בברכת הזן, הזן את העולם כולו בטובו בחן ובחסד וברחמים כו', שזהו בחי' החסדים הטובים ועצמיים שהולך תמיד מלמעלה למטה בכל יום ויום והוא כפי מה שנקצב בר"ה להיות שפע ופרנסה בעולם והוא בחי' הקצבה בכלל על כללות השנה ואח"כ בכל יום ויום ארז"ל י"ב שעות הוי היום כו' ג' שעות שניות יושב וזן את העולם כו', וזהו מחסד אל כל היום כו' ונמשך מר"ה דאז נמשך שפע כללית למזונותיו של אדם כל השנה ומתחלק החסד הכללי לימים כו', ובאופן שפע הזאת

אינם צריכים עבודה ויגיעה בעול ושעבוד פרנסה כי נמשך לו השפע מלמעלה בבחי' יושר כו', ובודאי צריך ג"כ לעסק מו"מ לעשות כלי לשפע האלקית וכמ"ש וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה כו' כמ"ש במ"א הטעם ע"ז, אבל אינו צריך עבודה ויגיעה כ"כ כי נמשך לו השפע בבחי' יושר דחסדים כו'. אך עכ"ז הרי אמרו אדם נידון בכ"י ולדעת ר"ן בגמרא (ר"ה ט"ז) בכל עת ובכ"ר וכמ"ש לרגעים תבחננו ולכך אומרים בברכת הארץ ועל אכילת מזון כו' בכל יום ובכל עת ובכל שעה כו', והיינו מדרי' הב' בפרנסה שמתחדשת בכל עת ושעה מאין ליש ממש והוא ע"י עבודה ויגיעה דוקא. והענין הוא דהנה ידוע דברכת הזן תיקן משה כשירד המן שהוא לחם מן השמים, וברכת הארץ תיקן יהושע כשנכנסו לארץ שנפסק המן, והברכה היא על הלחם שמן הארץ, דלחם מן השמים הוא מה שיורד מלמעלה למטה בלי עמל ויגיעה וכמו המן שירד מלמעלה כו', ולא הי' בו פסולת כלל שנק' להם הקלוקל שלא הי' בו שום תערובות רע כי הי' מבורר בתכלית בבחי' הבירור מלמעלה ולכן א"צ לזה עבודה ויגיעה, דכל ענין העבודה והיגיעה הוא מפני התערובות רע שהעבודה היא לברר את הרע, והמן מאחר שלא הי' בו תערובות רע ממילא בא מלמעלה בלי שום טורח ויגיעה כלל כו', וברוחניות הוא בחי' לחם דתורה שנק' לחם מן השמים וכמ"ש מן השמים השמיעך כו', והיינו תורה שבכתב שהיא בחי' חכמה ברורה שכבר נתבררה למעלה ואינו שייך בזה בירור כלל וכמשנת"ל (בד"ה ויתן לך) ונק' עה"ח שהיא בחי' כולו חיים וטוב ואין שם שרש לעה"ד כלל כו', אבל לחם הארץ היא שבא מלמטה למעלה וכמו המוציא לחם כו' ארץ דמפקא מזון מלמטה למעלה בבחי' או"ח דוקא וזהו בברכת הארץ שתיקן יהושע בכניסתן לארץ ששם צוה ה' את הברכה בארץ דוקא שנק' ברכה בסוף ע"י עבודת הארץ בחרישה וזריעה כו' שנק' עמל מלאכה ביגיעה רבה ועצומה עד מיצוי הנפש שבנפשו יביא לחמו לתקן החטא דעה"ד טו"ר לברר הטוב מן הרע ולהוציא הרע ופסולת בזריעה וקצירה ודישה כו', והיינו שמחדש דבר מה שלא הי' קודם ולא נמשכה מעצמה כ"א ע"י העבודה ויגיעה כו', וכל שיעבוד אדמתו יותר יותר יחודש מאין ממש ליש שיצמיח בריבוי יותר שזהו בחי' התיקון לתערובות טו"ר שבארץ שעי"ז דוקא יהי' יתרון שפע וברכה יותר מעצם הברכה שבראש שהולך מלמעלה למטה מצד עצם החסד והטוב שזן את העולם בחן ובחסד כו', וזהו שמסיים על הארץ ועל המזון ארץ דמפקא מזון מלמטה למעלה כו' (וברוחניות הו"ע תורה שבע"פ שנק' עה"ד לברר בחי' טו"ר כו' והוא שבא ע"י עבודה ויגיעה דוקא כמו עבד פשוט שעובד בעול כו' וכמשי"ת), וכך הוא בעסק הפרנסה שאדם נדון בכ"ע ובכ"ר כו', וזהו בברכה בסוף שבא ע"י עבודה ויגיעה דוקא וכמו בעובד אדמתו וכמו"כ בעסקיו ויגיע כפיו שיחודש מאין ליש שא"א להיות כ"א ע"י ביטול היש לאין בתכלית כרקבון הזריעה שעי"ז דוקא תהי' הצמיחה כו', וכמו"כ העוצב ומורת רוח ביגיעתו בעבודת האדמה לתקנה עד שתקצר רוחו בעמלו בשדה כל היום וכל שיהי' יותר בעוצב ויאוש בעמלו שאינו רואה לכאורה הצלחה ביגיעתו, אדרבה מזה הביטול מיש לאין יצמח אור ושפע בהצלחה רבה להוסיף ברכה בלי שיעור כו', וכמ"ש הזורעים בדמעה ברנה יקצורו הלוך ילך ובכה כו' בא יבא ברנה כו', לפי שזהו עיקר התיקון להקללה שא' לאדם בזעת

אפיך תאכל לחם דזיעת אפו זהו מה שתקצר רוחו בעמלו ועבודתו עד מיצוי הנפש ואר' נואש כו' שאז יהי' מלאכתו בזיעת אפו בעול עבודה קשה שלא לנחת ורצון כו', ואז עי"ז דוקא תאכל לחם מן הארץ ברוב שפע וברכה כמ"ש עובד אדמתו ביגיעה ועמל יותר ישבע לחם לרוב יותר כו', נמצא דב' פסוקים הללו שניהם ענין א' דקללה זו דבזיעת אפיך דוקא תאכל לחם וזהו הסיבה לברכה ושפע רב ביותר לפי שזהו עיקר התיקון לחטא עה"ד להיות ביטול היש לאין בעמל רב ביגיע כפיו כו', וזהו שעובד אדמתו דוקא ישבע לחם מן הארץ כו', וזהו שבברכת הארץ דוקא אומר ובכל עת ובכל שעה לפי שברכה זו דארץ מפקא מזון מתחדש מאין ליש בכל רגע ואינו נפסק לעולם כו', משא"כ בשפע וברכה בראש שנמשך מלמעלה בר"ה ומתחלק לזמנים בימים כו' כנ"ל, זהו בלתי חידוש מאין ליש והוא שנמשך מן המוכן למעלה כו', דכמו שנמשך בחי' החסד למעלה ברוחניות כמו"כ זן ומפרנס כו' ובהגיע למטה תלוי בעתים וזמנים דחו"ג (והוא בחי' המשפט דב"ד שלמעלה כו', ולכן צריכים ברכה ע"ז שלא תתעכב כו' וכמ"ש במ"א) ויכול להשתנות כו', וגם באמצעות הכלי כי לית ברכתא שריא באתר ריקני' כו', אבל הכלי שמלמטה למעלה ביגיעה ועמל מלאכה בארץ וכן בפיזור נפשו ומאודו במסחר יש כלי שיתחדש בזה מאין ליש ממש למעלה מן המדה הקצובה לו בר"ה כו', ע"כ אומר בכל עת שנידון בכ"ע כו', וגם ההמשכה היא תמידית בלי הפסק כו'. והנה עכ"פ מובן מכ"ז במ"ש בזעת אפיך תאכל לחם דאע"פ שנאמר לאדם בדרך קללה כנ"ל, אבל בזאת דוקא תהי' הברכה בארץ כשיעבוד אדמתו ביגיעה ועמל עד שיזיע אפו מעול הכבד כו', לפי שבזאת דוקא יבא השפע וברכה בארץ מלמטה למעלה שהוא בבחי' חידוש יש מאין דוקא בבחי' התחדשות מעיקרו שלא ע"פ הטבע כלל כו'. והנה עד"ז ממש יובן במלחמה ועבודה האלקית ברוחניות כמו במעהמ"צ והצדקה ובעבודה שבמוח ולב בתפלה שצריך להיות ביגיעה רבה ועמל הנפש ביותר כמו עובד במלאכה שזהו רק ע"פ עומ"ש לבד שמקבל עליו לעשות רצון קונו אף שתכבד עליו העבודה הזאת להיות שאין בה נח"ר ועונג לעצמו כלל רק מחמת עומ"ש ביראה ופחד אלקים שעליו להיות סו"מ וע"ט כל היום כו', שזהו ביטול הישות והחומריות שלו שמבטל טבעו ורצונו לגמרי כו' בזה דוקא ישכון אור הברכה הרוחניות בתוס' אור רב בשם הוי' ואלקים והן כל היחו"ע שנעשים באו"כ דאצי' ע"י הבירורים דמעהמ"צ בעומ"ש שזהו לברר בעה"ד טו"ר, ובפרט בעבודה שבלב בתפלה לבער הרע שבקרבו בתשובה ובלב נשבר וע"י יגיעה במוח ולב בק"ש בשמע ישראל ואהבת בכל לבבך בשני יצריך כו', וגם כל היום בטרדתו בפרנסתו יהי' נושא ונותן באמונה ויבטח בה' שישלח ברכה בעסקיו ולא יבטח בהתאמצות כחו ועוצם ידו בתחבולות בדרך הטבע כי לה' הארץ ומלואה כו', ומה גם בהפרשה מכל יגיעו לצדקה לעניים להחיות רוח שפלים ביותר מכפי טבעו ורגילותו דוקא, וכ"ז רק מצד עומ"ש שנדבה לבו ונתן א"ע לעשות רצון קונו כו', וכ"ז נק' בירורים דרפ"ח ניצוצות לברר בין טו"ר ולהפוך מחושך לאור ומרע לטוב בתומ"צ ותפלה ותשובה וצדקה הכל בעמל ויגיעה בעומ"ש לבד שנק' עובד אלקים כנ"ל שעז"נ יגיע כפיך כי תאכל אשריך

וטוב לך אשריך בעוה"ז וטוב לך בעוה"ב כו', והיינו לפי שבעבודה זו הוא מחדש דבר בעבודת הבירורים בעמל ויגיעה בבחי' ביטול ישותו לגמרי שהוא ביטול היש לאין שזהו התחדשות וכמו"כ הבירורים בכל הענינים שלו בעסק מו"מ ובאכו"ש וכה"ג שכ"ז הוא בבחי' התחדשות כו', שעי"ז נמשך בחי' חידוש מאין ליש למעלה היינו בחי' אור חדש לגמרי שאין זה מן המוכן כ"א בבחי' התחדשות ממש כו'. והענין הוא כמ"ש במ"א ההפרש בין ברכה לתפלה דע"י ברכה ממשיך מה שכבר יש בשרש ומקור וכמ"ש איש אשר כברכתו כו', אלא שיכול להיות איזה עיכוב בההמשכה למטה וע"ז היא הברכה שכמו שהוא בשרשו ומקורו כן יומשך למטה כו', וזהו בההמשכה דאו"י מלמעלה למטה שאין זה התחדשות כו', אבל ענין התפלה הוא לחדש דבר וכמו יהי רצון שיומשך רצון חדש שלא ע"פ ההשתל' לרפאות החולים ולברך השנים כו' שזהו גם מה שלא יש בשרש ומקור כלל ונמשך בבחי' התחדשות מצד גילוי אור חדש מלמעלה מהשתל' כו', וזהו ע"י התפלה מלמטה למעלה שהיא בבחי' יגיעה דוקא כו', וכמ"ש במ"א דבענין הברכה אין בזה יגיעה כלל והיא בדרך ציווי לפי שהמברך הוא למעלה מהדבר שממשיך כו', וכמו בברכת כהנים שאומר יברכך ה' כמו בדרך ציווי כו' (ולכן יש מי שבכחו לברך כו' וכדאיתא במד"ר ע"פ והי' ברכה הברכות מסורות בידך כו' שיהי' ביכולתו לברך כו' לפי שצ"ל למעלה מהדבר והוא בבחי' המשכה כו'), אבל ענין התפלה הוא שהמתפלל עומד למטה ומבקש ומתחנן כו' שזהו דוקא ע"י היגיעה שנותן נפשו ע"ז ומתאמץ בתפלתו כו', וע"י זיכוך נפשו וכמו מי יעלה בהר הוי' נקי כפים כו' וכמ"ש במ"א (ולכן כאו"א בכחו ויכולתו להתפלל כו'), אבל עי"ז גופא שהתפלה היא בבחי' יגיעה ה"ה מגיע וממשיך למעלה הרבה מע"י ברכה להמשיך אור חדש מלמעלה מסדר השתל' כו' כנ"ל, וכמו"כ הוא בשרש שרשן למעלה באוא"ס שע"י יגיעה דוקא ממשיך מבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס בחי' אור חדש ממש. דהנה שרש כל ההשתל' דאבי"ע הוא נמשך מבחי' הקו וחוט כו', והקו והחוט הזה הוא בא אחרי בחי' הצמצום הראשון הנק' מקום פנוי באמצעיתו כו', דהיינו שנתעלם האור בעצמות אוא"ס תחלה דהיינו שנכלל גילוי זה האור בעצמות הא"ס ואח"כ כשנמשך קו"ח נמשך במדה רק הארת מצומצמת כנודע ומשם נמשך סדרי ההשתל' בע"ס אר"כ כו', והנה כל מה שנמשך ע"י הקו"ח באבי"ע לא נק' בשם אור חדש מעיקרו אחרי שקו"ח הזה הוא בחי' גילוי אור מבחי' ההעלם שהי' בתחלה לפני הצמצום כנ"ל (והיינו שהאור שלפני הצמצום הוא ג"כ מה שבא בגילוי לצורך העולמות וכמשנת"ל (ד"ה נשא ובכ"ד) ונק' העלם של האור והגילוי שע"י הקו כו') וא"כ אין זה אור חדש כי אין כל חדש בגילוי אחר שכבר האור הי' תחלה בהעלם לפני הצמצום, ומן ההעלם יצא לידי גילוי כדמיון המחשבה שמאיר בדבור כו', וכמו שהמשכת אור השפע מאצילות לבריאה ג"כ לא נק' אור חדש מעיקרו אחר שהי' האור בבחי' ההעלם באצילות אלא שירד מן ההעלם לגילוי בבריאה, ועיקר הטעם כי כל בחי' שפע הבאה מן המשפיע אל המקבל אין כל חדש במקבל אחרי שכבר היתה זאת השפע תחלה במשפיע (וכמו שהיא שייכה אל המקבל כו') אלא שבמשפיע היתה כלולה בהעלם ובמקבל יצאה לידי גילוי כו',

וכמו"כ יובן למעלה בבחי' הקו"ח שנמשך מאוא"ס ע"י בחי' הצמצום שאין כל חדש בגילוי אור זה שבקו הנמשך בכל האצילות כנ"ל אחרי שהוא בחי' מקבל וההעלם הראשון הוא בחי' משפיע ואין כל חדש במקבל כנ"ל, וזהו דוקא במה שהוא בבחי' השתל' שפע בבחי' משפיע ומקבל כמו האצילות ובריאה שהאצילות משפיע והבריאה בחי' מקבל, וכמו"כ בחי' קו"ח זה מהעלם האוא"ס שלפני הצמצום כו' שאין זה אור חדש כנ"ל, ומובן מזה שגם אם יאיר בחי' שרש ומקור הקו הזה, דהיינו בחי' ההעלם כו' ה"ז ג"כ אינו אור חדש מאחר שהוא בחי' ההעלם דסדר השתל' הרי אין זה אור חדש לגבי ההשתל' כו', אבל אור הנגלה מבחי' עצמות אוא"ס שלא ע"י בחי' העלם וגילוי והיינו עצמות אוא"ס כמו שהוא לפני צמצום הראשון למעלה משרש ומקור הקו כו', הוא הנק' בחי' אור חדש מעיקרו היינו שלא בא גם בבחי' שרש ומקור ההשתל' בבחי' העלם וגילוי בקו"ח כו', וזהו שבא ע"י העבודה ויגיעה דוקא שעי"ז ממשיכים גילוי אור חדש ממש שלמעלה משרש ומקור הקו כו' וכמשי"ת, וזהו יתרון המעלה בבחי' עבודת עבד בעול בעבודת הבירורים בבחי' התחדשות שעי"ז דוקא נמשך בחי' אור חדש ממש מה שאין העבד הנאמן ממשיך זאת בעבודתו באהבה והתקשרות כו'. אמנם עדיין צ"ל והלא גם עבד הנאמן מברר בירורים שהרי הוא ג"כ עובד בכל מיני עובדות בקיום המצות בעשיה וכה"ג, ועם היות שזהו מצד האהבה והתקשרות כו', מ"מ איך שיהי' הרי מברר בירורים בהדברים הגשמיים, וכמו"כ במדריגת בן שזהו ודאי מצד ההתקשרות עצמיות הרי נת"ל דהבן ישמש לאביו בכל מיני שימוש ושירות מצד אהבה זו כו', דברוחניות זהו ג"כ ענין העובדות הגשמיות שז"ע עבודת הבירורים כו', אלא שבבן וכן בעבד הנאמן הוא בבחי' מלמעלמ"ט כו', איך שיהי' הרי יש ג"כ כמו התחדשות בהבירורים שמבררים כו', וא"כ למה לא ימשיכו גם הם אור חדש מעיקרו כמו העבד הפשוט כו'. הגם שנת"ל (ד"ה אחרי) דהחומריות שלהם אינו חומרי ממש הן בעצמן בגופם וחומרם הטבעי והן בהדברים הגשמיים שמקבלים מהם אינם חומריים ממש וממילא אין בזה היפך הטבע ממש, מ"מ ה"ז בירור והיפוך מחשך לאור אלא שאינו מחשך גמור, אבל מ"מ ה"ז מחשך לאור כו' ולמה לא יהי' בזה התחדשות כו', ובפרט כידוע שצדיקים מבררים בירורים של העולם בכלל כו' וכמ"ש בסש"ב פכ"ח וגם אל יהי' שוטה בעסק העלאת המדות של המח"ז כנודע כי לא נאמרו דברים האלה אלא לצדיקים שאין נופלים להם מח"ז שלהם כ"א של אחרים כו', וכמו ר"י דכולא תנויי בנזיקין הוה דהיינו לברר בירורים שבעולם, וא"כ למה כ"ז לא יקרא בשם התחדשות להמשיך אור חדש מעיקרו כו'. אך הענין הוא דהנה ידוע דהתהוות יש מאין הוא מבחי' המלכות דוקא וכמ"ש מלכותך מכ"ע דהתהוות כל העולמים שנתחדשו מאין ליש הוא מבחי' המלכות דוקא שעז"נ המחדש בטובו בכ"י תמיד מע"ב מחדש דוקא מאין ליש כו', וכמו התהוות עולם הבריאה שזהו בבחי' התחדשות דעש"ז נק' בריאה כידוע ה"ז מבחי' מלכות דאצילות דזהו בחי' חידוש כזו שיש במלכות לגבי הספירות העליונות דבה דוקא יש כח זה לחדש מאין ליש מה שלא יש כח זה בהספירות שלמעלה ממנו גם בספי' החכמה שהיא מדרי' היותר עליונה שבאצילות הרי מן החכמה אל

הבינה היא בבחי' עו"ע וכמו מנקודת ההשכלה לבוא לידי השגה והבנה שאין זה יש מאין כ"א עו"ע לבד כידוע (ומה שלפעמים נק' החכמה אין ובינה יש זהו מה שהחכמה היא בבחי' נקודה כללית ולא בבחי' שכל מושג ובבינה בא בבחי' שכל מושג לכן נק' זה אין ויש, אבל לא שהחכמה היא אין ממש ולא הבינה היא יש ממש, כי גם החכמה היא שכל גלוי וכמו"כ הבינה היא כח רוחני עדיין כו'), וכמו כן משכל למדות וממדות למחשבה וממחשבה לדבור הכל הוא בבחי' עו"ע שאין בזה התחדשות עד העשיה שהוא בחי' התחדשות דגוף העשיה הוא שנתחדש דבר שלא הי' קודם כו' כידוע. והדוגמא מזה למעלה דע"ס דאצילות הן בבחי' עו"ע וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד בתחלתו דמ"ש הרמ"ק בענין עו"ע היינו בהשתל' הספירות בספי' עצמן כו', דמחכמה לבינה ומבינה לז"א ומז"א למלכות הכל הוא בבחי' עו"ע כו' דבחי' העליונה כוללת בעצמה מהות הבחי' התחתונה, וא"כ התהוות הבחי' התחתונה אין זה חידוש דבר כ"א התגלות לבד וה"ה בערך מקורה הכלולה בבחי' העליונה וכמו"כ יש לה ערך לעצם המדרי' העליונה וכידוע דבעו"ע כללות בחי' העילה יש לה ערך ושייכות אל העלול לא רק בחי' העלול הכלול בתוכה בהעלם כו' כי בכללותה היא מוגבלת במהותה כפי מהות העלול כו' (ומ"מ יש מדרי' בהעילה שאינו שייך אל העלול כלל וכמו שנת"ל (בד"ה השמים מספרים וד"ה אז ישיר כו' עלי באר) ובבחי' ומדרי' זו אינו בבחי' עילה כלל אל התחתון כו') וכן הוא בכל המדרי' דסדר השתל' הע"ס מן החכמה ולמטה כו', אבל חכמה לגבי למעלה מהחכמה היא בבחי' יש מאין וכמ"ש והחכמה מאין תמצא מבחי' הכתר כו', והגם דבכתר יש ג"כ התכללות החכמה כידוע ונק' ח"ס כו', אין זה ממהות החכמה דאצילות כלל וכמ"ש במ"א ראי' לזה מהמא' שתוק כך עלה במחשבה כו' וכמבואר במ"א, והתהוות בחי' החכמה דאצילות הוא בבחי' התחדשות גם לגבי בחי' ח"ס וכ"ש לגבי הכתר עצמו כו', וה"ז בבחי' יש מאין, אבל מהחכמה ולמטה הוא בבחי' עו"ע כו', וכמו שמהכתר אל החכמה הוא בבחי' יש מאין כמו"כ מהמלכות לבי"ע הוא ג"כ בבחי' יש מאין כנ"ל א"כ הרי יש במלכות כח נעלה להוות מאין ליש שהוא בבחי' התחדשות מה שלא יש בבחי' החכמה ראשית האצילות כו' כ"א בבחי' מקור החכמה היינו בחי' הכתר המהווה חכמה כו', והטעם הוא מפני כי נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן שכוונת נעיצת התחלה נמצא בסוף דוקא יותר מן הראש המתפשט, והיינו דבבחי' מל' שהיא בחי' סופא דכ"ד דאצילות יש בה דוקא כוונת נעיצת התחילה ומשו"ז יש בה הכח להוות יש מאין כו'. והנה הדוגמא לזה הוא מה שאנו רואים שהארץ הגשמי נמצא בה כח ההתחדשות קרוב לענין יש מאין יותר מבשמים, שהגם שהשמים גבוהים מן הארץ וכמ"ש כגבוה שמים על הארץ וכתיב שמים לרום, מ"מ לא ימצא בשמים ענין ההתחדשות כלל וכלל, שהרי אנו רואים בראי' חושיות שהשמים וכל צבאם וכו"מ המה עומדים משימ"ב בלי תוס' ומגרעת כלל וכלל ובלי שינוי כלל שאינם נגרעים בכהם ומספרם וכמ"ש שאו מרום כו' המוציא במספר כו' מרוב אונים ואמיץ כח איש לא נעדר שהן קיימים באיש וקיימים במין כו' וה"ה חזקים כיום הבראם כדאיתא בירושלמי ע"פ אלה תולדות כו', אבל כמו"כ

אין בהם תוס' ג"כ כי מעולם לא נתחדש כוכב א' או מזל ברקיע השמים נוסף על המספר הקצוב לפי סדר בריאותם בתחלה מה שלא הי' בתחלת הבריאה שאמר יהי מאורות ברקיע, וכן הרקיע עצמו אין בו כל חדש בעצם שלא נתוסף באור עצם מהותו דבר רק אותו הבריאה שהי' בו ובכו"מ בסדר מצבן ומהלכן כך המה עתה בלי תוס' ומגרעת ובלי שינוי כלל, וכמו"כ הוא בד' יסודות הרוחני' ארמ"ע כמו שהן בראשית הבריאה לא נתחדש בהן דבר להיות מולידים דבר חדש רק כמו שהן בלבד שהרי ביסוד האש לא נתחדש ממנו דבר חדש כלל, וכן ביסוד המים ויסוד הרוח ויסוד העפר כולם במהותם וגם בהרכבתם בלתי שינוי וחידוש כלל וכלל, וכמו במלאכים עליונים שהמה עומדים משי"ב לא יתוספו ולא יגרעו כו' וכמ"ש במ"א דנשמות חלוקים ממלאכים דבנשמות דוקא יש כח ההולדה וכמו אברהם הוליד כו' ואין כן במלאכים, והגם שממלאכים דבריאה מסתעפים מלאכים ביצירה זהו רק המשכה והתנוצצות בלבד מבריאה ליצירה כמו' שמכל הבחי' דבריאה מסתעפים כמו"כ ביצירה ומיצירה בעשיה, אבל לא שהמלאכים דבריאה או דיצירה עצמן יולידו כדוגמתן כו', והיינו שאין בהם שום תוס' וחידוש דבר כו', ומה שיש מלאכים המתחדשים בכל יום וכידוע בענין יוצר משרתים כו', זהו מה שמתהווים מבירורי הניצוצות שלמטה ונכללים בבחי' מלכות וכמ"ש מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבודת האדם כו' וכמ"ש במ"א, אבל בהם עצמן אין בהם שום חידוש בתוס' וגרעון כו' ואינם משנים את תפקידם כל אחד כפי שרשו אם בבחי' אש או רוח כו', כי מוציא במספר צבאם, והיינו במספר אותיות וצירופים וכל מלאך יש לו אות וצירוף מיוחד וא"א שיהי' מאות א' ג' וד' אותיות מחודשים ע"כ כל א' במעמדו לא יוסיף ולא יגרע לעולם עד שאין מלאך א' עושה ב' שליחות כו', אבל הארץ יש בה כח החידוש שמחדש דבר מעיקרו שלא הי' במציאות בתחלה כלל שהרי אנו רואין שהארץ תוציא צמחה ותגדל מדי שנה בתוס' מרובה פירות ותבואות רבים לאין שיעור, שיש מהם שהם כדוגמת יש מיש והם כל דברים הנזרעים שזורעים תחלה איזה תבואה ואח"כ צומח מין זה עצמו, שלכאורה ה"ז יש מיש שהרי לא יצמח מדגן עד"מ חטים, אמנם באמת אין זה כ"א רק העלאת מ"ן לכח הצומח אשר בארץ, שהרי מהגרעין כמו שהוא בשלימות לא יצמח ממנו מאומה כ"א לאחר שנרקב ונתבטל לגמרי לכח הצומח שבארץ ואז תוציא צמחה, והן אמת שלפ"ע העלאת מ"ן של הגרעין כן תצמיח היינו שאם הגרעין הנרקב הוא דגן יצמח דגן, ומ"מ זהו לאחר שנרקב ונתבטל ישותו ובלתי הארץ לא יצמח ממנו תבואה ומה גם התוס' וריבוי שברצות ה' שולח ברכה שנצמח תוס' וריבוי כמ"ש גבי יצחק וימצא שם מאה שערים, וגם רוב זרעוני גינה אינן נאכלין כלל ומ"מ צומח מהם אילן ופירות רבים, ובד"כ ענין זריעת הגרעין הוא רק לעשות ציור בכח הצומח באיזה אופן תצמיח כי כח הצומח הוא כח פשוט והגרעין כשנרקב ונכלל בו עושה בו ציור, אבל עצם הצמיחה הוא מכח הצומח בדוגמת יש מאין, וגם בלתי זריעה כלל תוציא הארץ צמחה וכמו דשאים ואילנות שאינם נזרעים כלל הנה הם צומחים מאין ליש לגמרי ע"י הכח הצומח אשר בארץ, משא"כ השמים הנה מאז נתהוו בשימ"ב השמים וכל צבאם לא נתוסף ולא נתחדש בהם דבר כו' כנ"ל, ולכאורה

הלא השמים גבוהים במדרי' ולמה בארץ דוקא ימצא כח חידוש יש מאין ולא בשמים כו', והגם דהארץ צריכה לגשמים מן השמים ועי"ז דוקא תצמיח וכמ"ש וכל שיח השדה טרם יהי' בארץ כו' כי לא המטיר כו' וכתיב כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים והולידה והצמיחה כו' ועז"נ אני אענה את השמים והם יענו את הארץ כו' שזהו ההשפעה מן השמים לארץ ועי"ז תצמיח כו', הנה זהו רק לעורר את הכח הצומח שבארץ שיהי' בהתגלות אבל הצמיחה עצמה היא מהארץ דוקא, שהארץ היא המצמחת רק שצריכה לגשמים לעורר כחה, אבל הצמיחה היא מן הארץ דוקא כו', ולכאורה למה נמצא בה דוקא כח נעלה זה. אך הענין הוא כנ"ל שנעוץ תחלתן בסופן וסוב"ת דוקא, ולכן בארץ הלזו הגשמי' להיותה סוף המדרי' ימצא בה הכח כמו בהארץ העליונה היא בחי' מלכות דאצילות סודכ"ד דאצילות שנמצא בה כח התחילה יותר גם מבחי' ראש דאצילות זהוא כח האין המהווה הראש דאצילות כו' כנ"ל, וכן נמצא כח זה גם בסוף וסיום העשיה שהוא בחי' דומם הארץ ג"כ כח החידוש מאין ליש להיות כי נעוץ תחלתן בסופן וסוב"ת כו'.

ועפ"ז יובן מ"ש והי' כי תבוא אל הארץ כו', דהנה נודע שתכלית ירידת הנשמה בגוף הוא בשביל מעשה המצות, וידוע דמעהמ"צ נק' פירות וכמארז"ל מאי פירי מצוה ובפסוק נק' בשם זריעה וכמו זרעו לכם לצדקה כו'. והענין הוא דהנה נתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דהיינו שיהי' גילוי עצמות אוא"ס למטה כו' שזהו נעשה ע"י מעהמ"צ, וזהו"ע שהמצות נק' בשם זריעה וכמו כשזורעין גרעין בארץ נעשה עי"ז הצמיחה בתוס' וריבוי הגם שזרעוני גינה אינן נאכלין כו', כך ע"י המצוה בעשיה נעשה עי"ז הצמיחה בתוס' וריבוי מאד וכמו רחבה מצותך כו' שנמשך גילוי עצמות אוא"ס כו', אמנם הצמיחה צ"ל בארץ דוקא, והיינו בנש"י שנק' ארץ חפץ ולמעלה היינו בחי' מלכות שנק' ארץ חפץ דלמה נק' שמה ארץ שרצתה כו' והוא בחי' הביטול כו', ועש"ז נק' ארץ חפץ לפי שזהו אמיתית רצה"ע להיות בחי' ביטול היש ובשורש הוא בחי' הרצון פשוט שלמעלה מטו"ד שזהו ענין שרצתה כו', וזהו"ע נעוץ תחלתן בסופן כו', ועש"ז נק' נש"י ארץ חפץ שיש בהם בחי' ביטול הנ"ל דמשו"ז הן ראוים לזריעה דמעהמ"צ כו', וזהו שניתנה הארץ חפץ לאברהם במתנה שיהי' כח מס"נ מצמיח ופועל ישועות, וכמא' זורע צדקות ומצמיח ישועות כו', ועז"נ ארץ אשר ה' כו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה כו' שבכל שנה נמשך אור חדש בנש"י שהם ארץ עילאה, כי בליל ר"ה מסתלק חיות שנה העברה כו' וע"י התקיעות נמשך אור חדש כו', ועל המשכת חיות חדש זה הוא דין ומשפט כמ"ש כי חוק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב שעל הגילוי אלקות שנמשך בבחי' יעקב יש ע"ז דין ומשפט לפ"ע העבודה והביטול דשנה העברה כו', ומשפט איהו רחמי הוא בחי' יגמה"ר הנמשכים בעשי"ת כו'. וזהו והי' כי תבוא אל הארץ, ארץ הוא בחי' הרצון פשוט שיש בכאו"א מישראל כו' שזה נמשך מארץ העליונה בבחי' מתנה כו', אך צ"ל כי תבוא אל הארץ שהיא ההכנה לבוא לבחי' ארץ כו', והיינו העבודה שע"פ טו"ד כו' ועי"ז נותנים במתנה בחי' ארץ עליונה כו' שז"ע מה שה' אלקיך נותן לך נחלה כו' ואח"כ וירשתה, ענין ירושת הארץ הוא מהז' אומות, דבשרשם

הן ז' מל' קדמאין דתהו כו', וזהו בחי' האור הנמשך ע"י הבירורים למטה והו"ע העבודה ויגיעה בבירור הנה"ב וכל הענינים השייכים אליו שעי"ז נמשך תוס' אור מרובה כו' ובזה נשלם אמיתית הכוונה העליונה דנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו' וכמשי"ת, וזהו וישבת בה, דהנה ישיבה מורה על ההשפלה שמשפיל א"ע כו' וכך כתיב וישב ה' מלך לעולם, והיינו גילוי בחי' סוכ"ע דעכשיו הוא בהעלם ולעתיד יאיר בגילוי וכמ"ש ונגלה כבוד ה' כו', וזהו וישב ה' מלך כו', ובשרש היינו בחי' עצמות א"ס שיאיר בגילוי למטה כו', וכ"ז נעשה ע"י שנש"י למטה מקיימים מצות מעשיות בבחי' ביטול והנחת עצמותן לגמרי כו' כמשנת"ל בבחי' עבד פשוט כו' ומבררים בירורים בדברים תחתונים שעל ידי זה ממשיכים גילוי בחי' עצמות א"ס למטה שז"ע דירה בתחתונים כו'.

בס"ד, ש"פ נצו"י, רס"ו

כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאת היא ממך ולא רחוקה היא לא בשמים היא כו' ולא מעבר לים היא כו' כי קרוב אליך הדבר כו', וצ"ל מהו הכפל לשון דלא נפלאת ולא רחוקה היא ומשמע שהן ב' ענינים ועז"א אח"כ לא בשמים היא דהיינו ענין ההפלאה כי שמים לרום כו' ולא מעבר לים היא ז"ע הריחוק כו', וצ"ל מה המה ב' הענינים האלה שאומר ע"ז לא בשמים ולא מעבר לים כו', ומ"ש כי המצוה הזאת צ"ל איזה מצוה היא דאומר סתם המצוה הזאת ועז"א דהמצוה הזאת לא נפלאת היא כו', ולהבין כ"ז צלה"ק משנת"ל דההתהוות מאין ליש הוא מבחי' המלכות דוקא, וכמו הצמיחה היא בארץ דוקא כמו התחדשות ההתהוות מאין ליש הוא מבחי' מלכות דוקא משום דנעוץ תחלתן בסופן דוקא כו'.

וביאור הענין הוא, דהנה ידוע דדעת ב"ה היא דארץ קדמה לשמים וכמ"ש ביום עשות כו' ארץ ושמים, דעת ב"ש היא שהשמים קדמו וכמ"ש בראשית ברא אלקים את השמים כו' ודעת ב"ה דארץ קדמה כו' ופשר דבר ביניהם שבבחי' א' שמים קדמו ובבחי' א' ארץ קדמה, והיינו דבסדרי השתל' שמים קדמו לארץ כי שמים לרום בסדר השתל' ואני אענה את השמים והם יענו את הארץ דשמים משפיעים בארץ כו' הרי השמים קדמו כו', אבל במח' ארץ קדמה דסוף מעשה עלה במחשבה תחלה כו'. ויובן זה עד"מ אדם הבונה בנין או עוסק במו"מ וכה"ג שבודאי תחלה יתעורר בעצמו ברצון בהעלם ע"ז והוחלט אצלו שיבנה הבנין או יעשה העסק במו"מ כו', והרצון המוחלט הזה הוא בהעלם עדיין ואח"כ נתעורר בזה הרצון בגילוי כו' (ועמשנת"ל ד"ה אדם כי יהי') והרצון הגלוי הזה בא בהתלבשות בשכל וטעם לרצון ואח"כ יורד אור הרצון הזה המורכב בשכל וטעם ויתלבש במדות שבלב וממדות למחשבה להרהר במח' בזה ומן המחשבה יורד ומתלבש בדבור ומן הדבור יורד ומתלבש

במעשה והוא מה שמצוה בדבור לעשותו ולבנות הבנין או לעסוק בעסק המו"מ בפו"מ כו', דודאי אור הרצון הזה מתמעט אורו בירידתו מעילה לעילה בלבושים שונים, וכמו בהתלבשות הרצון בשכל וטעם הרי הרצון מתצמצם ומתמעט אורו, כי הרצון בעצם הוא למעלה משכל וכמו שהוא בתוקף אורו א"א שיתלבש בשכל, כ"א ע"י שמתצמצם אורו שיהי' באפשר שיתלבש בשכל ולהיות בבחי' טעם לרצון כו' וכשמתלבש בשכל הרי השכל והטעם מגביל את הרצון ומחלקו לחלקים כו' וכמ"ש במ"א, ומשכל למדות ה"ה בא בלבוש והגבלה ב' וממדות למחשבה וממחשבה לדבור נתמעט יותר שאין הרצון רק בקול ודבור בלבד שאינו ניכר בזה אור עצם הרצון ולא השכל כו' כ"א מה שמגלה רצונו בדבור לבד, או מה שרוצה לדבר בזה שהוא הרצון שבדבור כו' עד המעשה שהוא חיצוני יותר שאין הארת הרצון במעשה רק לעשות לבד ואין לו ערוך לגילוי הרצון שבשכל ומדות שבלב וכן במח' כו', וא"כ הפנימי יותר הוא עצם אור הרצון שבתחלה ואחריו השכל והטעם לרצון כו', והחיצוני בסוף הכל ביותר הוא הרצון שבמעשה שבו נתמעט אורו בתכלית רק להיות נעשה במעשה בפו"מ לבד ותחלה מאיר הפנימי והולך ויורד בהתלבשות שונות עד שבא אל המעשה החיצוני' מכולן כו', וכן הוא בסדר ההשתל' למעלה בע"ס מן הכתר עד המלכות דכ"ע הוא בחי' הרצון הבא בגילוי לצורך ההשתל' ובא בהתלבשות בבחי' חו"ב שזהו בחי' השכל וטעם לרצון, שבזה מתצמצם ומתמעט אור הכתר עד שבאפשר שיתלבש בבחי' חו"ב כו', וחו"ב מגבילים את האור שבא לכמה התחלקות מדרי' כו', וע' משנת"ל ד"ה ויקח קרח, ומחו"ב למדות שבז"א כו' ומח' עליונה היא בחי' הלבוש אל המדות ומוחין כו', ומז"א יורד הרצון ומתלבש בבחי' מלכות שהוא בחי' דבור העליון ובחי' מעשה דדבורו של הקב"ה חשיב מעשה כו' (עמשנת"ל ד"ה וידבר כו' במד"ס), דבסדר ההשתל' הזה יורד האוא"ס ממדרי' למדרי' מכתר לחכמה ומחכמה כו' וכמ"ש בע"ח דאוא"ס מאיר בכתר ובחכמה בקירוב מקום (ובודאי יש חילוק בין אופן הגילוי בכתר להגילוי בחכמה כו', וכמ"ש בע"ח שמ"א ספ"ב דבכתר מאיר בקירוב ובהרחבה ובאו"א בקירוב בלא הרחבה כו') ובבינה בריחוק מקום (ובע"ח איתא דגם בבינה בקירוב מבואר במ"א התי' ע"ז) ומבינה לז"א דרך חלון ומז"א למלכות דרך נקב כו', והכל קאי על ההמשכה וגילוי דאור א"ס שמתמעט ממדרי' למדרי' כו' וכמ"ש במ"א, ובד"כ בחי' הרצון הגלוי הוא בחי' טה"ת שאחר הצמצום דהיינו בחי' מחה"ק דא"ק כמשנת"ל (ד"ה אדם כי יהי') שזהו בחי' תחלת התעוררות הרצון בגילוי על העולמות ובא ממדרי' למדרי' בעקודים נקודים כו', ובחי' רצון המוחלט הוא באוא"ס שלפני הצמצום כו' וכמשנ"ת שם. והנה כ"ז הוא בעת שמביא את הרצון בגילוי בפו"מ שזהו בעת שעוסק בבנין או מו"מ שיקדים רצונו ושכלו ומדותיו עד שבא למעשה כנ"ל ששם המעשה חיצוניות יותר מכולם, אבל אנו רואין בחוש שכאשר יוגמר הבנין או העסק יעלה סוף המעשה לפניו כמו קודם שעלה ברצונו ושכלו למעשה זו דהיינו מה שיתענג בעצם נפשו בגמר הבנין והעסק, וזה הי' תחלת המח' והרצון ושכל ומדות כו' דודאי אם לא הי' נגמר הבנין והעסק במעשה כלל אע"פ שהי' רצון ושכל ומדות בזה אינו כלום דודאי כל עיקר מה שכבר עלה ברצונו

ושכלו אינו רק להיות המעשה ולא שיהי' לו רק רצון ושכל למעשה זו. וא"כ כל הרצון ושכל ומדות שמתגלות במעשה זו הכל טפל ונגרר רק בשביל סוף מעשה זו כי גם הרצון בלא מעשה אינו כלום ועיקר שלימות הרצון הוא כשבא למעשה דוקא. ולא מיבעי בחי' הרצון הגלוי דשלימותו הוא המעשה, כי הרצון הגלוי מאחר שהוא בבחי' גילוי שיהי' איזה דבר מה, הרי בלא העשיה בפועל ה"ה חסר עדיין והשלימות הוא כשבא לידי מעשה בפועל דוקא כו', אמנם גם בחי' הרצון הנעלם המוחלט הוא בשביל המעשה ובסוף מעשה דוקא הוא שלימות הרצון כו', מאחר שהוא ג"כ בבחי' התעוררות שנתעורר בהרצון והוחלט אצלו, וכידוע ההפרש בין רצון המוחלט בעצמותו ממש להרצון המוחלט הנ"ל, דהרצון המוחלט בעצמותו הוא שאינו בבחי' התעוררות כלל כ"א מוחלט בעצמו מצד העצם אבל לא נתעורר בזה כלל וכלל, אבל הרצון המוחלט הנ"ל הוא שהוחלט ע"י ההתעוררות שנתעורר בהענין והוחלט אצלו כו', וכמ"ש מכ"ז בד"ה יו"ט של ר"ה רס"ה ונת"ל ד"ה אדם כי יהי' כו', וא"כ בבחי' הרצון המוחלט שנת' כאן מאחר שהוא בבחי' התעוררות לדבר מה הנה כ"ז שלא בא הדבר לפועל ה"ה חסר, והשלימות שלו הוא ע"י הפועל דוקא כו'. וא"כ נהפוך הוא שבהגיע הרצון למעשה דוקא ונעשה הרצון בפו"מ שב הוא עיקר תקפו וכחו יותר מכמו שהי' בשכל ומדות וגם ברצון עצמו בתחלה כו', כי המעשה הוא שעלה באמת במח' תחלה קודם שנתעורר בהרצון היינו גם קודם שנתעורר בהרצון המוחלט כו' ובשבילה נתעורר בהרצון כו' ואח"כ בסוף מעשה כשנגמר רצונו בפו"מ חוזר אל עצמותו ממש שקודם להעלאת הרצון למעשה זו כי כל מה שנתעורר ברצון לא הי' רק בשביל שיהי' למעשה כו' (ועמ"ש בד"ה שובה ישראל). וז"ש בס"י נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן שכוונת נעיצת התחילה נמצא בסוף דוקא יותר מבראש המתפשט, פי' תחלה הוא בחי' א"ס קדמון לכל הקדומים שאין לו תחלה ואין לו תכלה ואנו קוראין אותו תחלה הכוונה שהוא מקדם ומאז (פון אַלע מאָל) (והר"ע מחויב המציאות כו') וממילא הוא תחלה לכל, ר"ל כמו קודם לכל נמצא (וכמו אדון עולם אשר מלך בטרם כל יצור נברא כו' וכמו אני ראשון ואני אחרון כו') שזה שייך רק על העצמות, דמה שאינו עצמות אינו שייך לומר שהוא קודם לכל שה"ה נמצא מן העצמות כו', רק על העצמות שייך לומר שהוא תחלה לכל, וזהו שאנו קוראין אותו ית' תחלה לא שיש לו תחלה ח"ו שזהו תחלה בזמן כנ"ל מה שהוא מאז ומקדם כו', וגם הוא תחלת הכל, וענין שהוא תחלת הכל אין הכוונה שהוא בבחי' מקור להם ח"ו אלא שזהו בחי' העצמי שממנו נמצא הכל, דמאמיתת המצאו נמצאו כל הנמצאים כו', וזהו"ע תחלת הכל שהוא העצמי וממילא הכל נמצא ממנו כו', וזהו שנק' תחלתן של הנמצאים לא שהוא בחי' תחלה שלהם (בבחי' שייכות אליהם) כ"א הוא תחלתן דמאמיתית המצאו הם נמצאים כו' והיינו לפי שהוא בחי' עצמי כו' והכל נמצא ממנו וזהו תחלת הכל דכל מה שנמצא הכל נמצא ממנו ית' כו', וכ"ז הוא לפי שהוא בחי' עצמי לא בבחי' מקור כו', כי מה שהוא בבחי' מקור אינו עצמי וממילא א"א שיהי' מקור לכל, דמאחר שהוא בחי' מקור ה"ה ענין פרטי וה"ה ג"כ מקור על איזה פרט כו' (וכמו מקור האורות או מקור הכלים דמה שהוא מקור

לאורות אינו מקור לכלים וכה"ג כו׳) אבל מה שהוא תחלת הכל אינו בבחי׳ מקור אלא הוא בבחי׳ עצמי שמהעצמות נמצא הכל כו׳ אבל הוא בבחי׳ הבדלה לגמרי, והיינו שהעצמות מובדל לגמרי מהדברים הנמצאים ממנו כו׳. ומבואר במ"א שתחלה יותר נעלה גם מבחי׳ קדם, והיינו כי קדם הוא מה שדבוק לבחי׳ שאח"כ ויש לו שייכות אליו וכמו בחי׳ רצון המוחלט הנ"ל נקרא רצון הקדום והיינו שהוא קדום לבחי׳ הרצון הגלוי, וכמו הקדמה לדבר שעי"ז בא הדבר שאח"כ, כמו"כ הרצון הקדום הוא הקדמה לרצון הגלוי שעל ידו בא הרצון הגלוי וכמשנת"ל ד"ה אדם כי יהי׳ (אלא שהוא בבחי׳ סיבה ולא בבחי׳ עילה כמו שנת׳ שם) כי להיות שהרצון הזה הוא ג"כ בבחי׳ התעוררות שנתעורר בעצמותו ברצון ע"ז (לא כמו בחי׳ רצון המוחלט בעצמותו ממש שלא ע"י התעוררות כו׳ וכמ"ש בד"ה הנ"ל) א"כ ה"ז בבחי׳ גילוי לעצמו וכבר יש שם ההשערה איך ומה יהי׳ אופן הגילוי כו׳, אלא שהכל בעצמותו עדיין, אבל בעצמותו הכל מוכן אל הגילוי אלא שלא בא עדיין בבחי׳ גילוי ממש, וזהו שנקרא קדם מה שקדם אופן הרצון להשפיע טרם שמשפיע עדיין בגילוי ממש כו׳, ועי"ז בא הגילוי אח"כ כו׳, וכמ"ש במ"א בענין הג׳ מדריגות דיחיד ואחד וקדמון שכל הג׳ מדריגות הן באוא"ס שלפני הצמצום, וקדמון הוא שכבר מוכן הכל אל הגילוי אלא שלא בא עדיין בגילוי ממש כו׳, ובעצמותו הוא בבחי׳ גילוי וממנו בא אח"כ בגילוי ממש אחר הצמצום ויש לו שייכות אל הגילוי כו׳ וכמשנת"ל ד"ה הנ"ל וסד"ה השמים מספרים בענין בחי׳ מקיף הקרוב כו׳ (וגם בחי׳ הרצון הגלוי הנ"ל דהיינו בחי׳ מחה"ק דא"ק נקרא ג"כ רצון קדום להיות דבסדר השתל׳ שאחר הצמצום הנה בחי׳ הרצון הזה הוא בבחי׳ העלם עדיין כו׳, ועמש"ל בד"ה תתן אמת בענין ובורא חשך כו׳, אבל הוא בבחי׳ קדם שקדם לכל מה שבא אחריו כו׳), ובחי׳ ומדריגה זו שייך לומר שע"י הגילוי שאח"כ נודע מה שקדם לזה, וכמו שע"י התהוות בחי׳ החכמה נודע שיש בחי׳ קדם היינו מה שקדם לבחי׳ ראשית חכמה כו׳, וכמ"ש במ"א בענין ברוך הוא דקאי על ח"ס שנק׳ הוא ע"ש שנודע מציאותו ולא מהותו דבחי׳ חכ׳ הגלוי׳ נודע מהותה להיותה בבחי׳ גילוי כו׳, אבל ח"ס לא נודע מהותה לפי שאינו בבחי׳ גילוי, אבל מ"מ נודע מציאותו עכ"פ לפי שזהו בבחי׳ המשכה בעצמותו להיות מקור לבחי׳ חכמה הגלוי׳ לזאת כשנתהווה בחי׳ חכמה הגלוי׳ אנו יודעים ומרגישים שיש מקור לזה שמשם נמשך והיינו שנודע מציאותו כו׳, והיינו בבחי׳ קדם להיות שזהו רק מה שקדם אל הגילוי נודע מציאותו עכ"פ כו׳, אבל שלמעלה מבחי׳ זו לא נודע מציאותו ג"כ וכמש"ש בענין רדל"א דבחי׳ זו לא נודע גם מציאותו מהגילוי לפי שמובדל בערך מן הגילוי כו׳, וזהו בחי׳ תחלה והיינו שגם אם נאמר דתחלה הוא ג"כ כאשר יש אח"כ אז הוא תחלה, מ"מ איננו דבוק כ"כ לבחי׳ מה שנתהווה אח"כ כו׳, וכמו בחי׳ אור קודם עלות הרצון או בחי׳ עצם האור שלמעלה מבחי׳ התפשטות האור (והיינו ג"כ בהאור שהוא בבחי׳ המשכה והיינו מה שכללות האור ה"ה בבחי׳ המשכה ובזה יש בחי׳ עצם האור והתפשטות כו׳ וכמשנת"ל ד"ה כי עמך מקו"ח) מ"מ אין לזה שייכות למה שאח"כ היינו לאחר הצמצום כו׳, וזה נק׳ תחלה ולא קדם, דקדם הוא מה שקדם אל הגילוי וממילא הוא שייך כו׳

כנ"ל ותחלה הוא שאין לזה שייכות כו', אמנם באמת דתחלה אין זה דכאשר יש אח"כ אז ה"ה תחלה אלא מה שנק' תחלה בעצם ובמוחלט וכמו שנת"ל בענין תחלת הכל דהיינו בחי' העצמי שממנו הכל ועש"ז נק' תחלת הכל, הרי ע"ז אינו שייך לומר דכאשר יש אח"כ אז נק' תחלה אלא הוא תחלה בעצם לא תחלת הנמצאים, והיינו מה שהעצמי הוא תחלה בעצם וממנו נמצא הכל כו', א"כ בין שנמצאו הנמצאים ובין שלא נמצאו נק' העצם תחלה כו' (ועי"ד מ"ש הרמב"ם שהכל צריכים אליו והוא אינו צריך להם, והיינו שאינם מחדשים בו דבר והוא בחי' תחלה בעצם כו') ולפ"ז ענין תחלה הוא בחי' העצמות שלמעלה מכל הגילוים כו'. ובזה יובן בענין אור א"ס שמקשים ע"ז למה נק' אוא"ס ולא אין לו תחלה, ומתרצים שתחלה יש לו להיות שהוא בחי' אור ולא עצם כ"א גילוי העצם כו' וכמשנת"ל (ד"ה כי תשא), ולכאורה צ"ל מדוע אינו נק' אור התחלה. ולפי הנ"ל ניחא דמאחר שתחלה הוא בחי' העצמות והרי העצם אינו נמשך בהאור והוא מובדל ממנו לגמרי א"כ אינו שייך לקרוא אותו אור התחלה שהרי אינו בחי' תחלה כ"א אור, והתחילה שהוא בחי' העצמי מובדל מהאור לגמרי כו' (ולכאורה עדיין אינו מובן דהרי האור עם היות שאינו עצם מ"מ ה"ה בחי' גילוי העצם כמשנ"ת בד"ה הנ"ל, וא"כ הי' צריך לקרותו אור התחלה ויהי' המובן מזה שהוא בחי' גילוי העצם, ולא שהוא בחי' התחלה והעצם ממש כ"א אור התחלה כו', וצריכים לאמר ע"פ מ"ש במ"א ונת' ג"כ לעיל ד"ה כי עמך מקו"ח דמה שאנו קוראין אותו ית' בשם מאור אין זה מכוון באמת, דענין מאור הוא מה שאור נמשך ממנו ועם היות שאינו בבחי' מקור להאור כ"א האור נמצא ממנו כו' מ"מ הרי זהו כל עצמותו מה שהאור נמצא ממנו וכמו מאור השמש כו', אבל בעצמותו ית' הרי לא זהו כל העצמות מה שהאור נמשך ממנו כו', עם היות שהאור נמצא מן העצמות אבל לא זהו כל עצמותו ח"ו כו', וא"כ מובן דא"א לקרוא את האור אור התחלה מאחר שהעצמות אין זה רק מה שהאור נמצא ממנו כו' (וכמו שהתהוות הכלים ומציאות העולמות ג"כ מן העצמות כו', אך כח זה כלול בהאור ג"כ וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד, וכמשנת"ל ד"ה ויולך ה' את הים, אמנם בכח העצמות הוא שיהי' נמצא עוד כמה דברים מה שלא נמצא עתה כלל בסדר השתל' כו') הרי א"א לקרוא את האור בשם אור התחלה כו'). ועז"א נעוץ תחלתן בסופן וסופן בתחלתן דבחי' מלכות שהיא סופא דכ"ד דאצילות היא נעוצה בתחלה דוקא, והיינו דבחי' המלכות מושרשת בבחי' עצמות א"ס ממש למעלה מעלה מהשרשת כל הספי', דכל הספי' שמושרשים למעלה היינו בבחי' האור והגילוי השייך להשתל' הנק' בחי' קדם כו' וכמשנת"ל (ד"ה כי עמך) דשרש הספי' הוא בבחי' עלות הרצון או גם קודם עלות הרצון (דשם בחי' ספי' עד אין קץ כו') אבל הכל בבחי' האור שהוא בבחי' המשכה כו' והיינו בבחי' אחד וקדמון כו', אבל למעלה מזה אינו שייך שרש לספירות, אבל בחי' המלכות מושרשת בבחי' עצמות ממש וכמא' מלך יחיד כו' בחי' מלך כמו שהוא בבחי' יחיד ממש כו' (והיינו בחי' שמו הכלול בעצמותו ממש דשמו קדמון כו' שזהו בחי' יחיד כו' וכמו שנת' שם) וכמ"ש בע"ח שער א"א ספ"ג דשרש המלכות הוא ברדל"א כו', וכמו"כ יובן עד רום המעלות דשרש המלכות

הוא בבחי' עצמות א"ס ממש כו', וזהו נעוץ סופן בתחלתן כו', וכמ"כ נעוץ תחלתן בסופן דבחי' התחלה שהוא בחי' עצמות א"ס שנק' תחלת הכל כו' כנ"ל ה"ז בסופן דוקא בבחי' מלכות בחי' סופא דכ"ד דאצילות כו', וזהו נעוץ תחלתן שיש נעיצת התחלה בסוף יותר מבראש המתפשט, ראש המתפשט הוא בחי' חכמה ראשית האצילות כו' ולמעלה יותר היינו כללות בחי' הקו הנמשך מאוא"ס שנק' ראש המתפשט היינו בחי' התפשטותו וגילוי אוא"ס שבעולמות כו', ובכללות היינו כל בחי' המשכות וגילוים דאוא"ס כו', והיינו גם בחי' הגילוים דאוא"ס שלפני הצמצום בחי' התפשטות האור וגם כללות בחי' אור הא"ס שהוא בבחי' המשכה בעצמותו כו' הכל נכלל בכלל בחי' ראש המתפשט כו', שכ"ז הוא בבחי' אורות וגילוים לבד ואין בזה מבחי' העצמות כלל כו', ונעיצת התחלה הוא בסוף כ"ד דוקא, והיינו בחי' המלכות שהיא סוף מעשה המהווה מאין ליש שזהו מה שעלה בבחי' התחלה כו', ובזה דוקא נעוץ כח התחלה כו'. וזהו הטעם מה שבמלכות דוקא יש הכח לחדש מאין ליש מה שלא יש בספירות העליונות כו', דכל הספירות ענינם הוא בחי' הגילוי (וכידוע דכל הספי' ההשפעה שלהם הוא בבחי' קירוב דהיינו בחי' הגילוי כו') ולזאת שרש המשכתם מעצמות אוא"ס הוא רק מבחי' האורות והגילוים דאוא"ס כו', אבל בחי' המלכות אין ענינה בחי' הגילוי אדרבה היא בחי' כח נעלם וא"כ שרש המשכתה הוא מבחי' העלם העצמי דא"ס, ולזאת בה דוקא יתרון כח זה להוות מאין ליש כו'. ובאמת יש בה יתרון כח גם על בחי' הכתר, דהגם שהכתר מהווה ג"כ מאין ליש וכמ"ש והחכמה מאין תמצא מאין דכתר תמצא בבחי' יש כו', וקאי הן על האור דחכמה והן על הכלי דחכמה (וכמשנת"ל בדרושים הקודמים מד"ה החדש הזה עד ד"ה וספרתם לכם), מ"מ הרי בחי' האור דחכמה וכן האור דכללות האצילות א"א לומר ע"ז שהוא בחי' יש, אדרבה הוא בבחי' אין ובבחי' ביטול עצמי כו' וכמשנת"ל (ד"ה אדם כי יקריב) וה"ה בבחי' דביקות במקורן דהתהוותן מ"מ הוא ע"י הקירוב דאור המאציל וכמשנת"ל (ד"ה ויולך ה' את הים) בכללות אופן התהוות הקו כו', וכמו כן גם הכלים דאצילות ה"ה בחי' אלקות ממש ואינן בבחי' יש ח"ו אלא שאופן התהוותן אינו בבחי' קירוב ואינם בבחי' דביקות ניכרת במקורם, וה"ז כדוגמת יש מאין והיינו כמו בלי שום עילה וסיבה אחרת הקודמת כו' אבל מ"מ אין זה מציאות יש, וגם א"א לומר שנתהווה מאין ואפס המוחלט ממש, דבדוגמת בחי' היש דכלים כמו כן הוא למעלה מזה בבחי' כלים דעקודים וגם בבחי' כלים דא"ק כו' וכמשנת"ל (בד"ה אדם כי יהי' וד"ה קדושים תהיו), ובודאי שאינו דומה ורחוק מאד ערך הכלים דאצי' מהכלים דא"ק, מ"מ גם הכלים דא"ק הם בעצם בבחי' מציאות כו' (יער"ש בד"ה קדושים תהיו) וגם הכלים דאצילות אינן בבחי' יש ח"ו, ולכן הע"ס דאצילות בכלל (בחי' האורות והכלים) ה"ה בבחי' אדמה לעליון כו' וכמשנת"ל בדרושים הקודמים הנ"ל, אבל ההתהוות מה שמלכות מהווה נבראים דבי"ע ה"ז התהוות יש מאין ממש דנבראים דבי"ע הן בבחי' יש ממש ולגבי התהוות זו בחי' המלכות דאצילות הוא בבחי' אין ואפס המוחלט ממש כי שם אינו שייך כלל וכלל מציאות יש כזה, וא"כ ה"ז יש מאין ממש כו', ומה שיש כח זה במלכות הוא מפני שנעוץ

בה בחי' התחלה בחי' תחלת הכל, דענין התהוות יש מאין הוא בכח העצמות דוקא שמציאותו מעצמותו ואינו עלול ח"ו לכן הוא לבדו בכחו ויכולתו להוות מאין ליש כו', וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד יעו"ש, וכמשנת"ל (ד"ה ויולך ה' את הים), ומפני שיש נעיצת התחלה בבחי' מלכות לכן בכחה לחדש ולהוות יש מאין ממש כו', וכמו"כ בדוגמא כזאת בארץ הלזו הגשמי יש בה דוקא כח ההתחדשות להצמיח דוגמת יש מאין כו' כנ"ל לפי שהיא סוף וסיום העשיה ממש יש בזה דוקא נעיצת התחלה יותר מבשמים דנעוץ תחלתן בסופן דוקא והוא בדוגמת בחי' מלכות למעלה שבה דוקא יש כח ההתחדשות מאין ליש כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש כי המצוה הזאת לא נפלאת היא ולא רחוקה היא, דהנה ידוע דבחכמה יש ב' מדריגות הא' כמו שנמצאת מאין ליש וכמו עד"מ בריקת וסקירת השכל שבא בבחי' שכל גלוי עכ"פ והוא מקור להשגה דבינה כו' והב' בחי' פלא דחכמה שנק' פליאות חכמה שלמעלה מבחי' השגה דבינה ונק' שכל הנעלם מכל רעיון שהוא רק בבחי' מקיף על המוח כו' וכמשי"ת, ובחי' זה נק' פלא כו', וענין בחי' ריחוק הוא יותר מבחי' הפלא, כי בחי' הפלא הוא מה שבא לפעמים בבחי' גילוי שמפלא נעשה אלף בחי' אאלפך חכמה כו', והענין הוא כידוע שיש מה שסתום רק מהמקבלים ובעצם הוא בבחי' גילוי דבחי' זו מתגלה לפעמים כו', אבל יש מה שסתום לגמרי שאינו בא לגילוי לעולם כו' וכמ"ש במ"א, ובחי' זו נק' רחוקה וכמו אמרתי אחכמה והיא רחוקה כו', ועז"א לא נפלאת היא בבחי' פלא דחכמה ולא רחוקה היא בבחי' סתום בעצם דהיינו עצמות בחי' ח"ס כו', וע"ז מפרש לא בשמים ולא מעבר לים כו', שמים הוא בחי' המקיף והיינו בחי' הפלא דחכמה, וים הוא בחי' ים הקדמוני ומעבר לים היינו מה שלמעלה גם מבחי' פלא דחכמה והוא בחי' סתימות העצמי כו', והיינו ביאור ופי' דלא נפלאת ולא רחוקה כו', ובשרש הראשון ב' בחי' אלו באוא"ס שלפני הצמצום הן בחי' התפשטות האור ובחי' עצם האור כו'. ועז"א כי המצוה הזאת לא נפלאת כו', דהנה המצוה הזאת קאי על כל המצות והיינו מצות מעשיות דוקא, וזהו שאמר המצוה הזאת היינו מצות המלך שתלוים בבחי' מלכות שזהו מצות מעשיות כו', ואו' דמעהמ"צ לא נפלאת היא ולא רחוקה היא היינו שאינן במדרי' אלו דבחי' פלא וריחוק שזהו בהאורות והגילוים דאוא"ס, והיינו בד"כ בהמדרי' שהיא בבחי' ההמשכה מן העצמות כו', כ"א שרשן הוא בבחי' העצמות ממש כו' דסוף מעשה דמצות מעשיות עלו במחשבה תחלה בבחי' התחלה דוקא כו' ומשו"ז גופא ירדו למטה מטה בבחי' עשיה לפי שהן בבחי' העצמות ממש כו', דאם הי' בבחי' האורות והגילוים לבד לא היו יורדים כל כך למטה כי אם דוקא להיותן בבחי' העצמות לזאת ירדו למטה כו', וזהו כפי' הפשוט דלא נפלאת כו' דהיינו שניתנו למטה שזהו מצד שרשם הקדום בבחי' העצמות כו', ולזאת על ידי עשיית המצוה בפועל ממשיכים בחי' העצמות משום דנעוץ תחלתן בסופן דוקא בבחי' מצות המלך כו', וזהו כי קרוב אליך הדבר כו' משום דנעוץ תחב"ס. וזהו כי המצוה הזאת היינו מצות מעשיות לא נפלאת היא ולא רחוקה

בגוכתי"ק נרשם בשוה"ג: במו"נ ח"א פ' ט"ז כ' השען ועמוד כו' היותו יתעלה התחלה כו' ולפמשנ"ת כאן זהו בבחי' קדם ועמ"ש מענין צור בלקו"ת ד"ה ביום הזה יכפר דרוה"ר זהיינו ע"ס הגנוזות ובח"ב פ"ל כ' בתחלה שני ענינים וענין א' מתאים לפמש"כ.

היא שזהו הכל בבחי' האור ומעהמ"צ מושרשים בבחי' העצמות ולזאת ירדו למטה מטה בבחי' מצות המלך משום דנתחב"ס כו', וזהו כי קרוב אליך הדבר מאד שממשיכים ע"ז בחי' העצמות ממש כו' (שז"ע בחי' דירה בתחתונים כו').

——— ו ———

בס"ד, ליל ב' דר"ה, רס"ו

תקעו בחדש שופר בכסא ליום חגינו. וצ"ל למה נא' בחדש סתם ולא נאמר באיזה חדש, ובמד"ר אמור פכ"ט איתא ע"פ זה וכי כל החדשים אינן חדש (בתמי' וכי אין הירח מתחדש בכל חדש, מ"כ) אלא בכסה (פי' באותו חדש שהחדש מתכסה בו, מ"כ) וכל החדשים אינן נכסין אלא ליום חגינו (באותו חדש שיש בו חג, מ"כ) והלא ניסן חדש נכסה ויש לו חג בפ"ע, אלא איזה חדש שנכסה ויש לו חג וחגו בן יומו, אי אתה מוצא אלא בחדש תשרי, וכן אמרו בגמ' ר"ה ד"ח ע"א וב' איזה חג שהחדש מתכסה בו זה ר"ה, ולכאורה אינו מובן למה א' בחדש סתם וצריך ליתן סימנים ע"ז בכסה ליום חגינו הול"ל בחדש תשרי, והנה בחדש שופר דרשו במד"ר שם חדשו מעשיכם שפרו מעשיכם וצ"ל מה"ע חדשו ושפרו כו'. ולהבין כ"ז צלה"ק משנת"ל דכח ההתחדשות מאין ליש הוא בבחי' מלכות דוקא והיינו משום דנעוץ תחלתן בסופן, ונת' דתחלה זהו בחי' עצמות א"ס ממש שלמעלה מבחי' המשכה וגילוי כו', וכח העצמות הוא בסופן דוקא בבחי' המלכות, ולכן יש במלכות דוקא הכח הזה לחדש מאין ליש מה שלא יש בכח הספי' שלמעלה אפי' בספי' הכתר מפני שכולם מקבלים מבחי' הגילוים דאור א"ס לבד, אבל כח העצמי הוא במלכות ולכן היא דוקא המחדשת מאין ליש כו'.

ועפ"ז יובן ג"כ בענין הבירורים דעיקר עבודת הבירורים בבחי' התחדשות מאין ליש להמשיך בחי' אור חדש ממש זהו בסוף מעשה דבחי' מלכות דוקא שירדה ונתלבשה למטה לברר בירורים שזהו תכלית הכוונה שעלה במח' תחלה כו', דעם היות שיש ג"כ בירורים הנעשים ע"י המשכת האור מלמע' וכמו שנת"ל (ד"ה תתן אמת) בענין הבירורים הנעשים ע"י עבודת הצדיקים בתפלה שהגוף והדברים הגשמים ממילא מתבררים ע"י גילוי הוי' אחד שמאיר בנפשו וכמו בגופו של משה כו' (לעיל ד"ה החדש הזה), וכן בעסק התורה שלהם בבחי' המשכת מ"ד כמו עסק התורה הנגלית דהרשב"י ע"ה (לעיל ד"ה תתן אמת) וכה"ג הרי בכ"ז אין עיקר הכוונה לברר בירורים כ"א להמשיך את האור זהו תכלית הכוונה והבירורים נעשים ממילא כו' וא"כ אין זה ע"י התלבשות בהדבר המתברר מאחר שאין זה הכוונה כו', וזהו שהבירורים נעשים בדרך מלמעלה למטה היינו שאינו מתלבש בדבר המתברר לבררו כ"א נמשך עליו האור מלמעלה ועי"ז מתברר ממילא כו', ואין זה בעבודה ויגיעה כלל שע"י המשכת האור נעשה

הבירור ממילא כו׳. דהנה כאשר הבירורים הם ע"י התלבשות בהדבר המתברר הרי הבירור הוא ע"י עבודה ויגיעה בגוף הדבר המתברר כו׳, שהרי אין כאן המשכת וגילוי אור כו׳ כ"א בעבודתו בגוף הדבר המתברר להיות בבחי׳ כפי׳ וכה"ג עי"ז מתברר כו׳, וא"כ היינו שהדבר המתברר מתברר ה"ז עבודה ויגיעה כו׳, משא"כ בהבירור דמלמעלה למטה אין בזה עבודה כלל כו׳ כנ"ל, ועוד זאת דבזה אינו נשלם עדיין אמיתות הכוונה, דהנה בבירור זה דמלמעלה למטה הרי אין הדבר המתברר מתברר בכח עצמו כ"א ע"י המשכת האור מלמעלה כו׳, אבל בהבירור שע"י עבודה ויגיעה הרי הדבר המתברר מתברר בכח עצמו דוקא כו׳, ופי׳ וענין הדבר המתברר היינו בחי׳ שם ב"ן המתברר (ונק׳ מתברר ע"ש שירד ונתלבש במקום המתברר כו׳), וגם הניצוץ המתברר שכ"ז נקרא דבר המתברר הרי הוא הוא שמתעורר בעצמו להתברר ולעלות למעלה כו׳, מאחר שההתעסקות היא בהדבר המתברר הרי הניצוץ המתברר עצמו מתעורר לעלות כו׳, ויובן זה כמו בנה"א ונה"ב שירידת הנשמה בנה"ב היא בכדי לברר את הנה"ב דהנשמה עצמה א"צ תיקון כו׳, כידוע, ולזאת צ"ל אופן עבודת הנה"א שיהי׳ בבחי׳ התלבשות בנה"ב, והיינו להשכיל ולהתבונן בענינים כאלו שגם הנה"ב יכול להבין וכמו בהאור וחיות אלקי המתלבש בעולמות שבכל דבר יש כח אלקי המהווה ומחיה אותו כו׳ ומבשרי אחזה כו׳, וכה"ג בענינים שהם בערך הנה"ב ג"כ, וצריך לייגע א"ע שיובן הענין גם בהשכל הטבעי דנה"ב, כי ענינים אלו גופא יכול הנה"א להבין את הענינים בדרך הפשטה שהנה"ב א"א לו כלל להבין את הענין כו׳, כ"א צ"ל בהלבשה בלבושי השגה ובהסברים באופן שיהי׳ מובן בשכל הטבעי דנה"ב כו׳, והיינו שגם הנה"ב יבין את הענין ויונח אצלו איך שבאמת יש אור וחיות אלקי בכל דבר והעיקר הוא האלקות כו׳, ועי"ז מתפעל הנה"ב ג"כ ברצון לאלקות, והיינו שגם הנה"ב מבין היטב שא"צ לרצות בהדברים הגשמיים והחומריים מצ"ע, שהן טפל דטפל לגבי העיקר הגדול שהוא האלקות שבו כו׳ ובפרט שהם קיא צואה מצ"ע כו׳, כ"א צריך לרצות באלקות שבו והוא בחי׳ מוצא פי ה׳ שבמאכל שמזה יקבל חיותו כו׳, והיינו שיאכל רק מה שמוכרח לו ובכוונה לש"ש לבד בלי שום תאוה ותענוג גשמי בזה כ"א בכדי שיוכל לעבוד את ה׳ בתורה ותפלה כו׳, שעי"ז הוא מקבל חיותו מהניצוץ האלקי שבהמאכל ומתוסף לו חיות בעסק התורה והתפלה כו׳, וכמו"כ בשארי התבוננות באופן שיבין הנה"ב ג"כ את הטוב דאלקות ועי"ז יתעורר ג"כ ברצון שירצה בגילוי אור האלקי כו׳, וא"כ הרי שהנה"ב עצמו מתעורר לאהבה את ה׳ ולפרוש א"ע מעניני העולם שמתבטל רצונו בזה כו׳, וזהו עיקר בירור ותיקון דנפש הבהמית היינו כשהנה"ב עצמו דוקא מתעורר כו׳, והיינו דוקא ע"י התלבשות הנה"א בנה"ב ולא בבחי׳ ריבוי אור וגילוי דנה"א דהיינו כשההתבוננות היא בענינים נעלים כמו ברוממות והפלאה דאוא"ס כו׳, שמאיר בזה אור הנפש האלקית ביותר לפי שהן הענינים השייכים אליו להשכיל ולהתחכם בהם ולהבין היטב הענינים על בורים כו׳, ומאיר בזה ריבוי אור השכל דנה"א כו׳, וכמו"כ בהתפעלות ורצוא דנה"א (כמו שהוא מצד עצמו כמו עובדי ה׳ בנשמתן בבחי׳

אה"ר ואהבה בתענוגים כו׳) שזהו בחי׳ ריבוי האור והגילוי דנה"א שמאירים בחותיו ואור שלו בגילוי ממש כו׳ (שאין זה לפ"ע הנה"ב כלל כו׳) כ"א שיאיר אור הנה"א מה שהוא לפ"ע הנה"ב שזהו ירידת הנה"א שמתעלם ומסתתר בזה שאינו מאיר בגילוי האור והכח שלו כמו שהוא מצ"ע כו׳, ועי"ז דוקא נעשה הבירור דנה"ב כו׳, אבל כאשר הנה"א מאיר בבחי׳ ריבוי וגילוי אור שלא לפ"ע הנה"ב כלל, הנה עם היות דהנה"ב מתתקן בזה, הן כמו בענין התשובה שהוא בבחי׳ תוקף ההתפעלות דנה"א בבחי׳ רצוא הנעשה מצד המיצר מן הריחוק כו׳, דהתפעלות זאת ה"ז פועל בנה"ב שמתהפך בעצם מהותו כו׳ כידוע ומבואר במ"א, מ"מ אין זה נקרא בירור הנה"ב להיות שאין הנה"ב מתעורר מעצמו כ"א מה שמתבטל ממילא מצד תוקף הגילוי וההתפעלות דנה"א כו׳ (אבל במרירות בבחי׳ מארי דחושבנא כו׳ וכמו"כ בהתעוררות תשובה שנעשה מצד הנה"ב, והוא שהמיצר הוא בנה"ב שצר לו מאד מריחוקו כו׳ (וכמ"ש במ"א בענין יזכיר לי"ו יום כו׳), והצעקה היא של הנה"ב כו׳ וכמו ויאנחו בנ"י מן העבודה ויזעקו שזהו צעקת הגוף מן העבודה קשה כו׳, וכמ"ש במ"א, וכמו"כ יש ברוחניות צעקת הנה"ב עצמו וכמו מים תחתונים בוכין כו׳, דמים תחתונים היינו מה שנפל בנפילה ושבירה משבה"כ דתהו ונעשו תענוגים גשמיים כו׳, ומ"ת עצמן בוכין על עוצם ירידתן ובעינן למהוי קדם מלכא כו׳, והיינו צעקת הניצוצות עצמן וכמו"כ צעקת הנה"ב בחי׳ הטוב שבו כו׳ שזהו ג"כ בירור הנה"ב כו׳), והן בעבודת הצדיקים הגדולים בבחי׳ אה"ר ואהבה בתענוגים בבחי׳ ריבוי גילוי אור בנפשו שעי"ז מתבטל ממילא הנה"ב כנ"ל אין זה בירור הנה"ב כ"א מה שמתבטל ממציאותו כו׳, וכמו שהוא בנה"ב שמתעורר מעצמו כו׳ כנ"ל, כמו כן הוא בהניצוצות המתבררים דהיינו בכל הדברים הגשמיים שמתלבש בהם לבררם כמו באכילה דנהמא אפום חרבא ליכול שע"י הכפי׳ בזה מתבררים הניצוצות כו׳, וכמו"כ בעסק מו"מ שלא יש בזה שום נדנוד איסור ובכוונה לש"ש כו׳ (וכמו שנת׳ מזה לעיל ד"ה לולב וערבה) הוא ג"כ כנ"ל שהניצוצות עצמן מתעוררים לעלות וכמו מים תחתונים בוכין כו׳ כנ"ל, והיינו דוקא בהבירור דמלמטה למעלה שמתלבש בהמתברר בכדי לבררו כו׳, וכ"ש שהנה"א המלובש בנה"ב לבררו (שזהו כדוגמת בחי׳ שם ב"ן המתברר) ה"ה מתברר בכח עצמו, שהרי הכחות דנה"א המלובשים בנה"ב בבחי׳ התלבשות ממש שמתעלם ומסתתר מאד בהנה"ב שאינו מאיר בגילוי אורותיו וכחותיו כו׳ כנ"ל (ויכול להיות ח"ו ההעלם וההסתר ביותר וכמו תוקפא דגופא חולשא כו׳) (וה"ז כדוגמת התלבשות בחי׳ שם ב"ן כו׳) והרי הבירור שלו הוא בכח עצמו כו׳ שהרי אינו מאיר בהם האור האלקי וצריך לייגע א"ע ביגיעת נפש ויגיעת בשר עד שישיג ויבין הענין האלקי ויאיר בנפשו כו׳ ויתעורר באהוי"ר שכ"ז הוא ע"י עמל ויגיעה כו׳ וכמשנת"ל (ד"ה תתן אמת ליעקב), משא"כ בהבירור מלמעלה למטה שהכחות דנה"א המלובשים בנה"ב עולים ונכללים בעצם נפשו ע"י גילוי אור פנימיות נפשו וכמו שנת"ל (בד"ה הנ"ל) בענין שירה וזמרה דנה"א שהכחות נכללים ממילא בנקודה הפנימיות והעצמיות כו׳, וכמו"כ הנה"ב מתבטל ממילא כו׳ כנ"ל, וכללות

גילוי אור עצם נפשו וגילוי אור האלקי שמאיר בנפשו אין זה בשביל לברר כ"א שהבירור נעשה בדרך ממילא, ולכן אינו ע"י התלבשות כו', ומאחר דבעבודה זו העיקר הוא להמשיך גילוי אלקות והבירורים נעשים בדרך ממילא אינו נמשך בזה בחי' אור חדש ממש מבחי' פנימיות ועצמות א"ס ממש כו', והענין הוא, דהנה ידוע דתכלית הכוונה בבריאת והתהוות העולמות הוא בכדי שיהי' לו ית' דירה בתחתונים דבשביל זה הי' כל השתל' העולמות וכל האורות והגילוים והתעוררות. הרצון כו' הכל בשביל כוונה זו להיות לו דירה בתחתונים כו', וכידוע המאמר דבמי נמלך בנשמותיהן של צדיקים וכמו עד"מ אדם שנמלך בעצמו אם ירצה דבר פלוני או לא ירצה בו, הרי כל עיקר תחלת התעוררות הרצון אם יתחיל להתעורר ברצון זה אם לאו יש לו ישוב והמלכה כו', והגם שזהו כאשר כבר נתעורר בכללות הענין כו', מ"מ אין זה רק התעוררות כללי ולא התעוררות רצון ממש שירצה ממש בהדבר ותלוי במי שנמלך בו שאם יאמר על זה לאו יתבטל גם ההתעוררות כללי ויהי' כאלו לא הי' ואם יחליט על הן אז ירצה ברצון ממש כו', הרי שמי שנמלך בו הוא למעלה מתחלת התעוררות הרצון כו' ועז"א במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים היינו במי נמלך על תחלת התעוררות הרצון על העולמות שהמלכה זו הי' בינו לבין עצמו כבי' אם יהי' חפץ חסד להיות לו רצון לרצון להאציל ולברוא כו', ונמלך בנשמותיהן של צדיקים היינו שעלה לפניו סוף מעשה הצדיקים שהן נש"י שיתלבשו בגופם ויקיימו תו"מ בפו"מ בשביל זה הוחלט שיהי' הרצון כו' משום שעי"ז ישלם הכוונה הפנימיות והעצמי' להיות לו ית' דירה בתחתונים ע"י קיום המצות בפו"מ בבחי' תיקון הכלים שעושים את הדברים התחתונים כלים לאלקות ע"י סו"מ ועו"ט בפו"מ באתכפי' ואתהפכא שזהו הנק' בירורי נוגה כו' שבזה נעשים הדברים התחתונים כלים לאלקות שבזה דוקא נשלם הכוונה העצמיות שעלה במח' תחלה בבחי' עצמות א"ס כו', ולמעלה היינו ירידת המלכות שיורדת ומתלבשת בבי"ע בכדי לברר בירורי נוגה דבי"ע לאהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקא כו' וכמו שכתוב ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה טרף בגימ' רפ"ח ע"ה, והיינו דוקא ע"י התלבשות שמתלבשת בע"ש דנוגה ומבררת אותם לעשותם בבחי' כלים לאלקות ובזה דוקא נשלם הכוונה העליונה, ולזאת זאת העולה דוקא שעולה בבחי' פנימיות ועצמות א"ס היינו בבחי' תחלת הכוונה והמח' כו', וכמ"ש יונתי בחגוי הסלע בסתר המדריגה הראני את מראיך כו', וידוע דיונתי היא בחי' מלכות דאצילות כו', וכאשר יונתי היא בחגוי הסלע בסתר המדריגה דהיינו בבחי' התלבשות בבי"ע כו' עי"ז דוקא נעשה הראני את מראיך וכמו המראה שבדרך או"ח ה"ה רואה את עצמו, כמו"כ הוא בבחי' עליית המל' שעולה ע"י הבירורים בבחי' או"ח (וגם הניצוצות הנבררים עולים עמה כו') בבחי' פנימיות ועצמות א"ס משום דסוף מעשה זו עלה במח' תחלה, ולכן בזה דוקא ה"ה עולה בבחי' העצמות כו', וכמו"כ בנש"י למטה שנתלבשו בגוף ונה"ב הגשמיים להיות קיום המצות בפו"מ דוקא בבחי' בירור ותיקון הכלים הגשמיים וכן בבירור הגוף ונה"ב וכל הדברים בבחי' אתכפי' ואתהפכא כמו

שנת"ל, הנה בזה נשלם הכוונה ועי"ז דוקא נעשה העלי' בבחי' עצמות א"ס ונמשך בחי' המשכת העצמות להיות לו ית' דירה בתחתונים כו', ועז"נ ג"כ יונתי בחגוי הסלע בסתר המדריגה, דיונתי קאי על הנשמה דכנס"י נמשלו ליונה כו', ונתלבשו בגוף ונה"ב שהן חגוי הסלע מטעם שהן קשים כסלע להיות שרש מחצב הגוף ונה"ב הוא מבחי' אורות דתהו שנפלו בשבירה כו', וידוע דאורות דתהו הן אורות תקיפין כו', ובד"כ המדות דתהו הן בבחי' קשים כארז כו', ומה שנק' סתר המדריגה הענין הוא כמו עד"מ המדריגה הגשמית שיש ב' מיני מדריגות, הא' המדריגה העשויה בגילוי שנגלה לעין כל כשעולין בה כמו הסולם שעומד מבחוץ וכיוצא, והב' המדריגה העשויה בהעלם ובסתר גדול והעלי' בה הוא שלא בהדרגה שאינו מרגיש שעולה ופתאום הוא למעלה כו', וכמו במדריגה הנק' שוינדל טרעפ שסובבים סבביות העמוד ואינו רואה את הצורה העליונה ופתאום בא אלי' כו', והנמשל מזה יובן בעבודה שיש ב' מיני עליות, הא' עליית הנשמה האלקית ממדריגה למדריגה ומהשגה להשגה כו' כמ"ש ילכו מחיל אל חיל כמו בעמוד שעולין בג"ע ממדריגה למדריגה, וכן התפלה נק' סולם שבה עולין נשמות ומלאכים וכמו שכתוב ומלאכי אלקים עולים ויורדים בו כו', והיינו בעליית הנשמה בתפלה בכל תפלה בפרט שעולה מעשיה ליצירה ומיצירה לבריאה, וכמו"כ המלאכים העליונים עולים עי"ז שז"ע עליות העולמות הנעשה בתפלה כו', וכן בכל יום ויום ה"ה עולה למדריגה עליונה יותר כו', ובחי' מדריגה הב' היא הנק' סתר המדריגה שלא נגלית כי היא עשויה בהעלם ובהסתר ובעלי' שלא בהדרגה כו', והוא בחי' עליית הנה"ב כשמתעורר הוא באהוי"ר וכמו ואהבת כו' בכל לבבך כו', שעליה זאת היא בבחי' העלם והסתר עמוק מאד כו', דהרי הנה"ב הוא מק"נ ומתאוה לכל הדברים הגשמיים כו' ושרשו למעלה הוא מבחי' אורות דתהו שהן למעלה מעלה מאד כו', וכאשר הנה"ב בא לידי אהבה לאלקות הרי פתאום הוא עולה שלא בהדרגה כלל, והיינו מריבוי הצמצומים דנוגה ומהדברים והתאות הגשמיים אל ריבוי האורות דתהו במדריגות הנעלות דקדושה ה"ז עלי' שלא בהדרגה כו', וזהו בבחי' הצעקה דנה"ב מן המיצר כנ"ל שאז משתנה מהותו לגמרי מההיפוך אל ההיפוך ובשעתא חדא ורגעא חדא כו', אמנם כמו"כ הוא גם בבירור הנה"ב הנעשה לאט לאט כו' כנ"ל, הרי כמה שפועל בנה"ב שלו לצאת מענינים הגשמיים ולרצות באלקות כו' ה"ז שלא בהדרגה כו', דבצד הקדושה מה שהוא לאט לאט ה"ז בהדרגה כו', אבל מסט"א אל הקדושה כמה שיוצא מהסט"א ועולה אל הקדושה ה"ז שלא בהדרגה כו', ונמצא דהעליה דנה"ב היא שלא בהדרגה (ועי"ז נעשה העלי' בנה"א ג"כ שלא בהדרגה כו'), וזהו הנק' סתר המדריגה כו', וזהו יונתי בחגוי הסלע בסתר המדריגה דהיינו התלבשות הנה"א בגוף ונה"ב ופועל הבירור בהם שגם הם יעלו ויוכללו באלקות (וכענין ואספת דגנך כו' וכמו שכת' במ"א) עי"ז דוקא הראני את מראיך שנק' כנס"י אז בשם מראה דהיינו העלי' בבחי' או"ח שעולה בבחי' עצמות א"ס כו' ועי"ז דוקא תהי' המשכת בחי' העצמות א"ס ממש למטה לפי שבזה דוקא נשלם הכוונה שבעצמות להיות

לו דירה בתחתונים כו', והגם דלכאורה נשלמה הכוונה הזאת גם בבחי' המשכה מלמעלה למטה שהרי נמשך המשכת אוא"ס למטה, וא"כ הרי יש בזה ג"כ הכוונה דבחי' עצמות א"ס מה שנתאווה כו', הענין הוא דמה שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים היינו שהדבר התחתון ממש יהי' כלי לאלקות וזה נשלם דוקא ע"י הבירורים בדברים התחתונים, ודוקא באופן בירור הנ"ל דמלמטה למעלה, דהנה בבחי' ההמשכה מלמעלה למטה הנה לבד דהעבודה אינו בבחי' התעסקות בהתחתון לעשות כלים לאלקות, כ"א העבודה הוא להמשיך, גילוי אלקות כו', הרי אין זה כפי אמיתית הכוונה העליונה שהיא שהתחתונים יהיו כלים לאלקות וכאן אין ההתעסקות בהתחתונים כ"א להמשיך הגילוי כו', ועם היות שבזה ג"כ נעשה הבירור ממילא בההדברים שלמטה כו' וכמשנת"ל, הנה מה שהמשכת האוא"ס מלמעלה למטה פועל הבירור למטה היינו שהדברים התחתונים מתבטלים ממציאותם ולא שנעשו כלים לאלקות, אבל בהבירור מלמטה למעלה שע"י התלבשות והתעסקות בהדברים התחתונים לבררם הרי נעשו הדברים תחתונים כלים לאלקות כו' ובפרט לפי משנת"ל דבהבירור מלמטה למעלה מתברר התחתון בכח עצמו, היינו שהתחתון מתעורר ברצונו לעלות למעלה כו', וכמו בעליית הנה"ב בתפלה וכמו מ"ת בוכין אנן בעינן למהוי קדם מלכא כו' הרי בזה נעשו התחתונים ממש כלים לאלקות כו', וזהו אמיתית העליה דלעתיד שיהיו התחתונים ממש. כלים לאלקות וכידוע דלעתיד יהי' ג"כ גוף גשמי וזהו תחה"מ שיקומו הגופים מעפרם ויהיו כלים ממש לאוא"ס כו'. והענין הוא כמ"ש במ"א ההפרש בין הגילוי דמ"ת להגילוי דלעתיד, שהגילוי שהי' במ"ת הי' מלמעלה למטה וכמ"ש וירד ה' על הר סיני, והגילוי שיהי' לעתיד יהי' מלמטה למעלה, ולכאורה אינו מובן שהרי לע"ל כתיב כי עין בעין יראו בשוב הוי' כו', נמצא שלעתיד יהי' ג"כ הגילוי מלמעלה למטה כו', אך הענין הוא דבמ"ת הי' הגילוי מלמעלה למטה היינו שהי' מאיר גילוי אוא"ס למטה, והתחתון לא הי' כלי לזה כלל, כי העולם הי' גשמי בלי שום הזדככות כלל ואעפ"כ הי' בו גילוי אלקות כו', וזהו מלמעלה למטה היינו רק בבחי' אתעדל"ע לבד והגילוי הי' למטה היינו שהתחתון הי' בבחי' מטה שלא נזדכך עדיין כו', משא"כ לע"ל יהי' מלמטה למעלה היינו שיהי' הזדככות התחתון שהעולם יזדכך וכמ"ש ואת רוה"ט אעביר מן הארץ, וכן יהי' תחה"מ שיעמדו נשמות בגופים ולא יהיו צריכים לאכו"ש כלל, אלא גם הגוף יהי' ניזון מזיו השכינה כו', והיינו לפי שיזדככו אז הגופים כו' וגם העולם עצמו יזדכך כו' וכמ"ש מזה בד"ה אלה תולדות נח, רל"ז, יעו"ש באורך. וזהו הנק' מלמטה למעלה שהמטה יהיה בבחי' מעלה, והיינו שיהי' כלי לקבל בחי' גילוי אלקות שיומשך מלמעלה כו', משא"כ במ"ת אף שנמשך גילוי אלקות, מ"מ העולם לא הי' כלי לבחי' גילוי זה רק מצד שהוא ית' הוא כל יכול, לכן יכול להיות נמשך גם בבחי' מטה כמו בבחי' מעלה כו', וכמ"ש המגביהי לשבת המשפילי לראות כו' שמצד שהוא מגבי' ע"כ יכול להיות נשפל גם למטה בבחי' ארץ שהוא בחי' מטה כמו בשמים ממעל כו', אבל לע"ל יהי' בחי' מטה כלי לבחי' גילוי זה לכן

נק' הגילוי בשם מלמטה למעלה כו', וזהו ההפרש בין שילוב שם הוי' בשם אד' ובין שילוב שם אד' בשם הוי' שהאות הראשון גובר, ולכן כשהשילוב הוא שם הוי' בשם אד' שאות הראשון הוא א' דשם אד' זהו הנק' מלמעלה למטה, כי בחי' מטה הוא כמו שהוא נתהווה משם אד' אנת אשתמודע אדון כו' מלך על עם עוממות היינו נפרדים כו', אבל בחי' שילוב שם אד' בשם הוי' אז אות הראשון הוא יו"ד דשם הוי' והוא הגובר, ומ"מ יש גם שם אד' והיינו שיהי' מציאות המטה והמטה ישיג בחי' עצמות א"ס ואיך שהוא הי' הווה ויהי' כאחד כו', וכמו וידע כל פעול כי אתה ממש פעלתו ויבין כל יצור כו', וכמו כי מלאה הארץ דעה כו' וכולם ידעו אותי כו', וזהו אמיתות הגילוי שיהי' לעתיד שהתחתון יהי' כלי לאלקות כו', והיינו ע"י הבירורים דעכשיו בבחי' בירור דמלמטה למעלה שזהו ההתלבשות וההתעסקות בגוף הדבר התחתון לעשותו כלי כו', ושיתעורר בעצמו לצאת מחומרו ולהיות בבחי' רצון לאלקות כו' שעי"ז נעשה בבחי' כלי כו', ונמצא דאמיתית הכוונה המושרשת בעצמות א"ס להיות לו ית' דירה בתחתונים זהו שנשלם בהבירור דמלמטה למעלה דוקא, וזהו"ע כוונת נעיצת התחילה בבחי' סוף מעשה דוקא דהיינו בבחי' המל' המתלבשת ומסתתרת בנוגה דבי"ע לבררם כו', וכן בהנה"א המתלבש בגוף ונה"ב, וכן בכל הדברים השייכים להנה"ב ומברר בירורים דנוגה בבחי' התלבשות זאת כו', בזה הוא דוקא כוונת נעיצת התחילה דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו', ולכן ע"י בירורים אלו נעשה בחי' האו"ח דהיינו עלית המלכות בבחי' עצמות א"ס כו', ועי"ז דוקא הוא בחי' המשכת העצמות ממש כו' וזהו דהמשכת בחי' אור חדש ממש מבחי' עצמות א"ס ממש זהו דוקא ע"י הבירורים דמל' שמתלבשת בתחתונים לבררם שזהו בחי' בירור דמלמטה למעלה לפי שבזה דוקא יש כוונת נעיצת התחילה כו', וי"ל דזהו הטעם מה שהמל' דוקא יש בה כח לברר בירורים התחתונים ובבחי' התלבשות כו', דהנה נת"ל בענין עבד הנאמן דהיינו בד"כ מדרי' הצדיקים דעבודתם היא בבחי' אהבה והתקשרות כו', דהעיקר הוא בבחי' המשכת האור ועי"ז נעשה הבירור כו', ונת' שאין זה בבחי' התחדשות ממש מפני שהחומריות שלהם הן בעצמן והן בהדברים שמקבלים אינם בבחי' חומרי ממש, וממילא אין זה בבחי' היפך הטבע לגמרי כו', וג"ז אינו בבחי' התלבשות כ"כ בהם כו', אבל הבירורים דמלמטה למעלה דהיינו בעבד הפשוט כו' ה"ז בענינים חומריים וגשמיים ממש, והיינו שהחומריות שלו הן בעצמו והן בהדברים שמקבלים הם חומריים ממש, וה"ז היפך הטבע לגמרי, א"כ ה"ז התחדשות גמורה כו', וזהו ג"כ ענין ירידת המלכות בבי"ע לברר בירורי נוגה דבי"ע ה"ז לברר ולהפוך בחי' החומריות הטבעית ממש, שהרי ההתלבשות היא בנוגה ממש, וא"כ הבירור הוא בבחי' היפך הטבע החומרי ממש וכמו בירור הנה"א את טבע החומרי הגמור דנה"ב כו', שזהו בבחי' התחדשות גמורה כחידוש יש מאין כו' כמשנת"ל, והכח הזה יש במלכות (וכמו"כ בנש"י למטה בנשמות הנק' עבדים פשוטים כו') לחדש דבר בבחי' היפך הטבע הגמור לאלקות שזהו כמחדש דבר מעיקרו כו', ומה גם ע"י ההתלבשות

בהדברים התחתונים שמתעלם ומסתתר האור לגמרי כו', (וכמו בהתלבשות הנה"א בנה"ב שהנה"א נעשה בבחי' יש עד שבערך שיתלבש בנה"ב ויתאחד אתו כו' ובהתלבשות זאת הרי מתעלם האור יותר כו'), ומ"מ פועל בהם הבירור והיפך הטבע כו', הנה כ"ז רק מצד כוונת נעיצת התחילה שיש בסו"מ דבחי' מלכות, ומשו"ז יש בכחה לברר בירורים בבחי' התחדשות גמורה כו' (וכמו שנת"ל מה שיש במל' דוקא כח ההתהוות מאין ליש בבחי' התחדשות שזהו מצד שנעוץ תחלתן בסופן דוקא כו', כמו"כ כח הבירור באופן כזה שיש במלכות לחדש דבר מעיקרו כו' זהו מצד כח כוונת נעיצת התחילה דעצמות שיש בסו"מ דמלכות דוקא כו', וכמו"כ דוקא בירידת הנשמה שירדה ונתלבשה בגוף ונה"ב החומרי כו', הנה דוקא כמו שירדה למטה מטה יש בה כח העצמות דוקא' שבכח זה ביכולתה לברר את הנה"ב ולעשותו כלי לאלקות כו', ובמ"א מבואר דהכח בנה"א לברר את הנה"ב הוא מבחי' עקודים שלמעלה מבחי' תהו ותיקן כו', (וז"ע משביעין אותו כו' כמו שכת' במ"א), והיינו ג"כ כנ"ל כי הנה במ"א מבואר שע"י הבירור נעשה העליה בבחי' שם ע"ב שלמעלה גם משם ס"ג, דשם ס"ג הוא בחי' תהו בחי' נקודים כידוע ושם ע"ב הוא בחי' עקודים כו', וע"י הבירור דשם מ"ה מברר ב"ן עולה בבחי' שם ע"ב כו', והטעם הוא כי בנין וסתירת התהו הי' לא במקרה ח"ו כ"א הי' בונה ע"מ לסתור וסותר ע"מ לבנות עולם התיקון כו', לזאת ע"י הבירורים הרי נשלם הכוונה דבחי' אא"ס שלמעלה מתהו ותיקון דמשם הי' בנין התהו באופן שיהי' נסתר ויהי' אח"כ בנין התיקון לברר את התהו כו' ולזאת העליה היא בשם ע"ב בחי' העקודים שלמעלה מתהו ותיקן כו', ומשם גופא נמשך הכח בנה"א לברר את הנה"ב דהיינו מהאוא"ס שלמעלה מתהו ותיקון דשם הוא הכוונה שיהי' בירור התהו כו' משם גופא נמשך הכח לברר כו', ואחר הבירור נעשה העליה במדרי' זו וכמו"כ ההמשכה היא ממדרי' זו כו', וכמו"כ יובן בשרש שרשן בבחי' עצמות אוא"ס דשם מושרש הכוונה העצמית בבחי' הבירורים בכדי להיות לו ית' לעצמותו כבי' בחי' דירה בתחתונים כו' ומשם נמשך הכח בבחי' מלכות למעלה ובנש"י למטה להיות בהם כח הבירורים באופן כזה גם לחדש דבר מעיקרו בבחי' היפוך הטבע החומרי הגמור ממש כו', ושיהיו הם עצמן כלים ממש לאלקות כו', וזהו דבחי' ההתחדשות היינו לחדש דבר בענין הבירורים בבחי' התחדשות ממש כמו מאין ליש כו', וכמו"כ בחי' ההתחדשות להמשיך בחי' אור חדש מבחי' עצמות א"ס להיות לו ית' לעצומ"ה ממש כבי' דירה בתחתונים (כמו דירת אדם שכל עצמותו הוא בהדירה כו') זהו בבחי' מלכות דוקא דסו"מ דוקא עלה במח' תחלה ובה דוקא יש כוונת נעיצת התחילה כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש תקעו בחדש שופר בכסא כו' איזה חג שהחדש מתכסה כו', דהנה ענין שהחדש מתכסה היינו עליית המלכות שעולה בבחי' עצמות א"ס שהעליה היא בבחי' העלם העצמות דא"ס כו' וכמשנ"ל שע"י הבירורים נעשה בחי' או"ח כו', דענין הבירורים זהו שעלה במח' תחלה בבחי' העצמות ומשם נמשך הכח לברר שז"ע כוונת נעיצת התחילה

שבסוף מעשה כו׳, ועי"ז נעשה עליית המלכות שעולה בבחי׳ העצמות כו׳, וזהו העליה דר"ה שנעשה ע"י העבודה בעסק הבירורים בכל השנה כו׳ דעלייתה הוא בבחי׳ העלם העצמי שזהו"ע בכסה כו׳, וממילא ההמשכה אח"כ היא בבחי׳ התחדשות גילוי בחי׳ אור חדש ממש כו׳, ובכדי שתהי׳ המשכת האו"ח זהו ע"י חדשו מעשיכם שפרו מעשיכם דהיינו בחי׳ ההתחדשות שלמטה בהבירור דנה"ב שיהי׳ כלי לאלקות כו׳, ובר"ה צ"ל ההתחדשות בבחי׳ תוקף ביותר וזהו"ע קבלת עומ"ש דר"ה, וכידוע דר"ה הו"ע קבלת המלוכה בבחי׳ הנחת עצמותו לגמרי כו׳, וזה"ע תקיעת שופר דר"ה שהוא בחי׳ הביטול בעצם נפשו שמתבטל ונותן א"ע (ער גיט זעך אוועק) לאלקות כו׳, (וכמו"כ ענין הצעקה מן המיצר מהריחוק כו׳, והצעקה היא של הנה"ב ג"כ כו׳, וזה"ע התקיעה בשופר של איל בחי׳ אדם ובהמה תושיע כו׳ וכמ"ש במ"א), ועי"ז נמשך בחי׳ או"ח מבחי׳ עצמות א"ס כו׳, וזהו שאומר בחדש סתם ואומר בכסא כו׳, להיות דענין הכיסוי זהו ענין עיקרי שהו"ע עליית המלכות בבחי׳ העלם העצמי דא"ס כו׳, וענין בחדש היינו בחי׳ ההתחדשות הן בחי׳ ההתחדשות שמלמעלה בהמשכת או"ח כו׳, והן ההתחדשות שלמטה בבירור והיפוך הנה"ב כו׳, וזהו תקעו בחדש שופר בכסה כו׳ איזה חדש שנכסה ויש לו חג היינו עליית המלכות בעצמות א"ס וההמשכה בבחי׳ או"ח ממש כו׳, וזהו ע"י חדשו מעשיכם ושפרו מעשיכם בבחי׳ קבעומ"ש ותשובה דר"ה שעי"ז נמשך גילוי אור חדש ממש כו׳.

בס"ד, יום ב׳ דר"ה, רס"ז

קדוש אתה ונורא שמך ואין אלק׳ מבלעדיך. וצ"ל מפני מה על עצמותו יתי שזהו אתה שמורה על העצמות נאמר קדוש ועל שמו יתי אומר ונורא שמך, דלפעמים נאמר אתה קדוש ושמך קדוש הרי שמו יתי ג"כ קדוש ולמה נאמר כאן ונורא שמך, ומה"ע ואין אלק׳ מבלעדיך ואיזה שייכות יש לענין זה דקדוש אתה ונורא שמך עם ענין ואין אלק׳ מבלעדיך כו׳. ולהבין זה צלה"ק מה שנת"ל דעיקר עבודת הבירורים כפי הכוונה האמיתית היא ע"י בחי׳ המלכות דוקא, דתכלית הכוונה היא להיות לו דירה בתחתונים והיינו שהתחתונים יהיו כלים ממש לאלקות, וזהו ע"י המלכות דוקא, וכמו כן בירידת הנשמה למטה (בבחי׳ עבד פשוט כו׳) דאופן הבירור הוא בבחי׳ התלבשות דוקא בדבר המתברר שמתעסק בו לבררו ולתקנו ולעשותו כלי והדבר המתברר מתעורר בעצמו לצאת מן ההיפוך ולהיות בבחי׳ רצוא לאלקות כו׳ שזהו שהדבר התחתון המתברר נעשה כלי ממש ובזה דוקא נשלמה הכוונה המושרשת בעצמות כו׳, והכח הזה בבחי׳ מלכות הוא משום דנתחב"ס כו׳, ולכן עי"ז נעשה עליית המלכות בבחי׳ העצמות ממש ונמשך עי"ז גילוי העצמות שזהו גילוי אור חדש ממש כו׳.

וזהו שארז"ל ג׳ כתרים הן כתר תורה וכתר כהונה וכתר ש"ט עולה על גביהן ומבואר במ"א דכתר מלוכה היינו בחי׳ מלכות דאצילות שנעשה

כתר ועתיק לבריאה, וכתר כהונה הוא בחי' ת"ת דז"א שנעשה כתר למלכות, וכתר תורה היינו בחי' ת"ת דאימא שנעשה כתר לז"א כו', וג' כתרים הללו היינו בחי' הכתרים דסדר השתל' וכשנת"ל (ד"ה השמים מספרים) שהן בחי' מקיפים דסדר השתל' ובשרשן באוא"ס היינו ההמשכה וגילוי דאוא"ס עד שרש הראשון בבחי' כללות האור דאור א"ס שלפני הצמצום כו'. אמנם כתר שם טוב היינו ג"כ בחי' מלכות וכידוע דשם הוא בחי' מל' כו'. אך הנה זהו בחי' המלכות כמו שהיא מתלבשת בבי"ע לברר הבירורים דנוגה דבי"ע כו', וזהו שם שבגימ' ב"ן ורפ"ח (כידוע בענין שמע שם ע') והיינו בחי' שם ב"ן דמלכות שירד לברר' הרפ"ח ניצוצות דשבה"כ דתהו כו', וכשמבררת בירורים דנוגה נק' שם טוב. וי"ל שזהו כמו שכתוב במ"א בענין אבנים טובים דבחי' הניצוצות כשמתבררים נקראים אבנים טובים וכמו אבן טוב המאיר כו', וגם י"ל שנק' שם טוב ע"ש העלי' בבחי' טוב העצמי דעצמות א"ס כו', וכמו אמרו צדיק כי טוב שהוא בחי' עצם הטוב כו', והיינו בחי' מלכות כשעולה למעלה עם בירורי הניצוצות הנכללים בה שכ"ז נק' שם טוב כו', עז"א דכתר שם טוב כשעולה למעלה ה"ז עולה על גביהן למעלה מבחי' ג' כתרים הנ"ל דכולן הן בבחי' הכתרים דסדר השתל' כו', ומגיעים למעלה בשרשן רק בבחי' או"ר הא"ס כו', אבל בחי' המלכות ה"ה עולה בבחי' עצמות א"ס ממש דהיינו בחי' שמו העצמי שזהו בחי העלם העצמי דא"ס כו', ופי' עולה על גביהן היינו שעולה עליהן להיות להן בחי' כתר ומקיף כו', דהנה ידוע שיש ע"ס דאו"י וע"ס דאו"ח וכמ"ש בס' הבהיר הובא בפרד"ס שער מלמטה למעלה פ"ד מלמעלה למטה ידענו מלמטה למעלה לא ידענו, ובע"ח שער מ"ן ומ"ד פי"ד כ' דהיינו ע"ס דאו"י וע"ס דאו"ח דבע"ס דאו"י הכתר הוא בחי' ראש ומלכות בחי' סוף, והיינו שעיקר. האור הוא בבחי' הכתר והאור הולך ומתמעט עד שבמלכות הוא בחי' הארה בלבד כו', והיינו כמו שנת"ל (ד"ה והי' כי תבוא) במשל דמתחלת התעוררות הרצון עד סוף מעשה האור הולך ומתמעט דעיקר גילוי אור התפעלות הנפש הוא בהרצון ומן הרצון בא אל השכל ומדות שאין הגילוי כ"כ עד סוף מעשה שהוא הגילוי למעשה לבד כו', אבל בע"ס דאו"ח המלכות הוא כתר, והיינו שעיקר האור הוא בבחי' מלכות ומלכות משפיע לכל הספירות כו', ואופן ההשפעה מבחי' המלכות מאחר שהיא בבחי' כתר הרי ההשפעה היא ג"כ בדוגמת אופן ההשפעה שמבחי' הכתר היינו בבחי' מקיף וז"ע עולה על גביהן כו'. אמנם בעצם בחי' האור הנה כשהמלכות היא בחי' כתר הוא בחי' אור נעלה יותר גם מבחי' האור דכתר שמלמעלה למטה כו', כי האו"ח הוא בבחי' תוקף האור יותר מבחי' או"י, הגם דבבחי' הגילוי וההתפשטות יש יתרון בהאו"י שהוא בבחי' גילוי והתפשטות יותר כו' (ואפשר זהו מ"ש בע"ח שם דאו"ח הוא בבחי' חלישות לגבי או"י כו', והיינו בחי' הגילוי וההתפשטות כו'), אבל בעצם האור בחי' האו"ח הוא בבחי' תוקף האור יותר כו', וכמו עד"מ אור הנוגה הוא אור מבהיק יותר כו', וכמו אור השמש המכה בענן ונעשה או"ח והוא אור הקשת ה"ה אור חזק יותר כו', וכידוע דהקשת הוא מהכאת אור השמש

המכה בהענן, וידוע דהכאת השמש בסופו הוא בתוקף יותר ולכן האויר התחתון הוא חם יותר מאויר האמצעי כי כח הכאת השמש בסופו הוא חזק יותר וכמו הזורק בכח הרי עיקר הכח יתאסף בסוף הנחתו היינו בהכאתו בכותל עד דמשו"ז יחזור לאחוריו מתגבורת כח ההכאה, וכן הוא באור וחום השמש בסוף הכאתו דוקא גדול כחו עד שנעשה בחי' או"ח כו', וזהו"ע העננים שנעשים ע"י הכאת השמש בארץ ששואב ג' היסודות דרות מים עפר שבארץ ונעשים עבים ועננים כו', וזהו ג"כ ענין הקשת הנעשה בהענן שזהו מה שמהכאת השמש בהענן נעשה אור חוזר כו' (וג' גווני הקשת חיור סומק ירוק הן ג' הגוונים הכלולים בהשמש שהן ג' בחי' חג"ת כו' וכמ"ש במ"א), ומובן מזה דאור הקשת הוא בתוקף יותר מאחר שהוא מהכאת השמש שזהו בחוזק יותר כו', וכמו"כ יש באבנים טובים שהאור בהם בדרך או"ח ומאיר יותר כו' (וכידוע בענין שוהם וישפה) דיש אבן שהוא מאיר בבחי' או"י דהיינו שהוא אבן טוב המאיר ובאורו נראה אור לאחרים שאם מוציאים אותו בחשך הוא מאיר מפני שהארתו מתפשטת מתוכו ולחוץ (בבחי' המשכה מלמעלה למטה כו'), ויש אבן שהוא מבריק וזורק כברק חצים בעין הרואה עד שתתלהט עין הרואה מפני זיוו והדרו וזהו בבחי' או"ח מלמטה למעלה כו', ונקרא אור המתנוצץ שמתנוצץ ומבריק בעין כו' (כי אבנים טובים ידוע דהאור בהם הוא המתהווה מהכוכבים כו', ובכוכבים יש ג"כ כוכב שנמשך אורו ומאיר ובא בהתפשטות והמשכה באור ישר כו', ויש כוכבים שאורן מתנוצץ ומבריק בתנועות שונות וגם בגוונים שונים כו', וכמו"כ הוא באב"ט המתהוים מהם כו'), והדוגמא מזה יובן בבחי' המלכות שהיא בחי' כתר דאו"ח דאור זה הוא בחי' אור נעלה יותר להיות שזהו האור הנעשה ע"י הבירורים שזהו סוף ותכלית הכוונה שעלה במחשבה תחלה בבחי' עצמות א"ס ממש דכוונה זו נעוצה בבחי' המלכות שהו"ע הבירור בבחי' מלמטה למעלה שזהו תכלית הכוונה כו', כנ"ל, וע"י הבירורים דמלכות מתגלה ומאיר בה בגילוי בחי' נעיצת התחילה שבה כו', שזהו בחי' אור נעלה באין ערוך לגבי בחי' האורות והגילוים דאור א"ס שמלמעלה למטה להיותו גילוי בחי' העלם העצמי דא"ס ממש כו', וזהו"ע כתר ש"ט שעולה על גביהן למעלה מהג' כתרים ונעשה בבחי' מקיף להם כו', והיינו גילוי בחי' מקיף דאו"ח שזהו בחי' העלם העצמי שאינו בגדר שייכות כלל וכלל אל העולמות כו', וכידוע בענין מ"ם וסמ"ך דמ"ם סתומה שהיא בחי' מקיף, אבל היא מרובעת שיש לה התישבות והיינו בחי' מקיף שיש לו איזה שייכות עכ"פ אל העולמות והיינו בבחי' הגילוים דאוא"ס כו', אבל סמ"ך הוא עגול שאין לו התישבות כלל, והיינו בחי' מקיף דאו"ח והוא בחי' העלם העצמי שאינו שייכות כלל וכלל אל העולמות כו', (ועמשנת"ל ד"ה השמים מספרים וד"ה נשא בענין מקיף הקרוב ומקיף הרחוק כו'), וזהו בחי' כש"ט שעולה על גביהן והיינו בבחי' מלכות דוקא כו', וכמ"ש אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, אבן הוא א' ב"ן, והיינו שם ב"ן המברר בירורים דנוגה למטה בבי"ע שזהו בחי' דוד רגלא רביעאה שלמטה מג' קוין דכ"ת וכ"כ כו', והיא היתה דוקא לראש פנה למעלה מכל הספירות

ובבחי' כתר אליהם כו', וז"ש ויעש דוד שם דהיינו בחי' כש"ט הנעשה ע"י עבודת הבירורים כו', וי"ל דזהו"ע ויעש דוד שזהו הנעשה ע"י סו"מ בעבודת הבירורים דוקא כו', דהרי הגילוי מלמעלה למטה זהו מה שמאיר מעצמו וכמו כי חפץ חסד הוא בחי' ה"ח העליונים דטה"ע כו', וכמו שנת"ל (ד"ה נשא), ובעבודה זהו"ע עסק התורה וקיום המצות שמצד האהבה והתקשרות שאינו בבחי' עמל ויגיעה והוא בבחי' המשכה מלמעלה למטה כו', אבל להיות גילוי בחי' העלם העצמי שזהו בחי' כש"ט כו' כנ"ל זהו ע"י העמל ויגיעה דוקא בעבודת הבירורים כו', וזהו ויעש דוד ע"י העבודה ויגיעה בסו"מ דוקא עי"ז עשה בחי' כש"ט כו', וזהו ואלה דברי דוד האחרונים שהוא בחי' סוף מעשה דוקא בירידת בחי' המלכות לברר בירורי נוגה שזהו דוקא המגיע למעלה מעלה ביותר בבחי' עצמות א"ס ממש וכמו שכתוב עד דוד הגדיל שהגיע למעלה מעלה ביותר כו', ועי"ז דוקא יהי' אמיתית הגילוי דלעתיד כו'. ועפ"ז יובן דעבודת העבד הפשוט שעובד בעול דוקא רק מצד יראת ואימת האדון ולא מצד האהבה וההתקשרות כו', וממילא עבודתו היא בעמל ויגיעה כו', דבנמשל היינו בנשמות שירדו למטה בגופים לברר ולזכך את הגוף ונה"ב כו', והיינו בנשמות דבי"ע שאין מאיר בהם האור והגילוי דאוא"ס ולא יש בהם בחי' האהבה וההתקשרות כו', כ"א עבודתם הוא בעומ"ש מצד יראת ופחד אלקים והן כשור לעול לעבוד בעבודת הבירורים בעמל ויגיעה דוקא דהיינו בהתלבשות בהנה"ב וכן בכל הדברים הגשמיים בכדי לבררם כו', וכמשנת"ל (ד"ה תקעו) שזהו בחי' הבירור מלמטה למעלה כו', כנ"ל, ה"ז מגיע דוקא בבחי' פנימיות ועצמות א"ס למעלה באין ערוך מעבודת העבד הנאמן שעבודתו היא בבחי' מלמעלה למטה כנ"ל שאינו ממשיך כ"א מבחי' האורות והגילוים דאור א"ס כו', אבל ע"י הבירורים דמלמטה למעלה נמשך בחי' העצמות ממש וזהו גילוי אור חדש ממש כו', דהבירורים הם בבחי' התחדשות, וכמו"כ ממשיך עי"ז גילוי בחי' אור חדש ממש כו', דבזה דוקא נשלמה הכוונה העליונה שנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים שזהו דוקא בהבירור בעמל ויגיעה שהוא בחי' הבירור דמלמטה למעלה שבזה עושין את הדברים התחתונים עצמן כלים לאלקות שזהו אמיתית הכוונה העצמית כו', כנ"ל, ולכן בזה דוקא נמשך בחי' ההעלם העצמי דא"ס ממש כו', וע"פ כל הנ"ל יובן דכשם שהעבד הנאמן העובד מצד האהבה וההתקשרות ה"ה מצליח אל האדון להוסיף לו תוס' ברכה בעבודתו וכמשנת"ל (ד"ה אלה הדברים), והיינו מצד עוצם ההתקשרות שלו שמשליך נפשו מנגד ועושה רק לעשות נח"ר לאדונו וחפץ מאד בהצלחת האדון שיהי' לו תוס' ברכה מרובה ויהי' לו תענוג ונח"ר רב, לזאת מצד עוצם חפצו ורצונו הטוב כו' ה"ה מצליח באמת וממשיך תוס' ברכה מרובה כו', דבנמשל היינו בעבד הנאמן שאינו עובד לצורך עצמו כלל להמשיך לו גילוי אורות בנפשו כ"א רק לעשות נח"ר למעלה וחפץ מאד בהגדלת כח ה' וכמו ועתה יגדל נא כו', וכמו שאו ידיכם קדש וברכו את הוי' שיהי' תוס' אורות עליונים מאד שבזה יהי' נח"ר למעלה כו' (או שבהנח"ר שעושה בעבודתו בתפלה ועסק התו"מ

נמשך עי"ז ממילא גילוי אורות בבחי' תוס' אור כו') ולזאת באמת בעבדתו מצליח מאד בכל הון ביתו של אדונו היינו בהגילוי' דסדר השתל' בתוס' ברכה המרובה על העיקר כו', ועוד ביותר מיכולת האדון עצמו כבי' כו', והענין הוא להיות כי כבר נקצב בתחלת הבריאה באופני הגילוים דסדר השתל' במדה וקצבה באופן כך וכך דוקא כו', והמשכת תוס' אורות יהי' דוקא ע"י עבודת נש"י למטה דוקא כו', ולזאת המה דוקא בעבודתם הטובה ממשיכים תוס' אורות כו' (ובפרט דעבד הזה שחפץ בהצלחת האדון וגדלו ביותר כו' וכמו שמדקדקים על עצמן כו' ועי"ז ממשיכים בחי' נשיאת פנים כו', וכמ"ש במ"א), ונמצא דהעבד הזה ממשיך תוס' מרובה בטיב עבודתו כו', כמו"כ הוא בעבד הפשוט שעובד בעול רק לקיים רצה"ע ויש בו יתרון מה שאין לו לעצמו כלום שאין לו שום תענוג ונח"ר בעבודתו ואינו לוקח לעצמו מאומה מעבודתו כו', (דבעבד הנאמן הרי מהנח"ר שלמעלה יש לו נח"ר ומהגילוים שמאירים למעלה נמשך ומאיר בנפשו ג"כ ועם היות שאין זה כוונתו בעבודתו' אבל מ"מ נמשך לו מהגילוים העליונים ומתעלה במדריגה עי"ז בריבוי משך זמן עבודתו כו', אבל העבד הפשוט אינו לוקח לעצמו כלום שגם מהאורות הנמשכים אינו מאיר לו מאומה כי אינו שייך לגילויי אורות כו', כ"א הכל לאדונו כו', וכמו שנת"ל (ד"ה ומקנה רב) דגם הקבלת פרס הוא לאדונו והיינו אל תהיו כעבדים כו', ובעבד זה אינו שייך עילוי מדרגא לדרגא מאחר שאצלו רק העשי' לבד כו', אלא תמיד הוא במדרי' א' (ומ"מ הוא בבחי' מהלך שהרי מגיע בעבודתו בבחי' עצמות ממש שזהו אמיתית ההילוך שלא בהדרגא כו') רק לעשות רצון קונו בעשיה בפועל כו', וכמשנת"ל (ד"ה ומקנה רב) דבעבד פשוט אין בו שום שינוי בעבודתו ולא שום גרעון כו') וכ"ז מכח עצמו דוקא שאין לו סיוע ע"ז מהגילוי אורות בנפשו וכה"ג, כ"א מה שבעצמו קבל עליו עול מלכותו ית' ונתן ומסר א"ע לעבודתו ית' כו', ואופן הנתינה הוא בביטול כל עצמותו שאין לו מהות ומציאות לעצמו כלל כ"א זה כל מהותו לעבוד לצורך אדונו אדון כל ית' כל מה שמוטל עליו מאתו ית' לעשות ולקיים כו', ולזאת העבד הזה בטיב עבודתו ה"ה מצליח ג"כ לאדונו להמשיך תוס' ברכה בכל הון ביתו כו', ואדרבה הוא ממשיך תוס' אור נעלה באין ערוך להמשכת העבד הנאמן כו', ועיקר ההפרש הוא דכל ההמשכות בתוס' אורות שהעבד הנאמן ממשיך הכל הוא בבחי' הגילוים לבד דבשרש שרשן הוא בחי' אור א"ס שבא בבחי' המשכה וגילוי כו', אבל מה שהעבד הפשוט מצליח בבית אדונו הוא שממשיך מבחי' עצמות ממש שע"י נשלמה הכוונה האמיתית דנתאוה הקב"ה להיות לו לעצמותו ית' דירה בתחתונים כו', ובזה יובן ג"כ משנת"ל (ד"ה אלה הדברים) במשל דעבודת העבד הפשוט ה"ז כמו שהאדון בעצמו עובד להיות שכל מהותו הוא רק לעבוד לאדונו וה"ה כרכושו וקנין כספו, א"כ מה שהוא עובד ה"ז אצל האדון כאילו הוא בעצמו עובד ומרויח ע"י שורו וכה"ג וזאת יערב אל האדון מאד כו', וי"ל דבנמשל הו"ע מ"ש למען תזכרו ועשיתם את כל מצותי, דהנה יש מצות הוי' ומצותי, פי' מצות הוי' היינו המצות כמו שהן

בסדר ההשתל' וכידוע דכל המצות תלוים בד' אותיות שם הוי' וכמו ק"ש באות יו"ד דשם הוי' ותפילין באות ה' כו' וכה"ג בכל המצות דכללות ענין הוי' הו"ע התלבשות אורות בכלים כו', וכמו"כ באורות שלמעלה מכלים ממש, מ"מ הן באורות השייכים לסדר השתל' כו', אבל ענין מצותי היינו המצות כמו שהן בעצמות א"ס שלמעלה מבחי' התלבשות בכלים ולמעלה מגדר שייכות אל ההשתל' כו', וזהו"ע שהעבודה היא כאלו האדון בעצמו עובד ומרויח דהיינו המשכת בחי' מצותי מצות כמו שהן בעצמות ממש כו', וכ"ז נמשך ע"י עבודת העבד הפשוט שעובד בביטול כל עצמותו לא מצד האהבה וההתקשרות שיש לו לאוא"ס ב"ה ולא מצד התענוג והשמחה שיש לו בהנח"ר שגורם למעלה רק מצד העבדות בלבד שצריך לשאת עליו עול הטורח והמשא לכפות א"ע בכל הדברים שנפשו מתאוה אליהם בעצם ולכבוש רוח תאוותו בכל פרט ולבטל רצונו ולהיות כשור לעול בעול התו"מ אף שהוא נגד רצונו כו', וכ"ז נעשה אצלו כטבע ממש להיות תמיד בעבודה זו מפני הקבלת עול מ"ש שעליו דמשו"ז כל מהותו הוא רק להיות בעבודה זו המוטלת עליו מן האדון אדון כל כו', הנה עבודתו הנאמנה נחשבה אצל האדון כאלו הוא בעצמו כבי' עובד והיינו שעי"ז דוקא נמשך בחי' מצותי מצות שהעצמות ממש עושה כבי' כו', וזהו ג"כ ענין מ"ש שמח נפש עבדך שנת"ל (ד"ה ומקנה רב) דהעבד הזה צריך האדון לשמחו כו', והכוונה היא ששמחת האדון עצמו תהי' שמחתו (לא רק מה שהוא שמח בשמחת האדון כו') והיינו כאשר נמשך בחי' מצותי שזהו בחי' הרצון והעונג העצמי ממש שבמצות (שז"ע מה שיערב לו כו') וכמו נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני בבחי' קיום הרצון במעשה בפו"מ בלי שום כוונה גם לא לעשות נח"ר כו' כ"א משום שנצטווה שזהו העשי' בפועל לבד בבחי' הנחת עצמותו לגמרי כו' שעי"ז נח"ר לפני כו', ונח"ר ועונג העצמי הזה זהו שנמשך בנשמות שיהי' בהם בחי' התענוג העצמי דעצמות א"ס כו', וזהו יתרון מעלת העבד הפשוט העובד בעומ"ש שעליו על מעלת העבד הנאמן העובד מצד האהבה וההתקשרות שלו ושמח ומתענג בהעונג והנח"ר שלמעלה כו', וכמו"כ מעלת הבן שעובד את אביו מצד ההתקשרות עצמית שבו וע"כ הוא חפץ ג"כ במה שהוא רצון האב כו'. דכ"ז אינו בחי' עבודה גמורה בבחי' ביטול והנחת עצמותו לגמרי שאינו מציאות לעצמו כלל כו', שהרי יש לו איזה מציאות לעצמו עכ"פ, והוא השמחה והנח"ר שיש לו מהנח"ר שלמעלה כו', א"כ ה"ה מציאות בפ"ע לבד האדון והאב כו', (לבד משנת"ל בד"ה אחרי ה' יעו"ש), ולזאת אין עבודתו נחשבה כמו עבודת האדון והאב עצמו כו', וה"ז נחשב אצל האדון כמו שאוהב נאמן שלו משביח נכסיו וכה"ג שיש בזה הרכבה מזולתו ולא יגיע כפיו ממש וממילא אין בזה תענוג כ"כ וכמו שמוצא כבר מוכן הדבר כו' וכמשנת"ל ד"ה הנ"ל, (וכמו כן אצל העבד הוא ג"כ מן המוכן שהרי אין זה מכח עצמו ממש כ"א מצד עילוי האדון דמשו"ז נתקשר אליו כו', וכמשנת"ל ד"ה אלה הדברים), ובנמשל למעלה מובן שאינו ממשיך בזה בחי' מצותי בחי' המצות שבעצמות ממש כו', הגם שממשיך ג"כ גילוי אורות נעלים מאד בבחי' תוס' ברכה כו', מ"מ הכל

הוא בכלל בחי' מצות הוי' שהן בהאורות השייכים להשתל' כו', אבל העבד הפשוט שהוא בבחי' הנחת עצמיתו לגמרי מכל וכל כו', (והוא בכח עצמו דוקא לא מן המוכן, דכמו"כ בהאדון הוא לא מן המוכן כ"א נחשב כיגיע כפיו כו') ה"ז כמו שהאדון בעצמו עושה בלי שום הרכבת עוד דבר כו', ובזה דוקא נמשך בחי' מצותי ממש כו', ושרש הענין הוא, דהנה נת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח) שיש ב' מדריגות באוא"ס, הא' בחי' האור שהוא בבחי' המשכה וגילוי, ועם היות שהוא ג"כ בחי' אור הכלול בעצמותו שלמעלה מעלה מבחי' האור המאיר אחר הצמצום בגילוי הקו כו', מ"מ ה"ה בבחי' מהות ומציאות אור עכ"פ כו', וזהו בכללו"ת בחי' אוא"ס שלפני הצמצום גם מה שלמעלה מבחי' עליית הרצון וגם בחי' אור העצם שזהו בחי' העלם האור כו', מ"מ כ"ז הוא בבחי' המשכה וגילוי מן העצמות כו', אבל יש עוד מדריגה באוא"ס והוא האור הכלול בעצמותו ממש, והיינו רק מה שביכולתו להאיר כו' שאין זה בבחי' מהות ומציאות אור כלל וכלל גם לא כבחי' האור שלפני הצמצום כו', שה"ה בעצמותו ממש ואינו בבחי' דבר בפ"ע מן העצמות כו' (כי בעצמות ממש אינו שייך לומר ח"ו עוד דבר כו', גם לא בחי' כח האור כו') שעז"נ הוא ושמו אחד דהוא שמו ושמו הוא כמ"ש השל"ה. ועז"ז אמרו המקובלים דשמו קדמון כקדמותו כו' וכמו שנת' שם בד"ה הנ"ל, ובחי' זו זהו בחי' העלם העצמי דא"ס שלמעלה מכל ההמשכת והגילוים גם בשרשן היותר הראשון כו', וזהו ג"כ ענין מצותי בחי' המצות כמו שהן מושרשים בבחי' העלם העצמי דא"ס כו', והמשכת בחי' ומדריגה זו זהו דוקא ע"י העבודה בקבעומ"ש כו' דכל העבודות שמצד אהבה והתקשרות (ואף גם מצד הרג"ש התקשרות העצמית כמו בהבן אל אביו שיש בו הרגש ההתקשרות עכ"פ כו') הכל הוא בבחי' המשכות וגילוים דאוא"ס כו' ואין זה מגיע בבחי' העצמות ממש כו', כ"א בעבודה בקבעומ"ש שאין כאן שום מציאות כ"א רק עול האדון שעליו לעבוד בקיום התו"מ בפו"מ ולברר בירורים מלמטה למעלה לעשות לו ית' דירה בתחתונים כו', ה"ז דוקא מגיע בבחי' שמו הכלול בעצמותו ממש שהוא בחי' העלם העצמי דא"ס ממש כו', וזהו מ"ש אחר למען תזכרו כו', מצותי והייתם קדושים לאלהיכם ומבו' במ"א הפי' להמשיך אותו ית' להיות בבחי' קדוש כו', והענין דהנה ידוע שיש ב' בחי' קדוש, הא' מה שקדוש ומובדל מצ"ע, והב' מה שמובדל מזולתו, דמה שקדוש ומובדל מזולתו הוא בחי' האוא"ס שיש לו שייכות עדיין להשתל' כו', אבל האור הכלול בעצמותו ממש הוא שקדוש ומובדל מצ"ע כו' (וכמשנת"ל בד"ה כי עמך הנ"ל ובד"ה כי מראש צורים בענין המלך הקדוש כו'), וזהו והייתם קדושים לאלקיכם להמשיך מבחי' קדושת העצמית להיות בבחי' קדוש לגבי העולמות כו' (והיינו דבחי' הקדושה שלגבי עולמות והשתל' יהי' מבחי' קדושת העצמות דוקא כו', וכמו ענין המלוכה דנש"י ממשיכים היינו בחי' המלך הקדוש בחי' פנימיות המלוכה להיות גילוי המלוכה ממש שז"ע שמבקשים בר"ה מלוך על העולם כולו בכבודיך כו', היינו גילוי בחי' פנימיות המלוכה עד שידע כל פעול כי אתה פעלתו כו'), והיינו המשכת בחי' שמו העצמי

ממש מה ששמו קדמון כו', וכ"ז ממשיכים ע"י העבודה בבחי' קבלת עול מלכות שמים דוקא כו', וזהו יתרון מעלת מדרי' יעקב עבדי על בחי' ישראל דלהמשיך מבחי' עצמות א"ס ממש זהו דוקא ע"י בחי' יעקב עבדי כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מש"א קדוש אתה ונורא שמך כו'. דהנה אתה לנוכח היינו מהותו ועצמותו ממש שנקרא קדוש בבחי' קדושת העצמית ממש שקדוש ומובדל מצד עצמו שאינו בערך העולמות כלל וכלל ואינו שייך לומר בו בחי' הקדושה מצד העולמות כ"א מה שהוא קדוש בעצם כו', אבל בחי' שמו העצמי יש בזה ב' מדריגות וכמשנת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח) דלפעמים האור נכלל בהמאור והיינו בחי' האור כמו שהוא כלול בעצמותו ממש שאינו בבחי' מהות ומציאות כלל והוא מה ששמו קדמון כקדמותו ית' כנ"ל, ואז השם הוא בבחי' קדוש ג"כ כקדושת העצמות כו', ועל זה נאמר אתה קדוש ושמך קדוש דהשם קדוש כקדושת העצמות ממש כו', ולפעמים יורד האור להיות מקור למקור עכ"פ לסדר ההשתל' כו', והיינו בחי' אור הא"ס שהוא בבחי' המשכה וגילוי כו', והכל הוא באוא"ס שלפני הצמצו' כו', וזע"א ונורא שמך כו', דהנה ענין נורא שייך דוקא כאשר האור הוא בבחי' גילוי כו', וכמו עד"מ יראת המלך הנה דוקא בהגלות נגלות המלך לעמו אז נקרא נורא, משא"כ כשיושב גנוז בחדרי היכלו כו', וכמו"כ הוא למעלה דוקא בבחי' המשכת והתגלות האור נקרא נורא, וזהו ונורא שמך דהיינו כאשר האור הוא בבחי' המשכה והתגלות כו'. והנה בר"ה ממשיכים בחי' כתר מלכות, דהיינו שיהי' לו רצון למלוכה שזהו בחי' התגלות האור להיות מלך לעולם וכמו מלוך על העולם כו', לכן אומרים ונורא שמך כו' (ולכך נק' ימים נוראים), אמנם ההמשכה דר"ה היא דבחי' האור הכלול בעצמותו ממש בחי' שמו הכלול בעצמו שהוא בבחי' קדוש מצ"ע (שז"ע ושמך קדוש כנ"ל) בחי' זו יומשך להיות בבחי' מלוכה על העולמות וכנ"ל בענין והייתם קדושים לאלקיכם כו', עד שיהי' בחי' גילוי המלוכה ממש למטה וידע כל פעול כו', עז"א ואין אלק' מבלעדיך כו', דגם לאחר ירידת האור אינו בא בבחי' העלם והסתר שיתעלם ויסתתר כו', דאור הא"ס שהוא בחי' הגילוי וההתפשטות דאוא"ס הרי הוא בא בבחי' צמצום שמתעלם ומסתתר בעולם שאינו מאיר בגילוי ממש ומתמעט ממדריגה למדריגה עד שלמטה הוא בבחי' הסתר כו', אבל כאשר ההעלם העצמי דא"ס (שזהו האור הכלול בעצמותו ממש כו' כנ"ל) מאיר ומתגלה הנה האור הזה אינו מתעלם ומסתתר בבחי' הצמצום וממילא מאיר האור והגילוי למטה כו', וזהו קדוש אתה ונורא שמך, דקדוש אתה הוא בחי' קדושת העצמות ממש ונורא שמך הוא בחי' המשכת והתגלות האור כו', והתגלות זאת היא מבחי' קדושת העצמות דבחי' העלם העצמי הוא שבא בגילוי כו', ולזאת אין אלק' מבלעדיך שאין כאן שום העלם וצמצום כלל ומאיר האור בגילוי למטה מטה כו'.

בס"ד, ליל ב' דסוכות, רס"ז

בסוכות תשבו שבעת ימים, וצ"ל הלא סוכות הוא ענין בחי' מקיף וא"כ מהו אמרו בסוכות תשבו שהרי ענין הישיבה הוא בבחי' אור פנימי שהר"ע ההתיישבות, אבל באו"מ מה שייך ענין ההתיישבות שאומר בסוכות תשבו כו'. ולהבין זה צלה"ק משנת"ל ב' המדריגות דבן ועבד, ובעבד יש ג"כ ב' מדריגות עבד נאמן ועבד פשוט, ונת' מעלת עבד פשוט על עבד נאמן וגם על מדרי' בן שהוא עיקר העבודה בבחי' ביטול והנחת עצמותו לגמרי מכל וכל כו' ועי"ז מגיע וממשיך בחי' העלם העצמי דא"ס כו'.

והנה בד"כ ב' מדריגות הנ"ל היינו בחי' בן ועבד הנאמן ובחי' עבד פשוט הן בחי' התורה ובחי' המצות היינו מעשה המצות כו', דעם היות שיש מעלה בתורה על המצות שהרי תורה היא פי' וביאור המצות, מ"מ יש מעלה במצות דשרשן למעלה משרש התורה כו'. והענין הוא דהנה ידוע דתרי"ג מצות שרשן מתרי"ג ארחין דגולגלתא, אמנם עיקר שרשן הוא מבחי' י"ג חיוורתא שהן בחי' אורחין לבנים במקום הפנוי שבין השערות כו', והענין הוא, דהנה כתיב והחכמה מאין תמצא וידוע דאור הכתר נק' אין, וכידוע ממ"ש היש הוי' בקרבנו אם אין, דלפי פשוטו אינו מובן איך שייך שיאמרו היש הוי' בקרבנו כו' שהרי ראו כל האותות והנסים שהיו ואינו בערך שיהי' אצלם איזה ספיקות ח"ו, ופי' בזהר דמ"ש היש ה' בקרבנו הוא כמ"ש משה היש בה עץ אם אין, דפי' עץ הוא בחי' עץ החיים בחי' ז"א שנק' אילנא דחיי וגם חכמה נקראת, עה"ח וכמו עץ חיים היא למחזיקים בה, ועץ הוא ל' עצה שהו"ע ההתחכמות כו', ועז"נ היש בה עץ אם מקבלת מבחי' עץ החיים דהיינו בחי' ז"א וחכמה כו', אם אין שמקבלת מבחי' הכתר כו', וכמו"כ מ"ש היש ה' בקרבנו אם אין דהיינו שרצו לידע אם שורה בהם בחי' ז"א או חכמה שנק' הוי' או בחי' אור הכתר שנק' אין כו', ועמ"ש בזהר פ' שלח דקנ"ח ע"ב ובפי' הרמ"ז שם ובאד"ר דף קכ"ט ע"א, והנה אמר שהחכמה נמצאת מאין זה דהיינו מבחי' אין הנק' כתר, ואמנם אין הכוונה שהחכמה עצמה היא בחי' אין ממש שהרי לא אמר רק והחכמה מאין תמצא, רצונו בזה שא' תמצא שהיא נמצאת בלבד מבחי' האין, אבל לא שהיא עצמה בחי' אין כ"א היא בבחי' מציאות מורגש כו', וכמו עד"מ כח החכמה שבנפש ה"ה בבחי' שכל גלוי ובבחי' מציאות מורגש איך ומה הוא כו', וכמשנת"ל (ד"ה וספרתם לכם), וכמו"כ הוא למעלה דבחי' חכמה מורגש בבחי' מציאות דבר מה שהרי נקראת כח מה, ופי' מה ל' מהות הוא, אבל בחי' אור הכתר עצמו נק' אין בלתי מורגש בבחי' מהות כלל, כי בחי' הכתר בחי' ממוצע הוא בין עצמות המאציל אל הנאצלים וכמא' התי' אוא"ס מלגאו כתרא עילאה מלבר כו', ואור א"ס מושלל מבחי' מהות ומציאות דבר מה כי הוא אור פשוט בתכלית הפשיטות וכמאמר ולאו מכא"מ כלל כו', ואמנם מפני ששרש מקור מחצב החכמה נמצא בבחי' אין דכתר לכן נק' ג"כ מה בלי מהות וכידוע דפי' מה זה יתפרש להיפך ג"כ דהיינו שהוא כח של בחי' אין שנק' מה כמו מה פשפשת כו', וכמו שא'

ונחנו מה כלומר כאלו אינו במציאות כלל כו', וזהו בחי' החכמה קודם שבאה בבחי' התגלות, דכאשר באה בהתגלות ה"ז כמו שכל גלוי שהוא בבחי' מהות ומציאות דבר מה כו', אבל קודם שבאה בגילוי בבחי' איזה ציור שכלי עדיין אינה עדיין בבחי' מהות דבר כו', וזהו מה ל' העדר המהות כו', ואין הכוונה כאן על בחי' פנימיות ועצמות החכ' ממש וכמשנת"ל (ד"ה ויצא יעקב) בענין פנימיות אבא פנימיות עתיק כו', שזהו בחי' ומדרי' אחרת לגמרי כו', וכאן הכוונה בכללות הוא בבחי' חיצוניות החכמה מה ששייך לענין השכלי דחכמה (דבחי' פנימיות ועצמות ממש אין זה בגדר ענין השכלי כלל, וכאן הכוונה הכל בבחי' השכלי דחכמה כו') דבזה גופא יש סדר השתל' שיש בחי' התפשטות והתגלות החכמה כמו שהיא בבחי' שכל גלוי ויש בחי' העצמות כמו כתר שבחכמה או חכמה שבכתר כו' דמה זו נק' מה ל' בלי מהות כו', והיינו דמשום מקור חוצבה שבבחי' הכתר היא בבחי' מה בלי מהות ומצד ההתגלות שלה היא בבחי' מהות דבר מה כו'. והנה גם מקור מחצב החכמה דאצילות שהיא בחי' אין ג"כ אינו בחי' האין עצמו אלא רק שנמצא מבחי' אין שגם ע"ז אומר והחכמה מאין תמצא שזהו רק מה שנמצא מבחי' האין דכתר עצמו כו', וכמ"ש במ"א בפי' והחכמה מאין תמצא דוהחכמה היא בחי' התפשטות והתגלות החכמה ומאין הוא בחי' כח היולי דחכמה, ומ"ש תמצא היינו בחי' אור החכמה הבא בבינה כו', ונמצא דגם בחי' הכח היולי דחכמה (שזהו בחי' ח"ס חכמה שבכתר ובחכמה גופא הוא בחי' עצמות החכמה שלמעלה משכל מושג כו') הוא רק מאין דכתר אבל לא בחי' האין עצמו כו'. והענין הוא, דהנה גם בכל דבר הנמשך ובא בגילוי בבחי' מציאות יש בו העלם וגילוי דהיינו בחי' עצמות הדבר נק' העלם עצמותו ובחי' התפשטות השפעתו למטה נק' בחי' התגלות שלו מן ההעלם עצמותו כו', וידוע שאין ערוך כלל לבחי' הגילוי עם בחי' ההעלם של העצמות כי אין הגילוי רק בחי' הארה בעלמא מועטת מאד לגבי העצמות כו', אך מ"מ הגם שאינו רק הארה חיצוניות ה"ה הארה עכ"פ מן העצמות כו', וכך ממש יובן בבחי' גילוי אור עצמות הכתר הנק' אין דבחי' העלם עצמותו הוא בחי' אין ממש בחי' אין אמיתי דהיינו עצם האין כמו שהוא, אך מה שנמשך ובא מבחי' אין אמיתי לבחי' התגלות דהיינו מה שנגלה למטה בחי' אין אין לו ערוך כלל לבחי' עצם האין האמיתי כי אינו אלא בחי' הארה בעלמא מועטת מאד, אך מ"מ הרי בא בחי' אין בגילוי למטה כי כל גילוי הוא בחי' גילוי מן העצם, וכמו"כ גם בחי' אין דכתר בחי' התגלות שלו הוא בחי' גילוי האין דוקא, וזהו והחכמה מאין תמצא שמבחי' אין האמיתי נמצאת מקור החכמה בבחי' גילוי מן ההעלם לבד. ואמנם בחי' גילוי זה בחי' אין יחשב ג"כ אלא שהוא רק בחי' הגילוי של האין האמיתי ואינו כמו האין האמיתי ממש כו', וזהו דבחי' מה דחכמה שזהו בחי' האין דחכמה אין זה בחי' האין העצמי ממש אלא הוא בחי' ההתגלות דאין דכתר לבד כו'. והנה ההפרש בין האין דחכמה לאין דכתר, יובן ע"פ מ"ש במ"א בענין התכללות המדות דתיקון שזהו ע"י שם מ"ה דחכמה שפועל הביטול בהמדות,

דהנה ידוע דלידת המדות הוא ע"פ השכל דוקא וכמו ע"פ שכלו יהולל איש. איש הן בחי' המדות כידוע, וע"פ שכלו והתבוננותו באופן כזה דוקא הן המדות, וכמו שנראה לעין שגם במדות הטבעיים שנטבע באדם בטבע בתולדתו מבטן לאהוב דבר הטוב ולמאוס ולברוח מן הדבר הרע ומזיק, ה"ז מתגלה ג"כ בשכל ודעת שבמוח דוקא, דכאשר יתבונן במוחו בהדבר הטוב ונאהב איכות טובו, אז דוקא יתפעל לאהוב את הדבר, וכל שיעמיק מחשבתו יותר בטוב ההתבוננות בהפלגת דבר הטוב ההוא יותר יתפעל בלב באהבה ותשוקה גדולה ביותר כו', אבל כשאינו מעמיק מחשבתו ולא יתבונן כ"כ במהות ואיכות הדבר הטוב והנאהב הזה לא יתפעל בלבו באהבה ותשוקה כ"כ רק בקרירות ובחיצוניות מאד, עד שיכול להיות שכאשר יסיח דעתו ומחשבתו לגמרי מדבר הזה לא יתפעל לבו כלל לדבר הזה אף שרואה אותו מקרוב לא יומשך לבו כלל אחריו כו', וכן הוא ביראה טבעית תלוי ג"כ בהתבוננות השכל ובהעמקת דעתו בזה דאז דוקא יתפעל ביותר ביראה מדבר המזיק, ואם יסיח דעתו לא יתפעל כלל מזה וכמ"ש הרמב"ם בהל' מלכים וכל המתחיל לחשוב ולהרהר ומבהיל עצמו כו' דסיבת היראה גם מדבר המזיק הוא מה שמחשב ומהרהר בזה כו', וכמו"כ הוא בעבודה שבלב במדות אהוי"ר שנולדים מן השכל וההתבוננות דוקא ולפ"ע העמקת הדעת וההשגה האלקית באופן כזה יהיו המדות, דעם היות דאהוי"ר אלקית הוא ענין טבעי בנה"א דבטבע הנשמה האלקית לאהוב החיים והטוב שהוא קרבת אלקי' ולירא מאד מדבר המזיק ומרחיק נפשו ח"ו מאלקות ובד"כ ליראה את ה' ולאהוב אותו ה"ז ענין טבעי בנה"א, ועכ"ז אם אינו מעמיק דעתו ומחשבתו בהשגה במוחו איכות החיים והטוב באיכות גדולת ה' ובהפלגתו לא יתפעל בלבו באהבה אלקית כ"כ ואם יסיח דעתו לגמרי לא יתפעל כלל וכלל, וכן בענין היראה ופחד אלקי' דוקא כשיתבונן בדברים המעוררים את היראה אם בענין גדולת הוי' בבריאת והתהוות העולמות כו', או בהפלאה ורוממות אור א"ס כו', או איך שאוא"ס נמצא למטה כמו למעלה כו', אז דוקא יתפעל ביראה כו', וכל מה שיעמיק יותר בזה יותר יתפעל כו', וכן כל שיעמיק יותר בדבר הרע ומנגד להוי' ואיך רע ומר עזבו כו', יפחד מן הרע ביותר וכשאינו נותן דעתו לזה אין פחד אלקים בלבו כלל כו' וכמ"ש מזה בד"ה יו"ט של ר"ה, רס"ה. ונמצא דלידת המדות הן ע"פ השכל כו', ולהיות דלידת המדות הן מהשכל שבמוח לכן המוח שליט על המדות לפעול בהם ההכנעה והביטול (כי בעצם יש להם מקור בעצם הנפש כידוע, ולזאת יכול להיות שהמדות לאחר שנולדו מן השכל יהי' בהם ההתפעלות יותר מן השכל כו', ומ"מ השכל פועל ביטול בהמדות כו'), והוא מה שהמדות אינם בתוקף גדול ביותר כמו במדת האהבה שאינה בתוקף ביותר עד מס"ב ממש, כ"א בהגבלה שתהי' האהבה באופן כך וכך דוקא כו', וכן במדת החסד שמצד עצם המדה תוכל להיות בהתפשטות ביותר כו', ומ"מ תהי' בזה ההגבלה כמה ואיך יתפשט כו', וכה"ג במדת היראה והגבורה ושנאה כו', וכן גם שיהי' התכללות המדות שיהי' חסד וגבורה ביחד שהחסד נותן מקום לגבורה וגבורה נותן מקום לחסד עד ששניהם ישכנו יחד, והיינו

שבדבר וענין א' יהי' הנהגה מבחי' החסד והגבורה יחד וכמו שמאל דוחה וימין מקרבת כו' שיש בזה מבחי' הגבורה במקצת ומבחי' החסד במקצת כו', כ"ז הוא מבחי' המוחין שהמוחין פועלים חלישות וביטול בהמדות שכאו"א לא יהי' בתוקף כ"כ וכ"א יתן מקום לזולתו עד שיוכלו להיות יחד כו', וכמו שאנו רואין בחוש שהתינוק מדותיו חזקים בתוקף גדול דכל מה שרוצה הוא בתוקף ההתפעלות והרצון בהדבר ולא יסבול כלל דבר המנגד אליו כו', משא"כ הגדול גם כשרוצה בדבר אינו בהתפעלות גדולה בתוקף הרצון ויכול לסבול גם את ההיפוך ומנגד אליו כו', והיינו רק מצד השכל (לא שהמדות חלושים בעצם בגדול, אדרבה כל מה שמזקין ומתגדל המדות בעצם הם בתוקף ביותר דכשם שהשכל מתגדל וכמו ימים ידברו כו' כמו"כ המדות מתגדלים ומתחזקים ג"כ כו', ומה שבגדול המדות שלא בהתפשטות כ"כ ונותנים מקום להמדה הפכי' זהו מצד השכל דוקא כו') דלהיות דלידת המדות הן מן השכל לזאת ההתפשטות הוא כפי אופן השכל דוקא, הגם שיכול להיות התפשטות המדה יותר מן השכל כנ"ל, מ"מ ה"ה מתפשטת רק לפי אופן השכל המולידה לבד, והיינו מפני ביטול המדות אל המוחין כו', והענין הוא דהנה עיקר ענין הביטול ומה שיכול להיות שני הפכים זהו במוחין והמדות בטלים אל המוחין (והיינו שהמוחין פועלים הביטול בהמדות להיות בטלים אל המוחין כו') דמשו"ז יהי' בהם ג"כ ההגבלה וההתכללות כו', דהנה המוחין יש בהם בחי' הביטול וכמו שאנו רואין דמי שהוא בעל שכל אמיתי הוא בבחי' ביטול בעצמו וכמאמר כל גיא שוטה דסיבת הגיאות והישות הוא מצד השטות, אבל מי שהוא חכם באמת הוא בבחי' ביטול כו', (וטעם הדבר הוא לפי שהחכמה היא בבחי' ביטול בעצם שנק' אין כנ"ל ומשו"ז יש בה טבע הנחת עצמותו וכמשי"ת, וזהו בעצם החכמה. אמנם גם בבחי' חכמה שהיא בבחי' שכל גלוי יש בה בחי' הביטול, והיינו לפי שבד"כ השכל משכיל בדבר שלמעלה ממנו ומרגיש את הדבר העליון ממנו לכן ה"ז פועל בו ביטול מהותו כו', ובמ"א מבואר דמי שהוא חכם באמת ה"ה יודע דבכל דבר לא הגיע לאמיתתה עדיין, ובד"כ ה"ה יודע היטב חסרונות עצמו, ולהיפך בהזולת הוא רואה את הטוב שלו כו' דכ"ז פועל בו הביטול כו', אמנם זהו בחכמה דקדושה דבחכמה דקלי' אדרבה החכמה פועל הישות והרגש עצמו ביותר והוא חכם בעיניו כו', וכמ"ש במ"א בענין כהן מדין כו') והיינו העדר ההתפשטות בבחי' ישות כו', והביטול שבשכל הוא הסיבה מה שישכיל ויתחכם בכל ענין בכמה אופנים שונים בעצם הענין ויש לכולם מקום בשכלו אף שהן הפכים זמ"ז כו' וכמ"ש במ"א, וכמו"כ בכל ענין שישכיל בשכלו שהדבר הוא טוב הנה ימצא בו מה שבצד מה אינו טוב, וזהו הנק' גדלות והתרחבות השכל מה שהשכל מחייב בענין א' בשני הפכים ויש לשניהם מקום בשכלו כו' שזהו דוקא מצד הביטול שבשכל כו', (דלהיות דכלי המוחין הן בחי' ביטול והעדר הישות דמשו"ז הן כלים אל השכל דמי שהוא גיא ומתנשא אינו כלי באמת לאור השכל, והכלי לאור השכל הוא הביטול דוקא וכמו לא תמצא בגסה"ר ובמי שמרחיב לבו כו', ולכן הביטול שבשכל הוא העושה התרחבות הכלי

להיות נושא שני הפכים כו׳) ולהיות שהמדות נולדים מן השכל לזאת המדות הן ג"כ לא בבחי׳ ישות והתפשטות ביותר דאף שלאחר שנולדו המדות מן השכל יכולים להיות בהתפשטות ביותר (וכמו שאנו רואין במדות דנה"ב דעם היות דהתפעלות המדות דנה"ב הן ג"כ ע"פ השכל וכנ"ל בהמדות טבעיים מ"מ ע"פ הרוב התפעלות המדות אח"כ הן ביותר מהשכל המחייבן כו׳), ומ"מ הן בבחי׳ העדר ההתפשטות והעדר הישות וזהו מצד הביטול שלהם אל המוחין כו׳, וכמו"כ מה שהמדה היא באופן כזה שנותנת מקום להמדה ההפכית וישכנו יחד זהו רק מצד ההכנעה והביטול שבמדות אל המוחין לכן המדות הן כפי אופן המוחין כו׳, וביטול זה בהמדות הוא גופא מן השכל, דגילוי אור השכל בהמדה זהו הפועל ביטול המדה אל השכל כו׳. וזהו דמי שהנהגתו בכל דרכיו הוא ע"פ השכל שזהו"ע גילוי אור השכל בכל דבר ה"ז פועל הביטול בהמדות שלא יהיו בבחי׳ ישות ובבחי׳ התפשטות יתירה כ"א ע"פ השכל כו׳, והדוגמא מזה יובן למעלה דתיקון המדות הוא ע"י המוחין דוקא וכידוע דבתהו היו המדות בבחי׳ תוקף מאד דכל מדה היתה בבחי׳ תוקף האור וההתפשטות ולא נתנה מקום כלל להמדה ההפכית שזה הי׳ סיבת השבירה דוימלך וימת כו׳ וכידוע וכמו"כ הי׳ בתחלת התהוות העולם עד מ"ת שהי׳ ההנהגה ע"פ המדות בלבד והי׳ בחי׳ התפשטות המדות ביותר ובלי התכללות כו׳, וכמו באלף הראשון הי׳ דור של אנוש ניזונין בחסדי הקב"ה שהי׳ בחי׳ החסד ביותר ואף שהיו עע"ז ומ"מ נמשך להם אור וחיות כו׳, משום דכמה א"א לפניו כו׳ דבריבוי החסד יכולים הכל לקבל כו׳, ובאלף הב׳ הי׳ בחי׳ הגבורה לבד והי׳ בחי׳ תוקף הדין וכמו במבול שהי׳ דין גמור כו׳, וכ"ז הוא מפני שלא הי׳ גילוי המוחין כו׳ וכמ"ש בזהר ח"א דס"ד ע"ב ע"פ ה׳ למבול ישב בלחודוהי כו׳, שלא האיר בחי׳ שם הוי׳ שזהו בחי׳ המוחין דהוי׳ בחכמה כו׳, ואח"כ וירח ה׳ את ריח הניחוח שנעשה המתקת הדינין ע"י גילוי המוחין וכמש"ש בזהר ד"ע ע"א יעו"ש במק"מ, ואח"כ במ"ת שהאיר בחי׳ המוחין דחכמת התורה חכמת אדם כו׳, וכידוע דתורה היא בחי׳ חכמה דתיקון כו׳, ועי"ז נעשה תיקון והתכללות המדות וכמ"ש מימינו אש דת כו׳, כי המוחין מגבילים את המדות שלא יהיו בבחי׳ התפשטות ביותר כ"א במדה נכונה וכל אחת תתן מקום לזולתה וישכנו יחד כו׳, עד שבדבר אחד יכול להיות שני מדות הפכים יחד כו׳, וכמו באשר משפטו פעלו וארז"ל במקום שדנים את האדם שם מזכירים פועל צדקותיו כו׳ דעונש הרעב הי׳ על ב׳ דברים על שאול ואל בית הדמים כו׳, על שאול שלא נספד כהלכה ואל בית הדמים שהמית נוב כו׳ שהן ב׳ ענינים הפכים שתובעים עלבונו ומענישים על החטא כו׳, והיינו לפי שמצד המוחין יש מקום לשניהם דמפני שהי׳ בחיר ה׳ צריכים לתבוע עלבונו ומ"מ על החטא צריך לעונש ואינם סותרים זה לזה כלל כו׳, וזהו מצד הביטול שבבחי׳ המוחין לכן יכול להיות שם שני ענינים הפכים, וכמו"כ הוא בהנהגת המדות ישכנו שני מדות הפכים יחד שזהו דוקא מצד הביטול שלהם ע"י אור המוחין כו׳, אמנם בחי׳ ביטול הזה דחכמה הוא מצד חלישות האור לבד, וכמשנ"ל דמוחין הן בבחי׳ ביטול מצד

שמשיגים ומרגישים מדרי' שלמעלה מהם כו'. ה"ז ענין הביטול דהעדר תפיסת מקום שזה"ע החלישות לבד אבל לא שהוא בבחי' ביטול בעצם שהרי בעצם הוא בבחי' שכל מושג שזהו בחי' מציאות יש כו'. (וממשו"ז בחכמה דקלי' ה"ה בבחי' יש באמת מצד השכל וההשגה שאין בהם הרגש האור העליון להיות בבחי' העדר תפיסת מקום כו'), וכמו"כ ביטול המדות הנעשים ע"י החכמה הוא רק שהמוחין מחלישים את המדות לא שמתבטלים בעצם ולכן זהו רק שסובלים זא"ז ונותנים מקום זל"ז, אבל לא שהן בבחי' התכללות ממש כו', אבל בחי' אין דכתר עצמו הוא שהכתר הוא בבחי' ביטול במציאות ממש דלהיות שבכתר מאיר גילוי אוא"ס ממש ה"ה בבחי' העדר המציאות בעצמו, וכענין רישא דלא ידע ולא אתידע, דפי' לא ידע שאינו בבחי' מהות ידוע בעצמו שאינו בבחי' הרגש כלל בעצמו כו', ומבואר במ"א שזהו יותר מענין אוכם וכמא' הת"ז כ"ע כו' אוכם הוא קדם עה"ע, דענין אוכם הוא ג"כ בחי' הביטול דהעדר תפיסת מקום וכמו שרגא בטיהרא כו' וכמו שכת' במ"א, אבל לא ידע הו"ע העדר ההרגש היינו בחי' ביטול המציאות בעצם כו', וזהו אמית ת בחי' הביטול דכתר שאין זה מצד חלישות האור אדרבה היא בחי' תוקף האור והגילוי והביטול הוא מצד העצם שבטל במציאות ממש בבחי' ביטול עצמי כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש בסוכות תשבו שבעת ימים, דהנה ענין הסוכה הוא גילוי בחי' האין דכתר, וזהו שנמשך ע"י הקבלת עול מלכות שמים והתשובה דר"ה ויום הכפורים דממעמקים קראתיך כו', שהגילוי מזה הוא בסוכות כו', וזהו בכסה ליום חגינו, וידוע דקאי על סוכות שאז הוא בחי' גילוי האור כו', וז"ש כי בענן אראה שהוא ענין הקטרת שו"ע התשובה כו' שבזה אראה בבחי' עצמות והגילוי מזה הוא בחג הסוכות כו', ונתבאר לעיל דבחי' האין דכתר הוא בחי' ביטול בעצם שבטל במציאותו לגמרי כו', וזהו עיקר כוונת הישיבה בסוכה שהו"ע ההתכללות והביטול בכל מציאותו בעצמות אוא"ס כו'. אמנם מ"ש בסוכות תשבו היינו שיהי' בחי' ביטול זה בבחי' קביעות בנפש ולא בדרך עראי לבד כו', וגם שיהי' בבחי' התישבות ולא בבחי' מקיף לבד כו', כי ענין הביטול הנ"ל להיות בבחי' ביטול במציאות לגמרי זהו דוקא כשהביטול הוא בבחי' פנימיות, דכאשר הוא בהתפעלות בבחי' מקיף לבד אין הביטול במציאות לגמרי כ"א כשהוא בבחי' פנימיות דוקא אז הוא בבחי' ביטול אמיתי ממש כו', וזהו בסוכות תשבו דסוכות הוא גילוי בחי' האין דכתר שהו"ע הביטול בעצם ולזאת בסוכת תשבו להיות בבחי' ביטול פנימי ועצמי כו'.

בס"ד, שמע"צ, רס"ז

ביום השמיני עצרת תהי' לכם כו'. הנה עצרת יש בו ב' פירושים, א' מל' מניעה ועיכוב וכמו והמגפה נעצרה, ועצר את השמים, הב' מה

שפירושו מלכות וממשלה וכמו יורש עצר, שופטים י"ח ו', זה יעצור בעמי, ש"א ט' י"ז, וג"ז הוא ענין העכבה וכמו שפרש"י ע"פ זה יעצור כו' כן דרך המושל לעצור העם במלחמה שלא יתפזרו ולא יתפשטו זמ"ז כו', וצ"ל מה"ע המניעה ועיכוב ומה שייך ענין המלוכה לשמע"צ. דידוע דבנין המלכות הוא בר"ה, אבל מה שייכות יש מענין המלכות לשמע"צ. והנה בשמע"צ אז שמחת תורה, וצ"ל למה נקבע בשמע"צ, דלכאורה הי' צ"ל שמח"ת אחר שבועות ומהו ענין שמחת תורה. ולהבין זה צלה"ק מה שנת"ל ההפרש בין האין דחכמה לאין דכתר, דאין דחכמה הוא בבחי' העדר תפיסת מקום לבד לא שהוא בבחי' ביטול בעצם כ"א מה שמתבטל לגבי מדריגה שלמעלה ממנה והיינו ענין החלישות לבד כו', אבל בחי' אין דכתר הוא בבחי' ביטול בעצם שבטל במציאות בבחי' ביטול עצמי כו'.

אמנם מה שנת"ל דבחי' אין דחכמה הוא מצד החלישות לבד ובבחי' העדר תפיסת מקום כו' היינו בחי' חיצוניות החכמה שהיא בבחי' שכל גלוי עכ"פ, אבל בחי' פנימיות החכמה הוא ג"כ בחי' אין בעצם בבחי' ביטול עצמי וכמו משה דכתיב בו ונחנו מה שהי' בבחי' מ"ה וביטול בעצם כו' (ולכן הי' צ"ל מלחמת מדין ע"י משה דוקא להיות דמדין הוא בחי' עצם היש והפירוד שלא מצד הטעם ודעת הנה בכדי להכניע קלי' זו הוא ע"י משה דוקא שהוא בחי' עצם הביטול כו' וכמ"ש במ"א בד"ה החלצו). וע"כ הי' כבד פה וכבד לשון מפני שהדבור הוא בחי' התפשטות יש במהות בפ"ע כידוע, ולעוצם תכלית אמיתית ביטולו העצמי לא הי' יכול להיות במהות דבר מה בדבור ולשון וכמו אין מילין בלשוני כו' כמשל העומד לפני המלך בקירוב עצום שמתבטל בעצם לגמרי מכל וכל ולא יוכל להיות בהתפשטות דבר לדבר דבר וחצי דבר גם אם ישאלנו המלך דבר ידום כאבן מגודל ביטול המציאות ואין מילין בלשונו כלל רק ידבר בלחש וג"ז אינו יודע מה שמדבר בהיותו בלתי רשות שכלו ורצונו כלל איך לדבר, והיינו שאין הדבור בבחירה ורצון כלל רק ע"פ כח ועוז של המלך שמחזקו לדבר כו', וזה"ע שמו"ע שהוא בחי' ביטול דחכמה כעומד לפני המלך כו', ולכן או' קודם שמו"ע אד' שפתי תפתח להיות כי אין מילין בלשוני לדבר דבר כי אם אד' שפתי תפתח ופי יגיד תהלתיך בדרך ממילא שלא בבחירה ורצון בהכנת עצמו באיזה כוונה והתפעלות מעצמו כו' כי בטל הוא במציאותו ואינו שייך לאיזה התפעלות וכ"ש לאיזה כוונה ולדבר דבר כו', ולכן הדבור הוא בחשאי דצלותא בלחש דוקא וכמו בחנה רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע כו', והיינו מצד עוצם הביטול והוא בחי' ביטול בעצם ולא שמתבטל ע"י טעם ודעת שאין זה ביטול עצמי כ"א בעצם הוא בבחי' יש ומציאות אלא שמתבטל כו', וכמו ההפרש בין דכה לנדכה דנדכה הוא ל' נפעל ודכה הוא שם דבר והיינו מי שהוא דכה בעצם (בעצם צוא בראכין), אבל נדכה הוא שע"י יגיעה בעמקות ההתבוננות הוא משפיל א"ע ונעשה נדכה ע"י פעולה שעושה בנפשו כו', ועד"ז הוא הביטול שעושה בעצמו ע"י התבוננות זהו ע"י פעולה ואין זה ביטול פנימי ועצמי שגם בעת שבטל אין זה שמתבטל בעצם מהותו כ"א בחיצוניותו לבד, הגם שהביטול הוא

בכל כחות נפשו במוחין ומדות כו', מ"מ הוא בבחי' ביטול חיצוני כו', וכמ"ש במ"א ההפרש בין כריעה להשתחוואה דכריעה הוא שהביטול וקבעומ"ש דק"ש לא נתפס כ"כ בלבו לבטל רצונו ממש עד שלא יהי' לו רצון אחר כלל זולת עבודתו ית', רק הוא על עמדו ומצבו יעמוד ואינו אלא בבחי' הודאה שמודה ומסכים דאין עוד מלבדו כו'. אך לא אתכפי' סט"א להיות כל רצון הגוף וכחותיו נכנעים לעשות רצון נפשו האלקית באמת לאמיתו כו', משא"כ השתחוואה הוא ביטול רצונו לגמרי וכלות הנפש אליו ית' כו', מחמת שמקשר דעתו בחוזק בגדולת ה' ואזי נכנע בעומקא דלבא ונגע עד הנפש כו', עד שאתכפי' סט"א ואין לו רצון אחר כלל כו', ועד"ז הוא בבחי' הביטול שע"י ההתבוננות שלא נתבטל עצם מהותו כ"א בבחי' חיצוניות לבד ולכן כשנפסק ההתבוננות אינו בבחי' ביטול אז וחוזר לישותו, ואם לא לגמרי מ"מ אינו בטל כו', אבל ביטול עצמי הוא שבטל בעצם מהותו כו', והביטול הוא בתמידות וכמו האיש הענו והשפל בעצם שהוא תמיד בביטול בעצם כו', וזהו בחי' מה דחכמה שהוא בחי' ביטול עצמי שבטל בעצם מהותו כו', ולכן הביטול הוא בחשאי בלי שום התפעלות ורעש כו', דהביטול שמצד ההתבוננות הוא בבחי' רעש והתפעלות וכידוע שהבינה היא בחי' רצוא, והיינו בחי' ההתפעלות דרשפי אש התשוקה והצמאון הנעשה ע"י ההתבוננות וכמו בק"ש שהוא בבחי' רשפי אש וכידוע דג' מדריגות רוח רעש אש הן בפסוד"ז וברכות ק"ש וק"ש, דק"ש הוא בחי' רשפי אש (והיינו בחי' שלהבת י"ה דנה"א וכמשנת"ל ד"ה יהודה אתה) שהוא בבחי' רעש והתפעלות כו', והיינו לפי שזהו בבחי' השגה והתבוננות וכמ"ש שמע ישראל שמע לשון הבנה כו', אבל שמו"ע היא בחשאי בחי' קול דממה דקה והוא הביטול דחכמה שבחשאי דוקא בלי שום רעש והיינו לפי שאינו בבחי' מציאות כלל, דכל ענין הרעש הוא מצד הישות דוקא (וכמו עצים הנשרפים באש כ"ז שלא נשרפו לגמרי ה"ה דולקים ברעש כו') והיינו בהביטול שע"י התבוננות שזהו בבחי' ישות במורגש ה"ה ברעש כו', אבל הביטול דחכמה להיות שהוא הביטול בעצם מציאותו אינו בבחי' רעש כלל אדרבה בבחי' קול דממה דקה כו', והו"ע חותם שוקע שהוא בבחי' שקיעה וביטול כו', ולא כאברהם שקראו הר כו' שזהו באהבה שע"פ הטעם שהוא בבחי' בליטה לחוץ בבחי' מציאות, אבל בביטול דחכמה הוא בחי' שקיעה והעדר המציאות כו', ולכן בעבודה בפועל ג"כ מצד בחי' נר"ה דחכמה הוא בבחי' ביטול והנחת עצמותו דוקא וכמו לכבוש רצונותיו בכל הדברים בכל שיעור קומה שלו בחב"ד ומדות ומחדר"מ כו' כמו שלא ישתמש בשכלו ובינתו כ"א בגדולת ה' ותורתו ועבודתו ית' ולא בשום דבר זולת זה כו', וכן המדות שבלב לא יתפשטו בשום דבר שהוא היפך רצון ה' הן באהבה רעה והן ביראה רעה ובהתפארות וכדומה, וכן במחשבה לא לחשוב דבר זר כי אם מחשבתו תהי' שקוע תמיד במחשבת התורה כו', ובדבור שלא לדבר דבור האסור ודב"ט כו', ובמעשה להיות עוצם עיניו מראות ברע ואוטם אזנו משמוע רע כו', והכל שלא ע"פ הטעם והדעת כו', כי הנה ע"י השגה והתבוננו' ה"ה פועל ג"כ הביטול בכל ענינים אלו וכידוע שע"י השגה והתבוננות באלקות וע"י התעוררות

אהוי"ר הרי מתבטל כל רצון זר דמדות טבעים דנה"ב שזהו כללות ענין העבודה דתפלה לפעול הביטול דמדות דנה"ב ע"י התגברות המדות דנה"א כו' כנודע, אבל אין זה בבחי' הנחת עצמותו כ"א מה שמתבטל הנה"ב מפני התגברות הגילוי דנה"א (והוא כמו מיתוק מים הרעים ע"י ריבוי המים היפים כו', וכמ"ש בסש"ב דבבינוני בשעת התפלה הנה"ב הוא כישן כו') או שפועל בו שלא ירצה בענינים הגשמיים וירצה ג"כ באלקות כו' (והוא בבחי' רצון חיצוני כו' וכנ"ל) מ"מ ה"ה ביטול שע"פ הטעם לא שמתבטל יבעצם מהותו להיות בבחי' הנחת עצמותו כו', אבל בחי' ביטול הנ"ל שכובש רצונותיו ומצמצם א"ע בכל כחות נפשו ובמחדו"מ כנ"ל הוא בבחי' הנחת עצמותו דוקא והוא מצד כח אלקי שבו לא מצד הטעם וההשגה כי אם מצד עצם כח האלקי דבחי' מ"ה דחכמה שבו ה"ה מבטל את עצמו בכל דבר ההיפך ומנגד לאלקות כו' (והביטול דהנחת עצמותו הוא בבחי' ביטול יותר בעצם מהות הדבר מכמו הביטול שע"פ טו"ד שהוא בבחי' רצון חיצוני לבד כו') וכ"ז הוא מבחי' כח מ"ה דחכמה דוקא וכידוע מענין קדש עצמך במותר לך דקדש הוא בבחי' חכמה כו', והיינו להיותו בבחי' ביטול בעצם לכן גם בפועל הוא בבחי' הנחת עצמותו בכל ציור קומה שלו כו', ונמצא דבחי' האין דחכמה הוא ג"כ בבחי' ביטול בעצם כו', ומ"מ בחי' האין דחכמה בחי' מה שבה שזהו בחי' ההעלם דחכמה הנה לגבי הכתר הוא ירק בחי' גילוי האין דכתר, אבל האין העצמי דכתר הוא למעלה מזה דהיינו יותר בבחי' הביטול ובבחי' העדר המציאות כו', דהנה חכמה היא אות יו"ד והיו"ד הגם שהיא נקודה לבד מ"מ ה"ה בציור אות עכ"פ ויש בו איזה שטח כו', אבל נקודה לבד לא יו"ד הרי אין בו שום שטח כלל וכמו קוצו של יו"ד הרי אין בו שום ציור כלל כו', והדוגמא מזה יובן בבחי' החכמה שהיא כמו נקודה דיו"ד בבחי' הביטול והעדר המציאות, ומ"מ היא בבחי' שטח דהיינו שהיא בבחי' איזה מציאות לעצמו עכ"פ כו', ועם היות דשטח זה אינו בבחי' התפשטות וי"ל שאינו שייך לגילוי ג"כ עדיין והוא בחי' השטח דאות יו"ד עצמו כו' ומ"מ הוא בבחי' שטח כו', דהנה י"ל דבאות יו"ד יש ב' ענינים. הא' אות היו"ד עם המילוי שלו ו"ד דהיינו בחי' קו ושטח הכלולים בנקודה דיו"ד והיינו בחי' חיצוניות החכמה השייכה אל הבינה ויבוא לידי גילוי בהשגה דבינה, כי ענין קו ושטח הוא בחי' גילוי כו', ולזאת גם בבחי' חכמה שהוא בבחי' העלם עדיין, מ"מ ה"ז בא לידי גילוי בבינה כו',וזהו בחי' חכמה הגלוי' עד"מ שכל גילוי דעם היות שאינו בבחי' תפיסה בשכל ממש בבחי' השגה, מ"מ ה"ה בחי' שכל עכ"פ, וגם כולל בעצמו כל בחי' השכלות פרטיות המסתעפות מזה, וכידוע דנקודה דחכמה כוללת בעצמה בהעלם כל השכליים פרטיים כו' וכמו שנת"ל (ד"ה קדושים תהיו), והכל יבוא לידי גילוי בבינה אלא שבחכמה הוא בבחי' העלם אבל הוא מקור לגילוי כו', אבל אות יו"ד עצמו בלא המילוי הגם שיש בו ג"כ שטח הרי אינו בסדר והדרגה דקו ושטח ממילא אין השטח בבחי' התפשטות ולא בבחי' מקור לגילוי כו' (ולכן אינו דומה ג"כ השטח דיו"ד לשטח הד' שביו"ד) והיינו בחי' עצמות החכמה בחי' ההעלם שבה שאינו בבחי'

מקור לבינה כלל כו' (דמה שחכמה היא ראשית ההשתל' ובינה כלולה בה ומן החכמה מתגלה הבינה וכמ"ש בס"י הבן בחכמה כו', וכמ"ש באד"ז האי חכמה אתפשטא ואפיק מינה בינה כו', י"ל דכ"ז הוא בבחי' חיצוניות החכמה כו', אבל בחי' פנימיות החכמה אינה כוללת בינה ואינה מקור לבינה כו', ובבחי' הפנימיות ממש דחו"ב הרי מן הבינה באים למדריגת החכמה, דבבחי' חיצוניות חו"ב הרי א"א לבינה בלא חכמה דההתחלה היא מנקודת החכמה ואח"כ בא לידי השגה דבינה כו', משא"כ בפנימיות חו"ב הרי א"א להיות בחי' ההתאמתות דחכמה כ"א כאשר תחלה יהי' בחי' עומק המושג דבינה לידע נקודה התמצית של ההשגה שזהו בחי' פנימיות בינה כמשנת"ל (ד"ה השמים מספרים), וע"י ההתקשרות החזקה שמעמיק דעתו ביותר בנקודת התמצית יבוא לידי הכרה בגוף ועצם הדבר עד שנותנים לו מלמעלה בחי' ההתאמתות שזהו בחי' ראיה דחכמה כו' (ועי' משנת"ל ד"ה כי כאשר השמים החדשים), ומ"מ נמשך מבחי' חכמה אל הבינה גם בבחי' פנימיות חו"ב ממש, שהרי ע"י הראיה דחכמה מתוסף לו ריבוי השכלות בהענין בשכליים עמוקים ביותר כו' (וע' משנת"ל ד"ה וספרתם לכם) אלא שאינו בבחי' סדר והדרגה דסדר השתל' כו' (ואינו שייך לומר בזה האי חכמה אתפשטא כו') וכמו"כ הוא בבחי' פנימיות חו"ב בכלל שאין החכמה בבחי' מקור אל הבינה כו', אלא כ"א יש לו מקור מיוחד כו' (ולכן אפ"ל חכמה בלא בינה ובינה בלא חכ' כו' וכמ"ש במ"א), ובמ"א מבואר דגם כח הבינה נמשך מכח המשכיל כו', היינו דכח המשכיל כולל ב' המקורים מקור החכמה ומקור הבינה אבל אינם תלוים זה בזה כו') וזהו בחי' היו"ד עצמו בלא המילוי שאינו בחי' מקור לגילוי כו', מ"מ ה"ה בבחי' שטח ובהכרח שזהו בבחי' מציאות עדיין אבל נקודה בלא יו"ד הרי אין בזה שום ציור ושטח כלל וה"ז מורה על העדר המציאות לגמרי כו' והענין הוא, דהנה הפרדס בשער הגוונים פ"ב הביא בשם המקובלים דגוון החכמה הוא גוון תכלת או גוון ספירי, ופי' הוא ז"ל דהיינו פתיחת כל הגוונין מאין גוון לגוון כו', והיינו שבכתר אין גוון כלל ובחכמה ג"כ אינו בבחי' גוון ממש רק כמו ממוצע מאין גוון אל הגוון והיינו שאינו בבחי' גוון רק נותן מקום אל הגוון כו', ובכ"מ מבואר דחכמה הוא בחי' גוון לבן וכמו מים שהן בגוון לבן וידוע דמים הן בחי' חכמה וכמו במשה כתיב כי מן המים משיתיהו כו', והענין הוא דגוון לבן אינו גוון ממש שה"ה גוון עצמי ולא כמו כל הגוונים שאינם עצמיים כו', וענין גוון עצמי י"ל הכוונה שהוא בבחי' אין, דגוון הר"ע מציאות דבר מה, וגוון עצמי הוא בחי' אין, דהנה פי' גוון עצמי הוא שאינו דבר נוסף על העצם, דבזה חלוק גוון לבן מכל הגוונים דכל הגוונים כמו צבע אדום או ירוק וכדומה שכולם הם נוספים על עצמיותם, והיינו שאין זה שעצמיו' הוא כך אלא הוא דבר נוסף כו' וכידוע דכל גוון יש סיבה דמשו"ז הוא בגוון זה וכמו האי שחור אדום הוא אלא שלקה כו', וכמו"כ בגוון אדום או ירוק שהאדמומית או הירקות שבהם הוא ע"י סיבה לא שהעצם הוא כך, אבל גוון הלבן אין כאן שום דבר נוסף כ"א העצם כך הוא, וכמו פשתן הלבן שזהו העצם שהוא כך (וזהו גוון לבן, דגוון לבן אין הכוונה

על צבע לבן כ"א כמו לבנונית הפשתן (וכמו מים שנק' גוון לבן) והוא גוון עצמי כו' ולכן אין בדוגמתו גם בגוונים הלבנים שהן ג"כ נוספים על העצם), ומה שמכבסים הפשתן אינו שע"י הכיבוס מתוסף בו לבנונית כ"א שמסיר העפר והשחרות שנדבק בהפשתן אבל לא שעצם הכביסה פועלת בו כמו שפועל הצבע בדבר הנצבע כו', נמצא דגוון. עצמי הוא שאין כאן דבר לבד העצם כו', והדוגמא מזה למעלה בכללות זהו ההפרש בין בחי' האורות לבחי' הכלים, וכמו שבפרדס שער עצמות וכלים פ"ד המשיל ענין אורות וכלים כענין המים שמשתנים לפי גוון הכלי, להיות כי המים הן גוון לבן דהיינו גוון פשוט ועצמי ה"ה משתנים היינו מצטיירים בכל הגוונים כו', וכמו"כ הוא בהאור שהוא בבחי' גוון פשוט ועצמי. שאינו דבר נוסף על העצמות לפי שאינו בבחי' מציאות דבר בפ"ע מן העצמות אלא הוא בחי' גילוי העצם וממילא אינו דבר נוסף על העצם כלל כו' דבחי' הכלים הרי נתהוו בבחי' מציאות דבר בפ"ע וה"ה כמו דבר נוסף על האור כו' דלכן נק' בשם אותיות הכתיבה שהדיו הוא דבר נוסף על הקלף כו', אבל האור אינו בבחי' מציאות דבר לעצמו אינו דבר נוסף על העצם כו', וזהו הטעם מה שהאור מתלבש ומתאחד בכל הכלים עם היות שהכלים כאו"א הוא במדריגה מובדלת ומיוחדת ומ"מ האור מתאחד עם כולם להיותו בבחי' אין ובבחי' העדר המציאות לכן הוא מתאחד עם כל המדריגות שהן הפכים זמ"ז כו', וכמו שם הוי' שמתחבר עם כל השמות כמו הוי' אלקים הוי' אד' הוי' צבאות כו', להיותו בחי' שם העצם כו' וכמ"ש במ"א, וכמו כן הוא בהאור להיותו בחי' עצם לא בבחי' מציאות דבר ה"ה מתחבר עם כל הכלים כו', וכמו שהוא באור בכלל כמו כן הוא בבחי' חכמה בפרט, וכידוע דחכמה היא בחי' חיוהי שהוא בחי' האור כו' שהחכמה היא בבחי' גוון לבן ועצמי שאינו בבחי' מציאות דבר להיות דבר נוסף על העצם כי הוא בחי' אין ומ"ה כו' כנ"ל, ולכן אור החכמה יכול לבוא בכמה אופנים שונים, וכידוע דגם בחי' חיצוניות החכמה דהיינו נקודת ההשכלה יכולים להטותה לכמה אופנים הפכים כמו אם לזכות או להיפך, וכידוע בענין אור מים רקיע דאור ומים הוא בבחי' החכמה כו' דמים הן ניידי שיוכל להשתנות, אבל רקיע אגלידו מיא דהיינו כמו שבא בהשגה דבינה בבחי' יש שלא ישתנה עוד, משא"כ כמו שהוא בחכמה יכול להשתנות לפי שהוא בבחי' אין עדיין כו' וכמ"ש מזה בסידור ח"א בענין הללו אל בקדשו, והיינו כמו שהמים משתנים לפי גוון הכלי כו' ומתהפכים מגוון לגוון כו' כמו"כ החכמה יכולים להטות כו', משא"כ כאשר בא לידי השגה וכ"ש במדות א"א להשתנות כו' (רק ע"י התפלה ומכ"ש ע"י התשובה יכולים לשנות גם כשבא במדות כו'), אבל בחי' החכמה יכולים להטותה כו' (וכ"ש בחי' פנימיות החכמה ממש, וכמו מבחי' ראיה דחכמה הרי יכול להשכיל אח"כ בהענין בכמה אופנים הפכים והיינו מפני שתופס את הדבר בבחי' פשיטות שבה כו' וכמשנ"ל (ד"ה וספרתם לכם)), והיינו מפני שהיא בבחי' גוון עצמי ופשוט שאינו בבחי' מציאות דבר לעצמו משו"ז יכול לבוא בכמה אופנים כו' (וזהו ג"כ שהחכמה נמצא בכל דבר וכמו שמכל דבר יכולים להוציא שמן כו' וכמ"ש במ"א), הרי דגוון החכמה שהוא גוון לבן גוון עצמי היינו שהוא

בבחי' אין כו', ומ"מ ה"ה בבחי' גוון עכ"פ אלא שהוא בבחי' גוון עצמי כו'. והיינו שזהו בחי' אור דענין האור הוא שאינו מציאות דבר לעצמו כלל, וכל מציאותו הוא רק מצד המאור שהרי דוקא כשהמאור נמצא האור נמצא, וכמו באור וזיו השמש כו' כידוע ומבואר במ"א. מ"מ ה"ה בבחי' אור עכ"פ כו'. וזהו דחכמה היא בחי' אין ומ"מ היא בבחי' איזה מציאות כו'. וזהו דהחכמה יש בה התחלקות וכידוע דהתחלת ההתחלקות הוא מהחכמה שאין דעותיהן שוות כו', וכל ענין שכלי ה"ה ענין פרטי בפ"ע, ובכל ענין שכלי יש בו כמה ענינים פרטים כו', וכמו"כ הוא גם בכח המשכיל שיש בו התחלקות וכידוע דלכל חכמה פרטיות יש כח מיוחד בכח המשכיל כו', וכמ"ש במ"א הטעם מה שיש חילוקים בחכמים שזה חכם להשכיל בחכמה זו דוקא ולא בחכמה אחרת וזה בחכמה זו דוקא כו', שזה תלוי בהכחות פרטים דכח המשכיל איזה כח אצלו בהתגלות יותר כו', והיינו לפי שהחכמה וגם כח החכמה ה"ה בבחי' מציאות עכ"פ לכן יש בהם התחלקות כו', אבל בחי' הכתר אין בו גוון כלל היינו שאינו בבחי' מציאות אור כלל וכמ"ש בזהר לאו אינון נהורין כו', ולכן בכתר אין שם התחלקות כלל וכידוע דכתר הוא בבחי' התכללות כו' וכמשנת"ל ד"ה ויקח קרח, (ולעיל (ד"ה כי עמך מקו"ח) נת' זה על בחי' האור הכלול בעצמותו ממש כו', וכן הוא באמת בשרש שרשו כו', ובד"כ הוא בבחי' פנימיות הכתר כו' ועמ"ש בפרדס שם דבחי' הכתר שאין לו גוון כלל היא בחי' היותר עליונה שבכתר שבבחי' זו משתוה הנאצל עם המאציל כו', ובחי' הב' הוא כמו טל שבא אח"כ לידי גוון, והג' גוון לובן וי"ל שזהו בחי' הגילוי דאין דכתר והוא בחי' ההעלם דחכמה כו'), וי"ל כמ"ש במ"א בענין אין זולתך ואפס בלתך, דאין זולתך קאי על האור שמציאותו הוא רק מצד המאור כנ"ל, ופי' אין זולתך היינו שאין שום מציאות לבד בחי' העצמות דהאור להיותו דבוק בהמאור נרגש בו איך שהוא לבדו הוא ואין זולתו כו' ונכלל בזה ג"כ דזולתך אין שום מציאות (ועיד מ"ש הרמב"ם שבאם ח"ו יבטל הוא יבטלו כולם כו' זבהאור נרגש זה כו') אבל עמך יש מציאות כו' (דבאמת כן הוא גם בהכלים, אלא שהכלים נתהוו באופן כזה שהן בבחי' מציאות דבר ואינו נרגש בהם ענין זה, והאור נתהווה באופן שאינו בבחי' מציאות ונרגש בהם כו'), אבל אפס בלתך הוא היינו שגם עמך ית' לא יש שום מציאות כלל כו', ונת' שם שזהו ההפרש בין האור שמאיר בגילוי דעם היות שדבוק במקורו ונרגש בו מקורו מ"מ הוא בבחי' מציאות אור כו', ובין האור הכלול בעצמותו שאינו בבחי' מציאות אור כלל וזהו בחי' אפס שהוא בבחי' אין ובחי' העדר המציאות יותר מבחי' אין כו', וכמו"כ הוא בבחי' החכמה שהוא בחי' הביטול דאין כו' וכמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה שהוא לבדו הוא ואין זולתו וזו היא מדרי' החכמה כו', הרי דבחי' החכמה היא בחי' אין זולתך כו', אבל הביטול דכתר הוא בבחי' אפס כו'. (ועמ"ש בח"ב פ"ג בענין האור הכלול במקורו שהוא בבחי' אין ואפס כו' ועמ"ש בד"ה וכל העם רואים, רס"ה), והענין הוא, דהנה בסש"ב פי"ט כ' בענין נר ה' נשמת אדם כאור

הנר שמתנענע תמיד למעלה בטבעו מפני שאור האש חפץ בטבע ליפרד מהפתילה ולידבק בשרשו למעלה כו', ואף שעי"ז יכבה כו', וגם למעלה בשרשו יתבטל אורו במציאות בשרשו אעפ"כ בכך הוא חפץ בטבעו, כך נשמת האדם כו' חפצה וחשקה בטבעה ליפרד כו' ולידבק בשרשה ומקורה כו' הגם שתהי' אין ואפס ותתבטל שם במציאות לגמרי כו', אעפ"כ זה רצונה וחפצה בטבעה כו' והיא בחי' חכ' שבנפש שבה אור א"ס ב"ה עכ"ל, ולפי"ז בחי' החכמה הוא מה שנמשך להכלל בשרשו ומקורו, אבל אין זה שנכלל ממש בשרשו כ"א מה שנמשך כו', אבל בחי' הכתר הוא בחי' ההתכללות ממש באוא"ס בבחי' אין ואפס ממש שמתבטל במציאות לגמרי כו', וזהו"ע כתר שהוא מל' כתר לי זעיר שהו"ע שתיקה, דענין השתיקה הוא בחי' ביטול אמיתי יותר מבחי' מ"ה דחכמה וכמו ענין הדבור דתפלה שזהו ג"כ מה שאין מילין בלשוני ורק אד' שפתי תפתח דמ"מ הרי יש כאן דבור עכ"פ, אלא שאינו ע"פ כוונת השכל וגם לא בבחירה ורצון כו', אבל מ"מ ה"ה מדבר כו', אמנם ענין השתיקה הוא בחי' הביטול לגמרי שאין בו כח כלל לדבר איזה דבור שיהי' וכמו הדומם ממש שאין בו שום התפשטות ושום מציאות ישות כלל וכמו אם לא שויתי ודוממתי כמו בחי' דומם ממש כו', וזהו"ע ואתם תחרישון לא תתערון מידי שהוא בחי' ביטול היותר עליון דהיינו הביטול דבחי' יחידה שבנפש כו' וכמו דום לה' והתחולל לו כו', ולמעלה היינו בחי' כתר שהוא בבחי' אין ובבחי' ביטול לגמרי כו', שעז"א סייג לחכמה שתיקה דשתיקה היא למעלה מהחכמה גם מבחי' ההעלם דחכמה כו', ובפרטיות יש כאן ג' מדרי' שתיקה וסייג וחכמה, שתיקה הוא בחי' עצם הביטול האמיתי כמו שהוא בבחי' דומם שהוא בחי' האין העצמי בחי' אין גמור וזהו בחי' הכתר עצמו שנחשב מבחי' עצמות המאציל כו', אבל מה שהכתר נעשה בחי' מקור לחכמה נק' סייג לחכמה, וכמו הסייג וגדר שמקיף את הדבר המוקף, וכמר"כ בחי' מקור החכמה היינו בחי' מקיף שהרי אינו בבחי' התלבשות והתיישבות כמו בחי' חיצוניות החכמה כו' וזהו בחי' ההעלם דחכמה כו' (וזהו סיג בגימ' חכמה והוא בחי' ההעלם כו'), וחכמה היינו בחי' חיצוניות החכמה שהיא ג"כ בבחי' ביטול אך לא בחי' אין גמור כנ"ל, ובד"כ הוא בחי' ביטול היש כו', ונמצא ג' מדרי' בזה הא' בחי' חיצוניות החכמה והיא בחי' חכמה גלוי' שזהו מה שתמצא מאין ליש כו', והב' בחי' ההעלם דחכ' שהוא בחי' אין עצמי, אבל הוא בחי' גילוי האין דכתר לבד כו', והג' בחי' האין העצמי דכתר שזהו בחי' אין האמיתי כו', וע"פ הקדמה זאת יובן שרש ענין בחי' שערות דגולגלתא דא"א ובחי' חיוורתא דא"א שהן בחי' אורחין דגולגלתא והן שרש בחי' התורה ושרש המצות כו', והענין דהנה ידוע שהתורה שרשה מבחי' חכמה דאורייתא מחכמה נפקת כו', והחכמה מאין תמצא דהיינו בחי' גילוי האין דכתר שהוא בחי' חיצוניות הארה שלו הבאה בבחי' התחלקות, לחלקים רבים והיינו בחי' השערות דגולגלתא כו', דשערות הן בחי' הגילוי והוא בחי' גילוי האין והן שערות מחולקים בבחי' התחלקות כו', כי הגולגלתא עצמה (והיינו בחי' הלבנונית כו') הוא בחי' עצמות הכתר (ובאמת בחי' עצמות הכתר

הוא למעלה מבחי' גולגלתא וכמו שנת"ל ד"ה ויקח קרח דעצמות הכתר היא העטרה שלמעלה מהראש והגולגלת כו' והיינו בחי' עתיק כו', אלא שבהלבנונית מאיר בחי' נו"ה דעתיק כמ"ש במ"א לכן נק' עצמות הכתר כו') שהוא למעלה מבחי' התחלקות לגמרי, והטעם הוא דלהיות דבחי' עצמות הכתר הוא בחי' אין האמיתי בלי מהות ומציאות כלל והוא בבחי' מקיף לבד ולכן נק' כתר מל' כותרת ומקיף כו', ועיקרו הוא בחי' מקיף הכללי כו' ממילא אינו בא בבחי' התחלקות כלל כו', ועד"מ הלבוש שהוא בחי' מקיף להלביש כל האברים בהשוואה א' בלתי חילוק לחלקים שהרי אותו הלבוש שמכסה בו את הראש יכול לכסות וללבוש בו את הרגל וכך להיפך לבוש הרגל יכול להלביש *להראש*, ונמצא אין בעצם הלבוש לבוש מיוחד לאבר זה יותר מאבר זולתו (רק שמדת הלבוש יחתוך במדה כפי מדת האבר כמו בתי ידים ושוקים ומצנפת הראש שחלוקים הן בחיתוך המדה, אבל אין זה השינוי רק במדת הלבוש לא בהלבוש עצמו כי מצד עצם הלבוש יתלבש בכל האברים בהשוואה א' וכמו מלבוש המקיף לכל הגוף מראש לרגל וכמו סודר שמתעטף בו כו', רק שהאדם הוא החותך אותו לפי מדת האברים כו', משא"כ המזון שמתחלק בעצם לכל אבר באופן לפי מזג ותכונת האבר כו', ואינו דומה הדם שעולה אל המוח שהוא היותר מובחר להדם המתחלק מהלב לשארי אברים כו') והיינו מפני המקיף אין בו התחלקות כו' וכ"ש מקיף דבית אין בו התחלקות ומקיף הראש עם הרגל בהשואה כו', והדוגמא מזה בבחי' הכתר שאין בו התחלקות להיותו בבחי' כותרת ומקיף לבד ממילא הוא בבחי' השוואה א' כו', וכ"ז הוא לפי שהכתר הוא בחי' אין אמיתי שאינו בבחי' מהות מציאות דבר מה דמשו"ז הוא בבחי' מקיף בלבד כו' (וג"ז בבחי' מקיף הרחוק דוקא כו') משא"כ בחי' החכמה ה"ה בא בבחי' מהות דבר מה וכמו בחי' שכל גלוי כו', דהגם שאינו בבחי' השגה ממש מ"מ ה"ה בבחי' מציאות דבר והוא בבחי' או"פ ונק' כח מה ל' מהות, וכל בחי' מהות בהכרח שיבוא בשינוי חילוקי מדרי' כו', וכידוע דהחכמה בא בבחי' התחלקות וכמו אין דיעותיהן שוות כו' וכנ"ל, וכמו עד"מ המזון שהוא א"פ המתחלק לכל אבר להיות לו לחיות מיוחד לפי מזגו ותכונתו דוקא, וכמו שהמאכל נכנס באצטומכא ומתברר שם והמובחר נעשה דם שמתברר בכבד ועולה ללב והיותר מובחר עולה למוח ונעשה לו חיות, ומהלב ומוח נמשך שפע החיות לכל האברים לחלק לכאו"א כפי מזגו כו', וכך למעלה בחי' או"פ היינו בחי' החכ' ה"ה בא בבחי' התחלקות וכידוע דחכ' היא ראשית ההשתל' שמן החכמה נמשך בכל הע"ס דאצילות בבחי' התחלקות דוקא כו', וכמו"כ בחי' ההעלם דחכמה דהיינו בחי' גילוי האין דכתר ג"ז הוא בבחי' או"פ כו', והגם שנת"ל שז"ע סייג לחכמה שהוא בחי' מקיף הנה הוא בחי' מקיף פרטי לבד כו', והעיקר הוא מה שהוא בבחי' סייג ומקיף היינו שאינו בבחי' תפיסא ממש בכלים, והיינו להיותו בחי' אין כנ"ל לכן אינו בבחי' תפיסה ממש כו', אבל מ"מ ה"ה בבחי' או"פ שהרי זהו מה ששייך לשכל א"כ ה"ה או"פ כו', (ובד"כ מוחין הן בחי' פנימים כו', דגם בחי' פנימיות ועצמות ממש דחכ' ה"ה בבחי' או"פ וכמו גם בחי' ראיה הגם שאינו בבחי' תפיסה בכלי

ומ"מ הרי אופן הידיעה בזה הוא בבחי' או"פ כו', ולכן בחי' הראיה מוגדר ג"כ באיזה הגדרה היינו באיזה אופן היא הראיה כו' וכמשנת"ל (ד"ה וספרתם לכם), והיינו להיותו או"פ דממילא בא בבחי' התחלקות מדרי' כו'), וז"ע מה שאבא יונק ממזלא בחי' מזלות ושערות שזהו גילוי בחי' אין דכתר להיות בחי' חכמה שבא בבחי' התחלקות בכל שערה אור וגילוי בפ"ע כו', והיינו מפני שהוא בבחי' מציאות אור עכ"פ כו', ועד"ז יובן כל פרטי המשכות השערות דגולגלתא דא"א שהוא רק בחי' גילוי האין העצמי כדי שמהם וע"י יומשך ויבוא אור לנאצלים כו', כי הגם שהאצילות הוא ג"כ בחי' אלקות ממש וכידוע דבע"ס דאצילות איהו וחיוהי חד ואיהו וגרמוהי חד דהיינו להיותן אלקות כו', מ"מ הנה לגבי עצמות אוא"ס נחשב אצילות לבחי' עשי' וכמ"ש כולם בחכמה עשית שגם החכמה נחשבה כעשיה כו', וכידוע דאצילות הוא מל' ואצלתי מן הרוח אשר עליך כו', דע' זקנים קבלו מרוחו של משה ומ"מ לא הי' להם ערך לגבי רוחו של משה ממש, שהרי במשה נאמר פנים אל פנים כו' והזקנים הרי היו בערך העם כו' כידוע, והיינו מפני שאצי' רוחו שעליהם הי' בדרך דילוג המדרי' מאד, וע"ד דמיון אור הנמשך דרך שערות כו', וכך הוא בהאורות דאצילות וכמו אור אבא שיונק ממזלא כו', ועד"ז כל הנאצלים שמקבלים רק מבחי' שערות כו', ואעפ"כ נק' אצילות כי הרי נאצלו ונפרשו אורם מן המאציל, אבל הוא ע"י דילוג השערות שהן מקורי האורות דאצילות כו', אבל בחי' אורחין דגולגלתא שהן בחי' חיוורתא דא"א, והיינו הלבנונית שפנוי משערות זהו בחי' אין העצמי דכתר כו', דהנה בחיוורתא מאיר בחי' נר"ה דעתיק, וידוע דבחי' עתיק נחשב מבחי' העלם עצמות המאציל ולכן נק' עתיק מל' המעתיק הרים, והיינו מה שנעתק ונבדל מסדר השתל' לגמרי והיינו בחי' עצם האין דהעלם הכתר כו', וזהו שרש ההפרש דתורה ומצות, דתורה היא בחי' החכמה ולכן תורה נק' בחי' מזון וכמו ותורתך בתוך מעי כו' בקרבך קדוש כו' וכמ"ש במ"א שהיא בחי' או"פ כו' ומשו"ז ה"ה בא בבחי' התחלקות שהרי התורה באה בבחי' השגות ועינינים פרטיים שזה צ"ל כך וזה כך כו', וגם בחי' פנימיות התו' בא ג"כ בבחי' התחלקות שה"ה ג"כ בחי' או"פ וכל או"פ בהכרח הוא בבחי' התחלקות והשגות פרטיים כו', וגם יש בזה חילוקי מדריגות בעומק ופנימיות יותר בבחי' מעלה ומטה כו', וכמ"ש אני תורתך שעשעתי שגם בחי' שעשועים והתענוג דבחי' טעמי תורה יש בזה כמה בחי' תענוג כו', וכמו בכוונת המצות שזהו בחי' פנימיות התורה ה"ז בא בבחי' התחלקות כו', והיינו להיות שגם בחי' ההעלם דחכ' הוא רק בחי' גילוי האין דכתר כו', אבל תרי"ג מצות שהן תרי"ג ארחין דגולגלתא ושרשן מבחי' י"ג חיוורתא דא"א שזהו בחי' האין העצמי דכתר כו', והיינו בחי' מעשה המצות דעשיה לעילא דעצם עשיית המצות הוא למע' מבחי' התורה ולמעלה מכוונת המצות כו', ולכן בעצם עשיית המצות אין חילוקים כלל וכל המצות שוות וכמו אל תהי יושב ושוקל במצותיה של תורה כו', והיינו להיות שרשן בבחי' עצם האין דכתר שאין שם התחלקות כו', וזהו כללות ההפרש בין בחי' ישראל ליעקב דישראל הר"ע התורה שהיא בחי' הארת האין דכתר לבד כו', אבל יעקב עבדי

הר"ע מעשה המצות שהן בבחי' עצם האין כו', וזהו ג"כ משנת"ל (ד"ה אלה הדברים) דעבד נאמן הוא שעובד באהו"ר ויש לו נח"ר בעבודתו ומשו"ז יש חילוקי מדריגות שאין כל העובדות שוות אצלו, אבל עבד פשוט שעובד רק מצד העול הרי כל העובדות שוות אצלו כו', והיינו כענין הנ"ל דעבד נאמן הוא בכלל בחי' ישראל שעובד מאהבה וכ"ש בחי' הבן שעבודתו היא מאהבה ובשמחה ותענוג כו', דברוחניות היינו בחי' התורה ובחי' פנימיות התורה כו' דבזה יש חילוקי מדריגות כו' כנ"ל, אבל בחי' עבד פשוט היינו בעצם העשיה דוקא בבחי' קבלת עומ"ש כו', דבזה לא יש חילוקי מדריגות כלל כו', ובכ"ז יובן מעלת העבד שלמעלה יותר מבחי' בן ועבד נאמן שמגיע דוקא בבחי' האין העצמי דכתר כו', ובשרש שרשו הוא בחי' העלם העצמי דא"ס כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש ביום השמע"צ תהי' לכם, דפי' עצרת הוא ל' עכבה כו', דהנה ידוע דשמע"צ הוא זמן קליטה דכל האורות וההמשכות שנמשכים בר"ה ויום הכפורים שאז הן בהעלם עדיין והגילוי הוא בסוכות שז"ע ליום חגינו כו', מ"מ בסוכות אינו מאיר עדיין בפנימיות ממש ועיקר ההמשכה בפנימיות ממש הוא בשמע"צ כו', וזהו עצרת תהי' לכם שתהי' ההמשכה לכם בבחי' פנימיות כו', וזהו גם כן עצרת לשון עכבה שהו"ע קליטת האור בבחי' פנימיות כו', והנה ההמשכה דר"ה ויוהכ"פ זהו שממשיכים בחי' העלם העצמי דא"ס כו' שז"ע המלך הקדוש שאומרים בר"ה ויוה"כ שממשיכים בחי' קדושת העצמות דא"ס כו' וכמו שנת"ל (סד"ה קדוש אתה), וכבר נת' דההמשכת העצמות הוא ע"י קבעומ"ש דוקא שזהו יתרון מעלת עבד פשוט שעבודתו הוא בבחי' עומ"ש ועי"ז ממשיך· דוקא בחי' המשכת העצמות כו', וכמו"כ בר"ה שממשיכים בחי' גילוי המלוכה מבחי' קדושת העצמות דוקא כמשנת"ל ד"ה הנ"ל זהו ע"י הקבעומ"ש דר"ה, ולזאת בשמע"צ שאז הוא הקליטה וההמשכה פנימיות דמדרי' זו, לכן צ"ל אז ענין קבלת עומ"ש, וכידוע דבשמע"צ נמשך בחי' קבלת עומ"ש על כל השנה, דכל ההמשכות שבחדש תשרי כולם הן המשכות כללות, ובשמע"צ אז נמשך קבעומ"ש כו', והיינו מפני שאז הוא עיקר ההמשכה והגילוי דבחי' עצמות א"ס להיות בבחי' פנימיות לכן צ"ל אז קבעומ"ש כו', ולכן גם בשמחה דשמע"צ דאז הוא השמחה ביותר למעלה מהגבלה כו', ומ"מ צ"ל בזה קבעומ"ש שלא תהי' בהתפרצות יתירה כו', וזהו"ע מה שעצרת הוא ל' מלוכה וממשלה שהו"ע קבלת עומ"ש שצ"ל בשמע"צ שתהי' המשכת העצמות בבחי' פנימיות כו', וזהו"ע שמח"ת שעושין בשמע"צ, דהנה נת"ל ההפרש בין תורה למעהמ"צ, דתורה הוא בחי' גילוי האין דכתר לבד כו', ובשרש שרשו היינו בחי' אור א"ס שהוא בבחי' המשכה וגילוי כו', ומעהמ"צ מגיעים בבחי' העצמות דוקא כו', ולכן בשמע"צ שנמשך בחי' העצמות עושין אז שמח"ת, והענין הוא, דהנה ענין שמחת תורה הוא מה שמקיפים עם הס"ת את הבימה או שולחן שקוראין עליו בתורה, והיינו להורות על מעלת המעשה, דהקריאה בתורה הו"ע הדבור, וזה שמקיפים עם הס"ת את הבימה זהו מעשה שגדול מהקריאה כו', ובזה בא להורות על מעהמ"צ שמגיעים למעלה מתורה כו', אמנם ענין שמחת תורה היינו

שנמשך האור והגילוי בתורה ג"כ כו', וזהו שמחת תורה דשמחה הוא מצד הגילוי והיינו שהתורה שמחה על הגילוי אור שמאיר כו', אמנם מה שעושין שמח"ת בשמע"צ דוקא ולא בשבועות, הענין הוא דהנה משנת"ל דתורה היא בחי' גילוי האין דכתר לבד זהו בחי' לוחות הראשונות, אבל לוחות האחרונות הן למעלה מעלה מזה, דהנה נת"ל (ד"ה ויתן לך) ההפרש בין לוחה"ר ללוחה"א, דלוחה"ר זהו התורה כמו שהיא בבחי' אור ישר שזהו רק מבחי' האורות והגילוים דאוא"ס כו', אבל לוחה"א ז"ע התורה שבבחי' או"ח והו"ע תושבע"פ שבא ע"י יגיעה דוקא כו' וכמשי"ת, דבחי' זו זהו ג"כ מה שנמשך מבחי' העלם העצמי דא"ס כו', וענין שמח"ת זהו על לוחה"א דוקא, וידוע דלוחה"א ניתנו ביוהכ"פ, ולכן עושין שמח"ת בשמע"צ דוקא שאז הוא עיקר הגילוי דבחי' ומדרי' זו כו', ולפי"ז ענין שמח"ת היינו שמחה על התורה כו', ומ"מ זהו ג"כ דוקא ע"י מעשה המצות וע"י קבלת עומ"ש בכלל כו' (וכמשי"ת דאמיתית ההמשכה דתושבע"פ הוא בעסק התורה בבחי' קבלת עול דוקא כו'), וזהו שמקיפים בס"ת כו' שע"י המעשה דוקא עי"ז נמשך גילוי אמיתית אור התורה כו', וזהו ביום השמיני עצרת תהי' לכם דעצרת הו"ע קליטה ועכבה היינו שיומשך האור העצמי בחי' העלם העצמי דא"ס בבחי' פנימיות לכם כו', וזהו ג"כ עצרת ל' מלוכה וממשלה דבשמע"צ צ"ל קבלת עומ"ש דוקא כו', ולכן אז עושין שמח"ת דע"י המעשה בקבלת עול מלכות שמים מתגלה אמיתית גילוי אור התורה כו'.

בס"ד, ש"פ נח, רס"ו

אר"ע אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים שנא' כי ביום הזה כו' ואומר מקוה ישראל ה' מה מקוה מטהר את הטמאים כך הקב"ה מטהר את ישראל, וצ"ל מהו הכפל לשון דלפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם כו', גם מה"ע לפני מי אתם מטהרין דלכאורה אין לו פי', דמ"ש מי מטהר אתכם ניחא אבל מהו הפי' לפני מי אתם מטהרין כו', גם מה"ע מה מקוה מטהר כו', כך הקב"ה מטהר את ישראל כו', ומה"ע אשריכם ישראל כו'. ולהבין כ"ז צלה"ק משנת"ל בענין בן ועבד דבחי' עבד הוא למעלה מבחי' בן, ודוקא מדרי' עבד פשוט שעובד בעול הוא למעלה מבחי' עבד נאמן ומבחי' בן כו'.

והנה יש בן שהוא ג"כ עבד והיינו שמגיע במדרג' כמו בחי' עבד פשוט, דעם היות דעיקר עבודתו הוא בעסק התורה שזהו בחי' בן כו', מ"מ ה"ה מגיע בעבודתו כמו בחי' עבד פשוט ממש כו' (לפי שבן זה עבודתו בעסק התורה הוא כמו עבד פשוט כו' וכמשי"ת), ויובן זה על ד"מ באב שהי' לו בן מושלם בכל המעלות בחכמה ומדות והוא מנהיג כל ביתו של אביו בחכמתו ויושר שכלו וטוב אמונתו והשתדלותו כבן לאב ורצה בטובתו יותר מבנפשו

כברא דרחים לי׳ כו׳, יתיר מגרמוי כו׳. אך מכל העונג ושמחה שבן חכם כזה ישמח אב בחכמתו וטיב פעולותיו ועבודתו בכל קנינו ורכושו שהצליח למעלה מאד, לא נחה דעת האב מבנו השלם שאין לו שלימות האמיתי עדיין במה שצריך לאביו לקבל ממנו מזונו ושפעו וכל הצטרכותו הכל מאביו. וכל ההתעסקות שלו הכל הוא בנכסי אביו דוקא, והיינו שעצם הדבר כבר מוכן הוא מהאב, והגם שהבן בטיב עבודתו בחכמה וביושר שכלו הוא מוסיף ברכה בזה כו׳, מ"מ אין זה שמחדש דבר מעיקרו כי אם במה שכבר מוכן מאביו, וא"כ גם מזונו ושפעו שמקבל ממה שהשביח בנכסי האב הרי הכל הוא משל האב לא משלו ממש כו׳, ואע"פ שראוי הוא לכל שכר טוב מצד טוב שכלו ולמודו בכל חכמה וכשרון יושר מעשיו הטובים ואשר בכל זה משביח ומוסיף ברכה בנכסי אביו כו׳, עכ"ז הרי אין הבן יכול לפרנס א"ע בחכמתו ולמודו ומדותיו הטובים רק מקבל הכל מאביו ואין זה שלימות אמיתי כ"א כשיהי׳ ביכולתו לפרנס א"ע ביגיע כפיו בשלו דוקא שלא משל נכסי אביו כלל. וכמו כשילמוד עצמו לעשות בכלי אומנות לתקן כלים ולרקום בגד יקר וכה"ג שמעט יגיע כפיו שירויח בזה להחיות נפשו אף במיעוט זהו שלימות אמיתי ויערב לו ביותר במה שא"צ לשום אדם ולא לאביו מליהנות בתענוגים רבים שאינם שלו שאוכל נהמא דכסופא כו׳, וגם האב ישמח ויערב לו ביותר מה שבנו יכול לפרנס א"ע יותר מכל הון ביתו שהי׳ נותן לו בכל לבו עבור טוב חכמתו ומעלתו. וכ"ש אם הבן מפרנס להאב מיגיע כפו בכלי אומנתו עד שהגיע לעושר גדול יותר משל האב מצ"ע כו׳ כי זהו שחכמתו עמדה לבן לעשות תוס׳ ברכה בחידוש מעיקרו כמו בכלי אומנות לתקן דבר המקולקל או לעשות כלים יקרים מחדש ממש כמו מאין ליש, משא"כ בעושר שהצליח בנכסי אביו שאינו רק יש מיש כו׳, וכ"ז א"א להיות כ"א כאשר הבן הזה יהי׳ מרוחק מאביו ולא יהי׳ לו כלום בנכסי אביו וילך למרחקים ללמוד אומנות שבודאי צריך שיהי׳ לעבד ולמשרת לאדונו שהוא האומן המלמדו להיות מסור אליו ולרצונו לעשות אצלו המלאכה ימים רבים ביגיעה גדולה ועצומה עד מיצוי הנפש עד שיוכל גם הוא לתקן ולעשות בכלי אומנות כרבו ויוכל לפרנס א"ע מיגיע כפיו להיות עושר גדול מכח עצמו יותר משיהי׳ אצל אביו כו׳. והדוגמא בכ"ז יובן בנש"י שנק׳ בנים וכמו שכתוב בני בכורי ישראל וכתיב הבן יקיר לי אפרים כו׳ לפי ששרש נש"י עלו במחה"ק בבחי׳ פנימיות ועצמות דחכמה ומדות וה"ה בדומה לעליון כו׳ כמשנת"ל באורך בענין אדם אדמה לעליון דהיינו בנשמות דאצילות שהן אלקות ממש ובחי׳ המוחין ומדות שלהן הן בדוגמא שלמע׳ כו׳ וכמשנת"ל (ד"ה ומקנה רב), וכמ"ש מה שמו ומה שם בנו מה שמו הוא בעצם בחי׳ מה דח"ע העצמית ממש כו׳ בחי׳ החכמה שבא"ס כו׳, וכמו"כ בבחי׳ מ"ה דחכמה דאצילות כו׳, ומה שם בנו הוא בחי׳ ז"א בבחי׳ גדלות המוחין שלו כו׳, וכמ"ש בפע"ח בענין שבועות דבמ"ת נדמה להם כזקן דבחי׳ ז"א הוא בחי׳ זקן ונק׳ יש"ס כו׳ וכמשנ"ל (ד"ה במד"ס באוה"מ) והיינו ע"י בחי׳ חכמה דתורה כו׳, וכמו"כ בנשמות למטה ע"י התורה הן בדומה לעליון ממש כו׳, (וכמ"ש במ"א בענין ביום

חתונתו זה מ"ת דטפת אבא היא בחי' התורה ועי"ז נעשים נשמות בדומה לו ממש כו'), ועיקר התורה היא בנשמות דמבחי' שם מה דחכמה וכמו משה קבל תורה מסיני שהי' מבחי' מ"ה דחכמה וכתיב תורה צוה לנו משה כו', ועליו נאמר מה שמו ומה שם בנו שהי' בבחי' בן וגם בחי' עבד הוי' להמשיך תוס' אורות בכללות ההשתל' ע"י שהמשיך אור החכמה דתורה הקדומה בבחי' סדר השתל' וגם. הוריד עוז מבטחה למטה כו', ובכל הון ביתו נאמן להמשיך תוס' אורות בכללות סדר השתל' ע"י התורה ובפרט ע"י הבירורים דרפ"ח ניצוצות כו', המתבררים ע"י התורה כו', וישראל קבלו ממנו עוז וכח זה להיות יכולים לברר בירורים בשם מ"ה דחכמה דתורה ונק' הם עבדי הוי' ע"י עבודתם בעבודת הבירורים בכח התורה כו', ובד"כ ע"י עבודתם התמה בתר"מ לשמן בכוונה ורעו"ד בשמחה וטוב לבב להוסיף אורות באצילות בתוס' מרובה על העיקר כו' וכמו שנת"ל (ד"ה אלה הדברים), וכמ"ש כי הם זרע ברך ה' שממשיכים גילוי שם הוי' בעולם כו', וגם נק' נרות הוי' ע"י נר מצוה ותורה אור להאיר שם הוי' גם בחושך דק"נ כמו בריבוי נרות מאד יאיר גם לחושך כו', והיינו ע"י התורה וע"י האותיות דתורה אור כו' (והנשמה עצמה נק' נר הוי' להאיר את החשך ע"י גילוי שם הוי' כו', אמנם זהו גופא ע"י בחי' ותורה אור וכמ"ש כי אתה נרי כו' וכמ"ש במ"א), וכמו במ"ת שחכמת אדה"ע תאיר פניו ביר"ד הדברות באותיות וכמו ואתא מרבבות קדש מבחי' קדש העליון להאיר למטה מטה כו', וכך דבר ה' בד"ת גם עתה מאיר בחי' אור הוי' להאיר את החשך כו', וכמו"כ במצות באהוי"ר ובכוונה כו', שע"י כ"ז נמשך הגילוי למטה להאיר את החשך לברר ק"נ כו', שז"ע נר מצוה כו', וזהו הכל כמשל הבן השלם בחכמה ומדות שנוהג כל ביתו ורכושו של אביו ביושר שכלו ע"פ החכמה האמיתית ומדות הישרות שקבל מאביו כו', והכל ניתן על ידו להוסיף ברכה והצלחה בכל ביתו כו', וז"ש במשה בכל ביתי נאמן הוא דכללות סדר ההשתל' ניתן על ידו להמשיך בהם תוס' אורות כו', וכן ישראל שמצליחים במע"ט בכל דור ודור ע"י צ"ג שבהם שעושים פירות למעלה ולמטה בתוס' ברכה כו' שז"ע מה שת"ח ע"י עסק התורה נק' בנאים שבונים ומקיימים את העולם ע"י התוס' אורות שממשיכים כו' וכמו אני ואתם נסכים למה שישראל עושין כו' וכנ"ל בד"ה הנ"ל, אך כ"ז אינו בחי' שלימות אמיתי בבחי' בן או עבד כזה לפי שכל אור ההמשכה וברכה הזאת הבאה מלמעלה למטה ה"ז הכל במה שכבר הוכן ועומד שהוא ע"י תורה הקדומה כנ"ל ואין זה שממשיך הבן והעבד רק בבחי' יש מיש ולא חידוש גמור מאין ליש כו', וכמו שלמה שבנה את בהמ"ק מן המוכן מדוד אביו כו' וכמו האבות שזכו להמשיך נר"ן לבניהם אחריהם כו' ועשו הכנה למ"ת כו', וכמו"כ התוס' אורות שנמשך ע"י תו"מ אין זה חדש מעיקרו כ"א מהעלם אל הגילוי לבד כו', ואע"פ שמשה נק' סופר ומחוקק בגילוי אותיות דתושב"כ אין זה דבר חדש מעיקרו רק שמביא וממשיך מתוה"ק מן ההעלם לגילוי אור בכלים עד למטה שנק' יש מיש כו', וגם אין זה מכח עצמו אע"פ שחכמתו ומדותיו ישרים ומוצלחים כו', מ"מ ה"ז מכח האב כו' שה"ה בדומה לעליון

וכמשנ"ל בנשמות דאצילות שהן אלקות ומוחין ומדות שלהם הן בדוגמא של מעלה כו', וא"כ כל מה שמשכיל ומתחכם בתורה ובידיעת אלקות אין זה מכח עצמו אלא בכח עליון שבו כו', וכן הוא במדרי' עבד נאמן שמאיר להם הגילוי מלמעלה לידע ולהשיג כו' וכמו שנת"ל (ד"ה אחרי ה') כמשל המלך שמתגלה לעבדיו הנאמנים כו', וכמ"כ בחי' הדביקות והאהבה וההתקשרות שלהם הכל הוא מצד הגילוי אור שמאיר בנפשם שכ"ז אינו מכח עצמן כו', וא"כ הרי גם כל מה שמקבל היינו כל מה שממשיך תוס' אורות הן למע' והן בנפשו הרי כ"ז הוא שמקבל מן האב לא מה שחידש בכח עצמו ויגיעתו כו', ואע"פ שראוי הוא לשכר טוב היינו בהגילוים שבנפשו ובהגילוי דעוה"ב מצד טוב פעולתו וכשרון מעשיו בעסק התורה ומצות כו', ובהבירורים שמברר בכח שם מה דתורה כו' וכמו משה דכתיב בו כי טוב הוא בטי"ת רבתי (צ"ע) דעה"ח דתורה הקדומה והאיר אור החכמה דתורה עד למטה בדברים הגשמיים דק"נ לבררם ולהעלותם כו', מ"מ הרי כ"ז הוא בכח עליון שבנשמות ובאור התורה הקדומה שנמשכה כו', ואין זה דבר חידוש ולא בכח עצמו כו'. אמנם עיקר השלימות האמיתי שיהי' בהגילוים דלעתיד וכמ"ש במשיח הנה ישכיל עבדי כו' וגבה מאד למעלה מאור דתורה הקדומה שירדה ע"י משה כו', והוא בחי' עדן סתימאה שיתגלה לעתיד בבחי' עונג הבלתי מורגש כלל שלמעלה מהעונג המורגש דטעמי תורה ושכר המצות שיהי' לעתיד כו', והיינו בחי' העליה הב' דלעתיד בחי' אהי' אשר אהי' כו' וכמשנת"ל (ד"ה וישלח יעקב) שעז"נ עין לא ראתה אלקים זולתך בחי' העלם העצמי דא"ס כו' כמשנת"ל (ד"ה ויתן לך) יעשה למחכה לו למאן דדייק במילין דחוכמתא בעמל ויגיעה דוקא לחדש דבר כמו חידוש מאין ליש שזהו בבחי' או"ח דתושבע"פ דוקא, שהרי ריבוי דיני התורה מאד מתחדשים בתושבע"פ בתרי"ג מצות התורה כו', והרי גם גופי המצות איך ומה הם זהו שבא בתורה שבע"פ דוקא, והגם שזהו מה שלמדים מתושב"כ וכמו ט"ט בכתפי שתים כו', וכן מחסירות ויתירות וכמו דברים הדברים כו' וכמו מ"ט אמר קרא כו', מ"מ אין זה רק שבא מהעלם אל הגילוי ובכח עליון לבד כמו בהמשכת תושב"כ עצמה כו' כנ"ל, כ"א הוא בעבודה ויגיעה בכח עצמו דוקא להוציא מפסוקי התורה איך שצריכה להיות המצוה כו' וכל דבר הלכה מתברר ומתלבן בריבוי קושיות ופירוקים כו', שכ"ז הוא בעבודה ויגיעה ובכח עצמו דוקא כו' (דלכן באמת התנאים ואמוראים בתושבע"פ הגיעו למעלה הרבה מבחי' תושב"כ ומשר"ז דוקא כוונו אל אמיתית הכוונה דתושב"כ כו' וכמשי"ת), וגם כמה ענינים נתחדשו ממש בתושבע"פ ורק אסמכוהו אקרא כו', והי"ז כמו עד"מ האומן בכלי אומנתו שעושה ומתקן כלי חדש ואבן יקר מלוטש ובגדי רוקם ומפרנס א"ע ביגיעתו שא"צ לזולתו כו', וכמו"כ הוא בתושבע"פ שזהו מה שבא ביגיעתו דוקא שמפרנס א"ע כו', הי"ז למעלה מכל הון ביתו דח"ע שבתוה"ק כו' מטעם שזהו עיקר השלימות דבן שא"צ לאביו ולכל הון ביתו כי יחי' א"ע במה שמחדש בכלי אומנתו כו', וכמו"כ בתושבע"פ שזהו מה שמפרנס א"ע ביגיעתו דוקא, וגם מפרנסים לאביהם שבשמים וכמו רעייתי פרנסתי כו'

וכמו והחכמה תחי' בעליה כו', והוא ע"י בחי' עמל תורה דוקא שנק' עולה של תורה שבאה ע"י יגיעה רבה עד מיצוי הנפש כמו למחכה לו למאן דדייק כו', שזה עולה למעלה מהתענוג ושעשועים דתוה"ק שנק' הון ביתו כו', וזהו כמשל הבן יקר המושלם בחכמה ומדות כשנעשה עבד משרת ללמוד אומנות לפרנס א"ע שעז"א והחכמה תחי' בעליה, בעליה דחכמה במקורה כו', שזהו במי שחכמתו עמדה לו לחדש דבר מעיקרו מאין ממש ולא בנכסי האב שנק' יש מיש כו', עד שיגיע לעושר גדול יותר מעושר והון שהניח לו האב במוכן כו', וזה יערב להאב ויתענג בזה מאד מאד יותר מכל שלימות החכמה שכבר למד הבן אצלו ועשה רב פעלים ברכושו כו' (וכך הי' ביוסף צ"ע שהי' אצל יעקב בבחי' שלימות המעלה דח"ע ומדות דיעקב איש תם בקו האמצעי כו', וכמ"ש אלה תולדות יעקב יוסף שכל הגילוים של יעקב הי' ע"י יוסף דוקא כו', וכמ"ש בבה"ז פ' ויחי ע"פ שבע עשרה שנה כו', ודוקא כאשר נתרחק מאביו שנמסר יוסף צ"ע בגלות לעבד כו' הצליח ביותר כו' וכמ"ש בן פורת יוסף שמפיר ומרבה אורות עליונים לאין שיעור למעלה כו' דזהו דוקא כאשר נעשה לעבד ואח"כ נעשה מלך על כל הארץ ובירר וליקט כל הכסף שהן כל החסדים העליונים כו', והטמין ג' מטמונים אשר הא' יתגלה לצדיקים לעתיד די"ל דהיינו בחי' עדן סתימאה דהרי אוצר הוא דבר הסתום ונעלם והיינו בחי' עדן סתימאה הנ"ל בחי' העלם העצמי דא"ס כו', שזהו שהמשיך יוסף צ"ע כו', והוא בהי' משיח דכתיב בו בני אתה כו' וכתיב הנה ישכיל עבדי, ישכיל יצליח, כמו יוסף שהצליח מאד דכל מה שהוא עושה ה' מצליח בידו כו', עד שירום ונשא וגבה מאד כו'), וכללות הענין הוא, דהנה נת"ל (ד"ה והי' כי תבוא) בענין בזיעת אפך תאכל כו' בב' המדרי' דלחם מן השמים ולחם מן הארץ, דלחם המן הוא לחם מן השמים שאין בו פסולת כלל וממילא א"צ יגיעה כו', אבל לחם מן הארץ הוא שבא דוקא בעבודה ויגיעה בחרישה וזריעה בזיעת אפיו כו', אבל יש בזה תוס' ברכה דוקא כו' וכמשנת"ל, כמו"כ יובן ההפרש בין תושב"כ לתושבע"פ שעז"נ לכו לחמו בלחמי שהן ב' מיני לחם כו', דתושב"כ נק' לחם מן השמים שהרי התורה ניתנה מן השמים במ"ת כו', והוא מה שירד אור החכמה מעצמית דחכמה דא"ס בחכמה דתורה שבכתב בצירופי אותיות שהן אותיות עצמיים כו', וכמו שאמרו כל הקורא בתורה כאלו קורא בשמותיו של הקב"ה שהן בחי' שמות עצמיים כו' וכמ"ש במ"א, ולכן האותיות דתושב"כ הן בדקדוק גדול בקרי וכתיב וחסר ויתיר כו', וכמו ואתא מרבבות קדש מבחי' קדש העליון מבחי' אותי' דתוה"ק שהיתה אצלו שעשועים כו', וכמ"ש אז ראה ויספרה הכינה וגם חקרה באותיות כו', וכמשה שהי' מחוקק וסופר שהמשיך בחי' האותיות דתוה"ק כו' כנ"ל, וזהו שנק' לחם העליון שיורד מן השמים כמו שהוא בלא תיקון למטה ובלא עמל ויגיעה כלל, וכמו שירד המן מן השמים קודם המשכת אור התורה הנק' לחם מן השמים כתיב בו הנני ממטיר כו' למען אנסנו הילך בתורתי כו' ונק' מזונא דחוכמתא כמ"ש בזהר, והיינו בחי' חכמה דתורה שלמעלה שכמו שהיא למע' ירדה למטה, וכמו"כ האותיות הן אותיות עצמיים כו' (וזהו דהמן גם שנתפס בגשם ודכו אותו

במדוכה כו' ומ"מ הי' לחם רוחני כו', וכמו"כ הו"ע. אותיות התורה כו') וזהו דכתיב בו כי לא על הלחם כו' כ"א על כל מוצא פי הוי' כו' שזהו אותיות דתושב"כ בקריאה בכתב שנק' מוצא פי הוי' כו'. אך לחם הב' דחכמה דתורה זהו חכמה דתורה שבע"פ במשנה ותלמוד שנק' לחם מן הארץ כמו הלחם שמוציא מן הארץ שבא ע"י תיקון מלאכה ועבודה רבה בחרישה וזריעה כו', עד שנעשה לחם אפוי שאז ראוי למאכל אדם כו' והיינו הלחם דתושבע"פ שבא אחר כמה בירורים בל"ט מלאכות ביגיעה ועמל תורה עד שנעשה חידוש דין והלכה למעשה בדרך פרט וצריך לברר וללבן היטב הגירסא בל"ב שינים כו' עד שנעשה מזון לנשמות וכמ"ש ותורתך בתוך מעי ממש כו', ועז"א בזיעת אפך תאכל לחם דתושבע"פ, משא"כ לחם מן השמים דתושב"כ שבא מלמעלה בלי עמל ויגיעה כלל כו'.

ולהבין כ"ז בתוס' ביאור, דלכאורה מהו ההפרש בין מזון העליון דח"ע דתושב"כ למזון דתושבע"פ שהרי שניהם נק' לחם שהן מזון לנשמה כו'. אך הענין הוא, דהנה כתיב כ"א בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה כו', דמתחלה נק' תורת ה' ואח"כ נק' תורתו כו'. והענין הוא ע"פ משארז"ל בפסחים מעיקרא עביד אינש אדעתא דנפשי' וכמו שאמר רב ששת חדאי נפשאי לך קראי לך תנאי כו', ואח"כ הוא לימוד התורה לשמה היינו לשם התורה ולא לשם עצמו, והיינו להמשיך אוא"ס בתורה שזהו להוסיף שלימות האמיתי בחכמה דתורה ואז נקראת התורה תורתו כו', אבל כאשר עסק התורה היא אדעתא דנפשי' אז נקראת תורת ה' כו', וזהו ההפרש בין תורה שבכתב לתושבע"פ, דתושב"כ היא בבחי' תורת ה' והיא אדעתא דנפשי' כו', אבל תושבע"פ זהו בחי' תורתו כו', והענין הוא, דהנה פי' אדעתא דנפשי' הוא בכדי להאיר אור הוי' בנשמתו לתקנה ולהעלותה במקור שרשה למעלה שזהו באותיות דתוה"ק כו', וכידוע דס"ר נשמות שרשן מס"ר אותיות התורה וכל נשמה יש לה אות מיוחד בתורה שהוא שרשה ומקורה כו', וכמו"כ הוא בשרש הראשון בתורה הקדומה כמו שהיא בבחי' חכמה שבעצמות כו' דנש"י הן מושרשין באותיות דתוה"ק כו', וזהר"ע דנש"י עלו במח' היינו באותיות המח' דחכמה הקדומה כו', ולהיות דהתורה שלמטה זהו מה שנמשך מבחי' תוה"ק כו' כנ"ל, לזאת ע"י התורה מתעלית הנשמה בשרשה ומקורה כמו שהיא בתוה"ק כו', והענין הוא דהנה תלת קשרין מתקשראין דא בדא ישראל ואורייתא וקוב"ה וכולהו דרגין על דרגין סתים וגלי' כו', וע"פ פשוט ענין הקשרין הן כמו קשרים הגשמיים שקושרין ראש התחתון בסופו של העליון וכמו השלשלת שהטבעת התחתונה אחוזה וקשורה ראשה בסופה של הטבעת העליונה כו', וכך הקשרים הללו דישראל מתקשרין באורייתא, והיינו שבחי' ראש ומקור דנש"י כמו שהן למעלה הן דבוקים וקשורים בתורה והיינו בבחי' סוף מדרי' התורה והן בחי' אותיות התורה כו', וז"ש כי אמרתך חייתני דבחי' אותיות התורה הן מקור אור וחיות דנש"י כו', וכן אורייתא בקוב"ה היינו ראש המדרי' דתורה שהיא בחי' התענוג דח"ע דתורה קשורה ודבוקה בסוף המדרי' דעצמות אוא"ס שלמעלה מחכמה דתורה כו', וז"ש וכולהו דרגין כו' סתים וגלי' שבחי' סתים דנש"י מתקשראין

בגליא דתורה וסתים דתו' בגליא דקוב"ה וכמ"ש הנסתרות לה' אלקינו דבחי' סתים דתורה מה שנסתר ונעלם ה"ז קשור למעלה בהקב"ה ורק הנגלות לנו ולבנינו דמה ששייך לנש"י הוא בחי' הנגלות דתורה לבד כו' וכמ"ש וזאת לפנים בישראל דבחי' זאת דהיינו אותיות התורה זהו בחי' הפנימיות דנש"י כו', והיינו כמו בכל השתל' מעליון לתחתון דבחי' החיצוני' והסוף שבעליון הוא בחי' הפנימיות של התחתון כו' וכמשנת"ל (ד"ה השמים מספרים), וכמו"כ הוא בתלת קשרין דישראל ואורייתא וקוב"ה כו', אמנם באמת הרי נתינת התורה לישראל לא הי' בדרך השתל' מעליון לתחתון ע"י צמצום ודילוג מראש לסוף כו', שהרי במ"ת אמר פנים בפנים דבר ה' עמכם שבחי' פנימיות ועצמות דאוא"ס ופנימיות דח"ע דתורה נמשך ונתקבל בבחי' פנים שהוא בחי' הפנימיות דנש"י ע"י הבירור דעה"ד כו', וכמ"ש כי באור פניך נתת לנו תו"ח בבחי' אור פניך ממש כו', ואע"פ שלא שמעו רק אותיות הדבור דאנכי קבלו בחי' הפנימיות דאור א"ס שבבחי' פנימיות ח"ע דתורה כו', וא"כ מוכרח לו' בענין התלת קשרין שאין זה בא בסדר ההשתל' דעולמות בדרך ער"ע שהמקבל א"א לו לקבל רק מבחי' חיצוניות וסוף המדרי' של המשפיע כו', אלא מ"ש ישראל מתקשראין באורייתא היינו בחי' התקשרות הפנימי' דנש"י בפנימיות דתורה כמו שהי' במ"ת ממש, וכן אוריית' בקוב"ה הנה בחי' סתים דתורה מתקשר בבחי' סתים דקוב"ה וכמ"ש ואהי' אצלו שעשועים בחי' שעשועים העצמיים כו' והיו לאחדים ממש בלי השתל' וירידות מראש לסוף וכמא' אורייתא וקוב"ה כולא חד ממש כו', ומאחר שההתקשרות הזאת היא שלא בהדרגה ע"כ גם בחי' הגלי' שבתורה שהן האותיות הם בבחי' יחוד גמור ממש בפנימיות האור דא"ס שבפנימיות ח"ע דתורה בלי הפרש כלל כו', וכך הוא ממש בישראל שמתקשראין באורייתא דבחי' סתים ופנימיות דנש"י מתקשרים בבחי' סתים דתורה היינו בבחי' התורה כמו שהיא בבחי' חכמה הקדומה שיש בה מבחי' השעשועים העצמיים בבחי' יחוד גמור כו' כנ"ל, וכמו"כ גם בחי' גליא דנש"י שמתקשרים בבחי' גליא דתורה דהיינו בחי' אותיות התורה לבד הנה ע"ז הם מתקשרין בבחי' סתים דנשמות וסתים דתורה המתקשרת בסתים דקוב"ה כו', והראי' ממה שאמ' כל הקורא בתורה בקריאה בפה לבד באותיות התורה שזהו בחי' גליא דנשמות וגליא דתורה ה"ז כאלו קורא בשמותיו העצמיים ממש הגנוזים בפנימי' ח"ע דתורה שהן טעמים ונגינות דתורה כו', ושרש הענין הוא, דהגם שהתורה היא ממוצע בין קוב"ה לישראל שיש כאן ג' מדרי' והתורה היא האמצעי לחבר כו' אין זה כמו שארי הממוצעים שבסדר השתל' וכמשנת"ל (ד"ה וישלח יעקב) דכל הממוצעים הרי זה רק מה שכלול מהעליון והתחתון, והיינו דבבחי' עליונו שבו הוא מקבל מן העליון והיינו רק מסוף מדרי' העליון, ובבחי' תחתונה שבו הוא ראש ופנימיות התחתון כו', וזהו אופן ההתחברות של הממוצע שאין בחי' מהות העליון נמשך אל התחתון כ"א בחי' החיצוניות שבהממוצע (שהוא רק לפי אופן העליון לא מהותו כו' כמש"ש במשל המתורגמן כו') הוא שבא להיות בחי' פנימיות התחתון כו' ומכ"ש דבחי' מהות פנימיות העליון אינו נמשך אל התחתון

כו׳, וא"כ הרי הממוצע עצמו מפסיק ביניהם כו׳, אבל בבחי׳ ממוצע דתורה הוא שמחבר ב׳ המהותים יחד וממילא ההתחברות הוא בעצם מהותם ממש כו׳, ולא בסדר והדרגה דבחי׳ ראש וסוף כו׳, ולזאת אע"פ שבכ"א יש סתים וגליא ובחי׳ סתים דנשמות הם מתקשרין בבחי׳ סתים דתורה וסתים דתו׳ בסתים דקוב"ה כו׳, ובחי׳ הגלי׳ דנשמות בגלי׳ דתורה וכן גלי׳ דתורה בגלי׳ דקוב"ה כו׳, מ"מ בההתקשרות שנעשה עי"ז הנה ע"י שנש"י מתקשראין בבחי׳ הגליא שלהם בבחי׳ גליא דתורה ה"ה מתקשראין עי"ז בבחי׳ סתים דנשמות וסתים דתורה ובבחי׳ סתים דקוב"ה כו׳.

ועפ"ז יובן משארז"ל אשריכם לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם אביכם שבשמים שנאמר מקוה ישראל כו׳, מה מקוה כו׳, דהנה נודע בכוונת המקוה דהחפירה היא בחי׳ בינה והר"ע שם אהי׳, והמים הם בחי׳ חכמה כידוע, ובזהר אמור דצ"ז ע"ב ובמ"מ ורמ"ז שם דהטבילה היא בנהר היוצא מעדן דיובל שמו והיינו שער הנו"ן דבינה, וידוע דשער הנו"ן דבינה הוא בחי׳ פנימיות הכתר כו׳ וכמ"ש בלק"ת פ׳ במדבר בהתוס׳ ביאור על ענין וספרתם לכם, וי"ל דג׳ מדריגות הנ"ל הן ג׳ בחי׳ סתים הנ"ל. דבחי׳ בינה זהו סתים דנשמות דנש"י הן בז"א וכידוע דס"ר נשמות הן משש מדות דז"א, והסתים שלהם הוא בחי׳ בינה כו׳, (וכידוע דבינה נק׳ הוא כו׳), וחכמה, הוא בחי׳ סתים דתורה וכמשנת"ל דגלי׳ דתורה היינו כמו שבאה באותיות למטה, והסתים זהו כמו שהתורה היא בבחי׳ חכמה שבה מאיר בחי׳ התענוג שז"ע טעמי תורה כו׳. ושעה"נ הוא בחי׳ סתים דקוב"ה כו׳, וכללות ענין הטבילה הוא להיות כי הנשמות כמו שירדו למטה הן בבחי׳ ברואים דעלמא דאתגלי׳ שזהו בחי׳ גלי׳ דנשמות כו׳, והטבילה במים שהן עלמא דאתכסיא היינו הביטול וההתכללות בבחי׳ הסתים עד בחי׳ סתים דקוב"ה כו׳, וזהו דטבילה אותיות הביטול כו׳, וידוע דמים הוא תורה והיינו כנ"ל שע"י אמצעית התורה ישראל מתקשראין בקוב"ה בבחי׳ הסתים כו׳, ויש בענין הטבילה והביטול ב׳ ענינים. הא׳ בחי׳ הביטול ממהות הראשון כו׳, והב׳ ההתכללות במדרי׳ העליונה כו׳, ולכן העיקר מה שמועיל הטבילה במקוה הוא דוקא כאשר מצטער על מעמדו ומצבו כו׳ וכמ"ש בסידור בכוונת המקוה וה"ז כענין טבילה בנה"ד כו׳, וכמו ר"ז צם מאה תעניתא כו׳, וכמו"כ במקוה ע"י הצער על הריחוק מועיל הטבילה שמתבטל ממהות הראשון ועולה ונכלל במדרי׳ העליונה כו׳, וזהו דבכל עליה ממדריגה למדריגה וכמו מחול אל הקדש, וכמו"כ מקדושת יו"ט לקדושת שבת צריכים טבילה במקוה כמ"ש בכתבי האריז"ל, והיינו שהטבילה היא הביטול ממהות הראשון וההתכללות במדריגה העליונה עד שנכללים בבחי׳ סתים דקוב"ה כו׳, ובעבודה הר"ע התורה כנ"ל, והנה איתא במד"ר דאיכה דתפלה הר"ע מקוה וכדאיתא שם ע"פ סכותה בענן לך כו׳ נמשלה התפלה למקוה ונמשלה התשובה לים כו׳, הרי תפלה הוא ג"כ ענין המקוה אלא שזהו מלמטה למעלה ותורה היא בבחי׳ המשכה מלמעלה למטה כו׳, וזש"א לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם כו׳ לפני מי אתם מטהרים היינו בבחי׳ העלאה מלמטה למע׳ בתפלה, ומי מטהר אתכם בבחי׳ המשכה מלמעלה למטה ע"י התורה כו׳, ואומר

מקוה ישראל ה׳ מה מקוה מטהר את הטמאים היינו העליה והביטול החטא ועון כו׳, וי"ל דבכללות הו"ע הביטול ממעמדו ומצבו הראשון שזהו ע"י הצער והמרירות על ריחוקו כו׳, כך הקב"ה מטהר את ישראל שהו"ע ההתכללות בבחי׳ סתים דקוב"ה כו׳, וזהו אר"ע אשריכם ישראל, וידוע דאשרי הוא בחי׳ התענוג, וזהו אמיתית העליה שמתעלים בבחי׳ תענוג העליון שזהו בחי׳ סתים דקוב"ה כו׳, לפני מי אתם מטהרים בבחי׳ העלאה מלמטה למעלה, ומי מטהר אתכם בבחי׳ המשכה מלמעלה למטה כו׳ אביכם שבשמים כו׳ שנאמר כי ביום כו׳ לפני ה׳ תטהרו כו׳, וזהו מה מקוה מטהר כו׳ כך הקב"ה מטהר את ישראל כו׳.

בס"ד, ש"פ לך לך, רס"ז

ויאמר ה׳ אל אברם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ כו׳, ואברכך ואגדלה שמך כו׳. וצ"ל מהו אומרו לך לך והול"ל לך מארצך כו׳ מהו לך לך. ורש"י פי׳ לך להנאתך, וצ"ל מה"ע ההנאה והלא עיקר התחלת הנסיונות הי׳ מהליכה זאת ואיזה הנאה הי׳ כאן, גם צ"ל מ"ש מארצך וממולדתך כו׳. דלכאורה כ"ז מיותר והול"ל לך אל הארץ כו׳, ומה עוד מאריך בזה מארצך וממולדתך ומבית אביך כו׳. גם צ"ל אומרו ואגדלה שמך מה היא מעלה גבי אברהם דכתיב בו ואנכי עפר ואפר שהי׳ בבחי׳ תכלית הביטול ומהו המעלה אצלו הגדלת השם כו׳. ולהבין כ"ז צלה"ק תחלה משנת"ל בענין תלת קשרין כו׳, דע"י התורה מתקשראין נש"י בבחי׳ סתים דקוב"ה, דהגם דבכל הג׳ מדריגות יש בכ"א בחי׳ סתים וגליא כו׳, מ"מ ע"י הגליא דתורה מתקשראין בחי׳ גליא דנש"י בבחי׳ סתים דנשמות וסתים דתורה עד סתים דקוב"ה כו׳ דזהו כל הקורא בתורה בדבור בפה באותיות התורה כאלו קורא בשמותיו של הקב"ה בחי׳ שמותיו העצמיים כו׳.

וזהו משארז"ל מעיקרא כי עביד אינש אדעתא דנפשי׳ קעביד דהיינו שמתחלה ענין עסק התורה והתקשרות דנש"י בתורה היא אדעתא דנפשי׳ בכדי לקשר נפשו להעלותה לבחי׳ שרשה ומקורה כמו שהיא בבחי׳ תורה הקדומה ובבחי׳ האוא"ס הגנוז בתורה כו׳, וכמו כן להאיר אור הנשמה שלמטה בגילוי בחי׳ שרשה ומקורה ובבחי׳ פנימיות אוא"ס המאיר בה ע"י התורה כו׳, וזהו שאמר ר"ש חדאי נפשאי שתשמח הנפש בעסק זה שקורא בתורה שזהו כאלו קורא בשמותיו כו׳, ולך קראי בשבילך להאיר ולהחיות הנפש כי הם חיינו ממש כו׳, והוא כמו מזון הרוחני העליון שנמשך מעה"ח שכולו חיים וטוב כו׳ (כמו לחם המן וכלחם הפנים וכלחם פנג דלעתיד כו׳) שנעשה אור וחיות אלקי ממש לנשמות למעלה וגם למטה בקריאת האותיות דתורה הנגלית לנו כו׳, שעי"ז מתקשראין בבחי׳ הסתים ומאיר בהם בחי׳ הסתים דנשמות וסתים דתורה שנעשה בבחי׳ אור וחיות ממש כו׳, וכ"ז הוא

בבחי' תושב"כ שזהו מה שניתן לנש"י במ"ת דבאור פניך נתת לנו תורת חיים להיות בבחי' ממוצע ובבחי' אור וחיות כנ"ל, ובבחי' זו א"צ לבוא לידי בירור ותיקון כלל כי חכמה זו דתושב"כ כבר הוברר בעצמות דח"ע הקדומה שנק' תוה"ק או משל הקדמוני כו', דאז ראה ויספרה שספר ובירר אותה (וכמו הסופר ומונה שזהו בירור הדבר כו'), והכינה וגם חקרה עד שאין בה נטי' כלל וכלל לבחי' ימין וחסד ביותר מכפי המדה, ולא לדין בקו השמאל יותר מכפי המדה כו', אלא בקו היושר לאמתתו כמו שהוא בעצמות פנימיות הרצון והחכמה ממש וכמ"ש כל אמרת אלקה צרופה כו', שנק' חכמה ברורה מכבר, וכמו עד"מ חכם גדול שמברר גם לחכמה עמוקה ביותר שתהי' בתכלית האמת והיושר בלי נטי' לשום צד כלל, ומגלה את הדבר שכל כמו שהוא לאמיתתו (בל"א ער זאגט דיא זאך זייער ריין און ריכטיג וויא דיא זאך איז) שבירור הזה הוא בכח עצמות ופנימיות החכמה שלו דוקא כו', שבכח עצמות חכמתו ה"ה מודד ומברר את הדבר, ואין זה שנכנס בשקלא וטרי' אם הענין כך או כך עד שמברר הענין ומעמידו על אמיתתו, אלא שבעצם כח חכמתו נמדד ונברר הענין ממילא כמו שהוא לאמיתתו שהוא באופן כך וכך כו', וכמו"כ הוא בחכמה דתורה שכבר הוברר בבחי' חכמה העצמית דא"ס וניתנה לנשמות ישראל בבחי' חכמה ברורה להיות להם בחי' אור וחיות להאיר נפשם כו' כנ"ל, ואשר בה וע"י יאירו ג"כ בעולם שז"ע נר ה' נשמת אדם שע"י נר מצוה ותורה אור שמאירים את העולם כו' וכמו שנת"ל (ד"ה אר"ע אשריכם), וז"ע הבירורים שמבררים בכח התורה שע"י גילוי אור התורה נעשה הבירור ממילא מלמעלה למטה כו', שזהו ג"כ בלא עמל ויגיעה כי אור התורה מברר את הרע ומדחה אותו, וכמו כאשר מאיר אור בהיר ביותר הרי נראה ונתגלה כל גסות ופסולת אפי' הדק ביותר כו', כמו"כ ע"י אור התורה מתברר כל גסות ופסולת הרע ואפי' דקות הרע והאור דוחה את החשך כו' והיינו בלא עמל ויגיעה שמתברר הרע ונדחה ע"י אור התורה כו', וכמו"כ כל ההמשכות בעולמות הוא ע"י התורה וכמ"ש ואהי' אצלו אמון אומנא כו', אסתכל באורייתא וברא עלמא כו', דכל אופני ההמשכות בעולמות בבחי' הפנימיות וחיצוניות הכל הוא ע"פ המדה ושיעור שנמדד באור החכמה דתורה כו', והיינו דאור החכמה שבתורה נותן מדה וקצבה אשר ההמשכות בכל העולמות יהיו באופן כך וכך דוקא, והמדידה הזאת כבר הוברה בבחי' חכמה הקדומה דעצמות א"ס איך יהיו אופני ההמשכות באור וחיות שבעולמות בבחי' הפנימיות ובבחי' חיצוניות העולמות וחיצוניות דחיצוניות כו', והיינו שנמדד ג"כ אופן החיות דקלי' וסט"א שמקבלים מבחי' חיצוניות ואחוריים דקדושה כו', וכמו"כ נמדד ענין ההבדלה וההפרדה של הרע מן הטוב שז"ע ולהבדיל בין הטמא ובין הטהור כו' דהיינו לדחות את הרע ולהרחיקו מגבול הקדושה כו', ולזאת אחרי שירד אור התורה בהשתל' דקו"ח נעשה ע"י כל המדידה הנ"ל כמו"כ נעשה ע"י בחי' ההבדלה הנ"ל ודחיית הרע כו', וכ"ז הוא כמו שניתנה התורה מלמעלה לנש"י בבחי' חכמה ברורה בכדי להאיר נפשם ושיאירו את העולם בכח התורה כו', אמנם הנה יש עוד כוונה פנימיות בעסק התורה להמשיך המשכת

אור א"ס בתורה שז"ע לימוד התורה לשמה לשם התורה להמשיך המשכת אוא"ס כו', והיינו בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה גם מזה דאורייתא מתקשראה בקוב"ה כו', וי"ל דזהו מ"ש בס' הבהיר דדוד הי' מחבר תורה שלמעלה בהקב"ה, דלכאורה מה צריכים לחבר הלא אורייתא מתקשראה בקוב"ה כו', וי"ל דבחי' האוא"ס שבתורה גם בחי' סתים דקוב"ה זהו הכל רק בבחי' הגילוים דאוא"ס כו' וכמו בחי' עצם האור גם בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום כו' שזהו מה שסתום ונעלם לגמרי מעולמות ובבחי' סתים בעצם וכידוע בענין ב' מיני סתימות המבואר במ"א, דבשרש הראשון באוא"ס שלפני הצמצום היינו בחי' התפשטות האור ובחי' עצם האור כו', אבל כ"ז הוא בחי' אור לבד כו', אמנם המשכת בחי' עצמות א"ס היינו בחי' העלם העצמי דא"ס ממש כו', וזה נעשה דוקא ע"י עסק התורה ועבודת הבירורים בכח התורה שבעמל ויגיעה דוקא שנק' עמל תורה כו', והענין הוא דהגם דחכמת התורה כבר הובררה בכח עצמות החכמה ובאה למטה בבחי' חכמה ברורה כנ"ל, מ"מ אין זה בירור שלם עדיין מאחר שלא הובא עדיין בנסיון בפו"מ, וכמו שאין החכם מברר חכמתו כ"א בנסיון דוקא וכמא' אין חכם כבעל נסיון שאין החכמה מתבררת לאמיתתה כ"א כאשר באה לנסיון לפועל דוקא, והיינו לפי שאז מייגע א"ע ומעמיק בהענין ביותר לידע אם האמת הוא כך כו', הגם שכבר נתברר אצלו הענין בכח עצמית חכמתו כו' כנ"ל, מ"מ כאשר צריך להביא את הדבר לפועל ה"ה נכנס בספיקות אם האמת כך ומעמיק א"ע ביגיעה יתירה וחושב על כל פרט בפ"ע לברר אמיתתו עד שבא על אמיתת הדבר כו', וכמו אומן חכם שגם שכבר נברר לו אופן החכמה שבבנין, מ"מ אינו ברור עדיין כ"א כשבונה בפו"מ שאז מייגע עצמו בכל עומק עיונו איך ומה לעשות אופן הבנין בכל פרטיו, ולכן אז דוקא מתברר אצלו אמיתת הדבר כו', וכך הוא בענין הבירורים דרפ"ח ניצוצות וכמו בל"ט מלאכות כו' שעיקר שלימות הבירור הוא בחכמה שבדבור בתורה שבע"פ דוקא שהוא בעיון ועומק החכמה בעמל ויגיעה רבה באופן המעשה בפועל דכל ענין התושבע"פ הוא לפועל דוקא שזה אסור וזה מותר כו', ושהמצוה היא באופן כך וכך דוקא כו', ובכדי להביא את הדבר לפועל צריכים לברר את הדבר ביותר כו', והגם שכבר הוברר הדבר בכח החכמה העצמית ובא בתושב"כ בבחי' חכמה ברורה כו' כנ"ל, מ"מ הרי תושב"כ אינו לפועל עדיין, וכאשר בא לידי פועל נכנס בספיקות בהענין אם הוא כך (ולא שיש ספיקות ח"ו וח"ו באמיתת התורה כו', כי בודאי האמת הוא כמו שהוא בתורה שבכתב וכן באמת מתברר הענין אח"כ שכן הוא האמת כו', אלא שכך צ"ל דכאשר צריך לפסוק בפו"מ צריך לידע אם האמת הוא כמו שידוע לו הענין כו') שהרי בא לפסוק בפו"מ כו', וכמו חכם גדול שיודע ומשיג איזה ענין לאמיתתו כמו שהוא בשכל וסברות אמיתיות אשר הובררו בכח עצמות חכמתו וברור הענין אצלו שהוא כך, הנה כשבא לפסוק בזה הפסק דין בפו"מ נעשה אצלו ספיקות בזה, הגם שכבר הי' הענין ברור אצלו, זהו הכל רק ידיעת והשגת הענין לא לפועל ממש, אבל עתה הרי הוא בא לפועל הדבר איך יפסוק לפועל אולי אינו אמת ונכנס בספיקות כו', ובאמת נראה לו אז כמה ענינים סותרים אל הענין, ומייגע

א"ע ביותר לידע אמיתתו עד שמסיר כל הענינים הסותרים ובא אל אמיתית הדבר היינו שהאמת הוא כמו שהשיג מקודם כו', וזהו דביגיעה זאת ובהעמקה היתירה ה"ה מגיע בכח עצמות נפשו ממש שלמע' מכח עצם חכמתו כו'. (שז"ע ההעמקה שמעמיק א"ע לידע אם האמת הוא כמו שידוע לו מכבר היינו כמו שהוברר בכח חכמתו כו' (בל"א ער טראגט זעך צוא זייער שטארק און הערט זעך צוא ציא איז פארט דער אמת אזוי כו') שזה מגיע בכח עצם נפשו שלמעלה כו'), וזה מאמת אמיתת כח עצם חכמתו כו'. והדוגמא מזה יובן בתושבע"פ שהרי בא לפסוק בפר"מ שהמצוה היא באופן כך וכך דוקא ובאופן אחר אינו מצוה כלל, וכמו"כ שזה מותר ויכול להתעלות וזה אסור שאינו יכול להתעלות ונדחה כו'. הנה הגם שכבר הוברר שהענין הוא כך מ"מ כשבא לפסוק הדבר ה"ה מתחיל לחשוב ולעיין עוד באמיתת הדבר ונראים לו באמת כמה סתירות לזה כו'. וה"ה מעמיק את עצמו ביותר ביגיעה עצומה ביותר עד שמסיר כל הדברים הסותרים ובא אל אמיתת הדבר שהאמת הוא כמו שכבר הוברר כו'. ובזה יובן מה שיש בתורה סיגים ופסולת המעלימים ומסתירים על אמיתית אור התורה והן כל הקשיות כו'. וכידוע דכל קושיא היא מסט"א וכמו שנת' לעיל (ד"ה ויתן לך), דלכאורה כ"ז אינו מובן דהרי התורה היא בחי' חכמה ברורה בעצם כו', וכל דבר הברור בעצם אינו מקבל תערובות סיגים ופסולת כו', וכמו אור הבהיר בעצם אין שום דבר מעלים ומסתיר עליו, אדרבה הוא מסיר כל ההעלמות כו' כנ"ל, אך הענין הוא, דבאמת בבחי' חכמה ברורה דתושב"כ אין שום דבר מעלים ומסתיר ואין שייך שם שום סיגים ופסולת ח"ו, אך כאשר באה לתושבע"פ דהיינו לפסוק לפועל הרי נעשה כמו ספיקות כו' שז"ע סילוק והתעלמות האור כו', ואז יכול להיות סיגים והעלמות כו' שכ"ז הוא בתושבע"פ דוקא כו', וע"י היגיעה וההעמקה ביותר ה"ה בא אל אמיתת הענין שהאמת הוא כמו שהוברר מכבר כו', ומסיר כל הסיגים והעלמות כו' הנה ביגיעה והעמקה זאת ה"ה מגיע לבחי' עצמות א"ס ממש היינו בחי' ההעלם העצמי דא"ס כו', ונמשך גילוי אור חדש ממש (דהתגלות בחי' העלם העצמי ה"ז אור"ח ממש כו') שזה מאמת אמיתית כח החכמה העצמית כו', וזהו יתרון מעלת תושבע"פ דאע"פ שכבר הוברר הכל בח"ע הקדומה וגם אופן הבירור דעה"ד ע"י אור דתורה שבכתב להבדיל הפנימיות מן החיצוניות כו' וכמשנת"ל זהו כמו שהי' כבר בהעלם דחכמה בראש שבאה מהעלם לגילוי בבחי' חכמה הגלוי' מצד עצם כח החכמה שהוא נמשך מכח החכמה העצמית בלי יגיעה ועמל כלל כו' כנ"ל, אבל עיקר שלימות הבירור הזה הוא דוקא כשמביא לידי נסיון במעשה בפרט שאז צריך להתיישב ולהעמיק דעתו בעיון ביגיעה רבה לברר בפרטיות כל דבר איך שיהי' ויבורר כל דין והלכה מכל סיג ופסולת כו', שנמשך בזה גילוי אור חדש ממש מבחי' העלם העצמי ממש כו' כנ"ל, וזהו שנק' לחם מן הארץ כמו שצריך לעבוד האדמה בחרישה ובזריעה כו', עד שיוצא המובחר והברור להיות מאכל לחם שזהו עיקר ענין ל"ט מלאכות בסדורא דפת כו', עד שאופה ומבשל ויהי' בו טעם למאכל אדם דודאי גם במלאכה זו דאפיה ובישול

יש כמה אופנים שונים ע"פ הדעת בעיון ויגיעה רבה איך להוציא הטעם המובחר כו' ותחלה איך להסיר הפסולת באופן שיהי' בו טעם טוב ויהי' מתעכל בטוב להיות לחיות ומזון ממש והפסולת ידחה לחוץ כו', שלא יוכל לעשות זה גם החכם הגדול מצד עצם חכמתו שלמד וידע באופן המלאכה בבישול ואפי' וכן זריעה וקצירה כ"א בנסיון בפו"מ שמייגע עצמו בכל כחו איך ומה לעשות התיקון באופן שיהי' ראוי כו', וכמו בלימוד בכלי אומנות לעשות כלים נאים דגם שיודע בחכ' כל אופן המעשה וברור לו הכל בשכלו איך ומה לעשות באופן ציור הכלי, ומ"מ א"א להביא לפועל ממש כ"א שמייגע עצמו זמן רב בנסיון בפועל בכלי אומנות כמה פעמים עד שילמוד מעשה האומנות בכי טוב כו', וכמו שנת"ל (ד"ה אר"ע אשריכם) במשל הבן שהוא שלם בכל חכ' והלך ללמוד אומנות שנעשה עבד ימים רבים עד שהורגל בנסיון המעשה להיות אומן בידו לעשות הכלים כרבו כו' שזהו עיקר השלימות בלימוד החכמה שתחי' בעליה דחכמה כו', וכך יובן בבחי' הבירור דחכמה בתושבע"פ בש"ס משנה וגמ' שמבררים בפו"מ למעשה שיהי' באופן כך וכך דוקא, וכמו אומן הבונה בפו"מ וכמ"ש בוניך אלו ת"ח שהם הבונים בפו"מ דוקא ביגיעה ועמל תורה כו', ועי"ז ממשיכים בחי' או"ח ממש שלמעלה מבירור הראשון דתושב"כ בחי' חכמה ברורה שאינה אלא יש מיש דהיינו מה שכבר הוכן בכח עצמות חכמתו בחי' חכמה הקדומה כו' אבל בתושבע"פ ביגיעתם ועמלם כו', ה"ה ממשיכים אור חדש ממש מבחי' עצמות א"ס שמאמת אמיתית בחי' החכמה העצמית כו', וממילא כל הענינים באים בבחי' התחדשות ממש כו', הגם שהכל הוא כמו שכבר הי' בתוה"ק וכמו שבא בגילוי בבחי' חכמה הגלוי' כו', מ"מ הרי ענינים האלו גופא הנה ע"י העיון והיגיעה דתושבע"פ להביאם לפועל ה"ה באים עתה מבחי' עצמות א"ס דוקא שלמעלה מבחי' תוה"ק שמאמת כו', א"כ הרי הם גופא באים בבחי' התחדשות, ואין זה רק מהעלם אל הגילוי דזהו כאשר ההמשכה היא מבחי' תוה"ק לבד כו', אבל כאן שההמשכה מבחי' העלם העצמית הרי הענינים האלו גופא באים בבחי' חידוש מאין ליש ממש כו', וזהו ג"כ מה שבתורה שבע"פ מתחדשים ריבוי דינים מאד ותלי תלים של הלכות וכמא' ועלמות אין מספר אלו הלכות כו', שזהו ג"כ לפי שממשיכים בחי' אור חדש מבחי' העלם העצמית כו', דהנה ידוע דכל אור שכל שמגיע לעומקו ביותר ה"ה בא בבחי' ריבוי התפשטות והסתעפות ביותר ובשכליים עמוקים וחדשים לגמרי כו' (וכמשנ"ל ד"ה וספרתם לכם דמבחי' ראיה דחכמה יכול להביא את הענין בכמה שכליים ובכמה הגדרות שונות כו') ומכ"ש כאשר מגיעים לבחי' העלם העצמי דא"ס הרי נמשכים משם כמו ענינים חדשים ממש בריבוי עד אין שיעור כו', וזהו"ע ריבוי ההלכות עד אין מספר והן החידושי דינים בבחי' התחדשות ממש כו' וזהו"ע בינה יתירה ניתנה באשה יותר מבאיש, דאשה היא בחי' תושבע"פ כידוע ויש בזה מעלה יתירה בחידושי הענינים שמתחדשים בכח עצמם ויגיעתם, וכמו"כ בחידושי הבירורים שמתחדשים עי"ז, שהרי כל הענינים הן בדברים הגשמיים, היינו איך תהי' העשיה הגשמיות לפועל איזה דבר מותר שיכול להתעלות ואיזה דבר אסור וכה"ג בכמה אופנים שונים כו' וכשנת"ל דתושבע"פ היא השייכה לעשיה

בפו"מ כו', וכ"ז הוא בעבודה ויגיעה שמחדש דבר ביגיעתו בכח עצמו דוקא כו', לא כמו בתושב"כ שהענינים שבה הן בבחי' גילוי לבד מן ההעלם דחכה"ק ומבוררים כבר מכח החכמה הנ"ל, וכמו"כ הבירור בזה הוא הכל ע"י האור העליון שלא בעבודה ויגיעה כלל כו', אבל בתורה שבע"פ הכל הוא בבחי' עבודה ויגיעה דוקא שזהו חידוש דבר כו', ממשיך עי"ז מלמעלה ג"כ בחי' אור חדש ממש מבחי' העלם העצמי דא"ס ממש כו', והגם דלכאורה כל הענינים דתושבע"פ הכל מתושב"כ דהלא ליכא מידי דלא רמיזי בקראי וכמו מ"ט אמר קרא כו', וא"כ לכאורה אין זה חידוש כו', והגם דבתושב"כ הכל בקיצור וברמז לבד ובתושבע"פ מתבאר הכל בפרטיות ובאריכות כו', מ"מ לכאורה כ"ז הוא מבחי' ההעלם אל הגילוי לבד כו', דמה שהי' תחלה בקיצור ומתבאר אח"כ בפרטיות ה"ז ענין כלל ופרט, וידוע דכלל ופרט הוא מההעלם אל הגילוי לבד דאין בפרט אלא מה שבכלל כו', וענין הרמז הגם שאינו כמו ענין הכלל, מ"מ הרי כבר הי' ברמז ואין זה התחדשות ממש *(ויש ברמז ב' ענינים, הא' שהרמז אין לו שייכות כלל אל הענין וכמ"ש במ"א בענין הרמז דמצות מעשיות על המצות שלמעלה כו', וכמו המרמז באצבעו על איזה ענין עמוק כו' ויש רמז שעם היותו רמז בלבד, מ"מ יש לו שייכות אל הענין וכמו המדבר דבר שכל ומרמז בדבריו כמה ענינים בשכל ההוא שא"א לו לבאר בדבור כ"א ברמז לבד דמ"מ רמז זה יש לו שייכות וערך קצת אל הענינים וכמו די לחכימא ברמיזא כו', ובדוגמא כזאת הן הרמזים דתושב"כ א"כ ההתגלות אח"כ אין זה התחדשות כו', ובפרט התנאים ואמוראים שהאיר אצלם אור התורה שבכתב וראו הרבה אור מאד בתושב"כ הרבה יותר באין ערוך מאתנו כו', וא"כ לכאורה הריבוי פרטים דתשבע"פ היא מהעלם אל הגילוי לבד כו', וא"כ אין זה בכח עצמם ואין כאן חידוש דבר כו', ובאמת לפי משנת"ל ניחא דהרי הענינים דתושב"כ גופא באים בתושבע"פ בבחי' התחדשות לפי שבתושבע"פ באים ענינים אלו לא מבחי' תוה"ק לבד כ"א מבחי' העלם העצמית דא"ס כו', ומ"מ מאחר דתושבע"פ מקבל עכ"פ מתושב"כ איך הוא בכח עצמו ובבחי' התחדשות כו', הענין הוא דהגם דתושבע"פ מקבל מתושב"כ מ"מ כל עניני תורה שבע"פ הן בבחי' חידוש בכח עצמם ויגיעתם דוקא כו', וביאור הענין הוא, דהנה ידוע שיש ב' מיני בירורים הא' בירור דאו"י והב' בירור דאו"ח, דבירור דאו"י הוא מלמעלה למטה ע"י גילוי אור עליון שמאיר מלמעלה למטה דאור דוחה חשך וכמ"ש גם חשך לא יחשיך ממך שאין שום דבר מעלים ומסתיר על אוא"ס וכאשר מאיר גילוי אוא"ס מתבטל כל העלם והסתר כו', וגם מעט אור דוחה הרבה מן החשך כו', דכמו"כ הוא בעבודת ה' דכאשר עוסק בהשגה והתבוננות באלקות ומייגע א"ע להבין היטב הענין האלקי ויוקלט הענין במוחו ולבו כו', הנה גם שלא זיכך ובירר עדיין את הנה"ט שלו ועדיין יש בו ריבוי תערובות רע כו', מ"מ ע"י שמאיר אור אלקי בנפשו בהשגתו ובהתבוננות שלו כו' נופל הרע והחומריות שבהמדות טבעיים ומזדכך מעט מעט כו', וכמו שאנו רואין בחוש דכאשר עוסק באיזה ענין אלקי ומאיר אצלו הענין במוח

*) חסר סיום המוסגר.

ולב אפי' מעט ה"ה מסיח דעתו ולבו לגמרי מעניני הבלי העולם כו', וכמ"ש בסש"ב העצה להסיח דעתו ממחשבות והרהורים רעים ע"י שמקשר דעתו בתורה שע"י אור התורה נדחה ממילא המח"ז כו', וכמו"כ הוא בעבודת האדם בתפלה בהשגה והתבוננות גם כשאין גופו ונה"ט שלו מזוככים כ"כ שיהי' שייך באמת אל הענין האלקי כו', מ"מ ה"ה עוסק בהתבוננות בהעמקת הדעת ובפרט בענינים הנעלים באלקות וכמו בהפלאת ורוממות אוא"ס כו', ע"י"ז מזדכך גופו ונה"ט שלו מחומריותם וגסותם והוא מתעלה במעלה ומדרי' גבוה יותר (גם מצד הנה"ט שלו) שאינו שייך כ"כ לעניני החומריים כו', ועז"נ מעט מעט אגרשנו מפניך שנגרש ונדחה הרע בבחי' גירוש מלמעלה ע"י גילוי אור עליון שמאיר בנפשו כו'. אמנם בחי' הבירור דאר"ח הוא מלמטה למעלה, והיינו שהדבר המתברר מזדכך ומתברר מעצמו מעט מעט כו', והיינו בעבודת ה' העיקר ההתעסקות שלו הוא לזכך את גופו החומרי ונה"ט שלו לטהר א"ע מכל פסולת וטומאה בנקיון גמור במעשה ובהרהור בלב כו', והיינו ע"י שיסגף א"ע בכל מיני סיגוף ועינוי לענות גופו החומרי ונפשו הטבעית כו', וירגיז על היצה"ר שבו ויתמרמר בנפשו מאד על גסותו ושפלותו כו' עד שיזדכך חומרו מעט מעט כו', ואז יוכל לגשת אל הקדש לידבק באלקות במוח ולב בהשגה והתבוננות כו' (ובזה יש ב' ענינים, הא' שזיכוך גופו וחומרו הוא בבחי' כפי' בפועל כמו בסיגופים וענוים קשים שמסגף א"ע ועי"ז מתבטל ומזדכך חומרו הטבעי כו', והיינו שאינו עוסק כלל בהתבוננות ולא בזה הוא מכניע את הנה"ט כ"א בכפי' בפועל מה שמושל ושולט עליו בתוקף עוז לעשות מה שהיפך רצונו ועי"ז מזדכך מחומריותו כו' וכמו התענית שממעט חלבו ודמו כו', וכאשר מזדכך החומריות שלו אז יוכל לקרב אל ה' לעסוק בהתבוננות כו', והב' הוא שזיכוך החומר הוא ג"כ ע"י ההתבוננות בתפלה כו', אלא שכל עסקו הוא לזכך את הנה"ט דוקא, והיינו שההתבוננות היא בענינים שבאפשר גם להנה"ט להבין כו', וכמו"כ בד"כ בענין האור האלקי המתלבש בעולמות כו' ואופן ההתבוננו' היא באופן כזה שהנה"ט יבין את הטוב דאלקות ואיך שצריך לרצות באלקות דוקא כו', והיינו דעיקר ההתעסקות שלו הוא בזיכוך החומריות דוקא ובשביל זה הוא ההתבוננות והיא באופן כזה לפעול הזיכוך כו', דבאופן הא' ענין ההתבוננות היא בכדי להאיר אור בנפשו וההתבוננות היא ביותר בענינים נעלים כו' כנ"ל וממילא נופל הרע דהנה"ט כו', (וגם באופן הזה צריכים שיאיר האור בהנה"ט, והיינו שיבין גם הוא את הענין כו', אבל עיקר הכוונה הוא רק להאיר אור ועי"ז מזדכך ממילא כו') ובאופן הב' אין הכוונה להאיר אור בנפשו כ"א שיבין הנה"ט את הטוב דאלקות ואיך שאינו צריך לרצות בשום דבר כ"א באלקות דוקא כו', וכאשר מזדכך חומרו אז יכול לעלות במעלות ומדריגות בקירוב אלקות כו') וכמ"ש מי יעלה בהר ה' נקי כפים ובר לבב, נקי כפים היינו במעשה שיהי' סו"מ בתכלית ובר לבב הוא שיהי' נקי מכל רצון זר אפי' בהרהור כו', ואז דוקא יעלה בהר ה' כו', ומובן ההפרש בין ב' אופני הבירורים הנ"ל, דבהבירור דאור חוזר עיקר ההתעסקות שלו הוא בהדבר המתברר, והיינו בהתלבשות בנה"ט בענינים השייכים אליו שיבין גם הוא כו' כנ"ל. (ובכלל זה ג"כ ענין מרירות הנפש

שצריך לעורר לפעמים מרירות בנפשו בכדי להכניע כללות החומריות דנה״ב כו׳ וכמ״ש במ״א) והעיקר שבזה יש התעסקות שהנה״ב יתעורר ברצון לה׳ ולא להמשך עוד אחרי התאוות ותענוגי עוה״ז כ״א לאהבה את הוי׳ כו׳, משא״כ בהבירור דאר״י אין ההתעסקות בהנה״ב כ״א להאיר אור בנפשו ועי״ז נדחה ממילא הרע דנה״ב כו׳ (ולפי משנת״ל (ד״ה תקעו בחדש) דעיקר הכוונה דנתאווה הקב״ה להיות לו דירה בתחתונים נשלם ע״י הבירור מלמטה למעלה דוקא מפני שעושה את הדברים התחתונים כלים לאלקות כו׳, כמו״כ יובן כאן שיש יתרון מעלה גדולה בהבירור דאר״ח דההתעסקות היא בנה״ב לעשותו כלי לאלקות כו׳, והגם דגם בהבירור דאור ישר הרי כשנדחה הרע נעשה גם הנפש הבהמית כלי כו׳, מ״מ אינו דומה דזהו רק בבחי׳ תכלית הטוב שבו, והיינו מה שהנפש הבהמית מתעלה למדריגה עליונה יותר, וגם י״ל שזה בדרך התכללות שהנה״ב נכלל בהנה״א כו׳, והו״ע שהטוב המתברר נתעלה ונכלל בקדושה כו׳, אבל בהבירור דאור חוזר הרי הנפש הבהמית במדרי׳ שהוא נעשה בבחי׳ כלי כו׳ וכאשר מתעלה יותר נעשה בבחי׳ כלי כו׳), והנה המשל בב׳ מיני בירורים הנ״ל ידוע עד״מ בצירוף הכסף שיש בזה ב׳ אופנים, הא׳ כשלוקח חתיכת כסף כמו שהוא מעורב בריבוי סיגים ופסולת הנה בהיתוך הראשון מברר ממנו פסולת היותר גס, ויוצא הרבה כסף בהיתוך זה אבל עדיין הוא מעורב בפסולת רב, ובכללותו הוא כסף מבורר קְצת אלא שיש בו עדיין הרבה פסולת כו׳, ומהתך אותו פעם ב׳ שמוציא ממנו עוד פסולת ונעשה הכסף נקי יותר וכן כ״פ פעם אחר פעם עד שמברר ממנו הפסולת היותר דק ונשאר הכסף נקי לגמרי כו׳, והאופן הב׳ שבהיתוך הראשון יוצא תכלית המובחר והברור שבו והיינו הכסף היותר נקי והשאר נשאר הכל בפסולת, ובהיתוך הב׳ לוקח עוד כסף נקי מהפסולת אבל אינו טוב ונקי כ״כ כמו הראשון, והוא כסף פשוט לגבי הראשון (בל״א אַ פראסטער סארט כסף כו׳) וכן מתיכו כמה פעמים עד שבהיתוך האחרון לוקח כל הנקי שבו שאינו במעלתו כלל כמו הכסף הנקי הקודם ונשאר פסולת היותר גס שזורקו לחוץ כו׳, והנמשל מזה יובן בענין הב׳ מיני בירורים דהבירור דאו״ח מלמטה למעלה היינו שהבירור הראשון הוא בעולם העשיה בבירור עה״ד טו״ר שמתברר רק הפסולת ביותר דהיינו בחי׳ תכלית הרע (היינו גם בחי׳ הרע דנוגה כו׳), והשאר הכל בבחי׳ טוב דהיינו מה שאפשר להתאחד ולהיות בבחי׳ כלי אל רוחניות האלקות דעולם העשי׳ כו׳, אבל עדיין מעורב בריבוי סיגים ופסולת ועולה לעולם היצירה ומתברר עוד הפעם עד שיוכל להתאחד עם הרוחניות דיצירה כו׳, וכן הוא בעולם הבריאה עד שעולה לאצילות דאז הוא בבחי׳ תכלית הבירור כו׳, וכמו״כ הוא בנהא״ד בעבודתו שבתחלה מברר בחי׳ גסות הרע שבו וכמו דו״מ רעים והרהור ברצון וכה״ג שזהו ע״י מרירות נפשו שמתמרמר מאד על ענינים אלו שעי״ז יוצא מן הרע כו׳, ובד״כ הר״ע שכחי עמך ובית אביך כו׳, שזהו תחלת העבודה לצאת מן הרע הקודם ע״י המרירות והתיקונים לתקן נפשו כו׳, שלזה א״צ להשגות והתבוננות, שהר״ע גילוי אור כו׳ (שאינו עדיין שום כלי

לזה כו') כ"א ענין המרירו' והתיקונים כו', וכמו"כ הכפי' בפועל כו' כנ"ל, ואז נעשה כלי קצת שיוכל להשיג ענין אלקי הן בעסק התורה והן בהתבוננות בתפלה כו', ועי"ז מתברר הרע שבדקות יותר ונעשה כלי יותר כו', וכן הוא הולך מדרגא לדרגא עד שמברר גם דקות הרע כו', וכמו בעליה דתפלה בד' שליבות הסולם שהן ד' עולמות אבי"ע כו', וידוע דתפלה הו"ע ההקרבה דנה"ב ואופן ההקרבה היא שעולה ממדריגה למדריגה מעשיה ליצירה ומיצירה לבריאה כו'. אמנם הבירור דאר"י מלמעלה נהפוך הוא דהבירור הראשון הוא בעולם האצילות ומתברר היותר טוב מה שראוי להיות נכלל בקדושת האלקות דאצילות כו', ומה שא"א להיות נכלל באצילות ה"ז בבחי' פסולת לגבי אצילות ונופל בעולם הבריאה כו', וכמ"ש בע"ח בענין בירור ז' מלכין קדמאין דתהו דתחלה נתברר בחי' עתיק ואריך ואח"כ אצילות כו', והיינו הבירור שנעשה ע"י היו"ד דשם ס"ג (גילוי בחי' ה"ח העליונים שנמשכו מלמעלה למטה כו' וכמשנת"ל ד"ה נשא את ראש) שזהו בחי' גילוי אור העליון שהאיר על בחי' שבה"כ דתהו ונתברר תחלה היותר מובחר ונעשה מזה בחי' עתיק ואריך ועולם האצילות והשאר נפל לבריאה ומה שהי' אפשר להכלל בבריאה נתברר ונכלל בעולם הבריאה והשאר נפל ליצירה כו' עד שבעולם העשיה הוא הבירור האחרון שמתברר בחי' הטוב שאפשר להתברר ונכלל באלקות (והוא למטה במדרי' הרבה באין ערוך לגבי הטוב דאצילות כו') ונשאר הפסולת היותר גס שא"א להתברר עוד ונדחה לגמרי דשבירתן זהו תקנתן כו' ובירור זה הוא מלמעלה למטה ע"י גילוי אור עליון שמאיר מלמעלה ומברר ולוקח את החלק הטוב והפסולת נדחה כי אור דוחה חשך כו'. והנה באמת גם בהבירור דאר"ח הרי נמשך כח עליון לברר, דהלא כללות ענין הבירורים הוא בכח אור עליון דוקא וכידוע דכל הבירורים הם משם מ"ה דוקא וכמו בחכמה אתברירו כו', אך הענין הוא דהבירור דאו"י הוא שמאיר האור העליון בגילוי ממש ועי"ז נעשה הבירור וכמו במ"ת שהאיר ה' פב"פ ונזדככו ביותר עד שעל כל דבור ודבור פרחה נשמתן כו' כי נפסקה זוהמתן לגמרי והאיר בהם גילוי אור עצם נשמתן ממש כו' שאין זה בכח עצמן כלל כ"א מצד גילוי האוא"ס שהאיר עליהם בגילוי ממש עי"ז נפסק מהם הרע דנה"ק לגמרי, וכמו בימוה"מ ועוה"ב שיהי' ואת רוה"ט אעביר מן הארץ ע"י הגילוי דעצמות אוא"ס וכמו"כ בתחה"מ שיהי' גילוי בחי' טל עליון הנק' טל תחיה וכמו מחי' מתים ברחמים רבים שע"י גילוי בחי' רחמים עליונים הפשוטים גם המת יחי' דהיינו שהטמא עצמו יהפך לטהור כו', וכמו"כ הוא בירידת אור התורה שירדה למטה כמו שהיא למעלה ממש בלי שום שינוי המהות שמאיר גם בחשך ודוחה את החשך כו', ואפי' דקות הרע וכמו אור בהיר כו', וז"ע דבחכמה אתברירו והיינו מבחי' חסדים דאבא שאור החסד דחכמה אינו מתעבה ומתגשם בירידתו למטה (וכמו ירידת המן מזונא דחוכמתא דגם בירידתו למטה במאכל גשמי לא נשתנה בעצם מהותו ולא נתמעט אורו כלל מכמו שהוא למע') ובחי' גילוי האור דמבחי' חסדים דאבא פועל הבירור ממילא ואין בזה מכח המתברר כלל כו', ואופן הבירור הוא שמתברר הטוב כו', והיינו שע"י גילוי האור נבדל ונפרש הרע

מן הטוב (וכמו באור בהיר שניכר ונבדל הפסולת כו' וכנ"ל) והטוב נכלל בקדושה והרע נדחה כו', והמדריגה הב' היא בחי' הבירור דאו"ח שזהו מבחי' הגבורות דוקא והו"ע בירור הפסולת דמה שיוכל למצוא טוב בהעלם ברע ופסולת יבררו כו' וכנ"ל במשל צירוף הכסף באופן הא' כו', והבירור הזה הוא בכח עצמו של המתברר, ובזה יש ג"כ כח עליון אלא שהוא בהעלם, והיינו רק מה שבא כח ההמשכה מהעליון אל התחתון שיוכל להתברר ולעלות בעצמו, אבל הבירור בעצם הוא מכח התחתון עצמו כו'.

ועפ"ז הנ"ל יובן מ"ש ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך כו', דהנה הרמ"א פי' לך לך לשרשך ומקורך, וזהו תי' לך שיגיע אל שרש ומקור הנשמה וכמ"ש במ"א קומי לך כו', ולכי לך כו', אמנם מה שהגיע אברהם לשרש ומקור נשמתו בחי' הסתים כו' היינו ע"י העבודה והבירורים שבעמל ויגיעה דוקא שז"ע הנסיונות שלו וכידוע דכל נסיון הוא דבר המעלים ומסתיר שמונע ומעכב כו' וצריך לעמוד בתוקף נגד כל מונע ועי"ז מתבטל הדבר המעלים כו', שזהו ע"י עבודה ויגיעה כו' ובפרט בנסיונות דאברהם כו', ולהורות ע"ז שהן ע"י יגיעה אומר לך לך מארצך כו', ולא אמר לך לך אל הארץ כו' (שזהו בחי' שרש ומקור הנשמה וכידוע שהארץ היא בחי' מל' בחי' כנס"י כו', או שדרך הארץ היינו ע"י בחי' המלכות באים לשרש ומקור הנשמה דזה השער כו' וכמו והתפללו דרך ארצם כו' וכמ"ש במ"א) שהי' אפ"ל דהיינו ע"י העבודה בדרך מלמעלה למטה כו', לזאת אמר מארצך להורות שע"י העבודה מלמטה למעלה שבבחי' עבודה ויגיעה עי"ז דוקא בא לשרשו ומקורו כו'. ומה שמפרט מארצך וממולדתך כו', י"ל דהנה בד"כ יש ג' ענינים, הא' בחי' החומריות והגסות דנה"ב שזהו יותר מטבע הנה"ב מצ"ע, דהנה הנה"ב הוא מק"נ, וק"נ מצ"ע מבואר בסש"ב פ"ז שזהו רצון הגוף וחפצו ותאותו ואפי' הוא צורך הגוף וקיומו וחיותו ממש אלא שכוונתו אינו לשם שמים כדי לעבוד את ה' בגופו כו', אך מי שהוא בזוללי בשר וסובאי יין כו' שהן רק למלאות תאוות גופו ונה"ב לבד לא שמוכרח לו כלל שזהו הנק' תאות היתר כו', זהו ירידת הנה"ב שיורד לפי שעה כו', כמש"ש, הרי חומריות וגסות הנה"ב מה שנמשך אחרי התאוות הגשמיות כו' ה"ז יותר מטבע הנה"ב מצ"ע כו', וזהו מה שצריכים להסיר בתחלה ובראשית העבודה שלולא זאת א"א לו לקרב אל ה' כו', וכמו שנת"ל בענין הבירור דאו"ח דתחלת הבירור הוא בעשיה דהיינו לצאת מהחומריות הנ"ל שזהו שיעלה הנה"ב מירידתו כו', הב' יש מה שבא מצד הרגילות שהוא ג"כ לא מצד טבע הנה"ב כ"א ביותר מטבעו ובא מצד ההתחברות וכה"ג שהורגל כך כו' וכמו הרבה ילדות עושה שז"ע חומריות הנ"ל והרבה שכנים רעים עושים שז"ע הרגילות כו', דכ"ז צריך לצאת מענינים אלו ולא זהו עיקר העבודה כו', דכל הנ"ל הוא שצריכים לצאת בתחלת העבודה ולא ע"י התבוננות כ"א ע"י מרירות וכפי' בפועל כנ"ל, ועיקר העבודה במדרי' הג' שזהו מה שהוא טבע הנה"ב שע"ז צריכים עבודה ויגיעה רבה בהשתדלות רב ובריבוי זמן לשנות טבעו ולהכניעו כו', ועז"א מארצך וממולדתך כו', מארצך היינו ענינים הארציים והחומרים שזהו גסות הנה"ב ממש כו',

וממולדתך היינו מה שבא מצד הרגילות כו', ומבית אביך זהו מה שבטבע הנה"ב מצד הק"נ כו'. וכ"ז הוא בהעבודה בבחי' מלמטה למעלה דבכללות הוא מה שבא בעמל ויגיעה דוקא ויש בזה ג' ענינים הנ"ל, וזהו ההילוך דאברהם דלך לך שיבוא לשרש ומקור הנשמה. אמנם אופן ההילוך הוא דוקא מארצך כו' מלמטה למעלה דוקא כו', ועי"ז ואגדלה שמך דענין הגדלת השם היינו המשכת בחי' שמו העצמי שזהו בחי' העלם העצמי דא"ס כו', וע"י הילוך הנ"ל בעבודה ויגיעה לעמוד בנסיונות כו', עי"ז נמשך בחי' העלם העצמי כו' וזהו לך לך להנאתך ולטובתך דבכדי שיומשך בחי' התענוג העצמי ממש בחי' עדן סתימאה כו' (דג' הטעימן הקב"ה מעין עוה"ב כו') זהו דוקא ע"י לך לך מארצך אל הארץ כו' שהוא ההילוך מלמטה למעלה בעבודה ויגיעה לעמוד בנסיונות כו' עי"ז דוקא נמשך בחי' התענוג העצמי ממש דהעלם העצמי כו' שז"ע ואגדלה שמך כו'.

בס"ד, ש"פ וירא, רס"ז

וה' אמר המכסה אני מאברהם כו' ואברהם היו יהי' לגוי גדול כו' כי ידעתיו למען אשר יצוה כו' ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט כו'. וצ"ל הלא דרך ה' זהו תומ"צ, וא"כ מה צ"ל צדקה ומשפט איזהי דרך ה' לבד צדקה ומשפט כו', ומהו שייכות הענינים זל"ז מש"א וה' אמר המכסה אני כו' ואברהם היו יהי' כו' ושמרו דרך ה' כו'. ולהבין כ"ז צלה"ק משנת"ל שיש ב' מיני בירורים. הא' בירור דאו"י שמלמעלה למטה והב' בירור דאו"ח מלמטה למעלה ונת"ל דבב' מיני בירורים בשניהם יש המשכת כח עליון דכל הבירורים הם בכח עליון דוקא, אלא דהבירור דאו"י הוא ע"י שאור העליון מאיר בגילוי ממש והבירור הוא רק בכח עליון לא בכח המתברר כלל, אבל הבירור דאו"ח הוא שהכח עליון הוא בהעלם והוא רק שיוכל התחתון להתברר מעצמו, אבל הבירור בעצם הוא בהתחתון מכח עצמו דוקא כו'.

והנה באמת יש בזה ג"כ ב' אופנים. הא' שעיקר הבירור הוא מכח העליון רק שאינו נרגש בהתחתון ולזאת התחתון מתברר בכח עצמו אבל הוא מכח עליון שבהעלם כו', והב' שהגם שיש בזה כח עליון ובגילוי דוקא, ומ"מ הבירור הוא בכח התחתון מכח עצמו ויגיעתו דוקא כו'. ויובן זה עד"מ כמו התינוק הקטן שא"י לילך מכח עצמו כ"א ע"י הגדול כאביו שעומד מאחוריו ואוחזו ומוליכו או דוחפו מאחוריו שמכח זה ילך, ועצם ההילוך הוא שהולך בעצמו כי יש בו התגלות כח ההילוך, אלא שבלעדי הגדול א"א לו לילך וע"י שהגדול אוחזו ה"ה הולך בכח עצמו כו' ונדמה לתינוק שהולך מכח עצמו ובאמת זהו בכח הגדול אלא שהוא בהעלם. והיינו שבא כח הגדול בהעלם לעשות בו כח ההילוך במה שעוזרו בהולכה או דחיפה מאחוריך לבד כו'. וכך יש עזר וסיוע מלמעלה מאחורי' של הנשמה באדם שתתעורר

לילך בדרכי הטוב כו' וכמו המשכת אה"ר העליונה בהעלם לנש"י לעורר בהם את האהבה והר"ע וישכם לבן בבקר דבכל בקר אור נמשך הארה מבחי' לובן העליון לעורר נש"י לעבוד את ה' וללכת בדרכיו או לעוררם בתשובה כו' וכמשנ"ל (ד"ה ויגש אליו), ובהתעוררות הזאת צ"ל עי"ז העבודה בבחי' כחות פנימיים דוקא וכמשנת"ל (בד"ה הנ"ל), דהתעוררות הנ"ל אינה עבודה מצ"ע כ"א שתהי' העבודה פנימיות, והעבודה פנימיות במוח ולב הוא בכח עצמו ויגיעתו כו', מ"מ הוא ע"י ההתעוררות מלמעלה כו', וגם בשעת העבודה יש בחי' ההתעוררות הנ"ל דהאו"מ בהעלם כו' וכמשנ"ת שם, ונדמה לו שזה בכח עצמו לבד, אבל באמת זה רק מכח האו"מ העליון המעוררו והמסייעו בעת העבודה כו', וכענין הבא לטהר מסייעין לו מלמעלה שעזר וסיוע זה בא מלמעלה בבחי' העלם בלתי נודע לו מאין בא כו', וכן עד יערה עלינו רוח ממרום בהעלם כו', וכן מ"ש אך בצלם יתהלך איש בצלם דמקיף דמזלי' חזי כו' שמתעוררים מחמת הב"ק שמכריז כו' שכ"ז הוא בהעלם כו' (וכמו שבאמת בכמה בנ"א אינו נרגש כלל ההתעוררות מהכרוזים או שנרגש להיפך בענין גשמי כו', די"ל דבהכרח שכאו"א ירגיש את הכרוזים העליונים כו', אלא שזהו רק הרגש המשכת הלב (עס טוט אַ ציא דיא הארץ) ובמי שאינו מזוכך יכול להיות הרגש ההמשכה לענין גשמי כו', וכידוע. אמנם גם במי שנרגש ההתעוררות הנ"ל וכמו"כ ענין ההתעוררות בבקר אור כנ"ל, כ"ז הוא בהעלם מאחר שזה בבחי' מקיף לבד כו') וזהו כשבא לטהר או לקדש עצמו מעט מסייעין אותו כו', וכמשנת"ל (בד"ה וראיתם אותו), וכמו"כ יש כמו ענין הדחיפה מאחוריו שזהו כמ"ש ואזניך תשמענה דבר מאחוריך שזהו שהאור האלקי מכריח אותו להיות בבחי' קירוב והר"ע קוצא דשערי דז"א המכים באחורי הנוק' כו', ובמ"א מבואר שזה האהבה הבאה בהכרח דהיינו רק מה שכך יאתה לו כו' וכמ"ש בתו"א ד"ה זכור, וכמו"כ יש בעבודה בכלל שהאור האלקי מכריחו לעבוד את ה' שא"א לו שיהי' בלי עבודה כלל ולא טוב לו מזה ומוכרח הוא לעבוד את ה' באיזה עבודה שזהו מצד האור האלקי המכריחו בהעלם כו' (ועמשנת"ל ד"ה ומקנה רב בענין עבד פשוט שהקבלת עומ"ש מכריחו כו', ועמשנת"ל בד"ה כי כאשר השמים החדשים בענין השוב שמצד קבעומ"ש כו', ושם הוא יותר בכח עצמו והעבודה היא בתוקף ובמעלה עליונה יותר כו') וכמו"כ יש ענין האחיזה מאחוריו והר"ע הארת בחי' אר"מ שמקיף את האדם ואינו מניחו כל היום ליפול ברע ח"ו והו"ע וימינו תחבקני כו' וכמ"ש במ"א, ובכל אלה הכל הוא שהאור עליון פועל בו בהעלם ונדמה להאדם שהולך בכח עצמו כו', ובאמת כפי הרגשתו ה"ה הולך בכח עצמו ובפרט בהעבודה בבחי' כחות פנימיים דמוח ולב כו', מ"מ העיקר בזה היא הכח העליון שבו בהעלם המעוררו ומסייעו ומכריחו כו', דהנה יש בחי' עזר מלמעלה שבא בגילוי גמור למטה דבאמת אין זה בבחי' עזר לבד אלא שהעיקר הפועל הוא האור העליון והוא עד"מ כשאין התגלות כח ההילוך בקטן או שנופל לארץ ואינו יכול לקום מכח עצמו שיבוא הגדול כאביו ויקימנו מנפילתו ומוליכו על רגליו כו', או שאם קטן הוא ביותר שא"י לעמוד על רגליו כלל ויגבהנו האב על כתפו וישאנו

כאשר ישא האומן את היונק כו׳, שאז צריך האב להשפיל למקום הנמוך לעלות את בנו על כתפו כו׳, (ובאמת הלא באופן הנ"ל ג"כ צריך האב להשפיל א"ע לסייעו בההילוך שאוחזו כו׳ וי"ל דהכוונה בההפרש בזה למעלה, דבאופן הא׳ הוא המשכת הארה לבד לא השפלת העצמות ולכן הוא בהעלם לבד וכאן הוא בחי׳ השפלת העצמות כבי׳ ולכן הוא בגילוי כו׳) וכמו ביצ"מ במסעות שבמדבר דכתיב ישאהו על אברתו כו׳ וכתיב כאשר ישא האומן כו׳, וכמו שכתוב ואנכי תרגלתי לאפרים קחם על זרועותי כו׳ שתרגלתי היינו שהשפיל א"ע למקום ומדרי׳ דקטנות דנש"י כמו שהן למטה ממש בבחי׳ רגלי השכינה כמ"ש והארץ הדום רגלי כו׳ וכמו שש מאות אלף רגלי כו׳ והעלם למעלה מזרועותיו הגבה למעלה כו׳ (וי"ל דזהו העלי׳ שע"י המצות שעי"ז מתעלים נש"י בבחי׳ עצמות אוא"ס כו׳ וכמ"ש בתו"א ד"ה המגביהי לשבת ומעלה ומקשר גם הנה"ב ומכ"ש הנה"א כו׳ וכמ"ש במ"א בענין ישאהו על אברתו הן רמ"ח פקודין כו׳) שזהו כננס העומד על כתפיו של הענק שרואה למרחוק ביותר והולך בכח וגבורה גדולה שאין זה מכח עצמו כלל וכלל רק מפני שהוגבה למעלה על ראש הגדול יכול לראות כמוהו ולילך בדרכיו ממש כו׳, וכך הי׳ סיבות כח ההילוך בדרכי ה׳ בתו"מ ואוי"ר ובכל עילוי המדרי׳ שהי׳ להם במדבר כמו שניזונו במזון המן שהרגישו בנפשם את המזון הרוחני כו׳ והי׳ ראיית שכלם והשגתם בכבוד הוי׳ שנגלה להם פב"פ כמו במ"ת, וכמו"כ במדבר וכמ"ש וירא כבוד ה׳ אל כל העם כו׳, דהכל לא הי׳ מכח עצמם כלל רק כאשר ישא האומן את היונק שמגביהו על כתפו כו׳ ועי"ז ניצולו ג"כ מגקה"ט נחש שרף ועקרב אשר במדבר הגדול כו׳ והכניעו אותם במסעות שלהם וכמ"ש משה קומה ה׳ ויפוצו אויביך כו׳, דכ"ז הוא בחי׳ גילוי האו"מ שמאיר בגילוי ממש להיות ההילוך בנש"י ולשמרם מהחיצונים ואדרבה להכניעם כו׳, אמנם בחי׳ עזר הנ"ל בבחי׳ הארת אור לובן העליון וכמו הבא לטהר שזהו בהעלם והעבודה היא בכח עצמם אלא שזהו ע"י הכח העליון שבהם בהעלם כו׳, וכמו"כ הוא בזה"ג דאל מסתתר בתכלית עכ"ז עוזר ומושיע לנש"י בהעלם וכמ"ש ואף גם זאת כו׳ לא מאסתים כו׳, ואף שמחיצה של ברזל מפסקת כו׳ מ"מ כתיב הנה זה עומד אחר כתלנו ממש משגיח מן החלונות מציץ כו׳, וכן בנפילת נש"י למטה מטה שמקים אותם וכמו מקימי מעפר דל כו׳, והוא ענין הקמת השכינה מהגלות כו׳, שהקמה זו היא בהעלם בלי נודע לנופל שנדמה שקם מעצמו כו׳, ולפעמים ההקמה היא בגילוי יותר וכמו בהתעוררות תשובה בעשי"ת מצד שהוא ית׳ מקרוב ממש למטה וכמו דרשו ה׳ בהמצאו בזמן שהוא מצוי כו׳ דממילא ימשיך לב כאו"א מישראל שיתעורר בתשובה שלימה וכמו שנראה בחוש דבעשי"ת לכל או"א מישראל בנקל יותר לבוא לידי תשובה כו׳, ובד"כ כל הלבבות עומדים אז בהתעוררות כו׳, שזהו מפני קירוב המאור אל הניצוץ דאז מתעורר ממילא הניצוץ לעלות כו׳, דמ"מ ה"ז בהעלם והתשובה היא בכח עצמו אלא שהוא ע"י עזר וסיוע כו׳, וכך יש ג"כ בשמירה דאו"מ העליון ששומר למשתמר בלי נודע לו מאין ישתמר שנק׳ שמירה בהעלם וכמו על גחליו ירחף בזה"ג שיפרוס עליהם סוכת שלומו ויגן בהעלם לבטל כל גזירה

כו׳ וכמו לא ינום ולא יישן שומר ישראל כו׳. ויובן זה עוד ע"פ משל אחר כמו בהשפעת הרב לתלמיד שארז"ל לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה והכוונה בזה שאם יאריך לו בדברי עומק השכל בפלפולים שונים לא יוכל לקבל אמיתית הדבר מתוך ריבוי ההסבר באופנים שונים עד שיוכל לנטות מדרך נקודת האמת מהיפוך להיפוך ויקלוט הפסולת והשקר והטעות כו׳, אלא ילמוד לו בדרך קצרה שדיבורים הקצרים הללו יכילו כל אור נקודת האמת של ההלכה, כמו בדברים קצרים שבמשנה שכוללים כל הפרטים בהעלם לאמיתתן כמו שהן באופן שלא יוכל לנטות מנקודת האמת וכל מה שיקשו קושיות בתלמוד נגד האמת והדין שבמשנה לא יוכל להתקבל מצד שלא יוסבל בדברי המשנה ששנה רבי בדרך קצרה להעמיד הכל על האמת כו׳, ולכן מדברי המשנה ימצא עומק דבר במה לתרץ הקושי׳ כו׳, כי בהדברים הקצרים של המשנה כבר מתוקן הכל (עס איז אלץ פאר ווארינט) שלא יפול בשום שגיאה וטעות כו׳, ולכן כל מה שאינו אמת (והן הסתירות והקושיות) לא יקובלו מפני שאין ל׳ המשנה סובל אותם ואדרבה מתוך דברי המשנה ימצא עומק במה להסיר הסתירות כו׳, ואין זה באמת מכח השכלתו וסברתו בעצמו אלא מכח הגנוז בהעלם בתוך דברי הקיצור והתמצית שבמשנה ובסדר הדברים שמשו"ז לא יוכל לנטות בהיפוך מן האמת ומזה ימצא אמיתית הכוונה ויודע לתרץ כל ענין כו׳, והלומד את המשנה נדמה לו שזהו מכח עצמו כו׳, ובאמת הרי צריך לייגע א"ע בכדי שידע אמיתית הכוונה בהמשנה ושיראה בה התיקון של דבר שגיאה כו׳, ובלעדי זאת לא ידע מאומה כו׳, מ"מ אין זה מכח השכלתו בעצמו שהוא בכח עצמו לא הי׳ בא כלל על אמיתית הענין הזה ולא הי׳ יודע להנצל מהטעות כו׳, אלא מפני שניתן לו הענין כך בדברים ברורים כפי האמת ומתוקנים בכל פרט בכדי להצילו מן הטעות כו׳, וא"כ העיקר הוא מצד הכח הגנוז בהעלם כו׳, וכמו"כ כשהרב שונה לו בדרך קצרה ובאופן מסודר כדבעי ע"י יתנהג וילך ביושר ולא יוכל לנטות ימין ושמאל כו׳, דסיבת עמידתו על האמת ויושר בהשכלה זו לא ידע התלמיד מאין בא לו זאת וע"כ נדמה לו שמכח עצמות שכלו מבין ומשיג האמת, ובאמת זהו רק מכח שפע זאת התמצית שהשפיע הרב בדברים קצרים הללו שמחמתם יבוא התלמיד על האמת מכח עצמו כו׳, וכמו שהי׳ הרב מנהיגו ומנהלו מעט מעט בדברים ברורים בטעמם באמיתות ההשכלה מן הצד (הנק׳ בל"א מיא פירט פון אַ זייט) עד שממילא ישכיל התלמיד ויעמוד על אמיתית השכל באופן שלא ידע וירגיש כלל סיבת עמידתו על האמת כי נעלם מהתלמיד עומק הכוונה בכל מה שמסבב לו הרב בדברים הברורים להרב שמהם ועל ידם יבוא אור השכל וההלכה האמיתית כו׳. והדוגמא מזה יובן בהמשכת אור העליון שנמשך בהעלם בהתחתון דמכחו וסיבתו דוקא הולך התחתון בדרכו והילוכו בקדש כו׳ אלא שהוא בהעלם ונדמה לו שהולך בכח עצמו כו׳, והנה יש עוד אופן בהשפעת הרב לתלמיד והוא כמו בעומק שכל וסברא עמוקה ביותר שמשפיע הרב לתלמידו, הנה בכדי שלא יפול התלמיד באיזה טעות דק ביותר שמחמתו יטה מדרך האמת, כי בשכל עמוק ביותר גם טעות דק נוגע מאד ומטהו מדרך האמת, והרב יודע שהתלמיד

לא ינצל בזה מאיזה טעות ושגיאה מפני עומק המושג וקוצר כלי המקבל לפ"ע עומק ההשגה כו', וכן הוא באמת שהתלמיד נכנס במבוכה גדולה בהענין ואינו יודע מה הוא, וממילא מובן שהוא עלול לכל שגיאה וטעות, ובכדי להצילו מזה משפיע לו כח ושפע חכמה יתירה בכללות הענין הזה מה שלמעלה הרבה מהשכל שהשפיע לו והוא בהעצמי ובהכללות של השכל ההוא כו', והיינו שאינו עוסק עמו באור שכל זה שהשפיע לו מקודם להבינו ולהעמידו על האמת כי מפני העומק והדקות שבו א"א להרב להסביר לו הענין ולהעמידו על כל פרט איך ומה הוא וגם א"א לידע כ"כ במה שיוכל התלמיד לטעות בדקות הענין, כי א"א להרב למדוד כ"כ דקות כלי המקבל לידע במה יטעה, כי מה שבא בהשגה ממש ה"ה יודע חושי כלי המקבל ואיך שיקבל את הענין שבזה יכול לבוא לידי טעות כו' ה"ה שומרו ומצילו מזה כו', אבל בשכל עמוק ביותר ה"ה מתקבל בדקות כלי המקבל לא בהשגה ותפיסה ממש, ואת דקות כלי המקבל א"א לו למדוד כ"כ לידע במכוון שבזה יטעה כו', ומכ"ש שא"א שינהלו וינהיגו הרב בדרך סיבוב כנ"ל עד שיבוא על אמיתות הדבר כו' דמפני דקות השכל ועומקו א"א להעמידו על האמת באופנים אלה, כ"א שמשפיע לו חכמה יתירה בגוף ועצם הענין הזה שלמעלה הרבה מההשפעה הקודמת והיינו שמשפיע לו מעצם הענין (שבו היא ההשכלה) היינו העצמות של הענין הוא כמו שהוא בבחי' הפשטה, ואינו מלובש בעניני השגה ולא בהענין שהשפיע לו מקודם כו', וכמו עד"מ כשמשפיע לו איזה שכל עמוק בענין בריאה יש מאין או בענין דממכ"ע וכה"ג, והיינו בהפרטי הענינים שבזה ה"ה משפיע לו איזה ענין עמוק, ובכדי להעמידו על האמת בענין הפרטי הזה ולהצילו מן השגיאות ה"ה משפיע לו עמקות בכללות ענין יש מאין או בענין ממכ"ע לא בהענין הפרט הזה כ"א בכללות ענין יש מאין או ממכ"ע, היינו מהו יש מאין וכו', בבחי' העצמי שלו ר"ל בעצם הענין דיש מאין מה הוא ובבחי' הפשטה דוקא כו' וזה מאיר לעיניו של התלמיד בעצמות הענין ההוא כו' (והר"ע בחי' פנים מאירות דתושב"כ) עד שמחמת זה בא התלמיד בעצמו על אמיתת הכוונה בהשכלי שהשפיע לו הרב בענין יש מאין וכו', ויוכל התלמיד להרגיש בכח חכמתו בעצמו ולעמוד על הטעות הדק שיוכל להיות באור השכל שהשפיע לו קודם ויוצא לאור האמת מכל מבוכה ובלבול שהי' לו בזה עד שתהי' הסברא והשכל זך ונקי וברור מכל סיג לתכלית אמיתתו כמו שהוא אצל הרב המשפיע בלי נטי' לימין ושמאל כו', ומובן במשל זה דעם היות דהגילוי אור של המשפיע הוא שעזר לו לצאת מן המבוכה בשכל זה ולידע את האמת כו', מ"מ הרי הגילוי אור שנמשך לו מן המשפיע אינו מדבר כלל בהענין של השכל הקודם (עם היות שזהו עצם הענין השכלי כו', הרי ידוע דעצם הענין ממש לאמיתתו בהפשטתו, והלבשתו אח"כ בעניני שכליים שונים הם דברים רחוקים ונבדלים זמ"ז בתכלית כו'), ומה שבכח זה בא אל אמיתית הכוונה בשכל זה הוא כמו שחידש בכח זה ענין אחר לגמרי כו', וזה בכח עצמו דוקא, כי הרב לא אמר לו שום דבר בענין הזה גופא להצילו מהטעות שבו כ"א הוא בעצמו יצא מהמבוכה בזה ובא אל אמיתות הכוונה

בלי לנטות כו׳ שזהו מכח עצמו ויגיעתו אלא שבא על חידוש דבר ע"י האור הנעלה המאיר לו בגוף ועצם הענין שעי"ז בא אל אמיתות הדבר בשכל זה כו׳, וי"ל דוגמא לזה כמו הנבון שמבין דבר מתוך דבר דהיינו שמבין דבר חכמה אחרת לגמרי מדבר חכמה זאת כו׳, וידוע שזהו למעלה במדרי׳ מן החכם דהיינו מגופה של המצאת חכמה זו מאין שאינו מבין ממנה חכמה ושכל אחר כו׳, ולכן נבונים אפי׳ בימי משה לא אשתכח, והיינו לפי שזהו מעלה יתירה שהוא בבחי׳ התחדשות לגמרי כו׳, דהמצאת החכמה עצמה אין זה התחדשות כ"כ לפי שכבר היתה ההשכלה הזאת כלולה בכח חכמתו בהעלם בכח המשכיל, אבל מה שמבין מתוך שכל זה שכל אחר ה"ז התחדשות לגמרי, והגם שבודאי השכל הזה נושא גם את השכל האחר ויש לו שייכות קצת בצד מה כו׳, מ"מ ה"ז רק מה שנושא אותו לעיל שהשכל כלול בו, וממילא השכל אחר בא בדרך התחדשות ממש, והוא מכח גדול ועמוק יותר בכח המשכיל גופא מה שלמעלה מעלה ממקור לשכל גלוי כו׳, וכמו שנראה בחוש שכבד יותר להוציא שכל חדש מתוך איזה שכל מלהמציא שכל חדש מכח חכמתו כו׳ (והעיקר בא זה בדיבור או בכתב דכאשר מדבר בהענין או כותבו אז יבוא אל המצאת הדבר מה שאפשר להוציא ממנו כו׳, והיינו מה שהדבור עצמו מחדש דבר כו׳) וכמו בענין נבון מה שמוציא שכל אחר כו׳ ה"ז למעלה מהחכמה והוא בחי׳ התחדשות כו׳, כמו"כ יובן מה שמתוך ההשכלה הנפלאה בעצם הענין מברר כל הסיגים שבההשכלה הקודמת ובא אל האמיתית ה"ז בבחי׳ התחדשות הבא בשכל אחר כו׳, גם י"ל דוגמא לכללות הענין הנ"ל ממ"ש בזהר וישב דף קצ"א סע"ב וקצ"ב ע"א ע"פ ויהי נא פי שנים ברוחך אלי שהשיב לו אלי׳ אם תראה אותי כו׳ ת"ח האי מאן דאסתכל במה דאוליף מרבי׳ וחמי לי׳ בההוא חכמתא יכול לאתוספא בההוא רוחא יתיר כו׳, וזהו כדאיתא בירושלמי פ"ק דשבת ה"ב כל האומר שמועה מפי אומרה יהא רואה בעל השמועה כאלו הוא עומד כנגדו (שעי"ז יגיד הדבר על אופנו דעיקר הלימוד מרבו בראיית פנים דכתיב והיו עיניך רואות את מוריך וכיון שבעל השמועה עומד לנגדו ידע ויבין הדבר על בוריו) כמ"ש אך בצלם (שהוא עומד לנגדו והיינו צלם של רבו) יתהלך איש (יתנהג האיש האומר השמועה), ומבואר במ"א ע"פ הידוע שההמשכה שע"י הדבור נק׳ זווג נשיקין והיינו בחי׳ הארה לבד כו׳, אבל עצם החכמה א"א שיומשך בדבור וזהו מעלת זיווג גופני שע"י הטפה נמשך עצם החכמה כו׳, ולכן י"ל שע"י שרואה בעל השמועה עי"ז מאיר בו בבחי׳ מקיף מעצמות החכמה של בעל השמועה שמשם נמשך שמועה זו שהיא הארה כו׳ ועי"ז יגיד הדבר על אופנו. וזהו מעלת והיו עיניך רואות את מוריך כו׳, וזה אך בצלם היינו העצמיות של רבו ולא זיוו לבד שהיא השמועה כו׳, וזהו שאמר אלי׳ לאלישע אם תראה אותי אז יכול להיות שיהי׳ פי שנים כו׳, והיינו לפי שראיית פנים המשפיע הוא בחי׳ המשכת העצמית שלו, ולכן יכול להיות פי שנים ברוחך עד יפה כח הבן כו׳ וכמ"ש במ"א, ומובן מזה שראיית עצמות הרב מועיל ומסייע לו שעי"ז יבין את

השמועה לאמיתתה, הרי ההבנה היא מכח עצמו שהרי בהראיה שרואה בעל השמועה אין לו בזה ענין השייך אל הדבר שכל ואין זה כענין הנ"ל שהרב מנהל את התלמיד בסיבוב וכה"ג, וגם באור שכל זה שמשפיע לו כשרואה את הרב וכענין שאמר רבי האי דמחדדנא טפי מפני שראיתי את ר"מ מאחוריו כו', ה"ז ג"כ לא ענין איזה השפעה יתירה וכ"ש מה שרואה כאלו בעל השמועה כו' רק שזהו המשכה מבחי' העצמיות שלו ולכן זה מסייע כו', מ"מ הרי הידיעה מה שיודע ומבין הענין על אופנו ה"ז בכח עצמו כו', ומכ"ז יובן בענין הבירור דאר"ח דהגם שיש בזה ג"כ כח עליון מ"מ הבירור הוא בכח עצמו כו', דגם בהמשכת אור העליון בהעלם הרי מ"מ העבודה היא בכח עצמו כו', אך ביותר הוא באופן הב' שנת' דהמשכת האור העליון אינו שעוזר ומסייע לו בגוף הענין הזה עצמו כ"א הוא ענין נבדל ועי"ז הוא פועל בענין אחר שזהו חידוש דבר הבא מכח עצמו כו', ויובן זה בתורה שבע"פ שמה שחידשו התו"א כמה חידושי דינים באופני המצוה וכה"ג שזהו התחדשות ממש בכח עצמם ויגיעתם כו' והגם שקיבלו מתושב"כ שהאיר אצלם בבחי' פנים מאירות כו', מ"מ אין זה בבחי' גילוי ההעלם כ"א כמו עד"מ הנ"ל דכאשר משפיע לו הרב שפע חכמה יתירה עי"ז ינצל מכל מכשול ויוצא מכל מבוכה ויודע אמיתות הענין בשכל זה כו', הרי כ"ז הוא מכח עצמו וכמו בידיעת הדבר ע"י שרואה כאלו בעל השמועה כו' וההוא בבחי' התחדשות וכמו במבין דבר מתוך דבר כו', וכמו"כ הוא בתושבע"פ מה שמחדשים עי"ז שמקבלים מתושב"כ זהו חידוש עצמם דוקא בכח עצמם בבחי' התחדשות ממש כו', והוא באמת ע"י גילוי אור תושב"כ האיר אצל התו"א בגילוי ביותר כו', אבל הוא בבחי' פנים מאירות לבד וכמו הרב שמאיר עיני התלמיד בעצם הענין ועי"ז בא התלמיד בכח עצמו על אמיתות הדבר וניצול מכל טעות כו', וכמו"כ הוא בתורה שבע"פ שע"י שהאיר להם אור התורה בגילוי ממש בעצם ענין התורה והמצות כו' באו עי"ז בכח עצמם על אמיתות הכוונה איך ומה הוא כו', ואפילו אם נא' דתושבע"פ מקבל ממש מתושב"כ מ"מ כל הענינים דתושבע"פ הם בכח עצמם ובבחי' התחדשות כו', ויובן זה ע"פ מ"ש במ"א בענין פני לבנה דכאשר מקבלת אור השמש אז תאיר אור עצמה דוקא, ומ"ש בזהר דסיהרא לית לה מגרמה כלום היינו שאין לה כח המשפיע להאיר אור בלתי קבלתה בעצמה אור השמש תחלה, אבל כשמקבלת אור השמש ה"ה מאירה אור שלה כו', וכמו"כ אשה כי תזריע וילדה כו' דעיקר ההולדה היא מן האשה כו' וכמא' בינה יתירה ניתנה באשה שבה דוקא כח ההולדה לחדש דבר ויהי' בציור רמ"ח אברים גשמיים ובהתפשטות והגדלה שכ"ז הוא מכח האשה כו'. דבטפת הדכר יש בהעלם הכחות הרוחניים לבד וגם שהטפה נסרחת ונפסדת לגמרי כו'. וחידוש הולד נעשה ע"י הנוק' דוקא כו', וכמו בצמיחת התבואה שזהו שנתחדש מן הארץ הגם שזה ע"י זריעת גרעין שיש בו בהעלם התבואה והפרי שצומחת מ"מ זהו דוקא שנתחדש מן הארץ בבחי' התחדשות גמורה כו' וכמ"ש באגה"ק סי' כ' ד"ה איהו וחיוהי חד במ"ש ועד זאת יתר על כן כו' מראה כחה ויכולתה ביסוד העפר כו' להוציא יש מאין תמיד כו' וכן כ' לקמן להצמיח כו' ופירות מאין ליש תמיד כו' שזהו בבחי' התחדשות מן הארץ בכח עצמה

דוקא (אלא שבאמת לא נמצא אצלנו ענין יש מאין ממש וכמ"ש במ"א. ועמ"ש בד"ה שמת תשמח, רנ"ז, אבל מ"מ הוא בדוגמת יש מאין ממש כו'), וכמו"כ יובן בתושבע"פ הגם שמקבלים מתושב"כ מ"מ ה"ז שמתחדש בכח עצמם דוקא כו' וזהו בינה יתירה ניתנה באשה היינו תושבע"פ שנק' אשה כידוע ניתן בזה בינה יתירה לחדש דבר כו' וכמו בדבור שנק' ג"כ אשה (וכידוע בג' ענינים שנק' אשה כמ"ש במ"א), הרי הגם שהדיבור מקבל משכל ומדות מ"מ בהתלבשות השכל בדבור מתוסף הרבה אור בהשכל, וכידוע דכל גילוי אור שכל ה"ה בא ממקורו במדידה והגבלה בשיעור המשכתו באורך ורוחב ועומק כו', וכשבא בדבור אנו רואין בחוש שאז יתרחב השכל הרבה בהרחבה יתירה ובריבוי פרטי' המסתעפים כו' באין ערוך מכמו שהי' תחלה כו', וכן באורך שבעת הדיבור דוקא ימצא כמה ענינים במה להלביש אור שכל זה באופן שיורד ונמשך ממדריגה למדריגה עד שגם הקטן יבין אותו כו', וגם ע"י הדבור יתוספו אצלו שכליות חדשות בתוס' אור חדש בעמקות השכל הזה שלא הי' מקודם כלל ואם לא הי' מביא את השכל בדבור לא הי' יודע כלל את העומק הזה שמתחדש ע"י הדבור דוקא כו' וזה בא מכח עצמו של הדבור להיותו קדום באמת בשרשו למעלה מן השכל (וכמ"ש מזה בד"ה יו"ט של ר"ה רנ"ט) וכידוע בשרש ענין האותיות כו', לכן יש בדבור הכח לחדש דבר בשכל עמוק וחדש ממש למע' מעלה ממקור השכל כו', וכמו באשה שיש בה דוקא הכח להוות הוי' חדשה דהיינו התהוות הולד כו' שזהו מצד ששרשה למעלה יותר וכמ"ש א"ח עטרת בעלה כו' וכידוע ומבואר במ"א, ולכן ניתן בה דוקא בינה יתירה לחדש דבר כו', וכמו"כ בדיבור שעי"ז מתחדש דוקא שכל חדש כו', וכן הוא בתושבע"פ דמל' פה תושבע"פ קרינן לה כו' דתושבע"פ ידוע שהיא למעלה בשרשה מתושב"כ ויש בה דוקא כח החידוש לחדש דבר וזה מכח עצמה דוקא מפני שרשה הקדום, והגם שהיא מקבלת מתושב"כ מ"מ ה"ה מחדשת בבחי' חידוש גמור בכח עצמה דוקא (וחידוש זה בא ביגיעה ועמל דוקא להיות שכח עצמה הוא בבחי' כח נעלם דוקא כו', וזהו גופא הטעם מה שלצורך התעוררות הכח צ"ל הקבלה מתושב"כ כו', וכמו בהארץ בכדי שתצמיח בכח עצמה זהו ע"י הגרעין ועי' הגשמים כו', וכן באשה בכדי שתוליד בכח עצמה צ"ל ע"י טפת הדכר כו', שכ"ז הוא לפי שכח עצמה הוא בהעלם וצריכים לעורר את הכח כו', וכמו"כ הוא בבחי' ז"א ומלכות דכח ההתהוות וההתחדשות הוא במלכות בכח עצמה דוקא וכמשנת"ל, ומ"מ זהו ע"י שמקבלת מז"א להיות דז"א הוא בחי' גילוי ובמלכות כח עצמה הוא כח נעלם ולזאת צ"ל ההתעוררות ע"י הז"א כו', וכמו"כ הוא בתושב"כ ותושבע"פ כו', ומשו"ז ג"כ צ"ל היגיעה והעמל להוציא ולגלות כח עצמה הנעלם כו'), וזהו ג"כ הענין שהתנאים והאמוראים ע"י היגיעה ועמל תורה שנתנו נפשם לידע אמיתית רצה"ע ובפרט שזהו איך לעשות בפו"מ שבזה היגיעה והעמל עוד ביותר כו' כנ"ל ולברר וללבן כל דבר שלא יהי' ח"ו איזה הטי' שלא ע"פ האמת כו', כ"א כל דבר לאמיתתו בלי לנטות כו' שכ"ז הוא בבחי' התחדשות גמורה לא בבחי' גילוי מהעלם לבד מבחי' חכמה הקדומה כ"א בבחי'

התחדשות ממש בכחם ויגיעתם מכח עצמם דוקא כו', ויש בזה עוד ענין והוא הביטול האמיתי באימה ויראה גדולה שלא יעשה ח"ו נגד רצה"ע ומשו"ז הוא העסק והיגיעה הגדולה בהעיון הרב בהטעמים והסברות שיש בכל דין מדיני התורה שאין הכוונה לידע ולהשיג הטעם והסברא מצד עצמה רק לכוין ולידע אמיתית רצה"ע כו', כי יש בעיון שכלי על ב' אופנים אם מעיין רק לידע את השכלי לבד או שנוגע לו בעיקר הפסק דין היוצא מזה שאז העיון והיגיעה ביותר לידע את השכלי לאמיתתו ביותר בכדי שיהי' הפסק דין אמיתי כו', ובזה גופא יש הפרש אם הוא בבחי' עיון שכלי בלבד והיינו שבא על אמיתת הדבר מצד הטעם והעונג בזה (ער הערט דעם גישמאק פון דער זאך) ועי"ז יודע אמיתית הדבר כו', או שהוא בבחי' יראה שירא מאד לנפשו אולי לא יכוין ח"ו לאמיתתו של דבר שזה מוציא כחות חזקים יותר שנותן נפשו ביותר על עצם הטעמים והסברות כו' ועי"ז מכוין לאמיתתה של דבר כו', וזהו שידיעת רצה"ע שבתושבע"פ אין זה מצד הטעם ושכל ולא מצד הטעם ועונג כ"א להיפך מצד היראה אולי לא יכוין ח"ו (שמרגיש צער וכיווץ בנפשו א שטארקע ניט גוטקייט אולי לא יכוין) ועי"ז דוקא בא אל אמיתית הכוונה כו', וזהו"ע עול תורה בבחי' עול ממש דהיינו בבחי' יראה דקבעומ"ש דמשו"ז דוקא בא אל אמיתית הכוונה כו' ועי"ז מגיע למעלה מעלה מבחי' כח ההעלם דחכמה שזהו בחי' חכמה הקדומה ובחי' החכמה שבעצמות כו' מקור בחי' החכמה דתורה כו'. הנה ע"י העסק בתושבע"פ שהוא בחי' התחדשות דבר ע"י העבודה ויגיעה בכח עצמו לעשות דבר לפועל כו', ובפרט מצד היראה והאימה יתירה שיש בזה כו' כנ"ל ה"ז מגיע בבחי' ההעלם העצמי דא"ס ממש שלמעלה באין ערוך כלל מבחי' כח ההעלם דחכמה כו', וזהו"ע בן שנעשה עבד. דהנה תורה היא בחי' בן וכמו שנת"ל (ד"ה ומקנה רב ושא"ד) דבן הוא העובד מאהבה כו', וכמו"כ הוא בתורה שזהו בחי' טעם ותענוג כו', דבד"כ ענין עסק התורה היא בחי' עבודה מאהבה ועונג כו', ומצד עצם ענין ידיעת התורה הרי העיקר בזה הוא הטוב טעם והעונג (ומ"מ הוא ג"כ בבחי' ביטול דוקא היינו שרוצה לידע את האמת דתורה כו' וכמ"ש במ"א), וגם י"ל כמו הבן שהוא מה שנמשך מהאב ואין בו עמל ויגיעה וגם העבודה שעובד ומשמש לאביו אין זה בכח עצמו כ"א מצד האב היינו מצד האהבה וההתקשרות כו' וכמו שנת"ל ד"ה הנ"ל, וכמו"כ הוא בתורה שאינו בבחי' התחדשות כ"א מה שנמשכה מהעלם אל הגילוי מבחי' חכמה הקדומה כו', וגם עבודת הבירורים שע"י התורה הן שנעשים בדרך ממילא שלא בעבודה ויגיעה כו' כנ"ל (ד"ה לך לך הב'), והנה נת"ל (ד"ה אר"ע אשריכם ישראל) במשל הבן המושלם שכל מה שמרויח בנכסי אביו ע"י טיב חכמתו כו', אין שלימות אמיתי כ"א כשיהי' ביכולתו לפרנס א"ע ביגיע כפיו בשלו שלא מנכסי אביו כו', והוא שילמוד עצמו לתקן כלים בכלי אומנות וכה"ג שיערב לו יותר כו', וגם האב ישמח ויערב לו ביותר מה שהבן מפרנס א"ע מיגיע כפיו וחכמתו עמדה לו לעשות תוס' ברכה בחידוש מעיקרו כו'. והדוגמא מכ"ז הוא בירידת והמשכת התורה שנתלבשה בתושבע"פ להביא כל עניני התו"מ לידי פועל באופן

עשיית המצות שבאופן כזה דוקא היא המצוה כו', ושזה אסור וזה מותר זה פסול וזה כשר כו' שכ"ז הוא בעבודה ויגיעה רבה ועצומה שמייגע ומעמיק א"ע ביותר כו', וגם יש כמה העלמות והסתרים בריבוי קושיות וסתירות כו', וצריכים לברר האמת מתוך השקר כו', שכ"ז הוא ביגיעה רבה מאד כו' עד שבאים לאמיתתו של תורה מכח העלם העצמות דוקא בבחי' התחדשות ממש כו', וכ"ז הוא מכח עצמו ויגיעתו דוקא כו', והוא בבחי' עבודת עבד שעובד בעול דוקא לא בשביל התענוג ונח"ר שיש לו בעבודתו ולא בשביל לעשות נח"ר לאדונו כ"א מצד עול האדון שעליו כו', ועצם העבודה היא בעול שהוא בבחי' כיווץ הנפש כו', וכמו"כ הוא בעבודה בעסק תושבע"פ שאין זה בכדי לעשות נח"ר כו', כ"א מה שצריך לידע אמיתת רצה"ע איך הוא בקיום המצות בפועל בוע"ט ובסו"מ כו', וכמו"כ ההתעסקות בזה אינו בשביל העונג והטוב טעם שיש בתורה כ"א הוא בבחי' קבעומ"ש בבחי' יראה ופחד ה' שלא יטה ח"ו מדרך האמת ושלא יעשה בהיפך ח"ו כו' דמשו"ז הוא עוסק בזה ונותן את נפשו לבוא אל האמיתות והוא בבחי' כיווץ בנפש כו' כנ"ל. וע"י כל זה מגיע דוקא לבחי' אמיתי' דתורה כמו שהיא בבחי' העלם העצמי דא"ס ממש למעלה מעלה באין ערוך מבחי' תוה"ק כו', (וזהו בחי' תורתו דע"פ פשוט הוא שנק' על שמו וכמו שהתורה נק' ע"ש משה תורת משה כו' מפני שנתן נפשו עלי' כו' וכמו"כ מאחר שבא ע"י יגיעתו העצומה ה"ז נק' תורתו כו', אמנם נק' ג"כ תורתו שהיא בחי' תורה העצמית דעצמות א"ס וכמו אלקים הבין דרכה אלקים דוקא שהוא בחי' ההעלם העצמי כו' וכמשנת"ל (ד"ה ויתן לך) והו"ע עין לא ראתה אלקים זולתך כו' וכמשנ"ת שם, חהו תורתו העצמית ממש שזה נמשך דוקא ביגיעה האמיתית בתושבע"פ כו'), וכ"ז הוא דוקא כאשר הבן מתרחק מן האב ואין לו משל האב כלום וכנ"ל (ד"ה אר"ע) בהמשל, והיינו דוקא כשמתעלם האור בהיר דתושב"כ ובא בריבוי העלמות והסתרים ומייגע את עצמו לידע את האמת ולהסיר כל ההעלמות כו' עי"ז מגיע לבחי' העצמית כו'. חהו משארז"ל שהקים עולה של תורה פי' עולה ש"ת היינו עסק התורה שבבחי' עול דוקא כו' ולפי שירדה הרבה בריבוי העלמות וגם ביגיעה יתירה בבחי' עול וכיווץ רב כו' כנ"ל, לזאת צריך קימה עכ"פ כו' (וי"ל שזהו ע"ד ענין שמח נפש עבדך שנת"ל ד"ה קדוש אתה), וע"פ כל הנ"ל יתורץ הקושי' שנת"ל (ד"ה ויצא יעקב) דלפמ"ש בזהר ע"פ יעשה למחכה למאן דדייק במילין דחוכמתא כו' הרי כל הגילוי דבחי' עדן סתימאה שיתגלה לעתיד זהו רק להעוסקים בפלפול ועיון התורה כו' והלא כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב גם ע"ה שאינם שייכים לעסק התורה כלל כו', ועוד דהרי בחי' עצמות א"ס אינו בא במורכב בשום דבר כו', ומשו"ז נת' (בד"ה תולדות נח) דההמשכת העצמות הוא דוקא במצות מעשיות לא בכוונות המצות שזהו בחי' טעם ושכל או טעם ועונג, וא"כ עיון התורה שהוא ג"כ ענין טעם ושכל וטעם. ועונג כו' איך יומשך בזה בחי' העצמות כו', וע"פ הנ"ל יתורץ הכל דבאמת גם ע"ה ואנשים פשוטים מגיעים בעבודתם לבחי' העלם העצמי דא"ס כו', וכמשנת"ל באורך דעבד פשוט דוקא מגיע דוקא לבחי' העצמות והיינו ע"י הביטול שלו בקבלת העבודות

בבחי' הנחת עצמותו לגמרי שאינו בשביל עצמו כלל כ"א לעבוד עבודת ה' בקיום המצות בפר"מ, ודוקא בעבודה בעול שתכבד עליו הדבר היינו לא שהוא רוצה בקיום המצות בסו"מ וע"ט רק מצד עומ"ש שהוא יראת ופחד אלקים, ה"ה מבטל טבעו ורצונו לגמרי כו' בזה דוקא מגיע לבחי' העצמות דא"ס כו' מה שאין הבן והעבד נאמן מגיע למדריגה זו כו', אמנם כמו כן ע"י עסק התורה מגיעים ג"כ לבחי' העצמות וזהו דוקא בתושבע"פ שהוא בחי' ההתחדשות שבא בעבודה ויגיעה והעיקר הוא כשזהו בבחי' קבלת עומ"ש שזה"ע בן שנעשה עבד, והיינו לא בבחי' טעם ועונג כ"א אדרבה בבחי' יראה וכיווץ הנפש שזהו ג"כ העבודה בעול דוקא ועי"ז מגיע לבחי' העלם העצמי דא"ס ממש כו'. וזהו מ"ש בזהר דבחי' עדן סתימאה דעין לא לא ראתה בכל בחי' ההמשכות והגילוים דאוא"ס גם בבחי' עצם האור כו' ורק אלקים זולתך שהוא בחי' העלם העצמי ממש יעשה למחכה לו למאן דדייקין ודחקין מילין דחוכמתא בעיון התורה דתושבע"פ בבחי' קבעומ"ש דוקא כו'.

ועפ"ז יובן מ"ש וה' אמר המכסה אני מאברהם כו' פי' המכסה אני היינו בחי' העלם העצמי דא"ס שנתגלה לאברהם בחי' ומדריגה זו כו', וזהו ע"י הנסיונות שלו שהי' עבודתו בבחי' או"ח מלמטה למעלה כו' וכמשנת"ל (ד"ה לך לך) וז"ש כי ידעתיו למען אשר יצוה, פי' כי ידעתיו ל' חיבה שחיבב אותו בבחי' תענוג העצמי דעצמות א"ס ממש כו', והיינו בשביל אשר יצוה כו' ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט. פי' דרך ה' היינו בבחי' המשכה מלמעלה למטה. וזהו אופן ההמשכה דתושב"כ. וענין צדקה ומשפט זהו העבודה בבחי' מלמטה למעלה וכמו לעשות חסד ומשפט וצדקה בארץ דוקא כי באלה חפצתי כו' שזהו העבודה בבחי' או"ח דוקא כו', ועי"ז דוקא נמשך בחי' העלם העצמי כו'. וזהו וה' אמר המכסה אני מאברהם, והיינו שאברהם נתגלה לו בחי' העלם העצמי כו', ולזאת ואברהם היו יהי' לגוי גדול ועצום כו' דכאשר נמשך בחי' העלם העצמי הרי ההתפשטות הוא בריבוי מאד עד אין קץ ושיעור כלל כו' וכמשנ"ל ד"ה הנ"ל, וכ"ז הוא למען אשר יצוה כו', ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט שזהו העבודה ביגיעה מלמטה למעלה דוקא שעי"ז דוקא נמשך גילוי בחי' העצמות כו'.

בס"ד, ש"פ תזו"מ, רס"ז

והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים ביום חבוש ה' את שבר עמו. ופירש"י בגמ' פסחים דס"ח ע"א שבעתים היינו ארבעים ותשע, וכתיב כאור שבעת מ"ט פעמים כאור שבעת ימים דעכשיו, נמצא עודף על אור של עכשיו שמ"ג, ע"כ. הרי מפרש דאור זה"י קאי על אור של עכשיו, וצ"ל מפני מה נק' אור של עכשיו אור זה"י והול"ל

אור היום מהו אור זה"י ועד הימים הידועים, והכלי פז ועוד מפרשים פי' אור זה"י קאי על ז' ימי בראשית וזהו הימים הידועים וכ"ה במד"ר בא פי"ח דאור זה"י הוא האור שברא הקב"ה מתחלה וגנזו בג"ע, וידוע דהאור דז' ימ"ב הוא אור נעלה באין ערוך לגבי האור דעכשיו וכמשארז"ל בגמ' (חגיגה די"ג) ובמד"ר בראשית פי"ב ובכ"ד דאור שנברא ביום הראשון הי' אדה"ר מביט מסוף העולם ועד סופו כו', ועל אור זה אומר דלעתיד יהי' שבעתיים כו', וצ"ל מהו אור שבעת הימים ומה"ע שבעתיים כאור שבעת הימים, ובפי' והי' אור הלבנה כאור החמה צ"ל ג"כ איך היא הכוונה אם אור הלבנה יהי' לעתיד כאור החמה דעכשיו ואור החמה יתוסף לעתיד שיהי' שבעתיים כו', או הכוונה דאור הלבנה יהי' כאור החמה דלעתיד שיהי' שבעתיים כו', ובעה"מ דמ"ח ע"ד מדייק מ"ש אור הלבנה ולא אמר והי' הלבנה כחמה מה"ע אור הלבנה כו'. וכ"ז יהי' ביום חבוש ה' את שבר עמו וצ"ל מהו ענין חבוש ה' את שבר עמו ושאז דוקא יהי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי' שבעתיים כו'. ולהבין כ"ז צלה"ק מה שנת"ל בענין בן שנעשה עבד דהיינו ענין עול תורה והו"ע עסק התורה ביגיעה ועמל לברר וללבן הלכות דתורה שבע"פ ודוקא כשהוא בבחי' קבעומ"ש עי"ז דוקא מגיע לבחי' העלם העצמי דא"ס בחי' עדן סתימאה כו'.

וביאור הענין הוא, דהנה ארז"ל במשנה דסוף אבות בן בג בג אומר הפוך בה והפוך בה דכולא בה כו'. וצ"ל מהו הל' הפוך בה, וגם מה הכפל ל' הפוך והפוך, אך הענין הוא, דהנה כתיב סלסלה ותרוממך וארז"ל בגמ' ר"ה דכ"ו לא הוו ידעי רבנן מאי סלסלה כו' חזיי' לההוא גברי דהוה מהפך בשערי' א"ל עד מתי אתה מסלסל בשערך כו' וזהו סלסלה ותרוממך קאי על התורה להפוך ולחפש במטמונים של תורה כדפרש"י שם, וכמו השערות שצריכים להפוך ולהפריד השערות זו מזו שלא יסתבכו יחד, כך ההלכות שבתורה צריך להפריד ההלכות והיינו ענין הקושיות ותי' שבגמ' דמקשה ורמינהו ומתרץ לא קשי' שע"י התירוץ אזי כל הלכה על מקומה באה בשלום, משא"כ בלא התירוץ שיש קושי' מהלכה זו על זו ה"ז כאלו שניהם מסתבכים יחד ואין מפרק אותם, וע"ז ארז"ל הפוך בה דהיינו בחי' העיון דוקא, כי כמו השערות צריך להפריד אותן תמיד, כך בחי' חלק העיון שבתורה לעיין בעומק טעמי ההלכות, וימצא לכאורה קשי' מכאן על מקום אחר ויתיישב לתרץ ולמצוא עומק החילוק, שעי"ז מתוספים כמה ענינים חדשים שע"י העומק שמוצא שבזה מחולקים נתוסף לו כמה ענינים חדשים (ועמשנת"ל בד"ה לך לך הב'), וכמו"כ על מקומו כשמעיין בההלכה נראה לו דלכאורה אינו מתאים אל הענין או עוד סותר כו', ומייגע למצוא עומק הכוונה ואיך שמתאים עם הענין רק שנתוסף בזה עוד פרט בהענין מה שלא ראה ולא ידע קודם כו', וזהו עיון התורה שאין לו קץ וסוף והוא הנק' סלסלה ועי"ז תרוממך בעילוי אחר עילוי מעלה מעלה כו', ולהבין ענין העילוי, הנה יובן עד"מ השערות הרי יניקתם הוא מן המוח שבראש ועכ"ז מקומן וצמיחתן הוא על עצם הגולגלת שהוא מקיף על המוחין, וכך יובן למע' דהנה אורייתא מחכמה נפקת וכל ההלכות שבתושבע"פ שהיא בחי' מל' מל' פה תושבע"פ

כו' הם בחי' שערות הנמשכים מח"ע כו', וכידוע בענין ושער רישי' כעמר נקא דקאי על הלכות דתושבע"פ שהן בבחי' שערות כו', והם נמשכים אל המלכות מבחי' החכמה כו', ע"ד אבא יסד ברתא דהיינו בחכמה יסד ארץ בחי' תושבע"פ שנמשכים לתושבע"פ מתורה שבכתב שהיא ח"ע, והיינו כמו שיניקת השערות הן מהמוחין ח"ש בלק"ת מהאריז"ל פ' תולדות דשער אותיות עשר שהוא בחי' יו"ד ואח"כ נעשית וי"ו היינו כי יניקת השערות מח"ע שהיא בחי' יו"ד ונמשכים למטה שההמשכה היא בחי' ו' (ועמ"ש בתו"א ד"ה ושבתי בשלום), והנה אע"פ שיניקתם הוא מבחי' חכמה עכ"ז הם צומחין מבחי' גולגלתא דחפיא על מוחא שהיא בחי' כתר שלמעלה מהחכמה ומשם ירדו ונמשכו למטה להתלבש בבי"ע בתושבע"פ בהלכות הערוכות לפנינו. והנה אופן המשכתם הן צמיחתן מבחי' גולגלתא והן יניקתן מהחכמה הוא בבחי' צמצום ובדרך דילוג כו' שז"ע השערות שהן מורים על הארה מצומצמת לבד כו' כי כן הוא גם בהמשכות ההלכות דתושבע"פ דהמשכתן הוא בבחי' צמצום כו' שעז"נ נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך כו', נפלאותיך היינו מה שהוא מופלא ומובדל ומכוסה שאין בו השגה כלל והוא בחי' פלא עליון כו', והיינו שרש המשכתן מבחי' הכתר כו', ומחשבותיך הוא בחי' ח"ע כו' הכל אין ערוך אליך אגידה ואדברה עצמו מספר שלהיות המֹשכת נפלאותיך ומחשבותיך אלינו בעסק התורה שלפנינו בגשמיות עצמו מספר הצמצומים רבים ריבוא רבבות מדריגות עד אין מספר כו', אמנם שרש המשכתן הוא ממדריגה גבוה ונעלה יותר שא"א להיות ההמשכה משם כ"א בבחי' שערות וצמצום כו', שזהו דוקא מבחי' אוא"ס שלמעלה מעלה מסדר השתל' כו', כי האור השייך לסדר השתל' יכולה להיות ההמשכה משם גם שלא ע"י צמְצום כנ"ל היינו צמצום השערות כו', אבל כאשר ההמשכה היא מבחי' עצמות אוא"ס ב"ה משם א"א להיות ההמשכה כ"א ע"י שערות כו'. אך הוא ממדריגה גבוה ונעלה יותר כו'. (ולזאת המשכה זו הגם שהיא הארה מצומצמת מ"מ ה"ה למעלה משארי המשכות שע"פ סדר השתל' הגם שאינו מצומצם כ"כ כו' וכמ"ש במ"א בענין או"א יונק ממזלא ומה שאו"א מלבישים לזרועות דאריך כו') וזהו כח הירידה וההמשכה של ההלכות שירדו למטה מטה שזהו דוקא לפי ששרש המשכתם הוא מבחי' עצמות אוא"ס כו', והענין הוא, כי כדי להיות הירידה וההמשכה למטה ביותר נמשך דוקא מכח היותר עליון שכל הגבוה יותר יכול להשפיל א"ע למטה יותר וכמו אני ולא מלאך כו', וכמ"ש המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ דדוקא לפי שמגביהי לשבת משר"ז הוא משפיל א"ע להשגיח בשמים ובארץ כו', כי יש בחי' השגחה שיש בה חילוק בין שמים וארץ וכמ"ש אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים נטה ימינו כו' ונטה שמאלו כו', הרי ההשגחה והשפעת החיות בשמים ובארץ אינו בשוה דהגילוי שבשמים א"א להיות בארץ כו', אבל זה שבשמים ובארץ בשוה זהו דוקא לפי שמגביהי לשבת לכן משפילי להשגיח בשמים וארץ בשוה כו', וכמ"ש במ"א על מאה"ז ע"פ ויעש ה' לשרה עשי' לעילא כו' שלהיות ההמשכה בעשי' צ"ל שרש ההמשכה' ממקום עליון יותר כו', וז"ע נה"י החדשים הנמשכים מן הכתר

וכמ"ש בע"ח. והיינו דבכדי שיהי' המשכה מז"א ומלכות לצורך התהוות העולמות כו', וכידוע דההתהוות בפועל הוא מבחי' מלכות, אבל עיקר ההתהוות הוא מאור הז"א שמאיר במלכות כו' וכמ"ש ששת ימים עשה הוי' שהן ששה מדות וכתיב כי אמרתי עולם חסד יבנה דהתהוות העולמות הוא מהאור דז"א דוקא אלא שמתלבש במלכות וע"י המלכות הוא ההתהוות בפועל להיות בבחי' מציאות יש כו' והוא ענין א' עם מ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד דאיהו מתיחד עם גרמוהי לברוא בהם וע"י מאין ליש (ועמ"ש בד"ה וידבר כו' ויצוום רל"ח) כי בחי' המלכות עיקרה היא בחי' הכלים כי אין לה אור מצ"ע כ"א מה שמקבלת מז"א וכמו הלבנה דלית לה מג"כ כ"א מה שמקבלת מהשמש כו', וכמו"כ המלכות אין לה מעצמה כ"א מה שמקבלת מז"א כו' ועיקר בחי' איהו זהו בחי' אור הז"א כו', וי"ל להיות כי בחי' ז"א הוא עדיין בכלל עולמות הא"ס כו', הרי האור הוא עדיין בבחי' דביקות במקורו כו' דמלכות היא בחי' שרש ומקור בי"ע שבאצילות כו', וכמ"ש במ"א דבחי' המלכות גם כמו שהיא באצילות היא בבחי' הארה נבדלת ועש"ז נק' מראה כו' וכמ"ש היא מראה דמות כבוד ה' כו', אבל האור דז"א הוא בבחי' דביקות כו', והנה באגה"ק הנ"ל מבואר שההתהוות היא ע"י האור דוקא לפי שהוא מעין המאור כו', והיינו מפני שהוא דבוק במקורו כו' וכמ"ש במ"א, **ואו"כ** מובן דעיקר ההתהוות הוא מהאור דז"א דוקא כו', שהתהוות היש בפועל הוא מבחי' המלכות דוקא, דמבחי' ז"א לא הי' אפשר להיות בחי' היש ממש לפי שהוא בבחי' קירוב כו' וכמ"ש במ"א, ולזאת הוא ע"י המלכות כו', אבל עיקר ההתהוות היא מבחי' ז"א כו'. ובכדי שתהי' ההמשכה מז"א אל המלכות צ"ל הגדלת הז"א, דהנה ידוע מ"ש בע"ה דז"א נאצל בסוד שרש בבחי' ו"ק לבד. ובזמן היניקה נמשכים מוחין דיניקה מ"מ הכל נכלל בבחי' וא"ו עדיין וכמ"ש בע"ח שער דרושי הצלם ד"ג, וענין הגדלת הז"א הוא דבחי' חג"ת עולים ונעשים חב"ד ונה"י נעשה חג"ת ונמשכים לו נה"י חדשים מבחי' הכתר ואז דוקא יכול להיות ההמשכה מז"א אל המלכות, ויובן עד"מ מן החכם הקטן בדעת שלומד דבר הלכה ומבינה לעצמו בטוב ולהשפיע אותה דבר הלכה לזולתו אינו יכול, הגם שאותו הזולת הוא בעל שכל קטן ממנו וכמו התינוק שאינו מבין כלל את הדבר הלכה, וא"כ הרי יש לאותו החכם שמבינה מה להשפיע לו ומ"מ אינו יכול כו', ודי לו להפקיע א"ע ולא להשפיע אל הזולת כו', וטעם הדבר כי בכדי להשפיע אל הזולת צריך לשנות הענין, כי הענין כמו שהוא הרי א"א לו להתינוק להבין (דלכן אינו מבינה) כ"א צריך להביא את הענין באופן אחר ולהלבישו בענינים כאלו שע"י יהי' מובן אל התינוק, וזה אין ביכולתו כו' לפי שאינו בעל שכל גדול להמציא השכלה חדשה, רק דבר ששומע או לומד ה"ה מבינו אבל להמציא שכל מחדש אין ביכולתו, ולזאת א"א ג"כ להמציא ולחדש איך ומה להביא את הענין שיהי' לפ"ע הקטן ואין ביכולתו להמציא ענינים במה להלביש את הענין שכלי כו', והחכם גדול ביכולתו להשפיע לזולתו, והיינו מפני שיש ביכולתו להמציא שכליים חדשים כו', יש ג"כ ביכולתו להמציא דבר איך להביא לו הענין ובמה להלבישו באופן שיהי' מובן אל

התינוק כו', ונמצא מובן מה שזה יכול להשפיע וזה אינו יכול כו' אין זה מצד חסרון ההבנה וההשגה באותה ההלכה שהרי גם הקטן בחכמה מבינה בטוב לפי שכלו כו' כמו הגדול ממש, רק עיקר הטעם הוא לפי שבגדול יש כח המוליד בשכלו להמציא שכל והבנה חדשה מעצמו ולהסביר סברות חדשות לגמרי כו', לכך גם בשכל של ההלכה יוכל ג"כ למצוא עצות בנפשו איך להשפיע ההלכה בצירופים אחרים לגמרי לא כמו שהבינה לעצמו כו', אבל הקטן ממנו הואיל דגם בעצם שכלו אין בו כח המוליד התחדשות זהו הסיבה שאינו יכול לשנות הצירופים מכמו שהוא מבינה ואינו יכול להשפיע אותה לתינוק כו', הרי דההשפעה לזולתו תלוי דוקא בכח עליון יותר, דדוקא כאשר ביכולתו להמציא שכל חדש אז ביכולתו להשפיע שכל שכבר יודע אותו כו', וזהו שהיסוד נק' משכיל וכמ"ש אשרי משכיל אל דל, דדל הוא בחי' מלכות ובחי' היסוד הוא משכיל אל דל כו', ולכאורה כח המשכיל הוא בחי' מקור החכמה ויסוד הוא מבחי' נה"י לבד בחי' ההשפעה כו', ולפי הנ"ל מובן דבכדי שתהי' ההשפעה במדריגה שלמטה ממנו שרש ההמשכה ע"ז מכח עליון שלמעלה מגופה של ההשפעה כו', וזהו ג"כ מה שדוקא בעל שכל גדול ביותר ביכולתו להגיד משל מכוון אל איזה שכל וכמו שלמה שאמר ג' אלפים משל לפי שויחכם שלמה מכל האדם כו', ור"מ שא' תלתא מתלא לפי שהי' בבחי' מקור האור כו', והיינו לפי שהמשל ה"ה מוריד את אור השכל למטה ביותר, ולזאת דוקא מי שהוא חכם גדול ביותר בעצם כח חכמתו ביכולתו לאמר משל כו', ונמצא דההשפעה וההמשכה למטה זהו דוקא ע"י כח עליון יותר כו', ועפי"ז יובן ג"כ הדוגמא למעלה בההמשכה מז"א למלכות להיות התהוות בי"ע, דהנה נודע דבי"ע הן באין ערוך לגבי אצילות, דאצילות הוא אלקות ממש דאיהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד כו', ובי"ע הן נבראים בע"ג בבחי' יש ממש כו', ומ"מ התהוות בי"ע הוא מהאלקות דאצילות כו', אך בכדי שתהי' ההמשכה מז"א להיות התהוות בי"ע, הנה בהיות בחי' ז"א בבחי' ו"ק לבד א"א להיות המשכה הנ"ל שאין ביכולתו להשפיע כו'. וגם בזמן דיניקה שיש לו מוחין דיניקה, מ"מ ה"ז עד"מ הנ"ל בהחכם קטן שהגם שמבין את השכל לעצמו, מ"מ די להפקיע א"ע ואין ביכולתו להשפיע לזולתו כו', וכמו כן למעלה בבחי' אדה"ע שעל הכסא כו', דבבחי' יניקה ה"ה טרוד לקבל השפע בבחי' אצילות לעצמו מבחי' נה"י דאו"א כו', והוא בבחי' יניקה כו' ולא יכול להשפיל את עצמו כ"כ להיות ראש ומקור לבי"ע כו', אבל כשנגדלים מוחין שלו בבחי' גדלות מבחי' משכיל העליון מחכמה שבכתר כו' כנ"ל אז יש לו נה"י חדשים להוליד נשמות ומלאכים כו' דנה"י אלו נמשכים מבחי' הכתר כו', ונמצא דבחי' ההמשכה למטה שרשה ממקום גבוה יותר כו', וכמו"כ יובן בענין ההלכות דתושבע"פ דלהיות המשכת השערות מח"ע לירד למטה מטה להתלבש בעשי' הגשמיות הוא ע"י כח ועוז מבחי' גולגלתא שלמעלה מהחכמה כו', ואף דגולגלתא היא בחי' חיצוניות לגבי מוחא, אך היא בחי' חיצוניות ממקום עליון יותר שלמעלה מעלה מבחי' מוחא (ועמ"ש מזה בלק"ת בהביאור דאני ה' אלקיכם) שלכך א"א להתגלות משם רק בחי' החיצוניות כו', דבחי'

הפנימיות עליון אינו בבחי' המשכה כלל, דמוחא היינו בחי' החכמה היא בחי' פנימיות ה"ה בחי' החכמה גלוי', אבל בחי' פנימיות העליון אינו בגדר המשכה כלל, וההמשכה וההתגלות משם הוא בחי' החיצוניות לבד כו' (וגם מלובש בזה מבחי' הפנימיות של העליון וכמו שנת"ל (ד"ה ביום השמע"צ דבארחין דגולגלתא מלובש בחי' נר"ה דעתיק כו') ולפי שהיא בחי' חיצוניות של העליון לכך משם כח הירידה וההמשכה למטה מטה כו'. וז"ע פרטי הלכות הנמשכים מח"ע בתושבע"פ שנמשכו למטה יותר מבחי' תושב"כ עצמה. הנה כח המשכה זו הוא ע"י שצמיחת השערות הוא על בחי' גולגלתא שלמעלה מבחי' מוחא שמשם דוקא ניתן להם כח זה כו'. ושרש הענין הוא כי בהשערות יש ב' בחי' גוף השערה והיא חלולה ובתוכה יניקה מהמוח, והיינו שהשערה היא בחי' לבוש להיניקה כמו המשל שהוא לבוש אל הנמשל וכמ"ש בסי' בפי' האל אב הרחמן, והנה היניקה שרשה מהמוחין, אבל עצם גוף השערה שהוא הלבוש נמשך מהגולגלת. וכמשנת"ל בענין המשלים שדוקא שלמה הי' יכול לומר משל כו' שהלבוש והמשל נמשך ממקום עליון יותר, ולכן בחי' גוף השערה נמשך מגולגלתא, והיניקה שבה הוא מהמוח כו', ושרשה שמהגולגלתא דוקא זהו דוקא שמוריד וממשיך את האור והחיות כו'. והגם שבמ"א מבואר דבחי' החיות שבתוך השערה היא מדריגה גבוה מאד בחי' שמן הטוב שזהו בחי' הפנימיות עליון ובמדריגה היותר גבוה כו', (ועמ"ש בד"ה מצה זו, רס"ז), הנה זהו דוקא ע"י גוף השערה והיינו ע"י העסק בההלכה כמו ששרשה מבחי' גולגלתא עי"ז דוקא נמשך בחי' שמן הטוב כו', וזהו דאיתא בגמ' נזיר דל"ט ע"א דאיבעי' להו האי מזיא מלתחת רבי או מלעיל רבי. פי' אם מה שהשער גדל הוא שהסמוך לבשר הגולגלת גדל וראשו של השער כדקאי קאי, או להיפך שראש השער הולך וגדל, אבל חלק הסמוך לראש אינו זז ממקומו. ולבסוף העלו דמלתחת רבו היינו סמוך לגולגלת כו', והיינו דהשקר"ט היא מהו עיקר סיבת צמיחת השערות והמשכתן. אם הגולגלת ולפי"ז מלתחת רבו או מחיות המוח ומלעיל רבי כו' והעלו דמלתחת רבו והיינו כנ"ל שכדי להיות הירידה וההמשכה למטה יותר צ"ל נמשך דוקא ממקום עליון והיינו המקום שמשם יוצא השער שמשם נמשך ההליכה וההגדלה שיומשך ויתפשט באורך משך מאד למטה מטה והיינו מגולגלת דוקא כו', והרי הצמיחה מכל מקום היא מהחיות. אך זהו על ידי הגולגלת דוקא וזה עיקר סיבת צמיחתן והמשכתן למטה מטה כו' וזהו דצמיחת השערות הן מגולגלתא שלמע' מהחכמה שבכח זה דוקא ה"ה יורדים ונמשכים למטה כו'. והגם דבחי' החכמה עצמה נמשכת ג"כ מבחי' הכתר וכמ"ש והחכמה מאין תמצא מאין דכתר כו', וידוע דבחכמה יש מבחי' האין דעש"ז נקראת החכמה מ"ה בלי מהות כו'. הענין הוא, דהנה בחי' אין זה הוא בחי' האין של הע"ס כו', והיינו בחי' הע"ס כמו שהן במקורן ששם הן בבחי' אין ובבחי' ביטול בהעדר המציאות כו', וכמ"ש לך ה' הגדולה והגבורה כו' דהיינו כמו שהע"ס כלולים במקורם בבחי' הביטול שהן בבחי' אין כו', וכמו אור וזיו השמש כשהוא בגוף כדור השמש שהוא בטל שם במציאות ממש שאינו עולה בשם אור וזיו כלל, עם היות שהוא שם בבחי' תוקף האור

והגילוי ומ"מ הוא בטל במציאות כו' כמ"ש בסש"ב וכמ"ש במ"א, ומ"מ הרי אינו מהות מאור השמש עצמו כו', וכמו"כ הוא בע"ס כשהן במקורן ה"ה במדריגה נעלית באין ערוך מכמו שהן בגילוי והן שם בבחי' ביטול בבחי' העדר המציאות לגמרי כו'. אבל עצמותו ית' הוא רם ונשא ונעלה עד אין קץ מגדר וערך הספי' וכמ"ש בזהר שכל הע"ס הן רזא דשמי'. פי' כמו עד"מ שם האדם אשר יקראו לו שהשם אין לו שייכות לעצמות האדם כו', וכמו"כ הוא בדוגמא למעלה וכמ"ש אני הוי' הוא שמי, וארז"ל במד"ר הוא שמי שקראו לי אדה"ר שבשעה שקרא שמות לכל הבהמה והחי' א"ל הקב"ה ואני מה שמי א"ל לך נאה לקרות הוי' כו'. פי' ששם הוי' יו"ד חכמה כו' היינו האור הנמשך להחיות בחי' השתל' חו"ב כו' שהוא בחי' שם לבד כו'. וזהו בחי' האין של הע"ס שממנו תמצא החכמה כו' אבל עצמותו ית' רם ונשא מזה לגמרי כו', והנה בחי' גולגלתא דחפי' על מוחא שלמעלה מבחי' החכמה היינו לפי שהוא גילוי עצמותו ית' שלמעלה מבחי' האין של הע"ס כו', ולפי שהגילוי ממקום עליון ביותר ע"כ א"א להיות הגילוי רק בבחי' חיצוניות כו' כנ"ל (ועמ"ש בד"ה וכל העם רואים, רס"ה) וזהו בחי' אין דכתר שלמעלה מבחי' האין של הע"ס כו', ועוד זאת דבגולגלתא מלובש בחי' עתיק והיינו דבחי' עצמיות גולגלתא מתאחד עם בחי' תחתונה שבעצמות כו'. דהנה נת"ל (ד"ה בסוכות תשבו) שיש באין דכתר ב' מדריגות בחי' גילוי האין (וזהו בחי' אין דחכ' כו', והוא בחי' אין דחכמה שלמעלה מבחי' האין של העשר ספירות וכמו שנ"ל ד"ה ביום השמע"צ הב' וכמו שיתבאר בסמוך) ובחי' האין עצמו כו'. וביאור הענין הוא, דהנה ידוע דכתר בכלל הוא בחי' הרצון וכמ"ש כצנה רצון תעטרנו כו'. ויש ברצון ב' מדריגות בחי' הרצון שמתלבש בבחי' טעם נעלם להרצון ויש בחי' הרצון שאינו מתלבש בטעם כלל כו'. והענין הוא כמשארז"ל שתוק כך עלה במח' שהענין הוא שאין טעם לרצון זה בחכמה הגלוי' וה"ה למעלה מטו"ד כו'. וזהו שתוק כמו בלום פיך מלדבר לפי שאין בזה השגה ולזאת א"א לדבר בזה כי א"ז ע"פ טו"ד, כ"א כך עלה במח' היינו בבחי' הרצון כו', מ"מ הרי אין זה בחי' עקשות ח"ו ובודאי יש לזה טעם, אלא הענין הוא שהטעם נעלם ונק' טעם כמוס שהוא בבחי' ח"ס שלמעלה מבחי' חכמה דאצילות דלגבי חכמה דאצילות הוא למעלה מן הטעם כו', וכמ"ש במ"א דבחי' ח"ס היא במדריגה נבדלת מבחי' חכמה דאצילות כו' וכנ"ל דמקור החכמה הכלולה בכתר היא בחי' אין דחכמה כו', הרי אינו בבחי' חכמה לגבי חכמה הגלוי' שהרי נק' אין לגבה כו', ולכך אין בחי' הטעם הנעלם יכול לבוא לידי התגלות כלל כו', ועד"מ למטה כשירצה אדם באיזה דבר ואין לו טעם גלוי ע"ז למה ירצה כך, מ"מ לעצמו יש לו טעם ע"ז אלא שאינו טעם ושכל ממש כו' (והוא כמו טעם ועונג ער האט א גישמאק אין דעם), והטעם הנעלם הזה א"א לו לגלות לזולתו כי לא בא בשכלו ממש כו'. ולזאת ישיב לו כך רצוני ונדמה לזולתו שאין טעם להרצון כלל, אבל באמת יש לו טעם אלא הוא טעם נעלם וכמוס כו', ולכן הרצון מתלבש בטעם ושכל דהרי הרצון בכלל הוא למעלה מן השכל ומ"מ ה"ה מתלבש בחכמה בבחי' טעם גלוי לרצון כו', והיינו משום שגם בשרשו יש בחי' טעם כמוס אל הרצון ולזאת בחי' הרצון בא עכ"פ בבחי'

התלבשות בטעם ושכל כו', וכמ"כ הוא למעלה דבחי' ח"ס הוא בחי' טעם נעלם אל הרצון העליון דהיינו שהרצון מתלבש בחכמה להיות ע"פ החכמה אלא שהיא חכמה הנעלמה כו'. וזהו שאנו רואין שהרצון באדם למטה ישתנה ויתחלף לפעמים, והיינו גם כשמתעקש באיזה ענין שיהיה כך דוקא וכמה שיסבירו לו איך שהשכל מנגד לזה לא יועיל כלל ויעשה כרצונו דוקא, והיינו מפני שהוא למעלה מהטעם, ומ"מ יכול להיות דבמשך הזמן יוחלף וישתנה רצונו וירצה כפי חיוב השכל, והיינו מפני שגם בתחלה הי' בבחי' טעם נעלם עכ"פ, דאם הי' הרצון מתחלה בלי שום טעם כלל לא הי' מתחלף לעולם, אבל להיות שיש טעם נעלם עכ"פ לכן יכול להתחלף ולהשתנות כו' (וכמ"ש במ"א דלכן אדם ובהמה דוקא תושיע ה' דבבהמה התוקף הרצון הוא יותר הרבה מבאדם. דרצון האדם משתנה כנ"ל, אבל רצון הבהמה לא ישתנה לעולם. והיינו מפני שהאדם עיקרו הוא בחי' חכמה ולכן גם הרצון הפשוט שלו יש לו טעם כמוס עכ"פ, אבל הבהמה הרצון שלה הוא פשוט לגמרי שלא בהתלבשות בחכמה כלל כו', ולכן לא ישתנה לעולם כו'. וכמ"כ בנה"א ונה"ב דבנה"א גם העבודה בבחי' רעו"ד, מ"מ יש בזה בחי' חכמה והוא בחי' מ"ה דחכמה כו', ולכן מוח שליט על הלב גם על פנימיות הלב כו' וכמ"ש במ"א, אבל הנה"ב הרצון שלו הוא לא ע"פ הטו"ד כלל כו', ולזאת כאשר הרצון דנה"ב מתהפך לטוב ה"ה מגיע למדרי' עליונה הרבה יותר והוא בחי' בהמה רבה כו', וזהו אדם ובהמה דוקא תושיע ה' כו' מפני שע"י בירור הבהמה דוקא מגיע למעלה יותר כו', וזהו"ע ספה"ע שהוא בירור נה"ב דהעומר הוא משעורים מאכל בהמה שהוא בירור הנה"ב, וכתיב והניף את העומר לפני ה' שזהו ההנפה כללית דנה"ב, וההנפה היא לפני הוי' דוקא למעלה מבחי' שם הוי' דתקון בחי' ציור אדם העליון כו', וכתיב עומר לגולגלת, והיינו דבירור הנה"ב מגיע לבחינת עצמות גולגלתא כו', וכמ"ש במ"א, והבירור כללי הי' בבהמ"ק, ואח"כ ספה"ע זהו בירור פרטי הכחות דנה"ב שז"ע מ"ט ימי הספירה שהן הז' מדות וכ"א כלולה מז' שבכ"י מברר מדה פרטיות דנה"ב, וידוע דספה"ע זהו הכנה למ"ת שבשבועות דבכדי שיהי' בחי' המשכת העצמות בתורה זהו ע"י ההקדמה דספה"ע שע"י בירור נה"ב דוקא עי"ז ממשיכים בחי' עצמות אוא"ס כו', וזהו אדם ובהמה דוקא תושיע הוי' כו') וכ"ז הוא בחי' הרצון שמתלבש עכ"פ בבחי' טעם כמוס וחכמה נעלמה כו', והוא רק בחי' גילוי האין דכתר לבד ולכן ה"ה בא בבחי' חכמה הנעלמה כו', אמנם בחי' האין העצמי דכתר שהוא בחי' עצמות גולגלתא הוא בחי' אמיתית הרצון כמו שהוא שאינו מתלבש בחכמה כלל גם לא בבחי' חכמה הנעלמה כו', (ונק' רעוא דכל רעוין פי' רצון המקור לכל הרצונות כו' שכל הרצונות נמצאים ממנו כו',) וזהו שאין טעם לרצון לא שום טעם כלל גם לא טעם נעלם כו' (ולא טעם ועונג כו') והוא הרצון שבמצות שנת"ל (ד"ה ביום השמע"צ הא') שהן בבחי' רצון פשוט ממש שאין שום טעם לרצון כלל כו' (ומשר"ז באים בבחי' מצות מעשיות דוקא כו' וכמשנת"ל ד"ה אלה תולדות נח), ולכן הרצון דמצות אינו משתנה ומתחלף לעולם ח"ו, והיינו מפני שהוא בחי' הרצון העצמי ממש שאינו מתלבש בחכמה כלל גם

לא בחכמה הנעלמה כו', ובחי' רצון זה מתאחד עדיין בבחי' תחתונה שבעצמות שהוא בחי' עתיק כו'. וי"ל דזהו בחי' חפץ וכידוע ההפרש בין רצון וחפץ, דרצון הוא בחי' חיצוניות וחפץ הוא בחי' פנימיות כו' שגם חפץ הוא בחי' הרצון אלא שהוא רצון שיש בו תענוג כו' (ותענוג זה אינו בחי' עונג נרגש שהוא בחי' טעם ועונג כו', אלא תענוג העצמי שאינו בבחי' עונג מורגש כו' וכמשנת"ל ד"ה כי ידעתיו, והוא בחי' עצם הרצון ועצם התענוג שמתאחדים זע"ז כו' וכמש"ש), (וזהו שהמצות נק' חפצי ה' וכמו כל חפצים כו' אפי' חפצי שמים כו'), וזהו בחי' גולגלתא שהוא בחי' האין העצמי שלמעלה גם מבחי' מקור החכמה כו', (ולמעלה גם מבחי' גילוי האין שהוא ג"כ בחי' מקור החכמה, וכידוע דבבחי' האין דחכמה שהוא מקור החכמה יש ב' מדריגות. הא' מה שח"ס הוא בחי' מקור החכמה וזהו בחי' האין של הע"ס כו'. והב' בחי' האין דכתר שהוא ג"כ מקור לחכמה וכמו שהרצון גורם שכל וכמו לעולם ילמוד אדם במקום שלבו חפץ כו' כידוע, וזהו והחכמה מאין תמצא מבחי' אין דכתר כו', אלא שבחי' האין דכתר הוא בבחי' סיבה לחכמה לא בבחי' עילה ממש כו'. וזהו בחי' גילוי האין דכתר, ובחי' האין העצמי דכתר ה"ה מובדל מזה כו') ומשם נמשך כח המשכות השערות שהן הלכות דתושבע"פ שיומשכו למטה מטה כו'. אמנם בכדי להגיע למדריגה זו זהו דוקא ע"י סלסול השערות כו' שהו"ע העיון דתורה כו'. דהנה נת"ל דבשערות יש ב' ענינים גוף השערה הצומחת על הגולגלת, והב' יניקתה היינו החיות שבחלל השערה שהוא מהמוח כו'. ויובן מזה בעסק התורה כאשר לומד ההלכה רק בידיעת הטעם והסברא של ההלכה מגיע עי"ז רק לבחי' החכמה לבד שזהו אור השכל המאיר בההלכה כו'. אבל כשלומד בעיון בעומק טעמי ההלכות שאז ימצא לו סתירות ממקום אחר ומייגע א"ע לתרץ ולהביא כל דבר על מקומו כו' כנ"ל (הנה בעיון לבד היינו גם שמעמיק א"ע לידע טעם ההלכה לעומקה, אבל רק על מקומה שאינו נכנס לידע הענינים המנגדים לזה ולתרצם כו', כ"ז הוא מבחי' החכמה לבד כו', כ"א דוקא כאשר נאחז בסבך הענינים המחולקים שסותרים ומנגדים זל"ז ומייגע ומעמיק א"ע לתרץ ולהעמיד כל דבר על מכונו וכאו"א על מקומו יבוא כו' (שזהו עיקר ענין העיון וכידוע דעיון הוא מקום הבירור כו'), בזה דוקא מגיע למעלה יותר כו', וע"פ הרוב כשמעמיק א"ע לידע בעומק טעם ההלכה ממילא נמצאים סתירות בהענין כו' כנ"ל) שזה"ע סלסול השערות שהוא בירור ההלכות להעמיד כל אחת על מכונה ועי"ז בא לבחי' אין העצמי דכתר כו'. דהנה נת"ל (ד"ה ביום השמע"צ הב') דשערות הן בחי' גילוי האין דכתר לבד, ובחי' ארחין דגולגלתא הן בחי' אין העצמי כו', ולזאת דוקא ע"י סלסול השערות מגיע לבחי' אין העצמי כו', וכמו עד"מ בגשמיות כשמפרידין השערות וכל אחת היא בפ"ע יוכלו להגבי' כל א' לשרשה, משא"כ כשהן מסובבים יחד כו', וכמו"כ הוא הדוגמא בהלכות דתושבע"פ שע"י הסלסול דוקא מגיעים למקור המשכתן הנ"ל, וזהו סלסלה ותרוממך שע"י הסלסול עי"ז ותרוממך בעילוי אחר עילוי בבחי' ארחין דגולגלתא שלמעלה מעלה מבחי' חכמה ומקור החכמה כו'. וזהו דסלסול הוא ג"כ ל' דרך סלולה לכוון למקור ההמשכה כו' (ולכן

נק' הלכות, הלכות עולם לו שיוכל להעתיק א"ע מהעולם הגשמי וגם העולם יתעלה עמו עילוי אחר עילוי כו'), וז"ש אם בחקתי תלכו, ופרש"י אם תהיו עמלים בתורה שצריך להיות עמל תורה בבחי' עיון התורה וסלסול ההלכות ועי"ז תלכו בעילוי אחר עילוי בהשגת אלקות כו', וזהו שאמרו במשנה דאבות. הפוך בה ולא אמרו למוד או עסוק בה, דהכוונה הוא על בחי' הסלסול דוקא כמו מהפך בשערות כי ע"י העסק והלימוד לידע הטעם והסברא לבד (ואפי' לעומקה כו') מגיע רק בבחי' החכמה לבד כו', כ"א דוקא ע"י העיון ובירור ההלכות עי"ז דוקא בא למקור ושרש המשכתן כו'.

בס"ד, אחו"ק, רס"ז

כה אמר ה' אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שו"א לא שמתי, וארז"ל בגמ' פסחים דס"ח סע"ב אלמלא תורה לא נתקיימה שמים וארץ שנאמר אם לא כו', ובשבת דל"ג ע"א אין ברית אלא תורה כו'. וצ"ל מפני מה נק' תורה ברית ושעי"ז דוקא קיום שו"א, ומה"ע בריתי יומם ולילה שע"י בריתי יומם ולילה דוקא עי"ז קיום העולם. גם צ"ל מהו חוקות שמים וארץ. ולהבין כ"ז צלה"ק משנת"ל בפי' הפוך בה דהיינו סלסול ובירור הלכות וכמו סלסול שערות להפרידן זמ"ז, כמו"כ הוא סלסול ההלכות לבררם מסיבוכם שתהא כל הלכה על מקומה ועי"ז דוקא מגיע לבחי' עצמות א"ס. דכאשר עסק התורה הוא רק לידע טעמי ההלכות אפי' לעומקן מגיע רק לבחי' החכמה ומקור החכמה, אבל ע"י בירור וסלסול ההלכות מגיע לבחי' אין העצמי דכתר כו'.

ועתה צ"ל מהו כפל הלשון הפוך בה והפוך בה כו', דהנה בפי' בן בג בג אי' במד"ש שכך הי' שמות אבותיהם וי"א שאיש אחד הי' כו', והוא נוטריקון כו'. ובכתבי האריז"ל בשמ"ש שער מארז"ל אי' ב"ג הם ה"ח כמנין ב"ג המתפשטים בז"א. ונודע כי ב' החסדים העליונים מכוסים והג' התחתונים מגולים לכן נתחלקו בשתי אותיות ב"ג. והנה אלו יורדים עד היסוד כנודע ואח"כ חוזרים ועולים למעלה להגדיל לז"א, לזה אומר הפוך בה כנגד הירידה הא' כו'. ואומר והפוך בה ב' לחזור להעלותם למעלה להגדיל לז"א כו'. גם אפשר לפרשו על ה"ג דמלכות ע"ד הנז' ממש אלא שצריך לפרש מלת ב"ג להיפך כי אות ב' הם ב' הגבורות התחתונות המגולות ואות ג' הם ג' עליונות המכוסות כנודע עכ"ד, ונמצא דב"פ הפוך בה הם כנגד מלמעלה למטה וכנגד מלמטה למעלה, ולפ"ז צ"ל דבעסק התורה יש ג"כ ב' הענינים דמלמעלה למטה ומלמטה למעלה הגם דכללות ענין התורה הוא בבחי' המשכה מלמעלה למטה, וכידוע ההפרש בין תורה לתפלה, דתפלה היא בבחי' מלמטה למעלה והיינו עבודת האדם מעצמו מה שהוא מתקרב לאלקות בכח עצמו ויגיעתו. דכללות ענין התפלה הו"ע הקירוב והדביקות באלקות אבל

זהו מה שהאדם מתקרב בכח עצמו דוקא ולכן התחלת התפלה היא במדריגות תחתונות כמו מודה אני לפניך הודו לה' כו'. דענין ההודאה הוא בחי' ביטול היותר תחתון כידוע עם היות שיש יתרון מעלה בביטול זה בהנחת עצמותו (אין דעם עצם אוועק לייג כו') וכמ"ש במ"א, מ"מ ה"ז בחי' הודאה לבד לא ע"פ טעם ודעת כו', ואח"כ בפסוד"ז הוא ענין התפעלות והתלהבות המדות מההילולים ותשבחות כו' ועדיין הוא כמו בחי' מדות טבעיים לא ע"פ דעת והשגה כו' (וכמ"ש מזה בד"ה מצה זו רס"ז) ואח"כ בברכת ק"ש וק"ש בבחי' התפעלות שע"פ השגה עד שבשמו"ע בא לבחי' ביטול דחכמה כו'. והיינו לפי שזהו עבודת האדם שהוא מתקרב לאלקות מכח עצמו וא"א להתחיל במדרי' עליונות כאשר לא יש עדיין הביטול במדריגות התחתונות ובהכרח לו להתחיל במדרי' התחתונות דוקא, וכן בכללות עבודת האדם לבד זאת דתחלת הכל צריך להיות כמו שכתוב שכחי עמך ובית אביך, לצאת ממצבו הקודם בענינים הגשמיים ובעניני העולם כו' וכמו שנ"ל (ד"ה לך לך מארצך כו'), הנה במעלת ומדרי' הקירוב לאלקות בתפלה צריך להיות התחלת העבודה בבחינת כפי' והכרח שיכריח את עצמו בההתבוננות הגם שאין טוב טעם וחיות בזה ולא שום הרגש עונג, ומכל מקום יתאמץ וישתדל מאד להתבונן בתפלה ולהעמיק דעתו בההתבוננות, כמו"כ להכריח א"ע בהאהבה והיא האהבה דכך יאתה לו כו' דמ"מ ה"ה משיג בההתבוננות שלו את הענין האלקי והטוב דאלקות ולזאת צריך לאהוב את ה' כו', והיינו מה שהוא מעורר א"ע באהבה לא שנעשה התעוררות האהבה ממילא מההתבוננות, דכאשר ההתבוננות היא כדבעי למהוי אז מתעורר ממילא באהבה כו' (שז"ע ער"ע כו'), אבל להיות דההתבוננות אינה עדיין כדבעי שאין לו בזה עדיין שום חיות וטוב טעם וכ"ש שאינו נרגש אצלו הענין האלקי, ולזאת אינו מתעורר באהבה כ"א שצריך הוא לעורר את האהבה כו', ובאמת מתעורר קצת באהבה אלא שהיא אהבה עשוי' בבחי' חיצוניות לגמרי כו', אבל כן הוא בהכרח בתחלת העבודה וע"י העבודה בבחי' כפי' והכרח כנ"ל עי"ז יבוא אח"כ לעבודה אמיתית בהתבוננות כדבעי ובהתעוררות אהבה אמיתית כו', והיינו מפני שהיא עבודת האדם בכח עצמו בהכרח הוא שיהי' באופן כזה כו', ובכללות הוא שבעבודה דתפלה אינו מאיר לו אור מלמעלה היינו דקודם העבודה לא יש גילוי אור בנפשו רק מה שנמשך אור מלמע' לעוררו והר"ע וישכם לבן בבקר כו' ה"ז רק בבחי' או"מ ולא בזה הוא התעסקות העבודה דתפלה כו' וכמשנת"ל באורך, אבל בחי' גילוי אור בנפשו לא יש קודם (ולא כמו בתורה שכבר נמשך האור מלמעלה וההתעסקות שלו הוא בהאור שכבר נמשך וכמשי"ת בסמוך) רק ע"י העבודה שלו מאיר לו הגילוי אור כו', והאור הנמשך עי"ז הוא אור השייך אל העולמות דלהיות שזהו עבודת האדם מכח עצמו והנברא מצ"ע א"א לו להגיע רק לשרשו ומקורו כו' וכמו שכ' במ"א, אבל תורה היא בבחי' המשכה מלמעלה למטה והו"ע מ"ת שניתנה מלמעלה, ועסק האדם בזה הוא לידע ולהבין את התורה ולא שהאדם עושה את התורה כ"א אור התורה נמשך מלמעלה, והאדם צריך לידע את התורה כו', והנה גבי מצות כתיב אשר יעשה אותם האדם וכתיב ועשיתם אותם שהאדם

עושה את המצות כו', אמנם זהו בענין תיקון הכלים למעלה שנעשה ע"י המצות וכידוע בענין רמ"ח פקודין כו', וכן במצות העליונות וכמו שארז"ל ע"פ מגיד דבריו ליעקב מה שהוא עושה כו', וידוע הפי' בזה דמה שהוא עושה זהו ע"י שמצוה לישראל לעשות כו', הרי זהו בענין המצות למעלה שנעשה ע"י האדם כו', ולמטה ג"כ מה שעושין את הדבר הגשמי למצוה וכמו האתרוג הגשמי שתחת ממשלת ק"נ ועושין אותו למצוה זהו ע"י האדם והר"ע הבירורים כו', אבל עצם המצוה ה"ה מלמעלה וכידוע דהמצות נק' שלוחי המקום וכדאיתא במד"ת כבדו את המצות שהן שלוחי כו', וא"א לעשות למצוה מה שבעצם אינו מצוה כו', וכמר"כ בתורה יש ג"כ באופן הנ"ל כמו במצות והר"ע התרגום שזהו מה שנתברר ונכלל בתורה כו', אבל עצם ענין תר"מ הוא שניתנו מלמעלה כו', ואור התורה הוא בעצם הגבה למ' באין ערוך לגבי האור הנמשך ע"י התפלה כו', דמאחר שהוא בבחי' המשכה מלמעלה למטה ה"ז המשכת אור עצמי דוקא כו' וכמ"ש במ"א, ומ"מ יש בתורה ג"כ מה שהוא בבחי' העלאה מלמטה למעלה, ובד"כ הוא ההפרש בין תורה שבכתב לתושבע"פ, דתושב"כ הוא בבחי' המשכה מלמעלמ"ט דבתושב"כ מאיר אור התורה בגילוי וא"צ ע"ז עבודה ויגיעה דתשב"כ הוא בחי' עה"ח דלא יש שם תערובות רע ופסולת כלל ולזאת אין שם דבר המעלים ומסתיר ומאיר אור האמת בלי טורח ויגיעה כו', אבל תושבע"פ נק' עה"ד שיש דברים המסתירים וצריכים עבודה ויגיעה עד שבאים אל אור האמת ה"ז בבחי' מלמטה למעלה מאחר שבא ע"י יגיעה וטרחה כו', ובתושבע"פ גופא הוא ההפרש בין תלמוד ירושלמי לתלמוד בבלי דת"י הן הלכות פסוקות כו', ועיקר הפלפול ובירור ההלכות הוא בת"ב דוקא כו' וכמשנ"ת כ"ז לעיל בד"ה ויתן לך. אך לפמשנת"ל (ד"ה והיה אור הלבנה) דענין הפוך בה היינו סלסול ובירור ההלכות וא"כ כשאומר בה הפוך בה והפוך בה צ"ל דבבירור הלכות גופא יש בבחי' מלמעלה למטה ובבחי' מלמטה למעלה י"ל שההפרש הוא אם בירורי הענינים הם רק ע"פ טעם ושכל או ע"פ הטעם והעונג הנרגש לו בהענין ועי"ז הוא בא על אמיתות הדבר ובירור הענין ליישב הדבר על מכונו כו', שזהו בדרך מלמעלה למטה כו' הגם שהוא בבחי' יגיעה בעומק הענין ובירורו כו', מ"מ הרי ידוע דעצם ענין דהרגש טעם ושכל או הרגש עונג ה"ה בבחי' מלמעלה למטה דלהיות שכחות אלו הן כחות נעלים וכחות עצמיים דכח השכל ה"ה מתאחד עם הנפש עד שהנפש נק' נפש המשכלת וכ"ש כח התענוג שהוא כח עצמי כו' לזאת המשכתם הוא בבחי' המשכה מלמעלה למטה, והעיקר י"ל בזה דכל כח שבא בעצם שלא ע"י התעוררות הזולת ה"ה בבחי' מלמעלה למטה, דיש כחות דמציאותם שייך לזולת דוקא וכמר"כ המדות וכה"ג דבלא הזולת אינם שייכים הכחות האלו ומתעוררים ע"י הזולת דוקא כו' ה"ה בבחי' מלמטה למעלה כו', אבל כח השכל דבעצם אינו שייך אל הזולת כי אם הוא כח עצמי שבא מעצמו הרי הוא בבחינת מלמעלה למטה כו', ולכן אנו רואין שמכח השכל וכל שכן מכח התענוג אנו יכולין לידע מעלת ומדריגת נשמת האדם יותר מן כח המדות כו' דהגם דמדות עצמיים הם גם כן

גילוי אור עצמי מהנפש כו' וכמ"ש במ"א, מכל מקום לא נודע מזה כל כך רוממות מעלת נשמתו כי אם מכח השכל אפשר לידע רוממות מעלת נשמתו והיינו לפי שהוא כח הבא בבחינת המשכה מלמעלה למטה לכן ניכר בזה מעלת העצם כו', וזהו דבירור ההלכות שעל ידי שכל וטעם ה"ז בבחינת מלמעלה למטה אלא שבא לזה על ידי יגיעתו וממילא הרי הוא בחינת שכל ועונג נעלה יותר כו' ואופן הב' הוא שבא על אמיתית הדבר על ידי קבלת עול מלכות שמים שצריך לידע אמיתית הענין כמו שהוא, ובפרט אם הוא בכדי להורות ולדון כו', ונוגע לו מאד בנפשו לידע אמיתתן של הדברים כו', וצר לו מהסתירות וההעלמות כו' או מסיבוך הענינים שאינו יודע אמיתתה של תורה כו', ומן המיצר הזה מייגע ומעמיק א"ע עד שבא אל אמיתית הענין ובירורו כו', ואין העיקר כאן הטעם ושכל או טעם ועונג הגם שודאי הוא ע"פ השכל כו', אבל לא זהו עיקר החיוב השכלי לבד או הרגש העונג (הגישמאק), וכמו בעסק התורה בדרך מלמעלה למטה שהעיקר הוא השכל והטעם ועונג שזהו ענין וסיבת ההתעסקות שלו ועי"ז הוא בא על אמיתית הדבר רק מצד השכל לבד כמו מי שהוא חכם גדול בשכל ישר הנה מצד יושר שכלו ה"ה בא על האמיתית כו', והמדידה היא רק ע"פ השכל או ע"פ העונג והטוב טעם שמרגיש בהענין כו', אבל בעסק התורה בקבלת עומ"ש .עיקר ענינו וסיבת ההתעסקות שלו הוא רק לידע אמיתית התורה ועי"ז הוא נותן את נפשו ביותר לעיין ולצאת מכל הסבוכים ולברר הדבר לאמיתתה מתוך הצער והדוחק כו' (שהצער מגיע בעומק הנפש הרבה יותר מהעונג כו' וכמשנת"ל ד"ה וישלח יעקב יער"ש) ומה שבא על אמיתית הדבר אינו מצד גודל ויושר שכלו ולא בזה הוא המדידה כו' כ"א מפני שנוגע לו מאד האמת וחפץ בזה דוקא, משו"ז בא אל האמת (עס לייגט בא עם וואס אמת איז) והיא ע"י יגיעה גדולה והיגיעה היא בעיון השכל אבל הוא ע"י קבעומ"ש דוקא כנ"ל, וזהו לימוד התורה לשמה היינו לידע את התורה כו' (וכנודע שהיו מגדולי החכמים בדורות האחרונים שעסקו בתורה ביגיעה ופלפול רב, וגם כיוונו אל ההלכה כו' והי' הלימוד לא לשמה כו' והלימוד לשמה הוא לידע את התורה לאמיתתה ובפרט לידע את המעשה אשר יעשה כו' וכמ"ש בשל"ה שזהו דוקא בעסק התורה שבבחי' יראה וקבעומ"ש כו') ובחי' זו הוא בבחי' מלמטה למעלה מאחר שהעיקר הוא הקבעומ"ש כו', וי"ל שבכדי להגיע לבחי' אין העצמי ממש כמשנת"ל (ד"ה והי' אור הלבנה) זהו דוקא ע"י עסק התורה בבחי' קבלת עומ"ש, והענין הוא דהנה איתא במד"ר ויקרא פ"ב אלף נכנסים למקרא יוצאים מהם מאה (למשנה), מאה נכנסים למשנה יוצאים מהם עשרה (לתלמוד), עשרה נכנסים לתלמוד יוצא מהם אחד פי' המת"כ להוראה, ומבואר במ"א שהן ד' נגד ד' עולמות אבי"ע והא' היוצא להוראה היינו שמגיע לבחי' אצילות כו', והנה אצילות זהו מה שמובדל בערך מבי"ע וכמ"ש במ"א בענין הלא כה דברי כאש שקאי על ע"ס דאצילות שנא' בהם בס"י ודברו בהם ברצו"ש כו' ועז"נ כי ה' אלקיך אש אוכלה הוא דכמו שהאש אינו מתחבר עם שאר היסודות כמו"כ אצילות מובדל בערך מהג' עולמות כו', ועיקר הכוונה על בחי' הכתר שהיא בחי'

אצילות שבאצילות כו' וכמ"ש בלק"ת בהביאור דמי מנה פ"ג בהג"ה בשם ביאור האדר"ז מהאריז"ל, וזהו ג"כ ענין א' יוצא להוראה היינו בחי' אצילות שבאצילות כו' וזהו דוקא ע"י היראה וקבעומ"ש דענין ההוראה היינו מה שפוסק למעשה בפו"מ ונת"ל (לך לך הב') שבזה הוא היגיעה ביותר והעיקר הוא מצד היראה אולי אין האמת כן שהרי צריך לפסוק הדבר לפועל שזה אסור או מותר כו' והר"ע העסק התורה בבחי' קבלת עול שנת' (בד"ה והי' אמר) שז"ע ההוראה כו' (בד"כ ענין העסק דתושבע"פ מאחר ששייך לפועל נכנס בספיקות בהענין וצריך לעיין בזה ביותר כו' וכמשנת"ל בד"ה לך לך הנ"ל, אמנם מובן שהעיקר בזה הוא היראה שנוגע לו מאד לידע את האמת מצ"ע ויירא ח"ו מן ההיפוך, והתו"א מצד היראה והאימה היתירה שהי' בהם הגיעו לתכלית אמיתית הכוונה בכל פרט איך ומה שיהי' לפועל כו' וכמשנ"ל, וענין קבעומ"ש הוא בכללות עסק התורה (והו"ע לשמה שנת"ל) וענין היראה הוא בהוראה פרטיות כו' והכל אחד הוא כו') ועי"ז דוקא מגיע לבחי' האין העצמי כו', דכאשר העסק ובירור ההלכות הוא רק ע"פ הטעם ועונג כו' מגיע רק לבחי' מקור החכמה כו', *(וי"ל כמו השערה יש לה גומא בעצם הגולגלת דמשם יונקת מן המוח כו' ומבואר במ"א שזהו בחי' יו"ד כו' וכמ"ש בתו"א בהביאור דויצא יעקב וע"י שמפריד השערה שנת"ל (ד"ה והי' אור הלבנה) שעי"ז מגיע לשרש השערה היינו בחי' היו"ד, (שזהו בחי' מו"ס מקור חכמה הגלוי' כו' דהיינו בחי' האין דחכמה כו') לא בחי' עצם הגולגלת (הנק' ארחין דגולגלתא שמתאחד בבחי' עתיק כו'), אבל כאשר עסק התורה בבירור ההלכות הוא בבחי' קבעומ"ש עי"ז דוקא מגיע לבחי' האין העצמי ממש שלמעלה מעלה מבחי' האין דע"ס כו', ולפי הנ"ל מובן שיש בזה ג' מדריגות הא' שאופן עסק התורה שלו הוא רק לידע את טעם ההלכה לבד (ואפי' לעומקה). הב' כשנאחז בסבכי ההלכות ובהענינים הסותרים ומייגע ומעמיק א"ע לתרץ ולברר כל הדברים ושיבוא כל דבר על מכונו כו' והו"ע הסלסול ובירור ההלכות כו' אלא שהוא ע"פ טעם ושכל לבד או ע"פ הרגש העונג כו', והג' הוא כאשר הסלסול ובירור ההלכות הוא בכח היראה והקבעומ"ש כו'. והנה נת"ל (ד"ה ואברהם זקן וד"ה ויתן לך) שע"י עסק התורה בדרך או"י מגיע רק לבחי' החכמה ומקור החכ' שהוא בחי' המשכה כו' והיינו כח המשכיל ולמעלה הוא בחי' ח"ס כו', וע"י עסק התורה בדרך או"ח שהו"ע בירורי ההלכות מגיעים לבחי' כח ההיולי העצמי דחכמה כמו שהוא בעצם הנפש שאינו בבחי' המשכה וגילוי כלל כו' והוא בחי' החכמה שבע"ס הגנחות במאצילן בבחי' עצמות אוא"ס כו', וכ"ז הוא בחי' כח הנעלם דחכמה לבד אבל ע"י עסק התורה בבחי' קבעומ"ש שזהו אמיתית בחי' או"ח ה"ה מגיע לבחי' העלם העצמי דא"ס כו', ובזה יובן מה שלעיל בד"ה הנ"ל נת' שע"י בירור וליבון ההלכות מגיעים לבחי' כח הנעלם דחכמה, ובד"ה לך לך הב' נת' שע"י בירור ההלכות מגיע לבחי' העצמות ממש שלמעלה מבחי' כח החכמה העצמית חה מאמת לכח החכמה העצמית כו', וע"פ הנ"ל י"ל דע"י בירור ההלכות ע"פ טעם ועונג מגיע רק בבחי' גילוי

*) חסר סיום המוסגר.

האין דכתר כו׳, או לבחי׳ כח החכמה העצמית כמו שהיא למעלה מבחי׳ מקור ממש כו׳ אבל הכל הוא בבחי׳ כח החכמה כו׳, וע"י בירור ההלכות בבחי׳ קבעומ"ש עי"ז דוקא מגיע לבחי׳ העצמית שלמעלה מעלה מבחי׳ כח החכמה דהיינו בחי׳ האין העצמי דכתר ובשרשו הוא בחי׳ העלם העצמי דא"ס כו׳, וכמשנת"ל (ד"ה ביום השמיני עצרת הב׳) ונמצא דכמו שנת"ל (בד"ה הנ"ל) מעלת מצות מעשיות על התורה שע"י מעהמ"צ דוקא מגיע לבחי׳ העצמות כו׳, כמר"כ הוא בתורה גופא ההפרש בין תושב"כ ותושבע"פ בכלל, ובתושבע"פ גופא בין העוסק בה ע"פ הטעם לבד או כשהעסק הוא בבחי׳ קבעומ"ש שעי"ז דוקא ממשיך בחי׳ העצמות כו׳, וי"ל דזה"ע משארז"ל הלומד ע"מ ללמד מספיקין בידו ללמוד וללמד דהלומד ע"מ ללמד היינו שמברר ומלבן הדבר אך הוא ע"פ טעם ושכל או ע"פ טעם ועונג לבד כו׳ מספיקין בידו ללמוד וללמד דהיינו שמגיע לבחי׳ כח הנעלם דחכ׳ שנמשכים לו תוס׳ אורות כו׳, אבל הלומד ע"מ לעשות דהיינו עסק התורה בקבעומ"ש שהוא הנוגע למעשה דוקא שזע לימוד התורה לשמה כנ"ל, מספיקין בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות. וע"פ פשוט הוא שזוכה לעשיה בפועל, וע"פ הנ"ל היינו שמגיע לבחי׳ העלם העצמי דא"ס שזהו שנמשך לו אמיתית האור הנמשך ע"י מעשה ג"כ ונמשכים עי"ז תוס׳ אורות נעלים ביותר גם בבחי׳ כח הנעלם דחכמה כו׳, וזהו שמספיקין בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות כו׳, ועפ"ז יובן דע"י לימוד התורה לשמה לידע את המעשה אשר יעשה כנ"ל, עי"ז היא ג"כ לשמה לשם התורה היינו להמשיך המשכת אוא"ס בתורה שהרי עי"ז נמשכים תוס׳ אורות בבחי׳ כח הנעלם דחכמה מבחי׳ העלם העצמי דא"ס כו׳ (ועמשנת"ל ד"ה לך לך הב׳ בענין שמאמת האמיתות דתורה כו׳), וז"ש במשנה דאבות הפוך בה והפוך בה דכולא בה דהיינו כאשר עסק התורה היא בבחי׳ קבעומ"ש אז דכולא בה דגם ההמשכה שע"י מצות מעשיות. נמשך בעסק תורתו כו׳, ובזה יובן משארז"ל בעירובין די"ג ע"ב שלש שנים נחלקו ב"ש וב"ה כו׳, יצאה ב"ק מן השמים ואמר אלו ואלו דא"ח והלכה כב"ה, וכי מאחר שאלו ואלו דא"ח מפני מה זכו ב"ה לקבוע הלכה כמותם מפני שנוחין ועלובין היו כו׳ ולא עוד אלא שמקדימין דברי ב"ש לדבריהם. ולכאורה איך יכול להיות שיהי׳ דברי שניהם אמת כיון שהלכה כב"ה איך יכול להיות דברי ב"ש ג"כ אמת, ואם גם דברי ב"ש אמת למה נקבע הלכה כדברי ב"ה דוקא, וגם מה שייך לקבוע הלכה כב"ה מפני שנוחין ועלובין היו שלכאורה קביעת הלכה שייך למי שהוא מחודד יותר ובר שכל גדול יותר שיוכל לבוא על עומק הסברא יותר כו׳ וב"ש היו מחודדים טפי ולמה מפני שב"ה נוחין ועלובין היו נקבע הלכה כמותן. אך הענין הוא, דהנה ארז"ל בסנהדרין דצ"ג ע"ב גבי דוד וה׳ עמו שהלכה כמותו בכ"מ, ונמצא דהלכה היא משם הוי׳ וכאן אמר אלו ואלו דברי אלקים חיים, וצ"ל מהו אלקים חיים. והענין דהנה יש אלקים חיים ואלקים סתם. אלקים סתם זהו מ"ש כי שמש ומגן הוי׳ אלקים שאלקים מסתיר ומעלים על שם הוי׳ שלא יהי׳ מאיר בגילוי שאם הי׳ מאיר גילוי שם הוי׳ כמו שהוא לא הי׳ אפשר להיות עולמות בע"ג אלא הכל הי׳ בטל במציאות ממש, וע"כ הוצרך להיות צמצום בהאור שיתעלם כל האו׳ העצמי ולא יומשך

כ"א בחי' הארה חיצוניות לבד וג"ז בבחי' צמצום כו', וזהו הנק' צמצום ומקר"פ וחלל ריקן שנתעלם אור א"ס לגמרי כו', דבכדי שתהי' התהוות עולמות בי"ע הכללים כו' וכידוע דהתחלת התהוות העולמות הוא מבחי' א"ק בריאה דכללות כו' הי' צ"ל תחלה הצמצום באוא"ס שיתעלם האור העצמי לגמרי ויומשך רק הארה מצומצמת לבד כו', וז"ש אתה הוא הוי' לבדיך אתה עשית את השמים כו'. אתה קאי על עצמות א"ס הנק' עצמות המאור שלמעלה מבחי' העלם וגילוי ונק' אתה לנוכח דש"ש שגור בפי כל ושום נמצא אינו יודע אמיתית מציאותו כו', הוא קאי על בחי' אוא"ס דשייך בו העלם וגילוי והיינו בחי' עצם האור ובחי' ההתפשטות שלו כו', וזהו הוא והוי' הוא היינו בחי' ההעלם והוי' הוא בחי' הגילוי כו' (והיינו בחי' אצילות דכללות וכמ"ש במ"א) וכ"ז הוא לבדך בחי' הוא לבדו הוא שהוא בחי' האור הכלול בעצמותו ואינו בערך שיהי' מקור לעולמות כו', ובכדי שיוכל להיות התהוות העולמות הי' צ"ל הצמצום באוא"ס, וזהו אתה עשית את חסר ה' שחסרו ה' הפרצופים דע"ס הגנחות במאצילן שבאוא"ס שלפני הצמצום כו' ואינו מאיר רק הארה מבחי' מלכות דא"ס כו' (ועמ"ש לעיל (מד"ה החדש הזה ואילך) בענין ב' מיני ההמשכות שמאוא"ס כו') וכמו"כ הוא לצורך התהוות בי"ע הפרטיים שיש בחי' פרסא המפסקת בין אצילות לבי"ע להעלים אור האצילות לגמרי ולא יומשך רק בחי' הארה לבד מבחי' מלכות דאצילות להוות בי"ע כו' וזהו שארז"ל בתחלה עלה במח' לברוא את העולם במדה"ד ולזה נאמר בראשית ברא אלקים והיינו שיהי' ההתהוות מבחי' הצמצום לבד כו' (וכמו אור וחיות הכלים מצ"ע שמבחי' הרשימו כו' כידוע) ואח"כ שיתף עמו מדה"ר ולכך נאמר ביום עשות הוי' אלקים כו' (שיהי' אור וחיות בגילוי כו') ומ"מ בחי' אור זה נקרא אור אלקים ולא אור הוי' כו' וכמו שנת"ל (ד"ה כי תבואו כו' ושבתה) וזהו בחי' אלקים סתם. אמנם בחי' אלקים חיים הוא ג"כ צמצום, אבל אינו צמצום גמור שהרי חיים הוא בחי' השפעה וכמו מכלכל חיים בחסד, באור פניך נתת לנו תורת חיים כו', וא"כ אדרבה הוא המשכה וגילוי כו', אלא הצמצום הוא כמו ע"ד משארז"ל לעולם ישנה אדם לתלמידו בדרך קצרה שאף ע"פ שמצמצם את שכלו באותיות מועטים מ"מ אין זה צמצום גמור היינו שאין כאן אור השכל אלא אדרבה שאותיות אלו כוללים כל השכל ונק' מועט המחזיק את המרובה כו', וכמו משנה וגמ' שכל אריכות הגמ' מרומז בהמשנה בקצרה ע"י תיבה אחת ואות א' כו' וכמו שנת"ל (ד"ה אר"ע אשריכם ישראל) דגם מה שיכול ליפול ספק וקושי' הכל מרומז תיקון הדבר בל' הקצר ששנה רבה"ק במשנה כו', וא"כ אין זה צמצום גמור כ"א מועט המחזיק את המרובה כו'. והדוגמא מזה למעלה בד"כ הוא ההפרש בין המשכת האור דבי"ע ובין ההמשכה באצילות גופא, דהגילוי בבי"ע הוא לאחר הצמצום והפסק הפרסא שמתעלם אור העצמי ואינו נמשך רק הארה חיצוניות לבד, אבל האור העצמי אינו נמשך כלל בבי"ע כו', ולכן במלאכים א"א להם לבוא אל אור האצילות וכמאמר הושיט הקב"ה אצבעו הקטנה כו', דהיינו שהי' גילוי קצת יותר מחוק הקצוב ונתבטלו כו' (ועמשנת"ל ד"ה יהודה אתה), ואם הי' אור העצמי

דאצילות בבי"ע אפי' בבחי' צמצום הרי הי' אפשר להם להגיע לזה ע"י עבודתם כו', אלא שהאור העצמי דאצילות מתעלם לגמרי ונמשך רק הארה חיצוניות לבד כו' (והוא בחי' חיצוניות הכלים דזו"נ דאצילות שנעשים אורות נר"ן לבי"ע והוא בחי' הנשמה דבי"ע כו' כידוע ומבואר במ"א), ומ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד והארת הקו כו' בקע הפרסא עמהם ומאיר בהם בבי"ע כמו באצילות ממש י"ל דהיינו שמאיר בהכלים דמלכות, אבל לא בהנבראים דבי"ע כו', וגם אור הנשמה דבי"ע מתעלם ומסתתר מהנבראים דבי"ע כו', ומה שמאיר בהם הן רק אורות כו' שהן בחי' בריאה מאור הנשמה כו' (בבחי' העלם והסתר הבורא מהנברא כו') וכמ"ש באגה"ק שם, (רק ההלכות שלפנינו הן בחי' אור הנשמה הנ"ל שבתוכה מהות בחי' ח"ע דאצילות כו' וכמ"ש באגה"ק בקו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח, ועמ"ש בד"ה תקעו רס"ד), אבל הגילוי באצילות הוא בבחי' צמצום ומיעוט לבד כו', דהגם שיש חילוקים באופני הגילוי באצילות ג"כ וכמ"ש בע"ח דבכו"ח מאיר אוא"ס בקירוב מקום ובבינה בבחי' ריחוק ובז"א דרך חלון ובמלכות דרך נקב כו' כ"ז הוא בחי' מיעוט האור אבל לא בחי' התעלמות כו', וכמו עד"מ אור השמש שמאיר דרך מסך הרי המסך מעלים על אור השמש דאור השמש עצמו ומהותו אינו מאיר כלל דרך המסך ומה שמאיר ה"ז הארה שאינה מהות השמש כלל כו' אבל אור השמש המאיר דרך הנקב ה"ה אותו מהות השמש ממש המאיר דרך החלון אלא שהוא בבחי' מיעוט לבד כו', וכמו"כ הוא הדוגמא בגילוי האור המאיר באצילות שהוא בחי' מהות ועצמות האור אלא שהוא בבחי' מיעוט, והיינו ע"ד מועט המחזיק את המרובה כו' (וה"ז בהגילוי' מחו"ב לז"א ומז"א למלכות וכמו"כ הוא מן הכתר אל החכמה כו' וכמ"ש בהדרוש שעל הע"ח הנ"ל ההפרש בין הפרסא שבין אצילות לבריאה להפרסאות שבאצילות כמו בין הכתר לחכ' ובין מוחין למדות שהן כהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי' כו' שאין מעלים על מהות האור כו', אבל הפרסא שבין אצילות לבי"ע היא מעלמת כו', ומ"מ האור דאצי' אין זה מהות האור דבחי' האין העצמי דכתר כו' כי בחי' זו היא לאחר הצמצום כדוגמת בחי' עצמות אוא"ס שלפני הצמצום כו', ומה שאצילות הוא בחי' מהות האור היינו לגבי אורות המאציל השייכים אל האצילות כו', והוא בחי' האין דע"ס וגילוי בחי' האין דכתר שנת"ל כו'), (בד"ה והיה אור), וכמו שהוא בבי"ע הפרטים כמו"כ בבחי' בי"ע הכללים לגבי האוא"ס שלפני הצמצום שהגילוי בבחי' בי"ע הכללים הוא ג"כ לאחר התעלמות עצם האור דאוא"ס שלפני הצמצום שהוא בחי' אצילות דכללות כו' ורק הארה לבד שאינו מהות האור מאיר לאחר הצמצום כו' ונק' ג"כ אור אלקים בכללות כו' וזהו מה שאמרו אלו ואלו דא"ח היינו שגילוי אור התורה הוא גילוי בחי' האורות דאצילות כו' וכידוע דאור התו' אין זה כמו ההמשכות שבעולמות שהן ע"י ההעלמות והסתרי' שמעלימים על מהות האור עצמו כו' כנ"ל. אבל אור התורה גם כמו שירדה לבי"ע הוא שמאיר בחי' מהות האור כמו שהוא למעלה מהפרסא וכמ"ש ויהי קול מעל לרקיע שקאי על אור התורה שהוא למעלה מהרקיע המפסיק כו', והגם שאינו דומה התורה כמו שהיא באצילות

וכמו שהיא בבי"ע וכמ"ש בכהאריז"ל בפי' ועל תורתך שלמדתנו דתורתך היא תורה שבאצילות ושלמדתנו היינו תורת הבריאה כו', מ"מ ה"ז ג"כ רק בבחי' מיעוט לבד לא בבחי' התעלמות כו', והענין הוא כמ"ש באגה"ק בד"ה להבין מ"ש בפע"ח הנ"ל בענין ההלכות שלפנינו שהן מבחי' מלכות דבריאה ויצי' מבחי' אור הנשמה שבתוכן מלובש בחי' מהות ח"ע דאצי' כו' דבחי' אור הנשמה דמלכות דבריאה ויצירה אינו מעלים על בחי' ח"ע שבה כו', והענין הוא דהנה ידוע ההפרש בין מעבר להתלבשות דמעבר הוא, שאינו מתעכב בהמדריגה התחתונה שמתלבש בה, וממילא אין האור דמדרי' העליונה משתנה כלל וה"ה כמו שהוא ממש במהותו כו', והמשל בזה כמו אור השכל העובר דרך האצבע בכתיבת איזה שכל שאין אור השכל משתנה כלל כו', וכמו"כ בשכל המתלבש בדבור שזהו בדרך מעבר המדות כו' כידוע, ובחי' התלבשות הוא שהמדריגה העליונה מתעכבת בהמדריגה התחתונה ועי"ז ה"ה נעשית כמהות מדריגה התחתונה וכמו בהתלבשות השכל במדות שהגילוי הוא בחי' מדות ולא שכל ועם היות שבהמדות ניכר התלבשות השכל בהם דמדות שהן ע"פ השכל ה"ה באו"א לגמרי כו', מ"מ הרי השכל נעשה ג"כ כמהות מדה כו' וכמ"ש במ"א, והנה בהתלבשות גופא יש הפרש אם ההתלבשות הוא במדריגה שהיא כמהות המדרי' העליונה או שהיא מהות אחר, והיינו דכאשר ההתלבשות היא במדריגה שאינו אלקות אז האור האלקי מתעלם ומסתתר בהתלבשות זאת, אבל כאשר המלביש הוא ג"כ אלקות אז המדריגה העליונה אינו מתעלם ומסתתר אלא מאיר בגילוי ממש בהמדריגה התחתונה והיינו בחי' גילוי המהות ממש דהמדריגה העליונה בהמדריגה התחתונה כו', וזהו ההפרש בין התלבשות אור הנשמה דבי"ע בנ"ר דבי"ע ובין התלבשות בחי' ח"ע באור הנשמה כו', דלהיות דבחי' נ"ר דבי"ע הן בחי' נברא כמ"ש באגה"ק סי' כ', לזאת בחי' התלבשות אור הנשמה בהם הוא בבחי' העלם והסתר כהסתר הבורא מהנברא כו' כמ"ש באגה"ק בקו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח. והיינו דבחי' המהות דאור הנשמה אינו מאיר בבחי' נ"ר כ"א בחי' המציאות לבד כו', אבל התלבשות בחי' ח"ע באור הנשמה דבי"ע להיות דאור הנשמה היא בחי' אלקות ממש לזאת בחי' התלבשות ח"ע באור הנשמה הוא שבחי' מהות ח"ע ממש מאיר בגילוי ממש בבחי' אור הנשמה ואינו מתעלם ומסתתר כלל כו', ולזאת עם היות דמה שמאיר בגילוי ממש בהלכות הערוכות לפנינו הוא בחי' אור הנשמה דמלכות דבריאה ויצירה כמ"ש באגה"ק הנ"ל, מ"מ הרי בתוכה מלובש בחי' מהות ח"ע שאינו מתעלם ומסתתר כ"א מאיר בגילוי ממש לגבי בחי' אור הנשמה, ולזאת בהלכות שלפנינו הגם שאינו מאיר בחי' מהות ח"ע בגילוי ממש מ"מ הרי אינו בבחי' העלם והסתר כ"א בבחי' מיעוט לבד שאפשר לבוא לבחי' גילוי מהות בחי' ח"ע ממש כו', ונמצא דהלכות שלמטה הן בחי' מהות בחי' אור הנשמה דב"י שבהם בחי' מהות בחי' ח"ע בלי שום העלם והסתר גמור כו' רק שבאצילות מאיר בחי' המהות דח"ע ממש ובי"ע וכן למטה הוא ע"י ההתלבשות בבחי' הנשמה דמלכות דב"י כו', אבל בחי' האור דח"ע שבאור

הנשמה אינו בבחי' העלם והסתר ומאיר בבחי' גילוי המהות ממש באור הנשמה כו' ובחי' המהות דאור הנשמה מאיר בהלכות שלפנינו כו' כמ"ש בד"ה הנ"ל ובד"ה תקעו הנ"ל, ונמצא שזהו מיעוט לבד כו', וזהו אלו ואלו דא"ח שאין זה בחי' צמצום גמור כ"א שמאיר בזה בחי' מהות האלקות דאצילות ממש אלא שהוא בבחינת מיעוט כו' (ויכולים להגיע לבחי' המהות דח"ע שבזה כו').

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש אם לא בריתי יומם ולילה כו' שהתורה נקראת ברית, דהנה ברית הו"ע ההתקשרות וההתחברות והיינו שהתורה מחבר אוא"ס עם העולמות, דלהיות שהתורה היא בבחי' אלקים חיים דהיינו בחי' אור האצילות וע"י נמשך בחי' מהות ח"ע למטה כו' כנ"ל הרי היא מחברת וממשכת בחי' אוא"ס בגילוי בעולמות כו', וז"ע בריתי יומם ולילה. דהנה מדת יום ומדת לילה הן בחי' ז"א ומלכות כנודע, ובחי' מלכות זהו בחי' אלקים סתם שמעלים ומסתיר וכידוע דשרש הפרסאות המעלימים הן מבחי' מלכות. אבל בחי' ז"א ה"ז בכלל עולם האצילות דמבחי' זו לא הי' אפשר להיות עדיין התהוות העולמות וכמ"ש בכ"ד. ותורה היא בחי' ברית המחבר יום ולילה בחי' ז"א ומלכות להיות במלכות ג"כ גילוי אוא"ס ואז ממילא יהי' גילוי אוא"ס בעולם למטה כו'. וזהו אם לא בריתי כו' חוקת שו"א לא שמתי דתכלית הכוונה דבריאת והתהוות העולמות הוא להיות גילוי אוא"ס בעולם דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו', ונמצא דהתורה היא תכלית הכוונה כו'. וענין חוקת שו"א אי' בעה"מ דהיינו הצמצום ומקו"פ דבשביל התהוות מציאות העולמות הי' בהכרח שיהי' הצמצום כו' כנ"ל, וע"י התורה ממשיכים לאחר הצמצום שיאיר בחי' גילוי אוא"ס ממש וזהו תכלית הכוונה דברה"ע כו'. וזהו כה אמר הוי' אם לא בריתי כו' דברה"ע הי' בשם אלקים שהוא בחי' הצמצום כנ"ל, ותכלית המכוון להמשיך גילוי אוא"ס בעולם והיינו ע"י התורה שממשיכים בחי' אור האצילות (שזהו בחי' הוי' בכלל) ומשו"ז נקראת התורה שמחבר יומם ולילה בחי' ז"א ומלכות וממשיך גילוי אוא"ס בבחי' חוקת שו"א שבהעולם למטה יהי' גילוי אוא"ס ממש כו'.

בס"ד, פ' אמור, רס"ז

כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עוה"ב שנאמר הליכות עולם לו א"ת הליכות אלא הלכות. וצ"ל מהו מעלת הלכות כ"כ שעי"ז מובטח לו שהוא בן עוה"ב, וגם מה"ע בן עוה"ב דלפעמים אי' כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב וכאן אמר בן עוה"ב. ולהבין כ"ז צלה"ק משנת"ל ענין אלקים סתם ואלקים חיים, דאלקים סתם הוא בחי' שם אלקים שמעלים ומסתיר על האור בכדי שיהי' התהוות העולמות, אבל תורה היא בבחי'

אלקים חיים דאור האצילות אינו בבחי' העלם והסתר כ"א בבחי' צמצום ומיעוט לבד כו'.

ואחר כ"ז אע"פ שאלו ואלו דברי אלקים חיים הנה כ"ז הוא בחי' אלקים דוקא בחי' אלקות לבד דהיינו רק בחי' התפשטות לבד ולא בחי' העצמות ממש כו' וכמו שאצי' הוא בחי' אלקות ה"ה בחי' התפשטות הארה מבחי' אוא"ס המאציל לא בחי' עצמות המאציל ממש כו' (וכנ"ל (ד"ה אם לא בריתי) דאור האצילות אין זה בחי' האין העצמי ממש כ"א בחי' גילוי ההעלם מבחי' אור המאציל השייך לאצי' כו'). וביאור הענין הוא, דהנה מבשרי אחזה אלק' עד"מ באדם הנה הנפש כלולה מעשר כחות שכל ומדות והרי אנו רואין שהשכל ומדות אינם עצמיות הנפש שהרי השכל והמדות מקבלים שינוים כי במדות יש קטנות וגדלות שהקטן אוהב דברים קטנים וכל מה שיגדל מתגדלים מדותיו ג"כ וכן השכל כל מה שמזקינים דעתם מיושבת או כו', והגם שאין זה שינוי בעצם בהכחות לפי שהוא בבחי' העלם וגילוי בלבד, דכח השכל עד"מ הוא תמיד במוח שבראש גם כאשר הוא בהעלם, ולכן בוצין בוצין מקטפיהו ידיעה מפני שיש בו כל כח השכל כו'. ורק כשחומר המוח אינו כלי לאור השכל ה"ה בהעלם וכשמתגדל ונעשה כלי יותר לאור השכל ה"ה מאיר בגילוי כו' ונמצא דהשינוי הוא רק באברי הגוף כו', מ"מ ה"ה מקבלים שינוי ג"כ מצד אברי הגוף בבחי' העלם וגילוי עכ"פ, והיינו לפי שאינם עצם הנפש, דאם היו בחי' עצם לא הי' שייך בהם השינוי דהעלם וגילוי ג"כ, ורק להיותן הארה לבד יש בהם השינוי דהעלם וגילוי מצד האברים כו' והו"ה מתפעלים מצד אברי הגוף בבחי' תוס' וגרעון כו' (עמשנת"ל ד"ה ויקח קרח), אבל הנפש עצמה אינה מקבלת שינוים כלל מאברי הגוף וכידוע דהתקשרות עצמות הנשמה בגוף (מה שהיא מוגדרת בגוף כו' וכמשנת"ל ד"ה וידבר כו' זאת חקת התורה) הוא תמיד בשוה כו' ואינה מתפעלת כלל ממקרי הגוף כו' (והגם דהסתלקות עצם הנפש הוא ג"כ ע"י קלקול האברים וכמו בקלקול הלב ר"ל, זהו באברים כללים והעיקר בהלב, והיינו מה שאין הגוף כלי כלל אל הנפש וכשאין כלי ממילא מסתלק כו', ובאמת לא זהו עיקר הסיבה כ"א מפני כי ימי שנותינו בהם כו' שנקצב זמן כו' (ועמ"ש לעיל ד"ה יהודה אתה) שהרי יעקב התפלל על הזקן שיחלה כו', וכדאיתא במד"ר תולדות פס"ה), הרי שאין החולי וקלקול האברים סיבה להסתלקות הנפש כו', ונמצא דבההתקשרות דעצם הנפש אין שום שינוי כלל כו', ושכל ומדות יש בהם שינוים כנ"ל מובן שאינם עצמיות הנפש, ומה שהנפש נק' נפש השכליות היינו שהיא פועלת שכל ר"ל שהשכל מסתעף מהנפש וגם דהשכל מתאחד עם הנפש יותר משארי כחות, אבל מ"מ אינו עצמיות הנפש והו"ע הארת אור שנק' בשם שכל, שנמצא הוא רק הארת הנפש לבד, וכמו הארת אור השמש או אור הנר שהאור המאיר אינו עצם השמש או עצם הנר כו' כ"א רק זיו והארה מן עצם כדור השמש הוא שמאיר לארץ ולדרים עלי' וכן אור הנר שמאיר בבית הוא בחי' התפשטות אור הנר להאיר בבית כו' אבל לא עצם השמש או עצם הנר כו', וכמו"כ אור השכל הוא רק הארת

והתפשטות הנפש לא עצמותה כו', וכשם שהשכל אינו עצמות הנפש כמו"כ יובן דכח השכל ומקורו והוא הנק' כח המשכיל ג"כ אינו עצם הנפש, כי הנפש עצמה אינה בגדר שכל כלל כו', וכמו"כ הרצון שלמעלה מכח השכל שהרי הרצון מושל ושולט על השכל ולכן כשרוצה ללמוד ה"ה מבין באו"א לגמרי כו', הרי גם הרצון אינו עצמות הנפש כ"א הארתו והתפשטותו לבד כו' (והיינו חיצוניות הרצון השייך אל הכחות כו' כי הרצון העצמי הוא מרוצת העצמות כו' וכמשנת"ל ד"ה כי ידעתיו), ויש עוד מדריגה שלמעלה גם מהרצון ומכח השכל ועכ"ז אינו עצמיות הנפש, והוא כמו עד"מ כשהאדם משכיל ומחדש איזה השכלה חדשה זהו המשכה שנמשך ממקור השכל שהוא כח המשכיל, והנה לפעמים אנו רואים שאינו נופל לו השכלה חדשה שאינו יוצא שכל חדש ממקור השכל הנק' משכיל להאיר בגילוי השכל כו', ואף שרוצה בהענין להשכיל ולהתחכם בו מ"מ אינו מתגלה שכל חדש כו'. א"כ בהכרח לומר שיש דבר שלמעלה ממקור השכל שהוא המקשרו ומחברו לבוא לידי גילוי לפעמים כך ולפעמים כך כו', וכן הוא ברצון ג"כ שלא בכל פעם הוא בשוה שלפעמים ישנו ולפעמים אינו רוצה, שאין זה אלא שיש דבר שלפעמים מכריחו כו'. והענין הוא כי למעלה מן המוח שהוא משכן השכל וגם למעלה מן הקרומא דחפיא על מוחא יש אוירא בין קרומא לגולגלתא, ואויר הזה הוא ג"כ כעין מוח סתום כו'. וכמ"ש בע"ח שער א"א פ"ג וז"ל ובתוך הגולגלת הזה יש בתוכו בחי' מוח סתום מאד מלבד מו"ס דא"א כו' עכ"ל. והוא בחי' אוירא כו' ומבו' בע"ח שם פ"ד דדעת דעתיק אחזי נהורא בהאי אוירא כו'. וידוע דדעת מחבר חו"ב, וכמו נקודת ההשכלה כשנופל לאדם שכל חדש ה"ז בבחי' נקודה בלי שום התפשטות וכאשר באה בהשגה ה"ה מתפשטת באורך ורוחב וזהו נק' בזהר נקודא בהיכלא, ומי המחבר את הנקודה לבוא בבחי' ההיכלא דבינה הוא הדעת כנודע, והכח שיש בדעת לחבר את הנקודה בהיכלא הוא לפי שהדעת עולה עד בחי' אוירא שהוא בחי' המוח הסתום שלמעלה גם ממקור השכל ושבו בחי' דעת דעת"י ולכן בכחו לקשר ולחבר בחי' חו"ב כו'. וזהו ג"כ הבחי' המכריח את מקור השכל שהוא כח המשכיל שזהו בחי' ח"ס, היינו בחי' אוירא הנ"ל שלמעלה מהקרומא דחפיא על מו"ס שבו מאיר בחי' הדעת כו' ה"ה מקשר בחי' ח"ס לבוא לידי גילוי בחכמה הגלוי' כו'. הרי יש מדריגה שלמעלה גם ממקור השכל כו', ודוגמתו באדם ה"ז עדיין אינו עצמיות הנפש כ"א הארתה לבד כו' (ובמ"א מבואר דבחי' הדעת הנ"ל שבאוירא, הוא בחי' התקשרות העצמות של הנפש כו' ולכן כח זה בא בהכרח שיכול להכריח א"ע, דכח השכל והרצון א"א להכריח דכשיש גילוי הרצון ה"ה רוצה וכשאין גילוי הרצון אינו שייך להכריח א"ע בזה וכמו"כ הוא בשכל כו', אבל בהתקשרות יכול להכריח עצמו לקשר א"ע אל הענין וממילא נעשה גילוי הרצון בזה כו', והיינו לפי שהוא שמקשר את בחי' העצמות דנפש והעצמות יכולים להכריח דדוקא גילוי' א"א להכריח כ"א הגילוי הוא ע"י כח עליון שמביא את הגילוי כו', אבל עצמות יכולים להכריח כו', ונמצא עם היות שאינו עצמיות ממש מ"מ ה"ז התקשרות העצמיות כו',

ועמשנת"ל בענין מקיף הרחוק דבחי' דעת דעתיק הוא בחי' נהורא סתימאה דבשרש הראשון הוא בחי' העלם העצמי כו') ועד"ז יובן בע"ס דאצילות שהן בדוגמת בחי' שכל ומדות כו', וגם בחי' ח"ס מקור החכמה הגלויה כו', ואפשר גם המכריח את בחי' ח"ס לבוא לידי בחי' חכמה הגלויה כו' שכ"ז אינו בחי' עצמיות כ"א הכל רק בחי' התפשטות הארה לבד כו', וזהו שאצילות נק' אלקות דהיינו בחי' התפשטות לבד ולא כמו קריאת שם הבורא שהוא בחי' העצמות. שנק' אלקה. שיש הבדל גדול בין שם אלקה לאלקות, דאלקה הוא בחי' עצמי וקאי על עצמותו ית' דמציאותו מעצמותו והוא יחיד ומיוחד וברא ויצר ועשה הכל והאציל אצילות העליון כו', ואמנם ענין אלקות אינו עצמי כ"א התפשטות וכמו בל"א פי' אלקות הוא געטליך ולא כמו אלקה דפי' גאט, אבל אצילות אינו נק' אלקה כ"א אלקות געטליך, כי להיות דאצילות הוא בחי' התפשטות הארה מאוא"ס ה"ה דבוקה באור א"ס כו', ולא כמו בריאה יש מאין שהוא בבחי' נבדל ונפרד ולכן הוא בבחי' יש ודבר כו', אבל אצילות הוא בבחי' גילוי אור וזיו מאוא"ס ב"ה וכמו אור השמש וכה"ג כנ"ל שהאור דבוק במקורו וממילא הוא מעין מקורו שהוא ג"כ אלקות כו', אבל מ"מ הוא באין ערוך לגבי העצמות להיות שאינו בבחי' עצמות כלל כ"א הארה לבד וממילא אינו בערך העצמות כלל כו'. ויובן מה שאצילות נק' אלקות ממ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד וז"ל שהאור הוא כעין המאור הוא מהותו ועצמותו של המאציל ב"ה שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו ולכן הוא לבדו בכחו ויכולתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט כו' עכ"ל. וא"כ יובן מה שאצילות נק' אלקות שהרי מה שאנו מכנים אותו ית' אלקה הוא שברא הכל כו' כנ"ל, והרי ההתהוות היא ע"י האור המאיר בע"ס דאצילות לכן נק' אלקות, וכמו"כ הוא הכלים דאצילות שהן ג"כ אלקות שהרי מבואר שם באגה"ק דאיהו וגרמוהי חד לברוא בהם וע"י מאין ליש כו', הרי ההתהוות ע"י הכלים להיות נבראים בע"ג כו', וא"כ ה"ה ג"כ בבחי' אלקות כו', ומ"מ הן אלקות לבד ולא אלקה כי עיקר ההתהוות הוא בכח הא"ס דוקא (ועמשנת"ל ד"ה ויולך ה' את הים) וזהו כל יכול להוות גם בלא הע"ס, וגם כשפועל בהם וע"י הוא כגרזן ביד החוצב בו ועיקר הפועל ה"ה כח הא"ס כו', ולכן א"א כלל לקרוא בחי' האו"כ דאצילות בשם אלקה (ועמ"ש בענין מי כה' אלקינו בכל קראנו אליו אליו דוקא ולא למדותיו כו') רק להיותם בבחי' אצילות ובבחי' דביקות במקורם ה"ה מעין מקורם (דמשו"ז ההתהוות היא על ידם) עש"ז נק' אלקות אבל הוא בבחי' התפשטות הארה לבד כו', וזהו אלו ואלו דברי אלקים חיים שהוא בחי' אלקות והתפשטות הארה לבד כו', אבל הוי' הוא בחי' עצמות אוא"ס ובד"כ הוי' הוא בחי' סוכ"ע דלכן נא' גבי שם הוי' הוי' אחד דאלקים הוא ל' רבים וכמ"ש אשר הלכו אלקים, וכתיב כי אלקים קדושים הוא ל' רבים אבל הוי' הוא אחד, והיינו לְהיות דאלקים הוא האור והגילוי לבד מאוא"ס ב"ה ה"ז בא בבחי' התחלקות כו' וכמ"ש באורך בתו"א ד"ה וארא הב', וכמו ע"ס דאצילות שהן בבחי' התחלקות חו"ב וחו"ג כו', אבל הוי' הוא בחי' אוא"ס הסוכ"ע שלמעלה מאצי' שאין שם התחלקות

כו', והוא בחי' עצמות אוא"ס יחיד ומיוחד כו' וכידוע דעל הוי' אחד נאמר יש אחד ואין שני לו כו' דבכ"מ הרי אחד הוא אחד המנוי שיש כיוצא בו, אבל אחד זה אין שני לו שהוא בחי' יחיד ממש. ומה שנאמר אחד הוא להורות שגם מצד העולמות הוא בבחי' יחיד ממש כו' וכמ"ש במ"א, חה"ע הג' שמות שנאמר בפסוק שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד, דלכאורה הול"ל הוי' אלקינו אחד ותי' הרוקח שג' שמות אלו מורים על מ"ש אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים, אני ראשון היינו קודם הבריאה שהי' הוא לבדו הוא, ואני אחרון לאחר שיכלו ימוהמ"ש וחיי עוה"ב שאז יהי' הוא ושמו בלבד כמו שהי' קודם שנבה"ע וכמו שכתוב ונשגב הוי' לבדו ביום ההוא והוא בחי' חד חרוב כו' כדאיתא בגמ' וגם מבלעדי פי' באמצעות בין מה שהי' ובין מה שיהי' דהיינו מה שהוא בבחי' הוה בעת חמן בריאת העולם וחיותו וקיומו משימ"ב שית אלפי שני כו' וימות המשיח ותה"מ, הכל לפניו ית' כאלו הוא ושמו בלבד ואין אלקים והסתר כלל כו', וזהו ענין הג' שמות הוי' אלקינו הוי', הוי' הא' הוא בחי' אני ראשון והוי' השני בחי' אחרון ואלקינו היינו דמבלעדי באמציעותא אין אלקים כו' (ונאמר אלקינו לפי שהמכוון מברה"ע הוא בשביל ישראל וכמ"ש בראשית בשביל ישראל שנק' ראשית ובשביל התורה שנקראת ראשית כו', והיינו לפי שנש"י הם הפועלים וממשיכים בחי' גילוי ה' אחד למטה היינו גילוי בחי' ומבלעדי אין אלקים כו' וכמ"ש ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ שממשיכים בחי' אחד גם בארץ כו', וההמשכה היא ע"י התורה וכמ"ש ואמת הוי' לעולם שממשיכים בחי' אמיתות הוי' (עמשנת"ל ד"ה כי תבואו כו' ושבתה) לעולם כו' ואין אמת אלא תורה כו') ומובן מזה דבחי' הוי' הוא בחי' עצמות א"ס ב"ה וכנ"ל דאני ראשון ואני אחרון זהו מה שהוא לבדו הוא וזהו"ע השמות דהוי' כו', ועמ"ש בזהר ח"א דק"ב ע"ב ע"פ ראו עתה כי אני אני הוא שזהו בחי' עילת כל העילות שלמעלה מבחי' הכתר ואין אלקים עמדי דלית לי' שותפא כלל והיינו בחי' עצמות א"ס דלית לעילא מיני' ולא בשוה אליו כו', וזהו ג"כ ענין אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי כו' ג"כ בענין אני אני הוא ואין אלקים עמדי כו', וכן משמע במד"ר שה"ש ע"פ לסוסתי ברכבי פרעה אני ראשון שלא קבלתי מלכותי מאחר ואני אחרון שאיני מוסרה לאחר שאינו בעולם ומבלעדי אין אלקים שאין לי שני, הרי שזהו בחי' עצמות א"ס כו', וזהו מ"ש אני ראשון שלא קבלתי מלכותי מאחר והיינו דמציאותו מעצמותו כו', ולפי משנת"ל דהג' שמות הן ג' מדריגות דאני ראשון כו', הרי הוי' הוא בחי' עצמות א"ס כו', והענין הוא כמ"ש בגנת אגוז הובא בשל"ה ד"ה ע"א וז"ל שם הוי' הוא שם המיוחד הרומז אל ההוי' הקדומה בהחלט מחויב המציאות כי השם הזה מאמת על היות הנמצא נמצא שאחר שיש הוי' נמצא היה במוחלט המהווה כל ההויה כו', ואחרי שכן הרי לך סוד שמו המיוחד לו ית' שהוא שם ההוי' קודם לכל הנמצאים להמצאות, ומכח מציאותו הם נמצאים כו' הרי לך כי בהיותו ית' בשם ההוי' מורה כי כל ההויות כולם מאמתת היותו נמצא כו' עכ"ל. ונמצא

מפרש דשם הוי' הוא בחי' אמתת העצמות כו', והיינו כמ"ש הרמב"ם ריש הל' יסוה"ת יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון ממציא כל נמצא כו', ולכן ר"ת יסוד היסודות ועמוד החכמות הוא שם הוי' היינו שבחי' המצוי הראשון הוא ש' הוי', הרי שם הוי' הוא בחי' אמתת העצמות שהוא ההוי' האמיתית שמציאותו מעצמותו, א"כ הרי הוא ית' הנמצא מציאות אמיתי בעצמו, דכל הנמצאים שנתהוו אינם מציאות אמיתי ממש שהרי אין להם מציאות מצד עצמם כ"א ממציאות הבורא ית', אבל הבורא ית' שאינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו אלא מציאותו הוא מעצמותו הרי הוא ית' ההוי' האמיתית, וכמ"ש הרמב"ם שם בפי' והוי' אלקים אמת שהוא לבדו אמת ואין לאחר אמת כאמתתו, וזהו ג"כ שכ' הג"א ההוי' הקדומה בהחלט מחויב המציאות כו', ולכאורה אינו מובן שהרי הוי' הוא שם עכ"פ וכמ"ש אני הוי' הוא שמי, אמנם ממ"ש הג"א כי השם הזה מאמת היות הנמצא נמצא שאחר שיש הוי' נמצא כו', וכן מ"ש אח"כ סוד שמו המיוחד כו' שם ההוי' קודם לכל הנמצאים להמצאות כו' נראה דמה שהבורא ית' נק' הוי' הוא מצד שהוא בורא ולא מצד עצמותו ממש, וכן משמע מהמד"ר בראשית פי"ז שאמר אדה"ר לך נאה לקרות הוי' לפי שאתה אדון לכל בריותיך כו', הרי נק' הוי' ע"ש ההתהוות כו', והיינו מצד שבכחו ויכולתו להוות עש"ז נק' הוי' וזהו שנק' העצמות הוי' ע"ש שביכולתו לברוא לא מצד עצמותו ממש כו'. אך באמת מה שביכולתו להוות זהו לפי שהוא הנמצא האמיתי שמציאותו מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו כ"א הוא מחויב המציאות ע"כ יש בכחו ויכולתו להוות מאין ליש כו' וכמ"ש באגה"ק שהובא לעיל, וזהו שהג"א אחר שכ' כי זה השם מאמת כו' כ' שיש הוי' כו' הי' במוחלט המהווה כל ההוי' דפי' במוחלט הוא ההוי' הקדומה בהחלט שכ' קודם, דהכוונה על בחי' העצמות ממש, וכן אחרי שכ' שם ההוי' קודם כו' כ' ומכח מציאותו הם נמצאים, דר"ל דמאמיתת המצאו דוקא נמצאו כו', והיינו כנ"ל דלהיותו מציאות האמיתי היינו שמציאותו מעצמותו לכן בכחו ויכולתו להוות כו'. ונמצא דשם הוי' הוא בחי' שמו הכלול בעצמותו ממש שעז"א השל"ה דהוא שמו ושמו הוא והיינו כנ"ל דלהיותו מציאות האמיתי לכן ביכולתו להוות כו' ואין השם דבר בפ"ע ח"ו והוא שמו הקדמון כקדמותו ית' וכמשנת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח), וכ' בג"א דשם הוי' זה אין בו אותיות הוי' כו', והיינו להיותו שמו ית' הכלול בעצמותו ממש ממילא אינו שייך שם ציור אותיות והוא רק מה שבכחו ויכולתו כו' ואין שם דבר זולת העצמות וכמשנ"ת בד"ה הנ"ל, והנה הלכות הן משם הוי' וכמ"ש והוי' עמו שהלכה כמותו כו' והענין דהנה הלכה הוא מה שהוא אמת לאמיתו, דהרי כללות התורה היא אמת וכנ"ל דאלו ואלו דא"ח ומה שהוא הלכה היינו שזהו אמת לאמיתו וכמו שארז"ל שבת ד"י ע"א כל דיין שדן דין אמת לאמיתו כו' דייקינן אמת לאמיתו דוקא דדין והלכה למעשה שפוסקין שיהי' כך וכך ה"ז אמת לאמיתו כו', והנה נת"ל בענין או"א דא"ח שהוא בחי' אלקות דהיינו בחי' התפשטות הארה לבד כו' דבחי' ומדריגה זו עם היות שזהו אלקות ממש והוא בחי' אמת שהרי זהו בחי' גילוי העצם כו', מ"מ אינו אמת לאמיתו וכנ"ל דכל הנמצאים שנתהוו אינם בבחי' מציאות

אמיתי ממש שהרי אין מציאותם מעצמותם כ"א מהבורא ית' וא"כ אין זה אמת ממש, דהנה אמת הוא שקיים תמיד ואינו נפסק לעולם וכמא' קושטא קאי שקרא לא קאי, דכל דבר הנפסק אינו אמת וכמו נהרות המכזבים ר"ל שנפסקים נק' זה כזב, ואמת הוא שאינו נפסק לעולם, וכמו"כ כל מה שיכול להיות נפסק אינו מציאות אמיתי מאחר שאפשר להיות נפסק כו', ועם היות דבעת שהוא נמצא ה"ה אמת מ"מ אינו מציאות אמיתי ממש כו', וכמ"ש במ"א דהעולם אינו שקר גמור וכל מה שנברא הוא מציאות, דאם נאמר שאין כאן מציאות כלל רק שנדמה לנו למציאות א"כ מהו שנברא בשימ"ב והלא כתיב בראשית ברא הרי נברא דבר (והיינו כמשנ"ת במ"א שלגבי האין המהווה את היש שהיא בחי' הארה מצומצמת לבד הנה הנברא הוא בבחי' מציאות יש כו', והגם דלגבי העצמות אין שום מציאות כלל כי לגבי' אין הצמצום מסתיר כלל ומאיר לאחר הצמצום כמו קודם הצמצום כו', ומאחר שמאיר גילוי האוא"ס א"א להיות מציאות דבר כו' זהו לגבי' דוקא, אבל לגבי ההארה השייכה לעולמות הרי הצמצום מסתיר שאינו מאיר גילוי אור העצמי ממילא לגבה הוא בבחי' מציאות, והן הן גבורותיו דאע"ג שמאיר בגילוי ממש על ההארה ועל הנבראים כו', מ"מ ה"ה מצמצם ומסתיר א"ע שלא יורגש כלל בההארה וכ"ש בהנבראים ויהי' בבחי' הסתר לגמרי לגביהם עד שהם בבחי' מציאות כו') וכדמות ראי' לזה ממארז"ל בהמשנה ספ"ז דסנהדרין שנים לוקטין קשואין א' לוקט חייב וא' לוקט פטור העושה מעשה חייב האוחז את העינים פטור. ואם נאמר שלא יש מציאות העולם מפני מה העושה מעשה חייב הלא אינו רק כמו אוחז את העינים מאחר שלא יש קשואין כ"א נדמה לנו שזהו קשואין כו', אשר מטעם זה האוחז את העינים מאחר שבאמת אינו עושה ה"ה פטור ואם נאמר שאם לא יש מציאות העולם כלל הרי גם הסקילה אינה כלל, נמצא שלא יש שכר ועונש ולא יש תומ"צ שזה א"א כלל, אלא הענין הוא דבאמת מציאות העולם הוא מציאות אלא שאינו מציאות אמיתי ממש להיות כי אין מציאותו מצ"ע ח"ו כי אם מצד הבורא ית' שברא את העולם, וברצות הבורא יכול להתבטל וממילא אינו מציאות אמיתי, וזהו מ"ש הרמב"ם ע"פ וה' אלקים אמת שהוא לבדו אמת ואין לאחר אמת כאמיתתו דמציאות האמיתי הוא רק העצמות לבד כנ"ל, דבחי' עצמות שמציאותו מעצמותו והוא המציאות התדירי והתמידי שאין לו תחלה ואין לו תכלה זהו המציאות האמיתי ממש וכמ"ש בחו"ה שעה"י פ"י, אבל מה שנמצא ונתהווה אינו מציאות אמיתי ממש כו', וכשם שהוא בכללות ענין מציאות העולם כמו"כ הוא בהאור והגילוי דאוא"ס ב"ה שהאור הרי אין מציאותו מעצמותו כ"א מהמאור, ולזאת עם היות שבעת היותו הוא בחי' אמת וביותר הוא בהאור שה"ה דבוק במאור דכל מציאותו הוא דוקא כאשר דבוק בהמאור כו' וממילא ה"ה מעין מקורו ממש, וכל זמן שמאיר האור ה"ה בבחי' קיום מצד עצמו כו' וכמ"ש מזה במ"א בד"ה בחדש השביעי, וכמשנת"ל (ד"ה ויולך ה' את הים), וזהו שהאור הוא אלקות ממש להיותו מעין המאור כו' כנ"ל וה"ה אמת כו', מ"מ אינו אמת לאמיתו שהרי אפשר שהאור יתבטל ברצות הבורא ואין האור המאיר מאתו הכרחי ח"ו.

וכמשנ"ל (ד"ה הנ"ל וד"ה וידבר כו' זאת חקת התורה) שהגילוי הוא ברצון וברצונו יכול להתבטל כו', א"כ אין זה מציאות אמיתי ממש, ויובן זה בהאורות והגילוים שבעולמות וכמו"כ בכללות בחי' אוא"ס גם האור שלפני הצמצום מאחר שהוא בחי' אור וגילוי לבד אינו מציאות אמיתי ממש, וכן גם בחי' עצם האור שהוא בבחי' המשכה מן העצמות ה"ה ג"כ אור שנמצא מן המאור לא עצם המאור כו' ה"ז ג"כ אינו מציאות אמיתי ממש, ומה שהוא אמת לאמיתו ממש הוא בחי' העצמות ממש מחויב המציאות שמציאותו מעצמותו, ובחי' שמו העצמי שהוא קדמון כקדמותו ממש, ששמו הוא והוא שמו הכל חד ממש כו' כנ"ל אבל כל מה שנמצא מן העצמות ה"ז אמת ובפרט בחי' האור כו' אבל לא בחי' אמת לאמיתו ממש כו', וזהו מה שפי' רש"י על ושמי הוי' לא נודעתי להם לא ניכרתי להם במדת האמיתית שלי דשם הוי' הוא אמת וכמ"ש ואמת הוי' כו', ולכאורה אינו מובן וכי שארי שמות אינן אמת ח"ו אך הענין הוא דכל השמות הן ג"כ אמת, אבל שם הוי' דאני הוי' הוא שמי שמי העצמי ממש שקדמון כקדמותו הוא בחי' אמת לאמיתו כו' (ולפמ"ש כאן בחי' אמת דהוי' ה"ז למעלה מבחי' אמיתית הוי' שנת"ל ד"ה כי תבואו כו' ושבתה דשם נת' הכל בבחי' האור אלא שהוא בהאור שלמעלה מהתלבשות שנרגש בו איך שהוא לבדו הוא (היינו בחי' עצמות המאור) ואפס בלעדו כו', וכאן מבואר דבחי' אמיתית הוי' הוא בחי' העלם העצמי דא"ס כו', ולפ"ז יש בחי' ד"ע שלמעלה גם מבחי' ד"ע דאצילות), וזהו דהלכה היא משם הוי' להיות דענין ההלכה היא בחי' אמת לאמיתו ה"ז מבחי' אמת דהוי' והגם דאלו ואלו דא"ח דהכל אמת, מ"מ זהו בחי' אלקות בחי' התפשטות לבד כו', ומגיע למע' בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום עד בחי' עצם האור כו', שכל זה הוא בחי' אמת ממש והוא בחי' אלקות ובבחי' א"ס ממש כו', אבל מ"מ אין זה בחי' אמת לאמיתו ממש כו', אבל הלכה ה"ז מגיע עד בחי' העלם העצמי דא"ס דמשם שרש ההלכה והוא בחי' אמת לאמיתו ממש כו'.

ובזה יובן משארז"ל כל השונה הלכות בכ"י מובטח לו שהוא בן עוה"ב כו', דהנה אמיתית הגילוי דעוה"ב הוא שיתגלה בחי' ההעלם העצמי דא"ס שזהו בחי' עדן סתימאה שיתגלה לעתיד בהעלי' הב' וכמשנת"ל (ד"ה וישלח יעקב ובשא"ד), ולהיות דהלכות שרשם מבחי' העלם העצמי דא"ס דוקא, לזאת כל השונה הלכות מובטח לו שהוא בן עוה"ב כו', ונק' בן עוה"ב דלפעמים איתא חלק לעוה"ב ומבו' במ"א דחלק הוא רובע וכמארז"ל האומר פלוני יהי' לו חלק בנכסי נותנים לו רובע נכסיו, הרי דחלק הוא חלק רביעי, והיינו בחי' ה' אחרונה משם הוי' דסוכ"ע, שזהו ג"כ גילוי בחי' אוא"ס הסובב אבל בחי' הארה לבד וכמו הגילוי דימוה"מ וכה"ג, אבל בן עוה"ב הנה בן יורש את הכל, והיינו בחי' גילוי העצמות שיהי' לעתיד שיתגלה בחי' העלם העצמי דא"ס כו', וזהו כל השונה הלכות בכ"י להיות דשרשן מבחי' העצמות לזאת ה"ה בן עוה"ב שנוטל הכל כו'.

בס"ד, פ' בהב"ת, רס"ו

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ כו'. וצ"ל מפני מה נאמרו יעודים על קיום התו"מ. הרי השפעות גשמיים השייכים לחיצוניות העולמות בכלל זה מכריתות ברית של נח שהי' על קיום חיצוניות העולמות וכמ"ש עוד כל ימי הארץ זרע וקציר כו', והוא ההמשכה מבחי' יחוד חיצוני דאו"א וההשפעה שע"י תו"מ היא בחי' השפעה פנימיות ולמה חשיב כאן הכל יעודים גשמיים כו'. והנה רש"י פי' אם בחקתי תלכו אם תהיו עמלים בתורה ואת מצותי תשמרו הוו עמלים בתורה ע"מ לעשות, וצ"ל מה"ע עמלים בתורה ודוקא כאשר תהיו עמלים בתורה ובעמל ע"מ לעשות אז ונתתי גשמיכם כו'. גם צ"ל מ"ש ועשיתם אותם הלא כבר נאמר ומצותי תשמרו ומהו עוד ועשיתם אותם. ולהבין כ"ז צלה"ק משנת"ל דהלכה הוא בחי' אמת לאמיתו דכללות התורה היא אמת דאלו ואלו דא"ח, אבל הלכה היא אמת לאמיתו ושרשה מבחי' העלם העצמי דא"ס כו'.

והנה בזה יובן משארז"ל (שבת דל"ט סע"ב) אר"י אר"י א"ר כל מקום שאתה מוצא שנים חולקים ואחד מכריע הלכה כדברי המכריע, וכן ארז"ל בברייתא דר"י וכן שני כתובים המכחישין זא"ז עד שיבוא הכתוב השלישי ויכריע ביניהם. וצ"ל מהו מעלת המכריע כ"כ. והענין הוא, דהנה כתיב תתן אמת ליעקב וידוע דמדתו של יעקב הוא מדת הת"ת, הרי מדת הת"ת היא אמת, ולכאורה אינו מובן וכי מדת חו"ג אינן אמת ח"ו. אך הענין הוא דחו"ג הגם שהן אמת אינן אמת לאמיתו מפני שהן מנגדים זל"ז. דהנה מדת החסד הוא שצריכים להשפיע לכולם הן למי שראוי והן למי שאינו ראוי, ובד"כ במדת החסד נראה הטוב של כל דבר והרע אינו תופס מקום כ"כ כו'. והמדה זאת היא אמת לעצמה דכן הוא במדת א"ס דכחשיכה כאורה כתיב וצריכים להשפיע לכל וכמ"ש באור פני מלך חיים כו', ומדת הגבורה היא שלא להשפיע לשום אדם שאין מי שראוי כלל וכמ"ש הן שמים לא זכו בעיניו ובמלאכיו ישים תהלה כו', וגם מדה זו אמת דלגבי אמיתית העצמות הרי כל נמצא אין עבודתו כדבעי ואדרבה כו' וכמ"ש במ"א וא"כ אין שום נמצא הראוי להשפעה כו'. וב' מדות אלו בשרשן זהו מה שאוא"ס הוא למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית דמה שאוא"ס הוא למעלה מעלה עד אין קץ זהו להעלים ולהסתיר א"ע כו', (ושום נברא לא ידע אמיתתו כו'), ומה שהוא למטה מטה עד אין תכלית הוא בחי' ההשפעה והגילוי כו' שהן ב' קוין שקולין באוא"ס דשניהם אמת, אבל מ"מ אינן אמת לאמיתו, אבל מדת הרחמים שע"ז אין שום מנגד, דענין הרחמים הוא שהגם שע"פ הדין אינו מגיע לו מ"מ צריכים לרחם עליו, דע"ז אין מדת הגבורה מנגד כלל דעל השפעה מצד הרחמים מסכים מדת הגבורה ג"כ, וזהו שמדת הת"ת כולל חו"ג שנותן מקום למדת הגבורה ומטה כלפי חסד כו', וזהו דנחלת יעקב נק' נחלה בלי מצרים שאין דבר המגביל ומנגד למדת הרחמים כו'. ומשו"ז ה"ה בחי' אמת לאמיתו מאחר שאין שום מדה מנגד אלי' כו', ושרש הדבר מה שת"ת כולל חו"ג הוא מפני שבת"ת מאיר גילוי אור עליון

ביותר וכידוע דכל התכללות הפכים צ"ל דוקא מצד עצמות אור א"ס הנושא כל ההפכים דמשם דוקא יכול להיות ההתכללות והתאחדות שלהם כו', ולהיות שבת"ת מאיר בחי' עצמות אוא"ס לכן ה"ה כולל ומחבר ב' ההפכים דחו"ג כו', וכידוע דת"ת עולה עד הכתר והיינו בבחי' פנימיות הכתר כו', דבשני דברים חלוקים מדת חו"ג ממדת הת"ת, דחו"ג הגם ששרשן ג"כ בבחי' הכתר אמנם הוא בבחי' חיצוניות הכתר, וגם זאת שאינו מאיר בהם בחי' מהות ועצמות אור הכתר ממש כ"א בחי' הארה לבד כו', ומדת הת"ת שרשה מבחי' פנימיות הכתר, ובחי' מהות ועצמות האור דפנימיות הכתר מאיר בת"ת כו', והא בהא תלי' דלהיות שההמשכה במדת חו"ג הוא רק מחיצוניות הכתר לכן אינו נמשך מהות האור, כי האור דבחי' חיצוניות הכתר ה"ה שיש לו ערך ושייכות אל העולמות דאור זה הוא בא בבחי' מדה וגבול בבחי' מעלה ומטה כו'. אבל בחי' פנימיות הכתר שהוא מה שמובדל בערך מן העולמות הנה' האור הזה כשנמשך בכ"מ שהוא הוא בבחי' עצמותו ממש כו', וזהו דמדת הת"ת הוא בחי' בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה מקצה העליון אל קצה התחתון דהיינו מקצה היותר עליון למעלה משרש מדות חו"ג ונמשך עד היותר תחתון ומראשית המשכתו עד סוף סיומו הוא בשוה שזהו ג"כ ענין ההברחה מקצה העליון כו' שבכ"מ הוא שוה כו'. וזהו שהת"ת הוא בחי' אמת לאמיתו להיות שבת"ת דוקא מאיר בחי' עצמות אוא"ס דפנימיות הכתר שזהו בחי' אמת לאמיתו כו', וזהו מ"ש בזהר ע"פ ונתתם לי אות אמת דא אות וא"ו, כי אות וא"ו הוא בחי' בריח התיכון ע"כ נק' אות אמת כי וא"ו בראשו יו"ד דשרשו מבחי' יו"ד ובחי' קוש"י עד בחי' עצמות אוא"ס כו' כנ"ל, וע"כ נק' אות אמת כו'. וזהו ג"כ מה שהלכה כדברי המכריע, דהנה שנים החולקים הגם שכאו"א הוא אמת דאו"א דא"ח כו', מ"מ אינו אמת לאמיתו שה"ה מנגדים זל"ז. אבל המכריע ה"ה סובל ב' הדיעות וכידוע דענין ההכרעה אינו שמסכים לאחת מב' הדיעות כ"א הוא דעת שלישי הכולל ב' הדיעות ושניהם מסכימים לדעת המכריע, והכח שיש בהמכריע לסבול ולכלול ב' הדעות הוא מפני שמאיר בו גילוי אור עליון ביותר וע"ד הנ"ל במדת הת"ת כו' ולכן הלכה כהמכריע דענין הלכה הוא מה שהוא אמת לאמיתו ושרשה מבחי' עצמות אוא"ס כו' וכנ"ל (ד"ה כל השונה הלכות) ולזאת המכריע שמאיר בו בחי' עצמות אוא"ס (דמשו"ז הוא מכריע וכולל שניהם כו') לכן הלכה כמותו כו', וע"פ הנ"ל יובן ג"כ משארז"ל לא משכחת צורבא דרבנן דמורי היינו לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא. אלא דאתי משבט לוי או משבט יששכר דבישששכר כתיב ומבני יששכר יודעי בינה לעתים, ובלוי כתיב יורו משפטיך ליעקב כו', והענין הוא דפי' יודעי בינה לעתים הנה עתים הם כ"ח עתים י"ד עתים לטובה וי"ד כו'. והיינו מ"ש אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים ב"פ יד בגימ' כ"ח שהן ב' ידות דחו"ג המאירים במלכות ומזה הם הכ"ח עתים דמלכות וכמו הלבנה י"ד ימים הולכת ומתגדלת וי"ד ימים הולכת וחסירה כו' וכידוע ומבואר במ"א שזהו מבחי' מדת חו"ג כו'. וח"ש כח

מעשיו הגיד לעמו בחי' כ"ח הנ"ל ובני יששכר יודעי בינה לעתים שמחברים בחי' בינה בכל העתים הנ"ל והיינו שמחברים בחי' מוחין במלכות (שכל העתים יהיו לטובה ולא יהי' המלכות בחי' אתר דמשתני כו') והכח שיש בהם לחבר הוא מפני שמאיר בהם גילוי אור עליון יותר, ולכן בכחם לכוון הלכה לאמיתתה שזה"ע בחי' אמת לאמיתו כו', ושבט לוי שנאמר יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל כי לוי הוא ע"ש הפעם ילוה אישי אלי ל' חיבור והתקשרות, ועמ"ש בתו"א ד"ה יהודה אתה, דראובן ושמעון הן בחי' ראי' ושמיעה ב' קוין ימינא ושמאלא, והן ב' פרשיות דק"ש שמע והא"ש שהן חו"ג, ולוי הוא אמת ויציב שמחבר ב' המדריגות וזה"ע ט"ו ווין דאוי"צ דבווין תתקטר שמחבר ב' הבחי' דראובן ושמעון (ועמשנת"ל ד"ה יהודה אתה וד"ה וילך איש), ונת"ל בענין הלכה כדברי המכריע שהוא"ו הוא בחי' אות אמת כו', וכמו"כ הוא בחי' לוי שהוא בחי' וא"ו המחבר כו', ולכן בכחם לכוון לאמיתתה של הלכה כו', וכ"ז הוא לפי שהלכה שרשה דוקא מבחי' עצמות אוא"ס בחי' אמת לאמיתו כו', ולהבין מהו ענין אמת לאמיתו בעבודה, הנה כתיב אל דעות הוי' שיש ב' דעות בחי' ד"ע וד"ת. ד"ת הוא דעת הנבראים שהנברא מרגיש א"ע למציאות יש ואת האין האלקי היינו מקור המהווה אותו אינו מרגיש שהוא נעלם ונסתר ממנו כי אם היה מאיר עליו בגילוי לא הי' במציאות יש כלל רק שהאין האלקי מתעלם ומסתתר מהנבראים. ואפי' נבראים העליונים אינם מרגישים את האין האלקי, אלא דשם מורגש מציאותו עכ"פ, אבל לא מהות האין דאל"כ לא היו במציאות נבראים, ולמטה אינו מורגש גם המציאות דהאין האלקי, הגם שכאו"א מרגיש שיש בו חיות המחי' אותו, הרי אינו מרגיש שהחיות הוא אלקות וגם אם מרגיש מציאותו אינו מרגיש מהותו כו', (וע"י עבודה יכול להיות גם הרגש המהות דאלקות ומ"מ אינו מתבטל ממציאותו משום דה' עוז לעמו יתן כו' וכמ"ש בסש"ב פל"ו), ולזאת הנבראים קוראים אין כאלו אינם לפי שאינם מרגישים אותו כלל כו', וד"ע היא דעה העליונה שלמעלה יש ולמטה אין היינו שהעיקר הוא האלקות והנבראים הן אין שאינם בבחי' מציאות באמת (והם בחי' הארה לבד וכמ"ש בסש"ב ח"ב פ"ג) ואינם תופסים מקום כלל דכל דיירי ארעא כלא חשיבו כו'. והאמת הוא כהדעה העליונה כו'. והנה באמת ב' הדעות הן באלקות שגם ד"ת היא באלקות אלא שזהו בההארה האלקית שנעשה מקור לעולמות, דשם הדעה היא מאין ליש, דלגבי הארה זו הרי היש דהעולמות הוא תופס מקום דמאחר שהיא מקור ליש ממילא היש תופס מקום לגבי הארה זו, ומ"מ הרי התהוות היא בבחי' אין ערוך והיינו שנתהווה מציאות דבר מה שאין בהמקור המהווה מציאות זאת כלל וכלל, וכידוע שהעולמות קודם שנתהוו לא היו כלל במציאות, ונתחדשו בבחי' דבר מלא דבר דבלא דבר לא יש בחי' דבר כלל, א"כ ה"ז מאין ליש שההארה האלקית היא בבחי' אין ולא דבר והעולמות הן בבחי' מציאות דבר ויש כו'. והגם דלכאורה מאחר דההתהוות היא בבחי' אין ערוך א"כ איך העולמות הן בבחי' יש לגבי ההארה ומקור המהווה שהרי אינם תופסים מקום כלל וכלא חשיבו כו'. הענין הוא דזה שההתהוות מהאין האלקי

הוא בדרך אין ערוך אין זה שהעולמות הן באין ערוך ממש לגבי האין האלקי כי מאחר שהוא מקור ליש ה"ה נותן מקום ליש שהיש תופס מקום לגבי' ואיך הוא אין ערוך כו'. אלא זה שההתהוות הוא בדרך אין ערוך הוא רק מפני שמתעלם ומסתתר מהם, ואינו דומה לההתהוות שמאוא"ס הסוכ"ע שזהו רק מצד כח הכל יכול לא מפני שהוא בגדר מקור ליש שנותן מקום ליש כו', אלא מפני ששום דבר אינו בערך כלל דגשמיות ורוחניות שוין וכשם שהרוחניות נמשך ומתהווה ממנו כמו"כ מהווה את הגשמיות ג"כ כו', וכמו שכ' במ"א, ולגבי בחי' זו מציאות היש דעולמות הוא בבחי' אין ערוך ממש וכל יכול הוא להוות גשמיות ורחוניות כו'. אבל לגבי האין האלקי אינו כן, דהארה זו היא בחי' היותר תחתונה שבבחי' הרוחניות (בחי' סוכ"ד דאצילות כו') שיש לה ערך ושייכות אל ענין היש כו' (והיינו הן בההארה דבחי' חיצוניות המלכות והן גם בבחי' רוממות המלכות וכמ"ש במ"א בענין אין מלך בלא עם דהרוממות דמלכות הוא בחי' הרוממות על הזולת דוקא כו', ובחי' מה שמתעלם ומסתתר נר' דזהו בחי' חיצוניות המלכות דבזה שייך שמתעלם כו'. וההעלם דבחי' פנימיות המלכות הוא שהיא בבחי' רוממות המלך המרומם כו' (ע' ביאור דמי מנה) ומ"מ גם בחי' זו יש לה שייכות כו' כנ"ל, וי"ל דכח הסובב שזה עיקר המהוה העיקר היא בבחי' הרוממות דמלכות כו'), ומה שההתהוות היא בדרך אין ערוך שנתהווה מציאות יש כו', זהו רק מפני שמתעלמת ומסתתרת להיות רק בבחי' סיבה לא בבחי' עילה דעי"ז נתהווה מציאות יש שאינו בערך המקור שהוא אין ולא יש כו', ובאמת אמיתת ההתהוות היא בכח א"ס הסובב דוקא, אלא לפי שכל פעולה צ"ל ע"י התגלות הפועל והיינו בחי' ההארה אלקית שמתלבשת להוות בבחי' כח הפועל בנפעל כו' דלגבי הארה זו הוא רק שמתעלמת ומסתתרת כו' כנ"ל, אבל היש תופס מקום כו' וה"ז מאין ליש כו', וד"ע הוא בבחי' עצמות אלקות שאינו בערך מקור לעולמות ואינו נותן מקום ליש כו', דבבחי' ומדרי' זו הדיעה היא מיש לאין דעצמו' אלקות הוא היש ואין הכוונה בבחי' מציאות ח"ו אלא שזהו אמיתית הענין כו'. והעולמות שנתהוו הן בבחי' אין שאינם מציאות אמיתי ואינם תופסים מקום כלל דכלא חשיבו כו', ובד"כ בחי' ד"ת הוא מאצילות לבי"ע וד"ע הוא בבחי' עצמות אלקות דאצילות כו', וב' הדיעות אמת דלגבי הארה האלקית שבערך בחי' מקור לעולמות הוא בבחי' מאין ליש, והיינו רק לגבי בחי' המציאות דאלקות כו' אבל לגבי מהות ועצמות אלקות דאצילות הוא בבחי' מיש לאין כו'. והנה באצילות גופא יש ג"כ ב' הדיעות דד"ת וד"ע. דהנה ידוע שיש ב' בחי' בדעת הא' דעת המחבר מוחין ומדות, והב' בחי' הדעת שמחבר וממשיך בחי' אור הכתר במוחין ומדות, והענין הוא כמ"ש בתר"א פ' תולדות בהביאור דמים רבים שיש ב' אופנים בסדר עמידת הספי' האופן הא' הוא שעמידתן זה תחת זה ואז בחי' הדעת הוא בין המוחין אל המדות ומחברם כו', והאופן הב' הוא שהן בבחי' קוין ואז הדעת עומד תחת הכתר ומחבר בחי' הכתר עם המוחין והמדות כו' וכמ"ש במ"א ונת' קצת לעיל ד"ה כי תבואו ושבתה כו', דבאופן הא' הרי מה שמתחבר ונמשך ע"י הדעת הוא

בחי' אורות דסדר השתל' שזה"ע התחברות בחי' מוחין ומדות כו', דבהשתל' עו"ע הרי הן בערך זל"ז שהעילה היא ג"כ בחי' יש והעלול יש לו ערך אל העילה כו' כנודע, ובבחי' דעת זה דהיינו שהעלול מרגיש את העילה לא יהי' משו"ז העלול בבחי' ביטול במציאותו לגמרי מאחר שהעילה היא בערכו, רק שיהי' ביטול העלול כמו כאשר הוא בתוך העילה שזהו רק מה שהוא בבחי' הדקות יותר לא בבחי' ביטול במציאות ממש כו' (ומה שיכול להיות לפעמים ביטול עצם המציאות של העלול ע"י הרגש העילה וכמו בהמדות שיוצאין מהגבלתן ע"י הרגש הענין האלקי שהתבוננן כו'. זהו בחי' פנימיות המוחין שלמעלה מבחי' עו"ע כו' וכמ"ש במ"א, ועמשנת"ל ד"ה השמים מספרים), והאופן הב' הוא שהדעת מקשר ומחבר בחי' האוא"ס שלמעלה מהשתל' שאינו בערך ההשתל' כלל כו' דע"י בחי' דעת זה נעשה בחי' הביטול במציאות בבחי' כולא קמי' כלא חשיב כו', וזהו בחי' ד"ע שלמעלה יש ולמטה אין דכולא קמי' כלא כו' דהיינו בבחי' דעת הנ"ל שבסדר השתל' נרגש האור שלמעלה מהשתל' ונרגש בהם איך שהוא לבדו הוא ואין זולתו דכל"ח ממש כו'. וב' הדיעות אמת דבסדר השתל' הביטול הוא בבחי' ביטול היש לבד (והיינו בחי' ד"ת דאצילות כו') ולגבי אוא"ס שלמעלה מהשתל' הוא בחי' ביטול במציאות כו', והנה ידוע שיש כמה מדריגות באמת שיש בחי' שפת אמת ואמת ואמת לאמיתו. דהאמת דד"ת י"ל שזהו בחי' שפת אמת, וד"ע הוא בחי' אמת, ויש בחי' אמת לאמיתו שלמעלה גם מבחי' ד"ע, וי"ל שזהו הביטול דאין עוד שהוא למעלה הרבה מהביטול דכולא קמי' כל"ח, דהביטול דכולא קמי' כל"ח הגם שזהו הביטול בעצם המציאות מ"מ אין זה שאין כאן שום מציאות כלל שהרי יש כאן מציאות המרגיש איך שהוא לבדו הוא ואין זולתו או אפס זולתו כו' ושמתבטל במציאותו ע"י הרגש זה (דורך דעם דער הער) כו', והיינו רק שמפני שמרגיש בחי' עצמות אוא"ס הרי אינו תופס מקום בעצמו כלל ומתבטל מכל מציאותו לגמרי, אבל מ"מ הרי יש כאן דבר מה כו', אבל אין עוד היינו שלא יש שום מציאות כלל כ"א בחי' העצמות לבד כו', וההפרש הוא דהביטול דכולא כל"ח הוא בבחי' האור, שהרי האור דבוק במקורו ונרגש בו מקורו וממילא הביטול בהאור הוא בבחי' ביטול במציאות דכולא קמי' כל"ח כו', אבל מ"מ ה"ה בבחי' אור עכ"פ כו', ובד"כ בכל בחי' האורות והגילוים דאוא"ס עד רכ"ד גם בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום הכל הוא בחי' הביטול דכולא קמי' כל"ח כו'. וענין אין עוד הוא בבחי' שמו העצמי הכלול בעצמותו ממש שאין השם דבר בפ"ע ח"ו אלא הוא ושמו אחד דהוא שמו ושמו הוא כו', וזהו אמיתית ענין אין עוד כו'. והנה מבואר במ"א דבחי' אין עוד זהו דוקא בהתהוות היש הגשמי דהתהוות זאת היא בבחי' התחדשות כו', וכל התחדשות דבר הרי המחדש הוא עצמו מציאות ההתחדשות כו' וכידוע המשל ע"ז מזריקת האבן מלמטה למעלה כו' וכמ"ש באורך בד"ה תקעו, רס"א, וזה יתגלה לעתיד דמציאות העולמות יהי' בחי' הא"ס עצמו כו', והיינו ע"י העבודה עכשיו בבחי' קבלת עומ"ש דענין העבודה בפועל דבחי' אין עוד הו"ע קבעומ"ש בחי' עבודת עבד, דענין עבודת עבד הוא שאינו מציאות לעצמו כלל וכל

מציאותו הוא מציאות האדון עצמו כו' וכמשנ"ל (ד"ה אחרי ה' וד"ה קדוש אתה) ועי"ז יהי' אמיתת הגילוי דאין עוד לעתיד שזהו בחי' גילוי העלם העצמי דא"ס כו' חהו בחי' אמת לאמיתו כו', והנה בכדי שיהי' גילוי זה דבחי' אמת לאמיתו אינו אלא דוקא במי שהוא שפל בעצמו עד קצה האחרון, דהנה ידוע דהכלי לאוא"ס הוא מה שבטל דוקא, דזהו הטעם מה שהשראת אוא"ס הוא בבחי' החכמה דוקא וכמ"ש בסש"ב פל"ה בהג"ה לפי שאור א"ס שורה במקום הביטול דוקא, ולכן דוקא מי שהוא שפל עד קצה האחרון, וכן בעסק התורה שלו הוא בבחי' ביטול בתכלית היינו הביטול דקבעומ"ש, שלא לצורך עצמו והנאתו, כ"א באשר צריכים לידע אמיתית התורה כו' וכמר"כ לא בבחי' טעם ועונג שלא ע"פ זה ישפוט אמיתת הדבר כ"א ע"פ היראה והקבעומ"ש כו' וכמשנת"ל (ד"ה כה כו' אם לא בריתי), זה הוא דוקא שמוציא דין אמת לאמיתו, להיות כן יקום הלכה למעשה כי נעוץ סופן בתחלתן ותחלתן בסופן דבחי' סוף מעשה איך שיהי' לפועל זה נעוץ בתחלת הכוונה ובמח' תחלה כו' כמשנת"ל (ד"ה כי המצוה הזאת) וכמשנת"ל (ד"ה לך לך הב') דבכדי להביא את הדבר לפועל לפסוק הפסק דין צריך להגיע לבחי' ההעלם העצמי שלמעלה מבחי' כח הנעלם דחכ' כו' וכמר"כ נעוץ תחלתן בסופן דוקא דהמשכת בחי' ההעלם העצמי הוא בהלכה שזהו מה שבא לפועל ממש שזהו גמר ותכלית הכוונה כו', וכמר"כ דוקא במי שהוא בבחי' שפלות שאינו מגבי' א"ע ועומד למטה במדרי' והר"ע עסק התורה בבחי' קבעומ"ש בזה דוקא נמשך בחי' ההמשכה העצמית דהעלם העצמי דא"ס כו' וכמ"ש כה אמר הוי' רם ונשא כו' מרום וקדוש אשכון את דכא ושפל רוח כו', דבחי' מרום וקדוש שוכן את דכא ושפל רוח דוקא כו', ולכן דוקא מי שהוא בבחי' שפלות הוא מוציא דוקא את הדין האמת לאמיתו להיות כן הלכה למעשה כו', וזהו מ"ש בדוד והוי' עמו הלכה כמותו בכ"מ להיות כי דוד הי' בבחי' שפלות בתכלית, דאע"פ שהי' מלך וענין המלוכה הוא בחי' רוממות והתנשאות ומ"מ הי' בביטול מאד ובבחי' שפלות בתכלית וכמ"ש ונקלתי עוד מזאת כו' וכמשנת"ל (בד"ה אלה הדברים) וכמ"ש אם לא שויתי ודוממתי שהי' בבחי' ביטול דדומם כו', לכן זכה שיוכל לכוון ההלכה לאמיתתה היינו בחי' אמת לאמיתו כו'. וזהו מ"ש מזמור לתודה הריעו לה' כל הארץ. דהריעו לה' כל הארץ ר"ת הלכה, ולכאורה מה שייך הלכה לתודה. והענין דהנה בהריעו יש ב' פי'. הא' ל' רינה והב' מל' תרועם בשבט ברזל, דהנה כדי שיוכל לבוא לבחי' הלכה שהוא בחי' אמת לאמיתו זהו דוקא ע"י בחי' תרועם בשבט ברזל שהוא בחי' לב נשבר ונדכה וכמו שארז"ל (ר"ה דט"ז ע"א) כמאן מצלינן האידנא אקצירי ואמריעי כו' דקאי על ת"ח שנק' מריעי שהם תשושי כח, והיינו לפי שהם בבחי' לב נשבר ונדכה שמשברים את גופם וחומרם ביגיעה דתורה וביותר בעסק התורה בקבעומ"ש שאינו לצורך עצמו והנאתו כ"א לידע אמיתית רצה"ע שזהו שבירת וביטול החומר כו' ובפרט בהיראה שבזה שהר"ע כיווץ הנפש בבחי' לב נשבר כו' כמשנת"ל (ד"ה וה' אמר וד"ה כה כו' אם לא בריתי) וכמו אם נבלת כו' שמנבל א"ע על ד"ת כו' וכמו אדם כי ימות באהל

שממית עצמו על ד"ת כו' ועי"ז יכולים לזכות להלכה שיהי' הלכה כמותו, וכמ"ש ונפשי כעפר לכל תהי' פתח לבי בתורתך דבכדי להיות פתח לבי בתורתך שיכוין לבחי' אמת לאמתו זהו ע"י ונפשי כעפר לכל תהי' שהוא בבחי' ביטול ושפלות וכמו העפר שהכל דורסין עלי' כו', וזהו מזמור לתודה הריעו לה' כו' תודה הוא בחי' הודאה, וענין ההודאה הגם שזה למטה מן הטעם והדעת מ"מ ה"ז מגיע למעלה מטו"ד, וכידוע דענין ההודאה הוא בחי' ביטול עצמי שמתבטל כל עצמותו בהודאה זו, ולא כמו ביטול שע"פ הטו"ד שאינו ביטול עצמותו כ"א מצד השכל והביטול הוא רק כפי אופן השכל בבחי' גבול, אבל הביטול דהודאה הוא בכל עצמותו ובבחי' ביטול והנחת עצמותו ביותר כו', וכמו מודה אני לפניך שאומר כל אדם תיכף בקומו משנתו דהיינו מה שנותן א"ע לה' בכל עצמותו ובכל אשר לו כו' לא ע"פ טו"ד כלל כ"א בבחי' ביטול עצמי כו'. ושרש ענין ההודאה והביטול הנ"ל וכמו"כ מה שיש כח זה בנש"י להודות על דבר שאינו משיג (כי כל ענין ההודאה זהו שמודה על הדבר שאינו מושג כו') זהו דוקא מצד ההתקשרות ומצד הביטול העצמי של עצם הנפש שמקושר ובטל לעצמות אוא"ס ב"ה כו', וכמ"ש בסידור שער ל"ג בעומר ד"ה אתה הצבת, בענין מודים אנחנו כו' דנש"י מודים בחידוש ההשפעה מאין ליש בלי שום ראי' ומופת ע"ז והיינו מצד עצם נשמתם כו', וזהו מודים אנחנו לך שאתה הוי' אלקינו שמפני שאתה הוי' אלקינו דישראל עלו במח' שזהו במדריגה היותר עליונה בבחי' עצמות א"ס כו' וכמשי"ת, לזאת מודים אנחנו לך כו', ובירידת הנשמה בגוף היא בבחי' הודאה דהודאה אף שאינו משיג מאומה כו' וכמו שמבואר שם. דזה עוד יותר בבחי' ביטול עצמי והוא בבחי' כלי עי"ז לגילוי אור עליון יותר כו' וכמש"ש דנעוץ תחב"ס כו', ובסידור ח"א ד"ה מזמור לתודה בענין בואו שעריו כו' דהודאה דהודאה הוא מבחי' הוד דאבא דוקא והיינו שהוא יותר בבחי' ביטול עצמי כו', וזהו מזמור לתודה הריעו לה' כו' שע"י בחי' הודאה דהיינו שהוא בבחי' ביטול ונתינת עצמו לאלקות (אוועק גיגעבין קייט צוא אלקות) עי"ז הריעו לה' כל הארץ ר"ת הלכה לפי שא"א להגיע לאמיתתה של תורה כ"א ע"י ביטול דוקא כו', ועפ"ז יובן מה שנקבע הלכה כב"ה מפני שנוחין ועלובין היו דמפני הביטול שבהם היו כלים לעצמות א"ס וכיוונו אל ההלכה האמיתית כמו שהיא בבחי' אמת לאמיתו כו', ואע"ג דב"ש היו מחודדים טפי מ"מ בהחידוד לבד יכולים להגיע רק לבחי' כח הנעלם דחכמה הוא בחי' הכח ההיולי העצמי דחכמה דהיינו בחי' החכמה שבא"ס כו', וכמשנת"ל (ד"ה כה אמר ה') דכ"ז הכל בבחי' האור שהוא בבחי' המשכה מן העצמית כו', אבל לא יגיע עי"ז לבחי' ההעלם העצמי דא"ס שמשם שרש ההלכה כו', כ"א ע"י הביטול דוקא כב"ה שהיו נוחין ועלובין עי"ז דוקא זכו לכוון אל ההלכה האמיתית כו'. וזהו אע"פ שאלו ואלו דא"ח דדברי שניהם הם אמת מ"מ הלכה כב"ה דוקא שע"י הביטול שלהם זכו לבחי' אמת לאמתו כו'. (ומש"א אלו ואלו דברי אלקים כו' והלא הלכה היא משם הוי', י"ל דהרי הוי' זה ה"ה בחי' העלם העצמי ואין שם ציור אותיות הוי' כנ"ל (בד"ה כל השונה הלכות) לכן ה"ה בבחי' שם אלקים, וי"ל דזהו

אלו ואלו דברי אלקים דשניהם הם בבחי' העלם העצמי שגם ב"ש ע"י החידוד שלהם הגיעו לבחי' העלם העצמי אלא שזהו בחי' ההעלם העצמי דחכמה, וב"ה ע"י הביטול שלהם הגיעו לבחי' העלם העצמי דא"ס ממש כו',ובחי' זו נק' אלקים וכמשנת"ל ד"ה ויתן לך האלקים כו') וע"פ כל הנ"ל יובן המשנה דאבות שאומר הפוך בה והפוך בה דפי' הפוך בה היינו בחי' הסלסול דתורה שהו"ע בירור ההלכות שעל ידי זה דוקא בא לבחי' האמת דתורה כו', וכפל הלשון הוא בב' האופנים דעסק התורה אם הוא בדרך מלמעלה למטה היינו בבחי' טעם ועונג שזה"ע החידוד שעי"ז מגיע לבחי' כח העצמי דחכמה כו' ואומר הפוך בה פעם ב' היינו כאשר הסלסול ובירור ההלכות הוא בבחי' קבעומ"ש שעי"ז דוקא מגיע לבחי' העלם העצמי דא"ס כו', וזה"ע בן שנעשה עבד דתורה בכלל היא בחי' בן, אבל כאשר נעשה עבד בעסק התורה דתושבע"פ בבחי' קבעומ"ש והנחת עצמותו לגמרי כנ"ל, עי"ז דוקא מגיע לבחי' העלם העצמי דא"ס כו', וח"ש בזהר יעשה למחכה לו כו' אלין אינון דדחקין למלה דחוכמתא ודייקין לי' שז"ע בירור וליבון ההלכות ומחכאן לי' למנדע ברירא דמלה כו' דענין החכוי הו"ע ביטול עצמותו כמו נפשנו חכתה לה' כו' וכמשנת"ל (ד"ה כי ידעתיו), ומה הוא החכוי שלו למנדע ברירו דמלה לידע אמיתתה של תורה והיינו לא לצורך עצמו והנאתו כ"א לידע עצם אמיתת הדבר ובפרט במה שנוגע לעשיה בפועל ועי"ז בא לבחי' עדן סתימאה מה שעין לא ראתה אלקים זולתיך בחי' העלם העצמי דא"ס כו', והיינו בעסק התורה בקבעומ"ש שעי"ז זוכה לבחי' האמת דתורה כמו שהיא בבחי' אמת לאמתו והו"ע מה שאלקים הבין דרכה כו' והגילוי האמיתי הזה יהי' לעתיד שיתגלה בחי' עדן סתימאה כו', וזהו מ"ש והי' אור הלבנה כאור החמה ואור החמה יהי' שבעתים כאור שבעת הימים כו', ופי' בלק"ת ע"פ זה דשבעת הימים הם ז"ת דעתיק שזהו האור שהאיר ביום הראשון דשימ"ב והיה מאיר כל שבעת הימים כו' וכידוע דז"ת דעתיק הן המתלבשים בבחי' א"א ראש ומקור לנאצלים כו', ונמצא שזהו ראשית הגילוי דאוא"ס שמאיר בעולמות כו', ובתחלת הבריאה דעולם על מלואו נברא האיר בגילוי למטה בחי' ראשית הגילוי דאוא"ס בחי' ז"ת דעתיק כו', וענין אור שבעת הימים היינו בחי' ג"ר דעתיק שמובדל מן העולמות כו' וכמ"ש בבה"ז פ' וישב במאה"ז ע"פ הנה ישכיל עבדי כו', וכמ"ש בזהר רישא לא אתתקן והיינו בחי' רישא דעתיק בחי' ג"ר לא אתתקן שלא בא בבחי' התלבשות, דהתלבשות שייך רק בז"ת דעתיק להיות שהוא האור השייך אל העולמות אבל בחי' חב"ד דעתיק שאינו בערך העולמות כלל ומובדל מהם לגמרי אינו בא בבחי' התלבשות כו', ולכן משם נמשך אתעדל"ע גם כשלא יש אתעדל"ת והעלאת מ"ן כלל כו', מאחר שאינו בערך העולמות אין ההעלאת מ"ן דעולמות מגיע לשם וגם אינו נוגע שם ההעלאת מ"ן כו', וזהו מ"ש שראשי נמלא טל קוצותי רסיסי לילה גם בלילה זמן החשך נמשך האור מלמעלה לעורר את הנשמות דטל לא מיעצר כלל כו' וכמ"ש מזה במ"א בהביאור דאני ישנה כו', אמנם ענין שבעתים כאור שבעת הימים היינו גם מה שלמעלה מבחי' אור זה"י ומבואר במ"א שהוא בחי' כתר דעתיק, וי"ל דהיינו בחי' רדל"א בחי' רישא

עילאה כו'. דהנה בחי' ז"ת דעתיק הם כדוגמת בחי' ממכ"ע שהרי הם באים בבחי' התלבשות בא"א ראש ומקור לנאצלים ומשתלשלים ממדרי' למדרי' באופן שהארה מזה מאיר בכל ההשתל' כו', ועמ"ש בהביאור דאני ישנה הנ"ל דז"ת דעתיק להיותן מתלבשים בלבושים לזאת לגבי אבי"ע הם גלויות יותר מבחי' הרישא דעתיק שאינו מתלבש כנ"ל, דמאחר שמתלבשים באצילות עי"ז יוכל גם אלינו להגיע השפע דרך ההשתל' שזה מלביש לזה כו', וכמו שלשלת כו', יער"ש, הרי דבחי' ז"ת באים בבחי' השתל' שזהו בחי' ממכ"ע כו', ובחי' ג"ר היינו חב"ד דעתיק י"ל שזהו כמו בחי' הסובב (וכמו מקיפים דאי') וכמ"ש במ"א (בדרוש ראו קרא בשם) דעיקר הפנימיות הן המדות אבל המוחין הן בבחי' מקיף עדיין כו', (וי"ל דזהו מ"ש גדלו וטובו מלא עולם בבחי' ממכ"ע, אבל דעת ותבונה בחי' המוחין רק סובבים הודו כו') ומכ"ש בחי' חב"ד דעתיק י"ל שהם בבחי' סובב ומקיף כו', אבל בחי' כתר דעתיק בחי' רדל"א הוא שאינו בא בבחי' מקיף ג"כ וכמ"ש בסידור בפי' ברוך שאמר דרדל"א לא נודע מציאותו ג"כ והיינו לפי שאינו בבחי' מקיף ג"כ כ"א בחי' מקיף למקיף בחי' מקיף הרחוק כו' (וכמו שנת"ל ענין מקיף הקרוב ומקיף הרחוק מדרוה"ב דחה"ש ואילך), ובמ"א מבואר דגם ברדל"א יש בחי' פנימיות וחיצוניות וכמ"ש בלק"ת בדרושי יוהכ"פ בהביאור דשבת שבתון בשם ביאור האדר"ז להרח"ו בפי' האי עתיקא אשתכח בתלת רישין פי' אשתכח נמצא ומתעלם ומתגלה בג' רישין, (י"ל נמצא הוא כמו שהוא בעצמותו היינו בחי' העצמות דא"ס כמו שהוא כו' ומתעלם היינו בחי' הארה שע"ז שייך לומר מתעלם כו' וכמשנ"ל (ד"ה כה אמר ה') בענין אתה הוא הוי' לבדך דאתה קאי על העצמות שלמעלה מבחי' העלם וגילוי, ונאמר אתה לנוכח דשם שמים שגור בפי כל ושום נברא אינו יודע אותו כו', והוא היינו בחי' אוא"ס דבזה שייך העלם וגילוי כו', וכמו"כ כאן זה"ע נמצא ומתעלם כו', ומתגלה הוא בחי' ההתפשטות והגילוי של ההארה כו', ונמצא י"ל דג' הלשונות הנ"ל הן נגד התלת רישין והיינו באופן ההתלבשות דהאוא"ס בהם כו') נמצא כי עיקר העתיקא הוא הא"ס, אמנם ע"ש ההתעלמות בג' רישין נק' הג' רישין ג"כ ע"ק. ומבואר שם דהיינו בחי' קדושתי שלמעלה מקדושתכם כו' והיינו למעלה מבחי' קדה"ק דפי' הרמ"ז קדשים תרין רישין וקדה"ק רישא עילאה, ובחי' הא"ס שברדל"א הוא בחי' קדושתי כו', ורדל"א עצמו הוא בחי' חיצוניות והא"ס שבו הוא בחי' הפנימיות כו', וי"ל כמו חיצוניות הכתר ופנימיות הכתר כו', ולפי"ז י"ל דבחי' אור זה"י הנ"ל שהן בחי' חב"ד דעתיק זהו ע"ד אלפים שנה קדמה כו' שהן בחי' חו"ב שקדמו לעולם מ"מ ה"ה בכלל ע"ס דכללות ע"ס הן בד"כ בחי' ממכ"ע כו' וזהו שנק' אור זה"י שהוא בחי' אור שלהם כו' כנ"ל, ובבחי' כתר דעתיק בחי' רדל"א יש בזה ב' מדריגות כנ"ל בחי' חיצוניות שבו שזהו כדוגמת בחי' סובב ובחי' הפנימיות דהיינו בחי' א"ס שבו זהו מה שלמעלה מבחי' סובב וממלא כו' (ועמ"ש בלק"ת ד"ה אני ישנה ובהביאור דצאינה וראינה המתחיל להבין ענין הטעם דמבחי' קדושתי

שלמעלה מקדושתכם נמשך בחי' אתעדל"ע שלמעלה מאתעדל"ת, אבל הבא דוקא לאחר השלימות באתערותא דלתתא ואתעדל"ע (הגם דבהביאור דצאינה וראינה אי' מקודם דמבחי' קדושתי נמשך האתערותא דלעילא לעורר כו' אמנם נראה הכוונה דבחי' קדושתי המבואר בהביאור דשבת שבתון הנ"ל זהו בחי' אתעדל"ע הבאה אחר השלימות כו') שלמעלה מבחי' אתעדל"ע שבא קודם האתעדל"ת לעורר האתעדל"ת כו' שזהו מבחי' החיצוני' כו' (ועמשנת"ל ד"ה יהודה אתה), ולפ"ז י"ל דבחי' הטל הנ"ל הוא מבחי' חב"ד או חיצוניות הכתר דעתיק חהו שראשי נמלא טל כו', ובחי' קדושתי כו' זהו שלמע' מזה כו', (ובזה יש לתווך הענינים הנז' בהביאור דאני ישנה שלא נדפס בענין שראשי נמלא טל בהג"ה בענין השערות כו' יעו"ש), ועמ"ש הפרדס שער הגוונים הובא לעיל (ד"ה ביום השמע"צ הב') דטל זהו המדריגה הב' שבכתר, אבל הבחי' יותר עליונה שבכתר אין בו גוון כלל ובבחי' זו משתווה הנאצל עם המאציל כו', וי"ל כנ"ל שזהו בחי' העצמות שנמצא בבחי' רישא עילאה כו'), והנה ידוע דעתיק הוא בחי' העתקת העצמות כו', ומובן דבחי' עצמות א"ס שברדל"א בשרשו הוא בבחי' העלם העצמי דא"ס כו', ובפרטיות המדרי' שנת"ל בבחי' סובב וממלא שבעתיק י"ל דבשרשן באוא"ס שלפני הצמצום הוא כמו שנת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח) דבבחי' הגילוי דאוא"ס שלפני הצמצום יש ב' מדריגות. הא' כמו שעלה ברצונו הפשוט להאציל כו' דבבחי' ומדריגה זו יש שרש לע"ס מאחר שעלה ברצונו להאציל כו'. והב' קודם עלות הרצון דאז אין שרש עדיין לע"ס כו', ומ"מ נת' שם דגם קודם עלות הרצון שייך שרש לספירות אלא שהוא מה שביכולתו להאציל ספי' עד אין קץ ולא בבחי' עשר דוקא כו', ונת' (בד"ה הנ"ל ובד"ה אדם כי יַקריב) דב' מדריגות אלו הן שרש בחי' ממכ"ע ובחי' סוכ"ע דבעלות הרצון דשייך ע"ס זה שרש ממכ"ע וקודם עלות הרצון דשם ספי' עד אין קץ זהו שרש דבחי' סוכ"ע בחי' בלי גבול כו'. אמנם כ"ז הוא מבחי' הגילוי דאוא"ס כו', אבל בחי' עצם האור כמו שהוא למעלה מבחי' הגילוי דהיינו דלפני הצמצום גופא הוא ג"כ לא בבחי' גילוי כו' י"ל דזהו שרש בחי' כתר דעתיק דלא אתיידע כלל והוא בחי' סתים בעצם להיות שאינו בבחי' המשכה וגילוי כלל כו', ונת"ל דבכתר יש ב' מדריגות בחי' חיצוניות ובחי' פנימיות כו', וי"ל דבשרשן בחי' עצם האור הנ"ל שבהאור שלפני הצמצום זהו בחי' חיצוניות לפי שהוא עכ"פ בבחי' המשכה מן העצמות ולא הכלול בעצמותו ממש כו', ובחי' הפנימיות הוא בחי' האור הכלול בעצמותו ממש שאינו בבחי' אור כלל כ"א מה שביכולתו להאיר והוא בחי' העלם העצמי ממש כו', ובחי' ז זהו בחי' שבעתים כאור זה"י בשרש הראשון כו', וזהו והיה אור הלבנה כאור החמה, דהנה חמה ולבנה הם בחי' ז"א ומלכות הוי' ואלקים דבד"כ הן ב' המדריגות דממכ"ע וסוכ"ע כו', ולעתיד תהי' עלי' לבחי' המלכות שתהי' כאור החמה, והיינו התחברות ב' המדריגות דממלא וסובב כו', ואור החמה שזהו בחי' אור הסובב יתעלה שיהי' שבעתים כאור זה"י דהיינו בבחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' סובב כו', והיינו דתחלה תהי' עליית המלכות בבחי' ז"א ואח"כ יתעלו ז"א ומלכות יחד בבחי' עצמות א"ס כו' וכמשנת"ל

(ד"ה אז ישיר). גם נת"ל (ד"ה והיה אור הלבנה) בענין והחכמה מאין תמצא שזהו בחי' האין של הע"ס אבל עצמות א"ס קדוש ומובדל כו' וזהו ג"כ והי' אור הלבנה כאור החמה היינו שתהי' העליה בבחי' האין של הע"ס (וזהו בחי' סוכ"ע) ואחר כך תהי' העליה בבחי' עצמות המאור כו', ולפי"ז פי' והי' אור הלבנה כאור החמה היינו כאור החמה דלעתיד שתהי' שבעתיים כו', ובשרש היינו עליית המלכות בבחי' עצמות א"ס כו' דלאחר העבודה וגמר הבירורים שנעשה ע"י המלכות למטה בתחתונים שבזה דוקא יש נעיצת התחלה כו' שז"ע מה שנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים שהדברים התחתונים בעצמן דוקא יתעוררו להיות בחי' כלים לאלקות כו' שזהו דוקא ע"י הבירור מלמטה למעלה הנעשה ע"י המלכות דוקא כו', וכמשנת"ל (ד"ה כי המצוה הזאת וד"ה תקעו ושא"ד) תתעלה המלכות בתחלתן דהיינו בבחי' העלם העצמי דא"ס כו' וכמר"כ יהי' הגילוי דבחי' העלם העצמי שיאיר בגילוי בבחי' מלכות כו', והנה לבנה ר"ת ל"ב נתיבות החכמה והיינו בחי' ל"ב נ"ח שנמשכין מן החכמה אל המלכות וזהו בחי' המשכת השערות שמבחי' חכמה בהלכות דתושבע"פ שבמלכות כו', כמשנת"ל (ד"ה והי' אור הלבנה), וע"י סלסול ובירור ההלכות בעיון ויגיעה והעיקר בבחי' קבעומ"ש כו' כנ"ל עי"ז תהי' אור הלבנה כאור החמה דלעתיד, שיאיר בבחי' מלכות גילוי בחי' ההעלם העצמי דא"ס כו', וזהו ג"כ מ"ש הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד ואיתא בזהר פ' וישב דקפ"א ע"א ובזמנא דמטי זמנא דסיהרא לאתנהרא מה כתיב הנה ישכיל עבדי כו', ומבואר במ"א ביאור הענין דישכיל הוא בחי' מו"ס, וירום הוא בחי' גולגלתא בחי' כתר שבכתר כו', וכ"ז הוא בחי' האין של הע"ס לפי ב' האופנים שנת"ל, ואח"כ ונשא וגבה הן מסט' דאברהם ויצחק דהיינו בחי' חו"ג דעתיק כו' מאד מסט' דיעקב שזהו בחי' ת"ת שעולה עד הכתר דעתיק ועד בחי' פנימיות הכתר וכמו שנת"ל דמה שהת"ת עולה עד הכתר היינו בחי' פנימיות הכתר כו', שזהו העלי' היותר עליונה שתהי' לעתיד כו', וכ"ז ישכיל עבדי ע"י קיום המצות בפו"מ וע"י עבודת הבירורים למטה דוקא בהבירור דמלמטה למעלה וכמו"כ בעסק התורה בעיון ובבחי' קבעומ"ש דוקא כו' וזהו גם כן ענין והי' אור הלבנה כאור החמה דלעתיד שתהי' שבעתיים כו', ורש"י פי' שבעתיים כאור זה"י עודף על אור של עכשיו כו', וצ"ל לפ"ז דקאי על האורות דא"א לא בחי' אור פנימיות הכתר כו', והיינו מצד הגילוי דשרש בחי' הז"א כו' דמלכות שרשה בבחי' פנימיות הכתר כמ"ש בע"ח דשרש המלכות ברדל"א כו', והגילוים דע"י הבירורים דמלכות הוא גילוי בחי' עתיק עד רום המעלות כו' כנ"ל. ושרש הז"א הוא בבחי' אורות דאריך כו'. והענין הוא דהנה בגמ' דפסחים שם אי' דמ"ש והי' אור הלבנה קאי על ימוהמ"ש, וידוע ממ"ש במ"א בענין אפס בלתך גואלינו לימוהמ"ש דאז יהי' הכל רק בחי' אורות וגילוים דאוא"ס ולא בחי' העצמות ממש כו' אלא שיתגלה בחי' האור כמו שהוא כלול במקורו כו' אבל רק בחי' האור כו', ואז יהי' עדיין חילוקי מדריגות שיהי' אור הלבנה כאור החמה, ואור החמה יהי' גבוה במעלה ומדרי' שיהי' שבעתיים כו' עודף על אור דעכשיו כו', אבל בזהר

הנ"ל מפרש מ"ש והי' אור הלבנה כאור החמה על לעתיד שיהי' אז אמיתית הגילוי דבחי' המל' וכמו שאומר ובזמנא דמטי זמנא דסיהרא לאתנהרא כו', שיהי' אז גילוי בחי' עתיק עד רכ"ד שהוא בחי' העלם העצמי דא"ס ויהי' גילוי זה בבחי' מלכות דוקא כו', ומ"מ יהי' הגילוי ע"י ז"א להיות כי ז"א הוא בחי' הגילוי כו' וכמ"ש במ"א (ועמ"ש בד"ה יו"ט של ר"ה רנ"ט). וזהו והי' אור הלבנה כאור החמה כו', אבל עיקר גילוי בחי' זו יהי' בבחי' מלכות דוקא כו', דכללות הגילוי הזה הוא ע"י הבירור דמלכות דוקא שיורדת בבחי' ירידה דוקא להתעלם ולהסתתר בנוגה דבי"ע כו', שעי"ז דוקא נעשה הבירור בדרך מלמטה למעלה, שהדברים התחתונים מתעוררים להיות בבחי' קירוב לאלקות כו' וכמשנת"ל (ד"ה תקעו ובד"ה לך לך הב') וזהו אמיתית הכוונה שנעוץ תחלה בבחי' עצמות א"ס כו' ועי"ז יהי' הגילוי דהעלם העצמי דא"ס לעתיד ויהי' הגילוי בבחי' מלכות דוקא כו'. וזהו ג"כ מ"ש והי' אור הלבנה ולא א' והי' הלבנה ופי' בעמה"מ דהכוונה על מקום הקינון שלה היינו מה שמלכות מקננא בעשיה, ואם הי' אומר והי' הלבנה הי' אפ"ל דקאי על בחי' המלכות כמו שהוא באצי' לזאת אומר והי' אור הלבנה להורות על מקום הקינון שלה בעשי' כו'. והיינו דתכלי' העליה הנ"ל דבחי' המל' הוא ע"י הבירורים למטה דוקא דהיינו בבחי' הבירור דמלמטה למעלה וכמו"כ במצות מעשיות דוקא ובעסק התורה בבחי' קבעומ"ש דוקא שכ"ז הוא מבחי' המלכות בירידתה למטה דוקא ועי"ז דוקא נעשה העלי' הנ"ל במלכות לעתיד כו', וזהו שמסיים שם ביום חבוש ה' את שבר עמו, פי' שבר עמו י"ל שזה"ע העיון והיגיעה בתורה ובפרט כאשר היא בבחי' קבעומ"ש שהוא בבחי' כיווץ הנפש וביראה גדולה כו', וכמשנת"ל בענין הריעו להו' מל' תרועם בשבט ברזל שהו"ע שבירה לב נשבר ונדכה שמשברים גופם וחומרם כו' ות"ח נקראים מריעי כו', וגם שבר הוא מל' תקוה כמו שבר בשי"ן שמאלית וכמו שברו על ה' אלקיו וכדאי' במד"ר מקץ ר"פ צ"א ע"פ כי יש שבר במצרים כי יש שבר ועבדום וענו כו' כי יש שבר ואח"כ יצאו ברכוש גדול כו', וענין התקוה הו"ע למחכה לו שהו"ע התקוה בבחי' ביטול עצמותו כו' כנ"ל, ועז"א ביום חבוש ה' את שבר עמו שיתרפא בחי' השבר היינו הלב הנשבר כו' וגם יתמלא התקוה במה שיהי' הגילוי דבחי' שבעתיים כאור זה"י דהיינו בחי' ההעלם דעצמות א"ס שיאיר בגילוי בבחי' מל' ובעולם למטה ובנש"י כמו שהן למטה כו', וע"פ כל הנ"ל יובן מה שתכלית הכוונה בבריאת והתהוות העולמות הוא בכדי שיהי' לו דירה בתחתונים לו לעצמו כבי' דהיינו שיהי' גילוי בחי' עצמות א"ס למטה שזהו אמיתית הגילוי שיהי' לעתיד שיתגלה בחי' עדן סתימאה שזהו בחי' ההעלם העצמי דא"ס כו' ושיהי' התחתונים כלי לזה כו', וז"ש בעמה"מ דכל הכוונה בהצמצום ומקו"פ הוא שאח"כ ע"י תו' ומצות יהי' הגילוי במקום החלל כמו קודם הצמצום כו'. אמנם בד"כ האור שהי' ממלא מקום החלל הוא בחי' האור כמו שהוא כשעלה ברצונו כבי' כו', שזהו שרש בחי' ממכ"ע כנ"ל, וההמשכה שנמשך אח"כ הוא שמבחי' אוא"ס הסובב עד בחי' העלם העצמי דא"ס שיאיר בגילוי במקום החלל ושיהיו התחתונים כלים לזה כו', והיינו ע"י

קיום התו"מ במצות מעשיות דוקא ובעבודת הבירורים למטה שעי"ז נעשים הדברים התחתונים כלים לאלקות כו' וכמשנת"ל (ד"ה הנ"ל). וכמו"כ בעסק התורה בעיון ובירורי הלכות בבחי' קבעומ"ש כו' שע"י כ"ז נשלם אמיתית הכוונה דנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו'. ומ"ש בזהר פ' בא דמ"ב בגין דישתמודעון לי' כו' זהו בנשמות דאצילות שנק' בנים דידעין רזא דביתא וכבן דחפיש בגניזא כו' וכמשנת"ל באורך, וכן מ"ש בע"ח בכדי שיתגלו כחותיו הכל הוא בבחי' האצילות כו'. אבל אין זה הכוונה האמיתית מה שנעוץ בתחלתן בבחי' עצמות א"ס כו' כ"א סו"מ דוקא הוא שעלה במח' תחלה כו'. דתכלית הכוונה הוא שיהי' גילוי עצמות א"ס ב"ה למטה דוקא כו', וזהו דוקא ע"י בחי' יעקב עבדי הן בקיום המצות ועבודת הבירורים למטה בתיקון ובירור הנה"ב וכל הדברים התחתונים כו', והן בעסק התורה בבחי' עבודת עבד כו' ועי"ז דוקא נשלם אמיתית הכוונה העליונה שנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו'.

וז"ש אם בחוקותי תלכו כו'. ופרש"י אם תהיו עמלים בתורה דהעיקר הוא העיון והיגיעה בתורה בבירור וסלסול ההלכות כו'. אמנם בזה גופא העיקר הוא כאשר בירור ההלכות הוא בבחי' קבעומ"ש, וזהו ואת מצותי תשמרו היו עמלים בתורה ע"מ לעשות דוקא שז"ע עסק התורה בקבעומ"ש לידע אמיתית רצה"ע שזהו תכלית כוונתו וכמשנת"ל באורך, ומ"ש ועשיתם אותם קאי על מצות מעשיות דמ"ש קודם ואת מצותי היינו בעסק התורה ע"מ לעשות. ומ"ש ועשיתם אותם קאי על עשיית המצות בפר"מ שע"י כ"ז ממשיכים בחי' עצמות א"ס כו' כנ"ל. וזהו ונתתי גשמיכם בעתם דחשיב הכל יעודים גשמיים דתכלית הגילוי לעתיד יהי' למטה בגשמיות דוקא, דכללות הגילוי הוא ע"י העבודה בדברים התחתונים דוקא בבחי' מלמטה למעלה וכן יהי' הגילוי למטה שיהי' לו ית' דירה בתחתונים כו', ומ"ש גשמיכם היינו ענין שבעתיים באור זה"י שעולה שמ"ג כמ"ש רש"י ז"ל, ופי' גשמיכם בעתם הוא כמשנת"ל בפי' יודעי בינה לעתים שממשיכים בחי' מוחין במלכות כו' כמו"כ פי' גשמיכם בעתם שיהי' הגילוי בבחי' מלכות דוקא כו', ועז"א ונתנה הארץ יבולה שזהו בחי' העלאת מ"ן דמלכ', ועץ השדה יתן פריו הוא בחי' המשכת מ"ד כו' כמ"ש בלק"ת ד"ה אם בחוקתי דרוה"ב, והיינו מה שיומשכו ויתגלה בחי' הניצוצות הנבררים כמו שהן בשרשן כו', וזהו שפי' רש"י דאילני סרק יעשו פירות לעתיד והיינו הגילוי שע"י הבירורים כו'. ובד"כ זהו בחי' ברכת הארץ שנת"ל (ד"ה והי' כי תבוא). וזהו ונתנה הארץ יבולה בחי' הבירורים דמלכות בחי' לחם מן הארץ כו', ועץ השדה כו' היינו המשכת מ"ד מהבירורים כו', וזהו אם בחקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה בבחי' עמל ויגיעה דוקא וע"מ לעשות דוקא שזהו עול תורה בבחי' קבלת עומ"ש כו', ואת מצותי תשמרו בקיום מצות מעשיות בבחי' עבודת עבד, וכמו"כ בעבודת הבירורים מלמטה למעלה כו' עי"ז ונתתי גשמיכם בעתם שיהי' גילוי בחי' העלם העצמי דא"ס בבחי' מלכות ויהי' הגילוי למטה שיושלם אמיתית הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו'.

בס"ד, ש"פ במדבר, עחה"ש, רס"ז

בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע ירדו ס"ר מה"ש וקשרו לכאו"א מישראל שני כתרים א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע. ומשמעות הענין דמה שזכו להכתרים זהו דוקא ע"י שהקדימו נעשה לנשמע וכמ"ש בשעה שהקדימו כו'. וממה שמסיים אח"כ א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע משמע שזהו רק מצד נעשה ונשמע לא משום שהקדימו ובאמת הוא מצד שהקדימו דוקא כו'. וגם צ"ל מהו המעלה בזה שהקדימו נעשה לנשמע דהרי בפועל א"א לעשות קודם שישמעו ובהכרח שיהי' נשמע תחלה וא"כ מהו המעלה בזה שאמרו בפיהם דבר שבפועל א"א להיות כן. גם אינו מובן מה שהמשכת הכתרים הי' ע"י המלאכים הלא ידוע דנשמות גבוהים במעלתן על המלאכים. ולמה הי' המשכת הכתרים ע"י המלאכים דוקא. ולהבין כ"ז צ"ל תחלה ההפרש בין שרש הנשמות לשרש המלאכים.

והנה כל המשכות הנ"ל ממשיכים הנשמות דוקא, ובירידתן לגוף דוקא אז נשלם ע"י אמיתית שלימות הכוונה שבעצמות א"ס כו' כנ"ל, ולכן מלאכים שבקשו את התורה לא ניתנה להם כ"א לנשמות דוקא כמו שהן למטה ניתנה להם התורה כו'. ולהבין זה צ"ל ההפרש בין שרש הנשמות לשרש המלאכים. דהנה המלאכים שרשן מבחי' דבור העליון וכמ"ש בדבר ה' כו' וברוח פיו כל צבאם כו'. אבל בנשמות כתיב ויפח באפיו נשמת חיים ומאן דנפח מתוכו ופנימיותו נפח כו' וכמ"ש בסש"ב (ועמ"ש באגה"ת פ"ד ושם נר' דשרש הנשמות הוא מבחי' האורות כו' ועמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד. ואפשר גם באגה"ת הכוונה על בחי' אותיות הוי' ולהיותן מיוחדים ממש עם האור שאינן מהות בפ"ע כו' וכמשי"ת (והיינו למעלה מבחי' הע"ס כו') עז"א למעלה מבחי' אותיות כו'), ולכאורה צ"ל והלא התהוות הנשמות הוא מבחי' מח' וכמאמר ישראל עלו במח', דמח' ג"כ לבוש אלא שהוא לבוש פנימי אבל מ"מ הוא לבוש לבד ולמה נא' בנשמות ויפח באפיו דמתוכו ומפנימיותו נפח כו'. וצ"ל תחלה ענין הדבור שהוא שרש המלאכים. דהנה עד"מ הדבור שבאדם יש בו ב' בחי' הא' כ"ב אותיות הנשמעים מן הפה אחה"ע מן הגרון בומ"ף מן השפתים כו', שהן כללות כל הדבורים שאין בהם אלא מכ"ב אותיות הללו, והב' הוא מקור ושרש האותיות שהן בנפש עצמה, כי הגם דאחה"ע יוצא מן הגרון כו' אין התהוותם ממש ע"י תנועת הגרון וכן שארי האותיות אין התהוותן מתנועות המוצאות כמו שהכנור מוציא קול ע"י הכאה באצבע על הנימין כו' שהרי התינוק וכן הבהמה יש להם המוצאות ומ"מ אינם יכולים לדבר, אלא דשרש האותיות הן בנפש וע"י גילוי אור הנפש מתגלים האותיו' ולא ששרשן הוא בהאור המתגלה לבד כמו באור השכל וכה"ג שהרי אנו רואין שיש מי שמבין אור שכל לעצמו ולהשפיע לזולתו אין ביכולתו מפני שאין לו אותיות במה להלביש הענין, הרי הגם שיש גילוי אור ומ"מ לא יש אותיות כו' ולעיל ד"ה והי' אור הלבנה נת' שסיבת הדבר מה שא"י להשפיע אל הזולת הוא מפני שאין בו כח המוליד להוליד שכל חדש כו'. מ"מ אנו רואין בחוש שחסרים לו אותיות

ג"כ כו', וי"ל דשניהם ענין א' הם, כי שרש האותיות הן ג"כ מקדמות השכל שהוא מקור השכל, ולזאת כשם שאינו נמשך אצלו שכל חדש ממקורו כך אינם נמשכים אותיות כו' (ויש בזה אופנים והעדר המשכת האותיות הוא סיבה להעדר המשכת השכל חדש כו'), ועוד אם נא' דשרש האותיות והתהוותן הוא מהגילוים שבנפש הרי הי' צ"ל אותיות מיוחדים לכל גילוי אור בפ"ע, והרי אנו רואין שגילוי אור שכל אחד יש לו כמה אותיות שונות שזה אומר השכל באותיות אלו וזה אומרו באותיות אחרים כו', מובן מזה שאין מקורם בהאור והגילוי לבד אלא שמקור שורשם הוא בנפש עצמה (ועמ"ש מזה בד"ה יו"ט של ר"ה רנ"ט), שיש בה כ"ב אותיות ולא אותיות גשמיים אלא הוא כח ההתגלות שבנפש שיש בזה כ"ב מיני כחות התגלות שהם כחות רוחנים שונים זה מזה והם מקור הכ"ב אותיות הנשמעים מן הפה דהיינו כשהם נמשכים ומתגלים בפה אזי נעשים מהם אותיות מורגשים שהן גשמיים בערך כו', והתגלותן והמשכתן להיות אותיות מורגשים הוא ע"י כלים שונים אחה"ע מן הגרון כו', והנה עיקר בחי' הדבור שבאדם (שעש"ז נק' מדבר) הוא בחי' הכ"ב אותיו' שבנפש כי הם כלולים בעצמותו וזה עיקר בחי' כח הדיבור שישנו באדם גם בשעה שאינו מדבר, כי גם כשהוא לעצמו ואינו מדבר כלל יש בו כ"ב אותיות הנ"ל, משא"כ האותיות הנשמעים מן הפה הם בחי' המשכות לבד מהכ"ב אותיות שבנפש להיות מורגשים לזולתו והוא בחי' השפעה לחוץ כו', וככה ממש הנמשל למעלה בבחי' דבור העליון הגם שאין דבורו כדבורינו ח"ו כי דבור האדם אינו עושה רושם משא"כ הוא אמר ויהי וכמ"ש כן יהי' דברי היוצא מפי לא ישוב אלי ריקם כי אם עשה כו', וכמשנת"ל (ד"ה במדב"ס), והנה כללות הדבור עליון הם כ"ב אותיות שהם כ"ב מיני המשכות והתגלות חיות שונות זה מזה שזה מחיה את כל העולמות וכמ"ש ואתה מחי' את כולם דאתה הוא בחי' האותיות שהם מא' עד ת' וה' מוצאות כו' (שהן ה"ג המחלקים את הקול כו' וכמ"ש במ"א), ויש בהם ג"כ ב' בחי' עד"מ הנ"ל בנפש. דהנה ידוע דהתהוות העולמות הוא מבחי' דבור העליון דבחי' מלכות דאצילות וכמ"ש בדבר ה' שמים נעשו כו' בע"מ נבה"ע כו', והנה בע"מ נו' ל' עשיה וכמו ויעש אלקים את הרקיע כו', וכן על כללות הבריאה כתיב אלה תולדות כו' ביום עשות כו' וכתיב ששת ימים עשה ה' כו', וכן ממ"ש בדבר ה' שמים נעשו ולא אמר נתהוו והיינו כמו שארז"ל דבורו של הקב"ה חשיב מעשה כו', ומ"מ מובן דהמעשה אינו כמו הדבור וכמו עד"מ למטה הרי כח המעשה הוא נפרד מכח הדבור ואינו בערך כלל כו', ולכן כתיב בראתיו יצרתיו אף עשיתיו אף הפסיק הענין כו', ומשר"ז בציור אות ה' הרי הרגל השמאלי נפסק מהב' קוין להורות על העשיה שהוא כח נבדל כו' כמ"ש במ"א. והענין הוא דהנה מבחי' הדבור עצמו דבחי' המלכות לא הי' אפשר להיות עדיין התהוות העולמות בבחי' גבול ממש כו' וכמ"ש בלק"ת שה"ש ד"ה מה יפו פעמיך בנעלים דמבחי' המלכות הי' העולם מתפשט בלי גבול וקץ כו', ובכדי שיהי' העולם בבחי' גבול זהו ע"י הפרסא והוא בחי' הנעל החופה את הרגל בחי' מלכות כו', וענין הפרסא ידוע שהן אותיות בלתי מסודרים שמעלימים ומסתירים

על האור כו׳. וי״ל שזהו כמ״ש בסש״ב ח״ב שיש רל״א שערים המתגלגלים פנים ואחור שמהם נעשים חילופים ותמורות וחילופים דחילופים כו׳. וכידוע שיש הרבה אלפי ביתות שבהם האותיות מתחלפים וכמו א״ת ב״ש שהאל״ף מתחלף בתי״ו הרי בהתי״ו מתלבש אור האות אלף ומ״מ אינו ממהותו כלל כו׳, והיינו שהאור הקודם מסתתר לגמרי ומאיר אור שאינו ממהות האור הקודם כו׳, וזהו דאיתא בת״ז תי׳ כ״א ע״פ על הגאולה ועל התמורה דתמורה הוא בחי׳ מלכות כשמתלבשת במט״ט דמט״ט הוא נעל דשכינתא להעלים ולהסתיר האור כו׳ (ומ״ש בלקו״ת ד״ה הנ״ל סנדל הוא בחי׳ מט״ט דיצירה כו׳ וכמ״ש בחינוך פכ״ד), וזהו״ע הפרסא שהן בחי׳ האותיות דחילופים ותמורות שמעלימים על האור כו׳. ויובן ענין האותיות דחילופים ע״ד ועד בחילופי אתוון אחד וידוע ההפרש בין אחד לועד דאחד הוא בחי׳ יחו״ע שהוא בחי׳ ביטול במציאות ממש איך שכולא קמי׳ כלא חשיב כו׳ וענין ועד הוא בחי׳ יחו״ת שזהו ביטול היש לבד. ושרש ההפרש ביניהם ידוע דיחו״ע זהו מצד האור העצמי דאצילות דמבחי׳ זו א״א להיות מציאות יש והוא בבחי׳ דביקות במקורו כו׳ ולכן הוא בבחי׳ כולא קמי׳ כ״ח כו׳ (ועמשנת״ל ד״ה כי תבואו כו׳ ושבתה וד״ה אם בחקתי), ויחו״ת הוא בבחי׳ ההארה שאינה אור העצמי כלל והוא בחי׳ מקור היש וממילא מציאת היש תופס מקום לגבי מדרי׳ זו והביטול הוא בחי׳ ביטול היש לבד כו׳. וכמו״כ יובן ענין החילופים ותמורות שמעלימים על מהות האור דבחי׳ מלכות, והגילוי הוא הארה לבד שלא ממהות האור הראשון כו׳, וזהו״ע בדבר ה׳ שמים נעשו דלבוש העשיה זהו בחי׳ האותיות דחילופים שמעלימים על בחי׳ דבור העליון להיות ההמשכה בבחי׳ הארה לבד מבחי׳ הדבור דמלכות ועי״ז יכול להיות העולמות בבחי׳ יש וגבול ממש כו׳. ונמצא דהאותיות המתלבשים בבי״ע להוות ולהחיות הנבראים דבי״ע וכידוע דכל נברא יש לו צירוף מיוחד וכן כל נברא יש לו אות פרטי בע״מ אלא שבא בחילופים שונים כו׳ כ״ז אינו עצמיות בחי׳ דבור העליון ית׳ כ״א בחי׳ הארה לבד והן אותיות המתגלים לחוץ שהם המשכות לבד מדבור העליון דאצילות עד״מ בנפש שהאותיות הנשמעין מן הפה הן רק המשכה והתגלות האותיות הרוחנים שבנפש להיות נשמעים אל הזולת כו׳, כמו״כ האותיות הנמשכים בבי״ע זהו רק האותיות הנמשכים מעצמיות האותיות דאצילות כו׳, אבל עצמות בחי׳ דבור העליון הוא בחי׳ מלכות דאצילות הוא רק בחי׳ כח ההתגלות שבאצילות ואינן בבחי׳ גילוי והשפעה לחוץ כו׳, והגם דאצילות בכלל הוא בחי׳ הגילוי וכמא׳ אנת הוא דאפיקת עשר תיקונין כו׳ אפיקת דוקא שהוא בחי׳ גילוי מההעלם וכידוע דאצילות הוא בחי׳ הפרשת הארה כו׳ שזהו בחי׳ הגילוי כו׳ דלמעלה מאצילות הכל הוא בבחי׳ סתימות והעלם ואצילות הוא בחי׳ גילוי שע״י אצי׳ האצילות אנו יודעים אוא״ס כו׳ וכמ״ש הפרדס וכמשנת״ל (ד״ה החדש הזה), אך הענין הוא דהגילוי דאצילות הוא ע״ד בחי׳ הגילוי לעצמו עדיין לא לבחי׳ הזולת דהיינו בחי׳ היש ודבר נפרד כו׳, וכידוע דאצי׳ הוא עדיין בכלל עולמות הא״ס כו׳ וכמ״ש במ״א בענין אתה הוא הוי׳ לבדך דאצילות הוא עדיין בכלל בחי׳ לבדך כו׳, (וכמו״כ הוא בחי׳ אצילות דכללות

שהוא בחי' האוא"ס שלפני הצמצום הרי בכללות הוא בחי' אור הכלול בעצמותו כו' וכמשנת"ל ד"ה כי עמך מקו"ח) ולכן נק' אצילות בשם מח', כדאיתא בע"ח, דענין המח' הוא בחי' גילוי העלם העצמי לגבי עצמו כו' וכמשי"ת, וכמו כל ענין האצילות הוא בחי' ההתגלות לעצמו עדיין כו', והיינו בנשמות דאצילות שהן אלקות ממש (וכמשנת"ל בענין אדם אדמה לעליון ובענין דידעי רזא דביתא כו' ועמשנת"ל ד"ה וספרתם לכם), דנשמות דבי"ע מה שיודעים אלקות הרי ידיעתם הוא בבחי' המציאות דאלקות לבד לא בחי' המהות כו' (דכן הוא גם בנבראים עליונים דבי"ע וכמשנת"ל ד"ה אם בחקתי, וכמו"כ הוא גם בנשמות דבי"ע קודם בואן בגוף הגם שמעמדם הוא בג"ע מ"מ ידיעתם והשגתם שם הוא רק בבחי' המציאות לבד, ורק אחר שעסקו בתו"מ בעוה"ז ה"ה משיגים בג"ע בחי' מהות הזיו דהיינו אור האצילות כו' וכמ"ש במ"א, אבל קודם ירידתן בעוה"ז השגתם הוא בבחי' המציאות לבד כו') שאין זה הגילוי דמה שאצילות מגלה הוא בחי' גילוי המהות כו' כידוע, דגילוי זה א"א להיות בנבראים דבי"ע כו', ורק ע"י עבודה בתפלה ותו"מ יכולים לבוא לגילוי בחי' מהות האלקות דאצילות וגם למעלה מזה כו' אך זהו ע"י עבודה דוקא, אבל ע"פ סדר השתל' אינו מאיר בנשמות דבי"ע בחי' המהות דאלקות כ"א בנשמות דאצילות כו', אבל בחי' המלכות הוא כח ההתגלות לחוץ מן העצמות לבחי' יש ודבר נפרד כו' דהרי אין מלך בלא עם ולזאת כללות ענין המלכות הוא בחי' ההתגלות לחוץ דהיינו בעולמות בי"ע כו' וכמ"ש במ"א בענין מחוץ לפרכת כו' מחוץ לפרסא המפסקת ונתהוו בבחי' יש ומציאות דבר כו', וגם כמו שהיא בשרשה דהיינו בחי' זו"נ כמו שהן בבחי' עיבור בבטן דאימא ידוע דהמל' היא בבחי' פסיעה לבר והוא שהוא"ו אושיט פסיעה לבר כו' להיות דהמלכות שבכל מדה הוא בחי' הגילוי של המדה כו' וכמ"ש בלק"ת בהביאור דאלה מסעי המתחיל לבאר ענין המסעות פ"ב, ונמצא דמלכות היא בחי' הגילוי אבל מ"מ היא בחי' כח ההתגלות לבד ולא שהיא בבחי' גילוי ממש כו'. וזהו בחי' עצמיות הדבור דמלכות שהוא בחי' כח ההתגלות, ויש בזה כ"ב מיני המשכות התגלות שונות כו' אבל הכל כמו שכלולים בבחי' העלם בעצמות אלקות דאצילות כו', וכמ"ש בתו"א בהביאור דמים רבים פ' נח בפי' מה נעשה לאחותינו ביום שידובר בה כי למטה וידבר ה' כו', דבר מלך שלטון היינו שבחי' הדבור פרצוף בפ"ע מנהיג וממשיך לזולתו משא"כ למעלה שידובר בה בחי' נפעל שהדבור אינו בפ"ע רק בה שאינו נמשך למטה כו', (וי"ל ע"ד אמרה ד"פ בינו לבין עצמו כו' בד"ה להבין מ"ש באוצ"ח ססעי' ג') והיינו דבחי' המלכות כמו שהיא באצילות אינו בבחי' פרצוף בפ"ע, ובמ"א מבואר שזהו כשהיא כלולה בז"א עדיין בסוד לעולם כו' נצב בשמים כו' ובהביאור דוהי' מספר כו' מובן דהכוונה על בחי' המלכות כשהיא בבחי' ספי' בפ"ע כו' יעו"ש, וצ"ל דכשהיא כלולה בז"א אז היא בבחי' שתיקה לגמרי, אבל כשהיא בבחי' ספי' ה"ה בבחי' דבור אלא שהדבור הוא במדרי' שהוא לעצמו עדיין ולא לזולתו כו' וכענין אמרה בינו לבין עצמו כו', (לפי שמאיר

בו עדיין גילוי אור העצמי כו') ומ"מ היא בחי' כח ההתגלות אל הזולת (ולזאת גם לעצמו היא בחי' דבור ולא מח' כו' והוא מקור הגילוי אל הזולת כו') אלא שהוא רק כח ההתגלות לבד ולא גילוי ממש כו'. והנה ענין הכ"ב אותיות אי' בס"י ג' אמות אמ"ש ושבעה כפולות בג"ד כפר"ת וי"ב פשוטות. וידוע דג' אותיות אמ"ש הם ג"ר כח"ב ושבעה כפולות הם ז"ת וי"ב פשוטות הם י"ב גבולי אלכסון (והגם די"ב ג"א הם ג"כ הז' מדות מ"מ ידוע דענין האלכסונים אינם כמו המדות עצמן וכמו באלכסון דחסד והוד הי"ז לא כמו החסד בפ"ע ולא כמו ההוד בפ"ע כו' וכמ"ש במ"א), נמצא שרש האותיות שבמלכות הם כחות נמשכים מע"ס וי"ב גבולי אלכסון אמנם זהו מבחי' המלכות שבע"ס שזהו בחי' כח הגילוי שבכל ספירה כו' כנ"ל, ומבחי' המלכות שבכל ספירה נבנה ספי' המלכות כידוע שזהו בחי' דבור העליון כו', אבל כ"ז רק בחי' כח ההתגלות והיינו שהם מקורים שבהתגלותם מהעלמם נתהווה מהם למטה אותיות שבבחי' גילוי והשפעה לחוץ (דהיינו בחי' אותיות החילופים הנ"ל) שהם חיות לנבראים ומהם הוא שנבראו המלאכים וכדאיתא במד"ר בחמישי נבראו המלאכים שנאמר ועוף יעופף וכתיב ובשתים יעופף כו', ובזהר איתא ועוף זה מיכאל יעופף זה גבריאל כו', והיינו שמבחי' האותיות שבהתגלות השפע לחוץ נתהוו המלאכים ולכן הם בריבוי גדול מאד וכמארז"ל אלף אלפי' מספר גדוד א' ולגדודיו אין מספר כו', והיינו מחמת ריבוי שינוי הצירופים של האותיות כמשל האדם שיכול להשפיע מפיו דבורים שונים כו' מחמת הצירופים של האותיות כו', והיינו בדבור דוקא דשייך צירופים שונים, אבל באותיות שבנפש עד"מ שהן כ"ב כחות התגלות כו' כנ"ל אינו שייך ריבוי כו', והריבוי שבמלאכים הוא מפני ששרשן בהאותיות שבהתגלות כו' (והגם דלפי משנת"ל בענין שידובר בה הרי מ"מ יש בחי' הדבור גם באצילות (ולא בחי' כח הגילוי לבד כמו בהתכללותה בז"א כו') וממילא שייך גם שם צירופים כו', י"ל דשם הצירופים אינם בבחי' הגבלה כ"כ ואינם בבחי' התחלקות ניכרת כ"כ, וענין הריבוי בנבראים הוא דוקא מריבוי התחלקות הצירופים שזה דווקא ע"י הסתר האור כו', ולכן בנשמות אין הריבוי כ"כ כמו במלאכים הגם שבמח' יש ג"כ צירופים אלא מפני שאין שם הסתר האור כ"כ ממילא אין הצירופים בריבוי התחלקות כו', וכמובן בסי' שער ר"ה בד"ה אד' שפתי תפתח, וזהו דעיקר ההתחלקות הוא דווקא בבריאה ע"י הפרסא כו') וכן ארז"ל אין לך דבור ודבור שיצא מפי הקב"ה שלא נברא ממנו מלאך א' הובא בע"ח של"ח ד"ד, וע"כ יש לכל מלאך שם פרטי שהוא אותו הצירוף והדבור המחי' ומהווה אותו כגון צדק"י טהר"י כו' וכל א' אל בסופו, כי צדק"י וטהר"י הן האותיות שבהם נבראו ובהם מתלבש מקור האותיות וע"ז מורה שם אל כו' (ולפי זה י"ל דאותיות צדק"י וטהר"י הן מאותיות הפרסא כו' ושם אל שהוא מהאותיות דמלכות זהו מבחי' אור הנשמה דבי"ע שזהו בחי' הכלים דמלכות כו' כידוע, אמנם במלאכים אינו מאיר בגילוי ממש בחי' אור הנשמה כ"א האורות נ"ד שהן בבחי' נברא כו', אבל אור

הנשמה מתעלם ומסתתר מהם כו׳, וכמשנת"ל (ד"ה כה אמר ה׳), וזהו דבחי׳ מקור האותיות מתלבש בהאותיות צדק"י כו׳) והיינו כי עצמות הכ"ב אותיות הן מבחי׳ אצילות ממש מלכות פה כו׳ וכמו באשר דבר מלך שלטון שהמלוכה אינה מתנהגת כ"א ע"י הדבור דווקא כו׳, אלא דבחי׳ עצמות הדבור מתלבש בבחי׳ אותיות הדבור שבאים בבחי׳ התגלות לחוץ כו׳, וז"ש ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו דעבדו הוא בחי׳ מט"ט ששמו כשם רבו דבחי׳ מלכות דאצילות מתלבשת במט"ט בימות החול כו׳. דהנה מט"ט הוא שרו ש"ע והיינו בחי׳ גילוי׳ האותיות להוות ולהחיות הנבראים בבחי׳ יש וגבול שזהו בחי׳ נעל הנ"ל שבתוכו מלובש בחי׳ מלכות מקור האותיות כו׳, ועמ"ש בציוני פ׳ משפטים ע"פ כי שמי בקרבו וז"ל ואונקלוס גילה הסוד במאמר ארי בשמי מימרי ר"ל כי בו ידבר עכ"ל, היינו שע"י מט"ט הוא בחי׳ התגלות האותיות להחיות הנבראים כו׳. והנה כללות האותיות דמלכות הן בחי׳ אותיות דשם ב"ן וזהו שהמלכות היא בחי׳ כח ההתגלות להיותה בחי׳ שם ב"ן ובהמה בגימ׳ ב"ן שעז"נ ורוח הבהמה היא היורדת למטה כו׳, היפך טבע רוח האדם העולה למעלה כו׳, והיינו דבחי׳ התפשטות והמשכה האלקית להחיות רוח שפלים מאין ליש נק׳ זה בשם רוח הבהמה היורדת למטה כו׳. דהנה באמת אין ערוך כלל הנברא לגבי הבורא כי הנברא הוא בע"ג ומחודש והבורא הוא בלתי בע"ג אין לו תחלה ואין לו תכלה כו׳, וא"כ זה שיומשך התהוות הבע"ג מבלתי בע"ג הוא תכלית הירידה שאין כמוה. ואפי׳ נבראים היותר עליונים כמו נשמות ומלאכים שבגעה"ע שנהנין מזיו השכינה ירידה גדולה היא לאותו הזיו האלקי שיתצמצם כ"כ להיות מקור וחיות להשגת בע"ג ותכלית שבגעה"ע מאחר שאין ערוך כלל ביניהם, ע"כ נק׳ זה הזיו האלקי היורד כ"כ להיות נהנים ממנו נשמות בע"ג עד שיוכלו להשיגו בהשגותיהם המצומצם כו׳ בשם בהמה כרוח הבהמה שטבעה לירד כו׳, וזהו שארז"ל הוי זנב לאריות ואל תהי ראש לשועלים דבחי׳ המלכות כמו שהיא באצילות היא בבחי׳ זנב לאריות שהם הע"ס דאצילות וכשיורדת לבריאה אע"פ שהיא שם ראש ולא זנב נק׳ ראש לשועלים לבד וכשהיא בבחי׳ זנב לאריות היא במדריגה עליונה יותר כו׳ להיות כי המשכתה לבי"ע היא בחי׳ ירידה כו׳, וכמו"כ בחי׳ המלכות כמו שהיא באצילות נק׳ שם ב"ן שהיא בחי׳ כח וטבע הירידה למטה כו׳. והנה סיבת הדבר מה שבחי׳ מלכות היא בבחי׳ ירידה יובן עד"מ באדם התחתון מה שיש בו בטבעו לירד ולהתגלות בדבור הוא שפלות וירידה מעצמותו והוא מצד קטנות הדעת דכל שירבה בו הדעת ימנע מלהתגלות ולירד וכמו סיג לחכמה שתיקה כו׳ דהחכם ממעט בדיבור ואינו מגלה מחשבותיו ומצפוני לבו ומדבר רק דברים קצרים כו׳, אך התינוק מפני קוצר דעתו לא יוכל לעצור רוחו ויגלה מיד כל מחשבותיו כו׳, ועד"ז יובן למעלה שבחי׳ מוחין דקטנות דמלכות דאצילות הוא בחי׳ ב"ן וזהו סיבת טבע הירידה שבמל׳ לירד למטה מטה להוות מאין ליש בע"ג ולהיות נהנין מזיו כו׳, ואמנם בחי׳ מוחין דגדלות כמו שם מ"ה

שהוא רוח האדם כו' וכ"ש שם ע"ב לא הי' יורד כ"כ ולא הי' מציאת הנבראים בע"ג יש מאין כו'. ועוד יש לומר דהנה ידוע דבחי' מלכות הוא בחי' שרש ומקור בי"ע שבאצילות דז"א הוא מבחי' גופו של אצילות עדיין אבל בחי' מלכות הוא מקור דבי"ע כו'. והנה ידוע ההפרש בין אצילות לבי"ע דאצילות הוא בחי' גילוי ההעלם דאוא"ס המאציל שהו"ע בחי' עו"ע שההתהוות היא בבחי' קירוב כו'. וידוע דכל עלול הוא דבוק בעילתו ובשעה שהוא דבוק מאד בעילתו ומקבל מהעילה אז הוא מופשט מכל בחי' עצמותו לגמרי עד ששוכח לגמרי על עצמותו ואינו מרגיש עצמותו בבחי' מציאות לעצמו כלל והוא לעוצם ביטול עצמותו לגבי העילה שלו עד שאינו בבחי' מציאות לעצמו כו'. וא"כ אינו בגדר התפשטות כלל כו'. וכמו תלמיד היושב לפני רבו דבשעה שמקבל השפע ה"ה בטל בתכלית דאידי דטריד למיבלע לא פליט שאינו שייך להתפשטות כלל כי הוא בבחי' כיווץ והתכללות בעצמותו והעדר ההתפשטות לגמרי עד שלא פליט כלל להשיב לשואלו דבר כו'. והדוגמא מזה יובן בכל בחי' עו"ע עד רום המעלות שכאשר העילה מאיר בהעלול והעלול דבוק בעילתו לקבל ממנה הנה אידי דטריד למבלע בדביקות נפלא לא פליט שהוא בבחי' העדר ההתפשטות כו'. וכ"ז שייך בבחי' ז"א דאצילות ולמעלה כנ"ל שהן בבחי' עילה ועלול כו'. אבל בחי' המלכות שהיא שרש ומקור דבי"ע הרי אינה בבחי' עו"ע והיינו דאופן התהוותה אינו בבחי' קירוב בבחי' עו"ע כו'. וכידוע דבחי' מלכות אין לה אור מצ"ע וכמו דוד שהי' בר נפלי כו' דאם היא בבחי' קירוב הרי הי' לה אור מצ"ע כו'. אלא דאופן התהוותה הוא בבחי' ריחוק כנ"ל. ולזאת אינה בבחי' דביקות למעלה כ"א בבחי' טבע הירידה למטה דוקא כו'. (וי"ל שהוא ענין א' עם הנ"ל דמה שכל עלול דבוק בעילתו הוא בבחי' המוחין וג"ר שלו כו' וכמשנת"ל ד"ה נר חנוכה מצוה. אמנם בחי' המלכות גם כשהיא בבחי' גדלות ה"ה בבחי' טבע הירידה כו'. והיינו לפי שהיא בבחי' ריחוק וממילא גם הגדלות שלה היא בחי' קטנות לגבי ז"א כו'). ועפ"ז יובן מ"ש בזהר הובא בפרדס שער מיעוט הירח דא"ל הקב"ה חמינא דרעותא דילך למהוי ראש לשועלים כו'. הרי קודם המיעוט שהי' אז בבחי' שני המאה"ג הי' בה ג"כ טבע הירידה כו'. והענין הוא. דהנה מבואר במ"א דקודם המיעוט הי' מלכות ג"כ בבחי' אסה"מ וכמו הכלים דז"א שאינן מסתירים על האור ולכן נק' ספירות מל' ספירות ובהירות דאדרבה מגלים את האור כו'. וזהו שהיו שניהם בבחי' מאורות הגדולים אלא דז"א הי' כמו בחי' האור עצמו ומלכות כמו בחי' הכלים כו' וידוע ההפרש בין אורות לכלים דאורות התהוותם הוא בבחי' דביקות במקורם כו'. ולכן האור טבעו רק לעלות למעלה ולהכלל במקורו ולולא הכלי הי' בבחי' הסתלקות למעלה רק שהכלי אוחז בהאור ומגלה וממשיך אותו כו' והיינו לפי שאופן אצילות הכלים אינו בבחי' דביקות כמו האור כ"א ע"ד בחי' ריחוק כו' (דמשו"ז נק' הכלים בחי' בריאה שבאצילות כו' וכמ"ש במ"א) ולכן טבע הכלי הוא להיות בבחי' ירידה והמשכה דוקא כו' וכמ"ש

במ"א דאור וכלי הן בחי' חו"ג דטבע האור להיות בבחי' עליה והסתלקות שזהו בחי' גבו' וטבע הכלי להיות בבחי' המשכה שזהו בחי' חסד כו', וכמו"כ יובן במלכות כמו שהיתה קודם המיעוט שהיא בדוגמת בחי' הכלים כו' משו"ז היא בבחי' טבע הירידה כו'. וזהו דבחי' מלכות היא בחי' שם ב"ן שהיא בחי' רוח הבהמה היורדת כו', וכשם שהוא מאצילות לבי"ע כן הוא מאוא"ס המאציל אל האצילות שהיא ג"כ ירידה גדולה ועצומה כו' (ועמ"ש בלק"ת ד"ה צו כו' ואמרת את קרבני כו' דרוה"ב דהתגלות האור מכמו שהי' כלול במקורו לפני הצמצום ה"ז ירידה גדולה כו' וכמ"ש בד"ה תקעו הב' וכהמשל בסש"ב מאור חיו השמש כו') ע"כ תקרא ההמשכה והירידה מן המאציל ג"כ בשם בהמה כו' וכמ"ש בלק"ת פ' עקב ד"ה ויאכילך בשם הע"ח שכל הפרצופים דא"א ואו"א וזו"נ ינקו מתחלה מבחי' דדי בהמה כו', רק להיות כי בבחי' המאציל הוא בבחי' א"ס ממש לכך תקרא ירידה זו בשם בהמה רבה בלי גבול כו', והוא שם ב"ן שלפני האצי' והכל א' עם שם ב"ן שבמלכות דאצילות היורד ומסתתר בבי"ע כו'. והנה נת"ל דבאותיות הדבור יש ב' מדריגות התגלות האותיות לחוץ ובחי' מקור האותיות שזהו עצמות הדבור דמלכות, ובאגרת הקדש סי' ה' ד"ה ויעש דוד שם כ' דב' בחינות שבאותיות הן בחי' חומר וצורה שבאותיות הדבור ועמ"ש מענין חומר וצורה בתו"א ד"ה מזוזה מימין, וי"ל דמבחי' חומר שבאותיות מתהווה בחי' היש ומבחי' הצורה נמשך להיות בחי' ביטול היש כו'. והענין הוא, דהנה ב' מיני המשכות יש מבחי' מלכות בבי"ע, הא' שע"י הפסק והסתר הפרסא ונמשך רק הארה לבד שאינו מהות האור דמלכות כו'. וזהו בחי' התגלות האותיות לחוץ שנתהווה מזה מציאות היש כו', והב' הוא מה שנקודת המלכות בוקעת הפרסא ונמשכת בבריאה כמו שהיא במהותה ממש כו' כמ"ש בע"ח שער סדר אבי"ע. וי"ל דהיינו מה שמאיר עצמות הדבור דמלכות וזה פועל בחי' ביטול היש דנבראי' כו'. ועמ"ש בהבי' דותחת רגליו דהאותיות דב"ן הן שממשיכים ומגלים בחי' ביטול היש כו' והיינו בחי' עצמות הדבור כו' כנ"ל, והנה כ"ז בחי' אותיות שנבראו בהם המלאכים שהם מבחי' הדבור כו'. אבל הנשמות הן מאותיות המח' וכמאמר ישראל עלו במחשבה דשרשן מבחי' המחשבה כו' (ובמ"א מבואר שז"ע מה ששרש נש"י הן מאותיות התורה דישראל הוא ר"ת יש ששים רבוא אותיות לתורה שהן שרש ס"ר נשמות. ואותיות התורה הן אותיות דמח' ולכן נחשב ס"ר אותיות בתורה ובאמת לא יש רק ערך ל"ו אלף אותיות אלא שזהו בצירוף אותיות הנקודות וכמו שקמץ מוציא א' וחיריק יו"ד כו', דהגם דאותיות אלו אינם כתובים מ"מ הרי ישנם במח' כו'), והנה באותיות המח' יש ג"כ ב' בחי' הנ"ל שבאותיות הדבור עד"מ בנפש דכמו שאותיות שמדבר ומוציא בפיו אינן מתהוים מן המוצאות ממש רק שהם בחי' המשכות מאותיות הרוחניים שבנפש להיות השפעתן לחוץ, ככה מה שיש כנגדן במח' שחושב כל הדבורים ואותיות שמדבר כו' וכן במחשבת שכל שבהכרח הוא ע"י אותיות, הם ג"כ רק בחי' התגלות

והמשכות מהעלם אותיות המח' שבנפש, דכמו שיש כ"ב אותיות בדבור כך יש כ"ב אותיות במח' אלא שאלו רוחניים מאלו וכמו שעיקר אותיות הדבור קבועים בנפש והם שרשי האותיות המתגלים לחוץ ע"י הה' מוצאות כו' כנ"ל, כך גם עיקר כ"ב אותיות המח' הם ג"כ בנפש (והם שם ג"כ מובדלים ושונים מאותיות הדבור דשם וכמשי"ת) והם מקורים ושרשים לגילוי האותיות שבמחשבה והן הם כח המחשבה שהוא בבחי' העלם בעצמות הנפש והוא מה שיש בכחו להרהר ולחשוב מחשבות עד אין קץ ותכלית כו'. ולכן נק' התגלות המח' בשם לבוש דכלבוש תחליפם דהגם שא"א להיות בלי מח' לגמרי מ"מ הרי מתחלפים המח' ואפי' בשכל א' פעמים חושב באותיות וצירופים אלו ופעמים בצירופים אחרים לגמרי והיינו ע"י המשכות אותיות חדשים ממקור האותיות שבנפש ע"ד הנ"ל בדבור. וכך יובן ג"כ הנמשל למעלה בבחי' מחשבה עליונה הגם דלא מחשבותי מחשבותיכם דבמחשבה א' נבראו כל העולמות ממש כמ"ש בזהר ולא כמחשבת אנוש שאינו עושה רושם כלל כו' (ועמ"ש לעיל ד"ה במדב"ס), מ"מ הרי יש דוגמת מח' למעלה שהן בחי' אותיות כדוגמת המח' באדם למטה כו'. וענין האותיות היינו שע"י הוא בחי' הגילוי וההמשכה, דאותיות הן מל' אתא כר וכידוע, ויש שם ג"כ ב' בחי' שמחיצוניות אותיות מחשבתו ית' שבבחי' התגלות והרגשה נבראו הנשמות, ואותיות אלו הן הם חיותם וקיומם של הנשמות, ופנימיות האותיות כמו שהן בבחי' העלם נק' כסא הכבוד, פי' כסא הוא כס א' שהמדות עליונות נק' א' ר"ת אדם לפי שהם בבחי' עצמות אדה"ע ונק' גופא וכמא' וכמה גופין תקינת לון שהן בחי' הכלים דז"א דאצילות שנק' גופין חסד דרועא ימינא כו', וכמו הגוף עד"מ שהוא מעצמות האדם כו' וכמשנת"ל דז"א דאצילות הוא בחי' גופו דאצילות עדיין כו', והמח' נק' כיסוי להמדות כי אפי' כח המחשבה הוא ג"כ בחי' לבוש לבד להמדות שהמדות הן המעוררות את כח המחשבה לחשוב מח' שמיד שיהי' איזה התעוררות מדה ממדות שבלב כגון איזה חמדה לאיזה דבר או איזה פחד מאיזה דבר אזי תיכף תתעורר המח' לחשוב ולהרהר בדבר ההוא כו' (ולכאורה זהו התגלות המח' אבל כח המח' הוא מה שבכחו לחשוב כו' כנ"ל, ה"ז אינו שייך להתעוררות המדה כו'. אך הענין דמהנ"ל מובן דמח' הוא לבוש אל המדות, כי בלא מדות (או שכל) א"א להיות ענין המח', ולהיפך ע"י המדות מתעורר ממילא המח' וכפי אופן המדה דוקא וכמשי"ת בסמוך, וא"כ מובן דכמו"כ בחי' כח המחשבה הוא לבוש אל המדות, והיינו בהמדות בתחלת ההתעוררות כשנופלת איזה אהבה וחמדה בלבו קודם שעולה מהלב אל המוח לחשוב כו', או כמו שהמדה היא בכח חכמתו עדיין שהי' נודע אצלו אותו הדבר כו' רק שלא נתעורר עדיין בפועל כו' וכמ"ש בסש"ב פ"כ, והוא כמו שיש מדות בכח עדיין כו' (שראוי לאהוב אלא שלא נתעורר עדיין כו') ושם ג"כ כח המחשבה שהיא לבוש אל כח המדה כו', ורק למטה הכח חסר את הפועל וממילא א"א להרגיש זה, וכאלו אין כאן מציאות כלל, אבל למעלה הרי בחי' הכח אינו חסר פועל וכמשנת"ל (בהתחלת הדרוש

ובד"ה וילך איש), (ומ"מ הוא במדרי' בחי' כח דוקא וכמשנת"ל ד"ה אדם כי יקריב) הנה בחי' המח' הוא בחי' לבוש אל המדות כמו שהן בכח כו', ובאמת י"ל דבחי' כח המחשבה היא למעלה מבחי' לבוש הנ"ל כ"א הוא בבחי' עצמות הספי' בכלים ושרשי הכלים כו', וזהו מה שישראל עלו במח' כו' וכמשי"ת), וכמו שבמחשבת אנוש ישתנו המח' לפי אופן המדות המעוררת אותן אם ההתפעלות היא בבחי' אהבה יהיו הצירופי אותיות ג"כ בבחי' אהבה ואם בבחי' פחד יהי' מח' אחרת כו' (וזהו מה שיש באותיות דגש ורפא שהן חו"ג כנודע) וכך למעלה כל בחי' חלקי החיות של המדות עליונות כמו חסד שבחסד וגבורה שבחסד וחסד שבגבורה כולם מתלבשים באותיות פרטיות במח' כו', וכמו"כ דבור הוא ג"כ לבוש למדות דהרי כשיהי' לו חפץ ורצון לדבר אזי יומשכו ויתגלו האותיות ויוצא דרך הפה, משא"כ אם לא יהי' לו רצון לדבר אזי ישתוק ולא יומשכו האותיות, וכפי אופן המדה כך יהיו צירופי אותיות הדבור אם בחסד או בגבורה כו' וכן הוא למעלה במלאכים עליונים דהתהוותם מבחי' הדבור כנ"ל ארז"ל עתים חשות ועתים ממללות לפי המדות שהן המעוררים את האותיות כו' (וי"ל דכאשר התעוררות המדה היא בבחי' גבורה שהוא בחי' עליה והסתלקות למעלה וזהו ענין השתיקה מהדבור שהוא עלית אותיות הדבור כו' אז המלאכים ג"כ חשות שזה"ע הרצוא והעלי' שלהם שמתכללים במקורם כו'. וכדאיתא בזהר כד איהי סלקא כולהו סלקין אבתרה כו' דבעליית המלכות בבחי' רצוא נעשה הרצוא במלאכים ג"כ כו', ומבחי' החסד שהוא בחי' הגילוי הם ממללות שהוא בחי' הגילוי וההמשכה דמל הוא ל' גילוי כו', וז"ש אלף אלפי' ישמשוני' ורבוא רבבן קדמוהי יקומון דענין קדמוהי יקומון היינו בבחי' עלי' והסתלקות למעלה כו', וענין אלף אלפי' ישמשוני' היינו בבחי' המשכה למטה שזהו מבחי' החסד כו', ובתו"א ד"ה והבדילה הפרוכת בפ' לך מבואר להיפך דכאשר מאיר הדבור עליון הן חשות שמתבטלים מהגילוי אור האלקי שמאיר עליהם כו', וכמו שארז"ל בשעה שהדבור יוצא מפי הקב"ה חשות כו' והיינו בחי' הביטול דשוב כו', וכשאין הדבור מאיר אז ממללות שהו"ע הכוסף והתשוקה כו'), ונמצא דהדבור הוא ג"כ לבוש אל המדות אלא שהוא לבוש חיצוני והמח' לבוש פנימי כו' וכמשי"ת, וזהו מה שארז"ל דנשמות חצובות מתחת כסה"כ, והיינו כי הנשמות הן בבחי' האותיות דמח' שבהתגלות כנ"ל והן חצובות מתחת המדות כו', והנה כסה"כ הוא בעולם הבריאה וכידוע דעולם הבריאה נק' עולם הכסא, וידוע ג"כ דעולם הבריאה הוא מדור הנשמות ונק' עולם הנשמות דכך סדר ההשתל' דג' עולמות בי"ע הן מח' דבור ומעשה, ולכן כסה"כ שהוא מקור האותיות שבהעלם ופנימיות שנק' כסא לפי שהן לבושי הנשמה בבריאה שהוא עולם המח' עולם הכסא כנ"ל, והמלאכים ביצירה שהוא עולם הדבור כו'. אך מה שכסא הוא עולם הבריאה אין זה עולם הבריאה עצמה אלא בחי' בינה המתלבשת בבריאה דאי' עילאה מקננא כו' כ"כ בע"ח שער כסה"כ, דמח' נמשך מבחי' בינה דמשם התחלת

האותיות דלמעלה מבינה לא יש עדיין אותיות כו', והוא בחי' לבוש וכסא אל האצילות אשר אצילות הוא בחי' חכמה ד"כ דאבא עילאה מקננא באצילות כו'. וזהו כסא כס א' דאצי' הוא בחי' אדם העליון כו' (ולפי מה שנת"ל דאדם ע"ש אדמה לעליון י"ל ג"כ א' שהוא בחי' פלא עליון דאצי' הוא בבחי' אדמה למדרי' זו כו'), וכן באצילות ידוע דבינה נק' כסה"כ שהיא כסא לבחי' החכמה דלפעמים מבו' דחכמה היא בחי' אצילות שבאצילות ובינה בריאה שבאצי' כו', ולהיות דאוא"ס שורה בחכמה זה"ע כס א' כו'. ולכן בישראל יש ג"כ שם אל בסופו כמו במלאכים שיש שם זה בכל מלאך כמו מיכאל וגבריאל כו'. והענין הוא כמבואר למעלה דהאותיות הקודמים שהוא שם העצם של המלאך הוא מבחי' התגלות האותיות של הדבור עליון, ובד"כ הוא המורה על איכות מהותו מאיזה מדה הוא נמשך מאין ליש כו', כי האותיות הם לפי התעוררות המדות בבחי' חו"ג מים ואש כו' כנ"ל, וגבריאל שרשו מבחי' הגבורה וזהו גבר, ויופ"י שר התורה שרשו מת"ת שזהו בחי' היופי כנודע, ומיכאל שרשו מבחי' החסד ונמשך מתי' מי כמוכה וכדאיתא במד"ר במדבר פ"ב וכן כל מלאך לפי אופן המשכת אותיות הדבור מאיזה מדה כך יקרא צירוף שמו, ואל"ף למ"ד שבסוף שמו הוא מבחי' עצמות הדבור עליון כנ"ל, ובשרשו הוא בחי' נהירו דחכמתא עילאה דנהיר עלייהו תדיר, כי מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית הרי שרשם מבחי' החכמה ואם לא הנהירו עילאה זו היו כלא היו כו'. וזהו אל"ף למ"ד ל' אאלפך חכמה שהוא נהירו דחכמתא כו' כי בחכמה יסד ארץ, אבא יסד ברתא שמקור הדבור נמשך מבחי' החכמה, ולכן בחי' זו היא בכל המלאכים בשוה כו' (וכן מקור הדבור הנ"ל נק' אל כמ"ש בזח"א די"ט א' ובמק"מ שם בענין האל הגדול כו' שהמלכות נק' אל). וכמ"כ פי' וענין ישראל ע"ש כי שרית כו' נמצא שם העצם שלו הוא שר וכמ"ש באר חפרוה שרים אלו אבות כו'. (וענין כי שרית הו"ע שם הוי' שמושל על שם אלקים וכמ"ש בתו"א בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק וזהו"ע שר שהוא שם העצם של הנשמות דהיינו האותיות דשם הוי' כו') ושם אל"ף למ"ד בסופו כמו במלאכים, כי נשמות עצמן נמשכו מגילוי אותיות המח' ושם אל"ף למ"ד היינו מקור אותיות המחשבה שמאיר בהם ע"ד הנ"ל במלאכים כו' (והיינו מה שחקוקות תחת כסה"כ בחי' מוחין דאי' כו', ולפי מה שית' בענין כמראה אדם י"ל דשם אל שבהם זהו ג"כ בחי' נהירא דחוכמתא והוא מבחי' עצמות החכמה כו'), ונמצא ישראל הוא ג"כ בחי' מלאך שהוא כלי השפעת נש"י מאוא"ס ב"ה ונק' בשם שר על כל המלאכים לפי שהם מבחי' חיצוניות, אבל ישראל הוא מבחי' פנימיות, עד"מ הטפה הנמשכת ממוח שהיא גבוה מכל ההשפעות כו' וכמ"ש במ"א, והיו"ד דישראל מורה על תמידות הפעולה שתמיד נמשכים המוחין עליונים כו' לתוך נש"י (והשפעת המוחין עיקרן הוא בחי' שם אל שבישראל כו') והמלאך הנושא את השפעת המוחין נק' ישראל כו'.

בס"ד, ליל א' דחה"ש, רס"ז

אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ, וידוע הקושי' בזה למה נאמר אשר הוצאתיך מארץ מצרים ולא נאמר אשר בראתי שמים וארץ, דבריאת שו"א הוא יותר פלא מיצ"מ, דיצ"מ הרי האותות ומופתים דמצרים היו יש מיש ובריאת שו"א הוא יש מאין שזה ענין נפלא מאד שלא יש כלל בחיק הנבראים כ"א בחיק הבורא, ואו"כ במ"ת שהי' גילוי עצמות אוא"ס וכמו שאומר אנכי שמורה על העצמות למה הזכיר יצ"מ דוקא ולא בריאת שו"א כו'. וגם בעצם הענין צ"ל מהו השייכות להזכיר יצ"מ במ"ת. ולהבין זה ילה"ק מה שנת"ל דבדבור יש ב' מדריגות התגלות הדבור וכח הדבור, וכמו"כ יש ב' מדריגות אלו במחשבה, והתהוות הנשמות הוא מבחי' התגלות המח' ושרשן הוא מבחי' כח המח', וע"ז הוא שארז"ל דנשמות חצובות מתחת כסה"כ כו'.

והנה כללות ההפרש בין מח' לדבור עד"מ באדם למטה הגם ששניהם רק לבושים לבד מ"מ יש הפרש גדול ביניהם שלבוש הדבור הנה הוא המגלה העלם העצמי לגבי זולתו שהרי בלתי הדבור לא יבין זולתו כלל ההשכלות שהשכיל כו'. ונמצא כי פעולת הדבור הוא בכדי שיבין זולתו, אבל לעצמו א"צ לדבור כלל כ"א לשימוש שישמש לו זולתו, או שיבין זולתו, שנמצא שזהו הכל בשביל הזולת היינו שידע הזולת השכלתו או רצונו ומח', רק ההבדל שזה בשבילו וזה בשביל זולתו כו', משא"כ המח' היא בשביל עצמו, שהרי בלתי המח' לא יוכל להבין את השכלה שלו עצמו, שהרי חכמה היא בחי' ברק המבריק לבד ועדיך איננה ידוע לו עצמו מהו כלל, כ"א מה שנפל לו איזה הרגש שכל מבחי' כח המשכיל שיבוא אח"כ לידע השגת דבר מה, אך ג"ז בתנאי כשיחשוב תומ"י מהו זה שנפל לו, ואם יעבור איזה זמן מה ולא יחשוב בהרגש הדבר ההוא במוחו ולבו (שיותפס הענין במוחו וגם בלבו דבינה ליבא כו', ונר' דהיינו בחי' חיצוני' בינה כו') ע"י לבוש המח' המלביש את בחי' הרגשות האלו לא יהיה מזה שום דבר ולא ידע כלל את הדבר שהשכיל וישכח גם את הברק המבריק שהבריק לו במוחו כו' (מצד בחי' האחוריים שיש בכח שכלו שהשכיל כו', וכנודע שהשכחה היא מבחי' אחוריים וכמ"ש באגה"ק בסופו בד"ה דוד זמירות קרית להו), ואו"כ פעולת המח' הוא ענין עיקרי בהשכלת דבר מה כמו בחי' הברק עצמו, שהרי כשם שבלתי ברק המבריק לא ישכיל שכל חדש, כן בלתי העיון וההלבשה במח' הרגש הברק לא יהי' מאומה כו', א"כ ה"ה שוה כמותו כו', ונמצא כי פעולת המח' היא להוביל ולהמשיך בחי' העלם העצמי לגבי עצמו דוקא כו' והדוגמא מזה יובן למעלה דבחי' הדבור הוא בחי' גילוי אור אל הזולת היינו נבראים בבחי' מציאות יש ודבר נפרד לעצמן כו', אבל בחי' המח' הוא גילוי לעצמו לא אל הזולת כו', ולכן עולם הבריאה עולם המח' נק' חשך וכמ"ש יוצר אור ובורא חשך והלא בריאה למעלה מיצירה אלא דפי' חשך שהוא בחי' העלם אל הזולת כו' (ועמשנת"ל ד"ה כי מראש צורים) כי הגילוי דבריאה

הוא מה שלעצמו עדיך לא אל הזולת, כו׳, וכידוע דנבראים דבריאה אינן עדיך בבחי׳ מציאות יש ודבר נפרד אלא בטלים ומיוחדים באלקות וכנודע בנבראים דעדאת"כ שהן כלולין במקורן עדיך כו׳ וכמ"ש במ"א, וזהו שהגילוי אינו לזולת עדיין ולגבי הזולת שהוא בחי׳ מציאות יש ממש הוא בחי׳ חשך והעלם כו׳. וכמו"כ הנשמות הן בבחי׳ נבראים דעדאת"כ ורק כמו שירדו למטה הן בבחי׳ נבראים שבארץ כו׳, וזהו דהתהוותן הוא מבחי׳ מח׳ שהוא לעצמו עדיך כו׳, אמנם עדיך צ"ל והלא א"א נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה אתה יצרתה כו׳, הלא דהנשמה היא למעלה מבחי׳ נברא דמ"ש אתה בראת זהו בחי׳ ירידת והמשכת הנשמה בבחי׳ בראתיו כו׳, אבל הנשמה בעצם היא למעלה מבחי׳ בריאה כו׳. אך הענין דהנה נת"ל בענין מארז"ל נשמות חצובות מתחת כסה"כ דבחי׳ כסה"כ הוא בחי׳ שרש ומקור אותיות המח׳ הנק׳ כח המח׳ ושם שרש הנשמות כו׳, ונת׳ דבחי׳ כסה"כ אינו בחי׳ הבריאה עצמה כ"א בחי׳ אימא עילאה דמקננא בכורסי׳ כו׳, וא"כ שרש נש"י באמת למעלה מבחי׳ בריאה כ"א מבחי׳ בינה דאצילות המקננת בבריאה כו׳, והגם דכמו"כ במלאכים נת"ל שיש בחי׳ כח הדבור ונת׳ די"ל שהוא בחי׳ עצמות המלכות שבוקעת את הפרסא כו׳ כנ"ל בשם הע"ח, י"ל ע"פ הידוע ההפרש בין הנשמות למלאכים דמלאכים הם נבראים ממש שנבראו מכח האלקי בבחי׳ יש מאין והיינו שהן בחי׳ יש ממש ולא אלקות, אבל בנשמות גם כמו שנבראו להיות בחי׳ יש זהו מה שהאלקות גופא נעשה בבחי׳ יש כו׳ וכמ"ש בבה"ז פ׳ פנחס ע"פ ובחדש הראשון כו׳, ועפ"ז י"ל דבמלאכים בחי׳ כח ומקור הדבור הוא בבחי׳ העלם והסתר מהם, דמה שמאיר בהם בגילוי הן בחי׳ האותיות של הפרסא המפסקת שזהו בחי׳ עצם השם שלהם כו׳ כנ"ל, והיינו שהאותיות שבהתגלות, דבחי׳ זו גופא היא ג"כ בחי׳ נברא לבד כו׳ וכמ"ש במ"א דהחיות המתלבש בנבראים בבחי׳ גילוי גם הוא בחי׳ בריאה וגבול כו׳, וכמו האורות נפש רוח כמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד כו׳. אבל בחי׳ החיות האמיתי דבחי׳ עצמיות הדבור הוא בבחי׳ העלם והסתר מהם כו׳, (ובאמת בחי׳ נקודת המלכות ששוברת ובוקעת את המסך ומאירה בעצמה בבריאה ה"ז למעלה גם מבחי׳ אימא עילאה דמקננא בכורסיא שזהו מה שמאיר בג"ס הראשונות דבריאה ובחי׳ נקודת המלכות הנ"ל היא בבחי׳ רישא דא"א דבריאה כו׳ כמ"ש בע"ח, ומבואר בעץ חיים שער כסה"כ דבחי׳ אימא דמקננא בכורסיא היינו בחי׳ הנשמה דבריאה, וידוע דבחי׳ הנשמה נעלם ונסתר מן המלאכים וכמשנת"ל (ד"ה כה אמר ה׳) וכ"ש בחי׳ נקודת המלכות הנ"ל). ונמצא דמלאכים הרי בחי׳ מקור הדבור מובדל מהם, הגם שמתלבש בהם וכנ"ל (ד"ה בשעה שהקדימו) בענין שם אל כו׳, מ"מ ה"ה מתעלם ומסתתר מהם, *(והגם דבנפש וגוף באדם למטה שהנפש האלקי מתעלם ומסתתר כו׳, דאל"כ הי׳ הגוף מתבטל כו׳, ומ"מ היא בבחי׳ חיות בגילוי כו׳. הנה באמת הגילוי הוא בחי׳ המציאות לבד לא בחי׳ המהות כו׳ (משא"כ שרש הנשמה בהנשמה הוא בבחי׳ מהות ובדוגמת הלכות התורה

---

*) חסר סיום המוסגר.

מהות ח"ע כאור הנשמה כו׳), ועוי"ל דדוקא בעוה"ז יכול להיות התחברות שני הפכים וגם שמתעלם ומסתתר ומ"מ הוא חי מזה בבחי׳ הרגש החיות כו׳, אבל למעלה י"ל דמה שמתעלם ומסתתר אין זה גילוי והיינו שלא זהו בחי׳ החיות שמחי׳ אותם כו׳ (שהרי עבודת המלאכים שזהו חיותם כו׳ הוא בבחי׳ רוח ונפש כו׳ וכמ"ש באגה"ק בקו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח), וזהו דבחי׳ מקור הדבור מובדל מהם, דהתהוותם וחיותם הוא מבחי׳ האותיות המתגלים לחוץ, אבל עצמות הדבור הגם שזה שרשם מ"מ ה"ה מובדל מהם כו׳, (וצ"ע ממה דאיתא באגה"ק בקו"א בד"ה להבין מ"ש בפע"ח בסופו הרי נודע שכל מלאך שהוא שליח מלמעלה אזי נק׳ בשם הוי׳ ממש השוכן בקרבו כו׳ ולכאורה איך שם הוי׳ שורה במלאך נברא ונק׳ כך והיינו שזהו החיות המחי׳ אותו בעת ההיא, ואינו מובן איך שם הוי׳ מתלבש בנברא להחיותו בגילוי כו׳, ובד"ה להבין אמרי בינה מובן שזה רק הארת שם הוי׳ יעו"ש, מ"מ צ"ע איך הוא, ובמ"א מבואר (בד"ה יצאו כל צבאות ה׳ בס׳ שמות) שז"ע אות הוא בצבא דילי׳ דצבא הן המלאכים, וענין אות הוא בצבא כו׳ היינו גילוי אור האצילות במלאכים דבי"ע, ומבואר שם שז"ע שגם בבי"ע יהיה איהו וגרמוהי חד כמו באצילות וכמ"ש בתו"א פ׳ בא ד"ה בעצם היום הזה בענין הוי׳ צבאות, חה ממשיכים נש"י שיהי׳ גם בבי"ע בחי׳ איהו וגרמוהי חד (והיינו גם בנבראים דבי"ע לא בהע"ס שלהם לבד, והגם דבאצילות שבהכלים איהו וגרמוהי חד ומ"מ גם בנשמות אין הקו מתלבש בהם וכ"ש מלאכים כו׳ וכמש"ש ד"ה איהו וחיוהי חד, אפשר י"ל דלהיות שבכדי שתהי׳ ההמשכה שגם בי"ע תהי׳ כמו אצילות שרש ההמשכה מלמעלה מאצילות ולזאת נמשך גם בנבראים דבי"ע וע"ד אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין דמבואר במ"א דמפני שהגילוי הוא מאוא"ס הסוכ"ע לזאת הוא בכולהו עלמין בשוה כו׳, ועד"ז י"ל בענין הנ"ל. גם י"ל לפי שההמשכה היא ע"י עבודת נש"י למטה שמקבלים סיוע בעבודתם מהמלאכים לכן נמשך הגילוי במלאכים ג"כ כו׳) וע"ד מהלכים בין העומדים שע"י הנשמות נעשים המלאכים ג"כ בבחי׳ מהלכים כו׳, וכמ"ש בתו"א ד"ה כה כו׳ אם בדרכי תלך כו׳, א"כ זהו מה שנעשה ע"י עבודת הנשמות שיהי׳ גילוי אוא"ס גם בנבראים דבי"ע אבל מצ"ע מה שמאיר בהם בגילוי הוא מבחי׳ אותיות הדבור שבהתגלות לבד כו׳, ומה שהמלאך בד"כ נק׳ שליח היינו שהן שלוחי השפע שהן ממוצעים שע"י נמשך השפע האלקית בעולמות וכמו מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש כו׳, ואז באמת אומרים קדוש כו׳ ה׳ צבאות כו׳ ששם ה׳ מובדל ממנו כו׳ וכמ"ש בקו"א הנ"ל), אבל בנשמות שגם כמו שהם בבחי׳ נברא לא נשתנו בעצם מהותם, י"ל שמאיר בהם בחי׳ שרשם ומקורם כו׳, והגם שאינו מאיר בגילוי ממש מ"מ אין זה בדרך העלם והסתר כו׳, והענין הוא כמשנת"ל (ד"ה כה אמר ה׳) ההפרש בין התלבשות ח"ע דאצילות באור הנשמה דמלכות דבריאה ויצירה שבהלכות להתלבשות אור הנשמה בנ"ר דמלאכים, דלהיות דהמלאכים ונ"ר שלהם הם בחי׳ נברא לזאת בחי׳ אור הנשמה המתלבש בהם הוא בבחי׳ העלם והסתר כהסתר הבורא מהנברא כו׳, אבל אור הנשמה דמלכות דברי׳ ויצירה שזהו אלקות הרי התלבשות בחי׳ ח"ע באור הנשמה אינו בבחי׳ העלם והסתר

אלא בבחי' גילוי המהות ממש כו' ולזאת בהלכות הערוכות לפנינו הגם שמה שמאיר בגילוי ממש בהם הוא רק בחי' אור הנשמה דמלכות דב"י מ"מ ה"ה תופס ממש במהות ח"ע שמלובש באור הנשמה מאחר שאופן ההתלבשות דח"ע באור הנשמה אינו שמתעלם ומסתתר רק מאיר בגילוי המהות ממש, ולזאת גם בהלכות הערוכות לפנינו הגם שאינו מאיר בחי' ח"ע בגילוי ממש מ"מ הרי יש בזה ממש בחי' מהות ח"ע שאינו מעלים א"ע כי אם הוא בבחי' מיעוט לבד כו' וה"ה תופס במהות ח"ע ממש ויכול לבוא למדרי' זו שיאיר בגילוי ממש כו', וכמו"כ בנשמות מאחר שבעצם מהותן הם אלקות א"כ בחי' שרש ומקור הנשמה אינו מתעלם ומסתתר מהם כו' ולא כמו במלאכים הגם שיש בהם ג"כ בחי' שרשם ומקורם שזה ענין שם אל שבהם, מ"מ להיותם נבראים ממש הרי בהם אופן התלבשות שרשם ומקורם הוא שמתעלם ומסתתר מהם ומובדל מהם לגמרי כו' כנ"ל, אבל בנשמות להיותן אלקות הנה אופן התלבשות שרשם ומקורם הוא שאינו מתעלם כו' ולזאת הגם שמה שמאיר בגילוי הוא רק הארת הנשמות שבהתגלות, ובחי' שרש הנשמה אינו מאיר בגילוי, הרי אין זה העלם והסתר כ"א בחי' מיעוט לבד כו' (דנש"י ותורה הם באופן אחד וכמו שהוא בתורה כן הוא בנש"י רק ההפרש כללי בהם הוא מה שאורייתא וקוב"ה כולא חד ונש"י נתהוו בבחי' מהות בפ"ע כו', אבל שוים הם שהן אלקות ממש וההתלבשות הוא באופן הנ"ל) ולכן במלאכים אינו נוגע כ"כ שרשם ומקורם מאחר שהוא בבחי' העלם והסתר מהם כו' כנ"ל, אבל נשמות ה"ה נחשבים במדרי' שרשם ומקורם שאינו מתעלם מהם כ"א בבחי' מיעוט לבד כו'. והראיה שהרי באפשר לנשמות להגיע בעבודתם למדרי' שרש ומקור נשמתם וכמ"ש במ"א בענין התפלה שנק' סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה בחי' שרש ומקור הנשמה כו', ועמשנת"ל (ד"ה וידבר כו' במדב"ס) שהארת בחי' א"ק בהכרח שיהי' בכאו"א מישראל כו', וא"כ בנשמות מאיר בהם בחי' שרשם ומקורם כמו שחצובות מתחת כסה"כ שזהו בחי' אימא עילאה דמקננא בכורסייא כו', אמנם באמת שרש הנשמות הוא למעלה מבחי' כסה"כ הנ"ל דמה שארז"ל דנשמות חצובות מתחת כסה"כ היינו כמו שהן בבריאה (ושם הם בבחי' כה"כ למעלה מהמלאכים כו') אבל שרשם הוא באצילות, דהנה נת"ל (בד"ה הנ"ל) דענין ישראל עלו במח' היינו כמ"ש בע"ח דאצילות הוא בחי' מח' והו"ע בחי' כמראה אדם שעל הכסא כו', וביאור הענין הוא, דהנה כתיב אני הוי' לא שניתי, פי' שלא יש שום שינוי כלל בו ית' מבריאת והתהוות העולמות דאתה הוא עד שלא גבה"ע ואתה הוא משנבה"ע כו', ולכאורה הלא נבראו ונתהוו העולמות וממך הכל כתיב ואיך לא שניתי כו'. אך הענין דבריאת והתהוות העולמות מאתו ית' אינו כמו פעולת האדם למטה כמו אומן שעושה כלי דכח הפועל נתפס ומתלבש ממש בהפעולה ויש בו שינוי בין קודם הפעולה לשעת הפעולה כו', אבל למעלה אינו כן שהרי לא בעמל ויגיעה ברא הקב"ה את עולמו כו', כי כללות בחי' הכח והחיות האלקי שמהווה ומחי' עולמות הוא בחי' מלכות לבד מלכותך מכ"ע כו', ובשרשו הוא בחי' מח' דאנא אמלוך, דענין המלוכה הוא בחי' התפשטות שמו לבד וכמו מלך שמו נק' עליהם, וידוע דשם הוא בחי' הארה חיצוניות שאין לו קירוב אל העצם

כו׳, ואינו דומה לשכל זמדות שג"כ אינם עצם הנפש כ"א כחות והארות לבד כו׳ וכמו שנת"ל (ד"ה כל השונה הלכות) דמ"מ ה"ה כחות הנפש שהנפש מתגלה בהם, דגילוי הנפש הוא הכחות נפשיים שלו כמו מי שהוא חכם שמשכיל השכלות או שהוא חסדן ונדבן כו׳ הרי בזה מתגלה הנפש שנראה וניכר הגילוי שלו בהכחות כו׳, והגם דהשם ה"ה ג"כ גילוי מהנפש וכידוע דגילוי חיות הנפש להחיות הגוף הוא ע"י השם וכמ"ש במ"א, מ"מ אינו דומה שהרי ע"י הכחות נראה וניכר פעולת הנפש שמשכיל השכלות ומשפיע חסד כו׳, וכנודע שנק׳ תיקונין שהנפש מתתקנת ומתקשטת בהם כו׳, ומבואר במ"א דמה שנק׳ תיקונין מפני שע"י פועלת הנפש להשכיל ולהתחסד וכה"ג שזהו עיקר הכוונה שהנפש תפעול פעולות אלו והוא ע"י הכחות דוקא ועש"ז נק׳ הכחות תיקונין כו׳ (וכמו חומר צורה ותיקון כו׳ וכמ"ש במ"א), משא"כ השם עם היות שע"י הוא חי מ"מ אינו ניכר שהוא מהשם, ובפרט שהשם הוא רק ממוצע שע"י נמשך חיות הנפש להחיות הגוף כו׳, וגם בהעלם השם כמו קודם שקוראין אותו בשמו ה"ה חי ע"י השם שבהעלם כו׳, ועוד זאת שע"י הכחות יודעים רוממות ומעלת הנפש וגם יכולים לידע את הנפש בשרשו ובעצם מהותו באיזה מדרי׳ הוא וכמו ב"ש וב"ה שהן חו"ג כנודע דלכן הי׳ אצל ב"ש תמיד ההטי׳ לגבורה ואצל ב"ה תמיד ההטי׳ לחסד, ועם היות שכל הנפשות מתאימות כו׳, מ"מ ה"ה בשרשים מיוחדים בז"א דאצילות כו׳ וכמ"ש במ"א בענין ז׳ קני המנורה, ומכחות הגלוים יכולים לידע שרש הנפש כו׳, ובד"כ יש להם קירוב אל העצמות שהרי הנפש תתענג בהכחות וכמו החכם כשמשכיל השכלה הרי הוא מתענג בנפשו בזה וכמו צהבו פניו של ר"א כו׳, וכן בהשגת השכל יש בזה תענוג גדול, וכמו"כ איש הטוב והחסד יש לו תענוג גדול בהשפעת החסד וכמו אאע"ה שהיה מתענג מאד בהשפעת חסדו כו׳, והראיה מהצער הגדול מההעדר כו׳ כידוע, וזה הוראה שיש להכחות קירוב אל העצמות כו׳, משא"כ בענין השם עם היות דחיות הנפש להחיות הגוף הוא ע"י השם, מ"מ אין זה נרגש גם לעצמו שע"י אותיות אלו דוקא נמשך החיות להחיותו ומכ"ש שאינו ניכר ונראה אל הזולת, ואינו מרגיש כלל ההפרש אם קוראין אותו אברהם או יצחק וכה"ג ובאמת יש כמה שקורין אותם בשם אחד והם בשרשים ומקורים מיוחדים, (ועמ"ש במד"ר פ׳ שלח יש ששמותיהם כו׳) וגם אינו שייך שיתענג בזה שקוראין אותו אברהם או יצחק וכו׳, הרי שהשם הוא הארה חיצוני׳ שאין לה קירוב אל העצמות כו׳, וכמו"כ יובן למעלה דהאורות והגילוים מן העצמות הן בחי׳ שמו לבד וכמא׳ עד שלא נבה"ע הי׳ הוא ושמו לבד, וידוע דשמו קאי על בחי׳ האור שלפני הצמצום, ונק׳ שמו להורות שהוא בחי׳ הארה חיצונית לבד שאין לה קירוב ושייכות אל העצם כלל שמהארה זו אין אנו יודעים את העצם ואין לנו שום תפיסא בהעצם כלל כו׳, ואין זה כמו אור וזיו השמש שאנו יודעים מהזיו שהעצם הוא בהירי כו׳, וכן באור וחיות הנפש הרי מכללות האור אנו יודעים שהנפש היא מציאות חיוני כו׳, וזהו מפני שכל מהותו של השמש הוא ענין האור כו׳ וכמשנת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח) וכמו"כ בנפש כל מהותו הוא ענין החיות כו׳, אבל באור א"ס אין אנו יודעים כלל מן האור מהותו של העצמות כו׳ וכמשי"ת, והיינו לפי שאין

לו ערך ושייכות עם העצם כלל כו', ולהיות דכללות האור האלקי שיש לו שייכות אל העולמות להיות מקור לעולמות הוא בחי' שמו לבד (ולא בחי' עצמות שמו כ"א בחי' הארת שמו לבד וכמו שכתוב כי נשגב שמו לבדו דגם בחי' שמו הוא נשגב (והיינו גם בבחי' האור שהוא בבחי' המשכה מן העצם הנה בחי' עצם שמו היינו בחי' עצם האור הוא בבחי' נשגב כו') ורק הודו על ארץ ושמים בחי' הארה דהארה לבד כו' (וזהו בחי' המח' דאנא אמלוך בחי' מלכות דא"ס שלפני הצמצום שהיא בחי' הארה דהארה לבד כו' והר"ע בחי' האור כמו שהוא לאחר עלות הרצון שנת"ל)), ולזאת אני הוי' לא שניתי שאין שום שינוי כלל מכללות בריאת והתהוות העולמות מאחר שכללות בחי' האור השייך אל העולמות הוא בחי' הארה דהארה לבד כו' והנה בחי' הארה הנ"ל הגם שהיא באין ערוך כלל לגבי עצם כנ"ל מ"מ ה"ה גילוי מן העצם כו', ועם היות דזה שההארה נק' שם ה"ז הוראה שהיא באין ערוך לגמרי לגבי העצם (יותר מכחות הנפש שהן ג"כ הארה לבד ומ"מ יש להם קירוב ושייכות כו' כנ"ל וגם יותר באין ערוך מכמו אור וחיות הנפש בכלל שאנו יודעים מאתו עכ"פ שהנפש הוא מציאות חי כו' כנ"ל), אבל מ"מ הרי ההארה נמשכת מן העצם והיא דבוקה בהעצם שהרי אין כאן דבר המפסיק ח"ו בין העצם אל ההארה, ולכן נק' ג"כ אור דכל אור דבוק במקורו כו' וכמשנת"ל (ד"ה וידבר כו' זאת חקת התורה), וא"כ בהכרח שהוא ג"כ מעין מקורו מאחר שהוא דבוק בו והדביקות היא סיבת האור (לא כמו במציאות דבר כמו בבחי' הכלים דבזה הרי הריחוק והעדר הדביקות היא סיבת הישות כו'. עם היות דבשניהם העצמי (היינו המקור כו') הוא סיבת מציאותם (ועמשנת"ל ד"ה ויולך ה' את הים), מ"מ זה מציאותו ע"י קירוב ודביקות המקור וזה מציאותו ע"י ריחוק וההבדלה של המקור כו' ולכן זה מעין מקורו וזה באופן ומהות אחר כו' וכמ"ש במ"א), א"כ בהכרח שיהיה האור מעין העצם כו', והגם דלכאורה אינו מובן איך אפשר להיות שניהם שהוא מעין העצם ושאין יודעים ממנו את העצם כלל דממ"נ מאחר שהוא מעין העצם הרי הי' צ"ל שנדע ממנו את העצם כו', אמנם באופן כזה הוא באור וחיות הנפש שהאור הוא מעין העצם במה שהוא הארה חיונית ומ"מ אין אנו יודעים ע"י את מהות העצם כנ"ל בענין ההפרש בין שם להכחות כו' שמהכחות אנו יודעים מעלת העצם ומהות שרשו ומקורו כו' ומהשם אין אנו יודעים מעלתו ומקורו כו', ורק בנפש אנו יודעים מהאור שהוא מציאות חי והיינו לפי שזהו כל מהותו של הנפש מה שהוא מציאות חי לכן מזה שאנו רואין שהאור הוא מציאות חיוני בחי' אור להחיות כו' אנו יודעים שהעצם הוא מציאות חי כו', וגם בזה אין אנו יודעים מהות ואופן החיות של עצם הנפש, כי ודאי ופשוט הדבר שהעצם הוא חי באופן אחר לגמרי מן ההארה כו', לבד זאת שאינו בבחי' חיות בגילוי הנה עצם ענין החיות הוא באופן אחר לגמרי כו', אך למעלה שהעצמות אינו רק מה שאור נמשך ממנו כו' וכמשנת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח הנ"ל), לזאת מהאור אין אנו יודעים כלל מהות העצמות כו', והגם דמזה שאור נמשך מן העצמות הרי אנו יודעים שהעצמות הוא בבחי' מאור, הנה לא זהו מהות העצמות רק מה שהוא בבחי' מאור כו', אלא זאת שהוא ית' בבחי' מאור ג"כ, וא"כ

א"א לומר שאנו יודעים מהאור את העצמות מאחר שלא זהו כל העצמות מה שהוא בבחי' מאור כו', ולכאורה זאת אנו יודעים עכ"פ מהאור שהעצמות הוא בבחי' מאור כו' (ולא שזהו כל מהות העצמות אבל שהוא בבחי' מאור ג"כ כו') ובאמת גם זאת לא נוכל לאמר בו ית', שהרי ענין מאור הוא מציאות דבר מה והעצמות ה"ה נמצא בבלתי מציאות נמצא, ממילא אינו שייך לומר שהוא מאור, כי רק במה שהוא מציאות נמצא נוכל לתאר באיזה שם אם שם עצמי או שם התואר כו', וכמו השמש שהוא נברא ה"ה נקר' מאור ואנו יודעין זאת מהאור והזיו שלו כו', אבל בעצמות אינו שייך לומר שם מאור, וא"כ מה אנו יודעים מן האור, בחי' מהות העצמות אין אנו יודעים מן האור שהרי לא זהו כל מהות עצמותו מה שהאור נמצא ממנו כו', ושהוא בבחי' מאור ג"ז אין אנו יודעים מן האור, דאור מגלה לנו ענין מאור שהוא בבחי' מציאות (והיינו מה שהוא בבחי' תואר דבר מה כו'), אבל מאור שאינו בבחי' מציאות נמצא כו' (היינו שאינו בבחי' תואר כי א"א לומר בהעצמות שום ענין תואר ח"ו) זה אין ענין האור מגלה לנו כו'. ונמצא לבד זאת שאין אנו יודעים מהאור והגילוי אופן האור של המאור כו' הנה גם עצם ענין המאור אין האור מגלה לנו כו' (ואינו דומה כמו בנפש שאנו יודעים עכ"פ מהאור והחיות שהעצם הוא מציאות חי אלא שאין אנו יודעין ענין ואופן החיות של העצם כו', אבל למעלה הרי אין אנו יכולים לאמר כלל שהוא בבחי' מציאות מאור ח"ו שהגם שהאור נמשך מן העצמות, א"כ לכאורה הוא בבחי' מאור, אין אנו יכולים לאמר זאת כי הוא בבחי' בלתי מציאות נמצא, וענין מאור בבחי' בלתי מציאות אין אנו יודעים כלל וכלל, ר"ל שאין האור מגלה לנו זאת, כי אדרבה ענין האור מגלה לנו שיש מאור בבחי' מציאות כו', אבל שהוא מאור בבחי' בלתי מציאות נמצא אין האור מגלה לנו כו', וא"כ הרי מן האור אין אנו יודעים כלל ענין המאור לא רק שאינו יודעים ענין ואופן האור של העצם אלא שאינו יודעים ענין המאור כלל, וההענין הוא דהנה במאור השמש ג"כ אין אנו יודעים ענין ואופן האור של עצם השמש מ"מ אנו יודעין ענין המאור שהוא מציאות ספירי ובהירי וכה"ג, אבל למעלה אין אנו יודעים ענין המאור כלל וכלל כו'), רק מענין ההתהוות הנעשה ע"י האור אנו יודעים שהעצמות הוא נמצא בבחי' בלתי מציאות נמצא, שהרי מה שהאור מהווה מאין ליש מבואר באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד לפי שהוא כענין המאור הוא מהו"ע של המאציל ב"ה שמציאותו הוא מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו ולכן הוא לבדו בכחו ויכולתו לברוא יש מאין ואפס המוחלט בלי שום עילה וסיבה אחרת קודמת ליש הזה כו', הרי דמהתהוות יש מאין אנו יודעין שהעצמות מציאותו הוא מעצמותו, וכל שמציאותו מעצמותו ממילא אינו בבחי' מציאות נמצא, דדוקא דבר שנתהווה הוא בבחי' מציאות, אבל מה שלא נתהווה ממילא אינו בבחי' מציאות כו', והיינו שמגלה לנו ענין ההתהוות דוקא, אבל האור מצ"ע אינו מגלה לנו ענין העצמות כלל כו', והיינו לפי שהאור אין לו ערך ושייכות כלל אל העצמות כו', ומ"מ הרי האור נמשך מן העצמות, והעצמות אינו בגדר מקור כלל וכלל אל העולמות אף לא בבחי' סיבה אל העולמות כמשנת"ל (ד"ה ויולך ה' את הים) איך יהיה האור בבחי' מקור לעולמות. ואין לומר דכשם דגוף מציאות האור מן העצמות הוא שלא לפי

אופן העצמות, שהרי העצמות הוא בלתי מציאות נמצא והאור הוא בבחי' מציאות אור כו', כמו"כ נא' שנמצא שלא לפי אופן העצם גם בזה שיהי' מקור לעולמות הגם שהעצמות אינו בגדר זה כלל וכלל, זאת א"א לומר מכמה טעמים. הא' שאם נאמר שהאור נמצא מן העצמות באופן שיהי' בבחי' מקור כו' אז צ"ל דהתהוותו הוא בבחי' התפעלות ח"ו מן העצמות להוות דבר, כי זה שנמצא שלא לפי אופן העצמות במה שהוא בבחי' מציאות אור, הנה בדוגמא כזאת הוא בכל בחי' גילוי אור, דכל גילוי מן ההעלם הרי כמו שהוא בהעלם אינו במציאות זו כמו שהוא בגילוי, וכידוע דכל אור כשהוא במקורו אינו בבחי' מציאות וכמ"ש בסש"ב במשל אור וזיו השמש כשהוא במאור השמש שאינו עולה בשם אור וזיו כו', וע"י הגילוי נעשה ממילא בבחי' מציאות אור כו', וכמו"כ בדוגמא כזאת במציאות האור מן העצמות שהעצמות אינו בבחי' מציאות נמצא והאור הוא בבחי' מציאות אור, מובן שאין זה בבחי' התפעלות ח"ו אלא שע"י הגילוי נעשה ממילא בבחי' מציאות כו', אבל זאת שיהיה שלא לפי אופן העצמות להיות בבחי' מקור לעולמות, אין זה בדרך ממילא כ"א שיהיה בבחי' התפעלות להוות באופן כזה, וזאת א"א לומר ח"ו בעצמות כו', הב' דהרי ידוע דרצון וכוונת העצמות הוא שתהי' ההתהוות בהדרגה דוקא וכמ"ש במ"א (בד"ה ציון במשפט תפדה, רס"ב בענין חומר וצורה ותיקון, וכן הוא בהמשכת האוא"ס כו') ואם הי' התהוות האור שיהי' בבחי' מקור לעולמות אין זה בהדרגה כלל כו', הג' אם הי' התהוות האור להיות בבחי' מקור לא הי' בבחי' אור כלל, וכמ"ש במ"א (ונז' לעיל) בענין בחי' המלכות שאין לה אור מצ"ע וכמו דוד דלא הוי ליה חיין כו' שזהו לפי שהיא מקור ליש וממילא גם היא בבחי' יש כו' (שז"ע שאין מלך בלא עם לפי שהו"ע בחי' התפשטות וישות כו'), וכמו"כ הוא באוא"ס אם נא' שנתהווה באופן כזה להיות בבחי' מקור לא הי' בבחי' אור כנ"ל, אלא צ"ל דכמו ההפרש בכללות בין בחי' אור לבחי' הכלים דאור דבוק במקורו והיינו שהתהוותו הוא בבחי' קירוב מקורו לכן הוא בבחי' אור, והכלים דהתהוותם הוא בבחי' ריחוק והעדר הדבקות לכן הם בבחי' כלים כו' וכנ"ל, וכמו"כ צ"ל לגבי עצמות ג"כ, הגם שבעצמות אינו שייך ענין קירוב וריחוק כו' רק בבחי' דוגמא לבד, והיינו דהתהוות האור הוא כמו בבחי' דביקות, (ולכן האור הגם שהוא מציאות אור מ"מ הוא מציאות אין כו' וכמשנת"ל ד"ה וידבר כו' קדושים תהיו), וממילא מאחר שהעצמות אינו בגדר מקור כלל וכלל כמו"כ האור אפילו המדרי' היותר תחתונה שבו אינו בערך שיהי' מקור לעולמות כו'. אך הענין הוא דבכדי שיהי' האור בערך מקור לעולמות זהו ע"י הצמצום שהי' באוא"ס דידוע דענין הצמצום הו"ע התכללות והתעלמות האור בהעצמות (וצ"ל דאין זה בבחי' העצמות ממש כ"א בבחי' עצם האור, כי הצמצום ידוע שהי' בבחי' התפשטות האור דאוא"ס שלפני הצמצום, ואינו בערך שהאור הזה יוכלל בבחי' העצמות כו', וגם אינו שייך לומר בעצמות שנתעלם בו האור (ובע"ח הל' צמצם עצמו וצמצם אורו כו' וזה אינו שייך על העצמות ח"ו) ושאח"כ חזר והאיר כו', ובחי' העיגול הגדול הוא למטה עדיין מבחי' עצם האור כו' (ועמשנת"ל ד"ה אדם כי יקריב וד"ה אדם כי יהיה), ומ"ש בתו"א ואדרבה המאור הוא בהתגלות נר' דקאי על עצמותו ית')

ונשאר חלל ומקום פנוי דהיינו הפסק האור הראשון כו', ואחר הצמצום חזר והאיר האור א"ס וכמ"ש בע"ח, אבל המשכתו הוא ע"י הפסק הצמצום דהיינו המשכה בדרך דילוג ע"י דבר המפסיק כבי', והמשכה שבדרך דילוג הוא שאינו נמשך מהות ועצמות האור הראשון כו', וכידוע המשל בזה מהמשכת השערות דרך הפסק עצם הגולגלת כו', דידוע דהשערות יש בהם חיות מהמוח שבראש וכמשנת"ל (ד"ה והי' אור הלבנה ושא"ד), ומ"מ אינו דומה החיות שבשערות לחיות האברים דהרי אם יחתוך באיזה אבר הרי ירגיש כאב וכשחותך השערות אינו מרגיש שום כאב, והיינו לפי שהחיות שבאברים הוא שלא ע"י הפסק דבר וממילא נמשך מהות הארת חיות הנפש כו', אבל החיות שבשערות שנמשך ע"י הפסק עצם הגולגלת אינו נמשך מהות הא"ת חיות הנפש כו', והדוגמא מזה יובן למעלה בענין צמצום הראשון שהוא כמו הפסק דבר עד"מ, וכאשר נמשך האוא"ס ע"י הפסק הצמצום אין זה מהות האור ממש שלפני הצמצום כו' והאור הזה להיות שאינו מהות האור הראשון ה"ה בערך להיות מקור לעולמות כו'.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ ולא נאמר אשר בראתי שמו"א. דהנה בריאת שמו"א זהו רק מבחי' הארה הנמשכת ע"י הצמצום וכנ"ל דמבחי' עצמות אוא"ס א"א להיות העולמות כ"א ע"י הצמצום כו', וזהו מה שהעולמות הם בבחי' גבול ומדה גם בעולמות העליונים כו' דהיינו לפי שהתהוותם הוא מבחי' האור המצומצם כו' דעצמות אוא"ס אינו בגדר מדה וגבול כו', והנה ענין יצ"מ הוא היציאה מגדר מדה וגבול וכנודע שיש מצרים והו"ע המצרים וגבולים כו', והיציאה מהמצרים וגבולים זהו דוקא ע"י עצמות אוא"ס הבלתי מוגבל כו', וזהו שנאמר אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ שע"י גילוי בחי' אנכי דהיינו בחי' עצמות אוא"ס עי"ז הוא יצ"מ כו', ושייכות זה למ"ת דהרי זהו כל ענין התורה להמשיך בחי' אוא"ס שלפני הצמצום שיאיר בגילוי לאחר הצמצום כו', וכמ"ש בעה"מ וכמשנ"ת בדרושים הקודמים, ולכן הזכיר כאן יצי"מ. אמנם דוקא יצ"מ ולא בריאת שמו"א דזהו אדרבה מההארה המצומצמת ונתהוו עולמות בבחי' גבול כו', וע"י התורה להמשיך בחי' אוא"ס הבבע"ג ושיהי' היציאה מהמצרים וגבולים כו', והגם שנת"ל שברה"ע מגלה לנו אמיתת העצמי שהוא נמצא בבחי' בלתי מציאות נמצא כו', הנה מדריגה זו לא נתגלה עדיין במ"ת, וזה יתגלה לעתיד וגלות האחרון הוא הכנה לגילוי זה כו', אבל במ"ת הגם שנכלל הכל מ"מ מה שמאיר בגילוי הוא מבחי' האור והגילוי דאוא"ס כו', ועז"א אנכי ה' אלקיך שזהו גילוי בחי' עצמות אוא"ס שלפני הצמצום ועי"ז הוצאתיך מאמ"צ שהיא היציאה מהמצרים וגבולים כו'.

בס"ד, ליל ב' דחה"ש, רס"ז

פנים בפנים דבר ה' עמכם, ופרש"י כך אמר להם משה אל תאמרו שאני מטעה על לא דבר הרי המוכר עצמו מדבר עמכם, וצ"ל אומרו אל תאמרו שאני

מטעה אתכם איך יעלה על הדעת שיהי' איזה הטעה ח"ו שנצרך לשלול זאת. ומה"ע המוכר עצמו כו'. וגם צ"ל למה נאמר כאן ל' מכירה והלא התורה הי' בחי' מתנה ונק' מתן תורה ולמה נאמר כאן ל' מכירה כו'. ולהבין זה צלה"ק משנת"ל דמעצמות אוא"ס לא הי' אפ"ל התהוות העולמות כי אינו בערך מקור לעולמות כו'. ולזאת הי' הצמצום באוא"ס שנתעלם האור הראשון ונמשך אור מצומצם שאינו מהות אור הראשון ובאפשר להיות מקור לעולמות כו'.

והנה עיקר התהוות מציאות העולמות הוא ע"י הצמצום, דהנה לאחר הצמצום נשאר רשימו, וידוע דרשימו היא בחי' כח הגבול שבא"ס, וכמ"ש בעה"ק דא"ס כשם שיש לו כח בבלתי בע"ג כן יש לו כח בגבול, דאל"כ אתה מחסר שלימותו כו', דכמו"כ הוא באוא"ס שלפני הצמצום שיש בו ג"כ כח הגבול, וזהו בחי' האותיות דגליף גליפו בטה"ע שזהו בחי' כח הגבול שבא"ס כו', ולפני הצמצום הי' האוא"ס מאיר בגילוי ממש ע"י אותיות אלו, דאף שזה כח הגבול מ"מ להיות שהוא בחי' כח הגבול שבא"ס היה מאיר בו וע"י כל האור הבלתי בע"ג בגילוי ממש באופן שכח הבלתי בע"ג הי' מאיר בגילוי והכח הגבול הי' בהעלם כו', וע"י הצמצום שנתעלם הבלתי בע"ג כנ"ל (ד"ה אנכי) נתגלה בחי' כח הגבול שבא"ס כו' וכמ"ש במ"א, וידוע דרשימו היא שרש ומקור הכלים דלהיות שזה בחי' כח הגבול שבא"ס נתהווה מזה מציאות הכלים כו'. אך ההתהוות בפועל של הכלים נעשה ע"י הקו דמהתעבות האור נעשה הכלי אלא שזהו בכח הרשימו כו' וכמ"ש במ"א וע"י התלבשות האור בהכלים עי"ז בא האור בבחי' התחלקות ספי' וקוין כו', דהנה האור גם שנמשך ע"י הצמצום מ"מ הוא בחי' אור פשוט להיות שהאור נוגע ודבוק במקורו גם לאחר הצמצום לכן הוא בבחי' אור פשוט כו', להיות כי המשכת הקו מהאוא"ס שלפני הצמצום הוא ע"י הקירוב דאוא"ס וכמשנת"ל (ד"ה ויולך ה' את הים) לכן אור הקו נוגע ודבוק במקורו כו', אלא שאינו בבחי' דביקות ממש (כמו האור א"ס שלפני הצמצום) אלא ע"י הפסק הצמצום כו', והיינו שהדביקות היא בדרך התפשטות והסתלקות כו', ועמ"ש בד"ה תקעו, רס"ד, בענין המחדש בטובו בכל יום תמיד כו', ומאחר שדבוק במקורו ממילא ה"ה מעין מקורו שהוא גם כן בבחי' אור פשוט כו', וכמו עד"מ הנ"ל בהשערות שבאדם הגם שהחיות שבהם הוא בדרך דילוג והפסק הגולגלת מ"מ הרי יש חיות בהם והוא דבוק במוח שבראש דאל"כ לא הי' בבחי' חיות כלל, ומאחר שהוא בבחי' חיות בהכרח שהוא דבוק בהחיות שבמוח כו' אלא שהדביקות היא ע"י הפסק הגולגלת כו', וכמו"כ יובן הדוגמא מזה בהאי חוטא יקירא קדישא שהוא הקו הנמשך אחר הצמצום שהוא בבחי' דביקות במקורו ולכן הוא בבחי' אור, דכל אור הוא שדבוק במקורו כו' כנ"ל (ד"ה אנכי) ולהיות שהוא דבוק במקורו לכן הוא בבחי' אור פשוט גם לאחר הצמצום כו', רק מפני שהדביקות היא ע"י הפסק הצמצום לכן האור בערך עכ"פ להתלבש בכלים ולבוא לידי התחלקות ע"י הכלים (וג"ז כמ"ש הפרדס המשל מהמים שמשתנים לפי גוון הכלי דהיינו שאין זה קנין עצמי כו') כי האור שלפני הצמצום להיותו בבחי' דביקות ממש שלא ע"י הפסק כלל כו' ה"ה לא בגדר

התלבשות כלל ולא בגדר התחלקות כו', אבל האור שלאחר הצמצום ה"ה עכ"פ בגדר התלבשות והתחלקות כו', וזהו בד"כ ההפרש בין בחי' סוכ"ע לממכ"ע, דאור הסוכ"ע דשרשו מאוא"ס שלפני הצמצום (וכידוע דכל עיגולים שרשם מעיגול הגדול כו'). הנה גם כשמאיר בתוך הכלים אינו בבחי' התלבשות ותפיסא בהכלים להיות לפי אופן ומהות הכלים (וכמו בהתלבשות א"א בז"א הרי האור הוא כמו בבחי' א"א ממש כו' כידוע ומבואר במ"א) להיות שהוא אור פשוט ממש אינו מתלבש באופן כזה שהכלי תהי' תופס ממש בהאור (עמשנת"ל בד"ה ויקח קרח) להיות בו איזה שינוי שיהי' דהיינו אפילו להיות רק נראה כפי אופן הכלי כו', אבל האור דממכ"ע שזהו מה שנמשך ע"י הצמצום הנה הגם שהוא פשוט מ"מ הוא בערך הכלי שמתלבש בהם בבחי' התלבשות ממש שהכלי תופסת האור ונעשה כפי אופן הכלי להיות בבחי' התחלקות כפי התחלקות הכלים כו', וזהו"ע בחי' ציור אדם למעלה דהיינו בבחי' התלבשות אורות בכלים, דהנה ענין ציור אדם הוא בחי' מוחין ומדות חח"ן ובג"ה ודת"י כו', וכמו עד"מ למטה זהו באדם שלמטה שהוא בבחי' מוחין ומדות ובג' התחלקות כללים הנ"ל שזהו בהתלבשות הנשמה באברי הגוף, דהנה הנשמה מצ"ע היא למע' מבחי' התחלקות רק שתרי"ג כחות כלולות בה בהעלם כו', וכמ"ש בסש"ב פנ"א, וכמו"כ הארת הנפש היא ג"כ מעין העצם שהיא למעלה מבחי' התחלקות כו', ורק בהתלבשות הנפש באברי הגוף ה"ה מצטיירת בבחי' ציור אדם כמו ד"כ משכן אור השכל במוח שבראש והמדות בלב וחיצוניות המדות בידים הנק' זרועות כמו חסד דרועא ימינא כו', דזה שנעשה בבחי' מציאות אור שכל מורגש וניכר בפ"ע הוא בהתלבשות במוח שבראש דוקא דקודם שמתלבש במוח לא הי' בבחי' מציאות אור שכל מורגש ולא הי' ניכר בפ"ע אלא הי' בבחי' התכללות בנפש וע"י ההתלבשות במוח דוקא עי"ז נעשה בבחי' מציאות שכל כו', וכמו"כ הוא בהמדות ושארי כחות כו', ודרך פרט הן הנה רמ"ח אברים פרטים שמתחלקת הנשמה בהן כו', דזהו ציור אדם שנעשה ע"י ההתלבשות באברי הגוף כו', וכמו"כ הוא הדוגמא מזה למעלה דכשם שהנשמה ממלא את הגוף כך הקב"ה ממלא את העולם בבחי' התלבשות בהכלים דע"ס ועי"ז מצטייר האור בבחי' ציור אדם דהיינו בהתחלקות ניכרת בבחי' מהות ומציאות דבחי' מוחין ומדות כו', ואמנם כל בחי' המשכה והתלבשות הנ"ל שזהו ע"י צמצום עצום כנ"ל בבחי' צמצום הראשון שהאור נכלל ונתעלם בעצמותו כו', וכמו כן מה שמתצמצם האור ומתלבש בהכלים בבחי' ציור אדם שכ"ז הוא בחי' צמצום עצום כו', הנה כללות כל הצמצומים אלו הוא בשביל נש"י (וכמ"ש בסש"ב פמ"ט כי אהבה דוחקת כו') להיות כי תכלית הכוונה בבריאת והתהוות העולמות הוא בשביל דירה בתחתונים, וענין הדירה הזאת היינו דוקא לדור ולשכון בנש"י וכמ"ש ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר אלא בתוכם בתוך כאו"א כו', וכתיב מכון לשבתך כו' שיהיו כנס"י מכון לשבתו ית' כו' וע"י נש"י נעשים גם דברים התחתונים כלים לאלקות כו' (וכמשנת"ל ד"ה תקעו ושא"ד), וזהו מה שארז"ל ישראל עלו במח' ומחשבתן של ישראל קדמה לכל דבר להיות שתכלית עיקר הכוונה הוא בשביל נש"י דבשביל זה צמצם א"ע כבי' להתלבש

א"ע בבחי' ציור אדם כו' כנ"ל, וזהו גופא ענין בחי' ציור אדם למעלה דהיינו מה שנש"י עלו במחשבה, דהנה נשמות הן בבחי' ציור אדם כי יש נשמות שהן בבחי' מוחין שבראש והן ראשי אלפי ישראל אשר עיקר עסקם ועבודתם הוא בעסק התורה ובידיעת אלקות כו' וכן בתפלה עיקר עבודתם הוא בבחי' התבוננות והשגת אלקות בבחי' הביטול שמצד המוחין דהעיקר הוא בבחי' ד"ע כו' וכמ"ש במ"א (ועמ"ש בד"ה יו"ט של ר"ה רס"ה) וכמר"כ בבחי' אה"ר ואהבה בתענוגים שזהו מצד בחי' המוחין כו', ויש נשמות שהן בבחי' מדות דעיקר עבודתם הוא בתפלה ובהתעוררות אהבה ויראה בהתגלות הלב כו', וזה ג"כ ע"י התבוננות, אבל העיקר הוא התפעלות המדות כו', וההתבוננות היא בענינים השייכים למדות כו', ויש שהן בבחי' עקבים ושייכים לעשיה בפו"מ בקיום התו"מ ונק' תמים במעשיו כו' וכמ"ש במ"א, וכמ"ש במד"ר תשא פ"מ עד שאדה"ר מוטל גולם הראה לו הקב"ה כל צדיק וצדיק שעתיד לעמוד ממנו יש שהוא תלוי בראשו של אדם ויש שהוא תלוי בשערו ויש שהוא תלוי בזרועו כו'. וזהו"ע ציור אדם למעלה מה שנש"י עלו במחשבה שהן מכון לשבתו והוא מתלבש בהם וכמ"ש נודע בשערים בעלה דכל חד לפום מה דמשער בלבי' ה"ה נודע בהם דפי' נודע ל' חיבור והתקשרות כדמיון חיבור והתקשרות הנשמה באברי הגוף כו' כן האלקות מתלבש בנשמות בבחי' חיבור והתקשרות כו', דזהו בנשמות למטה וכמו"כ בנשמות למעלה שעלו במח' דאוא"ס מתלבש במח' זו ה"ז בחי' ציור אדם כו', ונמצא דבחי' הנשמות למעלה הן בדוגמת בחי' הכלים דע"ס, ואדרבה מה שאוא"ס מצמצם עצמו בהכלים דע"ס זהו לפי שישראל עלו במחשבה שמבואר במ"א שזהו בחי' מחה"ק דא"ק שהוא בחי' אדם והיינו בחי' מח' הנ"ל וכמשנת"ל (ד"ה וידבר כו' במדבר סיני) וכן גם למעלה מזה לפני הצמצום הו"ע גליף גליפו בטה"ע כו' דכ"ז הוא שרש נש"י שעלו במח' לפני הצמצום כו' וכמשי"ת, רק דשם אינו שייך ציור אדם להיות כי אינו שייך שם ענין ההתהוות ולא ענין ההגבלה וההתחלקות כו', אך בשביל מחשבה זו הי' הצמצום ונתהווה בחי' פרצוף דא"ק שזהו בחי' ציור אדם דנש"י וכן אח"כ בבחי' כלים דע"ס דאצילות כו' (ונר' דנשמות הן בחי' לבוש אל האור קודם שמתלבש עדיין בהכלים וע"י שמתלבש האור בלבוש זה הוא מתצמצם ומתלבש בהכלים, ובדוגמת לבוש הנשמות שמבואר במ"א דהנשמות כמו שהן למעלה הגם שאין להם גוף כמו המלאכים (ולכן לא שמעו הנביאים שירת הנשמות כו'), מ"מ יש להם לבוש שע"י היא משגת השגתה בג"ע כו' (כי בלא לבוש אינו שייך שום כח פרטי כמו השגה וכה"ג) אלא שהוא לבוש דק מאד ולא כמו גוף כו', ובמ"א מבואר בשם שעה"ק להרח"ו ז"ל דלבוש מחצב הנשמות הוא למטה ממחצב הספירות כו', וי"ל דהיינו בהתהוות הנשמות בפועל שהן למטה מהספירות כו' ועמ"ש בלק"ת בהביאור הב' דיונתי ובבה"ז המובא שם), ולכן התהוות הנשמות באצילות הוא מבחי' הכלים דע"ס כו' להיות דמה שישראל עלו במחשבה זהו עיקר בחי' כמראה אדם ועי"ז מתלבש בבחי' הכלים ולזאת התהוות הנשמות הוא מבחי' הכלים בחי' אדה"ע כו', ונמצא דשרש הנשמות הוא למעלה מבחי' הכסא כ"א מבחי' אדה"ע שעל הכסא שעז"א ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם דהיינו מה

שישראל עלו במחשבה והיינו בחי' הכלים דע"ס וזהו שרש התהוות הנשמות מבחי' הכלים (וי"ל דזה"ע מה ששרש ס"ר נשמות הן מס"ר אותיות התורה שהן אותיות המחשבה כנ"ל דהיינו בחי' הכלים דע"ס דאצילות כו') הרי שרשם למעלה מבחי' הכסא כו'. והגם דשרש המלאכים הוא ג"כ מבחי' הכלים דע"ס כו', הרי ידוע דהמלאכים הם מבחי' חיצוני' הכלים ונשמות מפנימיות הכלים כו'. והענין הוא דהנה נת"ל (ד"ה אנכי) ההפרש בין דבור למחשבה דהדבור בשביל הזולת והמחשבה היא בשביל עצמו כו'. וכמו"כ הוא ההפרש בכלים דאצילות בין בחי' פנימיות הכלים לחיצוניות הכלים, דידוע דבחי' פנימיות הכלים הוא לצורך עצמה לקבל את האור, וכמו עד"מ הכוס שנותנין לתוכו מים או יין הרי תוכו הוא לעצמו היינו מה שהוא כלי לקבלה דבלעדי זאת אינו כלי כלל וע"י התוך הוא כלי לקבל מה שנותנים בו, וחיצוניות הכלי הוא לאחוז בה ולשתות ע"י הרי דחיצוניות הכלי אינו לקבל לעצמה כ"א לפעול פעולה חוץ להעצם כו'. ובד"כ הם ב' מיני כלים כלים פשוטים וכלים מקבלים דכלים פשוטים אין להם כלי קיבול לעצמן כ"א לפעול דבר לבד, וכלים מקבלים הם לקבל לעצמן כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה בכלים דע"ס דבחי' פנימיות הכלים הוא בחי' עצם מהות הכלים שהיא כלי לקבלה לקבל בתוכה האור והאור מתלבש ממש בתוכה כו'. והיינו שהכלי מתאחדת עם האור ותופסת אותו בתוכו (ועמשנת"ל בד"ה ויקח קרח בענין חו"צ שיש בהחומר איזה דמיון אל הצורה דמשו"ז מתאחד ותופסת הכלי בהאור כו'. והיינו בבחי' פנימיות הכלי כו') שהאור מורגש ומושג בהכלי ונעשה כפי אופן מהות הכלי כו' כנ"ל, וכמו"כ הכלי ג"כ מתעלה ומזדככת ע"י האור וכידוע דאר"פ מצחצח חצי הכלי מבפנים כו' (וכמו עד"מ בריבוי התעסקות בענינים שכליים הרי חומר המוח מזדכך עי"ז שמקבל ענין שכלי בטוב ובדקות יותר כו'. וכמו"כ הוא בעומק כו' שזהו לפי שחומר המוח תופס ומשיג את השכל ועי"ז מזדכך כו' ובמ"א מבואר דצחצוח הכלי נעשה דוקא ע"י אור עליון שהוא בבחי' או"פ אלא שאינו משיגו בבחי' תפיסא ממש כו'), וזהו הנק' צלם אלקים כו'. וידוע דצלם הוא בחי' צורה עצמיות והיינו בחי' פנימיות הכלי שהוא בחי' מהות ועצמיות הכלי שמתאחדת ממש בהאור, ואין ענינה להשפיע את האור כ"א לצורך עצמה בלבד כו', אבל בחי' חיצוניות הכלי הוא להשפיע את האור ולפעול בו וע"י שזהו חוץ לעצמו ואין זה עצם מהות הכלי, ואינו מתאחד עם האור ונק' דמות אלקים שגם באצילות נק' בחי' דמות שאינו צורה עצמיות כו'. וה"ז בבחי' מהות נבדל מן האור כו' וכמ"ש במ"א, ומ"ש בת"ז איהו וגרמוהי חד זהו בבחי' פנימיות הכלים אבל לא בחי' חיצוניות הכלים כו', רק שאיהו מתייחד עמהם לברוא בהם וע"י כו', דהיינו לפעול פעולה שחוץ לעצמותו כו', אבל לא בבחי' חד כמו בבחי' פנימיות הכלים שמיוחדים ממש עם האור כו', וזהו ההפרש בין הנשמות למלאכים דהנה נת"ל דכל הנבראים ואפילו מלאכים הרי אין מהותם הוא הכח האלקי עצמו רק שנבראו מהכח האלקי, אבל במהותם הם נבראים בבחי' יש שהוא מהות אחר כו', אבל נשמות בעצם מהותן הם אלקות ממש וגם כמו שירדו לבי"ע הן בעצם אלקות כו'. ולזאת התהוות המלאכים הוא מבחי' חיצוניות הכלים שנבדלים מן האור וענינם הוא לפעול

חוץ לעצם והיינו לפעול בדבר הזולת כו', אבל הנשמות שרשן מבחי' פנימיות הכלים שהוא לצורך עצמן ונתהוו מזה הנשמות שאינן בבחי' זולת כ"א הן אלקו' ממש בעצם מהותן כו', ולכן המלאכים הן שלוחי השפע, דהתהוות המלאכים אינו לצורך עצמן כ"א לצורך האמצעית כו', דרק נשמות התהוותן לצורך עצמן שהן עיקר הכוונה כו', אבל התהוות המלאכים הוא רק להיות אמצעים שבהם וע"י תהי' ההשפעה כו' (וכמ"כ התהוות עולמות העליונים אינם לצורך עצמן כו' וכמ"ש בסש"ב פל"ו ועמ"ש בד"ה ארדה נא, רמ"ט) והיינו כמו שרשן בחיצוניות הכלים שהוא הבאת והמשכת האור אל הזולת כנ"ל וכמ"כ המלאכים הן שלוחי השפע כו', אבל הנשמות אינן שלוחי השפע כ"א הן כלים לקבל שהן מכון לשבתו ית' כו' כנ"ל שזהו עיקר הכוונה בנשמות (והיינו מפני שרשן בבחי' פנימיות הכלים שזהו בחי' מהות ועצמות הכלי לקבל בתוכה האור ולהתאחד בו כו', וכמו"כ הוא בנשמות בחי' קבלת האור האלקי בתוכם שהם דבוקים ומיוחדים בהאור כו', אמנם לכאורה צ"ל והלא ידוע דהכלים דע"ס הן בחי' מח' וכמ"ש בבה"ז פ' פנחס ע"פ ובחדש הראשון (ועמשנת"ל ד"ה ביום השמע"צ הא') והנר' דגם חיצוניות הכלים הן בחי' מח', ועמ"ש בע"ח שער סדר אבי"ע פ"ב דגם הפעולות דאצילות הן בחי' מח' והיינו בחי' חיצוניות הכלים כו', וא"כ הרי לפ"ז גם המלאכים שרשם מבחי' מח'. אך הענין הוא, דהנה יש ג"כ מח' השייכה אל העולמות וכמא' במחשבה אחת נבראו העולמות כו', והענין הוא כידוע שבדבור יש ג"כ בחי' מח' דבכ"א ממחדר"מ יש ג' בחי' מחש' דבור ומעשה, ובחי' מח' שבדבור הוא שחושב מה שמדבר, וי"ל דזהו בחי' חיצוניות הכלים כו', ויותר נר' דבחי' חיצוניות הכלים הם בחי' דבור שבמח' והיינו שחושב מה לדבר (דכשחושב אותיות הדבור זהו בחי' מעשה שבמח' ודבור שבמח' הוא שחושב מה לדבר וגם איך לדבר כו'), דהנה בחי' המל' הוא בחי' דבור ופנימיות המלכות הוא בחי' הרהור שזהו בחי' מחשבה שבדבור, ובחי' חיצוניות הכלים דז"א זהו בחי' דבור שבמח' כו', ונק' מח' אחת כי במחשבה שחושב מה לדבר הנה במח' א' נכלל הרבה מהדבור כו' דמה שחושב בעת שמדבר (מח' שבדבור) וכן מה שחושב אותיות הדבור (מעשה שבמח') משתווה המח' עם הדבור כו', אבל מה שחושב איך ומה לדבר שזהו דבור שבמח', נכלל הרבה מהדבור במח' א' כו' וכמ"ש במ"א, וי"ל דזהו ג"כ ענין בראשית נמי מאמר הוא, וידוע דזהו בחי' מאמר אחד שהוא מא' כללי דבחי' מח' כו', ובד"כ הוא בחי' חיצוניות החכמה כידוע, וי"ל ג"כ שזהו בחי' חיצוניות הכלים כו' (ומה שנא' ע"ז בראשית בחוכמתא כו', י"ל להיות כי הט' מאמרות הן שבאו בבי"ע והמאמר א' הוא בחי' אצילות עדיין ולהיות דאבא עילאה מקננא באצילות ואצילות הוא בחי' יו"ד דש' הוי' כידוע לכן נא' ע"ז בראשית כו', גם י"ל דזהו בחי' כח הדבור דהיינו כמו שהדבור כלול במח' דבשרשו זהו בחי' התכללות המלכות בחכמה וכמ"ש במ"א בענין מים במים כו'), והו ג"כ שרש המלאכים בבחי' מח' היינו בחי' דבור שבמח' שכ"ז הוא מה ששייך אל הזולת כו' אבל שרש הנשמות הוא

בבחי' מח' שבמח' והיינו כמו שחושב את השכל לעצמו והיינו בחי' פנימיות הכלים כו' ושרש הענין הוא, דהנה נת"ל (ד"ה בשעה שהקדימו) בענין מ"ה וב"ן דשם ב"ן הוא בחי' רוח הבהמה היורדת למטה, ושם מ"ה הוא בחי' רוח האדם העולה למעלה והיינו מה שטבע העלול לדבק בעילתו ולהכלל בו כו', וכמשנת"ל שם בענין האור אשר טבעו לעלות למעלה והוא חפץ ומשתוקק להכלל במקורו ולא להיות בבחי' ירידה רק שהכלים אוחזים בהאור ופועלים שיהי' בבחינת ירידה והמשכה כו' ומאחר ששם מ"ה דהיינו בחי' עצמות האורות דאצילות הן בבחי' עלי' למעלה לזאת גם בחי' האותיות והכלים דמ"ה דהיינו בחי' פנימיות הכלים שמתאחדים בהאור עם היות שממשיכים את האור מ"מ ההמשכה היא רק לעצמו וזהר"ע מח' חשב מ"ה היינו אותיות דמ"ה דהגילוי הוא לעצמו לא לזולתו והיינו נשמות דבעצם מהותן הן אלקות כו' כנ"ל, וזה"ע נשמה שנתת בי טהורה היא, פי' טהורה היא היינו בהנשמה כמו שהיא באצילות שהיא בבחי' טהורה מל' כעצם השמים לטוהר ותרגומו של צהרים טיהרא דהיינו בחי' בהירות האור שלא יש שום דבר המסתיר וכמו תוקף בהירות השמש בצהרים מפני שעומדת באמצע הרקיע ואין שום דבר מסתיר עלי' כו', וזהו ג"כ ענין טהורה היא שהנשמה היא בבחינת בהירות האור באצילות והיינו מצד הכלים דאצילות שזהו בחי' טהורה, דהנה יש קדוש וטהור דענין קדוש הוא בחי' הבדלה בערך וכמו אל תגע בי כי קדשתיך שהר"ע רוממות בערך בהפלאה גדולה שמובדל לעצמו בלי שום השתתפות עמו גם בקצת ערך כלל ולכך נק' קדוש שהוא מובדל מכל אדם, אמנם פי' טהור הוא שאינו קדוש ומובדל מעיקר תולדתו אלא הוא כשאר אדם ונתפס בערך, רק שאור נשמתו טהורה היא בבחי' הבהירות יותר מכל הנשמות שמאירה יותר אור נשמתו מפני שלא יש עלי' דברים המסתירים כו' הרי שמציאת הנשמה נתפס בערך א' עם שארי נשמות רק שבטהרה שהוא תוקף הבהירות והזדככות היא נבדלת מכל הנשמות, והיינו שנזדככה ונטהרה מכל עכרורית ופסולת ואין שום דבר המסתיר עלי' ולזאת היא בבחי' טהורה ובהירות שמאירה ביותר כו', דכאשר יש דברים המסתירים שהן לבושים הצואים המלבישים את הנשמה הרי אינה מאירה אור נשמתו כו', וכאשר אין שום דבר המסתיר ממילא מאירה ביותר כו', אבל אין זה שמובדלת בעצם מהותה כ"א בענין הטהרה לבד כו', וכ"כ בזהר תזריע דמ"ח ע"ב בפי' טהור דלא אקרי טהור אלא מסט' דמסאבא וכד נפק ממסאבא איקרי טהור דכתיב מי יתן טהור מטמא כו', והיינו שנזדכך מכל סיג וישות שנמשל לעכרורית ובא לידי בהירות בתכלית והוא הביטול מיש לאין כו',אבל לא בחי' אין בעצם שנק' קדוש שלא שייך בו ענין הזדככות כלל כי הזדככות הוא להסיר כל עכרורית המחשיך גם הדק שבדקות עד שיזדכך לגמרי, ובבחי' אין בעצם שאין בו שום ישות ועכרורית אינו שייך ענין ההזדככות כ"א נק' קדוש שמובדל בערך, אבל ענין טהור הוא שהוא בחי' מציאות דבר ששייך בו ענין הישות והעכרורית אלא שהוא טהור מזה או שנטהר כו' וכמו לפני ה' תטהרו כו', וזה"ע טהורה דקאי על בחי' הכלים דאצילות שהן בבחי' מציאות דבר מה אלא שהן בבחי' תכלית הטהרה והזיכוך ולזאת הן בבחי' הבהירות שאינם מסתירים על האור דעש"ז נק' ספירות ע"ש הבהירות כידוע ומבואר במ"א, וזהו ג"כ ענין נשמה שנתת

בי טהורה היא דהיינו מצד שרש הנשמה כמו שהיא בבחי' כלים דאצילות היא בבחי' טהורה ואח"כ כמו שירדה לבי"ע עז"א אתה בראת כו', והנה באמת בחי' טהורה היא הוא בחי' שרש הנשמה כמו שהיא מושרשת למע' מבחי' הכלים דע"ס דאצילות, והענין דהנה נת"ל (ד"ה בשעה שהקדימו) שיש בחי' מח' וכח המח' ומבואר במ"א דב' בחי' אלו הן בחי' אותיות הכתיבה ואותיות החקיקה, דהנה התורה נק' תורה שבכתב, אמנם בהלוחות כתיב והמכתב מכתב אלקים הוא חרות על הלוחות, נמצא שיש בתורה ב' מיני אותיות אותיות הכתיבה ואותיות החקיקה, ולהיות דשרש נש"י הן מאותיות התורה כמשנת"ל לזאת גם בנשמות יש ב' בחי' אלו, והנה ההפרש בין ב' מיני אותיות אלו יובן עד"מ בגשמיות ההפרש בין כתיבה לחקיקה הוא דבאותיות הנכתבים בדיו על הקלף הנה הדיו הוא דבר בפ"ע ואינו מגופו ומהותו של הקלף אך כשמצטייר הדיו בצורת אותיות על הקלף ידבקו והיו לאחדים ונראה כאלו הם דבר אחד שהרי הקלף הלבן ישנו תחת האות ועליו ממש נכתב האות והוא סובלו (בהנמשל הקלף הלבן עצמו הוא בחי' אוא"ס הסובב והוא הסובל את האותיות כו' ע"ד הוא מקומו של עולם, ומבואר במ"א שזהו בחי' אוא"ס הסוכ"ע שנושא את הכל כו', ועמשנת"ל ד"ה ויקח קרח דאור הסובב תופס בכולם ולית מאן דתפיס בי' יעו"ש, וציור האותיות שזהו הדיו היינו בחי' הכלים שבהם דוקא צורת האותיות וכידוע דבחי' מציאות חכמה וחסד שייך בהכלים דוקא כו', והם עושים הציור על הקלף היינו בחי' האור דממכ"ע (שנמשך מבחי' הסובב) שמצטייר ע"י האותיות והכלים ומתגלה ע"י כפי אופן הכלים כו' וכמשנת"ל, וזהו כל אות שאינו מוקף גויל כו' היינו בחי' אור הסובב הנושא את האות ומה שהאות מגלה הוא בחי' האור דממכ"ע, והתאחדות האות בהקלף שתחתיו היינו התאחדות הכלי בהאור דממכ"ע כו', ועמ"ש בד"ה שחורה אני הא' ס"ג), אבל מ"מ באמת הם שני דברים שהרי הקלף הוא דבר בפ"ע והדיו הוא דבר בפ"ע לגמרי רק שהלביש את הקלף הלבן להיות נראה צורת אותיות על הקלף (דהיינו בחי' האו"פ האור דממכ"ע שהוא ג"כ פשוט רק שנראה ונצטייר בו) צורת אותיות מדיו (וכמשל הפרדס מהמים ואור השמש כו' כמשנת"ל) וא"כ אין זה רק דרך הלבשה בלבד שהלבוש הוא דבר בפ"ע ממש ואף בלבוש המחובר תמיד (שמתאחד עם המלובש והיינו שמקבלו בתוכו ממש ומרגיש אותו כו') מ"מ מצ"ע הוא דבר בפ"ע (וכמו הגוף שהוא לבוש המתאחד עם הנפש והוא בבחי' כלי אליו שמרגיש את אור וחיות הנפש ותי ממנו כו', וכמו"כ הכחות הפרטים ה"ה מורגשים בהאברים והכלים שלהם כמו אור השכל בחומר המוח שהמוח מרגיש את אור השכל (וגם חי ממנו וכמ"ש בסש"ב פנ"א ולכן הם מקבלים תחלה הכ"ח והחיו"ת הראוי להם לפי מזגם כו') וגילוי אור השכל הוא כפי אופן חומר המוח להיותו בבחי' כלי ממש כו' וכמשנת"ל (ד"ה ויקח קרח) ולא כמו לבושים חיצונים הנפרדים ממנו כו', מ"מ ה"ה ג"כ רק לבוש לבד אל הנפש שבעצם הוא מהות ומציאות דבר שאינו הנפש, והוא באין ערוך לגבי הנפש שבהנפש וגם בהארת הנפש אינו שייך ציור כחות פרטים בבחי' התחלקות כו' כנ"ל, ובכללות הרי הגוף הוא גשמי והנפש הוא רוחני שאינו בערך כלל כו' (רק שיש בחומר האברים איזה דוגמא אל רוחניות

הכחות כו' במשנת"ל (ד"ה הנ"ל) שג"ז באמת אינו בערך כלל כו') כ"א הוא רק לבוש לבד אל הנפש אלא שהוא לבוש המחבר שהנפש מתאחד בו ומצטייר ע"י כו'), וכך הוא ענין אותיות הנכתבים בדיו הם מלבישים את הקלף בחי' לבוש לבד כו', וממילא ה"ה מעלימים ומסתירים על המלובש וכמו האותיות הנכתבים שמסתירים על הקלף דמאחר שהן מהות בפ"ע ממילא בהכרח שיסתירו על המלובש כו', משא"כ באותיות החקיקה שנחקקים ונחרצים על האבן טוב וכה"ג הנה אין האותיות חשובים לבחי' לבוש לבד, שהרי אין כאן מהות ומציאות דבר אחר לבד האב"ט אלא הן מעצמיותו ומהותו של האב"ט ומגופו ממש יחשבו, והגם שמ"מ אינו דומה ממש לכמו שהי' האבן טוב מצ"ע קודם החקיקה שהי' מתחלה פשוט בלא ציור אותיות כלל וע"י החקיקה נולדו בו אותיות, והרי א"כ צורת האותיות אלו אינם עצמות ומהות האב"ט שהוא מצ"ע פשוט בלא ציור אותיות (וה"ז ג"כ כמו לבוש שמלביש את האב"ט ומצייר אותו כו'), אך מ"מ לו יהא כן שצורת האותיות הוא הוי' חדשה, אבל עכ"פ אותיות אלו הם בגוף האב"ט ממש ואינן דבר נבדל ונפרד ממנו רק חרותי' וחקוקים בגופו ממש, ולא כאותיות שעושין בדיו שהן דבר נבדל ומהות בפ"ע חוץ מהקלף רק שנתחברו עמו וחשובים לבוש לבד (שמעלימים על עצמות האור היינו על עצמות ההארה כו'), אבל אותיות החקיקה אע"פ שהן ג"כ אותיות ולא כהקלף הלבן או האבן הטוב במהותו ועצמותו כמו שהוא מופשט מכל צורה ממש, אבל עכ"פ הם מגופו ומהותו של הדבר הנחקק ולמעלה מעלה מבחי' לבוש, והיינו שאינם מסתירים על עצמות האור, ועם היות שהם מציירים ומגלים את האור, ואין זה בחי' פשיטות ההעלם ממש, מ"מ מאחר שהאותיות המגלים הם מגופו ומהותו לא דבר זר ממילא הגילוי הוא שעצם האור הוא מתגלה כו', וכמ"ש במ"א בענין אותיות עצמיים שמגלים את העצם כו', והגם שאנו רואין בחוש שמ"מ יש שינוי באיכות ההבהקה וההבהירות במקום חקיקה של האותיות כי יותר תהי' ההבהקה וההבהירות במקום החלוק בלא חקיקת האותיות, הרי שגם כאן האותיות מחשיכים ומסתירים קצת כו'. הענין הוא דהנה חשך זה אינו מצד עצם החשך שמסתיר כמו אם הי' דבר זר כדיו וכיוצא שהרי אין בחקיקה כלום מדבר זר כדיו זולת העצם של האבן ומהיכן יהיה סיבה לחשך גמור, אך הענין שאין בחי' החשך של החקיקה רק בבחי' שלילה דהיינו רק מה שמושלל מבחי' ההבהקה בתכלית שאינו מבהיק כ"כ במקום החקיקה (במשל הוא שאינו יכול להבהיק אבל בנמשל הוא רק שאינו מבהיק כו' וכמשי"ת) ומצד זה יקרא חשך לפי שמונע האור לא מצד עצם החשך כו', והענין הוא ע"פ מ"ש במ"א דכאשר דבר אחר מסתיר הרי ההסתר הוא הכרחי, אבל כשאין שם דבר אחר המסתיר הרי ההסתר הוא רצוני והסתר רצוני אינו הסתר שהרי ברצותו הוא מתפשט כו' (וכמשנת"ל ד"ה אדם כי יקריב לענין הגבול כמר"כ לענין ההסתר כו'), ובאמת כלים דאצילות (שזהו בנמשל ענין אותיות הכתיבה וכמשי"ת) אינו שייך לומר שהן דבר זר ח"ו שה"ה אלקות כו', ורק בחי' הפרסא שמפסיק בין אצילות לבריאה הוא כמו דבר זר וכמ"ש ע"ז בתר"א ד"ה פתח אלי' שמדבר מענין אחר שלא מענין אצילות כו', ומ"מ ג"ז אינו מסתיר כלל לגבי עצמות דכל הפרסאות הן משם

אלקים דהוי' ואלקים כולא חד כו' וכמ"ש במ"א, ומה שמסתיר ממש הן הקלי' וסט"א שהפרידן מאחדותו והם בבחי' העלם והסתר כו' וכמ"ש כ"א עוונותיכם היו מבדילים כו' לפי שהם נגד רצה"ע ב"ה כו' וכמ"ש באגה"ת פ"ה, ועמ"ש בלק"ת ד"ה מה טובו כו', וגם זה אינו הסתר הכרחי ח"ו והראי' ממצרים במכ"ב דכתיב ועברתי כו', הקב"ה בכבודו ובעצמו שירד כבי' במקום ערות הארץ כו', אלא שמפני שהם שנואים והפכים ממש ה"ה כאלו מסתירים כו' (ובמ"א אי' דעוונותיכם מבדילים רק ביניכם ובין אלקיכם אבל לא לגבי למעלה כו', וי"ל דהכוונה בזה כענין ואף גם זאת כו' לא מאסתים כו' וכענין לא ינום כו' שומר ישראל כו' כבשה אחת כו') וכמארז"ל כל ההולך בקומה זקופה שזהו גסות נפשו ה"ז כאלו דוחק כו', וע"כ אין אני והוא יכולים כו', וכמו ויאמר לאל סור כו' וע"ד חוצפה כלפי שמיא כו' וכהז' דורות שסלקו כו' ואח"כ ז' דורות שהמשיכו כו') *. וכ"ז הוא מפני שהם הפכים ומנגדים ה"ז כאלו מסתירים כו', אבל מדריגות דקדושה אינם מסתירים באמת, וכ"ש כלים דאצילות שאינם מסתירים כו', מ"מ מאחר שהן מהות אחר מהאור אינו מאיר בגילוי מהות האור ממש כ"א בחי' חיצוניות והארה ממנו כו' (וכמו כל ענין ההתגלות שע"י האותיות הוא שמתעלם הפנימיות ומתגלה בחי' החיצוניות לבד כו' וכמ"ש בלק"ת ד"ה והניף ידו על הנהר), אבל אותיות החקיקה שאין כאן מהות אחר והמגלה היינו האותיות המגלים הן מגופו ומהותו של הדבר ממילא ההתגלות הוא שמהות האור מתגלה ומה שמחשיך הוא רק העדר הבהקה לבד כו' וכמשי"ת.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש פנים בפנים דבר ה' עמכם. ופרש"י כך אמר להם משה אל תאמרו שאני מטעה אתכם על לא דבר כו'. ר"ל שלא יחשבו שהגילוי דתורה הוא רק גילוי הארה לבד לא בחי' מהות האור וכמו באותיות הכתיבה הנ"ל. וזהו שאמר על לא דבר היינו הארה לבד כי הארה אינו מהות דבר מה כנודע לכן נק' לא דבר כו', כ"א במ"ת האיר בחי' מהות ועצמו' האור שלמעלה מאצילות שז"ע חרות על הלוחות בחי' אותיות החקיקה כו', וזהו א"ת שאני מטעה אתכם, ענין ההטעה אינו ע"פ פשוט ח"ו והוא ע"ד מ"ש היש הוי' בקרבנו אם אין דאיתא בזהר פ' שלח דכוונתם הי' אם הגילוים שלהם הוא מבחי' ז"א דאצילות או מבחי' אין דכתר כו' וכענין היש בה עץ (בחי' אילנא דחיי בחי' ז"א דאצילות) אם אין כו', וכמו"כ כאן הכוונה דא"ת שהגילוים הם מבחי' אצילות לבד אלא שמאיר בגילוי בחי' מהות האורות שלמעלה מאצילות כו', וזהו שהרי המוכר עצמו מדבר עמכם היינו בחי' מהות האור ממש כו', ומ"מ נק' התורה כאן בשם מכירה וכן איתא במד"ר מכרתי להם את תורתי כבי' נמכרתי עמה כו', וענין המכירה הוא שצריך קנין והיינו לקנותה ע"י עבודה ויגיעה וכמו"כ כל האומר אין לו אלא תורה אפי' תורה אין לו אלא צ"ל גם תפלה, והיינו דבכדי שיהי' המשכת האור בתורה צ"ל תחלה התעוררות אהוי"ר בתפלה ואז נמשך לו אח"כ האור ע"י התורה כו' וה"ז ע"ד באתעדל"ת אתעדל"ע כו',

*) חסר התחלת המוסגר.

כי יש בתורה מדריגה עליונה יותר כמשי"ת והיא בבחי' מתנה והוא ע"ד אתעדל"ע הבאה מעצמה לאחר השלימות דאתעדל"ת כו', אבל בחי' זו היא הבאה ע"י עבודה ויגיעה ומשו"ז נק' מכירה כו', אבל הוא ג"כ גילוי בחי' מהות האור כו', וז"ש פנים בפנים דבר ה' עמכם שאין זה גילוי בחי' הארה לבד כ"א בחי' מהות האור שלמעלה מאצילות שז"ע שהמוכר עצמו מדבר עמכם כו'.

בס"ד, ש"פ נשא, רס"ז

אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש. וצ"ל מה"ע כובד ראש שצ"ל בתפלה הרי לפעמים כתיב נשא את ראש כו' שאו את ראש כל עדת בנ"י שצ"ל נשיאת ראש, דענין נשיאת ראש הוא בתפלה וכמשי"ת, וא"כ מה"ע שצ"ל כובד ראש. ולהבין זה צלה"ק משנת"ל בענין ב' מיני אותיות שהן אותיות הכתיבה ואותיות החקיקה, דאותיות הכתיבה הרי הדיו מהות בפ"ע מהקלף ורק כשמציירים האותיות בדיו על הקלף ה"ה מתאחדים ונעשים כדבר א', ומאחר שהן מהות אחר ה"ה כמו לבוש לבד כו', אבל אותיות החקיקה הרי אין כאן מהות אחר וממילא אינו לבוש, המסתיר כ"א הגילוי הוא שהעצם מתגלה, ומה שמחשיך קצת במקום החקיקה הוא רק העדר הבהקה לבד כו'.

והדוגמא מכ"ז יובן למעלה ההפרש בין הכלים דע"ס דאצילות להכלים דע"ס דעתיק ואריך או בחי' א"ק, דהנה הכלים דאצילות ה"ה בבחי' מציאות דבר מה, והענין הוא דהנה ידוע דשם אלקים וכן שארי שמות שאינן נמחקים הן בהכלים, והאור הוא בחי' שם הוי' שזה שוה בכל הכלים שהאור שבהם הוא שם הוי', ואיתא בפרדס שער שם בן ד' פ"א ההפרש בין שם הוי' לשארי שמות דכל השמות יש להם איזה פי' וביאור והיינו שיגזור מהם איזה פעל קצת זולת שם הוי' שאין לו שום פי' וביאור שאין אותיותיו מחייבות שום פעל וכמו השמות אלקים אלק' אל שמורים ל' גדולה או ל' חוזק ותוקף וכמו ואת אילי הארץ לקח וכמו צדקתך כהררי אל. ושם שדי מורה ששודד המערכות דמלת שדי ומלת שודד הכל א', ושם צבאות מורה שהוא בעל צבאות מעלה דשם צבאות הוא ל' צבא, ושם אד' מורה ל' אדנות על היותו אדון כל הארץ, וגם שם אהי' יש לו פי' וכמארז"ל אני הייתי עמכם בגלות זה ואני אהי' עמכם בגלות אחרות כו', אבל שם הוי' אין לו שום פי' וביאור כלל, ומה שאנו אומרים דשם הוי' הוא לשון מהווה באמת השם ככתבו אינו מורה ע"ז, רק שהאמת הוא דשם הוי' מהוה וכמ"ש באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד דההתהוות הוא מהאור כו', אבל לא שהשם מורה ע"ז כי השם הזה אין לו שום פי' ואינו נגזר ממנו שום פעל, ולכן בכל השמות נשתמש בהם גם בל' חול וכמו אל אחר

או כהררי אל, וכן בשם אלקי' דכתיב אלקים לא תקלל דהכוונה על הדיין, וכמו ראה נתתיך אלקים לפרעה, ושדי כמו וזיז שדי עמדי, ושם צבאות כמו יצאו כל צבאות ה', ושם אד' כמו ויאמר אדני אל נא תעבור די"א שהוא חול, ואם ירצה לדבר לאדונו אדוני ר"ל אדון שלי מותר להשתמש בו בל' חול, ושם אהי' כמו למה אהי' כעוטי' משא"כ שם הוי' לא נמצא שישתמש בו בל' חול, ונמצא ג' אותיות ממנו בל' חול, כמו במקום שיפול העץ שם יהו, אבל בד' אותיות הק' אינו נמצא בלשון חול, ושני הענינים הנ"ל הא בהא תלי', דכל השמות להיות שיש להם פי' וביאור והיינו שהם בחי' כחות לכן שייך לשמש בהם בל' חול דהיינו הכחות הנפעלים מהם, אבל שם הוי' שאין לו פי' היינו שאינו בבחי' כח וממילא אין דוגמתו בל' חול כו', וז"ע שהכלים הם בבחי' מהות ומציאות דבר מה היינו שהן בחי' כחות כו', וזהו מה שהן בחי' ספירות וכמו חכמה וחסד כו', שהן כחות כו' וה"ה בבחי' מהות ומציאות אחר מן האור, שבהאור לא יש בחי' מהות ספירות כלל והוא בבחי' אור פשוט בעצם כו' וכמשנת"ל (ד"ה פנים בפנים), אבל בהכלים הרי יש בהם בחי' מהות ומציאות חכמה וחסד כו', ולכן אנו יכולים לידע ולהשיג קצת ענין הכלים, להיותן בחי' כחות כנ"ל והם מקורי הכחות שלמטה הרי אנו יכולים מהכחות שלמטה להבין קצת ענין הכלים למעלה כו' (ומובן שאינם בבחי' מציאות זו כלל כמו הכחות שלמטה מ"מ אפשר לצייר בציור שכלי ענין הכלים כו'), אבל את האור אין אנו יודעים כלל, דהאור הוא פשוט וענין הפשיטות הוא שאינו בשום מציאות כלל דכל מציאות יש בו ציור וממילא הרי אינו פשוט ומה שהוא פשוט אינו בבחי' שום מציאות (ואין זה בבחי' בלתי מציאות נמצא שזהו בהעצמות דוקא והאור הוא בחי' מציאות אין כו' וכמשנת"ל ד"ה אנכי ה' אלקיך והיינו מציאות דפשיטות כו') ואמיתות ענין הפשיטות אין אנו יודעים כלל, כי מה שאנו יודעים ענין הפשיטות הוא מאור שלמטה שהוא פשוט שזהו ההפרש בין אור וכח, דכח הוא בא בבחי' התחלקות וכמו כח התנועה שבא בכמה התחלקות תנועות שונות זמ"ז, וכמו"כ כח השכל שבא בכמה התחלקות שהרי יש כמה חכמות שונות ובכל חכ' יש כמה שכליים וכן בכל שכל פרטי יש כמה ענינים פרטים דכך הוא ענין השכל שאינו בא בבחי' שכל פשוט כ"א בכמה פרטים דוקא, ויש בו מעלה ומטה שיש שכל נעלה ועמוק ויש שכל תחתון במדרי' כו', משא"כ באור לא יש בו התחלקות דמה שיש אור המאיר ביותר ושאינו מאיר כ"כ שזהו ג"כ עליון ותחתון היינו לפי שהמאור הוא באופן אחר ומשו"ז יש חילוקים בהאור וכמו אור הנר ואור היום ואור השמש כו', אבל באותו האור גופא וכמו באור השמש אין בו התחלקות פרטים, והוא שוה בכל מקום שמאיר, ומה שלמטה אין אור השמש מאיר כ"כ כמו למעלה הנה באמת הרי השמש ג"כ נברא ובע"ג, אמנם לבד זאת הנה מה שאינו מאיר כ"כ למטה אין זה מצד האור כ"א מצד העכרורית שבהאויר שיש למטה, וכידוע דמצד גשמי הנמצאים שלמטה נעשה עפרורית ועכרורית בהאויר ומשו"ז אין האור בו כל כך ובמקום שהאויר זך מאיר האור ביותר, והנה באופן כזה אפשר לומר גם בכח השכל מה שיש

בו שכל נעלה ושכל שאינו נעלה הוא לפ"ע הכלי דכאשר כלי המוח טובים מאיר אור השכל יותר בהשכלות נעלים וכאשר אין כלי המוח מוכשרים כ"כ מתגלים רק שכלים בלתי נעלים כו', ואם כי אפ"ל כך אבל אין האמת כן כ"א שעצם ענין השכל יש בו עליון ותחתון שהרי זה הבעל שכל גופא שמשכיל השכלות נעלים ה"ז משכיל לפעמים שכלים בלתי נעלים, וגם בענין א' ימצא לפעמים שיבוא תחלה על העומק והפנימיות שבו ואח"כ יבוא על פרט מפרטי החיצוניות שבו כו', וגם הרי זאת ודאי שענין השכל אינו בא בבחי' פשיטות כ"א בכמה ענינים פרטים כנ"ל, הנה מאחר שיש בו זאת ההתחלקות יש בו ג"כ ההתחלקות דמעלה ומטה, אבל האור אין בו בעצם התחלקות ואין בו מעלה ומטה וגם אנו רואין שהאור פועל פעולות הפכיות שהאש שורף ומשחיר וגם האור מלבן ופועל בכמה צמחים שונים כא' וכה"ג שכ"ז הוא מצד הפשיטות שבו כו'. אך באמת הרי האור שלמטה אינו פשוט שהרי הוא ג"כ מצויר באיזה ציור איך ומה שהוא דבפשיטות באמת אינו שייך שום ציור כלל, ולזאת אמיתית ענין הפשיטות דהיינו אמיתית ענין האור למעלה אין אנו יודעים כלל ואין אנו יכולים לצייר כלל איך הוא ענין האור כו', ומובן מזה דאור וכלי הם ב' מהותים נבדלים זמ"ז כו' ולזאת ענין ההתלבשות שהכלים מלבישים את האור ומגלים אותו ה"ה כדמיון אותיות הכתב שהדיו הוא דבר בפ"ע מהקלף והוא מסתיר על הקלף ועי"ז הוא מצייר את האות בהקלף דעיקר ציור האות הוא בהדיו והוא מצייר את הקלף עי"ז שמסתיר עליו כו', וכמו"כ הוא בהע"ס דאצילות, דענין מהות הספירות הוא בהכלים ועי"י נראה גוון הספירות בהאור וזהו ע"י שהכלי מסתיר על האור ומגביל אותו ונראה האור לא לפי עצם מהותו כ"א לפי מהות הכלי כו', ובענין ההסתר יש בזה ב' דברים. הא' בחי' הסתר עצמות האור שלמעלה מהכלי שאינו מתלבש ממש בהכלי (והסתר זה הוא לא מה שהכלי ממש מסתיר על האור כ"א הוא בדרך גרם שע"י הכלי אין עצמות האור מתלבש כו' וכמשי"ת). והב' שהאור המתלבש בהכלי הרי הכלי מסתיר עליו כו'. והענין הוא דהנה נת"ל (ד"ה כה כו' אם לא בריתי כו' וד"ה אנכי ה' אלקיך) שיש חילוק בהתלבשות באיזה מדרי' היא ההתלבשות והיינו מה הוא המלביש אם הוא אלקות או מהות אחר שאינו אלקות כו', דכאשר הוא אלקות אז אופן ההתלבשות הוא שמהות אור העליון מאיר בגילוי בהמלביש, ולזאת הגם שבהמדריגה התחתונה מאיר רק מדרי' המלביש לא אור העליון, מ"מ ה"ז רק בחי' מיעוט לבד וה"ה תופס גם אור העליון ויכול לבוא אליו כו', וכמו הלכות שלפנינו דמה שמאיר בהם בגילוי הוא בחי' אור הנשמה דמל' דב"י ובתוכה מלובש בחי' ח"ע, הנה להיותה אלקות מאיר בה בגילוי ממש בחי' מהות ח"ע ולזאת בהלכות שלפנינו הגם דזה שמאיר בגילוי הוא בחי' אור הנשמה לבד מ"מ בלימוד ההלכות ה"ה תופס במהות ח"ע ויכול לבוא לזה שיאיר בגילוי ממש כו', אבל כאשר המלביש הוא מהות אחר שאינו אלקות אז התלבשות האור האלקי הוא באופן כזה שמתעלם ומסתתר מהמלביש ומובדל ממנו לגמרי ולזאת כאשר תופס את המלביש אינו תופס במהות העליון כלל מאחר שמתעלם ומסתתר כו', והדוגמא מזה יובן בכלים דאצילות הגם שאינם

מהות זר ח"ו והו"ה אלקות ממש וכמ"ש במ"א, מ"מ ה"ה מהות אחר מן האור ולזאת אופן ההתלבשות האור בהם הוא רק שהארת האור מתלבש בהכלים לא בחי' עצמות האור כו' (והיינו דבחי' האין של הע"ס שנת"ל (ד"ה והי' אור הלבנה ושא"ד) שזהו בחי' עצמות האור והיינו כמו שהאור כלול בהמאור כו', דבחי' זו אינו מתלבש בהכלים כו' ועמשי"ת לקמן בענין ג' מדריגות באורות כו') והגם שא"א לומר שמתעלם ומסתתר ושמובדל לגמרי כו', מ"מ י"ל דאין זה בבחי' מיעוט לבד כו', באופן דמ"ש בע"ח דבבינה מאיר אוא"ס בהרחבה ובז"א דרך חלון ובמלכות דרך נקב ימבואר במ"א שזהו בחי' מיעוט לבד דמהות האור שמאיר בבחי' חלון מאיר בבחי' נקב ג"כ אלא שהוא בבחי' מיעוט לבד (ויכולים להרחיב כו'), י"ל שזהו רק באורות דאצילות אבל לא לגבי האור כמו שהוא למעלה מאצילות שאינו רק בבחי' מיעוט לבד כו', והאור המתלבש בהכלים הכלי מסתיר על האור ומגביל אותו שיהי' נראה רק כפי מהות הכלי לא כפי מהות עצמו שהוא בבחי' פשיטות כ"א כפי מהות הכלי, והיינו מה שהאור המאיר ע"י הכלים הוא בבחי' אור החכמה ואור החסד כו', ובד"כ אינו מאיר בעולמות בחי' פשיטות האור עד שאין אנו יודעים אמיתות ענין הפשיטות כו' כנ"ל, זהו לפי שהכלי מסתיר על האור ועושה בו ציור הכלי שיהי' ההתגלות שלו שלא לפי מהות עצמו כ"א לפי מהות הכלים כו', והיינו לפי שכללות הגילוי המאיר ומתלבש בכלים הוא בחי' הארה לבד לא בחי' עצמות האור כנ"ל, ובהארה זאת יכול להיות פעולת הכלי שע"י ההתלבשות בה יהי' האור כפי מהות הכלי כו' (והיינו האור המתגלה ע"י הכלי והוא בחי' חיצוניות מהאור המתלבש בה כו'), צ"ל דזהו ג"כ בחי' חיצוניות האור, אבל כללות בחי' האור המלובש בהכלים הוא כמו שהוא בבחי' פשיטות, אלא שהוא הארה לבד מבחי' האור כמו שהוא בהתכללות במקורו כו', וצ"ע איך הוא אופן הגילוי לנשמות דאצילות, ופשוט הוא שע"י עבודה יכולים לבוא לבחי' אמיתות הפשיטות כו' דכן הוא גם בנשמות דבי"ע יכולים לבוא גם למדרי' שלמעלה מאצילות (ולפי מ"ש באגה"ק בקו"א ד"ה להבין מ"ש בפע"ח גם ע"י עבודה דאהוי"ר מגיעים רק לבחי' ידיעת המציאות לבד לא בחי' מהות האלקות, אמנם ע"י תו"מ נמשך בחי' המהות כו') אמנם מה שצל"ע הוא בהגילוי ע"פ סדר השתל' בנשמות דאצילות עם שהוא רק בחי' הגילוי שהכלים מגלים שהוא רק כמו שהאור כפי מהות הכלים או כמו שהגילוי הוא בהכלים גופא דהיינו בחי' פשיטות האור כו'), וכ"ז הוא בכלים דאצילות שהן בבחי' מהות אחר מן האור כו' והו"ז כמשל אותיות הכתיבה כו', משא"כ הע"ס דעתיק ואריך וכמו"כ הע"ס דא"ק ה"ה עד"מ כמו אותיות החקוקים באבן טוב שאינן מהות דבר אחר לבד הא"ט, ומ"מ אין בהירות האב"ט כ"כ במקום האותיות אלא שאין זה הסתר ממש כו' כנ"ל, עד"ז יובן הדוגמא למעלה, דהנה עצמות אוא"ס נק' בחי' אור בהיר ואור צח בתכלית הבהירות ותכלית ההבהקה כו' לפי שהוא אור פשוט בתכלית הפשיטות כו' וכמשנת"ל (ד"ה אנכי) דהאור שלפני

הצמצום עם היות שהוא באין ערוך לגבי העצמות מ"מ ה"ה בבחי' דביקות ממש בהעצמות והוא מעין העצמות כו', וע"כ כל מה שנאצל מאתו אפי' בחי' הכתר שנק' אור צח ומצוחצח שז"ע בחי' ע"ס הגנוזות כמ"ש בפרדס ה"ה מתחשכאין קמי' כו' וכמא' כ"ע אע"פ דאיהו אור צח כו' אוכם אוכם * הוא קדם עה"ע שנק' בשם חשך לגבי עצמות אור א"ס שלפני הצמצום כו'. אמנם האור שלאחר הצמצום הגם שאינו מהות האור שלפני הצמצום ממש כו', מ"מ ה"ה נוגע ודבוק במקורו ומעין מקורו כו' כנ"ל, (ד"ה פנים בפנים), ולזאת כמו שהוא בתחלת המשכתו קודם שמתלבש אפי' בע"ס דא"ק וכמו ראשית גילוי הקו שזהו בד"כ בחי' פנימיות א"ק (ועמשנת"ל ד"ה וידבר כו' במדב"ס כו'), וכידוע דבחי' ע"ס דא"ק זהו בחי' חיצוניות א"ק, ובחי' פנימיות דא"ק הוא בחי' ראשית הקו כו', והו"ע מ"ש בזהר קוב"ה אסתכל באורייתא כו' דבחי' קוב"ה זהו בחי' פנימיות א"ק כו' וכמ"ש במ"א, הנה לגבי בחי' זו נק' ע"ס דא"ק וכ"ש ע"ס דעתיק ואריך ג"כ בשם חשך כו', אבל מ"מ אין זה שהן בבחי' דבר כ"א הוא בבחי' העדר הבהירות והגילוי לבד כו', וכמו אותיות החקיקה שבמקום האותיות משחיר קצת הרי מ"מ אין כאן דבר המחשיך כ"א הוא העדר הבהקה לבד, והענין הוא דהנה ע"ס דעתיק ואריך וכ"ש ע"ס דא"ק (ובד"כ היינו בחי' ספירות שבכתר) הרי אינן בבחי' יש ומהות דבר בפ"ע מבחי' עצמות אור א"ס וכמשנת"ל (ד"ה וספרתם לכם) דע"ס דא"ק אינן בבחי' מציאות ניכרת כו' וממילא אינו שייך לומר שיהי' מהם בחי' חשך והסתר כמו מאיזה מהות אחר כו' שה"ה מיוחדים בתכלית עדיין בעצמות אוא"ס וכידוע דעתיק ואריך נחשבים מעולמות הא"ס וכ"ש בחי' א"ק כו', ולהיות שאינם בבחי' מהות אחר לזאת התלבשות האוא"ס בהם באופן כזה שאין העצם מתעלם, דהנה בחי' חיצוני' א"ק היינו בחי' ע"ס דא"ק בחי' הכלים והאורות המתלבשים בתוכם, ופנימיות א"ק הוא בחי' אוא"ס שלמע' מהתלבשות בהכלים דא"ק והיינו בחי' ראשית הקו כנ"ל, דגם בחי' זו מאיר בבחי' א"ק דהרי קוב"ה אסתכל באורייתא כו' (גם י"ל שז"ע האור העולה על כולנה המבואר בסש"ב ח"ב פי"ב) אלא שאינו מאיר בגילוי ממש ומה שמאיר בגילוי הוא בחי' האור המתלבש בכלים דא"ק שזהו בחי' חיצוניות א"ק ובחי' הפנימיות והעצמות אינו מאיר בגילוי אבל הוא בבחי' מיעוט לבד כו' (ע"ד האורות דאצילות כו' וכמו בענין הלכות כנ"ל), וזהו מה שבמקום חקיקת האותיות משחיר קצת שנק' חשך לגבי העצמות והיינו שאינו מאיר שם בגילוי בחי' פשיטות העצמות דאוא"ס ממש כמו שהוא למעלה מאצי' א"ק ובחי' הכתר בכלל דלית מח' תפיסא בי' כלל גם לא מחה"ק דא"ק ואינו בגדר מקור כלל לע"ס דאצי' ובאצילות ספיר' הכתר מתעלם האוא"ס שאינו בבחי' פשיטות כ"כ עד שיוכל להיות מקור ושרש להתהוות ע"ס דאצילות כו', אבל מ"מ אינם בבחי' חשך להסתיר על האוא"ס רק שאינו מאיר בבחי' בהירות כ"כ כו', והיינו שהוא כמו בחי' מיעוט, והאור המתלבש בכלים דא"ק וכמו"כ בכלים דכתר בכלל ה"ה מאיר בגילוי ממש דמאחר שהכלים אינם בבחי' מהות אחר מן האור הרי אינם מסתירים כלל על האור ומאיר ע"י בגילוי ממש בחי' מהות האור ממש המתלבש בתוכם

---

*) ב"מ אוכם כן הובא גם בלקו"ת ביאור זאת חוקת ס"ה (הערת כ"ק אדמו"ר שליט"א באוה"ת שמות ע' צ).

וזהו מה שאותיות עצמיים מגלים את העצם דלהיות שהאותיות המגלים הן מגופו ומהותו ה"ה מגלים את מהות ועצם האור המתלבש בתוכם, ומה שמשחירים עכ"פ היינו על עצמות האור שלמעלה מהתלבשות ממש בהם (וכמו במשל שמשחיר על הבהקת הפשיטות של האב"ט) וג"ז הוא רק העדר הבהקה לבד והיינו שהוא כמו בחי' מיעוט לבד כו' וכמו בהלכות דבחי' אור הנשמה מאיר בגילוי ממש בחי' המהות וה"ה תופס ממש גם בבחי' מהות ח"ע ויכולים לבוא לזה כו' כנ"ל, וכמ"כ הוא באותיות החקיקה דהיינו בבחי' ע"ס דכתר בכלל שיש בזה גם בחי' העצמות ממש אלא שלגבי בחי' זו הוא בבחי' העדר הבהקה שאינו מאיר בגילוי ממש והוא כמו בבחי' צמצום ומיעוט כו', והאור המתלבש מאיר בגילוי ממש בחי' מהות האור כו', וי"ל ההפרש בזה, דהנה בע"ס דאצילות הרי האור נעשה כמהות הכלים כו' כנ"ל, משא"כ בע"ס דכתר וא"ק אדרבה הכלי היא כמהות האור כו' (ועמשנ"ל ד"ה אדם כי יהי'), והענין הוא דהנה מבואר במ"א בענין עליות וירידות דאיתא בזהר דאית ירידה לטב ואית ירי.ה לביש. ומבואר שם דענין הירידה לביש הוא כדאיתא במד"ר משפטים פ"ל קרוב לס"פ כך אלו הרשעים שנגעו בעתיק יומין כו' הוגעתם ה' בדבריכם א"ל אני מחליפה שנאמר מדוע אדום ללבושיך ופורע מכם כו' היינו כי בעת"י כתיב לבושי' כתלג חיור שהו"ע רחמים גדולים גוון לבן בחי' חסד, ולכן אפי' בנגע כולו הפך לבן טהור הוא, ומחמת גודל חסדו שמאריך אף לרשעים נגעו בכבודו ואמרו שאינו משגיח בארץ לית דין ולית דיין וכמו באנשי סדום שכפרו בשם המיוחד כו' וכמ"ש הבחי', וכתיב ארדה נא ממדה"ר למה"ד והיינו שפשט בחי' לבושי' כתלג חיור ונתלבש בלבוש אדום והר"ע הירידה מא"א בז"א שגם מהאור דא"א יומשך בחי' הדין והגבורה ע"י ההתלבשות בבחי' ז"א כו' והירידה לטב הוא מה שהצדיקים מהפכים מדה"ד למדה"ר והיינו דכאשר מאיר בחי' א"א בז"א אז ההנהגה מז"א הוא ג"כ בבחי' חסד ורחמים והיינו שהתחתון בטל אל העליון ונעשה כמהות העליון כו', ומובן מהנ"ל דבחי' כלים דא"א הן בחי' רחמים ובחי' כלים דז"א הן בחי' דין. והנה עיקר ענין הדין והגבורה הוא מצד הכלים, דמצד האור הרי באור פני מלך חיים כו', כ"א מצד הכלים שייך ענין הדין והגבורה כו', ועמ"ש בתר"א ד"ה ארדה נא הב', והיינו בז"א לפי שהאור נעשה כמהות הכלים כו' אבל בא"א לית שמאלא בהאי עתיקא לפי שהכלי בטל לגמרי אל האור וה"ה כמהות האור כו' (וכמ"ש במ"א שהחכמה נק' חיוהי לפי שהכלי היא כמו האור וכ"ש בכתר כו'), ובד"כ הוא שבע"ס דאצילות ההנהגה היא מהכלים, אלא שהאור פועל ע"י אבל מה שבגילוי הוא הכלים, ובע"ס דכתר ההנהגה היא מצד האור והכלי היא כמו בהעלם ומה שבגילוי הוא האור כו', וי"ל שזהו כענין ב' השילובים דבשילוב הוי' באד' ההנהגה היא משם אד' ע"י שם הוי' שמתעלם בו כו', ובשילוב אד' בהוי' הגם שיש ג"כ פעולת שם אד' מ"מ הרי ההנהגה היא בשם הוי', ומבואר במ"א שזהו כמו לעתיד שיהי' ג"כ גוף שזהו מצד שם אד', אבל הגוף יהי' ג"כ אלקות ויהי' ניזון מגילוי אוא"ס שיאיר בגילוי לעתיד כו', והיינו כנ"ל שהכלים הם כמהות האור

וזהו שהגוף שמשם אד' יהי' אלקות ויאיר בו גילוי אור א"ס שיהי' ניזון מהאור א"ס שיאיר בו בגילוי כו' (וצ"ל דלעתיד יהי' למעלה במדרי' מהנ"ל שגם עצמות האור יאיר בגילוי ממש כו') וב' מדריגות הנ"ל אותיות הכתיבה ואותיות החקיקה זהו בחי' מח' וכח המח'. דהנה אותיות המח' ה"ה אותיות מורגשים בבחי' מציאות, ועם היות שאינן מורגשים אל הזולת כמו הדבור מ"מ ה"ה מורגשים לעצמו וכמו כשחושב איזה ענין שכלי ה"ה מרגיש את האותיות לא מיבעי כשחושב מה לדבר שזהו דבור שבמחשבה כנ"ל (ד"ה פנים בפנים) ודאי מורגשים האותיות. אמנם כמו"כ כשחושב את השכל לעצמו הרי האותיות מורגשים כו' והאותיות הם מסתירים על האור, דכשם שאותיות הדבור מסתירים על האור כך אותיות המחשבה מסתירים ג"כ וכמ"ש בלק"ת ד"ה והניף ידו על הנהר, דז"ע התפיסה שהאותיות תופסים את השכל היינו שהוא מתלבש ומתעלם בהם כו', אלא שזהו בבחי' חיצוניות השכל והיינו כאשר השכל בא לידי השגה כו', וכידוע דהתחלת אותיות המחשבה הן בכח הבינה שהוא השגת השכל שא"א בלא אותיות המחשבה, ושם האותיות מורגשים בבחי' מהות ומציאות בפ"ע מן השכל ומלבישים את השכל כו' כנ"ל, אבל בכח החכמה אין האותיו' נרגשים עדיין וכמו בנקודת השכלה דברק המבריק הרי נרגש רק האור ולא האותיות ולכן באמת אינו בא בבחי' תפיסא עדיין שבאם לא יביא את נקודת ההשכלה באותיות המחשבה יתעלם לגמרי כו' כנ"ל (ד"ה אנכי ה' אלקיך), והדבר פשוט שיש אותיות גם בנקודת ההשכלה אלא שאינם מורגשים לפי שאינן בבחי' מהות דבר בפ"ע מן השכל ומיוחדים בתכלית עם אור השכל, ולכן נרגש רק האור השכל והאותיות אינם מורגשים כו', וזהו שהאותיות אינן מסתירים על האור שבכח החכמה מאיר האור בגילוי רב ונרגש מאד דקות הענין כו' כידוע, והיינו לפי שהאותיות אינן בבחי' מהות לעצמן כו', וכ"ש בבחי' פנימיות החכמה וכמו בראי' דחכמה שהאותיות דשם אינן בבחי' מהות ומציאות לעצמן עד שאינן נרגשים וניכרים כלל גם לעצמו ומאיר רק האור לבד כו'. והנה ידוע דשרש האותיות הוא בקדמות השכל וכמו שכ' באגה"ק סי' ה' ד"ה ויעש דוד שם והיינו בבחי' כח המשכיל שבנפש כו' ושם האותיות הן בבחי' יחוד בתכלית בכח השכל ואינן בבחי' מהות ומציאות כלל לעצמן, שאם היו האותיות דשם בבחי' מהות לעצמן היינו מרגישים את כח המשכיל ומה שאין אנו מרגישים אותו היינו מפני שהאותיות והכלים אינם בבחי' מציאות כו', והגם שאנו יודעים מציאות כח המשכיל דנודע מציאותו כו' זהו שאנו יודעים אותו ע"י כח החכמה הגלוי' כו' וכמשנת"ל (ד"ה כי המצוה הזאת) דכאשר נמשך איזה השכלה אנו מרגישים שנמשך מאיזה מקור כו' אבל את כח המשכיל עצמו אין אנו מרגישים כו', והיינו מפני שהאותיות דשם אינם בבחי' מהות לעצמן כו'. וזה כמו אותיות החקיקה שהאותיות אינם בבחי' מהות לעצמן כ"א הן מגופו של האב"ט ומ"מ הן אותיות כו', וכמו"כ באותיות שבכח החכמה ובכח המשכיל ובכחות שלמעלה מהם שאינם בבחי' מהות לעצמן כלל ומיוחדים ממש עם האור כו' ומ"מ הן אותיות שה"ה בבחי' כח עכ"פ המקור לגילוי כו', וכ"ש כח החכמה שהוא בחי' שכל

גלוי ומקור להשגה כו', אלא שהאותיות הן בגופו של דבר לא בבחי' מהות בפ"ע כו', וזה"ע כח המחשבה דהיינו כמו אותיות המחשבה כלולים ומיוחדים באור הנפש ואינם בבחי' מהות לעצמן כו' (והגם דאותיות הדבור ג"כ שרשן בקדמות השכל דבאגה"ק הנ"ל מבואר הענין הזה על אותיו' הדבור, הענין הוא, דהנה נת"ל (ד"ה אנכי ה' אלקיך) כללות ההפרש בין מחשבה לדבור דמחשבה היא לעצמו ודבור לזולתו וא"כ גם בשרשם בהכרח לומר דענין אותיו' המחשבה הוא מה שלעצמו, ואותיות הדבור גם בשרשם ענינם לגלות אל הזולת כו', והגם דשם אינם בגדר בחי' מציאות ומהות דבר כו' מ"מ א"א ג"כ לומר ע"ז שהן לא בבחי' מהות כלל ושהן בבחי' יחוד ממש מאחר שכללות ענינם הוא לגלות אל הזולת שזהו בבחי' דבר נבדל כו' וכמשנת"ל. רק על אותיות המחשבה שגם המציאות והגילוי שלהם הוא רק לעצמו ע"ז שייך לומר דכמו שהן בשרשן הן בבחי' העדר המהות לגמרי ובבחי' יחוד ממש כו', ולכן במלאכים שייך בחי' המחשבה כמשנת"ל (ד"ה פב"פ) והיינו בחי' דבור שבמחשבה כו', אבל בחי' החקיקה אינו שייך במלאכים כו' כמ"ש במ"א, כ"א בנשמות לבד שייך ענין החקיקה וכמו אם בחקתי תלכו כו', והיינו בחי' כח המחשבה כו'). וזהו נשמה שנתת בי טהורה דהיינו בחי' שרש הנשמה כמו שהיא בבחי' הכלים דע"ס שבכתר ובא"ק שזהו"ע עלה במחשבה בבחי' מחה"ק דא"ק כו'. והנה באותיות החקיקה גופא יש ב' מיני חקיקה. הא' כמו חקיקת האותיות על האב"ט כנ"ל. והב' כמו חקיקת האותיות שהי' בלוחות הברית שהי' בהם החקיקה מעבר לעבר כו' וכמ"ש משני עבריהם מזה ומזה הם כתובים כו' ומ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין כו', והגם דלכאורה באופן כזה חסר מהאבן והאותיות ניכרים יותר כו', אך הענין הוא בזה דבחקיקה שאינה מעבר לעבר הרי יש לאותיות מקום אחיזה קצת, וגם הנה האותיות שיש להם מקום אחיזה יכולים הן להמלאות בדיו ולהיות ניכרים בבחי' אותיות הכתב ממש, והיינו שיהי' בהם בחי' יש ודבר ממש שהוא בחי' דבר זר זולת עצם האב"ט שהוא המחשיך ממש זיו הבהירות שלו כו', משא"כ כשחקוקים מעבר לעבר הרי אין להם מקום אחיזה וא"א למלאות המקום בדבר זר כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה דהנה נת"ל דע"ס דעתיק ואריך הם כמו אותיות החקיקה והיינו כעין חקיקה שאינה מעבר לעבר שיש להם מקום אחיזה (וי"ל זה בב' אופנים. הא' שיש להם ערך ושייכות אל הע"ס דאצילות ובבחי' מקור להם כו' וכמו שכ' במ"א בענין מ"ם סתומה וסמ"ך, דמ"ם סתומה הוא מרובע והיינו בחי' המקיף שיש לו אחיזה עדיין בפנימיות והוא בבחי' מקור לפנימי כו', וכמ"כ כאן הוא שהע"ס שבכתר יש להם שייכות להשתל' כו', ויותר נר' כפי אופן הב' דענין מקום אחיזה הוא כמשנת"ל (ד"ה הנ"ל) דאוא"ס הסובב הוא בחי' המקום של האותיות וכמו הוא מקומו ש"ע כו', ופי' מקום מקור כמ"ש הפרדס, והיינו כשיש עולם שייך לומר מקומו ש"ע ר"ל מקורו כו', ובפרט לפי הדעה שהמקום הוא הפנוי והריקות שיכנוס בו הגשם כו', דברוחניות הר"ע הצמצום ומקר"פ והיינו בחי' הרשימו שנשאר אחר הצמצום שזהו בחי' מקום לפי שזה שורש הכלים שהוא בחי' מקום כו' וכמ"ש בע"ח בתחלתו

בהג"ה וכמ"ש במ"א. וא"כ ענין שיש להם מקום אחיזה היינו מצד שרשם בבחי' הרשימו כמו שהוא לאחר הצמצום כו' או מה שהם עצמן הן בבחי' מקום שהן בבחי' איזה מציאות עכ"פ כו',) ומשו"ז הם עתידים להתמלאות בדיו ודבר זר כו'. והגם שאותיות החקיקה עצמן אינן עדיין בבחי' יש ודבר כלל כנ"ל, אבל עתידין הן לבוא לבחי' יש ודבר נפרד באותיות הכתיבה כשיתמלאו בדיו כו', ומאחר שיש בהם ענין הכנה ליש גם הם אינם מופשטים לגמרי מבחי' היש אלא שאינם 'בבחי' מהות לעצמן אלא נחשבים מבחי' העצמות כו'. דהנה בחי' הכלים דע"ס דאצילות נק' בחי' יש ממש לגבי עצמות המאציל שהרי נאמר כולם בחכמה עשית שהחכמה נק' בחי' עשי', וידוע דבחי' עשיה נחשבת לבחי' דבר נפרד לגמרי מן העצמות עד"מ אדם העושה דבר מה בפועל ידיו הנה אותו הדבר שנַעשה בו הפעולה היא נפרדת לגמרי מעצמותו ונחשבת כמו דבר זר ממש שאין לו שייכות אליו כלל אלא מהות דבר בפ"ע הוא כו', וכמו"כ הכלים דע"ס דאצילות נחשבים כמשל פעולת אותיות הכתב שהדיו הוא בבחי' מהות דבר לעצמו כו' אבל הכלים דע"ס דכתר ודא"ק אינם בבחי' מהות דבר לעצמן, אבל מ"מ הם בבחי' מציאות אותיות כו'. והענין יובן ע"פ הידוע דבכללות העולמות הנה עולם האצילות הוא בחי' אדם דעשיה ועתיק ואריך בחי' אדם דיצירה וא"ק בחי' אדם דבריאה, והנה מעלת עולם הבריאה הוא שהוא היש הראשון שהאין האלקי נושא על עצמו כו', ומבואר ע"ז משל אותיות החקוקים על אב"ט כו' (עמ"ש בד"ה וככה הגדול, רל"ז ס"פ ע"ב וס"פ ע"ג) ולכן עולם הבריאה הגם דענין הבריאה מורה על התהוות חדשה כידוע, מ"מ עולם הבריאה אינו בבחי' יש וכידוע שהחומר הראשון אינו בבחי' מציאות ממש כ"א בבחי' אפשירות המציאות והיינו שנותן מקום לענין המציאות כו', דהאין האלקי ה"ה בבחי' אפיסת המציאות והעדרו כו' והבריאה נותן מקום לענין המציאות כו' (ר"ל דהאין האלקי המקור ליש ג"כ נותן מקום ליש מאחר שהוא מקורו כו' (ועמשנת"ל ד"ה כי תבואו כו' ושבתה כו' וד"ה אם בחוקותי), אלא שזהו שנותן מקום שיהי' התהוות היש והיינו בדרך דילוג ובדרך אין ערוך כו', אבל מה שעולם הבריאה נותן מקום לבחי' היש היינו בבחי' קירוב ובבחי' ערך כו' ועמ"ש בד"ה וידבר אלקי' את כה"ד האלה, רס"ד), אבל מ"מ הוא בבחי' אפשרי המציאות לבד כו' והתגלות המציאות הוא בעולם היצירה ועיקר ענין המציאות והישות הוא בעולם העשי' כו', והיינו מפני שעולם הבריאה הוא היש הראשון שהאין נושא ע"ע ה"ה לא בבחי' יש ומציאות ממש עדיין כו', וכל מה שמתרחק מן האין האלקי נעשה בבחי' יש יותר כו' (ועמ"ש בד"ה ציון במשפט תפדה רס"ב), ועפ"ז יובן מה שנת"ל דבחי' הכלים דא"ק אינן בבחי' מהות ומציאות לעצמן ומ"מ אינן מופשטים מן הישות לגמרי כו', והיינו שהן בבחי' אפשרי המציאות ולא בבחי' אפיסת המציאות לגמרי כמו בחי' האוא"ס שלפני הצמצום ששם אינו שייך ענין הישות והמציאות כלל, וגם אינו בבחי' מקור כלל למציאות יש כו' (רק ע"י הצמצום שהוא בחי' ההפסק שהאור הנמשך אינו אותו האור שהִי' קודם וכמשנת"ל (ד"ה אנכי), וכידוע דצמצום הוא יותר גם מפרסא כו' וכמ"ש

בתו"א ד"ה פתח אליהו), אבל בא"ק הוא בבחי' אפשרי המציאות ובבחי' מקור למציאות כו' וכמ"ש בע"ח דכלים דא"ק הן בחי' שרש נשמות דגופות כו', וזהו שאינם מופשטים מן הישות אבל מ"מ אינן בבחי' יש ודבר כו', והתחלת התגלות הכלים הוא בעקודי' ובבחי' עתיק ואריך שהן בחי' יצירה דכללות כו' וגם שם הן בבחי' אותיות החקיקה עדיין כו' ועיקר בחי' הכלים בבחי' מציאות ממש הן באצילות שהן כמשל אותיות הכתיבה כו', אמנם ענין החקיקה מעבר לעבר הדוגמא מזה למעלה הוא בע"ס הגנוזות במאצילן ממש היינו באור א"ס שלפני הצמצום וכמ"ש בזהר בריש הורמנותא דמלכא גליף גליפו בטה"ע, דפי' בריש הורמנותא דמלכא היינו בתחלת התעוררות הרצון כו' גליף גליפו בטה"ע היינו בחי' שרש הספירות כמו שהן בבחי' עלות הרצון, וכמו"כ מה שיש שרש לספי' עוד קודם עלות הרצון כו' וכמשנת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח) וזהו בריש הורמנותא כו' וידוע מ"ש בפרדס דע"ס הגנוזות הן שרשי הכלים כו', ובד"כ הן בחי' אותיות הרשימו כמו שהיו לפני הצמצום שאינם בבחי' מציאות כלל וכלל, דלפני הצמצום אינו שייך ענין המציאות כלל וכלל גם לא בבחי' אפשרי המציאות כו', וזהו שלא יש להם מקום אחיזה כלל (כי אינן בשום בחי' מציאות כלל שיהי' שייך לומר עליהם מקור כו' וגם אינם בבחי' מקום כו') וא"א להתמלאות בדיו כו' היינו שאינם בגדר בחי' מקור להמציאות שאחר הצמצום כו' והי' מאיר גילוי אוא"ס ממש ע"י האותיות בלי שום הסתר והעלם ח"ו כלל וכלל כו', וזה הי' הצמצום שנתעלם האור מן האותיות ונתגלה בחי' כח הגבול כו' וכמשנת"ל וכמ"ש במ"א (בד"ה תקעו רס"ד) אבל לפני הצמצום הי' מאיר האור בגילוי ע"י האותיות שהאיר גילוי בחי' אוא"ס הבלי גבול ממש כו', והיינו לפי שהאותיות אינם בבחי' מהות בפ"ע ח"ו כלל וכלל כ"א הם בחי' האור ממש רק בחי' כח הגבול שבו כו'. וזהו נשמה שנתת בי טהורה היא דשרש הנשמות הוא בבחי' גליף גליפו בטה"ע דהיינו במדריגה היותר עליונה בבחי' האותיות כמו שהן בעצמות אוא"ס שלפני הצמצום גם קודם עלות הרצון שהאותיות הן מיוחדים ממש עם האור בבחי' אחדות ממש כו', וזהו דישראל עלו במח' בבחי' היותר עליונה דמח' והיינו בבחי' כח המחשבה שזהו בשרש הראשון בחי' בריש הורמנותא דמלכא כו' ואח"כ אתה בראתה כו' היינו כמו שבאה לאחר הצמצום בבחי' אדם דבריאה דכללות כו', וכן בהשתל' אח"כ בבחי' אותיות המח' הבאים בגילוי בבחי' אותיות ממש כו' *(ובד"כ מובן מכל הנ"ל דבחי' טהורה היא דנשמה היינו בחי' אצילות שבה באיזה מדרי' שידובר דבבחי' בי"ע גופא בחי' כח המח' היינו מה שהנשמות חקוקות תחת כסה"כ שזהו בחי' אצילות שבעולם הבריאה כמשנת"ל (ד"ה בשעה שהקדימו) בשם הע"ח, ואח"כ לגבי בי"ע בחי' טהורה היא היינו שרש הנשמה כמו שהיא בע"ס דאצילות כו', ובאצילות גופא הוא בחי' חכמה דאצילות בפרט וכמשנת"ל דאותיות שהן בבחי' מהות ומציאות לעצמן הן בבחי' בינה, אבל בחכמה אין האותיות נרגשים למהות בפ"ע כו' וידוע

---

*) חסר סיום המוסגר.

דבד' מדריגות אבי"ע שבאצילות בחי' בינה היא בריאה שבאצילות וחכמה בחי' אצילות שבאצי' כו' (ומדרי' שלמעלה מאצילות ע"ס דעתיק ואריך וע"ס דא"ק שנת"ל, י"ל שכ"ז הוא בכלל בחי' אצילות שבאצי' בחי' חכמה וכמ"ש בע"ח דבחי' חכמה דא"ק מתלבש בחכ' דאצילות שז"ע אבא עילאה מקננא באצילות כו', וי"ל דמשו"ז לפעמים מבואר דכתר הוא בחי' אצילות שבאצי' ולפעמים נחשב בחי' החכמה לאצילות שבאצילות כו', ומ"מ בפרטי המדרי' דתלת עלמין המבואר בזהר פ' שלח דקס"ח ע"א, הרי בחי' הכתר הוא בד"כ למעלה מאצילות וכמ"ש הרמ"ז שם ביאור ענין התלת עלמין כו') ובכללות הנה בחי' בראת יצרת כו' ה"ז בחי' בי"ע הכללים, ובחי' טהורה היא היינו בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום שזהו בחי' אצילות דכללות כו'.

והנה בחי' האוא"ס שלפני הצמצום הוא בחי' האור והגילוי דא"ס כו', ונת"ל (ד"ה אם בחקתי) שיש בזה ג' מדריגות בחי' התפשטות האור השייך לעולמות והיינו כשעלה ברצונו כו' (וי"ל דבפרטיות הוא כמו בחי' הדבור כו' ועמ"ש בלק"ת בהוספות ד"ה להבין מ"ש באוצ"ת ספ"ג) ובחי' האור כמו שהוא קודם עלות הרצון כו', וכ"ז בבחי' גילוי האור כו', ובחי' עצם האור שלמעלה מבחי' גילוי עדיין כו', וי"ל דבחי' כח המח' היינו בחי' עצם האור כו' חהו שרש נש"י באוא"ס שלפני הצמצום עד שרשם בבחי' שמו העצמי (די"ל שזהו כדוגמת ענין חקיקה מעבר לעבר כו') שאינו בבחי' דבר בפ"ע כלל כ"א הוא ושמו אחד ממש כו', והיינו בחי' העלם העצמי דא"ס כו', וע"פ כל הנ"ל יובן מה שבנשמות כתיב ויפח באפיו דמאן דנפח מתוכו ופנימיותו נפח, דהגם דנשמות הן ג"כ מבחי' מח' שהוא לבוש לבד, אך להיות שרשם מבחי' כח המחשבה (וכבר נת"ל בד"ה אנכי דבנשמות בחי' שרשם ומה שבהתגלות יש להם שייכות זה לזה ונחשב כמו מדרי' א' כו'), דהיינו בחי' אותיות החקיקה ובחי' חקיקה מעבר לעבר שאין האותיות מהות בפ"ע מן האור כו', והיינו שרשם בבחי' כתר בכלל ובאוא"ס שלפני הצמצום עד בחי' העלם העצמי דא"ס דהוא ושמו אחד ממש כו' לכן נאמר בנשמות דוקא ויפח דמתוכו ופנימיותו נפח כו'.

וזהו שארז"ל אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, דהנה ארז"ל כל הנותן שלום לחבירו קודם התפלה כאלו עשאו במה שנאמר חדלו לכם מן האדם אשר נשמה באפו כי במה נחשב הוא, א"ת במה אלא במה, דקודם התפלה עדיין נשמתו באפו ואינה מתפשטת בגוף. דהנה יש ד' מדריגות בנשמה נר ג ונשמה לנשמה שזהו בחי' שרש הנשמה כו', וע"י התפלה נעשה התחברות דנשמה המלובשת בגוף עם שרש הנשמה. וזהו ד' מדריגות שיש בתפלה עד ב"ש שהו"ע ההודאה שזהו במדריגה התחתונה שבנשמה בחי' נפש כו', וב"ש ופסוד"ז הוא בבחי' רוח וברכת ק"ש וק"ש בבחי' נשמה ואח"כ בשמו"ע זהו בחי' הביטול דשרש ומקור הנשמה כו', ובכדי להגיע בתפלה לבחי' שרש ומקור הנשמה ע"ז צ"ל תחלה כובד ראש קודם התפלה. וענין כובד ראש הוא כמ"ש כי עוונותי עברו ראשי כמשא כבד יכבדו ממני, שז"ע מ"ש כ"א עוונותיכם היו מבדילי' ביניכם ובין אלקיכם, פי' אלקיכם היינו בחי' האלקות שבנשמה שזהו בחי' ח"י בחי' עצמות הנשמה והעון נעשה מסך מבדיל לבלי יניח לחבר

את שרש ומקור הנשמה היינו בחי' נשמה לנשמה בחי' אלקות שבנשמה לנר"נ הוא בחי' הנשמה המלובשת בגוף כו', ופי' עון אין הכוונה חטא ועון ממש אלא פי' עיוות ועיקום דהיינו כאשר מעוות ומעקם דרכו ונמשך אחרי התאוות ותענוגים גשמיים ה"ז נעשה מסך מבדיל כו', וז"ע כמשא כבד והוא ע"ד דאיתא במד"ר ע"פ כבד לב פרעה שנעשה לבו ככבד, והענין דהנה חצר הכבד מפסיק בין אברי הנשימה לאברי המזון, אברי הנשימה הם הלב והריאה שבהם הרוח חיים וכ"ש המוח שבראש שבו משכן הנשמה כו', ואברי המזון הם גשמיים שיש בהם פסולת כו', ולמעלה הן מ"ע ומ"ת, דמ"ת הן מעורב טו"ר ומ"ע הם בתכלית הטוב כו', ושנעשה לבו ככבד היינו שגם למעלה מהפרסא נעשה תערובות רע כו', והו"ע טמטום הלב וטמטום המוח הנעשה ע"י התאוות גשמיים וכמו חמרא דפרגיתא כו', וז"ע כובד הראש כו', והעצה לזה הו"ע כובד ראש דקדושה שזהו אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש, ופרש"י הכנעה ושפלות והיינו בחי' מרירות על הריחוק ומעורר ר"ר על נפשו שנתרחקה מאד כו' וע"י ההתעוררות רחמים נעשה הגבהת הנפש למעלה וכמ"ש ואשא אתכם על כנפי נשרים בחי' רחמים ועי"ז ואביא אתכם אלי לעצמותו ומהותו ממש כו' וזהו ג"כ ענין נתינת צדקה קודם התפלה וכמ"ש וילבש צדקה כשריון ועי"ז וכובע ישועה בראשו. ישועה הוא בחי' שע"ה נהורין עילאין כמ"ש וישע ה' אל הבל, וכובע ישועה הוא מקור כל ישועה שהוא בחי' מקיף עליון שנמשך בראשו בחי' המוחין כו', וזהו אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש דתכלית הכוונה דתפלה הוא לבוא לבחי' שרש ומקור הנשמה וזהו בחי' נשיאת ראש שעז"נ נשא את ראש כו' שאו את ראש כל עדת בני ישראל לגולגלתם בחי' שרש ומקור הנשמה שזה נעשה בתפלה כו' והקדמה לזה צ"ל תחלה קודם התפלה בחי' כובד ראש הכנעה ושפלות שז"ע מרירות והתעוררות רחמים ועי"ז בא בתפלה לבחי' נשא את ראש דהיינו לבחי' שרש ומקור הנשמה כו'.

בס"ד, ש"פ ויגש, רס"ח

ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני, ואיתא בזהר דהגשת יהודה אל יוסף הו"ע סמיכת גאולה לתפלה, דיוסף הוא בחי' צ"ע שנקרא גואל וכמ"ש אם יגאלך טוב יגאל, אמרו צדיק כי טוב, דטוב הוא בחי' יסוד שזהו בחי' גואל, ויהודה הו"ע התפלה דיהודה הוא ע"ש הפעם אודה את ה' והודאה הו"ע הביטול שז"ע השתחוואות דשמו"ע, ולכן בלידת יהודה כתיב ותעמוד מלדת שז"ע בעמדם תרפינה כנפיהם שזהו בעמידה דתפלה וכמ"ש במ"א, ולכן על הגשת יהודה ליוסף הביא בזהר ענין סמיכת גאולה לתפלה וכן במדרש הביא על זה פסוק אחד באחד יגשו ורוח לא יבוא ביניהם והוא שאין מפסיקין בין גאולה לתפלה. אך לכאורה א"מ מהו הל' סמיכת גאולה לתפלה הלא יהודה שהוא

תפלה נגש אל יוסף שהוא גואל, וענין סמיכת גאולה ה"ז להיפך ממ"ש כאן. והנה ענין יהודה ויוסף מצד מעלת ומדריג' נשמתם ידוע דיהודה הי' נשמה דב"ן, דיהודה הי' מרכבה לבחי' מל' דמלכות היא שם ב"ן, ויוסף הי' נשמה דמ"ה דנשמות דב"ן עיקר ענינים הוא העבודה למטה בביטול גופם וחומרם דזהו כללות ההפרש בין נשמות דמ"ה לנשמות דב"ן, דנשמות דמ"ה הן עובדי ה' בנשמתם היינו בעצם אור נשמתם שלמעלה מהתלבשות בגוף כו', ונשמות דב"ן הן עובדי ה' בגופם היינו בביטול גופם וחומרם (וכמו שנת"ל ד"ה החדש הזה לכם), וכמו"כ לברר בירורים למטה ע"י התלבשות בדבר המתברר לבררו ולהעלותו כו' והיינו הבירור בבחי' או"ח בדרך מלמטה למעלה כו' (וכמשנת"ל ד"ה תקעו), ונשמות דמ"ה עיקר ענינם הוא להיות בבחי' יחוד ודביקות באלקות כו', וכן בהבירורים למטה הוא בדרך מלמעלה למטה שע"י גילוי אור עליון מתברר ממילא כו', וכן הי' עבודת הבירורים דיוסף צ"ע בדרך מלמעלמ"ט והעיקר הי' בבחי' בירור שני כו', וכידוע דבעבודת הבירורים יש ב' ענינים. הא' לברר את הניצוצות ולהעלותן מן הפירוד שיוכללו בקדושה, ומ"מ א"א שיוכללו עדיין בבחי' קדושת אלקות ממש וצ"ל בירור שני ע"י שמאיר עליהם גילוי אור מלמעלה שעי"ז נכללים בבחי' קדושת האלקות ממש כו', חה הי' ענין יוסף שלאחר הבירור של השבטים בבחי' בירור ראשון הנ"ל הי' הבירור שלו בבחי' בירור שני כו'. ח"ש והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה שזהו בירור הראשון לאסוף ולקבץ הניצוצות מן הפירוד וכמו קיבוץ העמרים שמאספים השבלים שז"ע ואספת דגנך כו'. והנה קמה אלומתי וגם נצבה שגם בבחי' בירור זה דואנחנו מאלמים כו' שגם יוסף הוא בכלל זה, הי' בירור דיוסף במדרי' עליונה היינו בחי' בירור דמ"ה הנ"ל, והנה תסובינה אלומותיכם ותשתחוין לאלומתי דהיינו התכללות הניצוצות הנבררים בבחי' שם מ"ה דהיינו בבחי' קדושת אלקות ממש שזהו ע"י גילוי בחי' שם מ"ה שמאיר עליהם לבררם בבחי' בירור שני כנ"ל, וע"ד העליות דשבת שאומר הבו לה' בני אלים הבו לה' כבוד ועוז הבו לה' כבוד שמו שזהו ג' עולמות בי"ע ואח"כ השתחוו לה' בהדרת קדש ר"ת קבלה שזהו העלי' באצילות כו', והיינו ע"י שבשבת מאיר גילוי אור האצילות עולים עי"ז כל הניצוצות שמתבררים בשי"מ החול ונכללים בקדושת האצי' ממש כו', וכמו"כ הו"ע הבירורים דשבטים ויוסף כו' וכמ"ש כ"ז בתו"א ד"ה והנה אנחנו מאלמים כו', וזהו ג"כ ענין הגשת יהודה ליוסף דיהודה הו"ע תפלה כנ"ל וידוע דתפלה היא בבחי' העלאה מלמטה למעלה דואני תפלה בחי' מלכות שהוא בחי' העלאה מלמטה למעלה, וההגשה אל יוסף הו"ע ההתכללות בבחי' שם מ"ה וכמו ותשתחוין לאלומתי כו'. אך לפ"ז אינו מובן מה"ע סמיכת גאולה לתפלה שזהו להיפך מהנ"ל. והנה כל העסק דיהודה ויוסף כאן הי' אודות בנימין דיוסף רצה שבנימין יהיה אצלו ויהודה רצה שיהיה עמהם, וידוע דבנימין הוא בחי' צ"ת שזהו ג"כ בחי' העלאה מלמטה למעלה, ולכן היו יוסף ובנימין חקוקים על האבנים דשוהם וישפה דשוהם הוא אב"ט המאיר בעצם וישפה הוא המאיר ע"י פעולה וזיכוך כו' וכמ"ש בלק"ת ד"ה ושמתי כדכד, ואם"כ הרי בנימין לכאורה במדרי' א' עם כל השבטים, וכמ"ש בס' קבלה דבנימין ג"כ

בחי' שם ב"ן וזהו מה שאביו קרא לו בנימין בן ימין ואיתא ברמ"ז ומק"מ דקע"ה ע"א שזהו בחי' שם ב"ן, וא"כ אינו מובן מה רצה יהודה שיהיה בנימין עמהם דוקא מאחר שהוא במדריגה א' אתם, א"כ מה זה מוסיף להם במה שיהי' עמהם כו', וגם צ"ל הטענה דיהודה דלא יוכל הנער לעזוב את אביו כו', אם כנ"ל דבנימין הוא במדרי' א' עמהם למה הם יכולים לעזוב את אביהם ובנימין לא יוכל לעזוב כו'. ולהבין כ"ז ילה"ק תחלה שרש ענין ירידת הנשמה בגוף. דהנה ידוע דהנשמה כמו שהיא בשרשה ה"ה גבוה במעלה ומדרי' מאד וכמ"ש נשמה שנתת בי טהורה היא אתה בראתה את יצרת ואתה נפחתה בי, ולכאורה אינו מובן מה שייך טהורה קודם שבראת דטהורה שייך על מציאת דבר מה, וקודם שנבראה ונתהווה הנשמה מה שייך לומר טהורה היא. אך הענין דטהורה קאי על שרש הנשמה כמו שהיא באצילות ששם עיקר מציאות הנשמה וכמאמר כל נשמתא הוה קיימא בדיוקנא קמי' מלכא קדישא, והיינו דכל הנשמות היו כלולים באצילות, וזהו עיקרה של הנשמה כמו שהיא באצי' כו', ובד"כ בנשמה שייך לומר שישנה במציאות גם קודם שנתהווה דכל הנבראים אפילו נבראים העליונים הנה קודם שנתהוו לא יש מציאותם כלל מפני שהתהוותם הוא שנעשו בבחי' מציאות יש שזהו מציאותם כו' וקודם שנתהוו לא הי' מציאות היש כלל כו', אבל נשמה גם כמו שנתהווה בבריאה אינו בבחי' מציאות יש ממש וכידוע דבעצם לא נשתנה ממהותה וה"ה אלקות ממש אלא שהאלקות נעשה בבחי' יש כו' וכמ"ש במ"א (ומובן שאינו בבחי' אלקות ממש כמו שהיא באצילות שהרי מ"מ נעשית בבחי' יש עד שאפשר לה להתחבר עם נה"ט כו' וכמ"ש במ"א) ולזאת שייך שיש מציאותה גם קודם שנתהווה כו'. אמנם מה שייך לומר עלי' טהורה היא דעצם ענין טהורה שייך על דבר שהיא בבחי' מציאות דבר מה, היינו לפי שהנשמה היא מבחי' הכלים דאצי' וכלים להיותן בבחי' מציאות דבר שייך לומר ע"ז טהורה דעל האור באמת אינו שייך לומר טהור (כ"א קדוש) להיות שהוא בבחי' אין והעדר המציאות כו', אבל על הכלים שייך לומר טהור וכמשנת"ל (ד"ה פנים בפנים), והנשמה להיותה מבחי' הכלים לכן נאמר עלי' טהורה היא כו', הרי דהנשמה בשרשה היא בבחי' אלקות דאצילות ממש כו', וזהו שא' ישראל עלו במחשבה דכל הנבראים נתהוו מהדבור אבל נשמות נתהוו ממח' ואיתא בע"ח שער סדר אבי"ע פ"ב דדיבור הו"ע הבריאה ומח' אצילות דכמו המחשבה מיוחדת בנפש כן האצילות בחי' עולם האחדות כו', וישראל שעלו במחשבה היינו בחי' האצילות כו', ובאמת פי' עלו במחשבה הוא במדריגה היותר עליונה שבמחשבה כי יש מחשבה וכח המחשבה, ונת"ל דכח למעלה הרבה מהתגלות המחשבה והוא כענין אותיות החקיקה והתגלות המחשבה אותיות הכתיבה דההפרש ביניהם דאותיות הכתב הן דבר נוסף על העצם ואותיות החקיקה אינם מהות אחר מן העצם כו'. והדוגמא למעלה הוא ההפרש בין כלים דאצילות שאינן מהות האור, ובין כלים שבכתר ולמעלה מזה כלים דא"ק שאינן מהות אחר מן האור כו', וממילא היחוד עם האור הוא באופן אחר, וגם האור המתלבש

בהם הוא בחי' עצמות האור דוקא כו' וכמשנת"ל (ד"ה אין עומדין כו') גם נת"ל דבחקיקה גופא יש ג"כ ב' מדריגות כמו חקיקה על האבן והב' כמו שהי' החקיקה בהלוחות מעבר לעבר, וההפרש בזה דבחקיקה סתם יש להאותיות מקום אחיזה ואפשר למלאותן בדיו, אבל בחקיקה מעבר לעבר אין להאותיות מקום אחיזה וא"א למלאותן בדיו כו', והדוגמא מזה למעלה דכלים דא"ק ה"ה בבחי' כלים עכ"פ שהרי עש"ז נק' א"ק אדם דבריאה בבחי' התחדשות ע"ש הכלים הרי שהם בבחי' מקום כו', ואפשר למלאותן בדיו היינו שהם בבחי' מקור לכלים דאצילות כו', אבל חקיקה מעבר לעבר הו"ע גליף גליפו בטה"ע באוא"ס שלפני הצמצום דשיער בעצמו בכח כו' ושם אינו שייך ענין המציאות כלל וזהו שאין להם מקום כו', וא"א למלאותן בדיו שאינם בגדר מקור לעולמות, הגם דבחי' חיצוניות האור יש לו שייכות אל העולמות מ"מ אינו בגדר מקור עדיין כו', ובאמת י"ל דבאוא"ס שלפני הצמצום גופא הוא בבחי' פנימיות האור כו', להיות דבחי' חיצוניות האור יש לו שייכות עכ"פ לעולמות היינו דוקא כשעלה ברצונו להאציל כו', אבל בחי' פנימיות האור דהיינו קודם עלות הרצון כו' אינו בגדר שייכות כלל אל העולמות כו', וגם שם שייך ספי' אלא שאין מספר לספירות בחי' עד אין קץ כו', ח"ע ישראל עלו במחשבה במדריגה היותר עליונה היינו בחי' עצמות אוא"ס שלפני הצמצום כו', הרי דהנשמה בשרשה היא גבוה מאד כו' וירדה ממדריגה למדרי' דאתה בראת את יצרת כו' הן בבחי' בי"ע הכללים והן בבי"ע הפרטים שזהו ירידה אל הנשמה לגבי שרשה ומקורה כו' אמנם בד"כ הנשמה כמו שהיא למעלה ה"ה במעלה ומדריגה גבוה וכמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו.

ומעתה צ"ל מה"ע ירידת הנשמה בגוף שהרי הירידה היא ירידה גדולה מאד וכידוע דהנשמה כמו שהיא למעלה כתיב חי ה' אשר עמדתי לפניו שעמדה באהוי"ר תמיד דא"א לה להיות בלא אהוי"ר דבלא אהוי"ר לא פרחת לעילא כו', דהרי הנשמה למעלה היא תמיד בעליות ממדריגה למדרי' ובלא אהוי"ר לא פרחת כו'. וזה"ע והחיות רצו"ש (דהגם שנא' במלאכים כמו"כ הוא בנשמות), רצוא הוא בחי' אהבה שז"ע תגבורת הכוסף והתשוקה באה"ר לצאת מהכלי והחומר ליכלל ולידבק במקור חוצבה באלקים חיים כניצוץ הנמשך להכלל בשלהבת כו', ושוב הוא בחי' יראה דירא לגשת ולעלות כ"א להיות למטה ובבחי' המשכה היפך מהרצוא כו', ועי"ז הוא העל' שלהם, וכידוע דכל עלי' הוא ע"י רצו"ש דוקא וכמו עוף הפורח באויר ע"י שמכה בכנפי' אנה ואנה למעלה ולמטה ועי"ז הוא עולה למעלה כו', וכמו"כ כל עלי' היא ע"י רצו"ש וכנ"ל דהרצוא הוא בחי' הכוסף להדבק באור ובהשוב מאיר הגילוי כו' שזה"ע העלי' כו', וכמו שפרש"י ע"פ והחיות רצו"ש שמוציאות ראשיהם מתחת הרקיע שע"ג ראשן ונרתעים מאימת השכינה וחוזרים לאחוריהם כו', ובאופן כזה הוא בנשמות שהן בבחי' רצו"ש תמיד כו', ובירידתה למטה הרי אין האהוי"ר בתמידות כ"א לפרקים בעת התפלה ובעתים מיוחדים שנתעורר באהוי"ר כו', ועצם האהוי"ר אינו כמו האהוי"ר שהיתה בה קודם התלבשותה בגוף ונה"ס שהן שם באופן אחר לגמרי כו', דכן הוא אפילו בנשמות הגבוהות

וכמו האבות שהיו בבחי' מרכבה תמיד דהיינו שהיו תמיד בבחי' דביקות באלקות שלא נפסקה דביקותם אפילו רגע א' מ"מ הי' בהתלבשות בגוף ונה"ט שהנשמה מתצמצמת בעצמה לצורך התלבשות זאת, וענין הצמצום הוא שנתעלם אורה, כי כמו שמאירה למעלה א"א שתתלבש בגוף כ"א נתעלם אורה כו'. וגם הנה"ט מחשיך ומסתיר עכ"פ שאינו דומה כמו שהיא בלא גוף ונה"ט למעלה הן בהשגתה שאינו כמו שהיא למעלה וכמ"כ באהוי"ר שלה כו'. וכנודע דאברהם אברהם פסיק טעמא בגווייהו דנשמת אברהם כמו שהיתה למטה לא היתה כמו שהיא למעלה, וכמ"ש באגה"ק סי' ט"ו בענין ואנכי עפר ואפר שלא נאמר דאהבה דאברהם למטה היא במהות אהבה העליונה והחילוק הוא רק בריבוי ומיעוט דהאהבה עליונה גדלה ונפלאה מעלתה כו', אלא שאינה במהות וסוג זה כלל כו', וי"ל דגם בנשמות אלו דכמו שירדו למטה הן בבחי' אצילות ממש, והן הנק' בנים שנת"ל דידעין רזא דביתא כו' שהן בדוגמא שלמעלה שיודעים ומשיגים אוא"ס בדוגמא שלמעלה בבחי' חו"ב דאצילות כו' וכן אהוי"ר שלמטה הוא בדוגמא שלמעלה כו', וא"צ עבודה ויגיעה כלל בכ"ז וכמשנת"ל (ד"ה אחרי ה') והיינו מפני שאור נשמתם מאיר בהם בגילוי כמו שהיא למעלה כו', מ"מ צ"ל שזהו רק בדוגמא שלמעלה כו' דאדם אדמה לעליון אבל רק אדמה לבד כו' דא"א הדבר דכמו שהיא למעלה ממש כך תתלבש בגוף כו', והראי' שהרי משארז"ל בע"כ אתה חי ומבואר במ"א שזהו בירידת הנשמה בגוף שאינה רוצה להתצמצם ולירד ובע"כ היא יורדת כו' ה"ז כן בנשמות דאצילות ג"כ, דכשם שבע"כ אתה מת הוא גם בנשמות דאצי' (וכדאיתא במד"ר דנשמת משה לא רצתה לצאת מן הגוף שלו) כן הוא גם בהבע"כ דאתה חי כו' כי בהכרח שהנשמה מתצמצמת בהתלבשותה בגוף ולמטה אינה כמו למעלה ממש כו'. וזה בנשמות היותר גבוהות כמו האבות ומשה וכה"ג וכ"ש בנשמות שהן למטה במדריגה הרבה שהגם שהן עובדי ה' תמיד ואינם שייכים ח"ו לענינים אחרים (רק שאינם בבחי' מרכבה כו') הרי התפעלותם באהוי"ר הוא רק לפרקים כמו בק"ש ותפלה שחרית וערבית כו' וכל היום הן בבחי' קטנות המחין כו', ובד"כ זמן כל היום הוא זמן תורה שא"א להיות אז בהתבוננות ובהתגלות אהוי"ר כו'. (ואפשר זה בבינונים אבל בצ"ג גם בעת עסק התורה הן בבחי' דביקות באהוי"ר דכל השגתם הוא מצד עצם אור הנשמה מלמעלה למטה מבחי' אור האלקי שבהשגה הזאת שמאיר עליהם מלמעלה כו') וכ"ש בנשמות הנמוכות שנופלי' לפרקים למטה בחומריות הגוף לגמרי כו', והוא מפני שהנשמה היא נמוכה ה"ה באה בבחי' התלבשות ביותר בגוף ונה"ט, והגוף ונה"ט מחשיך ומסתיר עלי' ביותר כו', דגם נשמות אלו כמו שהן למעלה הרי עמדה באהוי"ר כו' דכל נשמה לפי מעמדה ומצבה באיזה עולם שהיא ה"ה עומדת שם באהוי"ר כו'. וא"כ זה ודאי ירידה גדולה מאיגרא רמה כו', וידוע דהירידה היא בשביל העליה שנעשה עי"ז וכמ"ש טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף דעסק התורה ומצות שהנשמה עוסקת בהם בעוה"ז זה טוב יותר מהלימוד אהוי"ר שהנשמה מורגלת בהם למעלה שע"י עסק התו"מ ה"ה עולה למעלה יותר כו'. אמנם ג"ז אינו מובן לפי משנת"ל דשרש הנשמות הוא למעלה

מאד עד בחי' עצמות אוא"ס שלפני הצמצום כמו שהיא למעלה עדיין מבחי' עלות הרצון כו', וא"כ לכאורה מה שייך עלי' עוד למעלה מזה כו'. אך הענין הוא דאמיתית אור הנשמה כמו שהיא מצד שרשה ומקורה בבחי' עצמות אור א"ס כו' זהו שנמשך ומאיר דוקא בירידתה למטה כו' דהנשמה כמו שהיא למעלה אינו מאיר בה בחי' שרשה ומקורה דכמו שהיא למעלה התגלותה הוא רק כמו שהיא מבחי' התגלות האותיות דמח' כו' (ולכן גם הנשמה היא בבחי' עומדים למעלה כמו המלאכים כו') ורק בירידתה למטה נמשך בה כח שרשה ומקורה כמו שהיא בבחי' כח המח' בחי' אותיות החקיקה עד רום המעלות כו'. וביאור הענין הוא, דהנה כתיב ויפח באפיו נשמת חיים ואיתא בזהר דמאן דנפח מתוכו נפח מתוכו ופנימיותו ממש שהוא ענין נפיחה בכח כו' דזהו דוקא בבריאת אדה"ר דבכללות הבריאה הרי ארז"ל לא בעמל ויגיעה ברא הקב"ה כו' ובבריאת אדה"ר ויפח באפיו בבחי' נפיחה בכח כבי'. והענין הוא דהנה כתיב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו כו' ובכדי שהאדם שלמטה היינו צורת נשמתו בגופו הגשמי יהי' בבחי' צלם ודמות שלמעלה בבחי' צורת עצמי כו' זהו ע"י נפיחה בכח דוקא, עד"מ כמו שמנפח אדם מכח רוחו העצמי ממש באיזה דבר גולם לעשות ציור כלול מצורתו בעצם הרי ינפח בכל כחו מתוכו ופנימיותו כו' דבכדי שיצויר הציור מצורתו בדבר נבדל ממנו צ"ל בכח וגבורה יתירה יותר מכפי כחו הבא במדה והוא למעלה מאור וחיות נפשו שבגופו המוגבל, והיינו שזהו מבחי' רוח המקיפים שבנפש שנק' צלם כו', ובדוגמא כזאת הוא בהולדה בדומה דרוח יזרעו והיינו דוקא כשבא בכח וגבו' דכל שאינו יורה כחץ אינו מוליד כו'. וכן מצד נשמתו הנה בכדי שימשיך נשמה לבנו שתהיה ענף משרש נשמתו זהו דוקא הוא בעצמו הוא במעלה ומדריגה גבוה יותר כו' ועמ"ש בשל"ה דקע"ה ע"ב ותלוי בכוונה יתירה כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה מ"ש נעשה אדם בצלמנו כדמותנו כו' די"ל גם מצד הגוף דצורת הגוף נצטייר באופן שיהי' כלי לצורת הנפש, ונודע דהאדם בגופו יש ציור שם הוי' וכמש"א גולם תבניתך מן האדמה יצרת כו' והעיקר מצד הנשמה שזהו מה שיצר צורת הנשמה הכללית דאדה"ר בגופו מצורת נר"ן דאצילות שנאצל מעצמותו ית' וכמ"ש כל הנק' בשמי בשמי ממש ולכבודי בראתיו בצורה ראשונה (בחי' בשמה שזהו מבחי' נשמה שבאצילות כו') ויצרתיו צורה שני' בחי' רוח מרוח כו' אף עשיתיו בנפיחת הרוח בגוף שהוא בחי' נפש כו', וכל ג' מדריגות הנ"ל בחי' נר"ן הכל בא מכח העצמי והפנימי של הרוח האלקי דהיינו מבחי' המקיפים דנר"ן כו' והוא מטעם הנ"ל שכדי שיצויר צורה העצמית בדבר נבדל למטה (דהיינו בחי' צורת נשמתו למטה כו') צ"ל ע"י תגבורת כח העצמי ביותר מכפי האו"פ המצומצם בנר"ן כו', ואין לרוח והבל החיצוני שבקול ודבור העליון דע"מ ערך כלל לזה הרוח שנפח באפיו כו', וכמו"כ גם בחי' קול פנימי שבמח' עילאה שבהם נבראו בחי' עלמין סתימין כו' אין לזה ערך לגבי בחי' ויפח באפיו כו' להיות שכ"ז אינו בא מבחי' העצמיות. אבל המשכת הנשמה בגוף שנפח באפיו שזה בא מבחי' העצמי' כו'. ולהבין זה בתוס' ביאור, הנה ידוע דבהמשכה מהעלם לגילוי יש ב' אופנים. הא' כאשר ההמשכה היא

בסדר והדרגה מן המשפיע אל המקבל בבחי' קירוב הערך שאז ההמשכה בבחי' מדה וגבול כו', וכמו כל השפעה מעילה לעלול, דבתחלה היא בהעלם בהעילה ובאה בגילוי אל העלול שזהו רק מבחי' חיצוניות ובחי' התפשטות בלבד של העילה הבאה אל העלול כו' דכן הוא ההמשכה משכל למדות וממדות למחשבה וממחשבה לדבור וכה"ג בכל הכחות שהן בערך זל"ז דההמשכה היא בבחי' מדה וגבול מבחי' חיצוניות העילה לבד כו', אמנם לפעמים יש שההשפעה בהתגברות כח יתירה שלמעלה מכפי המדה שזה בא מבחי' ההעלם דעצמיות ופנימיות ביותר כו' ויש לצייר זה בהשפעת השכל כאשר המקבל אינו בערך המשפיע שצריך לצמצם אור שכלו בענינים זרים כמו המשלים כו' שלזה צריך התגברות יתירה מכח שכלו הנעלם כו' וכמו שכ' במ"א, וביותר הוא במ"ש ונפשו יצאה בדברו שזהו בחי' המשכה פנימיות ועצמיות מהנפש כו' שזה יהי' ע"פ הרוב כאשר האור נמשך בדרך דילוג למקום הנבדל ממנו ביותר ובפרט כאשר האור הנמשך הוא בבחי' פנימי' יותר, אז בהכרח שיבוא בבחי' תגבורת כח מן ההעלם דמקיף שבנפש שלמעלה מבחי' הארה דאו"פ הבא בהגבלה בכלים בגילוי מההעלם בבחי' מדה כו', וכמו עד"מ הדולג מהר גבוה למקום רחוק ביותר שא"א שיהי' דילוג זה בכח עצמו הבא בגילוי בגוף במדה ושיעור כפי ערך אור וחיות הדם הוא הנפש שבודאי לא יוכל לדלג דילוג גדול כזה כ"א כאשר מוציא כל כחו הפנימי הנעלם ביותר שהוא בחי' התגברות הכח בעצמו ביתר מכפי כחו הנגלה אז יוכל לדלג למקום רחוק שלא לפי כחו כלל, אבל לפסוע פסיעה גסה שהיא כפי מדת כחו א"צ לזה התגברות כח הנעלם כלל כו', ויובן זה ביותר במה שאנו רואים בחוש כח הטבע בהגבהת אדם כל משא כבידה ביותר שבזה ימצא עיקר ההפרש בין חלש לגבור, שהחלש בטבעו לא יוכל להגביה רק משא קטנה כפי כחו המצומצם בגופו, והגבור יכול להגביה משא גדולה כאבן גדולה מצד רב כחו בגופו שבא בגילוי אור וחיות מנפשו כו', אך אם צריך להגבי' משא גדולה כאבן גדולה מאד שאין זה לפי כחו אף שהוא גבור בכח ודאי צריך גם הגבור להתגבר בעצמו ביותר עד שמחמת רוב ההתגברות בעצמו יוציא כל כחו הפנימיות ביותר עד שיגביה האבן הגדולה ביותר, ובזה דוקא ניכר כח ועוז גבורתו של הגבור במה שיכול להתגבר בכחו הנעלם והיינו מה שביכולתו להוציא כל כחו הנעלם ביותר שאין ביכולת זולתו שאינו בעל כח כמוהו שאינו יכול להוציא כחו הנעלם והגבור יכול להוציא כל כחו הנעלם ביותר אשר משו"ז לא יש שום דבר הנמנע ממנו ויכול להגביה משא כבידה ביותר כו', והגם שכחו הנגלה בגופו הוא ג"כ הרבה יותר מזולתו אשר משו"ז מה שאצל הזולת זה משא גדולה לא יחשב אצלו למשא כ"כ, וכן להיפך מי שאינו בעל כח גדול מ"מ יגביה משא שהיא כבידה לפי ערכו מצד התגברות הכח הנעלם כו'. הענין הוא דמי שאינו בעל כח יש להתגברות כחו ג"כ מדה וגבול והוא שיכלה כחו ולא יוכל להגביה יותר הגם שמצד כחו העצמי הי' ביכולתו להגביה משא זו, וכמו שאנו רואין בחוש שמצד איזה פחד וחרדה גדולה (שאז מתגלה אור המקיף מבחי' חי' יחידה) יגביה אז משא גדולה בעצמו מה שלא יוכלו כמה בנ"א להגביה כו'. הרי שמצד

עצם כח נפשו יכול להגביה משא גדולה ביותר כו׳, ומ"מ יכלה כח ההתגברות שלו כו׳, והיינו מפני שאין ביכולתו להתגבר כ"כ להוציא כח הנעלם שלו ממש לידי גילוי, רק כאשר מתגלים ממילא כמו בעת הפחד כו׳, אבל להתגבר בעצמו להוציא כח הנעלם שלו אין ביכולתו כ"א במדה וגבול כו׳. והגבור יכול להתגבר ביותר היינו שביכולתו להוציא כל כחו הנעלם ביותר שיבוא ג"כ לידי גילוי ומשו"ז לא יכלה כחו גם במשא כבידה ביותר רק משום יכולתו להוציא גם כח הנעלם ביותר כו׳ (וע"פ הרוב הגבור לא יתפעל מאיזה פחד שגם בעת הפחד יעסוק בכחו וגבורתו כמו שלא בעת הפחד כו׳) ועש"ז דוקא יקרא גבור כו׳, דמה שכחו הגלוי בגופו הוא ביותר מבזולתו משו"ז לבד לא יקרא גבור כ"א עיקר ענין הגבורה הוא מה שביכולתו להוציא כחו הנעלם ביותר כו׳, וכמו בכח החכ׳ מה שנק׳ גבור בחכמה דתורה שהוא כמעיין המתגבר היינו שהוא בבחי׳ התגברות יתירה בכח הנעלם שבכח המשכיל להוציא מן ההעלם דמקור החכמה לגילוי שפע רב ביותר מכפי המדה כו׳, דמצד אור החכמה שמאיר בכלי מוחו יותר מבזולתו משו"ז יקרא רק חכם גדול לא גבור בחכמה. אבל מה שיקרא גבור בחכמה כמעיין המתגבר הוא דוקא מה שביכולתו להוציא כל כחו הנעלם להביא לידי גילוי עד שכל רז לא אניס ליה שביכולתו לבוא על כל דבר מה שחכם אחר לא יבוא ע"ז. דהגם שהוא ג"כ חכם גדול מ"מ יש לו הגבלה מה שביכולתו לבוא ע"ז באור חכמתו ויותר מזה לא יוכל לבוא. והיינו שאין ביכולתו להוציא כח הנעלם שלו יותר, והגבור בחכמה יבוא על כל דבר, הגם שעתה אינו יודע את הענין עדיין, מצד אור חכמתו המאיר בגילוי בכלי מוחו, אבל מ"מ יבוא ויעמוד על הענין מצד כח ההתגברות שלו שביכולתו להוציא כל כחו הנעלם להביא לגילוי כו׳, וממילא הוא כמעיין המתגבר בבחי׳ נביעה רבה ביותר בכל ענין ובהשכלות עמוקות ביותר עד שלא יכילנו כלים רבים כמו חכמת שלמה שהוצרך לדבר ג"א משל להכיל נביעת אור חכמה עילאה מן ההעלם דתעלומות חכמה כו׳, דזהו כל ענין כח וגבורה דוקא בהתגברות יתירה בכח הנעלם ביותר להביא אותו לידי גילוי כו׳. וזהו גם כן ענין ויפח באפיו נ"ח שהוא בחי׳ נפיחה בכח דמתוכו ופנימיותו נפח כו׳ דהיינו דוקא מבחי׳ כח הנעלם דעצמות אוא"ס שלפני הצמצום כו׳, דבכדי שיהי׳ ירידת והתלבשות הנשמה שהיא חלק אלק׳ ממעל בבחי׳ צלם שלמע׳ כו׳ כנ"ל ונתלבש בגוף גשמי ממש הנבדל לגמרי כו׳ שזהו בדרך דילוג שבאין ערוך כלל כו׳ זהו דוקא ע"י נפיחה בכח דהיינו מבחי׳ שרשה ומקורה בבחי׳ כח הנעלם דעצמות אוא"ס בחי׳ כח המחשבה כו׳ דבכח זה דוקא יוכל להיות ההמשכה בבחי׳ דילוג גדול כו׳ כנ"ל. והענין הוא דהנה נודע שנשתנה יצירת גוף האדם מכל הנבראים דצד"ח שכולם נברא גופם ע"י מאמר ה׳ ולכן נברא גופם ונפשם כא׳, וכמו תדשא הארץ דשא עשב מזריע כו׳ ועץ עושה פרי כו׳ וכן ישרצו המים שרץ נפש חי׳ כו׳, הרי שהארץ הוציאה את העשבים והאילנות כארי כמו שהוא אח"כ עם הנפש הצומחת שבו, וכן הברואים שבמים נבראו בגופם ונפשם יחד שז"ע ישרצו המים שרץ נפש חי׳ שנברא בגוף ונפש יחד, וכמו"כ הי׳ בבע"ח שבארץ שנבראו ג"כ בגופם ונפשם יחד וכמ"ש תוצא הארץ נפש חי׳ כו׳, שבמאמר וברוח פיו ית׳ נברא גופם וגם נפשם ושניהם כאחד

יצאו מן הארץ וכמארז"ל בקומתן נבראו כו', מפני שהכל נברא במאמר וכפי שבא הציווי בהמאמר באופן בריאת הנברא כן נתהוה מהמאמר כו', משא"כ בבריאת האדם שנעשה גופו בתחלה בפ"ע עפר בלי שום נפש החיונית בתוכו וכמ"ש וייצר הוי' אלקים עפר מן האדמה כו', וכמארז"ל שעה ראשונה צבר עפרו כו' וכתיב גלמי ראו עיניך כו' גולם היה מוטל אדה"ר מסוף העולם ועד סופו כו', ואח"כ ויפח באפיו נשמת חיים כו', הרי שגופו לא נברא במאמר כמו גופות שארי הנבראים, ומ"ש נעשה אדם הרי לא נא' יהי אדם כמו יהי אור יהי רקיע או כמו תוצא הארץ כו', כ"א הוא כמו סיפור דברים שיהי' התהוות האדם באופן כך וכך כו' ונברא גופו עפר מן האדמה ולא הי' בו נפש החיונית כ"א נעשה מן העפר והיה גולם בלי שום חיות ואח"כ ויפח באפיו נ"ח כו' שזהו בחי' שפלות אל האדם לגבי שארי בע"ח, ומובן מזה שגופו הוא למטה במדריגה מגופות הבע"ח דהרי גוף האדם הוא בבחי' דומם שהרי נעשה מעפר כנ"ל, וגופי הבע"ח מאחר שנבראו יחד עם נפשם צ"ל שהן בערך זל"ז דאל"כ איך יתהוה יחד, אלא צ"ל דגוף הבע"ח הוא בחי' צומח שיש לו קירוב אל החי בסדר הד' מדריגות דצח"מ ולהיותן בערך זל"ז לכן נתהוו שניהם כא'. אבל גוף האדם הוא דומם, הרי שגופו הוא נמוך במדריגה מגופי הבע"ח כו'. אמנם מצד נשמתו הוא במעלה ומדרי' גבוה מכל הבע"ח, דהרי התהוות הנשמה לא נז' בע"מ להיות שרשו למעלה מבחי' מאמר ודבור כ"א ישראל עלו במחשבה כנ"ל, וגם כמו שבא למטה ה"ה בצלם ודמות שלמעלה שהוא בעל שכל ודעת לידע ולהשיג אלקות שגבהה מעלתו באין ערוך לגבי שארי בע"ח, ובהד' מדרי' דצח"מ הרי במעלה ומדרי' היותר גבוה בחי' מדבר כו', ולכן ניתן לו הממשלה על כל הבע"ח זכולם כפופים ובטלים אליו כו' וכמ"ש ומוראכם וחתכם יהי' על כל חיות הארץ כו' מפני צלם אלקים שעליו וכמארז"ל אין חי' שולטת על האדם כו', ונבראו רק לצוות לזה כו', וכמ"ש אחור וקדם צרתני דמצד הגוף הוא אחור למע"ב ולמטה מכולם כו', ומצד הנשמה הוא קדם למע"ב שקדום לכולם כו' הרי דנפש וגוף האדם ה"ה רחוקים ומובדלים זמ"ז לגמרי דנפשו הוא בתכלית העילוי ומצד גופו הוא שפל במדריגה מכולם כו', ובכדי שיתחברו שני דברים רחוקים כאלו עז"א ויפח באפיו נ"ח דהיינו דבכדי שנפש האדם שהיא בצלם אלקים יבוא ויתלבש בגוף חומרי השפל במדריגה בתכלית כו' מוכרח להיות ע"י מדריגה גבוה ביותר וזהו"ע הנפיחה בכח דמאן דנפח מתוכו ופנימיותו נפח מבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס דהיינו מבחי' שרשו ומקורו באותיות החקיקה בבחי' כח המח' כו'. ומשם יכול להיות המשכה כזאת דנפש האדם שהיא בצלם שלמעלה תתלבש ותתחבר בגוף חומרי וגשמי כו', והטעם ע"ז למה נברא האדם באופן כזה שגופו הוא למטה מכולם ונפשו למעלה מכולם, הענין הוא דהנה האדם הוא תכלית הבריאה והיינו להיות הוא מעלה הניצוצות שנפלו בדצ"ח ע"י שנטפלים לצרכיו לחם לאכול ובגד ללבוש והוא עובד את ה' בכח זה ע"י נשמתו שהיא במדריגה גבוה שיש בו דעת לעבוד את ה' כו', ועד"מ כשצריכים להגביה איזה דבר מן הארץ ע"י כלי ההגבהה הנק' ליוועד צריכים לאחוז בחלקים התחתונים שבו דוקא כו' וכמו"כ נשמת האדם נתלבשה בגוף שמבחי' דומם היותר תחתון מכולם וכמו"כ

הנפש החיונית שבו מבואר במ"א שהוא למטה במדרי' משארי בע"ח, שהרי כל הבע"ח א"א להם לעבור פי ה' והאדם הוא בעל בחירה ומצד הנפש החיונית הרי יכול להיות ח"ו היפוך מרצון ה' כו' דאז הוא גרוע ומשוקץ כו' גם מבעה"ח הטמאים כו' וכמ"ש בסש"ב, וא"כ הרי יש בנה"ט שלו עלולית ע"ז הרי שהוא נמוך בזה מכל הבעה"ח כו', וכ"ז שירדה הנשמה בגוף ונה"ח נמוך כזה הוא בכדי שיברר כל המדרי' דצ"ח אפילו המדריגות היותר נמוכות כו', ונשמתו היא גבוה במעלה דבכח זה הוא הבירור ע"י שעובד את ה' בכח נשמתו בהשגת אלקות ובהתעוררות אהוי"ר ובעסק התו"מ כו' שכ"ז הוא בכח הדברים הגשמי' שמקבל מהם כו', ובפרט בהתעסקות שלו בבירור הענינים האלו בפרט דנהמא אפום חרבא כו' ובכוונה לש"ש וכן בעסק מו"מ שלא יהי' שום נדנוד איסור ויהי' לש"ש כו', ומשו"ז צ"ל נשמתו למטה בצלם ודמות שלמעלה בכדי שיהי' ביכולתה לברר כו', וכנודע דהבירור הוא ע"י הארת שם מ"ה דוקא ולזאת צ"ל הנשמה למטה בצלם ודמות שלמעלה דוקא, וזהו דנשמתו היא דוקא במדריגה גבוה יותר ומתלבש בגוף השפל יותר ועי"ז דוקא נשלם הכוונה כו', אמנם בכדי שהנשמה תרד בגוף גשמי זהו ע"י כח וגבורה כבי' מבחי' עצמות א"ס ששם שרש ומקור הנשמה כו' ונמצא דדוקא בירידת הנשמה למטה נמשך בה כח שרשה ומקורה כו', ולכן הנשמה בירידתה למטה דוקא נעשה בבחי' מהלכים דקודם ירידתה בגוף היתה בבחי' עומדים וכמ"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו דכשם שמלאכים הם בבחי' עומדים וכמ"ש שרפים עומדים ממעל לו והיינו עמידתם באהוי"ר שעומדים תמיד באהוי"ר באופן אחד מחנה מיכאל באהבה ומחנה גבריאל ביראה כו'. הנה אהבתם ויראתם הוא תמיד באופן א' לא יוסיף ולא יגרע מעבודתם דבר יום ביומו כו', וכמו"כ הנשמות כמו שהן למעלה הם בבחי' עומדים שג"כ עומדים תמיד באהוי"ר בלי הפסק והכל במדרי' א' כו', והגם דודאי יש בנשמות בחי' עליות ממדרי' למדרי' גם כמו שהיא למעלה וכמו"כ המלאכים יש בהם עליות שהרי הן תמיד בבחי' רצוא ושוב וענין רצו"ש ה"ז הילוך ועלי' למדריגה עליונה דהרצוא הוא בחי' הכוסף והתשוקה למדריגה העליונה והשוב הוא כאשר מאיר לו האור העליון כו' וכנ"ל, אך עיקר הענין מה שהמלאכים וכן הנשמות כמו שהן למעלה שנק' עומדים היינו לפי שהאוי"ר שלהם הוא בבחי' מדה וגבול. כי האוי"ר שלהם הוא ע"י השגתם שמשיגים באלקות מקור חיותם ולפי ערך ההשגה היא האהוי"ר, אשר השגה זו היא באוא"ס הממכ"ע דהיינו שממלא כל עולם לפי מדרגתו ותכונתו כו', ושלפ"ע זה היא העבודה בהעולם ההוא וממילא היא במדה וגבול כו', ולזאת הגם שיש בזה עליות דגם ההשגה שנמדד לפ"ע העולם, מ"מ ודאי יש בזה כמה מדריגות ועולה ממדריגה למדריגה כו', (ואפשר זה שייך רק למטה להיות ההשגה ע"י שכל הטבעי ולזאת בתחלה משיג בפחות ועולה כו', אבל למעלה מאחר שאינו ע"י לבוש הטבעי י"ל שבתחלת ההשגה משיג מה שאפשר להשיג לפי המדידה של העולם ההוא כו', ובאמת אינו כן שהרי בכל עולם יש ע"ס שהן בבחי' מעלה ומטה ומלאכים ונשמות שבכל עולם השגתם ועלייתם הוא בסדר והדרגה מדריגה אחר מדריגה כו', וכמו העליות דג"ע כו', אלא שג"ע הוא בחי' האצילות שבבריאה והיינו

בג"ר דבריאה כו' וכמו"כ הוא בכללות העולם כו' ועמ"ש בסש"ב פל"ט) וכמו"כ בהאהוי"ר ורצו"ש שלהם יש בזה עליות כו' כנ"ל, מ"מ להיות דכ"ז הוא בבחי' מדה וגבול אין זה נק' בשם הילוך כו', ובמ"א מבואר דבעליות דממכ"ע הנה לפי שהמדרי' דממכ"ע הם בערך זל"ז לזאת לא יקרא הילוך אמיתי, כי בעליות אלו הרי כשעולה במדריגה העליונה יש לו עדיין ערך ושייכות אל המדרי' התחתונה, והילוך האמיתי הוא דוקא כשהעלי' היא בבחי' אין ערוך שאין לו שייכות כלל אל המדריגה התחתונה כו' (וע' משנת"ל ד"ה שובה בענין עד ועד בכלל ועד ולא עד בכלל כו'), וזהו דעליית המלאכים ונשמות למעלה להיות שזהו בבחי' ממכ"ע ה"ז בחי' עומדים כו', ובעבודה למטה הוא העבודה דבכל לבבך ובכל נפשך שהיא האהבה הבאה מצד ההשגה וההתבוננות בההארה שמתלבשת בעולמות וכמו לאהבה את ה' אלקיך כי הוא חייך כו', ובד"כ בבחי' ממכ"ע כו'. דהאהבה הבאה מזה ה"ה נתפסת בכלי הלב דז"ע בכל לבבך מה שהלב יכול להכיל כו' וכמו"כ בכל נפשך הוא ג"כ כפי כחות הנפש מה שיוכלו לשאת כו' ובמ"א מבואר דבכל נפשך הוא כאשר האהבה מתגברת יותר עד שפועלת גם באברים חיצונים וכמו הרץ לדבר מצוה וכה"ג, וכמו עד"מ אמת המים שע"י ריבוי גשמים או הפשרת שלגים ה"ה מתפשטת על גדותיה כו', וכמו"כ כאשר תתגבר האהבה בלב יותר ה"ה מתפשטת גם באברים חיצונים כו', מ"מ ה"ז בבחי' התלבשות בכלים ובד"כ היא בחי' אהבה מוגבלת כו' דמאחר שהיא מצד ההשגה שהשכל מחייב שצריך לאהוב ה"ז בבחי' הגבלה לפי אופן חיוב השכל כו', והשכל לא יחייב לצאת מגדר הכלי כו', ולזאת נק' בחי' זו בשם עומדים כו'. אך ענין בחי' מהלכים היא האהבה דבכל מאדך שהיא בבחי' יציאה מגדר כלים לגמרי שז"ע מאד שהוא בבחי' בלי גבול כו', והיינו ע"י ההתבוננות בבחי' עצמות אוא"ס בבחי' הפלאה ורוממות שלו איך שאוא"ס מופלא ומרומם מעולמות כו', שע"י ההרגש דבחי' עצמות אוא"ס שמרגיש בנפשו ה"ה בא לבחי' אה"ר ועצומה מאד לצאת מגדר הכלי ולהכלל בעצמות אוא"ס כו', והגם שאהבה זו היא ג"כ ע"י ההתבוננות, הנה זהו ההתבוננות בבחי' עצמות אוא"ס שאינו בא בבחי' השגה ממש, והעיקר הוא שכאן אין הענין שהשכל מחייב את האהבה היינו שצריך לאהוב כ"א האהבה באה ממילא כו', וענין השכל בזה הוא ההשגה כמה שיוכל להשיג הפלאתו ורוממותו ית' והעיקר הוא הרגש ההפלאה והרוממות דאוא"ס כו' ועי"ז ממילא באה האהבה וההתפעלות הרצוא באופן הנ"ל, משא"כ באהבה שע"פ טו"ד שאין האהבה בדרך ממילא מצד הרגש הנפש באלקות כ"א מפני שהשכל מחייב שצריך לאהוב דהיינו שהאלקות טוב וצריך לאהבה לה' ועי"ז הוא אוהב באמת מפני שהענין שכלי נרגש בנפשו כו', ולכן יש לו באמת אהבה לאלקות, אבל זהו מצד חיוב השכל בלבד כו' וכמ"ש בתו"א ד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק דאהבה שע"פ טו"ד היא אהבה עשוי' כו' יעו"ש, אבל בחי' אה"ר הנ"ל היא מצד הרגש הנפש שמרגיש הרוממות דאוא"ס וממילא מתעורר באהבה כו' (וגם בבחי' ההשגה דממכ"ע כאשר ההתבוננות היא בבחי' פנימיות יותר והיינו בבחי' הרגש הענין האלקי אז האהבה באה ממילא כו', אלא שלהיות כללות ההשגה היא בבחי' ממכ"ע לזאת היא עכ"פ בבחי' תפיסא בכלי (ולא

בבחי' תפיסא ממש כי הכלי אינה בבחי' כלי ממש כו' דבחי' חיצוניות המוחין וחיצוניות הלב זהו בחי' כלים והיינו שהן בבחי' מורגש כו', אבל אופן הנ"ל הו"ע גדלות המוחין וגדלות המדות כמ"ש במ"א שאינו במורגש ואינו בחי' כלי כו') והיא בבחי' גבול כו'), וז"ע מהלכים שהוא בחי' ההילוך והעלי' בדרך אין ערוך בבחי' בלי גבול כו', ההילוך הוא למטה דוקא דלהיות ענין ההילוך בנשמות הוא מכח הנשמה כמו שהיא בשרשה ומקורה דוקא וכמשי"ת בסמוך, וכח זה נמשך בה דוקא בירידתה למטה כו', ובשביל זה כדאי ירידת הנשמה בגוף אף שמתמעט הרבה מהאהוי"ר שהי' לה למעלה. אמנם זהו בחי' אהוי"ר שע"פ טו"ד כו', ועל ידי הירידה בגוף מתוסף בה מעלה ומדריגה יתירה מאד שנמשך בה מבחי' שרשה ומקורה כו'.

בס"ד, פ' ויחי, רס"ח

הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם. וצ"ל מהו הכפל ל' הקבצו ושמעו כו' ושמעו אל ישראל כו' ומפני מה גבי בני יעקב נאמר הקבצו וגבי ישראל לא נא' הקבצו. והנה במד"ר אמרו ושמעו אל ישראל אביכם אל הוא ישראל אביכם מה הקב"ה בורא עולמות אף אביכם בורא עולמות מה הקב"ה מחלק עולמות אף אביכם מחלק עולמות, וכ"ה בגמ' מגילה די"ח א' ע"פ ויקרא לו אל אלקי ישראל אלקי ישראל קרא ליעקב אל, ובזהר איתא ג"כ קוב"ה קרא ליעקב אל. וכ"ה במדרש ע"פ ויקרא לו אל כו' אני אלקה בעליונים ואתה אלוה בתחתונים (כ"ה הגי' בילקוט), וצ"ל איך שייך לומר כן על יעקב שלמטה, עם היות שהי' נשמה דאצילות מ"מ הרי היה רק מרכבה לז"א דאצילות לא בחי' ז"א ממש, וכמ"ש באגה"ק סימן י"ח על נשמות דאצילות. אך אינן אלקות ממש לברוא בהם וע"י מאין ליש הואיל וכבר יצאו ונפרדו מהכלים דאצילות שבהן מלובש הקו מאור א"ס שהאור מעין המאור כו', וא"כ איך שייך לומר אף אביכם בורא עולמות שהרי אינן אלקות ממש לברוא כו'. דענין הבריאה הוא מהאור דוקא. וכנודע דאמיתות כח הבריאה וההתהוות הוא בעצמות א"ס דוקא דהוא לבדו בכחו ויכולתו להוות יש מאין כו' וההתהוות שע"י האור הוא לפי שהוא מעין המאור כו' וכמ"ש באגה"ק שם, ונשמות דאצילות הואיל שיצאו ונפרדו מהכלים ואין הקו מאוא"ס מלובש בהם איך יאמר אף אביכם בורא עולמות כו', וכמו כן אינו מובן מה שקרא ליעקב אל דעם היות דז' שמות שאינן נמחקין הן בע"ס דאצילות שם אל בחסד ושם אלקים בגבורה כו', הרי ידוע דזהו באורות המתלבשים בכלים דאור א"ס בהתלבשותו בכלי החסד נק' אל כו', א"כ מה שהע"ס נק' בשמות הבורא אין זה בהע"ס עצמן כ"א בהאור א"ס המתלבש בהם כו' וכמ"ש בתו"א ד"ה ואלה שמות בענין לאתקנא רזא דשמי' ובהביאור דמשה ידבר, וא"כ נשמות דאצילות דהקו מאוא"ס אינו מלובש בהם איך יקרא בשם הבורא. ולהבין כ"ז ילה"ק מה שנת"ל בענין ירידת

הנשמה בגוף שהיא ירידה גדולה דהנשמה בשרשה גבוה מאד וכמא' נשמה שנתת בי טהורה היא בחי' טה"ע והיינו בחי' פנימיות ועצמות אוא"ס שלפני הצמצום כו', ובד"כ הנשמה כמו שהיא למעלה ה"ה עומדת תמיד באהוי"ר כו' וכשירדה למטה ונתלבשה בגוף ונה"ט הרי גם בעובדי ה' אין האהוי"ר בתמידות, וגם עצם האהוי"ר הוא באין ערוך לגבי האהוי"ר העליונה כו' וא"כ ה"ז ירידה גדולה כו', וידוע דהירידה היא צורך עליה ונת"ל דהעליה היא מה שבירידתה למטה דוקא מאיר בה כח שרשה ומקורה, דכמו שהיא למעלה אינו מאיר בה שרש הנשמה כ"א בירידתה למטה דוקא, ולכן דוקא הנשמה כמו שהיא למטה היא בבחי' מהלכים וכמ"ש ונתתי לך מהלכים כו' והיינו לפי שבירידתה למטה דוקא מאיר בה שרש ומקור הנשמה כו'.

וביאור הענין הוא דהנה כח ההילוך בנשמות הוא דוקא מבחי' שרשם ומקורם כמו שהן בבחי' כח המחשבה, דהרי הנשמות כמו שהן למעלה ה"ה בבחי' עומדים כמו המלאכים כו' כנ"ל, ומה שהמלאכים הם בבחי' עומדים נת' לעיל דהיינו שעבודתם הוא בבחי' ממכ"ע לבד כו', אמנם טעם וסיבת הדבר לפי שהתהוותם הוא מבחי' אותיות הדבור והאותיות הן בחי' דומם שאין בהם צמיחה מקטנות לגדלות דמדות נק' צומח לפי שיש בהם צמיחה והתרחבות מקטנות לגדלות, אבל אותיות אין בהם צמיחה והתרחבות כו', ועם היות שיש אתוון דרברבין ואתוון בינונים כו', מ"מ כ"א במדריגתן אין בהם בחי' צמיחה והתרחבות כו' וכמו שא"א שמאות א' יהי' עוד אות כו', שבמדות יש כה"ג דמדות הגבורה נאצלה מן החסד כו' וכמ"ש הפרדס שער סדר אצילות פ"ג וספ"ו, ולזאת מלאכים שהתהוותם מאותיות הדבור אין בהם ההילוך וההתרחבות כו' ולכן אין מלאך אחד עושה שתי שליחות והיינו מטעם הנ"ל שלא יתהווה מאות א' עוד אות כו', וגם האותיות עצמן ה"ה בבחי' גבול (דמשו"ז אינן מלבישים רק בחי' האור המוגבל כו'), ומשו"ז אין ההילוך בבחי' בלי גבול כו', וכמו"כ נשמות למעלה הן בבחי' עומדים שהגם שהן בבחי' אותיות המיוחדים עם האור ואינו דומה אל הדבור שהוא לבוש נפרד אבל מח' ה"ז לבוש המחובר ומיוחד כו', מ"מ ה"ה ג"כ בחי' לבוש לבד, דאותיות המחשבה ה"ה ג"כ בבחי' מהות ומציאות אותיות בפ"ע מן האור כו', דגם במחשבה שחושב הענין שכלי לעצמו שזה בחי' העליונה שבמחשבה בחי' מחשבה שבמחשבה כמשנת"ל (ד"ה פב"פ דיבר) מורגשים האותיות כו', ומאחר שהאותיות הן בבחי' מהות בפ"ע שייך עליהם לומר ג"כ שא"א להיות מאות א' עוד אות ושהן בבחי' מציאות מוגבל כו', ולכן ג"כ מלבישים בחי' אור המוגבל דוקא, והיינו שהאור עצמו אין בו התפשטות יתירה, וכמו עד"מ אור שכל גלוי ה"ה מוגבל בהתפשטות והתרחבות שלו הן בארכו ורחבו וכמו"כ בעומק שלו דעד פה תבוא ותו לא כו', אם לא כאשר יהי' בו המשכה חדשה ממקור השכל היינו שיתחדש לו דבר עומק בהענין הזה, אבל האור השכל הבא בגילוי ה"ה מוגבל כו' ולפעמים הנביעה חדשה ממקור השכל בא ע"י העיון בהשכל הגלוי, דלפעמים בא מצ"ע היינו מצד התגברות כח הנעלם דשכל כו', ולפעמים בא ע"י העיון בהשכל הגלוי אבל זהו רק מה שמעורר וממשיך מכח השכל לא

שבהאור שכל הגלוי מצ"ע יש בו התרחבות יתירה כו', ובאמת מה שמעורר כח השכל הוא מצד ההגבלה דלהיות שא"א לו להתפשט ולהתרחב יותר בהענין ועדיין אין הענין מונח אצלו שא"י איך ומה הוא עי"ז בא התחדשות מכח השכל כו' ובד"כ הוא רק מה שמעורר כו'. ובדוגמא כזאת יש ג"כ באותיות וכמו אותיות מחכימות שמעוררים מקור השכל ומ"מ הן מוגבלים, וכמו השכל הגלוי מעורר מקור השכל והוא מוגבל בעצמו כו', משא"כ מקור השכל ה"ה אינו מוגבל עדיין ויכול להיות נביעה רבה בכל ענין שכלי כו', וכמו"כ יש בשכל הגלוי מה שמבין דבר מתוך דבר דהיינו מה שמדבר שכל זה מבין עוד דבר שכל אחר ובהסתעפות כמה ענינים כו' שבזה יכול להיות התרחבות הרבה, אמנם התרחבות הזאת א"ז מהשכל הגלוי עצמו כ"א מה שמבין ממנו ענין אחר כו', והעיקר הוא דמה שמבין דבר מתוך דבר אין זה בחי' חיצוניות השכל כ"א הוא בחי' פנימיות בינה מה שבינה לבא ובה הלב מבין כו' וכמ"ש במ"א, ובחי' פנימיות בינה אינו מוגבל כ"כ וכ"ש כח הנעלם דשכל שאינו מוגבל כו' כנ"ל ומ"מ גם מקור השכל שהוא הכח המשכיל גם הוא בבחי' ציור מוגבל וכמשנת"ל (בד"ה ואברהם זקן) ושייך בו ריבוי ומיעוט כו' כמשנ"ת שם, אבל בחי' כח השכל ההיולי העצמי שאין בו שום ציור כלל הרי משם יכול להיות נביעה והמשכה עד אין שיעור ממש שהוא בבחי' בלי גבול ממש כו', והדוגמא מזה יובן בנשמות למעלה שזהו כמו שנתהוו מבחי' התגלות אותיות המחשבה דהיינו בחי' הכלים דאצילות ה"ה בבחי' עומדים כו' להיות כי הכלים ה"ה בבחי' מהות ומציאות דבר מה וכנודע דעיקר ענין מהות הספי' הוא בבחי' הכלים כו', וממילא הרי הם בבחי' גבול וכמ"ש בעה"ק והגבול הנמצא ממנו תחלה הן הכלים דאצילות כו', ולכן מלבישים ג"כ אור שהוא בבחי' צמצום וגבול והיינו שנמדד ונגבל לפי אופן האצילות כו', והכלים מגבילים עוד את האור יותר כו' והגם דהאור דאצילות אין סוף להתפשטותו כמ"ש במ"א, מ"מ לגבי אוא"ס המאציל הוא בבחי' גבול כו', וגם דמה שא"ס להתפשטותו הכל הוא באצילות גופא ואינו יוצא ומתגלה חוץ לאצילות כו', הגם שזהו ע"י הפרסא המפסקת בין אצילות לבי"ע וכמ"ש בלק"ת ד"ה מה יפו פעמיך בנעלים, מ"מ זה גופא שהפרסא מפסקת ומעלמת על האור הוא לפי שהאור הוא אור מוגבל, דהאור הבלתי מוגבל אין הפרסא מפסקת ומעלמת עליו כנודע ומבואר במ"א, וגם לולא הפרסא שהי' האור מתפשט בבחי' א"ס הרי הי' הכל בבחי' אצילות לא בבחי' בריאה כו' הרי אין זה התגלות והתפשטות חוץ לאצילות כו', דלהיות שהאור נמדד לפי אופן אצילות לזאת התפשטותו הכל הוא בבחי' אצי' כו' א"כ ה"ה אור מוגבל כו', ונמצא שהאותיות והכלים דאצילות הן בבחי' מהות דבר מה, וכן האור עם היות שאינו בבחי' מהות דבר ה"ה מ"מ בחי' אור מוגבל כו' והא בהא תלי' כו' דלפי שהכלים הן בבחי' מהות דבר לכן הם מלבישים (דהיינו תפיסתם והשגתם כו') הוא בבחי' האור שהוא מוגבל כו', וכמו"כ להיפך לפי שהאור הוא אור מצומצם ומוגבל לכן נתהוו ממנו כלים שהן בבחי' מהות כו', אך בחי' כח ההילוך שיש בנשמות זהו מצד שרש הנשמה בבחי' אותיות החקיקה, דהנה נת"ל (ד"ה אין עומדין

להתפלל) דאותיות החקיקה אינן בבחי' לבוש לפי שאינם בבחי' מהות דבר לעצמן וה"ה מיוחדים ממש עם האור כו', והגם שהן אותיות מ"מ אינו שייך לומר שא"א שיהי' מאות א' עוד אות מאחר שאין האות בבחי' מציאות דבר כלל, וגם אינו שייך לומר שהוא מוגבל כו' (והענין הוא דהנה גם בחי' הכלים דאצילות הן בחי' כח הגבול ונת"ל (ד"ה אדם כי יקריב) דכח הגבול אינו גבול כו' (ומ"מ כח אינו חסר פועל אלא שהפועל הוא באופן בחי' הכח דוקא כו' וכמש"ש יעו"ש), ואו"כ כ"ש בבחי' כלים דכתר וכלים דא"ק שהכלים עצמן הן בבחי' בלי גבול כו') ומצד האור ה"ה בבחי' בלי גבול ממש כו', וכמו עד"מ הנ"ל בכח המשכיל שיכול להיות בכל ענין שכלי נביעה רבה ביותר כו' וכ"ש בכח השכל ההיולי העצמי כו', וכמו"כ הוא הדוגמא למעלה דמצד האורות דכתר הרי יכול להיות ההתפשטות בבחי' בלי גבול ממש וממילא הרי ההתרחבות וההתפשטות בהאורות ג"כ כו', והיינו שגם אם נאמר דמה שכלים דכתר וכלים דא"ק הן בבחי' בלי גבול אין זה בהן מצ"ע, דבחי' העדר המציאות שלהם אינו מצ"ע וכן הבלי גבול שלהם כו' (ועמש"ל ד"ה וידבר כו' קדושים תהיו) מ"מ איך שיהיה ה"ה בחי' העדר המציאות לעצמן וא"כ הרי התרחבות והתפשטות האור זהו ג"כ התפשטות האותיות כו' (וכהדין קמצא דלבושי' מיני' ובי' דבהתפשט העצם יתפשט ג"כ הלבוש כו') באופן דלמע' מאצילות כללות המדרי' דשם הכל הוא בבחי' בלי גבול כו', ולכן אוא"ס שלמעלה מאצילות ה"ה בבחי' א"ס להתפשטותו ממש שנמשך בכל ההשתל' ממש, וכנודע דאוא"ס הסובב ה"ה נמצא בכ"מ למטה כמו למעלה ממש כו' ובפרט בבחי' א"ק שנמשך בכללות ההשתל' מרכ"ד כו', דבחי' יושר דא"ק מסתיים בעשיה וכן העיגולים דא"ק הן בתחתית העשיה כו', והגם דזה שאוא"ס נמצא בכ"מ ה"ז בהעלם וכמ"ש במ"א במ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא כו', ובבחי' יושר דא"ק עוד יש חילוקי מדריגות דבאצילות מאיר גילוי בחי' א"ק ובבי"ע בהעלם כו' וכמשנת"ל (ד"ה אדם כי יהי'), מ"מ איך שיהיה הרי עצמות אוא"ס נמצא בכל מקום כו', ועוד זאת דמה שהוא בהעלם היינו מה שאוא"ס מעלים את עצמו כבי' לא שדו"א מעלים עליו ח"ו, כי אין שום דבר מעלים על עצמות אוא"ס כו', והעלם כזה להעלים על עצמו הוא רק בכח הא"ס הבלי גבול, דהאור המוגבל אין בכחו להעלים על עצמו כ"א כשד"א מעלים עליו וכמו הפרסאות וכה"ג, דלהיות שהוא אור מוגבל ונמשך להאיר בגילוי אין בכחו להעלים א"ע כו' ורק האוא"ס הבלי גבול בכחו להעלים א"ע כו', וממילא יש הפרש גדול באופן ההעלם, דכאשר ההעלם הוא מד"א שמעלים אז ההעלם הוא גם לגבי האור כו', אבל כאשר ההעלם הוא רק שמעלים א"ע הרי ההעלם הוא רק לגבי עולמות לא לגבי עצמו ח"ו, דבעצמו ה"ה מאיר בגילוי ממש רק שבהעולמות אינו נרגש האור כו' ונמצא דמה שאוא"ס מאיר ומתפשט (ב"ן בבחי' העיגולים ובין בבחי' יושר) ה"ה מאיר בגילוי ממש בכל ההשתל' ומ"מ העולמות הן במציאותן כמו שנתהוו כו', וזהו אמיתית ענין א"ס להתפשטותו שבכל מקום הוא מאיר בגילוי ממש ומ"מ העולמות הן במדריגתן שנתהוו כו', וזהו דדוקא שרש הנשמה בחי' חי' יחידה דשרשה מבחי'

אותיות החקיקה יש בה כח ההילוך להיות האהבה והרצוא שלה בבחי' אהו"ר הבלתי מוגבלת להכלל בעצמות אוא"ס ב"ה, וכח זה נמשך בהנשמה בירידתה למטה, דהנשמה כמו שהיא למעלה מאיר בה בחי' נר"ן שלה לבד ולזאת היא בבחי' עומדים כנ"ל, ובירידתה למטה נמשך בה כח שרשה ומקורה להיות בה בחי' ההילוך כו', ולפי משנ"ת דבכלים דע"ס דכתר התרחבות והתפשטות הכלים הוא ע"י האור צ"ל דההילוך למטה נעשה בכח התורה וכמ"ש אם בחקתי תלכו שע"י התורה נעשה ההילוך בנשמות כו', אמנם זהו דוקא בשרש ומקור הנשמה שבה דוקא, כח ההילוך ע"י התורה כו' ובמ"א מבואר דמה שנשמות למטה נעשים בבחי' מהלכים זהו ע"י הנה"ב אם מצד ההעלם וההסתר שנעשה מנה"ב שעל ידי זה נעשה תוקף הרצוא דנה"א דמן המיצר קראתי כו' או ע"י הבירור דנה"ב שנעשה עי"ז התחדשות בנה"א וכענין אף עשיתיו כו', וכ"ז הוא מצד שבנה"א יש בחי' ההילוך בעצם הנשמה, ומשו"ז נעשה בה ההילוך ע"י הנה"ב כו' דהתגלות ההילוך שבשרש ומקור הנשמה בא ע"י הסתר הנה"ב כו', ויש בחי' ההילוך בנשמות גם שלא ע"י הסתר הנה"ב וכמו בצדיקים באהו"ר שלהם וכ"ש בבחי' אהבה בתענוגים שהוא ג"כ בחי' מהלכים והוא מצד הנשמה בעצם ויש התגלות בחי' ההילוך הנעשה ע"י הסתר הנה"ב כו' כנ"ל, אבל כ"ז שכח ההילוך בעצם יש בנשמה בשרשה ומקורה ומתגלה בירידת הנשמה למטה כו', וזהו העליה שנעשה ע"י הירידה למטה שבחי' נר"ן מתעלים להיות בבחי' הילוך כמו בחי' חי' יחידה כו'. והנה כ"ז הוא העליה לבחי' שרש ומקור הנשמה לבד אמנם תכלית העליה היא שע"י תומ"צ מתעלה הנשמה עוד למעלה משרשה ומקורה, והענין הוא, דהנה כתיב ואנשי קדש תהיון לי, והיינו שע"י תומ"צ מתעלים בבחי' קדש כו', דבנשמה נאמר טהורה היא דגם שרש הנשמה היא בבחי' טהורה, וע"י תורה ומצות מתעלה בבחי' קדש כו', והענין הוא דהנה נת"ל (ד"ה פב"פ .דבר) בענין נשמה כו' טהורה היא ההפרש בין קדושה לטהרה דקדושה הוא מה שמובדל ואין לו התחברות כלל עם מה שלמטה ממנו כו', משא"כ טהרה הוא שאינו קדוש בעצם כ"א שיש לו ערך ושייכות לשלמטה אלא שנטהר כו', ונת' דטהרה הוא בחי' הכלים אבל קדוש הוא בחי' האור כו', וצ"ל מה שהאור נק' קדש והלא האור מתאחד עם הכלים שז"ע איהו וגרמוהי כו', א"כ הרי אינו בבחי' הבדלה לגמרי כו' (ולעיל נת' שנק' קדש להיותו בבחי' אין ואינו שייך בו זיכוך, משא"כ בחי' טהור כו' מ"מ הרי אינו בבחי' הבדלה כו'), וי"ל עפמ"ש במ"א בענין אין קדוש כה' דכמה קדישין אינון ולית קדוש כה' דגם שהוא מתלבש ומ"מ אינו מתערב ממש והוא בבחי' קדוש ומובדל כו', והיינו בבחי' האור (שז"ע הוי' בכלל שרש האורות כו') דגם שמתלבש בהכלים ומתאחד עמהם ומ"מ אינו מתערב ממש עמהם, וראי' לזה ממה דאחליפו דוכתייהו אור החסד בכלי הגבורה כו' והיינו מפני שהאור פשוט כו', ולכן אף בהיות האור מלובש בכלי לא נשתנה מהותו באמיתית ממש וה"ה קדוש ומובדל אף בהיותו מלובש שם ולכן יכול להיות נמשך אור החסד בכלי הגבורה כו', והיינו כמ"ש הפרדס שהאורות אינם משתנים בעצם אף שנראה בהם גוון הכלים וכמשל המים הניתנים בכלי כו', וכמשל אור השמש כו' וכמשנת"ל וכמ"ש ג"כ בס' ש"א שזה א' מהטעמים

שקוראים אל פעולת הא"ס בשם אור דכמו האור אינו מתערב ומתחבר עם שום דבר ואינו משתנה ומתפעל משום דבר כי אם יעבור האור דרך עששיות ירוקות כו' לא יתפס באור גוון כלל ולא ישתנה כו', וכמו עד"מ החושב בענין העברת איזה שטח ארץ הרי המחשבה אינה מתאחדת ומתערב ממש עם השטח ולכן לא יש חילוק אם השטח רב או מעט כו', וכמו"כ הוא במשל האור שגם במקום וכלי שהוא מאיר אינו מתערב עם המקום כו' וכמו שלא שייך לומר שכשמאיר במקום שיש בו ריח רע שיהי' נקלט הריח בהאור כיון שאינו בגדר זה כו' כמו"כ יובן למעלה בענין האורות שאע"פ שמתלבשים ממש בכלים (דבענין אור השמש מבואר במ"א דהאור למטה הוא בבחי' מקיף על הדבר שמאיר בו כו', וכן הוא במשל המחשבה הנ"ל שהוא ג"כ בבחי' מקיף כו', אבל למעלה האור למעלה הוא בבחי' התלבשות ממש כו') ונק' נשמתא לגופא שהוא בבחי' חיות ממש אל הכלי ונתפס ומורגש בה כו' וכמשנת"ל (ד"ה ויקח קרח), עכ"ז אינו מתערב ממש כו', וזהו שא' כמה קדישין אינון ולית קדוש כה', דקדישין שבעולמות הוא שמובדל ואינו מתלבש כלל וכמו עד"מ אור השמש וכמשל המחשבה הנ"ל, ובמחשבה הגם שחושב בזה, מ"מ הוא רק בבחי' מקיף לבד כו', ולמעלה הוא שגם שמתלבש ומתאחד ומ"מ אינו מתערב כו', ואין זה כמו אור וחיות הנפש המתלבש בגוף שהוא התלבשות אמיתי עד שכחות הנפש נעשים ממש כמהות האברים כו' (וכמ"ש במ"א שנעשים בבחי' הגשמה בחי' חיים בשריים כו'), אבל מה שהאורות עליונים מתלבשים בהכלים ופועלים על ידן הוא רק עד"מ אור השמש הנ"ל שאינו מתערב עמהם וממילא אין שום שינוי והתפעלות בהאור כלל כו' (ובמ"א מבואר שהאור כשמתלבש בהכלי ה"ה כמהות הכלי וכמו במשל כחות הנפש הנ"ל, אמנם באמת בהאור למעלה כ"ז הוא בבחי' גוון לבד שאינו נקנה בו בעצם כו', וה"ז באמת בחי' ירידה אל האור לגבי כמו שהוא קודם ההתלבשות כו', אבל מ"מ הוא בבחי' גוון לבד כו') וה"ז עד"מ השמן שמפעפע בכל דבר ובכל מקום שהוא הוא מובדל שאינו מתערב ממש עם הדבר שמפעפע בו כו', וכמו"כ האור הגם שמתלבש בהכלים ומחי' אותם כנ"ל מ"מ אינו מתערב ממש עמהם כו', וזהו אין קדוש כה' שהאור הגם שהוא בבחי' התלבשות והתאחדות עם הכלים ומ"מ הוא בבחי' קדוש ומובדל כו', אמנם באמת יש בחי' קדש ובחי' קדוש דקדש הוא מה שמובדל מבחי' השתלשלות העולמות ולית מחשבה תפיסא בי' כלל, אך קדוש בוי"ו הוא בחי' המשכה היינו הארה הנמשכת מבחי' קדש העליון המובדל מהעולמות להיות נמשך ומתלבש בהעולמות, שעצמות בחי' הקדש העליון א"א לו להיות נתפס ומתלבש בהעולמות כי אין ביכולת העולמות להכיל בחי' זו דקדש עצמו וכמא' קדש מלה בגרמי' הוא (זהר אמור דצ"ד ב') שבגילוי בחי' זו היו העולמות בטלים במציאות לגמרי רק הארה מצומצמת נמשך מבחי' קדש להתלבש בהעולמות, וזהו בחי' קדוש בוי"ו שהוי"ו הוא בחי' המשכה והיינו המשכת הארה מבחי' קדש עליון, וז"ע שהמלאכים אומרים ג"פ קדוש שהם ג' בחי' המשכות מבחי' קדש העליון שנמשך בג' מדריגות ממדריגה למדריגה עד שאחר ג' בחי' אלו הוא נמשך בבחי' ה' צבאות להיות מהווה צבאי צבאות שבעולמות עליונים אלף אלפי'

גדוד א' כו', והיינו להיות התהוות עולמות בי"ע ע"ז הן הג' בחי' קדוש שהן ג' צמצומים עד שיומשך הארה להוות בי"ע כו'. אמנם גם ההמשכה שבאצילות הוא בבחי' קדוש לבד שהוא הארה לבד מבחי' קדש, וג' בחי' קדוש הן בג' בחי' בי"ע שבאצילות כו', וזהו ההמשכה ממדריגה למדריגה עד שיהי' המשכת ההארה להוות בי"ע כו', אבל בחי' קדש הוא למעלה גם מהאור המתלבש באצילות, וזהו שהוא קדוש ומובדל מהעולמות היינו גם מעולם האצילות כו', שגם עולם האצילות א"א לקבל מבחי' קדש עצמו ומה שמאיר ומתלבש בבחי' הכלים דאצילות הוא בחי' הארה לבד כו'. והנה באמת אין ערוך כלל בחי' הארה זו לגבי עצמות בחי' קדש העליון כמו עד"מ שאין ערוך זיו השמש לגבי השמש ואין הזיו פועל בו שום שינוי כו' (וכמו שנת"ל ד"ה זאת חוקת התורה) וכך כתיב אני הוי' לא שניתי כו' וזהו העליה דנש"י דשרשן מבחי' טהורה דהיינו בחי' הכלים דאצילות וע"י קיום התומ"צ בעוה"ז בהתלבשותן בגופים עי"ז הם מתעלים לבחי' קדש העליון שהוא בחי' שלמעלה גם מבחי' קדוש בוי"ה, וזהו ואנשי קדש תהיון לי אנשי קדש ממש, ובזהר פ' משפטים דקכ"א סע"א מבואר דקדש הוא בחי' חכמה. והענין דהנה ג' בחי' קדוש שבאצילות היינו בחי' בי"ע שבאצילות כנ"ל, וידוע דבי"ע דאצילות הן בחי' בינה בריאה שבאצילות וז"א בחי' יצירה שבאצילות ומלכות עשיה שבאצילות אבל בחי' החכמה היא בחי' אצילות שבאצילות כו', ולזאת בחי' זו הוא בחי' קדש וכמא' קדש מלה בגרמי' שזהו בחי' חכמה כידוע ומבואר במ"א וכמשי"ת, וזהו העליה שמתעלים בבחי' קדש כו', וזהו שארז"ל עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש דהיינו שתהי' המשכת ההארה דבחי' קדוש מנש"י להיות דנש"י יתעלו בבחי' עצמות קדש העליון כו', וזהו ג"כ העליה מבחי' גרמוהי לבחי' חיוהי, וכידוע דגרמו' הן בחי' הכלים וחיוהי הן האורות כו', והנה עיקר בחי' חיוהי הוא בחי' האור שלמעלה מהכלים דהנה יש ג' מדריגות באורות הא' בחי' האורות כמו שהן כלולים בעצמות המאציל ממש ונק' ע"ס הגנוזות במאצילן (הפרדס או' דע"ס הגנוזות הן שרשי הכלים, אבל העצמות הכל אחדות א' ואין צורך לא לשרש ולא למקור, והיינו שהאור הוא בבחי' אחדות ממש עם עצמות אוא"ס ואינו שייך בזה שרש ומקור כו', וכמו עד"מ אור השמש שבבית ושבאויר העולם הרי הכל דבר א' כו', והיינו להשטה שהאורות הן פשוטים ואין בהם ספי' כלל, אבל להשטה שגם באורות יש ספירות הרי שייך שרשי האורות ג"כ מאחר שיש ספירות בהאור שייך שרש להספירות כו', והנה במ"א מבואר שגם להשטה שהאורות פשוטים בהכרח לומר שיש ספירות בהאור שהרי אומר בס"י ע"ס בלי מ"ה והיינו בהאור דבהכלי אינו שייך לומר בלי מ"ה כ"א בהאור כו', וא"כ הרי גם לשטה זו שייך לומר שרשי האורות כו', ועוד דהרי האור המאיר בעולם ה"ה בבחי' אור עכ"פ ויש לו שייכות אל העולמות א"כ הרי הוא באין ערוך לגבי עצמות אוא"ס שאינו בגדר שייכות אל העולמות כו' וכמו שכ' במ"א שנק' יש מאין כו' כמשנת"ל באורך, וא"כ מאחר שהוא באין ערוך הרי אינו בבחי' אחדות ממש כו' וממילא שייך לומר שרש ומקור להאור כו', ויובן מזה דלפי מה שנאמר דע"ס הגנוזות הן שרשי האורות ה"ז במדרי' עליונה יותר ממה שנאמר שהן שרשי הכלים,

דהנה שרשי הכלים שייך רק בבחי' האחרונה שבאוא"ס ששייך שם בחי' השערה בכח, והיינו כשעלה ברצונו הפשוט להאציל כו' שיער בעצמו בכח כו', אבל למעלה מעלות הרצון אינו שייך לומר שרשי הכלים כו', אבל לפי הנת' דמפני שהאור הוא באין ערוך לגבי אוא"ס שאינו בגדר העולמות הרי שרש האור הוא בעצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' עלות הרצון וגם בבחי' עצם האור כו'), וזהו שאמרו אנת הוא חד ולא בחושבן. פי' חד היינו בחי' יחיד בעצם והוא כמו שכלולים בעצמותו כו', וכידוע החילוק בין אחד ליחיד דפי' אחד היינו שנעשה בחי' אחד כמו למשל התפשטות מכח היד כשמנענעים היד לעשות איזה מלאכה וכדומה ואח"כ כשנח ממלאכתו חוזר התפשטות כח היד לעצמותו נעשה בחי' אחד כו', לפי שכבר הי' בבחי' התפשטות חוץ לעצמותו וחזר ונכלל בו זהו בחי' אחד שאינו מיוחד בעצם כ"א שנעשה אחד כו', אבל בחי' יחיד היינו יחוד בעצם והיינו כח היד כפי שהוא בעצם חיות היד קודם שמנענע לעשות מלאכה שיש בחיות היד כח זה לעשות מלאכה ומיוחד בהיד עדיין בבחי' עצם חיות היד כו', וכמו"כ הוא בכל הכחות כמו שהם מיוחדים בעצם הנפש וכלולים בו בעצמות מהות הנפש קודם שמתפשטת מעצם הנפש כו', והיינו כחות העצמיים ההיולים המושרשים בעצם הנפש כו', וכמו"כ למעלה בחי' ע"ס הגנוזות במאצילן הם כלולים בהעלם עצמיות המאציל שאינם בבחי' המשכה והתגלות עדיין והם מיוחדים ממש בבחי' העצמיות בבחי' יחוד בעצם כו', וז"ש אנת הוא חד ולא בחושבן פי' חד ל' יחוד בעצם כו' ומשו"ז הן ולא בחושבן פי' הגם דכלולים בו כל הע"ס כנ"ל. אבל אינן בחושבן עשר לפי שהם מיוחדים בעצמותו ית' כנ"ל (ופי' ולא בחושבן י"ל בב' אופנים הא' שהן עצמן אינם בבחי' חשבון ומספר כמו הע"ס הגלויות שהן במספר עשר, אבל שם בע"ס הגנוזות אינו שייך ענין המספר להיותם כלולים ומיוחדים בעצמותו הרי אינם בבחי' מהות ומציאות דבר כלל כו' והרבה יותר מהמשל דביטול זיו השמש בגוף השמש כו', וממילא אינו שייך בזה ענין המספר כו', והב' פי' ולא בחושבן שאינו נחשב עם הע"ס כו' כי להיות שמיוחדים בעצמותו ית' שאינם בבחי' המשכה והתגלות כלל וממילא אינם כלל בבחי' מקור עדיין כו' וכמשנת"ל (ד"ה ואברהם זקן) בענין כח השכל ההיולי העצמי כו', ולכן אינו בחשבון עמהם כלל כו') וזהו בחי' האור כמו שכלול בעצמותו אך בירידת האור מעצמותו להתלבש בכלים להיות בבחי' צורה לחומר כו' קודם שמתלבש ממש בהכלי' כ"א הוא בחי' גילוי האור לבוא ולהתלבש כו' הוא מדרי' הב' שזהו שאמר בס"י ע"ס בלי מ"ה בלי מהות עדיין רק התפשטות מבחי' עצמות המאציל דכמו שעצמותו הוא פשוט בתכלית כן בחי' ההתפשטות מעצמותו הוא ג"כ פשוט עדיין בלי שום התחלקות כו', ובד"כ היינו בחי' אור א"ס הסוכ"ע שהוא בחי' אור פשוט בלי שום התחלקות כו' וכמשנת"ל (ד"ה ויקח קרח), וזהו אנת הוא חכים ולא בחכמה ידיעא כו' לפי שהוא בחי' התפשטות מעצמותו להיות בחי' ע"ס, אבל הוא פשוט עדיין כמו שעצמותו פשוט כו' כנ"ל, ועז"נ המתנשא מימות עולם הוא מרומם ומנושא מהעולמות ומובדל מהם שאינו עדיין בגדר התלבשות בפנימיות בעולמות וכלים כו', ועז"א איהו וחיוהי חד דחיוהי הוא בחי' האור והיינו האור כמו שהוא שאינו בבחי' התלבשות עדיין בכלים והוא מיוחד

ממש עם העצמות שהוא בבחי' פשיטות כמו פשיטות העצמיות כו' כנ"ל. והמדריגה הג' הוא בחי' התלבשות האורות בכלים שהן באים בבחי' התחלקות ובבחי' מציאות ומהות דבר מה כמו אור החכמה ואור החסד כו' כל אור לפי אופן הכלי כו', ואע"פ שאין ערוך בחי' הכלים לגבי האור, וזה שהאור הוא בבחי' חכמה כו' זהו רק מה שנראה לפי גוון הכלים כו' וכמשנת"ל, מ"מ ה"ה בא בבחי' התלבשות בכלים וא"א לומר ע"ז המתנשא מימות עולם שהרי אינו מובדל מהכלים כו', וגם אינו בבחי' פשיטות כמו העצמות שהרי מ"מ ה"ה בבחי' גוון הכלים כו', ולכן האור המתלבש בהכלים הוא בכלל בחי' גרמוהי, אבל בחי' חיוהי הוא בחי' האור שלמעלה מהתלבשות בכלים כו'. והנה ידוע דבחי' החכמה נק' ג"כ חיוהי וכמ"ש בע"ח שמ"א פ"ז דבינה נק' גרמוהי וחכמה חיוהי כי הבינה שהיא בחי' נשמה היא כמו בית גופני לחכמה שהיא בחי' חי' כו', והענין הוא, דעיקר התחלת הכלים הוא בבינה ששם כבר יש כלים בבחי' מציאות וכמו מח' שכל שהוא בבינה ששם אותיות מורגשים בבחי' מציאות כו' וכמשנת"ל וזה"ע בחי' כסה"כ בחי' בינה שהיא בחי' כסא וכלי לבד אל החכמה כו', אבל בחי' החכמה היא למעלה מבחי' התלבשות בכלים ממש, והגם שיש כלים גם בחכמה הנה הכלים דשם אינם בבחי' מציאות כלים, ויובן זה כמו שכלי הת"ת חלוק משארי הכלים שהכלי דת"ת היא ג"כ הוי' כמו האור וא"כ אינה כלי ממש להלביש ולהסתיר את האור כו' (וע"ד ההפרש הנ"ל בין אותיות הכתיבה לאותיות החקיקה דבאותיות הכתב הרי יש כאן לבוש ממש המלביש ממש את האור וממילא האור מסתתר ג"כ, אבל באותיות החקיקה אין כאן לבוש המלביש ומסתיר ומאיר האור כמו שהוא כו' וכמשנת"ל ד"ה אין עומדין להתפלל יעו"ש כמו"כ הוא בד"כ ההפרש בין כללות בחי' ז"א לבחי' הת"ת כו', וכמ"ש בסידור ח"ב בביאור מאה"ז תלתא אינון דזמינן מקדש כו' דת"ת הוא בחי' פנימיות הז"א שמאיר בו בחי' אוא"ס שלמעלה מהשתל' כו', ועמ"ש בלק"ת ד"ה קא מיפלגי במתיבתא דרקיע ובתו"א ד"ה הן עם אחד ובתו"ח שם) הנה כמו שהוא בבחי' הת"ת כן ויותר מכן הוא בבחי' החכמה שהכלי היא כמו האור ואינו בבחי' מהות אחר מן האור כו', ומאיר האור כמו שהוא לפי שלא יש בחי' לבוש המלביש ממש את האור ומסתיר עליו כו', לזאת מאיר שם בחי' עצמות האור שלמעלה הרבה מהאור המאיר בשארי ספירות. והענין הוא דהנה גבי תורה דאורייתא מחכמה נפקת כתיב כאשר יאמר משל הקדמוני שהוא משל לא"ס קדמונו ש"ע והיינו דבחי' אוא"ס קדמונו ש"ע מאיר בתורה ע"י בחי' משל כו', וידוע דמשל הר"ע הפרסא כמ"ש בתו"א ד"ה פתח אליהו, ומבואר שם דפרסא אינו הפסק כ"כ כמו צמצום שהוא הפסק גמור שהרי הוא בחי' התעלמות האור והעדרו עד שנק' מקו"פ, ובפרסא הרי מהות האור מתלבש בהפרסא אלא שהוא מתעלם בה כו', וזהו ההפרש בין הגילוי דבחי' קדמתו ש"ע בכל הספי' שהוא ע"י הפסק הצמצום ובחכמה הגילוי הוא ע"י הפסק הפרסא לבד כו', ובפרט שהמשל דתורה אינו משל זר ח"ו כו', וזהו דהחכמה נק' קדש וכמ"ש בזהר פ' משפטים הנ"ל לפי שזהו מדרי' שקדוש ומובדל עדיין ואינו בא בבחי' התלבשות ממש כו', והעיקר הוא בבחי' עצמות החכמה וכמו שכ' בלק"ת בהבי' דשבת שבתון ספ"א בשם הע"ח,

והיינו בחי' אוא"ס שבחכמה שזהו בחי' אוא"ס הסוכ"ע שמאיר כמו שהוא ממש בבחי' החכמה דוקא וכמ"ש בד"ה ואהבת את דפ"ב ובד"ה ויקח קרח פ"ב. אמנם לפי מה שנת"ל דע"ס שבכתר הן בחי' אותיות החקיקה ונת' דשרש הנשמות הן מבחי' אותיות הנ"ל, א"כ מה שמגיעים לבחי' אורות דכתר היינו האורות קודם שמתלבשים בכלים דאצילות אין זה תכלית העליה עדיין מאחר דשרשן הוא מבחי' אותיות החקיקה המתאחדים בהאורות אלו כו' כמשנת"ל. ולפ"ז צ"ל דהעלי' ע"י תו"מ הוא בבחי' עצם האור שלמעלה מבחי' המשכה וגילוי לגמרי גם לא בבחי' סובב כו'. והיינו בחי' ומדרי' הא' שנת"ל בחי' אנת הוא חד ולא בחושבן כו', והענין הוא כמשנת"ל (ד"ה וידבר כו' במדב"ס) בענין אחד עשר יום מחורב בחי' המיחד שבעשרה כו', דאמיתית ההמשכה שע"י התורה הוא שנמשך בחי' פנימיות עתיק כו' שזהו בחי' חד ולא בחושבן כו', וכמו"כ בא"ק זהו בחי' כדוגמת עתיק דלעילא כו', ובחי' אוא"ס שמתלבש בבחי' עתיק דא"ק כו' יעו"ש. וזהו העלי' שנעשה ע"י תורה ומצות דנש"י מושרשים בבחי' אותיות החקיקה שזהו בחי' ע"ס דכתר או א"ק והעלי' היא שע"י תו"מ ממשיכים בחי' פנימיות עתיק כו' (והגם דנת' שם דשרש נש"י הוא למעלה מהתורה, הנה האמת הוא דשרש נש"י הוא למעלה מכל המדרי' וכמא' התדב"א דנש"י קדמו לכל, והיינו דשרשן הוא בבחי' העלם העצמי דא"ס וכמשנת"ל ד"ה כי מראש צורים בענין כל הנק' בשמי כו', וי"ל דתכלית העליה דלעתיד הוא שיגיעו לשרשן ומקורן האמיתי כי אין למעלה מזה כו'. וז"ש ביום הג' יקימנו ונחי' לפניו ממש וכמש"א אין דומה לך לתחיית המתים שתתגלה שרש ומקור האמיתי של הנשמות כמו באמיתת העצמות דא"ס כו' (והוא עלי' לנשמות כי בבחי' ההתגלות שלהם היינו כמו שבא בגילוי להיות בבחי' נשמה אינו מאיר בחי' זו גם במדרי' העליונה שלהם ביותר כו' דבחי' שרשן ומקורן האמיתי מובדל מהם לגמרי כמו שמובדל בחי' העלם העצמי דא"ס מבחי' ההמשכות והגילוים דאוא"ס כו' ועמשנת"ל (ד"ה כי המצוה הזאת) בענין תחלה כו') ומה שמבואר כאן דתורה למעלה מהנשמות היינו בבחי' הגילוי כו' וכמשנת"ל ד"ה במד"ס הנ"ל, דאורייתא וקוב"ה כולא חד, והיינו שהתורה היא בבחי' עצמות האור המיוחד ממש בבחי' העצמות כנ"ל במדרי' הא' בחי' אנת הוא חד כו', ונש"י ה"ה כבנים שהן בבחי' מהות בפ"ע והיינו בחי' הכלים והאותיות כו', (וזהו לפי ששרשם האמיתי הוא מבחי' העלם העצמית ממש לכן באו בהתגלות בבחי' מהות בפ"ע דוקא כו', וכמו ההפרש ג"כ בין תורה למצות כו') ולכן המשכת והתגלות האור בנש"י הוא ע"י התורה דוקא כו', וכמשנ"ת בד"ה במדב"ס הנ"ל, וכמו"כ המשכת שרש ומקור האמיתי דנש"י דהיינו גילוי בחי' ההעלם העצמי דא"ס ממש יהי' ע"י קיום מצות מעשיות דעכשיו וכמו"כ בעבודת הבירורים בדרך מלמטה למעלה וכן ע"י עסק התושבע"פ בבחי' קבעומ"ש כו' וכמשי"ת), וזה"ע ואנשי קדש תהיון לי שע"י תו"מ מתעלים נש"י בבחי' קדש דהיינו בחי' עצם האור בחי' חד ולא בחושבן שבבחי' קדש והבדלה לגמרי כו', ובזהר משפטים דקכ"ב א' אי' דאנשי קדש הן הנשמות שנק' אחים וריעים להקב"ה, ולבתר אקרי קדש וכמ"ש קדש ישראל לה'

קדש ולא אנשי קדש, והענין דנשמות שנק׳ אחים וריעים הן שנולדו מיחוד או"א שנק׳ אחים וריעים לז"א, ובעליות הנשמות י"ל שזהו העלי׳ בבחי׳ חכמה שנק׳ קדש כנ"ל, ומה שנק׳ קדש ממש היינו העלי׳ בבחי׳ פנימיות עתיק הנ"ל.

וע"פ הנ"ל יובן מ"ש הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם. דהנה ארז"ל דמות דיוקנו של יעקב חקוקה תחת כסה"כ, והיינו בחי׳ אותיות החקיקה הנ"ל, ובד"כ האבות היו מבחי׳ אותיות החקיקה וכמ"ש בעבר הנהר ישבו אבותיכם דנהר הוא בחי׳ מח׳, ועבר הנהר הוא בחי׳ כח המח׳ בחי׳ חקיקה כו׳, וכמ"ש בלק"ת בהביאור דאם בחוקתי, ובהגהות לשם, ויעקב שהי׳ שלימו דאבהן הי׳ במדריגה עליונה יותר שהי׳ בבחי׳ הת"ת כו׳, וכ"ז הוא בבחי׳ אותיות וכלים כו׳. אמנם ע"י הירידה למטה והי׳ למטה בבחי׳ מרכבה עי"ז הי׳ העלי׳ בהאור והיינו בבחי׳ עצמות האור שלמעלה גם מבחי׳ אותיות החקיקה והוא בחי׳ פנימיות עתיק כו׳ כנ"ל, וזהו שהקב"ה קרא ליעקב אל להיות שהעלי׳ בבחי׳ האור ועוד בבחי׳ עצמות האור כו׳ לזאת יקרא בשם הבורא ית׳, ושייך לומר מה הקב"ה בורא עולמות אף אביכם בורא עולמות מצד ההתאחדות בבחי׳ עצמות האור כו׳, ובכדי לבוא למדריגה זו נאמר תחלה הקבצו ושמעו בני יעקב, דהנה העלי׳ הנ"ל נעשה העיקר ע"י עבודת הבירורים למטה, שזהו תכלית הכוונה בירידת הנשמה למטה בכדי לברר את הגוף ונה"ב וכל הדברים התחתונים השייכים לנה"ב ועי"ז דוקא נעשה עליית הנשמה בהמדרי׳ היותר עליונות וכמשנת"ל באורך וכמשי"ת לקמן, ועז"א הקבצו ושמעו שהו"ע הקיבוץ מהפיזור ופירוד והיינו אסיפת וקיבוץ הניצוצות כו׳ ועי"ז ושמעו אל ישראל אביכם אל הוא ישראל אביכם שהיא העלי׳ בבחי׳ עצמות אוא"ס כו׳, ואומר הקבצו גבי בני יעקב שהוא בחי׳ יעקב עבדי בעבודת הבירורים, אבל ישראל הוא בחי׳ שכר עבודתו כו׳, ולכך א׳ הקבצו ושמעו בני יעקב לברר בירורים למטה בכח התו"מ כו׳ ועי"ז מתעלים בבחי׳ עצמות אוא"ס שז"ע ושמעו אל ישראל אביכם כו׳.

בס"ד, פ׳ שמות, רס"ח

קדש ישראל לה׳ ראשית תבואתה. הנה תבואתה הוא בה"א לבסוף והניקוד הוא בחולם כאלו נאמר בוא"ו. וצ"ל מה"ע שכתיב בה"א והניקוד הוא בחולם, ומ"ש קדש ישראל לה׳ ראשית תבואתה צ"ל איך היא הכוונה אם ע"י שהם ראשית תבואתו עי"ז הם קדש לה׳ או שהם בעצם קדש לה׳ ועי"ז הם ראשית תבואתה, גם מ"ש אח"כ כל אוכליו יאשמו צ"ל מה שייך זה למה שהם קדש דמשו"ז כל אוכליו יאשמו. וע"פ פשוט הוא לפי שמדמה אותם לתרומה דזר האוכלו חייב מיתה, אבל צ"ל מה"ע ברוחניות דלהיותם קדש לה׳ משו"ז כל אוכליו יאשמו. ובזהר משפטים דקכ"ב א׳ מדייק. קדש ולא

אנשי קדש ובג"כ כל אוכליו יאשמו. ולהבין זה צלה"ק משנת"ל דעליית נש"י ע"י התורה הוא שמתעלים לבחי' קדש עליון שנשמה שנתת בי טהורה היא דטהורה היינו בחי' הכלים והו"ע ישראל עלה במח' בבחי' כח המח' אותיות החקיקה והן בחי' כלים דכתר וכלים דא"ק והעלי' היא לבחי' קדש שהוא האור והיינו האור שלמעלה מהתלבשות בכלים ובחי' עצמות האור שלמעלה גם מבחי' כלים דכתר וכלים דא"ק כו'.

אך הנה ידוע דתכלית הכוונה דנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים היינו להמשיך בהעולמות בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מעלה מגדר העולמות והיינו בחי' האוא"ס שלפני הצמצום כו' וכמ"ש בעה"מ שהובא לעיל בהתחלת הדרוש דתכלית הכוונה דבריאת והתהוות העולמות הוא שע"י התו"מ ימשיכו בחי' האוא"ס שהי' ממלא מקום החלל קודם שנתהוו העולמות כמו"כ לאחר שכבר נתהוו העולמות במקום החלל יהי' ג"כ אוא"ס ממלא כל מקום החלל ויהי' הגילוי בהעולמות כו'. וגם נת' שם (בהתחלת הדרוש) די"ל דהכוונה שע"י תו"מ יאיר בחי' גילוי עצמות אור א"ס שלמעלה מבחי' האור שהי' ממלא מקום החלל לפני הצמצום כו' דהמשכת האור שהי' ממלא מקום החלל אין זה התחדשות מאחר שהי' כבר במקום החלל א"כ כשחוזר ומאיר אין התחדשות, ובר"כ אין זה גילוי אור חדש, הגם דלגבי עולמות ה"ז התחדשות לכאורה דהרי קודם לא היה מאיר בעולמות שהרי לא הי' אפ"ל התהוות העולמות מגילוי אור זה כו' ולאחר הצמצום ה"ה מאיר בגילוי בעולמות כו', מ"מ אין זה אור חדש, דהנה האור שהי' ממלא מקום החלל ה"ז ההעלם של הקו ואור הקו המאיר בעולמות הוא בחי' גילוי והעלם וגילוי אין זה התחדשות כו', וא"כ כשממשיכים האור שהי' במקום החלל שזהו ההעלם של הקו אין זה גילוי אור חדש כו'. אלא שע"י תו"מ ממשיכים בחי' עצמות האור שלמעלה מהאור שהי' ממלא מקום החלל עד בחי' ההעלם העצמי דא"ס ממש שזהו בחי' אמיתית הגילוי שיהי' לעתיד שיאיר ויתגלה בחי' עדן סתימאה מה שעין לא ראתה רק אלקים זולתך כו' והוא בחי' העלם העצמי כו' וכמשנ"ת כ"ז לעיל באורך וכ"ז נמשך ע"י העבודה דעכשיו בעסק התו"מ, וא"כ צ"ל שע"י תו"מ מתעלים נש"י בבחי' ומדרי' זו ועי"ז נעשה הגילוי כו'. והענין הוא, דהנה נת"ל (ד"ה אין עומדין להתפלל) דבאותיות החקיקה גופא יש ב' מדריגות. הא' כמו חקיקת האותיות על האבן הטוב, והב' כמו החקיקה שעל הלוחות שהן מעבר לעבר, ונת' דהחקיקה מעבר לעבר בדוגמא למעלה הו"ע בחי' אותיות הרשימה כמו שהן לפני הצמצום כו'. והנה בתורה כתיב אם בחוקתי תלכו חוקתי ל' רבים שעי"ז ממשיכים ב' בחי' חקיקה הנ"ל והיינו גם בחי' אותיות החקיקה דבחי' האוא"ס שלפני הצמצום כו', ובאמת ע"י התורה ממשיכים בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה גם מבחי' אותיות החקיקה הנ"ל. והענין הוא, דהנה כמו שנת"ל (ד"ה הקבצו) דבאדזות יש ג' מדרי'. כמו"כ י"ל דבהאוא"ס שלפני הצמצום יש ג"כ דוגמת ג' מדריגות הנ"ל. דהנה בהד' מדריגות דרשימה חקיקה חציבה עשי' שנז' בפרדס שער האותיות פכ"ז כ' דרשימה היא למעלה מחקיקה, דרשימו הוא רושם דק שאינו ניכר כ"כ, וחקיקה היא חקיקה ניכרת עכ"ם,

וי"ל כמשנת"ל (ד"ה אין עומדין הנ"ל) דחקיקה סתם הוא שיש להאותיות מקום אחיזה כו', אבל רשימה הוא כמו מעבר לעבר שאין להאותיות מקום אחיזה כו', והיינו דגם כלים דא"ק הם עכ"פ בבחי' מציאות בעצם כו', אבל אותיות שלפני הצמצום אינם בבחי' מציאות כלל כו', ובשער אבי"ע פ"ט ביאר כי ד' בחי' הנ"ל הן ד' בחי' אבי"ע והיינו דרשימה הוא באצילות, וביאור הענין י"ל דהנה אצי' הוא התחלת מקור הגבול וכמ"ש בעה"ק שהגבול הנמצא ממנו תחלה הן הכלים דאצילות והיינו בחי' כח הגבול לא בחי' גבול ממש ח"ו, דגבול מתחיל בברי' אבל באצי' הוא בחי' כח הגבול לא גבול והיינו התחלת מקור הגבול כו', ולכן אצילות ממוצע בין אוא"ס המאציל לנבראים לפי שבאצילות יש אורות וכלים והאורות הן פשוטים בעצם והכלים הן בחי' כח הגבול כו' וכ"כ הפרדס דרשימה הוא ממוצע והיינו מה שבין אין ליש שאינו אין ממש וגם לא יש כו'. ולפי זה י"ל כמ"כ בבחי' אבי"ע הכללים דא"ק הוא אדם דבריאה דכללות ואצילות דכללות הוא בחי' אוא"ס שלפני הצמצום, והיינו בחי' התפשטות האור בחי' עלית הרצון שעלה ברצונו להאציל דשייך שם בחי' ע"ס הגנוזות כו', ורשימו הוא בחי' האותיות דאצילות דכללות והוא בחי' התחלת מקור הגבול בשרש הראשון וכידוע דרשימו היא בחי' כח הגבול שבא"ס כו', ובתוך האותיות דרשימו מלובש האוא"ס הבלי גבול, וכנודע דלפני הצמצום היה האור הבלי גבול מאיר בגילוי בהאותיות כו', ובד"כ בע"ס הגנוזות דלדעת הפרדס הן שרשי הכלים כ' בשער הצחצחות פ"ו דכשם שבכלים דאצי' העצם מתפשט בהם כמו"כ בשרשם הגנוזות העצם מתפשט בהם כו', ולפי"ז שפיר י"ל דכמו שנת"ל (בד"ה הקבצו) דבהאורות שלאחר הצמצום שיש בזה ג' מדריגות בחי' עצם האור שאינו בבחי' המשכה והו"ע אנת הוא חד כו', והב' כמו שהאורות מתגלים להאיר בכלים קודם שמתלבשים עדיין כו', ומדרי' הג' האורות המתלבשים בכלים דע"ס דאצילות כו' וכמו"כ בדוגמא כזאת יש ג' מדריגות באוא"ס שלפני הצמצום. דהנה ידוע שיש בחי' עצם האור והתפשטות האור דעצם האור הוא בחי' ההעלם שלו כמו שהוא בעצם ואינו בבחי' המשכה והתגלות כלל כו' (ועם היות שכללות האור הוא בבחי' המשכה לגבי העצמות ממש וכמשנת"ל בכ"ד, אבל בהאור גופא בחי' העצם שלו הוא שאינו עדיין בבחי' התגלות כלל כו') ואינו בבחי' מקור אל הגילוי כלל כו' (כ"א שהגילוים באים ממילא ממנו כו'), ובחי' התפשטות האור הוא בחי' הגילוי של האור כו', ובזה גופא יש ב' מדריגות. הא' בחי' האור והגילוי שלעצמו עדיין ואינו שייך אל הזולת היינו אל העולמות כו'. והב' הגילוי אל הזולת והכל בעצמותו עדיין היינו לפני הצמצום אלא שזהו מה שמאיר לעצמו כבי' בחי' האור השייך אל העולמות כו', והענין י"ל עפמ"ש בלק"ת ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח ספ"ג בענין הגילוי דאוא"ס שלפני הצמצום וז"ל וי"ל בד"א כמו ששייך גילוי גם באדם כשהוא בפ"ע היינו בחי' הדבור שבו שמדבר השכל שלו, והרי גם כשאינו מדבר די לו בפ"ע בשכל ומחשבה, והדבור אינו רק בשביל זולתו, אעפ"כ יוכל לדבר גם בפ"ע, והוא באמת גילוי יותר וגם השפלה וירידה כי אור השכל שבמח' דק ורוחני יותר מכמו שהוא כשמתלבש בדבור עד שפנימיות השכל א"א להתגלות בדבור כלל כמ"ש במ"א (דכמו"כ

הוא בהדבור לעצמו ג"כ), כך עד"ז יובן ענין גילוי האור שהי' מתחלה קודם הצמצום, היינו עד"מ כאילו תאמר שנתלבש באותיות אשר בחי' אותיות ההם הם נק' בחי' דבור לגבי אותיות עליונים יותר הנק' מח', והצמצום הוא שנסתלק האור מלהאיר באותיות הדבור ונכלל באותיות המחשבה, ואע"פ שבאמת לא שייך שם כלל דבור ומח' (וכמו שנת"ל בענין גליף גליפו שזהו בחי' אותיות החקיקה וגם כמו בחי' חקיקה מעבר לעבר שאין להאותיות מקום אחיזה כלל כו') כי א"ק שנק' מחה"ק (בחי' כח המחשבה כנ"ל) נתהווה אחר הצמצום כו'. אך לשכך האזן צ"ל כן כו' עכ"ל, ולפי"ז י"ל דב' מדריגות הנ"ל היינו כמו בחי' מח' ודבור כו' וידוע וגם נת"ל ההפרש ביניהם דמח' הוא לעצמו והיינו גילוי העלם העצמי לגבי עצמו דעם היות שהוא בחי' גילוי, אבל הוא לעצמו עדיין שמאיר האור בריבוי ובגילוי ממש כו', והיינו דבחי' פנימיות השכל מאיר בגילוי במח הרי שהוא האור שלפ"ע פנימיות ועצמיות המוחין כו', והדבור הוא הגילוי אל הזולת שאינו מאיר שם האור בגילוי ממש וכנ"ל, דפנימיות השכל א"א להתגלות בדבור גם כשמדבר בפ"ע כו', וא"כ הרי האור בהדבור (גם כשהוא לעצמו) אינו לפי אופן עצמות המוחין כ"א לפי אופן הגילוי אל הזולת כו', וי"ל דזהו כמו בחי' הארה והארה דהארה שמבואר במ"א דהארה דהארה היא בחי' הארה נבדלת כו', וכמ"ש בד"ה וכל העם רואים, רנ"ה, דבחי' מלכות גם כמו שהיא באצילות היא בבחי' הארה נבדלת כו' וכמו"כ י"ל בד"א בדוגמא כזאת בבחי' הגילוי דאוא"ס שלפני הצמצום שהוא כמשל הדבור שזהו בחי' מלכות דא"ס וכמ"ש בלק"ת שם, והיינו דהגילוי לעצמו כבי' הוא בחי' גילוי העצם מבחי' עצם האור, וזהו שהגילוי הוא רק לעצמו להיותו בחי' גילוי העצם לבד כו', והוא בחי' האין העצמי, דעצם האור הוא בחי' העצמי והגילוי הוא בחי' האין של העצם שהוא בחי' אין עצמי כו', והגילוי השייך אל העולמות אינו בחי' גילוי העצם כ"א לפי אופן העולמות כו', ועמ"ש בד"ה וה"ס עשן, רס"ב (ושם מבואר שזהו בחי' עצם האור והתפשטות האור ולפמ"ש כאן ב' המדריגות הן בבחי' התפשטות האור שגם המחשבה היא בחי' גילוי אלא שזהו הגילוי לעצמו כו'), וזהו דב' המדריגות שבהתפשטות האור הן כמו בחי' מח' ודבור ובחי' עצם האור הוא למעלה מזה כו', וביאור הענין דכללות הג' מדריגות שבאוא"ס שלפני הצמצום הוא ע"פ הידוע דכל כח מתחלת הוויתו עד שהוא מוכן להתגלות טרם שנתגלה עדיין יש בו ג' מדריגות. הא' בחי' עצם ההיולי של הכח ההוא שאינו בבחי' המשכה וגילוי כלל בעצמותו כו', הב' בחי' הגילוי שלו אלא שהוא בבחי' כללות עדיין שאינו שייך עדיין לאיזה פרט דבר, והג' הגילוי של הכח לאיזה פרט דבר ויש שם ההשערה איך יהיה אופן ההתגלות בבחי' פרטיות כו', וכמו עד"מ במדת החסד הרי יש בחי' כח ההיולי העצמי והוא עצם מדת הטוב הנטוע ומושרש בעצם הנפש שכל בחי' טוב נמשך משם כו', וכמו"כ הוא בשארי כחות כמו בכח השכל יש כח ההיולי העצמי שבעצם הנפש שכל השכלים נמשכים

ממנו כו' וכמשנת"ל (ד"ה ואברהם זקן), וכחות ההיולים העצמיים ישנם בכאו"א ממש דמצד שלימות הנפש ממילא יש בו כל הכחות כו', ומ"מ יכול להיות שיהי' היפך החסד לגמרי וכמו האיש האכזר וכדומה, או שיהי' שוטה וחסר דעת כו', והיינו לפי שהכחות ההיולים העצמיים אינם בבחי' המשכה והתגלות כלל, דלהיותם כלולים בעצם הנפש ה"ה כמו העצם וכידוע הכלל דכל הכלול בעצם ה"ה כמו העצם וכשם שעצם הנפש אינו בבחי' המשכה וגילוי כלל כמו"כ כח החסד העצמי המושרש בנפש אינו בבחי' המשכה וגילוי כלל כו', וכמו כן הנפש והיינו מה שבנפש נמצא עצם מציאת הכחות לא בחי' הגילוי כו', ולכן יכול להיות אשר איזה כח לא יהי' בהתגלות הגם שישנו בהעצם כו', ואם הי' הכח העצמי בבחי' המשכה ממילא הי' בא בבחי' התגלות דכל דבר שכבר נמשך בהכרח שיבוא לידי גילוי כו', אבל להיות דהכח העצמי אינו בבחי' המשכה כלל לכן יכול להיות שלא יבוא לידי התגלות כלל כו', ומה שכל הגילוים הם נמשכים מהכח העצמי אין זה שהוא בבחי' מקור והיינו שיהי' הוא עצמו בבחי' המשכה בעצמותו כו' אלא שנמשך ממנו בדרך ממילא כו', וכמשנ"ת בד"ה הנ"ל, ומה שמאיזה כח בא ההתגלות ומאיזה כח אינו בא ההתגלות וכמו באיש האכזר או בשוטה כנ"ל, ויש אשר מכל הכחות יש ההתגלות בטוב וכמו איש השלם כו', אין זה מצד הכחות והיינו שנאמר שהן באיזה ציור בעצמותן ולפי אופן הציור שלהם לפי אופן כזה הוא הגילוים מהם, כאשר כן מבואר במ"א בההמשכה מהכחות שלפי אופן הציור שלהם כן הוא הגילוים שלהם וכמו שית' ג"כ בסמוך, הנה בהכחות עצמיים אינו כן דאין בהם שום ציור כלל דלפי שאינם בבחי' המשכה וממילא אינם בבחי' ציור כלל, וסיבת החילוקים של הגילוים אינם מצד הכחות כ"א זה תלוי בהלבושים דאו"א דכאשר יש לבושים טובים נמשך הגילוי ממילא כו' וכמ"ש במ"א, והמדריגה הב' הוא מדת הטוב שבלב קודם שמתעורר באיזה הטבה, והו בחי' עצמיות המדות שבלב. דהנה מדות הם בבחי' התעוררות והתפעלות באיזה דבר והיינו בחי' חיצוניות המדות, אבל עצמיות המדות אינם בבחי' התעוררות כו', והוא עצם מדת החסד שבלב שאינו בבחי' התעוררות עדיין, דודאי גם עצם מדת החסד שבלב אין זה מדת הטוב העצמי ההיולי הנטוע ומושרש בנפש כו' (דהכח העצמי ממש אין לו אחיזה בשום כלי כלל כו' גם לא בפנימיות ועצמות הלב כו') כ"א זהו המשכה נעלמת בלתי גילוי במורגש באיזה התעוררות כו', וכמו בכח השכל שהוא בבחי' המשכה נעלמת הנק' כח המשכיל שהוא בבחי' המשכה מעצם הכח ההיולי העצמי ונק' המשכה וגילוי לגבי הכח ההיולי העצמי והוא בבחי' מקור נעלם לגבי בחי' שכל גלוי שממנו יוצאים ונמשכים כל הגילוים שכלים ולפי אופן המשכת כח המשכ׳ל בעצם לפי אופן כזה הוא הגילויים שכליים שמי שכח המשכיל שלו הוא בבחי' המשכה טובה בציור טוב בעצם ה"ה משכיל בכל דבר חכמה בריבוי התחכמות כו' וכמ"ש מכ"ז באורך בד"ה שמח תשמח רנ"ז, וכמו"כ הוא במדת הטוב שבלב שהוא בבחי' המשכה מעצם מדת הטוב שבנפש והוא בבחי' מקור נעלם לכל הטוב והחסד הנמשך בגילוי כו', והוא בעצם בבחי' העלם

עדיין שאינו בבחי' התעוררות כלל כי עצם מדת החסד הוא רק בחי' גילוי של עצם מדת הטוב שבנפש, דעצם מדת הטוב הוא בחי' ההעלם שאינו בבחי' המשכה כלל כנ"ל, ומדת הטוב שבלב הוא הגילוי של העצם לא להתעורר באיזה דבר, ואינו שייך שם עדיין איזה התעוררות שזהו כאשר יש לו שייך אל הדבר ההוא ה"ה מתעורר ומתפעל ובחי' גילוי העצם אין לו שייך עדיין לאיזה דבר שיתעורר בזה כו', מ"מ להיותו בחי' גילוי עכ"פ ה"ז בחי' מקור נעלם שעי"ז יהי' ממילא ההתעוררות באיזה הטבה כו', דהגם שהוא רק בחי' גילוי העצם מ"מ להיותו גילוי ה"ז סיבה שתהי' ההתעוררות באיזה הטבה בפרט כו', ולפי אופן טוב המשכתו לפי אופן כזה הוא ההתעוררות והגילוי כו', וכמו איש הטוב והחסד הוא מצד מדת הטוב והחסד שבלבו שהוא בבחי' המשכה טובה באופן שמתעורר תמיד להטיב כו', ועש"ז נקרא איש הטוב. והענין הוא דהנה מה שנקרא איש הטוב אין זה ע"ש עצם מדת הטוב המושרש בנפשו כו' שהרי בכאו"א יש מדת הטוב העצמי מצד שלימות הנפש כו' כנ"ל, ונמצא באיש אכזרי כמו באיש הטוב כו', אלא דזה שנקרא איש הטוב הוא ע"ש גילוי החסד מעצם מדת החסד כו'. אמנם בזה גופא מה שנקרא איש הטוב אינו ע"ש פעולת החסד והטוב שעושה תמיד שהוא בחי' הגילוי ממש שהרי זה שם הפעולה לבד, אבל שם העצם שלו שנקרא איש הטוב גם בשעה שאינו עושה חסד בפועל הוא ע"ש מדת הטוב שבלבו מה שעלול להתעורר תמיד בחסד והטבה כו', ובזה הוא חלוק מאיש אחר שאינו איש הטוב שלא יתעורר בהטבה וחסד וזה יתעורר תמיד להטיב כו', והיינו כנ"ל בכח השכל דמי שכח המשכיל שלו הוא בהמשכה טובה ה"ה משכיל ומתחכם בכל דבר כו', ולהיפך כאשר כח המשכיל אינו נמשך בטוב לא ישכיל כו', כמו"כ הוא במדת הטוב דבאיש הטוב והחסד נמשך כח החסד הנעלם דהיינו מדת הטוב שבלבו בטוב יותר מכמו בזולתו שאינו איש הטוב, ומשו"ז יתעורר תמיד במדת חסדו שבלבו להטיב כו', דהנה כל התעוררות של איזה כח הוא ממדריגה עליונה יותר מהמדרי' שבה היא ההתעוררות כו', וא"א לומר שמה שאיש הטוב מתעורר תמיד להטיב הוא בא מעצם מדת הטוב שבנפש דא"כ מפני מה מתעורר הוא יותר מזולתו והי' צ"ל בכל אדם בשוה שהרי בכאו"א יש עצם הטוב המושרש בנפש כנ"ל (ולכן גם האיש הכילי והאכזרי לפעמים יתעורר בחסד וישפיע ריבוי טוב אם לצורך ענין גדול המעורר עצם מדת הטוב שבו בדרך או"ח שמגיע אל העצם וכמו ע"י הכאה שמעורר כח הנעלם שאינו במציאות כו' וכמשנת"ל ד"ה ואברהם זקן או בעת השמחה כמו בשמחת נשואי בנו יחידו וכה"ג שהשמחה מעורר וממשיך מהכחות העצמיים כו' וכמ"ש במ"א) אלא שזהו מצד המשכת מדת החסד כמו שנמשכה מכח הטוב והחסד העצמי בבחי' המשכה נעלמת שאצלו ההמשכה בטוב יותר ומשו"ז מתעורר תמיד להטיב חסדו כו', ונמצא שיש בחי' הטוב והחסד שהוא בבחי' המשכה וגילוי לגבי עצם הכח ההוא ובבחי' העלם לגבי הגילוי ממש כו', והיינו שהוא בבחי' המשכה מהעצם אבל לא בבחי' התעוררות כלל עדיין כו' כנ"ל, ובודאי שכולל בתוכו כל מיני הטבה בהעלם, דמאחר שהוא בחי' גילוי ובהגילוי שלו ה"ה בבחי' מקור נעלם להתעוררות בגילוי ממש כו', לכן כל גילויי הטבה כלולים בו אלא שאינם ניכרים במציאות עדיין כלל כו', והמדריגה

הג' היא כאשר מתעורר באיזה הטבה להטיב חסדו כו', אך אינו ניכר עדיין באיזה אופן תהי' ההטבה כי לא שיער עדיין בעצמו כלי המקבל איך יהיה אופן החסד שיהי' טוב אל המקבל ויכול להיות בכמה אופנים שונים כו'. אמנם בבחי' התעוררות זאת בא אח"כ לידי השערה שההטבה תהי' באופן כך וכך דוקא לפ"ע המקבל כו', וג"ז הוא בעצמו עדיין טרם שבא לידי השפעה וגילוי ממש אל המקבל, אבל בעצמו כבר מוכן אופן הגילוי ויבוא לידי גילוי כמו שכבר שיער בעצמו כו', ובכדי שיהי' הגילוי בפועל צ"ל צמצום בנפש, כי השערה הנ"ל הכל הוא לפי מה שהוא כלי המקבל ומזה אופן ההשפעה אליו כו', אבל להיות בפועל צ"ל צמצום שיומשך לפ"ע המקבל ממש כו', מ"מ בעצמותו כבר מובן הגילוי ולפי ההשערה בעצמו לפי אופן כזה יהי' הגילוי כו', והדוגמא מכ"ז יובן למעלה שיש באוא"ס ג' מדרי' הא' בחי' עצם האור כמו שהוא כלול בעצמותו שאינו בבחי' המשכה וגילוי כלל, והגם שלגבי העצמות ממש הוא בבחי' המשכה מן העצם ואין זה בחי' האור הכלול בעצמותו ממש והוא מה ששמו קדמון כקדמותו ית' כמו שנת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח) שזהו בחי' ההעלם העצמי דא"ס כו' כמשנת"ל (דרוה"ב דר"ה) דבחי' ומדריגה זו אינו בבחי' אור כלל כו' וכמשנת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח), וכאן הכוונה על בחי' האור דא"ס שהוא בבחי' המשכה מן העצמיות אלא שהוא בחי' העצם דהאור שאינו בבחי' גילוי עדיין כלל, ובאור גופא זהו שאינו בבחי' המשכה עדיין כ"א בחי' העצם שלו וכמו עצם הכח ההיולי שאינו בבחי' המשכה וגילוי עדיין גם לעצמו אלא הוא כלול בעצמותו כו' כנ"ל, כמו"כ בדוגמא כזאת בחי' עצם האור הוא שאינו בבחי' המשכה וגילוי אף לעצמו כבי' כ"א מה שכלול בעצמותו ית' והיינו מה שהעצמות כולל בעצמו כבי' מציאות האור, דהנה האור הכלול בעצמותו ממש הרי אינו בבחי' אור כלל כ"א בבחי' יכולת וכמשנ"ת בד"ה הנ"ל, ובחי' העצם של האוא"ס הוא מה שעצמות כולל בעצמותו עצם ענין מציאות האור אבל לא בחי' גילוי אור כו', והמדריגה הב' הוא בחי' התפשטות והמשכת האור כו' וכמו במשל הנ"ל דכח החסד שהוא בבחי' המשכה נעלמת דעם היות שאינו עדיין בבחי' התעוררות כלל, מ"מ ה"ה בבחי' מקור נעלם שעי"ז יבוא התעוררות ההטבה כו', וכמו"כ הוא באוא"ס שהוא ההמשכה והגילוי מבחי' עצם האור, דעצם האור אינו בבחי' המשכה כלל כנ"ל, ובחי' זו הוא בחי' המשכת האור אבל הוא רק גילוי העצם לבד ואינו שייך שם כלל בחי' התעוררות רצון על עולמות כו'. וזהו שהגילוי הוא לעצמו דהיינו רק גילוי בחי' העצם כו', ורק להיות בחי' גילוי עכ"פ לזאת הוא בבחי' מקור נעלם שעי"ז תהי' ההתעוררות בבחי' רצון גלוי בעצמות שזהו מדרי' הג' שית', אבל במדרי' זו לא יש עדיין התעוררות כלל והוא בבחי' מקור נעלם לבד כו', ולא מיבעי דלגבי העולמות הוא בבחי' העלם לגמרי לפי שאינו שייך לעולמות כלל דמה ששייך לעולמות הוא מדרי' הג' שית' (וג"ז הוא ע"י הצמצום כו'), אבל מדריגה זו הב' אינו שייך לעולמות כלל ה"ה לגבי עולמות בבחי' העלם לגמרי כו', וגם לגבי האור השייך לעולמות הוא ג"כ בבחי' העלם מאחר שהוא בבחי' גילוי לעצמו ובבחי' מקור הנעלם עכ"פ כו', דהנה במדריגה הא' הגם שבודאי גם שם כלולים כל

הגילוים שיהיו אח"כ מאחר שהוא בבחי' אור עכ"פ כו', מ"מ להיותו בחי' עצם האור שאינו בבחי' המשכה וגילוי כלל גם לעצמו כבי' אינו שייך לומר בו התכללות המדרי' בבחי' התאחדו' ג"כ כי אינם שם בבחי' מציאות כלל כו', והיינו בחי' העלם שאינו במציאות שנת"ל (ד"ה ואברהם זקן), אבל מדרי' הב' זהו כדוגמת בחי' העלם שישנו במציאות כו' לכן שם שייך התכללות המדרי' בבחי' התאחדות כו', והמדריגה הג' הוא בחי' גילוי האור לעצמו השייך אל העולמות וכמו על דרך משל הנ"ל בהדבור שאדם מדבר בפ"ע, דעם היותו לעצמו מ"מ ה"ז מה ששייך אל הזולת והיינו שהאור מצומצם בזה ואינו בגילוי ממש, והיינו שאינו לפי אופן עצמות המוחין כ"א לפי אופן הזולת כו' כנ"ל, כמו"כ הוא הדוגמא למעלה דבעצמותו גופא כבי' מאיר אור השייך אל העולמות ואינו בבחי' גילוי העצם לפי אופן עצם האור כ"א לפי אופן העולמות כו', וזהו מ"ש בע"ח בתחלתו כשעלה ברצונו הפשוט להאציל כו' דמה שעלה ברצונו להאציל ה"ה בבחי' שייכות אל העולמות שהרי מאחר שזהו עליית הרצון על העולמות כו', ובבחי' זו יש בחי' השערה על העולמות באיזה אופן יהיו והו"ע שיער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל כו', דמה שאר' בע"ח קודם לזה תחלת הכל הי' אור עליון פשוט ממלא כו' ולא הי' בו ראש וסוף ומעומ"ט כו', היינו ג"כ בבחי' התפשטות האור, דעל בחי' עצם האור אינו שייך לומר שהי' ממלא מקום החלל ולא הי' בו ראש וסוף כו' דכ"ז שייך רק באור המתפשט כו', אלא שי"ל שזהו בחי' ההמשכה בהעלם שאינו שייכות אל העולמות כלל ולכן אינו שייך שם עדיין גם השערה על העולמות כו', והיינו בחי' אוא"ס קודם עלות הרצון שלא יש שם גם שרש לספי' כו', אבל מה שעלה ברצונו הפשוט להאציל כו' עז"א גליף גליפו בטה"ע כו', דטה"ע הוא בחי' עליית הרצון וענין גליף גליפו הוא בחי' ההשערה בכח כו' שז"ע בחי' ע"ס הגנוזות במאצילן לדעת הפרדס שהן שרש הספירות שבאוא"ס והיינו בבחי' עלות הרצון כו' וכמשנת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח) והגם שאינו בערך העולמות עדיין וא"א להיות בבחי' מקור ממש אל העולמות כ"א ע"י הצמצום שנתעלם האור כו', מ"מ הוא בבחי' שייכות אל העולמות כו', ומשו"ז גופא הי' הצמצום באור הזה מפני שיש לו שייכות אל העולמות וא"א שיהי' בבחי' מקור ממש אל העולמות לזאת צמצם עצמו כו', ובד"כ ג' מדריגות הנ"ל הן בחי' יחיד אחד וקדמון דבחי' יחיד היינו שמיוחד בתכלית ואינו שייך שם מדרי' בבחי' התכללות והתאחדות ג"כ והו"ע חד ולא בחושבן כלל כו', והיינו בבחי' עצם האור שאינו בבחי' המשכה וגילוי כלל והוא בבחי' פשיטות לגמרי כמו פשיטת העצמות כו'. והמדרי' הב' שהוא בחי' התפשטות האור אלא שהוא כדוגמת המשכה נעלמת, וממילא שייך במדרי' זו שכל הגילוים הם בבחי' התכללות והתאחדות כו', וזהו בחי' אחד שהן בבחי' התאחדות לבד כו', והיינו כמו שנת"ל (ד"ה הנ"ל) דגם קודם עלות הרצון שייך ענין הספירות אלא שהן בחי' ספירות עד אין קץ כו', והיינו דבמדרי' זו להיות שהיא בבחי' המשכה וגילוי לעצמו עכ"פ דמשו"ז היא בבחי' מקור עכ"פ כנ"ל ששייך לומר בזה התכללות כל הגילוים כו' שה"ז ענין הספירות כו', אך להיות שזהו למעלה התעוררות מבחי' השערה בכח, ומה שכולל כו' הוא בבחי' התאחדות כו', לזאת מצד מדרי'

זו הי' אפ"ל אצילות ספי' עד אין קץ ושיעור ובאופנים אחרים שונים לגמרי כו', וזהו שרש בחי' אוא"ס הסוכ"ע שאחר הצמצום בחי' בל"ג כו' וכמשנת"ל ד"ה הנ"ל וד"ה אדם כי יקריב. והמדרי' הג' שהוא בחי' עליית הרצון ובחי' גליף גליפו כו' ובחי' השערה בכח כו' דהיינו הגילוי לעצמו מה ששייך אל העולמות כו' זהו בחי' קדמון דהיינו מה שקדום אופן הגילוי קודם שנתגלה ממש כו', דבמדריגה זו כבר מוכן אופן הגילוי איך שיהי' בעולמות אלא שלא נתגלה ממש לפי שאינו בערך העולמות עדיין ונתגלה אחר כך ע"י הצמצום כו' (וע' משנת"ל ד"ה אדם כי יהי') ובמדרי' זו שייך שרש לספירות כנ"ל והוא שרש בחי' האור דממכ"ע שאחר הצמצום כו' (ולעיל ד"ה כי עמך מקו"ח נת' ענין בחי' יחיד באו"א מהמבואר כאן). ובזה הוא העלי' בנש"י שמתעלים ע"י תו"מ בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום שזהו ג"כ העליה בבחי' קדש כו'. והענין הוא דהנה בהביאור דה' לי בעוזרי בענין יחוד קוב"ה ושכינתי' מבואר שהקו הוא בחי' שכינה ואוא"ס שלמעלה מהקו הוא בחי' קוב"ה, והיינו בחי' אוא"ס שלפני הצמצום נק' קוב"ה לפי שקדוש ומובדל מהעולמות שהרי אינו לפ"ע העולמות ובכדי שיהי' מקור לעולמות הי' צ"ל צמצום כו' כנ"ל ולזאת נק' קוב"ה כו', אמנם לפי משנת"ל במדרי' הג' דאע"פ שאינו בערך העולמות מ"מ יש לזה שייכות אל העולמות כו', י"ל לפ"ז דבחי' זו הוא בחי' קדוש ולא בבחי' קדש שמובדל לגמרי ובחי' ומדרי' זו אינו מובדל לגמרי מאחר שיש לה שייכות כו'. ועוי"ל דהנה בהטעם שהקו נק' שכינה מבואר בד"ה וככה הגדול, רל"ז, פכ"ז לפי שהקו הוא בא בבחי' התלבשות בעולמות ונש"י ומאיר בהם בבחי' פנימיות עש"ז נק' שכינה ע"ש ששוכן בתוכם כו', ולפ"ז מובן דבחי' אוא"ס שלפני הקו היינו לפני הצמצום הוא בבחי' קוב"ה כו'. אמנם במ"א מבואר מה שהקו נק' שכינה הוא דכשם דבחי' מלכות דאצי' שנעשה עתיק לבריאה נק' שכינה ע"ש ששוכנת בתחתונים כו', כמו"כ בחי' הקו שנעשה עתיק לבחי' אדם דבריאה דכללות שזהו מ"ש בע"ח שיש כדוגמת עתיק לעילא מגולגלתא דא"ק דהיינו בחי' ראשית הקו כו' (וע' מה שנת"ל ד"ה וידבר כו' במדב"ס) ה"ז ג"כ בחי' שכינה כו' ועמ"ש בלק"ת בהביאור דראיתי והנה מנורת זהב ובהביאור לענין מוצאיהם מובן שם דהקו שרשו מבחי' מלכות דא"ס ונעשה בבחי' עתיק כו'. והנה בלק"ת בהביאור דשחורה אני איתא דל' שכינה שייך רק כשיורדת המלכות בבריאה אבל כשהיא באצי' לא שייך ל' שכינה מאחר שמיוחדת שם באוא"ס ב"ה ואינה מתלבשת ושורה במקור הנבראים עדיין כו', ועמ"ש בהביאור דמי מנה דבחי' מלכות דאצי' היא בבחי' רוממות והתנשאות כו' וכמ"ש במ"א בענין הב' מדריגות שבמלכות בחי' ריחוק וקירוב דבחי' המלכות כמו שהיא באצילות היא בבחי' ריחוק וכמו שנעשה עתיק לבריאה היא בבחי' קירוב כו', ומ"מ כ' שם בהביאור דשחורה אני דבחי' מלכות כמו שהיא באצילות נק' ג"כ שכינה, ועמ"ש בד"ה שה"ש ספ"א דבחי' שכ"ע ושכ"ת זהו בחי' יחו"ע ויחו"ת, ועמ"ש בהביאור דמי מנה הנ"ל דבחי' מלכות הנ"ל הוא בחי' יחו"ת כו', ושם דעיקר מקור היש הוא מבחי' הרוממות דמלכות דוקא, וידוע דבחי' מלכות כמו שהיא באצילות היא בחי' שרש ומקור בי"ע שבאצילות כו', ועמ"ש במ"א (ד"ה וכל העם רואים

רנ"ה) ונז' ג"כ לעיל דבחי' מלכות גם כשהיא באצילות נק' הארה דהארה דהיינו בחי' הארה נבדלת כו', ומשו"ז נק' בחי' המלכות גם כמו שהיא באצילות בשם שכינה, הגם שאיננה שוכנת עדיין בתחתונים מ"מ להיותה מקור האור והחיות דבי"ע שבאצילות עש"ז נק' שכינה כו'. ועפ"ז י"ל באוא"ס שלפני הצמצום דהמדרי' הג' הנ"ל מאחר שזה בבחי' שייכות אל העולמות ה"ז בחי' שכינה בשרש הראשון כו', ובפרט לפמשנת"ל שזהו בחי' שרש ומקור בחי' ממכ"ע כו' יתכן לומר שהיא בבחי' שכינה כו', אבל מדרי' הב' שהיא בחי' המשכה נעלמת ואינו שייך אל העולמות כו' ה"ז בחי' קדוש שקדוש ומובדל מהעולמות וכמשנת"ל שהוא שרש ומקור בחי' סוכ"ע כו', ומ"מ י"ל שזהו בחי' קדוש ולא קדש ממש שה"ה בחי' המשכה מעצם האור והוא בחי' הגילוי דאוא"ס (דהיינו באוא"ס שלפני הצמצום גופא הוא מה שבא בבחי' גילוי כו') והיינו הגילוי דאוא"ס שקדוש ומובדל כו' שזהו שרש ומקור דבחי' סוכ"ע כו' כנ"ל, וידוע דהאור דסוכ"ע הוא שבערך העלמין עדיין להיות בבחי' סובב ומקיף עליהם כו' וכמ"ש במ"א, וכשם שהעולם צריך לאור פנימי כמו"כ צריך לאור מקיף וכמ"ש במ"א בענין שאמרו במד"ר מה הי' העולם חסר מנוחה בא שבת בא מנוחה, דמנוחה הוא מצד בחי' הסובב כנודע ונק' העולם חסר בלא זה, ובמנוחה נשלם העולם כו' ה"ז שייכות עדיין לעולמות אלא שהוא בבחי' קדושה והבדלה כו', כמו"כ בשרשו ומקורו באוא"ס שלפני הצמצום הוא הגילוי להיות קדוש ומובדל כו', אבל בחי' קדש זהו בחי' עצם האור בחי' ההעלם שלו שאינו בבחי' גילוי כלל גם לא בבחי' קדושה והבדלה מן העולמות וכמו כל עצם שאינו בבחי' התגלות כלל כו' וכמשנת"ל בכ"ד שזהו בחי' קדש כמו קדש מלה בגרמי' שמובדל לגמרי כו', אמנם באמת הרי גם בחי' עצם האור הוא בבחי' המשכה מן העצמות דעש"ז נק' אור להיות שהוא בבחי' המשכה כו' וכמשנת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח) דבחי' האור הכלול בעצמותו ממש נק' שמו ולא אור, והיינו לפי שאינו רק בבחי' יכולת לבד, ומה שהוא בבחי' אור היינו מה שכבר נמשך מן העצמות כו', וא"כ מובן דאמיתית ענין קדש הוא בבחי' שמו העצמי הכלול בעצמותו ממש שאינו בבחי' המשכה כלל כו' והו"ע המלך הקדוש כו' וכמשנ"ת בד"ה הנ"ל ובד"ה קדוש אתה בענין והייתם קדושים לאלקיכם כו', וזהו אמיתית העלי' דנש"י שמתעלים בבחי' קדש דהיינו בחי' הפנימיות והעצמות דאוא"ס שאינו בבחי' גילוי כלל גם באוא"ס שלפני הצמצום עד העלי' בבחי' שמו העצמי שזהו בחי' העלם העצמי דא"ס כו', והעלי' הזאת היא דוקא לנש"י להיות דישראל עלו במחשבה בבחי' כח המחשבה דהיינו בחי' אותיות החקיקה שאינם מהות אחר מן האור כו' וכ"ש בבחי' חקיקה שמעבר לעבר דהיינו שאינו בבחי' מהות ומציאות דבר לעצמו כו', לזאת הגם שבעצם זהו בחי' אותיות כו' מ"מ להיותם מיוחדים ממש עם האור כו' וכמשנת"ל (ד"ה אין עומדין להתפלל) לזאת ביכולתם לעלות ולהכלל בבחי' מהות ועצמות האור ממש כו'. (והענין הוא, דהנה נת"ל בד"ה הנ"ל דבכלים דאצילות שהן עד"מ אותיות הכתיבה הרי אופן התלבשות האור הוא שעצם האור אינו מתלבש בהם ואינו רק כמו בחי' מיעוט לבד כו' (וכבר נת' בד"ה כה כו' אם לא בריתי דמה שהוא

רק בבחי' מיעוט יכולים לבוא לזה משא"כ כו'), אבל באותיות חקיקה דהיינו ע"ס שבכתר בכלל יש בהם בחי' עצמות האור אלא שהוא בבחי' מיעוט כו' ובאותיות דרשימה שלפני הצמצום דהיינו כמו חקיקה מעבר לעבר כו' מאיר כל בחי' עצמות האור בגילוי ממש כו', ולזאת נש"י דשרשם מבחי' האותיות שלפני הצמצום כו' כמבואר שם לכן ביכולתם להגיע לבחי' מהות ועצמות האור ממש שלפני הצמצום עד בחי' ההעלם העצמי דא"ס כו'). וכ"ז דוקא בירידתן למטה להיות שמהירידה למטה דוקא נמשך בהם בחי' שרשן ומקורן וכמשנת"ל דירידת הנשמה בגוף הוא בכח דוקא שעז"נ ויפח באפיו כו' דהיינו שנמשך בזה כח הנעלם דנשמה כו', ומשו"ז דוקא בירידתן למטה יש בהם יכולת זה שע"י עבודתם יהי' בהם העלי' הנ"ל וביכולתם להמשיך בחי' הגילוי דעצמות א"ס כו'.

ועפ"ז יובן מ"ש קדש ישראל לה' ראשית תבואתה, דהנה תבואה היא בחי' התורה וכדאיתא במדר"ר ע"פ ויתן לך האלקים מטל השמים מקרא משמני הארץ משנה ורוב דגן הלכות ותירוש אגדות כו', ובזה יש תבואת ה' ותבואת וא"ו והן בחי' תושב"כ ותושבע"פ, דמל' פה תושבע"פ קרינן לה הוא בחי' תבואת ה' ותושב"כ בחי' ז"א תבואת וא"ו, וי"ל ג"כ שהן בחי' מצות ותורה, דמצות הן מצות המלך שזהו תבואת ה' ותורה בחי' תבואת וא"ו, וישראל הן ראשית תבואתה, דהנה כתיב אור זרוע לצדיק זרע הקב"ה התו"מ כו', דהתו"מ כמו שהן למטה בענינים גשמיים ציצית בצמר הגשמי תפילין כו' ותורה בהלכות גשמיים ה"ה בבחי' זריעה וכמו שזורעין הגרעין בארץ ועי"ז הוא הצמיחה בתוס' וריבוי ובפרט זרעוני גינה שאינן נאכלין שהגרעין אין בו שום טעם וריח כלל וצומח ממנו אילן וענפים ופירות שיש בהם טעם ותענוג כו', כמו"כ תורה ומצות בשרשן ה"ה למעלה מאד, דתורה היא בבחי' עצמות אוא"ס דאורייתא וקוב"ה כולא חד, ותרי"ג מצות דאורייתא וז"מ דרבנן הן תרי"ג עמודי אור וירדו למטה ונתלבשו בדברים גשמיים כו' ה"ה בבחי' זריעה שעי"ז נעשה הצמיחה בתוס' וריבוי כו'. והנה הזריעה היא בנש"י דהזריעה צ"ל בארץ ונש"י הן בחי' ארץ הראוי לזריעה וכמ"ש כי תהיו אתם ארץ חפץ כו', והיינו מחמת הביטול שיש בנש"י והוא להיותם מבחי' אותיות החקיקה שאינם בבחי' מציאות בפ"ע לכן הם בחי' הארץ הראוי לזריעה שתהי' הצמיחה כו', ולכן מלאכים שבקשו תורה לא ניתנה להם שא"א להיות ע"י הצמיחה כ"א בנש"י שבהן וע"י היא הצמיחה והוא העלי' שנש"י מתעלים ע"י התו"מ בבחי' עצמות אוא"ס כו', ומ"מ נק' ראשית תבואתה מפני שהצמיחה היא על ידן כו'. וזהו קדש ישראל כו' שע"י התבואה דתו"מ הן בבחי' קדש שמתעלים בבחי' קדש עליון שזהו הצמיחה דתו"מ, ומ"מ נק' הם ראשית תבואתה לפי שבהן וע"י היא הצמיחה כו', וגם זה אמת דנש"י מצ"ע הן בבחי' קדש והיינו מצד שרש האמיתי דנש"י ששרשן בבחי' אמיתית העצמות דא"ס כו' דמשו"ז ה"ה למעלה מתורה וכמא' מחשבתן ש"י קדמה לכל דבר, חהו ראשית תבואתה שהן למעלה מתורה כו', ומה שנק' ראשית תבואתה לפי שהמשכה זו היא ג"כ ע"י התורה לפי שהתורה היא בחי' גילוי כו' וכמשנת"ל וית' ג"כ לקמן. וי"ל לפי משנת"ל דתבואת ה'

ותבואת וא"ו הן תורה ומצות. הנה העלי' ע"י המצות הוא בבחי' עצמות א"ס ממש שרש האמיתי דנש"י, דע"י תורה העליה היא בבחי' עצמות האור אבל ע"י המצות מעשיות בחי' מצות המלך העליה היא בבחי' אמיתית העצמות דא"ס כו', ולכן נאמר תבואתה בה"א לפי שאמיתי' העליה היא ע"י המצות כו', ולהיות דהמשכה זו היא ג"כ ע"י התורה כנ"ל לכן גם התבואת ה"א נקוד בחולם שעי"ז הוא ההמשכה והגילוי כו', וזהו ג"כ מ"ש כל אוכליו יאשמו דלהיות דקדש ישראל לה' לכן כל אוכליו יאשמו, דהנה ידוע דבבחי' עצמות אוא"ס שם הכוונה דוקא בנש"י ואדרבה משם נמשך להיות וכל אויביך יכרתון כו' וכידוע בעינן אני הוא ולא אחר דהוא היינו בחי' העלם דאוא"ס ב"ה וכמא' עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו לבד הוא היינו בחי' עצם האור ושמו בחי' התפשטות האור כו', ומבחי' הוא נמשך ולא אחר כו' וכמ"ש במ"א, וזהו קדש ישראל לה' שהן בבחי' קדש עליון בבחי' פנימיות ועצמות אור א"ס כו' ומשו"ז כל אוכליו יאשמו כו', ובזהר מדייק קדש ולא אנשי קדש ובג"כ כו', דאנשי קדש היינו מצד בחי' אוא"ס המלובש בחכמה כנ"ל ד"ה הקבצו, והגם דמצד החכמה נמשך ג"כ למקום הראוי דוקא, הנה זהו רק מצד ההתלבשות בחכמה דמצד האוא"ס הסוכ"ע הרי כחשיכה כאורה רק מצד שמתלבש בחכמה נמשך למקום הראוי דוקא, ולכן הגם דההמשכה היא באמת רק למקום הראוי מ"מ אינו נמשך מזה להיות וכל אויביך יכרתון, כ"א כאשר ההמשכה היא מבחי' פנימיות ועצמות דאוא"ס ב"ה דכאשר מצד האור א"ס הוא שיהי' במקום הראוי דוקא אז נעשה עי"ז להיות וכל אויביך יכרתו, וזהו דמדייק דלהיותן בבחי' קדש דוקא בג"כ כו', וזהו קדש ישראל לה' ראשית תבואתה שעל ידי התבואה דתו"מ מתעלים נש"י בבחי' קדש עליון בבחי' מהות ועצמות א"ס כו', וכן ההמשכה היא ע"י התורה כו', ולהיות דנש"י הן בבחי' קדש בג"כ כל אוכליו יאשמו כו'.

בס"ד, פ' וארא, רס"ח

השמים כסאי והארץ הדום רגלי איזה בית אשר תבנו לי ואיזה מקום מנוחתי, וצ"ל מה"ע כסאי והדום רגלי הלא אין לו דמות הגוף ואין לו גוף ואינו בגדר מקום כלל וכמ"ש הנה מקום אתי הוא מקומו ש"ע ואין העולם מקומו ומה שייך השמים כסאי והארץ הדום רגלי, גם צ"ל מש"א אח"כ איזה בית אשר תבנו לי ה"ז סותר להתחלת הפסוק שאומר תחלה השמים כסאי ואח"כ אומר איזה בית כו' דמשמע שהוא בבחי' הבדלה שאינו שייך התישבות כלל וא"כ מה"ע השמים כסאי כו'. ולהבין זה ילה"ק תחלה משנת"ל דעליית הנשמות ע"י ירידתם למטה הוא שמתעלים בבחי' קדש העליון שנשמה שנתת בי טהורה היא בחי' הכלים וע"י ירידתם מתעלים בבחי' האור והיינו האור שלמעלה מהכלים ובחי' עצמות האור המיוחד וכלול בעצמותו כו'. ונת"ל

דגם באוא"ס שלפני הצמצום יש ג' מדריגות, הא' עצם האור שאינו בבחי' המשכה והתגלות בעצמותו עם היות שהוא מן העצמות אמנם באור גופא הוא בבחי' העצם וההעלם שלו כו', והב' בחי' גילוי האור אבל הוא הגילוי לעצמו ואין שם עדיין התעוררות ועליית הרצון על עולמות כו', והג' הגילוי לעצמו כבי' האור השייך לעולמות והוא מה שעלה ברצונו להאציל ולברוא ששייך שם ע"ס הגנוזות והשערה בכח כו'. ונת"ל די"ל דמדרי' הג' היא בכלל מדריג' שכינה, ומדרי' הב' הוא בחי' קדוש, והמדרי' הא' זהו בחי' קדש מלה בגרמי' כו', ולהיות דמדרי' הא' היא ג"כ בבחי' המשכה מן העצמות לזאת אמיתיות בחי' קדש הוא בחי' האור הכלול בעצמותו ממש והוא בחי' העלם העצמי דא"ס כו' וזהו אמיתית העלי' דנש"י ע"י ירידתם למטה שמתעלים בבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס ובבחי' העלם העצמי דא"ס ממש כו'.

והנה בכדי שיהי' עליית נש"י מבחי' גרמוהי לבחי' חיוהי דהיינו העליה מבחי' טהורה היא לבחי' קדש העליון עד רום המעלות כנ"ל זהו ע"י תו"מ שניתנה לישראל שעז"נ ואנשי קדש תהיון לי שע"י התו"מ עי"ז הם בבחי' קדש כו', דהנה בתורה כתיב ג"כ ל' כח וכמו שכתוב קול ה' בכח וידוע דקאי על מ"ת דכשם שירידת הנשמה למטה היא בבחי' כח שז"ע ויפח באפיו כו' כנ"ל כמו"כ נתינת התורה למטה הי' ג"כ בבחי' כח כו'. והענין הוא דהנה ידוע דיש הפרש בין הרצון שבהתהוות העולמות להרצון שבמצות, דבהתהוות העולמות הגם שיש בזה רצון וכמא' כד סליק ברעותי' למברי עלמא וכמ"ש בע"ח כשעלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא כו', מ"מ הרצון שבמצות הוא למעלה הרבה באין ערוך לגבי הרצון שבעולמות. והענין הוא, דהנה ברצון יש ב' מדריגות חיצוניות הרצון ופנימיות הרצון (ונת' לעיל בד"ה לולב וערבה ובהד' שאחריו ובד"ה והי' אור הלבנה), ופי' חיצוניות הרצון הוא רצון שבשביל איזה כוונה פנימיות והוא שרוצה בהדבר לא משום עצמה כ"א מפני איזה כוונה וכמו כשרוצה בעסק מו"מ בשביל הריווח שזהו הכוונה פנימיות דמשו"ז הוא רוצה גם בהעסק משא ומתן, וכן רצון שמשום איזה סיבה וכמו שרוצה בית דירה לדור בה משום שצריך לו דירה לשכון בתוכה כמו שצריך למזון ולבוש כו' (ויש ברצון לבית רצון עצמי ותענוג עצמי לפי שכל אדם שאין לו קרקע לבנות עליה בית אינו אדם כו', וזה ענין אחר, אבל כאן הכוונה מה שרוצה בית דירה שיכול להיות גם בבית של חבירו, שהרצון בזה הוא משום שנצרך לו לקיומו כו'), וכן רצון הבא מסיבת האהבה והחסד או משום גבורה ורוגז או התפארות וניצוח, דמפני שאוהב את זולתו ורוצה להתחסד עמו משום זה הוא רוצה בהדבר, או להיפך מצד הגבורה, או מצד ההתפארות או הניצוח כו', דבכל אלה הרצון אינו עצמי שאינו רוצה בהדבר משום עצמו כ"א מצד הסיבה כו', ורצון זה יכול להשתנות ושיהי' סילוק הרצון וכמו בהשתנה הסיבה ישתנה המסובב כו' ויכול לרצות כך ויכול לרצות באופן אחר כו', וזהו רצון חיצוני שהוא בבחי' חיצוניות הנפש כו', ולהיות שהוא בבחי' חיצוניות דנפש ה"ה בא במורכב בטעם ושכל להיות טעם לרצון מפני מה הוא רוצה ובאיזה אופן הוא רוצה כו', והרצון בהתלבשותו בטעם

ושכל ה"ה מתעלם ואינו מאיר בגילוי כמו שהוא בעצם, והטעם מגביל אותו יותר שנמדד ונגבל ונתחלק לחלקים שכל חלק הוא רצון פרטי וכמו"כ בא במורכב במדות כו', והיינו שהרצון יורד ונמשך בכל הכחות ממדריגה למדריגה כו' אשר בכ"ז הוא מתצמצם ומתעלם כו'. ועמ"ש מזה לעיל בד"ה כי המצוה הזאת, וכ"ז הוא להיותו רצון חיצוני לזאת ה"ה בא בטעם ושכל ובבחי' מדה וגבול, אבל רצון פנימי אינו בשביל איזה כוונה שהוא עצמו הוא הכוונה פנימיות ולא משום איזה סיבה כ"א מצד עצם הנפש דבזה אינו שייך שישתנה ויסולק והוא בבחי' קיום לעולם מאחר שהוא מצד העצם ואינו בא במורכב באיזה טעם ושכל שא"א לגלות ולפרש רצון הפנימי כ"א כמו שהוא בפשיטותו שכך רוצה אבל לא בטעם ושכל וממילא אינו בא במדה וגבול כו'. והדוגמא מזה יובן למעלה כדאיתא בת"ז אוא"ס מלגאו כתרא עילאה מלבר, דכ"ע הוא עד"מ הרצון למטה והו"ע הרצון להאציל ובד"כ הרצון בעולמות שהוא בחי' רצון חיצוני שבשביל איזה כוונה פנימית וכידוע בענין במי נמלך בנשמותיהן של צדיקים דהחלטת הרצון על עולמות הוא מפני שיהיו צדיקים שיקיימו תו"מ כו' דבזה תלוי כל הרצון הזה כו' וכמ"ש במ"א, וכמו"כ הוא רצון שמצד איזה סיבה וכמ"ש בע"ח בתחלתו כשעלה ברצונו ית' לברוא את העולם בכדי להטיב לברואיו כו', שהרצון הזה בא במורכב בטעם וחכמה כו', והיינו בבחי' חו"ב דאצילות ובכל הע"ס דאצילות כו', דכל האורות והגילוים דאצילות הכל הוא מבחי' הכתר כנודע, אמנם גילוי אור הכתר באצילות אינו מאיר כמו שהוא בעצם כו' (וכמשנת"ל ד"ה הקבצו בהג' מדריגות שבאורות כו') ובהתלבשות האור בחו"ב בא בבחי' מדה וגבול ונחלק לחלקים ורצונות פרטים כו', וכמו"כ בגוף הרצון קודם שמתגלה יש ג"כ בחי' טעם כמוס לרצון והוא בחי' ח"ס שזהו ג"כ מדידה והגבלה אל הרצון אלא שהמדידה היא בהעלם וכפי אופן המדידה בהעלם כמו"כ היא באה אח"כ בגילוי בחו"ב ובהע"ס דאצילות כו', וכמו"כ הוא בשרש הראשון באוא"ס שלפני הצמצום כשעלה ברצונו להאציל ולברוא כו' ה"ז בבחי' חיצוניות דאוא"ס בהמדרי' הג' שנת"ל, ויש שם מדידה בהעלם והו"ע הע"ס הגנוזות ובבחי' ההשערה בכח כו', ובא בגילוי בבחי' אור הקו כו', דהקו הגם שהמשכתו הוא מאוא"ס שלפני הצמצום מ"מ אינו מהות האור הראשון ממש וכמשנת"ל בכ"ד ובא בבחי' מדה וגבול כו', ועם היות דהתעלמות האוא"ס הוא ע"י הצמצום וכמו"כ המדידה דהקו הכל הוא ע"י הצמצום כו', מ"מ כ"ז הוא לפי שהוא בחי' חיצוני' דאוא"ס ולכן ה"ה מתעלם ע"י הצמצום שלא יאיר בהקו כמו שהוא בעצם ובא בהקו בבחי' מדה וגבול כו', ולכן ברצון זה שייך סילוק הרצון וכמו ויתעצב ה' אל לבו כו' ואח"כ כאשר וירח את ריח הניחוח נמשך הרצון כו'. אמנם מ"ש אוא"ס מלגאו הוא בחי' פנימיות הרצון שאינו בשביל איזה כוונה ולא משום איזה סיבה כ"א מצד העצמו' דא"ס ב"ה, וזהו הרצון דמצות שהוא בחי' רצון עצמי שכל עצמותו כבי' ברצון זה כו'. ואינו שייך ברצון שום שינוי וסילוק ח"ו והוא בבחי' רצון קיים מצד עצמו כו', ומשארז"ל מה איכפת לי' להקב"ה כו' הוא בבחי' חיצוניות אבל בפנימיות איכפת לו כביכול, להיות שהוא רצון עצמי שדבר זה מצוה ובאופן כך וכך דוקא לפי נושא

העצמות כו׳, והרצון דמצות אינו בא בטעם וחכמה דכמה מצות אין עליהם טעם כלל, וגם אותן שיש להם טעם אין הטעם סיבה אל הרצון, והעיקר בזה הוא הרצון לא הטעם, כי הטעם יכול להיות שיחייב באופן אחר, וכמ"ש במ"א בענין ציצית בכסות סומא וכסות לילה דמצד טעם יש מקום להיפך לרבות כסות לילה ולמעט כסות סומא, אלא שהעיקר בזה הוא הרצון כו׳, וממילא אינו בא בבחי׳ מדה וגבול דמאחר שאינו מורכב בטעם וחכמה ממילא אינו נמדד ונגבל ואינו מתחלק לחלקים כו׳, ולכן במצות הרי לפעמים מקצת מהמצוה אינו כלום ולפעמים חלק מהמצוה היא ככולה וכמו שותפים במצוה, ויותר יובן במה שאמרו העוסק במצוה פטור מהמצוה וידוע הפי׳ בזה שעי"ז נמשך לו גם ההמשכה דהמצוה שפטור ממנה, והיינו מצד ההתכללות שבמצות, עם היות שאין כאן עצמות המצוה דענין ההתכללות הוא רק כמו חלק כו׳, ומ"מ פטור מהמצוה וכאלו עשה אותה כו׳, והיינו לפי שהוא רצון עצמי שאינו מתחלק לחלקים כו׳, וכמו שאמר הבעש"ט ז"ל שכשאתה תופס במקצת מן העצם אתה תופס בכולו כו׳, ונמצא דרצון דמצות אינו בא במורכב ואינו נמדד ומתחלק כו׳, ולכן בא הרצון בדברים גשמיים במצות מעשיות דוקא דלהיות שא"א לבוא במורכב באיזה דבר, ודבר רוחני ה"ה בבחי׳ כלי והרכבה כו׳ כ"א בא בדבר גשמי דוקא שאינו בגדר כלי כלל כו׳, ומה שיש מדידה במצות שהן באופן כך וכך דוקא אין זה המדידה בהאור כ"א המדידה היא באיזה אופן ר"ל אימתי נמשך הרצון, דכך גזרה רצונו ית׳ דבאופן כך וכך דוקא אז היא מצוה ונמשך בזה הרצון כו׳, אבל מה שנמשך הוא כל עצמות הרצון כו׳, וא"כ מובן דרצון דמצות שהוא בחי׳ רצון עצמי אינו בערך כלל להרצון שבעולמות כו׳, וכמו"כ התורה היא מבחי׳ עצמות אור א"ס שלמעלה מבחי׳ מדה וגבול כו׳, וכמ"ש ארוכה מארץ מדה כו׳, וזהו בחיצוניות התורה, ובפנימיות התורה אינו שייך לומר ארוכה מארץ ג"כ כו׳ וכמ"ש במ"א, ולכן קודם מ"ת הי׳ צ"ל תחלה יצ"מ שהו"ע היציאה מהמצרים וגבולים כו׳, דכללות ההשתל׳ נק׳ מצרים להיות שהן בבחי׳ מיצר וגבול כו׳, וכידוע דכשם שיש מצרים בלעו"ז כמו"כ יש מצרים בקדושה, ונודע דמצרים בלעו"ז הוא בחי׳ מיצר ים להעלים ולהפסיק את הגילוי אור, שזה הי׳ כל ענין קליפת מצרים למנוע שלא יהי׳ גילוי אלקות וכמ"ש אם בן הוא והמתן אותו כו׳, דבן הוא בחי׳ גילוי כי זכר חסדו כו׳ ורצו למנוע הגילוי כו׳, דפרעה אותיות הערף שעומד נגד העורף ומונע ומעכב כו׳, וכן ג׳ שרי פרעה שעומדים נגד הצואר כו׳ וכמ"ש במ"א, כמו"כ הוא מצרים בקדושה שהו"ע המיצרים וגבולים שבעולמות כו׳, וכמו מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה בין כל רקיע כו׳, וכן השגות דג"ע הן בחי׳ גבול כו׳, וכמו"כ באצילות בחי׳ ע"ס דאצילות ה"ה בחי׳ גבול כו׳, ושרש וסיבת כל הגבלות הנ"ל הן משם שדי שאמר לעולמו די דע"פ פשוט הוא ההגבלה של העולם ובשרשו הו"ע הצמצום הראשון להעלים ולהפסיק את האוא"ס שלפני הצמצום להיות בחי׳ חלל ומקו"פ כו׳ ואחר הצמצום נשאר רשימו שהוא בחי׳ כח הגבול, וענינו הוא שהאוא"ס הבלי גבול בא בבחי׳ כח גבולי כו׳ וכמ"ש במ"א, ומן הרשימו נמשך הקו במדה ומשקל בהמשכתו מלמעלה. למטה ובבחי׳ מדה וגבול כו׳, ובכדי שיהי׳ מ"ת הי׳ צ"ל

היציאה מן המצרים וגבולים לפי שהתורה היא מבחי' אור א"ס הבלתי בע"ג כו', ובשרשה היא בבחי' עצמות האור הכלול ומיוחד בעצמותו שו"ע אורייתא וקוב"ה כולא חד שהוא בחי' אנת חד ולא בחושבן כו' וכמשנת"ל (ד"ה הקבצו) וכל הכוונה בנתינת התורה להמשיך בחי' הגילוי דאוא"ס הבבע"ג למטה כו' וכמשנת"ל באורך בענין נתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו', וז"ש במ"ת אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ כו' וכמשנת"ל ד"ה אנכי, ומ"מ ירדה התורה למטה ונתלבשה בקול ודבור גשמיים ובאותיות גשמיים ובענינים גשמיים כו', וגם במ"ת שירד ה' על הר סיני ודבר אנכי כו' ה"ז דילוג גדול מאד מבחי' רוממות העצמות להיות נראה ונשמע בקול ממש כו', וכמו"כ המצות נתלבשו בדברים גשמיים במצות מעשיות שאינו בערך שרשם ומקורם כלל כו', ונת"ל (ד"ה אלה תולדות נח) דלהיות שהמצות הן בחי' רצון העצמי לזאת המשכתם הוא דוקא בענינים גשמיים שאינם בגדר כלים כלל כו' מ"מ הרי מובן שזה דילוג גדול מאד מבחי' אוא"ס שאינו בגדר מקור לעולמות שיתלבש בענינים גשמיים כו', ולזאת צ"ל המשכה זו בבחי' כח שנת"ל דכל המשכה שבבחי' דילוג הוא בבחי' כח נעלם דוקא כו', והענין הוא דבתורה כתיב ואהי' אצלו שעשועים שהתורה היא בבחי' תענוג העצמי הנעלם והפשוט דבחי' פנימיות ועצמות א"ס שנק' שעשועי המלך בעצמותו כו', דבחי' התענוג העצמי הוא למעלה גם מבחי' רצון העצמי דמצות וכמשנת"ל (ד"ה כי ידעתיו) והתענוג הזה יש בתורה וכמו"כ בהרצון העצמי דמצות יש בחי' התענוג העצמי אלא שאינו בבחי' טעם וסיבה אל הרצון, כי הרצון הוא רצון עצמי שא"צ לטעם וסיבה כנ"ל, וכן התענוג הוא תענוג עצמי שאינו בגדר טעם לדבר, אלא שברצון העצמי יש בחי' תענוג העצמי כו' וכמשנ"ת בד"ה הנ"ל ובכח התענוג הוא שירדו התו"מ למטה כו', וזהו שאנו מברכים על המצות וכן על התורה אשר קדשנו במצותיו אשר הוא ל' תענוג וכמו באשרי כי אשרוני כו' וכמו אשרי האיש כו' שהוא דבר המשובח ביותר עד שאומרים עליו אשרי כו' וכמו אשרי יולדתו כו' והוא ג"כ ענין הפלגת הטוב עד שאין טוב למעלה ממנו כו', דהנה יש כמה מדריגות בעונג זה למעלה מזה, והעונג היותר מופלג שאין עונג עליון למעלה ממנו כלל הוא שנק' אשר שמתפרש ג"כ בענין הפלגת דבר המשובח מאד עד שאין טוב ממנו כו', וכמו"כ יובן במה שאמר אשר קדשנו במצותיו כו' היינו בחי' העונג היותר עליון שבתורה וברצון שבמצות כמו שהוא בבחי' עצמות התענוג ורצה"פ שבעצמות אוא"ס ממש שאין עונג עליון הימנו הוא הנק' אשר ל' תענוג כו', וגם דבר המשובח וטוב שאין טוב עליון ממנו שהתענוג והטוב ענין א' כו', ואשר זה הוא הנותן כח ועוז שממנו יכול להיות המשכת כללות קדושה העליונה שבמצותיו ממש מלמעלה מעלה עד למטה מטה גם אלינו נשמות שבגופים כו', וזהו שכ' קול ה' בכח דירידת התו"מ למטה הוא בבחי' כח הנעלם והפשוט דבחי' תענוג הפשוט והעצמי שבעצמות א"ס שעי"ז דוקא ירדו עד למטה מטה כו', ולכן ע"י תו"מ מתעלים נש"י בבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס ובבחי' העלם העצמי דא"ס כו', אמנם בפרטיות המדרי' דתורה ומצות הנה העלי' בבחי' העלם העצמי דא"ס הוא ע"י המצות דוקא, דע"י התורה העליה בבחי' עצם

האור דאוא"ס כו', אבל העלי' בבחי' ההעלם העצמי כו' הוא ע"י המצות. והענין דהנה נת"ל (ד"ה ויצא וד"ה וישלח) שיש ב' מדריגות בבחי' תענוג הפשוט, הא' בחי' תענוג הפשוט הבא במורגש עכ"פ, והב' בחי' התענוג הפשוט ממש שאינו בא במורגש כלל כו'. והנה כללות בחי' התענוג הפשוט הוא בבחי' האור שלמעלה מהכלים כו', דמה שבא בבחי' התלבשות בכלים ה"ז בא בבחי' מורכב כו' (וכמשנת"ל ד"ה אין עומדין להתפלל שהכלים הם בחי' כחות וא"כ בחי' האור והתענוג המלובש בזה ה"ה בבחי' עונג מורכב כו') והעונג הפשוט הוא שאינו בא בבחי' התלבשות כו' והיינו בחי' חיוהי שנת"ל שזהו מה שלמעלה מהתלבשות כו' והיינו בחי' קדש שנת"ל שזהו בחי' אור הסובב שאינו בא בבחי' התלבשות כו', ועיקר בחי' עונג הפשוט הוא בהאור המובדל בערך מבחי' הכלים כו', דהאור שלמעלה מהתלבשות בכלים הרי מ"מ יש לו שייכות ואחיזה בכלים כו' וא"כ אינו בבחי' פשיטות ממש כו', אבל האור המובדל בערך שאין לו אחיזה בכלים כלל זהו עיקר בחי' עונג הפשוט כו' וכידוע דעתיק הוא עד"מ בחי' התענוג, ונודע דעתיק הוא בחי' פנימיות הכתר שנעתק ונבדל מסדר השתל' לגמרי כו', ונת"ל (ד"ה הקבצו) דזהו ג"כ עיקר בחי' קדש מה שמובדל לגמרי כו', ויובן זה גם באוא"ס שלפני הצמצום דהנה נת"ל (ד"ה קדש ישראל) שיש ג' מדריגות באוא"ס בחי' התפשטות האור והוא מה שעלה ברצונו ית' להאציל ולברוא כו' דזהו שרש ומקור דממכ"ע כו' והוא בחי' העצמות המתפשט בע"ס הגנוזות כו', וא"כ ה"ז בדוגמא בחי' עונג המורכב אם כי באמת אינו שייך כלל ענין מורכב ח"ו באוא"ס שלפני הצמצום רק בדוגמא כו', ובחי' אוא"ס כמו שהוא קודם עלות הרצון דזהו בחי' הפשיטות דאוא"ס שלא יש שם גם שרש ומקור לע"ס כו', והיינו שרש בחי' הסוכ"ע כו', וזהו בד"כ בחי' התענוג הפשוט להיותו פשוט מהע"ס כו', והגם שנת"ל (ד"ה כי עמך מקו"ח) שגם שם יש ספירות אלא שהם בבחי' ספירות אין קץ כו', הרי נת' שם דזהו גופא הוא מצד הפשיטות שבו דלהיותו פשוט בעצם לכן הוא מתפשט בבחי' אין קץ דוקא כו' וכמא' אנת הוא חד דמשר"ז דוקא ולא בחושבן כו' וכמו שכ' במ"א, ומ"מ נת"ל בד"ה הנ"ל די"ל שגם בחי' אור א"ס שקודם עלות הרצון דהיינו המדרי' הב' שבאור א"ס הוא בחי' קדוש לא בחי' קדש ממש, וה"ז שרש בחי' סוכ"ע שבערך העלמין להיות בבחי' מקיף ובבחי' קדושה והבדלה מהם דכשם שהעולם צריך לאו"פ כמו"כ צריך לאו"מ כמשנ"ת שם, וא"כ י"ל דמדרי' הב' שבאוא"ס הנ"ל ה"ז דוגמת בחי' עונג הפשוט הבא במורגש כו', ועיקר בחי' התענוג הפשוט הוא בבחי' עצם האור שאינו בבחי' גילוי כלל והוא בחי' ההעלם והעצמי של האור שמובדל בערך לגמרי מבחי' הספירות כו', והנה נת"ל בכ"ד דבחי' עצם האור ה"ה ג"כ בבחי' המשכה מן העצמות כו' וה"ז רק בחי' ההעלם העצמי דחכמה להיות שזהו העצם דבחי' אורות וכחות לזאת בכללות זהו בחי' העלם עצם החכמה לא בחי' ההעלם העצמי דא"ס ממש כו', וממילא בחי' התענוג שבזה ה"ה ג"כ בבחי' המשכה כו', והיינו מה שפנימיות עתיק נעשה בחי' פנימיות אבא כו', וא"כ י"ל דכ"ז הוא בחי' תענוג העצמי הבא במורגש כו', ועמשנת"ל ד"ה וישלח יעקב, אבל בחי' התענוג הפשוט ממש שאינו בא במורגש כלל

הוא בבחי' האור הכלול בעצמותו ממש שאינו בבחי' המשכה כלל ואינו בבחי' אור כלל והוא בחי' שמו העצמי בחי' העלם העצמי דא"ס כו', והוא בחי' עדן סתימאה בחי' התענוג הנעלם הפשוט והעצמי ממש כו', וכללות ההפרש בין בחי' עונג המורגש לעונג הבלתי מורגש הוא ההפרש שבין התורה והמצות, דתורה היא בבחי' טעם וחכ' בחי' ידיעת התורה, וא"כ הרי גם העונג העצמי שבזה הוא הבא במורגש כו', אבל מצות לאו ליהנות ניתנו ועיקר המצות הוא בבחי' קבעומ"ש דוקא, וא"כ בחי' התענוג שבמצות הוא בחי' העונג העצמי ממש כמו שהוא בעצמותו שאינו בא בבחי' מורגש כלל כו', וזהו"ע ב' העליות שיהיו לעתיד הא' משארז"ל עתיד הקב"ה לעשות סעודה לצדיקים כו'. והב' עוה"ב אין בו אכו"ש כו' ועטרותיהן בראשיהן כו', ונת"ל ד"ה הנ"ל דעליה הא' היא בחי' עונג המורגש שבטעמי תורה כמו שהיא בשרשה בבחי' עצם האור כו', והר"ע בחי' פנימיות אבא פנימי' עתיק כו'. והעליה הב' הוא שיתעלו בבחי' ההעלם העצמי דא"ס ממש כו', והעליה הזאת היא דוקא ע"י מצות מעשיות בבחי' קבעומ"ש כו', וכמו"כ ע"י הבירורים בדרך מלמטה למעלה לעשות את הנה"ב ואת הדברים תחתונים שיהיו כלים לאלקות כו', שזהו אמיתת הכוונה המושרשת בעצמות א"ס להיות לו דירה בתחתונים כו' וכמשנת"ל (ד"ה תקעו) שבזה מגיעים לבחי' ההעלם העצמי דא"ס כו', ומ"מ גם ע"י התורה יכולים להגיע למדריגה זו. והענין דהנה נת"ל (ד"ה ויתן לך האלקים) דבכללות התורה יש ב' מדריגות. הא' התורה כמו שהיא בבחי' חכמה ברורה בחי' הגילוי דתורת אמת כמו שהיא שאין שום דבר המעלים ומסתיר עלי' וממילא א"צ בירור וליבון כלל שמאיר בגילוי אור האמת כו' חהו מה שניתן במ"ת בלוחות הראשונות כו', ועכשיו הוא כן בתושב"כ ומעין זה בתלמוד ירושלמי כו'. והב' בחי' חכמת התורה שבאה בכמה העלמות והסתרים המסתירים על אור האמת וצריכים לייגע א"ע להסיר ההעלמות וההסתרים לתרץ הקושיות ולברר וללבן כל דבר עד שבא לאמיתתן של דברים כו', וזהו"ע הפלפול בתושבע"פ בבירור ההלכות וכמו במחשכים הושיבני זה תלמוד בבלי שע"י הבירור דוקא בא אל אמיתת הדבר כו', ונת"ל (ד"ה כה אמר ה' אם לא בריתי) דע"י אופן הא' מגיעים רק בבחי' האור הבא בגילוי בבחי' אור ישר כו', והיינו בבחי' ח"ע דאצילות שזהו בחי' אור החכמה הבא בהתלבשות בכלי החכמה כו' וגם בבחי' ח"ס חכ' שבכתר שזהו בחי' האין דחכמה אבל לא בחי' האין העצמי דכתר כו' (ועמשנת"ל ד"ה בסוכות תשבו) והיינו בבחי' מקור דחכ' לבד כו', וע"י אופן הב' דהיינו ע"י בירור הלכות מגיעים בבחי' העלם העצמי כו', ונת"ל (ד"ה כה אמר ה' אם לא בריתי) דבפרטיות יש בבירור הלכות ג"כ ב' אופני' הא' בדרך מלמעלה למטה דעם היות שזה ע"י יגיעה אך הוא רק ע"פ טעם ושכל או טעם ועונג כו', ואופן הב' הוא בדרך מלמטה למעלה דהיינו בבחי' קבעומ"ש כו', ונת' שם שע"י הבירור ע"פ הטעם מגיעים לבחי' העלם העצמי דחכמה כו' ובשרשו באוא"ס שלפני הצמצום הוא בחי' עצם האור בחי' ההעלם שלו כו', וע"י הבירור בבחי' קבעומ"ש מגיעים לבחי' ההעלם העצמי דא"ס בחי' שמו העצמי כו', וזהו הב' מדריגות דבחי' תענוג הפשוט שבתורה דהנה

באופן הא׳ דהיינו עסק התורה בבחי׳ אור ישר כו׳ (וכמו"כ בקיום המצות בכוונת המצות כו׳) ממשיכים רק בחי׳ עונג המורכב והיינו בחי׳ האור המתלבש בכלים כו׳, ובחי׳ מקור האור הזה כו׳ דבד"כ הוא בחי׳ ממכ"ע בר׳ ובשרשו הוא בחי׳ האור כמו שהוא בבחי׳ עלות הרצון כו׳, וע"י בירור הלכות ממשיכים בחי׳ התענוג הפשוט היינו בחי׳ האור שלמעלה מהכלים כו׳, אמנם ע"י הבירור ע"פ הטעם ממשיכים בשרשו בחי׳ עצם האור בחי׳ ההעלם דחכמה שזהו בחי׳ תענוג הפשוט הבא במורגש כו׳ כנ"ל, וע"י בירור הלכות בבחי׳ קבלת עומ"ש מגיעים לבחי׳ העלם העצמי שזהו בחי׳ תענוג העצמי הבלתי מורגש בשרש הראשון כו׳, דמאחר שאין כוונתו לידע את הטעם כ"א את אמיתית רצה"ע כו׳, ואדרבה הוא בבחי׳ יראה וכיווץ בנפשו היפך העונג כו׳ וכמשנת"ל (ד"ה וה׳ אמר), ה"ז מגיע לבחי׳ עונג הבלתי מורגש כו׳. ונמצא שע"י התורה ג"כ מגיעים לבחי׳ העלם העצמי כו׳, וזהו מ"ש בזהר ע"פ עין לא ראתה יעשה למחכה לו למאן דדחקין מילין דחוכמתא ודייקין לון דהיינו שע"י בירור הלכות מגיעים לבחי׳ עדן סתימאה אשר עין לא ראתה כו׳. אמנם זהו ע"י הבירור מלמטה למעלה דהיינו בעסק התורה בבחי׳ קבלת עומ"ש שז"ע למחכה לו שהוא הביטול דקבעומ"ש וכמשנ"ל (ד"ה אם בחוקתי תלכו) אלא שאין זה מדרי׳ התורה מצ"ע כ"א ע"י העסק בדרך קבעומ"ש, והתורה מצ"ע היא בבחי׳ העלם העצמי דחכמה דהיינו בחי׳ עצם האור כו׳, והמצות מצ"ע הן בבחי׳ העלם העצמי כו׳, וזהו דע"י תורה ומצו׳ מתעלים נש"י בבחי׳ פנימיות ועצמות אוא"ס ובבחי׳ העלם העצמי כו׳, והגם דנש"י מצ"ע ג"כ שרשם בבחי׳ עצמות א"ס כו׳ וכמשנת"ל (ד"ה אין עומדין להתפלל), הלא ידוע כללות ההפרש בין תורה לנש"י דנשמות נתהוו בבחי׳ מהות בפ"ע כו׳, משא"כ בתורה הרי אורייתא וקוב"ה כולא חד כו׳ (ועמ"ש לעיל ד"ה וידבר כו׳ במד"ס כו׳) והיינו דהתורה עיקרה בבחי׳ האור כו׳, ולזאת ע"י התורה מתעלים נש"י בבחי׳ שמו העצמי כו׳, אמנם כ"ז דוקא בתורה כמו שבאה למטה דאז דוקא יש בה בחי׳ התענוג העצמי הנ"ל, וכמשנת"ל שזהו בחי׳ הכח שבתורה וכמ"ש קול ה׳ בכח דהיינו בשביל הירידה למטה דוקא ה"ה במשכת בבחי׳ כח נעלם כמו שהיא בשרשו הראשון כו׳, משא"כ כמו שהיא למעלה אינו נמשך בה בחי׳ שרשה ומקורה כו׳, וגם דוקא כמו שהיא למטה שייך ענין בירור ההלכות, אבל כמו שהיא למעלה ה"ה בבחי׳ חכמה ברורה כו׳, ולזאת כמו שהתורה למעלה היא בבחי׳ האורו׳ דאו"י לבד דהיינו בחי׳ עונג המורכב כו׳ כנ"ל, כ"א בירידתה למטה דוקא נמשך בה כח שרשה ומקורה בבחי׳ התענוג הנעלם העצמי כו׳, וכמו"כ בנשמות כמו שהן למטה דוקא דעסק התורה שלהם הוא בעבודה ויגיעה בבחי׳ בירור ההלכות והעיקר בבחי׳ קבעומ"ש דוקא ובעבודת הבירורים בכח התורה והמצות בבחי׳ בירור מלמטה למע׳ כו׳, שע"י כ"ז דוקא מגיעים לבחי׳ ההעלם העצמי דא"ס כו׳, ולכן ניתנה התורה למטה דוקא דבהמשכת התורה למטה דוקא ובעסק התורה דנשמות למטה דוקא כנ"ל נמשך בחי׳ שרש ומקור האמיתי דתורה כמו שהיא בעצמותו ממש ועי"ז דוקא מגיעים לבחי׳ העצמות דא"ס כו׳, ולכן מלאכים שביקשו תורה לא ניתנה להם דהתורה כמו שהיא למעלה אין זה

אמיתית בחי' התורה כמו שהיא בשרשו כי אם בירידתה למטה דוקא כו' ולאמיתות ענין התורה אין למלאכים שייכות לזה. דהנה נת"ל (ד"ה ויגש אליו) דמלאכים הם בבחי' עומדים והיינו דכל עבודתם הוא בבחי' ממכ"ע שז"ע עומדים כו' כמשנת"ל דענין ההילוך הוא בבחי' אוא"ס הסובב דוקא שזהו בחי' בלי גבול אבל העליות דבחי' ממכ"ע נק' בשם עומדים כו', ולזאת המלאכים נק' עומדים. והטעם ע"ז נת"ל (ד"ה הקבצו) לפי ששרשם מבחי' דבר ה' שהן אותיות בבחי' מהות ומציאות בפ"ע כו', ומשו"ז א"א להיות בהם העלי' בבחי' מהות ועצמות האור כו', ולכן אין להם שייכות לאמיתות ענין התורה כו', וכמו"כ הנשמות למעלה הם ג"כ בבחי' עומדים לפי שהעבודה שלהם למעלה הוא בבחי' ממכ"ע לבד כו', ורק בירידתם למטה נמשך בהם בחי' כח שרשם ומקורם שז"ע ויפח באפיו כו' דהיינו שרשם בבחי' אותיות החקיקה שאינם בבחי' מהות ומציאות בפ"ע מן האור ולזאת יכול להיות בהם העלי' בבחי' מהות ועצמות האור כו', וזהו ג"כ הטעם מה שמ"ת הי' למטה דוקא לפי שהנשמות כמו שהן למטה דוקא יש להם שייכות אל אמיתות ענין התורה כו', משא"כ כמו שהן למעלה כו', וכ"ש מלאכים שאין להם שייכות לאמיתות ענין התורה כו', כ"א ניתנה לנשמות דוקא וכמו שהן למטה דוקא שע"י קיום המצות וע"י עסק התורה בבחי' קבעומ"ש מגיעים לבחי' העלם העצמי דא"ס בחי' עדן סתימאה כו', והנה כללות המשכת האור הוא ע"י התורה, עם היות שנת"ל דהעלי' בבחי' העלם העצמי דא"ס ממש הוא ע"י המצות מעשיות דוקא מ"מ בחי' ההמשכה גם בחי' ההעלם העצמי הוא ע"י התורה ויובן זה ע"פ מ"ש במ"א (בד"ה יו"ט של ר"ה, רנ"ט) בענין מ"ש על לע"ל א"ח עטרת בעלה שהמלכות תתעלה למעלה מכל הספירות והיא תשפיע בכולם וכמ"ש והי' ביום ההוא יצאו מ"ח מירושלים חצים אל הים הקדמוני דים הקדמוני הוא בחי' חכמה ותהי' ההשפעה בחכמה מבחי' המלכות כי באמת שרש המלכות הוא למעלה מכולם וכמ"ש בע"ח דשרש המלכות הוא ברדל"א והט"ס שרשם בא"א כו', ושרש שרשה הוא בבחי' עצמות א"ס, חהו בחי' שמו העצמי וידוע דשם הוא בחי' מלכות זהו כמו שהמלכות מושרשת בעצמות א"ס והיינו בחי' העלם העצמי כו', ולעתיד תתגלה המלכות כמו שהיא בשרשה ומקורה האמיתי לזאת תשפיע היא בבחי' הז"א ותהי' בבחי' עטרת בעלה כו', ומ"מ יהי' ז"א בחי' בעלה של המלכות שגם לעתיד יהי' יחוד זו"נ והז"א ישפיע במלכות אלא שההשפעה תהי' בחי' שרש ומקור האמיתי דמלכות דלהיות שמלכות היא בחי' העלם ח"א בחי' גילוי לזאת גם מבחי' שרש ומקור דמלכות יהי' הגילוי ע"י ז"א דוקא, ובאמת כן הוא גם עכשיו בבחי' יחוד זו"נ. דהנה עד"מ ביחוד דו"נ למטה הרי ארז"ל בינה יתירה ניתנה באשה כו', דכח ההולדה להיות הוי' חדשה הוא מן האשה דוקא מבחי' טפת מ"ן דנוק' וטפת מ"ד דדכורא הוא רק לברר את המ"ן וגם מסייע בההולדה הוא שמעורר את כח ההולדה שבטפת המ"ן, כי כח ההולדה שבטפת המ"ן הוא בהעלם, ובטפת המ"ד כח ההולדה בגילוי, ובאמת כח ההולדה שבו אינו מצד עצמו וכידוע דכח ההולדה ברוחניות הוא ע"י העטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו דוקא כו' וכמ"ש במ"א, אלא שבטפת הדכר הוא בגילוי ולכן

ע"י מתעורר כח ההולדה שבטפת מ"ן, אבל גוף התהוות הולד הוא מטפת המ"ן דוקא, ועד"ז יובן ברוחניות בענין ההתהוות שזהו מבחי' המל' דוקא וכידוע דדוקא מלכות יש בה הכח להוות מאין ליש שאין זה בהספירות שלמעלה ממנה (ועמשנת"ל ד"ה והי' כי תבוא וד"ה כי המצוה הזאת וד"ה וה' אמר המכסה אני) ומ"מ זהו ע"י שאיהו מתיחד עם גרמוהי ואיהו היינו בחי' ז"א כו', ובאגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד שהאור הוא מהווה לפי שהוא מעין המאור כו', דאמיתת כח ההתהוות הוא בבחי' עצמות א"ס דהוא לבדו בכחו ויכולתו להוות מאין ליש כו' וכח זה הוא במלכות דנעוץ תחלתן בסופן כו', אמנם האור יש בו כח זה להיותו מעין המאור שהוא בבחי' גילוי העצם לזאת יש בו גם בחי' זו דהיינו כח התהוות שבהעצמות כו', והגם שהוא רק גילוי העצם· ולא עצם ממש, וזהו דכח ההתהוות שבו אינו בו מצ"ע מאחר שאינו עצם כו' (ולא כמו המלכות דכח ההתהוות שבה הוא מכח עצמה לפי שנעוץ תחלתן בסופן כו', אבל בהי' ז"א וכמו"כ כללות האור אין בו מצ"ע כח ההתהוות כו') מ"מ להיותו גילוי העצם שהוא מעין העצם יש בו גם בחי' זו, והוא בו בבחי' גילוי דבמלכות הוא בבחי' כח נעלם ובהאור הוא בבחי' גילוי, ולכן ע"י האור הוא ההתהוות והיינו שע"י האור הוא הבאת כח העצמי להוות מאין ליש כו', שהאור הוא כמו ממוצע להביא בחי' כח העצמי ובזה מעורר בחי' כח הנעלם שבמלכות שתהי' ההתהוות בפועל, וגוף ההתהוות היא מבחי' המלכות דוקא, ונמצא דגם עכשיו ביחוד זו"נ נמשך ע"י הז"א גילוי בחי' שרש ומקור דבחי' המלכות. אמנם עכשיו העיקר הוא בחי' הגילוי דמה שבהתגלות הוא בחי' הגילוי דוקא לא הכח הנעלם, דכמו"כ בנבראים אינו מאיר בהם גוף כח ההתהוות שבהם כו', וכמו בהאדם מה שמאיר בו עתה בגילוי הוא בחי' הכחות הנפשיים שבו לא גוף ההתהוות שלו כו', וכן הוא למעלה בכללות ההשתל' דמה שמאיר בהתגלות עכשיו הוא בחי' כח הגילוי כו', ולכן בחי' ז"א הוא העיקר ובחי' מלכות טפילה אליו כו', אבל לעתיד יהי' עיקר ההתגלות בחי' כח הנעלם, וכידוע דלעתיד גם למטה יהי' העיקר הגוף והנפש יקבל חיות מהגוף כו', וכמו"כ למעלה יהי' העיקר בחי' כח הנעלם דמלכות דבחי' זו יתגלה וז"א יהי' בבחי' טפל אל המלכות, וכמו שהאבות היו טפלים אל האמהות בנבואה לפי שהאבות הטעימן מעין עוה"ב כו' וכמו"כ יהי' לעתיד ז"א בבחי' טפל אל המלכות, והגילוי יהי' שיתגלה בחי' שרש ומקור המלכות, ומ"מ יהי' הגילוי ע"י בחי' ז"א כו', וכמו"כ יובן בענין תורה ומצות, דעם היות שהמצות דוקא מעוררים וממשיכים בחי' ההעלם העצמי דא"ס כנ"ל, מ"מ הגילוי הוא ע"י התורה דוקא, דהנה ידוע הפלוגתא שבגמ' אם תלמוד גדול או מעשה גדול דדעת ר"ט הוא שמעשה גדול, פי' מעשה הוא ל' גם מעושה ול' מעשין על הצדקה והו"ע הכפי' וההכרח דמעשה המצות כמ"ש במ"א, והיינו ענין קיום המצות בבחי' קבעומ"ש כו', ועי"ז דוקא מעוררים וממשיכים בחי' עצמות א"ס כו' כנ"ל, לזאת מעשה גדול, ורע"א דתלמוד גדול לפי שהכלי לזה להיות גילוי האור הוא ע"י התורה דוקא כו' והיינו כנ"ל בבחי' ז"א ומלכות. נמנו וגמרו דתלמוד גדול מפני שמביא לידי מעשה והיינו שזה, גופא שהמעשה תהי' כדבעי למהוי בבחי' קבעומ"ש

וכפי' כו' הוא ע"י התורה, דהנה בתורה כתיב עוז ותושי' שנותנת כח לנה"א ומתשת כח נה"ב, ובזה הוא מסייע בבחי' המעשה שפועלת הביטול בנה"ב בכלל, והיינו לפי שתורה היא בחי' גילוי ה"ז פועל הביטול בנה"ב, וזהו שמביא לידי מעשה כו'. וזהו עכשיו אבל לעתיד יהי' באמת מעשה גדול, ומ"מ יהי' הגילוי ע"י התורה שזהו דעת רע"ק שתלמוד גדול לפי שע"י הוא הגילוי כו', וכמו שלעתיד יהי' הגילוי דשרש ומקור המלכות ע"י הז"א כמו"כ יהי' הגילוי ע"י התורה, ולעורר ולהמשיך את בחי' העצמות זהו ע"י המצות דוקא אלא שהגילוי יהי' ע"י התורה כו', ולפי"ז י"ל דעסק התורה בבחי' קבעומ"ש יש בזה יתרון על המצות, מפני שיש בזה ב' המעלות, דהנה נת"ל דע"י עסק התורה בבחי' קבעומ"ש מגיעים ג"כ בבחי' עצמות א"ס בבחי' העלם העצמי כו', ולהיות דמ"מ הוא בבחי' טעם ושכל שבהכרח בתורה הר"ע ידיעה והשגה כו' נמשך הגילוי גם בבחי' העלם העצמי דחכמה כו'. אמנם מה שנמשך בזה הוא גילוי בחי' ההעלם העצמי דא"ס ממש כמו שהוא, להיות שהעסק בתורה בבחי' קבעומ"ש הרי אין כוונתו באמת בחי' הטעם והשכל ואדרבה הוא בבחי' כיווץ והעדר העונג כנ"ל ולזאת הוא בחי' עונג הבלתי מורגש כנ"ל, וא"כ מה שנמשך עי"ז בבחי' עצם החכמה אין זה רק מה שפנימיות אבא פנימיות עתיק כו' כ"א בחי' ההעלם העצמי כמו שהוא ממש כו'. וע"פ הנ"ל יובן משארז"ל (שבת דפ"ח א') בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע ירדו מה"ש וקשרו להם שני כתרים א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע. דהנה פי' נשמע אין הכוונה על שמיעת האזן שזה א"א שיעשה טרם שישמע ובהכרח לשמוע תחלה ואח"כ לעשות, אלא ר"ל נשמע הוא' שמיעת הלב שהדבר מקובל אצלו, כי תרגום ולא שמעו אל משה ולא קבילו מיני' ולא שלא שמעו באזנם כלל רק ששמעו באזנם אלא שלא נתקבל אצלם זה נקרא ולא שמעו, וא"כ פי' ונשמע הוא כמו שאומר אמת ויציב כו' ומקובל וטוב ויפה הדבר הזה, וידוע דהדבר הזה הוא בחי' אחד ואהבת שבק"ש כו' ודבר זה הוא מקובל אצלו דהיינו שלבו חפץ באמת לזה והוא נחמד ונעים בבחי' נעימות עריבות ידידות מתיקות כו'. וזהו מעלת ומדרי' אתהפכא חשוכא לנהורא והוא עבודת הצדיקים בבחי' אהבה בתענוגים כו', דבד"כ זהו מדרי' ישראל ובחי' בנים שנת"ל. וענין נעשה הוא בחי' אתכפי' כמו גם המעושה שהו"ע הכפי' וההכרח שמכריח א"ע ואע"פ שבעצם אין לו רצון וחשק בעסק התורה ומצות וכן בתפלה כו' ה"ה מבטל טבעו ורצונו וכופה א"ע בכל פרט כו', וזהו שהקדימו נעשה לנשמע דהיינו שאע"פ שאין לו עדיין בחי' זו דנשמע להיות לבו חפץ באמת ביחוד זה כו', עכ"ז הוא עושה את המוטל עליו בבחי' נעשה וכפי' כו' וכמו ענין לכתך אחרי כו'. והר"ע עבודת עבד פשוט בחי' יעקב עבדי שנת"ל באורך, וזהו קבלת עול דוקא להכריח א"ע כשור לעול על עסק התומ"צ כו'. וזהו"ע נעשה ונשמע דנשמע בד"כ הוא בחי' הביטול שע"פ טו"ד באיזה מדרי' שהוא כו', ונעשה הו"ע קבלת עומ"ש שלמעלה מטו"ד כו', ומה שהקדימו נעשה לנשמע היינו שהי' בהם הביטול דקבעומ"ש בבחי' הנחת עצמותם לגמרי להיות בבחי' עבודת עבד דוקא שזהו מעלה יתירה באין ערוך לגבי העבודה שע"פ טו"ד כו' וכמשנת"ל

באורך, ועי"ז דוקא מגיעים בבחי' עצמות א"ס כו' כנ"ל. וזהו שעי"ז המשיכו בחי' הכתר בחי' האין העצמי דכתר כו'. שזהו בשרשו בחי' ההעלם דעצמות א"ס כנ"ל. והנה בענין עבודה דקבעומ"ש נת' ב' ענינים. הא' העבודה דמצות מעשיות ועבודת הבירורים למטה בבחי' עבודת עבד כו'. והב' עסק התורה בדרך קבעומ"ש שז"ע בן שנעשה עבד כו', ונת' שע"י עסק התורה בבחי' קבעומ"ש מגיעים ג"כ בבחי' העלם העצמי דא"ס כו'. ולהיות כי התורה היא בבחי' טעם עכ"פ הגם שאין כוונתו בחי' הטעם והשכל שלא זו היא סיבת עסק התורה שלו ולא עי"ז מגיע לאמיתת הדבר כ"א ע"י היראה ואימה יתירה שבו בבחי' קבעומ"ש לידע אמיתית רצה"ע שהו"ע עסק התורה לשמה כו' וכמשנת"ל (ד"ה כה אמר ה' אם לא בריתי) מ"מ הרי עצם הלימוד הוא בבחי' טעם ושכל דאוריתא מחכמה נפקת כו'. ועי"ז ממשיכים בחי' העלם העצמי דא"ס בבחי' חכמה ג"כ שז"ע לשמה לשם התורה כו' וכמשנ"ת בד"ה הנ"ל בענין מספיקין בידו ללמוד וללמד כו', והר"ע מה שמאמת בחי' האמיתית דתורה כו' וכמו שנת"ל (ד"ה לך לך הב') והגם שע"י מצות בבחי' קבלת עומ"ש נמשך ג"כ תוס' אור בתורה שז"ע מ"ש טוב טעם ודעת למדני לפי שבמצותיך האמנתי כו', הנה זהו רק מה שנותן כח בבחי' אור פנימי דתורה כו', אבל ע"י עסק התורה בקבעומ"ש נמשך ממש הגילוי דבחי' עצמות א"ס בחי' העלם העצמי בבחי' חכמה לפי שעסק התורה גם בקבעומ"ש הוא עכ"פ בבחי' חכמה וטעם כו', וזהו שאמר שקשרו להם שני כתרים א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע והיינו בחי' הכתר העצמי (בחי' האין העצמי דכתר שנת' לעיל ד"ה ביום השמע"צ הב') דבשרש הראשון היינו בחי' העלם העצמי דא"ס כו' ובחי' הכתר העצמי שמאיר בבחי' החכמה כו', וזהו א' נגד נשמע דאין ר"ל על בחי' נשמע שע"פ טו"ד לבד, ומה שהמשיכו בחי' הכתר היינו ע"י אה"ר ואהבה בתענוגים וכה"ג (דבכללות ה"ז עבודה שע"פ טו"ד כו') ונמשך עי"ז גילוי הכתר בחכמה כו', דכל ההמשכה הזאת היא בבחי' הכתרים דאו"י שאין זה בחי' האין דכתר כו', וכאן הכוונה בהכתרים שהן בחי' האין העצמי דכתר שזה אינו נמשך ע"י העבודה שע"פ טו"ד כו' אלא הכוונה כנ"ל דהכל ע"י קבעומ"ש אלא דהכתר דנעשה זהו עצם בחי' הכתר העצמי והכתר דנשמע הוא כמו שבחי' הכתר העצמי כו' מאיר בחכמה כו', וכ"ז הוא ע"י שהקדימו נעשה לנשמע שזהו מה שקיבלו עליהם עומ"ש להיות בבחי' עבודת עבד דוקא שעי"ז זכו להשני כתרים כו', ומסיים א' כנגד נעשה וא' כנגד נשמע להורות שלא זו בלבד שהמשיכו בחי' הכתר העצמי אלא שנמשך האור גם בבחי' חכמה להיות גילוי אור"פ ממש כו'. וי"ל מפני שקיבלו עליהם ב' הדברים נעשה ונשמע והקדימו נעשה לנשמע, לכן המשיכו ג"כ גילוי בחי' כתר העצמי בחכמה כו', גם י"ל דכתר דנעשה נמשך ע"י מצות מעשיו' בקבעומ"ש וכתר דנשמע ע"י עסק התורה בקבעומ"ש כו', והנה הגם דהעבודה בבחי' קבעומ"ש שנת"ל וההמשכה האמיתית דתורה שייכה לנש"י דוקא וכמשנת"ל, מ"מ המשכת הכתרים הי' ע"י המלאכים כמו שאומר ירדו מה"ש וקשרו כו', וי"ל ע"פ משנת"ל דלעתיד הגם שעיקר הגילוים יהי' שיתגלה בחי' האור מקיף בחי' מקיף דאו"ח במדריגה היותר עליונה כו',

וכמשנת"ל בענין מקיף דאו"י ומקיף דאו"ח כו', מ"מ יהי' לעתיד בחי' ממכ"ע ג"כ וגילוי הסובב יהי' ע"י בחי' ממלא כו' להיות כי ממלא הוא בחי' גילוי ובבחי' או"פ ולזאת יהי' גילוי הסובב ע"י ממלא דוקא כו', וזהו"ע יחוד זו"נ לע"ל הגם שעיקר הגילוי יהי' האור דבחי' מלכות כמו שהיא בשרשה כו', ומ"מ יהי' הגילוי ע"י בחי' ז"א דוקא כו' וכמשנת"ל (ד"ה אם בחוקתי) בקצרה בענין והי' אור הלבנה כאור החמ"ה דוקא ואור החמה יהי' כו', וכמו"כ י"ל כאן דלהיות דהמלאכים הם בבחי' ממכ"ע לזאת מצד מדרי' הגילוי יש בהם יתרון מעלה כו', ולכן המשכת הכתרים שזהו המשכת בחי' העלם העצמי דא"ס כו' כנ"ל הוא ע"י המלאכים דוקא כו', ובזה יובן שיש יתרון מעלה בעסק התורה בבחי' קבעומ"ש על המצות מעשיו' דהנה ע"י התורה הרי נמשך העלם העצמי דא"ס בבחי' חכ' לפי שאורייתא מחכמה נפקת וכל ענין התורה הוא בבחי' טעם וחכמה כו', ולכן הגם שהעיקר הוא הקב"ע מ"מ הרי יש בזה גם חכמה וטעם כו' כנ"ל, וא"כ הרי יש בעסק התורה הזה ב' המדריגות היינו גם בחי' ממכ"ע כו', ולזאת ע"י עסק זה נעשים ב' הדברים ההמשכה מבחי' העצמית דא"ס וגם בחי' ההמשכה והגילוי כו', ולפי"ז במצות מעשיות לבד הגם שממשיכים בחי' העצמיות מ"מ הגילוי הוא ע"י התורה כו' וכמשנת"ל בענין מעשה גדול ותלמוד גדול דשניהם אמת דהתעוררות בחי' העצמיות זהו ע"י מעשה והגילוי הוא ע"י תלמוד שזהו בחי' הכלי וע"י נמשך האור והגילוי כו', אבל עסק התורה בבחי' קבעומ"ש ה"ז מעורר בחי' העצמות וגם ע"ז נמשך הגילוי כו', ומ"מ במ"ת הי' צ"ל המשכת הכתרים ע"י המלאכים לפי שעדיין לא ניתנה להם התורה (דמה שהקדימו נעשה לנשמע הי' קודם מ"ת) וכ"ש שלא הי' עדיין עסק התורה ולכן הי' צ"ל ע"י מלאכים כו'. והנה כמו שנת"ל ההפרש בין הנשמות למעלה מכמו שירדו למטה דהנשמות כמו שהן למעלה עבודתם הוא בבחי' האור דממכ"ע ובירידתם למטה דוקא מגיעים בעבודתם לבחי' עצמות א"ס כו', באופן כזה הוא ג"כ ההפרש בין הנשמות דמ"ה שנק' בנים ובין הנשמות דב"ן הנק' עבדים כו', דהנה נת"ל (ד"ה וספרתם לכם) דבחי' בנים היינו נשמות דאצילות שהן בחי' אדם בבחי' אדמה לעליון שגם בירידתן למטה הן אלקות ממש וידעין רזא דביתא וכבן דחפיש בגניזא היינו גם בהאורות שלמעלה מאצילות כו', ואין עליהם שום דבר המעלים ומסתיר וממילא אין עבודתם להסיר העלמות והסתרים כ"א בבחי' הדביקות באוא"ס ולהמשיך אור א"ס מלמעלה למטה כו' כמשנת"ל (ד"ה תתן אמת) ובכל עניניהם הם בדוגמא שלמעלה ואין עבודתם בבחי' עבודה ויגיעה כו' וכמשנת"ל (ד"ה ומקנה רב), וא"כ הרי עבודתם הוא בבחי' אור ישר והוא ג"כ בבחי' עלי' מגרמוהי לחיוהי דהיינו לבחי' האור, אבל זהו בהאור המתלבש בכלים דע"ס וגם בהאור שלמעלה מאצי' אך ורק בבחי' האין דע"ס שזהו בחי' המקור דאור החכמה כו', וגם בבחי' אורות דא"ק שזהו ג"כ אור המתלבש בכלים דא"ק כו', ואפי' בחי' קוב"ה דאסתכל באורייתא הוא ג"כ בחי' האור המאיר בכלים דא"ק אלא שהוא בחי' עצמות האור כו' (כמו שנת"ל ד"ה אין עומדין

להתפלל אלא כו') וכמ"ש בתו"א ד"ה ראה ריח בני שהצדיקים בעבודתם בתו"מ ממשיכים בחי' אור פנימי כו', והיינו כמ"ש בלק"ת בהביאור דונקדשתי דלהמשיך יחוד זו"נ די בהעלאת מ"ן דקיום התומ"צ (היינו בחי' כוונת המצות כו') ואין הכוונה בחי' יחוד זו"נ לבד אלא גם למעלה מזה רק שאינו בחי' אור חדש כ"א מה שכבר נמשך כו', ובכללות היינו בחי' גילוי אור הקו הנמשך מאוא"ס שהוא בחי' אור פנימי כו' וכמ"ש בתו"א שם שאין זה בחי' אור חדש כו', וכמו"כ גם בשרשו באור א"ס שלפני הצמצום נת"ל (ד"ה והי' כי תבוא) דההמשכה מבחי' שרש ומקור הקו אין זה אור חדש כ"א מהעלם אל הגילוי לבד כו' והיינו בבחי' אוא"ס כמו שהוא בבחי' עלות הרצון שזהו שרש ומקור דבחי' ממכ"ע כו'. והנה ההתחדשות הנעשה ע"י עבודת הצדיקים מאחר שההמשכה היא רק מבחי' האור המתלבש בכלים וא"כ מה מתחדש ע"י עבודתם הרי בלא"ה ג"כ האור מאיר בהכלים כו'. אך הענין הוא, דהנה הצדיקים ע"י קיום התו"מ ה"ה ממשיכים עכ"פ בחי' תוס' אורות היינו בחי' אור עליון יותר וכמו בחי' האין דע"ס וכה"ג כנ"ל שיאיר האור בהכלים דע"ס דאצילות כו'. וידוע דהאור פנימי מצחצח את הכלי כו', וגם עושים בחי' תיקון הכלים, והיינו לבד זאת שעושים הגדלות הכלים וכמשנ"ל (ד"ה נשא), הרי עושים ג"כ תיקון וזיכוך הכלי שיוכלו לקבל אורות עליונים יותר, ובפרט שבירידתם למטה הרי מ"מ נתלבשו בגוף ונה"ט ועם שאינו מסתיר על אור נשמתם כו' כנ"ל, מ"מ הרי צ"ל ביטול הגוף והנה"ט כו' (וגם בנשמות דמ"ה דביטול גופם הוא כמו ביטול הנשמה כו' והו"ע בחי' ה' אחד מלמעלה למטה וכמשנת"ל ד"ה החדש הזה, מ"מ ה"ז ע"י גילוי אור הנשמה ועי"ז מתבטל הגוף לא מה שהוא בטל ממילא מצ"ע כו') וכידוע בפי' מארז"ל גדולים מעשה צדיקים כו' לפי שעושים מיש אין כו', ועי"ז עושים למעלה בחי' זיכוך הכלים כו'. וענין הזיכוך בהכלי הוא דהנה נת"ל (ד"ה אין עומדין להתפלל) דהכלים הם בחי' כחות אבל האור הוא פשוט כו'. וזה"ע זיכוך הכלי שתהי' כמו האור כו' וכמו בתפארת שהכלי ג"כ שם הוי' כמו האור כו', וכמו"כ יהי' בכללות הכלים שיהיו כמו האור ויגלו בחי' עצמות האור כמו שהוא כו' וכמשנ"ת שם. וי"ל שז"ע עצו כפריו שהכלי הוא כמו האור כו', ובאמת ממשיכים צדיקים גם בחי' אוא"ס הסוכ"ע שז"ע ריח בגדיו דלבושים דתומ"צ שזהו ג"כ בחי' אור מקיף כו', וכמו גילוי בחי' האין דכתר (שזהו ג"כ מקור לחכמה כמשנת"ל (ד"ה ביום השמע"צ הב') וזה למעלה מבחי' אין דע"ס וכמו שסובב מקור לממלא כו') ובשרשו באוא"ס שלפני הצמצום הוא בבחי' האור כמו שהוא לפני עלות הרצון כו', וכבר נת"ל (בד"ה כי עמך מקו"ח ובכ"ד) שזהו מקור בחי' סוכ"ע וידוע דסוב"ע הוא ג"כ מה שיש לו שייכות אל העולמות כו' וגם הוא בחי' מקור האר"פ כו', דכמו"כ הוא בשרשו באוא"ס שלפני הצמצום דכ"ז הוא בחי' התפשטות האור אלא שהוא בחי' אור המאיר לעצמו עדיין לא בחי' גילוי השייך אל העולמות כו' (וכמו בחי' מח' המבואר בלק"ת ד"ה להבין מ"ש באוצ"ח סוף אות ג' הובא לעיל ד"ה קדש ישראל לה') ובד"כ זהו בחי' מקיף דאו"י כו', וי"ל דנכלל בזה גם בחי' עצם האור להיות שהוא ג"כ

בבחי' המשכה מן העצמיות ה"ז ג"כ בכלל בחי' מקיף דאו"י שממשיכים הצדיקים ע"י עבודתם האמיתית בקיום המצות כו' (ועמשנ"ל (ד"ה נשא) בענין מ"ע ומל"ת), ובד"כ י"ל דהצדיקים היינו בחי' נשמות דמ"ה ע"י ירידת נשמתם למטה שמאיר בהם בחי' שרשם ומקורם בבחי' אותיו' החקיקה שאינם בבחי' מהות בפ"ע כו' ה"ה ממשיכים בעבודתם בחי' מהות ועצמות האור שלמעלה מבחי' התלבשות בכלים כו', וגם בעבודתם עושין תיקון הכלים למעלה שיהי' כמו האור כו' וכנ"ל, וע"י הבירורים שלהם הן ע"י ביטול גופם ע"י גילוי אור נשמתם כנ"ל, והן בהבירורים שעושים בעולם בדרך מלמעלה למטה כו' ה"ה ממשיכים בחי' עצם האור שלמעלה מבחי' המשכה וגילוי כו', וכמשנת"ל בעסק התורה בבירור ההלכות בדרך מלמעלה למטה שמגיעים ע"י לבחי' העלם העצמי דחכמה כו', כמו"כ הצדיקים ע"י הבירור בדרך מלמעלה למטה ממשיכים בחי' עצם האור כו', אבל בכדי להגיע לבחי' מהות ועצמות א"ס היינו בחי' האור העצמי ממש שאינו בבחי' המשכה כלל מן העצמות והוא בחי' העלם העצמי דא"ס כו' זהו דוקא ע"י העבודה דנשמות דב"ן בבחי' עבודת עבד דוקא בחי' עבד פשוט בעבודה בקבלת עול מלכות שמים כו' שזה דוקא מגיע בבחי' העלם העצמי דא"ס כו' וכמשנת"ל באורך, ומ"מ ההמשכה והגילוי הוא ע"י נשמות דמ"ה, דהגם דנשמות דב"ן בעבודתם דוקא מעוררים וממשיכים בבחי' ההעלם העצמי דא"ס כו', מ"מ הגילוי הוא ע"י נשמות דמ"ה דוקא, וכמ"ש במ"א בענין צדיקים ובע"ת דהגם שבמקום שבע"ת עומדים כו' משום דמשכי לי' בחילא יתיר שממשיכים מבחי' עצמות א"ס כו' ומ"מ ההמשכה שע"י בע"ת הוא רק למעלה ובכדי שיהי' הגילוי למטה הוא ע"י הצדיקים דוקא, ולכן צ"ל התחברות דב' הבחי' צדיקים ובע"ת שעז"נ מי יתנך כאח לי כו', אמצאך בחוץ כו', דפי' כאח לי היינו צדיקים שנק' אחים וריעים כו', ואמצאך בחוץ קאי על בע"ת כנודע, וצ"ל ב' הבחינות דבע"ת מעוררים וממשיכים בחי' עצמות א"ס והגילוי הוא ע"י הצדיקים כו', ולכן נאמר בבנימין חופף עליו כל היום שהוא דוקא הי' אושפיזכן לגבורה כו', ובחלקו נבנה המזבח וההיכל ובית קדה"ק ולא בשל שארי שבטים כו' ואיתא הטעם בספרי הובא בילקוט מפני שלא ריחמו על יוסף אחיהם כו', הרי הגם שבודאי עשו תשובה שלימה ע"ז וגם יוסף מחל להם, עכ"ז הי' דירת השכינה בחלקו של בנימין דוקא, והיינו שכדי להיות דירה בתחתונים זהו ע"י הצדיקים דוקא כו', וז"ש שובה ישראל כו' ואח"כ קחו עמכם דברים הם התורה ומצות ושובו אל ה' להמשיך האור מלמעלה למטה להיות דרך הוי' שזהו ע"י תורה ומצות כו', וכמו"כ יובן בענין המבואר כאן דעם היות דבחי' עבד מגיע בבחי' עצמות א"ס כו', מ"מ בכדי שיהי' הגילוי למטה זהו ע"י מדרי' בן דוקא, וגם מסייעים בעבודתם לנשמות דב"ן הן בהבירור שני שזהו ע"י נשמות דמ"ה דוקא, והן בעצם העלאת מ"ן שלהם בהבירורים דמלמטה למעלה הוא ע"י נשמות דמ"ה שהן בחי' רועים שרועים ומפרנסים את הנשמות דב"ן וממשיכים בחי' גילוי אור להיות בהם ההעלאת מ"ן כו' וכנ"ל בענין תלמוד שמביא לידי מעשה כו', ובזה יובן ג"כ ענין יהודה ויוסף, דהנה נת"ל

(ד"ה ויגש אליו) דיוסף הי' נשמה דמ"ה, וז"ש ויוסף הוא השליט הוא המשביר לכל עם הארץ שהי' משפיע וממשיך גילוי אלקות מלמעלה למטה כו', ולכן הי' גם במצרים בבחי' מרכבה לאלקות לפי שהי' בחי' נשמה דמ"ה שמאיר אור הנשמה בגילוי ואין שום דבר המסתיר עליו, ולכן גם בהיותו במצרים ובעת שעסק בעניני העולם הי' מרכבה לאלקות כו' והשבטים וכן יהודה שהי' מלך שבשבטים היו בחי' נשמות דב"ן ולכן היו רועי צאן כו' והיינו בחי' הבירור דמלמטה למעלה כו' וכמ"ש במ"א, ובאמת בחי' ומדרי' יהודה למעלה ממדריגת יוסף שע"י עבודתו מגיע דוקא בבחי' ההעלם העצמי דא"ס כו', אלא שהגילוי דמדריגה זו הוא ע"י יוסף, וז"ש בתו"א ד"ה ויהי מקץ הא' דיוסף הוא בחי' תוס' תענוג ונח"ר לפניו ית' להיות לו דירה בתחתונים כו', והמשכה זו בעצם היא ע"י העבודה דנשמות דב"ן אלא שהגילוי הוא ע"י יוסף להיותו בחי' הגילוי כו' ולזאת עכשיו שהעיקר הוא בחי' כח הגילוי כנ"ל הרי יוסף למע' מיהודה, דהבירור שני הוא ע"י יוסף וכמ"ש והנה תסובינה כו' ותשתחוין כו', וזהו ג"כ ענין ויגש אליו יהודה שהי' טפל אל יוסף כו', (וגם ענין ההגשה הו"ע הביטול וההתכללות כו'), ובזהר נת' ע"ז ענין סמיכת גאולה לתפלה דהיינו בחי' המשכת האור מבחי' שם מ"ה לעורר בחי' העלאת מ"ן כו' וכענין תלמוד שמביא לידי מעשה כו', וזהו ג"כ מ"ש יוסף בן שבע עשרה שנה הי' רועה את אחיו כו' שהמשיך להם הגילוי מלמעלה ליתן בהם הכח לברר כו', ולכן הי' ההתעסקות שלהם אודות בנימין, דהנה מדריגת בנימין הגם שהוא בחי' שם ב"ן, אין זה מדריגת שם ב"ן עצמו כ"א בחי' רוחא דשביק בגווה דהיינו הארת שם מ"ה שבשם ב"ן כו' (י"ל דבנימין הוא בחי' בן שנעשה עבד כו') ורצה יוסף שיהי' אצלו היינו שיוכלל בבחי' שם מ"ה, ויהודה רצה שיהי' עמהם כי כשמסתלק בחי' היסוד נעשה ההעלאת מ"ן ע"י בחי' ההוא רוחא דשביק בגווה כו' וכמ"ש במ"א בענין הספיחים וזהו שאמרו לא יוכל הנער לעזוב את אביו להיותו בחי' הארת שם מ"ה כו', ובפרט לפמ"ש בזהר ויצא דקנ"ג ע"ב דבנימין נכנס במקום יוסף ולזאת הי' צ"ל אצל אביו דאל"כ יהי' אבר מת ח"ו, ועל יוסף לא ידעו שהוא במצרים באותה המדריגה ממש שהי' קודם כו', ואפשר דמ"מ אינו דומה בנימין ליוסף כו', וכ"ז הוא עכשיו דהעיקר הוא בחי' הגילוי כו', אבל לעתיד שיתגלה אמיתית ההמשכה מה שממשיכים נשמות דב"ן בעבודתם בהבירורים דמלמטה למעלה כו' אז יהי' יהודה למעלה מיוסף וכמ"ש ודוד עבדי נשיא עליהם וכמו שיהי' א"ח עט"ב כמו"כ יהי' דוד עבדי נשיא כו' שיתגלה שרש ומקור האמיתי דבחי' מלכות, והיינו דוקא ע"י העבודה דעכשיו בהבירורים דנה"ב וכל הדברים הגשמים בבחי' בירור דמלמטה למעלה להיות הם בבחי' כלים לאלקות מצ"ע כו', אלא שהגילוי יהי' לעתיד ג"כ ע"י יוסף בחי' נשמות דמ"ה, אבל זהו שיתגלה ע"י בחי' אמיתית ההמשכה שממשיכים נשמות דב"ן בעבודתם כו'.

ועפ"ז הנ"ל יובן ג"כ מ"ש השמים כסאי והארץ הדום רגלי, שמים קאי על התורה וכמ"ש כי מן השמים דברתי עמכם, ושמים הוא שם מים והיינו בחי' מים דתורה כו', ופי' השמים כסאי שע"י התורה נמשך בחי'

גילוי האור כו', והגם דכסאי הוא בחי' העלם כו', זה"ע מה שכתוב כאשר יאמר משל הקדמוני, דהמשל דתורה אינו משל המעלים כ"א המגלה בחי' קדמונו ש"ע כו', (וע' משנת"ל ד"ה הקבצו ושמעו), והארץ הדום רגלי, הנה רגל הוא בחי' הנשמה כמו שירדה למטה בהתלבשות בגוף ונה"ב בבחי' הבירורים בדרך מלמטה למעלה כו', והיינו בחי' נשמות דב"ן כו', דנעוץ תחלתן בסופן כו', והארץ היינו מצות מעשיות שהן בחי' הדום רגלי שעי"ז מתעלים נש"י וכמ"ש צדקה תרומם גוי דלבד זאת שעי"ז נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה, הנה מתעלים עי"ז בבחי' עצמות א"ס ממש כו' כנ"ל, וההמשכה והגילוי הוא ע"י התורה שז"ע השמים כסאי כו', ומ"ש איזה בית אשר תבנו לי קאי על הבית דתפלה וכמ"ש כי ביתי בית תפלה כו', דהנה כל המשכות הנ"ל תלוי בהקדמת התפלה וכמא' כל האומר אין לי אלא תורה אפי' תורה אין לו אלא צ"ל תפלה, וכמו"כ בכדי שיהי' עשיית המצות בבחי' קבלת עומ"ש ה"ז ג"כ ע"י הקדמת התפלה כו', וז"ש אח"כ ואל זה אביט אל עני ונכה רוח כו' והיינו בחי' הביטול ושפלות בחי' כובד ראש דתפלה כו' (ועמשנת"ל סד"ה אין עומדין להתפלל), וזהו שכ' איזה בית כו' שהוא ביאור מ"ש קודם השמים כסאי דכאשר יש הקדמת התפלה אז השמים כסאי והארץ הדום רגלי כו', ולפי"ז מ"ש איזה בית הוא בניחותא איזה בית אשר תבנו לי ואיזה מקום כו' אל זה אביט אל עני ונכה רוח כו'. גם י"ל מ"ש איזה בית הוא ע"ד מ"ש הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך ואף כי הבית הזה, ומבואר במ"א הכוונה דגם מה ששמים ושמי השמים בחי' המקיפים היותר עליונים לא יכלכלוך ה"ז מאיר בבית הזה דבהמ"ק בבחי' פנימיות כו', וכמו"כ י"ל כאן מ"ש איזה בית אשר תבנו, דהנה בית הוא בחי' מקיף היותר עליון כידוע בענין בית ולבוש כו', ועז"א איזה בית אשר תבנו לי דעצמות א"ס אינו מאיר בבחי' מקיפים היותר עליונים והיינו בחי' ההעלם העצמי דא"ס שאינו מאיר אפי' במדריגה היותר עליונה שבאור א"ס היינו גם בבחי' עצם האור כו' ה"ז נמשך בבחי' השמים כסאי והארץ הדום רגלי שהן תורה ומצות כו', אלא שעיקר המשכת האור הוא ע"י מצות מעשיות בבחי' קבלת עול מלכות שמים והגילוי הוא ע"י התורה כו', ובזה נשלם אמיתית הכוונה דנתאווה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים כו'.

והנה נת"ל די"ל דיש יתרון מעלה בעסק התורה באופן הנ"ל על מעהמ"צ לפי שמעורר וממשיך בחי' העצמות וגם עי"ז הוא בחי' ההמשכה והגילוי כו', וכמו"כ י"ל שיש יתרון מעלה זאת בבחי' בן שנעשה עבד כו' (והנה לכאורה י"ל יתרון מעלה בבן שנעשה עבד גם בעצם הביטול והנחת עצמותו שהוא יותר מבעבד, וע"ד מ"ש במ"א בענין זה עני קרא כו' דזה הוא בחי' עשיר, וכאשר עשיר קורא כעני ה"ז מגיע למעלה יותר מפני שיש בזה ביטול עצמי הרבה יותר כו', וכמו"כ בענין בן שנעשה עבד דבד"כ עוסקי תורה ה"ה בבחי' מוחין ועניניהם הוא בבחי' טו"ד בבחי' גדלות המוחין כו', וכאשר עסק התורה הוא בבחי' קבלת עומ"ש שמניח שכלו לגמרי ולא בשביל זה יעסוק בתורה ולא לפי שכלו ישפוט וימדוד

אמיתית הענין כו׳ כ"א לידע אמיתית רצה"ע זהו תכלית כוונתו כו׳ ונוגע לו הענין מאד באימה ויראה פן ח"ו לא יכוין לאמיתתה כו׳ ומשו"ז הוא נותן נפשו ביותר כו׳ וכמו בתנאים ואמוראים דע"י הביטול והאימה יתירה שהי׳ בהם עי"ז דוקא כיוונו אל אמיתת רצה"ע כו׳ וכמשנת"ל (ד"ה והי׳ אמר המכסה אני) שכ"ז הוא ביטול יותר מכמו בחי׳ עבד שאין ענינו בחי׳ המוחין כו׳ וכמו בקיום המצות בפו"מ שאין כאן ענין המוחין בעצם כו׳ דבעצם הן רצה"ע כו׳ ומצות לאו ליהנות ניתנו כו׳, אבל תורה שהיא בחי׳ המוחין הרי הביטול בזה הוא הנחת עצמותו יותר כו׳ וממילא ה"ז מגיע במדריגה עליונה יותר כו׳, ולפי"ז י"ל דע"י בחי׳ מעהמ"צ בקבעומ"ש מגיעים בבחי׳ עצם האור שאינו בבחי׳ גילוי כלל אף לא בבחי׳ גילוי לעצמו כו׳ דהנה בבחי׳ התפשטות האור יש ב׳ מדריגות. בחי׳ האור כמו שהוא קודם עלות הרצון וכמו שעלה ברצונו כו׳, שזהו מקור ב׳ המדריגות דממכ"ע וסוכ"ע בשרשם הראשון כו׳, וזהו מה שממשיכים הצדיקים בעבודתם בבחי׳ או"י בקיום התורה ומצות ובבחי׳ אה"ר ואהבה בתענוגים שלהם כו׳, אבל בחי׳ עצם האור הוא שלמעלה גם מבחי׳ מקור לסוכ"ע והוא מה שמובדל בערך לגמרי כו׳, ומגיעים לבחי׳ זו ע"י קבלת עול מלכות שמים בקיום המצות בפועל ממש וכמו כן ע"י הבירורים בבחי׳ מלמטה למעלה כנ"ל, והגם שנת"ל דבחי׳ עצם האור זהו בחי׳ העלם העצמי דהכמה כו׳, אפ"ל שיש בזה גם בחי׳ הכתר כו׳ (והיינו בחי׳ העלם העצמי הפשוט דבחי׳ הכתר כו׳) דהנה י"ל דבחי׳ עצם האור דאור א"ס שלפני הצמצום הוא כדוגמת בחי׳ א"ק לאחר הצמצום שהוא בחי׳ אור כללי שכולל כל ההשתלשלות מרכ"ד עד סוכ"ד ומ"מ הכל הוא בהשוואה גמורה ממש וכמשנת"ל (ד"ה וספרתם לכם), ובדוגמא כזאת הוא באור א"ס שלפני הצמצום בבחי׳ עצם האור אלא שהוא בבחי׳ יחיד ממש כו׳, ובכדי להגיע בבחי׳ העלם העצמי דא"ס ממש זהו דוקא ע"י עסק התורה בבחי׳ קבלת עול מ"ש, מפני שבזה הביטול דהנחת עצמותו הוא ביותר כו׳ כנ"ל, וזהו היתרון דבחי׳ בן שנעשה עבד כו׳, ומ"מ קשה לומר כן דלפי"ז הרי עיקר אמיתית הגילוי דלעתיד בבחי׳ עדן סתימאה ממש הוא לעוסקי תורה דוקא וכפשט הזהר בפי׳ יעשה למחכה לו למאן דדייק כו׳ ומחכאן למנדע כו׳ דהיינו העוסקים בתורה בקבלת עול מלכות שמים כו׳ וכמשנת"ל (ד"ה אם בחוקתי) שיהי׳ להם יתרון מעלה לעתיד על מקיימי המצות בפו"מ בקבעומ"ש כו׳, וזה קשה לומר וכמשנת"ל (ד"ה ויצא יעקב) וכמא׳ כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב והיינו שמקיימים מצות בפועל ממש שיהי׳ מעלתן שוה ממש לעוסקים בתורה בקבלת עומ"ש כו׳, וצ"ל דיתרון המעלה דבחי׳ בן שנעשה עבד הוא מפני שיש בהם ב׳ המדריגות וכענין צדיקים ובע"ת כו׳ כנ"ל).

השלמת הדרוש*

והנה ע"פ כל הנ"ל יובן ג"כ ענין מלכיות זכרונות ושופרות דר"ה, דהנה מובן מכל הנ"ל דבכללות הן ג' מדריגות בחי' ממכ"ע ובחי' סוכ"ע דבאור א"ס שלפני הצמצום זהו כמו שעלה ברצונו וכמו שהוא קודם עלות הרצון שזהו מקור ב' המדריגות הנ"ל, ובחי' עצמות א"ס שלמעלה גם מבחי' מקור לב' מדריגות הנ"ל והיינו בחי' עצם האור עד בחי' העלם העצמי דא"ס ממש כו', וזהו שממשיכים נש"י בעבודתם בבחי' בנים שהן נשמות דאצילות (ובד"כ המשכת בחי' ממכ"ע הוא ע"י העבודה שע"פ טעם ודעת כו', אלא שאינם ממשיכים במדריגות גבוהות כ"כ, ונשמות דאצילות כללות עבודתם גם בחי' רעו"ד ואהבה בתענוגים הוא בד"כ עבודה שע"פ הטעם כו' וממשיכים מדרי' היותר גבוה הנ"ל גם בחי' המקור דסוכ"ע כו' וכמשנת"ל) ובחי' עבדים בעבודה בקבלת עומ"ש וכמו"כ בחי' בן שנעשה עבד כו'. והנה בר"ה כתיב תקעו בחדש שופר וידוע הפי' דבחדש שהוא ל' התחדשות דבר"ה מתחדש החיות, כי בר"ה חוזר כל דבר לקדמותו ונמשך חיות חדש כו'. ועז"א אח"כ כי חק כו' משפט לאלקי יעקב דגם בחי' אלקות שביעקב דהיינו מה שממשיכים ע"י העבודה ג"כ נמשך כללות ההמשכה בר"ה, חזהו"ע מלכיות זכרונות ושופרות דארז"ל אמרו לפני מלכיות בכדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה ובמה בשופר שזהו ג' מדריגות הנ"ל, דבחי' מלכיות וזכרונות הוא בחי' ממכ"ע וסוכ"ע שזהו בחי' איהו וגרמוהי ובחי' איהו וחיוהי, דהנה בחי' ממכ"ע הוא החיות שמתלבש בעולמות לפי מדריגתם לכאו"א כפום שיעורא דילי' נשמות כך ומלאכים כך והוא בחי' כח הפועל שמלובש בהנפעל בתוכו ממש עד שגם בגשמיות אין לך עשב שאין לו מזל המכה בו ואומר לו גדל שזהו המשכת החיות בפרט לעשב זה ביחוד וגבוה מעל גבוה שומר כו', אבל בחי' סוכ"ע הוא האור והחיות שלמעלה מהשתלי' והתלבשות בעולמות (ועי' משנת"ל באורך ב' מדריגות אלו לעיל בד"ה ויקח קרח) וכנגד בחי' זו הוא שנאמר אני ה' לא שניתי ואתה הוא קודם שנברא העולם ומשנברה"ע כו' בשוה ממש דלכאורה אינו מובן איך הוא מאחר שאעפ"כ העולמות חיים וקיימים ממנו והיינו שכח הבורא מלובש בהם ממש וא"כ איך לא שניתי כו'. אך הענין הוא מפני שההארה המחי' עולמות ה"ה הארה חיצוניות לבד מעצמותו ית' ואינה נוגעת בו כלל (ועי' משנת"ל ד"ה אנכי ה' אלקיך) ואינה פועלת שינוי בו כלל כי חיות כל העולמות הוא כמאמר אנא אמלוך שמדת מלכותו ית' בלבד מה שהוא ית' מלך ומתנשא כבי' עליהם זהו גופא החיות שלהם ובחי' זו אינה נוגעת לעצמיותו כלל כמשל המלך ב"ו שהוא מהות בפ"ע ומה שנקרא מלך על המדינות הרי אין בבחי' זו התפשטות עצמותו רק ששמו נקרא עליהם. וזה ענין שארז"ל עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד כו' (דגם שרש ומקור האור השייך לעולמות הוא בחי' שמו לבד כו') אבל

---

* השלמת הדרוש, לא נאמר. נכתב בתור סיום כל הענינים (רשימת כ"ק מו"ח אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע).

עצמותו מופלא ומרומם מהם כו׳, ובכל ר"ה נמשך מחדש בחי׳ חיות זה דבחי׳ ממכ"ע, כי בכל ר"ה לא נמשך בחי׳ זו להיות אנא אמלוך רק על שנה אחת ואח"כ חוזר ועולה ונכלל במקורו בבחי׳ המלך המרומם לבדו מאז כמו קודם שנבה"ע שהי׳ נכלל בחי׳ שמו בבחי׳ הוא לבדו הוא כו׳, ולכן אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם שימשיכו הרצון למדת מלוכה להיות אנא אמלוך כו׳, ושרש המשכה זו היא למעלה מבחי׳ ממכ"ע, והיינו שממשיכים בחי׳ הרצון למלוכה מאור א"ס שלמעלה מבחי׳ המלכות והיינו מבחי׳ המלך המרומם לבדו ממשיכים שיהי׳ הרצון להיות בבחי׳ רוממות והתנשאות על עם כו׳ (וע׳ משנת"ל ד"ה כי מראש צורים), מ"מ ההמשכה היא רק מה שנמשך בחי׳ המלוכה על עם דבכללות הוא בחי׳ ממכ"ע (דגם הכתר מל׳ דהיינו בחי׳ הרצון למלוכה הוא בחי׳ הרוממות על עם כו׳), ורק מה ששרש ההמשכה היא מאיר א"ס הסוכ"ע (שהוא שרש ומקור בחי׳ ממכ"ע כו׳) אבל אינו נמשך בזה גילוי בחי׳ אור הסובב כ"א הוא גילוי בחי׳ ממכ"ע כו׳. אמנם ענין ההמשכה דר"ה הוא שיהי׳ גילוי בחי׳ המלוכה ולא כמו הגילוים דבחי׳ ממכ"ע שמאיר בעולמות שמתמעט ממדריגה למדריגה עד שלמטה הוא בחי׳ העלם והסתר שאינו מאיר גילוי האור כו׳, וההמשכה דר"ה הוא שיהי׳ גילוי האור למטה ג"כ. והיינו שממשיכים בחי׳ פנימיות המלוכה כו׳, דהנה פעם הראשון שנז׳ מלוכה בתורה הוא גבי קריעת ים סוף שנאמר ה׳ ימלוך לע"ו, ובקרי"ס הי׳ גילוי פנימיות המלוכה עד שהי׳ הגילוי למטה ממש וכמ"ש זה אלי כל א׳ מראה באצבע כו׳ וראתה שפחה על הים כו׳, להיות דקריעת ים סוף הוא בקיעת הים שזהו בחי׳ פנימיות המלכות בידוע ומבואר במ"א, ועי"ז הי׳ הגילוי למטה ג"כ בלי שום העלם והסתר כו׳ (וע׳ משנת"ל ד"ה וספרתם לכם) ועז"נ ה׳ ימלוך כו׳, וכמו"כ הר"ע המשכת המלוכה בר"ה בחי׳ פנימי׳ המלוכה שיהי׳ גילוי המלוכה למטה כו׳. והענין הוא, דהנה נת"ל דצדיקים בעבודתם שממשיכים בחי׳ איהו וגרמוהי בחי׳ יחוד אורות בכלים היינו שתהי׳ הכלי כמו האור ויהי׳ גילוי האור ממש כמו שהוא כו׳, והיינו שמאיר בחי׳ עצמות האור ע"י הכלים כו׳ וכמשנת"ל (ד"ה אין עומדין להתפלל) ובאופן כזה הוא בבחי׳ פנימיות המלכות כו׳ (וע׳ משנת"ל ד"ה וספרתם הנ"ל בענין ע"ס הגלוית והגנוזות שהן בחי׳ ים וארץ כו׳), וזהו ג"כ שממשיכים בר"ה שיהי׳ גילוי בחי׳ פנימיות המלוכה ויהי׳ הגילוי למטה ממש כו׳. (וצ"ל דהמשכה זו בר"ה הוא ע"י שמקבלים נש"י עליהם בחי׳ מלכותו ית׳ ברצון וחפץ פנימי כו׳, וכמו בקריעת ים סוף שאנו אומרים ומלכותו ברצון קבלו עליהם כו׳. והנה הכוונה היא שגם בחיצוניות המלכות יהי׳ גילוי זה והיינו שגם הכלים לא יסתירו כו׳ וכמשנת"ל בעבודת הצדיקים שעושים תיקון הכלים כו׳. וצ"ל דבר"ה ז"ע חדשו מעשיכם שפרו מעשיכם דהיינו בקיום המצות להיות כדבעי למהוי בסר"מ ועש"ט כו׳. והר"ע הביטול שעושה בנפשו להיות סר"מ ועש"ט בתכלית כו׳ שעי"ז נעשה תיקון הכלים כו׳). וז"ש מלוך על העולם כולו בכבודך העצמי והנשא כו׳ והופע בהדר גאון עוזך כו׳ וידע כל פעול כו׳ שכ"ז הוא שיאיר גילוי בחי׳ פנימיות המלוכה למטה כו׳. (ובמ"א מבואר דענין י"פ מל׳ זהו המשכת בחי׳ איהו וגרמוהי דהיינו בד"כ שיהי׳ המשכת

אורות שיתלבשו בכלים כו׳, דבליל ר״ה מסתלק האור וכידוע מענין מרשית חסר א׳ כו׳, והו״ע הדורמיטא כו׳, וע״י יו״ד פסוקי מל׳ נמשך האור כו׳, ואח״כ אומרים מלוך כו׳ היינו שיהי׳ איהו וגרמוהי חד ממש וכמא׳ מלכא איהו וגרמוהי חד כו׳ והיינו גילוי בחי׳ עצמות האור כו׳ כנ״ל), ואח״כ אמרו לפני זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה והיינו בבחי׳ איהו וחיוהי חד, דהנה נת״ל (ד״ה הקבצו) דעיקר בחי׳ חיוהי הוא בחי׳ האור שלמעלה מהכלים שזהו בחי׳ אור א״ס הסוכ״ע כי זכור לדכורא ושמור לנוק׳ דבחי׳ מלכות בד״כ הוא בחי׳ ממכ״ע והיינו המח׳ דאנא אמלוך הנ״ל, וזכור לדכורא הוא בחי׳ אור א״ס הסוכ״ע שקדוש ומובדל מהעולמות כו׳, דבמדריגה זו שייך ענין הזכרונות, דהנה זכירה אינו שייך אלא על דבר הרחוק ושאינו נחשב עד שקל לשכוח עליו, והיינו בחי׳ ההארה הנ״ל שהיא בבחי׳ מקור לעולמות שהיא בחי׳ הארה חיצוני׳ לבד ואינו נוגע לעצמותו כבי׳ כלל כו׳ כנ״ל, ומפני שהיא בבחי׳ העדר תפיסת מקום לכן שייך ע״ז שכחה כבי׳ וע״ז הו״ע הזכירה לזכור בחי׳ ההארה ההיא, וכמו זכרון ליום ראשון כו׳ וידוע דיום ראשון הוא בחי׳ הרצון דאנא אמלוך כמו שהי׳ בתחלת הבריאה שנתעורר כבי׳ בבחי׳ רצון למלוכה מצד עצמו מפני שחפץ חסד הוא כו׳ וצ״ל זכרון ליום ראשון להיות דבאור אין סוף הסובב כל עלמין והיינו בחי׳ האור כמו שהוא קודם עלות הרצון וכ״ש בבחי׳ עצם האור בחי׳ ההעלם שלו שאינו בבחי׳ גילוי כלל (אף לא בבחי׳ גילוי לעצמו כו׳ כנ״ל) הרי כללות בחי׳ הרצון הנ״ל אינו תופס מקום כלל כו׳, ולכן צריכים לזכור ע״ז כו׳.
וענין הזכירה הוא שיומשך בחי׳ אור א״ס הסוכ״ע והיינו בחי׳ עצמות האור שלמעלה מהכלים עד בחי׳ עצם האור שיאיר בגילוי כו׳, וי״ל דיו״ד פסוקי זכרונות הוא ההמשכה מבחי׳ האור שקודם עלות הרצון כו׳ שזהו בחי׳ חיוהי כו׳. ואח״כ אומרים זכרנו בזכרון טוב לפניך כו׳, היינו בחי׳ איהו וחיוהי והוא בחי׳ עצם האור כו׳ וזהו שאחרי מלכיות אומרים זכרונות, דלכאורה מאחר שממשיכים בחי׳ הרצון למלוכה איך שייך שהמלך ישכח על העם עד שיפול ע״ז ענין הזכירה וכמו שנת׳ לעיל בהתחלת הדרוש, ולפמשנת״ל ניחא דענין הזכרונות היא במדריגה עליונה יותר דשם אינו תופס מקום כלל בחי׳ ההארה דאנא אמלוך כו׳, והזכירה היא על ההארה דאנא אמלוך מלכא כו׳ כנ״ל, ולזאת אחרי שממשיכים בחי׳ הרצון דאנא אמלוך אז צריכים לומר זכרונות שיזכור בחי׳ ההארה זו דבחי׳ ממלא כל עלמין שיהי׳ גילוי בחי׳ אור א״ס הסוכ״ע עד ריש כ״ד בבחי׳ עצם האור כו׳ והיינו שיהי׳ יחוד סוכ״ע וממכ״ע דבחי׳ אור א״ס הסובב יאיר בגילוי ממש בבחי׳ ממלא כל עלמין כו׳.
דהנה ההמשכה דממכ״ע שזהו הרצון למלוכה הגם שזהו גם כן מבחי׳ אור א״ס הסובב כל עלמין מ״מ הרי אין זה עדיין גילוי אור הסובב ממש רק שמעוררים וממשיכים להיות המשכת בחי׳ ממלא כל עלמין דהגילוי הוא בחי׳ האור דממלא כל עלמין ולא יש כאן עדיין בחי׳ היחוד דסוכ״ע וממכ״ע כו׳, אבל ענין הזכרונות הוא ההמשכה להיות גילוי בחי׳ אור א״ס הסובב ממש שזהו בחי׳ יחוד סובב כל עלמין בממלא כל עלמין כו׳, וכללות ענין הזכרונות אין זה סותר לענין ההשגחה דבאמת ההשגחה פרטיות אינה נמנעת בכל רגע והיא מבחי׳ מל׳ בחי׳ איהו וגרמוהי חד דהיינו בחי׳ ממלא כל עלמין כו׳

אבל להיות יחוד בחי' סוכ"ע וממכ"ע זהו ענין הזכרונות כו' (וניחא גם כן שאינו סותר לענין ההשגחה דד"ע שהיא ג"כ בתמידות. אבל הוא בבחי' מקיף לבד, וענין הזכרונות הוא להיות יחוד בחי' סובב כל עלמין וממלא כל עלמין בחי' גילוי ממש כו'), (והנה המשכת בחי' זכרונות הנ"ל י"ל שזהו ע"י בחי' רצון פשוט שלמעלה מטו"ד שזה ענין זכרון הברית וידוע דענין כריתות ברית היינו בחי' ההתקשרות בבחי' אהבה רבה שלמעלה מטו"ד כו' ובמ"ש בלק"ת בד"ה אתם נצבים ובד"ה והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול, וזהו כל עיקר ענין ר"ה דהעבודה אז היא בבחי' עצמות הנפש דוקא שלמעלה מטו"ד כו' וכמ"ש במ"א, ועי"ז זוכר הברית וההתקשרות כבי' בנש"י להיות המשכת גילוי אור א"ס הסובב כל עלמין כו', ועמ"ש מזה באורך בעט"ר), ובמה בשופר, דהנה כל בחי' המשכות הנ"ל הן בחי' מלכיות והן בחי' זכרונות זהו ע"י השופר, דהנה ידוע דר"ה הוא בחי' עליות האורות שכל ההמשכות והגילוים ה"ה בבחי' הסתלקות שמסתלקים בבחי' עצמות א"ס ממש כמו בתחלת הכל שלא הי' בחי' המשכת וגילוי אור אין סוף כלל כו', שזהו מה שחוזר לקדמותו ממש לבחי' האור הכלול בעצמותו ממש כו' וזהו ענין המלך הקדוש בחי' העלם העצמי דאין סוף שאינו בבחי' המשכה כלל כו' וכמו שנת' לעיל (סד"ה כי מראש צורים וד"ה תתן אמת ובכ"ד) ולהיות בחי' המשכת המלוכה בר"ה באמת צריכים לעורר ההמשכה מבחי' פנימיות ועצמות אין סוף ממש להיות בחי' הגילוי דאור א"ס להיות לו רצון כבי' למלוכה כו', ומכ"ש להיות בחי' זכרונות שזה ענין היחוד דסוכ"ע וממכ"ע צ"ל שרש ההמשכה מבחי' עצמות א"ס כו', דהרי ב' המדריגות דסובב כל עלמין וממלא כל עלמין הם נבדלים זה מזה וה"ה הפכים זה מזה כו' וכמובן ממשנת"ל (ד"ה ויקח קרח), ובכדי להיות יחוד סוכ"ע וממכ"ע צ"ל שרש ההמשכה מעצמות א"ס דשם שניהם אינם תופסים מקום וכולל שניהם כו', דהנה שרש ומקור ב' המדריגות דבחי' ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין הכל הוא בבחי' אור א"ס והיינו בהאור שהוא בבחי' המשכה וגילוי כו', אבל בחי' עצמות האור הכלול בעצמותו ה"ה נבדל בערך לגמרי מבחי' אור בבחי' המשכה וגילוי כו' וכמו שנת' באורך, וממילא הרי שם ב' המדריגות כלולים יחד, וכענין זכור ושמור בדבור אחד נאמרו דענין זכור ושמור הן בחי' ממכ"ע וסוכ"ע כנ"ל והן שם בדבור אחד היינו שכולל ב' הבחי' יחד כו'. ולכן משם דוקא נמשך להיות יחוד בחי' סובב כל עלמין וממלא כל עלמין כו', וזה שכתוב ובמה בשופר כו', דהנה ידוע ההפרש בין מצות שופר לכל המצות דכל המצות שרשן בגולגלתא דהיינו בחי' חיצוניות הכתר וכמשנת"ל (סד"ה הנ"ל) והוא בחי' חיצוניות הרצון ויש בזה ג"כ עונג וכמאמר נחת רוח לפני כו' והכל רק בחי' חיצוניות כו' (ומשנת"ל ד"ה ביום השמע"צ דשרש המצות מבחי' ארחין ותיוורתא דגולגלתא שמלובש בהם בחי' עתיק זהו בחי' קיום המצות בקבלת עול מלכות שמים דוקא כו'), אבל מצות שופר היא בבחי' גבורה דעתיק שמלובש במו"ס שזהו תגבורת בחי' פנימיות עתיק כו', וכמ"ש בלק"ת בהביאור דשוש אשיש, ובעבודה ענין תקיעת שופר הוא ענין הצעקה פנימיות מעומקא דלבא בחי' צעק לבם אל ה' צעקת הלב בבחי' קלא פנימאה דלא אשתמע שזהו

הזות עצם הנפש ממש בחי' גנוזי גניז כו' וכמ"ש במ"א, וכמו כן הוא ענין קבלת עול מלכות שמים שזה ענין מה שתוקעין בשופר של איל דוקא שזה סוד מה שכתוב אדם ובהמה תושיע ה' וארז"ל אלו בני אדם שהן ערומים בדעת כאדם ונמשכים אחריך כבהמה, והיינו בחי' הביטול והנחת עצמותו שנתונים לה' שלא ע"פ טו"ד כלל כו' (והוא ענין בן שנעשה עבד כו') ובפרט בקבלת עול מלכות שמים דר"ה שזהו בפנימיות ועצמות נפשו דוקא והיינו מה שנותן ומוסר א"ע לה' בכל עצמות נפשו ממש בבחי' התעוררות והזות כל עצמותו בקבלת עול זה כו', וזהו ענין תקיעת שופר בקרן של איל כו', וגם יש בזה ענין מעלת הבירורים וכמ"ש במ"א בד"ה להבין ענין הנסירה, ונת"ל באורך ענין מעלת הבירורים דדברים התחתונים שמגיע בבחי' עצמות אין סוף כו', וזהו ג"כ ענין הצעקה דקול שופר שזהו צעקת הנה"ב כו' ועמשנת"ל (ד"ה תקעו), ולכן ע"י השופר נמשך בחי' מלכיות וזכרונות כי בחי' השופר ה"ז מגיע בבחי' העלם העצמי דאין סוף ממש ומעורר וממשיך להיות בחי' הרצון למלוכה ושיהי' בחי' יחוד סוכ"ע בממכ"ע כו', וזהו ובמה בשופר שע"י תקיעת שופר נמשך בחי' מלכיות וזכרונות כו', וזה ענין בנין המלכות הנעשה ע"י תקיעת שופר דהיינו ב' מיני המשכות הנ"ל, אמנם ענין אמירת שופרות שאחר מלכיות וזכרונות דלכאורה לפי הנ"ל היו צריכים להקדים אמירת שופרות למלכיות וזכרונות. הענין הוא דהנה התעוררות המשכת' בחי' מלכיות וזכרונות זהו נעשה באמת ע"י תקיעת שופר שקדם לאמירת מלכיות וזכרונו' כו', וענין אמירת פסוקי שופרות שאחר כך זהו על דרך מה שכתוב במ"א שע"י יחוד זו"נ נמשך בחי' הגבוה משניהם כו', כמו"כ ע"י היחוד דבחי' סובב כל עלמין וממלא כל עלמין נמשך גילוי בחי' עצמות א"ס ממש, דהגם דהמשכה זו להיות יחוד הנ"ל הוא ג"כ מבחי' עצמות אין סוף כנ"ל מ"מ הרי אינו נמשך בזה עדיין גילוי בחי' עצמות אין סוף ממש כ"א ההמשכה והגילוי הוא בחי' האור דסובב כו' אבל ענין אמירת שופרות הוא בחי' גילוי ההעלם העצמי דא"ס ממש כו', וזהו שאומרים שופרות דוקא לאחר מלכיות וזכרונות להיות דהמשכה זו הגם שאינו שייך בזה אתעדל"ת כלל וכלל מ"מ הרי זה נמשך דוקא לאחר השלימות בתכלית בכל בחי' ההמשכות והגילוים שביכולת להמשיך כו', ולזאת לאחר מלכיות וזכרונות שזהו המשכת בחי' הגילויים דאור א"ס במדריגה היותר עליונה כו', אומרים אחר כך אתה נגלית כו' בחי' הגילוי דההעלם העצמות דאין סוף ממש וזה ענין אמירת שופרות כו' (ולפי מה שנת' לעיל בההפרש בין מצות מעשיות בקבלת עול מלכות שמים ובין עסק התורה בקבלת עול מלכות שמים בחי' בן שנעשה עבד די"ל שיש בזה יתרון מעלה כו', כמו"כ י"ל כאן דתקיעת שופר מעורר וממשיך מבחי' עצם האור שזהו גם כן למעלה מב' הבחינות דממלא כל עלמין וסובב כל עלמין כו' כמו שנת' לעיל, ואמירת פסוקי שופרות זהו ענין בחי' בן שנעשה עבד שממשיך בחי' העלם העצמי דאין סוף והוא ענין בחי' שופר גדול דלעתיד כו'), והנה עיקר המשכה זו היא ביום הכפורי' הגם דכל הג' מדריגות הנ"ל נמשכים בר"ה, הנה בר"ה הוא התחלת ההמשכה ועיקר ההמשכה היא ביום הכפורים וכמארז"ל ע"פ כי עמך הסליחה כו' הסליחה מופקדת אצלך מר"ה

עד יוה"כ דהתחלת ההמשכה היא בר"ה, אבל גמר ועיקר ההמשכה היא בנעילה דיום הכפורים כו'. והענין הוא דהנה נת"ל (ד"ה וישלח יעקב) דהמשכה זו דבחי' העלם העצמי דאין סוף זהו אמיתית הגילוי שיהי' לעתיד בהעלי' הב' שזהו בחי' עדן סתימאה שיתגלה לעתיד לבוא שיעשה למחכה לו למאן דדייקין מילין דחוכמתא ודחקין לון ומהכאן למנדע בירין דמלה כו' וכמו שנת"ל (ד"ה אם בחוקתי תלכו), וידוע דיום הכפורים הוא במדרי' לעתיד בהעלי' הב' דזהו מה שיוהכ"פ אסור באכו"ש כו' כמו עוה"ב שאין בו אכו"ש כו' דהיינו בחי' עונג העצמי הבלתי מורגש שזהו בחי' עדן סתימאה כו' וכמו שנת"ל (ד"ה וישלח יעקב) יתרון מעלת יום הכפורים על שבת דמצוה לענגו באכילה ושתיה דהיינו בחי' עונג העצמי הבא במורגש, אבל יום הכפורים דאסור באכילה ושתיה היינו בחי' עונג העצמי הבלתי מורגש כו', ועמשנ"ל (ד"ה כי עמך מקור חיים), וזהו דיום הכפורים נקרא שבת שבתון וידוע הפי' שהוא בחי' שביתה מבחי' שבת גם כן להיות דשבת הגם שהוא ג"כ המשכת בחי' עונג העצמי מ"מ ה"ה מה שבא במורגש שזהו בחי' אור הא"ס שבא בבחי' המשכה וגילוי והוא בבחי' אור עכ"פ כו', אבל בחי' שמו העצמי היינו מה שאינו בבחי' המשכה כלל וכלל עד שאינו נקרא בשם אור כלל כו' הרי כללות בחי' האור והגילוי אינו בערך כלל לגבי מדריגה זו כו', ומשום זה נקרא שבת שבתון שהוא בבחי' שביתה והבדלה לגמרי גם מבחי' שבת כו' (ומעין זה הוא גם כן בשבת בסעודה שלישית דכתיב בה היום לא כו') הרי דביום הכפורים הוא המשכת בחי' עצמות אין סוף ממש כו', דמה שנמשך ומאיר בר"ה הוא בחי' מלכיות וזכרונות דהיינו המשכת בחי' ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין כמו שהן בשרשן הראשון באור א"ס שלפני הצמצום עד בחי' עצם האור כו', וי"ל שזה ענין ב' ימים דר"ה דמבואר בפע"ח שער ר"ה פ"ב בענין הנסירה דב' ימים דר"ה הנסירה בבחי' כתר וחכמה ולכן נקראים שניהם ראש כו', ובחי' כתר וחכמה היינו בד"כ בחי' ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין כו', אבל המשכת בחי' עצמות אין סוף שלמעלה מבחי' ממלא וסובב והיינו בחי' העלם העצמי דא"ס הוא ביום הכפורים דוקא, וזהו דעיקר סליחת עוונות הוא ביום הכפורים וכמאמר הסליחה מופקדת אצלך כו' לפי שאז מאיר בחי' עצמות אין סוף שעז"נ כי עמך הסליחה, ופי' כי עמך היינו כמו שכתוב כי עמך מקור חיים היינו מה שעמך ממש בחי' שמו הכלול בעצמותו ממש דשמו קדמון כקדמותו כו', וכמו שנת' לעיל (ד"ה כי עמך מקור חיים), וזהו ג"כ ענין כי עמך הסליחה דסליחת עוונות הוא מבחי' עמך כו', דביום הכפורים מאיר בחי' זו כו' ועמ"ש בלק"ת בהביאור דכי כארץ תוציא צמחה פ"ג דהוי' בניקוד אלקים שזהו בחי' העלם העצמי דאין סוף כמו שנת' לעיל (ד"ה ויתן לך האלקים) הוא שמאיר ביום הכפורים והוא בחי' קדושתי שלמעלה מקדושתכם כו' כמש"ש פ"ב, וזהו שנא' ב' תרועות בר"ה ואחת ביום הכפורים דב' תרועות דר"ה הם בחי' מלכיות וזכרונות דהיינו המשכת בחי' ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין בשרשם הראשון באור אין סוף שלפני הצמצום שזהו הנמשך בר"ה כנ"ל, והא' דיום הכפורים היינו בחי' שופרות שזהו המשכת בחי' עצמות א"ס ממש שנמשך ביום הכפורים, ומ"מ לומדים זה מזה

להיות דהתחלת ההמשכה היא בר"ה וכמאמר הסליחה מופקדת אצלך מר"ה כו' הרי התחלת המשכת הסליחה היא בר"ה רק שעיקר ההמשכה דבחי' ומדריגה זו היא ביום הכפורים כו'. וז"ש יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו כו', וידוע דיחיינו מיומים קאי על ב' ימים דר"ה ונק' יומים דיום הוא בחי' המשכה וגילוי, והיינו דהמשכה דר"ה הכל הוא במה שהוא בבחי' המשכה וגילוי, והיינו בהאור אין סוף שלפני הצמצום בבחי' המשכת האור ובבחי' גילוי האור כו', אבל ביום השלישי יקימנו היינו ביוהכ"פ שההמשכה היא מבחי' עצמות אין סוף ממש ועז"א ונחי' לפניו ממש כו'.

וע"פ כל הנ"ל יובן מה שאמרו במשנה דרפ"ד דר"ה יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה, דהנה כל המשכות הנ"ל הנעשים ע"י תקיעת שופר בג' מדריגות הנ"ל דמלכיות זכרונות ושופרות כו', הנה בשבת נמשך כל הנ"ל מצ"ע, וכידוע בענין הג' סעודות דשבת שהן ג"כ בג' מדריגות הנ"ל, דהנה ידוע דכללות ענין השבת הוא ענין השביתה והמנוחה וכמו שכתוב כי בו שבת כו', וענין השביתה הוא בחי' העלאה מלמטה למעלה, וידוע גם כן דבשבת אז המשכת העונג וכמ"ש וקראת לשבת עונג, והענין הוא שע"י השביתה וההעלאה נמשך עי"ז בחי' התענוג כו', ויובן זה עד"מ בגשמיות כשאדם עושה איזה מלאכה הרי בעת העשי' מושפלים כל הכחות שלו בהעשיה שעושה כי לבד הכח הפועל שמלובש בהפעולה הרי מתצמצמים ומתלבשים בזה גם הכחות דשכל ומדות וכידוע שאי אפשר לעשות ולפעול דבר כי אם שיש לו אהבה ותשוקה אל הדבר, וכמו כן יש בזה התלבשות השכל איך ומה לעשות את הדבר כו', וגם כח התענוג מלובש בזה שיש לו תענוג בהדבר ההוא והוא הסיבה דמשום זה הוא עושה כו', וכידוע דסיבת התפשטות כל הכחות הוא ע"י התענוג דוקא כו', וכמ"ש בסי' בד"ה להבין המשנה יום טוב של ר"ה, אמנם בעת העשי' הרי כל הכחות הם בבחי' ירידה והשפלה ומצומצמים המה בהעשי' ולזאת אינו נרגש אז העונג בהעשי', ואדרבה ענין צמצום הכחות והשפלתם הוא היפך העונג כו', וגם מאחר שלא נגמרה עדיין הדבר שעושה אינו שייך בזה תענוג עדיין, ורק לאחר שנגמרה מלאכתו וה"ה שובת ונח ממלאכתו והיינו שהכחות חוזרים ועולים למקורם ה"ה מתענג מהעשי' שעשה ופעל, ודוקא כאשר נעשית הדבר בטוב ע"פ חיוב חכמתו באופן עשייתה, כי חיוב שכלו וחכמתו באופן עשיית הכלי או באופן הציור וכה"ג הוא ע"פ אופן התענוג שיש לו מתחלה בהדבר ההוא כך גזרה שכלו וחכמתו באופן עשייתה כו' וכמו שכתוב במ"א, ולזאת כאשר רואה שנעשית בטוב ובהידור ויופי ע"פ חיוב שכלו וחכמתו ה"ה מתענג בזה כו', וכ"ז דוקא לאחר ששובת ממלאכתו לאחר גמר מלאכתה של הדבר, דכאשר הכחות מצומצמים ומושפלים בהעשי' וכמו כן קודם שנגמרה מלאכתה אינו שייך בזה תענוג עדיין כנ"ל, כי אם כשנגמרה מלאכתו והוא נח ממלאכתו אז כשרואה טוב ויופי הדבר ה"ה מתענג בו כו', והנה העונג הזה מה שיש לו תענוג בהכלי או בהציור וכה"ג (שזהו סיבת התפשטות הכחות כו' כנ"ל) ה"ז רק עונג פרטי השייך להענין הפרטי הזה, ולא בחי' עצמות התענוג שבנפש שאין בו התחלקות

פרטים כידוע, ואם כן גם כשׁשׁובת ונח ממלאכתו שׁעולים הכחות למקורם עד בחי' התענוג הרי מה שׁמתענג ממלאכתו ה"ה ג"כ רק בחי' עונג פרטי השׁייך אל העשׂי' הפרטיות כו', וזהו מה שׁהתענוג הוא דוקא כאשׁר רואה טוב הדבר כנ"ל שׁזהו גם כן מהפרטים שׁנעשׂו בטוב ע"פ חיוב חכמתו כו', וממילא מובן שׁהעונג הוא גם כן עונג פרטי עדיין. אמנם אח"כ עולה התענוג בבחי' כח התענוג העצמי, וכאשׁר רואין בחושׁ דלאחר שׁמתענג מהדבר כנ"ל אז עולה התענוג עוד בדרך העלאה ומתענג אח"כ בבחי' תענוג העצמי בעצם נפשׁו לא רק מטוב ויופי הדבר כ"א מעצם הענין בכללות כו', ועוד ישׁ בזה תענוג עצמי שׁאינו תלוי ומורכב כלל בהדבר ההוא הגם שׁבא מסיבת הדבר ההוא אבל ה"ה עולה בכח התענוג ההיולי העצמי שׁמתענג בעצם כמו בכל תענוג עצמי שׁאינו בא בסיבת איזה דבר כו' (וכידוע בענין מנוחה שׁאחר יגיעה ומנוחה בעצם כו' וכמ"שׁ במ"א), והדוגמא מכ"ז יובן למעלה דכתיב וירא אלקים את כל אשׁר עשׂה והנה טוב מאד, דהנה כללות כל התהוות העולמות הוא שׁעלה ברצונו ית' להאציל ולברוא כו', וברצון זה ישׁ בו תענוג עליון שׁמחמתו ירצה דוקא באופן זאת ההשׁתל' וכמארז"ל ע"פ שׁוקיו עמודי שׁשׁ שׁוקיו זה העולם שׁנשׁתוקק הקב"ה לבראותו כו', ומכ"שׁ שׁמלובשׁ בזה בחי' המוחין והמדות עליונות וכמאמר בעשׂרה דברים ברא הקב"ה כו' בחכמה ובתבונה כו'. אמנם בעת בריאת העולמות בחי' שׁשׁת ימים עשׂה ה' כו' הרי כל המדריגות העליונות הם בבחי' ירידה והשׁפלה ובבחי' צמצום כו', וגם התענוג העליון הוא בהעלם שׁאינו נרגשׁ כו', ואחר כך בשׁבת דכתיב ויכל אלקים שׁכלו כל הצמצומים כו', וישׁבות ביום השׁביעי שׁהוא ענין החזרת כל הכחות שׁנשׁפלו שׁחוזרים אל מקורם כו' ואז נמשׁך בחי' התענוג שׁמתענג כבי' מכל אשׁר עשׂת שׁנעשׂה הכל כפי חיוב וגזירת חכמתו ורצונו ית' וכפי התענוג שׁהי' בתחלה בענין בריאת העולם שׁישׁ בה בחי' ההעלאות וההמשׁכות כו' וכמ"שׁ במ"א. אמנם בחי' התענוג הזה הוא בחי' תענוג פרטי מפרטי אופני העולמות וההשׁתל' שׁנעשׂת כפי רצונו ית' וכפי התענוג עליון כו', והרי זה רק בחי' הארת העונג השׁייך להשׁתל' כו', וזהו מה שׁמאיר בשׁבתא דלילא וכידוע דאז הוא בחי' עליות העולמות שׁזהו מ"שׁ ויכל אלקים ביום השׁביעי וישׁבות כו'. ויש אז בחי' המשׁכה ג"כ, אבל הוא בחי' הארת העונג השׁייך להשׁתל' דהיינו בחי' ממלא כל עלמין דשׁם שׁייך ענין ההתחלקות אבל בבחי' תענוג העצמי אינו שׁייך התחלקות כו', וזהו סעודה ראשׁונה שׁהיא סעודתא דחקל תפוחין קדישׁין בחי' מלכות ועי"ק וז"א אתיין כו' שׁזהו בחי' הארת העונג לבד כו', ואחר כך שׁבתא דיומא הוא בחי' המשׁכה (והיינו לאחר העלאה הב' כנ"ל במשׁל) והוא גילוי בחי' עצמיות התענוג ולא השׁייך לפרטי ההשׁתלשׁלות כי אם מכללות העולמות וההשׁתלשׁלות שׁלמעלה מבחי' התחלקות כו', והוא ענין סעודה שׁני' דשׁבת שׁנק' סעודתא דעתיקא קדישׁא והיינו בחי' עצמות התענוג לא בחי' הארת העונג לבד כו' (ובחי' ז"א וחקל תפוחין קדישׁין אתיין כו' היינו שׁהמשׁכת התענוג הוא בהם כמו שׁעולין בבחי' עצמות התענוג כו'), וזהו גילוי בחי' הסובב כל עלמין שׁזהו בחי' עצמות אור אין סוף שׁלמעלה מבחי' התחלקות כו', וזהו ענין זכור ושׁמור דשׁמור לנוקבא דהיינו

בשבתא דלילא בחי' ממלא כל עלמין כו' וזכור לדכורא דשבתא דיומא בחי' סובב כל עלמין כו', ואחר כך בסעודה הג' נמשך מדריגה עליונה והוא בחי' עצמות התענוג ממש שאין לו אחיזה בשום דבר כו', והיינו בחי' עצמות אין סוף שלמעלה גם מבחי' סובב כל עלמין כו', וכידוע דבמנחה דשבת הוא עת רצון והיינו זמן התגלות בחי' רעדכ"ר שזהו בחי' פנימיות הרצון ופנימיות התענוג שהוא בחי' התענוג העצמי והפשוט לגמרי כו', (ומה שנק' סעודתא דז"א היינו לפי שההמשכה היא בז"א, אבל הוא המשכת בחי' התענוג העצמי ממש כו'), וזהו ענין זכור ושמור בדבור אחד נאמרו להיות שזהו בחי' עצמות אין סוף שלמעלה מבחי' סובב כל עלמין וממלא כל עלמין וכולל שניהם כו', ובשרש הראשון באור אין סוף שלפני הצמצום היינו ג' מדריגות שנת' לעיל בחי' שעלה ברצונו וכמו קודם עלות הרצון שזהו שרש הב' מדריגות דסובב כל עלמין וממלא כל עלמין כו', ובחי' עצם האור שאינו בבחי' גילוי כלל גם לא לעצמו כו', והוא ענין בחי' מנוחה בעצם (וכמו בחי' סתים בעצם כו') לפי שאינו בגדר שייכות לעולמות גם לא בבחי' מקור למקור כו' ולמעלה לגמרי מבחי' ב' מדריגות הנ"ל, וזהו מדריגה הג' דזכור ושמור בדבור אחד כו', (וי"ל גם בחי' העלם העצמי כו' אבל רק להיות המשכת המדריגות הנ"ל לא בחי' המשכת ההעלם העצמי ממש שזהו מדרי' שבת שבתון כו' כמשנת"ל), וזהו הטעם מה שר"ה שחל בשבת א"צ תקיעת שופר שהרי כל ההמשכות הנעשים ע"י תקיעת שופר נעשה בשבת מצ"ע, והיינו ג' מדריגות הנ"ל דזכור ושמור ואיך שבדבור אחד נאמרו שזהו בחי' המשכת העונג דשבת (וכידוע דשבת עיקרו בחי' עונג כו' וכמו שכ' מזה בד"ה מצה זו, רס"ז) דענג ר"ת עדן נהר גן, דגן הוא בחי' מלכות בחי' ממלא כל עלמין ונהר בחי' סובב ועדן זהו בחי' עצמות א"ס שלמעלה מבחי' סובב וממלא כו' (בחי' עדן סתימאה כו'), והן ג' מדריגות דמלכיות זכרונות ובמה בשופר כו' כמו שנת' לעיל ובשבת נמשכים מצ"ע ולזאת א"צ אז תקיעת שופר כו', ואעפ"כ מדאורייתא חייב לתקוע בשופר גם בר"ה שחל בשבת, דהנה בהג' מדריגות הנ"ל יש בכל א' כמה מדריגות, ולכן הגם דמלכיות וזכרונות הוא ענין שמור וזכור והשופר שע"י נמשך מדרי' הנ"ל הוא ענין זכור ושמור בד"א כו' עכ"ז אינם שוים ממש, ועל דרך מ"ש בלק"ת בדרושי שבועות בהביאור דוספרתם בספו דעומר שעורים הוא במלכות בחי' נוקבא וכמו כן תש"י הוא בנוקבא ואינן שוים כלל שהרי הקרבן עומר שעורים אינו נוהג רק בפני הבית משא"כ תש"י נוהג בכל מקום ובכל זמן, וכמו כן הבחי' הנעשי' ע"י השופר ובחי' זכור ושמור דשבת הגם שהן ענין א' ומ"מ אינן שוים במדריגתן כו'. והענין הוא דהנה במצות יש בחי' חיצוניות ובחי' פנימיות וכמו שכ' בלק"ת ד"ה ואהי' אצלו אמון (ושם מבואר שזהו בחי' רצון ותענוג ובאמת גם בתענוג יש חיצוניות ופנימיות כו') ועל ידי השופר נמשך גם בחי' הפנימיות וכמ"ש בהביאור דשוש אשיש דשופר הוא בחי' פנימיות עתיק כו'. אמנם המשכה זו דבחי' פנימיות המצות זהו שנמשך בזמן בית המקדש אבל עכשיו אי אפשר להמשיך כ"כ בחי' פנימיות המצות כו', והענין הוא כמ"ש בלק"ת ד"ה כי ההרים ימושו פ"ג בענין ואגודתו על ארץ יסדה דבזמן

בהמ"ק היו נש"י בבחי' אגודה, כי נשמות ישראל נחלקים לג' מדריגות כהנים לוים וישראלים ובזמן בהמ"ק היו כהנים בעבודתם ולוים בדוכנם וישראל במעמדם כולם אחודים וקשורים יחד באגודה אחת, מה שאין כן בזמן שאין בית המקדש קיים בנוהי דאברהם בגלותא דאדום ובנוהי דיצחק בגלותא דישמעאל כו' וכתיב מפוזר ומפורד כו' ולכן בבהמ"ק שהיו בבחי' אגודה נמשך גם בחי' הפנימיות על ידי השופר, אבל עכשיו אי אפשר להמשיך בחי' הפנימיות כי אם בחי' החיצוניות וזה נמשך בלאו הכי, ולכן אין תקיעת שופר בראש השנה שחל בשבת, אבל אמירת פסוקי שופרות יש גם בראש השנה שחל בשבת, והענין דהנה נתבאר לעיל שיש מעלה בתורה על מצות (שזהו יתרון ומעלת בחי' בן שנעשה עבד כו') שעל ידי התורה הוא הגילוי של האור כו' דמצות רק מעוררים את האור, אבל שיהי' הגילוי ממש זהו על ידי התורה כו', והנה בשבת הגם שנמשכים כל המדריגות הנ"ל מ"מ ההמשכה היא למעלה וכמו שכ' במ"א כענין המן שלא ירד בשבת למטה ולמעלה הי' עיקר המשכת המן בשבת כו' וכמו שכת' בד"ה אכלוהו בתו"א ובהביאור להנ"ל, ולכן אומרים פסוקי שופרות גם כשחל בשבת, והיינו בכדי שיהי' ההמשכה והגילוי למטה ממש שזהו ע"י האמירה דשופרות בפסוקי התורה כו', וזהו גם כן שאומרים פסוקי מלכיות חכרונות הגם שנמשך על ידי השופר מ"מ צריכים לומר זה בתורה בכדי להיות הגילוי ממש למטה כו'. ועוד דהנה נתבאר לעיל דעל ידי השופר הגם שההמשכה היא מבחי' עצמות אין סוף בחי' העלם העצמי כו', מ"מ אין זה שנמשך בחי' ומדריגה זו ממש כי אם להיות ההמשכה דבחי' האור והגילוי כו', אבל ענין אמירת שופרות שאחר מלכיות וזכרונות הוא המשכת בחי' העלם העצמי דאין סוף ממש כו', והמשכה זו צריכים בראש השנה שחל בשבת גם כן. דהנה נתבאר לעיל דהמשכה הנ"ל זהו מדרי' יום הכפורים שהוא בחי' שבת שבתון שלמעלה מבחי' שבת כו', ולזאת גם בשבת צריכים להמשיך מדריגה זו שזהו למעלה מבחי' השבת, ולכן הגם דתקיעת שופר א"צ כשחל בשבת מ"מ אמירת פסוקי שופרות צריכים גם כשחל בשבת כו', והיינו המשכת בחי' אמיתית הגילוי דלעתיד שזה נמשך עכשיו ביום הכפורים והתחלת ההמשכה היא בראש השנה על ידי אמירת שופרות כו', וזהו דבפסוקי שופרות אומרים פסוקי שופרות דמ"ת דכל ההמשכות גם מה שיהי' לעתיד במדריגה היותר גבוה הכל נמשך בהעלם במ"ת כו', ולכן לא יהי' עוד הפעם מ"ת מפני שהכל כבר נכלל כו', ומסיים בשופר דלעתיד וכמו שכתוב כל יושבי תבל כו' וכתקוע שופר תשמעו דקאי על שופר דלעתיד וכתיב והי' ביום ההוא יתקע בשופר גדול כו', וכן מ"ש ואד' ה' בשופר יתקע דקאי גם כן על שופר דלעתיד (ונא' הוי' בניקוד אלקים שזהו בחי' ההעלם העצמי דאין סוף כמו שנתבאר לעיל ד"ה ויתן לך האלקים, חהו אמיתית הגילוי דלעתיד כו' כמו שנת"ל), וכ"ז משום דענין אמירת שופרות הוא בחי' אמיתית ההמשכה שיהי' לעתיד כו', וזהו שמסיים אוא"א תקע בשופר גדול לחירותינו ושא נס לקבץ גליותינו כו' (וכמו שנתבאר לעיל דכאשר ואגודתו על ארץ כו' נמשך בחי' פנימיות המצות כו', וי"ל בדוגמא כזאת בראש השנה שעז"נ ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי

עם יחד שבטי כו׳ שזהו בראש השנה דוקא וכמו שכתוב בלק"ת ד"ה אתם נצבים ובד"ה תקעו דרוה"ר פ"ג) והיינו דבחי׳ אמיתית הגילוי שיהי׳ לעתיד במדריגה העליונה ביותר דהיינו בחי׳ העלם העצמי דאין סוף כו׳ נמשך עתה בראש השנה באמירת שופרות כו׳, ולכן גם בראש השנה שחל בשבת אומרים פסוקי שופרות שיאיר ויתגלה בחי׳ עדן סתימאה שזהו אמיתית הגילוי שיהי׳ לעתיד בב"א, וזהו אמיתית הכוונה המושרשת בעצמות אין סוף ממש דנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו׳.

הוספות

בס״ד, ליל ש״ת קרוב לחצות הלילה, בחדר האכל, ס״ו

מיא דארף אן הייבין מיט א דבר מלך, דעם רבי׳ס א חסידות, אבער פריער דארף מען זינגען דעם ניגון נאך אמאל.

לאחר הניגון אמר בינו לבין עצמו, מלמטלמ״ע אדער מלמעלמ״ט חסידות דארפמען ריידין.

עס איז דא דעם רבי׳ס א חסידות אין צוויי נוסחאות. מנוסחא א׳ משמע שנא׳ בהשנים דקס״ג ס״ד והיא הנחת אדמו״ר האמצעי, מ״מ הניחה כמו ששמעה (א״ה, דלפעמי׳ הי׳ מוסיף מעצמו ביאור הענינים והדומה, וכאן הוא כמו ששמע מרבינו הגדול), ומנוסחא הב׳ משמע שנא׳ בהשנים דקנ״ו או קנ״ז, ויותר קרוב שהוא כן, דכן משמע מסדר הענינים והדברים. וזהו

*

קמתי אני לפתוח לדודי וידי נטפו מור, הנה דודי הם בחי׳ הגילוים שלמעלה והיא בחי׳ ההמשכה הנמשכת מעצמות א״ס, וכידוע מענין רועים ודודים שרועי׳ הוא רק בחי׳ הארה ואינו בחי׳ העצמות, ודודים הוא בחי׳ ההמשכה מעצמות א״ס, וידוע דדודים קאי על בחי׳ ז״א ומל׳ ששם הוא בחי׳ המשכת העצמות, וגם יחודם הוא רק לפרקי׳ דרעים הם זיוגייהו תדיר שיחודם הוא תמידי, ודודים יחודם רק לפרקים, אמנם בזה דוקא הוא בחי׳ המשכת העצמות, ומפני זה גופא הוא רק לפרקים, אבל רעים הוא רק בחי׳ הארה. האמת הוא שההארה היא נמשכת מבחי׳ לא שניתי כו׳ ומ״מ ה״ז הארה ולא עצמות ודודים הוא בחי׳ המשכת העצמות. ויחוד זה (דדודי׳) הוא רק לפרקים בזמנים מיוחדים. והזמנים הם בעת רצון למעלה דהיינו כשהקב״ה רוצה להחיות נש״י ולהאיר להם באור עצמותו ית׳ אז הוא היחוד דז״א. והנה לעתיד יהי׳ זה בתמידיות שתמיד יהיו נש״י מוארי׳ מאור העצמות, בחי׳ המשכה עצמית, מפני שאז (לע״ל) יהיו נש״י כלים לזה, אבל עתה היחוד הזה הוא רק לפרקים (אמר, כן כתוב במאמר רבינו, אמנם נתוספים באמצע דברים הרבה דרך הסבר להסביר הענין). והיוצא מזה שדודי הוא בחי׳ המשכת מעצמות א״ס, וע״ז אמר קמתי אני לפתוח לדודי דהיינו שאז צריך לעשות פתח לזה, דהיינו כשיש עת רצון למעלה להאיר נש״י באור עצמותו ית׳ (דארף איך יעמולט מאכין א כלי אויף דעם אור העצמות) צריך אני לעשות כלי ופתח לזה, דהיינו כשימשכו הגילוים מלמעלה יתקבלו ויומשכו רק בנש״י, וע״י העבודה בתמידיות אפשר לעבוד תמיד במדריגה זו, ועוד זאת שהגילוי׳ והמשכות האלו ה״ה פועלי׳ תוס׳ ברכה מרובה בהעבודה התמידיות שלו, דהגם דהעבודה התמידיות שלו הוא במדרי׳ אחרת, מ״מ הנה גילוי׳ והמשכות אור העצמות פועלי׳ תוס׳ ברכה גם בעבודתו

התמידיות. וזהו קמתי שצריכים לעבוד במדרי' ועבודה זו לעשו' כלי ופתח לגילוי אור העצמות בחי' המשכה העצמות.

אני קאי על הניצוץ האלקי שבנש"י היינו בנשמה המלובשת בגוף, ולא על עצם הנשמה כמו שהיא למעלה (א"ה, דידוע מ"ש במ"א דלא כל הנשמה מתלבשת בגוף האדם להחיותו, אלא הארה ומקצת הנשמה מתלבשת כו' ועיקר הנשמה נשארה למעלה כו') וזהו"ע אני שקאי על הנשמה המתלבשת בהגוף, דיש עוד מדרי' א' ונקראת אי"ן וקאי על עצם הנשמה, וכמאמר אי"ן מזל לישראל, אי"ן הוא בחי' מזל לישראל (א"ה, דהנה כתי' ונוזלי' מן לבנון, ומבואר במ"א דלבנו"ן הוא בחי' עצם הנשמה כמו שהיא למעלה, ונוזלי' הוא בחי' הארת הנשמה כמו שהיא מתלבשת בגוף, ונק' נוזלי' לפי שתמיד הרי נמשך חיות חדש מעצם הנשמה, ולפי"ז י"ל פי' מז"ל שקאי על עצם הנשמה, מז"ל הוא מל' מפעיל, שהוא המשפיע שממנו נמשך ההזלה וההטפה בהנשמה המלובשת כו' וזהו אי"ן מז"ל לישראל, דמה שהוא בחי' נוזל בנש"י הוא מבחי' אין שרש ועיקר הנשמה שהיא בחי' מז"ל שהיא היא הנמשכת בהנשמה המלובשת כו'), אבל אנ"י קאי על הניצוץ האלקי שמלובש בהנשמה המלובשת בגוף. דהנה נשמה הוא בחי' שכל, והניצוץ האלקי המתלבש בהנשמה הוא בחי' ההרגש שלמעלה מהשכל שמרגיש בנפשו (עס לייגט זיך עם אפ) גם ענינים כאלו שאינם מושגים בהשגה כלל, ומ"מ הוא מרגיש אותם, והוא ע"י כח הניצוץ האלקי. דהנה יש מי שהוא שכלי, והיינו שהוא מדוד וקר בכל ענייניו, וזהו מה שהוא שכלי און דאס איז ואס ער איז א שכלי דאס איז שכל פון נה"ב, ניט ואיילע ער איז זעך עוסק אין מושכלות כ"א שהוא שכלי בהנהגת עוה"ז (איך בין א שכלי, און מיא דארף זאיין א שכלי אין עניני עוה"ז) ואינו מתפעל משום דבר גם כשרואה גילוי אלקות בעולם דהיינו אין נשמות ישראל (א"ה, נש"י נקראו עולם. וי"ל ע"ד שארז"ל כמו שאי אפשר לעולם בלא רוחות כך אי אפשר לעולם בלי ישראל, דנש"י הם בחי' עולם, וארעם נש"י דאס איז עולם), וכמו בזמנים של התעוררו' שכל ישראל עומדים בהתעוררות תשובה כמו ביוה"כ או בזמנים של שמחה כמו בש"ת וכו' ומ"מ ער איז א שכלי ער איז אפגימאסטין באיי זיך (מדוד) וקר ואינו נתפעל, מיא איז דאך ניט משוגעים ח"ו, דיא התעוררות פון שמחה שבש"ת ואס בא אלע אידן איז, ה"ז מצד איזה ענין, דיש ענין שמזה הם מתעוררי' ומתפעלי', אבער ער איז דאך א שכלי איז עם נעמט דאס ניט, און דער פון ווערט ער גאר ניט נתפעל, ונשאר קר ומת (קאלט און טייט ויא ער איז פריער גיוועזן) כמו שהי' קודם כו'. ומובן מזה שהשכל הוא שכל של הנה"ב. שאינו מניחו להתפעל בהתפעלות של הנה"א, ער לאזט עם גאר ניט צוא גיין צוא דער זאך, וארעם דיא התפעלות איז דאס דער קירוב הראשון און דער קירוב כללי זאיינער ואס בכלל גייט ער צוא צוא דעם ענין, און הייבט אן האבין א שייכות צוא דעם, כי מתחלה בעוד עמדו במצבו

הראשון איז ער נאך גאר מרוחק פון דעם גאנצין ענין, וההתפעלו' היא ההתעוררות שלו, ואס יעמולט הוא מתקרב מעט אל הענין און דער ענין נעמט עם ארום מעט, וכשאינו מתפעל זהו ההוראה דהשכל הזה המונעו מההתפעלות שהשכל המונע הוא שכל הנה"ב, דער פאר זעהען מיר אז אין ענינים אזעלכע ואס אין זיי זעהט זיך אן עפעס א קדושה, ווערט ער שיים נתפעל אייף פאר שטעלין דיא זאך (בדברים ועניני' כאלו שנראה בהם צד קדושה ה"ה משתדל תומ"י להסתיר הדבר), למשל אז דיא יארמולקע זאהט זעך ארוייס, גיט ער זיך תומ"י א חאפ אי דיא יארמולקע זעהט זעך, חאטש ער טראגט א יארמולקע, וואילע ער דארף טראגין, נאר ער דארף אבער זאיין א שכלי, איז פאר ואס זאל זעך בא עם זעהן דיא יארמולקע, און דאס גופא איז בא אים מיט ארעכטער פאל התפעלות, מיט א חאפ צוריק, ואס דער סיבה אין דעם חאפ איז וואילע ער רעכינט זיך פאר א שכלי, איז דערפון פארשטייט מען אז דער שכל איז פון דעם נה"ב, ואס באמת איז דער נה"ב ניט קין שכלי, דער נה"ב איז כבהמה ממש, שאין לו שכל כלל (א"ה, וגם בשרשו הרי הנה"ב הוא מהתהו שקדם אל התיקון, וכמבואר בד"ה מצה זו, נ"ה, בענין הבירור דנה"ב דכשנתברר אז ה"ה מעלה גם את הנה"א כו' וכמ"ש ורב תבואות בכח שור כו' דהנה"ב בעצם נק' שור שהוא בהמה, וכשנראה במוחש הרי עיקר מציאות מהות הנה"ב הוא רק מדות ולא שכל, וכמו בריבוי תאוות והדומה, וגם בהשגת כל תאוה הוא בחמימות ורתיחות הדמי' בריבוי התפעלות, ובכלל הרי עיקר ענינו הוא מדות. דזהו ההפרש שבין הנה"א והנה"ב, דהנה"א הרי עיקרו שכל, שהוא שכלי בעצם, ער איז בעצם א שכלי, דגם המדרי' היותר תחתונה של הנה"א הוא שכל, וההשגה שלו הוא בבחי' הכרה והרגשה באור האלקי, עד שרואה את האלקות במוחש. והגם שיש מדות גם בנה"א הוא רק כמו מדות שבשכל, דבהכרח שגם בשכל יש מדות, אמנם המדות ההם בלתי נרגשים, שנאבדים בריבוי שכל, זיי ווערין פארלארין אין שכל ונקראי' מדות שכלי' שהעיקר הוא השכל, משא"כ הנה"ב עיקרו הוא בחי' מדות וכנ"ל והגם שיש בנה"ב גם שכל, אבל השכל הוא רק מה ששייך אל המדות, וכמו התחבולות והעצות איך להשיג את זה שהוא חפץ באיזה מדה כו' דכ"ז הוא הוראה על מהותו שהוא בהמה ועיקר אצלו המדות, ואין לו שכל כלל כו'), ומשו"ז הוא מתפעל מענינים השייכים איליו דוקא וכנ"ל באריכות, דאם הי' שכלי באמת כמו שהוא חושב על עצמו לא הי' צריך להתפעל גם מזה. דער אמת איז טאקע דשכל אינו שייך להתפעלות, ואם הי' העדר ההתפעלות הנ"ל (בענין הקרירו' שלו) מסיבת השכל לא הי' צריך להתפעל משום דבר, ולמה בזה שהוא מריח שיש בו ריח דקדושה ה"ה מתפעל להסתיר הדבר כנ"ל דמזה מובן דהעדר ההתפעלות אינו בא מסיבת השכל, דאם הוא קר כמו שהוא חושב (א"ה, כשמתחילי' לדרוש ממנו מדוע אינו מתפעל ואינו זז ממקומו, הוא משיב ע"ז כי מה יעשה שכך טבעו, שהוא בטבע קר, ואם הי' אמת כמו שהוא אומר) הרי הי' צריך להיות כן בכל עניניו, ולמה

דוקא כשמגיע לענין כזה שיש בו צד קדושה אז מתגלה טבעו, אלא שהוא חפץ להיות שכלי, ער ויל בעצם זיין א שכלי, וזה יודע ששכל הוא קרירות דמצד השכל ה"ה אינו מתפעל משום דבר משו"ז הוא קר אבל מזה גופא שהננו רואי' שמתפעל באיזה דבר שיש בו צד ריח קדושה , יעמולט חאפט עם יע התפעלות אייף פאר דעקין דיא זאך מזה מובן שכללי' השכל שלו (אט דער גאנצער ענין און מבוקש זאיינעם ואס ער ויל זאיין א שכלי איז דאס מער ניט ויא שכל פון נה"ב, ווארעם דער אמת איז דאך אייב מיא ויל יע שכל (כטענת הקר ואס ער ויל זאיין א שכלי) איז דאך דער בעסטער שכל שכל האלקי, דשאר השכלות הם רק כמו הקדמה והכנה אל חכמת האלקי, דבזה הרי הכל מודים רק שהוא שכל הבא בקושי', דשארי השכליי' הרי יש להם איזה אחיזה ותפיסא בגשמיות עכ"פ בדמיונו' וציורי' והדומה, משא"כ שכל אלקי שאין שייך בזה כללי' אלו הענינים, וזהו קושיית שכל זה על כל השכליים, דהאמת שהוא שכל מופלא לגבי שאר השכליי' ואין ערוך ביניהם לשכל אלקי, אבל הוא שכל היותר נעלה, וזה שחפץ בשכל עליו לבחור בשכל אלקי דוקא, רק שאינו חפץ בו מפני הקושי' שבזה, ומשו"ז הוא בוחר בשכל קל (באין ערוך ודוגמא כלל), הרי זה מובן שאינו חפץ בשכל רק שחפץ להיות שכלי, והוא שכל הנה"ב המסיתו ע"ז ומדיחו מלהסתפח כו') הוא שכל הנה"ב. ויהי' איך שיהי' הפרנסה הזאת יש לו (דעם ריוח האט ער) מה שאינו שייך להרגיש אלקי מה שלמעלה מן השכל, דעם ריוח האט דער גיוים אז ער האט קיין שום שייכות ניטצוא מרגיש זאיין א אור אלקי ואס העכער וי דער שכל איז.

אמנם יש בחי' שכל דנה"א, והוא בחי' נשמה, והיינו להשיג הענין בפרטיות ובטוב (גרונטיק פארשטיין) בעומק, ולא להתפעל בעלמא בבחי' מקיף בלבד, כ"א כאשר הוא מבין ומשיג את הענין בטוב בעומק אז הוא מתפעל על השגתו, וגם ההתפעלות היא בבחי' פנימיות (א"ה, דהנה בהתפעלות יש כמה דרגות, כמו התפעלות חיצוניות לגמרי, והיינו שהוא בטבע בעל שכל קטן ומתפעל מכל דבר, או במי שאין לו מעמד ומצב עצמי היינו שאין לו דיעה עצמית, דהיינו ער האט ניט קין אבגישטעלטע זאך בא ואס ער שטעלט זעך צוא אז איך זאל קאנען זאגין אז דאס איז מקום מעמדו ומצבו, ורק שהוא מתנענע כנוע עצי היער לפי הרוח פעם כה ופעם כה, ואין לו דיעה עצמית, שיתחזק (ער זאל זיך אפ האלטין) בדעתו שהדבר כן הוא הן בעצמו, לשלוט על עצמו בכמה דברים, הגם שהוא חפץ בהם אבל מיד יזכור שזה הענין סותר לדעתו העצמית, ותומ"י ימשך ידו מזה ויתגבר על רוח תאוותו, והן בהזולת ג"כ לפעול עליו שגם הוא יחזיק בדעתו, שלזה צריכים עוד תוקף יותר כידוע, אבל מי שאין לו מעמד ומצב עצמי, הוא תמיד עומד בתנועות הפכיי' פעם כה עד קצה האחרון, ופעם כה כו' ולזה יקרא קל הדעת, הפי' הוא שבעצם ע' הדעת הוא קל, כאלו נאמר שאין לו מוח בקדקדו כו' וזה יתפעל מכל דבר, והכל יכולים לפעול

עליו, והגם שהוא מתפעל בשעה ההיא, אבל ההתפעלות היא התפעלות חיצוניות לגמרי, שאין בכחו לעשות דבר לתכליתו, ומה שיעשה עפ"ז תנועת ההתפעלות לא יהי' מזה מאומה, והיא רק התפעלות יבשה מבלי לחלוחי' פועל במאומה. ויש עוד מדרי' בהתפעלו' שהיא פנימיות לגבי חיצוניות, והוא שעושה התנועות שמחייב התפעלותו בהרגש, דמי שהוא מתפעל בהתפעלות חיצוניות לגמרי אין לו שום הרגש בפעולותיו ותנועותיו, ער איז מער ניט ויא התפעלות'דיק צוא רייצט ואינו בערך לעשות בשום הרגש בזה, משא"כ בזה שעושה בהרגש יודע הוא מה הוא חפץ ויודע מה לעשות, ועשיותיו ופעולותיו הם בגדר פועל ומעשה, שבפעולתו יפעל מה שהוא חפץ, ער האט בכח בשעת מעשה צוא ציען צוא דעם ואס ער ויל, דהיינו למשל א' צריך לפעול על חבירו בדבר מה וכמו למשל לגנות איזה מדה או איזה הנהגה, הנה אם יעשה זאת עפ"י ההתפעלו' מדרי' הא' אין מעשהו ופעולתו שוה מאומה, שלא יפעל עליו, ויכול להיות שיפעל עליו האו"מ בלבד, ער שרייט דאך, ממילא אפשר שהאור מקיף יפעול על השומע מה, אבל בהמשפיע שחפץ לפעול פעולתו הרי לא יפעול מאומה כו', וגם לא יהיו דבריו דברי טעם, משא"כ במדרי' התפעלו' הב' הוא שעושה בהרגש ופי' הרגש ב' אופנים הא' שהוא בעצמו מרגיש כח הפועל עליו, וכמו עד"מ בהמדה או בההנהגה הרי הוא (המשפיע) בעצמו לא טוב המדה או ההנהגה, שזה הלא טוב (אט דער ניט גוט) הוא הכח הפועל עליו שיראה לעקור ולשרש אחרי המדה או ההנהגה ההיא באלו שנמצאי' אצלם, וזהו פי' הרגש ואס ער פילט, והב' הרגש שמרגיש גם את המקבל, היינו את חושי המקבל, דהיינו למשל שתחלה דבר אתו עמו דברי כבושין, הנה עפ"י ההרגש ישנה טעמו וידבר עמו רכות, כי ירגיש שזה יביאהו קרוב וקל יותר לתכליתו, או שתחלה גינה לו המדה או ההנהגה ועתה הוא מרגיש שצריכי' לשנות והוא להלל למי שהוא מתנהג בהנהגות אחרות ובעל מדות טובות, שכל אלו הדברי' הם דוקא במדרי' הב' שנקראת התפעלות פנימי לפ"ע התפעלות הא' שהיא בחי' חיצוניות לגמרי, אבל ב' אלו אין הכוונה בהם בזה הדרוש, כי יש עוד מדרי' ג' בהתפעלות והוא מה שהדבר מתעצם אתו עמו, עד שהוא והדבר כולא חד, אזייפיל ווערט ער נתעצם מיט דעם ענין ביז ער און דיא זאך איז איינס, וזהו"ע התפעלות אמיתי' דזהו מה שהוא בעצמו נפעל מהדבר ההוא, וכמ"ש הולך תמים ופועל צדק (תלי' י"ד) דתחלה הוא בחי' הולך תמי' וכמ"ש תמים תהי' עם כו' שעושה הדבר לפי שכך נצטוה כו' ואח"כ ופועל צדק, שהוא בעצמו הוא הפועל צדק לפי שנתעצם הדבר ההוא, עד שנק' צדיק ע"ש הצדקה שעושה כו' והיא מדרי' ההתפעלות האמיתי' שהיא בבחי' פנימיות, וכ"ז בא ע"י טיב ההשגה וההבנה, שע"י שתחלה מבין ומשיג הענין לתכליתו כדבעי, הנה אז ע"י זה הוא מתפעל אח"כ, וזהו שנרצה כאן), אשר בו (בהמתפעל בהתפעלות אמיתית) הנה אנו רואין להיפך דבזמנים של התעוררות כמו ביו"כ הוא נתפעל ונתעורר בתשובה במרירות עצומה עד מיצוי הנפש בלי שום השגה, אבל זה בהכרח

לומר שנרגש אצלו העילוי (דיא רייכקאייט) דאלקות (א"ה, ועמ"ש בד"ח סי' ע"ז (שהוא ד"ה להבין סדר התפלה) בענין השגה שבאה בלב, בחי' בינה ליבא מצד הפנימי' שהוא בחי' נשמת שדי תבינם, שמבאר שם דההתפעלו' הוא עפ"י ההשגה ובעומק ההתפעלו' מרגיש השגת* אלקות כו'), דלהיות שבכל השנה הוא שכלי דבכל השנה ה"ה עוסק להשיג הענין האלקי בהשגה כנ"ל משו"ז גם אז (בעת ההתעורות) הרי נרגש אצלו העילוי דאלקות ומ"מ ה"ה מתפעל אז בהתפעלות שלמעלה מהשכל שאינו לפי מהות ואופן מדריגתו בשכלו לפי שהשכל הוא בחי' שכל דנה"ב שיש בו ניצוץ אלקי ולכן אפשר שלפעמים יתפעל בהתפעלות שלמעלה מן השכל (א"ה, הרי מבואר כאן דבזמן ההתעוררות ה"ה מתעורר בהתפעלות עצמי', והגם שההתפעלות באה מן ההשגה, היינו שבכל השנה הוא בבחי' השגה, אבל זה ג"כ דעתה ההתפעלו' היא פנימיות ועצמיות מה שלמעלה מן השכל, להיות שכל השנה עבודתו בשכל אלקי לכן באפשרי לעת מן העתים להתעורר בהתפעלות שלמעלה מן השכל, ומ"מ הרי בהתפעלות זו גופא ה"ה מרגיש העילוי דאלקות (דיא רייכקייט פון אלקות) הרי שבגוף ענין השכל מחולקים הם, דשכל הנה"ב הוא שכל קר, דמזה גופא שרוצה להיות שכלי נעשה קר וכנ"ל, והשכל דנה"א הוא בחי' דביקות והתקשרות, דהרי שע"י העבודה בשכלו כל השנה מזה מגיע לבחי' התפעלות שלמעלה מן השכל כלל, וגם זה ההפרש ביניהם דשכל דנה"ב מוריד למטה שלמטה ממנו, וכמו בע' הלבושי' וסילסול בשערו' והדומה, ושכל דנה"א מעלה וכמו בהתעוררו' והתפעלות שלמעלה מן השכל, ומ"מ הרי שם (בלמעלה מן השכל) ה"ה מרגיש ג"כ עילוי והפלאת האלקות כו'). וזהו אני קאי על הניצוץ האלקי שבהנשמה (א"ה, שהיא הפועלת בו בחי' ההתפעלות וההתעוררות בבחי' שלמעלה מן השכל כלל כו'), וע"ז אמר קמתי אני לפתוח לדודי, שבכדי שיהי' הגילוי דבחי' דודי (המשכות עצמיים הנ"ל) הרי צריכים לעשות כלי ופתח לזה, והוא ג"כ בבחי' ומדרי' אנ"י שהוא בחי' ניצוץ האלקי שבהנשמה שהוא בחי' אנ"י (א"ה, שבכדי שיהי' המשכת בחי' דודי, המשכות עצמיים, הוא ע"י לפתוח שצריכי' לעשות פתח לאלו הגילויים וההמשכות, והוא באנ"י גופא היינו בבחי' ניצוץ האלקי שבנשמה וכמשי"ת) (דאס איז דער ענין ויא דער רבי רעט עס, אביסל מיט הסבר, איצטער איז דער רבי דאס אליין מבאר דעם ענין ואייטער).

וביאור הענין דהנה כתי' אחת היא יונתי תמתי, יונתי קאי על הנשמה, ובתיבת יונת"י יש בזה ב' פירושים, הא' יונתי מל' אונאה (גינארט), וצ"ל למה נק' נש"י בשם מגונה כזה (פאר ואס קומט אזא נאמען, יונתי גינארט, כללי' נש"י רופין בשם אונאה). אך הענין הוא דהנה ידוע דלא כל הנשמה מתלבשת בגוף כ"א הארה ומקצת הנשמה מתלבשת בגוף והשאר נשאר למעלה, ומה שמתלבש בגוף הוא רק בחי' נר"ן של הנשמה. דידוע דיש ג'

השגה: תי' זו אינה ברורה בצילום גוכי"ק שתח"י.

מדרי' נר"ן ונשמתא לנשמתא, והנשמה המלובשת בגוף הוא בחי' נר"ן ונשמתא לנשמתא הוא בחי' עצם הנשמה שנשאר למעלה אבל נר"ן הם המתלבשי' בגוף, ובזה הוא התחלת האונאה, מה שמעור עיניו שלא יראה האמת, והמשל בזה הוא ממי שמשחירי' ומשזפים עיניו, דאז הוא כשוטה ממש שהולך לפי רוח המנהיגו, ואפי' אם הוא מצ"ע חכם אבל כשמשחירי' עיניו הוא כשוטה, וכמו הקשור בשק (א"ה, וכמו גלגול הנפש האדם בגוף הבהמה ר"ל, דאינו יכול להתגלות כלל, ואינו מתגלה רק לפ"ע כלי וחושי הבהמה) (א"ה, בזה נתבאר דמי שהוא הולך אחרי המנהיגו הוא שוטה, וכמו שאנו רואי' זה בחוש בכמה בנ"א בזה הזמן שהם הולכים רק אחרי המנהיגם, דהפי' הוא שהם עושים מה שעושה זולתם, ואין להם הכרה עצמיי' להבין אם טוב הדבר א"ל, אלא רק הם ג"כ מתנהגי' כן. ועוד יותר שאינם חפצים לשום לב להתבונן אם טוב הוא הדבר, רק כשרואים שעושים הם ג"כ עושי' כן, מבלי דיעה עצמיית, וגם אינם חפצים לבקר הדבר אם נכון אם לאו, ולזה יקרא שוטה שאין לו דעה עצמיית, קין אייגענעם שכל און קין אייגענעם פארשטאנד בזה, רק נמשכים ונגררים כאברים המדולדלים, דעם פארשטאנד האט א אנדערער און ער טוט סתם ער וייס קיינע חכמות ניט, אט דאס ואס יענער טוט טוט ער אייך* אן א הבחנה בין טוב לרע, ולזה יקרא שוטה מה שאין לו דעה עצמיי', והוא פחות ונמוך יותר מכמו קל הדעת, דקל הדעת פירושו שדעתו בקל מתהפך מקצה אחד אל משנהו, ולכהפ"ח הרי חפץ הוא בדעת רק שדעתו אינה דעה החלטיית, שנאמר שכמו שהסכים בדעתו כן ישאר הדבר, אלא עוד תשתנה, אבל עכ"פ עוסק הוא בשכל ודעת, אבל שוטה הוא שמעיקרו אין לו שום שייכות אל השכל ואינו חפץ בזה כלל, ומה מאד יכאב הלב מאנשים כאלו שאין להם שום שייכות אל השכל, כשהם ג"כ מתחילים ללעוג על דברי חז"ל או על איזה הנהגה טובה שבישראל, דבאמת זה גופא מראה לדעת מהותם ושפלותם המגונה, שג"ז הוא מצד העדר הדעת דהנה שורת השכל תחייב דאם הנהגתו העצמיית אינו עפ"י השכל רק עפ"י הרצון, אין לך להשיב ולשאול או לסתור דברי שכל, אלא שזה גופא הוא מצד העדר הדעת כו' וזה מובן דמי שמתנהג רק לפי רוח המנהיגו נק' שוטה ואפי' אם מצ"ע הוא חכם אבל מאחר שמבטל דעתו*, ומובן היטיב דזאת החולי בבנ"א הנ"ל הוא חולי רעה עד מאד ר"ל שהיא חולי כזה שתוכל להתפשט עד בלי גבול ממש ר"ל. והנה מרובה מדה טובה ממדת פורעניות דהנה גם בקדושה יש מדרי' זו כו' ומעומק רום מעלת מדרי' זו בקדושה יובן אופן ירידת ושפלות מדרי' זו בקליפה ועד כמה שמצוה וחובה להתרחק מזה. והענין הוא דהנה אי' בסש"ב פי"ח וז"ל שהאמונה היא למעלה מן הדעת וההשגה כי פתי יאמין לכל דבר כו' עכ"ל ומובא זה הל' בד"ה ביאור ולא תשבית סי' ח' ומבאר שם דתחלת העבודה צ"ל בבחי' אמונה

אייך און: בצילום גוכי"ק יש כאן תי' אחת אינה ברורה.

*) בצילום גוכי"ק חסר כאן כמה תיבות.

לבד דוקא וכמארז"ל בא חבקוק והעמידן על אחת שנא' וצדיק באמונתו יחי' כו' וממנה יבוא אח"כ לבחי' הדעת שהוא השגת פנימיות התורה וכמו שפי' במדרש שמואל על מאמ' כל המקיים את התורה מעוני, עני בדעת, סופה לקיימה מעושר, עושר הדעת שהוא ית' ישפיע עליו מחכמתו כו' אבל תחלת העבודה צ"ל מתוך העוני, וכמאמר יאה עניותא לישראל, שיהי' בעיניו כעני בדעת ויאמין בהקב"ה בבחי' אמונה, וכמאמר אהגיא לי' שטותא לסבא שאח"כ הוא משיג את ההשגות היותר נעלי' שכ"ז הוא ע"י הקדמת העבודה בבחי' עוני הנ"ל וכמאמר המד"ר שמות פכ"א ע"פ יונתי, אמר הקב"ה אצלי הם כיונה פותה כל מה שאני גוזר עליהם עושי' כו' וע"י מגיעים להמדרי' היותר נעלי' וכדאי' במד"ר שמות ריש פ"ג בענין משה דאמר ע"ז פתי יאמין כו', שזה הי' בתחלת הגילוי כו' וע"ז הגיע למדרי' היותר נעלי' כידוע כו', דמזה מובן היטב מעלת מדריגת העבודה בבחי' קבעו"מ כו'. ומזה מובן ההיפך ר"ל באנשי' הנ"ל שהם בפ"מ עלולי' לכל מיני רע ר"ל דמאחר שהם מניחים עצמם, לייגין זיך אועק לגמרי מכל וכל רק אל המנהיגם עיניהם נשואו' שזהו"ע פריקת עול שהוא חולי היותר מסוכנת ר"ל וכמבואר דבר זה באריכות בספר דרך חיים וגם עצות ורפואות לחולי זו מבואר שם. (והנה* אם יעלה בדעת המקשה להקשו' בדמיון הדבר, דהלא שם באנשי' החוטאי' הנ"ל הרי גם במשך הזמן לא יגיעו אל השכל, ולעולם ישארו כך כו' משא"כ להבדיל באלף הבדלות, והבדלות אין קץ, במי שמשים עצמו כשוטה כו' הרי מבואר דסוף כ"ס יגיע לשכל, וכנ"ל בע' עשיר בדעת כו'. התשו' בזה בב' אופנים הא' דבזה הם דומי' שהרע הרי נתעצם אתם, שהם נעשים פועלי רע שהוא היפך מדרי' ופועל צדק שנת"ל, שהכוונה שהם עצמם עם הרע נתעצמו וכולא חד, והב' שגם כאן בע' האמונה הנה מצד העבודה בזה לא יגיע לבחי' שכל שנאמר שזה בדוגמת העובד הרבה בעבודת המוח שממילא מגיע לזכות ובהירות השכל, שע"י ריבוי העבודה מזדכך מוחו ונעשה יותר כלי לקבלה, אינו כן אלא שבאמ' עבודתו מצ"ע לא תועיל לו בהשגת החכ' והשכל, אלא שהוספת החכ' הוא כעין תשלום שכר על עבודתו וכדמפרש במד"ש (הובא בלקו"ת הנ"ל) סופה לקיימה מעושר, עושר הדעת שהוא ית' ישפיע עליו מחכמתו כו' שזה תשלום שכר מלמעלה כו' דהאמת הוא שגבהו דרכיו כו' ואפי' משה רבינו ע"ה או אבות העולם כו' שמובן שהי' השגתם למעלה מעלה מכל נברא כו' ומ"מ גם אצלם שייך ענין האמונה, דיש דברי' שהם ג"כ לא השיגו כו' רק שהשכר הי' להם מה שהשיגו, דער שכר איז גיוועז דאס ואס זיי האבין יע משיג גיוועז השגות נעלות ועמוקות למעלה מעלה מכל נברא, אבל התחלת העבודה הי' בבחי' קבעומ"ש בבחי' אמונה פשוטה, ולא הבדילו (זיי האבין קיין חילוק ניט גימאכט) בין מצוה א' לזולתה שבדוגמ' זריזות אברהם אבינו ע"ה במצות הכנסת אורחים במס"נ בפו"מ, ובזריזות היותר גדולה וכמ"ש מהרי כו' כמו"כ הי' זריזותו בעת עקידת

(והנה: בגוכי"ק חסר סיום החצע"ג.

יצחק וכמ״ש וישכם אברהם בבקר כו׳ שהי׳ זה מצד העבודה דבחי׳ אמונה פשוטה בתכלית הפשיטות (וי״ל פי׳ תכלי׳ הפשיטות, פשיטות מל׳ הפשטה, אויס גיטאן פון דעם תכלי׳, וכמו בעקידה שהי׳ לו למנוע א״ע מפני התכלי׳ דהלא אמר לו ביצחק יקרא לך זרע כו׳ ואח״כ א״ל קח נא את בנך כו׳ יצחק כו׳ א״כ מה יהי׳ התכלי׳ מזה, וזהו שהי׳ העבודה עפ״י האמונה פשוטה, ומ״מ הי׳ לו לחשוב בזה, ומצד תכלי׳ הפשיטות הפשטת התכלי׳ לא הי׳ מקום לזה כלל כו׳) אח״כ הגיעו בעבודתם כל אחד לפי ערך השגתו ומדריגת אצילות נפשו, אבל התחלת העבודה הי׳ מצד אמונה. ובזה יובן ג״כ מה שמצינו דכל אחד יכול לאמר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב וכו׳ דהעבודה בבחי׳ אמונה הוא באפשרו ג״כ, וזה צריך להיות ברור לנו שהתחלת עבודתם הי׳ מן האמונה הפשוטה, דכן מצינו וכמו באאע״ה שהאמין באמונה פשוטה שיש אלוקה מצוי ראשון וכו׳ שהוא ברא את העולם בזמן שחפץ ובאופן שחפץ כו׳ זה האמין, מ״מ חשב על השמש שהיא אלקה כו׳ היינו שטעה כו׳ ואח״כ על הלבנה כו׳ הרי דברי׳ שהם ודאי לנו שאינם מציאו׳ אלקה והם רק נבראי׳ הוא טעה וחשב שהם אלקה כו׳ אבל בגוף ועצם הענין היינו בהמעלות האלקיות נתן לו כל התוארי׳ כו׳ כלומר שהוא מצוי ראשון, ברא הכל בזמן שחפץ באופן שחפץ לתכלית הידוע לו, עד זמן שיחפוץ כו׳ שהוא בחי׳ אמונה פשוטה כו׳ וע״י אמונה פשוטה מגיעים דוקא למעלות ומדרי׳ היותר נעלים כו׳ ואת זה לעומת זה עשה כו׳ שצריכים להזהר מאד מדרכים ומנהיגים חדשים, והנמשך אחריהם נק׳ שוטה כו׳ ובכלל מי שהוא עושה דברי׳ שהוא בעצמו לא השיגם עדיין רק ע״פ מנהיג נק׳ שוטה כו׳ שאין לו דעה עצמיית רק שהוא מסור אל המנהיגו וכחפצו בו כן יעשה ממנו כו׳) ובדוגמא כזו יובן גם בנה״א דכמו שמתלבש בנה״ב הרי הנה״ב כו׳ מעוור עיניו, דהגם דהנה״א בעצמו הוא חכם (וכנ״ל בע׳ הנה״א שהוא שכלי באמת) שהרי הוא חלק אלקה ממעל שהוא בחי׳ אלקות ממש, אמנם כמו שמתלבש בגוף ונה״ב נעשה בו העורון שהוא מתנהג כמו שמנהיגי׳ אותו, דנת״ל דההלבשה בגוף הוא רק ג׳ בחי׳ נר״ן ועצם הנשמה נשאר׳ למעלה ומה שמאיר ומתלבש בגוף הם רק ג׳ בחי׳ נר״ן (שכללי׳ כולם נק׳ נשמ״ה ע״ש מדרי׳ הנשמה שהיא למעלה מכולם), והנה נשמה הוא בחי׳ שכל וכמ״ש נשמת שדי תבינם (א״ה, בלקו״ת ד״ה ביאור ולא תשבית הכריח דנשמה אינו שכל, בכמה ראיות, וז״ל שם הרי ביאר דנשמה עצמה היא למעלה ממהות שכל עכ״ל, י״ל דשם מדייק על הנשמה עצמה שהיא למעלה משכל, והוא מה שנק׳ כאן נשמתא לנשמתא, ומה דהנשמה נק׳ שכל היינו ג׳ בחי׳ נר״ן. אך לפי האמת תי׳ זה דחוק הוא, דהרואה שם יראה דאין הכוונה על עצם הנשאר׳ למעלה כ״א עיקר דיבורו שם הוא בהנשמה המתלבשת בגוף, וא״כ הדרא קושיא לדוכתא איך מבואר כאן דנשמה הוא בחי׳ שכל. והנה לאחר העיון והשאלה בענין זה הוא שהתירוץ הנ״ל הוא תירוץ אמיתי, וכן הוא הענין באמת דבביאור ולא תשבית מפרש הכל על הנשמה המלובשת בגוף, והן אמת

דכללי׳ הדרוש נושא ונותן להבין ולהסביר דהנשמה המתלבשת בגוף הוא בחי׳ שכל ואינה בחי׳ העצמות אבל בחי׳ העצמות הוא בחי׳ חי׳ יחידה שלמעלה מהשכל כו׳. וביאור דבריו דהנה במד״ר שמות מ״ח ע״פ אכן רוח היא באנוש ונשמת שדי תבינם, בעוה״ז היתה רוחי נותנת בכם חכ׳ אבל לע״ל רוחי מחי׳ אתכם. וי״ל פי׳ המד״ר דעכשיו בעוה״ז הנה רוחי היא רק נותנת בכם חכ׳, שהנשמה הוא רק בחי׳ השגה וכמ״ש באמ״ב שעה״ת סי׳ ר״ה, דהשגה הוא בבחי׳ נשמה, וגם בדרך חיים סי׳ י״ג מבאר כן רק דשם הוסיף דנשמה הוא בחי׳ השגה פנימיות ושם בסי׳ י״ד ביאר יותר איך שנר״ן מלובשים במוח ולב וכבד, ובסי׳ ע״ז (שהוא ד״ה להבין סדר התפלה) ביאר יותר דהשגת הנשמה יכולה לפעול שינוי גם בלב הגשמי היינו עבודת הנשמה בבחי׳ השגה כו׳. אמנם כ״ז הוא עתה בעוה״ז דנשמה הוא בחי׳ בינה, וכמ״ש ונשמת שדי תבינם אבל לע״ל רוחי מחי׳ אתכם, וי״ל שיהי׳ גילוי בחי׳ עצם הנשמה שהוא בחי׳ חכ׳ בעצם דעלי׳ כתי׳ והחכ׳ תחי׳ שהיא מוסיפה חיים כו׳ היינו שיהי׳ עליית המדרי׳ דמה שעתה הוא נשמה בחי׳ בינה יהי׳ לע״ל זאת המדרי׳ בחי׳ חכ׳, וזהו אומרו (במד״ר) רוחי מחי׳ אתכם, שיהי׳ בבחי׳ חכ׳ המחי׳. והנה בתרגום פי׳ הפסוק אכן רוח היא באנוש, בקושטא רוח נבואתא היא בבר נש כו׳ הרי שם רוח ל׳ נביאות כו׳ לפי הנ״ל דלע״ל רוחי חכ׳ יבואר גם זה, דהאמת הוא דלולי חטא אדה״ר הי׳ גם עתה כמו לע״ל, דמה שיהי׳ לע״ל הוא לפי דרוח הטומאה אעביר כו׳ דב״ז נעשה ע״י חטא אדה״ר ולולי החטא הי׳ גם עתה כן, וזהו הפי׳ אכן כו׳ שהאמת הוא דרוח היא באנוש, רק שהחטא גרם ואינו רק נשמת שדי תבינם שעתה הוא רק בחי׳ בינה כו׳ ומה שאמר במד״ר נותנת בכם חכ׳ י״ל ע״פ הידוע ומבואר בכ״מ דע״י השגה והבנה מתוספת לו חיות גם בנקודת ההשכלה גופא, שהעצם הנקודה וערט בא אים א סך ראייכער, ומאירה בתוקף ובגילוי כו׳. יהי׳ איך שיהי׳ הרי מכ״ז מובן דנשמה הוא בחי׳ שכל) והשגה והבנה זהו שכל, ושכל עצמי הוא עורון שמעלים על האמת. דהנה הנשמה היא בחי׳ ממוצע בין הנשמה המלובשת בגוף לבחי׳ האלקות (א״ה, אלקות הנאמר כאן הכוונה על עצם הנשמה שמיוחדת עם אלקות, וכמ״ש חי כו׳ עמדתי לפניו לפניו ממש, וכמאמר הזהר כל נשמתא ונשמתא הוית קיימא בדיוקני׳ קמי׳ מלכא קדישא כו׳), דבכדי שהנשמה המלובשת בגוף תגיע לבחי׳ עצם הנשמה זהו ע״י בחי׳ נשמה (א״ה, היינו ע״י הנשמה המלובשת בגוף גופא ע״ז אפשר להיות שיגיע לבחי׳ עצם הנשמה כו׳).

וביאור הענין הוא דהנה בתפלה יש ד׳ שליבות (ד׳ מדרי׳ הודו, ב״ש ופסוד״ז, וברכות ק״ש וק״ש עצמה, ותפלה) שהם כנגד ד׳ מדרי׳ שבנשמה, נר״ן ונשמתא לנשמתא שהוא בחי׳ המקיפים דחי׳ ויחידה, והתחלת התפלה הוא מבחי׳ נפש דהיינו בחי׳ הודאה וכמ״ש הודו להוי׳ קראו כו׳ (א״ה, בפי׳ רב״י שעל אלפס ברכות, מפרש נפש תפלה בכלל, ומבאר בזה הפסוק ולפני ה׳

ישפוך נפשו, תפלתו) וידוע דההודאה אינה בחי' הודאה בעלמא (ויא דיא ועלט רופט הודאה, א שקיל מיטין קאפ כו') רק בבחי' נתינת העצמות (מיט א אוועק געב), מה שנותן א"ע לאלקות, והגם שאין לו השגה בזה, אבל הנתינה והמסירה הוא לגמרי מכל וכל, דער אוועק געב צוא אלקות איז אבער מיט א אמת, וכמו עד"מ א' המודה לחבירו שהאמת אתו, שבזה ההודאה היא דאף שהמודה אינו מבין שהוא כן, רק שמודה לו בזה, דהיינו שנותן א"ע לו בזה, ער גיט זעך אועק אז עס איז אזוי', וכמו"כ הוא בעבודה שבההודאה הוא נותן א"ע לגמרי לאלקות, ובתחלת קומו משנתו הוא אומר ג"כ מודה אני כו' שהוא ג"כ מסירה שמוסר א"ע, אמנם זהו מסירה והנחה כללי', שאינו יודע עדיין בזה שום פרט כלל, אבל בהתחלת התפלה כשהוא אומר הודו להוי' כו' אז הוא בחי' הודאה בידיעת הפרטי' שהרי הוא אומר קראו בשמו, הודיעו בעמים, שזהו פרטי' ואינו כללי' עדיין (א"ה, ועמ"ש ברשימות דהאי שתא בפי' המלות דהודו להוי' כו') וזהו בחי' נפש שהוא רק בחי' הודאה בלבד, ואח"כ בפסוד"ז הוא בחי' רוח והוא בסיפור שבחיו של מקום איך שהוא מחי' ומהוה את העולם, וכמאמר ברוך שאמר והי' העולם, שבאמירה אחת נבראו כל העולמות, ויש פי' עמוק מזה דאמירה היא בלב שהוא בחי' מח', והוא ע"ד שאי' בזהר במחשבה אחת נבראו כל העולמות כו', וכתי' המכסה שמים בעבים, המכין לארץ מטר כו' ועוד כמה וכמה פרטים מע' הבריאה, וכללי' החיות שלאחר שנבראו כו' אשר כ"ז פועלי' בו ההתפעלות שא"ז עפ"י השגה שמשיג את הענין דנאמר דההתפעלות היא מההשגה אינו כן, אלא ההתפעלות הוא מסיפור שבחו ש"מ איך שהוא מחי' את העולם, ואיך שכל חיות משתלשל באופן שיוכלו לקבלו, ואף שאינו מובן איך יכולי' לקבל את החיות האלקי, אבל מ"מ הרי מקבלים אותו והאמת הוא שעז"נ המכסה שמים בעבים כו' שהם ההעלמות וההסתרים שמעלים ומסתיר את החיות באופן שיוכל להתקבל, דבאמת מצד ההשפעה האלקי' לא הי' צ"ל באופן כזה, אלא הי' צריך להמשך כמו שהוא (א"ה, וי"ל זה אל השכל, מזה דשם הוי' הוא עיקר המהוה, והוא בחי' גילוי דוקא, ולכן שם הוי' בתפארת, דתפארת הר"ע לאסתכלא ביקרא דמלכא שהוא בחי' גילוי כו' ומבואר הטעם במ"א דלכן לא הי' בריאת והתהוות העולמות ע"י שם הוי', ודוקא ע"י שם אלקים וכמ"ש בראשי' ברא אלקי', דהבריא' הי' ע"י שם אלקי' כו' האמת הוא דמצד כל יכול הי' אפשר להיות גם ע"י שם הוי', דאי אפשר למעלה בלתי אפשרי כו' אבל כך היא המדה שלמעלה שהדבר נמשך כמו שהוא, ומה שאין הנבראי' יכולי' לקבל הנה לזה הוא העצה דהעלם והסתר דשם אלקים כו') והוא ית' בעצמו מעלים ומסתיר על עצמו באופן שיוכל להתקבל, וההעלם וההסתר הוא ע"י הצמצומי' וההסתרי' וכמו שאין ב' טפִים יורדים מנקב א' כו' (א"ה, ובזה גופא דמכסה שמים בעבים בזה גופא הוא מעלים ומסתיר כו' אבל עצם ההמשכה הוא מלמעלה כמו שהוא דוקא וכנ"ל) ומזה (א"ה, מהב' הפכיים דמגלה ומעלים כאחת) הוא מתפעל בהתפעלות המדות (א"ה, שזהו התפעלות כללי' בלי שום

בכן ותכלית רק שמתפעל על אלקות, והמשל בזה כמו הא' שרואה חכם גדול שלומד תורה ברבים ומגלה עמוקות ונסתרות בסברות עמוקות שונות, ומכל פרט הוא בא לידי החלטה בפסק הלכה שהשומע זאת יתפעל מאד ע"ז, דהרי הוא עושה ב' הפכים שהוא מגלה פנימיות ועצמיית המושכל, ובכחו עוד לבוא לידי החלטה בפסק הלכה, לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, שזה בא מכח המעלים דוקא, וכמ"ש בד"ה וידעת ז"ן באריכות, שהם ב' דברים סותריי זל"ז, ומ"מ אינם מבלבלים אצלו זה את זה, ה"ז הוראה על הפלאת כלי שכלו כו' הנה בעת ההתפעלות הזאת אינה התפעלות בהרגש, שיודע ומרגיש ממה התפעל, כ"א התפעלות עצמיית ממש, ער אין גאנצין איז צוא רייצט, אן א חשבון און אן א תכלית, והראי' שגם אם יסבירו לו זאת עפ"י שכל שאפשרי הדבר להיות ושאין צריכי' לזה חכם גדול כ"כ, מ"מ לא יפעול זה ההסבר במאומה למעט או לקרר ההתפעלות שלו לפי שההתפעלות היא התפעלות עצמיית ממש, בבחי' פנימיות היותר אפשרי, והגם שזאת ההתפעלות אינה נוגע כלל אל הפועל, ואדרבא מזאת ההתפעלות הוא קרוב יותר לבוא לידי כלו' הנפש, או לידי ביטול מהותו לגמרי (ומדריי זו היא מדריי ד' לג' מדריי שנת' לעיל בע' התפעלות והיא עולה על כולם, והוא מה שדבוק בהדבר הזה, ער האט זעך איין גיקלעפט אין דער זאך ולא יפרד ממנה לעולם, וא"ז נוגע אל הפועל כלל, ואפשר להיות שבמשך הזמן יפול מההתפעלות שלו, אבל אין הפירוש שיתקרר אצלו ההתפעלות, כ"א שישכח ע"ז, אבל תומ"י שיזכר ע"ז יכלה בבחי' כלות הנפש ממש כו' (וזהו"ע הרצוא דמדות, שהיא מדרי' היותר נעלה במדריגת הרצוא), ובדוגמא כזו יובן בהתפעלות ההפכיים כו' מה שרואה כמה ענינים בעולם, יכולי' לבוא לידי התפעלות כזו, עד אשר נפקחי' עיניו, ומרגיש א"ע בהרגש אחר לגמרי, שמתבטל מכל מהותו הקדום לגמרי, עד שאפשר שירגיש בעצמו חיות אחר לגמרי ממש כו'. וכמו עד"מ בע' השגחה פרטיי' שרואה אלקות במוחש ממש ורואה ב' הפכיים בנושא א', ההמשכות (יהיו איזה שיהי' טוב או כו') מלמעלה איך שזהו למעלה מן הטבע, והכלים לזה סיבות מסיבות שונות עד שנדמה הדבר לרואה בלי הרגש שכן צ"ל גם עפ"י הטבע, והאמת אינו כן, דעפ"י טבע אין לזה מקום כלל, ורק זה רצון הבורא ית', ומהרכבת ב' הדברים יחד מזה יוכל המתבונן להתפעל בהתפעלות הנ"ל ונק' זאת ההתפעלות התפעלות המדות, לפי שזאת ההתפעלות, במי שרק משים לבו לזה, דער ואס קוקט נאר זעך צוא דעם צוא בעין פקיחא, און ניט גינארט, אז ההתפעלות היא בתוקף גדול, ותוקף שייך אל המדות, דשכל הוא חלישות, אבל מדות הם תקיפים ולזאת נקראת ההתפעלות הזאת בשם התפעלות המדות כו') ונק' זאת המדרי' בשם רוח לפי שאין זה אהבה (פי' מדה) הנולדה מההתבוננות, דשם (באהבה הנולדת מההתבוננות) הענין הוא מה שהוא מבין את הטוב

(ומדריי: בגוכי"ק חסר סיום החצע"ג.

והעילוי דאלקות (דזהו משיג בההתבוננות ואח"כ הוא לידת והתגלות ההתבוננו' בגילוי במדה להיות בחי' הרצוא) ומשו"ז הוא רוצה באלקות ונדבק בו, משא"כ בפסוד"ז הוא עצם בחי' התפעלות המדות, דענין ההתפעלות שייכים ביותר במדות מכמו בשכל, דבשכל ישנו ג"כ התפעלות אבל הוא בדקות מאד (א"ה, במ"א מבואר דמדות שבשכל הם הנטי' שכליית כו' וכמו ב"ש לחומרא וב"ה לקולא כו') אבל במדות עיקרם הוא בחי' ההתפעלות וזהו"ע פסוד"ז סיפור שבחיו ש"מ ה"ה מתפעל בהתפעלו' המדות שאינו בחי' אהוי"ר מה שאוהב את הוי' או ירא מפניו (וכנ"ל שאין בהתפעלות הזאת שום בכן ותכלי') כ"א עצם התפעלות המדות, ובחי' זו צ"ל באופן סדר העבודה (א"ה, היינו שבסדר העבודה צ"ל מדרי' זו דהתפעלות כו') שא"א לבוא לבחי' מדות אהוי"ר בלתי הקדמת התפעלות המדות בפסוד"ז זהו בהכרח, און דאס מאנט מען בא דיר, אז דאס זאל זאיין, עס זאל זאיין התפעלות המדות, ובלא זה אי אפשר לבוא להעבודה דק"ש (א"ה, הרי מזה משמע שאחר התפעלות המדות הנה העבודה דק"ש מוכרחת להיות, ובאמת הנה אנו רואין בחוש בבנ"א דיש כאלו שבעבודת התחלת התפלה בענין הודאה הנ"ל הוא כדבעי דנת"ל ההפרש שבין הודאה דמודה אני להודאה שבהתחלת התפלה, דמודה אני היא הודאה כללי' משא"כ הודאה דתפלה שהיא באה עם פרטי' שאומר הודו להוי' קראו בשמו הודיעו כו' שזהו חילוקי מדרי' שונות, והוא מתבונן בכל הפרטים, ואח"כ הוא בא לידי הודאה כדבעי בנתינה טובה, ער גיט זיך איבער מיט א הרגש, וכמו"כ בעבודה דפסוד"ז הוא כדבעי בהתפעלו' והתרגשות גדולה עד שבא לכלל בכי' אמיתית (וא"א לקרותה בכי' מעומק הלב המבואר בס' דרך חיים שמרגיש שע"י הבכי' ווערט עם גרינגער א סך, וכמו אדם הסובל הרבה יסורים ר"ל והוא שותק ומקבלם הרי צערו גדול מאד, והוא כמשא כבד עליו, ואח"כ כשבוכה אז ער ויינט זעך אויס ווערט אים גרינגער, וכמו"כ בזה שע"י הבכי' מרגיש בעצמו שנעשה נקל מעט, ולפעמים הרי אפשר שע"י הבכי' ה"ה בא להתפעלות והתרגשות כזו עד אשר יבכה במר נפשו ובמרירות עצומה עד שחייו אינו חיים, עד שאפשר שנאבד אצלו (ער זאל פארלירין) כללי' ההרגש שלו, שאינו יודע אי' הוא ומה מבוקשו, נאר א אויס גאס פון הארצן, מרוב צער ועגמ"נ שנתקבצו ונתאספו מריבוי ענינים לא טובים ר"ל, ובשעה ההיא עלול הוא למסור נפשו בפועל על כל ענין שמרגיש בו האלקות, ולכאורה זהו התפעלות המדות דמאחר שאין לו שום טעם ע"ז מדוע הוא כן, מפני מה הוא בוכה, רק שמדותיו נתפעלו, וההתפעלות היא בתוקף גדול ביותר כו' ומ"מ הנה אנו רואין כשבא לעבודה דק"ש אפשר שיחלש לגמרי, אבל זה ודאי שלא יתעלה עבודתו למעלת עבודת הק"ש, היינו שיהי' בו איזה שינוי, דתחלה כשהי' עבודתו בפסוד"ז הי' באופן כזה ועתה כשבא לעבודה דק"ש יהי' בו שינוי למעליותא, דהרי עפ"י הסדר המבואר כאן הרי שלאחר העבודה דפסוד"ז צ"ל העבודה דברכות ק"ש וק"ש וכמו שמוכרחת הדבר שהעבודה בהתפעלות המדות

בפסוד"ז ה"ז פועל עבודה דק"ש כו' והנה אנו רואי' שאינו כן, וכנ"ל באריכות, אמנם לפי המובן מן הענין והמוחש דאינו התפעלות המדות כלל כו', רק שזהו בחי' מרירות שטועם בנפשו בעת התפלה, ומדרי' זו היא מדרי' כללית שצ"ל בשעת התפלה * גם בק"ש צ"ל מדרי' זו דמרירות כו' והחלישות שנעשה מזה פשוט הדבר דגם בפסוד"ז אין ההתפעלו' מן האלקות, היינו מה שמרגיש איזה גילוי אור אלקי, רק שההתפעלות הוא ממה שיודע שהנבראי' מקבלים חיות אלקי, והידיעה הוא מפירוש המלות, דשומע הוא התיבות מה שמוציא*, ובכלל הרי כל תיבה ותיבה יש בה חיות רב, הנה החיות הזה קורא וממשיך בו ההתפעלות, היינו שמאופן הנהגת אלקות אתם מזה הוא מתפעל, היינו אופני ההעלמות וההסתרי' שבאמת אין העלם והסתר כלל, ובתוך הנבראי' ה"ה חושב א"ע ג"כ, ומרגיש אופן ההנהגה שעמו, ומזה הוא עיקר ההתפעלות והמרירות שלו, הרי מזה מובן דעיקר הרגשתו הוא רק ממהות עצמו, או משאר הנבראי', אבל אינו מצד הרגשת אור האלקי, ובעת התפלה ה"ה מבקש כמה בקשות, דאז הוא עת רצון למעלה למלאות בקשותיו כו' ומאחר שכן שהוא נוגע ממילא ההתעוררות הוא בתוקף גדול, דמה שנוגע לעצמו ה"ז בא בתוקף גדול כו' און דאס דער לאיינגט זייער טיף, וארעם דא וואו עס ווערט נתעצם מיט זיך איז יעמולט שיים ניטא קיינע הגבלות כלל און עס קאן זאיין א יציאה מגדר כלים לגמרי, מיט א מרירות ואס דער לאיינגט אין עצם הנפש ממש. והנה האמת הנה גם בפסוד"ז אין מקום לזאת ההתפעלות והמרירות ביחוד, דלכללו' ענין זה אין מקום מיוחד בתפלה כו', ואין זה שייך דוקא לעבודה דפסוד"ז כו' רק מ"מ קצת תפיסא ושייכות ישנו בפסוד"ז ע"ז, לפי שהעבודה דפסוד"ז הוא בהתפעלות המדות, ובהתפעלות המדות הרי במילא יש מקום לענין מרירו', דהמרירות לעולם יהי' במקום התגלות המדות דוקא, דמהשכל לא יומשך ענין המרירות כלל, דבריבוי השכל ה"ה בשמחה, פריילעך און אויף גיהייבין, וכשרואין בחוש דכשאדם משכיל השכלות או אפילו כשעוסק רק במושכלות הוא בשמחה ובהגבהה כו', ומה שאנו רואין לפעמי' דגם לאחרי ריבוי ההתבוננו' בהשכלות עמוקות אפשר להיות המרירות זהו מהמדות שבשכל, דבשכל הרי יש ג"כ מדות כו' והם הנטי' שכליית, שהוא הבכן היוצא מההתבוננו' ואשר אז נופל בו ענין המרירות בב' הפכים א' מזה שאינו כפי שחייב שכלו בההתבוננו', ומפשפש במעשיו ורואה הוא עצמו שאינו במדרי' זו עדיין, וכמאמ' נאה דורש ואין נאה מקיים, שמרגיש בעצמו שאין נאה מקיים לפי ערך השגתו וידיעתו ומשו"ז הוא המרירות שלו, מדוע אינו מקיים כפי שמחייב שכלו (היינו כפי הנרצה בההתבוננו' כו') והב' (והוא ביותר מצוי) שמרגיש שהוא עוד מנגד לזה הענין, דהיינו שמעשיו מנגדים לשכלו, דבשכל

---

*) בצילום גוכי"ק יש כאן תיבה א' אינה ברורה ואוצ"ל: באמת.

*) בצילום גוכי"ק יש כאן תי' אחת אינה ברורה.

ה"ה מבין שהאמת הוא כן, אבל כשבא אל המעשה בפועל אינו כדבעי והוא בחי' מנגד ממש, ומזה הוא המרירות שלו, למה כך יתחלקו המעשה מן השכל עד שיהיו הפכיים ומנגדים זל"ז כו' אשר מב' הפכים הרי מובן דהמרירות הנעשה עפ"י השכל, אינו עפ"י השכל עצמו, כ"א ורק עפ"י הבכן היוצא מההתבוננו', אבל מעצם השכל לא יומשך ענין המרירות כו' ובמדות שייך ענין המרירות יותר, ולהיות דבפסוד"ז הוא עבודה דהתפעלות המדות משו"ז הרי יש מקום יותר לזאת המרירות כו' (ואפשר י"ל דמקור אחד לשניהם, דמזה המקור גופא שנמשך התפעלות המדות נמשך ענין המרירות ג"כ, דהנה נת"ל דהתפעלות המדות בפסוד"ז הוא מזה דהמכסה שמים בעבים כו' היינו מריבוי ההעלמות וההסתרי' שהם לצורך קיום הנבראי' גופא וכנ"ל באריכות, וי"ל דזהו מקור לענין המרירות ג"כ כו' וכנ"ל במה שנוגע אליו, וי"ל דהמרירות הוא מפני ריבוי הענינים הכוללי' וכמו שמים וארץ וחיות ובהמות כו' שכולם הם חיים וקיימים ברצון הבורא ית' ושאינם משנים תפקידם כו'). והנה כ"ז הוא בפסוד"ז דשם היא עיקר העבודה בבחי' התפעלות המדות (דע"ז אמר דכך סדר המדרגות) אבל בברכת ק"ש שמתחיל ע' השגה, וכמו והאופנים וחיוה"ק שצריך להשיג זאת כו' וקדוש הוי' כו' איך שהוא קדוש ומובדל כו' ואהבת עולם אהבתנו כו' שכ"ז הר"ע ההתבוננו' והשגה בהם משו"ז הרי כאן בברכת ק"ש מתמעט ונחלש המרירות שלו, וכמו שכללי' ההתפעלות דמדות נחלש אז, לפי שאין שם עבודה דהתפעלות המדות, שעיקר עבודתם (דהתפעלות המדות) הוא רק בפסוד"ז, אבל בברכת ק"ש הם נחלשים, וכמו"כ הוא גם בהמרירות שהיא נחלשת, דהרי בשעה שהוא בהתבוננו' א"א להיות במרירות, וכנ"ל דמרירות הוא מהבכן, וכשהוא מתבונן אין עדיין הבכן היוצא וממילא הרי לא ישנו ע' המרירות כו' ובפרט בק"ש עצמה שהיא עבודה שכליית, שהרי עיקר העבודה הוא שגם עפ"י משפט השכל ימסר נפשו באחד (והוא בכח, ולאו דוקא בפועל, דבפועל הרי גם קשב"ק ימסר נפשו על קדה"ש, אלא דעיקר העבודה שיהי' המס"נ שלו בכח כו' וזה נוגע אל הבכן בעבודה דכל היום, וכמ"ש בסש"ב, דמאחר שיש בכחו למסור נפשו כו' הרי באפשרו גם לכבוש את יצרו, ולמנוע א"ע מדבר הלא טוב, או לכפות א"ע לעשיית הטוב, שהוא קל יותר מכמו למס"נ כו'). והנה עבודה זו היא עבודה רמה ונשאה ביותר, דבזאת העבודה הוא הרכבת ב' ענינים הפכיים דאמונה והשגה שכליית (שהם סותרים זל"ז, דאם אמונה אין שייך שכל והשגה כו' ואם הוא השגה שכליית למה צריכין אמונה לזה) דתחלת הכל היא האמונה הפשוטה דהוי' אלקינו הוי' אחד, ביחוד גמור דהוי' ואלקים בבחי' אחד, ולאו דוקא בבחי' יחי"ד כ"א הוא אח"ד, דגם שלאחר שנבראו העולמות ונראי' ליש, מ"מ הוא בחי' אחד באחדות פשוטה ממש כמו קודם שנברא העולם, אבל באמונה בלבד אינו יוצא עדיין חובת עבודת הק"ש כ"א צריך להבין זאת גם עפ"י השכל והתבוננו' איך שהעולמות הם בטלים ומיוחדים בתכלית היחוד ממש (וכידוע ומבואר במ"א האריכות בזה כו') דב'

הענינים צ"ל בעבוד' דק"ש אמונה והשגה שכליי', וידוע דהשגה שכליית שבאה עפ"י השכל היא נעלית יותר מבאין ערוך להשגה שכליית בלבד, ולהיות שעבודת הק"ש היא בב' ענינים האלו משו"ז נחלש המרירות שלו לגמרי כו' דבהשגות כאלו אין מקום כלל למרירות כו' אמנם עדיין צ"ל דהלא נת"ל דבאמת הרי מדרי' זו דמרירות צ"ל בעת הק"ש ג"כ כו' אך הענין הוא דהנה כללית ענין המרירות הוא רק ממהות עצמו וכנ"ל באריכות, ובק"ש ה"ה שוכח על עצמו, דזהו עיקר עבודת הק"ש שימס"נ בפו"מ ולהיות כן משו"ז אין שום מקום להמרירות הנ"ל. היוצא מזה דבאמת זאת הבכי' וההתרגשות שלו בעת התפלה אינה בחי' התפעלות המדות ורק מרירות, ובפסוד"ז דלהיות העבודה דהתפעלות המדות הרי יש מקום לזה עדיין, אבל בברכת ק"ש ובפרט בק"ש עצמה שעבודתה רק בהתבוננו' הרי נחלש גם המרירות כו'. והנה כ"ז הוא אם מתנהג כדבעי ומתבונן במקום שצריכין כו' אבל אלו שאין מתבוננים' כו' הרי עליהם עכ"פ לעורר עצמם בבחי' התפעלות ומרירות כו' דלא יהי' גרוע אצלו עכ"פ עבודת הק"ש משאר התפלה, מאחר שאינו שייך להתבוננו' כו' ומובן הדבר שבאמת צריכים יגיעה רבה שיהי' באפשרו להתבונן ושההתבוננו' תפעול כו', והאמת הוא דאם בפסוד"ז הוא בהתפעלות המדות אז הוא ממילא בא בק"ש לעבודה שכליי' כו') דלהיות כך הוא סדר העבודה דתחלה צ"ל בחי' רוח עבודה דפסוד"ז, ואח"כ בברכת ק"ש וק"ש הוא בחי' השגה, דברכות ק"ש הוא השגה בביטול המלאכי' איך שהשרפי' אומרים קדוש דהיינו שעצמות א"ס הוא קדוש ומובדל, ומה שמאיר ונמשך בעולמות הוא רק בחי' הארה וזיו בעלמא, ומשו"ז הוא ביטול המלאכי' כו'. והנה הכוונה בזה הוא שיהי' נוגע איליו, דיא זאך זאל עם אן רירין, דבלא זה, היינו אם אינו נוגע לעבודת האדם, למה הוא נוגע הסיפור באופן עבודת המלאכים, זאלין זיי' טאן וואס זיי' טוען, רק שעיקר הכוונה הוא מה שנוגע אל האדם בעבודתו, ואח"כ בברוך כבוד כו' יכול להיות יותר ההרגש, קאן שיים זאיין א שטארקערער דערהער, דבברוך כבוד כו' ה"ה רוצה בההמשכה והתגלות אלקות בנפשו ובעולם, דכשם שהאופנים אומרים ברוך כו' דרוצי' בהמשכת והתגלות האלקות כו' רק שהם אינם מרגישים זאת, אבל הוא מרגיש (היינו שבאפשרו להרגיש כו') להיותו במעלה ומדריגה יותר מן האופנים (א ויא עס איז גוט כו') אמנם אינו מאיר עדיין בחי' גילוי אור עצמי ואף שבהשגה, היינו באמירת קדוש מאיר בו גילוי אור, אמנם אינו בחי' גילוי אור עצמי, דבזה יש כמה חילוקי מדריגות עד בחי' עצמות הא"ס וכידוע הפירוש של ברוך כבוד הוי' כו' ע"ד ממקומו הוא מוכרע שהוא בחי' משרשו ומקורו, וזהו מה שרוצה באמרו ברוך כו' דהיינו שיהי' בחי' המשכת העצמות א"ס למטה, ובמדרי' זו הוא דכתי' צדיק אוכל לשובע נפשו, דכשאינו מאיר בו בחי' הארה עצמית יכול להיות עדיין בחי' פסולת וכמ"ש פרש חגיכ' דבעת התפלה הרי מאיר בו הגילוי אור ואח"כ חולף ועובר ויכול להרגיש קצת טוב טעם בגשמי ג"כ, וזה הגשמי מושך אותו לגשמי יותר ויותר כו' ומשו"ז ה"ה

צריך לשמור ההרגש האלקי שבתפלה, ובאם לאו הרי אפשר שיומשך אחרי הגשם, אם לא מי שהוא נטבע בזה (דער ואס איז פארטרונקען אין תפלה) דהיינו שהתפלל ריבוי זמן, שבכמה ימים רצופים זא"ז הרי נרגש בו האור האלקי, אז ער האט אפולע טעג איינע נאך דיא אנדערע גידאוונד, ובריבוי זמן היינו בריבוי שקידה בכל תפלה גופא, היינו אז ער האלט זעך אפ בההרגש האלקי שבעת התפלה, איז ניט דער פירוש אז דורך דעם ואס ער האלט זעך אפ אין דעם הרגש האלקי קומט עם דערפון צוא הוספה בשכל (כמו שהוא בעלמא בהשכלת השכל שעי"ז ניתוסף אצלו ריבוי שכל, אינו כן) ורק הכוונה בזה שיעמוד זמן רב בהרגש זה, ער האלט זעך אפ אין דעם הרגש האלקי כו' להרגיש הענין עוד הפעם ועוד הפעם כו', ויא מיא זאגט שטיין נאך א ואיילע אין דעם אויר פון ג"ע כו'. ובזה יובן מה שאי' בפירוש בעצרת ל' עצרה (כמו שתירגם כנישין כו') אוייף האלטין זיך אין דער מדריגה און אין דעם הרגש אלקי, וכן אי' בספר בינה לעתים, שאם האדם נתעורר לפעמים במדה טובה, זאל ער זיך אין דעם פאר האלטין, ואס אין דעם וערט ער פאר טרונקען (נאר מיא קאן ניט זאגין דעם וארט פארטרונקען, ואיילע עס חאפט ניט אייף אזיי פיל, נאר ער איז פארנומען אין דעם), ומשו"ז אינו שייך אז להגשמי, וכ"ז הוא כשההרגש הוא בבחי' האלקות השייך אל העולמות (היינו מה שמתלבש בהעולמות כו') אבל כשההתבוננות וההרגש הוא בבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מגדר עולמות, אז הוא באמת אינו שייך לגשמי כלל, והוא בבחי' צדיק אוכל לשובע נפשו כו' דמבחי' האלקות שמתלבש בהעולמות א"א להיו' בחי' ביטול במציאות, דכיון שהוא מתלבש בעולמות הרי יש בחי' מציאות, ודוקא מבחי' אלקות שלמעלה מעולמות מזה הוא בחי' ביטול במציאות, ואז הרי אפשר להיות בחי' צדיק אוכל לשובע נפשו כו'.

אמנם צריכים לידע דזאת המדריגה הוא דוקא בבחי' פנימיות בינה, ולא בחיצוניות ההשגה, דחיצוניות ההשגה הוא מה שמבין את הענין ונרגש בנפשו, עס לייגט זעך אפ דער ענין, משא"כ מדרי' זו דצדיק אוכל לשובע נפשו הוא דוקא מבחי' פנימיות בינה דהיינו כשמתבונן בבחי' האלקות שמתלבש בעולמות ונרגש האור האלקי בנפשו הוא מתבונן אח"כ בההפלאה ורוממות דעצמות אוא"ס שהוא למעלה מבחי' ומדריגת ההשגה, דבעצמות אוא"ס הרי לית מח' תפיסא בי' כלל, ומזה הוא מבין דמה שהוא משיגו אינו בחי' העצמות (ואיילע מדריגת העצמות קומט דאך ניט אראפ אין השגה) דעצמות אוא"ס הוא בבחי' הפלא' ורוממות ואח"כ הרי הוא מתבונן באופן הפלאת ורוממות העצמות, ויא איז דער אופן ההפלאה פון עצמות, ואס דא, אין דער התבוננות פון דעם אופן ההפלאה ורוממות כו' דארף ער איבער חזרין נאך אמאל דיא פריערדיקע התבוננות (שבא בבחי' השגה אצלו) נאר מיט פנימיות און א שטארקערין צוטראג, ומשיג שאין זה עצמות, דעצמות הוא

מופלא ומרומם, ואז הוא מתבונן באופן הפלאת ורוממות העצמות, ווארעם וואס הייסט למעלה אז עצמות איז ניט דאס, דארף מען דאך האבין אין דעם עפעס א דערהער, שהרי אינו דומה כמו למטה שאומרי' שדבר זה אינו דבר זה (אריק איז ניט הערינג) פארשטייט מען דאס, דעם הבדל והפרש בין אלו ב' הדברים, אבער דאס וואס איך זאג אז ער דארף דער הערין שאין זה בחי' העצמות, הרי צ"ל בזה איזה הכרה עכ"פ, היינו שיהי' לו הכרה באופן הפלאת ורוממות בחי' ומדריגת עצמות א"ס ב"ה כו', ועד"מ אחד שיש לו הכרה באדם גדול, שהוא גדול במעלה ומדריגה, הרי מצא בו איזה מעלה, שבזה הוא מופלא ומרומם משאר אנשים, איז דאך ניט דער פירוש אז ער איז אגיטראגין פון אלעמען, נאר ויא דען ער איז מופלא ומרומם מצד עצמו, ממילא האט ער דאך א מעלה מיט וואס ער איז מופלא, שעל זה צריכים חכם שיכיר את המעלה שלו, דישנו שוטים שאינם מבינים כלל המעלה, דער פירוש זיי' נעמען אן א מעלה דאס וואס עס איז גאר קין מעלה ניט, ורק חכם הוא שיכול להכיר את המעלה דאדם גדול דוקא, וכמו"כ למעלה בבחי' עצמות א"ס צריכים לומר שהוא מוציא ומכיר איזה הפלאה גם בבחי' עצמות א"ס מה שלא נמצא בכללות ההשתל' וכמו מה שהוא בכחו ויכלתו להוות מאין ליש, וואס אז מיא זאל זיך צוא טראגין צוא דעם איז דאס א שטראקע הפלאה בבחי' עצמות א"ס ב"ה, או בענין אחר ממה שעוזר השי"ת להרגיש בחי' הפלאת עצמותו ית' דתחלה הוא משיג שעצמות א"ס הוא מופלא בהפלאה זאת, שזה עפ"י האמונה שהוא מאמין שהוא כך, וואס ער איז מכריח מיטין שכל אז עס איז אזוי', ואח"כ הוא מתבונן ומרגיש אופן הפלאת בחי' העצמות כו' וזהו"ע פנימיות בינה שהו"ע ידיעת השלילה ועז"א ברוך כבוד ה' ממקומו, היינו שיאיר גילוי עצמות א"ס למטה וכשנרגש בו בחי' עצמות א"ס אז הרי אינו שייך להגשמי כלל, אז ער קאן עסין א בייגיל און דער צוא קין שייכות ניט האבין, ואח"כ בק"ש הו"ע ההתבוננות בהוי' אחד בב' הפירושים והאופנים שבזה, א' שהכל בטל במציאות או שהכל הוא אלקות, ואז הוא אינו שייך להגשמי כלל, וכמו שידוע אז דער וואס האט גיגעסין א בייגיל נאך חצות (כוונתו על רבינו הגדול זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ועכ"י) איז ער גיוועזן אין דער מדריגה ויא אליץ איז אלקות, ממילא לא הי' שייך אל הגשמי כלל, והגם שבמ"א נת' דב' המדרי' שבעבודת האופנים, בבחי' הוי' אחד הנ"ל הוא מצד ב' הבחי' דחו"ב דמה שהכל בטל במציאות הוא מצד בחי' חכ' ומה שהכל הוא אלקות הוא מצד בחי' בינה, דלפי"ז הרי מדרי' זו דמה שהכל הוא אלקות הוא למטה במדרי' מאופן הא' כו' אמנם ידוע דבחי' בינה בשרשה הוא למעלה מחכ' וכידוע דבשרשן בקבלתן מבחי' א"ק הרי בינה מקבל ממדרי' היותר נעלה, וזהו בחי' נשמה, ומזה הוא בא אח"כ לבחי' הראי' במהות אלקות והוא בשמו"ע שהוא בחי' יחידה שבנפש, וזהו מה שנשמה (בחי' ק"ש) היא ממוצע בין הנשמה המלובשת בגוף לבחי' עצם הנשמה, שבכדי להגיע לבחי' עצם הנשמה (בחי' יחידה שבנפש בחי'

תפלת שמו"ע) הוא דוקא ע"י הנשמה עצמה, דאין יכולים להתחיל בשמו"ע בלא הקדמת סדר התפלה הקודמת דב"ש וק"ש כו', רק במנחה מתחילין משמו"ע להיות דתפלת מנחה הוא שמו"ע בלבד וב' טעמים בזה, הא' הוא לפי שתפלת מנחה אחרי תפלת שחרית כו' והב' הוא מפני שמנחה הוא עת רצון וכידוע מענין הוי זהיר בתפלת המנחה, ואז הוא עת רצון למעלה, והיינו מפני ההעתקה שמעתיק א"ע מכל עניני' גשמיים באמצע עסקיו, להתפלל תפלת מנחה, אט דער אויס ראייס ואס ער רייסט זיך אויס פון אלע ענינים גשמיים זאיינע, און אין מיטין דיא עסקים רייסט ער זיך אפ להתפלל, דאס איז זייער טאייער, ולכן הוא עת רצון למעלה, ומשו"ז יכולי' להתחיל אז משמו"ע כו' אבל בלא זה אין יכולים להתחיל משמו"ע בלי הקדמת סדר התפלה הקודמת כו' ויש עוד אופן לבוא לבחי' שמו"ע שלא עפ"י הקדמת סדר התפלה שקודם והוא ע"י בחי' תשובה, דלהיות שע"י התשובה מגיע לבחי' יחידה שבנפש שהוא בחי' שמו"ע, אבל בסדר והדרגה דסדר העבודה צריכים להקדים העבודה דנר"ן ואח"כ יכולים להגיע לבחי' יחידה, ונמצא מזה מובן דנשמה הוא ממוצע בין הנשמה שמתלבשת כו'.

אמנם כ"ז הוא כשהוא עובד עבודתו כדבעי למהוי, היינו אז ער טוט מה שצריך, שההשגה וההתבוננות הוא כדבעי למהוי אז נרגש האלקי בנפשו עד שבא אח"כ לראי' הנ"ל, אבל כשאינו עובד כדבעי למהוי שההשגה וההתבוננו' אינו כפי הדרוש אינו נרגש בו האור האלקי, יעמולט בלייבט דאך מער ניט ויא שכל אליין, ממילא איז ער מעלים שלא יגיע לבחי' הראי', און דער צוא איז נאך דער נה"ב מעוור עיניו שלא יראה האמת, איז דער פירוש אזיי', עס איז פראן אזעלכע מענטשין פון די ערלעכע אידין ואס זאגין ואס ועט זאיין דער תכלית און דיא ועלטיקע זאכין גאר ניט, קאן ניט זאיין. אנדערע זאיינען זיך מתחכם אין דעם און זאגין אז ער ועט זיך נאך געבען עפעס א וועג געבן ועטער קענען בעסער דורכגיין דיא ועלט, דאס הייסט זיי' גיפינען אין דעם א כוונה לש"ש, און בכלל — רעכין זיי' — אז דיא ועלטיקע זאכן גאר גאר ניט קאן ניט זיין. אשר האמת הוא דדיעה זו באה מסיבת העוורון, דעפ"י האמת יכולים להיות חיים (דורך גיין דיא ועלט) אז מיא זאל כלל ניט נאך געבין — זיך אין ואס א מנגד צוא אלקות איז, שכן ראינו בחוש שאנשים כאלו שלא ויתרו על דעתם מאומה, ומ"מ העבירו עולמם בטוב, האבין זיי' גוט דורכגעגאנגען די ועלט. דהאמת הוא דכל דבר שיש בו קצת התנגדות על האלקות, הרי אי אפשר שיהי' הדבר ההוא, ולא זה בלבד אלא ראוי הי' למס"נ על מניעת דבר שהוא מנגד לאלקות, וכמו ששמעתי (אמר בזה הל') מכ"ק אאמו"ר, אנטקעגין אז איינער האט גידארפט פון גיזונד ועגין זיין אין אן ארט ואס ער איז שייך צוא פריקות עול (ניט ואס מיוחד דווקא לפר"ע. אבל רק ששם עלול יותר הע' דפרק"ע כו') האט מיר דער טאטע גיזאגט ויא הייסט

פארבייטין גשמיות פאר רוחניות, האיינט וואס פאר אפאל גשמיות, דאס איז דאך גשמיות פון גיזונד און פון דעסטוועגען קאן מען דאס ניט פארבייטן פאר רוחניות וואס אזיי' ואלטער זאיין גיזונד און איצטער איז ער ניט גיזונד, נו איז ער ניט גיזונד אבער ניט פארבייטין רוחניות פאר גשמיות, דבמקום שאפשר להיות הפסד צורה הרוחניות צריכים לעזוב את הגשמיות שלא יהי' ע"י הגשמיות הפסד צורה הרוחניות ח"ו, ומכ"ש בגשמיות כזו שהוא חפץ שיהי' לו טוב יותר בגשמיות ע"ז הי' צריכים למס"נ כו' ואדרבה כמה אנשי' האבין דורכגעפירט עניניהם גם כשלא ויתרו כו' וכמ"ש רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום, ואיך עולה על דעתו כזאת, ובפרט שיחשוב שזה הכרח לו, ויא הייסט דאס מוז, דאס טאר ניט זאיין, דכל דבר שהוא מנגד לאלקו' טאר ניט זאיין והאנשי' האלו שאצלם זאת ההנחה א"א להסביר באופן אחר שהם אינם יכולי' לקבל ענינים כאלו, וכמו"כ הוא בע' התכלית, דטענת מה יהי' התכלי', הרי באמת אינה טענה כלל, דהרי כשנתהווה, נתהווה שלא ברצונו ומחשבתו שחשב איך יתהווה, דקודם שנתהווה לא חשב איך יתהווה, ומ"מ הרי נתהוה, וכמו"כ הוא גם לאחר שנתהוה אין צריך לחשוב מה יהי' התכלי' עמו, דזהו שייך רק כשיאמר שהוא בעל דיעה על עצמו, משו"ז ה"ה צריך לחשוב אודות תכליתו, ומאחר שאינו בעל דיעה על עצמו, דיש עליו בעל דיעה, דגם הוא מבין שלא עשה א"ע ויש מי שעשה אותו, ולצורך איזה תכלית שחפץ בו, און ער וועט אים האבן* ביז ואנען ער וועט אים דארפין, והוא ידאוג לתכליתו, וכן הי' צ"ל מצד האלקים עשה את האדם ישר, אמנם הטענה הזאת יש גם באלו שהם עובדי ה', ואין הכוונה בדיוק עובדי הוי', כ"א שהם בכלל עובדי הוי', ומ"מ גם אצלם יש הנחה זאת דתכלית כו' שכ"ז הוא בא מצד העוורון שלא יש אצלם בחי' ראי' שאינם רואים האמת ועצם ההשגה היא ג"כ מעלמת על האמת ונוסף ע"ז ההעלמות דנה"ב עד שאינו רואה כלל וכלל, לבד שיש נשמות גבוהות שהם רואים את האמת דלא יש אצלם בחי' עוורון הנ"ל, ויש נשמות נמוכות, והם למעלה מנשמות הגבוהות, והיינו מה שבשרשם הם גבוהות מנשמות הגבוהות, ובהם נרגש האמת שלא יש בהם עוורון הנ"ל, אבל בעובדי הוי' ישנם ג"כ כאלו שיש אצלם הנחה כזו בהכרח עניני העולם, שהאמת הוא שעבודתם אינו כלום, והגם שקשה לומר כן אלא שרק עבודתם הוא בתיקון עצמם באיזה פרטים אבל בכללי' הענין הם ג"כ בבחי' עוורון הנ"ל וזהו יונתי מל' אונאה מצד העוורון הנ"ל אבל עצם הנשמה ה"ה עומדת למעלה ורואה את האמת איך שהכל בטל במציאות ממש, דעצם הנשמה נקראת בשם יונת"י, אמנם אין הפירוש יונתי מל' אונאה, אלא פירושו ע"ד שאי' במד"ר מה היונה הזאת אינה מזדווגת אלא לבן זוגה, כך ישראל אינם מזדווגים אלא לאביהם שבשמים כו', דהנשמה כמו שהוא למעלה אינה מקבלת שום דבר

האבן: תי' זו אינה ברורה בצילום גוכי"ק.

מלבד אלקות, וכמו"כ בנשמות דאצי' כמו שהם באים למטה הם רואים ג"כ את האמת כמו עצם הנשמה כמו שהיא למעלה.

והנה ארז"ל אע"ג דאיהו לא חזי מזלייהו חזי, דשרש הנשמה היא רואה ושומעת הכל וממנה נמשך ההתעוררות בהנשמה המלובשת בגוף דלכן נק' מזל מל' נוזל ונוטף שהיא נוטפת הארה בהנשמה המלובשת בגוף. והנה ההתעוררות היא בעצם הנשמה, און אט דא קאן זאיין אז זיי' זאלין זיך ניט צונייפקומען וכמו שרואים במוחש שלפעמים אדם נתעורר באיזה מדה או הנהגה טובה, ואין לזה קיום והיינו מפני שלא יש הכנה לזה בהנשמה המלובשת בגוף ויש להקדים לזה מה שהנשמות בג"ע אינם עובדים עבודתם בתמידות, דהנשמות הם בבחי' מהלכים, ואין עבודתם בתמידיות, ואינו דומה לעבודת המלאכים שהיא תמידיות, אבל הנשמות אין עבודתם בתמידיות והם מהלכים (א"ה, במ"א מבואר דמי שהולך הנה בהכרח שקודם שמגביהה רגלו לילך הלאה הוא שב מעט לאחורו, דכל הילוך הוא שוב בתחלתו, ומשו"ז יש לבאר מה שאין עבודתם תמידי) (עס פארשטייט זיך אז יעמולט גיין זיי' אייך ניט ליידיק) (ובמ"א מבואר שבעת שאין עובדי' עבודתם הם משפיעים בהנשמה המלובשת בגוף, אמנם הענין אינו נוגע לכאן) והנה בעת עבודת הנשמות נוזל ונוטף ההתעוררות גם בהנשמה המלובשת בגוף וצריכים לזה הכנת הנשמ' המלובשת שתהי' כלי לזה וזהו"ע קמתי אני לפתוח לדודי שבזמן ההתעוררות מלמעל' בהנשמ' המלובשת בגוף צריכים לעשות כלי ופתח לזה, ובא"ל לא יהי' לזה קיום, והעצה לזה הוא מבשרי אחזה אלקה, וכמו עד"מ בענין השכל, דאנו רואים שבשכל אין בחי' אותיות כ"א במח' ודיבור, דמפני העדר האור הרי בהם נרגשי' בחי' אותיות, אבל בשכל שמאיר שם האור לא יש שם בחי' אותיות, והגם שבהכרח לומר דגם בשכל ישנו לאותיו' אז איך ועל זיך צוא טראגין צוא דעם קאן איך דארטין אייך הערין אותיות, הפירוש הוא דאס אניח את עצמי להרגיש את האותיות אז הנני נסוג אחור מן השכל, יעמולט טראג איך זעך אפ פון שכל, אבל בשכל אין האותיות נרגשים עד שבשרשן הנפש עצמה מלאה אותיות דשם אינם בבחי' מציאות כלל, ובדוגמא כזו יובן למעלה שהתהוות העולמות הוא מבחי' אותיות שלמעל' דהאותיות כמו שהם בבחי' עצמות א"ס אינם בבחי' מציאות, והם בחי' אותיות הרשימו ולמעלה מזה בחי' ההשערה בכח שבבחי' עצמות א"ס שאינם שם בבחי' מציאות כלל. ומזה גופא יובן שהעולמות גם לאחר שנתהוו הנה כשמאיר עליהם בחי' עצמות א"ס הם בטלים במציאות כמו קודם שנתהוו, וזהו"ע כי שמש ומגן הוי' אלקים (וכן אי' בדרוש הנ"ל מרבינו ז"ל ובסש"ב מאריך בזה) וע"י ההשגה שכלית שמשיג בשכלו ה"ה מסיר את העוורון מעצמו שלא יראה אצלו ההכרח' של העולם וזהו"ע מ"ש למשרי עלי' רזא דאחד דהיינו להשיג בהשג' שכלית איך שהעולם בטל במציאות, ואין הכוונה על העבודה הקבוע דק"ש בהתעוררו' דהוי' אחד

כ"א על העבודה דשאר היום באחדות הוי' וביטול העולמות, לערנען דיא ענינים און טראכטין אין דעם, און דורך דעם נעמט זעך בא אים אראפ דער ביטרעף פון דער וועלט, שעי"ז הוא מסיר העוורון מעצמו, ואין ההשגה מעלמת אצלו כלל, והוא בא לבחי' ראי' הנ"ל שהיא עבודה דבחי' יחידה בעבודה דשמו"ע כו' (ומכאן חיזוק למ"ש בקונטרס עץ חיים דבכל מדרי' ומדרי' שהוא עובד, צ"ל גם העבודה דבחי' הוי' אחד) שע"י עבודה דהוי' אחד ע"ז מסירין העוורון הנ"ל וזהו קמתי אני לפתוח לדודי כו' דהפתיחה הוא ע"י בחי' אנ"י דוקא, דזה גופא שע"י התעסקות בביטול העולמו' יהי' ניסר העוורון עד שיגיע לבחי' ראי' זהו דוקא מצד הניצוץ האלקי שיש בכל נשמה מישראל, דהניצוץ האלקי הוא בשוה בכל מדרי' ולכן בכחה גם לפעול בהנשמה המלובשת בגוף להסיר ממנה העוורון הנ"ל ואדרבא שיהי' ביכולתו להגיע לבחי' יחידה בחי' ראי' כו'. אמנם כ"ז הוא דוקא בבעלי תורה, שעכ"פ הרי הם עוסקים בתורה תמיד, והגם שאינה בדחילו ורחימו, אמנם ה"ה לומד תורה בקבעומ"ש, ומשו"ז הרי אפשר שיורגש בו האין האלקי עס קאן זיך עם לייגין איך שהעולם הוא בטל במציאות, וע"י ההתעסקות בזה הוא מסיר העוורון הימנו, אבל אלו שעוסקים בעניני עולם, והפירוש הוא אז עם גייט ניט גוט אין עניני עולם, היינו אז ער האט יסורים אין עניני העולם, ואס יעמולט וערט דיא פארנומען קאייט נאך שטארקער, וארעם אז עם גייט נאך דיא וועלט גוט איז ער נאך יעמולט ניט אזיי' שטארק פארנומען, אבל כשאין טוב לו בגשמיות אז הטרדה הוא ביותר, ומאחר שהוא טרוד בעולם, אז העולם הוא מעלים עליו ביותר, דאם בעל עסק יאמר שהעולם אינו מעלים עליו זהו אונאה שמאונה א"ע, ער נארט זיך אליין, והעולם מעלי' עליו, ולא יועיל לו ההשגה שכלית הנ"ל להסיר ממנו העוורון והעצה לבעלי עסקים הוא כמ"ש (שיר א' י"ג) צרור המור דודי לי בין שדי ילין, והנה מור היא מין חי' שדמה יוקרש בערפה, ומזה נעשה מור, היינו בשמים ראש, שהמשל הוא על בעלי עסקים שעוסקים במו"מ, וזהו מה שנקרש הדם כו' שעוסקים במו"מ, ויכול להיות מזה צרור המור בחי' בשמים ראש, והוא ע"י בין שדי ילין, והנה ארז"ל (יומא דנ"ד ע"א) עפ"ז דוחקין (בדי הארון) ובולטין ויוצאין בפרכות ונראין כשני דדי אשה שנא' צרור כו', וצ"ל מהו"ע המשל בזה דבדי ארון ודדי אשה. אך הענין הוא דהנה ארון הוא תורה, והבדים שבארון הם קבועים תמיד בהארון, דגם במזבח ושולחן היו בדים אלא שלא היו קבועים, משא"כ בארון שהיו קבועים. וביאור הענין הוא דהנה ארז"ל קבעת עתים לתורה, הרי אמרו עתים ל' רבים, ולא אמרו עת לתורה, אלא הכוונה הוא שכל העתים הפנוים מעסק שהעסק הרי הותר לו להתעסק, רק כל העתים הפנוים מהעסק יפסיק לתורה, שזה לבד הקביעות עתים דתורה פ"א שחרית ופרק א' ערבית, כ"א בכל עת שפנוי מעסק יעסוק בתורה, ולא ימסור א"ע לטרדות שמלבד העסק, ער זאל זיך ניט אוועקגעבין צוא טרדות זייטיקע, כ"א שיתעסק בהעסק כמו שהוא (ויא דיא פראמאיע פון עסק איז) ולא יתעסק בהטרדות המותרות כלל, שיאמר עתה

אני צריך לילך לכאן ולכאן אלא תומ"י כשהוא פנוי מעסקו ישתדל ללמוד, ויקח הגמרא וילמוד, והגם שזה על שעה קלה שיודע שבעוד זמן מעט הוא צריך לילך לעסקו, ומ"מ יקח הגמרא וילמוד כמה שילמוד, וזהו"ע מה שבדי הארון היו קבועים בתמידיות שהו"ע קביעות עתים לתורה הנ"ל, וזהו שנדמו בדי הארון לדדי אשה, דידוע דדם נעכר ונעשה חלב, דבעלי העסקים ע"י קביעות עתי' לתורה, ע"ז נעשה חלב, והוא כמ"ש דבש וחלב תחת לשונך שקאי על התורה וע"ז נעשה צרור המור דודי לי, שהוא בחי' בשמים ראש, (א"ה, וי"ל ע"ד אפשר מה שנמשלו בדי ארון לדדי אשה, שקאי על קביעות עתים לתורה דבעלי עסקים. דהנה ארז"ל (ברכות *) גבי דוד שאמר עשה לה דדים במקום בינה, והנה נת' לעיל דבכדי להגיע לבחי' ראי' כו' זהו ע"י בחי' פנימיות בינה, משא"כ הבעלי עסקי' שהם מגיעי' לזה ע"י הקביעו' עתים לתורה בנ"ל, וזהו"ע דדי אשה במקום בינה כו' וצ"ע ושאלה) כו' אמנם גם הבעלי עסקים צריכים להתעסק גם בהשג' שכלית, באופן ביטול העולמות (היינו למשרי עלי' רזא דאחד הנ"ל), והגם דאצלם קשה שיונח זאת ההנחה כמו בבעלי תורה הנ"ל, דלהיותם עסוקי' בעולם הרי העולם מעלי' ומסתיר עליהם, ומ"מ צריכי' להתעסק גם בזה, ולהתבונן בהשגה והתבוננו' שכלי' ולחשב בעצמו דאי אפשר שיונח אצלו זאת ההנחה כו' אבל האמת הוא בוודאי כן, וכן בקביעות עתים לתורה הנ"ל וע"י ב' הדברים הרי יגיע לזה להיות בבחי' בשמים ראש כו' וזהו וידי נוטפו מר, דידי קאי על בעלי עסקי' שהם בחי' ידים עשי' שמהם נעשה בחי' בשמים ראש כו'.

וזהו קמתי אני לפתוח כו' דהיינו בכדי שיהי' הגילוי דבחי' דודי היינו המשכת עצמי' והתעוררות שלמעלה הוא שצריכים לעשות כלי ופתח לזה, והיינו בחי' אנ"י והו"ע ההתעסקות בהוי' אחד, שהוא בחי' אחדות הוי' וביטול העולמו' וע"ז סר מאצלו העוורון, האט בא אים דיא וועלט ניט קין אזא ביטרעף, וידי נוטפו מור קאי על בעלי עסקים שע"י ההתבוננו', ובאופן שנתבאר בקביעות עתים לתורה, ע"ז יסור מהם ג"כ העוורון שלא יסתיר עליהם העולם, ואדרבא יהיו בבחי' אור שהוא בחי' בשמים ראשו כו'.

*

הדרוש הזה דיבר כ"ק אאמו"ר שליט"א בערך ארבעה שעות, היינו בערך עד שעה הרביעית בקר, ואח"כ הלכנו להקפות בביהכ"נ כו' ובדבר ההנחה הזאת, הנה הענינים נמצאים בודאי כמו שאמר אותם, אך לאמר שגם התיבות מכוונות הוא קשה לאמר כן, כי מי יערב לבו לאמר כן, אבל בד"כ ההנחה היא טובה לפי שהנני זוכר.

---

*) ברכות: י, א.

בס"ד, יום ש"ת בעת הסעודה בבית כא"ז * הר' תחי', ס"ו

כי נער ישראל ואהבהו [א"ה *. יסוד דברי רבינו שליט"א וכוונתו הק' הם בכללי' ענין הנער שהוא כינוי למדרי' עצמית דוקא. וכמ"ש בזח"ג רע"ז ב', וז"ל מאן דאיהו ברוגזא ייתון לגבי' נער וישתכך רוגזי', ויתהדר בחדוי ושוי גרמי' כרביא, וכדין כלא בחידו ועל רזא דסתרא דא כי נער ישראל ואוהבהו, לית רחימו וחביבו בר ברביא. הרי שבזהר זה פירוש דעצם ענין הנער הוא שקורא וממשיך בחי' העצמית, דלבד זאת דישתכך רוגזי' אלא עוד כדין כלא בחידו כו'. וזהו כוונתו כי נער כו' דישראל בכללותו הם במדרי' זו כו' והם המעוררים להיות כלא בחידו כו' ולקרב זה אל השכל יבואר הלאה בטוב טעם. והמופת ע"ז י"ל מע' הכרובים שהם דוקא כרביא קטנר' דוקא כו']. הנה פי' ואוהבהו הוא אה' עצמית דהפי' הוא איך האָב עם האָלט, דא' מורה על עצמות כמו בענן אראה על הכפרת (ויקרא ט"ז ב') דהפי' הוא אראה בעצמותי, וכמו שתרגם אנא אתגלי כאדם האומר אני הוא, וכמר"כ פי' ואוהבהו היינו אהבה עצמית [א"ה. דהנה תי' ואהבהו מורה על ב' ענינים, הא' שגילוי האהבה שנאמר ונתבאר כאן היא אהבה עצמית, דבאהבה הרי יש כמה דרגות וכמו אהבת עולם ואהבה רבה כו' שבהתגלות האהבה מלמעלה היא בכמה וכמה אופנים שונים זמ"ז, דפעמים הוא הגילוי דאהבת עולם, וכמ"ש אהבת עולם אהבתיך ע"כ משכתיך חסד, או כנוסח התפלה אהבת עולם אהבתנו ה' אלקינו כו', ולפעמי' הוא בחי' הגילוי דמדריגת אהבה רבה כו'. אמנם כאן הוא בחי' אהבה עצמית שלמעלה מכל המדרי' דאהבות הנ"ל, וכמו באדם למטה הרי האהבה המעולה היא אהבה עצמית שהוא בחי' בכל מאדך אהבה הג' וכדרז"ל שעל כל מדה ומדה שהוא מודד לך הוי מודה לי' מאד מאד כו' וכמו"כ הרי עיקר התגלות האהבה העליונ' הוא בחי' אהבה עצמית שלמעלה מבחי' אה"ע ואה"ר, וכאן הוא בחי' אהבה עצמית כו' והנה לבד זאת שהוא בחי' גילוי האהבה, הנה עצם הענין הוא בבחי' עצמית, דכללי' ענין הנער שנת' כאן הוא במדרי' עצמית, דער פירוש איז אַז דער כללית הענין איז אַזאַ מדרי' וואָס דער לאַיינגט אין פנימיות ועצמיות דוקא, וכמ"ש בההג"ה הנ"ל בשם הזהר כו'] והטעם ע"ז הוא כי נער ישראל דלכן ואוהבהו שהוא אה' עצמית, וצ"ל מה זה נתינת טעם דמשום שהוא נער לכן ואוהבהו. והנה גדולי המפרשים וגם הת"י מפרשים דתי' כי שבכאן אינו נתינת טעם רק הוא לשון כאשר והפי' הוא כן דגם אפי' בעת שהוא נער ואז ג"כ ואהבהו וכמו שפרש"י ז"ל במקומו, אך זהו לפי הפשוט אמנם בפנימי' ובאמיתי' הענין הו"ע נתינת טעם, וגם במדרש שהוא פנימי' התורה מפרש ג"כ שהוא נתינת טעם, דאמר ע"ז במדרש משל למלך שהי' לו כמה בנים ולמי הוא אוהב הקטן שבהם כך הקב"ה הוא אוהב לישראל דוקא הה"ד כי נער ישראל ואוהבהו. וצ"ל זה מהו"ע הנתינת טעם בזה, דהגם

כא"ז: =כבוד אמי זקנתי. היינו הרבנית רבקה נ"ע.

א"ה: =אמר הכותב. היינו כ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע.

שבטבעית בנ"א אנו רואים כן דהאה' הוא לקטן דוקא הנה זה שייך למטה אבל מה זה שייך למעלה, וגם זה גופא צ"ל מפני מה הוא כן מה שלמטה האה' הוא לקטן דוקא, דהנה כל מה שאנו רואים למטה יש לזה מקום למעלה וכל הדברים שלמטה הם דוגמא ומשל למה שלמעלה לבד מה שהאדם עושה מעצמו ע"פ שכלו (זה אינו שייך שהוא בדוגמא שלמעלה) דיכול להיות שאינו בדוגמא שלמעלה אבל זולת זה הנה כל מה שלמטה הם במשל ודוגמא למעלה, דהנה באמת העולמות הם רחוקים מאלקות ואין להם שייכות לאוא"ס (פי' שייכות זו היינו קירוב וערך, דאין להם קירוב וערך לאוא"ס ב"ה דהרי העולמות) דהעולמות נתהוו רק מהארה דהארה, דלהיות דשרש ומקור העולמות הוא מבחי' מל' כמ"ש מלכותך מל' כל עולמים שהיא בחי' הארה נבדלת, דגם בחי' מל' כמו שהיא באצי' היא שרש ומקור דבי"ע כמו שהוא באצי', וא"כ אינו עצמית האצי' (דבחי' מל' דאצי' אינה בחי' אצי' עצמו) ובפרט כשהיא יורדת לבי"ע אז הוא רק הארה דהארה, ומזה הוא התהוות העולמות בפועל, דזהו"ע בשכמל"ו שהוא הארה דהארה דמלכותו הוא הארה כנ"ל שהיא הארה נבדלת וכבוד מל' הוא הארה דהארה ושם של כבוד מל' הוא הארה דהארה דהארה, ומזה נעשה התהוות העולמות וא"כ הם רחוקים ואין להם שייכות לאוא"ס, אך הכח על התהוות העולמות הוא מהעצמות דוקא דהתהוות היש הוא מכח העצמות דוקא (וכמאמר רבינו הגדול הוא לבדו בכחו כו') דהנה העולמות הם בי"ע דהתחלת העולמות הוא עולם הבריאה (דזה שאצי' הוא עולם הוא עולם באופן אחר ואינו עולמות שלנו והתחלת עולמות שלנו הוא מבריאה) ששם הוא בחי' יש ובפרט העולם התחתון שהוא עוה"ז הגשמי שהוא בבחי' יש גמור והוא מתהוה מכח העצמות דוקא וכמ"ש באגה"ק שהוא לבדו בכחו ויכולתו להוות יש מאין וואס דאס האט ער ניט איבער גיגעבין קיינעם ניט, והיינו שאין להם זה הכח, להוות יש מאין, שזהו רק בכח הא"ס, וכמו שמפרש הטעם אח"כ ע"ז דמשום שמציאותו מעצמותו לכן בכחו ויכולתו להוות התהוות כזו שהוא יש מאין שאינו ניכר מקור המהוהו אבל באורות וגילוים להיות שאינם עצמיות אין להם הכח להוות יש מאין, ומה שהעולם נברא בעש"מ זהו בדרך הכרח שהכריח אותם להיות מזה התהוות שמצ"ע הנה מעולם האצי' שהוא אורות וגילוים [והגם שכמה פעמים מבואר דאצי' הוא בחי' עצמית, הנה באמת זהו לגבי בי"ע, דהתחלת היש הוא מהבריאה, הנה לגבי בי"ע נק' אצי' עצמית, שפירושו מל' אצלו וסמוך אל המאציל ב"ה, אמנם לגבי העצמות נק' רק הארה והפרשה, ואצי' מל' ויאצל מן הרוח כו' שהוא בחי' הצלה והפרשה, אמנם גם אז הוא בחי' אורות וגילוים עצמיים דוקא כו' שאינו כמו הגילוים דבי"ע שהם חוץ לעצם, וזהו מה שנק' האצי' אורות וגילוים אבל בבחי' העצמית כו' הרי לפי"ז מובן דגם מה שנת' כאן בבחי' האצי' הוא ג"כ בבחי' העצמי' רק אורות וגילויים עצמי', דלהיות כללית ענין האצי' הוא בבחי' עצמות כו'] א"א להיות יש מאין וא"כ התהוות העולמות הוא מכח עצמות א"ס דוקא, ומה שנת"ל דהעולמות הם רחוקים מאוא"ס הוא מאור א"ס דוקא שהוא אורות וגילוים אך שרשם הוא מעצמות

והיינו שבתחלה הוא ההמשכה בבחי' אוא"ס שהוא אורות וגילוים ועולם האצי' אך כשהי' צריך להיות התהוות דבי"ע אזי נסתיים זה גינוג דיא קונצין שיהי' אורות וגילוים ואז נמצא המל' שהיא הארה נבדלת, אבער דיא מדרי' פון מל' רופט אַרויס כח העצמות דוקא דכתר עליון הוא כתר מל' דהפי' הוא דמל' שרשה מהכתר דאצי' ושרשה הראשון דמל' הוא מבחי' העצמות דמשו"ז הרי באמת בחי' מל' היא עצמות, אך בהשתל' היא הארה נבדלת, וכאשר ירדה לבי"ע היא הארה דהארה, ומזה הוא התהוות העולמות אמנם באמת הכל הוא מכח העצמות דוקא ולכן כל הדברים שלמטה הם משל ודוגמא למה שלמעלה היינו דמהדברים הגשמיים שלמטה אנו יכולים להבין העצמות וכמו שיהי' לע"ל דאז יהי' גילוי העצמות דהי' לא תהי' דסוף כל סוף יהי' גילוי העצמות איך שיהי' לאחר ויפיל מי ועט זיך לייטערין יהי' בימי המשיח גילוי העצמות ובהשגה דייקא (ואיך יהי' גילוי העצמות בהשגה) וכמ"ש ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו ונחי' דייקא מיר וועלין לעבין אָבער לפניו דייקא פאַר עם אַליין ולא מאורות וגילוים שהוא אצי' וגם לא מבחי' אוא"ס שהוא רק אור וגילוי אלא מעצמותו בחי' א"ס שלמעלה מבחי' אוא"ס שהוא התפשטו' לגבי א"ס ב"ה, אמנם איך יהי' גילוי העצמות בהשגה אצלינו אלא שזה יהי' מכל הדברים הגשמים ששייכים לנו, שאותם אנו משיגים היטב, והדברים גשמיים שרשם בעצמות א"ס דהוא לבדו כו' לכן מהם נקח להבין הדוגמא להשיג בחי' העצמות, וזהו אין ב"ד בא עד שיכלו הנשמות שבגוף שהם הנשמות שלמעלה בחי' עצם הנשמה, שעתה ה"ה למעלה ולע"ל הרי הם ירדו בגוף בעוה"ז דייקא, וע"י הדברים הגשמיים שלמטה עתה יוכלו לקבל גילוי העצמות לע"ל דאילו יצוייר שלא הי' ירידת הנשמות למטה רק היו נשארים באצי' דבאצי' הוא אורות וגילוים וא"כ הרי הנשמות שהיו באורות וגילוים לא הי' באפשרם להשיג גילוי העצמות שיהי' לעתיד דהרי אורות וגילוים אינם בערך העצמות כלל אלא דוקא ע"י שירדו הנשמות למטה בעוה"ז ושייכים לכל הדברים הגשמיים הנה מפני שכל הדברים הגשמיים שרשם מעצמות והם משל ודוגמא למה שלמעלה והם מושגים לו היטיב ע"כ מהם נקח להבין ולהשיג בעצמות ונמצא שירידת הנשמות למטה הוא לצורכם ולתועלתם ולתקנתם ולטובת עצמם, אך זה מובן שזהו דייקא כשאנו עוסקים בדברים הגשמיי' כדבעי למהוי, ואין אנו מדברים כאשר העסק בהם אינו כדבעי, שהרי אז הוא היפך מאלקות, ובודאי אינו שייך שיוקח מהם ההשגה בעצמות, שהרי גם על זמן דלע"ל כתי' יתבררו ויתלבנו כו' אלה לחיי עולם ואלה לדראון וחרפות עולם, שגם אז יהי' בירור. והנה מאחר שהדברים הגשמיים שרשם בעצמות והם משל ודוגמא למה שלמעלה בעצמות, מובן שכל הדברים הגשמיי' כמו שהם למטה ישנם לכל הפרטים למעלה בעצמות ג"כ דבעצמות אינו שייך לאמר שהפרטים מנגדים לעצמות ושהעצמות אינו בפרטים (והם היפך האחדות) שהרי העצמות הוא נושא וסובל הכל און עס איז פראַן אויף אַלץ איין אָרט, דרק באורות וגילוים שם לא שייך פרטים שהרי הפרטים הם היפך האחדות, דפרטים הם התחלקות והתחלקות הוא היפך האחדות, וא"כ הפרטים הם מנגדים לאחדות ולכן באורות וגילוים לא שייך פרטים אבל בעצמות לפי שהוא נושא וסובל

הכל ישנם לכל הפרטים ואינם בהתחלקות כלל שיהי' היפך האחדות, והרי מובן מזה דגם לעתיד יהי' כל הפרטים כמו עכשיו בלא התחלפות כמו עכשיו שכל פרט ופרט הוא בפ"ע דא"א שיתחלף פרט זה על אחר כמו מצומח על חי דהנה בכל הדברים שלמטה אנו רואים שיש התחלקות שיש ארץ והיא מצמיח כל מיני צמחים והוא בהתחלקות תבואה ועשבים ופירות ושבעת המינים והנה אי אפשר לומר דעשבים הוא התפשטות דאורות שזהו מורגש בנפש דא"א לאמר כן שאם הי' התפשטות אורות לא הי' נמצאים למטה (אלא שצריך לאמר שהם נכללים בשבעת המינים) וגם בחי יש בהמות טהורות ובהמות בלתי טהורות חיות טהורות וחיות טמאות והרי כ"ז הוא מכח העצמות דייקא דהרי מאורות וגילוים אי אפשר שיהי' נמצא זה דמאצי' א"א שיהי' דבר גשמי כמו ברויט ובולקע, וכמו"כ לעתיד כאשר יהי' גילוי העצמות ג"כ יהי' כל דברים אלו בדוגמא זו בלא התחלפות שזהו מ"ש עתידה הארץ שתוציא גלוסקאות וכלי מילת שתצמיח הכל אך יהי' כל פרט בפ"ע גלוסקאות לבד וכלי מילת לבד. והנה מאחר שאנו רואים למטה שיש אהבה לקטן מובן שיש בדוגמא כזו למעלה והוא בעצמות דוקא דבאצי' מובן שאינו שייך אהבה לקטן וצ"ל זה מה זה שייך למעלה אהבה לקטן, אך הנה מורגל בלשון העולם דאהבה שהוא אוהב לזולתו שזהו מה שאוהב את עצמו, דאס איז וואס ער האָט זיך האָלט, והאמת הוא כן דאהבה היא חוזרת אל האוהב [הרי מזה מובן דמה שהוא אוהב אל הזולת, הוא אהבת עצמו, ובאמת האהבה היא חוזר' כו', ומ"מ הרי בהכרח לומר דהאהבה שייכה גם אל הזולת הזה, שהרי עכ"פ הוא המגלה לו אהבתו כו' דאם הי' רק אהבת עצמו הרי הי' מתגלה גם ע"י שונא כו' וזה אנו רואי' דגילוי האהבה הוא רק אהבת עצמו, הנה גם בעת ששונא שלו עומד לנגדו, הוא ג"כ אוהב א"ע, ומ"מ אז אין האהבה מתגלית כלל, ואם הי' רק אהבת עצמו כו' אלא דהאמת היא דהיא אהבה אל הזולת רק שכל אהבה היא חוזרת אל האוהב, ומשו"ז אפשר לקרותו בשם אהבה עצמי' כו'] וכמו שאנו רואים באהבת הבנים שזהו מפני שהם שייכים אליו שהרי לבנים אחרים אין לו אהבה מפני שאינם שייכים אליו ורק לבניו שהם שייכים אליו שם היא האהבה בתוקף והתגלות וא"כ זה אהבת עצמו, אבל לקטן אנו רואים שיש לזה אהבה לכל, גם שאינו בנו, ומובן מזה שאין זה מפני אהבת עצמו, רק שזהו ענין עצמית שיש בעצם אהבה לקטן. וכמו"כ למעלה כתי' כי נער ישראל דלכן ואוהבהו שהו"ע אהבה עצמית. ולהבין זה בביאור יותר צ"ל פי' נער שיש בזה ב' פי' הא' שהוא מלשון משרת וכמ"ש ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האוהל (בזח"ג דף רע"ז ע"ב מקשר כללית הענין דנער, לענין זה דיהושע בן נון נער, והמעיין שם, וכעין הסבר ע"ז בביאור דמילואי' בע' נער, יחי' נפשו וישבע בטוב) והיינו דיהושע הי' רק בחי' מקבל ממשה ולא הי' בבחי' משפיע כלל גם לעצמו היינו שיסביר לעצמו מה שקיבל ממשה לפי חושיו וכחותיו, רק שכפי אופן ההרגש ולפי אופן הקליטה שהי' אצלו בעת קבלתו ממשה כן הי' אצלו גם לאחר קבלתו השפע, ויש בזה ב' ענינים בפי' משרת משה הא' בעת קבלתו השפע הי' בבחי' ביטול והנחת עצמותו לגמרי שהי' רק בחי' מקבל ממשה לבד, והיינו שקיבל ההשפעה כפי אופן

החושים של משה עצמו, ולא לפי אופן חושיו וכחותיו של עצמו, וזהו עבודה גדולה להיות בביטול ובלי הרגש עצמו כלל, והב' דגם לאחר קיבלו ההשפעה גם אז הי' אצלו השפע שקבל ממשה, כפי אופן ההרגש והקליטה שהי' אצלו בעת הקבלה, ונמצא שהי' רק בחי' מקבל ולא משפיע כלל (כן נשמע מאדמו"ר בעל צ"צ) והענין דהנה לא בכל עת הי' משה משפיע דהמ' יום שהי' בהר בודאי לא הי' משפיע וגם לאחר ירידתו מההר הנה בעת שהי' באוהל לא הי' משפיע וגם אלו יצוייר שגם אז הי' משפיע אבל בעת שהי' מדבר עם השכינה בודאי לא הי' משפיע, אך ההרגש בזה (וויא עס לייגט זיך אין דעם) דלא בכל עת הי' משפיע דבודאי הי' עתים שהי' לעצמו, ואיך שיהי' עכ"פ הי' עתים שלא הי' משפיע, וגם אז הי' בבחי' מקבל, שע"ז אמר ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האוהל (שע"ז אמר ומשרתו בדיוק) שהי' תמיד בבחי' מקבל שזה הי' מעלת יהושע נגד הע' זקנים שהגם שבזה הי' שוים יהושע והזקנים שקבלו מאצי' רוחו של משה כמ"ש ואצלתי מהרוח אשר עליך כו' אבל בזה הוא ההפרש שהזקנים קבלו מרוחו של משה לפי אופן החושים והכחות שלהם ונמצא שלא יכלו לקבל כפי אופן אצי' רוחו של משה עצמו שזהו למעלה מהכלי שלהם, אבל יהושע מאחר שלא קבל כפי אופן חושיו וכחותיו רק כפי שנקלט אצלו מההשפעה דמשה האיר אצלו ההשפעה בשלימות כמו שהאירה במשה שהי' הוא כלי לזה כמו"כ האיר ביהושע שזהו מפני הביטול העצום והנחת עצמותו שהי' לו [הרי שפירש שזהו רק מפני שהי' משרת כו' שג"ז הוא מעלה גדולה, דהגם שאז לא הי' מקבל, אבל העיקר הוא שגם אז הי' בתכלית הביטול והנחת עצמותו למדרי' משה כו'. וביאור דבר זה הוא ע"ד שארז"ל לפעמי' מצינו שגדלה שימושה יותר מלימודה כו' אמנם הענין בלתי מבורר אצלי עדיין, איך האָב נאָך דעם ענין ניט פאַנאַנדער גיקליבין, אבל בד"כ זהו נושא הע'. או ע"ד ע' מצוה מעשיית, דאפילו מי שהוא חכם גדול בחכמת התורה שהיא חכמת האלקות, הנה ע"י ריבוי השקידה במצות מעשיית ובפועל נתוסף לו ריבויי חכמה כו' וכמאמר כל שיראת חטאו קודמת לחכמ' חכמתו מתקיימת, דלכאו' א"מ איזה שייכות ישנו זל"ז, אך הנה אָנו רואין שכן הוא, ונראה דבר זה במוחש ממש כו', ובאופן כזה יובן ע' זה דיהושע משרת כו' ואיך שיהי' הרי אָנו רואין שזהו הי' מעלה גדולה ביהושע שהי' משרת כו'], ועוד יש בפי' נער שהוא קטנות והיינו שזה הי' ביהושע לאחר הסתלקות משה שאזי נסתלק האור שהי' בימי משה דפני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה שהלבנה אין לה מאור עצמה כלל רק מה שמקבלת מהשמש (וגם זה לא נשתנה בה) * ונמצא דבענין נער דיהושע יש בזה ב' מדרי' הא' בימי משה שאז הי' בבחי' נער משרת שקבל האור בשלימות ממשה והב' לאחר ההסתלקות שאז הי' נער בבחי' קטנות וכן הוא בלבנה דבעת שהיא במלואה היא מקבלת האור בשלימות ול"ד ביום המילוי אלא גם בד' ימים הראשונים בכלל ויש עתים שהיא בבחי' קטנות, וכמו שנת' בענין יהושע כמו"כ יש מדרי' זו במלאכים דהנה כתי' נער הייתי

*) על תיבות אלו — נכתב בגוכי"ק : לא אבין.

גם זקנתי שרו ש"ע אמרו שהוא מלאך מט"ט ונער הוא בבחי' בהיותו בבי"ע בימי החול שהוא בקטנות גם זקנתי הוא בשבת דאז הוא סליק לשיבה, היינו שעולה באצי' ומקבל גילויי אצי' ובחול אתהדר לקדמותי שאין לו גילויים לפי שהוא חוזר לבי"ע שהגם שגם שם יש לו גילוים אבל הגילוים הם מבריאה ולא מאצי', וכמו"כ בנשמות יש בחי' שנק' נער שזהו מ"ש כי נער ישראל שהוא בחי' קטנות ויש בחי' שמע ישראל ואי' בזהר ישראל סבא, אך בהנשמות ב' המדריגות אלו הם באצי' גופא דישראל הוא אצי' דוקא וכמ"ש בזהר דנער ישראל הוא ישראל זוטא ושמע ישראל הוא ישראל סבא, דלא כמו במלאכים דבחי' נער הוא דוקא בבי"ע ולא כשהוא עולה באצי' אבל בנשמות יש בחי' באצי' שגם זה נק' נער. והענין הוא משום דמלאכים אין להם שייכות לאצי' דעיקרם הוא בבריאה ולכן איזה גילוי מאצי' שמגיע להם גם מבחי' אחרונה שבאצי' עי"ז הוא יוצא מגדר הכלי שלו ונכלל באצי' אבל נש"י שעיקרם הוא מאצי' דשרשם מפנימי' הכלים הנה גם כשיש להם איזה גילוי מאצי' אין להם יציאה מגדר הכלי שלהם ונק' עדיין בבחי' נער ישראל והוא עד"מ איש פשוט שהוא פשוט לגמרי שאינו שייך ללימוד כלל הנה כאשר יש לו איזה התקרבות מאיזה בן תורה לפי ערך המוחין שלו והגם שאינו גדול, פועל בו יציאה מהכלי שלו, שהרי הוא מצ"ע אינו שייך כלל ללימוד, ולכן ההתקרבות מאיזה בן תורה שיהי' פועל בו ההתפעלות, שהוא יוצא מהכלי שלו, ומתקרב לזה האיש, משא"כ כאשר האיש פשוט הוא ג"כ שייך ללימוד מצ"ע, היינו שהמוחין שלו מסוגלים ללימוד, רק שאינו יכול ללמוד, מצד ההתעסקות שהוא עוסק במו"מ או מפני סיבה אחרת, הנה לזה כאשר יקרביהו איזה בן תורה שאינו גדול לא יתפעל מזה להיות לו יציאה מהכלים שלו, אם לא כאשר בן תורה שהוא גדול במעלה מקרב אותו אזי יתפעל בהתפעלות עצומה עד שהוא מתבטל לגמרי ונדבק ונמשך אחריו, ועפי"ז יובן הדוגמא למעלה דבמלאכים לפי שאינם שייכים לגילוים שמאצי' הנה מפני איזה גילוי שמאצי', פועל בהם היציאה מגדר הכלים שלהם עד שנכללים באצי' כנ"ל, משא"כ בנשמות שהם שייכים מצ"ע לאצי', אינו פועל בהם היציאה מהכלים שלהם, אם לא רק כאשר נתגלה אליהם בחי' עליונה מאצי', אבל בלא זה גם כאשר מתגלה איזה גילוים מאצי' הם עדיין במציאותן. שזהו ההפרש בין כי נער ישראל לשמע ישראל, ישראל סבא, דישראל הוא ז"א דאצי', ובחי' כי נער ישראל הוא ישראל זוטא מל' דאצי', והו"ע קטנות בחי' מוחין דיניקה, שהם מוחין לצורך הגדלת המדות וקיומם, שאינו פועל ביטול המדות (וכמ"ש בס' פירוש המלות בתחלתו) ורק אדרבא התחזקות המדות, אבל ישראל סבא הוא גדלות המוחין, בחי' מוחין עצמם שאינם שייכים למדות, שעי"ז הוא התהפכות המדות, והיינו שהם נמשכי' עפ"י המוחין דוקא, וע"ז אמר כי נער ישראל שעי"ז דוקא ואוהבהו אהבה עצמית, דאהבה זו הוא ג"כ באצי' דכללי' ע' האצי' הוא עצמית כו'. ולהבין זה צריך להקדים לבאר בקצרה ההפרש שבין אורות וכלים לגופים ולבושים, דהכלים הם לבושים להאורות שמתלבשים בהם והלבושים הם לבושים להגופים. והנה במאמר פתח אלי' אמר, חכ' מוחא איהו מח' מלגאו, בינה ליבא ובה הלב מבין, ובאמצע

אמר, כ"ע איהו כתר מל', ואיהו קרקפתא דתפילין. והיינו שביאר כאן ענין או"כ דהמוח הוא כלי לאור החכ', והלב הוא כלי לאור הבינה, וקרקפתא הוא כלי לאור הכתר, ודרועא ימינא הוא כלי לאור החסד, ודרועא שמאלא לאור הגבורה, וגופא הוא כלי לתפארת. והנה או"כ אינם בערך זל"ז כלל, דאור הוא בלתי מוגבל והכלי היא מוגבלת וענינה להגביל גם האור, ומ"מ האור מתלבש בכלי, והוא ע"ד התלבשות הנשמה בגוף, שהגוף אינו בערך הנשמה, שהנשמה היא בחי' מדבר ובתכלית הרוחני' שהרי שכל הנשמה הוא שכל אלקי כו' והגוף הוא דומם ובתכלית הגשם להמשך אחרי עניני' חומרי' ופשוטי' בתכלי' כו', והוא בריחוק הערך יותר מגוף הצומח לגבי כח הצומח שבו, שהגם שהצומח הוא גשם וכח הצומח הוא רוחני, מ"מ הלא עצם מציאות הצומח הוא מכח הצומח ובתחלת הבריאה במאמר תדשא הארץ דשא יצאו שניהם כאחד, הצומח ונפש הצומחת שבו, וגם עתה הלא עצם מציאות גוף הצומח, הוא מכח הצומח שבו, וכמ"ש באגה"ק דמכח הצומח שבארץ שהוא מצמיח כל מיני צמחים, וגם במאמר תוצא הארץ נפש חי', יצאו כאחד, גוף החי' עם הנפש שבו, שבאמת גם בצומח ישנו ריחוק בין הנפש והגוף אבל מ"מ א"ז כמו בהאדם, דבהאדם הלא מתחלה נאמר גלמי ראו עיניך וכמ"ש וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה, רק שהי' המובחר * שבעפר, והיינו העפר שבקרקע המשכן (ארץ ישראל ערד) אבל מ"מ הוא עפר בחי' דומם ואח"כ ויפח באפיו נשמת חיים, וגם עתה הלא לדעת רבי הנשמה נתונה בו בעת היצירה רק שאנטינוס השיבו דבשר שלא נמלח ג' ימים אינו מתקיים ומסריח, ולכן דעתו שהנשמה ניתן בו בעת הפקידה, ומצא סמך לדעתו בכתוב מדכתי' ופקודתך שמרה רוחי, אך עכ"פ הלא הנשמה אינה מהוה את הגוף רק שהיא מחי' ומקיים אותו שלא יתקלקל. וההפרש שבין הצומח להאדם, דהנה הצומח אינו רחוק כ"כ מהנפש שבו, דגוף הצומח אינו בחי' דומם, והנפש שבו אינו בחי' מדבר, וה"ז בערך הצומח אל נפש הצומחת שאינו ריחוק הערך לגמרי, משא"כ גוף האדם הוא דומם, והנשמה היא בחי' מדבר, שהם בריחוק הערך לגמרי (והיינו ריחוק הפכי כו') אמנם מ"מ הלא הנשמה מתלבשת בגוף ונת' ע"ז שהו"ע זריקה, שהנשמה נזרקת לתוך הגוף, ולפעמים נא' ע"ז לשון הלבשה, והכוונה הוא שאינו בבחי' ערך רק שנזרקה לגוף. אך הלא התלבשות הנשמה בגוף הוא בבחי' התחלקות, שכח השכל מתלבש במוח וכח הראי' בעין וכח השמיעה באוזן, ואי אפשר שיומשך השכל בהעין או להיפך, ולפי הנ"ל שאינו אלא שנזרקה, א"כ מאין הוא ההתחלקות, ונת' ע"ז שהענין הוא מפני ההכנה שיש בכל אבר לפי אופן הכח של הנפש, וכמו העין היא כלי מוכנה לקבל כח הראי' מפני הבהירות והלטישות שבה, וכמו הזכוכית שהיא בהירה ולטושה, היא כלי שעובר בה אור השמש, וכמו"כ כח הראי' הו"ע אור והכלי לזה הוא העין שהיא זכה ובהירה, ולפי ערך זכות העין כן מאיר בה כח הראי', וכמו"כ יובן בכח השכל שמתלבש במוח, שהמוח יש לו הכנה לכח השכל, רק שלא

המובחר . . ארץ ישראל ערד): להעיר ממוה"ג עה"פ: מן הברור . . מן המעולה שבאדמה בראו. וראה ירוש' נזיר פ"ז ה"ב (הובא באוה"ת בראשית תקיס, א).

יש דוגמא לזה, כמו בכח הראי' שיש דוגמא לזה מהזכוכית הבהירה, אבל זה נוכל להבין דכמו שיש בהעין הכנה שיתלבש בו כח הראי' שהרי ע"ז יש דוגמא כמו"כ בהמוח יש הכנה שישרה בו כח השכל, וכמו"כ הוא בכל הכחות שזהו מה שהמלאך הממונה על הטפה הוא שואל טיפה זו מה תהא עלי' חכם או טפש גבור כו' דלכאורה מה זה נוגע להמלאך דהלא הוא ממונה על הטפה שהיא שייך להתהוות הגוף ומה לו לידע כחות הנפש איך יהי' אך לפי הנ"ל יובן דצריך שיהי' הכנה לזה בכלי הגוף. הנה כ"ז נת' במ"א. אך הוא* פשוט לגמרי ודוחק לומר כן דהלא אנו רואים שהתלבשות הנפש בגוף הוא הלבשה גמורה, שהנפש היא מרגשת את הגוף והגוף מרגיש את הנפש, דהנה ענין ההתלבשות הוא בב' אופנים הא' שהמלביש הוא מושל ושולט על המלובש, וכמו גלגול נפש האדם בבהמה שהנפש אינו בבחי' שליטה והתפשטות כלל שהרי אינו נתוסף כלום בהבהמה והיא נשארת כמקדם רק הבהמה היא מושלת ושולטת על הנפש שהיא מושכת את הנפש לכל מקום שהיא נמשכת, והנפש בה בכיווץ ובצמצום בלי התפשטות כלל, ורק שהיא נמצאת שם, וכמו האדם שקשור ואסור בשק, ואופן הב' בהתלבשות הוא שהמלובש מושל ושולט על המלביש, והיינו בהתלבשות הנשמה בגוף, שהנשמה מושל ושולט על הגוף, דהלא אינו רואה כ"א דוקא כאשר יש רצון הנפש לראות ובא"ל אינו רואה, וע"פ פשוט היינו שמעצים עיניו, ובדקות הפי' הוא היינו שאינו רואה כלל, והיינו בצדיקים הגדולים שמה שאינו נצרך לראות אינו רואה ממש, וכידוע מהמעשה דר' נחום מטשרנאביל בחלב שחלבו עכו"ם ואין ישראל רואהו, שאמר הפי' ואין ישראל רואהו, אַ איד זעהט דאָס ניט, ער זעהט ניט דיא זאַך כלל ניט, ווילע דאָס וואָס ער דאַרף ניט זעהן זעהט ער ניט כו'. וגם י"ל שהוא ע"י קבעומ"ש, שעי"ז אינו רואה ממש ההיפך מאלקות, שיכול להיות שילכו ב' בנ"א והאחד יש בו קבעומ"ש, וכאשר יזדמן לפניהם ענין היפך האלקות, הנה האחד רואה זה ומזדעזע מזה, ונצרך לו יגיעה רבה שיצא ממנו ההתפעלות, אבל השני שיש לו קבעומ"ש אינו רואה זה, והפי' מה שאמרתי שאינו רואה, אינו ע"ד וירא און ולא התבונן, שהפי' הוא שרואה רק שאינו מתבונן, אבל בכאן הפי' הוא שאינו רואה ומרגיש זה כלל ואינו מתפעל כלל, דקבעומ"ש הו"ע שעבוד, שהוא רק משועבד לאלקות ולא לזולת זה כלל. עכ"פ הרי מובן מזה שהמלובש הוא מושל ושולט על המלביש, והרי הגוף הוא מרגיש את הנפש, שהוא מתגלה בו, וגם הנפש מרגשת את הגוף, שהרי כחות הנפש באים בהגשמה לפי אופן כלי הגוף, וכמו כח השכל כאשר מתלבש במוח הוא בא בהגשמה, ואינו כמו השכל שבנפש שהוא באופן רוחני עדיין, או כח הראי' שבעין הוא בא בהגשמה בראי' גשמי' לגבי כח הראי' כמו שהוא בעצם הנפש, ונמצא שהם פועלים זב"ז, ואם הוא כנ"ל שאין זה אלא שנזרקה הנשמה בגוף וההתחלקות הוא מצד ההכנה, וכמשל הזכוכית כו' א"כ איך פועלים זב"ז, דהלא בהזכוכית אנו רואים שאינם פועלים זב"ז, דאור השמש אינה פועלת כלל בהזכוכית, רק שהאור עובר דרך בה, אבל הזכוכית היא

הוא פשוט: אולי צ"ל: הוא לא פשוט.

נשארת כמקדם, וכמו"כ הזכוכית אינה פועלת כלום באור השמש, ולכן צריך לאמר דמשל הנפש והגוף הוא כענין אחיזת אור האש בהכלים שלו הוא הפתילה והעצים דאש הוא רוחני בערך הגשמי ואחיזתו בהכלים הוא בכלים הראוים לו דוקא כמו בפתילה ועצים יש מהם שהם נוחים להתאכל ואזי נאחז בהם אור האש אבל בפתילה ועצים שאינם נוחים להתאכל נדעך מהם אור האש וכמו"כ יובן בנפש וגוף שהגוף הוא כלי לאור הנפש והוא מפני הביטול שיש להגוף אל הנשמה שבאמת הגוף בטל להנפש רק שאין אנו רואים הביטול שלו כ"א מה לכל אשר יחפוץ יטנו שאין זה אלא שליטה וממשלה אבל באמת הוא בטל להנפש וע"י הביטול הוא נעשה כלי לאור הנפש וגם הנשמה כשצריכה להתלבש בגוף אזי היא יורדת ממדריגתה דהנשמה היא בחי' אין שאינה בבחי' מציאות כלל, אמנם כאשר היא צריכה להתלבש בגוף היא יורדת ממדריגתה ונעשית בבחי' יש רק שאינו יש ממש ח"ו אבל הכוונה במדריגתה בעצמה הוא בבחי' יש שהוא בבחי' מציאות אור ובכאן קומען זייא זיך צו נויף אין איינעם דהנשמה נעשית בבחי' מציאות אור והגוף ע"י הביטול הוא בבחי' כלי ועי"ז מזדווגים יחד וכידוע המעשה מההתחתנות של ר' ברוך מרדכי*. והנה בזה יש מדריגות רבות בענין אופן ירידת האור וביטול הגוף שיש שביטול הגוף הוא ביותר וכמו באלי' שעלה בסערה השמימה שמפני שהי' בבחי' עיבור י"ב חדש ע"כ הי' בו בחי' הביטול ביותר עד שלא הי' כלי להנשמה שלו וממילא לא הסתיר על הגוף, אבל במשה הי' הביטול מצד הנשמה ביותר כמ"ש ונחנו מה והי' ביטול הגוף ממחג לפי אופן ביטול של הנשמה שהי' כלי להנשמה וגם בעוצם הביטול שלו עד שגם בעת הנבואה הוא עומד על עמדו, וצ"ל הענין דבאמת הי' הביטול דמשה גדול משל אלי' אבל הביטול הי' ביטול הגוף ולא ביטול הנשמה אבל באלי' הי' ביטול הגוף כעין ביטול הנשמה, והוא דבענין הביטול יש ב' מדריגות ביטול הא' הביטול שמצד התלהבות שאז הגוף מתבטל ממציאותו והב' הביטול שמצד התיישבות שגם הוא ביטול אבל הגוף הוא במציאות וכידוע שאמר אאזמו"ר (בעל צ"צ) על האדמו"ר האמצעי שהביטול שלו הוא אזוי ווי אשטוג הוי אשר יש בו לחלוחית און מי צינט עם אן און ער ברענט אז מי זאל עם אנטאפון איז ער אש ומ"מ הוא עומד על עמדו משא"כ אם הוא יבש הוא מתבטל ממציאותו, וכן הוא בנמשל הביטול שמצד התיישבות הוא ענין לחלוחית ברוחניות שהוא קיים במציאותו, ועפי"ז יש להבין ההפרש שבין הביטול דמשה להביטול של אלי' וכענין הדוגמא דגוף ונפש יש להבין ג"כ באו"כ שאינם בערך ומ"מ האור הוא מתלבש בהכלי ופועלים זב"ז דהאור פועל בהכלי דכל פעולתו של הכלי הוא ע"י האור המתלבש בו וגם הכלי פועל בהאור שהרי פעולת האור הוא לפי אופן הכלי והחיבור שביניהם הוא ע"י הביטול של הכלי להאור וגם האור כשצריך להתלבש בהכלי הוא יורד ממדריגתו ונעשה בבחי' מציאות שיהי' בערך הכלי ועי"ז הוא ההתלבשות וזהו החילוקי מדריגות שיש בספי' עליונות אור הכתר אור החכ' אור המדות אור המל' וכל אלו החילוקים הוא באופן

---

*) ר' ברוך מרדכי: מבאברויסק. ראה אודותו — ס' השיחות תש"ב ע' 31 ואילך.

ירידת האור וביטול הכלי ונמצא דבאו"כ ההתלבשות הוא בערך, אבל יש עוד אופן התלבשות גופים ולבושים שההתלבשות אינו כמו באו"כ שהם בערך ופועלים זב"ז אבל ההתלבשות בלבוש הרי המלובש אינו פועל כלום בהמלבוש וגם המלבוש אינו פועל כלום בהמלובש והוא לפי שהלבוש אינו בערך כלל אל המלובש ולכן ההתלבשות אינו אלא בשעה שהוא מלובש בו אבל לאח"ז הרי הלבוש מתקיים גם שאינו מלובש בו וגם המלובש מתקיים בלא הלבוש והיינו לפי שאין להם ערך זל"ז משא"כ באו"כ הרי בסילוק האור מתבטל הכלי וגם בהתבטל הכלי ע"ז הוא סילוק האור והוא לפי שהם בערך זל"ז, ולפי"ז הלבוש נמוך במעלה מאו"כ אך יש מעלה בלבוש למעלה מאו"כ והוא שבלבוש מתלבש העצם שהרי עצם האדם הוא מתלבש בהלבוש משא"כ או"כ הרי הוא רק הארה, ונמצא דיש מעלה בזה ויש מעלה בזה דמעלת או"כ הוא מה שהם בערך ומעלת הלבושים הוא מה שמתלבש העצם והא בהא תלי' דהיא הנותנת דלפי דאו"כ הם בערך הנה בעצם אינו שייך בחי' ערך ולכן הוא רק הארה אבל בלבושים לפי שהם אינם בערך ולכן הוא התלבשות העצם. וכ"ז יובן למעלה דהנה בע"ח נאמר על ענין הספירות בלשון אורות וכלים ובמדרש הוא אומר בעשרה לבושים ברא הקב"ה את עולמו, והענין דבמדרש ג"כ הוא אומר על הע"ס רק דלגבי העצמות קורא אותם בשם לבושים לפי שאינם ערוך לגבי עצמות אך בהשתל' באצי' באורות וגילוים הרי הם או"כ שהם בערך ועיקר ענין לבושים הוא בבי"ע כמ"ש כל הנק' בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו הנק' בשמי הוא עולם האצי' או"כ ולכבודי הוא לבושים דר"י קארי למאנא מכבדותא ובבי"ע הוא לבושים דהגם שיש גילויי אורות דאצי' בבי"ע דאור הנשמה דבי"ע הוא ל' כלים דאצי' אך הגילויי אורות דאצי' בבי"ע אינם כמו באצי' דשם ההתלבשות דאו"כ שהוא בערך ואיהו וגרמוהי חד בהון משא"כ בבי"ע דלאו איהו וגרמוהי חד בהון והגילוי הוא רק בדרך לבוש ולכן בבי"ע הוא רק ידיעת המציאות ולא השגת המהות ולפי"ז בי"ע הם למטה במדריגה מאצי' דאצי' הוא או"כ ובי"ע הם לבושים אבל בשרש בי"ע למעלה במדרי' דהנה גם באצי' יש ענין לבושים והם למעלה במדרי' מאו"כ דהנה ידוע דמל' שבעליון נעשה כתר לתחתון והוא רק הארה כמו מל' דאצי' נעשה עתיק וכתר לבי"ע אך באצי' נה"י שבעליון נעשה מוחין לתחתון דנה"י הוא מדרי' תחתונה שמגוף ומהות העליון והוא למעלה מהארה אך בהתלבשות הפרצופים הרי ההתלבשות הוא גם בחג"ת והוא לפי דשרש הלבושים גבוה מאד דשרשם הוא ממקיפים עליונים בעצמות א"ס ולכן מתלבש בהם העצמות ולכן שרש דבי"ע גדלה מאצי'. ועפי"ז יובן מ"ש בתניא דמדו"מ הגם שהם רק לבושים לנר"נ מ"מ גבהה וגדלה מעלתם על נר"נ עצמם, דלכאורה הרי הם לבושים לנר"נ איך גדלה מעלתם על נר"נ, אלא שזהו מפני לבושים דתומ"צ וכמ"ש בראש הפרק ועוד יש לכל נה"א ג' לבושים שהם מחדו"מ של תרי"ג מצות התורה דהנה התו' שייך לבריאה וכמ"ש בפע"ח בפי' ברוך אלקינו שבראנו לכבודו הוא סוד תורתינו שהיא בבריאה וע"י שהנשמה מקיימת תומ"צ דהנשמות הם ג"כ בבריאה וכמו שאמר שם בפע"ח והוא ג"כ סוד נשמתינו וע"י הם זוכים למעלת הלבושים שהוא הלבוש לעצמות שלמעלה

מעבודה דנר"נ עצמם שכל ומדות, וזהו כוונת ירידת הנשמה בגוף בכדי שע"י קיום התומ"צ תגיע למעלת הלבושים שמתלבש בזה העצמות שע"ז אמר עור ובשר תלבישני שהו"ע לבושים ועי"ז חיים וחסד עשית עמדי, חיים וחסד הוא חיים העצמיים דעצמות א"ס וזהו ופקודתך שמרה רוחי הו"ע המצות דרמ"ח פקודי' הם רמ"ח אברים דמלכא והמצות הם לבושים, אבל הנשמות כשהי' למעלה הי' שייכים רק לאורות וגילויים שאינו בערך העצמות. ועפי"ז יובן בענין יהושע שהי' אחרי מות משה בחי' נער בקטנות ומ"מ הוא דוקא הי' המכניס לארץ, דהנה ענין א"י שנק' ארץ טובה ורחבה הוא כענין התרחבות המחין והיינו שיתגלה בהמוחין עצמות א"ס שיתגלה עצמות א"ס בהשגה והוא כענין שאנו מבקשים בר"ה ויוהכ"פ וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו דגם בחי' אתה פעלתו שהוא עצמות יהי' בהשגה ועפי"ז י"ל שזהו ג"כ ענין ארץ טובה ורחבה היינו ההתרחבות שיהי' גילוי העצמות וזהו דוקא ע"י יהושע דהנה בזהר אמר בפי' קמתי אני לפתוח לדודי שזה הי' בימי משה דענין דודי הוא גילוי עצמו' אוא"ס ועמ"ש בד"ה קמתי כו' דבימי משה הי' גילוי אורות דאצי' נמשך מלמעלה ולזה צריך להיות קמתי אני לפתוח לדודי לעשות כלים לזה הגילוי והפסוק שאח"ז ודודי חמק עבר זהו בימי יהושע שנסתלק זה הגילוי דאצי' ונק' נער בחי' קטנות שאין הגילוי רק כמו בבי"ע אך מפני מעלת הלבושים דבי"ע שהוא קיום התומ"צ בפועל עי"ז נכנסו לא"י שיהי' בבחי' ארץ טובה ורחבה שהוא תוס' אורות באצי' שיהי' גילוי העצמות, וזהו ג"כ ענין כי נער ישראל ואוהבהו שע"י בחי' נער דקטנות עי"ז דוקא ואוהבהו בבחי' אהבה עצמית, שבעבודה הוא שאחר העבודה במוח ולב בהשגה יהי' קבעומ"ש בקיום המצות בפועל שזהו ענין הלבושים שמתלבש העצמות ועי"ז ואוהבהו בחי' האהבה עצמית דעצמות א"ס כו'.

בס"ד, ש"פ יתרו, רס"ו

וידבר אלקים כו' אנכי הוי' אלקיך אשר הוצאתיך מאמ"צ. הנה מצות אנכי ה' אלקיך היא תמידית בכל עת וזמן ולא כמו מצות שבת סוכה לולב שיש להם ימים מיוחדים אבל מצות אנכי ה' אלקיך דהיינו לידע ולהאמין שיש אלקה מצוי כו' אין יום מיוחד לקיום מצוה זו, וגם בכ"י היא בתמידית ולא כמו מצות ק"ש שיש לה זמן מיוחד ביום משא"כ מצוה הנ"ל. דהנה אי' בתשו' הרשב"א דמצות הן בזמן ומקום וכלים, ומצוה הנ"ל בכל מקום ובכל זמן ממש היינו בתמידית גם לא כמו שארי מצות דחובת הלבבות כמו אהוי"ר וכה"ג שא"צ להיות תמיד, אבל מצות אנכי ה' אלקיך צ"ל תמיד שעז"נ שויתי ה' לנגדי תמיד, דשויתי ה' לנגדי דהיינו לידע ולהאמין שיש אלקה מצוי צ"ל תמיד ממש כו', וה"ז הוראה דשרשה הוא מלמע' מהזמן לכן גם למטה אינה מוגדרת בזמן, והגם דכל המצות הן רצה"ע שהוא בחי' בל"ג, מ"מ כל מ"ע ה"ה למעלה בבחי' התלבשות אורות בכלים (ורק למטה בעשי' בפועל יש בהם יתרון מעלה וכמ"ש בד"ה יו"ט של ר"ה רס"ו, והו"ע יפה ש"א כו' במע"ט בעוה"ז כו') אבל מצוה זו כמו שהיא בשרשה בבחי' למעלה כן באה בגילוי למטה כו'. ולפ"ז צ"ל מה שפתח וידבר אלקים, הלא ידוע דאלקים הוא שרש ומקור הזמן וכמ"ש בראשית ברא אלקי' וכתיב ויהי ערב ויהי בקר כו', והיתכן דשרש ומקור הזמן מגלה דבר שלמעלה מהזמן כו'.

אך הענין הוא דהנה אנו רואין דכל הגילוים באים ע"י אותיות ולבושים וכמו אור השכל בא ע"י אותיות דוקא, הגם דהאותיות מעלימים על האור כידוע מ"מ הרי עצם ענינם הוא לגלות את האור, כ"א אופן הגילוי הוא ע"י שמעלימים על עצם ומגלים את חיצוניות האור אבל ענינם הוא לגלות את האור, וכשהאור גדול יותר צריך ללבוש וכמו שכל עמוק שא"א להתגלות ע"י אותיות מתגלה ע"י משל שהוא לבוש המעלים יותר ומ"מ הוא מגלה כו'. וכן הוא למעלה דכל הגילוים הן ע"י הכלים דוקא שז"ע כלים דע"ס דאצי' לגלות את האור כו', ויש גילוים שע"י לבושים וכמא' לבושין תקינת לון דמניהו כו', ויש חלוק באופן הגילוי אבל כל גילוי הוא ע"י כלים ולבושים כו', וכן אותיות התורה דגילוי אור התורה בכל מקום שהיא הוא ע"י אותיות דוקא וכן לבושו צדקה כו' והן אותיות ולבושים שאינם מעלימים כ"כ כו'. וכמו"כ גבי משה בקבלת התורה כתיב ויבא משה בתוך הענן שהענן נעשה לבוש למשה כו' וכמו"כ נשמות בג"ע להיות נהנין מזיו השכינה הוא ע"י לבושים דמעהמ"צ כו' כידוע, ולכאורה הלא האותיות ולבושי' ה"ה העלם דהאות בעצם אינו אור כ"א העלם בעצם מהותו כו', וכן הכלים למעלה הן בחי' העלם דכלי' הן היפך האור דאור הוא בעצם בחי' גילוי אבל הכלים בעצם מהותן הן בחי' העלם ואיך ההעלם מגלה את האור כו'.

והענין ידוע בזה דשרש האותיות עם היותן העלם ה״ה למעלה מהאור והגילוי דהאותיות רק קבען בפה אבל שרשן הוא מעצם הנפש, דשרש האותיות אינו מהגילוים שבנפש ולא ממקור הגילוים היינו כמו שהגילוי כלול בהעצמי, כ״א שרשן הוא מהעצמי ממש. והראי׳ ממה שמצינו שני חכמים אומרים שכל אחד ובאותיות אחרים זמ״ז, ואם נאמר שהאותיות שרשן הוא מהגילוי או ממקור הגילוי א״כ מאחר שהגילוי אחד הוא הי׳ צ״ל האותיות ג״כ בשוה, אלא שהאותיות הן מעצם הנפש שאינו שייך כלל להגילוי׳, עם היות שכל הגילוים הן מהעצם אבל העצם הוא מהות אחר כידוע, לזאת אף שהגילוי א׳ הוא האותיות הן אחדים, שכ״א מגלה אותיות לפי העצם שלו, דבהשפעה אמיתיות הנה יחידה נותן אותיות אל ההשפעה והגילוי כו׳ (כן שמעתי מכ״ק אאמו״ר זצוקללה״ה נ״ע בזה״ל, אַ רבי זאגט לפי ערך דער עדה יחידה שבנפש שיינקט עם אותיות), וכן הלבושים שרשן למעלה מהאור וכידוע דשרש המשל הוא למעלה מהנמשל דמי יוכל לומר משל דוקא מי שהוא חכם גדול ביותר זכמו שלמה ור״מ כו׳, ולכן האותיות והלבושים מגלים את האור מפני ששרשם למעלה מהאור כו׳, וז״ע ויבא משה בתוך הענן לצורך קבלת התורה, כי הענן שרשו מבחי׳ ישת חשך סתרו כו׳ ולכן ע״ז דוקא הי׳ באפשרי לקבל את האור, וכן נשמות בג״ע להיות נהנין מזיו השכינה הוא ע״י לבושי׳ דמעהמ״צ דוקא וכמו״כ הגילוים למעלה הוא ע״י הכלים דוקא דהאור הוא מעין המאור וכ״ז הוא במקום ששייך גילוי דשרשן ממקור הגילוי כו׳ אבל הכלים שרשן מבחי׳ העלם העצמי כו׳. דהנה למעלה בחי׳ ההעלם למעלה מהגילוי ובחי׳ העלם העצמי כל הגילוים נמשכים ממנו הן הגילוים שבבחי׳ גבול ומדה והן הגילוים שבבחי׳ בלי גבול כו׳, ושרש הכלים הוא מבחי׳ העלם העצמי כו׳ וכידוע דשרשן מאותיות הרשימו ואותיות הרשימו הגם שהן העלם ה״ה למעלה מהאורות שלפני הצמצום, דבהאורות יש בהם בחי׳ צמצום ובחי׳ נגע בהם הצמצום ואותיות הרשימו לא נגע בהם הצמצום כלל וכמ״ש במ״א, ושרשן מבחי׳ העלם העצמי ממש כו׳, ולכן גילוי האוא״ס שלפני הצמצום הי׳ ע״י אותיות הרשימו וכן כל הגילוים שאחר הצמצום בחי׳ גילוי הקו ותוס׳ אורות בקו הנמשכים מלפני הצמצום הכל הוא ע״י אותיות הרשימו כו׳ והיינו מצד שרשם הקדום כו׳, וכמו״כ הוא בהאותיות וכלים שמגלים את האור לפי שהן למעלה ממקור הגילוי כו׳, ועד״ז יובן גם בשם אלקים דהנה ידוע דש׳ אלקים הוא בחי׳ אותיות וכמ״ש במ״א וגם הר״ע הצמצום כו׳.

אמנם הצמצום שרשו למעלה מאד דזה שבכחו לצמצם גילוי האור שבבחי׳ בל״ג הוא לפי ששרשו למעלה מבחי׳ מקור הגילוי כו׳ והיינו מבחי׳ העלם העצמי דמשם דוקא נמשך הכח לצמצם כו׳ ולכן ע״י הצמצום יכול להיות גילוי כל האורות גם האורות בבחי׳ א״ס זבל״ג מפני ששרשו מבחי׳ העלם העצמי לכן בכחו לגלות כו׳. וזהו שגם גילוי מצות אנכי שהיא בבחי׳ בל״ג היא ע״י ש׳ אלקים כו׳.

אך צ״ל הלא האדם הוא נברא ובע״ג ואיך באפשרו לקבל ולקיים מצוה שבתמידית שהיא בבחי׳ בל״ג כו׳. אך הנה ע״ז אומר אשר הוצאתיך מאמ״צ

דלכאורה אינו מובן מה שייך יצי"מ לאנכי כו', אמנם מה שהפסוק עצמו מתרץ איך אפשר להגיע למצות אנכי וזהו ע"י יצ"מ שעי"ז יכולים הכל להגיע לבחי' אנכי לא דוקא ת"ח העוסקים בתורה כי לא להם לבד ניתנה התורה אלא גם בעס"ק הטרודים במר"מ בענינים גשמיים וגם פחותי ערך שירדו מטה מטה ומרגישים ירידתם במדרי' יכולים ג"כ להגיע למצות אנכי, ועז"נ ועל הארץ הראך את אשו הגדולה פי' גם בעס"ק ואנשים פחותים העוסקים בענינים ארציים וגשמיים כו' הראך את אשו כו' שכולם היו במעמד הר סיני כו' ודבריו שמענו כו' ודבריו קאי על הדיבור דאנכי דהכל יכולים להגיע לזה ע"י יצי"מ כו'.

והענין הוא דהנה אי' בזהר תלת קשרין מתקשראן דא בדא ישראל ואורייתא וקוב"ה וכולהו דרגין על דרגין סתום וגליא כו', וענין התלת קשרין הן עד"מ כמו קשר הגשמי שראש התחתון קשור בסוף העליון ממנו וראשו של זה קשור *.

---

*) ע"כ נמצא בכתי"ק.

(פ׳ כי תצא שנת תרס״ו ״הנחה״)

ולא[1] אבה ה׳ אלקיך לשמוע אל בלעם ויהפוך ה׳ אלקיך לך את הקללה לברכה.

וצ״ל מ״ש ויהפוך כו׳ דמאחר דלא אבה לשמוע אינו שייך בזה ההפיכה, דהפיכה אינו שייך כ״א כאשר הוא שומע ומהפך זה אבל כאשר לכתחילה אינו נשמע אינו שייך ההפכה. והענין דהנה ב׳ שמות הוי׳ שאמר בזה הנה שם הוי׳ הא׳ הוא בנאצלים ושם הוי׳ הב׳ הוא בעצמות המאציל, דמ״ש ולא אבה ה׳ לשמוע הוא שם הוי׳ שבנאצלים ומ״ש ויהפוך הוא שם ה׳ שבעצמות. ולהבין זה צריך מתחילה להקדים ההפרש שבין שרפים לאופנים בעבודה דהשרפים אומרים קדוש ה׳ צבאות והאופנים אומרים ברוך כבוד ה׳ ממקומו, והענין בזה הנה מבשרי אחזה הנה כאשר מתפעל בלבו מאיזה השגה חדשה ונפלאה אמנם יש לה שייכות אליו היינו שאין כלי שכלו מתבלבלים מהשגה זו אלא היא חקוקה ומצטיירת במוחו ומחשבת שכלו הנה הגם שמתפעל מזה בהתפעלות עצומה הן מצד ההשגה עצמה שהיא נפלאה והן מצד ריבוי האור שמאיר בזה שמצד זה ההתפעלות הוא בחמימות בלבבו ברתיחת הדמים עד דקרי ולא שכיך מ״מ אין בזה ביטול כחות הנפש דהלא היא חקוקה ומצטיירת במוחו ומחשבתו והרי הוא בבחי׳ תפיסת מקום לעצמו בבחי׳ יש אבל כאשר הענין הוא נוגע לנקודת לבבו ממש אזי זהו למעלה מכלי השגתו אלא בבחי׳ מקיף על כלי השגתו וגם ההתפעלות מזה גדולה מאד עד שהוא צועק בקול פשוט היינו שאי אפשר לו לבאר זה באותיות כלל והוא ענין ביטול כחות הנפש שלו שיוצא מדעתו והשגתו לגמרי ולכן הצעקה היא בקול פשוט שאי אפשר לו לבאר באותיות לפי שמקור האותיות הוא בשכל והשגה וכל ענין שהוא בהשגה אפשר זה לבאר באותיות אבל זה שהוא למעלה מהשגה אי אפשר זה לבאר באותיות, וכמו שאנו רואים דכאשר עושים לו לאדם

---

1) לע״ע מצאנו רק הנחה — בשתי נוסחאות — ממאמר זה. ומועתק בזה מכתבו של כותב ההנחה הא׳ (הנדפסת בזה). הנחה השני׳ מד״ה זה — לא נודע לע״ע מי הי׳ המניח. (השורה שלפני התחלת המאמר — נעתקה מהנחה השני׳).

יטיב ד׳ הכתיבה והחתימה להרה״ג המפורסם כש״ת **מאיר שלמה**[2].

שולח אני את ההנחה הלזו, יאמין כבוד מע״ל שהרבה יגעתי בזה וכפי השערתי הונחה בטוב כי ביום א׳ חזרתי עם הבחורים מדוכנא ובררתי כל הספיקות, וכבוד מע״ל יתן לר׳ אשר[3] שו״ב להעתיקה וכפי אשר הי׳ אצלי המדובר עם ר״א הנ״ל שם לגמור אותה בכדי שתגיע על ש״ק כן קימתי שתכף בבואי לביתי עסקתי בה ומניח אני על פאצט אור ליום ד׳, ומנעתי עצמי להניח על נאלאו כי אין מהצורך בטח יזרזו עצמם וד״ל. ידידם אמת מברכם בכוח״ט

משה יצחק רובין

---

2) רב בניקוליוב. נכדו של הרה״ג והרה״ת וכו׳ ראה״ד ע״ה לאוואוס. אביו זקנו של כ״ק אדמו״ר שליט״א.

3) בניקוליוב. שם משפחתו גראסמאן. מודעה רבה שלו ע״ד הדפסת ס׳ התניא (בשנת תר״ס) — נדפסה בדפוסי ס׳ התניא משנה ההיא ואילך. ממחונכי ר׳ הלל מפאריטש ומחסידי אדמו״ר מהורש״ב נ״ע. התעסק בהגהת התניא דהוצאת ווילנא תר״ס. נפטר מרחשון ה׳תר״ם (?).

דבר שנוגע זה לו לנקודת לבבו אזי הוא צועק בקול פשוט שאי אפשר לו לבאר זה באותיות, אך יש ביטול גדול מזה והוא מ"ש חרדה מסלקת הדמים שהוא הביטול מכל וכל שנתבטל במציאותו ומהותו וכמו עד"מ כאשר הוא נקרא פתאום אל מלך גדול שאז הוא מתבטל לגמרי במציאותו ומהותו שאינו מרגיש עצמו שגם בהילוכו אל המלך אינו מרגיש, ער פארלירט זיך אין גאנצון, שזהו"ע חרדה מסלק הדמים שהוא ההיפך מהתפעלות שהוא ענין רתיחת הדמים והוא הביטול בעצם הנפש ממש שאינו דומה למה שנתבאר למעלה בענין הביטול דהצעקה בקול פשוט דשם הביטול הוא רק בכחות הנפש היינו שהוא למעלה מכלי השגתו אבל אינו ביטול בעצם הנפש שהלא אדרבא יש בזה התפשטות מהנפש לצעוק בקול פשוט אבל בזה הביטול הוא בעצם הנפש. והנה ע"פ הקדמה זו יובן ההפרש שבין השרפים לאופנים דהנה השרפים הגם שהם עומדים בתשוקה נפלאה לאלקות מ"מ כתיב שרפים עומדים ממעל לו והיינו ממעל לשם אד' שאמר מתחילה ואראה את אד' יושב כו' וע"ז אמר שרפים עומדים ממעל לו, וידוע הקושיא בזה דאיך שייך שהנברא יהי' למעלה ממקור המהוה אותו אך זהו מפני דאימא עילאה מקננא בכורסייא דבעולם הבריאה מאיר בינה שהוא הבנה והשגה וכמו עד"מ כשאחד לומד דבר שכל הנה מקודם שהוא משיג השכל הלא השכל הוא מקיף השגתו, ער איז פארנומען אין דעם, אמנם לאחר שהוא משיג השכל אזי השגתו הוא מקיף את השכל והשכל הוא מוקף בההשגה שלו, וכמו"כ הוא בדבר הלכה דכאשר הוא משיג את דבר ההלכה אזי ההשגה שלו הוא מקיף את דבר ההלכה וההלכה היא מוקפת בשכלו והשגתו דהגם דבעצם הלא הדבר הלכה היא למעלה באין ערוך ממנו מ"מ מאחר שהיא באה בהשגה ומתלבשת בהשגתו הנה הוא מקיף את דבר ההלכה בהשגתו, וכמו"כ יובן בהשרפים שיש להם השגה שמשיגים החיות אלקי שמהוה ומחי' אותם וגם משיגים שהחיות האלקי שמחי' אותם הוא רק הארה בעלמא וכמ"ש הודו על ארץ ושמים דהחיות האלקי שמחי' את הנבראים הוא רק הודו וזיו של עצם שמו והיינו דעצם שמו שהוא עצם המל' אינו בערך כלל שיהי' מזה מקור להתהוות ורק הודו וזיו של שמו שהוא אותיות שנבראו שמים וארץ שהוא ההמשכה שבדרך נימין ושערות וכמו שית' לקמן, וכמו שמשיגים חיות עצמן כמו"כ משיגים חיות זולתם שזהו מ"ש אצל השרפים וקרא זה אל זה שמתרגם ומקבלין דין מן דין שהו"ע השתל' עו"ע שכל עלול הוא משיג עילתו והשרפים משיגים שכ"ז הוא רק הוד חיו, והגם שזה מ"ש הודו על ארץ ושמים הוא כתוב אצל הנבראים התחתונים שאמר מתחילה עליהם יהללו את שם ה' מן הארץ אמנם הוא כן גם בנבראים העליונים, רק שבזה הוא החידוש מ"ש אח"כ וירם קרן לעמו דנש"י שהם למטה נשמות בגופים ויש בהם המשכת העצמות אבל לענין ההארה הנה גם נבראים העליונים שהם השרפים וגם למעלה מהם הכל הוא בחי' הוד וזיו והארה וכמ"ש יהללו את שם ה' כי הוא צוה ונבראו שזה כתוב אצל יהללו את ה' מן השמים דפי' ונבראו הוא בדרך ממילא ומאיליו, דברא הוא כח הפועל בנפעל שהוא התלבשות המהות ויש בזה שינוי' אבל ונבראו הוא בדרך ממילא, והוא מפני שאינו רק הארה בעלמא ואני ה' לא שניתי שזהו מה

שאומרים קדוש שהוא קדש וא"ו והיינו שעצם המל' הוא קדש ומובדל והחיות שמקבלים מבחי' מל' הוא רק וא"ו שהוא המשכה שבדרך נימין ושערות כענין ציור וא"ו שהוא המשכה בדרך שערות, וג"פ קדוש היינו שבזה גופא יש ג' צמצומים בסדר ירידת האור וההארה המצומצמת עד שיהי' ה' צבאות להיות אדון כל הארץ אך זהו בד"כ ובפרט יש כמה מיני צמצומים עד שיתהוו הנבראים שהם בע"ג מבחי' מל' דבחי' המל' כמו שהיא באצי' היא בבחי' א"ס והתהוות הנבראים ממנה הוא לאחר כמה צמצומים שמההארה היותר מצומצמת מזה הוא התהוות הנבראים. והנה כאשר משיגים זה אשר המקור שמהווה השגתם הוא רק זיו והארה עי"ז נעשה בהם התשוקה הנפלאה הן מצד עצם ההארה שמחי' אותם וגם ע"י שמשיגים שהוא רק הארה עי"ז הם בבחי' רצוא להעצמות שזהו מ"ש כל בעלי השיר יוצאים בשיר ונמשכים בשיר ומ"מ אין זה בחי' ביטול רק הוא בחי' התפעלות מאחר שזה נתפס בהשגתם וכמו שנתבאר למעלה בענין ההתפעלות מהשגה חדשה ונפלאה דמאחר שהוא בהתלבשות בכלי ההשגה אין זה בחי' ביטול בהכחות וכמו"כ הוא בענין השרפים שהם בבחי' השגה בהתחדשות בהם מוחין חדשים תמיד, חדשים לבקרים, הוא רק ענין התפעלות ותשוקה נפלאה אבל אין זה ענין ביטול במציאות שלהם, והגם שהשרפים הם עומדים תמיד ברשפי אש התשוקה שעש"ז נקראים שרפים ע"ש שנשרפו ברשפי אש התשוקה שלהם י"ל שהוא כענין המבואר בההפרש בין הנבראים שבעלמא דאתכסיא להנבראים שבעלמא דאתגליא שהוא כענין ההפרש בין דגים שבים לנבראים שביבשה דדגים שבים מהותם הוא מים וקבלת החיות שלהם הוא דוקא כשהם בקירוב אל מקורם שמיד כשפורשים מן המים הם מתים משא"כ נבראים שבארץ הם מהות אחר מהמקור שלהם וקבלת חיותם הוא דוקא כשהם בבחי' ריחוק ממקורם דכשהם בבחי' קירוב למקורם עד"מ שיהי' בתוך הארץ מתבטל חיותם, וזהו ההפרש שבין הנבראים דעדאתכ"ס שחיותם הוא דוקא כשהם בבחי' קירוב אל מקורם דוקא היינו שחיותם הוא בהרגשת חיותם שבזה שהם מרגישים חיותם זה גופא הוא החיות והמציאות שלהם משא"כ נבראים שבעדאת"ג החיות שלהם הוא כשהם בבחי' ריחוק ממקורם היינו אדרבא שאין בהם הרגש חיותם ושיהי' בבחי' מהות אחר ממקורם דכאשר יש בהם הרגש חיותם אדרבא הם מתבטלים עי"ז, וכמו"כ יובן בהשרפים דעצם מציאותם וחיותם הוא מה שהם משיגים חיותם ועי"ז הם תמיד ברשפי אש התשוקה והצמאון ועש"ז הם נק' שרפים שנשרפו ברשפי אש התשוקה והצמאון ומ"מ אין זה בחי' ביטול במציאות שלהם שהלא זה עצמו הוא המציאות שלהם אבל האופנים נק' קדש וכמ"ש והאופנים וחיות הקדש והיינו שמקבלים מבחי' קדש עצמו ולא רק מבחי' קדוש שהוא קדש וא"ו ולכן אינם אומרים קדוש לפי שהם למעלה מזה, וכמו שעבודתם הוא בבחי' ביטול והתנשאות למעלה וכמ"ש מתנשאים לעומת השרפים כמו כן הם מקבלים מבחי' ההתנשאות והרוממות שבמל' שזהו מ"ש המתגאה על חיוה"ק שהם מקבלים מבחי' גיאות ה', ומטעם זה אינם מפרשים ומבארים הביטול שלהם כמו השרפים שמבארים באמירת קדוש שלהם הביטול שלהם מפני שהוא בהשגה אבל האופנים אינם

מבארים הביטול שלהם והוא מפני שמקבלים מבחי' קדש עצמו שהוא למעלה מהשגה ואי אפשר לבאר זה באותיות. ושרש הדברים בזה הנה מבואר בע"ח דמל' דא"ס אין אנו רשאים לדבר בו כלל וכאלו נאמר עד"מ מל' דמל' הגם שאין צודק לתאר שם שום תואר וספירה, והיינו דמל' דא"ס הוא גילוי אא"ס שאין שם שום התחלקות ספירה כלל, דההתחלקות שמראשית הקו עד סיום דמל' דאצי' הוא רק לאחר הצמצום אבל במל' דא"ס שם הוא כל ההתחלקות בתכלית ההעלם ובבחי' יחוד, והגם דמל' דא"ס הוא ג"כ רק הארה מא"ס ויש לו שייכות עכ"פ לעולמות אך ע"ז נאמר עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד והיינו עד שלא נברא ונאצל אצי' העליון הי' הוא ושמו בלבד דכמו שהעצמות הוא בתכלית ההתאחדות כמו"כ הוא שמו שהוא מל' דא"ס הוא ג"כ בתכלית ההעלם והתאחדות. ויובן זה עד"מ מהאדם קודם שהוא מתעורר ברצון לאיזה דבר הרי אינו נמשך מהנפש שלו שום המשכה וגילוי, שאינו רוצה כלל בשום דבר והרי הנפש הוא כמו שהוא, אך לאחר שהוא מתעורר ברצון לאיזה דבר הרי יש כאן המשכה וגילוי מהנפש לרצות איזה דבר והוא נתפס באיזה מציאות, אמנם תחילת ירידת ההמשכה מהנפש שיהי' הרצון היינו תחילת ההמשכה מעצם הנפש, אז ער זאל וועלן, הנה זהו למעלה הרבה מהרצון שזהו לאחר שנתצמצם ההארה מהנפש לרצות זה הדבר שזהר"ע רצון אותיות צנור אבל בתחילת ההמשכה הרי אינו בבחי' רצון עדיין והוא למעלה הרבה מהרצון, והגם שגם זה הוא רק הארה מהנפש שהרי הנפש עצמו אינו בגדר המשכה וגילוי כלל וגם הוא ירידה מהנפש שהרי המשכה זו היא מקור להרצון והנפש אינו גם בחי' מקור להרצון מ"מ אינו דומה תחילת ההמשכה מהנפש שיהי' הרצון להרצון עצמו. דראשית ההמשכה הגם דהוא הארה מהנפש אבל הוא הארה עצמית דהלא אינה נתפסת עדיין בבחי' מציאות כלל דהרצון שהוא רוצה במציאות דבר מה הלא גם הרצון הוא נתפס באיזה מציאות אבל ההמשכה להיות הרצון אינה נתפסת כלל באיזה מציאות ומאחר שהיא אינה בבחי' מציאות הרי לא שייך בה ענין ההבדלות והתחלקות, דהרצון שהוא נתפס במציאות יש בו התחלקות אבל ההמשכה להרצון שאינה בבחי' מציאות לא שייך בה ענין ההתחלקות אלא שהוא מראה והתגלות העצם והוא כמו העצם דכשם שבהעצם אין בו בודאי שום התחלקות כמו"כ הוא בההארה, וכמו"כ יובן למעלה דמל' דא"ס הוא ראשית ההמשכה מא"ס שיהי' הרצון הנה הגם שהיא ג"כ הארה אבל היא הארה עצמית מאחר שאינה נתפסת במציאות וע"ז אמר עד שלא נבה"ע היינו קודם אצי' אבי"ע הי' הוא ושמו בלבד והיינו שהוא מראה והתגלות העצם וכשם שבהעצם בודאי אין בו שום התחלקות כמו"כ הוא בשמו שהוא מל' דא"ס רק לאחר שנמשכה הארה זו דרך הצמצום והרשימה אזי נעשה בזה התחלקות הספירות והוא כמו המדות שנמשכים בדיבור שבודאי בעודן המדות בחמדת הלב לא יש שם שום התחלקות רק לאחר שנמשכו בדיבור אזי יש בזה ריבוי התחלקות האותיות וגם הם משתנים בהדיבור שאינו זה מהות המדות שהי' מקודם שנמשכו בדיבור וכמו"כ יובן למעלה אשר בהמשכת ההארה דמל' דא"ס דרך הצמצום אזי נעשה בזה שינוי המהות וההתחלקות. ועפי"ז יובן מה שהשרפים אומרים

קדוש דאיתא בת"ז דקדוש הוא בגימט' ת"י שהם הת"י נימין שנמשכים מגולגלתא לאו"א ומאו"א לז"א ומז"א למל', דהנה יש ב' מיני המשכות הא' ההמשכה דרך אותיות שזהו מה שבסדר ההשתל' חיצונית עליון נעשה פנימי לתחתון וחיצונית עליון היינו אותיות שבעליון דאותיות הוא המשכה וגילוי מלשון אתא בוקר והוא הארה אבל הוא הארה השייך לעצם דכל אור וזיו יש לו מאור שאי אפשר לאור וזיו בלא מאור וכמו באור וזיו השמש דאם יש עננים המסתירים על עצם השמש אזי מתבטל האור והזיו או כאשר השמש הוא מתחת לארץ לא ישנו כלל להאור והזיו, וההמשכה הב' הוא המשכה בדרך נימין ושערות דהשערות הגם שנמשכים מהמוח ויש להם חיות מהמוחין אבל הם בשינוי המהות לגמרי ואינם ערוך כלל להמוחין ומובדלים ממנו שהרי אם גוזזים השערות אינו מרגיש שום כאב, וכמו"כ יובן למעלה דיש ב' מיני המשכות היינו המשכה בדרך אותיות שהוא בקירוב הערך והיינו השתל' הספירות בספירות עצמן והוא ההמשכה שנמשכת בספירות לצורך הספירות עצמן שאז ההמשכה הוא בקירוב הערך מחכ' לבינה ומבינה לז"א ומל' אבל יש ג"כ המשכה בדרך נימין ושערות והוא ההמשכה בספירות לצורך ההתהוות שההתהוות יש מאין אינו בערך כלל ולכן גם ראשית ההמשכה בזה היינו ההמשכה בספירות הוא ג"כ בבחי' נימין ושערות, דכמו שההמשכה מבחי' דבר ה' שבמל' להוות הנבראים בע"ג הוא המשכה בבחי' אין ערוך וכמ"ש וברוח פיו כל צבאם והיינו בחי' ההבל שבדיבור שהוא בבחי' אין ערוך לגבי מקורו שהוא כח הדיבור דהנה בהבל יש ב' בחינות היינו בעת השינה שהוא הסתלקות החיות ונשאר רק קסטא דחיותא הוא ג"כ בחי' הבל אבל הוא בתוך הגוף ויש לו שייכות לעצם הנפש אבל ההבל שיוצא בדיבור הוא מתגשם וגם הוא יוצא מהגוף ונתפס בהזולת ונמצא שאין ערוך כלל ההבל שבדיבור לגבי מקורו שהוא כח הדיבור, וכמו"כ יובן למעלה בענין וברוח פיו כל צבאם שההמשכה להוות הנבראים הוא בבחי' נבדל ממקורו שהגם שאין לך דבר שחוץ ממנו מ"מ דברה תורה כלשון בנ"א והיינו שהוא בבחי' אין ערוך ובא בבחי' דילוג ושינוי המהות, וכמו שהוא כן ההמשכה מבחי' מל' אל הנבראים כמו"כ הוא ג"כ בתחילת ההמשכה שנמשך מז"א למוחין דנוק' לצורך התהוות הנבראים הוא המשכה בדרך נימין ושערות וכמו"כ הוא למעלה יותר היינו ראשית ההמשכה ממל' דא"ס לגלגלתא ואח"כ לאו"א וז"א הכל הוא המשכה בדרך נימין ושערות, וזהו ענין אמירת קדוש דהשרפים דקדוש הוא קדש וא"ו שמשיגים איך שההמשכה שנמשכת אליהם הוא רק הוא"ו דקדש שהו"ע המשכה בדרך נימין ושערות וג"פ קדוש היינו ההמשכה ממל' דא"ס לגלגלתא ואח"כ לאו"א וז"א ואח"כ למל' וכמו"כ ההמשכה מבחי' המל' הוא ג"כ ג"פ קדוש נגד ג' עולמות בי"ע וכמו"כ באצי' שהוא בי"ע שבאצי', אבל האופנים הם אינם אומרים קדוש והוא מפני שהם בבחי' קדש היינו שאינם מקבלים רק מבחי' קדוש אלא מבחי' קדש עצמו היינו מבחי' עצם המל', דהשרפים מקבלים מבחי' נימין ושערות דמל' אבל האופנים מקבלים מבחי' עצם המל', והגם שבודאי גם האופנים מקבלים מבחי' נימין ושערות אבל עיקר התהוותם הוא מבחי' עצם המקור, דהשרפים עיקר התהוותם הוא מבחי' נימין ושערות

אבל האופנים עיקר התהוותם הוא מבחי' עצמיות המקור ולכן הביטול שלהם הוא ביטול עצמי והיינו דהשרפים כל ענינם הוא השגה והנה ההשגה אינו כ"א בההארה שהיא בבחי' דילוג הערך שהרי בעצמות למתב"כ וגם בההארה שהיא בבחי' קירוב הערך לא יש בזה ענין ההשגה וכן הוא עד רום המעלות דכל מקום שיש בו ענין ההשגה הוא רק בההארה שהיא בדרך דילוג דלכן אמר בע"ח דבמל' דא"ס אין אנו רשאים לדבר בו והיינו משום דלית מח' תפיסא בי' כלל שבזה לא יש שום השגה דכל השגת הנמצאים גם מח' דא"ק אינו תפיסא בי' והיינו דהשגה אינו אלא בדבר שיש בו התחלקות ומלבד זה הרי מל' דא"ס הוא מובדל בערך לגמרי ונמצא דהשגת השרפים הוא רק בההארה שהיא בבחי' דילוג הערך ואמנם הארה זו היא בבחי' תפיסא והתלבשות בתוכם וכמשנ"ת למעלה בענין שרפים עומדים ממעל לו שהם ממעל לשם אד' דמאחר שהיא הארה מצומצמת שנתצמצמה עד שבאה לכלל השגה שלהם הרי היא בבחי' תפיסא והתלבשות בתוכם, והוא כמו השפעת הרב לתלמיד דהגם ששכל הרב המשפיע הוא למעלה באין ערוך משכל התלמיד המקבל מ"מ לאחר שנתצמצמה ההשפעה עד שבאה לכלל השגה בהמקבל הרי הוא מקיף את ההשגה עד שהוא נק' בעל ההשגה וכמו"כ בחיות הנפש שמתלבש באברי הגוף שהם מורגשים וממולאים מחיות הנפש הנה הגם שהוא באין ערוך לנפש עם הגוף דהנפש הוא רוחני והגוף הוא גשמי מ"מ מאחר שנתצמצמה חיות הנפש להתלבש בגוף הרי הוא בבחי' תפיסא ממש בהגוף שהרי יש התגלות הנפש בהגוף שזהו ענין חיות הגוף וכמו"כ יובן בהשרפים דההארה זו שהיא בבחי' דילוג הערך היא באה בהם בבחי' תפיסא והתלבשות ממש ובזהר אמר דהתפעלות השרפים הוא מנהורא דנהיר עלייהו והיינו דהתפעלות שלהם הוא מהחיות שלהם עצמם במה שהם רואים חיותם וקיומם והם משיגים את חיות האלקי שבתוכם והוא כמו אברהם שהכיר את בוראו בקטנותו והיינו מפני שראה החיות דשו"א וגם החיות של עצמו והשיג שזהו חיות אלקות שאינם דבר בפ"ע והחיות שלהם הוא בדרך ממילא רק שהוא חיות אלקות מא"ס חיי החיים דאצל אברהם לא הי' הגוף שלו מחשיך על אור נשמתו וכמו"כ הוא אצל כל אדם לולי חשכת הגוף ונה"ב שהוא מחשיך על אור נשמתו הי' מתפעל מחיות עצמו ורק מפני דרוח הבהמה היורדת למטה בעניני ההיפך שעי"ז הוא מעלים על אור נשמתו, והשרפים שמשיגים החיות שלהם הם בהתפעלות גדולה ועצומה אבל אין זה ביטול עצמותם אבל האופנים הם מקבלים מבחי' עצמות המקור שבזה לא יש ענין השגה כלל ולכן לא נאמר אצל האופנים וקרא זא"ז רק בענין השרפים דענין מקבלים דין מן דין שהוא השפעת עו"ע אינו שייך רק בההארה שהיא באה בהשגה אבל בעצמות שאינו בגדר השגה לא שייך זה, וי"ל שזהו מה דלע"ל כתיב ולא ילמדו איש את רעהו כי כולם ידעו אותי שזהו נתינת טעם על מ"ש ולא ילמדו איש את רעהו שלא יהי' בבחי' משפיע ומקבל והיינו לפי שכולם ידעו אותי, דענין ההשפעה דעו"ע אינו אלא בהארה שהיא בגדר ההשגה שהמשפיע מקבל זה לפי כח שכלו ומשפיע לזולתו אבל בעצמות שאינו בגדר השגה כלל לא שייך ענין ההשפעה, ולכן לעתיד שיהי' גילוי העצמות שזהו ענין אותי ממש לא

יהי' שם ענין ההשפעה רק כאלו כולם מקבלים ממקור אחד, רק דלעתיד יהי' זה בהשגה שיהי' השגת המהות אבל בהאופנים הוא אצלם בבחי' ביטול והביטול הוא ביטול עצמי, ולכן האופנים אינם מבארים הביטול שלהם, דהשרפים מבארים הביטול שלהם היינו דקדוש ה' צבאות דהעצמות הוא קדוש ומובדל והם מקבלים רק הארה אבל האופנים אינם מבארים כלל לפי שהעצמות אינו בגדר השגה, וזהו מ"ש ובהנשא החיות ינשאו האופנים לעומתם כי רוח החי' באופנים שזהו נתינת טעם דלכן עבודת האופנים בהתנשאות והסתלקות למעלה משום דרוח החי' באופנים, רוח החי' הוא עצם המל' כמ"ש והיא מתהלכת בתוך החיות, ומפני שרוח החי' שהוא עצם המל' באופנים שמקבלים מגיאות ה' ולכן הם ג"כ בבחי' התנשאות למעלה וע"י ההעלאה זו ממשיכים שיהי' ברוך כבוד ה' ממקומו שהוא ממקומו העצמי שאין העולם מקומו והיינו מפנימית ועצמות הא"ס ובספירות הוא בפנימית בינה דעולם הוא ז"א וז"א מקבל מבינה אם הבנים והיינו מחיצונית בינה אבל פנימית בינה אין העולם מקומו ובכלל ההמשכה הוא מפנימית ועצמות א"ס. והנה יש ביטול למעלה מזה והוא מ"ש חרדה מסלקת הדמים, דהנה יש צעקת הקול וצעקת הלב, צעקת הקול הוא כאשר הדבר נוגע לנקודת לבבו אזי הוא צועק בקול פשוט לפי שאי אפשר לו לבאר באותיות מפני שהוא למעלה מאותיות, דמקור האותיות הוא בהשגה בשכל הגלוי אבל זה שנוגע לנקודת לבו ממש הוא למעלה מהשגה בשכל גלוי ולכן אי אפשר לבאר זה באותיות והוא ביטול הכחות שלו, אבל יש צעקת הלב שהוא למעלה מזה והיינו כאשר הדבר נוגע לנקודת הנפש ממש אזי הוא צעקת הלב שהוא קלא דלא אשתמע שאז אין לו כח גם לצעוק בקול והיינו הביטול בעצמות הנפש שלמעלה מהתלבשות בכחות, והיינו וואס דער נפש בעצמו ציט זיך, אך זהו בנפש עצמו בלי הרגש וזהו חרדה מסלקת את הדמים שאינו בבחי' רתיחת הדמים כלל ששם הוא בבחי' התפשטות מהנפש רק מפני שהוא למעלה מהכחות שלו ע"כ הוא בבחי' ביטול בהכחות אבל לא בעצמות הנפש אבל חרדה הוא ביטול בעצם הנפש, וכמו"כ הוא ביראה פנימית והיינו בביטול פנימי ועצמי שהביטול הוא בעצמות הנפש והוא מפני כח החכ' שבנפש כח מ"ה שבנפש דחכ' הוא ראי' גילוי המהות והיינו כאשר יש גילוי מהות הא"ס בנפש שאזי היראה הוא בביטול פנימי ועצמי בעצמות הנפש ממש והחרדה שהוא יראה פנימית מסלקת את הדמים שהוא ה' דמים טמאים שהוא בחי' הפסולת והיינו דיראה פנימית בבחי' חרדה היא פועלת גם בההיפך שהם המונעים ומעכבים והיינו כמ"ש החרדים אל דברי שיהי' ירא וחרד לדבר ה' ער ציטערט צוטאָן אַ ענין שהוא היפך ואינו יכול לקבל מזה, והוא כמו עד"מ מי שהוא עומד לפני המלך בביטול פנימי ביטול במציאות ממש עד שאינו מרגיש זה הנה גם לאחר שהוא שב ונח מהביטול שלו הנה גם אז אין עשיותיו ודיבורו והרחבת פיו כרצונו, והנה בחי' זו במרכבה העליונה הוא בחי' פני ארי' אל הימין דארי' הוא בחי' יראה כמ"ש ארי' שאג מי לא יירא והוא אל הימין בחי' חסד וגם בחכ' הוא חסדים דאבא דמגבורות יכול להיות יניקת החיצונים וגם מגבורות דבינה מינה דינין מתערין וגם בהעלאות איתא בזהר דאלקים אחרים סלקין בתר אודנין אך מחסדים דאבא שהוא התגלות בזה לא

יש יניקת החיצונים ובעולם ענין מה שחרדה מסלקת את הדמים ה' דמים היינו שלא יהי' יניקת החיצונים גם מחיצונית המל' שהם מקבלים מעור ומשערות דנוק' וזהו מ"ש יחרדו בנים מים דמפני החרדה לא יהי' יניקת החיצונים גם מחיצונית המל' שיונקים משערות דמל' מהעור שזהו"ע דגליש למטרוניתא ואיש כי ימרט ראשו, ובעבודה היינו שיהי' ירא וחרד לדבר ה', וזהו מ"ש מי שאינו בוכה בר"ה ויוהכ"פ אין נשמתו שלימה דהבכי' הוא מפני שלימות הנשמה דהנה הבכי' באה בגילוי פנימית ועצמות הנפש שהוא דוחק על מוחו ויש בכי' של שמחה והיינו בגילוי רזין דאורייתא וכמו ר"ע שזלגו עיניו דמעות ולעתיד כתיב בבכי יבואו שתחילת הגילוי יהי' בבחי' בכי' אך הבכי' דר"ה ויוהכ"פ הוא מפני היראה פנימית שבנפש שאזי כשעושה חשבון בנפשו ממה שהוגבל בהגבלותיו נוגע זה לו מאד בנפשו עד שהוא דוחק על מוחו ובוכה בדמעות שליש אבל כשאינו בוכה הלא הוראה שאין נשמתו שלימה היינו שאין היראה פנימית ולכן אין זה נוגע לנפשו ההיפך, והנה בחי' ארי' הוא אלול וימים נוראים, דארי' הוא ר"ת אלול ור"ה ויהכ"פ והוש"ר, ובאלול ור"ה תוקעים בשופר שהוא מטיל חרדה ולכן נק' ימים נוראים שבר"ה הוא קעומ"ש וביוהכ"פ הוא זמן התשובה מעומקא דליבא שהוא לב נשבר ונדכה ומתוודים אשמנו בגדנו ועי"ז הוא התגלות יגמה"ר נושא עון ועובר על פשע והיינו שיהי' התהפכות הצירופים שיש אותיות שנבראו בהם שו"א והתהפכות האותיות הוא ע"י בחינה שלמעלה מהשגה דהנה לכל השגה יש לו צירופים השייכים להשגה זו רק שיש מי שאומר השגה זו בצירופים אלו והאחר הוא אומר זה בצירופים אחרים אך בכלל להשגה יש צירופים ואי אפשר מזה להפוך הצירופים והתהפכות הצירופים הוא ע"י זה שהוא למעלה מהשגה, והיינו מפנימית חכ' דפנימית אבא הוא פנימית עתיק ושם הוא למעלה מצירופים וע"כ יכול להיות מזה התהפכות הצירופים, והמשכה זו הוא ע"י שהוא לב נשבר ונדכה בבחי' שפלות שאינו תופס כלל מקום לעצמו ועי"ז הוא ממשיך מעצמות א"ס אשר שם הוא נושא עון ועובר על פשע ששם אין שום דבר נוגע כלל ועובר על פשע היינו שמפשע יהי' הצירוף שפע, ובעולם היינו שכל הקללות שבתוכחה יתהפכו דנגע יתהפך לענג ומנגף לפנג וכמ"ש ובאו כל הקללות האלה על אויביך ושונאך אשר רדפוך שהקללות יהי' על הקליפות וסט"א ובקדושה יתהפכו לברכות. ועפי"ז יובן מ"ש דשופר של ר"ה הוא בקרן איל דוקא ולא של פרה, דהנה בשופר הוא המשכת יגמה"ר והנה ענין הרחמים אינו נופל כ"א במי שהוא שפל ואינו במדריגה כלל דמי שהוא תופס מקום לעצמו במדריגה אינו נופל עליו ענין הרחמים וכן הוא בהמרחם שצריך להיות מרומם ביותר וכמו המלך כשהוא רואה אחד מוטל באשפה אזי מתמלא עליו רחמים משא"כ אחר שאינו מרומם כשהוא רואה זה אינו מתפעל כלל והיינו דרחמים הוא מהמרומם ביותר על השפל ביותר שהוא אינו בערך וכמו מחי' מתים ברחמים רבים ולכן השופר הוא של איל דוקא שקולו קול רחמים אבל של פרה פסול שהוא קול חזק ואינו ניכר בו הרחמים רק בשל איל שניכר בו קול רחמים.

ועפי"ז יובן מ"ש ולא אבה ה' אלקיך לשמוע כו' ויהפוך ה' אלקיך, דשם ה' הא' הוא בנאצלים ושם הוא שלא רצה לשמוע דאם הי' שומע

לא הי' יכול להיות ההתהפכות, אך בשם ה' הב' שהוא בעצמות המאציל אמר ויהפוך ה' דשם יכול להיות ההתהפכות, וי"ל דב' שמות ה' אלו הוא הב' שמות ה' דבפסוק שמע ישראל שהוא ענין הקבלה על ב' דברות הראשונות דה' אלקינו הוא הקבלה על הדיבור דאנכי ה' אלקיך וה' אחד הוא הקבלה על הדיבור דלא יהי' לך, והנה אנכי הוא כולל רמ"ח מ"ע ולא יהי' לך כולל שס"ה ל"ת וזהו ג"כ הב' שמות ה' שבפסוק זה, דמ"ש ולא אבה ה' אלקיך הוא שם ה' שבנאצלים וכן שם ה' שבנפש שזה הי' ע"י מ"ת כמ"ש פב"פ דבר ה' עמכם וזה הי' ע"י הדיבור דאנכי ה' אלקיך וא"כ שם ה' הא' שבפסוק זה הוא כנגד דיבור אנכי שהוא ענין מ"ע ושם ה' הב' הוא ענין שם ה' הב' שהוא ע"י קיום הל"ת, והנה מ"ע הוא מקיף הקרוב ול"ת הוא מקיף הרחוק, וממקיף הקרוב שע"י מ"ע יכול להיות מזה יניקת החיצונים אך מהל"ת נמשך מקיף הרחוק שמזה לא יכול להיות יניקת החיצונים שזהו ענין הל"ת שהוא השמירה וההרחקה מהרע. והנה זהו שאמר ולא אבה ה' אלקיך לשמוע זהו ע"י מ"ע שמזה לא יכול להיות ההתהפכות שהרי מזה יכול להיות יניקה ולכן ולא אבה לשמוע, ולפי המבואר בכאן ענין ולא אבה לשמוע משום שהוא מקיף, אך ע"י הל"ת שהוא מקיף הרחוק וכמו"כ ע"י יראה פנימית ותשובה עי"ז ויהפוך את הקללה לברכה היינו שהקללה תהי' על ההיפך שהוא הסט"א ועל ישראל יתהפך לטוב ויהי' מזה תוס' אורות וכמ"ש ה' יחתו מריביו ועי"ז ויתן עוז למלכו שהו"ע ה' עוז לעמו יתן ואין עוז אלא תורה שיהי' תוס' אור בהתורה היינו גילוי פנימית התורה ובכלל הוא המשכת אא"ס בתורה. ובזה יתורץ מה שאמר ולא אבה לשמוע ויהפוך דהי' הקושיא בזה דמאחר דלא אבה לשמוע איך שייך ויהפוך, אך באמת הם שני ענינים דמ"ש ולא אבה ה' הוא שם ה' שבנאצלים וכן שם ה' שבנפש וגם שם ה' שנמשך ע"י קיום התומ"צ בנפש והוא ההמשכה שע"י מ"ע ומ"ש ויהפוך ה' אלקיך הוא שם ה' שבעצמות שהוא ע"י קיום הל"ת וכן ע"י התשובה שעי"ז ויהפוך הקללה לברכה שעי"ז ה' עוז לעמו יתן שהוא תוס' אורות בקדושה.

———●———

בס"ד, אור ליום ה', וארא כ"ד טבת, ווירצבורג.

היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך כו' ואח"כ או' ברח דודי ודמה לך לצבי או לעופר האילים על הרי בשמים, והנה גנים הם ב' בחי' שבג"ע געה"ע וגעה"ת דגעה"ת הוא בעולם העשי' וגעה"ע הוא בעולם הברי', היושבת בגנים הוא בחי' מל' דאצי' שמשפלת ומצמצמת עצמה לישב בהגנים והוא גילוי האצי' שבברי' והנשמות הרי גם הם משתתפים עם מל' דאצי' בגנים לקבל האור והגילוי דג"ע, אמנם יש מדרי' שלמע' מג"ע והוא בחי' גילוי דלע"ל והגם דגילוי דג"ע הוא ג"כ מדרי' נעלית וכמא' כדאי כל יסורי גיהנם בכדי לקבל שעה א' תענוג בג"ע ומ"מ הרי הגילוי דלע"ל הוא מדרי' נעלית יותר ולכן הרי נשמת האבות ומשה רע"ה שהם זמן ארוך בג"ע ונשמות הצדיקים הרי יתלבשו בגופים לע"ל בכדי לקבל התענוג דלעתיד שהוא תענוג נפלא ועצום, ועז"א ברח דודי שענין הבריחה הר"ע העלי' מה שאינו בערך וכמשי"ת, והבריחה הוא על הרי בשמים דכללות ההפרש בין הגילוי דג"ע להגילוי דלע"ל דהגילוי דג"ע הוא בחי' אור דממכ"ע וגילוי דלע"ל הוא בחי' אור הסובב וזהו שנק' הרי בשמים. אמנם בכדי להגיע להגילוי בחי' אור דלע"ל הוא דייקא תחלה צ"ל הגילוי אור דג"ע, וזהו היושבת בגנים כו' שהוא בחי' הגילוי אור דממכ"ע ואח"כ ברח דודי הוא העלי' הנעלי' דלעתיד לקבל התענוג כו'.

ולהכ"ז ילהק"ת מה שאנו אומרים בפ' ראשון דק"ש ה' אלקינו ה' אחד שהם ב' שמות ה' ובאמצע הוא שם אלקים, וכן ביגמה"ר או' ה' ה' ופסיק טעמא בגווייהו וידוע שהוי' דלתתא הוא בחי' הוי' דממכ"ע, דאור הסובב בכללותו הוא בחי' אור הבל"ג ואור דממכ"ע הוא בחי' אוב"כ, וצ"ל מפני מה האור דממכ"ע בא בהתלבשות דאוב"כ פי' למה בא האור בבחי' התחלקות, דכל אור הוא מעין המאור ודבוק בהמאור ואז הוא התגלותו וכמו עד"מ אור וזיו השמש ה"ה דבוק בהשמש ומאיר מהשמש הרי כשיש עננים שהם מסתירים על עצם השמש אז אין נמשך אורו למטה להאיר דגוף עצם השמש אינו חומר המאיר והאור אינו בערך עצם השמש אפי' לגבי האור הכלול בהשמש ומ"מ הוא מעין מקורו ודבוק במקורו וכשיש עננים המסתירים על עצם השמש אז אינו מאיר למטה, אור דממכ"ע שהוא מבחי' אוא"ס שהוא בבחי' פשיטות איך הוא בא בבחי' התחלקות. אך הענין הוא דהנה אי' בפרדס משל ע"ז שהוא עד"מ כמו שנותנים מים בכלי שהמים משתנים (לגבי הרואה) לפי גוון הכלים לבנים, ירוקים ואדומים, אבל בעצם הרי המים לא נשתנו מגוונם ומראם האמיתי כמו שהם וכמו כן הוא למעלה שהוא רק נמשך בהכלים לפ"ע הכלים ופועל הפעולה לפי מהות הכלים וכמו אור השמש אם אדומה ידמה האור אדום ואם ירוקה ידמה האור במראה ירוקה, שבאמת מראה האור לא נשתנה והוא כמו

שהי' קודם שהאיר במראה הזכוכית ההיא, וכמו"כ הוא בהאור שלמעלה בבחי' פשיטות כמו שהי' תחלה. אמנם עדיין צ"ל מפני מה משתנה פשיטות העצם הרי אינו בא בהתחלקות כלל וכן כללות האורות שלמעלה מה שהם פשוטים הרי כשנמשכים הם בפשיטותם כמו שהי' וכמו אור דעת"י שנמשך בז"א הרי גם אז הוא בבחי' פשיטות כמו שהוא וא"כ מדוע אור הממכ"ע בא בהתחלקות דהרי בהכרח לומר דיש עלולית בהאור עצמו שיהי' בבחי' התחלקות ומשו"ז הוא בא אח"כ בבחי' התחלקות. אך אמיתית הענין הוא דהנה זה פעל הצמצום ומקו"פ שאין פנוי לגמרי (וחלל לאו דוקא) אלא שנשאר רשימה והרשימה הוא התגלות כח הגבול שבא"ס, דבאמת הרי מצד השלימות שבא"ס הנה כשם שיש לו כח בבלתי בע"ג כך יש לו כח בגבול וזהו"ע הרשימו התגלות בחי' הגבול, דלפה"צ הוא בחי' א"ס עצומ"ה שהוא בבחי' פשיטות העצמות וכן האורות דא"ס ב"ה הם פשוטים לפי שהם מעין מקורם אבל האורות שאחה"צ הם באמת דבוקים במקורם הוא האוא"ס שלפה"צ שהם בעצמם מעין מקורם האוא"ס ב"ה מה שלפה"צ אבל זאת פעל בהם הצמצום והרשימה להיות משתנים ומתחלקי' לפ"ע הכלים ולפעול פעולת הכלים והוא בחי' אור של תולדה היינו החיות הבא אחר הצמצום והרשימו, דהנה בחיות יש ב' מדרי' וכמו עד"מ בחיות האדם הרי יש בו ב' מדרי' הא' והוא חיות האברי' והוא החיות הנמשך ובא בסדר והדרגה לפ"ע האברים ונכנס בפנימית האברים להחיותו והב' הוא חיות מצומצם ומוגבל הבא בדרך דילוג וכיווץ חיות מועט, דכל אור הבא בהתפשטות והתרחבות שם החיות בריבוי וכשהאור הוא מוגבל ומצומצם הנה גם החיות הוא במיעוט ובכיווץ וכמו חיות שהשערות יונקי' דהשערות חלולי' ונמשך בהם חיות אמנם החיות הוא מצומצם ואינו דומה להחיות דהאברים דלכן כשחותכין השערות אינו מרגיש כאב וכשחותכין אבר הוא מרגיש כאב ומ"מ כאשר מושכין בהשערות ה"ה מרגיש כאב לפי שהם דבוקים בהחיות ומ"מ החיות מצומצם לפי שהם מקבלים אותו ע"י אמצעית עצם הגולגולת שהוא בדילוג וכמו"כ הוא למעלה שהחיות והאור שהוא מלפה"צ הנה כשנמשך ואין הצמצום פועל בו הנה גם כשנמשך להחיות ולהאיר אור ה"ה בבחי' פשיטות כמו שהי' תחלה אבל האור שבא ע"י הצמצום והרשימו הוא משתנה לפ"ע הכלי' לפי שהוא אור הבא בבחי' דילוג כו' ובא בסדר והדרגה לפ"ע הכלים. וזהו ההפרש בין בחי' האור דסוכ"ע שהוא בחי' גילוי אור שלפה"צ ה"ה בא למטה ג"כ כמו שהוא ובין בחי' האור דממכ"ע שהוא בחי' אור מצומצם ומוגבל מ"מ הוא ג"כ אור הדבוק כו'. וזהו ב' שמות הוי' הוי' דלעילא בחי' אור הסוכ"ע והוי' דלתתא בחי' אור דממכ"ע ופסיק טעמא בגווייהו שיש הפרש גדול כנ"ל, וכן בפסוק ראשון דק"ש בב' שמות הוי' הוי' שיש הפסק והוא בחי' שם אלקים המעלים ומפסיק ביניהם. והנה נת"ל דהצמצום אינו אמיתי דלגבי האור הרי אין הפרש רק לגבינו כו', ומ"ש הוי' אלקינו הוי' הרי כפי הנשמע שע"י אלקינו דוקא הוא החיבור להיות נמשך מהוי' דלעילא השפע והגילוי בהוי' דלתתא דזהו ההפרש בין אלקים

לאלקינו דאלקים הוא מדת הדין והצמצום ואלקינו הוא ההטי' אל החסד והרחמים ובפרט לפי משנ"ת במ"א דאלקינו אלקה שלנו הרי בודאי אפ"ל שהוא המחבר להיות גילוי הוי' דלעילא בהוי' דלתתא, וידוע הפי' אלקינו אלקה שלנו הוא שם הוי' שיש בכ"א מישראל דהנה כתיב כי חלק הוי' עמו דבכאו"א מישראל הרי יש בו שם הוי' בנפשו וע"י השם הוי' שבנפש ע"ז נעשה התקשרות בין הוי' דלעילא בהוי' דלתתא, להיות בהוי' דלתתא מאיר ג"כ הגילוי דהוי' דלעילא.

וביאור ענין שם הוי' שבנפש, הנה שם הוי' הוא ד' אותיות דהד' אותיות הוא סדר הבאת והמשכת האור הזה, הנה יו"ד הוא צמצום שמורה על ראשית ההמשכה שהו"ע התגלות האור בבחי' נקודה וכמו עד"מ בשכל האדם למטה כאשר מייגע באיזה ענין הרי נופל לו נקודת ההשכלה שהיא בבחי' צמצום והעלם שהרי אין לו שום אריכות או"ר בזה ואין אצלו הענין בגילוי כלל אלא שהוא בהעלם ובהתכללות, דכל מה שיתחדש בענין זה ה"ה כלול בהנקודה השכלית ההיא ומן הנקודה הוא בא אל ההתפשטות או"ר בהשגה דבחי' בינה שהוא בחי' ה"א (ראשונה) התפשטות או"ר, ו' הוא ההמשכה במדות בבחי' ו"ק, ה"א אחרונה בחי' מל'. כך הוא כללות הענין, ופרטיות הענין מבואר במ"א באריכות. וכמו"כ הרי יש שם הוי' בכאו"א מישראל, יו"ד צמצום שבנפש הו"ע ההנחה כללית שלו מה שהוא למעלה מטו"ד, דער אוועק לייג זיינער צוא אלקות, שהו"ע הביטול של העצמות שלו מכל וכל שהוא בחי' מ"ה שבנפש ובעבודה בפועל הוא ההנחה שלו (דער אוועק לייג זיינער) בכל הענינים הן במוחין שלא יהי' מוחו מסור לשום דבר מבלעדי אלקות, זיין אוועק לייג איז נאר צוא אלקות, וכן במדות לאכפייא בכל הענינים שכל מה שרוצה לא יעשה, אלץ וואס ווילט זיך זאל ער ניט טאן, ויעשה הכל היפך רצונו ושכל עשיותיו יהי' בענינים השייכים לאלקות ולא יתנהג כלל עפ"י השכל מה שהשכל מחייב דאפי' כשהשכל שלו מחייב באופן אחר מ"מ לא יועיל לו שום טענה ומענה ויעשה הכל כפי שדרוש ואל יביט אל השכל כלל ויהי' מסור ונתון (איבער געגעבן) לאלקות, והוא בב' ענינים הא' דלא יהי' נוגע לו אם השכל מחייב כן אם לאו ולא יהי' נוגע לו (עס זאל אים ניט האריו) אם יאמרו עליו שאינו מתנהג ע"פ השכל, והב' הוא שעבודה שלו הזאת אינה באה מעבודת השכל שע"פ טו"ד אלא שהוא בחי' ההנחה שלמעלה מטו"ד וענין הביטול דעצם נפשו שהוא בחי' יו"ד דשם הוי' שבנפש, ה"א ראשונה הוא ההתפשטות שבא אחר הנקודה והוא ההשגה וההתבוננות באלקות אמנם עיקר ההתבוננות הוא איך שכללות החיות הנשפע ונמשך בכללות העולם הוא רק בחי' הארה ואפי' בחי' האור דסוכ"ע הוא ג"כ בחי' הארה וגם שם הוי' דסוכ"ע בחי' הוי' דלעילא הוא הארה וכמ"ש אני הוי' הוא שמי דגם הוי' דסוכ"ע הוא בחי' שם ובפרט האור דממכ"ע שהוא בחי' הארה שבאה ע"י הצמצום, וזהו דכתיב רבות עשית ה'

אלקי נפלאותיך ומחשבותיך אלינו אין ערוך אליך אגידה ואדברה עצמו מספר, רבות עשית, דכל האורות והגילוים שלמעלה הוא בחי' עשית שנק' עשי' לגבי יתן וכמו שעשי' הוא מדרי' היותר תחתונה לגבי הכחות שלמעלה ממנה כמו"כ הרי כל האורות והגילוים שלמעלה הם רק בבחי' עשי' שאין זה בערך כלל, נפלאותיך ומחשבותיך אלינו דגם בחי' נפלאות שהוא בחי' גילוי הסוכ"ע ומחשבותיך הוא בחי' הגילוי דממכ"ע הם אלינו שלגבינו נק' אור אבל לגבי עצמו' אוא"ס ב"ה הוא בבחי' עשי' שהוא מ"ש אין ערוך אליך אגידה ואדברה עצמו מספר, הגידה הוא בחי' גילוי והמשכה וכמו נהר דנגיד ונפיק ודיבור הוא ג"כ בחי' המשכה והתגלות וכמ"ש ידבר עמים שבד"כ הם ב' בחי' דסוכ"ע וממכ"ע, עצמו מספר הם ריבוי הצמצומים דבכדי שיתגלו ב' בחי' ומדרי' אלו מעצמות אוא"ס ב"ה עצמו מספר צריכים ע"ז ריבוי צמצומים והעלמות כו', נמצא שבההתבוננות הזאת הוא משיג איך שכללות החיות בחי' הארה ובפרט בחי' ממכ"ע שהוא בחי' הארה מצומצמת ועי"ז (היינו ע"י ההתבוננות הזאת) נעשה ויצעקו אל ה' בצר להם והוא בב' המדרי' הא' הוא הצר המיצר והחשך אשר הוא עומד בו ולאחר שיזכור פרטי עניני נפשו יהי' מר לו ממעמדו כו', והב' הוא המיצר והצמצום של האור דהרי כללות האור הנמשך בהעולמות הוא בחי' אור מצומצם והארה כנ"ל וע"ז הוא הצעקה שלו שיהי' בחי' גילוי אור, ובאמת הרי מזה גופא שהאור הוא בצמצום היינו דמה שמאיר רק הארה מצומצמת לפי"ז הוא מעמדו ומצבו במיצר וחשך כו', דלפי שהאור הוא בבחי' מיעוט וצמצום הרי מזה נעשה הרגשת היש ביותר, דבמקום שמאיר גילוי אלקות שם אין נרגש היש ובמקום שנרגש היש הוא מפני שהאור הוא מצומצם והוא רק בחי' הארה עד שנעשה בחי' יש גמור דעשי' שהוא בתכלית הירידה כו' ומשו"ז הוא מעמדו ומצבו כו' וא"כ הרי תכלית מבוקשו בצעקתו אל הוי' שיאיר בחי' עצמות אוא"ס ב"ה שלא ע"י צמצום כלל ואז ממילא יהי' גילוי אוא"ס ב"ה הרי גם היש לא יהי' בתוקף כ"כ כו', וזהו כללות ענין י"ה בעבו' שהוא ההנחה (דער אוועק לייג) והביטול שלו שלמעלה מטו"ד רק מצד בחי' האלקות שבו שהוא בחי' מ"ה שבנפש ואח"כ ה"א הוא אריכות ההתבוננות איך שכללות החיות המאיר ונמשך הוא רק בחי' הארה שאינו נוגע אל העצמות כלל וא"כ הרי תכלית מבוקשו שיהי' גילוי בחי' עצמות אוא"ס ב"ה שלא ע"י צמצום כלל, וא"ו הוא בחי' המשכה ובעבודה הו"ע עסק התורה דאורייתא מחכ' נפקת הוא רק מה שנפקת מהחכ' אבל שרשה הוא מבחי' רצה"ע דלמעלה מהחכ' אלא שבאה בהתלבשות בבחי' חכ' ובתו' בכלל הוא בחי' ר"ק כשר פסול וטמא וטהור ואסור ומותר כו' ומצות לימוד התורה הו"ע ידיעת התו' שהוא בחי' השגה שכלית והגילוי היותר אחרון בתו' הוא בחי' דיבור שהוא המשכה וגילוי מה שממשיכים בחי' אוא"ס ב"ה למטה, דהלכה הוא מל' הילוך שהוא הבאת והמשכת האור, ומ"מ הנה תחלה צ"ל העבודה דה"א הוא תוקף הרצון להיות גילוי אלקות שלא ע"י צמצום כלל ואח"כ הוא העבודה בתו' להמשיך

האור, ה"א אחרונה הוא מעשה המצות שהו"ע קיום המצות בפו"מ תפילין בקלף גשמי אתרוג גשמי כו'. והנה לפי"ז משמע דמצות הוא מדרי' תחתונה לגבי תורה דעבודה דתורה קודמת אל המצות דלכן קדמה העבודה דתורה דלהיות התורה היא פירוש וביאור המצות דבכדי שיהי' באפשרי לקיים המצות כדבעי למהוי בהידור הוא ע"י התורה תחלה שיודע פרטי הענינים כו', ובאמת הרי יש מעלה במצות על התורה, דמצות ה"ה בחי' רצה"ע אם כי אורייתא מחכ' נפקת אבל שרשה הוא מבחי' עצמות אוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' חכמה מ"מ הרי באה בהתלבשות בבחי' חכ', ולכן הרי מצות לימוד התורה הר"ע ידיעת התורה דהידיעה הוא דוקא עפ"י ההשגה בשכל דוקא משא"כ המצות הם בחי' רצה"ע שבזה נפלאה מעלתם על התורה, ורצון זה הוא בחי' רצה"ע מה שאין טעם לרצון דאפי' טעם כמוס אין לרצון זה, דהנה אית רצון ואית רצון, אית רצון והוא בחי' רצון שיש לו טעם ותענוג ומאחר שיש טעם ותענוג הרי התענוג הוא מורכב שמורכב עוד באיזה דבר וענין שיש לו שייכות עכ"פ לזה וכמו ענין התורה דשרשה מבחי' רצה"ע ומ"מ הוא בחי' רצון שיש לו טעם ותענוג כו' ואפי' בחי' תורה שלמע' ולכן הרי התורה ירדה למטה בבחי' הלבשה דוקא שמלובשת בהשגה שכלית שהוא בחי' רצון המורכב בתענוג והשגה כו' (דהשגה ותענוג א' הם) אבל מצות הם בחי' רצה"ע שאין טעם לרצון זה ואפי' טעם כמוס ג"כ אין לרצון זה אלא שהוא בחי' רצה"ע ממש לפי שכך הוא רוצה וזהו מעלת המצות על התורה, ולכן הרי המצות נתלבשו בדברים גשמיים ממש בעשי' בפועל ממש שאין בזה שום הרכבה כלל דבהשגה שכליית להיותה רוחניות עכ"פ שייך בזה ענין ההרכבה דהרצון שלמעלה הוא מורכב בתענוג והשגה משא"כ בהגשמיות אינו שייך ענין ההרכבה כלל לפי שאין העשי' והפועל בערך כלל לגבי הענין כמו שהוא אלא שהוא בחי' עצמות רצה"ע כו', ולכן ע"י קיום המצות בפו"מ ע"ז נעשה העלי' גם בתורה שהוא בחי' מוחין בכלל דכללות התורה שייכה אל המוחין, וכן הוא בחי' מדות וכנ"ל שהוא בחי' ו"ק הרי עלייתה ע"י המצות שמקיים בפועל וכמ"ש וצדקה תרומם גוי ואי' בתו"א דנעשה מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה, וכמו"כ ע"י המצות נעשה עלי' גם בבחי' תורה שלמעלה שהוא בחי' מוחין, וזהו דכתיב טוב טעם ודעת למדני כי במצותיך האמנתי, שדוקא ע"י המצות הוא בחי' טוב טעם בתורה שלמעלה, דלהיות המצות הם בחי' רצה"ע מה שאין טעם לרצון כלל וכלל אלא שכך הוא רוצה, שענין כזה הננו מוצאי' זה גם בהאדם למטה וכמו עד"מ השמחים ביסורים הרי אין הפי' שאינם מרגישים היסורים או שיש להם איזה טעם בזה מפני מה שהם שמחי' בהיסורים שלהם, ה"ז אינו כן אלא* שום טעם לשמחה זו כלל, ועוד יש מדרי' שלמעלה מזה והוא ההנאה מעצמותו דיא צופרידנקייט פון זיין עצמות שא"ז מפני הרגשת טוב עצמו או שמוצא איזה יתרון בעצמו אלא שאין שום טעם מטעמי' אלו והדומה להם כלל אלא שהוא

אלא: כ"ה בכת"י, ואוצ"ל: אלא שאין.

הנאה עצמית, וכמו ברוממות המלך כמו שהוא מופלא ומרומם בעצמותו בלי שום טעם וסיבה כלל אלא מצד עצם מעלת מדרי' ענין הרוממות, וכמו"כ הוא ג"כ בענין המצות שהם בחי' רצה"ע ב"ה שאין שום טעם וסיבה לרצון זה כלל ואינו רצון המורכב כלל וכלל, ולהיותו מדרי' גבוה כ"כ לכך ירדה למטה מטה דוקא וכהכלל הידוע דכל הגבוה גבוה ביותר יורד למטה מטה ביותר דוקא ומשו"ז ירדו המצות ונתלבשו בדברים גשמיים ובקיום המצות בפו"מ ע"ז פועל להיות העלי' גם בבחי' תורה. ומ"מ הנה עפ"י ס' השתל' הנה תחלה צ"ל העבודה דתורה ואח"כ ע"י התורה מגיע לבחי' העבודה דמצות וזהו בחי' שם הוי' דז"א שבנפש האדם וענינם בעבודה ואז הוא בחי' אלקינו אלקה שלנו שבא בחי' גילוי וע"י בחי' אלקינו הוא בחי' שם הוי' שבנפש הוא פועל להיות התחברות דב' שמות הוי' דמשם הוי' דלעילא יומשך בבחי' שם הוי' דלתתא, וזהו שא' בפ' ראשון דק"ש הוי' אלקינו הוי' ואמר ב"פ הוי' והפסיק בשם אלקי' ואמר אלקינו שהוא בחי' אלקה שלנו שהוא נוטה אל החסד כנ"ל והוא בחי' שם הוי' שבנפש האדם שע"י עבודה הנ"ל גורם להיות שבהוי' דלתתא יאיר בחי' גילוי שם הוי' דלעילא שהוא בחי' גילוי הסוכ"ע, אמנם עיקר גילוי זה הוא לע"ל דוקא דאז יאיר ויתגלה בחי' העצמות אוא"ס ב"ה שלמעלה מבחי' סוכ"ע וכדי שיגיע לזה הנה תחלה צ"ל המשכת והבאת האור דבחי' ממכ"ע ואח"כ יאיר גם הארת בחי' הסובב, אבל עיקר הגילוי יהי' לע"ל דוקא.

ועפי"ז יובן מ"ש היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך ברח דודי על הרי בשמים, היושבת קאי על בחי' מל' דאצי' שמתלבשת ומצמצמת א"ע לישב בגנים הם ב' בחי' דגעה"ת וגעה"ע דבד"כ הוא בחי' גילוי אור האצי' שבבי"ע דגעה"ע הוא רק בעולם הבריאה ונשמות הצדיקים משתתפי' עמהם לקבל את האור והתענוג ועיקר העבודה בג"ע הוא לימוד התורה והשגה דתורה דקיום המצות אין שייך בג"ע ורק השגה שבתורה וזהו עיקר עסק הנשמות בג"ע דשכר מצוה מצוה בהאי עלמא (בג"ע) ליכא ועיקר הגילוי יהי' לע"ל, ולפעמים נת' דקיום המצות ממש הוא רק בזמן דימוהמ"ש אבל לע"ל ממש מצות בטילות ואיך שיהי' מה דשכר מצוה מצוה הוא הגילוי רק שלע"ל כו' ובכדי שיגיע לזה הוא ע"י היושבת בגנים בחי' ג"ע תחלה, חברים מקשיבים לקולך חברים הם המלאכים שנק' חברים אל הנשמות דחבר הוא הטפל ובטל כמו"כ המלאכים הם טפלים אל הנשמות דהגם דמלאכים רוחניים יותר מנשמות ומ"מ הנשמות הם העיקרים והמלאכים הם טפלים להם, דשרש הנשמות הם פנימי' הכלים ושרש המלאכים מבחי' חיצוני' הכלים לכך נק' טפלים לנשמות, ומ"מ חברים הם המלאכים מקשיבי' כו'*.

---

*) בכת"י שלפנינו חסר סיום המאמר.

בס"ד, ליל ב' דפסח, רס"ז

מצה זו שאנו אוכלים ע"ש מה ע"ש שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה וגאלם שנא' ויאפו את הבצק כו' עגות מצות כו' כי גרשו ממצרים כו', נמצא שעיקר אכילת מצה הוא ע"ש שלא הספיקה בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם ממה"מ וגאלם, וכן כתי' בפ' ראה שבעת ימים תאכל מצות לחם עני כי בחפזון יצאת מאמ"צ, שמשמע שאכילת מצה הוא לפי שבחפזון יצאת מאמ"צ שז"ע כי לא הספיק להחמיץ כו'. והקשו כל המפרשים ע"ז הלא הציווי על אכילת מצה הי' קודם לזה וכמ"ש בפ' בא גבי קרבן פסח צלי אש ומצות על מצות ומרורים יאכלוהו, וכתי' בערב תאכלו מצות, ונמצא כי קודם שנגלה עליהם ממה"מ הקב"ה וגאלם נצטוו על אכילת מצה וא"כ למה תולים ענין אכילת מצה במה שלא הספיק להחמיץ שהרי אם הי' אפשר להחמיץ היו מצווים ע"ז שיאכלו מצות כו'. וכללות הענין בזה הוא דהנה ידוע דפסח מצרים לא הי' נוהג איסור חמץ אלא יום אחד בלבד כדאי' בגמ' פסחים דקח"ב ודצו"ב, ואעפ"כ לא אכלו חמץ כל ז' הימים מחמת כי לא הספיק להחמיץ כו', וזהו דהציווי דבערב תאכלו מצות היינו בלילה הראשונה ומ"ש ויאפו את הבצק עגות מצות כו' כי גרשו כו' היינו בהז' ימים, ולדורות איסור חמץ הוא ז' ימים וכל הז' ימים צריכים לאכל מצה וכמ"ש מצות יאכל את שבעת הימים כו', ועז"א שבעת ימים תאכל מצות כו' כי בחפזון יצאת כו' דהמצה דז' הימים הוא ע"ש החפזון והחיוב דאכילת מצה שע"ז נצטוינו במ"ש בערב תאכלו מצות הוא לילה הראשונה

כו', ונמצא דביצי"מ הי' ב' בחי' מצה הא' מצד הציווי והב' שלא הספיק להחמיץ, וכן גם עכשיו המצה דז' הימים הוא ע"ש שלא הספיק כו', ומ"מ אנו אומרים מצה זו דלילה הראשונה שאנו אוכלים הוא ע"ש שלא הספיק להחמיץ לפי שבמצה זו כלול ג"כ בחי' מצה הב' שלא הספיק להחמיץ מפני שנגלה עליהם כו'. ולהבין זה צ"ל ענין המצה דהנה ידוע מ"ש בכתהאריז"ל דמצה היא בחי' קטנות אבא, וצ"ל מה"ע קטנות אבא ומהו המעלה בזה. אך הנה יש להקדים ההפרש בין שבת ליו"ט דידוע דשבת הוא בחי' אבא וכמ"ש ושמרתם את השבת כי קדש הוא וקדש הוא בחי' חכ' כידוע, ויו"ט הוא בחי' בינה וכמ"ש בפע"ח דאלה מועדי ה' ר"ת אמי בחי' בינה. אלא שנק' ג"כ מקראי קדש כו' אבל לא קדש ממש כו'. והנה גבי יו"ט נא' שמחה וכמ"ש ושמחת בחגיך, ונק' מועדים לשמחה, ובשבת לא נא' שמחה רק שנא' בו עונג וכמ"ש וקראת לשבת עונג כו'. והענין הוא דהנה ידוע דחו"ב נק' אבא ואימא המולידים את המדות וכמ"ש בסש"ב ח"א פ"ג, דהנה בינה נק' אם הבנים היינו שרש ומקור המדות דכאשר מתבונן באיזה ענין באיכות הדבר ובטוב הדבר ה"ה מתעורר במדה שבלב כו' וכמו בעבודת ה' בכדי שיהי' בחי' התעוררות אהבה בלבו לאלקות זהו ע"י ההשגה וההתבוננות דוקא כאשר מתבונן באלקות ומבין ומשיג את הענין האלקי בהשגה טובה באיכות הענין האלקי ואיך שהדבר טוב כו' ה"ה מתעורר באהבה ותשוקה גדולה לאלקות כו', ותחלה צ"ל כח החכ' שהוא להשכיל בהענין האלקי שזהו בבחי' נקודה א' בעצם הענין ואח"כ בא לידי השגה ממש בפרטי הענין ועי"ז נעשה הולדת המדות כו'. והנה הגם דחו"ב שניהם הם בחי' מקור המדות כו' מ"מ יש הפרש בזה דבחי' בינה הוא בבחי' מקור הקרוב משא"כ בחי' החכ' הוא בבחי' מקור הרחוק כו'. וכמו עד"מ באו"א הגשמי הנה הגם דהבן הוא ממוח האב מ"מ עיקר גידולו בבחי' מציאות הוא מן האם והיינו ע"י שהיתו ט"ח בבטן האם שהוא שם בבחי' מציאו' ממש ומתגדל מציאותו בזמן העבור מן המזון שאמו אוכלת וכמארז"ל אוכל מה שאמו אוכלת כו', וגם אח"כ אחרי הוולדו ונעשה ברי' בפ"ע עדיין הוא צריך לאמו בכל רגע ליניקה שיונק מחלב האם שהוא עיקר חיותו וקיומו וגם עיקר גידולו הוא בימי היניקה, כי יותר יגדל לפ"ע בימי היניקה ממה שיגדל מן המזון בימי הגדלות כו' וכמ"ש במ"א, וא"כ הרי ב' הגדלות הללו דעבור ויניקה הכל מן האם דוקא בבחי' אחדות והתכללות ולהיותו תמיד עמה בבחי' קירוב גדול כו'. משא"כ האב הרי הוולד מושלל ומובדל ממנו כי גם בתחלת יצירתו הוא מרוחק ממנו, דהגם דכל ציור הולד כלול בטיפת האב מ"מ הרי אינו בו בבחי' מציאות ממש כ"א מה שכלול בו ברוחניות כו' ואין גידולו מן האב כ"א מן האם, ומכ"ש בגמר גידולו אינו ניכר בו כח האב כ"א כח האם לבד ניכר בו במה שמגדלת אותו כו' כנ"ל. והדוגמא מזה יובן בהולדת המדות מן המוחין דעיקר הגדלת המדות הוא מן הבינה שהיא בחי' השגה, דבחי' הבינה היא בבחי' מקור קרוב אל המדות שע"י השגה והתבוננות דוקא עי"ז נולדו המדות, דמכח החכ' לבד שהוא בחי' ההשכלה לא יהי' מזה המדה כלל כ"א מן ההשגה דוקא כו'. ובההשגה גופא כלולים בה המדות וכידוע שיש מדות שבשכל שבשעת

ההתבוננות וההשגה בהענין ה"ה מתפעל במוחו ע"ז כו' וכל מה שמשיג יותר בהענין באיכות הדבר איך ומה הוא ובטוב הדבר כו' יותר יתפעל במחו ע"ז כו'. ואח"כ מן השכל באה המדה בהתגלות בלב וגם היא מקבלת ומתגדלת ע"י ההשגה וכידוע שהשכל מתלבש במדות והוא חיות וקיום המדות כו'. והגם דבחכ' יש ג"כ התכללות המדות שה"ה מקור המדות וממילא בהכרח שיש שם התכללות המדות כו' מ"מ כמו שהן בבחי' החכ' אינן בבחי' מציאות מדות כלל עדיין. ויובן עד"מ הנ"ל בהולדה שמטפת האב הרי כל ציור הולד שעתיד להצטייר כבר יש כל פרטי האברים בהטפה הזאת כו' וכמו בהגרעין יש כל ציור האילן והתפות שנגדל ממנו אח"כ כידוע, מ"מ הרי התכללות האברים שבהטפה הוא בבחי' הדקות והרוחניות בבחי' העלם גדול מאד דהיינו רק בחי' הכח הרוחני של כל אבר כו', וגם זאת הנה כלולים בתכלית ההעלם בבחי' נקודה היולית לבד בלתי ניכרים ונרגשים לאיזה מציאות כלל וכלל, אבל אח"כ כשהוולד נצטייר בבטן האם כל הט"ח הרי ניכר שם באיזה מציאות ומהות עכ"פ אע"פ שגם שם הולד בהעלם בבטן ואינו ניכר עדיין למציאות בפ"ע ממש כו' אבל אין זה ערוך להעלם והתכללות האמיתי בהטפה שכלול בה רק רוחניות הולד וג"ז בהעלם גדול מאד כו' כנ"ל. ועפי"ז יובן ג"כ בתולדות המדות מבחי' חו"ב, שבחכ' הם בבחי' העלם גדול בלתי נרגשין כלל לאיזה מציאות דבר מה, משא"כ בבינה שם נרגשין יותר לאיזה מציאות עכ"פ רק שהם בהעלם והתכללו' בשכל כעובר במעי אמו ונק' תבונה בן ובת כו' וכמ"ש לא יחפוץ כסיל בתבונה כ"א בהתגלות לבו ומבו' בלקו"ת בהבי' דאלה מסעי דתבונה היינו בחי' המדות שבשכל כו' ולא יחפוץ כסיל בתבונה שבבחי' זו א"א לינק עדיין לפי שאינם מדות מורגשות עדיין אבל מ"מ הם במציאו' מדות עכ"פ. וכנראה בחוש שיש מציאות התפעלות אוי"ר גם במוח הבינה קודם שבא לבחי' התפעלות מורגשת ממש בלב כו', ונק' דו"ר שכליים כנודע, והגם שהוא התפעלות השכל לבד מ"מ הן בחי' מדות בהתפעלות אהבה רק שהיא כלולה ומיוחדת בשכל ואינה נרגשת בבחי' יש ומציאות בפ"ע, משא"כ אחר יציאתה מבטן אימא שהוא תולדות המדות שבלב שנולדים בגילוי גמור המה מורגשים בהרגשה גמורה ליש ודבר בפ"ע נבדלים מן השכל לגמרי כו' (ויש בזה חילוק גדול דבהיותם בשכל הם בבחי' ביטול עדיין ומשו"ז אין מהם יניקה כנ"ל משא"כ כשבאין בהתגלות כו') אבל מ"מ גם בהיות התפעלו' המדות בשכל בהתכללות ה"ה מורגשים בבחי' מציאות מדות עכ"פ ממש באופן מציאותם אח"כ ביציאתן מן ההעלם לגילוי בלב רק שכלולים עדיין בהעלם בשכל וה"ז ממש כמו העובר במעי אמו שהוא מציאות בפ"ע רק שנכלל בבטן אמו כו', אבל בחי' המדות אהוי"ר שכלולים בחכ' שלמעלה מבחי' השגה שם אינם נתפסים ונרגשים במציאות מדות כלל, דכל ענין המדות הו"ע ההתפעלות ובחכ' אינו שייך ענין ההתפעלות כלל, ואעפ"י שבודאי ישנם שם אבל הן שם בדקות ורוחניות מאד מבלי יורגשו מציאותן כלל וה"ז ממש כולד הכלול בהטפה כו'. וזהו דאי' בזהר במדבר דק"כ ע"א בפי' המשנה ובא לו לקרן דרומית מזרחית מזרחית צפונית, דמזרח הוא בחי' חכ' שמשם מקור הזריחה של האור, ומזרח

דאתקשר בצפון כמד"א וצפונך תמלא בטנם כו' ועל דא מזרחית צפונית אלין או"א כו'. דענין מזרח אתקשר בצפון היינו יחוד או"א, דאבא הוא בחי' שכל הנעלם למעלה מהשגה ולא ניכר בו המדות כלל, ולידת המדות הוא מן הבינה וקודם שנולדו כלולים המה בבינה בבחי' עיבור כו' וע"כ נק' הבינה צפונה ע"ש שהמדות צפונים שם כמו דבר המונח בתיבה וסגור שם שישנו להדבר במציאות אלא שסתום ונעלם וכמו"כ המדות כשהן בבינה ה"ה בבחי' מציאו' אלא שנעלמים בה כו', אבל בחכ' אין שייך לומר כלל שהן בבחי' עיבור, כי עיבור הוא שכבר יש הדבר כמו שהוא אלא שהוא סגור ונעלם וכלול במקורו בההשגה אבל בחכ' אינם בבחי' מציאות כלל והיינו שאינם במציאות מדות כלל כו'. וזהו עיקר ההפרש בין מדות שבבינה למדות שבחכ' דבבינה הם בבחי' מציאות מדות ובחכ' אינם בבחי' מציאות מדות רק הן בבחי' מציאות חכ', ומה שהן מדות היינו רק בחי' אור שכל אשר מטה כלפי חסד ואור שכל המטה כלפי גבו' כו' וכמו ב"ש אוסרין וב"ה מתירין שבזה הי' אור שכלו מטה כלפי חסד ובזה כו' והיינו מצד המדות שבחכ', דעצם החכ' הוא למעלה מבחי' הטי' לאיזה צד כו', וכמו בהשגה הרי בעומק ההשגה והוא העיון בעצם הענין שכלי אינו ניכר עדיין איזה מדה יהי' מזה כו' וכמ"ש במ"א, כמו"כ בחכ' מצד עצם החכ' אין בזה שום הטי' עדיין ומה שאור שכלו מטה כלפי חסד או גבו' זהו מבחי' מדות שבחכ' כו', הרי שעצם האור הנשפע הוא בחי' שכל ממש ולא מדה כלל אלא שיש שכל של חסד ושכל של דין כו' ה"ז שכל ולא מדות כו' (ולפמ"ש במ"א בענין שתק רב מובן דמדות שבחכ' הן למעלה עדיין מבחי' אור שכל מושג או שיבוא בהשגה, כ"א הוא רק הנחה בלא טעם הנק' דער לייג פון שכל שכך הונח אצלו שזה אסור וא"י לאמר באופן אחר והוא בעצמו אינו יודע הטעם ע"ז כו'), אבל בבינה אינם רק בבחי' שכל המטה כו' כ"א בבחי' מציאות מדות ממש והיינו מה שמצד השכל וההשגה ה"ה מתפעל ממש בבחי' חסד ואהבה או דין ויראה כו', וכמו"כ אחר שנולדים המדות ונמשכים ומתלבשים בהם מוחין דאו"א הנה מצד המוחין דאימא מתגברים המדות להיות בבחי' התפשטות והתרחבות יותר ומצד בחי' מוחין דאבא המדות מתבטלים כו'. והענין הוא דהנה ידוע שיש עיבור יניקה מוחין, והכל בבחי' המדות והן בחי' המוחין שבמדות, מוחין דעיבור ומוחין דיניקה ובחי' מוחין דגדלות כו', והנה בחי' עיבור ויניקה הן מבחי' אימא וכנ"ל בהמשל דהולד בגשמיות דההגדלה בעיבור וביניקה הוא מן האם כו', דכאשר המדות כלולים בבחי' עיבור בבטן דאימא הם תלת גו תלת והיינו בחי' נה"י לבד כו' ויש בהם ג"כ מוחין אבל הם בקטנות מאד כו' ועמ"ש מזה בדרוש יו"ט של ר"ה רס"ו (בד"ה כי מראש צורים), והיינו מדות טבעיים שמוטבעים בתולדתן וכמו איש הנדבן בטבעו שנדבת לבו נטבע בו מתחלת יצירתו בבטן כו', ובתחלה אין בהם הגדלה והתפשטות ומכ"ש שלא ישתנו אף במקצת וכמו הקטן דמדותיו הן כמו שהן ואין בהם שום הגדלה מצד השכל כו', ומ"מ יש בזה קצת שכל כו', ובעבודה הו"ע האוי"ר שבתבונות מוחו ותעלומות לבו שהלב מבין שכך יאתה לו כו' וכמ"ש בסש"ב ח"א פמ"ז, ולמטה מזה במדרי' בחי' דו"ר טבעים שמעורר את האהבה הטבעית המסותרת

בלבו ומוציאה מההעלם כו׳ וגם היראה כלולה בה כו׳ וכמ"ש בסש"ב ספל"ח, ובחי׳ מוחין דיניקה היינו הגדלת המדות הטבעים ע"פ השכל והטעם שמתלבש בהם בהרחבה והתפשטות יתירה הרבה יותר מכפי מדתם הטבעי שהרי אנו רואים בחוש גם באיש הפזרן בטבע שע"פ השכל והטעם שיהי׳ לו בפיזור יפזר הרבה יותר גם מכפי מדת פזרנותו בטבעו נמצא שהמדה נתגלה ע"פ השכל כו׳ (ובד"כ שהנהגת המדות יהיו ע"פ השכל ובמקום שהשכל מחייב ויכול להיות בזה התכללות חו"ג והשתנות המדות הגם שאינם מתהפכים לגמרי כו׳), ובעבודה הו"ע דו"ר שכליים דהיינו בחי׳ אהוי"ר שנעשה ונתעורר ע"י התרחבות הדעת וההתבוננות באלקות וכמו באופן והמשכת האור והחיות האלקי ע"י הד׳ אותיות דש׳ הוי׳ צמצום והתפשטות והמשכה כו׳ שזהו ע"י צמצום האור ממדרי׳ למדרי׳ כו׳, אבל עצמות אוא"ס הוא מופלא ומרומם מהעולמות וכמא׳ משובח ומפואר עדי עד שמו הגדול כו׳ וישתבח שמך לעד מלכנו בחי׳ שמך לבד כו׳, שעי"ז מתלהב לבו בבחי׳ תוקף האהבה והרצוא כו׳ ובזה יש כמה מדרי׳ בענין ההתבוננות ובאופן האהבה כו׳, ובד"כ הוא שהתעוררות המדות והנהגת המדות הוא ע"פ השכל דוקא כו׳ (וממילא יש בזה ביטול והלישות המדה שמתבטלה בעצם תוקף מציאותה מצד מהות ענין המדות כו׳ ונגד זה נעשה בה הגדלה ותוקף יותר מצד אור השכל שבה כו׳ וכמ"ש בד"ה תקעו רס"ד, בההפרש שבין הקטן לגדול כו׳, וכ"ז התוקף הוא בהמדה אלא שזהו מצד שכל כו׳). ונמצא ע"י המוחין דיניקה מתגברים ומתגדלים המדות מצד אור השכל כו׳, אבל בחי׳ מחין דגדלות היינו שהמדות משתנים ממהותם למהות שכל ממש עד שלא ניכר ונרגש מהות התפעלות טבעית המדות כלל רק התפעלות שכליות כו׳, והיינו שהמדות אינם כמו מהות המדות להיות בבחי׳ התפעלות והתלהבות כ"א בבחי׳ קרירות כו׳ וכידוע כללות ההפרש בין מוחין למדות דמדות הן בחי׳ יסוד האש ומוחין בחי׳ יסוד המים כו׳ דהיינו חם ויבש וקר ולח (וי"ל ענין יבש הוא שאינו מאיר בהם גילוי האור ממש ולזאת הם בבחי׳ חמימות ורשפי אש בבחי׳ מורגש וכמו"כ בבחי׳ התפעלות חוץ לעצם כו׳ וכמו המשתוקק לדבר שמרוחק ממנו שהוא בהתפעלות וחמימות עצומה כו׳ וכמו"כ ברוחניות דכאשר הוא בבחי׳ ריחוק מאלקות (שהרי אין האור מאיר אצלו בגילוי כו׳) ה"ה בבחי׳ התפעלות כו׳ ח"ע התפעלות שחוץ לעצם כו׳ ונמצא דהיבשת הוא סיבת החמימות ולהיפך הוא בקר ולח כו׳), וכמו"כ מוחין גופא הרי בחי׳ הבינה הוא בחי׳ יסוד האש וחכ׳ בחי׳ יסוד המים כידוע, דהנה נודע דחו"ב הן ראי׳ ושמיעה דאינו דומה שמיעה לראי׳, דכאשר שומע דבר ומבין אותה היטב ואח"כ כאשר רואה אותה ה"ה מתפעל באופן אחר לגמרי, והוא כי בשמיעה הרי לא נודע לו מהות הדבר כלל כ"א רק מה ששומע ומבין מציאות הדבר ומצויר בשכלו אבל מהות הדבר מרחק ממנו לגמרי ואח"כ בראי׳ הרי רואה מהות הדבר שזה אצלו דבר חדש, ולזאת ההתפעלות שמתפעל בנפשו מן הראי׳ א"ז בבחי׳ התפעלות כ"א מה שמתאחד עם הדבר ההוא ואינו יכול לזוז ממנה, וכמו"כ הוא ברוחניות דבהשגה דבינה ה"ה מרוחק מן העצם דכל השגה הוא בריחוק כו׳ ויודע רק המציאות לבד, ולכן ה"ז פועל התפעלות

ברשפי אש, אבל חכ' הוא בחי' ראי' המהות דאלקות ולזאת אינו שייך בזה התפעלות כלל כ"א בחי' דביקות כו', וז"ע התפעלות המדות שהן בבחי' יסוד האש כו' (וכמו כן הוא בהתפעלות שכלי שמצד ההשגה בחי' מדות שבשכל שהן ג"כ בבחי' התפעלות בחי' יסוד האש כו') אבל בחי' מוחין דגדלות שבמדות היינו שהמדות הן ג"כ בבחי' יסוד המים בבחי' קר ולח שמאיר בהם גילוי האור ממש וה"ה ג"כ בבחי' קרירות כו' וכמו שאנו רואין בחוש בבעל מוחין דגדלות שהוא בקרירות שגם מדותיהן בבחי' קרירות בתכלית בלי שום התפעלות כלל כו', וזהו שהמדות נעשים שכליים כו' (וזה"ע התפעלות שכליים לא שהו"ע התפעלות אלא שאינן טבעיים כ"א שכליים כו', ואפשר י"ל שזהו מה שיש בעבודה שהלב בוער בתוכו בבחי' רשפי אש ביותר ואינו ניכר מבחוץ כלל ונק' יקוד אש כו' והוא בבחי' ביטול כל עצמותו לגמרי שהרשפי אש אינו במורגש כלל וכלל ונשרף כל עצמותו באש זה כו', ובבחי' ומדרי' זו מאיר האור בגילוי רב ועצום ודוקא בחי' עצם האור כו'), ובעבודה מה שהמדות נעשים שכליים היינו שהוא בבחי' דביקות לא בבחי' התפעלות כו', גם הוא ענין ביטול המדות שמתבטלים מכל מציאותם לגמרי מפני עצם האור שמאיר עליהם כו' (וי"ל שז"ע בחי' יקוד אש הנ"ל, ולפמ"ש בדרוש יו"ט של ר"ה הנ"ל ד"ה כי כאשר השמים החדשים י"ל דענין הדביקות הן בחי' המדות הכלולים בחכ', ובחי' ביטול הנ"ל הוא כשמאיר אור החכ' בלב וכמו ולבי ראה כו') והיינו דוקא ע"י גילוי בחי' אור החכ' דוקא. דהנה בחי' החכ' היא בחי' כח מ"ה דהיינו בחי' ביטול ההשגה ובחי' ביטול המהות והמציאות כו' והא בהא תלי' כו', כי בחכ' מאיר בחי' אוא"ס שלמעלה מבחי' השגה שז"ע בחי' החכ' שהוא בחי' הראי' בבחי' מהות ועצמות אוא"ס דלית מח' תפיסא בי' כלל כו' (והגם דבהתבוננות הנ"ל נת"ל ג"כ ההתבוננות בהפלאת ורוממות אוא"ס כו', זהו רק איך שהוא מופלא כו' לא בעצם ענין ההפלאה, ובכללות (היינו גם שיהי' בעצם ההפלאה) הכל הוא בבחי' השגה דהיינו בבחי' המציאות לבד כו', אבל חכ' היא בחי' ראיית המהות כו') ולזאת בחי' החכ' היא בבחי' ביטול במציאות לגמרי כו' וכמ"ש בסש"ב פל"ה בהגה דאוא"ס שורה בספי' החכ' דוקא כו' והוא בחי' אחד האמת שהוא לבדו הוא ואין זולתו וזו היא ספי' החכ' כו' (וגם י"ל דע"י בחי' אוא"ס השורה בחכ' (די"ל שז"ע הראי' כו') הביטול דחכ' הוא בבחי' אפס שלמע' מבחי' אין כו' וכמ"ש במ"א), ולכן כאשר מאיר בחי' אור החכ' במדות מתבטלים המדות בבחי' מציאותם לגמרי כו', נמצא דהן בבחי' התכללות והן בבחי' התלבשות הנה מצד הבינה הן בבחי' מציאות דכאשר הן בהתכללות בבחי' עיבור בבטן דאימא הן בבחי' מציאות אלא שהן בהעלם לא במורגש כ"כ כו' וכמו"כ בהתלבשות נעשה עי"ז הגדלת המדות כו' כנ"ל, ומצד החכ' הן בבחי' העדר המציאות הן בבחי' ההתכללות אינן בבחי' מציאות מדות כלל וכמו"כ בהתלבשות מתבטל מציאותן לגמרי מצד בחי' אור אבא שמאיר עליהם כו'. וע"פ הנ"ל יובן דהתחלת ההשתל' הוא מבחי' הבינה אבל מוחין דאבא הן למעלה מהשתל'. דהנה ידוע דענין השתל' עו"ע הוא ההמשכה מהעלם אל הגילוי לבד שאין בזה התחדשות ממש, והיינו שהעלול

כלול במציאותו תחלה בהעילה שכבר ישנו שם במציאות אלא שהוא בהעלם ואח"כ הוא בא לידי גילוי כו' וממילא אח"כ העילה מתלבשת ג"כ בהעלול מפני שיש להם ערך ושייכות זל"ז כו', דכ"ז שייך בבחי' מוחין דאימא להיות שנת"ל דבבחי' מוחין דאימא כבר ישנם המדות בבחי' מציאות רק שהם בהעלם והתגלות המדות אח"כ הוא מהעלם לגילוי לבד, והיינו מפני שהבינה יש לה ערך ושייכות אל המדות, כי בבחי' הבינה אינו מאיר בחי' מהות האוא"ס כמו בחכ' שהיא בחי' הראי' במהות אוא"ס דלית מחת"ב כו' כנ"ל, אבל בינה היא בחי' ההשגה דאוא"ס לבד שהוא רק בבחי' המציאות דאוא"ס בבחי' ריחוק מן העצם כו', ולזאת הבינה היא בבחי' מקור קרוב אל המדות שיש לה ערך ושייכות כו', ומשר"ז כוללת המדות בבחי' מציאות ואח"כ מתלבשת בהמדות בבחי' התלבשות ותפיסא ממש שעושה הגדלת המדות כו' כנ"ל שז"ע ובחי' ההשתל' כו', ולכן אימא עילאה מקננא בכורסיא וידוע דעיקר ההשתל' הוא בג' עולמות בי"ע מברי' ליצי' כו' אבל אצי' הוא למעלה מהשתל' דבי"ע, דגם בחי' המל' כמו שהיא באצי' נא' ע"ז והים עומד עליהם מלמעלה בבחי' רוממות והתנשאות מהם כו' וכמ"ש בלקו"ת בהבי' דמי מנה, וכמ"ש כי נשגב שמו לבדו דגם בחי' שמו דהיינו בחי' מל' דאצי' הוא בבחי' נשגב לגבי בי"ע כו', וזהו שנק' אש שמובדל בערך כו' וכמ"ש במ"א, אבל עולמות בי"ע הן בבחי' השתל' ובבחי' ערך זל"ז כו', ובחי' אימא מקננא בכורסי' אבל בחי' אבא מקננא באצי', והיינו לפי שבאצי' גופא בחי' החכ' היא למעלה מהשתל' לכן היא מקננא באצי' אבל בחי' אימא שהיא מקור ההשתל' לכן היא מקננא בברי' כו'. והענין הוא דהנה ידוע דכללות ההשתל' נכלל בג' מדרי' חומר צורה ותיקון שהן ג' מדרי' בי"ע, והיינו הן בי"ע הפרטים וכן באצי' בחי' בי"ע דאצי' שהן בבחי' השתל' זמ"ז וכן גם בכללות העולמות בחי' בי"ע הכללים כנודע, ובנפש הן ג' מדרי' מח' דבור ומעשה, מח' היא עד"מ עולם הבריאה והיא נק' עלמא דאתכסיא שהיא בהעלם והדבור הוא עד"מ עולם היצי' שהוא עלמא דאתגלי', וכמ"ש יוצר אור ובורא חשך שהברי' נק' חשך והעלם לגבי למטה וגם בעצמו אינו בבחי' מציאות נגלה עדיין כו' וכמ"ש במ"א, אבל עולם היצי' הוא בבחי' מציאות נגלה בעצמו ובבחי' גילוי אל הזולת כו' ולכן ביוצ"א ימשמש בתש"י ובבורא חשך בתש"ר כמ"ש בכתהאריז"ל, והם הנק' ג"כ ים ויבשה ים הוא בחי' עדאת"כ ויבשה עדאת"ג כו', ואמרז"ל כל מה שיש ביבשה יש בים וא"כ אין התחדשות ביבשה לגבי הים רק בחי' מהעלם אל הגילוי לבד כו', וכמו אותיות הדיבור שהן בחי' יבשה עדאת"ג שהם כ"ב אותיות המבטא הם ישנם ג"כ בהמח' שהאותיות של שניהם שוה רק כ"ב אותיות והם יש בדבור ובמח' בשוה רק בדבור שהוא בחי' יבשה הם בבחי' גילוי שלכך נק' עדאת"ג ואותן האותיות ממש כשהם עדיין במח' הם בבחי' העלם ולכך נק' עדאת"כ אבל כל מה שיש ביבשה יש בים כו', ונמצא שההמשכה ממח' לדבור דהיינו מברי' ליצי' הוא בבחי' השתל' בסדר והדרגה בבחי' עו"ע כו', וכח המעשה באדם הוא עד"מ עולם העשי' וזה ג"כ בבחי' השתל' עו"ע, והענין דהנה ענין עשי' אין הכוונה על הפעולה הנעשה בכח המעשה כמו הכלי

שהאומן עושה בידיו שזה יהי' נק' עשי' דאז לא יהי' שום ערך הריחוק מהמעשה לגבי הדבור כמו מהדבור לגבי מח' דשניהם מהות א' בחי' אותיות, אבל המעשה הוא מהות גשמי ולא מערך הדבור (והן אמת שבמ"א נת' שלכך נא' בראתיו יצרתיו אף עשיתיו הפסיק בתי' אף בין יצרתיו לעשיתיו לומר שעשי' הוא דבר נפרד בפ"ע, והיינו דשם פי' דקאי על פעולת העשי' וכאן נת' בדרך אחר ושניהם אמת הן במשל הן בנמשל דפעולת דעשי' רחוקה מהדבור ביותר וכמו השמים והארץ הגשמיים לגבי המלאכים רוחנים שהם יצי' שזה אינו בערך, משא"כ יצי' לגבי בריאה שניהם רוחניים כו', אך כח העשי' לגבי כח הדבור ההשתל' שוה כמו הדבור עם המח' כו', ובנמשל הו"ע בחי' ע"ס דעשי' וע"ס דיצירה וע"ס דבריאה שהן בבחי' השתל' זמ"ז כו', ובמ"א מבואר שגם כח העשי' הוא כח נבדל וכמ"ש בתו"א ד"ה בחדש השלישי בענין מעשה ידיך, ועמ"ש מזה במ"א בד"ה מי יתנך ספ"א בהגה, וי"ל דלפי המבו' שם כח המעשה הוא בחי' המל' כמו שהיא באצי' ומ"ש בתו"א ד"ה הנ"ל היינו כמו שנעשית מקור לבי"ע כו', ובמ"א מבו' דגם באצי' היא בחי' שרש ומקור בי"ע כו' ובבחי' הארה נבדלת כו', ועמ"ש בד"ה וכל העם רואים רנ"ה, וכאן נת' באו"א) אך האמת הפי' של בחי' עשי' היינו כח המעשה שיש ביד בחי' כח העשי' שיכולה לפעול ולעשות כל דבר וכן כח ההילוך ברגלים שהכח הזה הוא רוחני והוא הנק' עשי' שהוא בחי' כח רוחני היותר אחרון במדרי' שממנו נמשך לעשות עשי' גשמיות והוא שוה ממש בערך ענין ריחוקו מן הדיבור כערך ריחוק של הדיבור ממח' כי שלשתן כחות רוחניים היינו כח העשי' כח הדיבור וכח המח', וכמו"כ הוא בענין הדיבור אין הכוונה כאן על הדבור שמדבר לזולתו שהרי אותיות אלו ג"כ נעשים נפרדים ממנו אל הזולת (אלא שאינו במהות אחר ממנו לגמרי כו' וכמ"ש במ"א) כ"א הכוונה על כח הדיבור, והוא כידוע ומבו' במ"א שהכ"ב אותיות היוצאים מהמוצאות אחה"ע מהגרון גיכ"ק כו', אין הענין שעיקר התהוות האותיות הן מהמוצאות ושמתחלה קודם ביטוי המוצאות לא היו כלל האותיות בכח הדבור שבנפש עצמה כו' אלא שכל הכ"ב אותיות הם נמצאים בהנפש עצמה והן בחי' צורת האותיות וכמ"ש באגה"ק סי' ה' ד"ה ויעש דוד שם, וזהו בחי' כח הדבור שיש בנפש, ואח"כ כשמבטא בהמוצאות אז מתגלים ונמשכים האותיות מכח הדבור ונעשים בבחי' אותיות חומרים כו' וגילוי כאו"א הוא בהכלי שלו כו' וכמ"ש במ"א הראיות ע"ז, וענין כח הדיבור הוא מה שביכולתו לדבר כמה דיבורים כו', וכמו"כ ענין המח' ג"כ הכוונה על כח המח' מה שיש בכח המח' לחשוב כמה מחשבות בצירופי אותיות שהכח הזה הוא נק' מח' כי הגילוי של המח' שחושב בצירופי אותיות יכול לחשוב גם דברים בטלים (שא"א לומר שזה מיוחד ח"ו עם הנפש, ועם היות דמח' אלו הן מהנה"ט, מ"מ הרי מלובש בזה גם המח' דנה"א, וה"ז בא בבחי' פירוד כו') אבל כח המח' הוא כח עליון ומפנימיות הנפש שנק' לבוש המיוחד שמיוחד ממש עם הנפש כו' וכמ"ש במ"א. וג' כחות אלו כולם הם כחות רוחניים זה למעלה מזה כו', והם בבחי' השתל' ער"ע דצורת האותיות שיש בכח הדבור וכח המעשה כמו"כ יש בכח המח', ובאה מן המח' אל הדבור ומהדבור אל

כח המעשה בבחי' המשכה מהעלם אל הגילוי לבד שאין בזה התחדשות כו'. וכמו"כ הוא למעלה בעולמות בי"ע שהן בבחי' השתל' ער"ע שהן בערך זל"ז ובחי' היצי' כבר כלול בהעלם בברי' וכמו"כ עשי' ביצי' וההמשכה היא מההעלם אל הגילוי לבד כו', אבל בחי' המח' לגבי למעלה מהמח' ה"ז בבחי' התחדשות דהיינו בבחי' יש מאין כי למעלה ממח' לא יש בחי' אותיות כלל גם לא בחי' צורת האותיות (דבכ"מ שנדבר בחי' אותיות הכל הוא בבחי' המח' שבמדרי' ההיא אבל למעלה ממח' לא יש אותיות כלל, והראי' כאשר מאיר גילוי אור רב ביותר אז מתבטלים האותיות ואין לו אותיות כלל כו') והתהוות אותיות המח' הוא בבחי' התחדשות ממש כו', וכמו"כ הוא הדוגמא למעלה דהתהוות עולם הבריאה מהאצי' הוא בבחי' יש מאין בבחי' התחדשות ממש, כי באצי' לא יש בחי' היש כלל וכלל ומה שנתהווה בחי' היש בעולם הברי' ה"ז בחי' התחדשות גמורה ועש"ז נק' בריאה שהיא בחי' התהוות חדשה ואין זה בבחי' ער"ע כו', וכללות ההשתל' הוא רק בג' מדרי' הנ"ל וכמ"ש במ"א דמהתחלת התהוות היש עד שיהי' בחי' יש ממש צ"ל בזה ג' מדרי' כו', והג' מדרי' הן בערך זל"ז כי גם מדרי' הא' היא בחי' יש כו', אבל למעלה מזה הוא בחי' אין שאינו בערך היש כלל ואינו בגדר ההשתל' כו', והנה באצי' יש ג"כ בחי' אבי"ע שבאצי' דאבא היא בחי' אצי' שבאצי' ואי' בחי' ברי' שבאצי' וכמ"ש בע"ח שמ"א פ"ז דג' בחי' נר"ן הם אורות לגבי בי"ע ועכ"ז הם נק' כלים לגבי בחי' חי' דאצי' שהיא בחי' ח"ע דאצי' עד כי הרי הבינה שהיא בחי' נשמה נק' בית גופני לחכ' שהיא חי' כו', הרי שהחכ' היא בחי' חי' דהיינו בחי' אצי' ובחי' בינה ה"ה בחי' ברי' לגבי החכ' וז"א בחי' יצי' ומל' עשי' כו', וכשם דבחי' בי"ע הם בחי' השתל' כמו"כ יובן דבאצי' גופא, בחי' בינה היא מקור ההשתל', וג' מדרי' דבינה ז"א ומל' הן בבחי' השתל' עו"ע זמ"ז והן ג"כ ג' בחי' מחדומ"ע כו', אבל בחי' מוחין דאבא הוא בחי' מה שלמעלה מסדר השתל' וכמ"ש והחכמה מאין תמצא וידוע הפי' בזה שהחכ' היא בחי' אין והיינו בחי' עליונה שבחכ' בחי' מה שבה כו', וכנ"ל שהחכ' היא בחי' חי' שלמעלה מנר"ן, וידוע דנר"ן יש להם כלים אבל חי' יחידה אין להם כלים כו', וענין ההשתל' שייך רק בבחי' כלים דמה שלמע' מהתלבשות בכלים הרי אינו שייך בזה ענין ההשתל', ולכן בחי' נר"ן שהן בבחי' התלבשות אורות בכלים ה"ה בבחי' השתל' ובינה היא מקור והתחלת ההשתל' כו', אבל בחי' חכ' שהיא בחי' חי' שלמעלה מהתלבשות בכלי ה"ה למעלה מהשתל' כו', והגם שחכ' היא ראשית הגילוי ונק' ראשית ההשתל' היינו בחי' יסוד אבא הארה בעלמא מבחי' אבא בא לידי גילוי והתלבשות אבל עצמיות אבא טמיר ונעלם כו', וזהו החכ' מאין תמצא ומבואר במ"א שהן ג' ענינים והחכ' היינו בחי' נקודת החכ' שלמע' מבחי' השגה ממש ומאין הוא בחי' פנימיות ועצמיות החכ' כו' ותמצא היינו בחי' גילוי החכ' שבא בבחי' השגה דבינה כו' (ועמ"ש מזה בדרוש יר"ט של ר"ה בד"ה ביום השמע"צ הב') והיינו בחי' יסוד אבא שמתלבש ביסוד אי' שזהו תמצא בבחי' יש להנחיל אוהבי יש דקאי על הבינה ומתלבש בזה גם הארת החכ' דחו"ב הן תרדל"מ כו', אבל עצם החכ' היא למעלה מבחי' גילוי ולמעלה

מבחי' השתל' כו', וז"ע דשמן שצף לגבי יין דרבנן ס"ל דאינו חיבור כי יין הוא בחי' בינה שהוא מקור ההשתל' והגם דיין הוא ג"כ סתום ונעלם בהענבים ולכן נכנס יין יצא סוד כו' כמ"ש במ"א וכמשי"ת, מ"מ יש הפרש גדול בין יין לשמן, דהנה יין אינו כנוס בענביו כ"א מובלע בבשר הענבים והיינו שאינו עומד בפ"ע כ"א הוא מובלע ומחובר בהענבים אבל שמן הוא כנוס ואגור בהזיתים ואינו נבלע בו והיינו שאינו מתחבר ומתאחד גם עם בשר הזיתים כ"כ כ"א עומד מובדל ממנו כו', והדוגמא מזה ברוחניות הוא דיין הוא בחי' סוד סתום ששייך אל בחי' הגילוי והוא רק ההעלם של הגילוי לא שהוא מובדל ממנו, והיינו בחי' הבינה שהיא ג"כ בחי' העלם וכידוע דבינה נק' הוא ונק' מי שהוא בחי' העלם אבל מ"מ ה"ז בבחי' שייכות אל הגילוי כו' (ומשו"ז הוא בבחי' קיימא לשאלה דנודע מציאותו עכ"פ כו' וכמ"ש במ"א) אבל בחי' שמן הוא בחי' סוד סתום ונעלם לגמרי שאינו שייך אל הגילוי כלל ומובדל בערך לגמרי מבחי' הגילוי כו' וכידוע בענין ב' בחי' סתום מה שסתום רק מן המקבלי' ובחי' סתימות מצ"ע כו' והו"ע בחי' רזין ורזין דרזין כו', והענין הוא דאי' בזה"ק פ' ויקרא ד"ז ע"ב בפי' כשמן הטוב על הראש כו' יורד על הזקן פי' שמן הם המוחין דאבא וירדו מע"ק דרך המזלא ומשם נכנס באבא עכ"ל הרי שזהו הפנימיות של הת"ד דהיינו מ"ש שירדו מע"ק דרך המזלא כי מזלא זהו תיקון השמיני דיגת"ד והוא בחי' שערות אך בתוכו ובפנימיותו נמשך שמן הטוב דע"ק שזהו המוחין דאבא, הרי דמוחין דאבא זהו שנמשך מבחי' עתיק, וזהו ג"כ מ"ש הרמ"ז פ' אמור דצ"ד ע"ב כ' בשם הלקו"ת מהאריז"ל פ' תולדות שיש בדיקנא ב' בחי' א' בחי' השערות ושם מציאות אימא והב' אור הפנימי שיש בתוכם והוא מציאת אבא והיינו בחי' העליונה שבחכ' בחי' פנימיות ועצמיות בחי' החכ' למעלה מבחי' החכ' שנק' מים כו' וי"ל שזהו בחי' אור וכידוע בהג' מדרי' אור מים רקיע שנת' מזה בסי' בענין הללו אל בקדשו דמים הוא בריקת וסקירת השכל והיינו בחי' יסוד אבא כו' ואור הוא בחי' פנימיות החכ' והוא כמו בחי' ח"ס כו' ובמ"א שזהו מה שבקש משה הראני נא את כבודך דכבוד הוא בחי' חכ' וכבודך הוא בחי' פנימיות החכ' והשיב לו ע"ז ופני לא יראו כו' דפנימיות החכ' א"א להתגלות עכשיו כ"א לעתיד (והו"ע פנימיות אבא פנימיות עתיק שיתגלה לעתיד דוקא וכמ"ש בפע"ח שער הק"ש פט"ו) ומה שיכול להיות בגילוי עכשיו הוא רק בחי' חיצוניות החכ' כו' (ולכן במצות מצה שהיא בחי' מוחין דאבא ההמשכה היא בבחי' קטנות לבד שזהו בחי' העצמית כמו שהוא אבל שבא בהעלם כמו שהוא בעצמותו כו' וכמשי"ת, אבל הגילוי ממש דבחי' זו יהי' לעתיד דוקא כו'), ולפמ"ש בדרוש יו"ט של ר"ה רס"ה, י"ל פי' לא יראו שזהו למעלה גם מבחי' ראי' דחכ' שזהו רק מה שבעין השכל דבלבך אתחזי כו' אבל ראיית העין הוא למעלה מזה שהוא בחי' ראיית המהות ממש כו' וזהו בחי' פני בחי' פנימיות החכ' ממש (בחי' א"ס שבחכ' כו') ובשרשו בחי' אור לפי המבו' במ"א דג' בחי' אמ"ר הן בחי' ג' שעות הראשונו' שהקב"ה יושב ועוסק בתורה שהן ג"ר דעתיק כו' א"כ בחי' אור הוא בחי' כתר דעתיק די"ל דהיינו בחי' א"ס שמתלבש בעתיק שזהו

בחי' קדושתי שלמעלה גם מבחי' קדה"ק וכמ"ש בלקו"ת בהבי' דשבת שבתון בסופו, ולמע' מזה בחי' אמ"ר הוא בחי' ג' ראשין לראשין אור צח אור מצוחצח אור קדמון כו' דלפ"ד הפרדס מבו' במ"א שזהו באוא"ס שלפני הצמצום כו' וי"ל שזהו בחי' עצם האור שלמעלה מבחי' הגילוי וההתפשטות דאוא"ס כו' או י"ל שזהו בחי' העלם העצמי כו' וכמ"ש במ"א, וזהו בחי' שמן שזהו בחי' עצמיות החכ' שמובדל בערך לגמרי מבחי' ההשתל' כו' ומשו"ז דעת רבנן שאינו חיבור גם עם בחי' יין להיות דיין הוא בחי' ומדרי' השייכה להשתל', ובחי' העצמיות שאינה שייכה להשתל' אינו בערך כלל, וכידוע דבחי' סתום מצ"ע הוא נבדל בערך מבחי' הסתימות דהשתל' כו', וכמ"ש במ"א דכשם שקדש אינו מתערב בחול כמו"כ בחי' קדה"ק אינו מתערב בקדש כו' ובפרט לפי משנת"ל שזהו למעלה מבחי' קדה"ק והיא בחי' קדושתי.

ליל אחרון ש"פ, רס"ז

ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' אלקיך כו'. הנה משמעות הכתוב שע"י ששת ימים תאכל עי"ז וביום השביעי עצרת, דבפסוק זה לא בא להזהיר על אכילת מצה שכבר נא' קודם לזה שבעת ימים תאכל עליו מצות, אלא בא להודיע דביום השביעי עצרת כו' ואומר קודם ששת ימים תאכל מצות משמע שעי"ז דוקא ביום השביעי עצרת כו', וצ"ל השייכות זל"ז שע"י אכילת מצה דששת ימים דוקא יהי' ביום השביעי עצרת כו' ועוד דזה שביום השביעי עצרת לה' אלקיך הוא מפני הנס דקרי"ס שהי' בזש"פ, והלא פסח מצרי' שלא הי' נוהג רק יום א' ולא הוצרכו לאכל מצה בהששה ימים ומ"מ זכו לקרי"ס, ומפני מה עכשיו צריכים אכילת מצה בששה הימים ועי"ז דוקא זוכים לקרי"ס. ולהבין זה צלה"ק משנת"ל ההפרש בין מוחין דאבא למוחין דאימא, דמוחין דאימא הן מקור ההשתל', אבל מוחין דאבא למעלה מהשתל' והן המוחין שיורדין מע"ק מבחי' פנימיות עתיק בחי' א"ס שבעתיק ובשרשן מבחי' פנימיות ועצמות אוא"ס שלפני הצמצום כו'. וביאור הענין הוא דהנה ידוע דבכללות הגילוים הוא בחי' המשכה שבסדר השתל', דהרי הקו הוא בחי' האור שנתצמצם לפ"ע העולמות להיות בבחי' התלבשות פנימי בעולמות ובא בבחי' סדר והדרגה מעלה ומטה דעיקר גילוי הקו הוא בא"ק ובד"כ בעולמות הא"ס שלפני האצי' מאיר בחי' עצמות הקו ובאצי' מאיר בחי' הארת הקו כו' ובמל' דאצי' נפסק הארת הקו ג"כ ורק דכלים דמל' דאצי' בוקעים את הפרסא ומתלבשים בבי"ע כו', ואי' באגה"ק ד"ה איהו וחיוהי חד דגם אור הקו בקע הפרסא עמהם ומאיר בהם בבי"ע כמו באצי' כו', אבל זהו בהם דוקא בהכלים דאצי' אבל בהכלי' דבי"ע ובהנבראים דבי"ע מאיר רק בחי' הארה דהארה והארה דהארה דהארה כו' כמוש"ש, וכן

בכל עולם ועולם בהע"ס שבו שיש בהם מעלה ומטה והיינו באופן גילוי הקו בהם דבהספי' שמאיר אור הקו בבחי' קירוב ובגילוי יותר הוא בחי' מעלה כו' וכמ"ש בע"ח דכל ענין המשכת הקו הוא לעשות מעומ"ט כו', והיינו לפי שהוא אור פנימי הבא בסדר והדרגה כו' וידוע ג"כ דהמשכת הקו לגבי האוא"ס שלפני הצמצום הוא עד"מ כמו המשכה שבבחי' שערות, וכמ"ש בזהר ח"ג קל"ד האי חוטא יקירא קדישא דכולא שערי דדיקנא תליין בי' איקרי מזל כו' וקאי על גילוי הקו שנק' בשם מזל שהוא בחי' השערות כו', והענין הוא דבכדי שיהי' המשכת אור שיהי' בערך העולמות א"א שתהי' ההמשכה מאוא"ס בבחי' סדר והדרגה דאז ההמשכה הוא מבחי' מהות ועצמות האור דזהו ההמשכה דבחי' ער"ע כו' דהמשכה כזו שייך רק בהאור שכבר נתצמצם וכמו בע"ס דההמשכה שבהם הוא בבחי' סדר והדרגה וכמו"כ הוא בכללות המשכת הקו כו' כנ"ל, אבל א"א להיות המשכה כזאת מעצמות המאציל אל הנאצלים וכ"ש מאוא"ס שלפני הצמצום כו' כי בחי' עצמות אוא"ס אינו בערך ובגדר העולמות כלל לזאת א"א שיומשך בבחי' סדר והדרגה שאז ההמשכה היא מבחי' מהות האור כו' כ"א ההמשכה היא בבחי' דילוג כו', ויובן זה עד"מ כמו המשכת החיות בגוף האדם מן הראש והמוחין אל כל האברים שהוא המשכה שבבחי' השתל' בבחי' סדר והדרגה דבחי' מהות החיות שבמוח נמשך ומתלבש בהאברים כו' (וכללות החיות הוא בחי' הארה לבד ונמשך בזה מהות ההארה כו' וכמ"ש במ"א) אבל השערות הנמשכים מהראש והמוחין זהו המשכה הבאה בדרך דילוג שהרי אם יכאב היד ירגיש מאד הכאב בראש משא"כ השערות יוכל לחתכם ולא ירגיש שום כאב כלל, ומ"מ אם לא יחתכם וימשכם ירגיש במוח כאב מפני שיש להם אחיזה בראש אלא שהוא ע"י הפסק עצם הגולגלת וממילא אינו נמשך בזה מהות החיות כ"א הארה לבד שאינו ממהות החיות שבמוח ונק' הארה דהארה כו', ולזאת אינו מרגיש כאב כשמחתכם כו', והדוגמא מזה יובן בהמשכת הקו שהוא ע"י הפסק הצמצום, דענין הצמצום ידוע שהוא בחי' סילוק האור לגמרי והיינו בחי' התעלמות האור לגמרי בהמאור עד שנשאר חלל ומקו"פ עד"מ, ואח"כ כשנמשך הקו ע"י הפסק הצמצום ה"ז המשכה בדרך דילוג, ולזאת הגם דהמשכתו הוא מאוא"ס שלפני הצמצום מ"מ אינו בחי' מהות ועצמות האוא"ס שלפני הצמצום כמו הארה שאינו בערך כלל כו', והנה נת"ל בשם הרמ"ז דמציאות אימא הוא מבחי' השערות עצמן כו', וכמו"כ הוא בשרשו דבחי' האור דאי' הוא מבחי' אור הקו שהוא כמשל השערות בחי' אור הבא בדרך דילוג והוא בחי' מקור ההשתל' כו', אבל האור והגילוי דחכ' הוא מבחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' גילוי הקו כו' (וי"ל דכמו שנת"ל בשם הרמ"ז בענין השערות כמו"כ בהקו יש בו בחי' חיצוניות ופנימיות ובחי' פנימיות הקו הוא בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה משרש המשכת הקו כו', ועמ"ש בסי' שער המועדים בענין פנימיות ז"א כו'). וביאור הענין הוא דהנה בתו"א ד"ה פתח אלי' מבואר דענין הצמצום הוא בחי' הפסק והעלם יותר מענין הפרסא, דהנה ענין הפרסא הוא כמו המשל אל הנמשל שהמשל הוא דבר זר לגמרי מן הנמשל וכמו לשמרך מאשה זרה על חכמה חיצוניות וראה חיים עם האשה אשר אהבת על חכמת התורה ה"ז ענין זר לגמרי, ולכן ה"ה

מעלים ומסתיר לגמרי על הנמשל שמה שמובן אח"כ הנמשל ע"י המשל ה"ז כמו שכל חדש כו', וכמו"כ בחי' הפרסא שבין אצי' לברי' דהיינו שמדבר מענין אחר שלא מענין האצי', וההתהוות דחכ' דברי' מחכ' דאצי' הוא התהוות חדשה כו', ומ"מ יש לחכ' דברי' איזה ערך לבחי' חכ' דאצי' מאחר שההתהוות הוא ע"י בחי' הפרסא לבד, וכמו במשל ונמשל הרי התעלמות השכל של הרב בדרך המשל שאומר להתלמיד הוא שכל חכמתו בעצמותו הוא מלובש במשל זה ולא בכח לבד אלא בפו"מ, רק לפי שהענין שהחכ' מלובשת בו הוא שלא מענין השכלת חכמתו בעצמו אלא יצא ללמד שלא כענינו לכך השכלת הרב בהענין שמרמז לו אין ההשכלה ההיא נראית ונגלית להתלמיד אלא עפ"י המשל שהוא ענין אחר וממנו מתחדש לו השכל עד שנק' אצלו שכל חדש, אבל מ"מ השכל החדש הזה במהותו ועצמותו כבר הי' לעולמים ומרומז הכל במשל, וכך הוא ענין התעלמות והתלבשות חכ' דאצי' בבחי' פרסא להיות בחי' התהוות בחי' חכ' דברי' שחכ' דאצי' היא במהותה ועצמותה בפר"מ המתלבשת בבחי' הפרסא וגורמת התהוות חכ' דברי' כו', הרי חכ' דברי' הגם אעפ"י שהיא אור חדש מ"מ כבר יש לזה איזה ערך ויחוס עם חכ' דאצי', משא"כ בחי' צמצום אוא"ס להיות אצי' היינו התעלמות האור והעדרו עד שאינו עולה בשם כלל כו', הרי שהצמצום הוא בחי' הפסק יותר באין ערוך מענין הפרסא, דהצמצום הוא בחי' התעלמות האור בהמאור שאינו ניכר אפי' בבחי' כח ג"כ ונשאר בחי' חלל ומקו"פ לגמרי מהאור כו' ולזאת בחי' המשכת האור שאח"כ אין לו ערך ויחס כלל עם האור הקודם כו' אבל ענין הפרסא הוא שהאור הקודם מתלבש בפו"מ בהפרסא לא בבחי' כח לבד אלא בפו"מ כו' אלא שמתעלם בו אבל הוא מתלבש ונמצא בו כו', ולכן האור והגילוי הנמצא עי"ז יש לו עכ"פ איזה ערך ויחס אל האור הקודם כו' (והגם דמבו' במ"א דהמשכת הקו הוא ג"כ ע"י הקירוב דהיינו מה שלאחר הצמצום הי' תנועה הפכית מעצם ענין הצמצום כו', מ"מ גם הקירוב שאח"כ הוא מה שנרגש האור רק בדרך מקיף ע"י הפסק הצמצו' כו' וכמ"ש בד"ה תקעו רס"א במשל דהשפעת הרב יעו"ש). ונמצא מובן מזה דבהמשכה שבבחי' דילוג יש ג"כ ב' אופני' אם ההמשכה היא ע"י בחי' הצמצום שהוא בחי' דילוג לגמרי או שההמשכה היא ע"י בחי' פרסא שזהו ג"כ דילוג מ"מ אינו בחי' דילוג לגמרי דהיינו שיש עכ"פ איזה ערך ויחס כו', דהנה כתי' כאשר יאמר משל הקדמוני ופרש"י במס' מכות ד"י ע"ב שהיא התורה שהיא משל של הקב"ה שהוא קדמונו של עולם, כי הנה התורה באה בבחי' התלבשות באבי"ע ויש תורה דאצי' ותו' דברי' כו', דבכל עולם התורה היא בחי' חכ' כו', והנה גם על התו' דאצי' אומר כאשר יאמר משל הקדמוני שאינה שם אלא כמו ערך ענין המשל לגבי הנמשל והיינו בחי' ח"ע שבה מלובש אוא"ס ב"ה שגם היא אינו בערך העצמות, והמשכת האוא"ס בבחי' החכ' הוא ג"כ בבחי' דילוג, וזהו שהחכ' נק' משל הקדמוני כמו המשל שאינו בערך הנמשל כך בחי' החכ' היא משל לבד אל בחי' קדמון לכל הקדומי' שנק' קדמונו ש"ע והיינו בחי' עצמות אוא"ס כו' והמשכת אוא"ס בחכ' הוא בבחי' דילוג לבד כמו עד"מ התלבשות השכל במשל כו', ומ"מ הרי נת"ל דהדילוג דמשל הו"ע בחי' הפרסא שאינו כמו

ענין הצמצום שהוא בחי' הפסק והעלם האור לגמרי אבל ענין הפרסא הוא שהאור הקודם מתעלם בהפרסא עד שיש לו איזה ערך ויחס כו', וא"כ יובן דהמשכת אוא"ס בחכ' הגם שהוא ג"כ בבחי' דילוג מ"מ אינו כמו בכל הספי' שהוא ע"י הפסק הצמצום אבל בחכ' אינו ע"י הפסק הצמצום כ"א כמו הפרסא עד"מ עד שהאוא"ס שבחכ' יש לו עכ"פ יש לו איזה ערך ויחס לגבי בחי' עצמות אוא"ס שלפני הצמצום ואינו בחי' הארה דהארה לבד כו', והענין הוא דהנה ידוע דהצמצום הי' בבחי' אוא"ס בבחי' התפשטות האור לבד, והיינו בבחי' חיצוניות האור דאוא"ס ב"ה שגם לפני הצמצום הוא בחי' אור השייך אל העולמות אלא שאינו בערך מקור על עולמות עדיין כמ"ש במ"א, והאור הזה נתעלם ע"י הצמצום ואח"כ חוזר ומאיר בהקו בבחי' הארה דהארה לבד כו', אבל בחי' פנימיות האור אין הצמצום פועל עליו ונמשך שלא ע"י הפסק הצמצום היינו שנמשך מבחי' מהות האור לא בחי' הארה דהארה לבד כו', וזהו בד"כ ההפרש בין ההמשכה שבבחי' א"ס לההמשכה שבבחי' מדה וגבול, דההמשכה שבבחי' מדה וגבול הוא שנמשך אור שבאין ערוך לגבי האור הקודם אבל ההמשכה שבבחי' א"ס הוא שנמשך האור כמו שהוא לפני הצמצום כו', וההמשכה כזאת הוא בבחי' החכ' דהגם דחכ' הוא בחי' אור פנימי מ"מ מאיר בה בחי' אוא"ס הסובב ממש, וכמ"ש בלקו"ת ד"ה ואהבת פ"ב דאוא"ס הסוכ"ע שמקיף מראש עד רגל בהשוואה אחת כו' והוא בחי' עיגול הגדול המקיף את הקו ואינו יכול להתלבש בשום כלי בבחי' אור פנימי כו' כ"א בבחי' החכ' לבדה שבה הוא מתלבש בבחי' או"פ כו' וכמ"ש בד"ה ויקח קרח בענין המשל שבמד"ר ממראות הגדולות ומראות הקטנות כו', ולפ"ז יובן עוצם מעלת החכ' על הבינה דהגילוי אור שבבינה הוא בחי' האור שנתצמצם להיות בבחי' מדה וגבול שיהי' בבחי' התלבשות בעולמות כו' ולכן בחי' זו היא מקור ההשתל' שבערך זל"ז כו', אבל בחכ' מאיר אוא"ס שאינו בערך העולמות כלל והוא בחי' עצמות אוא"ס שלפני הצמצום כו' ולכן מוחין דאבא הן למעלה מהשתל' שאינו בערך לגבי מדרי' שלמטה כו', ומשו"ז גם בחי' המדות שבחכ' אינם בבחי' מציאות מדות והן בבחי' התכללות כו' כנ"ל והיינו כמו בעצמות אוא"ס דהגם שיש שם הכל מ"מ אינו בבחי' מציאות כו' וכמו"כ כשמאיר מבחי' החכ' במדות מתבטלים המדות במציאותם כנ"ל בענין מוחין דגדלות כו', כי הגילוי מה שע"י החכ' נמשך בהמדות הוא בחי' האור דעצמות אוא"ס דלאו מכל א"מ כו', אבל ע"י הבינה אדרבה מתחזקים המדות כו' כנ"ל לפי שזהו המשכת בחי' האור שבערך המדות כו', ובזה יובן ג"כ מעלת השבת על היו"ט, דהנה שבת הוא מבחי' מוחין דאבא וכמ"ש ושמרתם את השבת כי קודש היא דהיינו בחי' ג"ר דאבא, ונק' קדש שהוא בבחי' הבדלה בערך וכמ"ש בזהר קדש מלה בגרמא שהוא בבחי' הבדלה והיינו שזהו בחי' עצמות אוא"ס שמובדל בערך מן העולמות כו' כנ"ל, אבל יו"ט הוא בחי' מוחין דאימא שהיא מקור ההשתל' כו' שהיא למטה במדרי' הרבה מבחי' אבא כו' כנ"ל, וזהו ג"כ הטעם מה שהיו"ט הם בבחי' שמחה ונק' מועדים לשמחה, דהנה ידוע דשמחה הוא מצד הגילוי והיינו כאשר נמשך מהעלם אל הגילוי עי"ז נעשה השמחה כו', וכמו יין המשמח אלקי' כי אלקי'

הוא בחי' הסתר והעלם שהש' אלקי' מעלים ומסתיר על האור כו' ובאשר האור יוצא מן ההעלם לגילוי אז תהי' השמחה גדולה לאלקי' כו' וזהו יין משמח אלקי' דנכנס יין יצא סוד שע"י היין נמשך מהעלם אל הגילוי לכן משמח כו' וכ"ז הוא כאשר ההמשכה היא מהעלם אל הגילוי דהיינו בסדר השתל' עו"ע שהעילה הוא בחי' העלם והעלול הוא בחי' גילוי כו' כנ"ל בזה שייך לומר שכאשר יוצא מהעלם אל הגילוי נעשה השמחה, והענין הוא דהנה ענין השמחה בההמשכה מהעלם אל הגילוי הוא לפי שזהו כמו עד"מ למטה שיוצאים מאפילה לאורה שמתחלה כשהי' האור בבחי' העלם החושך יכסה, וע"י הגילוי הנה ראו אור גדול ותהי' השמחה גדולה לאלקי' כו' והיינו דוקא במדרי' שההעלם והגילוי נוגע שם לפי שהאור אינו שוה אל החשך וכשיוצא מחשך לאור תגדל השמחה כו' והיינו בבחי' השתל' עו"ע ששם יש הפרש בין חשך לאור כו', אבל בבחי' אוא"ס שלמעלה מהשתל' שלגבי' שוין בחי' חשך ואור וכמ"ש כחשכה כאורה דשניהם שוין שהחשך לא יחשיך קמי' וכן האור שוה לחשך וכמא' כל נהוראין מתחשכאין קמי' וכ"ע אע"ג דאיהו אור צח כו' אוכם הוא כו' א"כ אינו שייך השמחה בבחי' המשכה מהעלם לגילוי כי אינו בגדר העלם וגילוי ואינו נופל ענין השמחה בזה, ולכן בבחי' מוחין דאימא שהיא מקור ההשתל' שייך ענין השמחה בהגילוי וזהו אם הבנים שמחה כו' אבל בחי' מוחין דאבא שלמע' מהשתל' אינו שייך ענין השמחה כו', וכמו"כ לגבי המקבל או כשהתחתון עולה אל העליון ומאיר עליו אור העליון תגדל מאד שמחת התחתון וזהו ג"כ דוקא כאשר הן בערך זל"ז וכמו בעו"ע שמתחלה הי' העלול כלול בהעילה ואח"כ ירד להיות בפ"ע לכן כאשר מתקרב העלול אל העילה תגדל השמחה כו', וכמו בעליית המל' דאצי' מירידתה בבי"ע בבחי' ראש לשועלים להתעלות באצי' להתחבר בז"א כו' וכן עליית ישראל ע"ד ששם עלו שבטים עליית י"ב שבטים דברי' במקורם שבאצי' כו' (וי"ל שז"ע עליית רגלים כו') וזהו מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה פי' עקרת הבית מל' כחולדה זו הדרה בעקרי בתים בחי' מל' שמתלבשת יומין דחול בק"נ, כי חולדה הוא ל' הסתר וכמו שמא החליד כו' והיינו שמסתתרת בבי"ע כו' וכשהיא מתעלה ביו"ט נעשית בבחי' אם הבנים שמחה כו' וכמ"ש הפרדס ערך שמחה שהשמחה במל' מצד הבינה כו', וכ"ז הוא מבחי' הבינה דוקא שהיא בבחי' עו"ע דכאשר העלול מתקרב אל העילה הוא בבחי' שמחה, וגם שגילוי אור העילה הוא בבחי' השגה ותפיסא בהעלול שייך בזה שמחה כו', אבל לגבי בחי' מוחין דאבא שאינו בבחי' עו"ע ואינו שייך לומר שמתחלה הי' כלול שם ונתרחק כי גם מתחלה לא הי' כלול במדרי' זו, וגם אינו שייך שנתרחק כו' מאחר שהוא מובדל בערך לגמרי כו' (וגם כמ"ש במ"א דלגבי עצמות אוא"ס אינו שייך ריחוק כו') וכשמתעלה ומאיר עליו גילוי האור הרי אינו בבחי' השגה ותפיסא בהמקבל כי הוא בעצם למעלה מהשגה כו' לכן אינו שייך בזה שמחה כו' וזהו דבשבת לא נא' שמחה להיות שזהו למעלה מבחי' השמחה כו', ומ"מ מדברי נבואה נא' וקראת לשבת עונג שהעונג הוא בפנימיות לא בבחי' גילוי כמו השמחה כו' וכמ"ש מזה בד"ה שמח תשמח רנ"ז בתחלתו, וגם העונג הוא בעצם הדבר דשמחה הוא בבחי'

התפשטות לבד אבל העונג הוא בהעצם כו', ולכן בשבת שייך ענין העונג דוקא כו', והנה יו"ט נק' ג"כ מקראי קדש והיינו שהארת בחי' קדש דחכ' מאיר ג"כ בבינה, כי חו"ב הן תרין רעין דלא מתפשטין ויש התכללות בחי' הבינה בחכ' וכמו"כ יש התכללות בחי' החכ' בבינה וח"ש בס"י הבן בחכ' וחכם בבינה, הבן בחכ' הוא התכללות הבינה בחכ' וחכם בבינה הוא התכללות החכ' בבינה כו'. וביאור הענין יובן עד"מ בנפש האדם הנה כשמשכיל איזה השכלה והמצאה חדשה הרי בעת נפילתה ממקורה היא למעלה מהשגה עדיין ואינו יכול להסביר אותה כלל לזולתו וגם לעצמו, אלא הסברה והשכל ההוא הוא עדיין בבחי' כח היולי כו', ואח"כ במעט רגע יוכל להסביר זאת ההשכלה לזולתו בהתפשטות ריבוי דברים בהרחבה גדולה ונק' בחי' הסבר הזה בשם בינה כנודע, ומוכרח לומר דבנקודת ההשכלה ההיולית הנ"ל הי' כלול גם ההסבר להבינה לעצמו וגם לזולתו ולא תשאר בבחי' סקירה והעלם לבד כו', אלא שההסבר כלול בו בהעלם ואינו ניכר רק בחי' בריקת וסקירת השכל, אבל בהעלם ישנו בו ואח"כ יצא לידי גילוי כו' וזהו בחי' הבן בחכ' מה שבנקודת החכ' כלול בהעלם בחי' ההסבר כו', וכמו"כ גם בבחי' פנימיות החכ' שזהו בחי' ראי' דחכ' מבו' במ"א שע"י בחי' הראי' במהות הדבר יתוסף בו כמה השגות בהענין בעומקו ביותר כו', הרי בהכרח שהשגות אלו כלולים בבחי' הראי' דחכ' אלא שזה נעלם מאד ומה שהוא בגילוי הוא בחי' הראי' שלמעלה מבחי' השגה לגמרי כו', ובחי' וחכם בבינה הוא שגם אחר שמבין ומשיג היטיב את הסברה והשכל בהרחבה גדולה כו' עכ"ז יהי' שמור אצלו תמצית ותוכן הסברה היינו תוכן המכוון ממנה ולא יאבד תוכן המכוון בריבוי ההסבר כו', ובחי' תוכן המכוון זהו ממש בחי' בריקת וסקירת השכל שנפל לו מתחלה שהוא ודאי תוכן עיקר ההשכלה כו', ומדרי' הא' הוא בחי' י"ה דיו"ד הוא בחי' חכ' וכלול בה בחי' בינה אות ה', וזהו בחי' החכ' וכידוע דש' י"ה הוא בחכ' כמ"ש הפרדס והיינו שהוא בחי' חכ' אלא שכוללת בינה כו', ובחי' הב' וחכם בבינה העיקר בחי' הבינה ונכלל בזה גם בחי' החכ', ומבחי' זו זה"ע המוחין המתלבשים בז"א, וזהו בחי' שבת ויו"ט דשבת הוא בחי' קדש בעצם שהיא בחי' עצם מוחין דאבא אלא שיש בזה בהעלם ובהתכללות בחי' הבינה ג"כ והיינו הכח שיהי' בחי' הבינה כו' ויו"ט הוא בחי' מוחין דאימא ונק' מקראי קדש, קדש שיש בזה ג"כ הארת בחי' החכ' כו' (ויו"ט הן ביומין דחול כו' וכמ"ש במ"א), והנה בעבודה ב' בחי' הנ"ל דמקראי קדש וקדש בעצם הם בחי' תפלה ותורה, דהנה עיקר ענין התפלה הו"ע ההתבוננות וכמו בק"ש ושמ"ע אם כיון לבו יצא וא"ל כו' שצריכים כוונה דוקא וכמ"כ הוא כללות ענין התפלה הוא כוונת הלב דוקא בהתבוננות טובה בהענינים המבוארים בתפלה ושיאיר ויורגש הענין בלבו שיתעורר בהתלהבות התפעלות הלב בבחי' רצוא לאלקות כו', ולעולם יסדר אדם שבחו של מקום תחלה בפסוד"ז בהתבוננות בבריאת והתהוות העולמות ברוך שאמר והי' העולם כו' ובהשפעת החיות לכל הנבראי' לכאו"א כפי מזגו ותכונתו כו' וכמו גדול אדונינו ורב כח כו' שהוא בחי' יוצר בראשית להוות נבראים עד אין קץ ושיעור שהן מחולקי' זמ"ז במהותם ומזגם ותכונתם ומהווה ומחי' כאו"א כו', וזהו מונה מספר לכוכבים

כו' המכין לארץ מטר המצמיח כו' נותן לבהמה לחמה כו', והנה עצם הענינים האלו וכ"ש ענין ההתהוות ה"ז למעלה מהשגה דאין שום נברא יודע ומשיג איך שמתהוה יש מאין (וכמו"כ הוא בהחיות האלקי שאינו מושג איך שמחי' כו') רק אנו יודעים ומשיגים שכן הוא שאין דבר עושה א"ע כו' וכמ"ש במ"א, ואנו מאמינים בני מאמינים שהאלקות מהוה עולמות ונבראים מאין ליש כו', ולכן נק' זה סיפור שבחיו של מקום שהן בחי' הילולים ותשבחות לא בבחי' השגה ממש כו', וכמו המהלל ומשבח את המלך בעצם רוממות מעלתו וגדולתו ובהנהגתו את המדינה כו' הרי באמת אין לו שום השגה כלל ברוממות וגדולת המלך בעצם שזה ענין נפלא בעצם כידוע ומבו' במ"א ובפרט לאיש המרוחק מהמלך כו' וכמו"כ אינו יודע היטב בפנימיו' עניני הנהגת המדינה, רק מה שמהלל ומשבח את המלך ה"ז פועל בו התפעלות שמתפעל מהמלך שמתלהב מאד מזה שעי"ז מתרומם נפשו ומתקרב אל המלך כו', וכמו"כ בהילולים ותשבחות דפסוד"ז שהן בעצם למעלה מהשגתו רק מה שמהלל ומשבח עוצם גדולתו ורוממותו ית' בענין נפלאות הבריאה ועי"ז מתרומם נפשו שעולה מחומריותו וגסותו (שז"ע חקיקה מבחוץ כו' כמ"ש במ"א) ומתלהב לבו ונפשו בעוצם גדולתו ית' שמתפעל מאד על אלקות שעי"ז נמשכה נפשו בבחי' קירוב לאלקות כו', ואח"כ ברכת ק"ש וק"ש ההתבוננות בחי' השגה איך שכללות חיות העולמות הוא בחי' הארה לבד ועצמות אוא"ס מובדל ומרומם מעולמות שז"ע שהשרפים אומרים קדוש כו' הוי' צבאות כו' דבכדי שיהי' התהוות צבאי צבאות הוא בבחי' יש מאין בבחי' אין ערוך כו' והיינו ע"י הוי' שהיו"ד מורה על הצמצום להיות דמבחי' אוא"ס ב"ה בעצמו לא היו העולמות יכולים לקבל ולא הי' בחי' התהוות העולמות כלל כ"א ע"י הצמצום שנתצמצם האור לגמרי ונשארה הארה מצומצמת לבד כו' וה"ה בחי' ההתפשטות של הארה מצומצמת זו כו', וזהו כי בי"ה ה' צור עולמים דבכדי שיהי' התפשטות החיות והתהוות איזה הארה צ"ל תחלה בחי' יו"ד שהוא צמצום כו', אבל עצמיות אוא"ס קדוש ומובדל לגמרי כו' וזהו קדוש הוי' צבאות שהוא מובדל בערך דמה שהוא ית' מחי' את העולם אינו כדמיון הנשמה שמחי' את הגוף שמתפעלת ומקבלת שינוים ממקרי הגוף לפי שמלובשת ממש בתוך הגוף אבל הקב"ה אע"פ שנא' את השמים ואת הארץ אני מלא ומ"מ הוא ית' קדוש ומובדל מהם לפי שהתהוות העולמות ממנו ית' אינו בדרך ער"ע כ"א בבחי' יש מאין ע"י הצמצום בתחלה שנמשך הארה שבאין ערוך כו' וכנ"ל ועי"ז נעשה בחי' התפעלות אהבה בבחי' רשפי אש וצמאון לעצמות אוא"ס ב"ה וכמו השרפים שהן תמיד בבחי' רשפי אש התשוקה והצמאון להכלל באוא"ס שקדוש ומובדל כו' כמו"כ הוא בנפש האדם שעי"ז נעשה הצמאון כו' ואח"כ בק"ש כשיתבונן בה' אחד בענין אחדות ה' איך שהוא יחיד ומיוחד בעצם וגם לאחר שנעשו ונתהוו העולמות ה"ה בטלים ומיוחדים לגמרי עד שהוא בבחי' יחיד ממש גם מצד העולמות כו' וכמ"ש במ"א ה"ה מתפעל בבחי' רצוא למסור נפשו באחד להכלל בבחי' אחדות ה' כו' דבברכת ק"ש נעשה הרצוא ע"י ההתבוננות איך שאוא"ס מופלא ומובדל מעולמות ועי"ז נעשה הרצוא והצמאון להכלל בעצמות אוא"ס שקדוש ומובדל כו' ובק"ש זהו ע"י ההתבוננות איך שמצד עצמות הכל

בטל ומיוחד ממש כו' נעשה הרצוא להכלל בעצמות אוא"ס היינו בבחי' אחדותו ית' כו' והיינו דשם ההתבוננות היא בבחי' הצמצום דאוא"ס שאינו מאיר בעולמות רק הארה בלבד והעצמות קדוש ומובדל כו' וכאן ההתבוננות איך שלגבי עצמות לא יש צמצום כלל כי אין שום דבר מעלים ומסתיר וממילא הכל בבחי' אחדות כו' וכמ"ש במ"א ובכלל זה הוא ג"כ לבטל כל רצונותיו ולהיות בבחי' רצון א' לה' לבדו והיינו להנתק מכל התקשרותו בעניינים החומרים ובעניני העולם ובהתקשרות נפשו נעשה בבחי' רצוא וצמאון לה' לבדו כו', וכ"ז הוא מבחי' הבינה כי בינה ליבא שמבחי' ההתבוננות בהשגה יולד הצמאון ברשפי אש בבחי' רצוא דוקא כו' (והטעם הוא כמשנת"ל בענין חם ויבש כו') והנה אי' בס"י אם רץ לבך שוב לאחד כו', שאחר הרצוא צ"ל שוב וזהו שלימות העבודה להיות בבחי' רצוא ושוב דוקא כו' וכמ"ש במ"א, וענין השוב הוא בבחי' ביטול במציאות מכל וכל שלמעלה מבחי' התפעלות האהבה ברשפי אש כי התפעלות האהבה נק' יש שהרי יש מי שמתפעל ובחי' הביטול נק' אין והוא בחי' החכ' כח מ"ה והיינו בחי' יר"ע יראה בשת כמ"ש הן יראת ה' היא חכ' והיינו מצד הגילוי דבחי' עצמות אוא"ס המופלא ומרומם שמאיר בגילוי שזהו בחי' החכ' שמאיר שם גילוי בחי' עצמות אוא"ס ב"ה כו' ומזה נעשה בחי' היראה והביטל כו', ובעבודה בתפלה זה"ע שמו"ע שהו"ע יראה וביטל דוקא, וכידוע ההפרש בין ק"ש לשמו"ע דק"ש הוא ברעש והתפעלות ברשפי אש, וכמ"ש במ"א בענין רוח רעש ואש שזהו בפסוד"ז ובברכת ק"ש וק"ש כו' (ויש בזה ב' מדרי' מה שלא באש הוי' ובחי' אש הוי' והוא בחי' שלהבת י"ה דנה"א כו' וכמ"ש מזה בד"ה יר"ט של ר"ה רס"ו) וזהו ואהבת את ה' אלקיך בבחי' אהבה ותשוקה וצמאון כו', אבל שמו"ע הוא בלחש וכמ"ש בזהר צלותא בחשאי דוקא וברעו"ד כו', והיינו לפי שק"ש הו"ע ההתבוננות שמע ישראל בחי' שמיעה והשגה לבד ומשו"ז הוא בבחי' רשפי אש וצמאון כו', אלא שאינו בבחי' רעש כמו בברכת ק"ש לפי ששם ההתבוננות היא בבחי' הצמצום דאוא"ס כו' כנ"ל, הרי הוא מרוחק מאוא"ס לכן הוא בבחי' רעש כו' אבל בק"ש ההתבוננות איך שלגבי עצמות אין שום דבר מסתיר ומאיר בגילוי גם לאחר הצמצום כו' לזאת ה"ה מתבטל ע"י התבוננות והרגש זה עד שאינו בבחי' רעש אבל מ"מ הוא בבחי' רשפי אש להיות שזהו בבחי' התבוננות לבד הרי ההרגש בזה הוא בחי' הרגש המציאות לבד ולא מהות הדבר לכן הוא בבחי' אש אלא שזהו בבחי' אש ה' כו' אבל מ"מ הוא בחי' רשפי אש כו' אבל בשמו"ע הוא למעלה מהשגה והתבוננות כ"א כעומד לפני המלך ורואה את המלך שאינו שייך אז לבחי' ריצה והתפעלות כ"א שמתבטל מכל עצמותו כו' וכמו"כ הוא בשמו"ע שאז התגלות בחי' החכ' (וכמ"ש בפע"ח בכוונת תהלות לאל עליון התגלות יסוד אבא כו') שהוא בחי' הראי' במהות אלקות ואינו בבחי' התפעלות ורעש כלל כ"א בבחי' ביטל כל עצמותו לגמרי, וכן בחיצתיות בביטל גופו בשמו"ע שצריך לעמוד בביטל בלי שום תנועה בא' מאבריו וכמארז"ל פ"ק דשבת פכ"ב פכר ידי' ומצלי כעבדא קמי' מרי' כו', ובפנימיות צ"ל הביטל בבחי' ביטל במציאות לגמרי כו' כנ"ל וזהו בחי' השוב שאחר הרצוא כו', הנה הגם בתפלה יש ב' המדרי' בחי' הרצוא

שמצד הבינה ובחי' השוב שמבחי' החכ' כו' מ"מ עיקר ענין התפלה הוא האהבה והרצוא כו' שזהו כל ענין התפלה לעורר בחי' האהבה בהתגלות לבו להיות בבחי' רצוא וצמאון לאלקות כו', וי"ל דהנה ענין התפלה הוא עליית הנפש וכידוע שהתפלה היא בחי' העלאה מלמטלמ"ע וזהו בבחי' הרצוא דוקא, דהנה השוב הוא בבחי' ירידה למטה לעשות כלים לאלקות ע"י תו"מ כו' וכמ"ש במ"א, והעלאה מלמטלמ"ע הוא בבחי' הרצוא דוקא ולזאת בתפלה שהו"ע עליית הנפש שיתפרץ באלקות ולהיות בבחי' קירוב ודביקות באלקות כו' (שמבלעדי הקדמה זו א"א להיות ג"כ בחי' השוב כו') הרי עיקרה בחי' הרצוא כו', וגם להיות כי ענין התפלה הוא לברר ולזכך את הנה"ב שיצא מחומריותו וגסותו עד שיבוא ג"כ לבחי' אהבה לאלקות כו' וזהו ע"י השגה והתבוננות וע"י האהבה בהתגלות לבו הנעשה ע"י השגה דוקא, כי בחי' הביטול דחכ' עיקרו הוא בנה"א, כי אין זה בערך הנה"ב כלל להיות מזה הבטול דנה"ב כ"א בנה"א דוקא כו' (ולזאת בחי' ביטול זה דחכ' יכול להיות דוקא אחרי העבודה באהוי"ר שע"פ הטעם ודעת שנעשה הזיכוך דנה"ב שבא ג"כ לאהבה שז"ע ואהבת כו' בכל לבבך בשני יצריך כו' שיוצא הנה"א מהעלם והסתר הנה"ב אז יכול להיות בהנשמה הביטול דבחי' החכ' כו') ומה שיש בעבודה בחי' הביטול בנה"ב ג"כ מצד בחי' החכ' זהו בבחי' אתכפי' שהו"ע השבירה דנה"ב בעצם מהותו כו' וכמשי"ת, שאין זה ענין הבירור כו' (וכמו בהגלות בחי' העצמות דאוא"ס מתבטלים הקלי' והסט"א שנאבדין לגמרי וכמו ויוצא מלאך ה' ויך במחנה סנחרב כו' וכמו וכל אויביך יכרתו שזהו מבחי' הכתר דוקא כו' כמ"ש במ"א, כמו"כ העבודה בפועל מבחי' החכ' הוא בחי' הכפי' דנה"ב שהיא בבחי' שבירה כו' ואין זה בדרך בירור כו') אבל בחי' בירור וזיכוך דנה"ב זהו ע"י העבודה שע"פ טעם ודעת דוקא כו', וזהו דהתפלה עיקרה בבחי' השגה והתבוננות ובאהבה בהתגלות הלב בבחי' רצוא כו' והיינו בחי' הבינה כו', ומה שיש בזה בחי' השוב בשמו"ע זהו בחי'' חכם בבינה שיש בבינה ג"כ בחי' החכ' והיינו בחי' השוב שאחר הרצוא כו', חהו בינה ב"ן י"ה שמרומז בחי' הבן בבינה ובחי' בן זהו בחי' אהבה ורצוא שהוא מבחי' הבינה דוקא כנ"ל, והגם שהוא בן י"ה מ"מ העיקר הוא מבחי' הה"א וכמשנת"ל דעיקר מציאות הבן וגידולו הוא ע"י העיבור בבטן האם והיניקה כו', וזהו"ע התפלה שהיא בחי' האהבה והרצוא שמבחי' הבינה ויש בזה ג"כ התכללות בחי' החכ' שהוא בחי' השוב כו', אבל תורה עיקרה בבחי' שוב שהרי בתורה אינו שייך ענין ההתלהבות וההתפעלות כלל שעז"נ לא לתהו בראה דהיינו להיות בבחי' רצוא וצמאון ובבחי' עלי' למעלה כ"א לשבת יצרה שזהו בחי' השוב דתו"מ כו' להיות כי תורה היא בחי' המשכה מלמעלמ"ט וידוע דאופן המשכה דתורה הוא שנמשך בחי' העצמית דוקא וכמ"ש במ"א שזהו מה שהעליון יורד אל התחתון דכמו שהוא בעצמותו למעלה כן הוא יורד למטה כו', וזהו דאורייתא מחכ' נפקת שההמשכה היא מבחי' החכ' דהיינו גילוי בחי' עצמות אוא"ס בחי' מחין דאבא דפנימיות אבא פנימיות עתיק כו' כנ"ל, וכללות המשכתה הוא ע"י קו האמצעי שהוא חלוק מב' הקוין בזה שאין בו שינוי מתחלת המשכתו עד סוף סיומו כמ"ש במ"א, והיינו דבחי' עצמות

אוא"ס כמו שהוא למעלה נמשך למטה כו' וכמ"ש באגה"ק בסופו בד"ה להבין מ"ש בפע"ח דגם הלכות דתורה הן מהות ח"ע כו', ומאחר שע"י התורה נמשך גילוי בחי' עצמות א"ס לזאת אינו שייך ענין ההתפעלות והתשוקה כ"א בחי' הביטול שמתבטל בכל עצמותו, דענין ההתפעלות שייך כשהוא מרוחק והוא בבחי' מציאות לעצמו כו', אבל כאשר מאיר גילוי בחי' עצמות אוא"ס שהוא בבחי' הקירוב הרי אינו שייך התפעלות ותשוקה כו', וגם אינו בבחי' מציאות דבר להיות בבחי' יש מי שמתפעל כו' כ"א בבחי' ביטול כל עצמותו כו', והיינו ע"י עסק התורה דוקא, ולכן בעסק התורה העיקר הוא שיהי' בבחי' ביטול דוקא מה להלן באימה ויראה אף כאן באימה ויראה כו' ואין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו כו' דענין המיתה ברוחניות הוא בחי' ביטול כל עצמותו כו' וכמו במס"ב דנפ"א דאי' בזהר דדמי לי' כאילו אתפטר מהאי עלמא, וידוע שזה ביטול היותר עליון כו' וכמ"ש במ"א, וכמ"כ בתורה הו"ע מ"ש ומדברך נאוה להיות בבחי' מדבר ושממה מבחי' מציאות הכחות שלו רק להיות תען לשוני אמרתך כעונה אחר הקורא והיינו רק דבר ה' המדבר בפיו וכמ"ש ודברי אשר שמתי בפיך אבל לעצמו אינו שום מציאות כלל כו', ולכן הי' המשכת התורה ע"י משה דוקא שהי' בבחי' מה וביטול לגמרי למעלה גם מבחי' אהבה בתענוגים דאברהם, דהנה אברהם אע"ה קיים את כל התורה והיינו שקיים מעשה המצות מאהבה וכמארז"ל אברהם תיקן תפלת שחרית והיינו בחי' המשכת אור ה' להיות ה' אחד שורה ומתגלה בתחתונים לאהבה את ה' בבחי' אהבה בתענוגים כו' וכ"ז דוקא כאשר נגלה אור ה' שבגדר עלמין עכ"פ כו', אבל אורייתא וקוב"ה כולא חד שהוא יחיד ומיוחד ולמת"ב לא שייך בזה שום הרגשת אהבה ותענוג לפי שאינו מרגיש א"ע כלל רק שהוא בטל במציאות ואינו תופס מקום לעצמו כלל אלא שהוא נמשך אחריו לדבר מה שהוא מדבר כו' ובזה הוא ממשיך המשכת יחודו ואחדותו ית' בכבודו ובעצמו כו', וי"ל דזה מ"ש יחיינו מיומים דחיות ותענוג הוא ענין א' כמ"ש במ"א, וזהו יחיינו מיומים להיות בבחי' תענוג באלקות שזהו בהגילוי דבחי' יומים שהוא בחי' יום וגילוי דהיינו הארה לבד וע"ז שייך שמתענג על אלקות כו', אבל ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו דקאי על תחה"מ וכמ"ש ואין דומה לך לתחה"מ שיהי' המשכת העצמות ממש ואז יהי' החיות באופן אחר לגמרי והיינו ונחי' לפניו בחיות העצמי דא"ס בבחי' עצם א' ממש כו' ואז אינו שייך ענין התענוג מאחר שהוא בבחי' עצם אחד ממש כו', וזהו"ע התורה דאורייתא וקוב"ה כולא חד ממש שנמשך ע"י בחי' יחודו ואחדותו בכבודו ובעצמו כו', וזה הי' מדרי' משה שהי' בבחי' ביטול במציאות לגמרי עד שהי' שכינה מדברת מתוך גרונו של משה שזהו בחי' דבר ה' דתורה ודברי אשר שמתי כו', וכמו"כ ירידת המן הי' בזכותו של משה וכתיב בו אשר לא ידעו אבותיך דהיינו גילוי בחי' עצמות אוא"ס שלמעלה מבחי' ההארה שהאיר אל האבות כו', וידוע דהמן שייך אל התורה וכמ"ש למען אנסנו הילך בתורתי כו' ונק' לחם מן השמים שזה"ע התורה שניתנה מן השמים כו', וכ"ז הי' ע"י משה שהוא בחי' הביטול וזהו כל ענין התורה להיות בבחי' ביטול במציאות ממש מפני שמאיר בזה גילוי בחי' עצמות אוא"ס ממש כו',

והגם דהתורה היא בבחי' השגה שהו"ע ידיעת התורה, הענין הוא דהנה השגת התורה היא השגת בחי' חכ' העליונה ולא כמו השגת ההתבוננות שהיא השגת האדם מה שהאדם יודע ומשיג בכח שכלו, אבל השגת התורה אין זה השגת האדם שמשיג בכח עצמו כ"א שמשיג בחי' חכ' העליונה כו', וההפרש בזה הוא כמ"ש באגה"ק הנ"ל ההפרש בין ידיעת ההשתל' ללימוד ההלכות דבידיעת ההשתל' הוא בחי' ידיעת המציאות לבד אבל בלימוד הלכות הוא משיג ותופס בחי' מהות אלקות ממש כו', והיינו דהשגת התורה הוא שניתנה בחי' מהות חכ' העליונה בבחי' השגה ואין זה השגה דבינה כ"א מה שמשיג מהות בחי' ח"ע והיינו שמשיג דבר הבלתי מושג באמת כו', ולכן ע"י ידיעה והשגה זו היא בחי' גילוי העצמות שנעשה עי"ז בחי' הביטול במציאות ממש כו', לבד זאת הרי ידיעת והשגת התורה הוא כשיהי' בבחי' ביטול דוקא, והיינו דהשגת התורה גופא היא דוקא כאשר עסק התורה הוא בביטול כנ"ל בענין מה להלן באימה כו' ובא"ל אין זה אמיתית דתורה כו', ובאמת עיקר עסק התורה הוא בבחי' קבעומ"ש דוקא שזהו אמיתית ענין עסק התורה ונק' עמל תורה שעז"נ נאום הגבר הוקם על שהקים עולה של תורה, וענין עסק התורה בקבעומ"ש שנק' עול תורה מבו' במ"א (בד"ה יו"ט של ר"ה, רס"ו) דהיינו שעסק התורה שלו הגם שהוא בבחי' עיון היטב לידע הטעמים והסברות לעומקן ולתכליתן, מ"מ אין הכוונה בזה ענין ידיעת והשגת הטעם והסברה מצד עצמה כ"א לידע אמיתית רצה"ע, וזה גופא הוא בבחי' יראה גדולה מאד אולי לא יכוון ח"ו לאמיתת רצה"ע ועי"ז הוא נותן נפשו ביותר על עצם הטעמים והסברות ועי"ז דוקא הוא מכוון לאמיתתה של דבר כו', והיינו שהשגת אמיתית הטעם והסברא אינו ע"פ עצם הטעם ושכל ולא ע"פ הטעם ועונג (שזאת תהי' המדידה לאמיתת הסברא) כ"א בחי' היראה דוקא שעי"ז דוקא הוא בא לאמיתת התורה, וזהו"ע עסק התורה בקבעומ"ש היינו לא בבחי' טעם ושכל ולא בבחי' טעם ועונג כ"א מצד בחי' הקבעומ"ש והיראה גדולה שבו שזהו הסיבה והיא המביאה אותו לידיעת אמיתת הטעם והשכל כו', והוא בבחי' עול ממש שאין בזה בחי' עונג ונח"ר כ"א בחי' יראה וכיווץ גדול בנפשו ועי"ז דוקא בא על אמיתת הכוונה כו', וזהו הנק' בחי' עבד דעבודת עבד הוא לא ע"פ הטעם והשכל ולא בשביל הנח"ר כ"א מצד עול האדון שעליו, וכמו"כ הוא בעסק התו' דהגם דענין התורה הוא השגת הטעם ה"ז בבחי' בן שנעשה עבד כו' והיינו דהשגת הטעם אין הכוונה בשביל עצם הטעם ולא בזה הוא בא אל אמיתת הטעם כ"א הכוונה היא רק לידע אמיתת רצה"ע והיא בבחי' יראה דוקא וע"י היראה הגדולה דוקא הוא בא אל אמיתת הטעם כו', וזהו עמל תורה עסק התורה בבחי' עול דוקא כו', וידוע דענין היראה ועבודת עבד כנ"ל הוא מבחי' החכ' דוקא והו"ע משה עבדו, דמבחי' בינה הוא בחי' אהבה אבל בחי' היראה והביטול ושיהי' עסק התורה בבחי' עול כנ"ל זהו מבחי' החכ' ובעסק זה הוא ביטול כל מהותו וביטול כח השכל וכח התענוג שלו רק בחי' העול והיראה כו', וכמו"כ בבחי' עול תורה מה שלומד יותר מרגילותו שכבד עליו הדבר מאד ומ"מ הוא לומד הרבה יותר מטבעו ורגילותו שזהו הנחת עצמותו כו' וכן בעסק המצות לא מצד הטעם ולא מצד הנח"ר דאז אין לו רצון

וחשק בזה כלל אדרבא תכבד עליו העבודה מאד ורק מבטל טבעו ורצונו ומניח א"ע לגמרי כי מוכרח לעשות הדבר מצד העבודות שלו כו׳ כמבו׳ כ"ז באריכות בדרוש יר"ט של ר"ה הנ"ל, כ"ז הוא מבחי׳ החכ׳ דוקא שזהו בחי׳ יר"ת שנמשך מבחי׳ יר"ע דוקא דנעוץ תחלתן בסופן כו׳, וע"י עסק התורה בבחי׳ עול דהיינו ביותר מרגילותו דהיינו ביטול טבעו ורצונו כו׳ ממשיכים מבחי׳ ח"ע שהיא יר"ע ביר"ת כו׳, ונמצא דעיקר ענין התורה היא הביטול דוקא לא ההשגה מצד עצמה, דלבד דההשגה היא השגת מהות חכ׳ העליונה לא השגה שלו כו׳ כנ"ל, הנה ההשגה היא ע"י בחי׳ הביטול דוקא היינו מה שמבטל שכלו לגמרי ולהיות בבחי׳ מדבר ושממה כ"א בבחי׳ כלי לדבר ה׳ ובחי׳ חכ׳ העליונה כו׳, ועוד זאת שאין הכוונה ההשגה מצ"ע כ"א לידע אמיתית רצונו (וזהו ג"כ ע"י קבעומ"ש דאז אמיתית הכוונה הוא רק לידע רצה"ע לא ידיעת והשגת הדבר מצ"ע כו׳) והוא בבחי׳ יראה דוקא שעי"ז דוקא בא אל אמיתת הכוונה כו׳, וזהו בעסק התורה אבל בתפלה העיקר היא ההשגה ושיהי׳ בחי׳ התפעלות אהבה, והגם שיש בזה ג"כ בחי׳ השוב והביטול שמצד החכ׳ מ"מ העיקר הוא בחי׳ האהבה שמבינה כו׳ כנ"ל, ובתורה הגם שיש בזה ג"כ השגה מ"מ העיקר הוא בחי׳ היראה והביטול שמבחי׳ החכ׳ כו׳, וזהו ההפרש בין מקראי קדש דיר"ט לגבי קדש ממש בחי׳ שבת, דמקראי קדש דיר"ט הו"ע התפלה דהעיקר הוא מבחי׳ הבינה רק שיש בזה התכללות בחי׳ החכ׳ כו׳ אבל בחי׳ קדש דשבת זה"ע התורה שהיא בחי׳ החכמה דוקא, ולכן אחר מ"ת כתיב ואנשי קדש תהיון לי שע"י התורה עי"ז באים לבחי׳ קדש עליון בחי׳ החכ׳ כו׳ ולכן הכל מודים דמ"ת הי׳ בשבת להיות שהן במדרי׳ א׳ דשבת היא בחי׳ קדש ממש וכמו"כ התורה היא בחי׳ קדש ממש כו׳, וזהו דבשבת וכל דינין מתעברין מינה כו׳ דאין שום יניקה ואחיזה לחיצונים בשבת לפי שמאיר אז בחי׳ מוחין דאבא וכתי׳ ימותו ולא בחכ׳ וממילא אין להם אחיזה כלל, דביר"ט יש אחיזה וכמ"ש פרש חגיכם ולא פרש שבתכם הרי ביו"ט שייך תערובות פסולת ולכן שייך בירור ביר"ט דבורר מותר ביו"ט אבל בשבת בורר אסור כו׳, דיו"ט הן מוחין דאימא והשבירה היתה בז"ת דש׳ ס"ג כו׳ וכמו"כ בעבודה הנה יו"ט הו"ע התפלה שהו"ע השגה ואהבה בהתגלות הלב דבזה שייך אחיזה שהרי לא יחפוץ כסיל בתבונה כ"א בהתגלות לבו כו׳ אלא שצריכים עבודה זו דאהבה בהתגלות הלב להיות בבחי׳ רצוא שיחפוץ באלקות כו׳ (וצריכים לחפש עצות לזה איך שלא תהי׳ אחיזה להחיצונים כו׳) וגם שעי"ז דוקא יעשה הבירור כו׳ כנ"ל, אבל בשבת שהוא מוחין דאבא בחי׳ הביטול בתכלית אינו שייך אחיזה לחיצונים כלל כו׳, וכמו"כ הוא בתורה וכמארז"ל אין ד"ת מקבלים טומאה ות"ח אין אש של גיהנם שולטת בהם כו׳ לפי שתורה היא ג"כ בחי׳ מוחין דאבא כו׳, והנה בכל המועדים ההמשכה היא בבחי׳ מקראי קדש לבד כנ"ל, והמשכה זו ביו"ט הוא ע"י התפלות שבכל יו"ט שהן מדרבנן, אמנם ביר"ט דפסח ההמשכה היא בחי׳ מוחין דאבא עצמן ממש והיינו ע"י מצות מצה שהיא מדאורייתא. והענין הוא דהנה ידוע דלחם הוא בחי׳ ג"ר דחכ׳ (וזהו לחם בגימט׳ מזל ע"ה והיינו בחי׳ פנימיות החכ׳ בחי׳ ח"ס כו׳) שהרי אין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן, והנה

ידיעה הזאת אינו בבחי' טעם ודעת שה"ה א"י מפני מה הוא אביו רק הוא בבחי' ידיעה שלמעלה מהדעת והיינו מפני שע"י הלחם נמשך בו בחי' מוחין דאבא שהוא בחי' ראית המהות כו' כנ"ל לזאת בהתינוק ע"י הלחם נמשך בו ידיעת מהות ועצמות הדבר שהוא אביו למעלה מהטעם והשגה כו'. אמנם י"ל דעיקר המשכת בחי' מוחין דאבא ממש זהו ע"י לחם מצה דוקא. והענין דהנה ההפרש בין חמץ למצה בגשמיות הוא שהחמץ הוא בבחי' הגבהה והתנשאות ויש בו טעם אבל המצה אין בה התנשאות כלל (תפח תלטוש בצונן י"ל בחי' ג"ר הנ"ל) ואין בה טעם כו', והענין ברוחניות לבד מה שנת' במ"א שההתנשאות הר"ע גסה"ר שמצד הקלי' כו' (והו"ע קליפת עמלק כמ"ש במ"א) י"ל דבקדושה הר"ע העבודה שע"פ הטעם שבזה יש בחי' טעם ועונג ויש בזה בחי' הגבהה והתנשאות שהוא בבחי' מציאות דבר הן מצד הטעם וההשגה והן מצד ההתפעלות שיש מי שמתפעל כו' כנ"ל והיינו מבחי' הבינה כו', אבל מצה אין בה טעם כלל ואין בה הגבהה והתנשאות כלל והיינו בחי' החכ' שהיא למעלה מהטעם ודעת והוא בבחי' ביטול ושפלות לגמרי כו' כנ"ל, וזהו בחי' המצה שבזה נמשכים בחי' מוחין דאבא אלא שבמצה הוא בבחי' הקטנות דאבא אבל יש בזה כל העצמות דבחי' גדלות אבא במדרי' היותר עליונה כו'. והענין הוא דהנה ענין קטנות אבא אי' בפע"ח שזהו לבוש לבחי' הגדלות והיינו בבחי' לבוש המובדל בערך כי הקטנות אינו בערך הגדלות כלל (ובפרט בבחי' החכמה כו') ולזאת הוא בבחי' לבוש המובדל, אבל יש בזה דוקא בחי' עצמות הגדלות ממש כו', ויובן זה ע"ד כמו המשל אל הנמשל שהוא לבוש אל הנמשל והוא בבחי' לבוש המובדל שהרי המשל הוא ענין זר כמשנת"ל, מ"מ מלובש בזה כל עצמות ומהות השכל ממש, והראי' שהרי שכל עמוק שא"א להבינו ולהסבירו באותיות הדבור מלבישו במשל שעי"ז יובן השכל, וידוע דהדבור בדבר שכל הוא בחי' לבוש הקרוב שמגלה את השכל, אמנם מה שיכול לגלות בדבור הוא רק חיצוניות השכל והיינו בחי' האור והגילוי של השכל אבל בחי' פנימיות ועומק השכל שזהו העצמית שלו א"א לגלות בדבור כ"א במשל דוקא, הרי שבמשל שהוא לבוש זר הנבדל בזה דוקא מלובש עצמיות השכל כו', וכל שהמשל הוא דבר זר ביותר אפשר להלביש בו ענין עמוק ועצמי יותר כו', אלא שהוא בהעלם בהמשל אבל יש בו כל עצמיות הדבר ממש כו', ויובן זה יותר מענין די לחכימא ברמיזא, והיינו בכל השפעת שכל בחי' העומק והפנימיות שלו א"א שישפיע בגילוי בדבור כ"א להביא את הענין ברמז כמו בתנועת ידו וכה"ג שבזה מרומז עומק ופנימיות הכוונה בהשכל, והרי הרמז אינו בערך כלל אל אור השכל כמו הדבור שהוא בבחי' כלי אל השכל אבל הרמז אינו בגדר כלי כלל, ובזה דוקא עומק ופנימיות הכוונה, והיינו דהיא הנותנת לפי שאינו בבחי' כלי לכן בזה דוקא בחי' הפנימיות והעצמיות כי בבחי' כלי א"א שיתלבש כי ענין הכלי הוא שיאיר בבחי' גילוי והעצם א"א לבוא בבחי' גילוי כו', כ"א דוקא בדבר שאינו כלי בזה דוקא בא בחי' עצם והוא שבא בהעלם אבל נמשך בזה בחי' העצם כמו שהוא ממש כו'. והדוגמא מזה יובן בענין קטנות אבא דמבואר בפע"ח שזהו בחי' לבוש אל הגדלות והיינו בחי' לבוש הנבדל בערך

ובזה דוקא בא בחי' עצמות הגדלות כו', דלהיות שנת"ל דבחי' מוחין דאבא הן למעלה מהשתל' והיינו בחי' המוחין שיורדים מפנימיות עתיק בחי' א"ס שבעתיק ובשרש שרשו בחי' עצם האוא"ס שלפני הצמצום כו' דבחי' זו א"א להיות בבחי' גילוי עכשיו ונק' בזהר נהורא אוכמא נהורא סתימאה שא"א להיות בגילוי כו' (ועמ"ש מזה בד"ה ירים של ר"ה הנ"ל) כ"א בבחי' האור דקטנות אבא שבא בהעלם לבד אבל בהעלם זה בא כל בחי' העצמות ממש כמו שהוא בעצמותו כו', וענין קטנות אבא בשרש שרשו הו"ע הרשימו שנשאר לאחר הצמצום, וידוע דרשימו היא כח נעלם והוא רושם כמו סימן ורמז על האוא"ס שלפני הצמצום, וברשימו זו יש בה בהעלם כל בחי' העצמות דאוא"ס שלמעלה מבחי' ההתפשטות והגילוי דאוא"ס כו' עד גם בחי' העלם העצמי דא"ס כו' וכמ"ש במ"א, וזהו בחי' קטנות אבא שיש בהעלם בקטנות זו כל עצמיות הגדלות במדרי' היותר עליונה כו'. ובעבודה ענין המצה הו"ע אתכפיא אך היא הכפי' הנעשה ע"י הביטול ושפלות כו' (ועמ"ש בתו"א פ' ויקהל בד"ה קחו מאתכם תרומה ובהבי' בהוספות תו"א), דהנה יש בחי' אתכפיא הנעשה ע"י השגה והתבוננות דכאשר מתבונן באלקות ומשיג את הטוב דאלקות שגם הנה"ב יבין את הטוב דאלקות ושבזה צריך לרצות לא בהדברים הגשמיים, שעי"ז פועל ישועות בנפשו שלא להמשך אחרי התאוות גשמיים כ"א ירצה באלקות כו', שזהו ג"כ רק בבחי' אתכפיא לא בבחי' אתהפכא ממש, אמנם אתכפיא זו היא בבחי' ההתפשטות לבד, מאחר שזהו ע"י השגה כו' ולא יש בזה עדיין ביטול המהות דהנה"ב, אבל באתכפיא שע"י הביטול ושפלות הוא בבחי' ביטול המהות דנה"ב, וזהו שמצה נק' לחם עני וכמו העני והמדוכה ביסורים ר"ל, הרי נשבר לבו בקרבו שאין לו הגבהת הלב לרצות באיזה דבר תאווה ואינו שייך לזה כלל וכלל, וכמו"כ זהו"ע מצה ברוחניות שהו"ע הכפי' והשבירה במהות הנה"ב מצד כח בחי' החכ' שבנפש, וכמ"ש במ"א בענין היו"ד דשם הוי' שבכאו"א דהיינו לכבוש רצונותיו בכל שיעור קומה שלו והיינו לא ע"פ טו"ד כ"א בלי שום טענה ומענה כו' כמר"כ הו"ע מצות מצה בעבודה היינו לכפות את עצמו גם בתוקף הרצון באיזה דבר תאוה יכפה את עצמו מצד הביטול והשפלות (אֲראָפּ גיפאלין קייט) (ולא כמו בהשגה והתבוננות שפועל חלישות בנה"ב אבל מצות מצה היא שגם בתוקף הרצון יכפה את עצמו כו') שזה עושה שבירה בעצם המהות דנה"ב כו', וזהו גם כן העבודה בפועל שע"י קבעמ"ש שהו"ע היראה אלא שזהו בחי' יר"ת וזה"ע הקטנות כו', ועי"ז נמשך בחי' יר"ע כו'. והנה החיוב דאכילת מצה הוא בלילה הראשונה והיינו להמשיך בחי' מוחין דאבא כנ"ל, ומ"מ מצות יאכל את ז' הימים, דהנה צריכים להמשיך בחי' מוחין דאבא בז"א ומל', שהרי עיקר הגילוי הוא בחי' ז"א ומל' וצריכים להמשיך לשם בחי' המוחין דאבא, וגם שהרי השבירה הי' בז"ת לזאת שם דוקא יכול להיות יניקת החיצונים וצריכים להמשיך לשם בחי' מוחין דאבא בכדי שלא יהי' יניקה כו' דימותו ולא בחכ' וכמשנת"ל, והנה ע"י אכילת מצה בלילה הראשונה נמשך בבחי' החסד, וידוע דחסד הוא יומא דאזיל עם כולהו יומין וכמ"ש בזהר ע"פ יומם יצוה ה' חסדו שע"י החסד נמשך הגילוי בכל המדות כו', ומ"מ צ"ל מצות יאכל את ז' הימים, דזה שחסד הוא יומא דאזיל כו' זהו

דוקא כשהוא בבחי' אר"מ לא בבחי' אר"פ, וכמ"ש בזהר ע"פ יומם יצוה דא ענגא דאהרן כו' ועמ"ש בסי' בשער הסוכות, ובלילה הראשונה ההמשכה היא בבחי' אר"פ, אבל בהז' ימים ההמשכה בבחי' אר"מ וכנודע מענין ספה"ע שהוא המשכת המקיף וכמו"כ באכילת מצה בהז' ימים נמשך בבחי' מקיף ואז הוא יומא דאזיל כו' ועוד זאת דהרי הכוונה בזה שלא יהי' יניקת החיצונים מבחי' ז"א ומל' כנ"ל והיינו דוקא כאשר נמשך בבחי' מקיף דאו"מ מסמא עיני החיצונים כו' וגם שיהי' חיבור דאו"מ עם האו"פ, וכידוע דמעמד ומצב הקלי' הוא בין הפנימי להמקיף שפניהם אל הפנימי ואחוריהם אל המקיף שזהו ב' אופני קבלתם כו' וכמ"ש במ"א ובכדי שלא יהי' יניקת ואחיזת החיצונים וכמ"ש ואשמיד פריו ממעל ושרשיו מתחת זהו ע"י חיבור האו"מ באו"פ (ועמ"ש בסי' בענין יהללו שמו במחול) ולזאת צ"ל מצות יאכל את זה"י להמשיך בחי' האו"מ שיתחבר עם הפנימי ואז לא יהי' יניקה כו', והנה בפסח מצרים הי' איסור חמץ נוהג רק יום א' ולא היו צריכים לאכילת מצה בהז' ימים כי היו אז משה ואהרן דשרש נשמתם מבחי' אבא, והם המשיכו בחי' המקיפי' דאבא וחה"ע ענגא דאהרן כו', ולזאת נצרכו לאכול מצה רק בלילה הראשונה להמשיך בחי' ההמשכה כללות דמוחין דאבא, אבל המשכת בחי' מקיפי' דאבא הי' ע"י משה ואהרן כו', ומשו"ז היו מותרים לאכול חמץ כי לא הי' אפשר להיות שום יניקה כו' אבל לדורות איסור חמץ הוא כל שבעה וצריכי' לאכול בהם מצה, כי אנו אין לנו ענני הכבוד וצריכים אנו שמירה בהז' ימים שלא יהי' יניקה, דלאחר שנמשכי' בחי' מקיפי' דאבא בהז' ימים דהיינו במדרי' החסד אז נמשך אח"כ בהז' שבועות בכל המדות וא"א להיות יניקה ולכן בשבועות דוקא חמץ תאפינה כו', אבל קודם שנמשך בכל ספי' החסד צריכים שמירה וע"ז הוא האכילת מצה בז' הימים להמשיך בחי' האו"מ כו', וזהו מצה זו שאנו אוכלים ע"ש מה ע"ש שלא הספיק בצקת של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם ממה"מ כו' דהנה גילוי בחי' ממה"מ היינו ג"כ גילוי בחי' מקיפים דאבא ומשו"ז לא הספיק להחמיץ כי אור מקיף מסמא ואין מקום לאחיזת החיצונים כו' וז"ש שמלתך לא בלתה כו' דהני מאני דרבנן דבלי כו' אבל ע"י המקיפים דענני הכבוד שמלתך לא בלתה כו' וכמו"כ לדורות מה שאנו אוכלים מצה בהז' ימים ג"כ משום שלא הספיק להחמיץ אלא שאצלינו הוא להמשיך בחי' המקיפים דאבא שיהי' בחי' לא הספיק להחמיץ כו', וזהו שאנו אומרים מצה שאנו אוכלים ע"ש מה כו', דהנה מה שאבותינו אכלו מצה ביצי"מ בהז' ימים הרי לא היו מחוייבי' בזה ורק שלא הספיק להחמיץ כו', אבל אנו מהו"ע אכילת המצה בהז' ימים שהרי ג"כ אין אנו מחויבים בזה, עז"א מצה זו שאנו אוכלים ע"ש מה ע"ש שלא הספיק כו' של אבותינו, לא הספיק להחמיץ כנ"ל משו"ז אנו אוכלים מצה בז' הימים להמשיך בחי' זו שיהי' בחי' לא הספיק להחמיץ כו', ונמצא דענין מצה זו שאנו אוכלי' כו' קאי על המצה דהז' ימים ועפ"י פשוט הרי מצה זו היא מצה שקודם חצות היינו לפי שאצלינו ע"י קיום תו"מ כל השנה ממשיכי' בחי' מקיפי' דאבא גם בהמצה דקודם חצות ונעשה חיבור האו"מ והאו"פ מ"מ צ"ל אכילת מצה בהז' ימים משום דעיקר המשכת המקיפי' הוא בהז' ימים דוקא כו'.

ועפ"ז יובן מ"ש ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת כו', דהנה ענין קי"ס ידוע דים וארץ הן ב' הבחי' שבמל', בחי' ארץ היינו בחי' המל' שהיא מקור בי"ע ובחי' ים היא פנימיות המל' כמו שהיא באצי' שמעלמת אורות דאצי' להיות כי מהאור דאצי' א"א להיות התהוות בי"ע, דאצי' הוא למעלה מהשתל' לגבי בי"ע כו' כמשנת"ל, לזאת בחי' מל' דאצי' מעלמת אורות דאצי' בתוכה כו', וענין קרי"ס היינו שנקרע ההעלם ונתחבר ההעלם והגילוי והיינו שהאיר אור האצי' ממש בבי"ע כו', ובכדי שיהי' חיבור ההעלם והגילוי צ"ל ההמשכה מלמעלה משניהם, וזהו ויולך ה' את הים ברוח קדים כו' בחי' קדמונו ש"ע שלגבי בחי' זו אינו שייך ענין העלם וגילוי כו', דשניהם אינם תופסים מקום ומתבטלים שניהם כו' לכן עי"ז נעשה קרי"ס חבור ההעלם והגילוי כו'. וז"ש ששת ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת כו', דהנה נת"ל שע"י אכילת מצה נמשכים בחי' מקיפים דאבא דמוחין דאבא הן למעלה מהשתל' כו', ולזאת ע"י אכילת מצה ששת הימים שנמשך בחי' הגילוי דאור אבא בהמדות עד יסוד אח"כ בשביעי של פסח מאיר במל', נעשה עי"ז חִיבור בחי' ההעלם והגילוי כו', ובפסח מצרים לא היו צריכי' לזה אכילת מצה לפי שהי' המשכת מקיפי אבא ע"י משה ואהרן כנ"ל, אבל עכשיו צריכים אכילת מצה ששה הימים ועי"ז יהי' קרי"ס כו', וזהו ששת ימים כו' וביום השביעי עצרת לה' אלקיך כו' ה' אלקיך זה בחי' ההעלם והגילוי, ופי' עצרת לה' אלקיך הו"ע עצרה ועכבה דהיינו ענין הביטול שמתבטלים שניהם ועי"ז מתחברים כו', והעיקר מה שמזהיר בזה הוא דביום השביעי עצרת כו' ומקדים לזה ששת ימים תאכל מצה שע"י אכילת מצה בהששה ימים שנמשך גילוי בחי' מוחין דאבא עי"ז וביום השביעי עצרת לה' אלקך שמתחבר ההעלם והגילוי שההעלם מאיר בגילוי ממש כו'.

נאמר נצבים רס"ז, למען הקים אותך היום לו לעם

ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא, וצ"ל למה הי' מואב מפחד וירא יותר מכל הגוים והתחכם בכמה עצות נגדם, ומהו אומרו מפני העם ולא א' מפני ישראל, וגם צ"ל מ"ש כי רב הוא מהו הרבוי כ"ב והלא כתיב כי אתם המעט כו', ומהו העצה שלקחו את בלעם הרשע. ולהבין כ"ז צ"ל מ"ש ברוב עם הדרת מלך, דמה"ע ההדרת מלך שברוב עם דוקא.

וילה"ק תחלה משארז"ל בפר"א עד שלא נבה"ע הי' הוא ושמו בלבד, והיינו שהוא בחי' אחדות פשוטה דז"ע בלבד שהוא כמו אחד שלא יש בחי' ריבוי ועוד דבר כלל כ"א הכל בבחי' אחדות ממש כו' וכמ"ש במ"א, וצ"ל איך נתהווה מבחי' אחדות פשוטה בחי' ריבוי התחלקות כו'.

אך הענין שז"ע בעש"מ נבה"ע כו' וכמ"ש בד"ה ועתה יגדל נא דתקס"ג בס' במדבר, וזהו הריבוי שבדצח"מ עמ"ש בד"ה שבחי ירושלים רב"ו, והריבוי

במלאכים, ב' מיני מלאכים, בד"ה ועתה יגדל הנ"ל, הכל מבחי' הדבור כו'. והנה מקור ההתחלקות שבדבור הוא מבחי' החכ', שם, ועמ"ש בבה"ז פ' פנחס במאה"ז דרנ"ד רהמ"ס פתח, באורך מזה. ועמ"ש במ"א בד"ה הנחמדים מזהב (בס' להבין ענין זיווג הנשמות).

אך צ"ל הלא חכ' היא בחי' ביטול בתכלית בחי' מ"ה ואיך יהי' משם מקור ההתחלקות דמל'. אך הענין הוא דתכלית הכוונה מההתחלקות הוא שיהי' אח"כ בחי' הביטול והאחדות דוקא דזהו כל ענין בחי' המל' לפעול הביטול בנפרדים דוקא, דאין מלך בלא עם, עוממות, ושיהיו בטלים אל המלך בהנחת כל עצמותם לגמרי כידוע ענין ביטול העבדים, והיינו שהנפרדים יתאחדו בבחי' ביטול בתכלית (ועמ"ש בסש"ב פכ"ז ושני מיני תענוג ונח"ר כו' אתהפכא ואתכפיא) שיש בזה יתרון מעלה הרבה על מה שבטל בעצם כו', וזהו מה שמקור ההתחלקות מחכ' כי הכוונה בזה דוקא בחי' הביטול הנ"ל שזהו הביטול בבחי' יר"ע, משה עבדי ודוד עבדי בד"ה גן נעול ר"מ, ומ"מ ענין בחי' היחוד שאחר ההתחלקות (יש להעיר מענין ההתכללות דתיקון שאחר ההתחלקות בד"ה ויהי כו' שפה א') שייך בנש"י דוקא לפי שיש בהם בחי' הביטול בעצם נשמתם מצד שרשם בעצמות החכ' בנים אתם כו' וזהו והייתם לי סגולה כו' ביטול עצמי שלהם, וגם עיקר סגולה מכל העמים לפעול עי"ז הביטול כנ"ל כו', ועי"ז והייתם לי לעם, למען הקים אותך היום לו לעם. וזהו ברוב עם הדרת מלך פי' הדרת מלך הו"ע הדר מלכותו שנת' שם בד"ה ועתה יגדל, וזהו דוקא ע"י רוב עם בבחי' ריבוי ביותר ומ"מ יהיו בטלים, וזהו שתכלית הכוונה הוא למטה דוקא שהוא בבחי' ההתחלקות והישות ביותר וכאשר נבראים שלמטה בטלים לאלקות עי"ז דוקא נשלמה הכוונה העליונה דנתאווה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דוקא כו'.

ומעתה יובן מ"ש ויגר מואב, דהנה מואב הוא בחי' אבא דקליפה, וענין חכ' דקליפה ידוע שהו"ע הישות בתכלית והוא ג"כ ענין מדין מדון וריב, ולכן יראו מאד מפני ישראל שבהם הביטול מבחי' החכ' וענינם לעשות בחי' היחוד דוקא כו', וזהו מפני העם דוקא שהם בבחי' עם ובבחי' ריבוי, כי רב הוא דבריבוי זה דוקא הדרת מלך ועי"ז מתבטל לגמרי בחי' חכ' דקליפה כו' (צל"ע בדרוש אל תצר דהג' אומות ירשו לעתיד, והיינו ע"י שיהי' בנש"י בחי' הביטול דהנחת עצמותם לגמרי וכמו בתשובה כו' ויהי' גילוי בחי' הדרת מלך וממילא יתבטלו כו'), וע"ז התחכמו בבחי' חכמים המה להרע ליקח את בלעם שאמרז"ל חלק דק"ה א' בלא עם, והי' כוונתו ומח' הרעה להרוס ח"ו גילוי בחי' מ' שמים בחי' הדר מלכותו, ולהגביר ח"ו מ' דק"נ, וזהו ע"י בלא עם שרצה הי' לא תהי' להרוס בחי' עם בחי' למען הקים כו' לו לעם כו'. וענין למען הקים כו' הוא בר"ה קבעומ"ש ולכן המקטרגים בר"ה נק' בלעם, שזה מגמתם לקטרג על בחי' למען הקים כו' לו לעם כו', והקב"ה סכל עצתו ועצת כל המקטרגים וכמ"ש ולא אבה ה' אלקיך לשמוע אל בלעם ויהפך ה' אלקיך לך את הקללה לברכה כי אהבך כו'.

בס"ד, יום ב' דחג השבועות, רס"ז, הנחה

כשעלה משה למרום לקבל את התורה קטרגו המלאכים ובקשו שתנתן התורה להם והשיב להם משה מה כתיב בה לא תבשל גדי בחלב אמו כלום לא אכלתם בשר בחלב כשהייתם אצל אברהם אבינו כו' וצ"ל איך באמת אכלו בשר בחלב אצל אברהם ואיך נתן להם אברהם בשר בחלב ואם מפני שהיה קודם מתן תורה הלא קיים אאע"ה כל התורה כולה עד שלא ניתנה כו'. והענין דהנה בשר בחלב איסורו בִרי זה חידוש גדול דכל אחד לעצמו הוא מותר ורק תערובות אסור כמו איסור שעטנז צמר ופשתים יחדיו כל אחד לעצמו הוא מותר דצמר בפ"ע ופשתי' בפ"ע מותר רק שתערובות יחד אסור והענין מפני ששורש צמר ופשתי' הוא מקין והבל דבהבל כתי' ויבא מבכורות צאנו כו' שהוא צמר ובקין כתי' ויבא מפרי האדמה כו' שהוא צמר פשתי' וקין והבל הם חו"ג הבל הוא בחי' חסד וקין הוא בחי' גבורה ולכן תערובות יחד צו"פ יחדיו הוא שטענז ואסור מפני שהוא תערובות חו"ג יחדיו שלמטה הוא אסור, והגם שלמע' באצי' הרי התכללות הספירות הוא תכלית הטוב אך זהו בקדושה מפני שבאצי' כל ספי' בפ"ע הוא קדושה ואיהו וגרמוהי חד ולכן התכללותם יחד הוא טוב שהתכללותם הוא מפני הארת אור עליון ביותר והוא בחי' קו האמצעי שעושה התכללות ובכלל הוא בחי' פנימי' הקו דחיצונית הקו ממדת והתחלקות הספירות ופנימי' הקו עושה התכללות אוא"ס, וזהו תכלית הטוב מפני שכל אחד לעצמו הוא קדושה והרי זה בחי' תערובות מין במינו כמו ענבי הגפן בגפן שהוא מין במינו ולכן הוא טוב ויש בזה יתרון מעלה אך זהו באצי' אבל למטה מאצילות ששייך מציאות הרע לכן התכללות חו"ג הרי זה מין בשאינו מינו ואסור, וזהו ענין מיעוט הירח דהנה יש ספי' דאו"ח וספי' דאו"י שזה יש בכל המדרי' בבי"ע ובאצי' ובמלמעלה מאצי' הנה או"י הוא בחי' חסד ואו"ח הוא בחי' גבורה, והנה בקדושה הוא התכללות של בחי' גבורה דאו"ח עם חסד דאו"י אבל בבי"ע הנה מבחי' או"ח שהוא בחי' גבורה מסתעפי' בחי' גבורות קשות, וזהו ג"כ ענין מה שמצינו עניני' שלמטה הם רע ואסורים ולמעלה הם תכלית הטוב כמ"ש איש כי יקח את אחותו חסד כו' והיינו מפני שלמע' שהם קדושות התאחדותם הוא טוב אבל למטה שיש מציאות הרע ההתאחדות הוא תכלית התיעוב ואיסור ולכן צ"ל ביחוד הקידוש ביותר כו' כמאמרז"ל איש ואשה זכו שכינה שרויה [ביניהם] לא זכו אש אוכלתם והיינו שההתאחדות שאינה בקדושה יכול להסתעף מזה רע (בל"א מי יודע וואס) וגם רע גמור וזהו ענין איסור שעטנז צמר ופשתי' שהם חו"ג ולכן התאחדותם הוא רע [גמור] שבשרשו הוא מדרי' גבוה בחי' בגדי בד כו' אבל קין הוריד מזה למטה לכן אסור לערבו עם צמר, והנה בגמרא דרשו מסמוכי' שכל אחד מותר בציצית דכתי' לא תלבש שעטנז וסמיך לי' גדילים תעשה לך והענין הוא דהנה גדילים הוא מלשון הוי' אלקים גדלת מאד וד' כנפות איתא ברבינו בחיי שהם נגד המרכבה והנה חיות המרכבה הוא בחי' קדושה

וכמו מיכאל וגבריאל דגבריא' ועבודתו בבחי' גבורה ומיכאל ועבודתו הוא בבחי' חסד ומתכללים יחד וכמ"ש המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו מיכאל של של מים וגבריאל שר של אש ואינם מכבים זא"ז והיינו מפני שהמשל ופחד עמו שמאיר עליהם גילוי אור עליון ביותר וכמו שיש מלאכי' שחצי' אש וחצי' שלג וההתכללו' מצד הגילוי אור עליון שמאיר בהם ולכן הותר כלאים בציצית מפני שהם קדושה והתכללות הוא טוב והנה בבב"ח יש ג"כ חו"ג בבשר סומקא הוא גבורה וחלב חיוורא הוא חסד ותערובות למטה הוא אסור אבל במלאכים שהם בחי' קדושה לכן מותרים בב"ח כשהיו אצל א"א והגם שאמרז"ל כד אזלת לקרתא עביד כנימוסא זה בהנהגה חיצוני' אבל אינם משתנים בעצם ולכן כשהי' משה ארבעים יום בהר לא אכל כו' ונצייר מזה להיפוך למטה אצל אברהם אכל ולכן הוא מותר בב"ח כו'. אך לכאורה מהו הטענה כלום לא אכלתם בב"ח כו' הלא היו מותרים לאכל אך הענין דזה גופא מפני שהמלאכים מותרים בב"ח אין ליתן להם התורה דהרי כל ענין התורה לברר בירורים שע"י התורה; בהאיסור בב"ח ע"ז נעשה הבירור מזה דיש ענינים שלא נפלו למטה כ"כ והם מתבררים ע"י מ"ע ודברים שנפלו למטה יותר מתבררים ע"י מל"ת וזהו"ע ירידת הנשמה בגוף לברר בירורים והבירור צ"ל ע"י התלבשות בלבוש המתבררים וכיון שבמלאכים אינו שייך איסור בב"ח לכן אינו צריך ליתן התורה להם כ"א לישראל איפה ששייך למטה איסור בב"ח וע"י התורה נעשה *.

---

*) ע"כ נמצא תח"י.

בס״ד, ש״פ נצבים, רס״ז, הנחה

אתם נצבים היום כולכם לפני הוי׳ אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כו׳ לעברך בברית הוי׳ אלקיך כו׳ למען הקים אותך היום לו לעם והוא יהי׳ לך לאלקים, וצ״ל מה שאמר אתם נצבים היום כולכם מהו״ע כולכם שאמר כאן הלא לכאו׳ הוא יתור לשון דמאחר שאמר אח״כ ראשיכם שבטיכם כו׳ שמפרט כל הפרטים שבכללות שיעור קומה שבכללות נש״י, היינו עשר המדרי׳ פרטיות שבנש״י א״כ מהו שא׳ כולכם הרי מפרט אח״כ כל הפרטים א״כ מהו״ע כולכם שאמר, ועוצ״ל מה שאמר למען הקים אותך היום לו לעם, מהו המעלה דעם הלא עם הוא ל׳ גחלים עוממות דברים נפרדים א״כ מהו המעלה דעם שא׳ למען הקים אותך כו׳ לעם, ומהו״ע הקימה שא׳ למען הקים אותך כו׳ מהו״ע הקימה. והנה היום קאי על ר״ה דכל מקום שנא׳ היום הוא ר״ה כמ״ש ויהי היום ויבואו בני האלקים, וכמ״ש זה היום תחלת מעשיך כו׳ שזה קאי על ר״ה, דכמו״כ מה שאמר כאן למען הקים אותך היום לו לעם היום זה קאי ג״כ על ר״ה שאז דוקא הוא הקימה, וצ״ל זה ג״כ מה שבר״ה דוקא אז הוא הקימה. אך הענין הוא דהנה כתי׳ ברוב עם הדרת מלך, דבריבוי עם דוקא זהו הדרת המלך, שזהו למטה וכמו״כ למע׳ דברוב עם היינו בריבוי הנבראים בזה דוקא הוא הדרת מלך מ״ש וכבוד הדר מלכותו, ע״ד כמו במ״ת שהי׳ בס׳ רבוא נש״י ובדוגמא למע׳ הו״ע הד׳ דגלים בחי׳ הד׳ מחנות בהם דוקא הי׳ מ״ת, דברוב עם היינו בריבוי הנבראים בזה דוקא הוא הדרת מלך בחי׳ וכבוד הדר מלכותו, וצ״ל זה מה שברוב עם דוקא אז הוא הדרת מלך. והענין הוא דהנה אי׳ (בפרדר״א) עד שלא נברא העולם הי׳ הוא ושמו בלבד, דענין עד שלא נברא העולם היינו קודם הצמצום, דמהצמצום מתחיל התחלת הבריאה דהרי פרצוף א״ק שהוא פרצוף הראשון שלאחר הצמצום ה״ה נק׳ אדם דבריאה דכללות הרי דמהצמצום מתחיל התחלת הבריאה, ועד שלא נברא העולם היינו קודם הצמצום דאז הי׳ הוא ושמו בלבד, הוא היינו בחי׳ עצמות אוא״ס בחי׳ ההעלם עצמי דא״ס, ושמו היינו בחי׳ הגילוי והתפשטות דאוא״ס, ובלבד היינו שאין בלתו, משום דגם הגילוי והתפשטות דאוא״ס הוא כלול בעצמותו כידוע דכללות האוא״ס שלפני הצמצום הוא בחי׳ אור הכלול בעצמותו, וזהו עד שלא נברא העולם הי׳ הוא ושמו בלבד, משום דבאוא״ס שלפני הצמצום לא הי׳ כלל ענין העולמות והמציאות בחי׳ הריבוי וההתחלקות זה לא שייך שם כלל, שזהו״ע הוא ושמו, דשמו הוא ג״כ כמו העצם ומיוחד עם העצם דהוא ושמו אחד בבחי׳ אחדות פשוטה עד שאין בלתו כו׳. אך לפי״ז צ״ל מאחר דאוא״ס שלפני הצמצום היא בבחי׳ אחדות פשוטה, מאין נתהוה הריבוי וההתחלקות בעולמות ונבראים. אך הענין הוא דהנה אי׳ בע״ח כשעלה ברצונו הפשוט להאציל ולברוא את העולמות צמצם א״ע כו׳ וסילק את אורו הגדול אל הצד כו׳, דענין הצמצום הוא שנתעלם האור העצמי ומה שמאיר ע״י הצמצום הוא בחי׳ הארה שבאין ערוך אל האור העצמי, שזהו״ע גילוי אור הקו שהוא

בחי' הארה שנמשך לאחר הצמצום בבחי' דילוג הערך ובבחי' שערות כמא' האי חוטא יקירא קדישא דאיקרי מזל, שהוא בבחי' שערות בלבד, ומהארה זו נמשך ונתהוה בחי' הריבוי וההתחלקות, אך הארה זו בעצמה היא עדיין בחי' הארה פשוטה, אלא שעיקר פעולת הצמצום הוא מה שההארה נמשכת ע"י בחי' כח הגבול שמזה נתהוה הריבוי והתחלקות. דהנה האוא"ס הוא שלימותא דכולא כשם שיש לו כח בבבע"ג כך יש לו בגבול, אך כמו שהוא באוא"ס שלפני הצמצום הרי שם מאיר בגילוי כח הבבע"ג וכח הגבול הוא בהעלם, ופעולת הצמצום הוא שנתעלם כח הבבע"ג ונתגלה כח הגבול, והו"ע אותיות הרשימה וכלים דאצי' ששרשם מאותיות הרשימה וע"י שההארה נמשכת ע"י האותיות והכלים בחי' כח הגבול מזה נתהוה הריבוי והתחלקות, והיינו בחי' גילוי אור הקו לאחר הצמצום שנמשך בשרשו מאוא"ס שלפני הצמצום וע"י שנמשך ע"י האותיות והכלים בחי' כח הגבול ע"ז נתהווה ריבוי והתחלקות העולמות ונבראים, אך באצי' שם לא יש עדיין הריבוי והתחלקות דאצי' הוא עולם האחדות, איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד, שז"ש אתה הוא הוי' לבדיך, דהוי' קאי על אצי' כידוע וא' ע"ז לבדך שהוא בחי' הוא לבדו הוא, ועיקר ענין הריבוי והתחלקות הוא בבי"ע, ומאין נעשה הריבוי והתחלקות שבבי"ע זהו מצירופי אותיות הדיבור שמבחי' מל', דהנה התהוות בי"ע הוא מבחי' הדיבור כמ"ש בדבר הוי' שמים נעשו, וכמא' בעשרה מאמרות נברא העולם, הרי דהתהוות הוא מבחי' הדיבור, ומריבוי צירופי אותיות הדיבור דבחי' מל' מזה נעשה הריבוי וההתחלקות, והיינו דהאור האלקי בעצם הוא פשוט רק כמו שהשפע אלקי' בא ונמשך ע"י צירופי אותיות הדיבור דבחי' מל' מזה נעשה הריבוי וההתחלקות, עד"מ כמו בנפש דעצם הנפש הוא פשוט וכמו"כ האור וחיות הנפש הוא ג"כ פשוט, אך כמו ששפע הנפש נמשך ע"י צירופי אותיות הדיבור שמדבר לזולתו אז מתחלקת לכמה פרטים ולכמה חלקים, וכמו עד"מ בשכל וסברה פרטית כמו שנמשכת ע"י צירופי אותיות הדיבור אז מתחלקת לכמה צירופים, שהשכל וסברה היא סברה פשוטה, והגם שזהו ג"כ רק פרט מהשכל, הנה זהו באמת ע"י הצמצום מהנפש כידוע דכחות הנפש וכמו"כ בכדי שיבוא לידי פרט זהו ע"י צמצומים מהנפש אך מ"מ הרי זהו סברה פשוטה וכמו שנמשכת ע"י צירופי אותיות הדיבור אז מתחלקת לכמה חלקים ולכמה צירופים, וכמו"כ למע' דהאור אלקי בעצם הוא פשוט אך כמו שהשפע אלקי נמשכת ע"י צירופי אותיות הדיבור דבחי' מל' אז מתחלקת לריבוי ההתחלקות, שז"ע בחי' ש' אלקים, דההתהוות הוא מש' הוי', אך ש' הוי' בעצם הוא בחי' הוי' אחד בחי' אחדות פשוטה ואינו יכול להיות מזה ההתהוות וריבוי ההתחלקות רק ע"י ש' אלקי' דאלקים הוא ל' רבים כמ"ש אלקי' קדושים, ומזה יכול להיות ההתהוות וריבוי ההתחלקות, ועיקר ההתהוות באמת הוא מש' הוי', דהוי' הוא ל' מהוה אלא שזהו כמו שש' הוי' נמשך ע"י ש' אלקי' אז נעשה מזה ההתהוות וריבוי התחלקות עד"מ כמו הצינורות שנמשך בהם מים מהנהר שמתחלקים בהם המים ונגבלים בכדי שיתקבל בכלים קטנים, דהנהר הוא בל"ג וע"י הצינורות מתחלק המים ונגבלים עד שיתקבלו בכלים קטנים, והמים הם אותן המים שמהנהר רק שנגבלים כמו"כ האור הוא בחי' ש' הוי' אלא כמו

שנמשך ע"י ש' אלקים עי"ז הוא מתחלק ונתהווה מזה ריבוי התחלקות הנבראים, שז"ש גדול הוי' ומהולל מאד בעיר אלקינו, עד"מ כמו העיר שנעשה מקיבוץ כמה בתים, ובית נעשה מקיבוץ כמה אבנים דשתי אבנים בונות שני בתים ושלשה אבנים בונות ששה בתים, שהו"ע בחי' צירופי אותיות הדיבור דש' אלקי' שמזה נעשה הריבוי והתחלקות בהעולמות והנבראים, כמ"ש מה רבו מעשיך הוי', מה גדלו מעשיך הוי', שיש ריבוי נבראים עד אין קץ ואין שיעור הן בצבא מעלה והן בצבא מטה יש בהם ריבוי ההתחלקות עד אין קץ, דהנה בצבא מטה יש בהם הריבוי מאוד, דבכללות הם מתחלקים לד' מדרי' דצח"מ אך בפרטיות הם מתחלקים לריבוי ההתחלקות מאד, כמו בדומם יש ריבוי מיני דומם כמו באבנים שמאבנים פשוטים עד אבנים טובים יש ריבוי מינים וכמו התחלקות דאודם פטדה שהם י"ב האבנים שהיו קבועים בחושן, וכמו"כ בצומח ג"כ יש ריבוי מיני צומח, כמו אילנות ודשאים ועשבים ותבואות, ובכל מין ומין יש ג"כ ריבוי ההתחלקות מינים ממינים שונים כמו באילנות יש כמה מיני אילנות, שיש אילנות שאין עושים פירות ובזה יש ג"כ ריבוי מינים מאוד, ויש אילנות שעושים פירות ובהם יש ג"כ ריבוי ההתחלקות דריבוי מיני פירות כמו תפוחים ושקדים וכדומה שהם מחולקים בטעמם ובמראיתם, וכמו"כ בעשבים יש כמה מיני עשבים שמחולקים בטעמם ובמראיתם ובפעולתם, ויש כמה מיני תבואות, וכמו"כ בחי יש ג"כ ריבוי מינים כמו בהמות וחיות ועופות דגים וחגבים שקצים ורמשים, ובכל א' יש ריבוי מינים מאוד, כמארז"ל מאה מיני עופות טמאים הם וכולן מין איה, ז' מאות דגים, ח' מאות חגבים, ועופות טהורים אין מספר, וכמו"כ במדבר יש ג"כ ריבוי התחלקות המדרי', דאין דעותיהם שוות, שמחולקים בדעתם ובמדותם, הרי דבצבא מטה יש בהם ריבוי מיני ההתחלקות עד אין קץ, וכמו"כ בצבא מעלה יש בהם ג"כ ריבוי מיני ההתחלקות כאלו, דהרי ידוע דכל מה שלמטה יש לזה בחי' שרש וכח מיוחד למע', כמו בדומם יש לו כח מיוחד למע' שז"ע מה שעל האבנים דאודם פטדה הי' חקוק שם ראובן ושמעון משום דהאבנים דאודם פטדה בשרשם הם מבחי' חו"ג משו"ז הי' חקוק עליהם ראובן ושמעון, וזהו מה שהמל' נק' לפעמים בש' אבן והיינו הכח אלקי שהוא מקור על האבן שלמטה, הרי שלדומם יש שרש ומקור למע' וכפי התחלקות ריבוי מיני הדומם שלמטה כפי אופן כזה הוא ההתחלקות בהשרש ומקור שלמע', וכמו"כ בצומח שיש לו ג"כ שרש ומקור למע' כמארז"ל אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה כו' וגבוה מעל גבוה שומר שנמשך בשרשו ממלאכים העליונים, שיש מלאכים שנק' בש' צומח היינו בש' עצי היער, כמ"ש אז ירננו כל עצי יער, שזה קאי על המלאכים ובשרשו למע' הוא בחי' המדות עליונות שנק' ג"כ בש' צומח שהוא בחי' צומח שבנפש, וזהו"ע מארז"ל נשאו דשאים ק"ו בעצמן, שזה אינו שייך בהדשאים שלמטה אלא הכוונה על שרשם ומקורם שלמע', וכמו שיש ריבוי ההתחלקות בהצומח שלמטה כמו"כ יש ג"כ בשרשו למע', וכמו"כ בחי יש ג"כ שרש ומקור למע', דהרי כל הבע"ח יש להם שרש ומקור במרכבה העליונה דפני ארי' הוא מקור על כל החיות, ופני שור הוא מקור כל הבהמות, ופני נשר מקור כל העופות, וזהו"ע משאמרז"ל כד קארי תרנגולא מברך הנותן

לשכוי בינה, משום דשרש התרנגול הוא מה"ג דאימא שזהו באצי' ובבריא' הוא מלאך גבריאל, וממילא מובן דמשרשו ומקורו שלמע' עד שנמשך התרנגול שלמטה יש ריבוא רבבות מדרי' עד אין קץ, הרי דגם בצבא מעלה יש ג"כ ריבוי מאוד, דבכלל יש ב' מדרי' במלאכים, מלאכים המשפיעים ומלאכים המקבלים, דמלאכים המשפיעים היינו שמשפיעים השפע אלקי' בהמזלות עד שנמשך בכל הדברים שלמטה, ויש מלאכים המקבלים שאינם בחי' משפיעים, שזהו ההפרש בין שרפים ואופנים, דהאופנים הם בחי' משפיעים שזהו שאומרים ברוך כבוד הוי' ממקומו, ברוך הו"ע ברכה והמשכה, שממשיכים בחי' כבוד הוי' ממקומו, היינו משארז"ל הוא מקומו ש"ע, וכמ"ש ברוך המקום, והיינו שמשפיעים וממשיכים השפע אלקי' לכל הדברים שלמטה, והשרפים הם בחי' מקבלים כמ"ש וקרא זא"ז, ומקבלין דין מן דין, שהו"ע ההעלא' בבחי' רצוא, ומלאכים המשפיעים הם בחי' שוב, שההעלאה בבחי' רצוא הוא למע' מבחי' שוב, (שזהו"ע בחי' שם מ"ה ושם ב"ן, שהוא בחי' רצוא ושוב, דרוח הבהמה יורדת למטה ורוח האדם העולה למעלה, הרי שם מ"ה שהוא בחי' רצוא הוא למעלה מש' ב"ן שהוא בחי' שוב), וזשארז"ל אלף אלפים ישמשוני' ורבא רבבן קדמוהי יקומון, דאלף אלפים ישמשוני' היינו מלאכי' המשפיעים שמשפיעים השפע אלקי' בכל הדברים שלמטה, ורבא רבבן קדמוהי יקומון היינו מלאכים המקבלים שהם מגיעים למע' יותר, שזהו"ע קדמוהי יקומון, היינו שמגיעים לבחי' אוא"ס הסוכ"ע, דהאופנים אומרים ברוך כבוד הוי' ממקומו בחי' הוא מקומו ש"ע שהוא בחי' ממכ"ע, משא"כ מלאכים המקבלים מגיעים לבחי' אוא"ס הסוכ"ע, וזהו"ע הב' מיני מלאכים דמשריין ורתיכין, דמשריין היינו עד"מ כמו חיילות המלך שנשלחים לכל דבר המלך, שהוא בחי' מלאכים המשפיעים, ורתיכין היינו מלאכים המקבלים שזהו"ע רתיכין, בחי' רתיכא עילאה, שהוא בחי' המרכבה, בחי' העלאה, ויש מלאכים שהם מעלים ההעלאת מ"ן דתפילותיהן של ישראל, כמא' מט"ט קושר כתרים לקונו מתפילותיהן של ישראל, שהוא ג"כ בחי' העלאה, הרי בכלל יש ב' מדרי' במלאכי', אך בדרך פרט יש ריבוי מדרי' כמו מחנה מיכאל ומחנה גבריאל, דמחנה מיכאל הם קפ"ו אלף מחנות ומחנה גבריאל קנ"א אלף מחנות, שמחולקים בטעמם ובמראיתם, טעמם הו"ע ההשגה והתבוננות שלהם מה שמשיגים האור וחיות אלקי שמחי' ומהוום כמ"ש טעמו וראו כי טוב הוי', ובמראיתם הו"ע החיצוני' והתפעלות המדות שלהם, ומה שארז"ל דאלף אלפים ישמשוני' ורבא רבבן קדמוהי יקומון הרי אמר ע"ז שזהו מספר גדוד א' אבל לגדודיו אין מספר, הרי שגם בצבא מעלה יש בהם ריבוי מאוד, דכ"ז הוא מבחי' עיר אלקינו שהו"ע התחלקות הצירופי אותיות דבחי' מל', ומאין נעשה התחלקות הצירופי אותיות דבחי' מל' זהו מבחי' החכ', דהנה אנו רואים למטה שהתינוק אינו יכול לדבר משום שאינו מאיר אצלו גילוי אור השכל עדיין, והיינו בחי' עצמית החכ' דהרי אף שהתינוק הוא חכים ומבין כל דבר ומ"מ אינו יכול לדבר משום שאינו מאיר אצלו גילוי אור עצמו' החכ', וכמו"כ למע' כתיב הוי' בחכ' יסד ארץ ואי' ע"ז בזוהר דאבא יסד ברתא, והיינו דהתחלקות צירופי אותיות הדיבור דבחי' מל' הוא מבחי' החכ', שזהו שאי' בס"י בשלשה

דברים ברא הקב"ה את עולמו בסופר וספר וסיפור, סיפור הו"ע סיפור דברים והיינו בחי' צירופי אותיות הדיבור דבחי' מל', וספר הוא בחי' בינה דמשם שרש האותיות וכידוע מענין דפתחת עליו פיתוחי חותם דשרש האותיות הוא מבחי' בינה וכן אי' ברמ"ז כו' אך היינו שרש עצם האותיות הוא מבחי' בינה אבל התחלקות הצירופי אותיות הוא מבחי' החכ', דהנה אנו רואים בהשגת השכל מאותיות המח' או מאותיות הדיבור ואותיות הכתב שזהו דוקא ע"י התחלקות מריבוי צירופי אותיות אז דוקא הוא השגת השכל, דמאות א' או מחלק א' לא יהי' השגת השכל כ"א ע"י התחלקות מריבוי צירופי אותיות, ומה שיש לפעמים דמועט מחזיק המרובה, הרי זה ג"כ התחלקות, אלא שזהו התחלקות דמועט, היינו מיעוט ההתחלקות, אבל זהו ג"כ התחלקות, ועוד שאין זה עדיין גילוי והשגת השכל, ובפרט בענין הרמז דשם ג"כ כלול כללות ענין השכל בהרמז אבל זהו רק בהעלם ואין זה גילוי והשגת השכל, אבל בהשגת השכל הוא דוקא ע"י התחלקות דריבוי צירופי אותיות, ולא מאות א' או מחלק א' כ"א ע"י התחלקות דריבוי הצירופים דוקא, והתחלקות זו דריבוי הצירופים זהו מבחי' החכ', דזה לא שייך לומר שהשכל בעצמו הוא מתחלק בהצירופי אותיות שלו, עד"מ כמו כשמחלקים דבר מה כמו לחם או בשר, הרי לא שייך לומר שהלחם או הבשר הוא המחלק א"ע כ"א האדם הוא המחלק, כמו"כ בהשכל לא שייך לומר שהשכל בעצמו הוא מתחלק בהצירופי אותיות שלו כ"א זהו מבחי' החכ', ע"ד כמו שאי' בפע"ח ע"פ החותך חיים לכל חי שזהו הש' מס"ת שבפסוק פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון, וכמארז"ל אל תקרי ידיך אלא יודיך שהוא בחי' הד' יודי"ן דש' ע"ב שהוא בחי' החכ' שזה דוקא הוא החותך חיים לכל חי, דזה לא שייך לומר דעצם החיות הוא המתחלק בעצמו כ"א ההתחלקות הוא ממקור החיים ע"ד כמו החותם שבתפלת נעילה דיו"כ שאז הוא התחלקות החיות כידוע ה"ז מה"ג דעתיק, וכמו"כ התחלקות הצירופי אותיות אין זה שהשכל בעצמו הוא המתחלק בהאותיות שלו כ"א זהו מכח עליון והיינו מבחי' כח החכ' שלמע' מהשגת השכל ומגילוי השכל כ"א ממקור השכל, דמשו"ז אנו רואים דכל שכל יכולים לדבר אותו בכמה צירופים, כמו תיבות אדון עולם, שרומז על שליטה וממשלה, הרי יכולים לומר מושל עולם שמרמז ג"כ על ענין זה, ויש באמת בזה כוונה פנימית שזה צריך להיות דוקא באותיות אלו, אך אין זה בגילוי השכל רק בבחי' פנימית חכ', אבל מצד גילוי השכל יכול להיות גם באותיות אחרים, וכ"ז הוא משום דהתחלקות הצירופים הוא מבחי' מקור השכל שלמע' מהשגת השכל וגם מגילוי השכל, דמשו"ז אנו רואים דשכל א' זה אומרו באותיות אלו וזה אומרו באותיות אלו, והיינו משום דהתחלקות הצירופים הוא מבחי' מקור השכל, וכפי אופן מקור השכל שבנפשו לפי אופן כזה הוא מדבר האותיות, הרי דהתחלקות הצירופי אותיות הוא מבחי' החכ', והגם דבמ"א מבואר דההתחלקות הוא מנו"ה כמ"ש בתניא באגה"ק דנו"ה נק' שחקים שבהם עומדים ריחיים שטוחנות מן לצדיקים לע"ל, היינו עד"מ כמו הריחיים שמחלקים החטה לחלקים דקים כמו"כ נו"ה הם מחלקים המזון לצדיקים, הרי דההתחלקות הוא מבחי' נו"ה, אך היינו משום דשרשם הוא מלמע' יותר, שזהו"ע אל עליון גומל חסדים טובים, דגומל חסדים טובים

היינו נו"ה דשרשם הוא מבחי' אל עליון, דנה"י שרשם מהכתר, ומשו"ז נמשך מהם בחי' ההתחלקות, אבל עיקר ההתחלקות הוא מבחי' החכ', וזהו"ע סופר וספר וסיפור, סיפור הו"ע סיפור דברים והיינו צירופי אותיות הדיבור דבחי' מל', וספר הוא בחי' בינה דמשם שרש האותיות, וסופר הוא בחי' חכ' דמשם שרש התחלקות הצירופי אותיות, עד"מ כמו הסופר הגשמי שמחלק האותיות כפי אופן רצונו כמו"כ הוא בחי' החכ' דמשם שרש התחלקות הצירופי אותיות כו'. אך צ"ל איך יכול להיות מן החכ' שהוא תכלית הביטול בחי' התחלקות צירופי אותיות דבחי' מל', הלא ביטול הוא בחי' התכללות א"כ איך מן תכלית הביטול יהי' תכלית ההתחלקות. אך הענין הוא דהנה תכלית ההתחלקות דבחי' מל' הוא בשביל הביטול והתכללות, עד"מ כמו למטה דעיקר תכלית הכוונה דבחי' המלוכה הוא שיהי' בחי' הביטול, דאין מלך בלא עם, דאילו על בנים אף על אלף בנים אין שייך עליהם ענין המלוכה, משום שהם בבחי' עצם אחד עם האב, וממילא הם בטלים ואין זה עיקר הכוונה בבחי' המלוכה, אלא עיקר ענין המלוכה הוא על עבדים דוקא שהם נפרדים ומ"מ הם בטלים בזה שייך דוקא ענין המלוכה, דזהו עיקר תכלית הכוונה בבחי' המלוכה, דמה שאין שייך כלל* ומ"מ הוא בטל, וכמו"כ למע' דזהו תכלית הכוונה בבחי' התחלקות דבחי' מל' שיהי' בחי' עם ונבראים נפרדים ומ"מ יהיו בטלים שבזה יש תענוג גדול למעלה, ובחי' ביטול זה דבחי' המל' הוא נמשך מבחי' החכ' דמשו"ז הביטול הוא ג"כ למעלה מטו"ד ע"ד כמו הביטול דחכ' שהוא למע' מטו"ד ומשו"ז הם נקראים בשם אחד, כמו משה עבדי, דוד עבדי, דמשה עבדי היינו בחי' הביטול במציאות דבחי' החכ' כמ"ש ונחנו מ"ה ודוד עבדי היינו בחי' ביטול היש דבחי' המל', כמ"ש ואנכי תולעת ולא איש חרפת אדם ובזוי עם, שהוא רק בחי' ביטול היש, ושניהם נקראים בשם חכ', כמו חכ"ע וחכ"ת, דשניהם הם בחי' הביטול ונרמזים ביו"ד, אלא שזה בראש וזה בסוף, וכמו יראה עילאה ויראה תתאה ובחי' יראה עילאה באמת היא למע' יותר, דבחי' הביטול במציאות שמצד החכ' היא באמת למע' יותר מבחי' ביטול היש שמצד המל', אך מ"מ שניהם הם בבחי' ביטול, ובעבודה באמת יש עוד יתרון מעלה בבחי' ביטול היש על בחי' הביטול במציאות שמצד החכ' מה שבבחי' ביטול היש יש יותר פלא, דבחי' הביטול במציאות שמצד החכ' זה אינו פלא כ"כ מאחר שאינו במציאות, אבל בחי' ביטול היש שמצד המל' זה יותר פלא, שיהי' במציאות יש ומ"מ יהי' בטל, וזהו יקר מאוד למע', וגם בעצם ענין הביטול יש בזה יתרון מעלה מה שבבחי' ביטול היש שם ההנחת עצמותו ביותר מה שמניח א"ע לגמרי עד שאינו תופס מקום לעצמו כלל דכל מה שקנה עבד קנה רבו, דכל ההנאה ותענוג שלו הוא תענוג האדון והרב, ואינו תופס מקום לעצמו כלל, ואופן ביטול זה הוא כמו בבחי' החכ' אלא שיש בזה יתרון מעלה מה שכאן הוא בחי' יש, וגם שיש בזה ההנחת עצמותו, שעי"ז נשלם הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, אך מצד הגילוים הרי הביטול במציאות שמצד החכ' הוא למע' יותר מבחי' ביטול היש כו'.

---

*) כ"ה בכת"י.

אך עדיין צ"ל מה שההתחלקות דבחי' מל' זה נמשך מבחי' החכ' דזה רק נת' דהביטול דבחי' המל' זהו מבחי' החכ', אבל ההתחלקות דבחי' מל' איך נמשך זה מבחי' החכ', אך הענין הוא דהנה ההתחלקות דבחי' המל' הוא בשביל ההתכללות, שהו"ע ההתחלקות דתיקון שההתחלקות הוא סיבת ההתכללות, דבתהו שם הי' התכללות אך ההתכללות הוא סיבת ההתחלקות משא"כ בבחי' התיקון שהוא בחי' התחלקות אך ההתחלקות הוא סיבת ההתכללות, דהנה ההפרש בין תהו לתיקון הוא מה שהתהו הוא בחי' עיגולים ותיקון הוא בחי' יושר, וענין העיגולי' דתהו היינו שנתגלה בחי' העצמות דהספירות, שהוא בחי' הנקודה ובחי' הכתר של כל ספי' שזהו בחי' ההתכללות שלהם אך זהו גופא הוא סיבת ההתחלקות, דמאחר שנתגלה בחי' העצם של כל ספי' עי"ז אינם יכולים להתאחד ולהתכלל, כידוע דהעצם של שני הפכים אינו יכול להתאחד כמו אש ומים דעצם יסוד האש ועצם יסוד המים אינו יכול להתאחד רק כאשר הוציא אש ממים ומים מאש שמסלק כח ההפכי, אז ה"ה נחלש ויכול להתאחד, וכמו"כ הוא כאשר נתגלה בחי' העצם של כל ספי' עי"ז אינם יכולים להתאחד, ובריבוי השתל' נעשה מזה התחלקות ממש, משא"כ בבחי' התיקון שהוא בחי' יושר בחי' התחלקות שעי"ז הם בבחי' חלישות בחי' רך כקנה ומשו"ז הם יכולים להתכלל, והיינו ע"י אור עליון שמאיר עליהם, ע"ד כמא' המשל ופחד עמו עושה שלום במרומיו מיכאל שר של מים וגבריאל שר של אש ואין מכבים זא"ז, שזהו משום דהמשל ופחד עמו, היינו ע"י אור עליון, וכמו"כ כאן ע"י אור עליון שמאיר עליהם, שהוא בחי' ש' מ"ה דתיקון עי"ז הוא התכללותם, ואח"כ ע"י ההתכללות שלהם נמשך אור עליון יותר, מבחי' עקודים. אך זהו כן באצי' שהכל הוא במדרי' הביטול, שההתחלקות הוא בבחי' הביטול ואח"כ ע"י האור העליון שמאיר עליהם ה"ז פועל בהם בחי' הביטול יותר, שעי"ז הוא התכללותם, ואח"כ ע"י התכללות נמשך אור היותר עליון מבחי' עקודים שזהו ביטול היותר עליון, משא"כ בבחי' ההתחלקות דמל' שהוא בחי' התחלקות ממש בבחי' יש, ובכדי שיהי' בהם ג"כ בחי' הביטול זהו ע"י בחי' ש' מ"ה דחכ', וזה שההתחלקות דבחי' מל' הוא מבחי' החכ' היינו דבחי' ש' מ"ה דחכ' פועל ההתחלקות באופן כזה שיכול להיות אח"כ ההתכללות. ובעבודה ענין ההתכללות שאחר ההתחלקות היינו שמתחילה צריך שיפעול הביטול בנפשו ובכל הענינים שמתלבש בהם, דלאו קודם להן, היינו שמתחילה הוא פועל הביטול בנפשו ובכל הענינים שמתלבש בהם, ובבחי' ביטול שלמע' מטו"ד, שז"ע מ"ש והייתם לי סגולה מכל העמים, דענין הסגולה הוא למע' מטו"ד והיינו מה שפועל הביטול בנפשו למע' מטו"ד, ולאו דוקא בדברים האסורים אלא אפילו בדברים המותרים שלא יהי' למלאות תאות נפשו ורע*, והוא בבחי' ביטול שלמע' מטו"ד ובקבלת עומ"ש, שעי"ז הוא פועל הביטול ג"כ בכל הענינים שמתלבש בהם, שזהו"ע והייתם לי סגולה מכל העמים, היינו כל הענינים שמלובש בע' שרים דנוגה שיפעול בהם ג"כ הביטול, שזהו"ע ההתחלקות, ואח"כ ע"י אכילתו לש"ש ללמוד ולהתפלל ה"ז נכלל

ורע: כ"ה בכת"י, ואוצ"ל: הרע.

באלקות שהו"ע ההתכללות כו'. וזהו"ע מ"ש ברוב עם הדרת מלך, דברוב עם היינו ריבוי הנבראים ונשמות' ישראל, שפועלים בהם הביטול שלמע' מטו"ד וקבעומ"ש עי"ז הוא הדרת מלך, בחי' וכבוד הדר מלכותו, דמלכותו הוא בחי' מל' דא"ס, והיינו שנמשך בחי' גילוי אוא"ס במל', והדר הוא בחי' מלך שמיני הדר, שהוא שרש התיקון כו'. והנה מקודם אמר להודיע לבני האדם גבורותיו, האדם הוא אדם הידוע היינו אדם שעל הכסא כמ"ש ועל הכסא דמות כמראה אדם עליו כו', דהנה כתי' וזאת לפנים בישראל, דזאת הוא בחי' התו' כמ"ש וזאת התורה כו', וזאת לפנים בישראל, היינו שהתו' הוא בחי' הפנימית שבישראל, שהוא בחי' ז"א, דכמו עד"מ בהאדם הרי אברי הגוף הם חיצוני' של האדם והפנימית הוא האור וחיות הנפש שמתלבש באברי הגוף, והעיקר הוא הרצון שיש לו שליטה וממשלה על אברי הגוף, דמיד שעולה ברצונו שבמוחו לנענע רגלו מיד מניע, הרי הרצון הוא עיקר הפנימית של האדם, וכמו"כ למע' מה דרמ"ח פיקודין הם רמ"ח אברים דמלכא, זהו רק חיצוני' של האדם, בחי' כמראה אדם, אבל הפנימית של האדם הוא בחי' הרצון, דהמצות הרי שרשם הוא בחי' רצון העליון, וכמו"כ תו' אף דאורייתא מחכ"ע נפקת מ"מ שרשה הוא בחי' רצון העליון, וזהו וזאת לפנים בישראל, היינו שהתומ"צ הם בחי' הפנימית שבישראל, וענין בישראל היינו ע"ד כמו בי נשבעתי, בחי' בי, המלובש בי, וכמו"כ ענין בישראל היינו המלובש בישראל, שהוא בחי' אריך ועתיק ולמע' יותר, דאית רצון ואית רצון, שיש רצון שלמע' מסדר השתל', וזהו המלובש בישראל שהוא בחי' ז"א. וזהו"ע להודיע לבני האדם גבורותיו גבורותיו היינו תגבורת העצמי דא"ס, והיינו שע"י תומ"צ עי"ז נמשך בחי' הגילוי אוא"ס בז"א ובמל', והעיקר הוא ע"י קבלת עומ"ש וע"י תומ"צ עי"ז נמשך בחי' גילוי אוא"ס במל' כו', וזהו ג"כ ענין וכבוד הדר מלכותו, דהדר הוא ענין הידור ויופי, והיינו התכללות הג' קוין דתו' ועבודה וגמ"ח, דעבודה הו"ע העלאה ותורה וגמ"ח הו"ע המשכה, דגמ"ח שהוא להחיות רוח שפלים ה"ז בודאי בחי' המשכה וכמו"כ תו' היא ג"כ בחי' המשכה, ועבודה שהוא ענין עבודת הקרבנות ה"ז בחי' העלאה, דרזא דקורבנא עולה עד רזא דא"ס, וכמו"כ עבודת התפלה הוא ג"כ בחי' העלאה, כמ"ש אליך הוי' נפשי אשא, שהוא בחי' העלאה, ואח"כ ע"י התו' הוא ההמשכה, ושרש ההמשכה הוא ג"כ ע"י התפלה דכל האומר אין לי אלא תורה אפילו תורה אין לו, דשרש ההמשכה הוא ע"י התפלה אלא שזהו בבחי' מקיף וע"י התו' אח"כ הוא נמשך בבחי' פנימי', וזהו וכבוד הדר מלכותו, היינו שע"י התכללות דג' קווין דתו' ועבודה וגמ"ח שז"ע ההידור ויופי עי"ז נמשך בחי' גילוי אוא"ס במל' כו'.

ועפי"ז יובן מ"ש למען הקים אותך היום לו לעם, היינו המעלה דעם, דהנה יש עובדי הוי' בנשמתם ועובדי הוי' בגופם, דעובדי הוי' בנשמתם היינו דעיקר עבודתם הוא בהשגה והתבוננות ולעבודה דגוף ונה"ב אינם שייכים כלל, שהם מובדלים ומופרשים לגמרי מחומריות וגסות דגוף ונה"ב, ועובדי הוי' בגופם היינו דכל עבודתם הוא לברר הגוף ונה"ב, ויש בהם ג"כ

השגה והתבוננות אלא שיש הבדל והפרש גדול בין ההשגה והתבוננות דעובדי הוי' בנשמתם להשגה והתבוננות דעובדי הוי' בגופם, דההשגה והתבוננות דעובדי הוי' בנשמתם הוא בענינים הנעלים דאוא"ס וההשגה הוא השגה גמורה ובעומק, שזה אינו שייך לנה"ב כלל אלא לנה"א בעצמה, משא"כ ההשגה והתבוננות דעובדי הוי' בגופם הוא רק מה ששייך לנה"ב, והיינו שגם הנה"ב יבין הענין ויתפעל באה' לאלקות, שז"ע ואהבת בכל לבבך בשני יצריך כו', והנה יש יתרון מעלה בעובדי הוי' בגופם על עובדי הוי' בנשמתם, מה דעיקר הכוונה הוא דוקא בעובדי הוי' בגופם, דכמו שבעולמות הרי אין עיקר הכוונה בעולמות עליונים אלא דוקא בעולם התחתון כמ"ש בתניא, וכמו"כ הוא בנשמות דאין עיקר הכוונה בעובדי הוי' בנשמתם אלא עיקר הכוונה הוא דוקא בעובדי הוי' בגופם לפעול הביטול גם בגוף ונה"ב ובקעומ"ש, שעי"ז נשלם הכוונה דנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים כו'. וזהו"ע למען הקים אותך היום לו לעם, היינו שיהי' בחי' עם ונבראים נפרדים ומ"מ יהי' בהם בחי' ביטול היש וקבעומ"ש, שעי"ז נמשך בחי' הגילוי אוא"ס במל', שזהו"ע הקימה מ"ש למען הקים אותך כו', והיינו כמ"ש ותקם את דבריך כי צדיק אתה, דענין ותקם את דבריך היינו הקימה בבחי' המל', שיומשך בחי' גילוי אוא"ס במל', ועוד י"ל ענין למען הקים אותך, שהו"ע לקיים אותך, והיינו כמ"ש ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם כו' דבלעם הו"ע בלא עם, היינו שהי' מנגד לבחי' עם דקדושה, שזהו שרצה לאבוד ולהרוס את העם שלמטה בכדי להמשיך מבחי' הקדוש' אל הקליפה, וע"ז הו"ע למען הקים אותך כו' היינו לקיים אותך בחי' עם דקדושה ויהי' כמ"ש ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם כו', וזהו למען הקים אותך כו' לו לעם היינו דע"י העם שהוא בחי' נבראים נפרדים ויש בהם בחי' הביטול וקבעומ"ש, ועוי"ל דכמו"כ ע"י עצם בחי' העם היינו ע"י הביטול עצמי שבבנש"י, עי"ז נעשה בחי' הקימה בבחי' המל', היינו שנמשך בחי' גילוי אוא"ס במל', וכמו"כ בחי' לקיים אותך כו', ועיקר זמן הקימה הוא בר"ה, שזהו"ע למען הקים אותך היום כו' דהיום הוא ר"ה שאז הוא זמן הקימה בבחי' המל'. והענין הוא דהנה בר"ה הוא בחי' בנין המל' שממשיכים בחי' גילוי המלוכה והוא ע"י תקיעת שופר וע"י התפילות, דבליל ר"ה אז הוא בחי' שינה והסתלקות החיות שז"ע מרשית חסר א' שאז הוא בחי' הסתלקות החיות ואח"כ ע"י תקיעת שופר וע"י התפילות ממשיכים בחי' גילוי המלוכה מחדש, שזהו שאומרים מלוך על העולם כולו בכבודך והנשא על כל הארץ ביקרך וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו, והיינו שיהי' בחי' גילוי המלוכה ולא כמו בתחילת ההתהוות שהי' ע"י העלם והסתר הבורא מהנברא, אלא שיהי' בחי' גילוי המלוכה, ע"ד כמו לעתיד דכתי' ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כו' שיהי' בחי' גילוי המלוכה, וזהו שבר"ה צריך להיות בחי' הקבעומ"ש מבחי' פנימית ועצמי' הנפש שעי"ז נעשה הקימה בבחי' המל', היינו שנמשך בחי' גילוי אוא"ס במל', וכמו"כ לקיים אותך, שז"ע שמקטרגים דר"ה נק' בלעם, בחי' בלא עם, היינו שהם מנגדים אל עם דקדושה, וצ"ל בחי' לקיים אותך, שיהי' כמ"ש ולא אבה הוי' אלקיך לשמוע אל בלעם ויהפוך לך את הקללה לברכה כו'.

וזהו"ע אתם נצבים היום כולכם לפני הוי' אלקיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושוטריכם כו' דענין כולכם שאמר כאן, אף שמפרט אח"כ כל הפרטים שבכללות שיעור קומה שבכללות נש"י, היינו ההתכללות שאחר ההתחלקות והוא ע"י בחי' הביטול וקבעומ"ש, שזהו שא' אח"כ למען הקים אותך היום לו לעם, דעם היינו בחי' נבראים נפרדים, ומ"מ יש בהם בחי' הביטול וקבלת עומ"ש עי"ז נעשה בחי' הקימה בבחי' המל' היינו שנמשך בחי' גילוי אוא"ס במל'. ועוי"ל דענין כולכם הוא מצד הנשמה, וענין למען הקים אותך כו' לעם היינו מצד הגוף, וזהו שא' אתם נצבים כו' כולכם, דנצבים היינו שנצבים וקיימים לעד, שזהו מצד הנשמה כו'. וזהו אתם נצבים היום כולכם ראשיכם שבטיכם כו' למען הקים אותך היום לו לעם, דענין כולכם שאמר כאן אף שמפרט אח"כ הפרטים, היינו ההתכללות שאחר ההתחלקות והוא ע"י בחי' הביטול וקבעומ"ש, שזה"ע למען הקים אותך כו' לעם, דעם היינו בחי' נבראים נפרדים, ומ"מ יש בהם בחי' הביטול וקבעומ"ש, עי"ז נעשה בחי' למען הקים אותך כו' היינו בחי' הקימה בבחי' המל' שנמשך בחי' גילוי אוא"ס במל', והיום הוא בחי' ר"ה שאז נמשך בחי' גילוי המלוכה כו'.

השמטה לד"ה ויגש, תרס"ח

בגוכי"ק בשוה"ג (להנדפס לעיל ע' תצד—תצז)

צלה"ק שנשתנה בריאת האדם מכל בע"ח, מדבר דומם, והטעם בשביל הבירורים, בתו"א, ומשו"ז צ"ל בכה, ולכן נשמות בבחי' מהלכים מצד שרשם בחי' כח המח' חקיקה, בלקו"ת אם בחקתי, ודוקא בירידתם בגוף אז נמשך בהם כח שרשם ומקורם הנ"ל, בהגהות להנ"ל בשוי"ב*, אך כ"ז העלו לשרשם ואין זה תכלית העלי', כ"א מבחי' גרמוהי לחיוהי, לאשתאבא בגופא דמלכא, עיקר חיוהי האור שלמעלה מהכלים ע"ס בלי מה, נמנו וגמרו, במד"ר יפה שיחתן כדכד דברים רצה, והיינו ע"י תו"מ בחי' תענוג הנעלם הפשוט, ויחי בש"ו*, ונת"ל ב' מדרי' בתענוג הפשוט א' הבא במורגש בחי' האור שלמעלה מכלים, ובשרשו קודם עלות הרצון ובחי' עצם האור, ובד"כ בחי' סובב, הב' הבלתי מורגש בחי' כח הנעלם שבא"ס עדן סתימאה וזה דוקא ע"י הבירורים במצות מעשיות בקבעומ"ש ובתושבע"פ, והענין דנת"ל דנשמות דאצי' בחי' בנים בדוגמא שלמעלה, וזהו בחי' הנשמה כמו שהיא למעלה והיינו בד"כ בחי' גרמוהי ונכלל בזה האור שבהכלים, וי"ל גם בחי' חיוהי אבל האור השייך אל הכלים ובשרש כמו קודם עלות כו' וע"י היגיעה מגיעים לבחי' ההעלם דחכ' בחי' עצם האור בחי' עונג הפשוט הבא במורגש, וע"י הבירורים שזהו עיקר הכוונה בהירידה והנ"ל מגיעים לבחי' העלם העצמי, ובד"כ הוא בחי' ממכ"ע וסוכ"ע ואוא"ס שלמעלה משניהם, וזהו ג"כ ענין מל' זכרונות שופרות (ע' כי במצוה תלת קשרין), מל' זכרונות שמור וזכור ממכ"ע סוכ"ע, שופרות למעלה מב' הבחי', יחיינו מיומיים ב' ימים דר"ה ב' מדרי' הנ"ל, ביום השלישי יקימנו יוה"כ בחי' שופרות.

בהגהות להנ"ל בשוי"ב: (= בראשית שמות ויקרא במדבר). נדפס באוה"ת בחקתי (כרך ג') ע' תתקכט ואילך.

ויחי בש"ו: (= בראשית שמות ויקרא) ד"ה זה עם הגהות נדפס בסה"מ תרמ"ד ע' רטז ואילך.

הקטעים שכתב עלידם כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע: אצ"ל (=אין צריך להעתיק), וכיו"ב

ע' טו שו"ה העליון אחר תיבת כו':

(ויש להעיר מענין כרוב א' כו' וכרוב א' כו' בתו"א ד"ה מי יתנך בפ' תרומה ובהביאור דהמגיד מראשית אחרית כו').

ע' מה שו"ה בבחי' אחר תיבת הכלים:

(היינו בבחי' האור כמו שמלובש בכלי).

ע' קמו שו"ה בטוב אחר תיבת כו':

(ובזה הוא ג"כ העזר וסיוע דבההתבוננות מאיר אור ה' בנפשו והאור דוחה את חשך הנה"ב כו', או הכוונה דכאשר מתבונן בפרטי ההתבוננות ומתעורר באהבה ורצוא ותשוקה לה' ושיהי' לו לבדו השליטה והממשלה על העיר קטנה כו', הנה מצד אור ה' שמאיר בזה נדחה ממילא סכלות הכסיל דנה"ב כו' היינו שמתבטל מצד האור שדוחה את החשך לבד מה שמתבטל מצד עצם ההתבוננות והתעוררות האהבה כו').

ע' קנח שו"ה בבחי' אחר תיבת האור:

(ועמ"ש במ"א בהבי' דכי תצא שלא נדפס* ההפרש בין משה לאלי').

ע' קסא שו"ה דא"ק אחר תיבת כו'):

(ואין זה בחי' מל' דא"ס עצמו כ"א מה שנעשה בבחי' עתיק והוא ראשית הקו כו' דבחי' מל' דא"ס הוא בבחי' או"מ על א"ק וכללות העולמות כו', ובחי' עתיק הוא בחי' אור פנימי וכמ"ש במ"א בענין מל' דאצי' שנעשה עתיק לבריאה שמזה נמשך מזון לנשמות הצדיקי' בג"ע כו') אלא שהוא בבחי' העתקה והבדלה כו' ובחי' זו היא בחי' פנימיות א"ק והיא בחי' אצי' שבא"ק כו' ומבחי' עתיק דא"ק מאיר גם בפרצוף דא"ק (ואפשר זהו מ"ש במ"א הובא* בחי' חוט הא"ס הגנוז בא"ק. ולפי משנת"ל יתכן לומר הגנוז גם בבחי' עתיק דא"ק, ועמ"ש בסוף הביאור דשבת שבתון בענין האי עתיקא אשתכח נמצא ומתעלם ומתלבש כו') וכמו שנ"ת דעתיק דאצי' מתלבשי' באריך כו' ועם היות דהביא שם בהקיצור דאות א' בשם המב"ש שזהו לעשות גר"ן דאריך, מ"מ ודאי צ"ל שזהו למעלה מבחי' אורות דאריך עצמו כו' ועמ"ש שם במב"ש, ועמ"ש לעיל (בד"ה וישלח יעקב) בענין בחי' הממוצע כו'.

בהבי' . . . נדפס: הנחת כ"ק אדהאמ"צ נדפסה בסה"מ תקס"ב ח"א ע' רסט ואילך, וח"ב ע' תרפח ואילך. והנחה אחרת באוה"ת תצא (כרך ב') ע' תתסב ואילך.

*) אינו ברור בגוכי"ק, ואוצ"ל: בדרוש הנ"ל.

ע׳ קסו שו״ה לומר אחר תיבת כו׳:

(בביאור ד״ה שחורה אני מבו׳ בחי׳ תחתונה היינו בחי׳ האור לגבי העצמות כו׳ ולפ״ז לכאו׳ יש מקום לומר דא״ס קאי על העצמות. ושם בסוף הענין והנה מדברי כו׳ הכרח וראי׳* כו׳ וצ״ע והשי״ת יאיר עיני).

ע׳ קע שו״ה אינו אחר תיבת כו׳):

(ולפ״ז מ״ש השל״ה דקודם עלות הרצון אז א״ס לא קיימא לאודעא כו׳ יעו״ש ד״ד ע״א י״ל לפי מ״ש בע״ח שזהו הכל בבחי׳ גילוי האור (השם כי בשל״ה לא כתב כן) ועמ״ש בד״ה ואתחנן בס׳ דברים* בענין ב׳ בחי׳ בשמו ושמזה נמשך אח״כ בחי׳ אורות וכלים כו׳ יעו״ש. ולפי הענין שאנו בו י״ל שזהו בחי׳ כח הבל״ג וכח הגבול כו׳).

ע׳ ריט שו״ה מדריגתו אחר תיבת ביותר:

(וכידוע בענין האד״ז וכמ״ש בענין הגילוים ביום הסתלקותו כו׳).

ע׳ רכה שו״ה בשם אחר תיבת כו׳):

(וכמ״ש במ״א ההפרש בין אור ובין ל׳ אצילות די״ל דאור הוא שבכל מקום החלל הוא כלול בעצמותו ואינו נופל בו ענין ההמשכה ממקום למקום כו׳ אבל אצי׳ הו״ע ההתגלות חוץ לעצמותו כבי׳ (שז״ע הצמצו׳ בהאור שיומשך אחר הצמצום במקום החלל אור כזה שלא יורגש בו כ״כ בחי׳ העצמות וממילא שייך בו המשכה ממקום למקום מאין נאצל ולהיכן הוא נמשך כו׳. עמ״ש בד״ה להבין ענין הצמצום דסוכות תקס״ב*) ובודאי יש ג״כ בהאור ג״כ חלוקי מדרי׳ באופן בטולו אמנם בכללות הנה לפני הצמצום הוא בבחי׳ הכלול בעצמותו כו׳).

ע׳ שלה שו״ה אומר אחר תיבות הפסק כו׳:

(ולכן אמר הרוצה להעשר ירבה בסחורה הכוונה בכמה מיני מסחר בכמה זמנים שיחדש מחדש עסקים אחרים ולא רק בעסק א׳ שנמשך לזמן רב כו׳ כי בכל חלק מן המין שעושה בו מסחר יש בו חידוש השפע מאין ממש למעלה מן הטבע כו׳).

ע׳ תכ שו״ה מובדל אחר תיבת כו׳:

(וזהו מ״ש ולכבודי כו׳ אף עשיתיו דאף מרבה בחי׳ רביעית והיינו שע״י הבירור דבחי׳ אף מרבה בחי׳ רביעית בחי׳ אצי׳ כו׳).

והנה . . . וראי׳: לקו״ת שה״ש (בִאור הנ״ל) ח, א קרוב לסופו.

בד״ה . . . דברים: נדפס באוה״ת ואתחנן ע׳ קכ ואילך.

בד״ה . . . תקס״ב: נדפס בסה״מ תקס״ב ח״א ע׳ רעט. ונוסח שני בח״ב ע׳ תקנ.

ע׳ תכא שו״ה ביאור אחר תיבת להוראה:

(שהיא בחי׳ רביעית).

ע׳ תעט שו״ה כו׳) אחר תיבת כו׳):

(וכן מ״ש הפרד״ס המשל מהמים שמשתנים לפי גוון הכלי דמבו׳ במ״א שזהו בהאור המלובש בהכלי (לא מה שנשפע לחוץ ממנה) צ״ל דזהו ג״כ בחי׳ חיצוניות האור, אבל כללות בחי׳ האור המלובש בהכלי׳ הוא כמו שהוא בבוי׳ פשיטות אלא שהוא הארה לבד מבחי׳ האור כמו שהוא בהתכללות במקורו כו׳. וצ״ע איך הוא אופן הגילוי לנשמות דאצי׳ ופשוט הוא שע״י עבודה יכולים לבוא לבחי׳ אמיתות הפשיטות כו׳ דכן הוא גם בנשמות דבי״ע ויכולים לבוא גם למדרי׳ שלמע׳ מאצי׳ (ולפמ״ש באגה״ק בקו״א ד״ה להבין מ״ש בפע״ח גם ע״י עבודה דאהוי״ר מגיעים רק לבחי׳ ידיעת המציאות לבד לא בחי׳ מהות האלקות, אמנם ע״י תו״מ נמשך בחי׳ המהות כו׳) אמנם מה שצל״ע הוא בהגילוי ע״פ סדר השתל׳ בנשמות דאצי׳ אם שהוא רק בחי׳ הגילוי שהכלים מגלים שהוא רק כמו שהאור כפי מהות הכלי׳ או כמו שהגילוי הוא בהכלים גופא דהיינו בחי׳ פשיטות האור כו׳).

ע׳ תקו שו״ה שקדוש אחר תיבת כו׳:

(ועמ״ש בהגהות להביאור דויצוום תקס״ז שגם מצד האור יש הפרש גדול בין האור דחכ׳ להשארי ספי׳ כו׳).

ע׳ תקיא שו״ה בחי׳ אחר תיבת כו׳:

(ומ״מ בחי׳ העלם האור עיקרו הוא בחי׳ עצם האור הנ״ל, וסילוק האור במאור נת״ל בענין אור ושם דנר׳ שזהו בחי׳ עצם האור כו׳, ובחי׳ מח׳ המבואר כאן י״ל שזהו בחי׳ העיגול הגדול) *.

***) בכתב־יד שתח״י (קופיר) נעתק קטע זה בפנים המאמר, אבל בגוף כ״ק נרשם על קטע זה: אצ״ל.**

הערות וביאורים להתחלת המשך תרס"ו
מכ"ק אדמו"ר (מהוריי"צ) נ"ע

. . . בהם *, כמה ענינים (לאו דוקא פירושן הפשוט, קירוב קרוב הגוף וכו') הנה יש להבין גם בהם ענין הקירוב והריחוק, אמנם באה"ר אף שהוא ריחוק לפי שרואה את האור אבל לא טעמו עדיין ומ"מ גם בו בהעלם קירוב בבחי' ההסתכלות דראיה, להיותו ג"כ יחוד, ואינו נופל בו הריחוק, אבל הוא בהעלם. ובקירוב דאהבה בתענוגים אף שהוא קירוב אמיתי דטעמו וראו כו' ומ"מ יש בו גם הריחוק, והוא דיא צוא בראַכינקאַיט וואָס אַ אור גדול איז פועל, ומובדל מהות מדריגה זו מריחוק דתשובה, דשם הוא ריחוק דמרירות, וואָס ווערט פון אַ ניט גוט, שזהו תנועת התשובה, ואו"ז באהבה בתענוגי' כ"א בפנימיות הקירוב הנה נמצא הריחוק הוא תנועת השפלות דיא אַראָפּגיפאַלין-קאַיט. און דיא צובראכין קאַיט וואָס ווערט פון אַ גילוי אור נעלה. אבל בכללות אה"ר ריחוק ואהבה בתענוגים קירוב. אין לבלבל את הענינים ולאמר דמאחר שבריחוק דאה"ר בהעלמו ובפנימיותו נרגש קירוב (וקירוב הוא הטעם דאהבה בתענוגים) לזאת נאמר שהוא הארת אהבה בתענוגים שמאיר ומתגלה אחר (ובסוף) העבודה דאה"ר, או מאחר שבקירוב דאהבה בתענוגי' הנה בפנימיותו ובהעלמו יש בו הריחוק (אשר ענינו של ריחוק הוא באה"ר) נאמר שזהו סוף מדרי' אה"ר שפעל והמשיך ענין האהבה בתענוגים, אין הענין כן לפי שהיא מופלאת בערכה ואינה בערך שתימשך ותתגלה ע"י העבודה דאה"ר, שאין הענין מכריח שיהי' כן (וזהו פתרון שאלה ב') דזה ודאי דבלא הקדמת העבודה הנה בודאי לא יתגלה ולא יאיר, מיט השגה אליין מאַכט מען גאָרנישט, כ"א העיקר הוא העבודה להמשיך בחי' ההרגש שאז הנה ההשגה היא ג"כ במדרי' נעלית יותר, דאָס וואָס ער וויס, וויס ער אסאך בעסער ויא דער גרעסטער משכיל, לפי שעמד על הענין ההוא בתכלית ההרגש מה שמרגיש הענין. דיכול להיות דלהשכיל השכלות, זהו במדרי' ההשכלה יותר, אבל להרגיש את המושכל הוא דוקא במדרי' ההרגש. ואין בזה שינוי כלל דהעובדי' עושים כלים לההרגש גם בענינים חיצוניים (כמו מעשה וכו') לעומת ההשכלה. אבל לפי שנת' בענין עשי' לעילא, אין הענין כן, אלא העשיות הם כלים פנימים אל ההרגש להרגישם כנ"ל (והוא פתרון שאלה ה') וע"י עבודת ההרגש הנה אפשר שאחר העבודה דאה"ר יבוא למדרי' אהבה בתענוגים אבל אין זה מוכרח להיות כ"א שאין זה סדר והדרגה שנאמר מדריגה זו קוראת וממשכת עוד מדריגה. הנה אפשר שיתגלה, אבל אין זה בדרך העלאה והמשכה, ותנועה זו דהרגש ימצא יותר בהעובדים

---

*) ביאור לע' א' בהנדפס.

מכמו שהוא במשכילים לפי שהם מרגישים הענין יותר, וגם ההרגש מתלבש במדרי' נמוכות יותר כנ"ל, וכל המדריגות נמצאים בכל אחד ואחד לפי ערכו ומהותו לזאת הוא אף שהוא בעצם במדריגה נמוכה, וכמו נפש דעשי' הנה גם שם ישנו כל המדריגות האלו, והוא במדריגתו הוא בבחי' בכל מאדך והוא במדרי' אהבה בתענוגים ממש, אף שהוא במדרי' פחותה שמי ששרשו במדרי' גבוה יותר, ה"ה עדיין בבחי' התיישבות דאה"ר או אפילו אהבה שע"פ טו"ד, מ"מ הוא במדרי' אהבה בתענוגים ממש, ורק במדרי' פחותה שבאהבה בתענוגים, ומ"מ הוא הוא בחי' אהבה בתענוגים (והוא פתרון שאלה ג') שכל העילוים שיש בבחי' ומדרי' אהבה בתענוגים הרי ימצאון בו בהרגש דלהיות אהבה בתענוגים ענין עצמי, אינו שייך בו מעלה ומטה ריבוי ומיעוט, דאף בהמדרי' הנמוכות והמיעוט הוא חלק מהעצמות ממש, ומ"מ הנה זה מובן דתכלית העילוים שבעבודת האהבות הנ"ל הנה יסודן והתחלתן הוא האהבה שע"פ טו"ד, שראשית כל הוא הטו"ד, דלפ"ע הטו"ד כן יהי' הרגש האהבה, וכמו"כ האה"ר כו' הרי שתחלת הכל הוא הכלים דהשגה דוקא. ובעומק יותר הנה האמת הוא זכות ודקות כלי ההשגה שבהם הוא עבודת ההרגש, הרי הכלים והחושים נוגעים גם בהמדריגות היותר נעלות, דהן אמת דבמדרי' אהבה בתענוגים אינם בחי' כלים להמשיך, לפי שאין זו מדריגה הנמשכת ע"י כלים, ומ"מ ההעדר פועל, פי' שאם לא יהי' ההקדמות דאהבה שע"פ טו"ד ואה"ר הנה בודאי לא יגיע לבחי' אהבה בתענוגים, הרי שבביטול כלי השגה שלו, ופי' הביטול הוא ע"ד כלי מלא מחזיק, שהכלי נעשה אור, ואור זה הוא כלי לקבל, מובן שהוא עילוי גדול ביותר, א"כ מובן שהכלים נוגעים מאד (והוא פתרון שאלה ד') אך אין הפי' נוגעים כמו בכ"מ בהמשכת אורו' שע"י הכלים ששם נוגעים ממש, כ"א ענין הכלים כאן הוא באופן הביטול וההשתנות שלהם, שלא ימנעו הארת ההרגש אשר ע"י הוא תכלית העילוי לפי שמדריגת ההרגש אין ענינו לחדש דבר, כ"א להרגיש הענין ההוא לעומקו ולתכליתו, ולהיות שכל מדריגה ומדריגה כלולה מכל המדריגו' הנה ע"י ההרגש ירגיש זאת בהמדריגה ההיא, מובן בדקות בתכלית, ועוד זאת היא מעלת ההרגש מה שמתלבשת בכל המדרי' אף עשי' וכנ"ל די"ל דיותר ימצא במציאות המושכל מכמו שהוא ברעיון המושכל, ולכן בקיום המצות הרי הוא ירגיש עצם הענין כמו שהוא בתכלית המושכל (פי' בההפלאה דההשכלה שנת"ל מה שאפשר שבההשכלה, אף שהוא העילה והסיבה של המושכל, ומ"מ אינו מוכרח שישיג זאת כנ"ל ובהרגש בקיום המצות יכול להרגיש זאת ממש) אמנם זה הוא מצד מעלת ההרגש שהוא עצמי, ונת"ל דעשי' הוא כלי לעצמית, לזאת הנה ההרגש יהי' (הן מצד עצמו ומהותו, והן מצד מעלת ענין עשי' שנת"ל) בעשי' דוקא. ולזאת יובן יותר מה שבעבודה הוא מדרי' הרגש לפי שעיקר ענין העבודה בעשי' דוקא כו'. ובזה גדלה מעלת העובדים כו'.

בס"ד. יום ב' כ"ו תשרי תער"ג.

והנה* יש להבין בעומק יותר ג' מיני אהבות הנ"ל, אהבה שע"פ טו"ד, אהבה רבה ואהבה בתענוגים, בעצם מעלתן ומדריגתן, ואיך דאה"ר הנה אפשר שתבוא ותומשך אחרי העבודה שע"פ טו"ד, פי' שהעבוד' שע"פ טו"ד הקדמה לזה, משא"כ אהבה בתענוגים מופלאת היא ממדריגות הנ"ל ואין הקדמת הנ"ל הכרח להמשיכה ולגלותה לפי שהוא בעצם מדריגה כזו שאינה מוכרחת להמשך ולהתגלות, רק לאחר העבודות הנ"ל הוא אפשרי המציאות שתתגלה, פי' שבהעדר העבודות הנ"ל הרי יש מניעות ועיכובים שלא תתגלה, ולאחר העבודות הנ"ל אין מניעה להמשכתה והתגלותה, וכמו שאין מניעה ועיכוב כן אין שום הכרח שתתגלה. וביאור הענין הנה יובן בחושי הנפש, הנה בידיעה והשגה ישנם ג' מדריגות, השגת החיוב השגת השלילה, והשגת עצם המהות, מה שלמעלה מב' מדריגות הנ"ל וכמו עד"מ בלימוד איזה ענין הרי יש בה ב' ענינים הנ"ל הא' ידיעת הענין ההוא בדרך חיוב, שהוא שכל הגלוי, שבגילוי השכל שלו יודע הענין ההוא לפרטיו וכמו בענין האהבה הרי יש בזה כמה פרטים דאהבה הוא בקירוב דוקא, ושהוא בהרגש, שאין האהבה מטעם וסיבה שמכריח את האהבה כ"א הוא עצמי (מובן דיש אהבה התלוי' בדבר, אך שָם שֵם אהבה הוא שם המושאל, ואינו תואר הדבר, דהרי כשבטלה הדבר תבטל האהבה) ולהיות שהוא קירוב והרגש, הנה הם מחייבים להיות ענינה כך וכך, מה שקירוב והרגש מחייבים שיתעצם ער זאָל פאַר איינציגט ווערין עם הדבר הנאהב, זהו עצם מהות אהבה, ומ"מ עוד לא נפלאת לאמר שיש לו עילה וסיבה מה שמכריחים אהבה זו, דנאמר דאהבה במדריגה כזו, הוא תכלית מהותה והפלאתה, אינו כן. כ"א שזהו מהות מדריגת של מציאות אהבה, אך בהמציאות הזה עוד יש כמה מדריגות חלוקות, פי' שבכל ענין הרי יש מה שהוא אמיתתו (אף המדרי' הפחותה שבו הוא ממציאות מהות זה) ויש שהוא מושאל בו, כמו"כ הוא במדרי' וענין אהבה, הנה יסוד מהותה מה שהיא קירוב והרגש, ואז השם אהבה הוי בה שם התואר ולא שם המושאל, וענין זה צריך ביאור והסבר רב להבין את הענין על אמיתתו שלא יפול בו השאלות והספיקות בעצם ההשגה, וכן שלא ימצאו בו סתירות ופירוכים ממהות השכל, דער פאַרשטאַנד פון דעם ענין, שהשכל הוא הגבלת הענין, וציורו שהוא כך וכך, ולזאת נקרא חיוב, שהוא מחוייב המציאו' שהוא בא בדרך ממילא, וכמו אחד החייב לחבירו איזה ענין, הנה החיוב הוא בא ממילא, דמאחר שעשה לו דבר זה, הרי נעשה מחוייב להעושה, דבר או שכר זה, כמו"כ הוא בענין השכל, דמדריגת חיוב, הוא, שמציאות ההשכלה בא מצוייר בדרך ממילא, וכמו בענין האהבה הנ"ל שמאחר שהשכיל והבין בה ענין הקירוב וההרגש (הוא עד"מ בלבד, יש עוד פרטים באהבה) מחוייב להיו' שמציאות אהבה הוא באופן כזה דוקא שענינה להתעצם עם דבר הנאהב, הרי שההתעצמות עם דבר הנאהב, אינה בעצם ממהות מדרי' האהבה, דאפ"ל אהבה שלא יתעצם, פי' שירגיש שאין דבר הנאהב ממהותו וערכו כלל שיתעצם עמו, או אפילו שיחשוב הוא שראוי הוא להתקרב (שאז הוא ההרגש בקירוב. ענין הריחוק הנ"ל מה

---

*) ביאור לע' א' בהנדפס.

שבפנימיות הקירוב נמצא ענין הריחוק כנ"ל) ומ"מ מצד ההרגש שבענין האהבה הנה הוא משתדל להתקרב, דאז הנה מהות ציור האהבה הוא באופן אחר לגמרי, וזהו מדרי' הב' שבשכל ונקרא השגת השלילה, מה שמשיג ומבין שהדבר הזה שמשתדל בו ומעיין בו, הנהו מופלא מגדרים אלו. ואף דגם שם קירוב והרגש, אמנם בקירוב דשם אין ענינו קירוב ממש, כ"א פנימיות הקירוב (וכנ"ל דיש בזה גופא (בריחוק שבקירוב) ב' מדרי' או ע"ד ריחוק דתשו' ואס דער הערט זיך מער דער ניט גוט זאיינער, או הריחוק דאהבה בתענוגי' דיא צוא בראכינקאייט, שבריחוק דקירוב דבאהבה בתענוגים גופא יש ג"כ ב' מדריגות, הא' ריחוק הוא כתנועת ריחוק התשובה מה שהאור פועל ביטול והב' כתנועת קירוב דאהבה בתענוגים, היינו העילוי שלו, וכמשי"ת אי"ה) מה שהוא ענין אחר מכמו שהוא בגדר האהבה הנ"ל וגם שם ענין ההרגש אך גם הוא באופן מעולה מענין ההרגש שהוא בחיוב, ולזאת הרי יוצא מזה ציור מופלא לגמרי מהציור שהי' לו בענין האהבה כשהוא בא בגדרי ותנאי החיוב. ובלימוד ענין זה הוא כמו עד"מ כשלומד דבר הלכה דד' רשויות, ומבינו ומשיגו בכל פרטיו, ועניניו שמתחלקים בו, והקושיות דיש בענין זה ממקום אחר, ואחר כל ההבנה הנה יוצא ציור מציאות ההלכה באופן כך וכך, דעל דבר זה הוא חייב חטאת וכו' והו"ע חיוב המציאות מה שמציאות ההלכה לפרטיו באיסור והיתר הוא יצא בדרך ממילא משכל ההלכה ופרטי'. אשר בזה ב' ענינים הא' שההלבשה נוגע לו עד מאד מה שהוא הידיעה והלימוד בענין ד' רשויות, ולא יוכל להקשות ממקום אחר כמו מתפילין וריאה וכו' (הוא צריך להביא ראי' או להקשות דוקא מענין כזה שהוא במציאותו (בחומריות המושכל) מתדמה להענין שהוא בו, וכמו בענין יציאת השבת שתים שהן ד', והובא מענין שבועות שתים, ידיעות הטומאה שתים, מראות נגעים וכו') כ"א, מענין המתדמה דוקא. והב' מה שבעת לימודו הנה יכול לידע סוף דבר, כלומר מאחר שהציור נבנה ע"י ענינים אלו, הנה בעת התעסקותו בהענינים יכול לידע הציור שיצא מזה (אז דער ענין װעט אויף מאַנען אַט דעם פרט אין ציור, און דער ענין װעט אויף מאַנען דעם פרט אין ציור המציאות של המושכל) במציאות המושכל ההוא, דזהו מדריגו' השגת החיוב, מה שההשגה יוצאת מחוייבת המציאות במציאות כזו דוקא. משא"כ השגת השלילה, הוא שהגדרים הנ"ל בלתי מתחייבים להיות שם אדרבא הוא פושט הענין מגדריו דהשגת החיוב, וכמו עד"מ המאמר הנמצא בגמרא ר' מאיר לטעמי' או פלוני לטעמי' היינו להשגת השלילה שיש לו בענין זה, ואינו כמו טעם הסברא שמזכיר על פרטי הענין ע"ד שארז"ל (נדה כ"ד ב') ש"מ צורבא מרבנן דאמר מילתא לימא בה טעמא, דכי מדכרו לי' מדכר, שזהו מה שהטעם הוא טעם הסברא ומזכיר על פרטי הענין כ"א הטעם הוא הידיעה כללית הסברא מה שאינו נוגע באיזה הלבשה אם בענין דד' רשויות או בענין תפילין וריאה והדומה, דטעם א' לכולן, ולזאת בעת התעסקותו בענין הזה (בההשכלה) עדיין הוא רחוק מלידע פסק ההלכה, פי' שיודע ציור מציאות הענין ההוא לפי שאינו נבנה בגלוי מהגדרים מה שנבנה בהשגת החיוב. ומ"מ הרי איזה מציאות ישנו שם. דהרי ענין זה הוא יבוא ג"כ במציאות מושכלי, אך אינו גדר מציאות כמו שהוא גדרו בחיוב כלל. וכמו"כ יובן בענין האהבה שבידיעת ענין זה יש ב' המדרי' ידיעת החיוב וידיעת השלילה, אמנם רחוקים הם זמ"ז דהתוארים

מתחלפים לגמרי וכנ"ל, והנה מ"מ הרי גם זה יובן שקדימת השגת החיוב אל השגת השלילה מוכרחת היא בכלל, ועוד יותר דכל מה שתהי' השגתו בחיוב בעומק יותר הנה תהי' השגתו בשלילה ביותר עומק, אשר זה מורה לדעת דהשגת השלילה היא בערך השגת החיוב (אלא שהוא בגדרים אחרים לגמרי (וכנ"ל בענין קירוב וריחוק, ידיעה והכרה), עד שאלו הגדרי' דהשגת השלילה אם ישתמש בהם בהשגת החיוב יבלבל הענינים, ולא יעמוד על עיקר הענין (וכנ"ל בענין אמונת התלמיד להרב, שזה מוכרחה, ובא"ל יתבלבל) שיהי' המושכל מופלא ממנו. וכן הוא אם יתפוס הענין כפשוטו וישתמש בגדרי החיוב בענין השלילה (אז הוא רחוק מאמיתת הענין) לפי שהגדרים הם נבדלי' זמ"ז) לפי שממנה נבנית, וכנ"ל דכל מה שתהי' השגתו בחיוב בעומק יותר הנה יתעלה יותר במדריגת השלילה, ער ועט אוף גראבין טיפער ויא דער ענין דער גדר איז דארטין ניט שייך, והם ב' המדריגות שבשכל, אמנם יש עוד מדרי' שלישית והוא מה שלמעלה משלילה, והוא תפיסת העצם המושכל ההוא, דהנה בשלילה אף שהוא מבין הענין בדקות יותר, שנרגש בו ההפלאה, ובהמשכיל גופא פועל רוממות הנפש, דכל פעולת ועיון שכלי הנה הוא התאחדות השכל עם המשכיל, והשכל פועל עילוי בהמשכיל והמשכיל פועל בהשכל, א"כ בהשגת השלילה הרי גם בענין זה ישנו הפעולה בהמשכיל, והוא העילוי הרוממו' שלו, שהוא עומד בהרחבה גדולה (מה שאינו דומה בהשגת החיוב הוא בכיווץ) וזה נעשה מהרגש ההפלאה, והנה הפלאה אינו עדיין עצם מהות הענין כ"א ההתפשטות, והמדרי' הג' שבשכל הוא התפיסה בעצם מהות המושכל, מה שלמעלה מעלה מגדר השלילה, פי' שהוא אין בכחו לשלול ענינים' כמו שאין בכחו להרגיש הענינים המחוייבים, כלומר שאין שם גדר חיוב ושלילה, ובהכרח לומר שגם שם ענין הפעולה מה שהאור (של המושכל) פועל על המשכיל, והוא דיא פאר לאהרין קאיט זאינע, ער פאר לירט דעם גאנצין מציאות זאיינעם, דבשלילה אף שפועל בו הרוממות, הנה עדיין ישנו במציאות, והרוממות הוא בהמציאות שלו ממש, ער וערט נתרומם, אבל במדריגה זו אינו במציאות כלל, והוא נביעת שכל נקודו' קצרות, במושכלות מופלאות, און דער ענין איז עם רעכט מכל צדדיו, מה שאח"כ הנה בעצמו אין לו שום פתחון להענין, ער האט גאר קיין שום מבוא ניט ויא ארום זאל ער צוא טרעטין צוא דעם ענין, און אפילו יעמולט שטייט ער נאך אויך מבולבל (און הבלבול שלו איז א התכללות פון ויסין (ידיעה והכרה) און ניט ויסין (שלילה ואמונה) א רעכט־קאיט, וכולה מקשה, צוא בראכינקאיט און גיהייבין קאיט (קירוב וריחוק הנ"ל) והכל יחד, מה שזה מבלבלו לגמרי) בהענין, ואין לו שום מבוא להענין, אמנם להיותו באיזה מושכל עכ"פ הנה במשך הזמן הנה אפשר (אינו מחוייב להיות כן, אלא שאין מניעה בדבר, וכנ"ל שהעדר המניעה ועיכוב אינו הכרח שיומשך) שיתגלה לו, ואם יתגלה הרי יתגלה בשכל הגלוי פי' בהשגת החיוב ממש (וכנ"ל בענין ב' המדרי' מושכלי ומורגשי, דבמורגשי המופת גלוי, ונת' דהמופת הוא עצמיות המושכל, ובמושכלי הוא מציאותו ממש, ואין הכרח שיתגלה, אבל אם יתגלה, תהי' התגלותו בהשגה ממש, וההרגש אפשר שיגלהו) מה שההשגה שלו*.

---

*) ע"ב מצאנו, לע"ע, בגוכי"ק.

בס"ד. יום ד' כ"ח תשרי תער"ג.

ד"ה יו"ט של ר"ה, רס"ו. ע"ג שטה גלוי וידוע כו' העולמות כו' *. שההשגחה והידיעה, הוא החיות של העולמות, ואף ההשגחה דד"ע שאינו בבחי' התלבשות, כ"א התלבשותו בדרך מקיף בכ"ז ג"ז הר"ע הידיעה מ"ש ע"ז גלוי וידוע. וידיעה זו הוא ג"כ החיות של העולמות, ועוד יותר דידיעה זו הוא חיות המקיף אף שבא ע"י הפנימי, אך אינו דרך התלבשות כ"א מעביר שהוא כעין התלבשות, דיש במעביר זה מעלת ענין ההתלבשות.

וביאור זה. הנה יש ג' מדריגות מעבר התלבשות ומעבר שהוא כעין התלבשות. וכמו בפרצופים העליונים דיש דהגילוי שנמשך להפרצוף התחתון הוא בהתלבשות פרצוף הממוצע, ויש שהוא בו דרך מעבר, וכמו פרצוף החכ' בהתגלותה בפרצוף המל', הנה הוא ע"י פרצוף המדות, אמנם מה שהוא ע"י אמצעית דמדות יש בזה ב' ענינים, יש מה שהוא מתלבש בז"א ומן הז"א נמשך אל המל', דלגבי המל' הנה הוא אור ז"א ממש, אלא שבא ע"י כח עליון, פי' דלהיות הכח בז"א להתגלות במל' במדרי' גילוי אור נעלה כזה הוא ע"י כח עליון שהוא בחי' חכ' או בינה, בד"כ הגילוי הוא מבחי' בינה כנודע. נמצא הוא הוא אור הבינה בחי' אימא מה שמאיר ומתגלה בבחי' מל' אלא בהגילוי במל' הרי נרגש מהות האור דבחי' הממוצע שהוא בחי' ז"א, לפי שהוא בבחי' התלבשות ממש בהממוצע, יש מדרי' נעלית מזו והוא רק מה שעובר ע"י הממוצע. והנה מה שהוא מתלבש בהממוצע ה"ה נעשה כמוהו ממש והאור הנשפע הוי אור הממוצע אלא שהוא בא ע"י גילוי אור עליון בהממוצע, וזה פועל בו שיאיר ויתגלה במדרי' שלמטה ממנו, ומה שהוא בדרך מעבר הרי הוא מאיר אור העליון ממש רק שבא ע"י מעבר המדרי' ההיא. ובזה ג"כ ב' מדריגות. הא' מה שזה פועל בהמדריגה הממוצעת וכמו גילוי אור אימא שנמשך למלכו' ע"י בחי' ז"א מ"מ ה"ה פועל בבחי' ז"א ג"כ, אלא שאינו בו בבחי' העכבה והשתנות כמו שהוא בענין ההתלבשות, והב' אף שאינו מתעכב בו כלל, מ"מ הרי פועל בו בחי' עילוי ורוממות, כמו גילוי המוחין בדיבור שיש בזה ב' מדרי' הא' מוחין כאלו שהם שייכים אל המדות, ואז אף שאינו בהתלבשות במדות, ומ"מ ה"ה בא על ידם פי' שהאור דמוחין מתעכב בהם (לפי דבכללות המדות הם תולדות המוחין) וישנו מדרי' נעלית מזה מה שאינו מתעכב כלל מ"מ הרי המדות הם בבחי' רוממות, שאינו דומה מהות המדות בעת שאינו נמשך הגילוי אור דמוחין בדיבור לעת גילוי המוחין בדיבור, שהם אז במהות מדריגה אחרת לגמרי, שהם עומדי' בבחי' עילוי, דאף שזהו בבחי' מעבר (והוא מדרי' הב' שבמעביר) אבל עני"ב (פי' הפעולה שנעשית בזה) הוא כעין התלבשות ממש, דכמו שבהתלבשות ה"ה פועל בו במהותה העצמי כמו"כ הוא במדרי' מעבר זה.

---

*) ביאור לע' ג' בהנדפס.

ובדוגמא כזו יובן בענין ד"ת, שבו הו"ע מעבר והתלבשות, דמדרי' התלבשות הוא בבחי' התלבשות ממש כמ"ש בפנים. וההתלבשות הזאת הוא מה שנרגש בנבראים שלמטה בבחי' חיות פנימי שהוא בחי' אור הממכ"ע, מה שבא בגילוי ממש בנבראים, אמנם מה שהוא בהם בבחי' מעבר, היינו שאינו נרגש בהנבראים רק הוא בחי' אור הסוכ"ע וסובב זה לפ"ע או"פ כו'. דהנה ג' מדריגות אלו הנ"ל הם במדריגה הממוצעת ובדוגמא כזאת ישנם גם במדריגות מקבל כמו בחי' מל' שמקבל האור והגילוי הנ"ל, אמנם בהמקבל לא יצוייר זה בבחי' ושמות אלו מעבר והתלבשות, דשם התלבשות ומעבר הונח על מדרי' ממוצעת, לפי שעיקר הכוונה הוא הגילוי וההמשכ' להמדרי' שלמטה, דאף במדרי' התלבשות אין הכוונה שישאר האור והגילוי בהמדרי' הממוצעת דסוף כל סוף העיקר הוא ההמשכה והגילוי להמדרי' התחתונה כמו בחי' מל' הנ"ל אמנם להיותה בחי' כלי מצומצמה ביותר, ולא תוכל לקבל גילוי אור בחי' אימא לזה בא הגילוי ע"י ההתלבשות דז"א, ומה שלפ"ע שתתקבל אף שהוא ע"י בחי' ז"א (דכך הוא הסדר וההדרגה) אמנם הוא הוא בחי' גילוי אור בחי' אימא ממש שמאיר בבחי' מל', ואי אפשר להשתמש בשמות אלו דהתלבשות ומעבר כשהם נמשכי' בבחי' המקבל, אבל לפי האמת גם במדרי' המקבל ישנם ג' מדריגות אלו, פי' דער ענין איז פראן, ומה שהאור נרגש ונקלט בבחי' מל' הוא בחי' האור דד"ת מה שבא בבחי' התלבשו' ממש, ויש באור זה גופא מה שבא מלובש בכמה מיני הלבשות עד שאינו נרגש כלל, והנה ב' המדריגות אלו מה שנרגש בנבראים ומה שאינו נרגש בנבראי' כלל, זהו מצד בחי' מדריגת ד"ת, שהו"ע התלבשות.

אמנם בחי' ד"ע הו"ע אחר לגמרי, והוא בחי' גילוי אור מקיף שפועל, דהמקיף מתגלה וגם פועל פעולתו ממש, דהנה כל המדריגות שנת"ל הוא בבחי' המשכת וגילוי בחי' האו"פ שיש בזה מדריגות חלוקות דמעבר והתלבשות ומעבר שהוא כעין התלבשות, אבל ד"ע הוא בחי' מקיף, פי' שא"א לכנוס בפנימי, והוא כמו ענין הסובב, מה שלמעלה מבחי' ממכ"ע, ובזה גופא יש ב' מדריגות, הא' הוא שפעולת הסובב ע"י הממלא, שהוא בסדר והדרגה והגילוי הוא בחי' האור פנימי, מה שהאור פנימי גופא מתגלה ומאיר במדריגה נעלית ביותר, ויש מה שהוא בחי' גילוי אור מקיף ממש, וזהו מדרי' ד"ע שהוא הגילוי דבחי' סוכ"ע, ואף שהוא ע"י אמצעית האו"פ, אמנם האו"פ אינו פועל שום שינוי בהאור, והגילוי נמשך כמו שהוא, ולכן ד"ע הוא ג"כ בבחי' התלבשות, אבל התלבשות זו אינה מדריגת התלבשות דד"ת הנ"ל, ועמ"ש בד"ה יין ושכר בענין מעבר והתלבשות בס' להבין ענין זיווג הנשמות *.

ע"ד. ב. ולהבין כ"ז צלה"ק תחלה, דהנה ידוע דתכלית בריאת והתהוו' כו'.

העתק.

---

* בד"ה . . . הנשמות : נדפס באוה"ת ויקרא (כרך ב') ע' תסב ואילך.

קיצור.

קיצור מהפנים. יו״ט של ר״ה שחל בשבת במדינה לא היו תוקעין מגזירה דרבה, והקשה מה ראו לעקור מ״ע דאורייתא מצדיקים מחשש גזירה דהדיוטי׳ וקלי הדעת. דמצוות דחדש זה כללים הם. ובפרט מ״ע דשופר שיש בו כוונה פנימי׳ כמ״ש הרמב״ם שכולל מלכיות זכרונות שופרות, וענין השופר שהוא הצעקה פנימית בהתפעלות פנימי שבנפש, ואינו כמו התפעלות דרעו״ד שהוא בקירוב, ואיך ממשיכי׳ זה בשבת. ואם אמירת הפסוקים עיקר למה זה אחר תקיעת שופר. ומהו״ע הזכרונו׳ איך שייך ענין השכחה, הלא ואתה מחי׳ את כולם בהתלבשות דד״ת, ואף מדרי׳ ד״ע ה״ה בבחי׳ גלוי וידוע, ומהו הזכרונות ומלכיות ושופרות שבאים אחר תקיעת שופר דוקא.

קיצור ממה שנתבאר בדרך לימוד וסברא. ההפרש בין התפעלות דרעו״ד להתפעלות דתשו׳. דרעו״ד הוא בבחי׳ קירוב, וקירוב זה מה שרואה מרחוק, ולא שטעם בהאור, דטעם הוא באהבה בתענוגי׳ והתפעלות דתשובה בבחי׳ ריחוק, משא״כ באהבה בתענוגים שטועם ממש והוא קירוב.

שאלה א׳. אם י״ל באה״ר ואהבה בתענוגים, קירוב וריחוק כמו ברעו״ד ותשובה.

שאלה ב׳. אם האהבה בתענוגי׳ בא אחר רעו״ד, כמו רעו״ד אחר אהבה שע״פ טו״ד, או שהיא מדריגה מופלאת.

שאלה ג׳. אם מדריגת אהבה בתענוגים דעולם התחתון הוא במעלה לגבי אה״ר דעולם עליון ממנו, לפי שהוא ממהות זה.

שאלה ד׳. באהבה שע״פ טו״ד אף באה״ר, העליות הם לפ״ע העובד, היינו שחושיו נוגעים בעצם הענין, אם באהבה בתענוגים ג״כ נוגעי׳ החושי׳ שלו, אם לאו.

שאלה ה׳. במוחש העובדים מגיעים יותר לעומק הענין מכמו המשכילים, אף שלבאו׳ בתחלת העבודה והעיון פארשטייען משכילים אידעלער דעם ענין, מתי נעשה השינוי הזה, שסוף סוף בעובדי׳ הענין מורגש, ובמשכילי׳ מושכל.

תשובה. הקדמה. א׳ כל גילוי אור שמתגלה בדיבור ומעשה, (דיבור התורה, ומעהמ״צ) בשוה, רב מעלתו במעשה, ואין חכם כבעל נסיון, דשרש העשי׳ למעלה מראשי׳ ההשתל׳ לחכ׳, בבחי׳ או״ת. ב׳. ישנם ענינים כאלו שהמעשה עיקר (ולא יומשך בדיבור כלל) מב׳ טעמים א׳ לפי שבמעשה הוא העצם ומהות הענין ההוא, ב׳ לפי שבמעשה הוא הנחת עצמו ביותר, דמעשה הוא בחי׳ כלי להמשכה עצמי׳ ונת׳ דאף במדרי׳ הא׳ מה שאין חכם כו׳ הוי כעין תוספת מרובה על העיקר.

הנחה. השכלה השגה. עבודה הרגש. ביאור הענין כל המדרי׳ כלולים זמ״ז. השגה והפלאה הם הפכים ומ״מ משלימים זא״ז. ידיעה והכרה ב׳ מדרי׳ חלוקי׳ כעין נבדלי׳ מ״מ האחד יכלול בזולתו. והם ב׳ מדריגות דעת ואמונה,

וכלולים זמ"ז. הקדמת הידיעה היא האמונה (אמונת התלמיד בהרב) מב' טעמים הא' שלא יתבלבל כו' והב' שיהי' הצמיחה. ואמונה הוא בדעת שהוא מה שמצויר בנפש. קירוב וריחוק, מובדלי' זמ"ז, ובהפשטתן יסייעו זל"ז. ונרגש בקירוב תנועת ריחוק. ובריחוק תנועת קירוב. והעיקר בכל אלה ההרגש להרגיש אמיתית התנועה, כמו בטנת"א דמה שלא יתגלה באותיות מתגלה בתגין ובנקודות או בטעמים, שהם תנועת האותיות כו'. והוא כמו ריחוק וההרגש בו קירוב כו'. והרגש זה ימצא בעובדי' מצד כח האו"ח. וכמו אין חכם הנ"ל וכעין זה העשי' הוא ההרגש כו'.

הנחה. אהבה הרגש. ולכן אינו שייך ציווי. מושכל מורגש, התאמתות המושכל ע"י מופת. ובמורגש המופת גלוי. וההרגש מגלה המופת גם במושכל, אך המושכל קדום להרגש. ובהרגש יש ג"כ סדר (אמנם הסדר שבו אינו כסדר דהשכלה. ומרגיש גם את ההפלאה אבל בדרך אגב) וירגיש את מציאות המושכל, דגם במושכל יש מציאות ולזאת ההרגש גם בעשי' הוא בתקפו כמו בעוצם המושכל, והוא המחבר עצם המושכל עם העשי' עד שע"י ההרגש גם בעשי' יורגש עוצם המושכל.

עפ"י הקדמות והנחות הנ"ל יתבאר דגם אהבה שע"פ טו"ד העיקר הוא בעבודה, לפי שבעבודה וערט נרגש דער ענין, וההקדמה לזה הוא השגה והבנה, אבל אין זה עדיין תכלית דבר זה, משא"כ המשכילים דנשארים רק בהשגה, ונוסף עליהם העובדים דיש להם ענין ההרגש, דעשי' לעילא והיא כלי לקבלה בחי' המשכה עצמית, הרי עוצם ההשכלה בא במורגש בהעשיות דלמטה, וזהו אין חכם כבעל נסיון וכנ"ל.

פתרון השאלות הנ"ל.

א'. באה"ר ואהבה בתענוגים י"ל ענין קירוב וריחוק כנ"ל.

ב'. אינו מוכרח שאחר אה"ר יתגלה אהבה בתענוגים, אלא שע"י אה"ר הוסר המניעה ועיכוב מלהתגלות.

ג'. אהבה תענוגים מעולם תחתון הוא מהות הדבר, רק במדרי' פחותה.

ד'. גם באהבה בתענוגים החושים והכלים נוגעים, והוא ע"ד כלי מלא מחזיק.

ה'. דעובדים הרגש, ומשום מעלת ההרגש, ההשגה באופן אחר לגמרי.

ביאור ג' מיני אהבות הנ"ל אהבה שע"פ טו"ד אה"ר ואהבת עולם, הנה במושכל ג' ענינים, ידיעת החיוב, ידיעת השלילה והשגת עצם המהו' מה שלמעלה מב' מדרי' הנ"ל והם ג' מדרי' הנ"ל עפ"י הקדמות הנ"ל.

תנועה דתשובה כולל ב' ענינים, על חטא שחטאנו לפניך, ובמה הי' החטא כו' דשניהם פועלים תנועת הריחוק.

רער״ד דסיבתה מצד הקירוב, לזאת היא בחשאי, נת׳ ההפרש בין סיבה לענין, ונת״ל דקירוב הוא ראי׳ דחכ׳ ולזאת בחשאי בחי׳ ביטול.

תשובה בחי׳ ריחוק מ״מ גם בה ענין חשאי בחי׳ קלא פנימאה דלא אשתמע.

מעבר התלבשות, ומעבר שכעין התלבשות. ד״ת התלבשות ממש, וד״ע הוי ג״כ כעין התלבשות, ובו ב׳ מדרי׳ גילוי המקיף ע״י הפנימי, מ״מ נרגש בהפנימי ענין המקיף ממש, וגילוי המקיף, וזהו חיות העולמות כו׳ שד״ע הוא ג״כ גילוי, וכמאמר גלוי וידוע.

ד"ה יו"ט של ר"ה *

א' י"ד כסלו רע"ג. והנה בע"ח בתחלתו כ' כו'. בחי' כחותיו ופעלותיו ית' השייכים אל העולמות: דהלא אור הממכ"ע זה ענינו מה שבא בבחי' אור פרטי להחיות העולמות ולהוותן (אמנם ההתהוות אינו בחי' התהוות מחודש, דזהו בחי' ומדרי' סוכ"ע כפי שית' בע"ה, כ"א מה שהחיות גופא הוא הוא המהוה, דזהו מדריגות אלקות שהחיות הוא התהוות, דבהעדר החיות ח"ו יבטל הדבר לגמרי מכל וכל מבלי שישאר אף הכלי, א"כ מזה מובן דבעת החיות אינו רק חיות אור בכלי, כמו כח הראי' בעין שמיעה באוזן דזהו אור וכלי, ומ"מ הלא יכול להיות הכלי אף בלי האור, וכמו בעוור שאין כח הראי' מתגלה ומ"מ הכלי שלם (דבאמת בהכרח לומר שלפ"ע לגבי פקח הרי הכלי ג"כ מתבטלת (פי' ביטול וקלקול הכלי דהלא זהו סיבת העדר הראי' מה שישנו קלקול בהכלי) דיש בה חסרון וקלקול, אמנם הלא אינו פירוד וביטול הכלי לגמרי) דזהו אור בכלי, ויכול להיות כלי בלא אור, אבל החיות אלקי הנה החיות היא מחי' את הכלי ובחיותו זה הוא התהוות הכלי מה שהיא בבחי' כלי לקבלה ובכל זאת הנה כללות ענין זה הוא מדריגת חיות ולא התהוות דלהיות דאור זה ענינו להחיות ואין ענינו להוות, דבאמת חיות והתהוות הם הפכים זמ"ז דחיות הוא בבחי' קירוב דוקא, והקירוב הוא מה שהחיות מפורט לחלקים שיתקבל בדרך פרט בהנברא וזוהי מדרי' ממכ"ע אור פרטי שלפ"ע מהות כל נברא ונברא ממש, וענין התהוות הוא בבחי' ריחוק דוקא מה שהמהווה מרוחק ונבדל מהמתהווה ובזה בכחו להוות דאם הי' בבחי' קירוב לא הי' אפשר להיות ענין ההתהוות כלל (הוא בבחי' הבדלה, אבל לא שאינו שייך לזה כלל דאז ג"כ א"א להיות ענין ההתהוות וענין ההבדלה ידוע מה שהוא מובדל מדבר זה הפרטי המתהווה אבל אינו מובדל לגמרי מה שאינו בערך ודוגמא כו'), וזוהי מדריגת סוכ"ע מה שהוא בבחי' הבדלה וריחוק מדבר המתהווה ולזאת ענין ההתהוות מיוחס למדרי' סוכ"ע דסוכ"ע וממכ"ע ה"ה בעצם ב' כחות ואורות הפכים זמ"ז בעצם מדריגתן ובמהות מעלתן אמנם לפי שזהו ענין אלקות שכולל הכל ואשר כל מדריגה כלולה מזולתה ומסתייעת ממנה (וכמשנת"ל כ"ה תש', וי"ל עוד טעם בזה שכ"ז הוא מפני השלימות דאוא"ס וכמשי"ת בע"ה) לזאת אף במדריגת ממכ"ע אף שענינו חיות אור פרטי להחיות הנה חיות זה היא ג"כ מהווה אבל אין זה ענינו) בבחי' אור וכלי לכל נברא ונברא לפי מהותו ותכונת נפשו שזהו ענין כחותיו ופעולותיו ית' הנה דבר זה מתגלה ע"י התהוות העולמות ונמצא מה שמביא לידי פועל כחותיו ופעולותיו ית' הוא דוקא האור דממכ"ע.

---

*) לע"ע מצאנו רק העתק.

מ״ש בכאן הל׳ הוא בכדי שיתגלו שלימות כחותיו ופעולותיו ית׳ . . ונתגלו ע״י ההתהוות העולמות כו׳: אין הכוונה לדייק ענין הגילוי לומר דגילוי שלימות הכחות והפעולות נעשו ובאו ע״י אור הממכ״ע, אין הענין כן דגילוי זה הוא גם ע״י בחי׳ סוכ״ע כ״א כוחות ופעולות הם מדרי׳ פרטיות וכל הבאה והמשכה כח ופעולה פרטיות הוא דוקא ע״י האור דממכ״ע שהוא הוא בבחי׳ אור פרטי כו׳. ואנכי דייקתי הלשון גילוי כו׳ והורני דעה שאין צריכים לדייק זאת כ״א הכוונה הוא כאמור.

התהוות כו׳, דעיקר התהוות כו׳: (דלהיות ענין המדרי׳ דסוכ״ע להוות וכנ״ל ולזאת עיקר ההתהוות הוא מאוא״ס הסוכ״ע כו׳) הסוכ״ע וכמ״ש כו׳, בהעלם: הנה אף דעיקר ההתהוות הוא מאוא״ס הסוכ״ע מכל מקום הנה זה רק גילוי העצמי העלמי פי׳ דבענין זה דהתהוות העולמות הרי אנו יודעים ממציאות אוא״ס הסוכ״ע אבל אין זה גילוי כחותיו ופעולותיו ית׳ ומה שע״י הסוכ״ע הוא התהוות הנה אמת הדבר שההתהוות הוא מאוא״ס הסובב אבל עדיין אין נרגש בזה כחותיו ופעולותיו ית׳ דדבר זה הוא דוקא בבחי׳ האור דממכ״ע אמנם להיות גילוי כחותיו ופעולותיו ית׳ הוא ע״י ממכ״ע בהתהוות העולמות וגוף ההתהוות הוא ע״י סוכ״ע לזאת בהכרח לומר דגם במדרגת סוכ״ע מתגלה כחותיו ופעולותיו אבל הוא גילוי העלמי (העצמי) לגבי הגילוי שמאיר ומתגלה ע״י בחי׳ ממכ״ע דבמדריגה ממכ״ע הוא עיקר ענין זה דגילוי כחותיו ופעולותיו ית׳. וביאור דבר זה יש להקדים ולאמר את אשר ידוע מכבר ומפורש בכל מקום דהתהוות העולמות הוא מבחי׳ אוא״ס הסוכ״ע דוקא והטעם בזה דבכדי שיהי׳ התהוות הנה המהווה הוא מובדל מן המתהווה דכל התהוות דבר הוא בבחי׳ ריחוק דוקא, דזהו ההפרש בין מחי׳ למהווה דמחי׳ הוא בבחי׳ קירוב משא״כ במהווה שהוא בבחי׳ ריחוק וכנ״ל, ולהיות כן ההתהוות הוא מאוא״ס הסוכ״ע מה שהוא בבחי׳ ריחוק והבדלה דזהו פי׳ סוכ״ע מה שסובב ומקיף עליו מלמעלה דלהיות הכלי קטן מהכיל האור הנעלה והמרומם (או שהוא בבחי׳ אור כזה שאינו בערך להתגלות בכלי) ההוא ונשאר בבחי׳ מקיף והבדלה ולהיות כן הנה ע״י הוא ההתהוות. אמנם זה יובן דכל מה שנתהווה בהעולמות מהדברים היותר נעלים בגופים הדקים חכים עד סוף כל המדריגות דגופים עבים ועכורי הגשם הנה כולם נתהוו מאין ליש גשמי מאוא״ס הסוכ״ע שמהווה כל העולמות מרכ״ד עד סוף כל דרגין וכל הנבראים ונוצרים ונעשים ה״ה חיים וקיימים מחיות זה מ״מ הנה חיות זה הרי הוא בתכלית ההסתר מה שאינו נראה ונרגש כלל וכלל משא״כ באור וחיות דממכ״ע דלהיותו בעצם ענין מהות מדרי׳ הגילוי (הכוונה בזה דכוונת המאציל ב״ה בבחי׳ ממכ״ע הוא שיהי׳ אור נגלה ובמילא הנה הוא נרגש בנבראים (ואף גם זאת ע״י עבודה ויגיעה כו׳) וכוונת המאציל ב״ה בבחי׳ סוכ״ע הוא שיהי׳ בבחי׳ הסתר והעלם שלא יאיר ויתגלה אור זה) ה״ה מחי׳ את הנבראים בבחי׳ גילוי אבל בחי׳ אוא״ס הסוכ״ע אף שחיות העולמות ע״י אבל הוא גילוי העלמי פי׳ שאין ענין מהותו ענין הגילוי. ולהסביר הענין בקצרה הוא דהעלם והסתר שניהם העדר הגילוי וההבדל ביניהם דהסתר הוא בא מהזולת (מובן הדבר שלמעלה באלקות אינו שייך ענין הזולת כלל כ״א

כוונתו ית' בעולמות התחתונים שלמטה שיהי' בבחי' מציאות הנה המציאות הלזאת כביכול שהוא בחי' ומדרי' זולת לגבי עצמות האור, והזולת הלזה (דמציאות העולמות התחתונים שנבראו בכוונה זו) הוא מסתיר על האור) (וכמו משפיע ומקבל הרי כלי שכל המקבל מסתירים על אור המשפיע, והעלם ענינו שהגילוי הוא בבחי' העלם פי' מתגלה ומתעלם, וכמו רב חכם מופלג שאף שמגלה שכליות עמוקות בדברים קצרים ובשפה ברורה הנה האור הנשפע הלזה ה"ה בתכלית ההעלם והעלם זה הוא ברצון המשפיע דוקא ואין הזולת (הוא המקבל) מעלים עליו, אשר יובן מזה (וואס מיר פארשטייען פון דעם) דשניהם הוא העדר הגילוי, אמנם העלם העדר גילוי הוא בכוונת המשפיע והסתר הוא באשמת המקבל, אשר ממנו יובן דהעלם שייך על אור עצמי והסתר על התפשטות האור דוקא. והנה סוכ"ע וממכ"ע הוא עצם האור והתפשטות האור ולזאת ההתהוות. הוא מבחי' אוא"ס הסוכ"ע שהוא בחי' עצמות, והתהוות זו הוא מרכ"ד עד סכ"ד, אך בהתפשטות האור שהוא בחי' אוא"ס הממכ"ע מתחיל התחלקות המדריגות דעליון ותחתון במציאות הנבראים שלמטה ג"כ, והנסיון בפועל מראה לדעת אמיתית ענין זה, הנה מעלת האדם הוא השכל והחכמה, הנה נשמות ישראל שהם קרובים לאלקות מצד מדרי' אוא"ס הממכ"ע (ולפי שמבואר בסש"ב אף הגופים דנש"י הם דקים וחכים יותר כנודע) ה"ה עצם וגוף חיותם הוא בדקות יותר והפשוט בבנ"י עלול יותר לכל טוב מכמו החכם הנעלה שבאו"ה וזהי מדרי' ממכ"ע שההסתר בגוף נש"י הוא פחות באין ערוך מכמו שהוא כו' אמנם זהו ענין כללי ובד"פ הנה בנש"י גופא הרגש החיות דממכ"ע הנהו משתנה מהרגש החיות דסוכ"ע, והיא היא הנותנת דזהו מדרי' ההתהוות והוא בא בבחי' העלם דוקא (והנה העלם זה מתגלה הוא ע"י עבודה ואז מדריגתו נעלית יותר) ואוא"ס הסוכ"ע הוא בא בבחי' גילוי פי' שעצם ענינו ומהותו בחי' גילוי ואף שבההתהוות (חסרי) אוא"ס הסוכ"ע נראה ג"כ שהוא בחי' אלקות ה"ה ג"כ בחי' גילוי אמנם גילוי זה הוא העלמי וכו', ובזה יתעמו נועם אמיתית הדברים אלה הדברים הרי זה רק בהעלם.

ב' ט"ו כסלו. הסוכ"ע וכמ"ש במ"א . . בממכ"ע: דזאת הוא רק ידיעה כללית מה שמההתהוות אנו יודעים שישנם מהווה וגם זאת אנו יודעים דא"א להיות התהוות כ"א בדבר שהוא נבדל מהמתהווה ולעולם דבר שהוא נבדל הוא עצמי, הנה מגדרים אלו אנו יודעים דאוא"ס הסוכ"ע הוא בחי' אור עצמי ולזאת ה"ה אור נבדל, ובכללות מההתהוות אנו יודעים מציאות אוא"ס הסוכ"ע, הנה דבר זה אנו יודעים מגוף ועצם ענין ההתהוות, ואינו נופל לומר שההתהוות דעולמות מכריח אותנו לומר כל זה וכמו שלא יפול לומר דאוא"ס הממכ"ע מכריח אנו לומר מציאות אוא"ס הסוכ"ע, רק דרך אגב הנה מענין ההתהוות דעולמות אנו יודעים מציאות אוא"ס הסוכ"ע, דזה הכלל אם הנני אומר שדבר זה מגלה לנו ענין זה היינו שהדבר הזה הנה כל עיקר מהותו ומציאותו לגלות ענין זה, ואם הי' ענין ההתהוות דעולמות עיקר ענינם ומהותם לגלות לנו מציאות מדרי' אוא"ס הסוכ"ע אז היינו אומרים כן אבל מה שנגלה לנו דרך אגב ע"י התהוות עולמות אין עלינו לייחס ידיעה זאת בסיבת ענין ההתהוות דעולמות כו'.

לעולמות כו׳ ויהי׳ כו׳ בעולמות: הרי זה התחלקות הלזאת היתה בסיבת העולמות דוקא שהם המגבילים הג׳ מדרי׳ דעבר הוה ועתיד והעולמות ה״ה בחי׳ ממכ״ע שהוא אור הקו מה שמתלבש בכל עולם לפי ערכו או אור הארת הקו דבי״ע שהוא אור מצומצם המתלבש בכל נברא ונברא בפרט, דזו היא מדריגת ממכ״ע שממלא ומאיר בכאו״א לפי מהותו ומדריגתו הנה גם אם נאמר דהוי׳ (לפי׳ שהוא מהשמות עצמיים כנודע) הוא בחי׳...

עדיין כו׳: הנה לפי הכלל שנת״ל אין זה עדיין גילוי סוכ״ע בממכ״ע כו׳, הפי׳ דכמו שע״י ההתהוות אנו יודעים מציאות אוא״ס הסוכ״ע כמו ע״י הידיעה דעולמות אנו יודעים בשם הוי׳ שהוא בחי׳ סוכ״ע אבל הוא ג״כ רק בדרך אגב דלהיות שבעולמות ישנו ענין הידיעה בכלל, והוי׳ בענינו כמו שארי עניני המציאות דעולמות, הנה המציאות הלזה מגלה לנו הידיעה בשם הוי׳ כו׳, אבל אין זה עדיין בחי׳ גילוי סוכ״ע בממכ״ע, הרי דבחי׳ כו׳, דממכ״ע הנה הידיעה הזאת היא ידיעה מכוונת בכוונה מיוחדת דזהו מדרי׳ העולמות ועיקר מהותם לפי שאמר בזהר בגין דישתמודעון שהוא אור המתלבש בכלים, ה״ז עיקר ענין מדרי׳ הממכ״ע ופי׳ זו היא מדריגה מיוחדת לממכ״ע דוקא הידיעה וההשגה במדרי׳ האור דממכ״ע כו׳.

הנה בד״כ נתבאר כאן ב׳ ענינים שצריכים לחלק הסברות שבהם, הא׳ הוא מה שמהתהוות העולמות אנו יודעים מציאות אוא״ס הסוכ״ע ע״ז א׳ מ״מ לא זהו בחי׳ גילוי סוכ״ע בממכ״ע, והב׳ מה שע״י העולמות אנו יודעים שם הוי׳ ע״ז אמר הנה בחי׳ ידיעה והתגלות זאת אין זה עדיין בחי׳ גילוי סוכ״ע בממכ״ע. דההפרש ביניהם דבענין הא׳ אמר בשלילה לא זהו בחי׳ גילוי סוכ״ע כו׳ ובענין הב׳ אמר אין זה עדיין פי׳ שאינו עדיין שלימות ענין זה דגילוי סוכ״ע בממכ״ע אבל בכ״ז ה״ה ממהות ענין הגילוי, וי״ל דכן הוא ולפי מה שנת״ל דהתהוות העולמות הרי אין עיקר ענינם בזה הענין לזאת הוא בשלילה גמורה משא״כ בענין השני שהוא עכ״פ מדבר בענין הזה בכוונה מיוחדת, שאף שעיקר הידיעה היא בגין דישתמודעון והוא בבחי׳ אור דממכ״ע מ״מ גם בשם הוי׳ דסוכ״ע שייך בו לומר אין זה עדיין אבל לשלול דבר זה לגמרי ג״כ א״א. וי״ל בפשיטות יותר דבמדרי׳ הא׳ שמדבר בענין התהוות העולמות ה״ה מדבר בענין העולמות ולזאת ה״ה שולל פי׳ מדבר בשלילה, ובענין הב׳ שמדבר בענין שם הוי׳ שהוא במדרי׳ הסוכ״ע בכלל לזאת אינו שולל כ״א בא לומר שאין זה עדיין גילוי הסוכ״ע כו׳ דגילוי ממש הוא מדרי׳ אחרת לגמרי מ״מ מקצת ענין זה ימצא בו.

ג׳ ט״ז כסלו. למעלה דזה כו׳ שכל דבר שהוא בכח אינו דבר כלל ומכש״כ שאינו בבחי׳ שום פועל כלל: הנה כאן מבאר ב׳ ענינים מה שכח הנבראים חסר, הא׳ מה שאינו דבר והב׳ מפני שאינו שום פועל, והנה להסביר ענין דבר ופועל אפשר להבינו בענין הכחות רוחניים (באופן רוחניותם, פי׳ וויא די כחות זיינען נאך אידיל בלי הלבשת הצורות שבהם, דהנה כל כח הוא מצויר ובא בציור קומה, וכמו ציור קומה דאדם שכולל ראש גוף רגל עד שמבין כולם יחדו נעשה שלימות האדם, כן הוא בציור קומה של הכחות

שיש בהם כמה ענינים ופרטים שונים, שמבין כל הפרטים נעשה ציור הכח ההוא, אמנם בה בעת שהננו מתבוננים בפרט א׳ של הכח ההוא עלינו להפשיטו מהצורה שלו הכללית ולהתעסק רק בענין זה בלבד ואז יוקל לנו הענין להבינו ולעמוד על בוריו של הענין ההוא, חהו פי׳ רוחניות הכחות טרם התלבשותם בפרטים וענינים כל ענין כמו שהוא לבדו עדיין, ונוכל יותר לעמוד על בוריו של הפרט ההוא שלא יבלבלנו הפרט השני שבו, ובפרט כפי שנת״ל ברשימה דיום (?) שהכחות האלקים כלולים מזולתם ואף ממדרי׳ ההפכיות ומסתייעים זמ״ז הנה אם יפגענו בהתעסקותינו פרט אחד שאינו מענין ההוא שאנו עומדים בו להבינו (והוא העוזר והמסייע להפרט שאנו עוסקים בו) הנה יבלבלנו בלבול רב להוציא משפט מעוקל שלא מענין ההוא שאנו בו כלל) שהכח הרוחני אינו דבר ומכש״כ שאינו בבחי׳ שום פועל כלל (מובן שקריאת שם דבר ופועל אינו מדבר מאיזה מציאות הגופנים, דשלילה זו גסה ומגושמת לשוללם בענין הכח, כ״א הכוונה על המציאות הרוחניות כעין מציאות הנקודה האמיתית אשר איננה גופנית כלל (דא״כ מאי נ״מ בין נקודה לשטח) ומ״מ היא בבחי׳ מציאות והמציאות הלזה מתחלק לב׳ מדריגות דבר ופועל (שההבדל ביניהם כה רב כמו הבדל הדבר והפועל לכשיקראו במקרא החומר) ובא לשלול שאף ב׳ מדריגות אלו הדקים והזכים ביותר באופן מציאותם אין זכר להם בענין הכח הרוחני) וכמו עד״מ כח המשכיל הוא כח רוחני, מופשט מכל ציור מצוייר לאמר עליו שהוא זה, פי׳ שכל תכוני או שכל רפואי והדומה כי ישכיל בכל רפואה ותכונה בשוה דלהיותו פשוט מכל המיני ציורים לזאת ביכלתו להתלבש בכל המיני ציורים דהא בהא תליא דכל פשוט מתלבש בכל וההתלבשות בכל היא הוראה על פשיטותו שגם בהיותו מלובש הנהו עומד באופן פשיטותו (אין לומר עליו שהוא פשוט שה״ה מלובש באיזה ציור שכלי רק זאת אנו מוכרחים לומר דאף גם אז הנה עמידתו פי׳ הארתו והתלבשותו בהציור שכלי ההוא הוא בבחי׳ הבדלה כמו שהוא במדריגת הפשיטות טרם התלבשותו בכל ציור שיהי׳, וזהו הכוונה שגם בעת התלבשותו הנהו באופן פשיטותו דגדר המיוחד והתואר העצמי של כח המשכיל הוא שהוא פשוט (המכוון כאן פשוט הוא הפשיטות דנבראים, ולא ענין פשיטות העצמות ח״ו דסוף כל סוף לגבי אלקות הרי הכח הוא נברא גופני כמו בריאת גוף התולעת כו׳) ולזאת הנה ציורו העצמי הוא בבחי׳ פשיטות, חהו הכוונה דגם בעת התלבשותו הוא הוא באופן פשיטותו) והוא בבחי׳ נבדל מהכלי שהוא הציור השכלי שמלובש בו (ועפ״י אמת הננו מוכרחים לומר דגם בעת פשיטותו אינו פשוט בעצם, דכמו שבעת התלבשותו הוא באופן פשיטותו, פי׳ בגדר הפשיטות שאינו מלובש ממש (ומהאי טעמא יכול להאיר אור מופלא ומופלג דעצם הנפש כו׳, וכידוע בענין חלקי הוי׳ אמרה נפשי שבאה ג״כ מכח המשכיל כו׳) הנה כמו״כ בעת הפשיטות אינו פשוט בעצם (וענין הפשיטות בו הוי שם המושאל לעוצם הפלגת דקות מהותו ואדיקותו והתיחדותו עם הכח עצמי שבנפש (שהוא כח ההיולי שבנפש, שהוא ההעלם דכח המשכיל) אבל אינו כלל שם התואר שמתאר מהותו להיותו פשוט בעצם) ויש בו השייכות אל הציור דוקא אך אין שייכות אל ציור פרטי דשכל זה או שכל אחר כ״א שיש בו השייכות לפרט

דוקא (דזהו ההפרש בין פשוט בעצם לפשוט מושאל, פשוט עצמי אינו מוגדר בענין פרטי הכל שהו לו יתגלה ויאיר בכולם בשוה או יתגלה באחד ובאחד לא יתגלה ולפעמים יבחר להתגלות בהנמוך (מצד ס׳ השתל׳) וימאס במדריגה הנעלית וענינו ענין כללי, והפשוט מושאלי הוא יאיר בפרט דוקא הן אמת דאין נ״מ באיזה פרט שיהי׳ רק שייכותה הוא אל הפרט ולא אל הכלל) מבלי הבדל איזה פרט שיהי׳ כו׳) וזהו מדריגת כח שישנו הדבר ההוא וכמו כח המשכיל שישנו במציאות מדריגת הנפש אבל הוא בבחי׳ כח לבד דהרי כל אדם יש לו כח המשכיל אפי׳ אנשים פשוטים ביותר ומ״מ יזדמן אשר כח לא יתגלה כל משך חיותם וישאר רק בכח הרי בנבראים כל דבר שהוא (רק) בכח אינו דבר כלל (שאינו שום מציאות ומכש״כ שאינו בבחי׳ שום פועל כלל (שנאמר שהכח ההוא הנעלם בכחות נפשו יפעול בהכחות הגלוים תוס׳ אור נעלה) נמצא מבואר שכח הוא פשוט, אך אינו פשוט בעצם דיש לו שייכות אל הפרט, אבל זהו ודאי שיכול להיות נשאר בהעלמו לעד מבלי שיתגלה לעולם, והסבה לזה דכח אינו דבר (מציאות) ואינו פועל לפעול בכחות הגלוים. עתה עלינו להבין מהו ענין דבר ופועל, ויובן זה בקיצור מופלג, דבר יקרא מושכל פרטי כמו שהוא דבוק בכותלי כח חכמתו וכמו עד״מ בענין הנ״ל דכח המשכיל הנה סברת הפשיטות שבו בהיותו מלובש, והשייכות בו גם בהיותו פשוט (והשייכות הוא רק מה ששייך אל הפרט כנ״ל) הנה הסברא הלזו (וכמו״כ בשארי מיני סברות שכלים) בהיותה עדיין דבוקה בכותלי החכמה (בלי שום הרגש גם קל) אזי יקרא דבר דדבר יתח על איזה מציאות קל, פי׳ השינוי מבלתי מציאות באיזה אופן שיהי׳ יונח עליו שם דבר (ואין הפי׳ על מהות דבר ממש כ״א רק שהוא משתנה מבלי מציאות, פי׳ שאין לומר שהוא בלתי מציאות או יונח עליו שם דבר, ואף שאין לומר עליו עדיין בחי׳ מציאות ג״כ אבל מאחר שא״א לומר בלתי מציאות יונח עליו שם דבר, פועל יונח על דבר שהוא במציאות דוקא אבל אינו מציאות מכוונו (פי׳ שמציאותו בא בכוונה מיוחדת) רק שמתגלה ומאיר איזה ענין, ודרך אגב הנה בריבוי העתקות והשתלשלות יוצא ממנו איזה מציאות העלולה לפעולה, הנה השרש ומקור כמו שהוא עדיין בריחוק ההשתלשלות ובהפלאת ההעתקה מושרש בהאור ההוא יונח עליו שם פועל (מובן שרחוק הוא מפועל לפעול אך זאת הכח על הפעולה משם הוא). וביאור דבר זה בקיצור מופלג — הנה נודע דמוחין ומדות הם בבחי׳ השתלשלות עו״ע דלידת המדות הם מהמוחין, והמוחין מולידים מדות הנה כמו״ש במוחין ומדות דכחות הגלוים ה״ה ידוע ומפורסם לכל, אך אשר יחייב לנו השכל בענין זה, דבהמדה היותר גסה ופשוטה בהעלם והסתר היותר מוסתר ומצומצם בריבוי מיני צמצומים ימצא בו קיסטא דחיותא מן המוחין (והנסיון בזה דאף איש פשוט וגס ביותר יפעל עליו החכמות היותר נעלות וואס ער וועט טיף צוא בראכען ווערען פון א שכל מופלג דוקא, דשכל שאינו לפ״ע כלל אף אם ילמד מאה שנה לא יבינו בהשגה אף כללית, הנה לפעמים יפעל עליו שכל נעלה ומופלג להשביר לבבו העז לרסיסים ממש, הרבה יותר מאשר יפעול עליו שכל וטעם שהוא לפ״ע, דהרי גם האיש פשוט הוא ממין האנושי שיש לו שייכות לגדר וסוג השכלי (יותר מכמו הבע״ח

שאינם שייכים להסוג כלל) עכ״פ הנה אם יטריחו עליו בריבוי טרחות להסבירו דעת למען להשביר לבבו התקיף באיזה מדה רעה (אשר גם מדות הטבעיים דמין האנושי לא יסכימו על מדה רעה כזו) לא יוכלו להגיעו ממדתו, ודוקא בהזדמן לפניו חכם מופלג שיגלה חכמות עמוקות ביותר (כמו פנימיות טעמי התורה בהסבר נפשו) תפעול עליו בהשפעה עצומה, ועוד זאת יותר לבד שתפעול על המדה הפרטית, הנה תשבר עצם תוקף לבבו העז (אם לא מי שנפגם נפשו בפגימות אסורות והדומה, כי מה שאנו מתעסקים עתה הוא רק בפרט וענין איש גם במדות רעים, אבל לא ענין החטאים בנפשותם רח״ל דזה ענין אחר לגמרי) וזה ראינו במוחש, הנה הנסיון הלזה תאמת לנו ב׳ ענינים הא׳ דגם בתוקף המדות רעות ישנו קיסטא דחיותא דמחין דאם הוא (הפעולה) מצד מוחין מדוע לא יפעלו גם בעץ ואבן או בע״ח (דישנו מדרי׳ כזו, וכמאמר עוף הפורח נשרף בהבל פיו, אבל זהו מצד דביקות באלקות כנודע) ומ״מ הפעולה הוא במין אנושי, והב׳ דכח נעלה פועל בתחתון, או מדויק יותר דבכדי לפעול בתחתון צריכים כח נעלה, והטעם בזה פשוט דאור וגילוי מה שהוא לפ״ע אין בכחו לפעול ודוקא כח נעלה מה שאינו לפ״ע בכחו לפעול גם במדריגות הנמוכות, ואיך שיהי׳ מובן מזה במחשש דאף במדרי׳ היותר נמוכות שבמדות כמו מדה רעה יש לה קיסטא דחיותא דמוחין) ומשרו״ז בכח המוחין לפעול בהם איזה פעולה שתהי׳, ולהיות כן הנה מוכרח הדבר שאף בשכל מופלג ונעלה פי׳ מושכל מופשט הנה אף בהעלמו העצמי ימצא בו השייכות למדה, אשר הגרעין הלזה (מה שהוא שייך אל המדות) הנה בריבוי המשכות והשתל׳ עצומה בריבוי מדרי׳ יהי׳ מזה גילוי על איזה מדה, והגילוי הזה לא שיהי׳ איזה מדה בפועל כ״א הקדמה לזריעת איזה דבר שמזה יוצמח מדה, והוא כמו עד״מ בהתבוננות מושכל מופשט הרי כשהאור השכלי מאיר בשכלו וחפץ לדבקה בו עולה ברעיונו נשמע מזה (פי׳ המכוון בענין זה, דאין הכוונה המכוון בזה להורות על איזה מדה כ״א הכוונה מאחר שהענין מופשט אצלו, ושכלו דק ביותר, עד שמופלא מכלי מוחו לקבלו ולהשיגו הנה הוא עושה לו סימנים במוחו הענין הוא כך וכך, וזהו פי׳ נשמע מזה) היינו שהענין הוא כך שנותן ציור במוח תבונתו בהענין ההוא ברמיזא בעלמא, הנה הרמז הלזה הוא ענין פועל, שהרמז הזה הנה בסוף כל המדריגות כנ״ל יהי׳ ממנו פועל כו׳ אך זה יובן דכל ענין זה אינו בכוונה מדריקת ומכוונת מה שנאמר שבעוצם הפלאת המושכל מופשט ישנו כוונה על איזה ענין שלבסוף כל המדרי׳ יתלבש באיזה מדה להאיר, וזה הפי׳ פועל שהוא מציאות אבל אינו מציאות מכווני כנ״ל פי׳ דהמציאות היוצא ומתגלה הוא רק דרך אגב בלבד. הקיצור העולה מכל אלה, דכח הוא אור רוחני מופשט אבל מ״מ אינו פשוט לגמרי והוא מה שהוא שייך אל הפרט דוקא אבל כח זה יכול להשאר בהעלמו לעד ולנצח, והדבר הוא שיחול בו ענין מה מהמציאות (או העדר הבלתי מציאות) אבל עדיין הוא דבוק ומיוחד בהכח ההוא עד שכבד לפנינו לחלקו מן הכח בערך מהותו, אבל בערכו העצמי ה״ה בבחי׳ מציאות, והמציאות הלזה הנה יש לו גדר ובכן והוא הנק׳ פועל פי׳ אשר בסוף כל המדריגות יבוא להאיר באיזה מדה שתהי׳ ובאיזה אופן שיהי׳ אפי׳ אופן דק חדק ביותר כו׳. ועפ״י

הקדמה האחרונה הלזו נבוא אל עומק המושג של הענין דכח נברא אפשר שיתגלה ואפשר שיהי׳ בהעלמו לעד לזאת אינו דבר שאינו שום מציאות כלל, ומכש״כ שאינו פועל, שזה כעין ק״ו ומה שאינו דבר ומכש״כ שאינו פועל, הרי כח הנבראים חסר ב׳ ענינים פי׳ דאף שאין לו דבר ופועל ומ״מ הרי נקרא כח, הרי מזה נראה דכח הנבראים אף שחסר דבר ופועל ומ״מ נקרא כח הרי מזה נראה דכח הנבראים חסר פועל, ולזאת אמיתית טעם בזה דכח חסר פועל הוא דוקא בנבראים כו׳.

שאינו בבחי׳ כו׳ כאשר מתגלה ופועל דבר ופעולה גשמיות אז הוא הפועל כו׳: הנה לפי הקדמה הנ״ל נעימים הדברים האלו עד למאד ואשרי הטועם.

ד׳ י״ז כסלו. הי׳ עלית כו׳ ד״ד: הנה בענין עד שלנבה״ע הי׳ הוא ושמו בלבד, ואי׳ *.

*) ע״כ מצאנו לע״ע.

קטע משיחת כ״ק אדמו״ר (מהוריי״צ) נ״ע

— ע״ד המשך תרס״ו * —

דער מאמר, יום טוב של ראש השנה, וואס דער טאטע הויבט אן ראש השנה תרס״ו מיט די זעכציק המשכים — איין און פערציק מאמרים פון דעם המשך — א חוץ איינצלנע מאמרים — האט דער טאטע געזאגט אין יאר תרס״ו, פופצן מאמרים פון דעם המשך — א חוץ איינצלנע מאמרים — האט דער טאטע געזאגט אין יאר תרס״ז, און פיר מאמרים פון דעם המשך האט דער טאטע געזאגט אין יאר תרס״ח — איז אן עד מוחשי אויף די התרחבות תורת החסידות, און אויף דעם מצב לומדי החסידות אין יענער צייט.

די וואס בעקאנען זיך מיט די ענינים אין חסידות, וואס און ווי עס ווערט ברייט און דייטלעך קלאר ארומגערעדט אין די מאמרים פון די יארן תרס״ו, ס״ז, ס״ח, ס״ט; די גוט באוואוסטע המשכים פון די יארן עת״ר, תרע״א; און די עלף מאמרים פון דעם המשך יום טוב של ראש השנה תער״ב, זעען אז פון יאר תרס״ו בעגינט א נייע תקופה אין דער התרחבות תורת החסידות.

די זעקס יאר פון תרס״ו ביז תער״ב האבן רייך געמאכט תורת החסידות מיט גרונטיקע בעלי כשרון און געוויסע בעלי עבודה.

אין דעם מיטעלן רבינס פארצייכנונגען — ווי עס ווייזט אויס, זאל דאס זיין געשריבן גאר אין די יונגע יארן — איז פאראן אן אויסשפראך: ועל דרך צחות יש לומר.

בדרך צחות קען מען זאגן אויף דער התרחבות החסידות און עבודת החסידים פון תרס״ו ביז תער״ב, דעם מאמר, יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית.

תורת החסידות האט געמאכט געבוירענע חסידים פאר אמת׳ע חסידים, און חסידים האבן געמאכט פאפירענע חסידות פאר לעבעדיקע חסידות.

*) הועתק מלקו״ד כרך ב׳ (ש, א).

קטע* ר"ד כ"ק מו"ח אדמו"ר (חורף תרצ"ה)

המשך רס"ו: עיקר המאמר בכתב — הי' אסך וויטער מהנאמר. ההגהות (שהיו בגליונות בפ"ע) — נכתבו לאחרי האמירה.

בין פ' דברים וראה — ג"כ אמר „חסידות", אבל לא בההמשך. וישנם רק „הנחות".

בשבוע פ' דברים ירו כו' ונסעתי מליובאוויטש כו' (כנראה זה הי' טעם הפסק ההמשך. הרושם).

ההגהות לי"א המאמרים „אלה הדברים — וה' אמר המכסה" (וירא רס"ז) כתבם אבא לא בליובאוויטש כ"א בווירצבורג (מקום נופש באשכנז). כשהשלימם — והי' זה וויט נאך חנוכה — קראני וציווני להביא בענעדיקטין וא"ל: אספר לך מאורע. בשנת תרל"ח כשסיים אבא המשך „וככה" קראני ציוה להמשרת להביא יין „טאקאיער", ציווני לסגור הדלת וא"ל: בא ונשמח אני ואתה. ודיבר אתי א שעה מיט דריי פערטל בעניני חסידות (כנראה הכוונה כ"ק אדנ"ע עם כ"ק מו"ח אדמו"ר. הרושם).

*) מרשימותיו של כ"ק אדמו"ר שליט"א.

ראשי פרקים מתולדות ימי חיין של
כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע *

כ"ק אדמו"ר מרנא ורבנא שלום דובער. נולד בליובאוויטש כ' מר"ח תרכ"א. נשא את בת דודו הרבנית שטערנא שרה מוצש"ק י"א אלול תרל"ה. תר"מ — התחיל לעבוד בעניני הכלל. תרמ"ג — התחיל להדריך את אנ"ש וקבל הנשיאות. תרנ"ב — משתדל אדות גירות מאסקווא ופעל ארכא עד הקיץ ועזר בסכומים נכונים להמגורשים להתישב במקומות חדשים. תרנ"ג — מקים מחדש ועד עסקני הכלל בפטרבורג. תרנ"ד — מבקר את המושבות בפלך חערסאן. תרנ"ז — מיסד ישיבות תומכי תמימים. תרנ"ח — עושה מסעו בעניני הכלל לקיוב, אדעס. תרנ"ט — מחוה דעתו בשלילה למפלגת הציונים. תרס"א — עושה מסעו לאשכנז, צרפת והולאנד בעניני הכלל. תרס"ב — מיסד, בעזרת האחים הנדיבים פאליאקוב ובעזרת יק"א, בית חרושת לאריגה ולמטוה צמר בעיר דובראוונא, פלך מאהליב, ובערך שני אלפים יהודים עובדים בו ומתפרנסים בריוח. — תרס"ד-תרס"ה — מיסד ועדים לשלוח מצה ליהודים אנשי החיל במזרח הרחוק. תרס"ו — עוסק בפטרבורג להשקיט את הפרעות ומצליח. תרס"ז — עורך תכנית מפורטה בשם התאגדות היראים ומוסרה על יד הרב ברייער והרב החכם אי"א מוה"ר יעקב ראזענהיים. תרס"ח — משתתף באספת עסקני הכלל באשכנז בעיר ברלין. תרס"ט — באספת קאטאוויץ מודיע כי הוא יוצא מאגודת ישראל. תרע"א — מייסד ישיבת תורת אמת בעיר חברון ת"ו. תרע"ו — י"ז מרחשון — עוזב את ליובאוויטש ומעתיק את מושבו לעיר רוסטוב ע"נ דאן. סוף תרע"ו — מיסד הישיבות במדינת גרוזיא. תרע"ז — משתדל ומצליח שיתנו חופשה, על פי החק, מעבודת הצבא לשני אלפים שלש מאות שמונים ושנים שומרי משמרת הקדש: רבנים שוב"ים חזנים וכו'. — במוצש"ק ויקרא, אור ליום א' שני בניסן בשנת תר"ף, בשעה חצי הרביעית, נסתלק ומ"כ בעיר רוסטוב ע"נ דאן.

---

*) בארוכה ובפרטיות יותר — ראה חנוך לנער בתחלתו ובסופו.

בנו: כ"ק אדמו"ר הר"ר יוסף יצחק.

ספריו **: א) קונטרס התפלה. ב) הגהות על הסידור. ג) הגהות על התורה אור. ד) הגהות על הלקוטי תורה. ה) הגהות על התניא. ו) קונטרס החלצו — רנ"ט. ז) קונטרס ומעין. ח) קונטרס העבודה. ט) קונטרס עץ החיים. י) תורת שלום — ספר השיחות. יא) מאמר סמוכים לעד — תר"פ. יב) מאמר והוא כחתן — תרנ"ז. יג) מאמר והוא עומד עליהם — תרס"ג. יד) מאמר זכור הוי' — עטר"ת. טו) חנוך לנער. טז) מאמר אחרי מות, תרמ"ט. יז) מאמר החדש הזה, תרנ"ד. יח) מאמר ויבא משה בתוך הענן, תרנ"ד. יט) מאמר זכור את אשר עשה, תרס"ה. כ) מאמר פדה בשלום, עזר"ת. כא) קונטרס פורים, עטר"ת. כב) מאמר שמח תשמח, תרנ"ז. כג) מאמר נחמו נחמו עמי, עת"ר. כד) מאמר תפילין דמארי עלמא, תרנ"ג. כה) מאמרי זכור, והי' כאשר ירים משה, ראשית גוים עמלק, פר"ת. כו) מאמר פדה בשלום, תרע"ה. כז) יו"ט של ר"ה, תרס"ו. כח) מאמר כי נער ישראל, תרס"ו. מאמר ולא אבה ה"א, תרס"ו. כט) מאמרי וידבר גו' אנכי גו', תרס"ו. מצה זו, תרס"ז. ששת ימים, תרס"ז. ויגר מואב, תרס"ז. ל) ספר המאמרים — עת"ד. לא) ספר המאמרים — תרנ"ט. לב) קונטרס בעניני כולל חב"ד. לג) בשעה שהקדימו — תער"ב. לד) ספר המאמרים — תרע"ח. לה) מאמר וידעת — רנ"ז. לו) ספר המאמרים — עטר"ת. לז) ספר המאמרים — פר"ת. לח) ספר המאמרים — עזר"ת. לט) ספר המאמרים — אעת"ר. מ) הגהות לד"ה פתח אלי' — תרנ"ח. מא) דרושי חתונה — תרנ"ב. מב) ספר המאמרים — תרס"ט. מג) ספר המאמרים — תרס"ח. מד) ספר המאמרים — תרס"ה. מה) אגרות־קודש. מו) ספר המאמרים — תרמ"ג־ד. מז) ספר המאמרים — תרנ"ד. מח) ספר המאמרים — תרנ"ה־ו. מט) ספר המאמרים — ליקוט.

**) ברשימה זו באו הספרים שנדפסו ולא אלו שבכת"י.

מפתח ענינים *

נערך ע"י
כ"ק אדמו"ר שליט"א

א

אב: כי נער ישראל (אהבה לבן קטן יותר מלגדול).

או"א: עיי"ע הולדה, ולד, חו"ב, יחוד, ישראל.

אברים: לג (א. וכחות התמזגותם).

א"ק: יט, כד, כה, כו, כח, נו. עיי"ע אבי"ע דכללות, כלל ופרט, צמצום.

אדם: כג (אדמה לעליון, דבקות). בח (כללי). נה (ציור ** א. למע'). עיי"ע אכילה, אבי"ע, בי"ע.

אדם מקדש עצמו מעט למטה כו' (יומא לט, א): לב.

אדעתא דנפשא, לשמה: מו, מז.

אהבה בכל לבבך נפשך מאודך: נז.

אהבה: ח (ע"י התבוננות. רעו"ד. אב ובן אהוב ואוהב). טז (אה"ר אהב"ת). כט (ע"י ויתור). לא (ע"י מצות). עיי"ע אברהם, אש, דם, חסד, מדות, מוחין ומדות, מילה, מנורה, רצון.

אהרן: עיי"ע אברהם, אהבה, מנורה, משה.

אופנים: עיי"ע שרפים.

אור, עצם והתפשטות. ג' מדרי': עצם וב' בחי' בה: ה, נח, נט. עיי"ע אור שלפני הצמצום.

אוא"ם: כא (פי'). עיי"ע א"ס.

אוא"ם למע' מע' עד אין קץ ולמ"מ ע"א תכלית: כ, כג.

או"י או"ח: י (בהשכלה). יא (כנ"ל). מג (חלוקים). עיי"ע ברור, העלם, פנימי, מקיף.

או"מ או"פ: עיי"ע אור כח חיות, מעלה ומטה, סוכ"ע, פנימי, קטרת.

אור שלפה"צ: כ, כב, כז, ל, מג, נב, נו, נט, סא.

אור שנברא ביום א': כב (אשגב"א ולע"ל).

אור כח חיות: נו (א. כח).

או"כ: ה, כג (פשוטים א"ל). כו (אופן המשכתם). מה (גוון וג. פשוט). נו (הסתר הכלים על הא.). כי נער (גוף ולבוש, הארה עצם).

אור ושלמה (דתורה): יג.

אור ושפע: כא.

אור: ה (זיו והארה ולא עו"ע). כא (התלבשות. הארה בלבד. א. הנפש השמש). נד (א. העצמות). נו (פשוט. א. כח). נח (מובדל).

אור: עיי"ע אויר, אחליפו, איהו וחיוהי, א"ע, בטול, בריש, ברישא, זריעה, חומר, חו"ב, מאור, מהיכן נבראת, מספר, מקור, ספירות, רצוא ושוב, רצון, שם, תהו, אצילות.

אותיות. תמונתן. פרטי הא': מה (יו"ד).

עיי"ע הוי' (אותיותיו), יגת"ד (י' ו'), שערות (כנ"ל).

אותיות: ה (א. המח'). נג (שרשם בנפש. ב' בחי').

אותיות: עיי"ע אבן, אלף, חומת, צרוף, קטרת, תפלה.

---

*) מפתח ענינים למאמרי ודרושי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, שנערכו ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א — נדפסו בספר המפתחות לספרי ומאמרי חסידות חב"ד (ברוקלין, תשכ"ו). כאן נלקטו משם מפתח הענינים המצויינים להמשך תרס"ו.

**) וכן צ"ל בס' המפתחות.

*) וכן צ"ל בס' המפתחות.
**) שלהו"ע: = שלא הועתק.

הגהות והערות על סש״ב

הנמצאות בהמשך יו״ט של ר״ה, תרס״ו

ספר של בינונים

פ״ד. גבהה וגדלה כו׳: כי נער (אף שהם לבושים אלא שהם לבושים דתומ״צ כו׳ זוכים למעלת הלבוש שהוא לבוש לעצמות).

פ״י. מאוס: ט׳ (מאוס ע״י רצון או ע״י אהבה).

פי״ב. ק״ש ותפלה שהיא שעת מוחין דגדלות כו׳: י״ז. עיין לעיל פ״ג.

פי״ט. חפץ בטבע כו׳ למע׳: י״ד.

פ״ך. למשל כשנופלת איזה: נ״ג.

פמ״א. ואף שלהיות כונה זו — לעשות כמ״ש רצה״ע ב״ה והיינו יחודו — כמ״ש במ״א באריכות: ר (צירופי הוי׳ ואד׳ שבכל רגע! נמשך צירוף חדש). עיין לעיל פ״ה, פ״ה, פי״ד, פל״ת.

פנ״א. הכח והחיות הראוי להם: נ״ה.

פנ״ב. עיין לעיל פנ״א.

אגרת התשובה

פ״ד. נ״ג (בפ״ד שרש הנשמות מהאורות).

אגרת הקודש

סי״ב. ט״ז.

ס״ך. ואף גם לאחר כו׳: ט״ו.
וכדי שיהי׳ יש הזה הנברא כו׳: כ׳.
והנה כמו״כ מזיוג כו׳: ב (בס״ך והארת הקו בקע הפרסא עמהם).

קונטרס אחרון

להבין מ״ש בפע״ת. בשם ה׳ ממש השוכן בקרבו: נ״ד.

פאקסימיליא מגוף כתי"ק כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע

מעמוד הראשון של המשך יו"ט של ר"ה — תרס"ו

הגהות לד"ה יו"ט של ר"ה כו'

פאקסימיליא מגוף כתי"ק כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע

מעמוד הראשון מהגהות לד"ה יו"ט של ר"ה, רס"ו

פאקסימיליא מגוף כתי״ק כ״ק אדמו״ר מהורש״ב נ״ע

נדפס לעיל ע׳ פג—צב

פאקסימיליא [illegible] נ"ע

נדפס לעיל ע' תפד—תצד

פאקסימיליא מגוף כתי"ק כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע

נדפס לעיל ע' תצד—תצז ; תריב

[illegible]

פאקסימיליא מגוף כתי"ק כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע

נדפס לעיל ע' יד—טו

קטע משיחת אחש"פ, ה'תש"ל

— רשימת אחד השומעים —

א. איתא בזוהר[1] "ובשית מאה שנין לשתיתאה יתפתחון תרעי דחכמתא לעילא ומבועי דחכמתא לתתא וכו' וסימנך בשנת שש מאות שנה לחיי נח וגו' נבקעו כל מעינות תהום רבה". וכוונת הזוה"ק בפשטות היא, כי בזמן ההוא יפתחו שערי החכמות בכלל ושערי חכמת התורה בעיקר ובפרט. וכן ראינו באותו הזמן בנוגע לחכמות בכלל. ובחכמת התורה — זכינו באותם הימים לגילוי' של פנימיות התורה — חלק התורה שהי' כמוס וסתום עד אז.

שהרי בתחלה היתה חכמה זו גלוי' וידועה רק "ליחידי סגולה ואף גם זאת בהצנע לכת ולא ברבים"[2], כי הם העלימוה מעינם ועיונם של רוב עם ישראל. ורק מתחיל מהאריז"ל — הרי אמר "דדוקא בדורות אלו האחרונים מותר ומצוה לגלות זאת החכמה"[3]. אמנם גם אז טרם באה לידי גילוי והתפשטות בהרחבה — באופן ד"יתפרנסון"[3], עד שהופיע כ"ק הבעש"ט, ובו ועל ידו התחילה חכמה זו להתגלות ולהתפשט בהרחבה בין כל ישראל — בהתאם לתשובתו של מלך המשיח (על שאלת הבעש"ט "אימתי אתי מר"), "לכשיפוצו מעינותיך חוצה"[4]. ובפרט לאחר התגלותה של חסידות חב"ד ע"י כ"ק אדמו"ר הזקן[5], עד היותה בבחי' "יתפרנסון", היינו שתורת החסידות נתלבשה בלבושי הבנה והשגה (מזון[6]) של השכל האנושי, ומני אז היא מתפשטת באופן ד"מוסיף והולך מוסיף ואור".

---

1) ח"א קיז, א.

2) אגה"ק סי' כו (קמב, ב).

3) בדיוק הל' בתקוני זהר (ת"ו בסופו) דברי אליהו הנביא מבשר הגאולה מגלותנו זה (לרשב"י): כמה ב"נ לתתא יתפרנסון מהאי חיבורא דילך כד אתגלי לתתא בדרא בתראה בסוף יומיא ובגינא וקראתם דרור בארץ גו'. ובכסא מלך שם ביאר והדגיש: בדרא בתראה דוקא קרוב לימות המשיח כו' (אף אשר) זה כמה מאות שנים שנתגלה כו' (כי הלימוד צ"ל דוקא באופן של) יתפרנסון כו' יפורשו מאמרים העמוקים בהקדמות שגילה האריז"ל ולהי"ה כו' שיבינו כו' כי הלומד גירסא בעלמא הגם שיש לו שכר טוב כו' עכ"ז הסגולה דבגיני' וקראתם דרור היא כשיתפרנסון וילמדו פירושי המאמרים כו'. — ראה גם כן הקדמת הרח"ו לשער ההקדמות.

4) הבעש"ט באגרתו הידועה על דבר עליית הנשמה שלו בראש השנה שנת תק"ז נדפסה בסוף הספר בן פורת יוסף, בספר המכתבים מהבעש"ט ז"ל ותלמידיו (לבוב תרפ"ג), וכותב המו"ל שהעתיקה מן המכתב — כת"י חתנו של הבעש"ט הרה"צ וכו' ר' יחיאל — החתום בעצם כי"ק של הבעש"ט. בספר גנזי נסתרות (ירושלים ת"ש תרפ"ד) ח"א סי' סה. — וחלק ממנה בתחלת ספר כתר שם טוב, וספר לקוטי אמרים להה"מ ממעזריטש. — ביאור שאלת הבעש"ט ומענה המשיח ע"פ החסידות ראה לקו"ד ליקוט כ"ה.

5) ובפרט לאחרי פעטערבורג (תקנ"ט) (תורת שלום ס"ע 112 ואילך).

6) ראה תניא ספ"ה.

ולכאורה תמוה הדבר:

הרי דורות האחרונים הוא זמן של "עקבות משיחא שנפלה סוכת דוד עד בחי' רגלים ועקביים"[7] וה"ה "דור יתום"[8], כי החשך בו הוא כפול ומכופל — ואיך יתכן שדוקא דורות הללו יזכו לגילוים נעלים כאלו שלא זכו להם הדורות הקודמים, אף לא דורות התנאים ואמוראים, הגאונים וראשונים וכו'?

אמנם כגון דא אנו מוצאים גם בענין כללי בתורה:

אמרו רז"ל[9] "כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש בתורה הכל ניתן למשה מסיני". ולכאורה גם בזה יש לתמוה: מכיון שחידושיו של התלמיד כבר ניתנו למשה מסיני, למה לא נתגלו כל אותם הדורות, עד כי יבוא תלמיד ותיק זה ויחדש ענין זה?

והביאור הוא:

כתוב בתורה[10]: "את הכל עשה יפה בעתו" ואחז"ל ראוי הי' אדה"ר שתנתן התורה ע"י כו' חזר ואמר (הקב"ה) כו' אני נותן לבניו — שכל דבר שהקב"ה עושהו בזמן מסוים, הרי זו היא העת ה"יפה", המתאימה וזקוקה לדבר הזה. מזה מובן אשר עד שיגיע הזמן שבו נתחדש ענין זה בתורה ע"י התלמיד ותיק, עדיין לא היו זקוקים להענין הזה, ולכן לא נתגלה.

כי הלא תורה הוא מלשון הוראה[11], שתכליתה להורות לבנ"י את הדרך ילכו בה ואת העבודה אשר יעבודו לברר ולזכך את העולם — תכלית הירידה לעוה"ז[12]. ומכיון שהעולם לא הי' זקוק עדיין להבירור של הוראה זו הבאה בהענין שמתחדש ע"י התלמיד — לא נתגלה החידוש[13]. ובבוא הזמן שבו התלמיד ותיק מחדש את הענין בתורה — הרי זה גופא הוכחה שהוא הוא העת ה"יפה" לזה; והיינו לפי שמצב העולם הוא כזה, שנחוצה ומוכרחת ההוראה הנובעת מחידושו של התלמיד ותיק[14].

---

7) אגה"ק סי' ט.

8) אגה"ת פ"י.

9) ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב, ה"ד. שמו"ר רפמ"ז. ויק"ר רפכ"ב. קה"ר פ"א, ס. פ"ה ח. שו"ת רד"ך בית ה' חדר ג. תורת העולה ח"ג, פנ"ה. הקדמת השל"ה עה"ת. אור תורה להה"מ ר"פ תולדות. אגה"ק קו"א ד"ה להבין פרטי ההלכות.

10) קהלת ג, יא. ובקה"ר שם. ועייג"כ שם ר"פ עה"פ לכל זמן ועת לכל חפץ.

11) זח"ג נג, ב. גו"א ר"פ בראשית בשם הרד"ק.

12) תניא פל"ז (מח, ב).

13) אף שהיתה גם אז חלק בתורה — וכמו כל התורה ש"קדמה לעולם" (פסחים נד, ב. נדרים לט, ב), ויחידי סגולה למדו וקיימו כל התורה כולה עד שלא ניתנה (קידושין פב, א. יומא כח, ב) אבל לכל ישראל ניתנה לכ"ו חזר.

14) וזהו גם הטעם לזה שכ"ק מו"ח אדמו"ר גילה כמה הוראות והנהגות וכו' בזמן האחרון דוקא, וכמה מהם — בארצוה"ב, בחצי כדור התחתון (ראה מכתבו בסה"מ תש"ח ע' 232), אף ששמעם כמה שנים לפנ"ז — כי "לכל זמן" ואז בא הזמן שהעולם הוצרך להם.

ועד"ז הוא בענין דידן: כל הגילוים דלעתיד, בביאת המשיח, ה"ה דבר ה"תלוי במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות"[15]. ואין הכוונה רק להעבודה של גלות זו האחרונה, אלא מאחר שארז"ל[16] "אין המצוה נקראת אלא ע"ש גומרה", הרי מובן שבגמר העבודה והבירורים של גלות הלזו, יוגמר ויסתיים גם ענין ותכלית כל הגליות (שהרי הגאולה מגלות זו היא גאולה שאין אחרי' גלות[17]). מובן עפ"ז, אשר עבודתנו זו, המביאה לגמר הגלות הרביעית והגאולה שלאחרי' — פועלת עילוי גם בשלש הגאולות הקודמות.

היוצא מזה, אשר דוקא וכיון שדורות אלו האחרונים הם "עקבתא דמשיחא" שבהם הוא בירור וגמר גלות הרביעית והאחרונה — מוטלת עליהם אחריות יותר גדולה, ועבודתם צ"ל יותר נעלית ובהתחזקות והתגברות יותר מזו אשר בדורות וגליות הקודמים. כי הלא עבודתנו זו היא הכנה אחרונה לגאולה השלימה: להפך את החשך כפול ומכופל — לאור כפול ומכופל[18].

וכיון ש"אין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו"[19], ואינו מבקש אלא לפי הכחות שניתנו להם, לכן בדורות האלה דוקא מתגלים חלקי התורה הנעלמים ע"ע והפנימיים (מה שלא זכו להם בדורות הראשונים), ובהם וע"י נשפעים מלמעלה כחות מיוחדים לעבודה נעלית זו — שהרי התורה היא "עוז ותושי'"[20], היא הנותנת כח לעשות חיל בעבודה.

יותר מזה: נוסף על זה שעבודה גדולה זו מצד עצמה דורשת כחות מיוחדים — הרי ידוע, שכל שהעבודה מוכרחת יותר וקרובה יותר לתכלית הנרצה שבאה ע"י, מתגברת יותר הקליפה והיצה"ר לנגד ולמנוע וכו'[21]. והיות שעבודת דורות האחרונים נוגעת ממש לגמר והשלמת כל הבירורים, הרי התנגדות היצה"ר נגדה הוא ביתר תוקף ועוז — למנוע העובד לעשות את המוטל עליו — וא"כ גם בגלל זה מוכרחים בדורות אלו לכחות מיוחדים, כדי שע"י עבודתנו נוכל לקיים ולהשלים את רצונו של הקב"ה, ש"נתאוה הקב"ה להיות לו (ית'[22]) דירה בתחתונים"[23].

ב. עפ"י הנ"ל י"ל שכמו שהוא בכללות, בהפרש שבין דורות האחרונים לבין הדורות שלפניהם, כן הוא הענין גם בדורות האחרונים עצמם — שבכל

---

15) תניא רפל"ז.

16) סוטה יג, ב. הובא בתנחומא ובפירש"י עקב (ח, א).

17) ראה מכילתא עה"פ אז ישיר: התשועה העתידה להיות אין אחרי' שעבוד (הובאה תוד"ה ונאמר פסחים קטז, ב). ועד"ז שמו"ר פכ"ג, יא (וראה רש"י ערכין (יג, ב) ד"ה בנבל).

18) ראה תניא פל"ו, אגה"ת ספ"ט.

19) ע"ז ג, א.

20) ראה תו"א ר"פ יתרו.

21) עיין תניא פכ"ח. — ראה לקו"ש ח"ג פ' בראשית.

22) כן הי' מוסיף (פעמים רבות) כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע — נתבאר בשיחת ש"פ וישלח תשכ"ט.

23) תנחומא נשא טז. עד"ז במדב"ר פי"ג, ו. — ראה תניא פל"ו.

דור ודור שמתקרב יותר לביאת המשיח, כמו שהאחריות הולכת וגדלה[24] — כן הולכת ורבה התגלות הענינים הנעלים דתורה, לגבי הדורות שקדמום. וכמו שאנו רואים שכן הוא הדבר בענין גילוי פנימיות התורה — מדור לדור היא מתגלית יותר ויורדת ומתלבשת יותר בלבושי הבנה והשגה ותפיסא.

גילוי בתוספת רבה כזו ניכר ובולט במיוחד במאמריו של כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע[25], אשר בהם באים עניני החסידות בביאור יותר רחב ובהבנה והשגה שכלית יותר, מכמו שהם (בגלוי — גם לאנשים כערכנו) במאמרי רבותינו שקדמו.

והרי ידוע[26] הפתגם של חסידים הראשונים שכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע הוא „הרמב"ם דתורת החסידות", לפי שעניני תורת החסידות באו במאמריו בסדר־מסודר, בהסברה מודרגת ובמשלים המבררים וכו'. ומובן, אשר ע"ד שהרמב"ם כותב[27] אודות ספרו יד החזקה „וראיתי לחבר דברים המתבררים וכו' בלשון ברורה בדרך קצרה עד שתהא תורה שבע"פ סדורה בפי הכל כו' דברים ברורים קרובים נכונים כו'" — הוא הדבר בנוגע למאמרי כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, אשר בהם באה תורת החסידות (בגלוי כנ"ל) „בדברים המתבררים, בלשון ברורה . . דברים קרובים נכונים" וכו'.

ג. מבין מאמריו גופא דיבר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע במיוחד בשבח ההמשך תרס"ו. כי כל מעלות הנ"ל, בהן נשתבחו מאמריו, ישנן במדה מרובה ומיוחדת בהמשך זה.

ולא רק שבהמשך זה באה תורת החסידות לידי התגלות יותר ובהשגה למטה יותר, אלא שגם שייכותה של „חכמה זו" לגאולה העתידה (וכנ"ל, שהיא היא הסיבה מה שפנימיות התורה מתגלית יותר מדור לדור) נראית יותר בהמשך זה.

וכידוע אשר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע קישר אמירתו של ההמשך בשנה זו (תרס"ו) עם ה„קץ" הנמצא בכמה ספרים על שנה ההיא[28] (וגם עם זה שבזמן ההוא היו פרעות במדינת רוסיא ל"ע ושהיתה מוצאי שנת העיבור).

---

24) להעיר מסוטה (מט, א): בכל יום ויום כו'. ראה לקו"ש ע' 1226, ובהערה 32 שם.

25) וראה חנוך לנער (ע' 8. וראה היום יום ע' קו) אשר הצ"צ אמר בנוגע לכ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע: „נולד כ' חשון תרכ"א, שיש בזה שני כפי"ן שהוא רומז לכתרא עילאה" — וידוע (לקו"ת שה"ש לה, ג) אשר שני הכפי"ן רומזים לב' הבחינות שבכתר אריך ועתיק, היינו שהוא שייך לא רק לאריך (שאף שהוא למע' מהשתל', מ"מ הי"ה שייך להשתל') אלא גם לעתיק שלמע' מהשתל' לגמרי.

ויש לקשרו עם זה שהברי"מ שלו היתה בנר ב' דחנוכה (שם), לפי שביום ב' דחנוכה נראה הנס דחנוכה (הבא מלמעלה מהשתל') בגלוי, לא כמו ביום א' שבגלוי אין נראה הנס ושקו"ט בזה בתורה וחקוקים לביאור מיוחד כו' (ראה ט"ז ריש הלכות חנוכה סי' תרע. ועוד).

והר' כ"ז שייך לענין הגאולה, דהרי גם ענין הגאולה בא מבחי' שלמע' מהשתל'.

26) לקו"ד ח"ב ע' רצו. וראה סה"ש תש"א ע' 160.

27) בהקדמתו לספרו יד החזקה.

28) וי"ל אשר לכן התחיל ענין שתיית ד' כוסות באחש"פ בשנה ההיא דוקא (היום

ובנוגע לפועל: ע"פ כל הנ"ל שניתנו ונמשכו הגילוים והכחות מלמעלה להפוך את החשך כפול ומכופל, ו„גלו לאדום שכינה עמהם"[29] שנקראת „בשם שכינה ע"ש ששוכנת ומתלבשת תוך כל עלמין"[30], היינו שגם כאשר נמצאים אנו בשפל המצב, מ"מ הרי הוא ית' הוא השוכן אתנו ועד אשר „ושכנתי בתוכם בתוך כל אחד ואחד"[31], הרי הוא הנותן לנו כח לסיים הגלות, לברר „הפכים קטנים" שעדיין לא נתבררו, ולזכות לקץ שם לחושך[32], קץ הגלות, ואח"כ — להאתחלתא דגאולה ואח"כ לשלימות הגאולה האמתית ע"י משיח צדקנו — במהרה בימינו ממש, אכי"ר.

יום ע' מז), כי אחש"פ וענינו — הי"ה שייך להגאולה העתידה וכתוכן ההפטורה וכו' (ראה לקו"ש ח"ד ע' 1299).

וי"ל שייכות מיוחדת ליין דוקא, כי ענינו של יין הוא גילוי ההעלם, דהרי מתחלה הוא טמון בענבים ואח"כ יוצא לגילוי, ולכן הוא פועל גילוי ההעלם, כמ"ש (שופטים ט, יג) „המשמח אלקים ואנשים", היינו שמגלה ההעלם דאלקים ואנשים (לקו"ת דברים עס, ד).

29) ספרי מסעי לה, לד. (וראה מגלה (כט, א): לבבל כו'. ולהעיר מהשינוי: בתניא פ"ז, אגה"ק סכ"ה (ובכ"מ בחסידות) לאדום, באגה"ק ס"ד (ובכ"מ) לבבל ובכ"מ שמדובר אותו הענין ולא הובא מרז"ל בכלל).

30) תניא פמ"א.

31) ר"ח (שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו). בשל"ה (שער האותיות אות ל. מס' תענית רד"ה מענין העבודה. פ' תרומה חלק תו"א — שכה, ב. שכו, ב. — ועוד).

32) איוב כח, ג. ובאוה"ת פ' מקץ (שמ, א. וכפי' המד"ר שהובא שם — כ"כ בתניא פל"ג) — מציין גם לזח"א (קצה, א). ושם הוא עה"פ לכל זמן ועת לכל חפץ (ונת' בלקוטי לוי יצחק על הזהר): ת"ח כל מה דעבד קוב"ה לתתא לכלא שוי זימנא וזמן קצוב זמן שוי לנהורא כו'.

לזכות

שניאור זלמן בן אסתר
וזוגתו חוה בת שרה ברכה
בנו יצחק מאיר בן חוה
בתו אסתר בת חוה
בנו נתן בן חוה
כלתו חנה רבקה בת רחל דוואשע
חתנו מנחם נחום בן גיטל
כלתו צבי׳ מרים בת שינא חוה
נכדו מנחם מענדל בן חנה רבקה
וזוגתו אסתר בת פריידא באבא מאליא
נכדתו שרה ברכה בת חנה רבקה
ובעלה יהושע בן עטא דבורה
ובנם מנחם מענדל בן שרה ברכה
ובתם חי׳ מושקא בת שרה ברכה
ובנם אלחנן בן שרה ברכה
נכדתו אסתר בת חנה רבקה
ובעלה יוסף בן מנוחה
ובתם חי׳ מושקא בת אסתר
ובתם דבורה לאה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן חנה רבקה
נכדו צבי הירש בן חנה רבקה
נכדתו נחמה דינה בת חנה רבקה
נכדו נתן בן חנה רבקה
נכדתו פריידא מלכה בת חנה רבקה
נכדו ישראל בן חנה רבקה
נכדתו גיטל בת חנה רבקה
נכדו שמואל בן חנה רבקה
נכדו משה בן חנה רבקה
נכדתו רבקה בת אסתר
ובעלה אהרן בן גיטל לאה
ובנם לוי יצחק בן רבקה
ובתם חנה בת רבקה
ובנם יהודה לייב בן רבקה
נכדתו שרה ברכה בת אסתר
ובעלה מנחם מענדל בן האדא רייזל
ובנם לוי יצחק בן שרה ברכה
ובתם חנה בת שרה ברכה
ובנם יעקב יוסף בן שרה ברכה
נכדתו מלכה בת אסתר
ובעלה דוד בן חוה
ובתה חי׳ מושקאי בת מלכה
נכדתו חנה בת אסתר
ובעלה ישראל מאיר בן חנה הינדא
ובנם לוי יצחק בן חנה
ובתם חי׳ מושקא בת חנה
נכדו אברהם יהושע העשיל בן אסתר
נכדו יוסף יצחק בן אסתר
נכדו נתן בן אסתר
נכדו שלמה בן אסתר
נכדתו רחל רייזל בת אסתר
נכדו שלום דובער בן אסתר
נכדתו דבורה לאה בת אסתר
נכדו אברהם יהושע העשיל בן צבי׳ מרים
נכדתו חנה בת צבי׳ מרים
נכדו משה מרדכי בן צבי׳ מרים
נכדתו אסתר בת צבי׳ מרים
נכדתו דבורה לאה בת צבי׳ מרים
נכדתו רבקה בת צבי׳ מרים
נכדתו שטערנא שרה בת צבי׳ מרים

שיחיו

י) ולע״נ אבי׳ המנוח אליעזר אלימלך ע״ה בן ניסן שיחי׳

הוצאת ספרים
קהת
לובאוויטש